

အိမ်

ကျွန်းသောင်းရွာပုံတော်

အိမ်

ကောင်းပူဖြတ်နိုး
ကောင်းဆောင်ကြိုး၍
ကောင်းကျိုးကိုယ်၌
တည်စေမင်း။
(လောကသာဓုပါ)

ပုံနှိပ်မှတ်တမ်း

မြဝတီစာပေတိုက် စာစဉ်အမှတ် (၁၇)

တတိယအကြိမ်

အုပ်ရေ - ၁၀၀၀

၁၉၉၇ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ

ပန်းချီ - ရွှေစိုးဟန်

တန်ဖိုး - ၆၀၀ ကျပ်

မြဝတီစာပေတိုက်၊ အမှတ် ၇၅ (ခ)၊ ပြည်လမ်း၊ ဖော်ဘွားကြီးကုန်း၊
အင်းစိန်မြို့နယ်၊ ရန်ကုန်တွင် စာတည်းမှူးချုပ် ဒုတိယဗိုလ်မှူးကြီး ချစ်နိုင်က ပုံနှိပ်သူ
အမှတ်(၀၂၂၅၁)ဖြင့် ပုံနှိပ်၍ ထုတ်ဝေသူအမှတ် (၃၇၀၂) ဖြင့် ဖြန့်ချိ ထုတ်ဝေသည်။

ဒို့တာဝန် အရေးသုံးပါး

- ※ ပြည်ထောင်စု ပဋိကွဲရေး ဂို.စလေး
- ※ တိုင်းရင်းသား စည်းလုံး ညီညွတ်မှု ပဋိကွဲရေး ဂို.စလေး
- ※ စပျစ်ပခြားစားကာ တည်တံ့ နိုင်ငံပြုရေး ဂို.စလေး

ပြည်သူ့သဘောထား

- ※ ပြည်ပအားကိုး ပုဆိန်ရိုး အဆိုးမြင်ဝါဒီများအား ဆန့်ကျင်ကြ။
- ※ နိုင်ငံတော် တည်ငြိမ် စားချမ်းရေးနှင့် နိုင်ငံတော် တိုးတက်ရေးကို နှောင့်ယှက် ဖျက်ဆီးသူများအား ဆန့်ကျင်ကြ။
- ※ နိုင်ငံတော်၏ ပြည်တွင်းရေးကို ဝင်ရောက် စွက်ပက် နှောင့်ယှက်သော ပြည်ပနိုင်ငံများအား ဆန့်ကျင်ကြ။
- ※ ပြည်တွင်း ပြည်ပ အဖျက်သမားများအား ဘုံရန်သူအဖြစ် သတ်မှတ် ချေမှုန်းကြ။

နိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ ပေါ်ပေါက်ရေးသည် မြန်မာနိုင်ငံသား အားလုံး၏ တာဝန်ဖြစ်သည်။

နိုင်ငံရေး ဦးတည်ချက် (၄) ရပ်

- * နိုင်ငံတော် တည်ငြိမ်ရေး၊ ရပ်ရွာ အေးချမ်း သာယာရေးနှင့် တရားဥပဒေ စိုးမိုးရေး
- * အမျိုးသား ပြန်လည် စည်းလုံး ညီညွတ်ရေး
- * ခိုင်မာသည့် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေသစ် ဖြစ်ပေါ်လာရေး
- * ဖြစ်ပေါ်လာသည့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသစ်နှင့်အညီ ခေတ်မီ ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်သော နိုင်ငံတော်သစ်တစ်ရပ် တည်ဆောက်ရေး

စီးပွားရေး ဦးတည်ချက် (၄) ရပ်

- * စိုက်ပျိုးရေးကို အခြေခံ၍ အခြားစီးပွားရေး ကဏ္ဍများကိုလည်း ဘက်စုံ ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်အောင် တည်ဆောက်ရေး
- * ဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ် ပီပြင်စွာ ဖြစ်ပေါ်လာရေး
- * ပြည်တွင်း ပြည်ပမှ အတတ်ပညာနှင့် အရင်းအနှီးများ ဖိတ်ခေါ်၍ စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်အောင် တည်ဆောက်ရေး
- * နိုင်ငံတော် စီးပွားရေး တစ်ရပ်လုံးကို ဖန်တီးနိုင်မှု စွမ်းအားသည် နိုင်ငံတော်နှင့် တိုင်းရင်းသား ပြည်သူတို့၏ လက်ဝယ်တွင် ရှိရေး

လူမှုရေး ဦးတည်ချက် (၄) ရပ်

- * တစ်မျိုးသားလုံး၏ စိတ်ဓာတ်နှင့် အကျင့်စာရိတ္တ မြင့်မားရေး
- * အမျိုးဂုဏ်၊ ဇာတိဂုဏ် မြင့်မားရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှု အမွေအနှစ်များ၊ အမျိုးသားရေး လက္ခဏာများ မပျောက်ပျက်အောင် ထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်ရေး
- * မျိုးချစ်စိတ်ဓာတ် ရှင်သန် ထက်မြက်ရေး
- * တစ်မျိုးသားလုံး ကျန်းမာ ကြံ့ခိုင်ရေးနှင့် ပညာရည် မြင့်မားရေး

၁။ နိဂါန်း	- - -	ညီငြိ
၂။ ဒုတိယအကြိမ် ရိုက်နှိပ်ခြင်း ထုတ်ဝေသုတ်စာမှာ	- - -	ထုတ်ဝေသူ
၃။ သမိုင်းအမွေကို လက်ဆင့်ကမ်းလိုက်ပါပြီ	- - -	ဇာတည်းပူးချုပ်

သရုပ်ဖော်ပုံများ

၁။ ကုန်းဘောင်ဆက် မြန်မာအင်ပါယာ	- - -	(က) ဖု (၉)
၂။ ကျေးလက်ကဏ္ဍ	- - -	(က) ဖု (၉)
၃။ မြန်မာစစ်တပ်	- - -	(က) ဖု (ည)
၄။ အမရပူရ နေပြည်တော်	- - -	(က) ဖု (ည)
၅။ မြန်မာအရာရှိလောက	- - -	(က) ဖု (၉)
၆။ မြန်မာ့ ဆင်ဖြူတော်	- - -	(က) ဖု (ည)
၇။ ရတနာပုံ နေပြည်တော်	- - -	(က) ဖု (တ)
၈။ ဝိသုဒ္ဓါဝါဒစာစု	- - -	(က) ဖု (၉)
၉။ မြန်မာ့လက်ရာ	- - -	(က) ဖု (၉)

အပိုင်း ၁။ ကုန်းဘောင်ဟူသည်

၁။ ကုန်းဘောင်ဟူသည်	၂
၂။ မင်း ၁၁ ပါး	၈
၂။ ရွှေရုပ်တုပူဇော်ပွဲ	၁၆
၃။ မင်းနှင့်ပြည်သူ	၂၂

အပိုင်း ၂။ အလောင်းဘုရားအသံ

၁။ အလောင်းဘုရားအသံ	၃၀
၂။ မင်းတရားကြီး၏ သခွားသီးလက်ဆောင်	၃၆
၃။ အလောင်းဘုရားနှင့် ခင်ယွန်းစံ	၄၀

အပိုင်း ၃။ ရဲဘော်ခြောက်ကျိပ်

၁။ ညောင်ရမ်းမင်းဆက် ပျက်သုဉ်းချိန်	၄၇
၂။ မင်းပြောင်းမင်းလောင်း	၅၅
၃။ ရဲဘော်ခြောက်ကျိပ်	၆၂
၄။ ပွဲဦးထွက်တိုက်ပွဲ	၆၇
၅။ နောက်ဆုံးတိုက်ပွဲ	၇၄
၆။ ဘွဲ့ရဲဘော်ကြီးများ	၇၇
၇။ တိုင်းရင်းသားနှင့် နိုင်ငံခြားသားတပ်	၈၂

အပိုင်း ၄။ ကုန်းဘောင်မိုလ်ချုပ် သုံးဦး

၁။ ဦးကောင်း အဂ္ဂမဟာသေနာပတိ	၈၆
၂။ မင်းခေါင်နော်ရထာခေါ် ဦးတွန်	၉၁
၃။ မဟာသီဟသူရခေါ် ဦးသာ	၁၀၄

အပိုင်း ၅။ နန်းရသားတော်ကြီး သုံးပါး

၁။ မောင်လောက်ခေါ် နောင်တော်ကြီး	၁၁၁
၂။ မောင်ရွှေခေါ် ဆင်ဖြူရှင်	၁၁၆
၃။ မောင်ဝိုင်းခေါ် သိုးတော်ဘုရား	၁၂၀

အပိုင်း ၆။ ဘုရားပင့်သော အိမ်ရှေ့မင်း

၁။ ခမည်းတော်၏ လောင်းရိပ်	၁၄၈
၂။ တောင်အာရှ ဘုရားသုံးဆူ	၁၅၂

၃။ မင်းရဲစင်ကြီး၏ ဟံသာဝတီဘောင်ပွဲ	၁၅၈
၄။ ကိုးကော်ဘုရား၏ ဓညဝင်္ကီမောင်ပွဲ	၁၆၂
၅။ မဟာမုနိ သမိုင်းတော်	၁၆၈
၆။ မုဆိုးဘတ်ဘေးစားစုံ	၁၇၇
၇။ ဆင်လိပ်သံနှင့် ပြင်သစ်တမန်	၁၈၁

အပိုင်း ၇။ ပြန်ဟန်နှင့် စကြာဝါဒ

၁။ ပြန်ဟန်နှင့် စကြာဝါဒ	၁၈၅
၂။ ကမ္ဘာနှင့် စကြာ	၁၉၃
၃။ ဝုဒ္ဓရာဇာ	၁၉၈

အပိုင်း ၈။ ကုန်းဘောင်ခေတ် နေတော်ချိန်

၁။ အလောင်းမင်းတရားမှာကော်ပွဲ	၂၀၆
၂။ ဘိုးတော်ဘုရား၏ မှာကော်ပွဲ	၂၁၃
၃။ နန်းတွင်းကောလာဟလ	၂၂၀
၄။ ကုန်းဘောင်ကို မှိုးဖြုတ်မည့်သူ	၂၂၃
၅။ ဆင်လိပ်က ပါးကိုက်၍ ပြန်ဟန် နားကိုက်ခြင်း	၂၃၃

အပိုင်း ၉။ မယ်နုခေတ်

၁။ မယ်နုအကြောင်းသိကောင်းစရာ	၂၄၄
၂။ ဆင်းဝဆရင်နှစ်ပါး ညီလာခံ	၂၄၇
၃။ မိဖုရားကြီးကပေးသော ကွမ်းယာ	၂၅၀
၄။ မောင်းထောင်နှင့် တောင်ငူ	၂၆၄
၅။ ညောင်ကန်မှ ကလတက်ခေါက်သံ	၂၇၁
၆။ ဆရာတော်နှင့် မယ်နု	၂၈၁

အပိုင်း ၁၀။ ရွှေဘိုမင်း၏ ခုနစ်ထွေဇာတ်

၁။ ဥယျာဉ်စိုက်တဲ့ မင်းသားကြီး	၂၉၇
၂။ ဟာသကို မြတ်နိုးသူ	၂၉၉
၃။ ဘတ်လိုက်လည်းသူ၊ မုဆိုးလည်း သူပဲ	၃၀၁
၄။ ရန္တပိုစာချုပ် ဆလိုမရှိ	၃၀၆
၅။ ပုဂံမင်း၏တက်လမ်း	၃၁၀
၆။ ချစ်သမီးကိုစေတီ	၃၁၃
၇။ ဝဋ်နှင့်ကြမ္မာ မလွတ်ဘဲ	၃၃၀

အပိုင်း ၁၁။ ဘဝရှင်နှင့် ဘဝဆုံးရှုံးသူများ

၁။ ဦးစမှအစ	၃၃၇
၂။ စကြာမင်းအိမ်တော်	၃၄၁
၃။ ထီးရှုံးသူ ဆင်ဖြူမရှင်	၃၄၉
၄။ ကလေးကိုပိုက်၍ ပြေးရသူ	၃၅၆
၅။ လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်နတ်သံ	၃၆၃
၆။ မဟာလူရည်ချွန် ဦးဘိုးလှိုင်	၃၇၉
၇။ ဆွေတော်မျိုးတော် ဒုက္ခသည်စခန်း	၃၈၅
၈။ ဧရာဝတီနှင့် ဒါလဟိုဇီ	၃၉၁

အပိုင်း ၁၂။ မန်းတောင်ရိပ်ခို

၁။ သာစွလေ	၄၀၃
၂။ စံကြာဒေဝီ	၄၀၉
၃။ ရွှေသဇင် ငွေသဇင်	၄၁၄
၄။ ဝန်ကြီး ဦးရန်ဝေးနှင့် ဝန်ကလေးဦးကောင်း	၄၁၈
၅။ အင်္ဂလိပ်အတွက် မင်္ဂလာသုတ်	၄၂၇
၆။ အလှူရေစက် လက်နှင့်မကွာ	၄၃၃
၇။ ဆရာမှတ်ကြီး၏ အင်္ဂလိပ်ကျောင်း	၄၃၉
၈။ ကနောင်မင်း ခဲလေသမျှ	၄၄၉
၉။ နန်းတွင်းသူများ ပြေးကြလွှားကြ	၄၅၆
၁၀။ ဘိသိက်နှင့် ဒီမိုကရေစီ	၄၆၂

အပိုင်း ၁၃။ ကုန်းဘောင်ကွင်းဆက်

၁။ မြင်းမျိုးမင်းသား ထိပ်တင်တုတ်	၄၆၇
၂။ အမေငြိမ်း ပြန်လာပြီ	၄၇၇
၃။ မင်းသား ရာဇဝင်ဆရာ	၄၈၂
၄။ နောက်ဆုံး ရွှေစင်ရုပ်	၄၈၇

အပိုင်း ၁၄။ လင်ပုပ်လာပြီ

၁။ လခစားဘုရင်စနစ်ကို တင်ပြသူ	၄၉၆
၂။ ချစ်သူကြင်ဖက်၊ အာဏာဖျက်	၅၀၃
၃။ ဝိသာခါဖက်ရှင်	၅၁၀
၄။ စုဖုရားလတ် မြေလူးခန်း	၅၁၈
၅။ သီပေါမင်း၏ သတင်းစာကွန်ဖရင့်	၅၂၃

မှဒါန:

မြန်မာပြည်သည် ၁၈၈၅-ခုနှစ်တွင် အင်္ဂလိပ်လက်အောက်သို့ လုံးလုံးလျားလျား ကျရောက်ခဲ့ရာ ထိုအချိန်တွင် ကုန်းဘောင်ခေတ်ကုန်ဆုံးခဲ့သည်။ ယခုအချိန်မှ မြန်ကြည့်သော် ထိုခေတ်နှင့် နှစ်ပေါင်းတရာခန့် ကွာဝေးခဲ့ပေပြီ။

နယ်ချဲ့လက်အောက်ခံ ကျွန်ဘဝ၌ မြန်မာတို့သည် ကိုယ့်ထီးကိုယ်နန်းနှင့် မြန်မာ ဂုဏ်ရောင် တောက်ပြောင်ခဲ့သော ကုန်းဘောင်ခေတ်ကို မပေနိုင်ကြ။ ဗုဒ္ဓတရားတော်ကို အပျိုးထား၍ မြန်မာနည်း၊ မြန်မာဟန်၊ မြန်မာယဉ်ကျေးမှုများ အမွှေးကုန်ပျံ့နှံ့စေကာမူ ခေတ်ဖြစ်လေ သည်။ ထိုခေတ်ကပေးခဲ့သော ဓာတ်မာန်ဖြင့် မြန်မာတို့သည် အချုပ်အစွမ်း အပျိုးမျိုးတို့မှ ရုန်းကန်လွတ်မြောက်ခဲ့သည် မဟုတ်လော။

ကျွန်တော်သည် မြန်မာလူမျိုးတစ်ဦးအနေဖြင့် ကုန်းဘောင်ခေတ်ကို လွမ်းဆွတ်စွာ ထိုခေတ်၏ ဗဟို၌ အဆောင်အယောင်များဖြစ်သော ထီးနန်း စသည်တို့ကား ထီးကျိုး စည်ပေါက် နယ်ချဲ့အောက်၌ ပျက်ပြားခဲ့လေပြီ။ ထိုခေတ်၏ ပဒေသရာဇ်ခနစ်မလည်း ခေတ်မမီတော့ သဖြင့် ယခုအခါ ကျွန်တော်တို့သည် ဆိုရှယ်လစ်ဒီမိုကရေစီ ကျင့်သုံးသော သမ္မတနိုင်ငံတော် ထူထောင်လျက် ရှိကြ၏။ သို့သော် ကုန်းဘောင်သမိုင်း၊ ကုန်းဘောင် ယဉ်ကျေးမှု၊ ကုန်းဘောင် စိတ်ဓာတ်တို့ကား ကျွန်တော်တို့နှင့်အတူ ကျွန်လျက်ပင် ဦးစေ သေးသည် မဟုတ်လော။

ထို့ကြောင့် ကျွန်တော်သည် မကျွေးဝေးလှသေးသော မြန်မာ့အတိတ်သမိုင်းပယ်ပြေ၌ ရှာပုံတော် ထွက်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ယခုကာလတွင် မြန်မာလူငယ်များသည် လမ်းလျှောက်ခြင်း၊ တောင်တက်ခြင်း၊ လေ့လာရေးခရီးထွက်ခြင်းများပြုကာ ကိုယ့်တိုင်းပြည်အကြောင်းကို ပိုမို ရင်းနှီးစွာ သိရှိအောင် ကြိုးစားသကဲ့သို့ပင် ဖြစ်ပါသည်။

ညိုမြ

နိုင်ငံ့ဂုဏ်ရည် (၂)

ဝိဇ္ဇာ (ရန်ကုန်)၊ မဟာသိပ္ပံ (ချိကာဂို)

ဧပြီလ ၁၉၈၂-ခု

တတိယအကြိမ် ရုပ်နှိပ်ခြင်း

ထုတ်ဝေသည့် အဖွဲ့

၁

နာမည်ကျော် စာရေးဆရာတစ်ဦးဖြစ်သူ မောင်သာရက သမိုင်းပါမောက္ခ ဒေါက်တာ သန်းထွန်းကို တစ်ခါက မေးဖူးသည် ဆို၏-

“သမိုင်းကို ဘာကြောင့် သင်ရတာလဲ ဆရာ”
ဒေါက်တာသန်းထွန်း၏ အဖြေမှာ တိုတိုပင်-
“မအ အောင်လို့”

၂

အ သောသူများကား ကျွန်ဘဝ ရောက်ရပြီးလျှင် လျင်သော လူများက သခင်အဖြစ် ဗိုလ်ကျ စိုးမိုးနေကြသည်။ ကမ္ဘာ့ဇာတ်ခုံကြီးတွင် ရှုမြင်နိုင်လေသည်။ အ သူများက ပြည်ပပြင်ပသို့ သွယ်ဝိုက်သော ကျွန်ဘဝကို ဆွဲချနေကြပေသည်။ အမျိုးသား ဇာတိမာန် အစဉ်အလာကို မသိလျှင် ဒုက္ခ ရောက်နိုင်၏။ သမိုင်းကြောင်းကို နားလည်ရမည်။

ယနေ့ ဖြစ်ပေါ် ပြောင်းလဲနေခြင်း အရပ်ရပ်သည် မိုးပေါ်က ကျလာခြင်း မဟုတ်ပေ။ သမိုင်းကြောင်း၏ ကောင်းမွော့ ဆိုးမွော့များပင် ဖြစ်လေသည်။ အနာဂတ်ကို ဖန်တီး တည်ဆောက်နေ ကြသူများသည် အတိတ်သမိုင်းကြောင်းကို မှန်ကန်စွာ ချဉ်းကပ် လေ့လာ၍ သိရှိ နားလည်ထားရန် လိုအပ်သည်။ သမိုင်းသည် အရေးပါသော ဘာသာရပ် မှန်၏။ သို့ရာတွင် ကျမ်းလေးတွေက များ၏။ တော်ရုံတန်ရုံ အခြေခံနှင့် မတိုးနိုင်။ ပျင်းစရာ ကောင်းသည်။ ခက်ခဲသည်။ သမိုင်းသည် အုပ်ချုပ်သူ ရှင်ဘုရင်မင်းမြတ် တစ်ဦးတည်း၏ ရာဇဝင် မဟုတ်ပေ။ နိုင်ငံတော်အဝန်း ကာကွယ်သူများ၊ စိုက်ပျိုးသူများ၊ ရောင်းဝယ် ဖောက်ကားသူများ၊ ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေး ဖြည့်ဆည်းပေးနေသူများလည်း ပါဝင် လှုပ်ရှားခဲ့ကြသည့် ဇာတ်ကြောင်း ဖြစ်၏။ ကိုယ့်သမိုင်းကို ကိုယ်ရေးကြခြင်း ဖြစ်၏။ စိတ်ဝင်စားဖွယ် ကောင်းပါ၏။ အကြောင်းအချက် အထောက်အထား အကိုးအကားတွေနှင့် ပြုစု ကြရသဖြင့် လူတိုင်းကိုတော့ မဆွဲဆောင်နိုင်။ ပညာရှင်များ၊ ပညာတတ်များ၊ ဉာဏ်ရည် မိသူများ၏ နယ်ပယ်သာ။

သတင်းစာဆရာ ဆရာညိုမြက တိုင်းပြည်ထူထောင်ပုံ၊ နိုင်ငံဖွဲ့စည်းပုံ၊ ပြိုကွဲပုံတို့ကို သုတေသနပြု လေ့လာပြီး မကွယ်လွန်မီ ရေးသားခဲ့သည့် ဤ“ကုန်းဘောင်ရှာပုံတော်”ကမူ လူတိုင်းနှင့် အရသာ တွေ့လောက်အောင်ပင် ထူးထူးခြားခြား သွက်လက် ပေါ့ပါးလှသည်။ သမိုင်းတော့ သမိုင်းဖြစ်၏။ သို့သော် စိတ်ကူးယဉ် ဝတ္ထုတွေထက် ဖတ်လို့ ကောင်းသည့် စာအုပ်မျိုး ဖြစ်နေ၏။

ကျွန်တော်သည် ည ၈-နာရီခွဲလောက်မှာ စပြီး ဖတ်လိုက်ရာ စာအုပ်ကြီးကို လက်ထဲက မချနိုင်ဘဲ မိုးလင်းသွား၏။ ဪ-ကျွန်တော်မို့လား။ မဟုတ်ပါ။ ကျွန်တော့်သူငယ်ချင်း၏ အမေ အသက် ၇၀-နီးနေသည့် မွန်အမျိုးသမီးကြီး တစ်ယောက်။ သူသည်လည်း ညိုမြ၏ “ကုန်းဘောင် ရှာပုံတော်”ကို မိုးအလင်း မနားတမ်း ဖတ်လိုက်မိသည် ဆို၏။

“ကောင်းလိုက်တဲ့ စာအုပ်ကွယ်၊ တို့ငယ်ငယ်က ပွဲကြည့်ခဲ့ရတာထက် ပိုပြီး ရသ ပေးနိုင်သေးတယ်၊ လွမ်းစရာလဲ ပါ၊ ရယ်စရာလဲ ပါ၊ အံ့ဩစရာ၊ ရဲရင့်စရာ၊ ကြောက်ရွံ့ ထိတ်လန့်စရာတွေလဲ ပါ၊ ဇာတ်ပွဲတွေ၊ ရုပ်ရှင်တွေထက် အများကြီး သာတာပဲ”

ဦးအောင်ဇေယျမှ သီပေါမင်းအထိ ဇာတ်ကောင်တွေက အသက်ဝင်လှသည်။ ငချစ်ညို၊ မဟာသီဟသူရ၊ ပေါ်ဦး၊ မြတ်ထင်၊ ကျော်ရွေး စသည် စသည်-

၃

အမှတ် (၆၆) ခြေမြန်တပ်မဌာနချုပ်ကို စတင် ဖွင့်လှစ် ထူထောင်ကြသော ကာလ။ တပ်မမှူးက စာကြည့်တိုက်ကို ဦးစားပေး တည်ထောင်ပေး၏။ စာများများ ဖတ်ကြမှ အရည်အသွေး တိုးတက်လာမည်။ စာဖတ်ဖို့ရာ အထူးအားပေး၏။ စာအုပ်တွေ ဝယ်ဖို့ စာရင်းလုပ်ကြသည်။

“အရာရှိတွေ၊ မင်းတို့ ဖတ်ခဲ့ကြတာတွေထဲက ဝယ်ရမယ့် စာအုပ်၊ ဝယ်သင့်တဲ့ စာအုပ် စာရင်းပြုစုပြီး စာကြည့်တိုက် အရာရှိကို ပေးကြ”

စာကြည့်တိုက် တည်ထောင်ရန် တာဝန်ပေးခြင်းခံရသည့် အရာရှိမှာ ကျွန်တော့်သူငယ်ချင်း ဖြစ်၏။ အရာရှိ တော်တော်များများက ကုန်းဘောင်ရှာပုံတော်၊ ညိုမြ။ ဤစာအုပ်ကို ဝယ်ရန် စာရင်း ပေးကြ၏။ ဟိုအရာရှိ စာရင်းမှာလည်း ပါ၊ ဒီအရာရှိစာရင်း စာအုပ်စာရင်းမှာလည်း ပါ။ လူကြိုက် များလှချည့်လား။

ကျွန်တော့် သူငယ်ချင်းက မရှင်းသဖြင့် ဗျူဟာမှူးတစ်ယောက်ကို မေးသည်-

“ဒီစာအုပ်က လူကြိုက်များလှပါလား ဗိုလ်မှူးကြီး”

“အရာရှိတိုင်း ဖတ်ရမယ့် စာအုပ်၊ တပ်မတော်သားတိုင်း ဖတ်သင့်တဲ့ စာအုပ်၊ လူငယ် အားလုံး မဖြစ်မနေကို ဖတ်သင့်တဲ့ စာအုပ်၊ ပထမ ၅-မျက်နှာလောက်သာ စဖတ်လိုက်၊ သူ့ဘာသာသူ ဆက်ပြီး ဆုံးအောင် ဖတ်သွားပါလိမ့်မယ်”

“မြန်မာမှန်ရင် ဖတ်သင့်တဲ့ စာအုပ်ပေါ့”

“ဟုတ်တယ်၊ ဟုတ်တယ်”

တယ်ညွှန်းကြပါကလား။

ပထမအကြိမ် ဤစာအုပ် ထွက်စက တန်ဖိုး ၁၅၀-ကျပ်မျှသာ ဖြစ်သော်လည်း ဝယ်သူ မရှိလှပါ။ စာအုပ်ကြီးက ထူထဲ ကြီးမားလှ၏။ လေးမယ့် ပုံပဲ။ လူ မသိကြ။

တစ်နှစ်၊ နှစ်နှစ်အတွင်း ကောင်းမှန်း သိသွားပြီး ဝယ်ယူ သိမ်းဆည်းကြတော့ စာအုပ်
ဈေးကွက်မှာ ကုန်ပြီ။ မရှိတော့။ အဟောင်းဈေးမှာ ၂၀၀၀-ကျပ်။ ကံသင့်မှ ရနိုင်မည်။ ဈေးနှုန်းသာ
ရှိပြီး စာအုပ်မှာ အလွန်တရာ ရှားပါး၏။ စာဖတ်သူ အင်အားက များလာပြီး အနှစ် ၂၀-ကာလ
အတွင်း စာဖတ်ပရိသတ်က အဆင့်အတန်းလည်း ပိုပြီး မြင့်မားလာ၏။ အရေအတွက်လည်း များစွာ
တိုးပွားလာ၏။ ကုန်းဘောင်ရှာပုံတော်ကို တဖွဖွ တောင်းဆိုလာကြသဖြင့် မြဝတီစာပေတိုက်သည်
ချစ်စွာသော စာဖတ်ပရိသတ်၏ လိုအင်ဆန္ဒ ပြည့်ဝစိမ့်သောငှာ ဆရာဦးညိုမြ၏ အမွေစား အမွေခံ
ပုဂ္ဂိုလ်များထံ အကြိမ်ကြိမ် အခါခါ သွားရောက် တောင်းခံ၍ အကောင်းဆုံး ထုတ်ဝေနိုင်အောင်
အစွမ်းကုန် စီစဉ် ကြိုးပမ်းခဲ့ပါသည်။ ဖြူစင်စေတနာ မှန်ကန်ပါ၏။

ဤစာအုပ် ယခုကဲ့သို့ ထုတ်ဝေဖြစ်အောင် အဘက်ဘက်မှ အားပေး ကူညီခဲ့ကြသူတွေ
များစွာ ရှိပါသည်။ သုခမ္မမဏိဇောတဓရ ဦးစန်းမောင် (မုံရွာ)၊ အမျိုးသား စာကြည့်တိုက်
စာကြည့်တိုက်မှူး ဦးခင်မောင်တင်၊ စစ်မဟာဗျူဟာ လေ့လာရေးဌာနကြီး၊ ဒုတိယ ဌာနကြီးမှူး
ဗိုလ်မှူးချုပ်ကျော်ဝင်း အစရှိသည့် ပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် ကျေးဇူးပြုခဲ့သူ အားလုံးကို အထူးကျေးဇူးတင်ရှိ
ပါကြောင်း ဖော်ပြခွင့် ပြုစေလိုပါသည်။ ။

ချစ်ချီ

ထုတ်ဝေသူ
မြဝတီစာပေတိုက်
၂၃-၁-၉၇

သမိုင်းအမွေကို လက်ဆင့်ကမ်းလိုက်ပါပြီ

၁၉၈၂-ခုနှစ်၊ မေလတွင် မြန်မာစာပေတိုက်မှ ကလောင်ရှင် ညိုမြ၊ ကလောင်အမည်ကွဲ အိုးဝေညိုမြ ပြုစုသည့် ကုန်းဘောင်ရှာပုံတော်ကို ရိုက်နှိပ် ထုတ်ဝေခဲ့လေသည်။ ယခု ၁၉၉၇-ခုနှစ်၊ မတ်လတွင် ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန မြဝတီစာပေတိုက်က ဒုတိယ အကြိမ် ရိုက်နှိပ် ထုတ်ဝေလိုက်ပြီ ဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာစာပေတိုက်မှ ရိုက်နှိပ်ပြီး ဖြစ်သည့် ဤသမိုင်းသုတေသနကျမ်းကို မြဝတီ စာပေတိုက်က ထပ်မံ ရိုက်နှိပ်လိုက်ခြင်းသည် “သမိုင်းဟူသည် ထပ်ကျော့ ဖြစ်လေ့ရှိသည်” ဟူသော အဆိုကို သူနည်း သူဟန်ဖြင့် အတည်ပြုလိုက်သကဲ့သို့ ရှိသွားလေသည်။ နိဒါန်းတွင် (ဦး)ညိုမြက “ကျွန်တော်သည် မြန်မာလူမျိုးတစ်ဦးအနေဖြင့် ကုန်းဘောင်ခေတ်ကို လွမ်းဆွတ်၏။ ထိုခေတ်၏ ဗဟိဒ္ဓ အဆောင်အယောင်များ ဖြစ်သော ထီးနန်း စသည်တို့ကား ထီးကျိုးစည်ပေါက် နယ်ချဲ့အောက်၌ ပျက်ပြားခဲ့လေပြီ။ ထိုခေတ်၏ ပဒေသရာဇ် စနစ်မှာလည်း ခေတ်မမီတော့သဖြင့် ယခုအခါ ကျွန်တော် တို့သည် ဆိုရှယ်လစ် ဒီမိုကရေစီ ကျင့်သုံးသော သမ္မတနိုင်ငံတော် ထူထောင်လျက် ရှိကြ၏။ သို့သော် ကုန်းဘောင်သမိုင်း၊ ကုန်းဘောင် ယဉ်ကျေးမှု၊ ကုန်းဘောင် စိတ်ဓာတ်တို့ကား ကျွန်တော် တို့နှင့်အတူ ကျန်လျက်ပင် ရှိသေးသည် မဟုတ်လော” ဟု နိဒါန်းစကား ဆိုထား၏။

ယခုအခါတွင် နိုင်ငံတော် ငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှု တည်ဆောက်ရေး အဖွဲ့သည် အသစ်အသစ်သော နည်းပညာနှင့် ပစ္စည်းကိရိယာ စသည်တို့ဖြင့် တိုးတက် ဖွံ့ဖြိုး၍ ခေတ်မီသော နိုင်ငံတော်သစ် ဖြစ်ရန် အရှိန်အဟုန် မြှင့်တင် လုပ်ဆောင်ပေးနေသည်။ တစ်ချိန်တည်းမှာပင် မြန်မာ့ရိုးရာ ပွဲလမ်း သဘင်များ၊ ပျောက်ကွယ်လုလု အနုပညာယဉ်ကျေးမှုများကို ရှေ့တန်းရောက်အောင် ပြန်လည် မြှင့်တင်နေချိန် ဖြစ်ပါသည်။ ဦးညိုမြ လွမ်းဆွတ်သည် ဆိုသော ကုန်းဘောင်ခေတ် အမျိုးသားရေး ကိုယ်ပိုင်ယဉ်ကျေးမှု အဆောင်အယောင်တို့ ယခု ပြန်လည် ရှင်သန်နေပြီ ဖြစ်သည်။ ဥပမာ နယ်ချဲ့တို့ လက်အောက်၌ ပျက်ပြားခဲ့ရသည့် မြနန်းစံကျော် ရွှေနန်းတော်ကြီး အသစ်တစ်ဖန် ပြန်လည် ဖွားမြင်လာသည်။ မဟာအတုလဝေယန် (အတုမရှိ) ကျောင်းတော်ကြီး ပြန်လည် တည်ဆောက် ပေါ်ပေါက်လာသည်။

စာမျက်နှာ ၂၄-တွင် ဦးညိုမြက ဆိုပါသည်။ “အာဇာနည် ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အကြောင်းကို ကြားနာ လေ့လာရခြင်းသည် မင်္ဂလာရှိ၏။ အမြဲတစေ စိတ်အား တက်ကြွစေ၏။ မိမိ၏ ဘဝနှင့် တိုင်းပြည်၏ သမိုင်းကို ပိုမို လေးနက် အဓိပ္ပာယ် ရှိစေ၏”။ ဤနေရာတွင် ဦးညိုမြ၏ တင်ပြချက်နှင့် မြဝတီစာပေတိုက်၏ ခံယူချက်သည် ထပ်တူထပ်မျှ ကျပါသည်။ ဤခံယူချက်သည် ပင်လျှင် ဤကုန်းဘောင် ရှာပုံတော်ကို မြဝတီစာပေတိုက်က ထပ်မံ ထုတ်ဝေရန် စေ့ဆော်မှုတစ်ရပ် ဖြစ်ပါ၏။

ဆရာဦးညိုမြက ဆက်၍ ညွှန်းသည်။ “အလောင်းမင်းတရားသည် မြန်မာပြည်ကြီးကို သူ့ခေတ် သူ့အခါက ကံဆိုးမိုးမှောင် ကျနေသည့် ဘဝမှ ကယ်တင်ခဲ့၏။ နှစ်ပေါင်း ၁၃၀ တည်တံ့ခဲ့သော ကုန်းဘောင်ခေတ်ကြီးကို စတင် ဖွင့်လှစ်ခဲ့၏”။

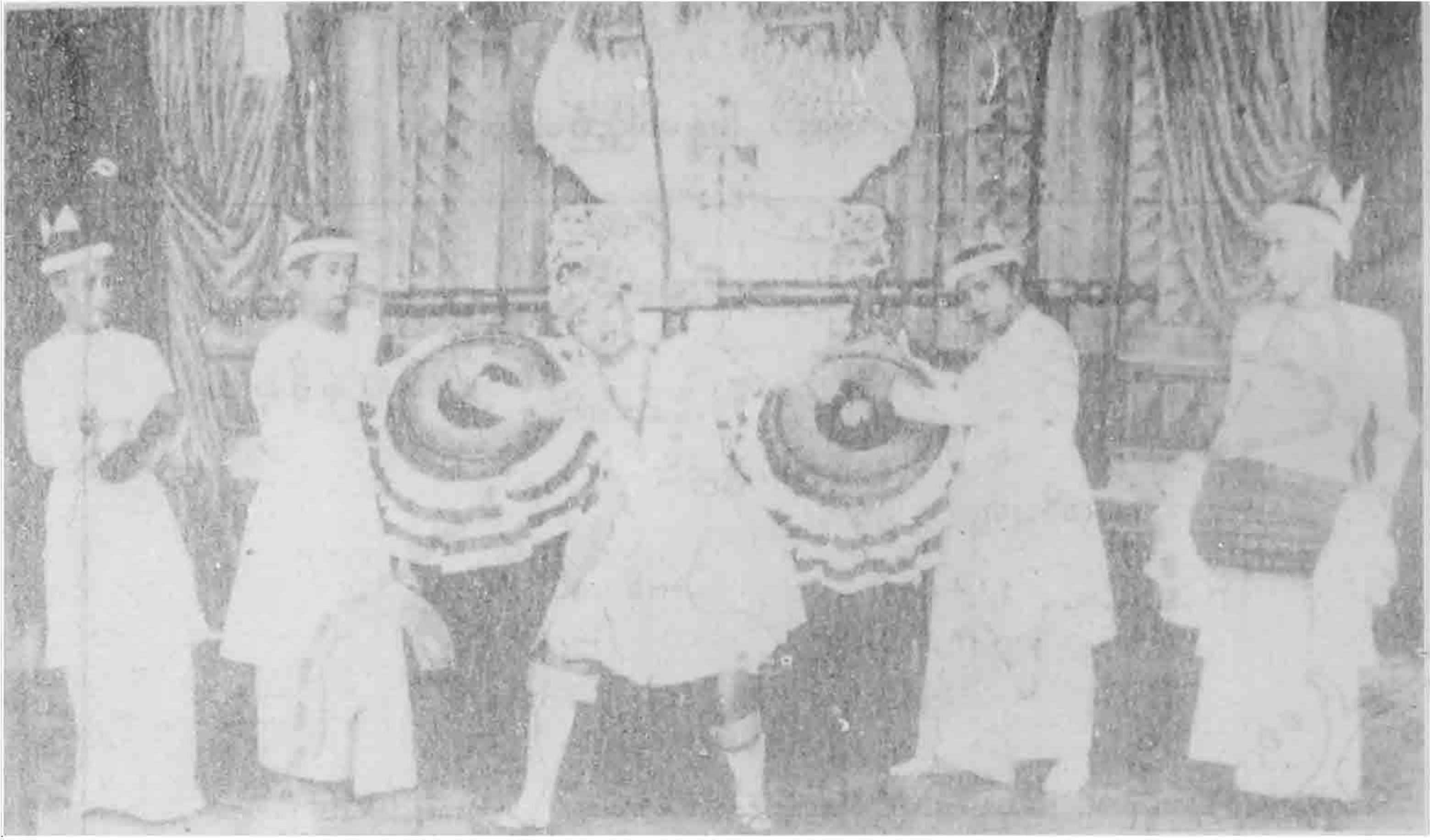
၁၉၈၈-ခုနှစ် အရေးအခင်းကြီး မတိုင်မီ နှစ်နှစ်အလိုက ကွယ်လွန်သွားရှာသော ဦးညိုမြသည် မြန်မာပြည်ကြီး ကံဆိုးမိုးမှောင် ကျပုံကျနည်းကို မြင်မသွားခဲ့ရပါချေ။ သူတစ်လူ ငါတစ်မင်းနှင့် ဤမင်းမဲ့စရိုက် အမှောင်တိုက်မှ နိုင်ငံတော် ငြိမ်ဝပ် ပိပြားမှု တည်ဆောက်ရေးအဖွဲ့ (တပ်မတော်) က အမှောင်တိုက်ကို ရှင်း၍ ပြည်သူတို့ကို အလင်းဆီသို့ ပို့ပေးခဲ့ရသည်။ နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး အလင်းကို ပေးခဲ့သည်။ ဤအလင်းအောက်၌ နိုင်ငံခြား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတွေကို မြင်ရမည်။ ယခုအချိန် ဦးညိုမြသာ သေလွန်ရာမှ ရှင်ပြန်ထနိုင်လျှင် ယနေ့မြန်မာနိုင်ငံကြီး၏ တိုးတက်မှု အဝဝကို တအံ့တဩ မြင်တွေ့ရချိမ့်မည်။

ဦးညိုမြသည် ရေးဖွဲ့ပုံ ညက်၍ ဖတ်သူ မငြီးအောင် ရေးအား ကောင်းသဖြင့် သမိုင်းကို ဖတ်ရငြားလည်း ဝတ္ထုကောင်းတစ်ပုဒ်ကို ဖတ်ရသကဲ့သို့ စိတ်ဝင်စားဖွယ် အပြည့်၊ အနုပညာအပြည့်ဖြင့် ဖန်တီးသွားပါသည်။ ဝမ်းနည်းစရာတွေ ရေးတော့ အားငယ် လွမ်းဆွတ် ကြေကွဲမိသည်။ ရယ်စရာတွေ ဖော်ပြတော့ ဟားဟားဟီးဟီး အသံထွက်၍ပင် ဖတ်ရင်း ရယ်မိသည်။ ရသ ပြောင်မြောက်လှပါသည်။ မြန်မာရာဇဝင်ကျမ်းများသာမက တိုင်းတစ်ပါး သမိုင်းသုတေသီများ၏ ရေးသားချက်တို့ကိုပါ မှီငြမ်း၍ နှိုင်းယှဉ်ထားလေရာ အချို့အချက်များ၌ ပြည်တွင်း အမြင်နှင့် နိုင်ငံခြားအမြင်၊ ကောက်ချက်ချမှု၊ သုံးသပ်မှုတို့ အပေါ်၌ ဝိဝါဒ ကွဲပြားမှုများ အနည်းအကျဉ်း ပါကောင်း ပါမည် ဖြစ်သည်။ နှစ်ဖက် မြင်လျှင် ပို၍ အမြင်စုံသည်ဟု ယူဆကာ မိမိ၏ ကိုယ်ပိုင်အမြင်ပါ ပေါင်းစပ်၍ သုံးဖက်မြင် သမိုင်းစာအုပ်အဖြစ် စာရှုသူတို့ ဖန်တီး၍ ဗဟုသုတကို ကြည်နူးမှုနှင့် ယှဉ်၍ ရှာနိုင်ကြပါစေ။ သတင်းစာဆရာကြီး ဦးညိုမြ၏ စေတနာကို မြဝတီစာပေတိုက် အနေဖြင့် ဤသို့ သမိုင်းအမွေကို လက်ဆင့်ကမ်းလိုက်ပါသတည်း။ ။

စာတည်းမှူးချုပ်
မြဝတီစာပေတိုက်
ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန

အလောင်းမင်းတရား ဦးအောင်စေယျ

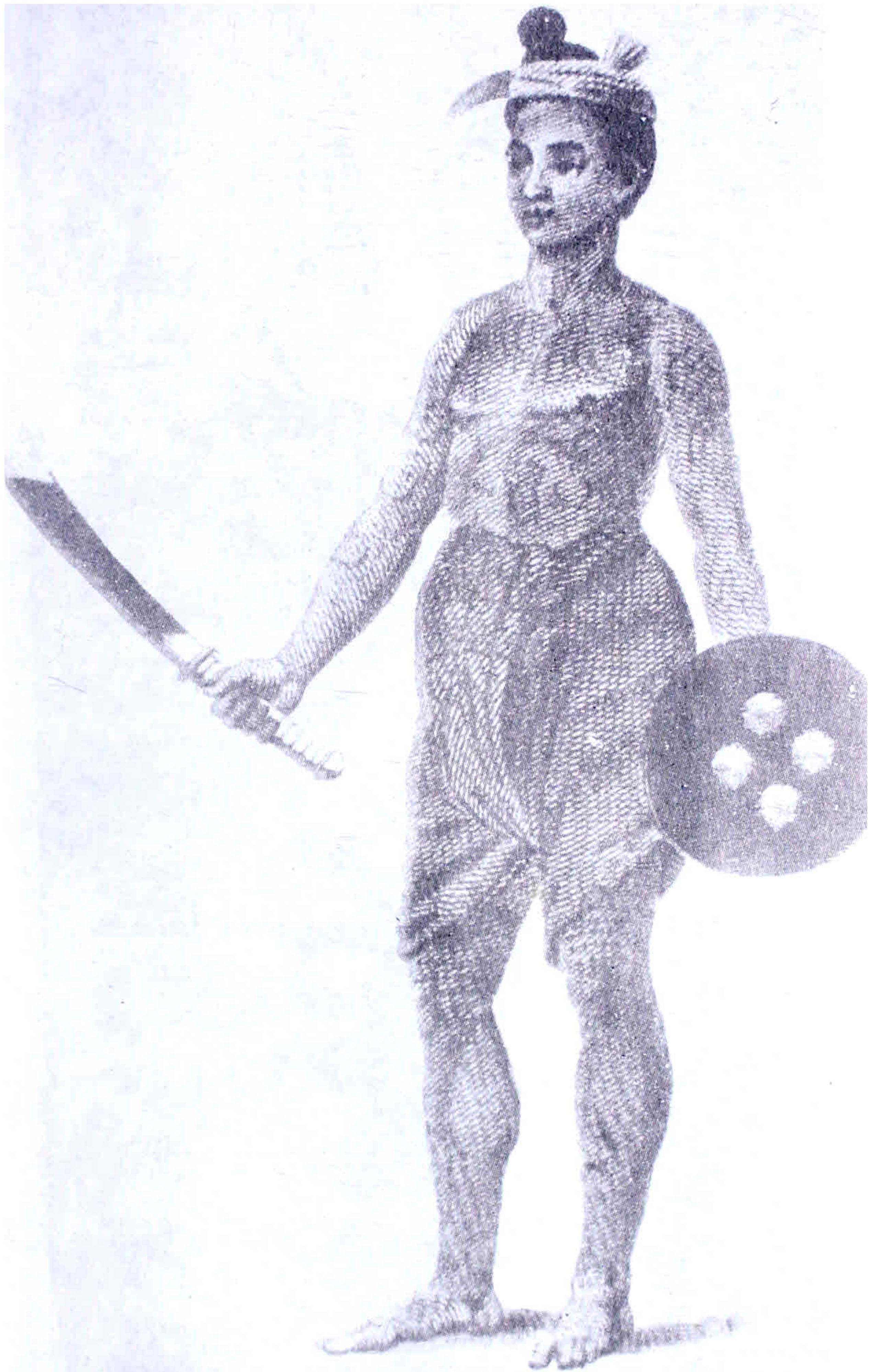
ရွှေဘို ဗုံကြီးသံ

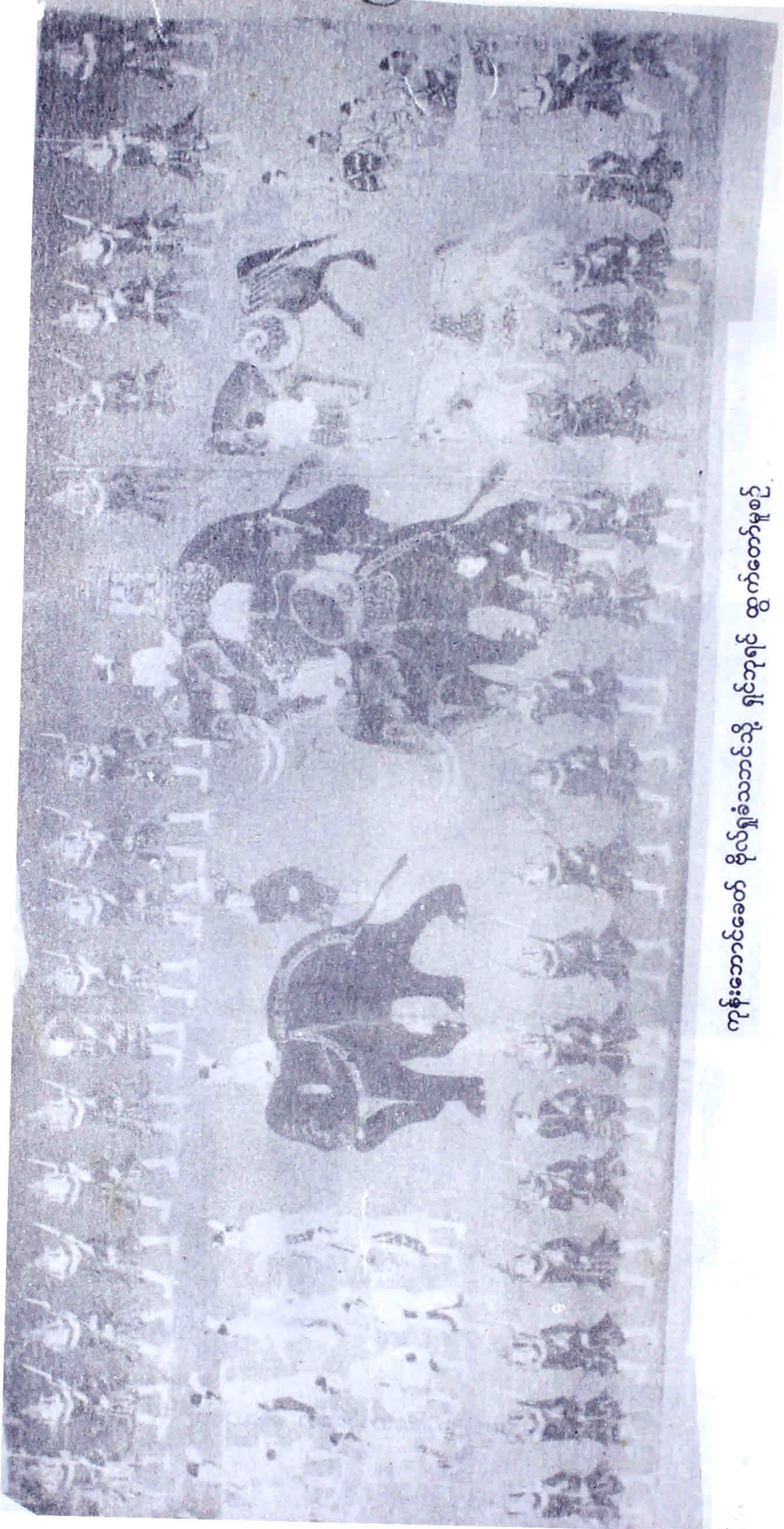
နန္ဒာကန်တော်ကြီး
၏
ရေလွှဲပေါက်

ဦးအောင်လျှောက် ဂူပြာသာဒ်
(ရွှေဘိုမြို့အနီး၌ တည်ရှိသည်)

အမည်မသိ ကုန်းဘောင်ခေတ် စစ်သား ၎

ကုန်းဘောင်ခေတ် မိုလ်ရှင်သဘင်သို့ ရှင်ဘုရင် ထွက်တော်မူစဉ်

ကုန်းဘောင်ခေတ် မြန်မာ့နန်းတွင်း ရှုခင်း

ရှင်ဘုရင်နှင့် ဝန်ကြီး

မိဖုရားကြီးနှင့် အပျိုတော်

မင်းသားနှင့် လက်စွဲတော်

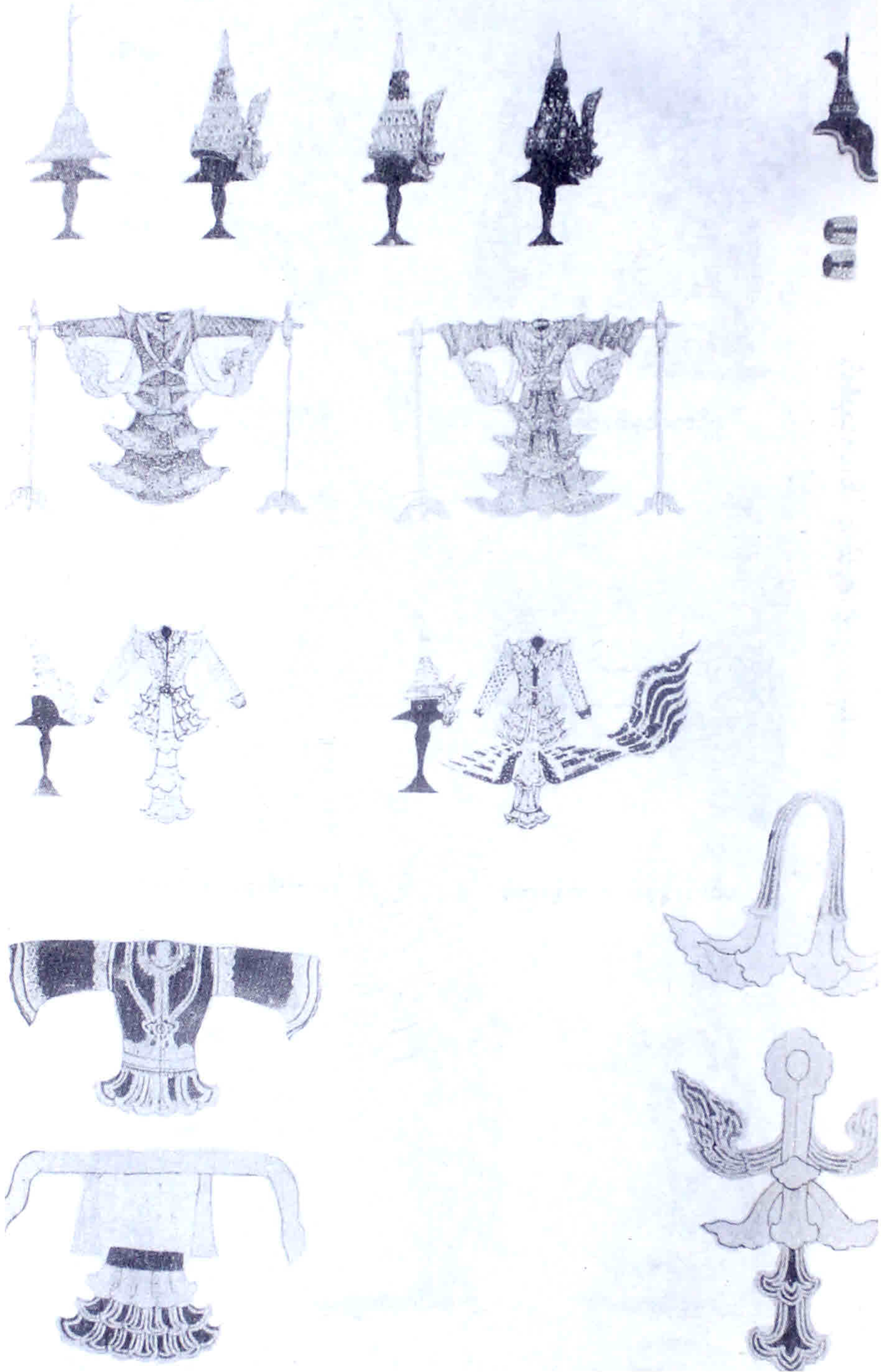
မင်းသမီးနှင့် အပျိုတော်

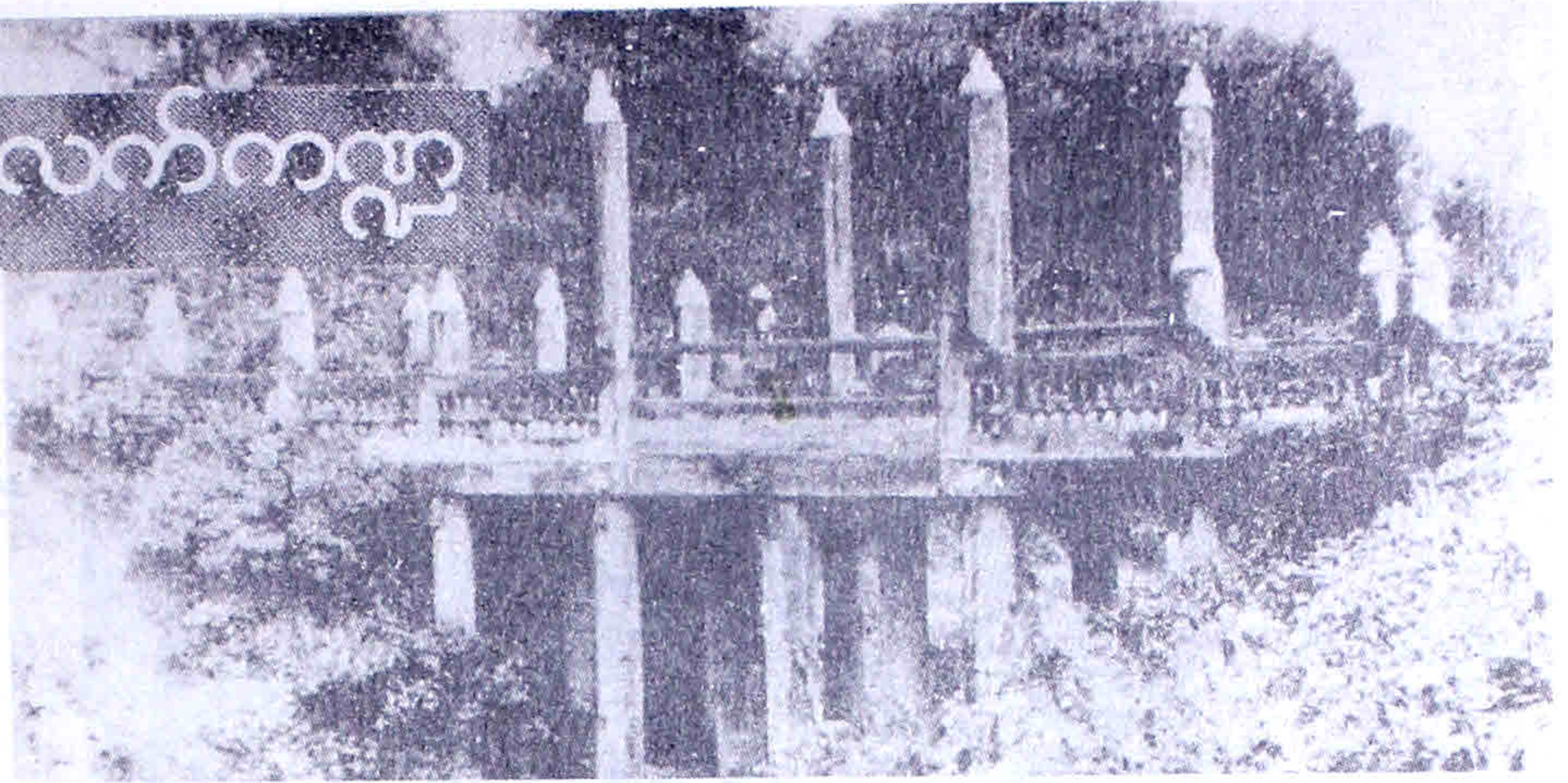
ဝန်ကြီးနှင့် ဝန်ကတော်

ဝန်ကတော်၏ အစေခံ

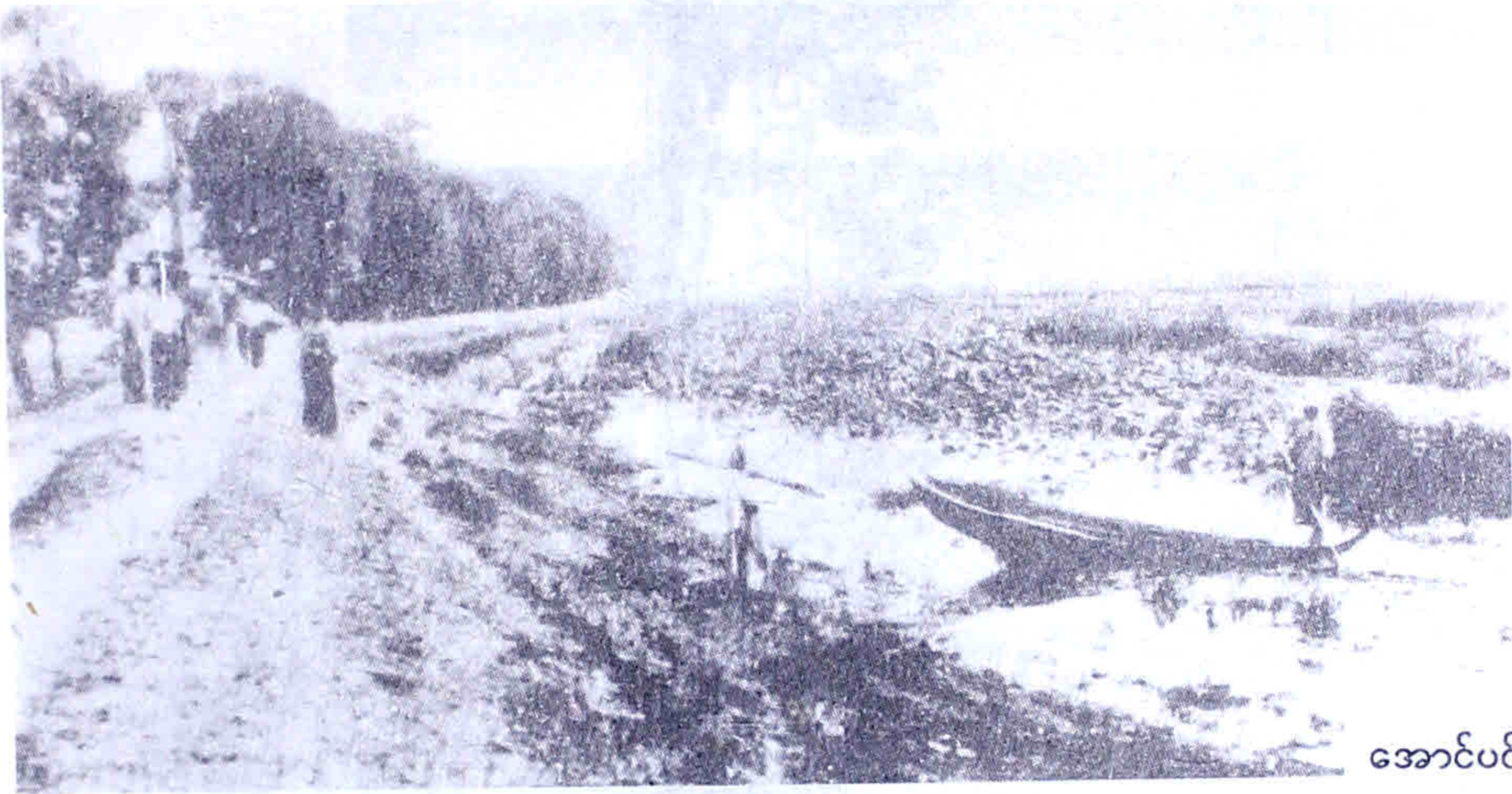
ကုန်းဘောင်ခေတ် နန်းတွင်းအဆင်တန်ဆာများ

ကျေးလက်ကဏ္ဍ

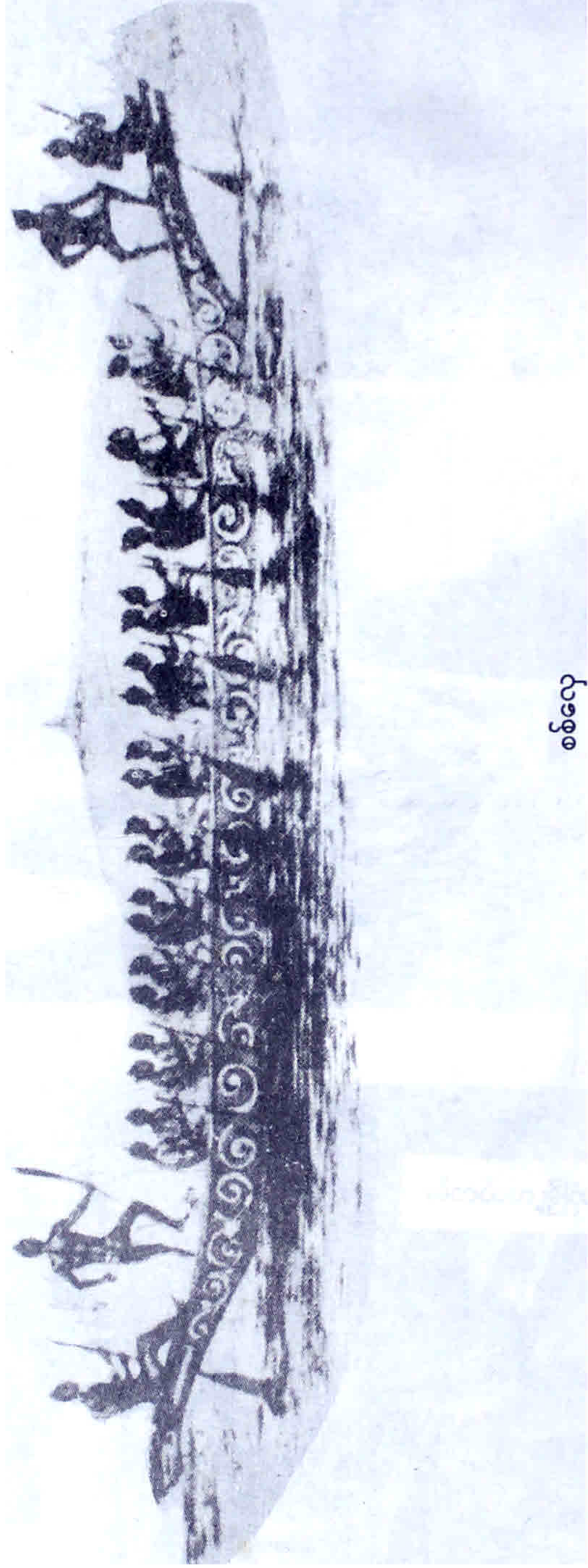
မင်းတံတား

အောင်ပင်လယ်ကန်

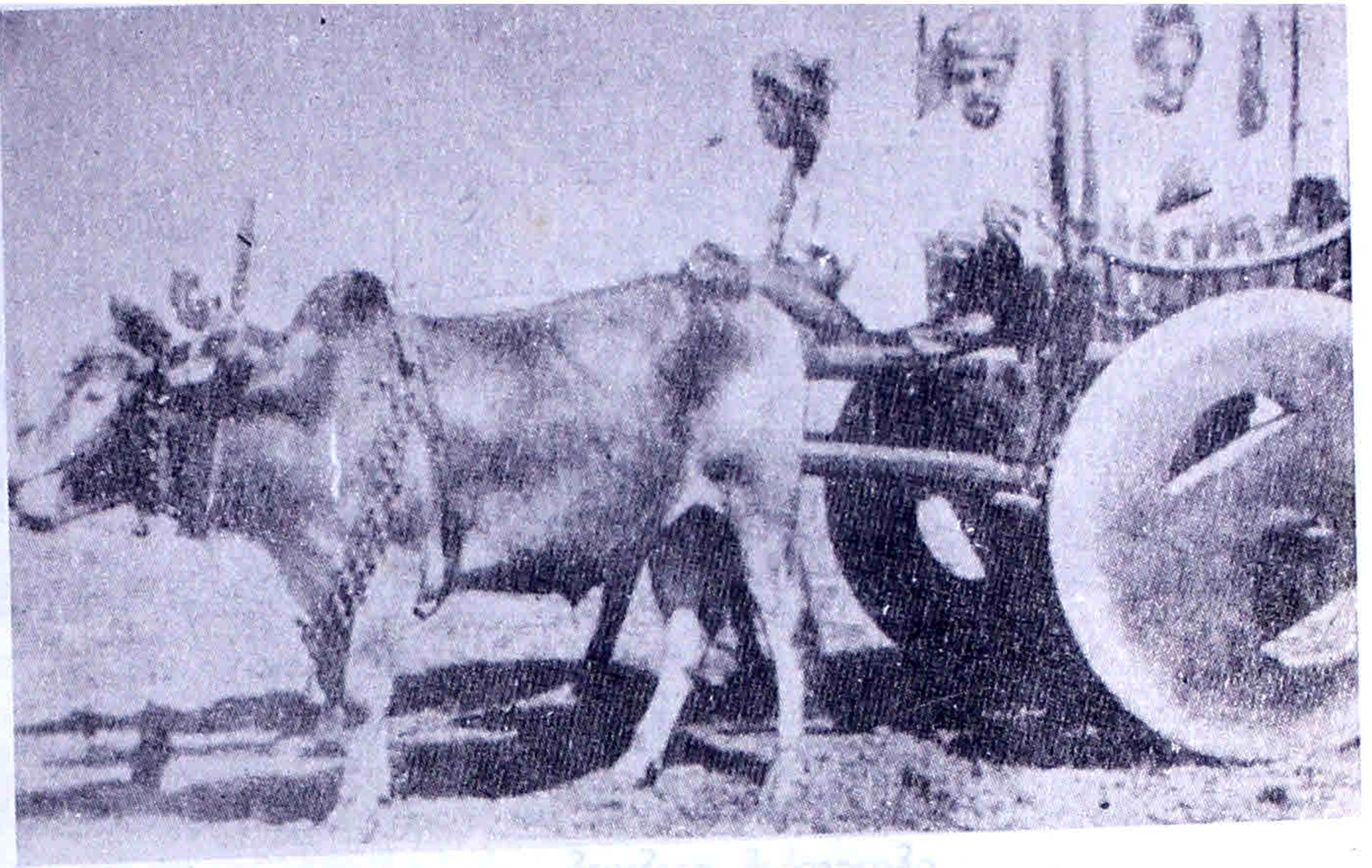
ကျိုင်းတုံမြို့လယ်လမ်း

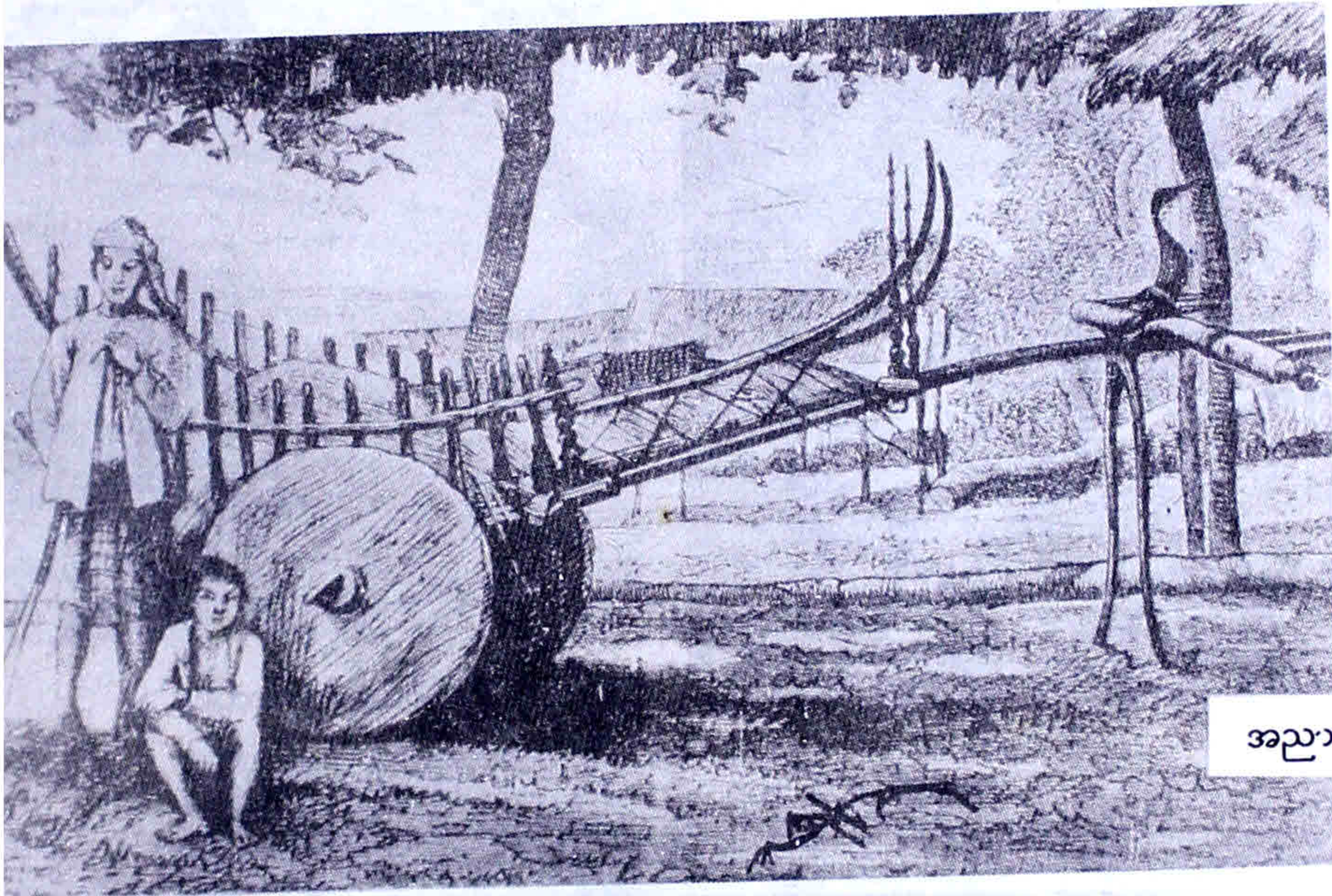

စစ်လှေ

ပဲခူးလှည်း

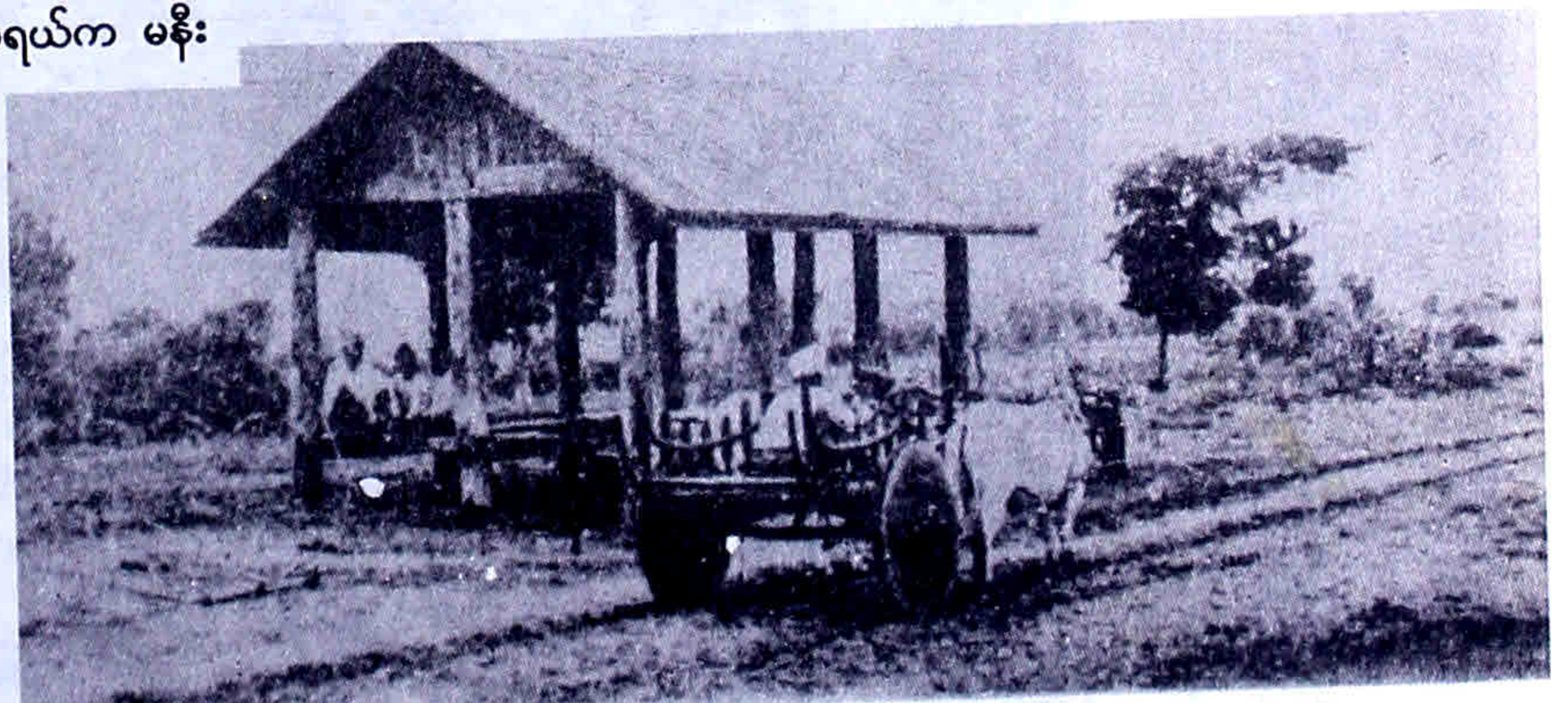

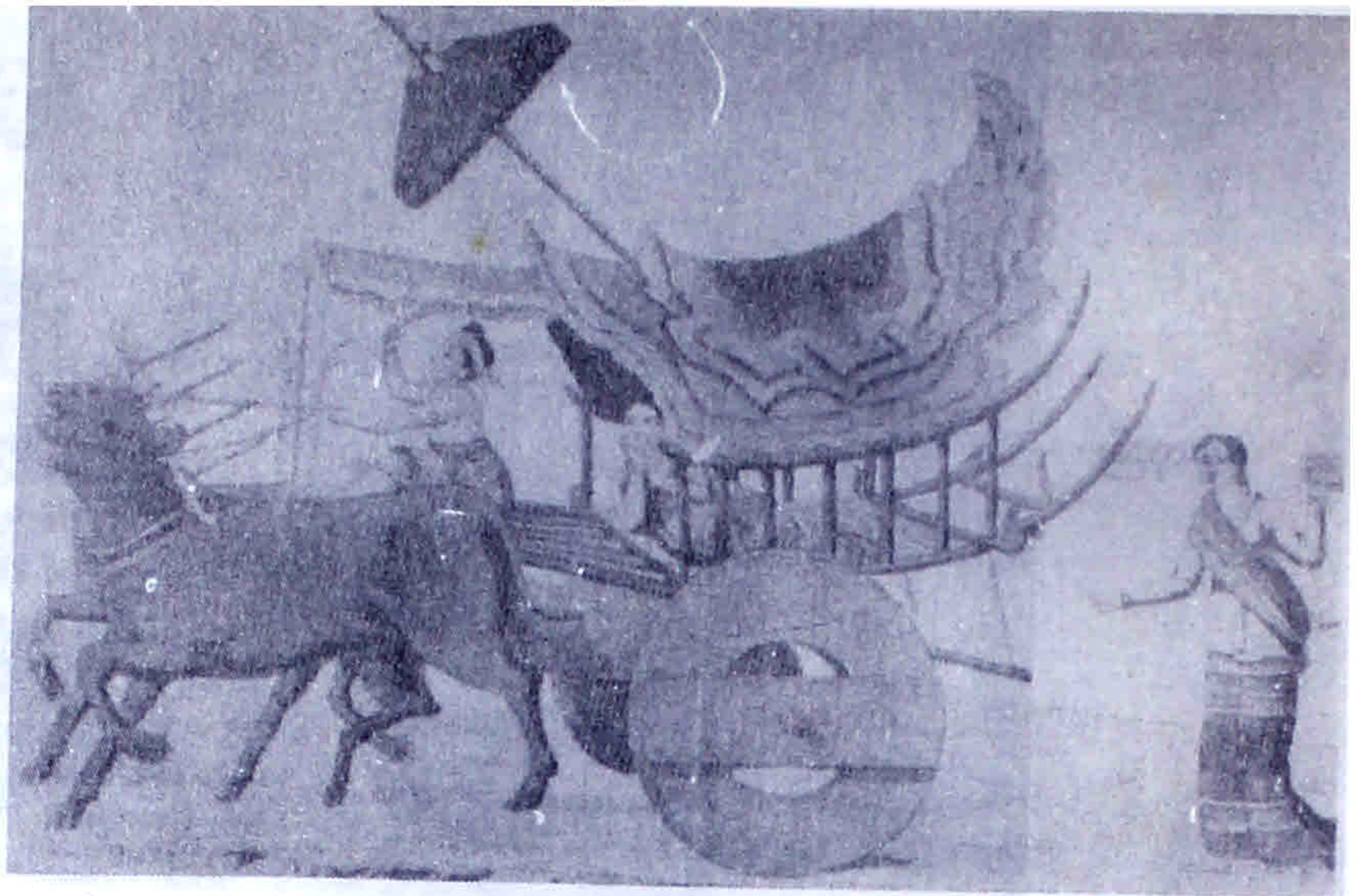
ပွဲကလေးက ဝါးကလေး

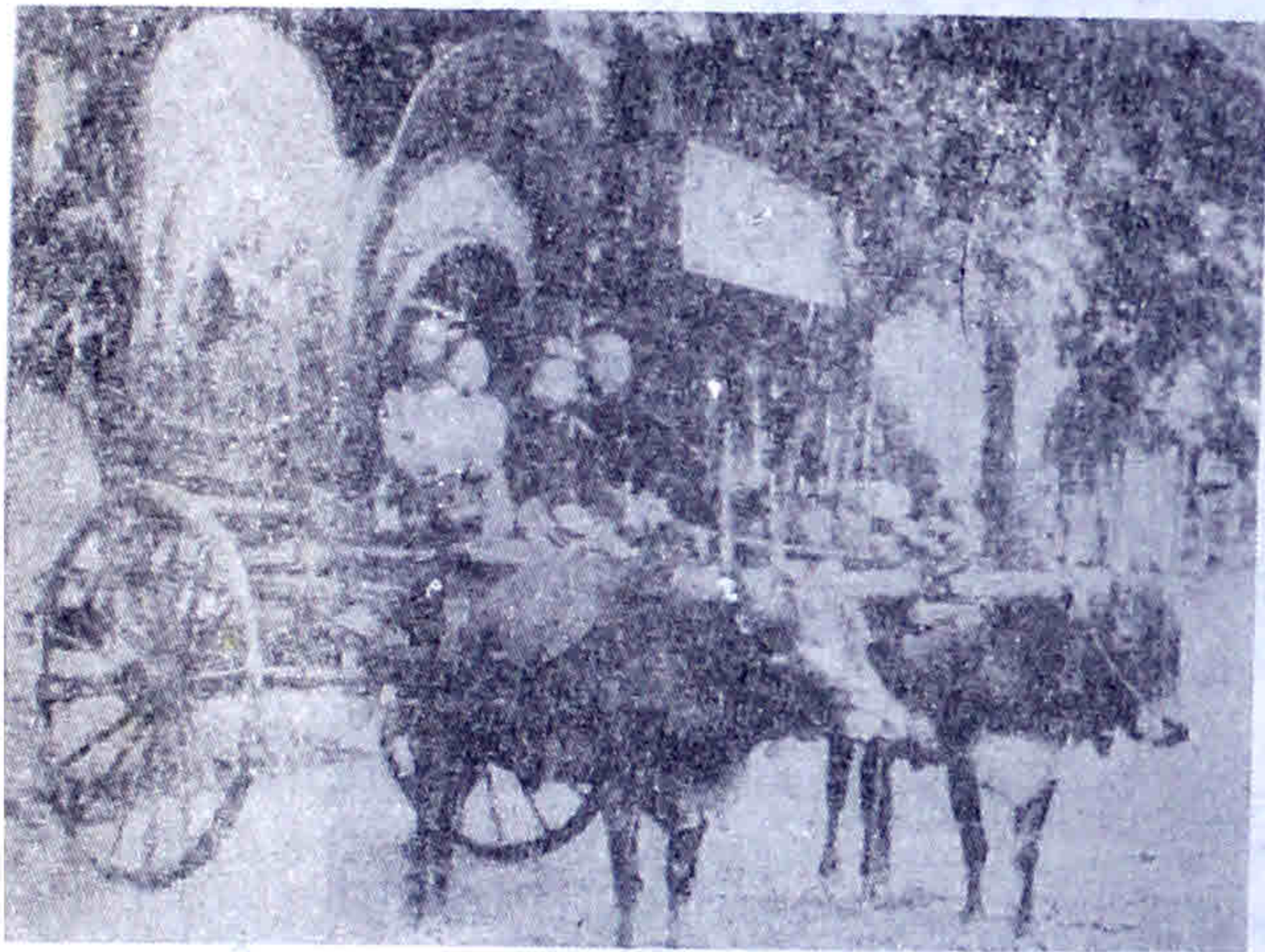
အညာလှည်း

ခရီးရယ်ကွာ ရွာရယ်က မနီး

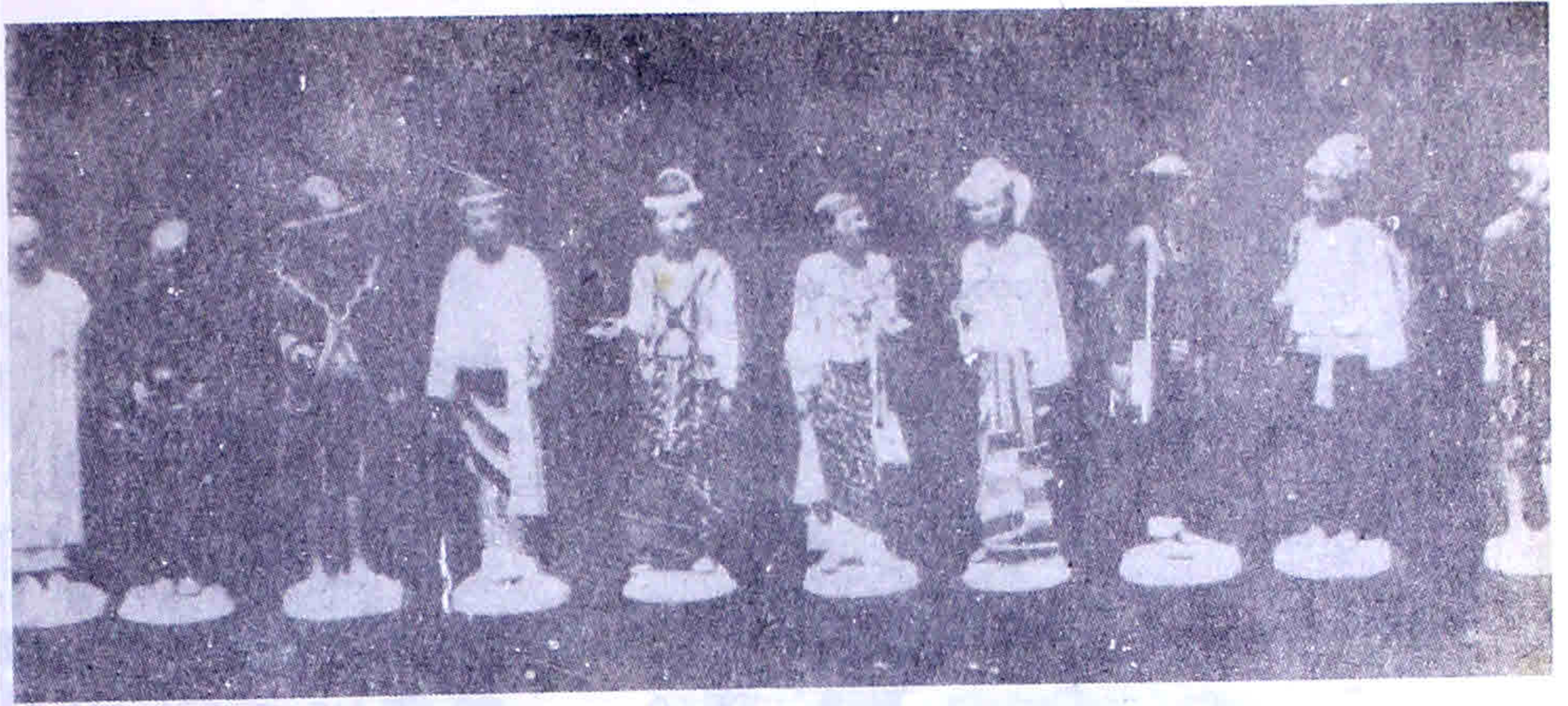
ဝန်ကတော်၏ လှည်းယဉ်

ကျေးရွာ လှည်းယဉ်

လှည်းပြိုင်ပွဲ

တိုင်းရင်းသားများနှင့် မြန်မာတို့ ယှဉ်တွဲထုလုပ်ထားသော ပန်းပုရုပ်များ။

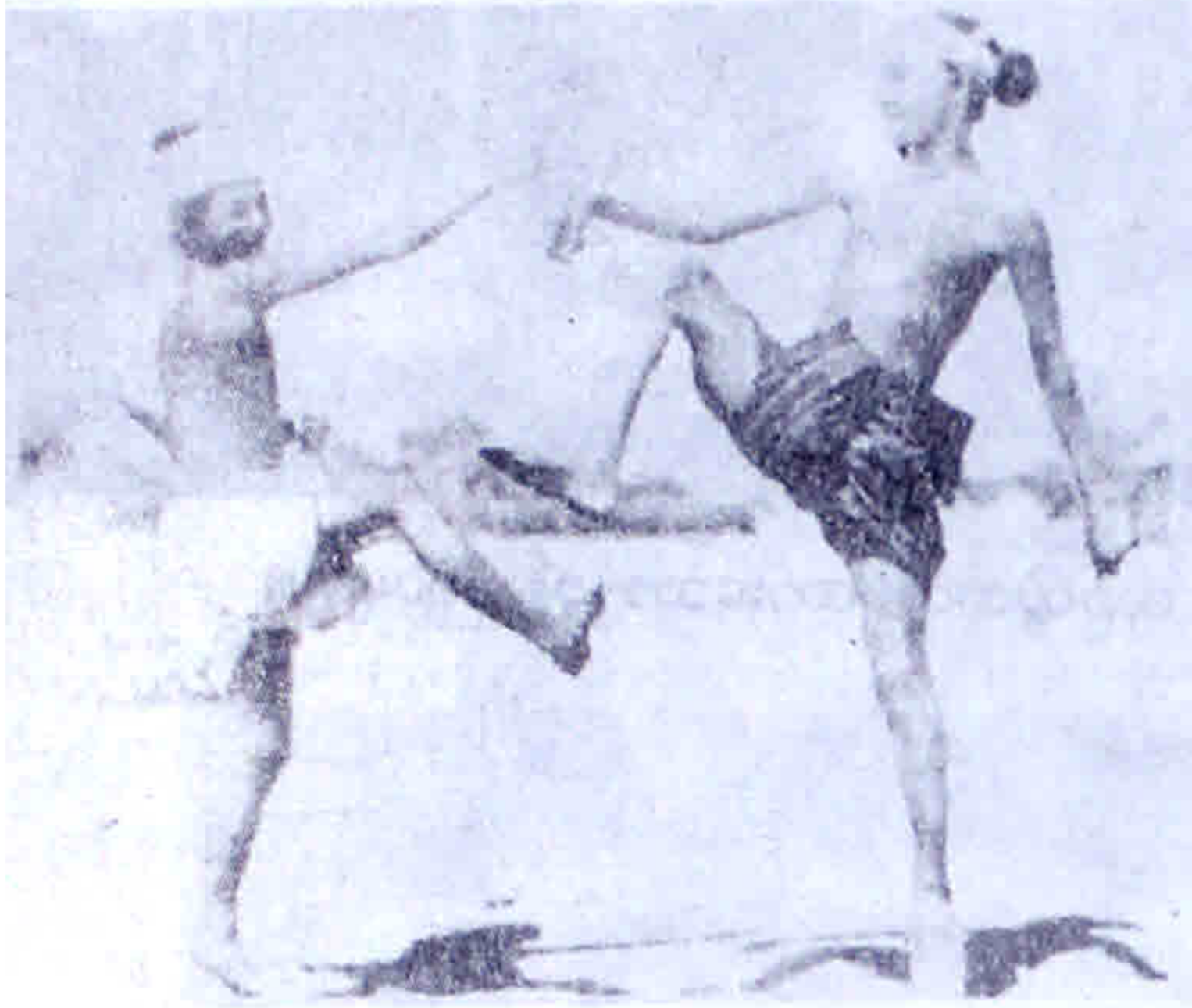

ရှမ်းပြည်ရှခင်း

တောင်တန်းသားများ စခန်းကျချိန်

ဆိုင်းချက်နှင့် သိုင်းကွက်စင်းသူ
လက်ငှေ့မောင်များ

ကုန်းပိုးပွဲ

ခြင်းဝိုင်း

နိဂါဗ္ဗဝန်ဆောင်မှုများ

ရေအိုးစင်

လူပျိုဝိုင်း

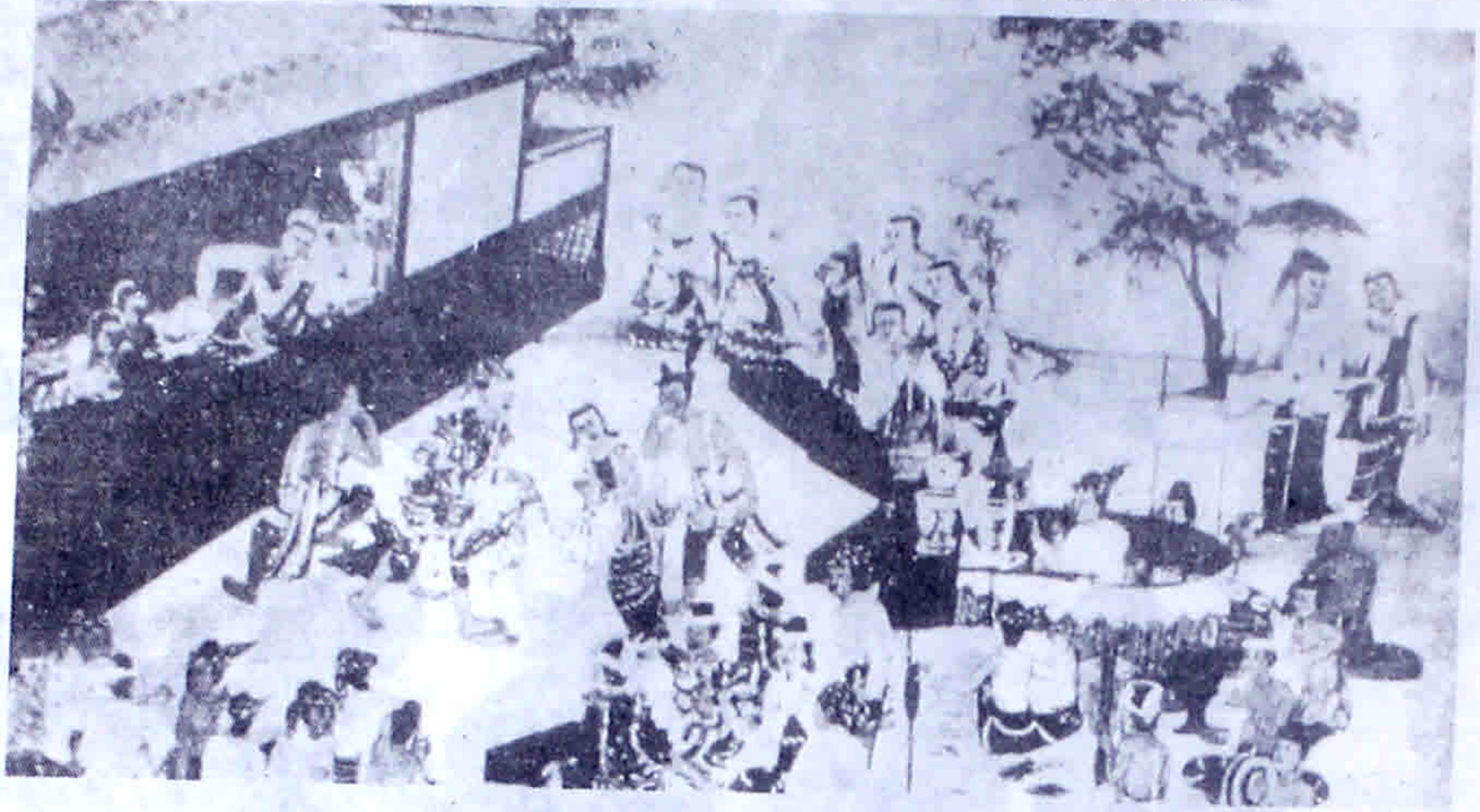

အပျိုဝိုင်း

လူပျိုလှည့်

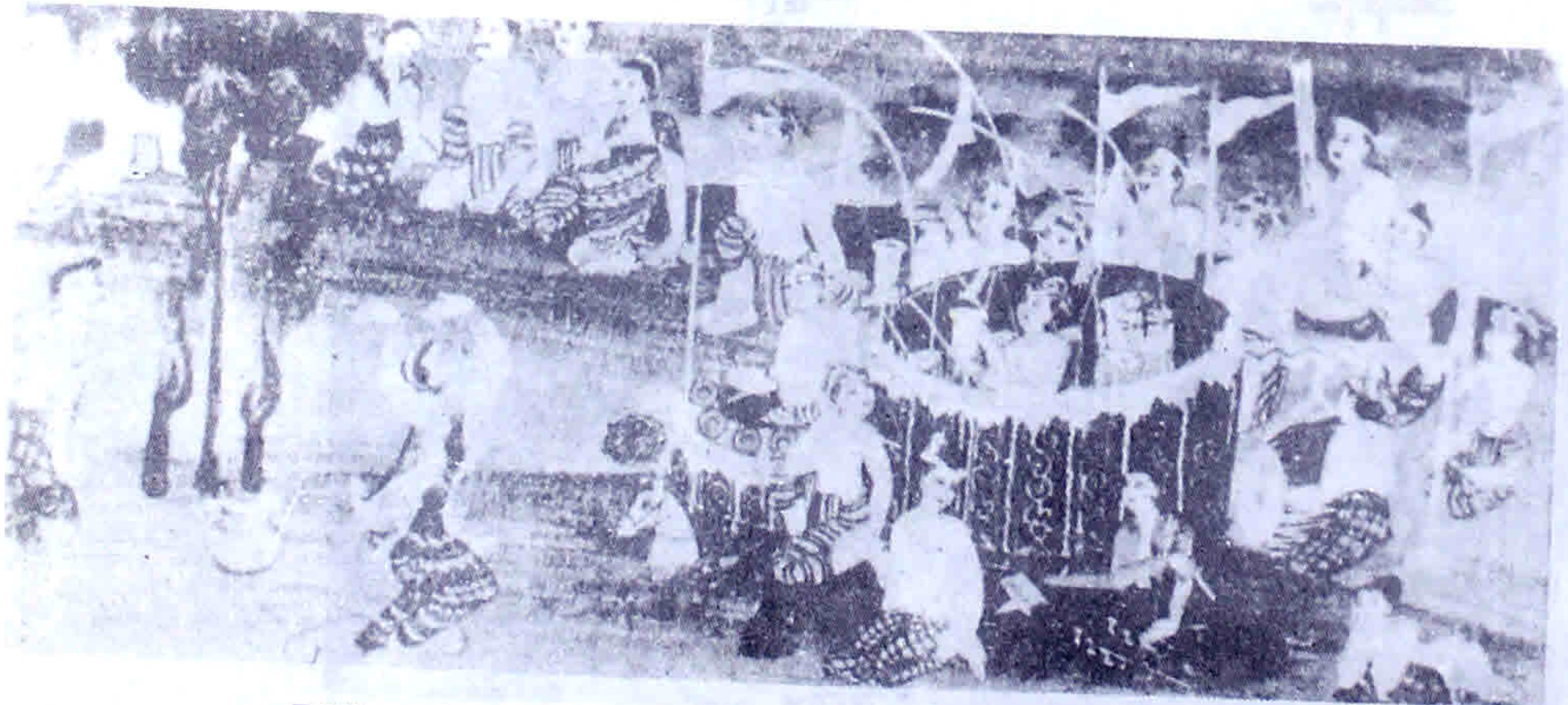
အရှင်နတ်ပါး၏ ပွဲကြည့်ဆောင်

အရှင်နတ်ပါး၏ ပွဲကြည့်ဆောင်

အိုးစည်ပွဲ

မြေဝိုင်းဇာတ် (ကုန်းဘောင်ခေတ် နန်းတွင်းပရပိုက်ဖြူမှ) ပန်းချီကား

ပုဂံခေတ်လူပုဂ္ဂိုလ်

မြင်းစင်၊ ဆင်စင်၊ သဘင်သို့ ထွက်လာကြစဉ်

အတွင်းဝန် (အလယ်)၊ စာရေးတော်ကြီး (လက်ယာ)နှင့် အတွင်းဝန်ကတော် (လက်ဝဲ)တို့၏ ပုံ

မြန်မာစစ်ဗိုလ်၊ စစ်သားတို့နှင့် လက်နက်အဆောင်အယောင်များပုံ

စစ်ဗိုလ်မှူး

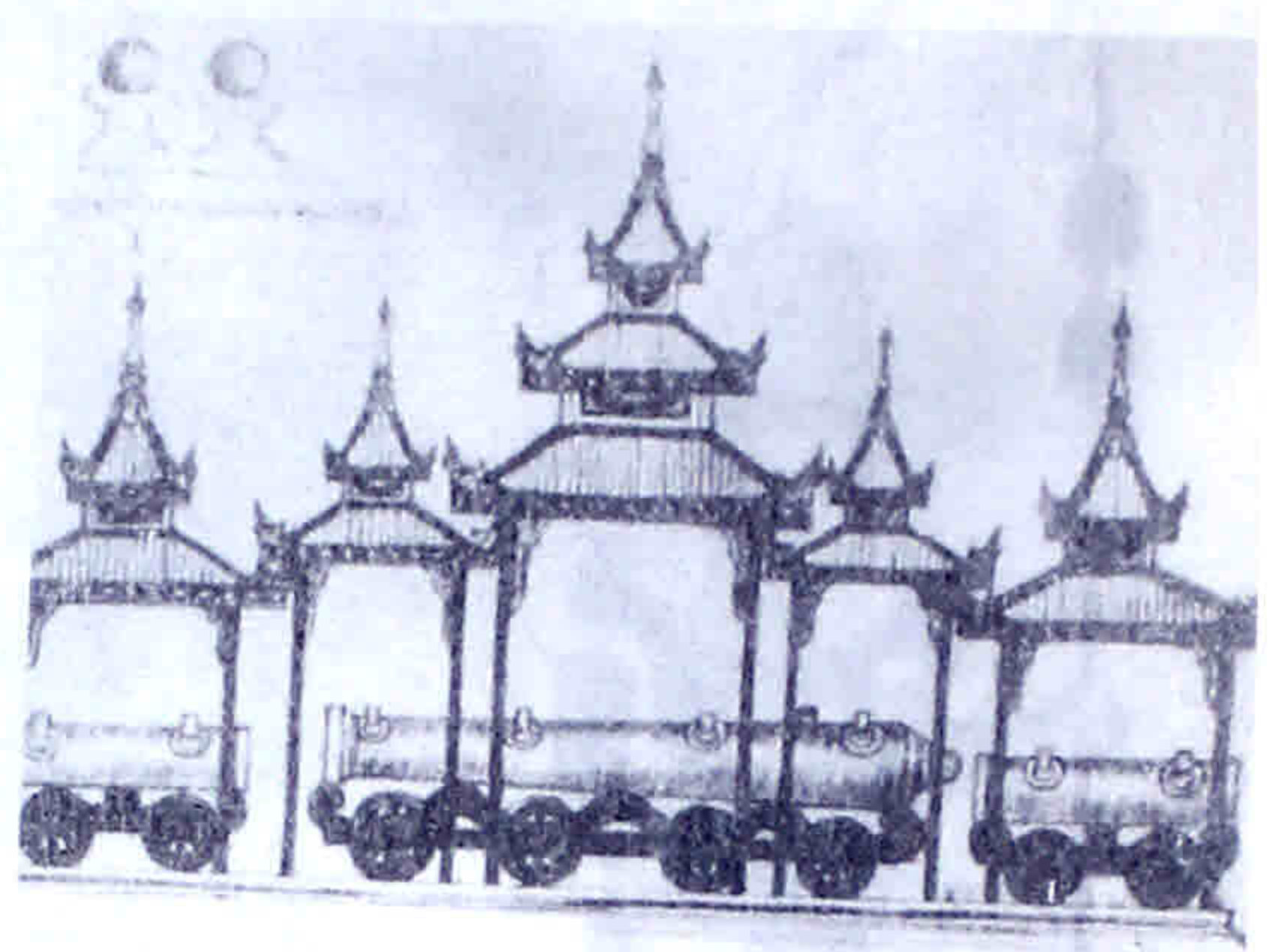
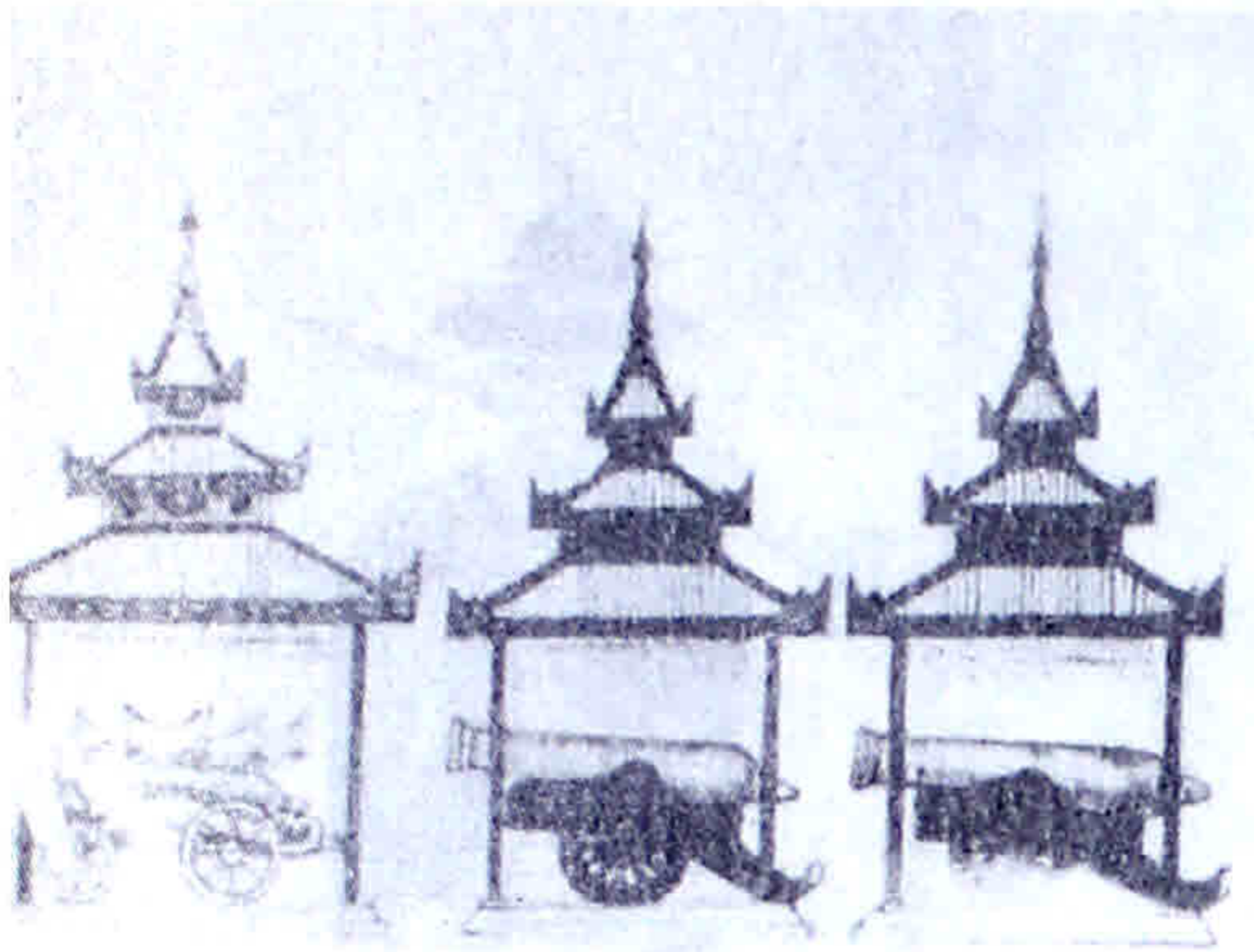
စစ်ကဲ

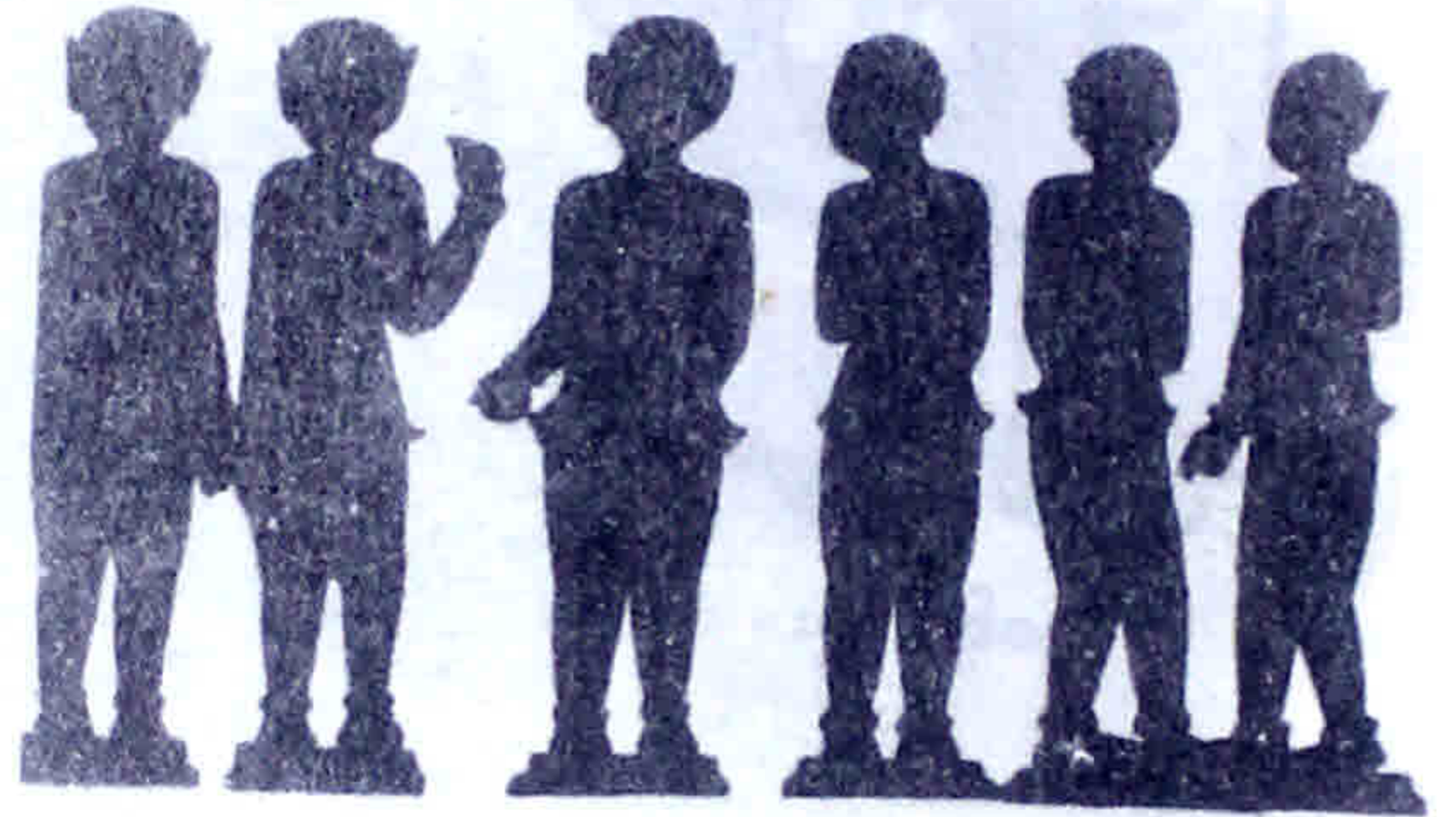
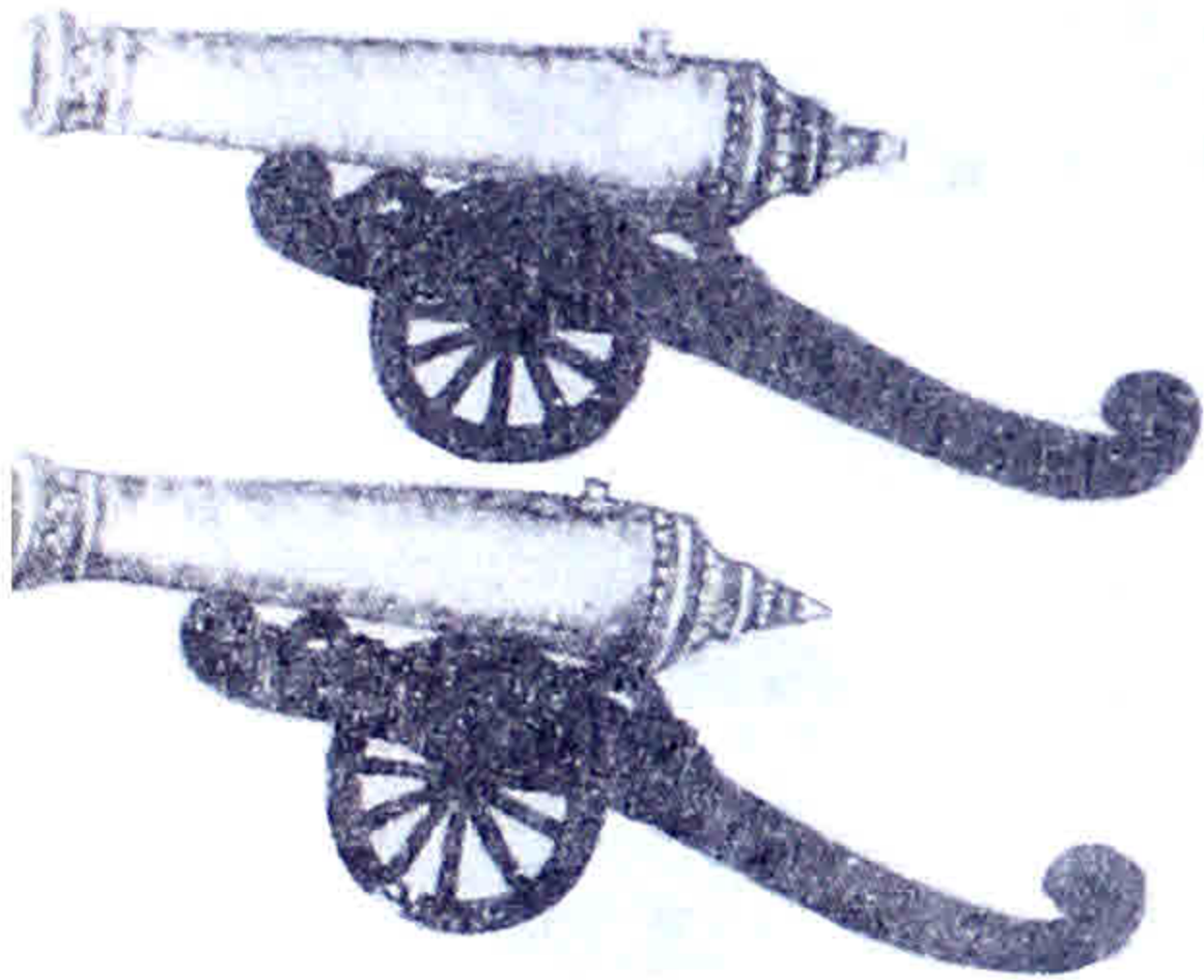
စစ်သား

မြန်မာအမြောက်တပ်သား

၂၄၁

၂၃၉

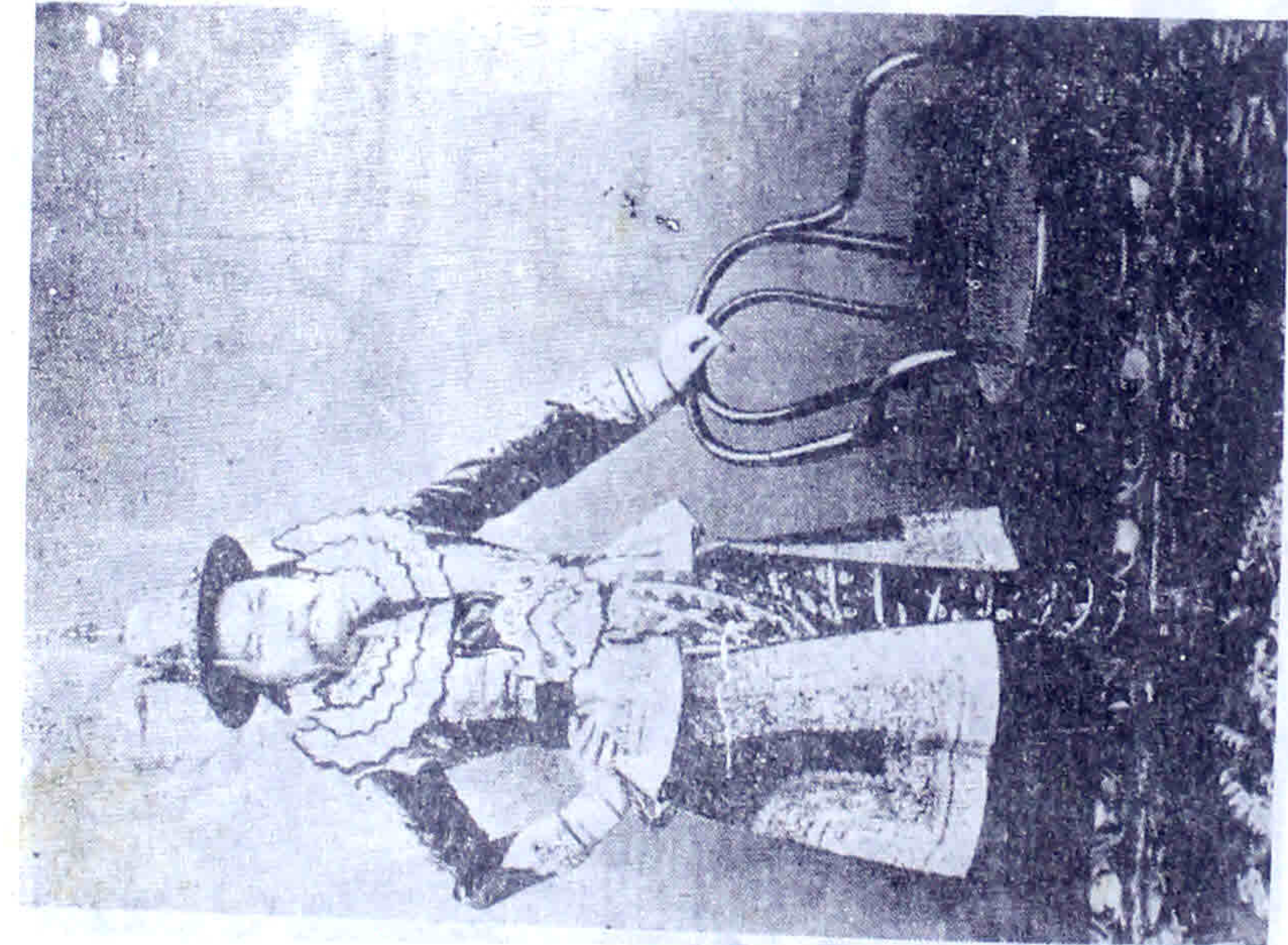
၂၄၀

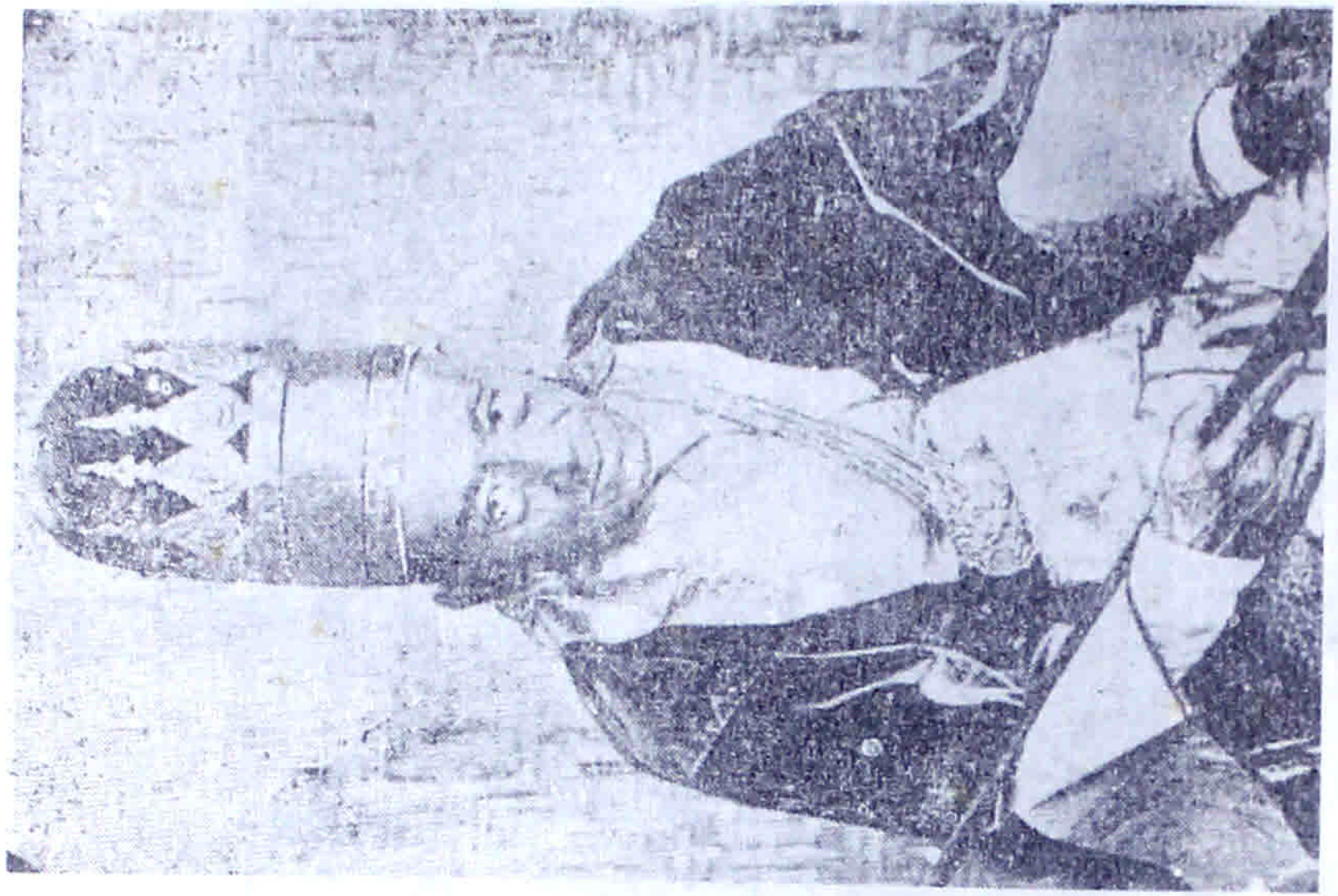
ဆာဟင်နရီယူးလ် ရေးဆွဲခဲ့သော မန္တလေးမြို့တည် မင်းတုန်းမင်းတရားကြီးပုံ

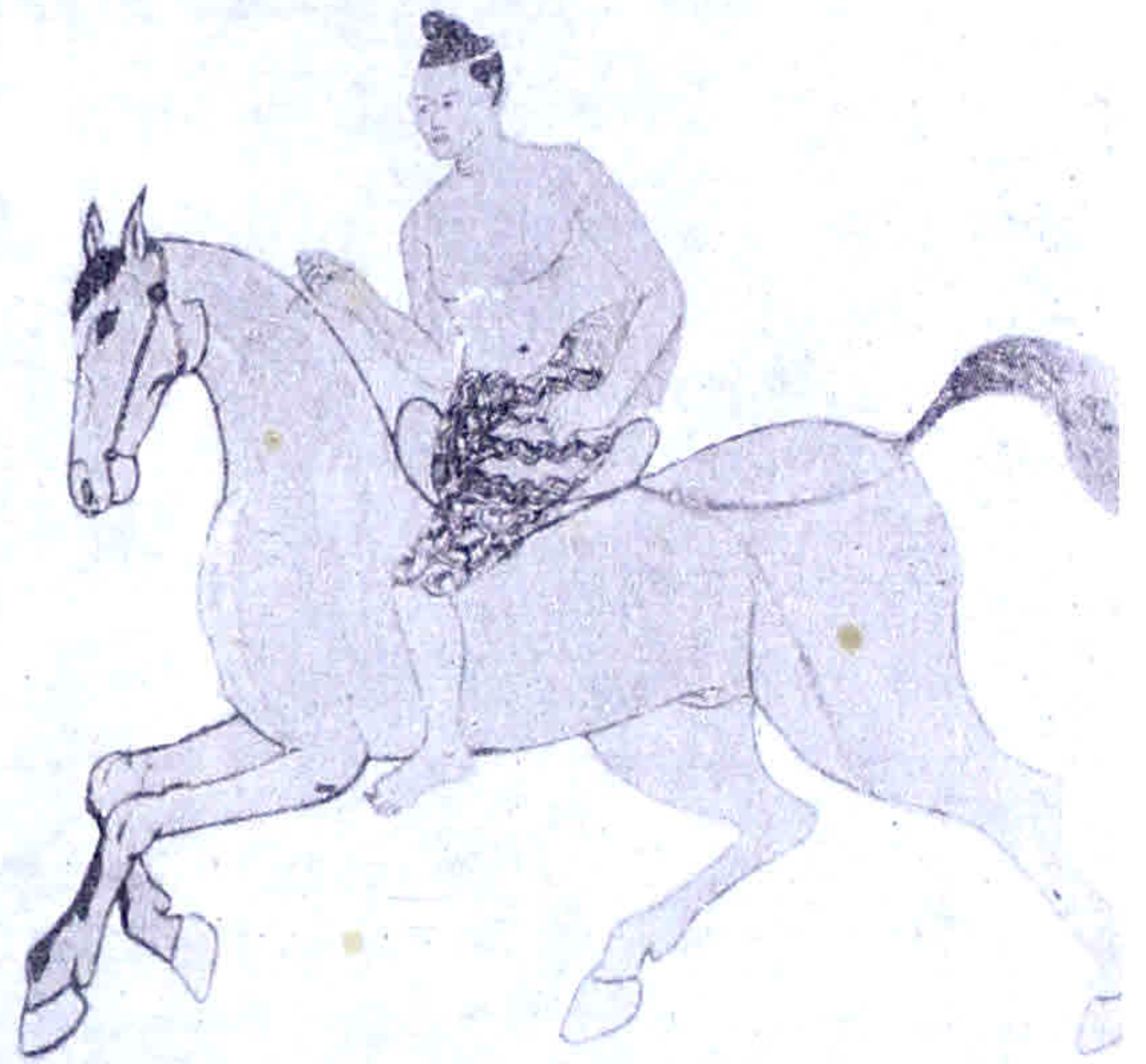
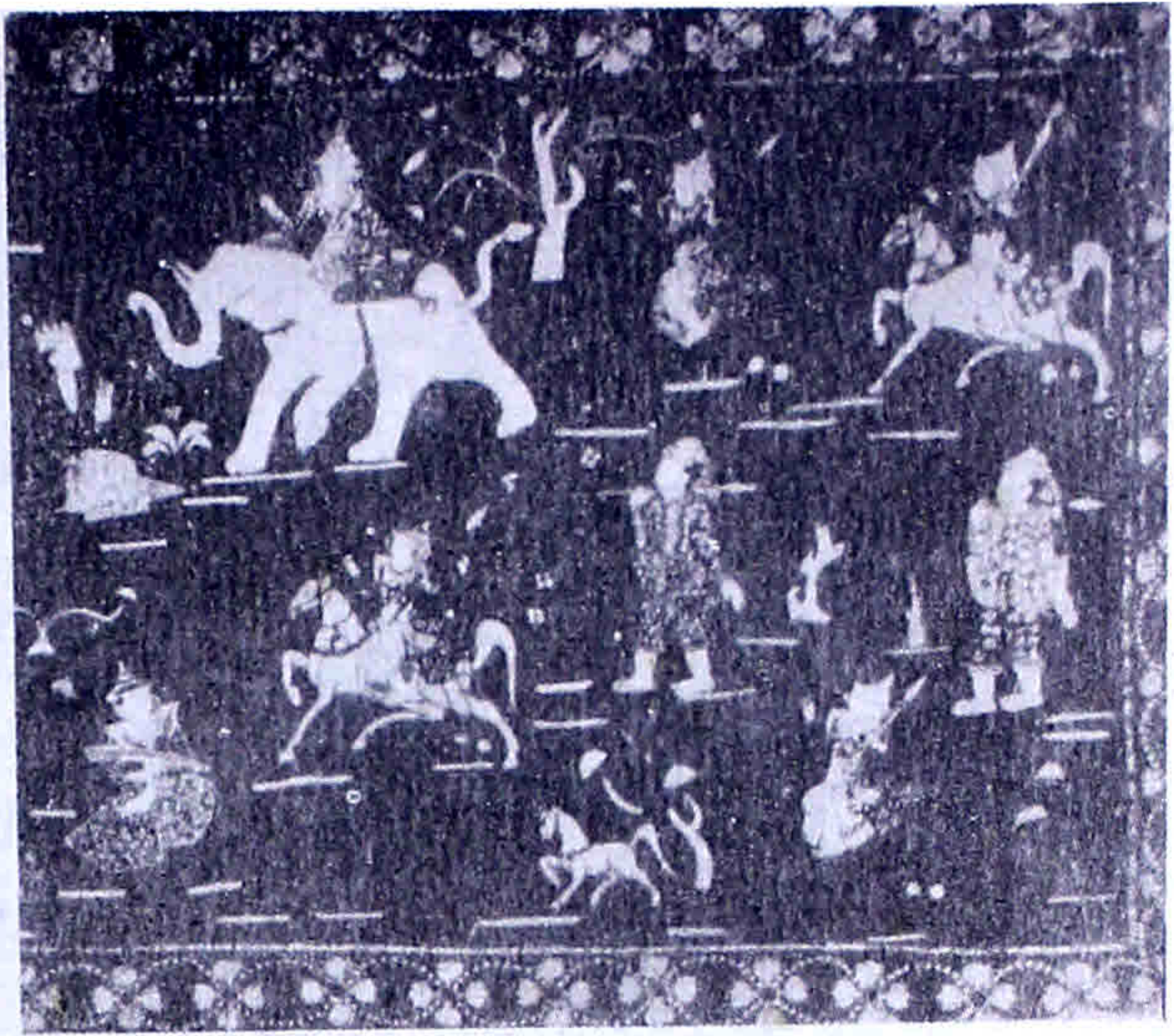
သီပေါမင်းနှင့် သူ၏ စစ်သူကြီးများ ဗိုလ်ရှုသဘင် ခံတော်မူပုံ
(ရတနာဂီရိတွင် ခံတော်မူစဉ်က ရိုက်ကူးထားသော ပုံ)

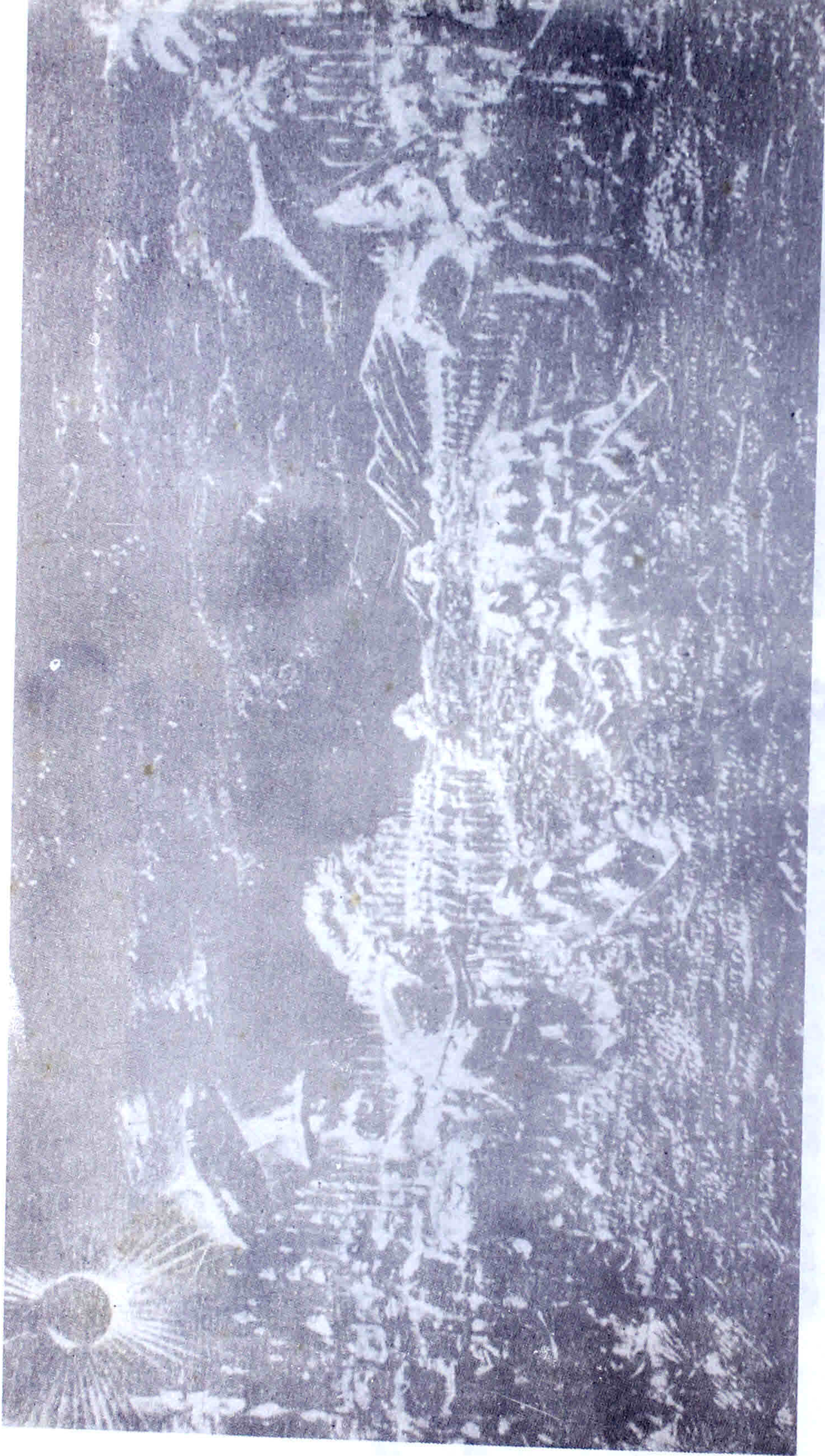
သေနတ်ဝန်ကြီးဟု ကမ္ဘည်းထိုးထားသော မြန်မာစစ်သူကြီးပုံ။

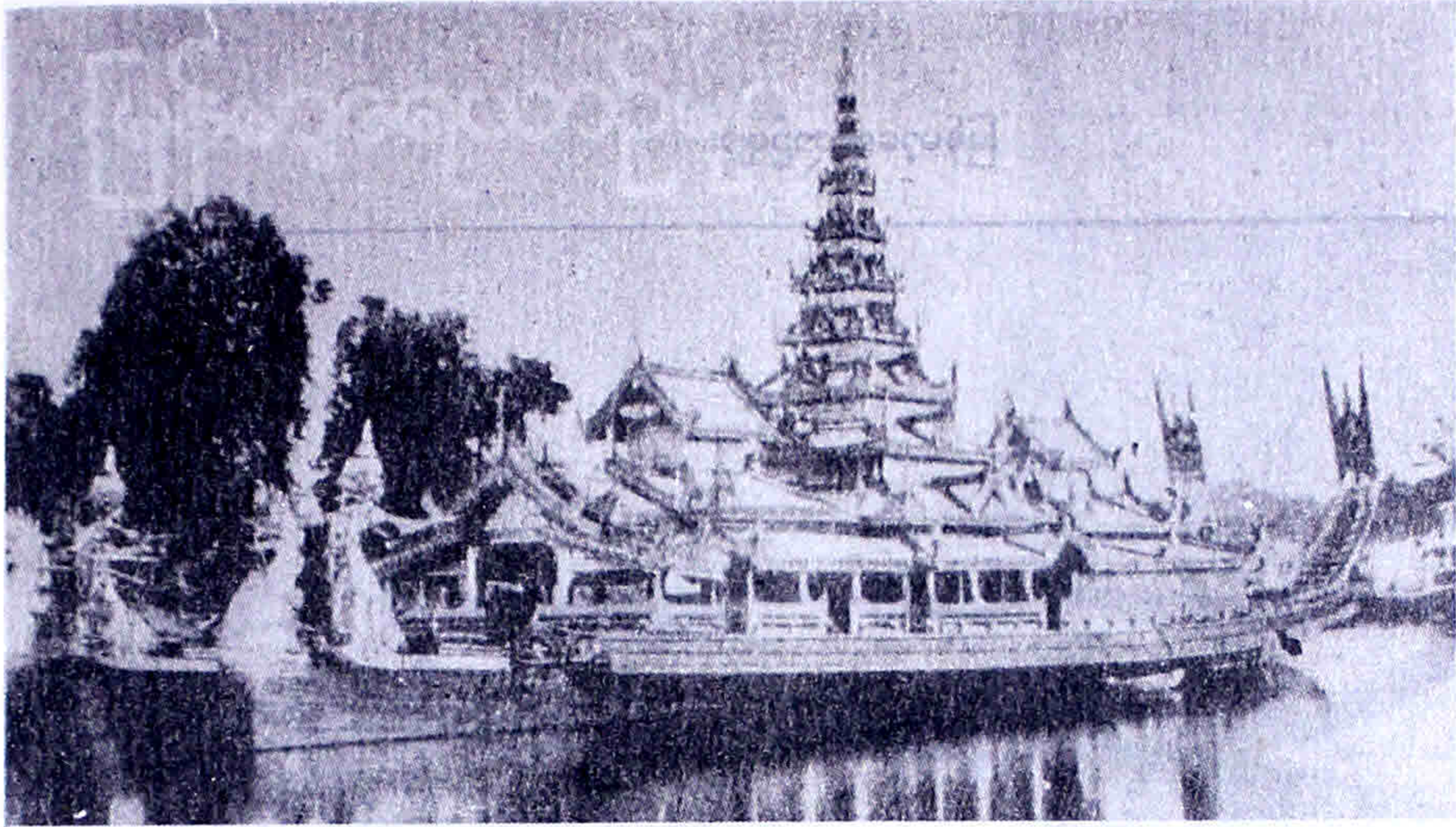
မင်းကြီးသီရိမဟာဇယောဂါမဏိဘွဲ့ရ
ရွှေမြို့တော်ဝန် ဦးပေစေ့ (ဦးပေစိ) ပုံ

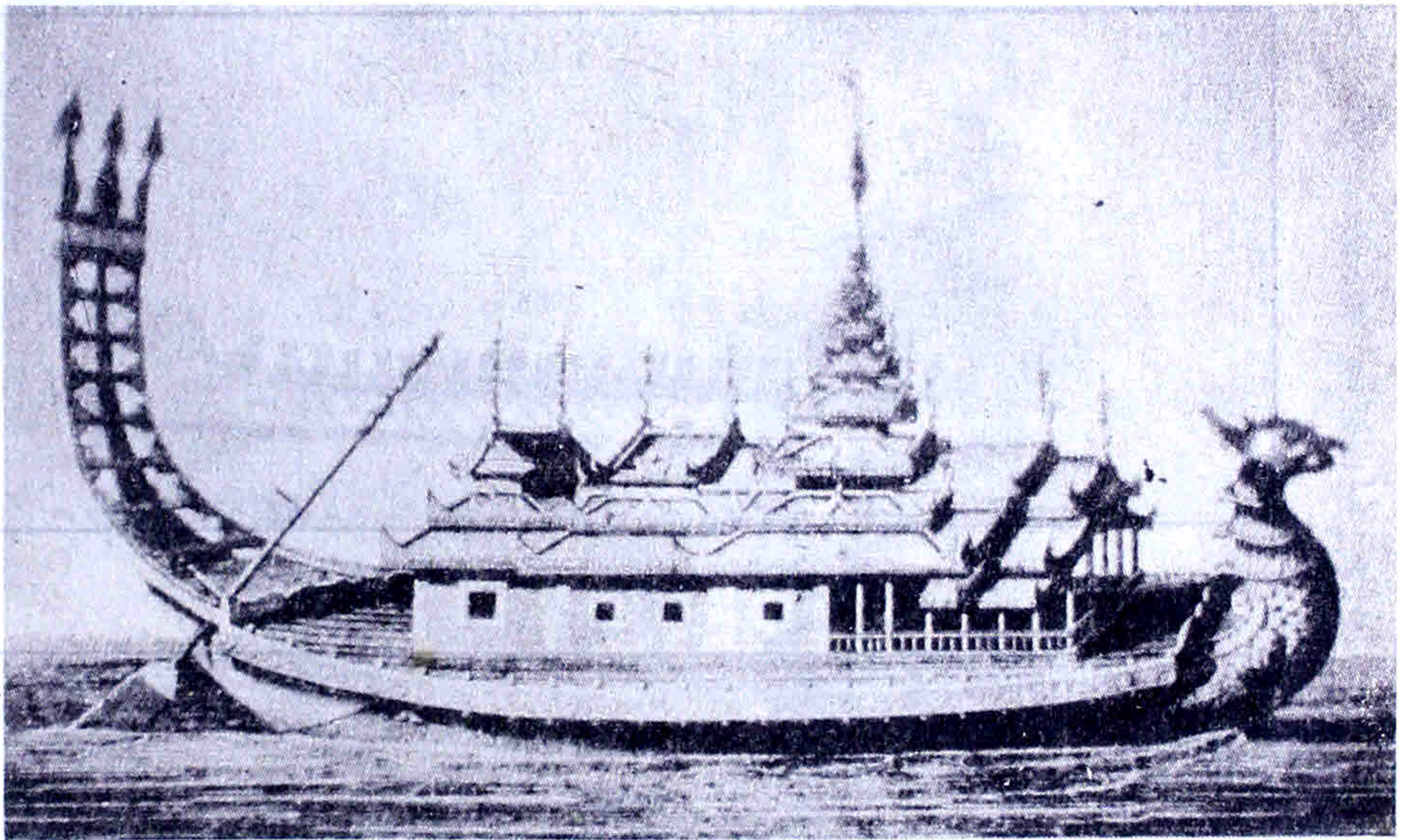
Handwritten text in a script, likely Persian or Arabic, located on the left side of the page. The text is partially obscured by the illustrations.

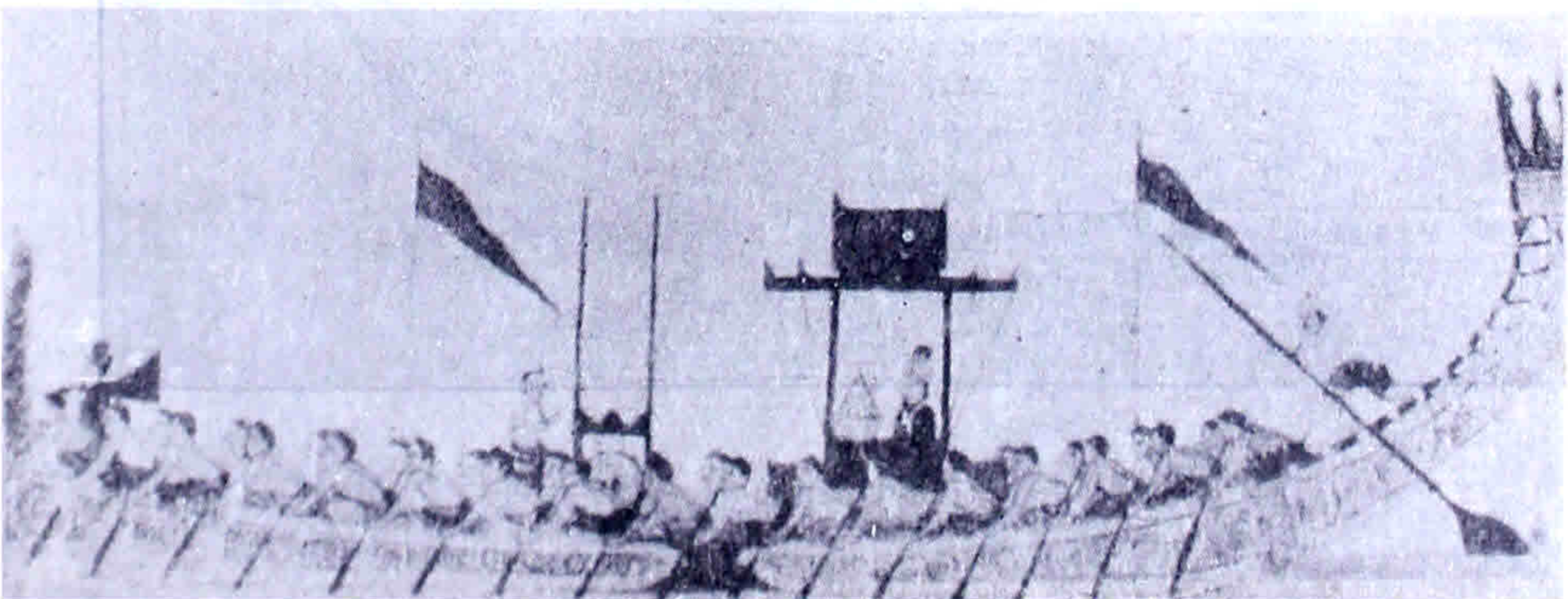
ယိုးဒယားဗိုလ်မှူး ချာကရီနှင့် မြန်မာဗိုလ်မှူး မဟာသီဟသူရတို့၏ စစ်ပြေငြိမ်းခန်း။
ယိုးဒယားပြည် စစ်မြေပြင်၌ မြန်မာနှင့် ယိုးဒယားတပ်များ ရင်ဆိုင်ကြပြီးနောက်
လက်ဆောင်များ အလဲအလှယ် ပြုလုပ်ကြစဉ်။ (ငွေဖလား၌ ထွင်းထုသော ယိုးဒယားလက်ရာ)

ဘုရင်၏ ကရဝိက်ဖောင်တော်

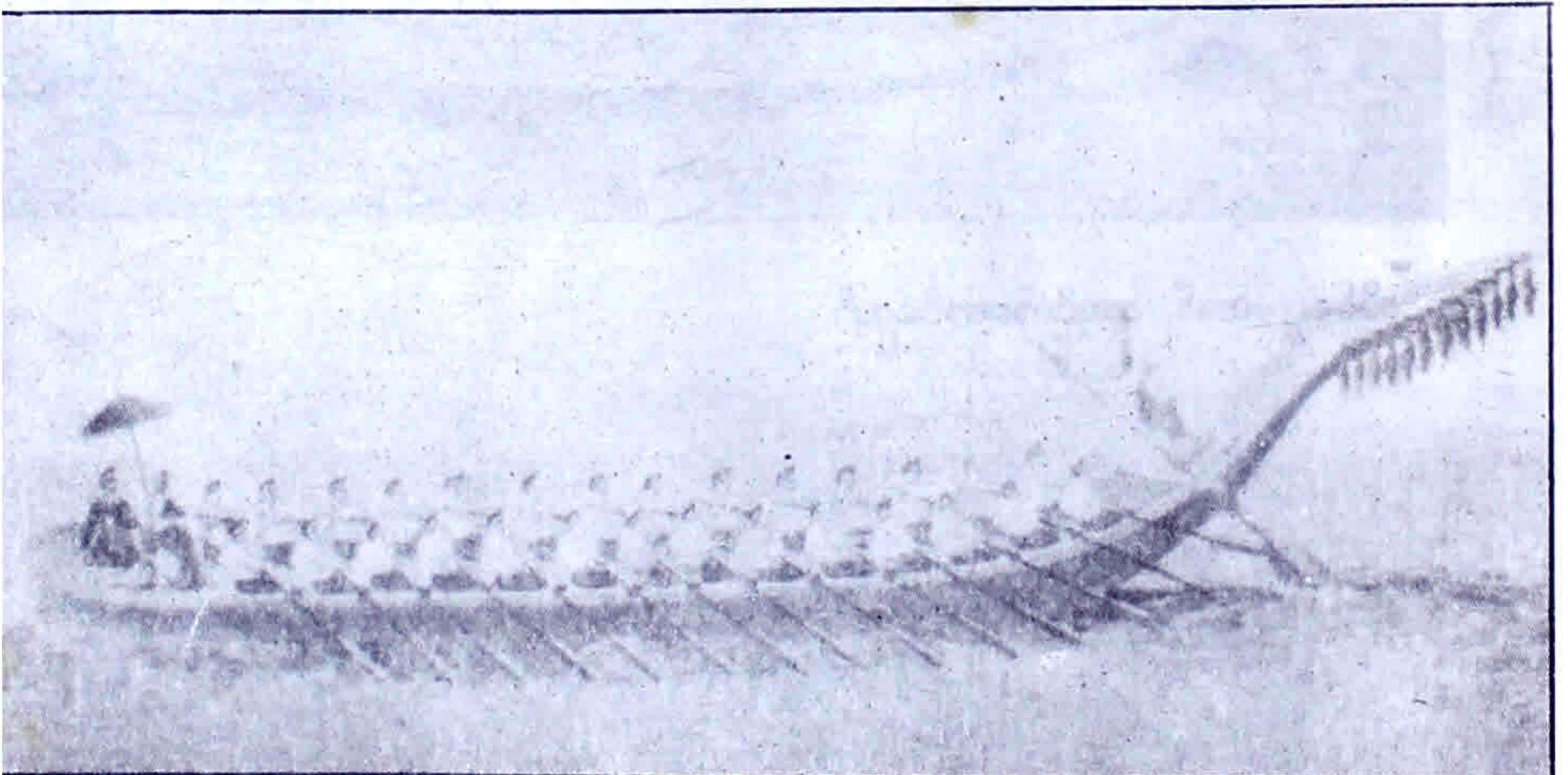
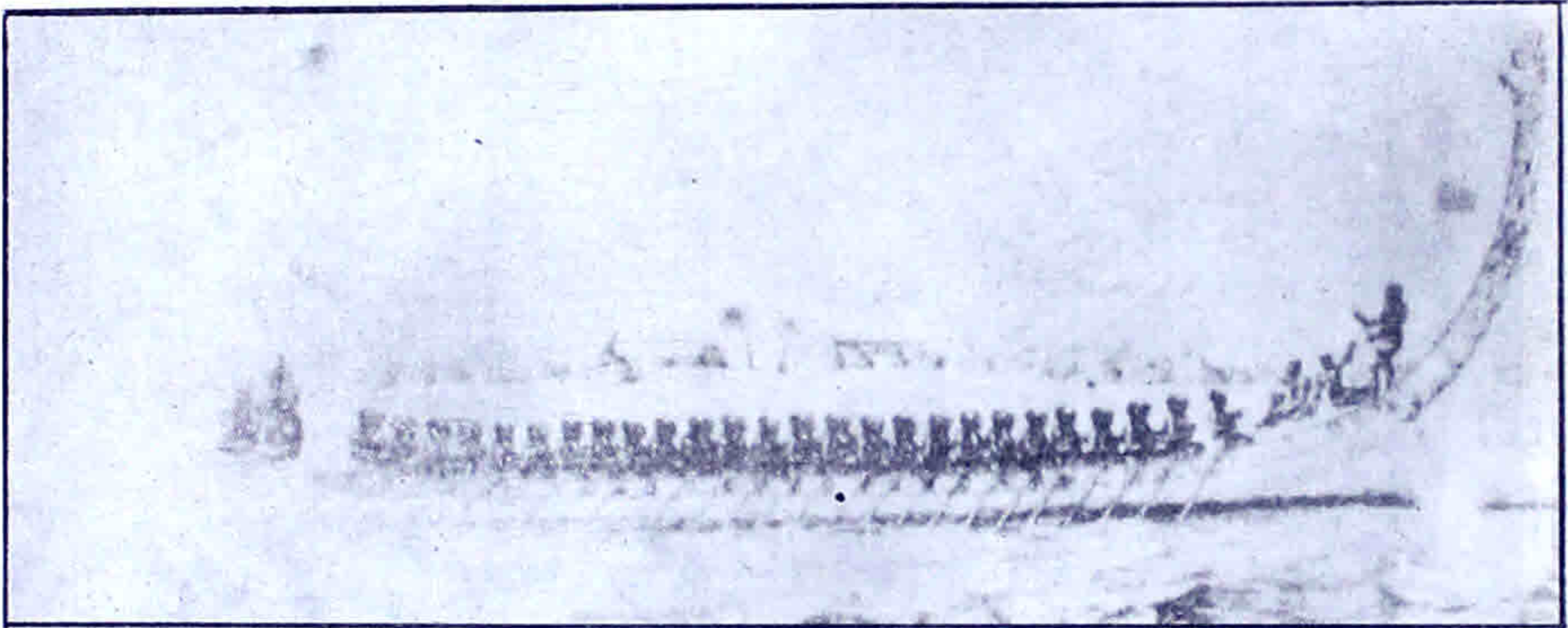
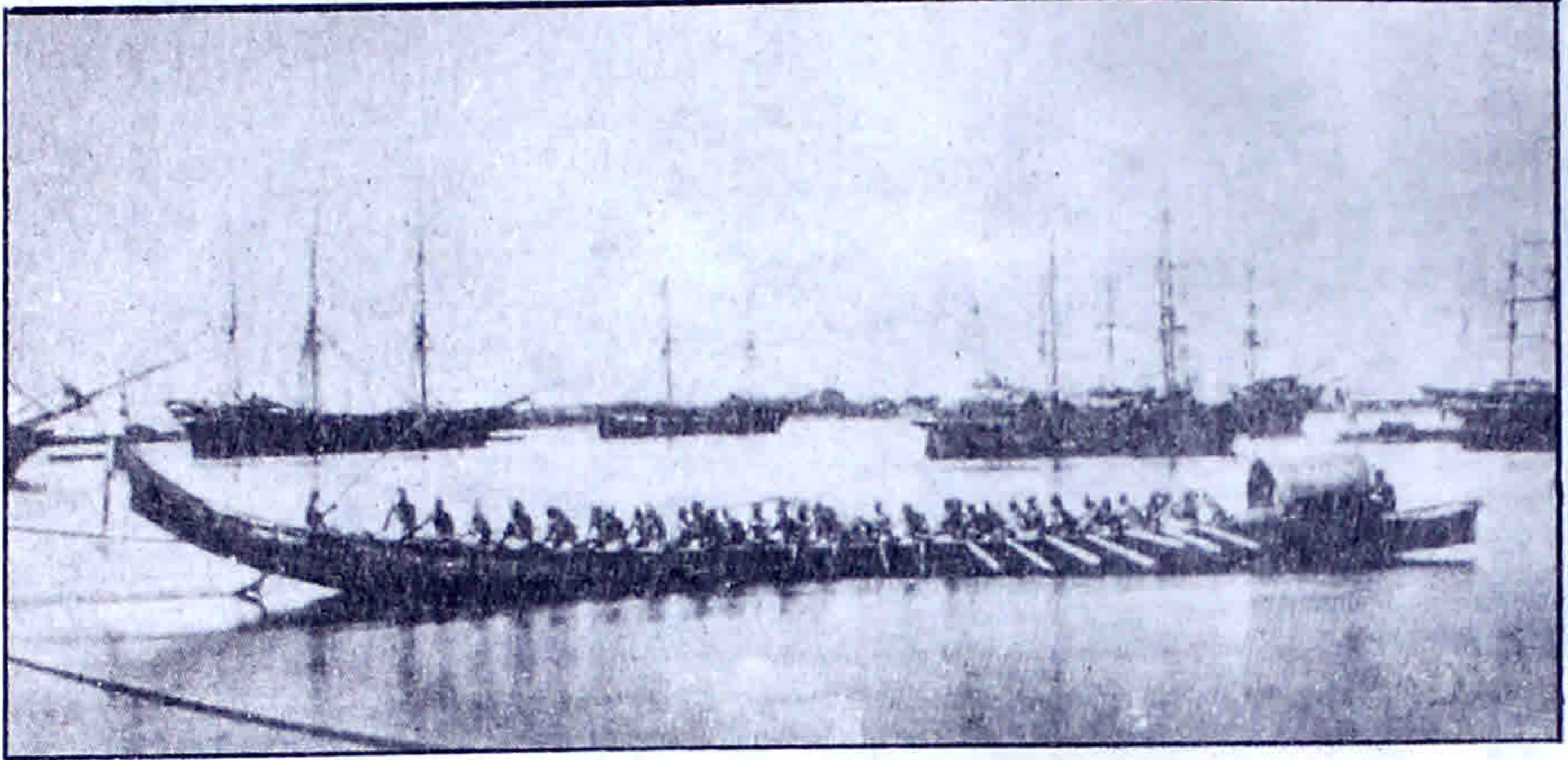

အိမ်ရှေ့မင်း၏ ကရဝိက်ဖောင်တော်

ဝန်ကြီး၏ လှေတော်

မြန်မာ့ရေယာဉ်များ

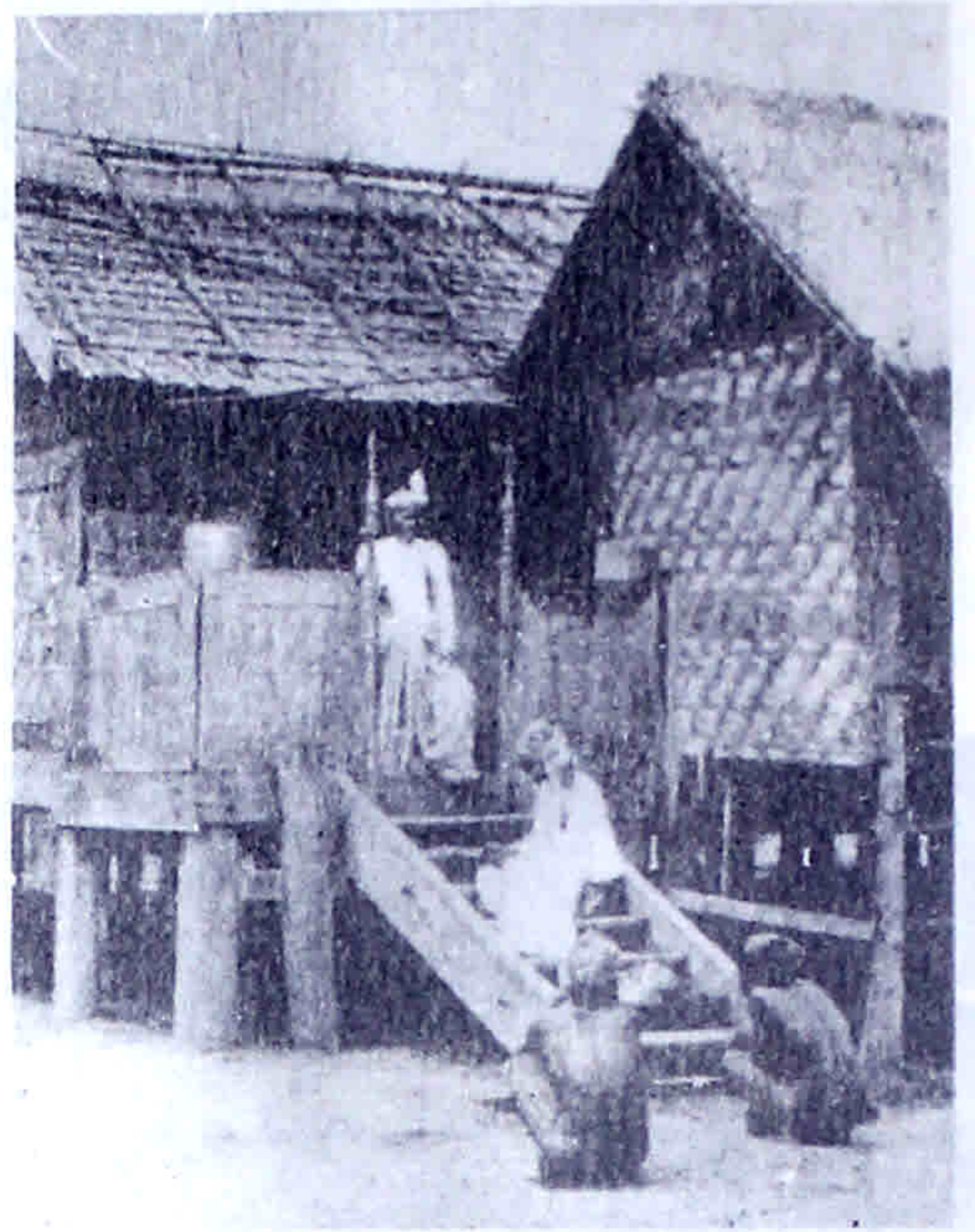

ငွေစာလုပ်ငန်းများအတွက်

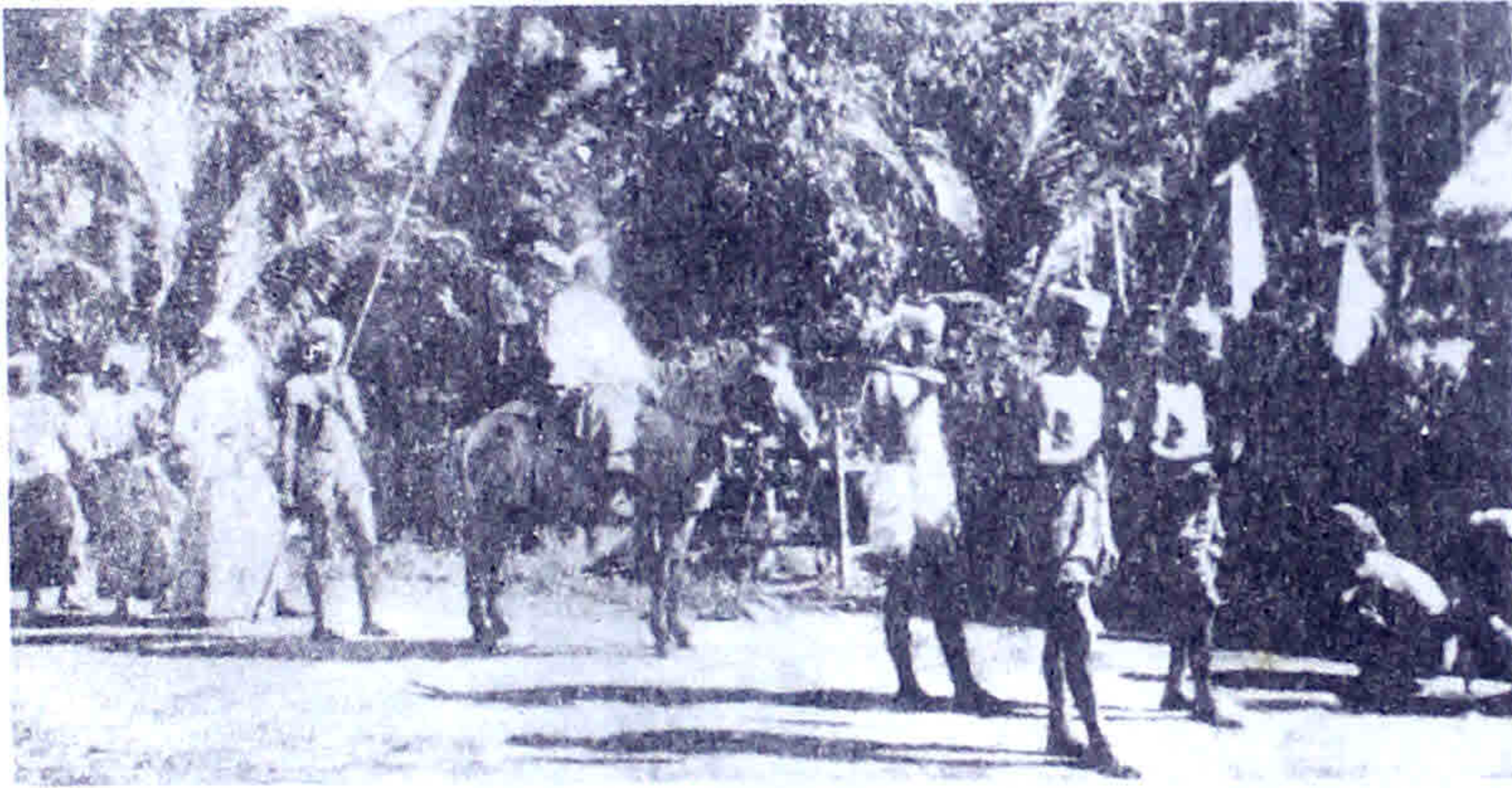
ငွေစာလုပ်ငန်းများအတွက် အကျုံးပြုသည့် ငွေစာလုပ်ငန်းများကို အောက်ဖော်ပြပါအတိုင်း ဖော်ပြထားပါသည်။

နန်းတော်၏ တောင်ဘက်မြို့ရိုး

မြန်မာအရာရှိလောက

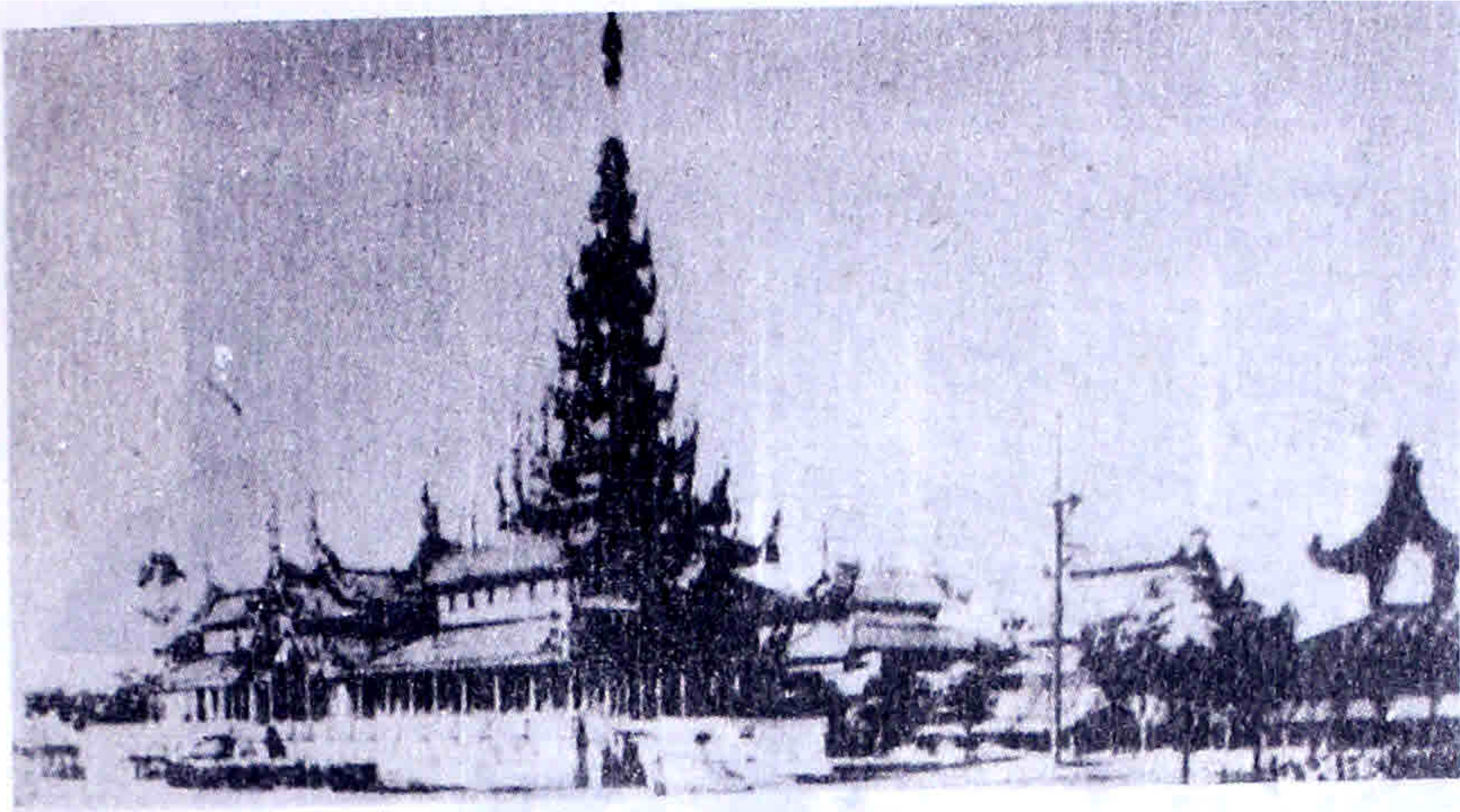
မြို့ဝန်

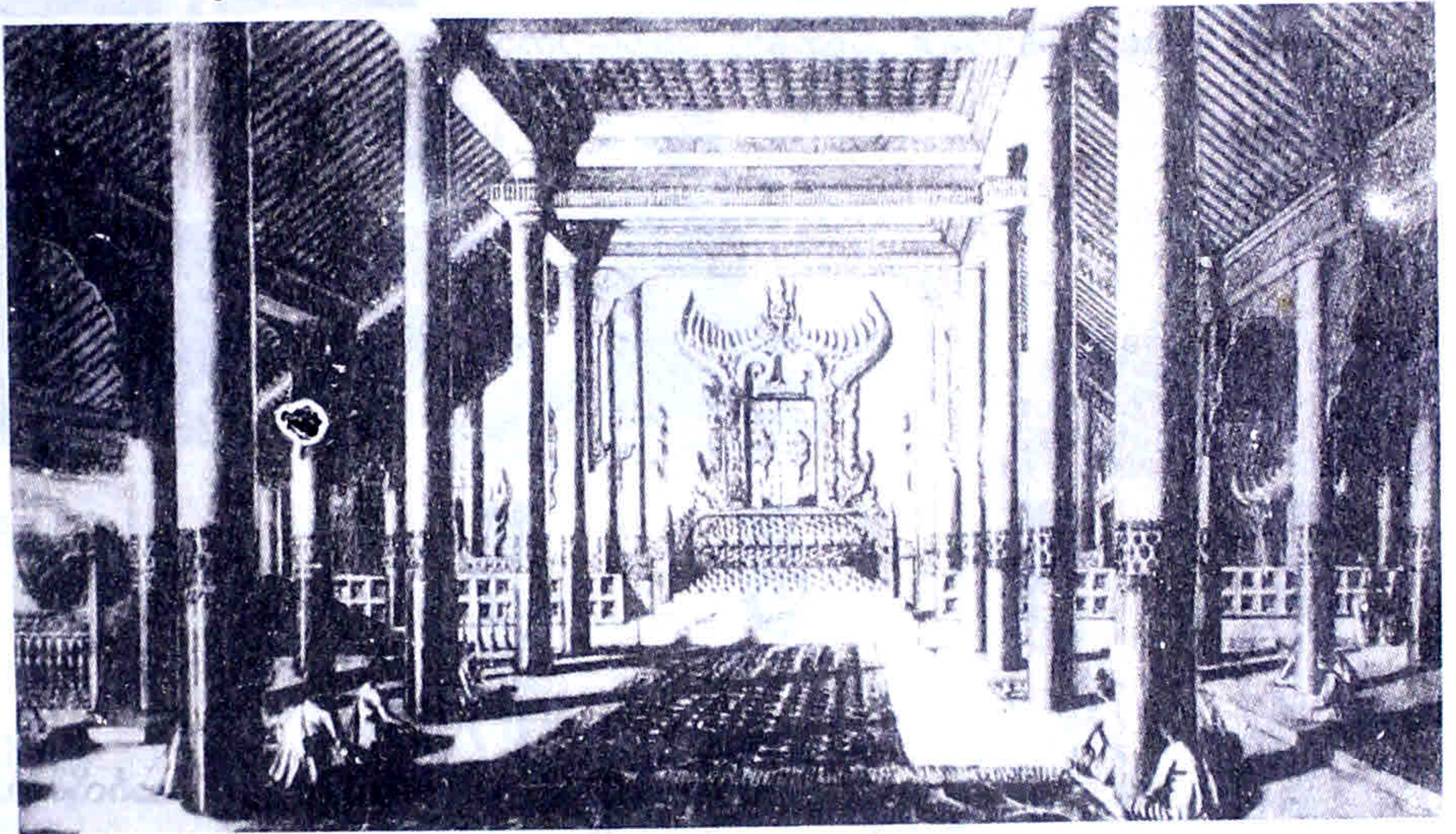
မြို့ဝန် ရုံးတက်ချိန်

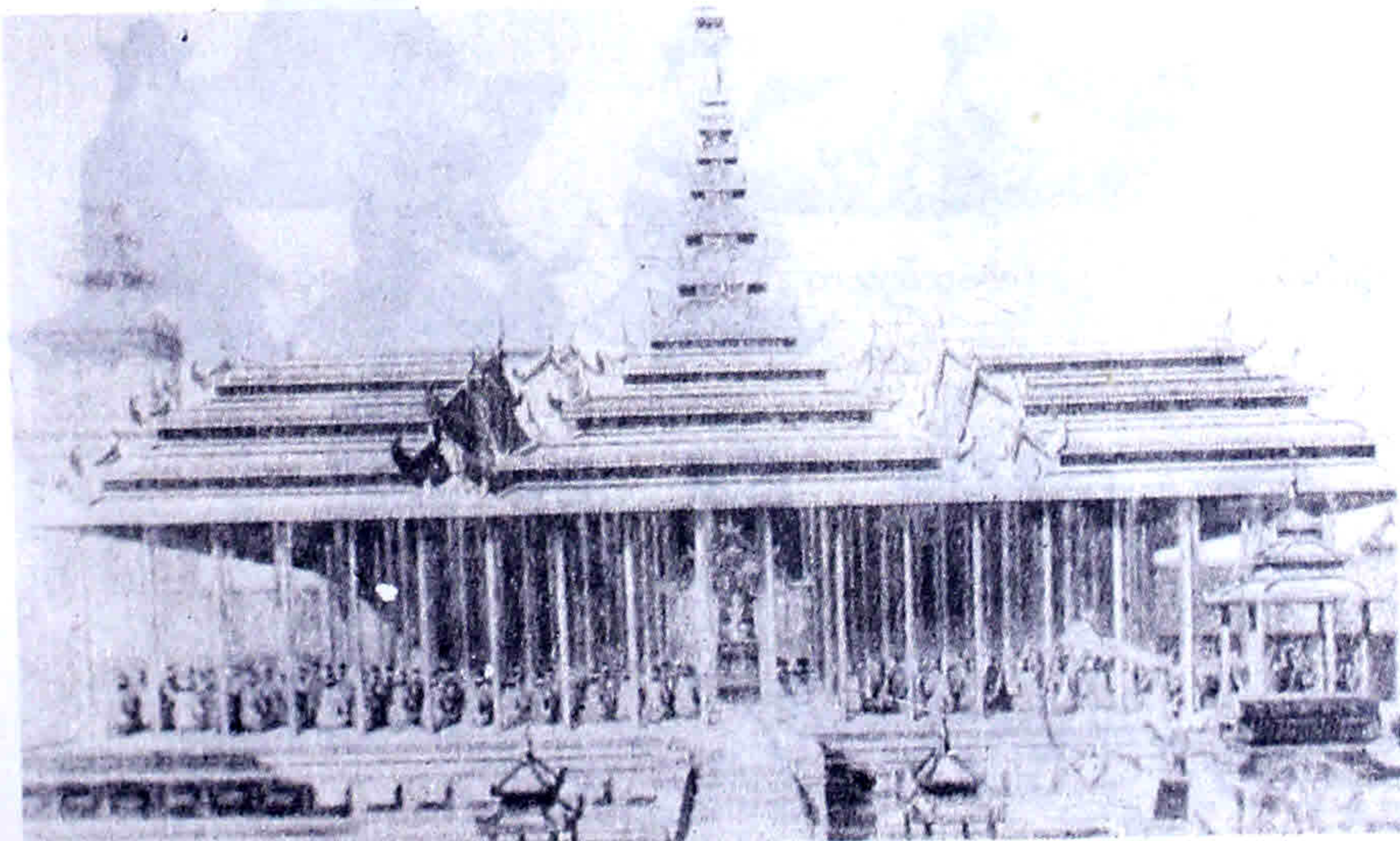
ရုံးတက်ချိန်

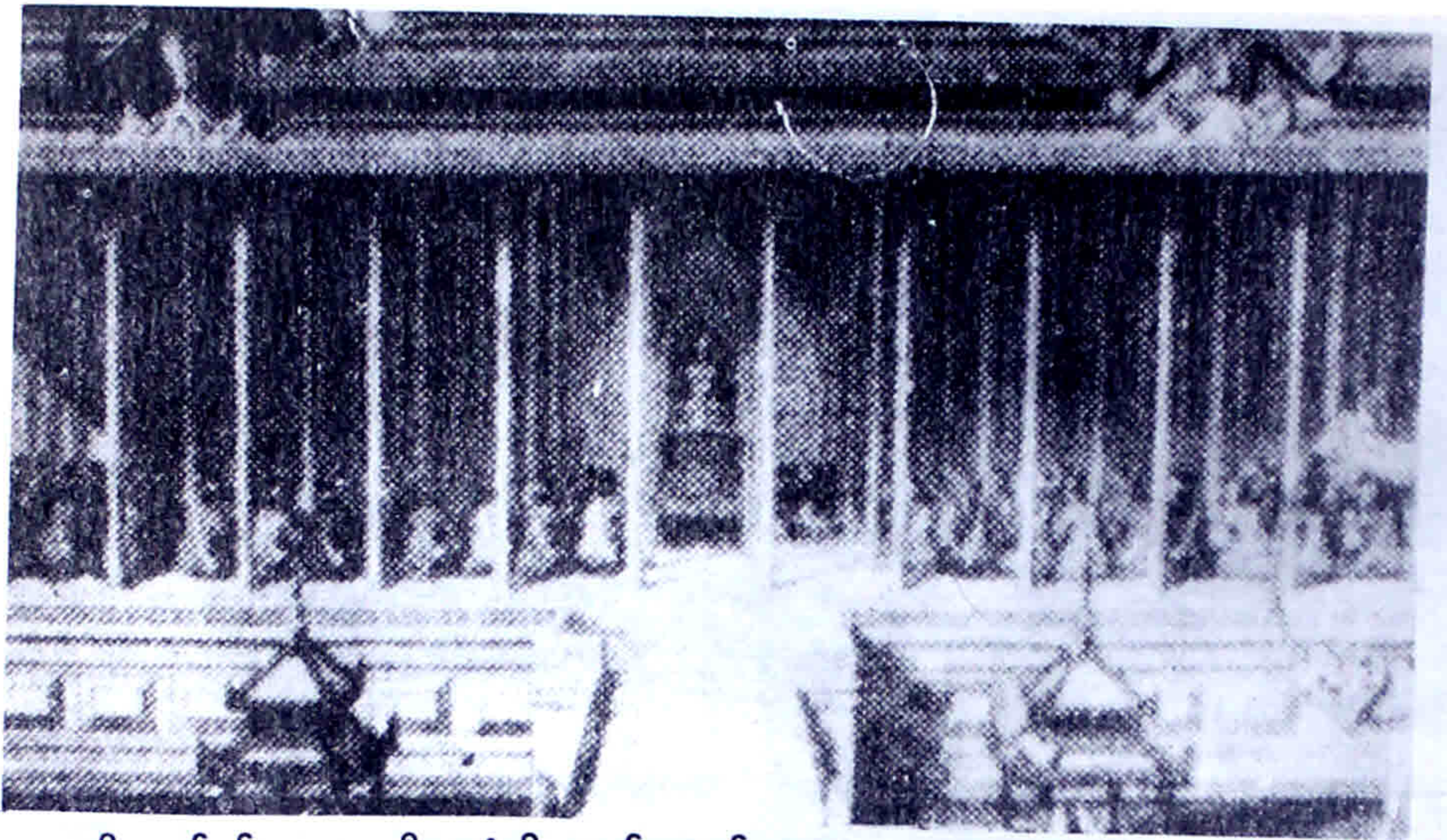

ဘိုးတော်ဘုရားမင်း၏ အမရပူရ နေပြည်တော်

နန်းတွင်းညီလာခံ ကျင်းပစဉ်

ဘိုးတော်မင်းတရား ညီလာခံသို့ တက်ရောက်သူများ

ညီလာခံသို့
တက်ရောက်သူများ

အင်္ဂလိပ်သံ

တရုတ်သံ

အိရန်သံ

ရခိုင်ဘုရင် မဟာသမတ

ပဲခူးမင်း

ကျိုင်းရုံးကြီးစော်ဘွား

ကျိုင်းတုံစော်ဘွား

ကသည်းစော်ဘွား

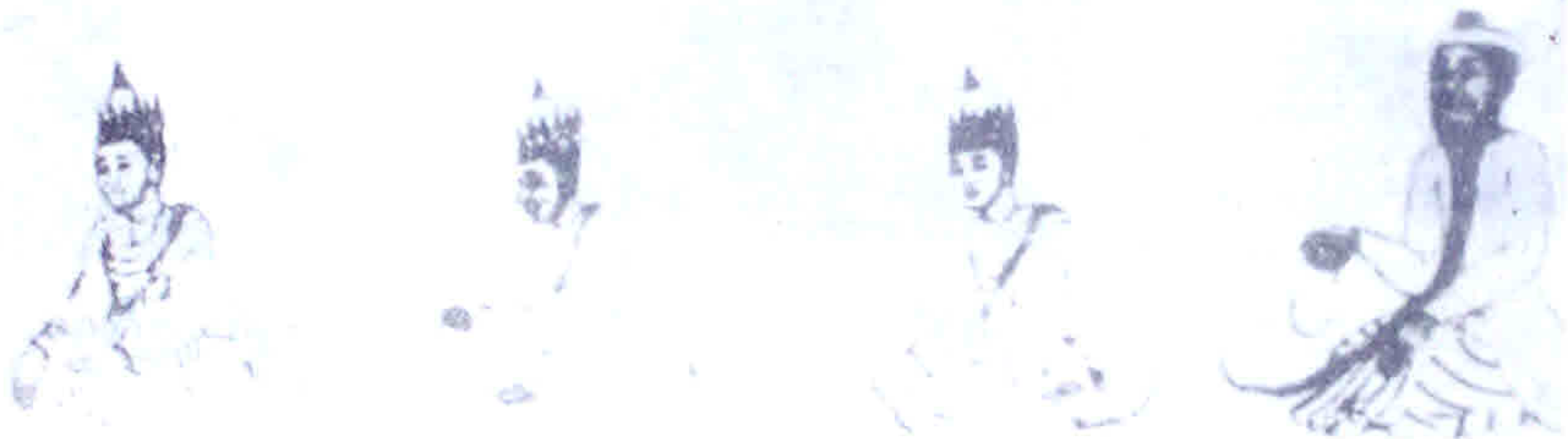
ပုဏ္ဏားတော်

ညီလာခံသို့ တက်ရောက်သည့် မြန်မာမှု့မတ်ကြီးများ

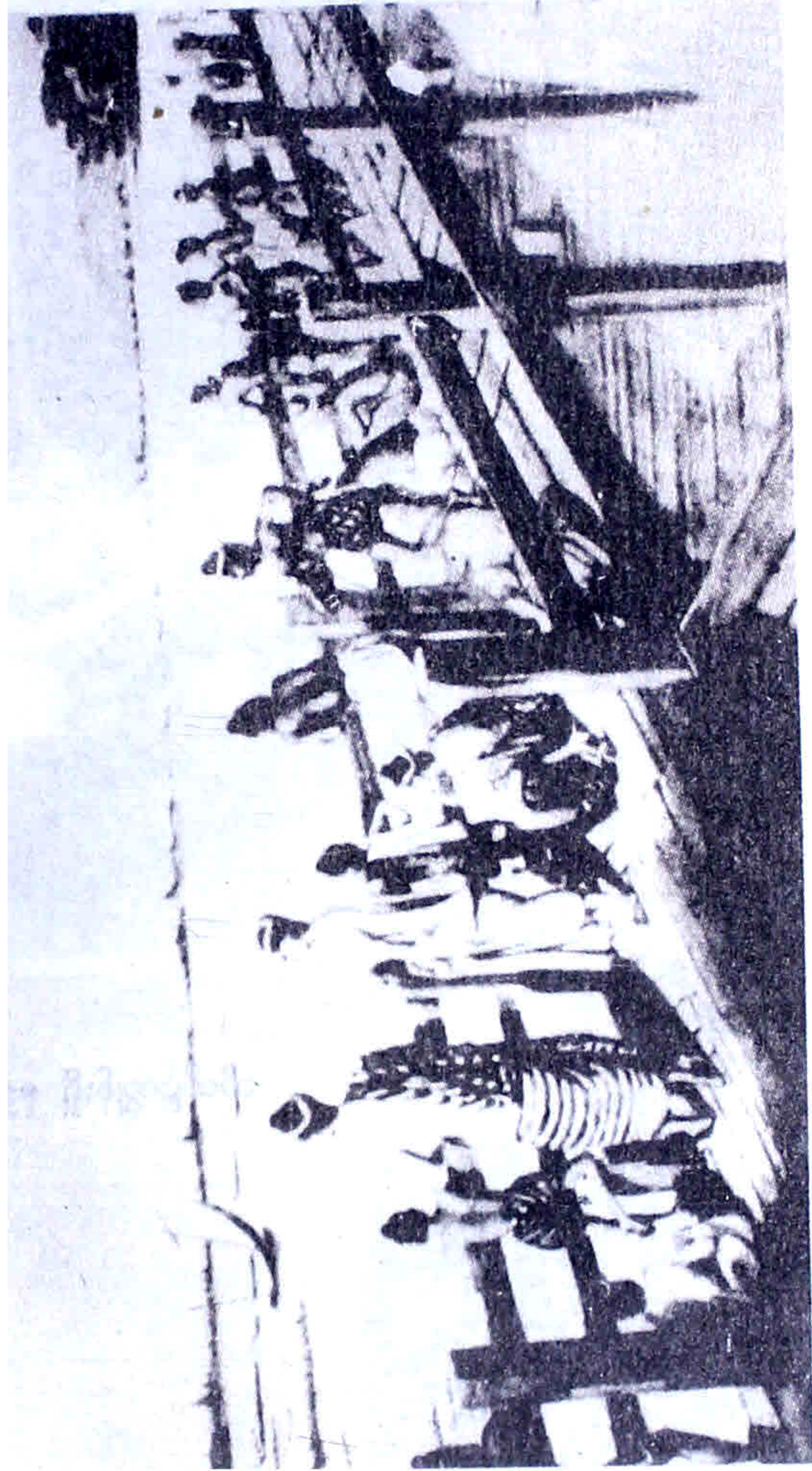

ပုဏ္ဏားတော်ကြီးများ

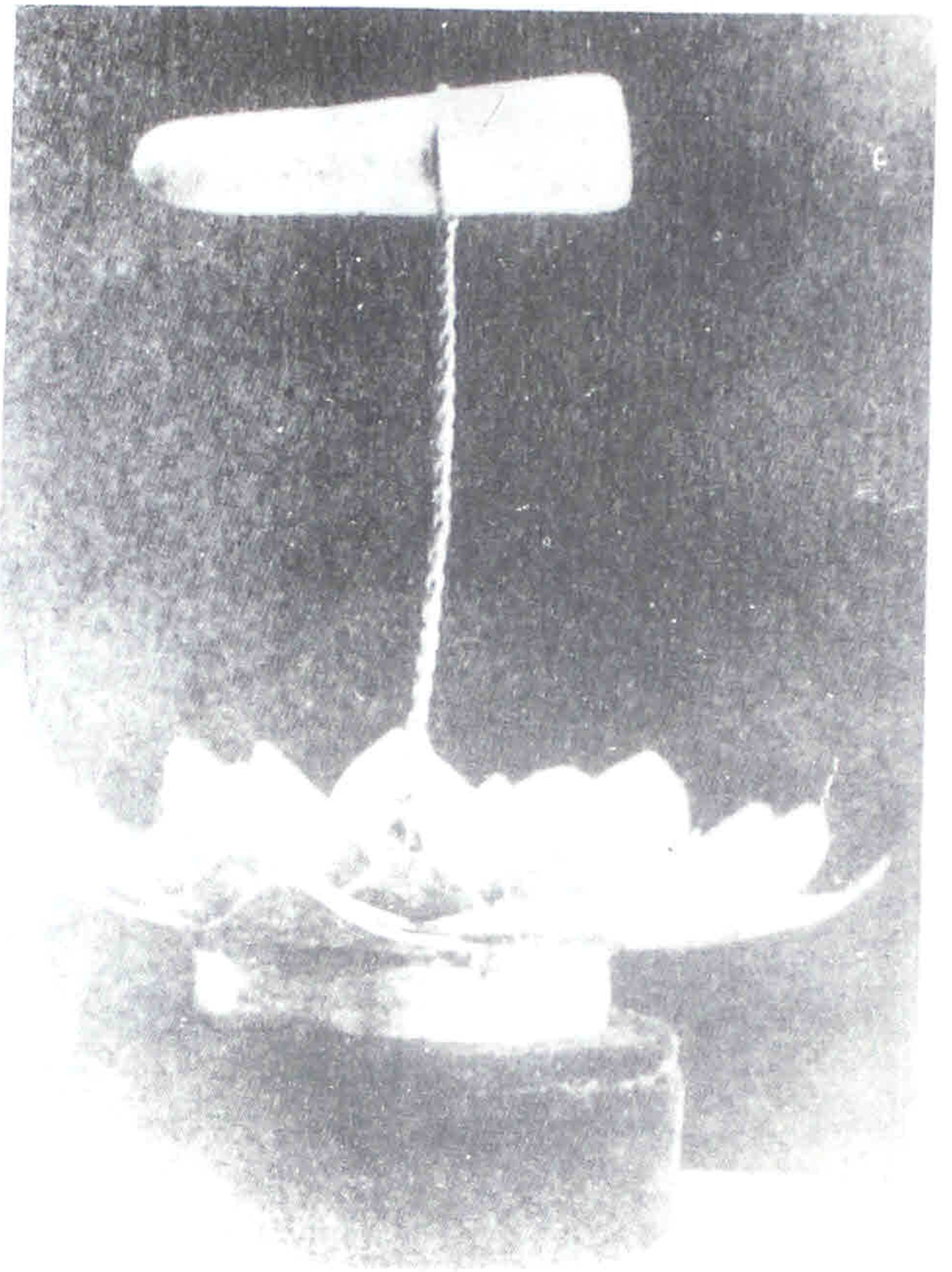
မြန်မာမင်းညီမင်းသားများ

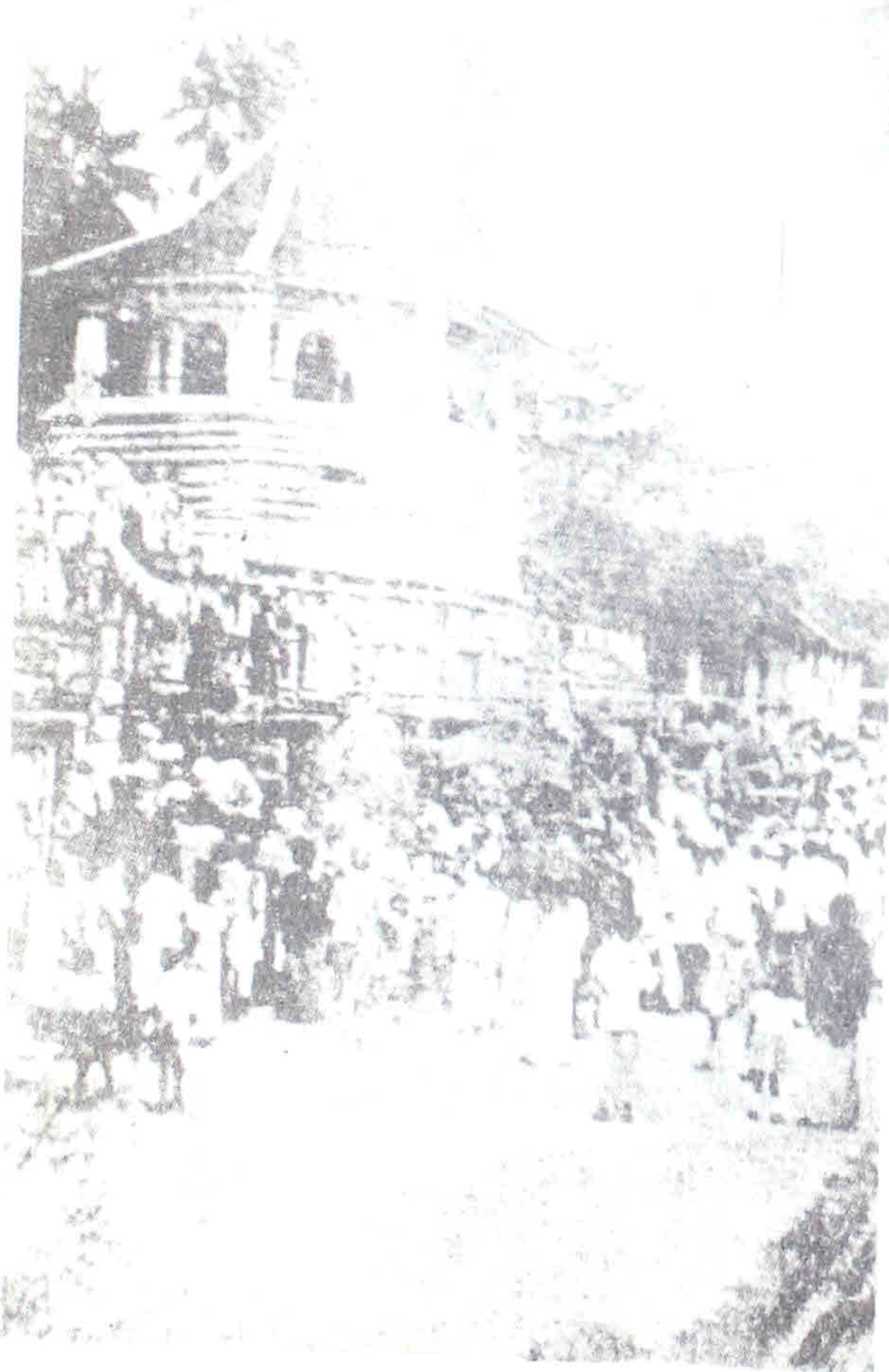

ဦးပိန်တံတားနှင့် တောင်သမန်အင်း

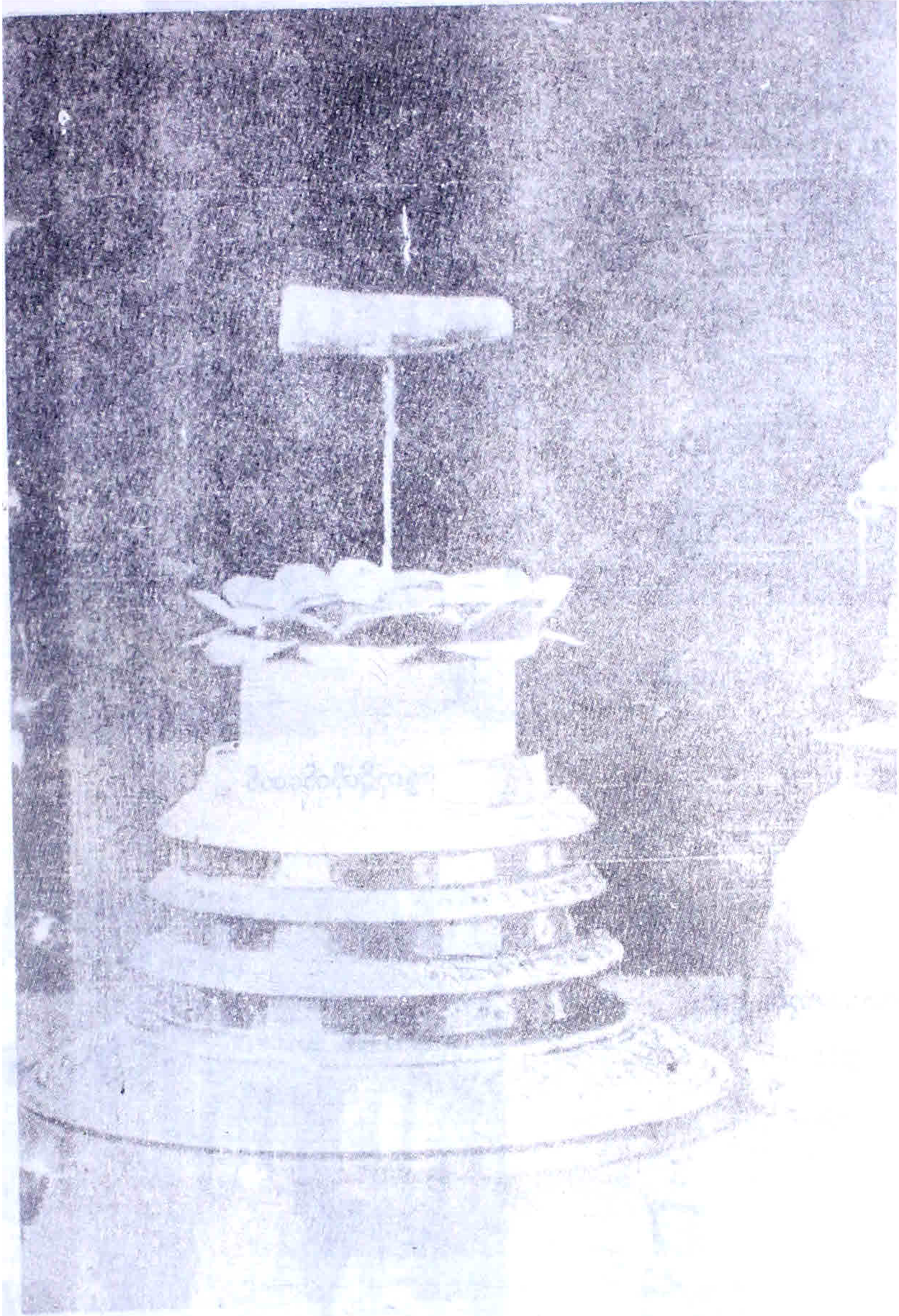
တောင်ဘူရိဘုရားသုံးဆူ

သီဟိုဠ်ကျွန်းရှိ ဗုဒ္ဓစွယ်တော်

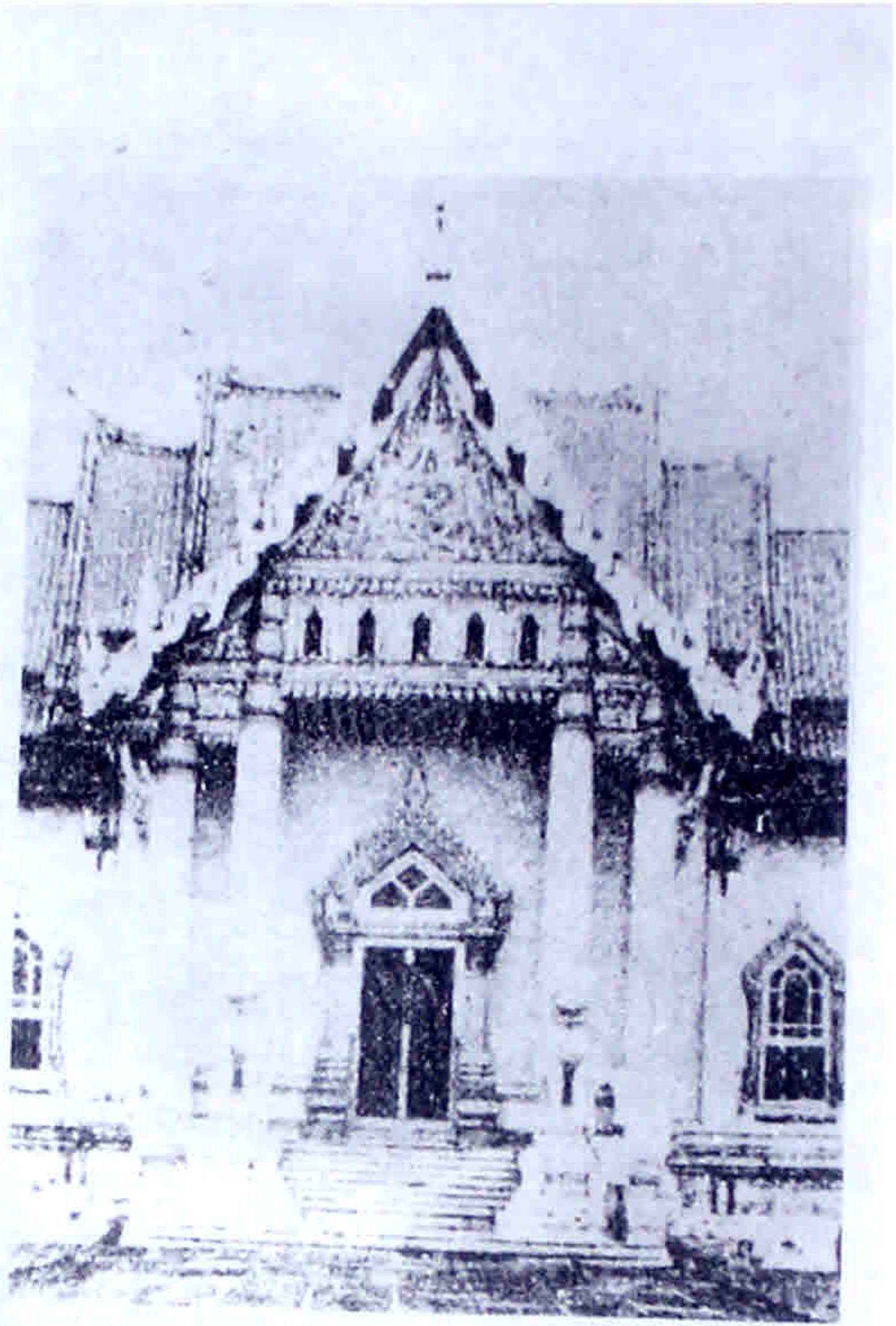

စွယ်တော်တိုက် ဖွင့်ချိန်

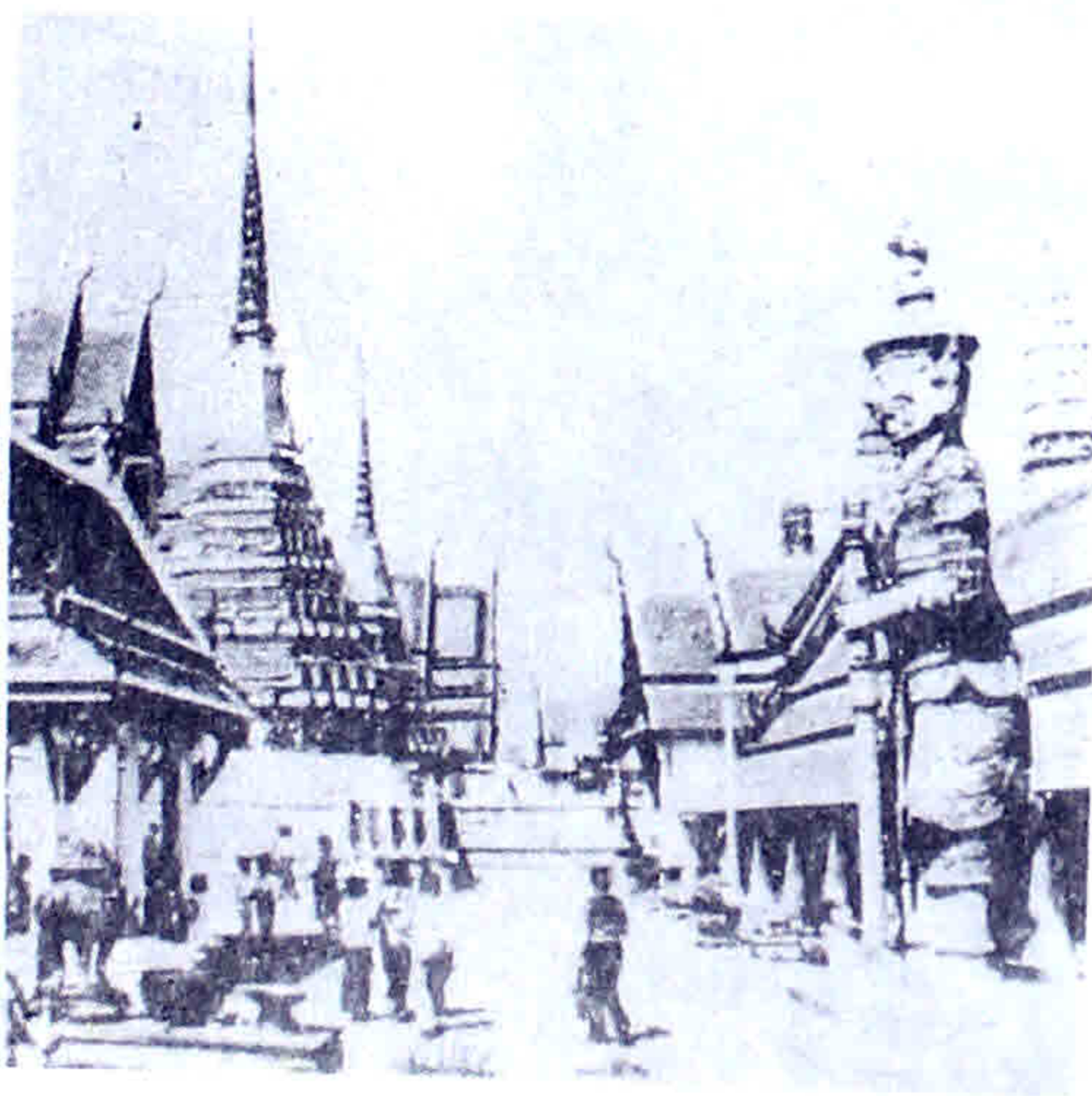
မြတ်စွာဘုရား၏ စွယ်တော်မြတ်

ဗန်ကောက်မြို့ရှိ မြဘုရား

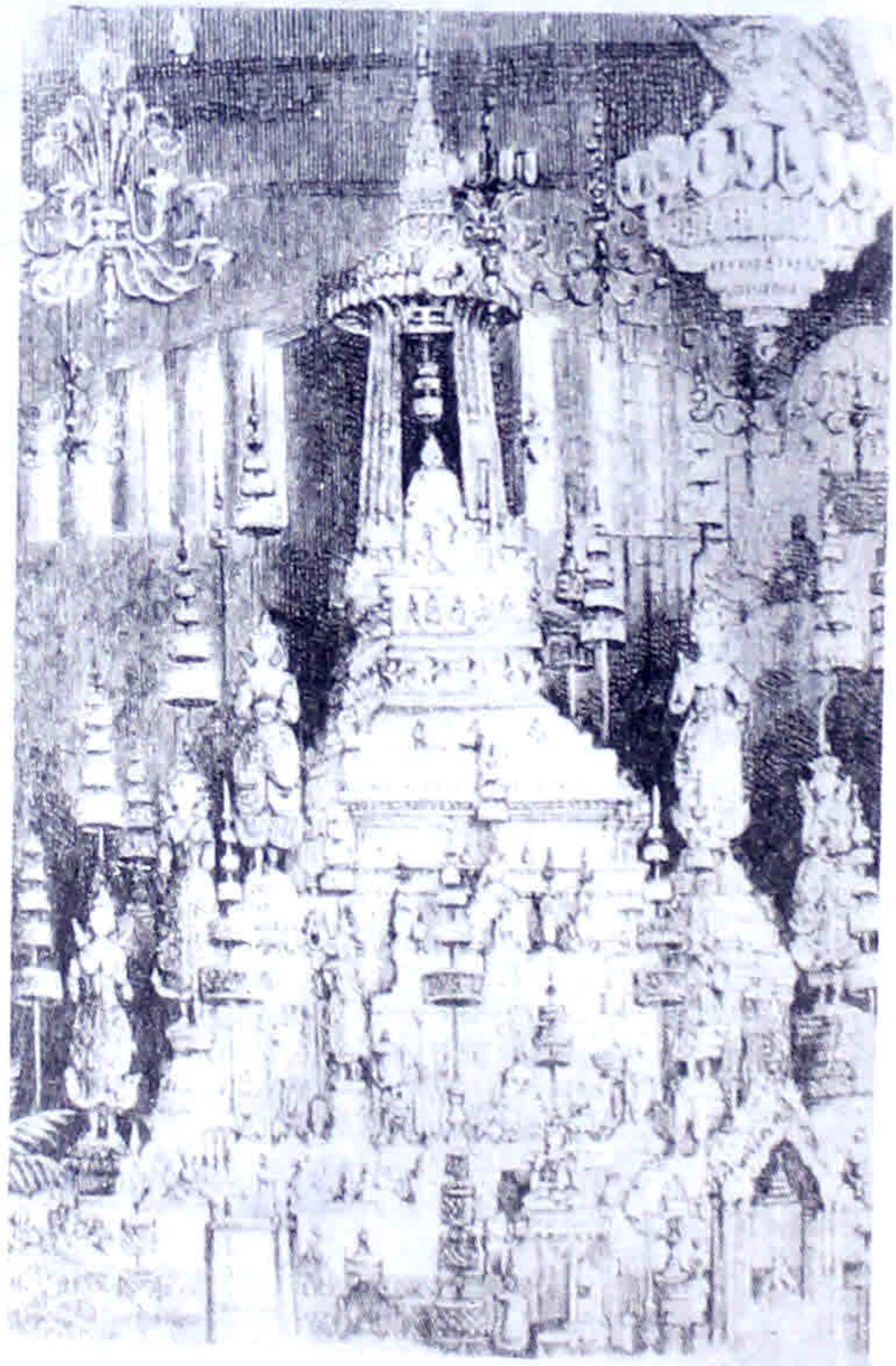

ဂန္ဓကုဋိတိုက်တော်

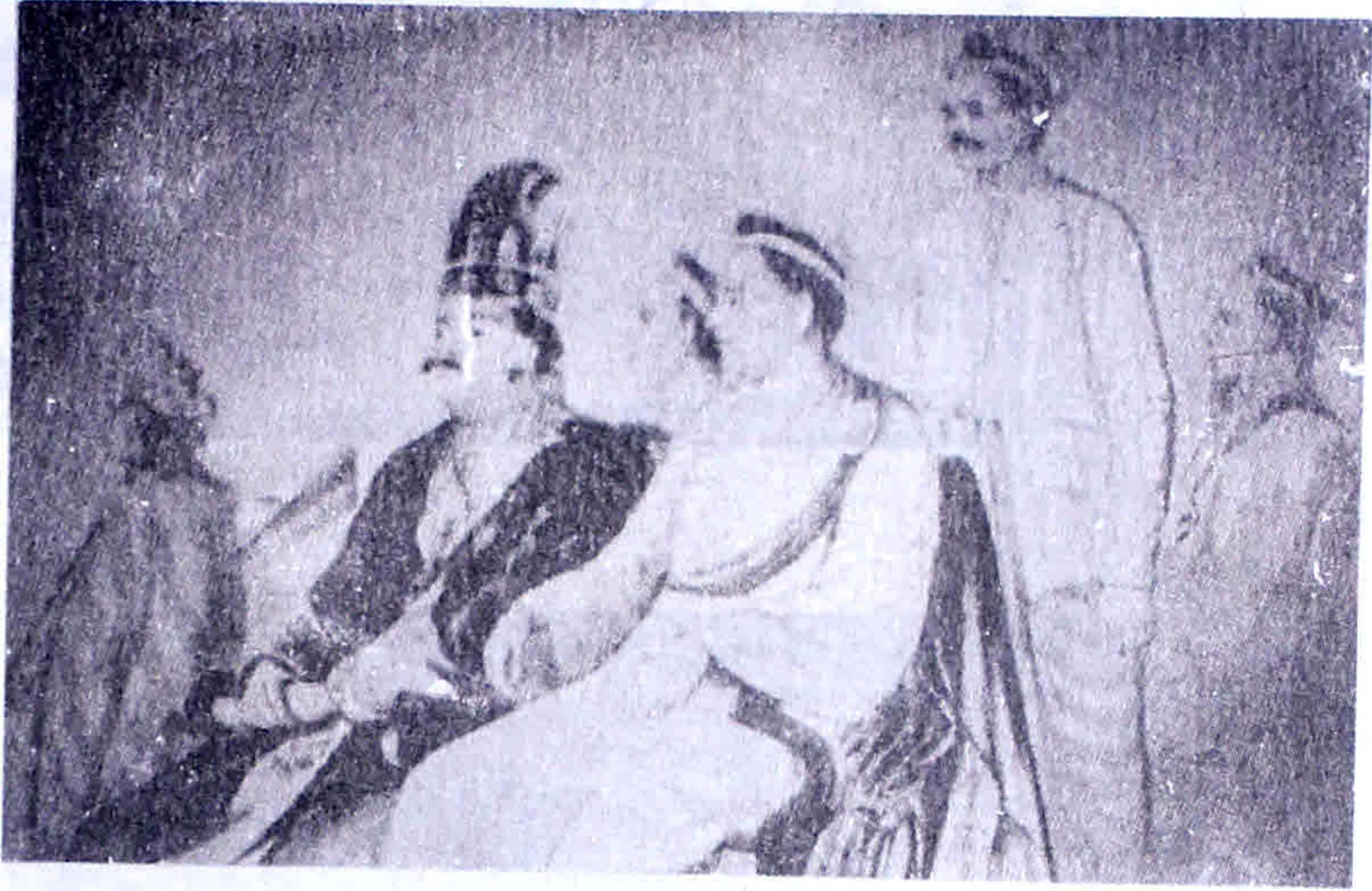
မြဘုရားဝင်းအတွင်း ရှုခင်း

ဂန္ဓကုဋိတိုက်တော်အတွင်း ရှုခင်း

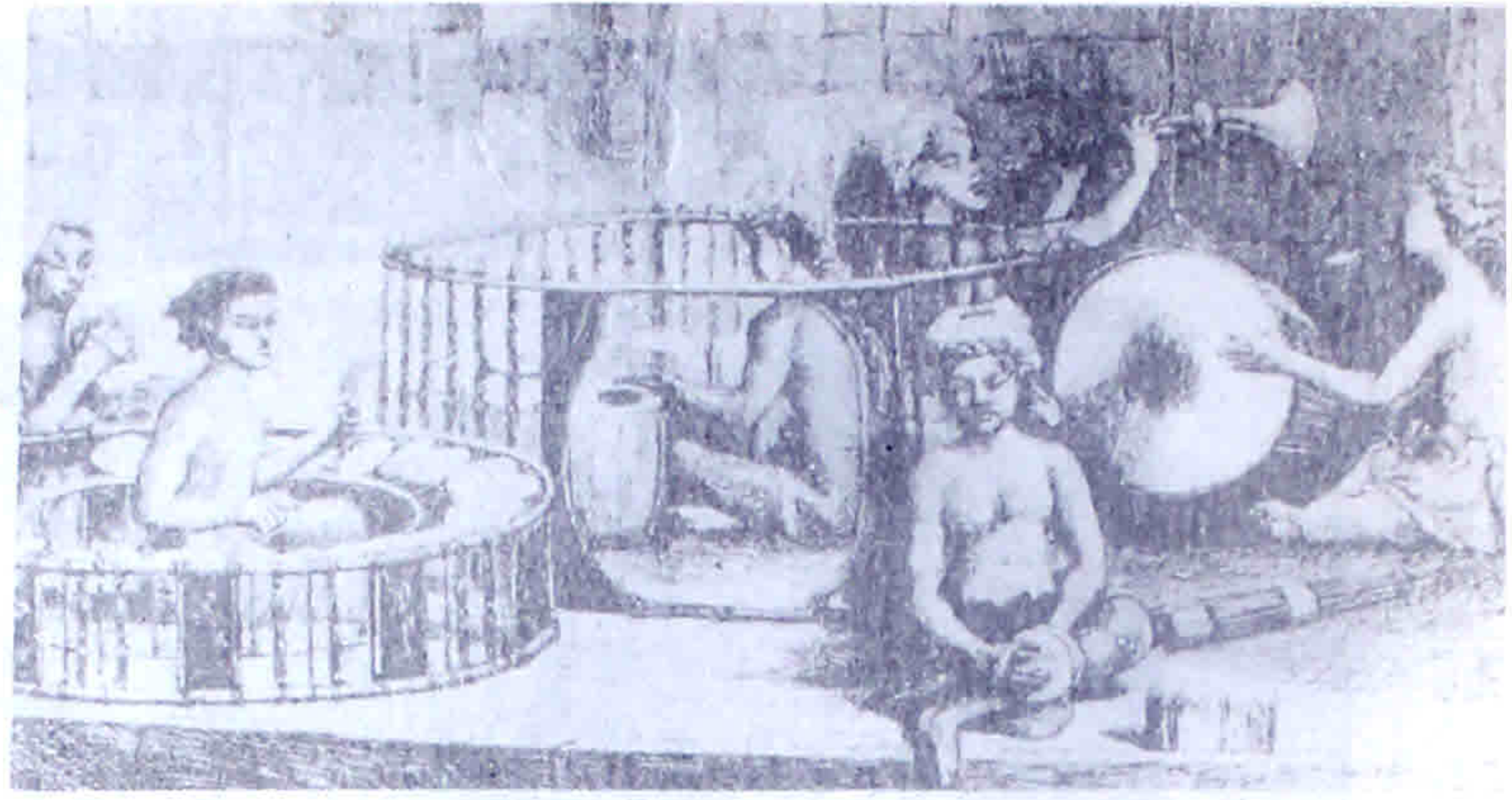
မြန်မာအာရှရိုလောက

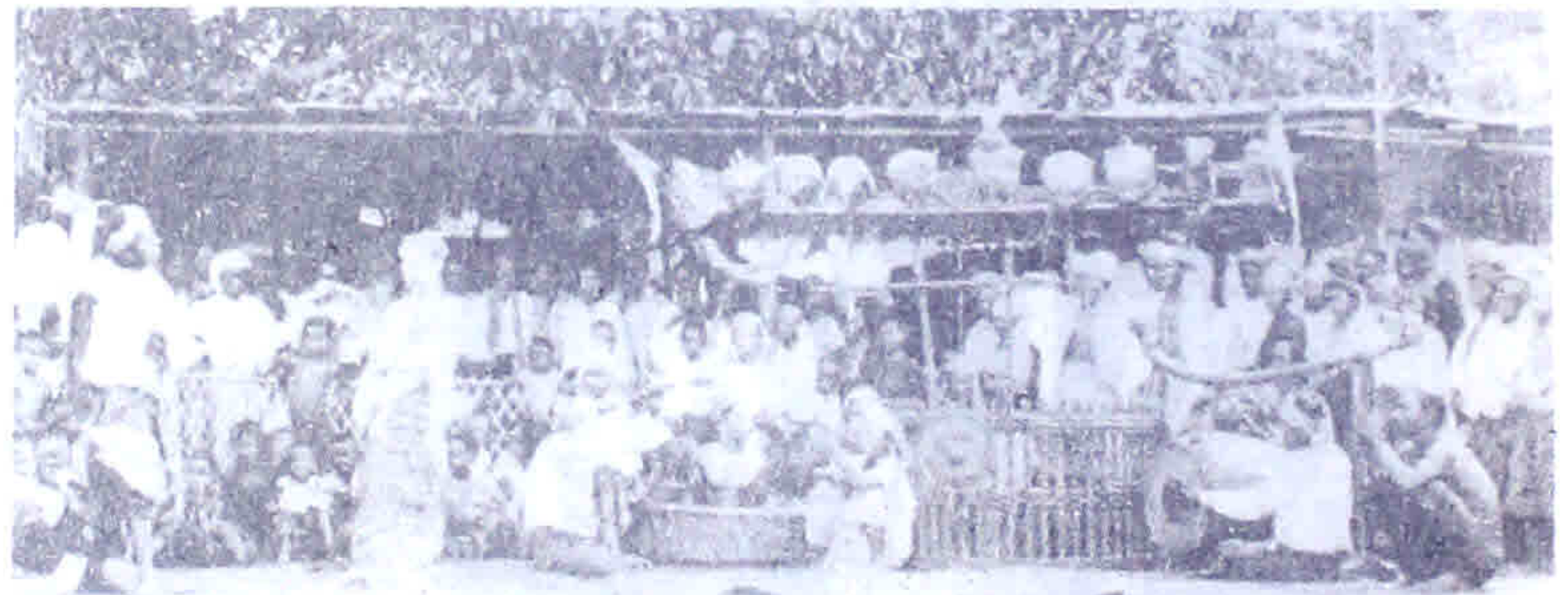
ဝန်ကြီးနှင့် အတွင်းဝန်များ

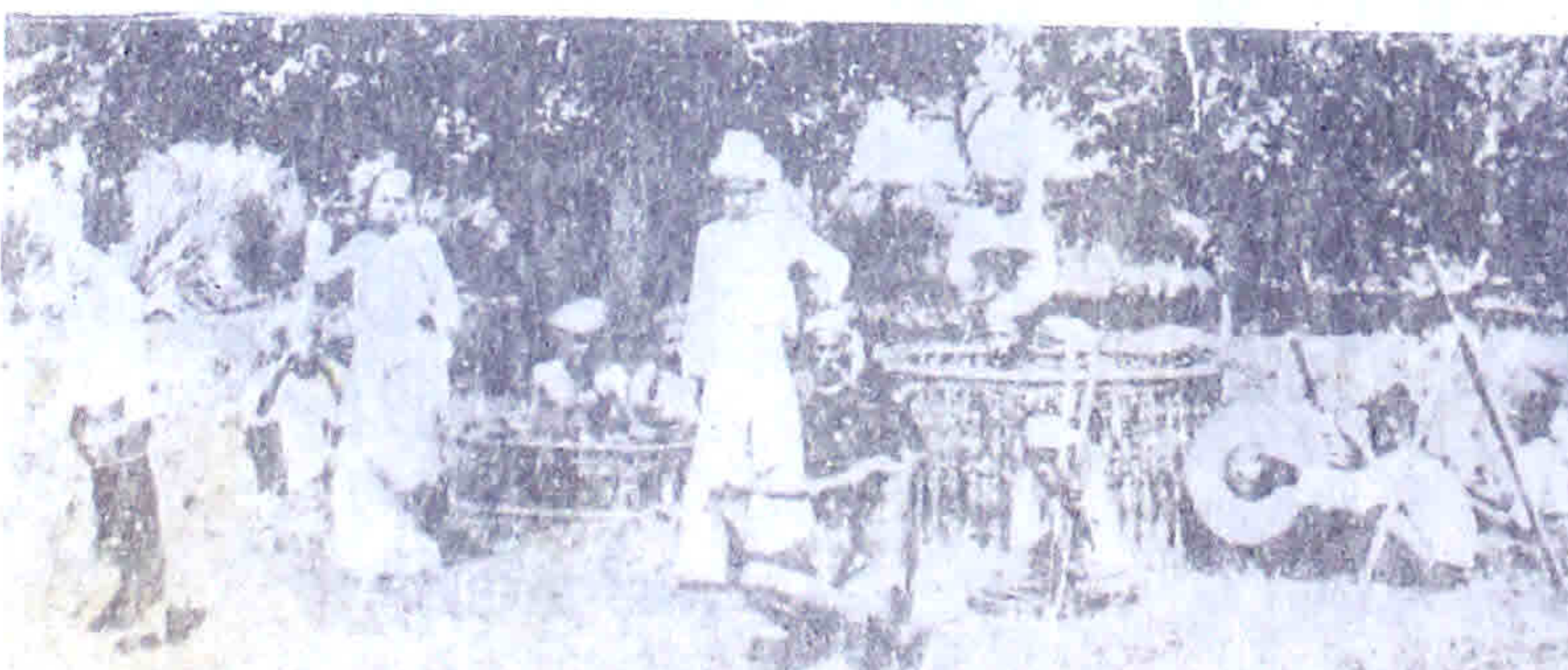
ကုန်းဘောင်ခေတ်ဦး
မြန်မာ့ဆိုင်းဝိုင်း

ယိမ်း (အင်းဝ)

ဇာတ်ပွဲ

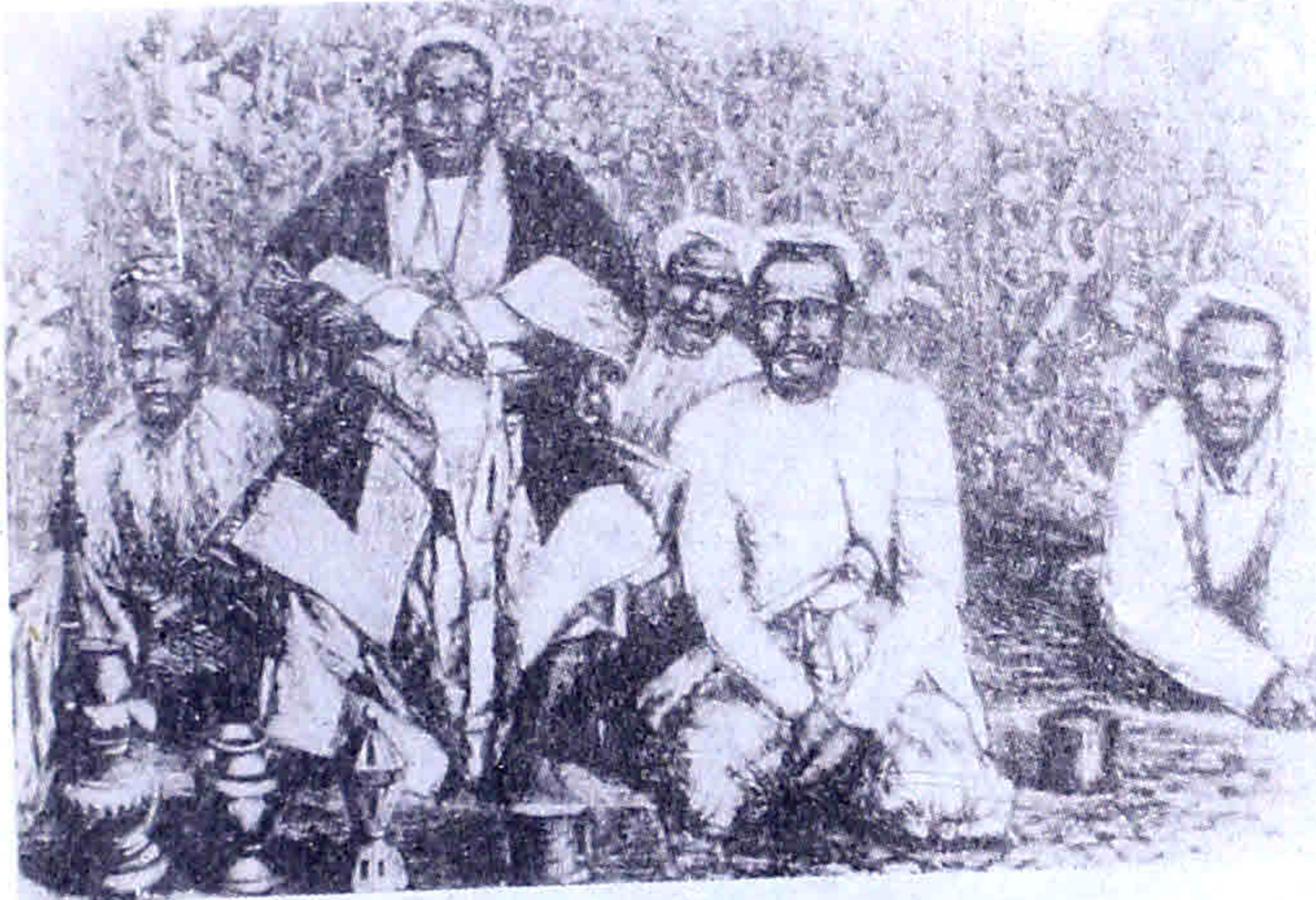

ကြည့်ချင်ပွဲ

မြန်မာအရာရှိလောက

မြို့ဝန်သားအဖ

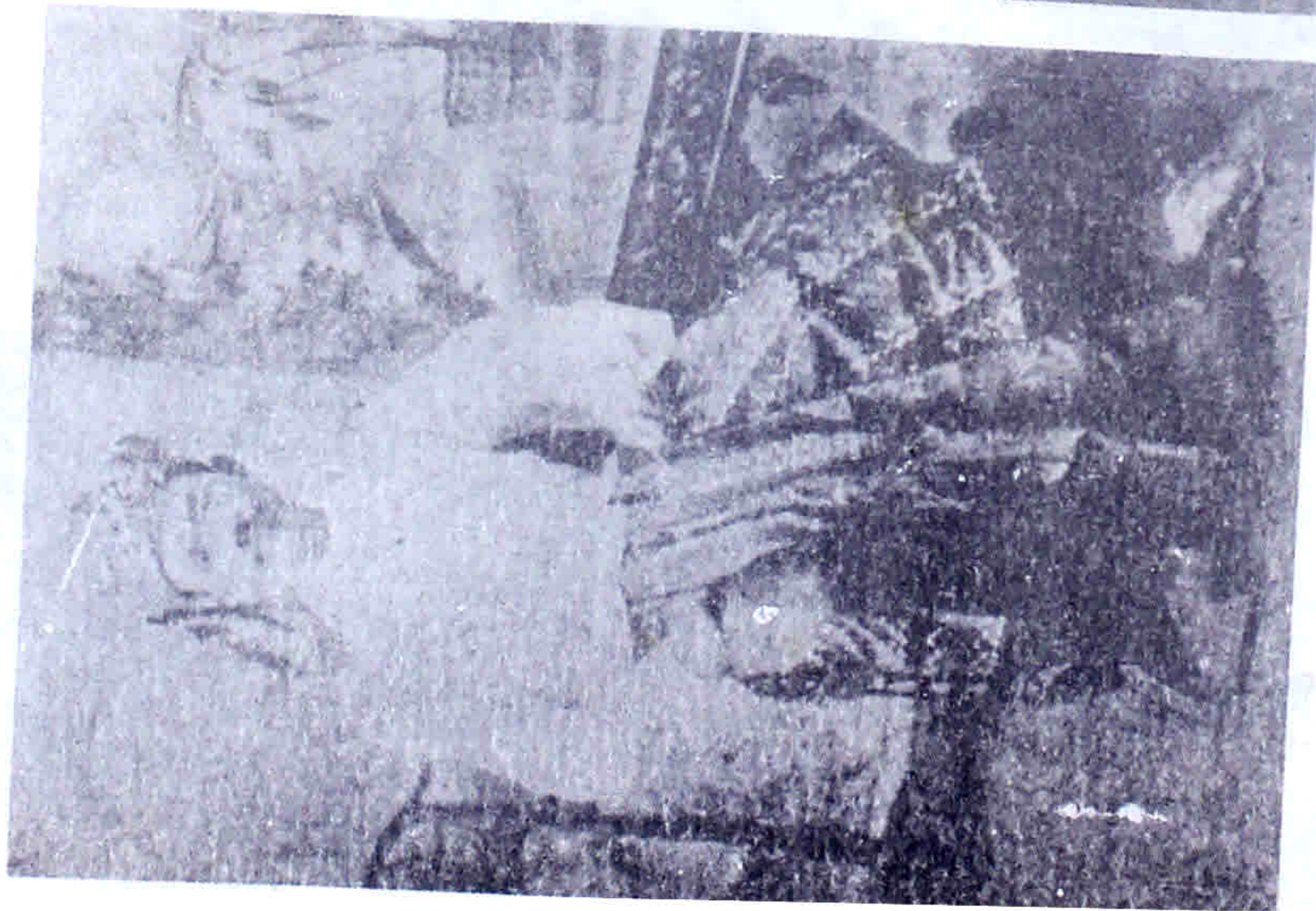

မြို့ဝန်နှင့်အဖွဲ့

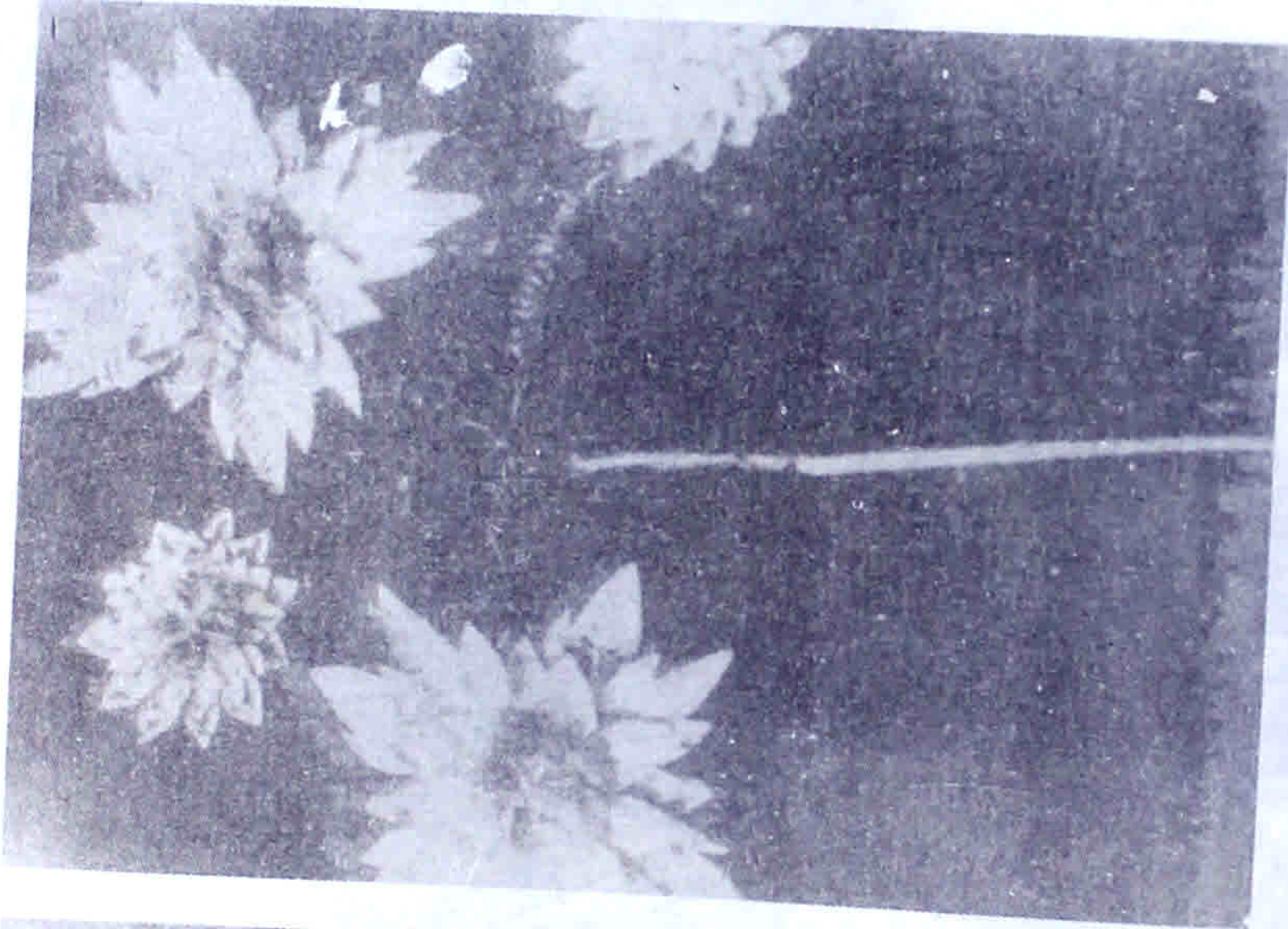
ရှမ်းစော်ဘွားကြီးများ

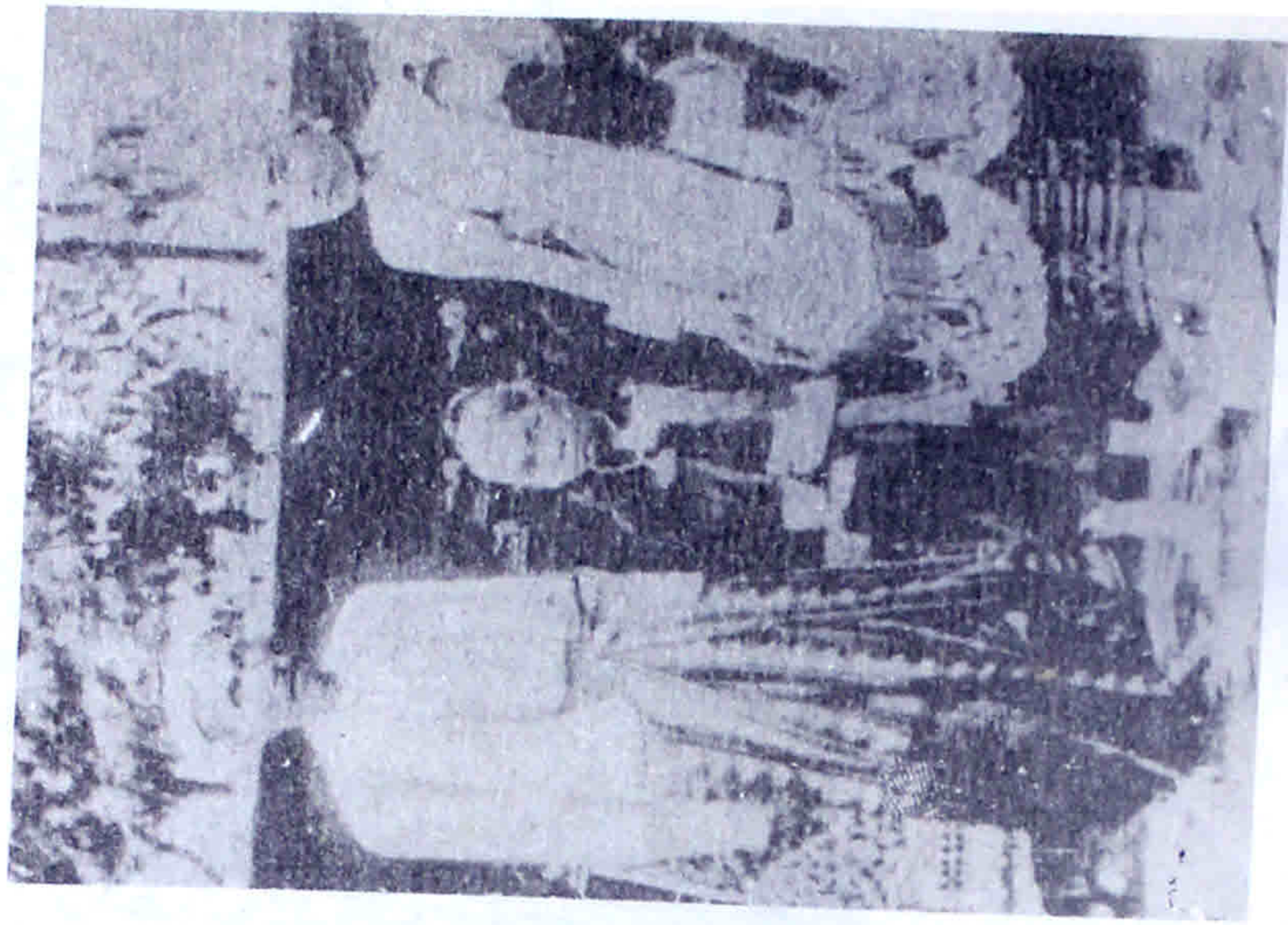
ပျဉ်းမနားမြို့စား

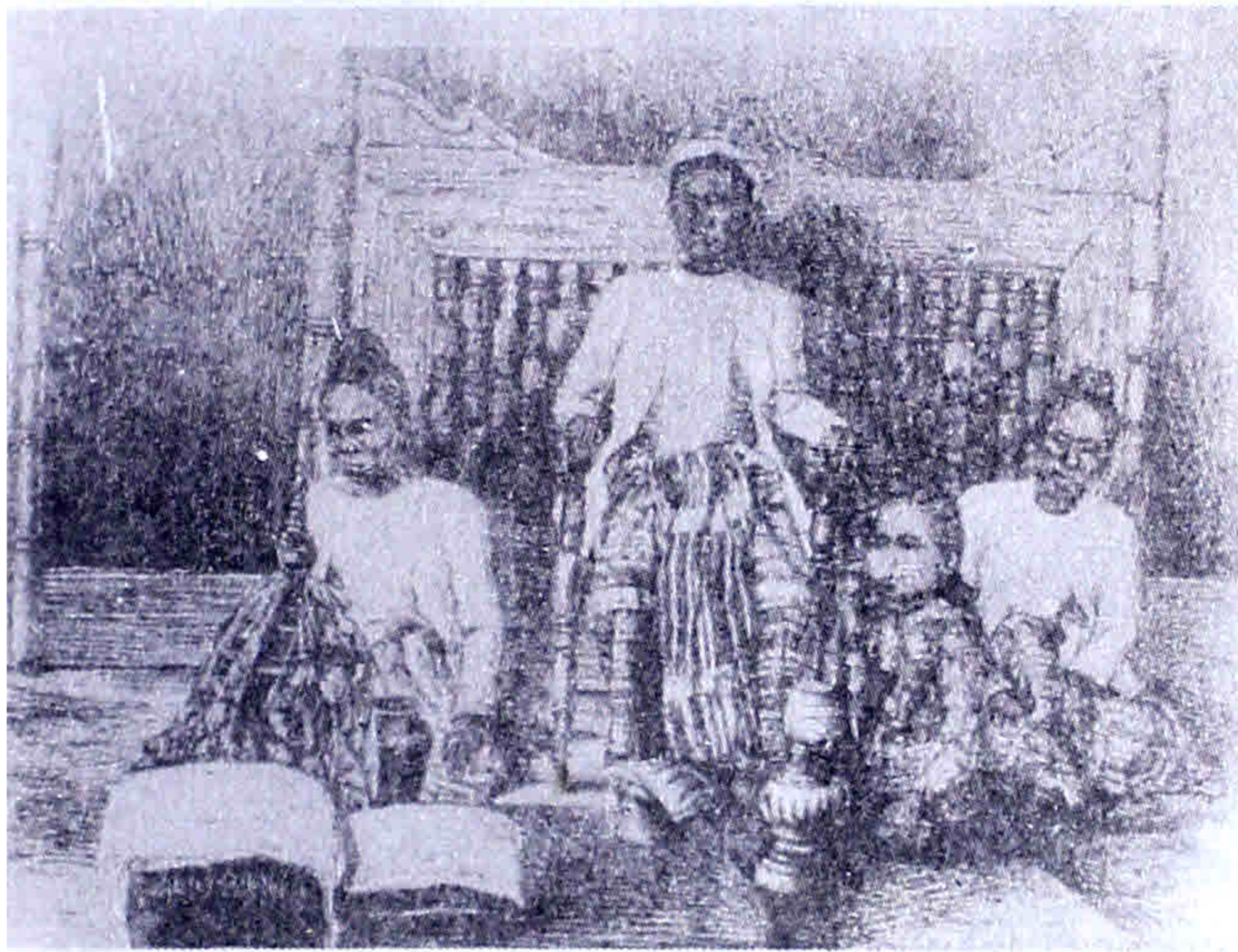
ရွှေပန်းခိုင် ၊ ငွေပန်းခိုင်

သောင်ထွတ်စော်ဘွား မိသားစု

ရှမ်းစော်ဘွားကြီးနှင့်
အခြွေအရံများ

ဗန်းမော်မြို့ဝန်

ဝန်ကတော်နှင့် အဖွဲ့

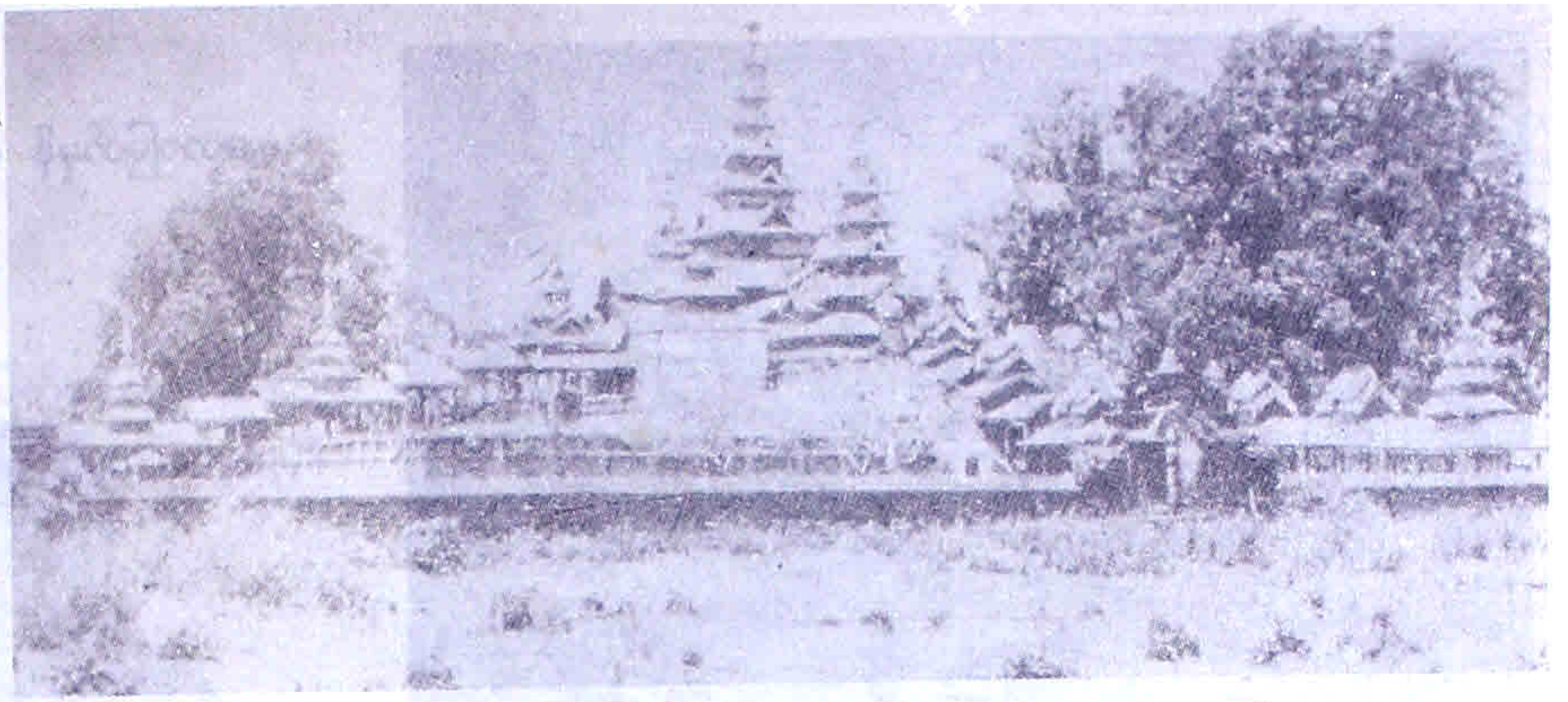
ဘိလပ်သွား မြန်မာသံအဖွဲ့

ပြင်သစ်ရောက် မြန်မာသံအဖွဲ့

ရန်ကုန်မြို့တော်ဝန်နှင့် အဖွဲ့

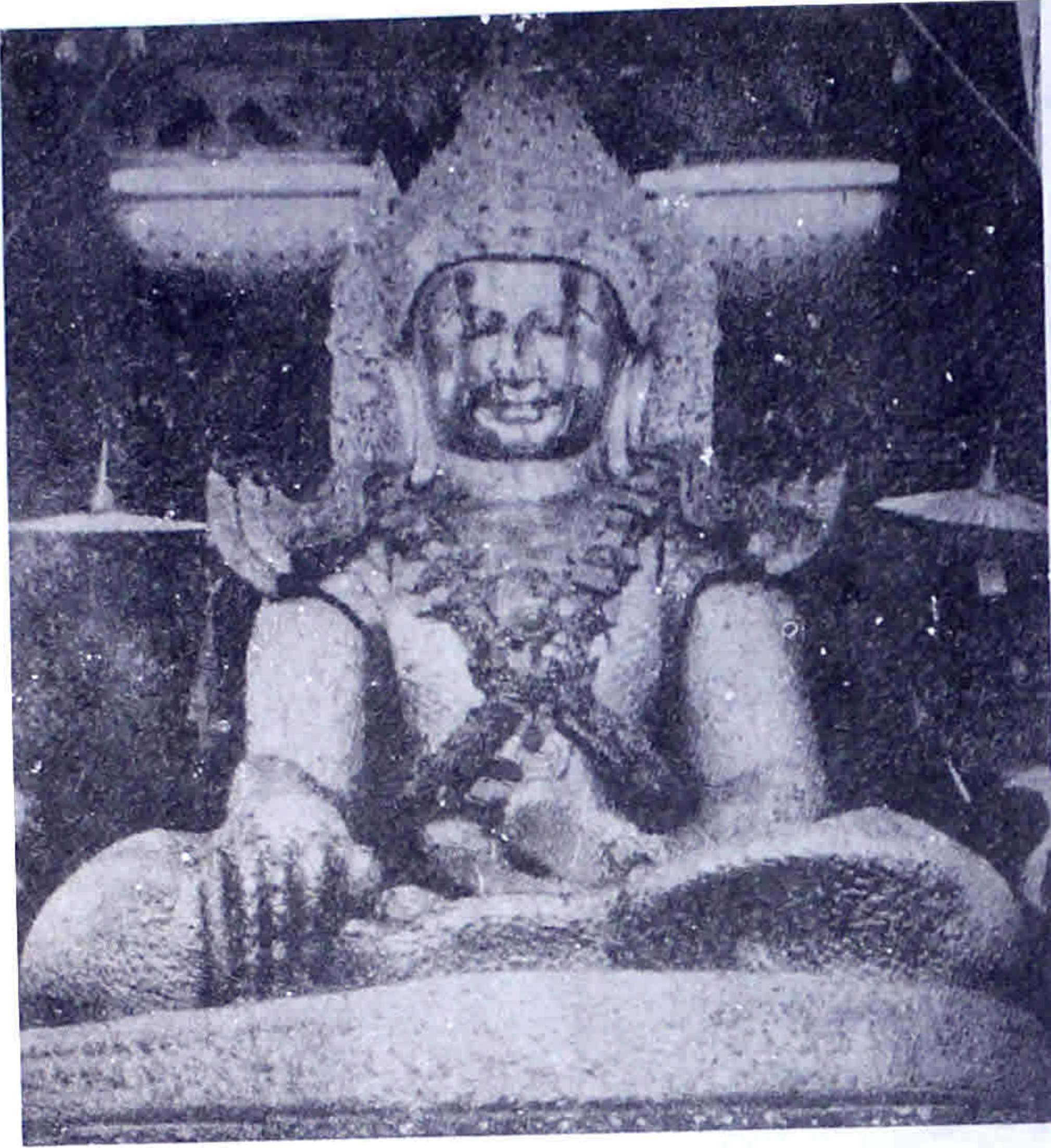
ရခိုင်ပြည် မြောက်ဦးမြို့ရှိ မဟာမြတ်မုနိ တိုက်တော်ဟောင်း

ဘုရားပင့်သော အိမ်ရှေ့မင်း
ကြေးရုပ်

မန္တလေးမြို့ရှိ တိုက်တော်

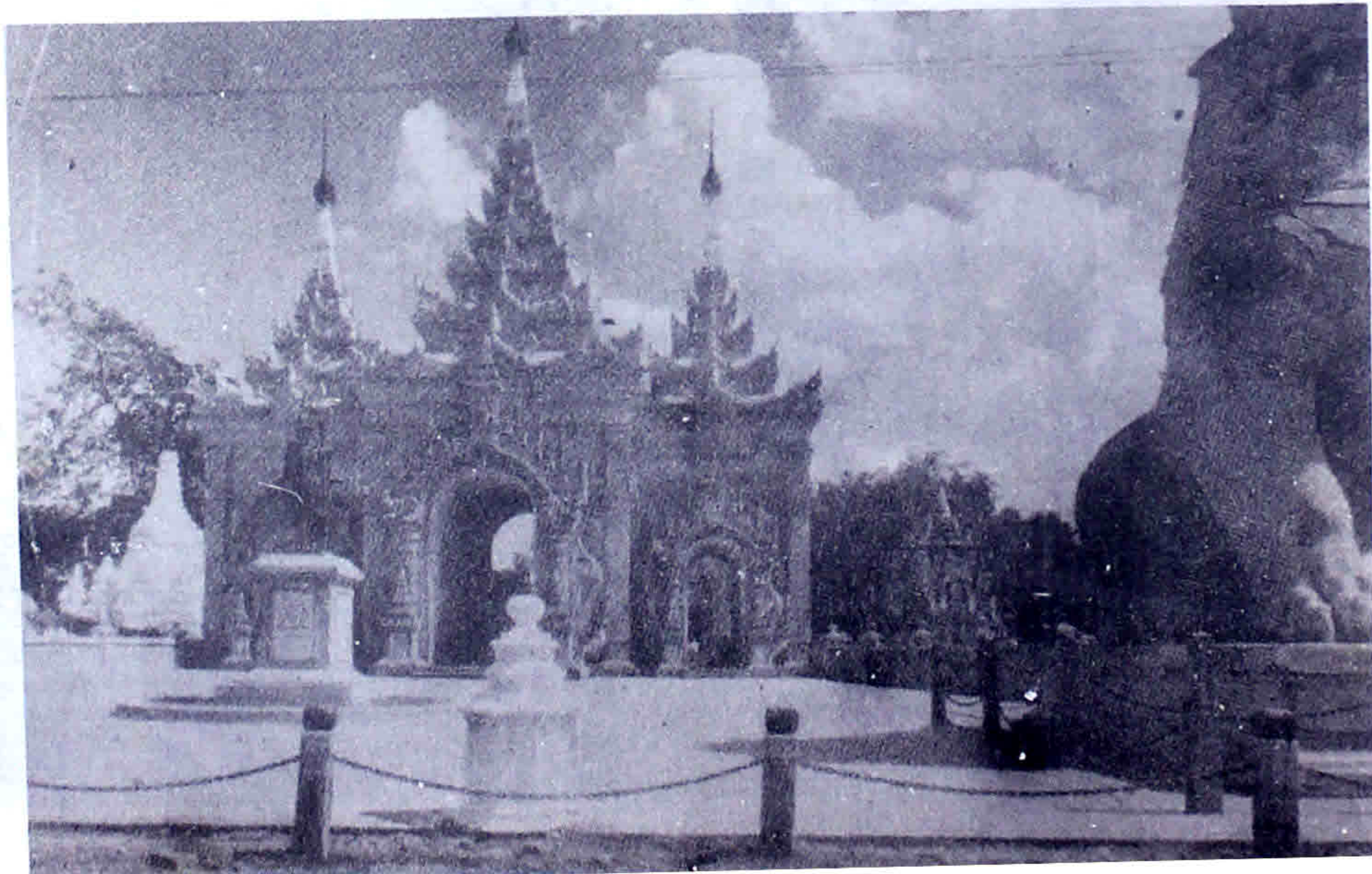

မဟာမြတ်မုနိ ရုပ်ပွားတော်

အိမ်ရှေ့မင်း ပန်းချီကား

မဟာမြတ်မုနိ မြောက်ဘက်မှ

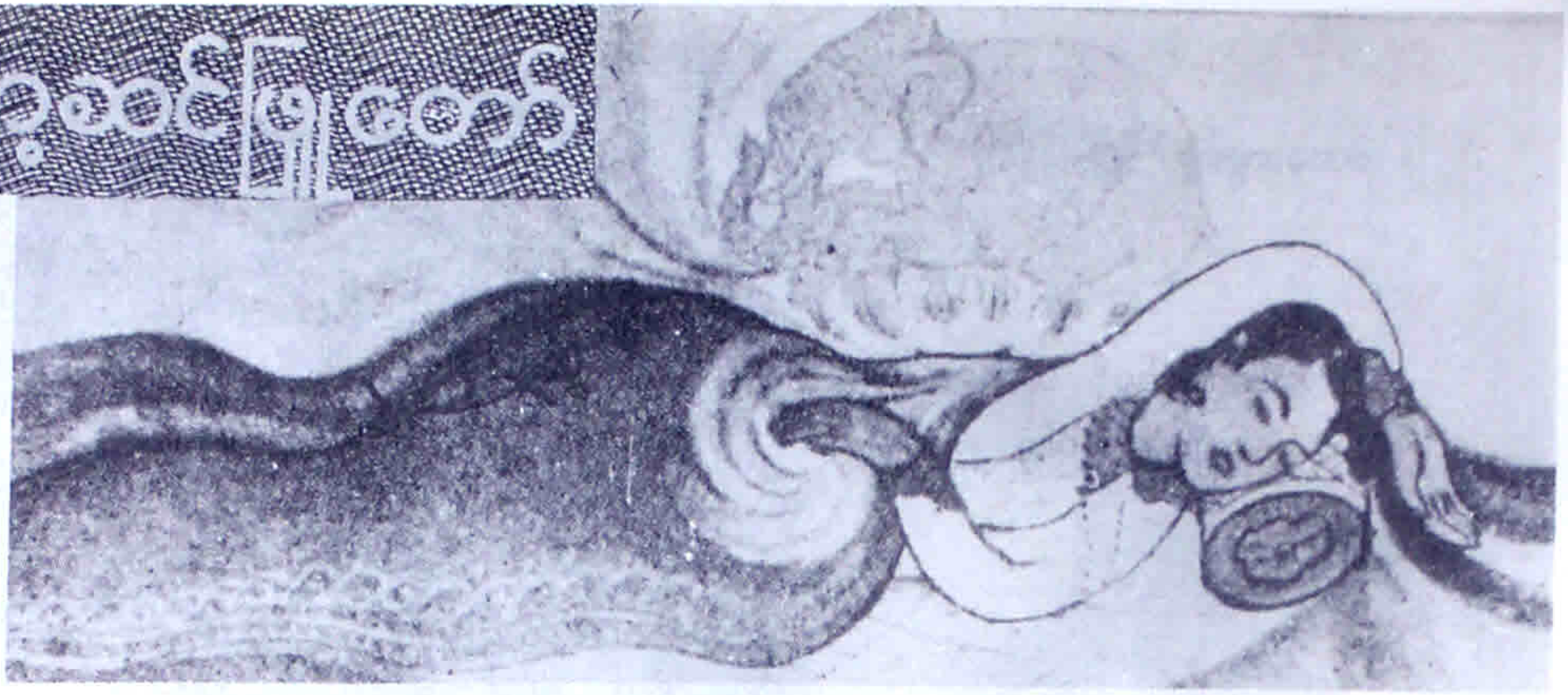

မဟာမြတ်မုနိ တိုက်တော်ကို
လေယာဉ်ပေါ်မှ ဖူးရပုံ။

ကြေးရုပ်ကြီးများ

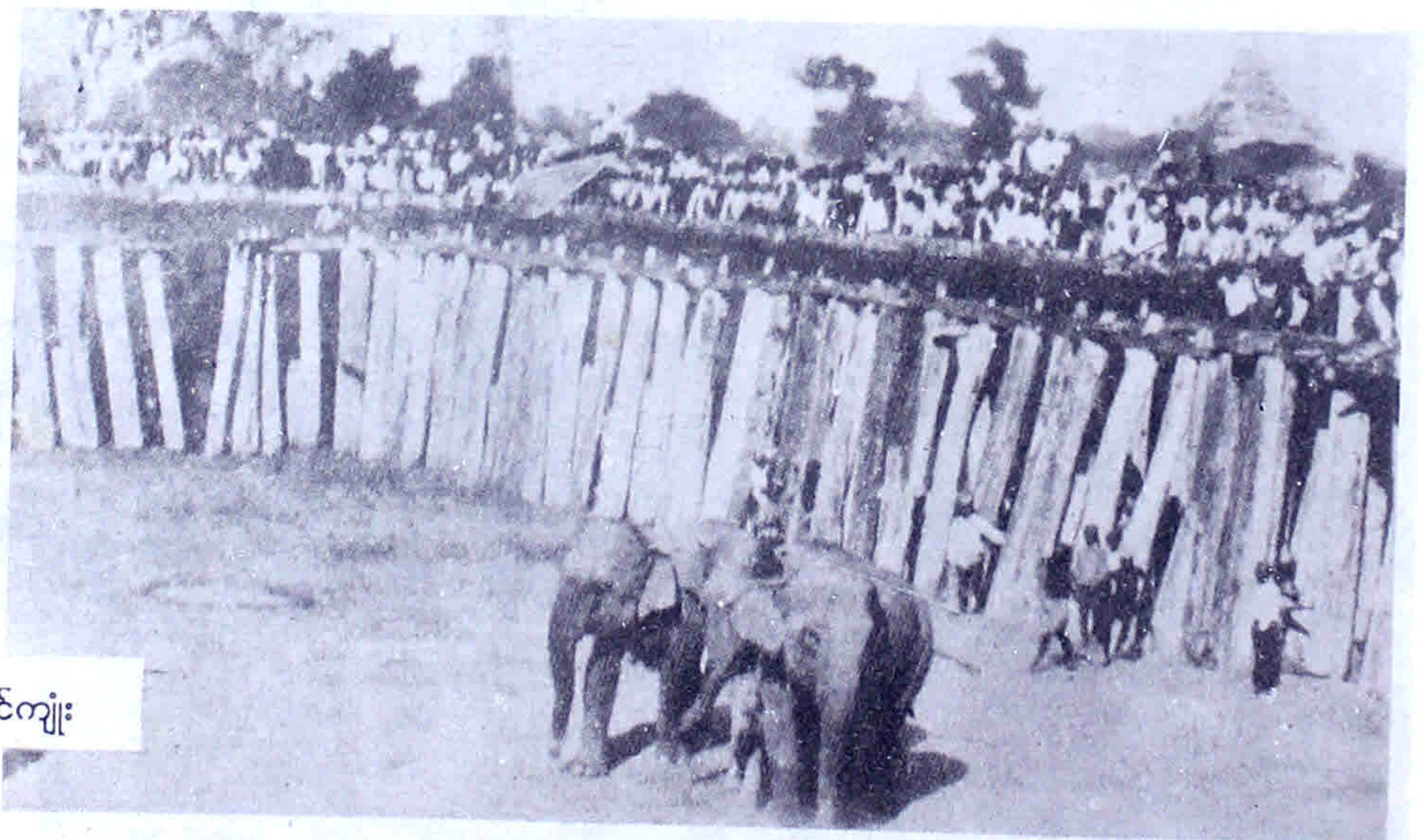

မယ်တော်မာယာ အိပ်မက်

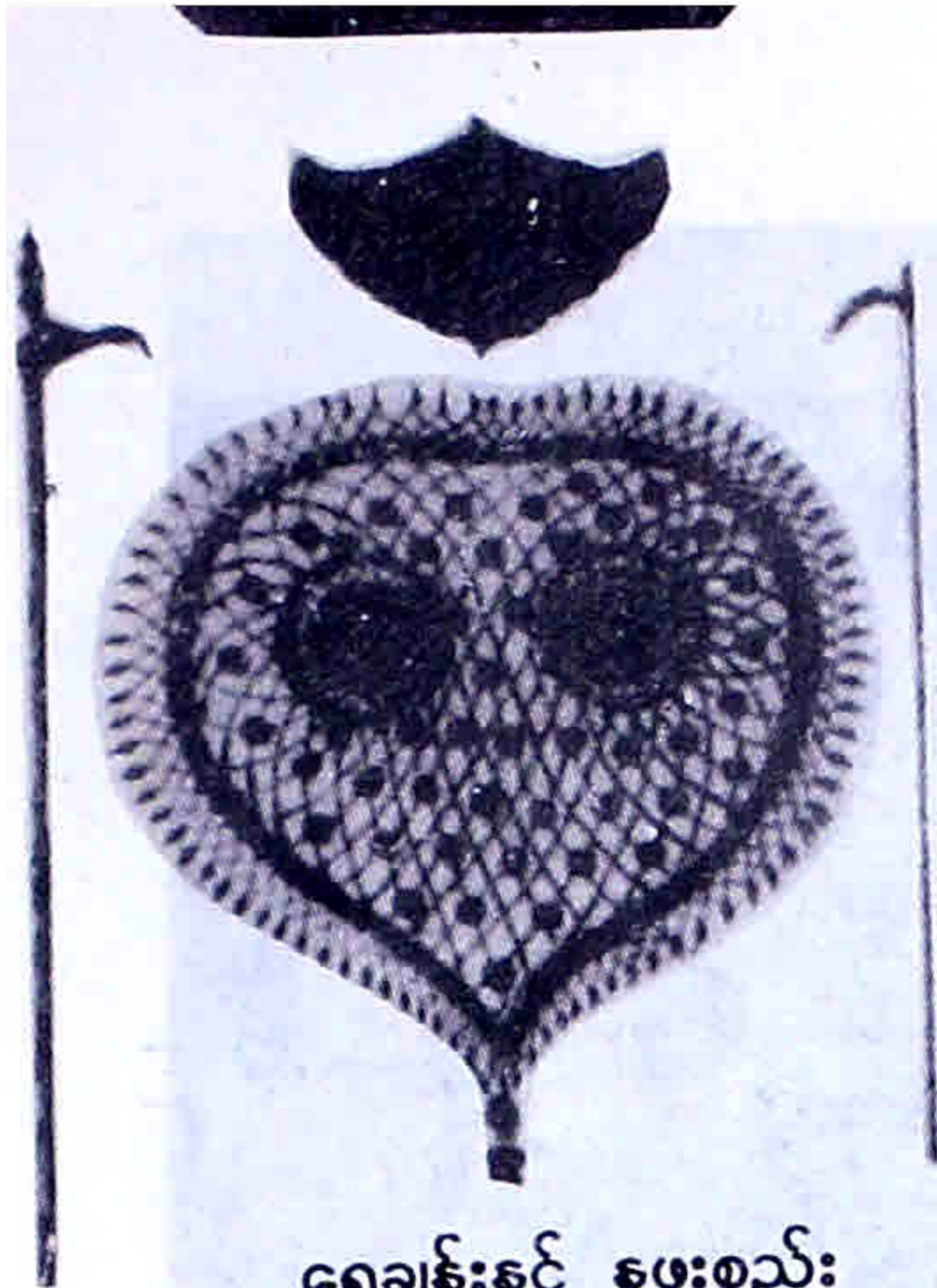

ဆင်ဖြူတော် (အမရပူရ)

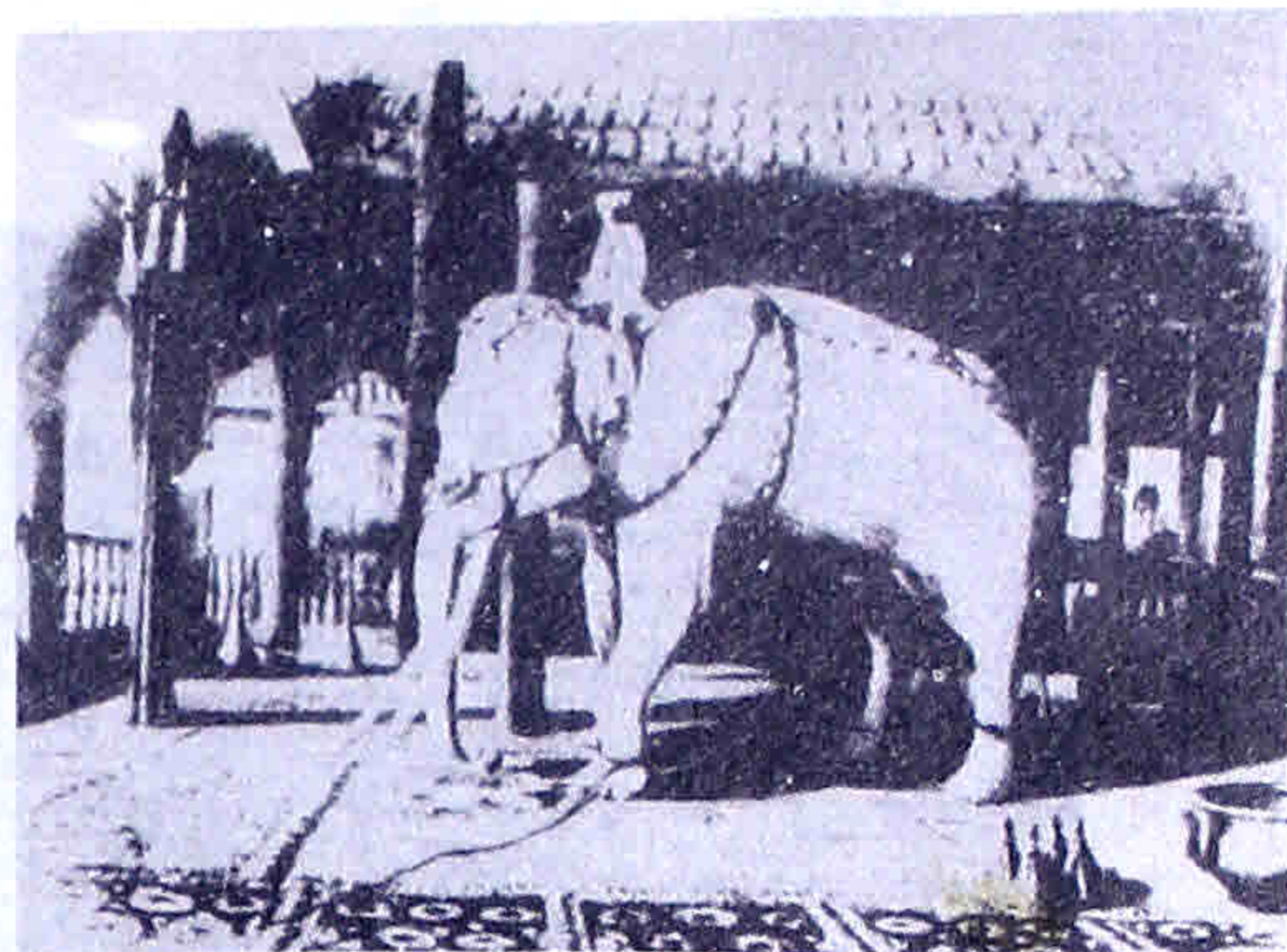

အင်းဝ ဆင်ကျုံး

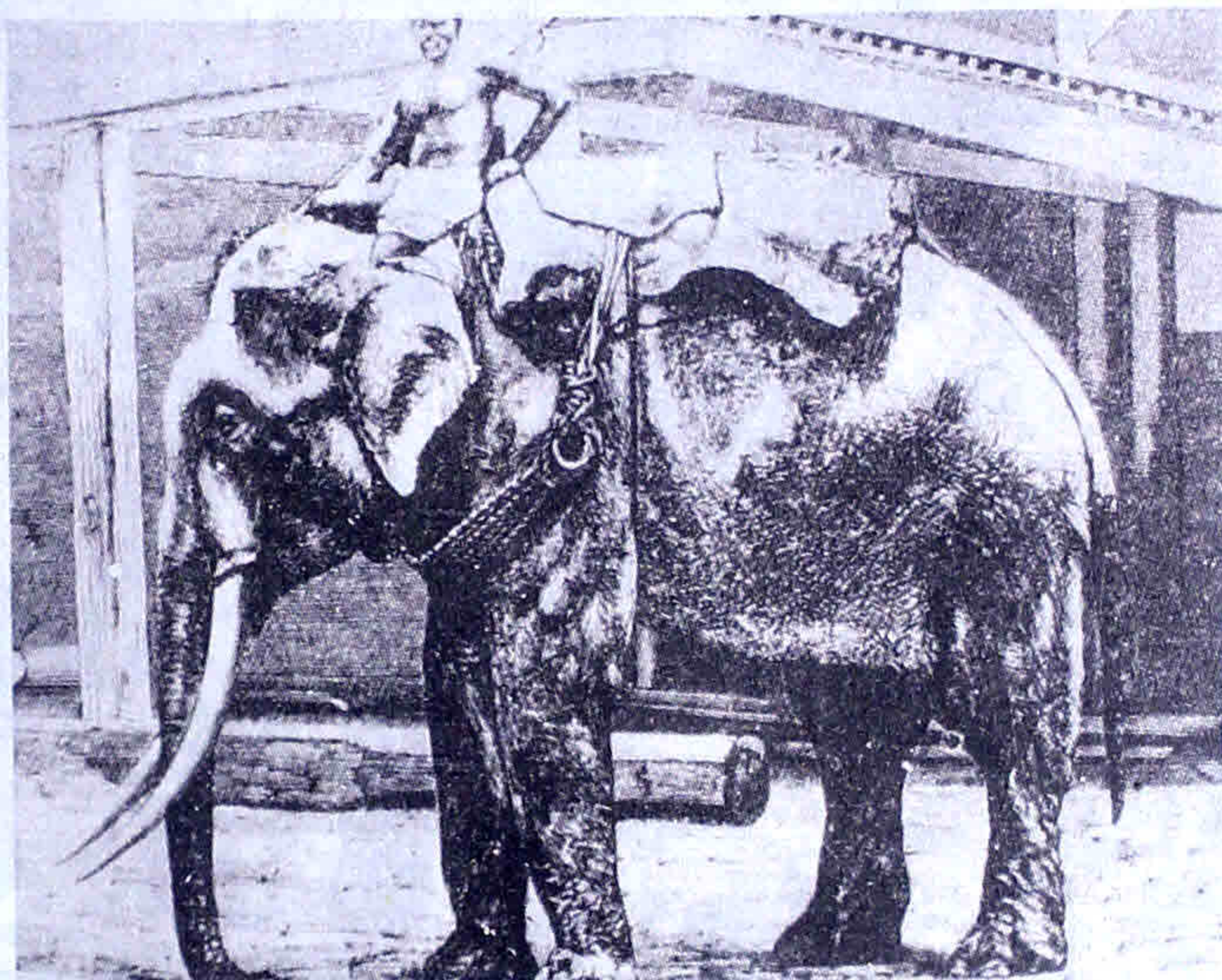
မြန်မာ့ဆင်ဖြူတော်

ရွှေချိန်းနှင့် နဖူးစည်း

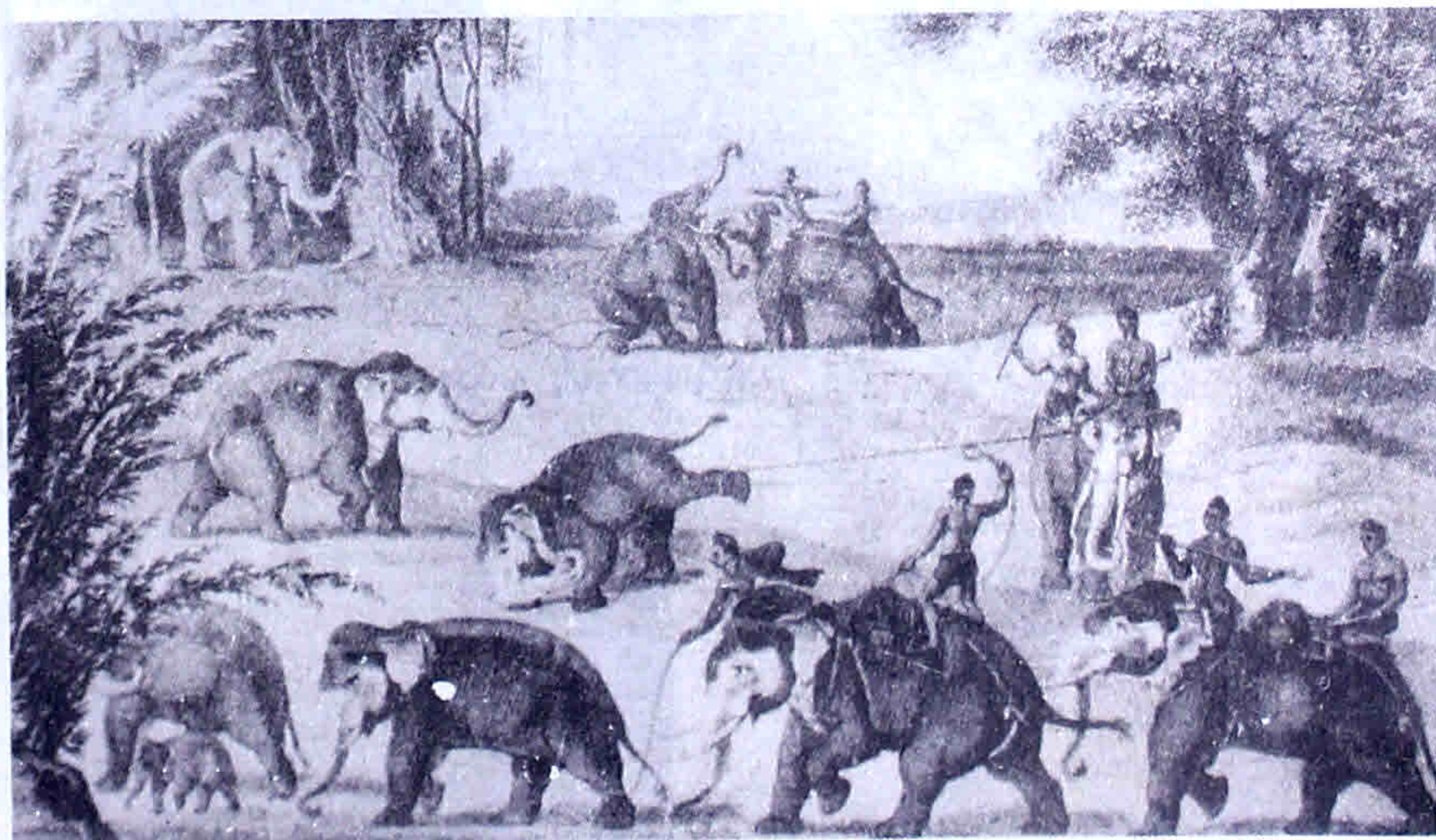

ဆင်ဝန်က ပြုစုချိန်

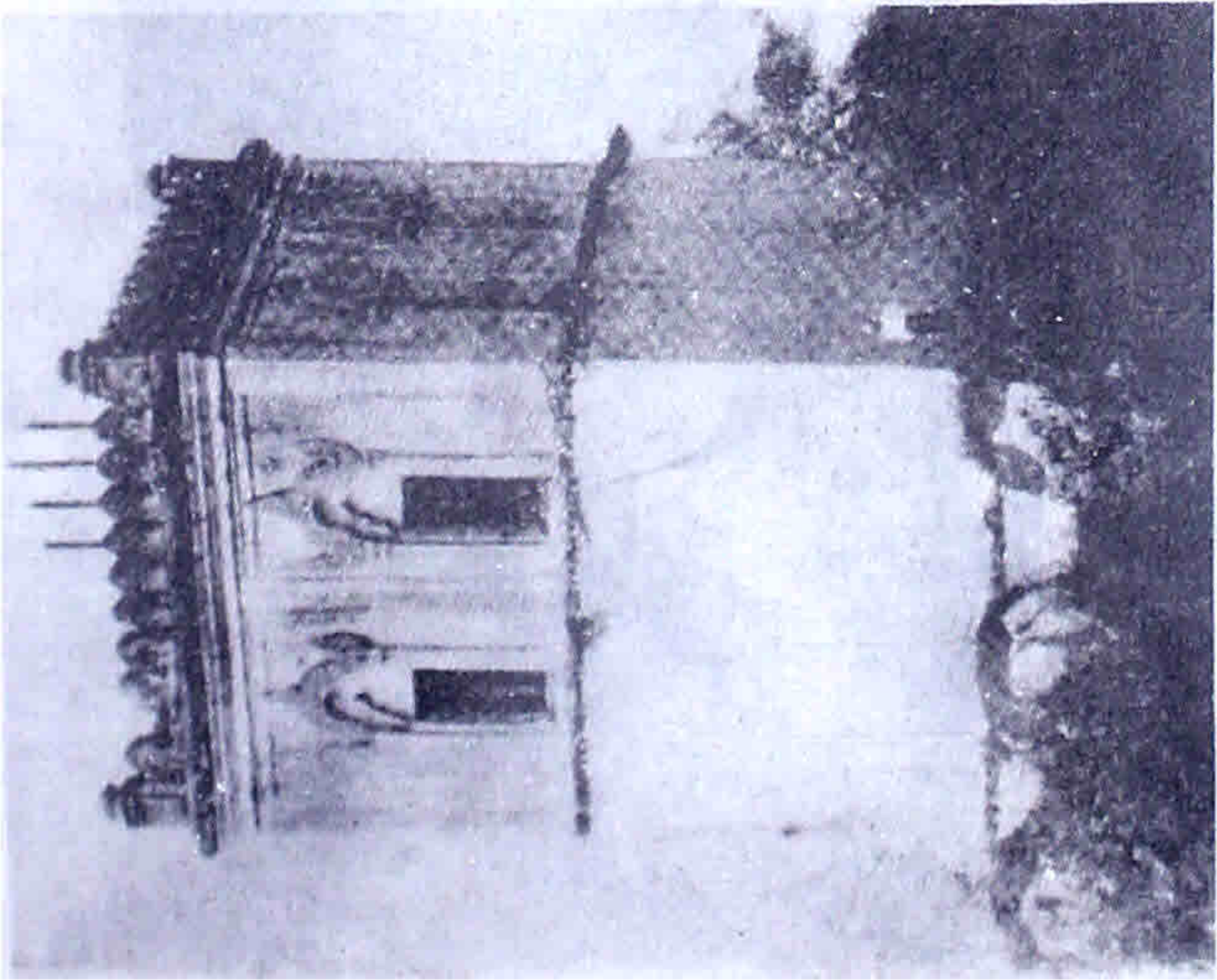
ဆင်ဖြူတော်ကို ရေချရန် ထွက်ပုံ

မြန်မာ့ဆင်တို့၏ တောတွင်းရှုခင်း

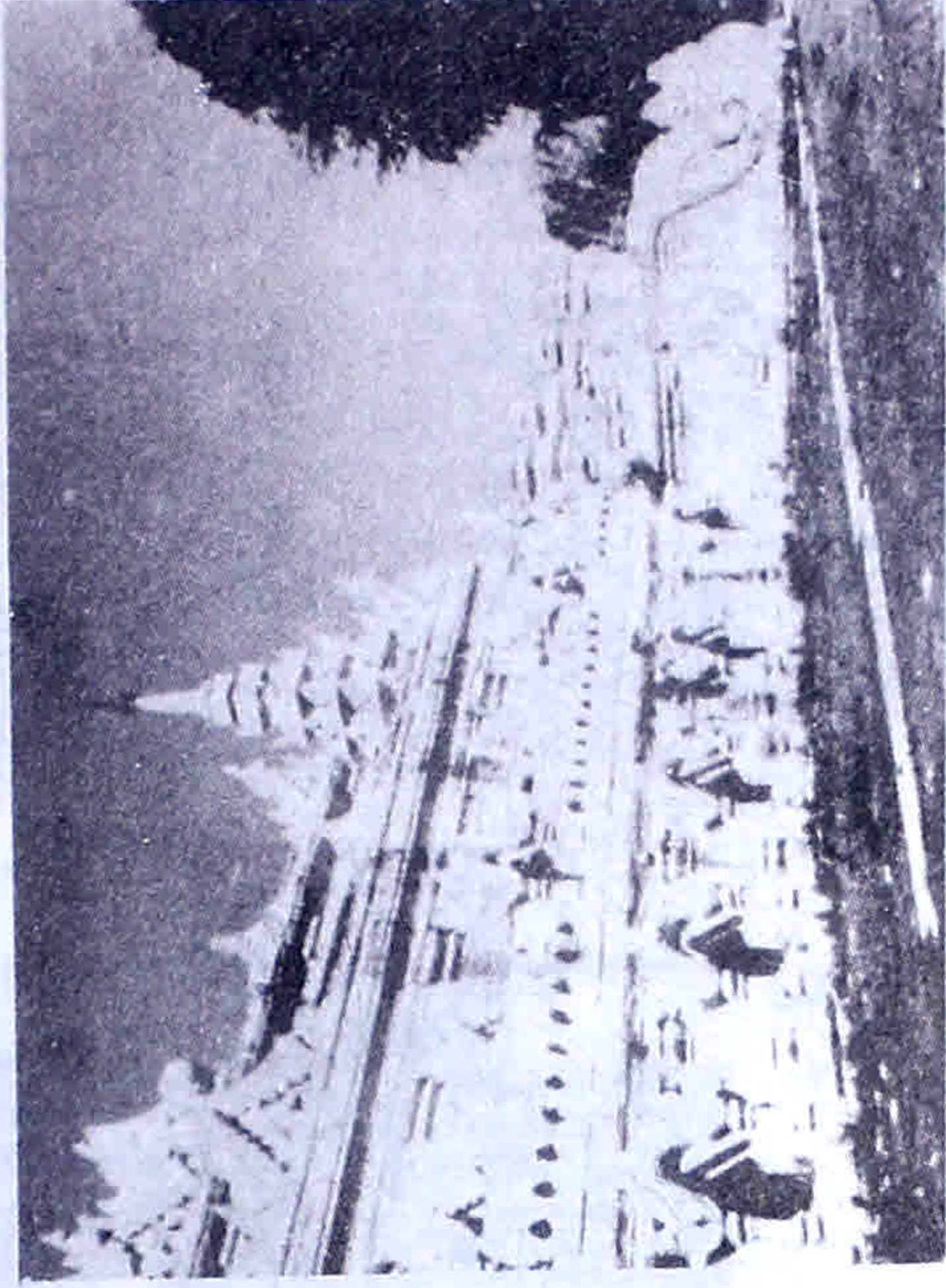

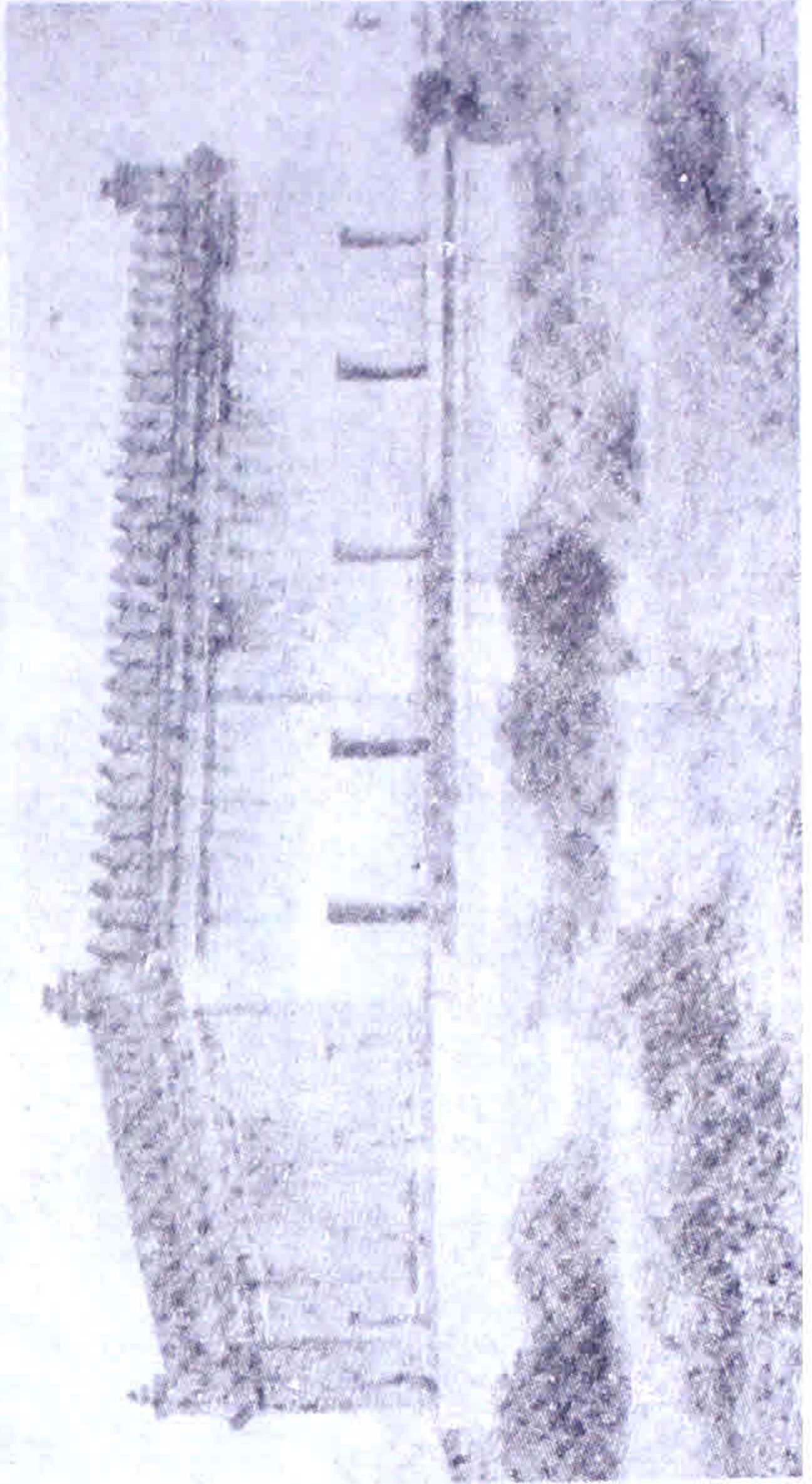
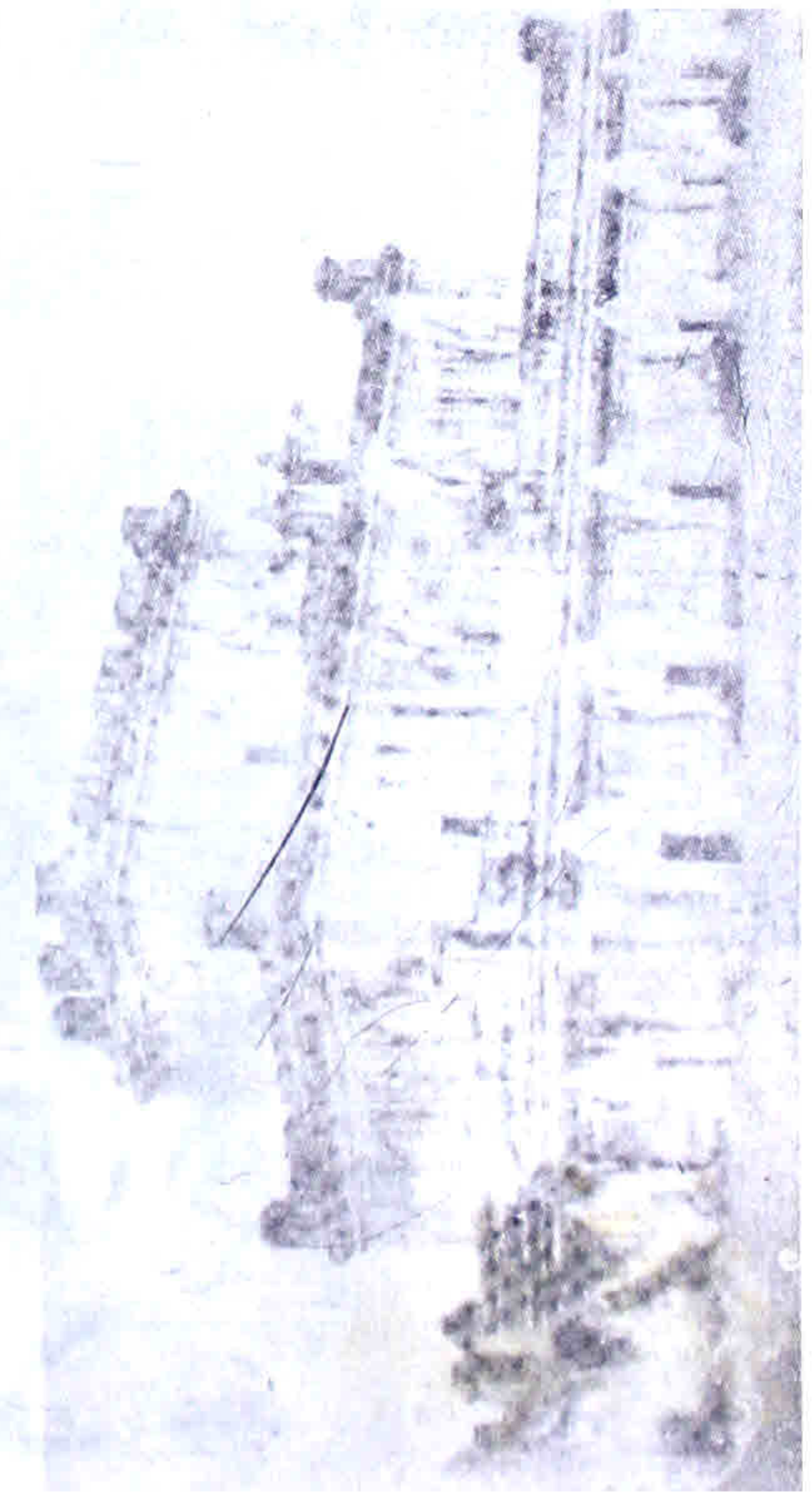
ဘကြီးတော်နှင့် မယ်နု

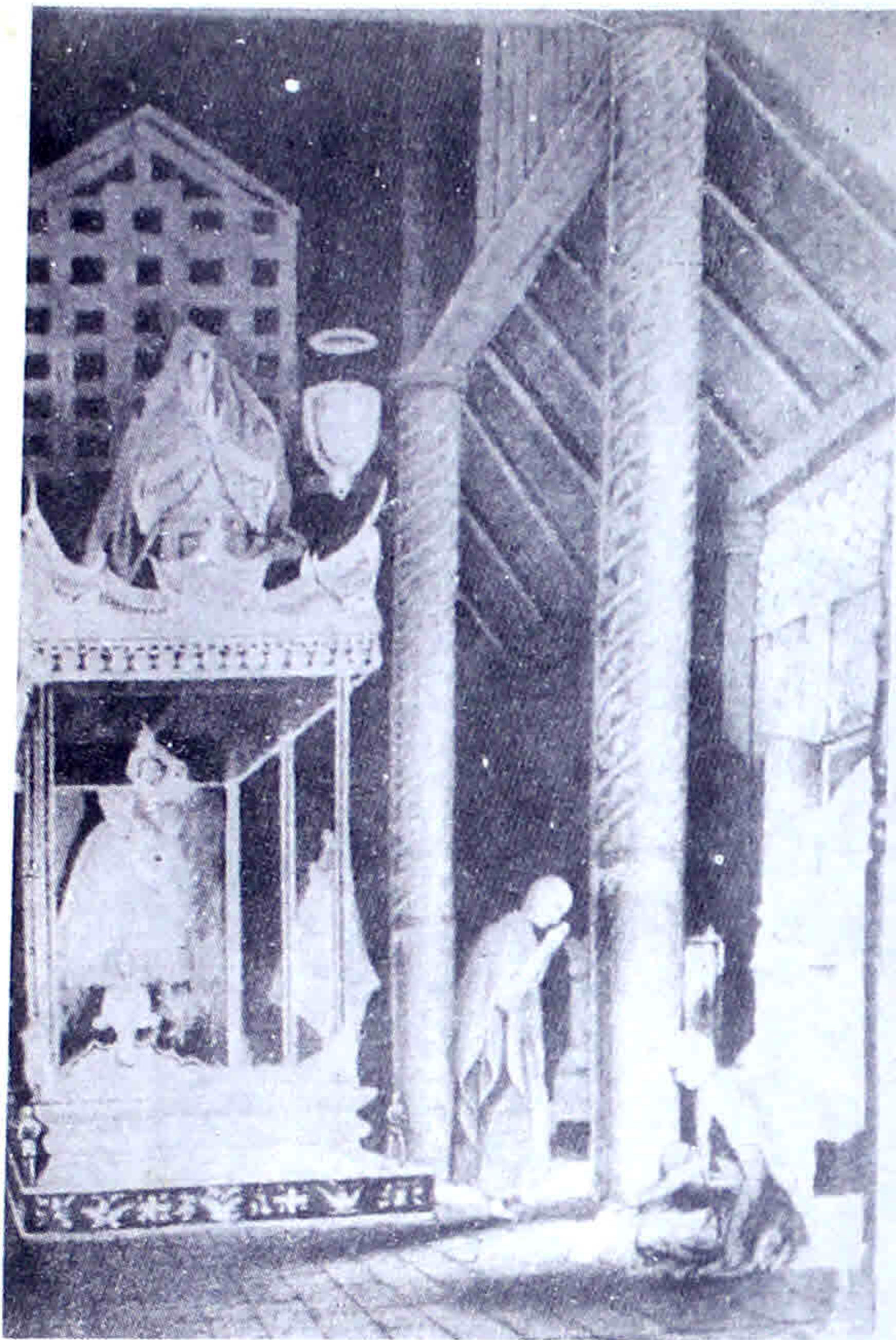

မျှော်စင် (အင်းဝ)

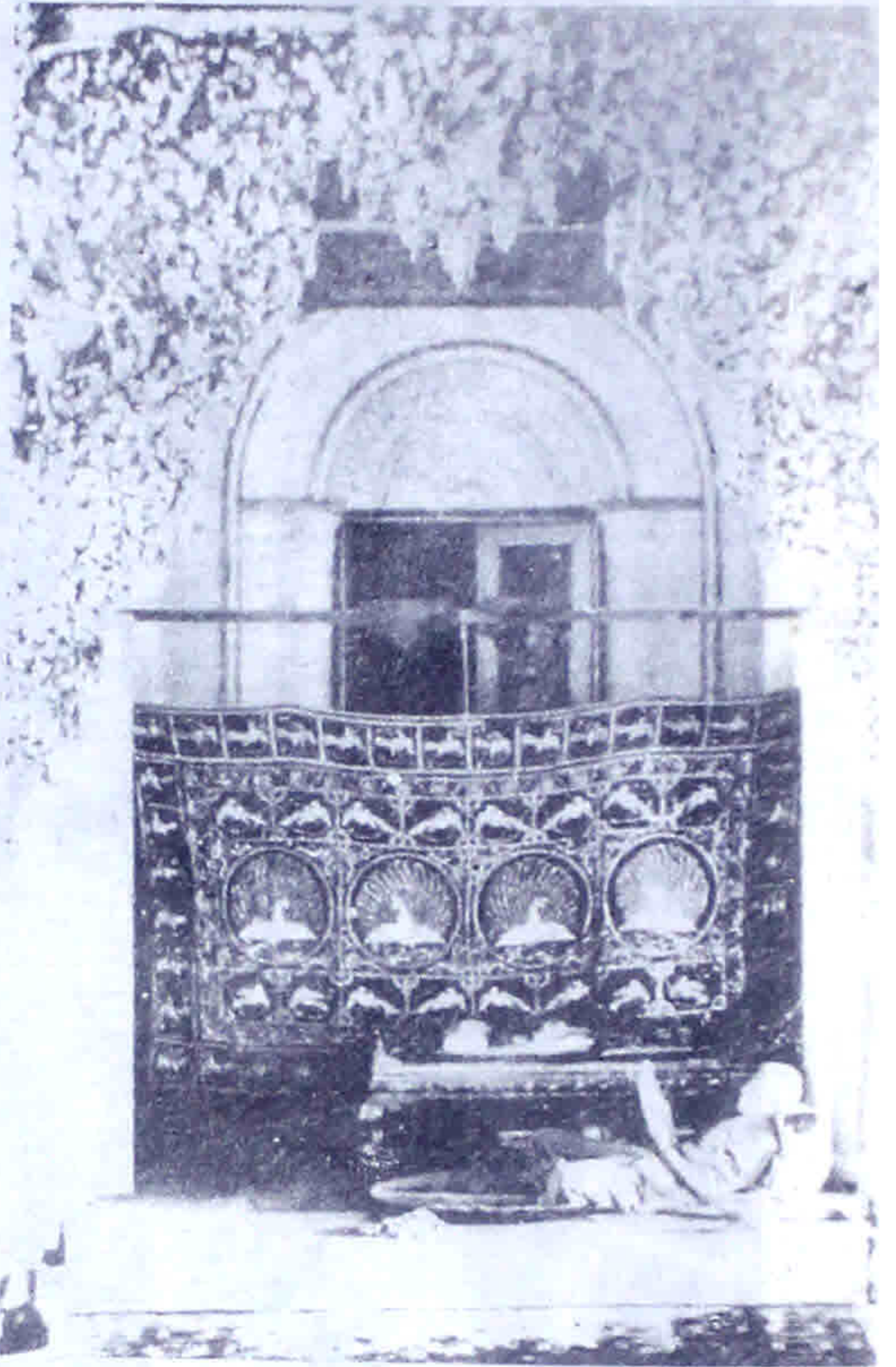
မယ်နုအုတ်ကျောင်း

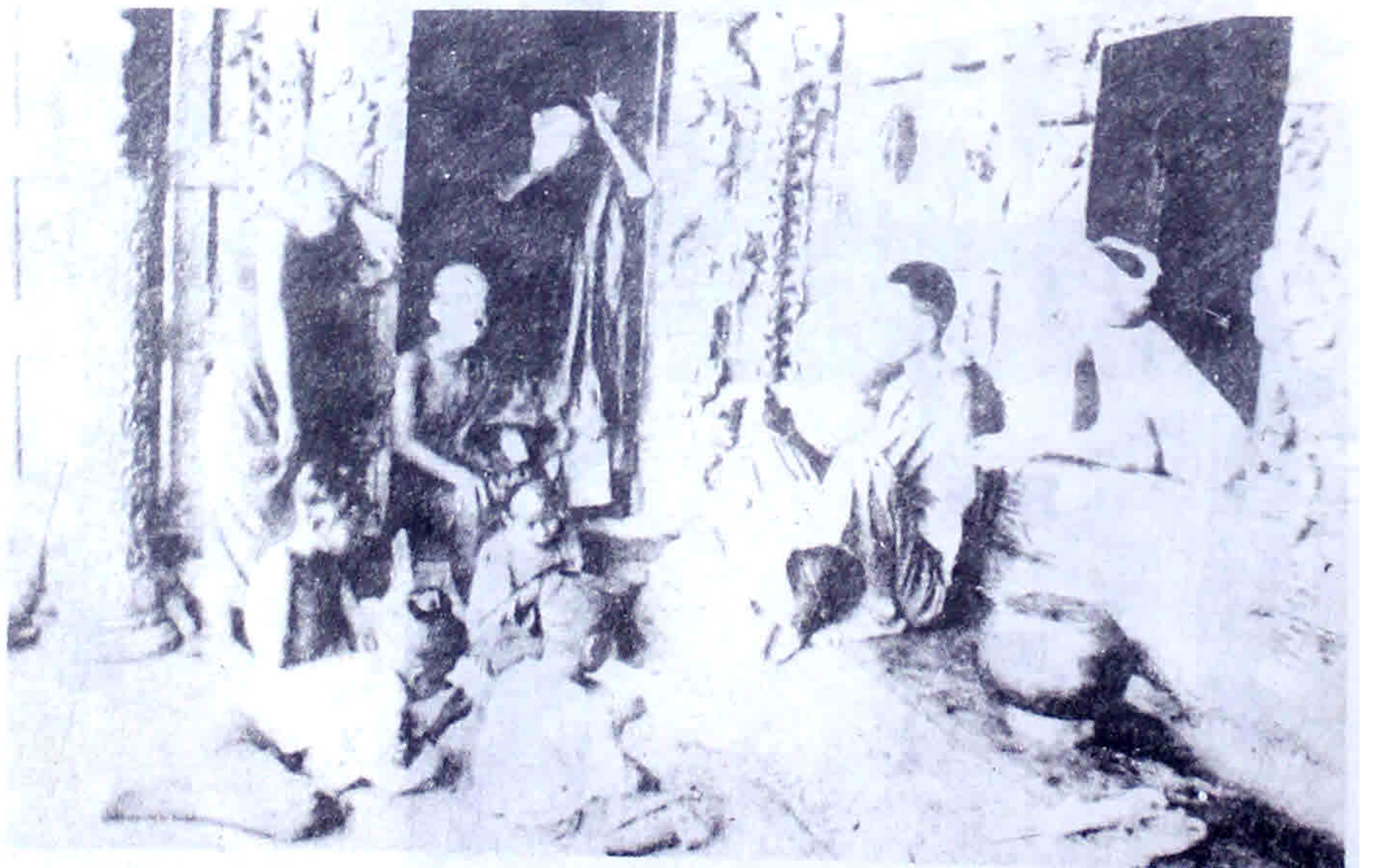

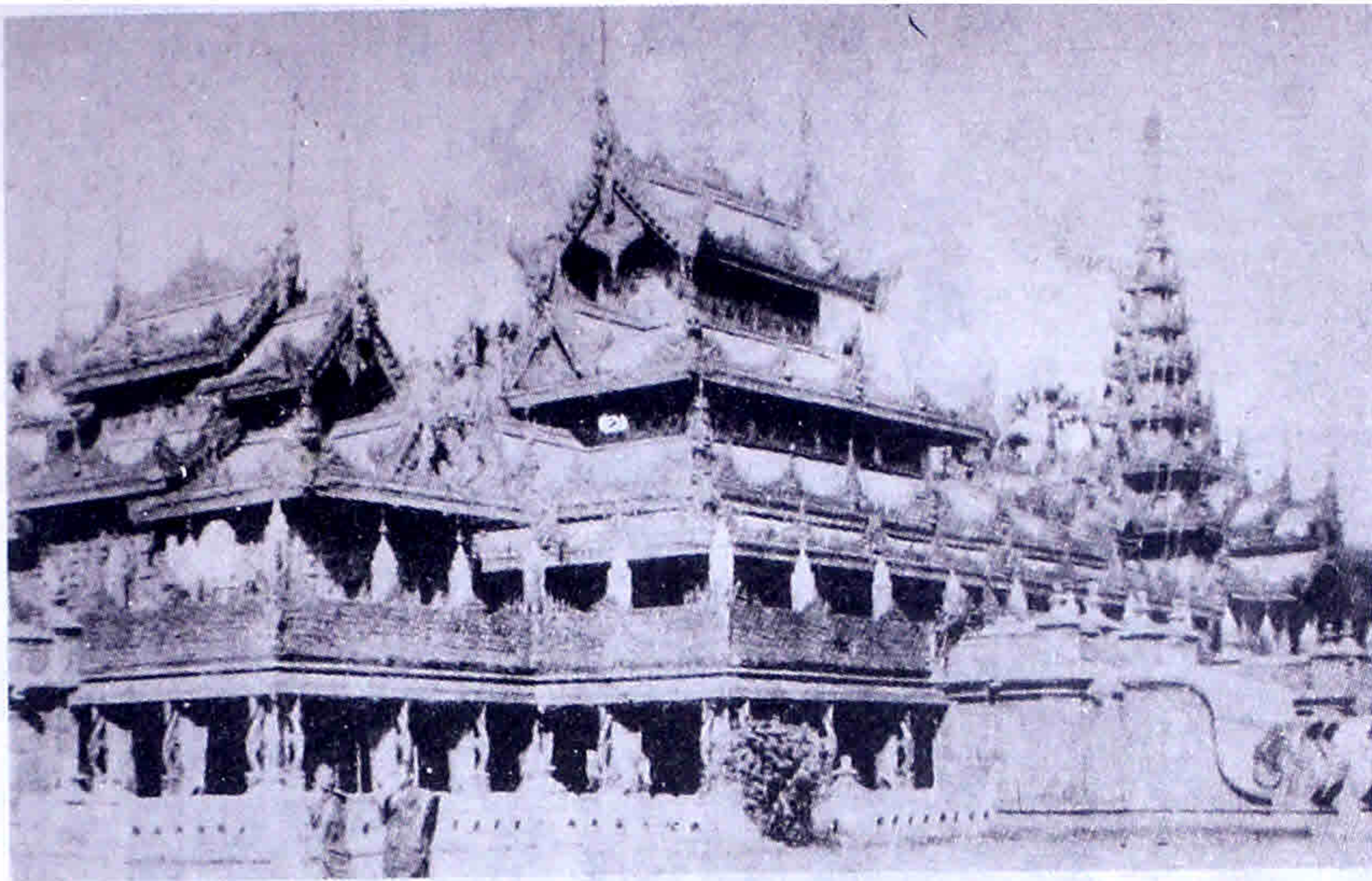
မယ်နုအုတ်ကျောင်းအတွင်း
ဆရာတော် ဦးဗုဓ်၏ စံခန်း

သာသနာပိုင် ဘုန်းကြီး

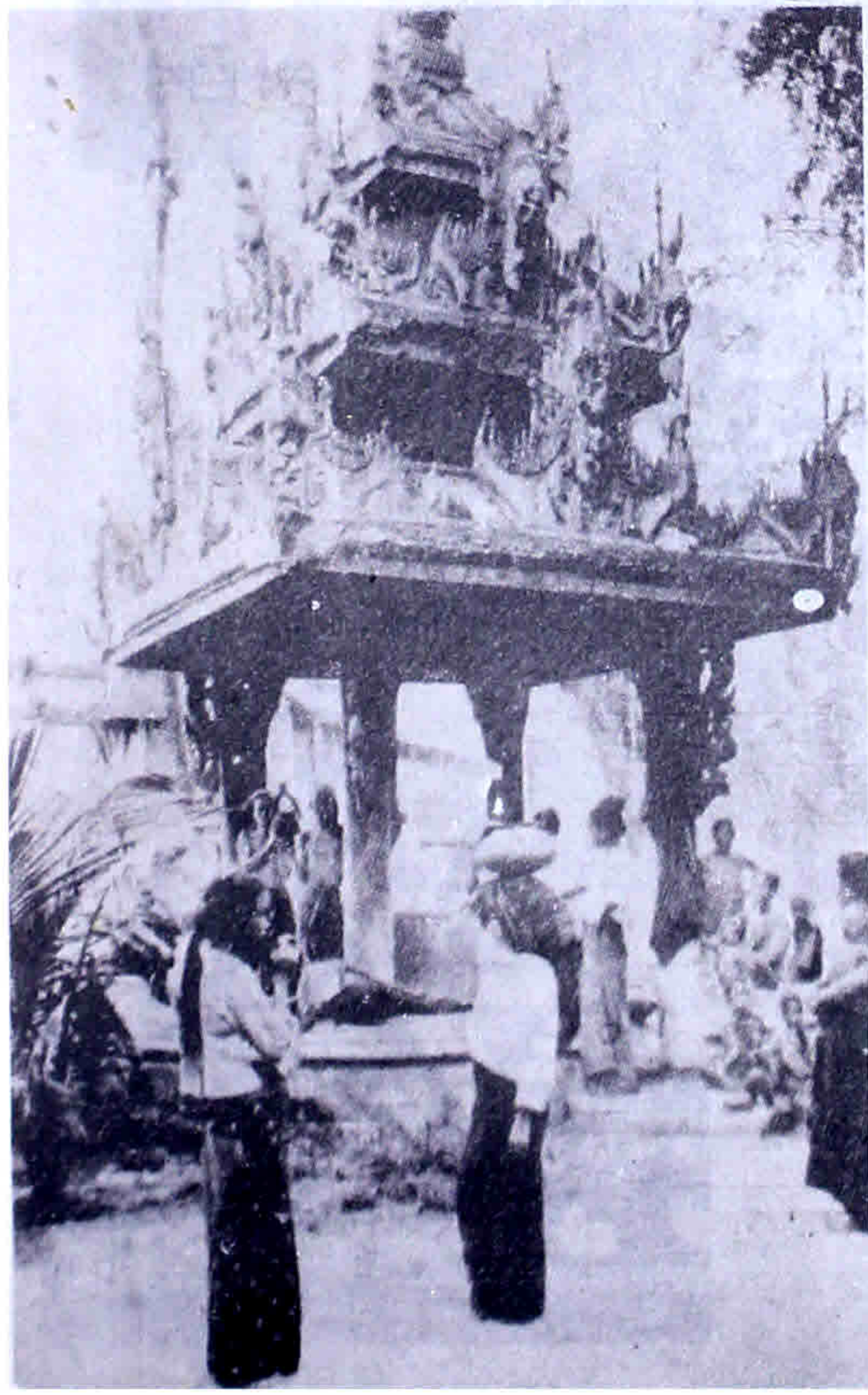
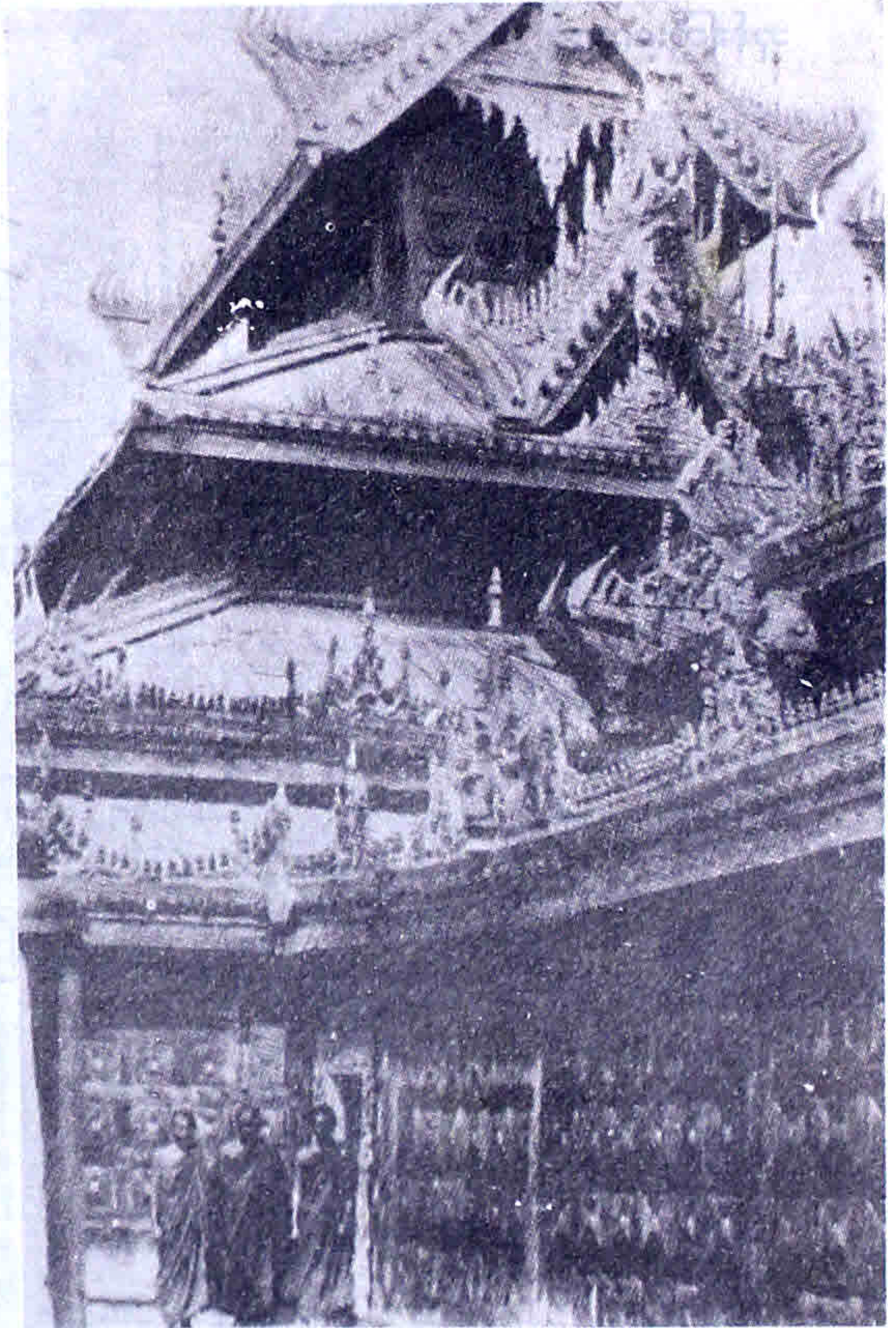
ဘုန်းကြီးကျောင်း၌ စာအခဲချိန်

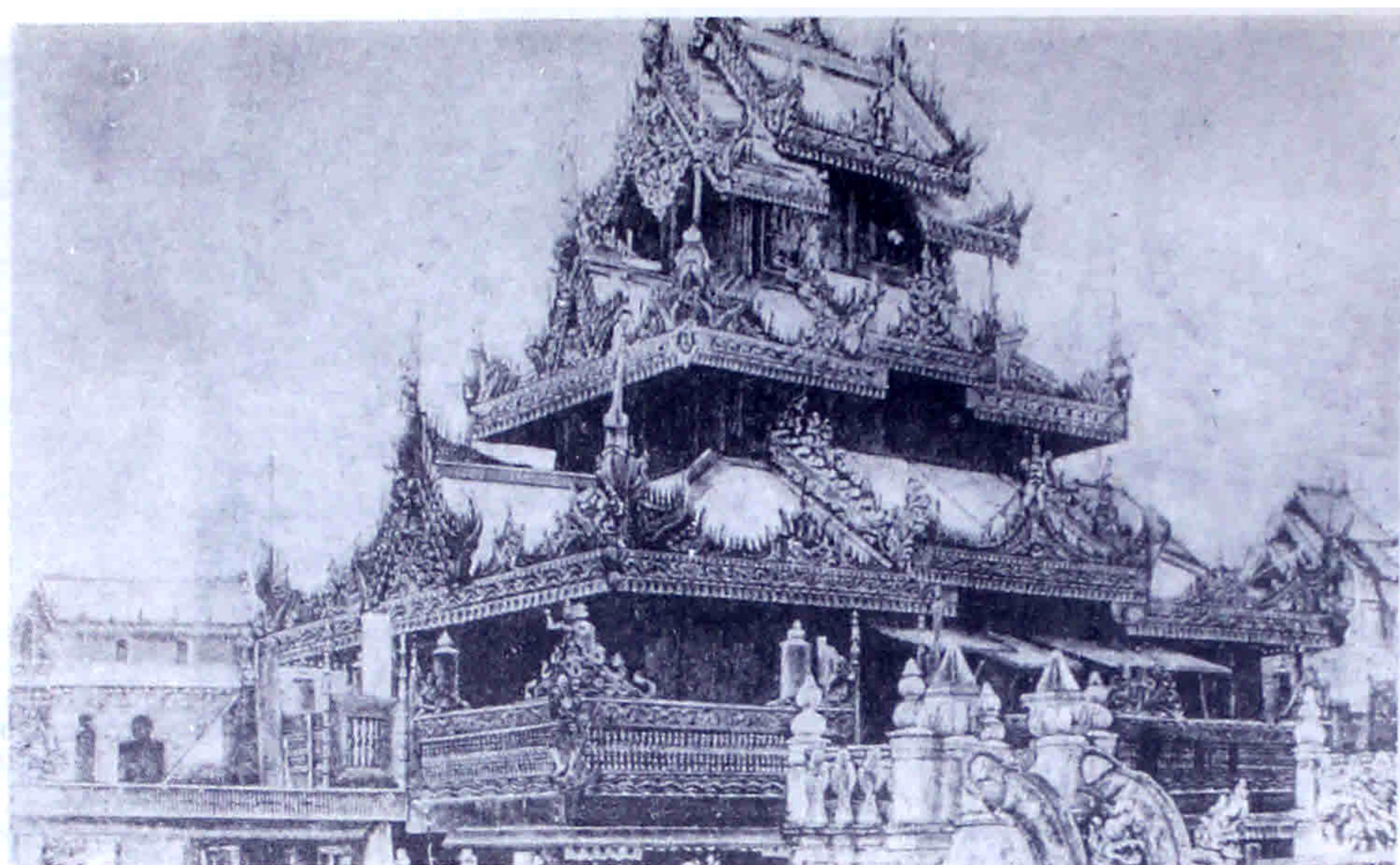

ရွှေကျောင်း

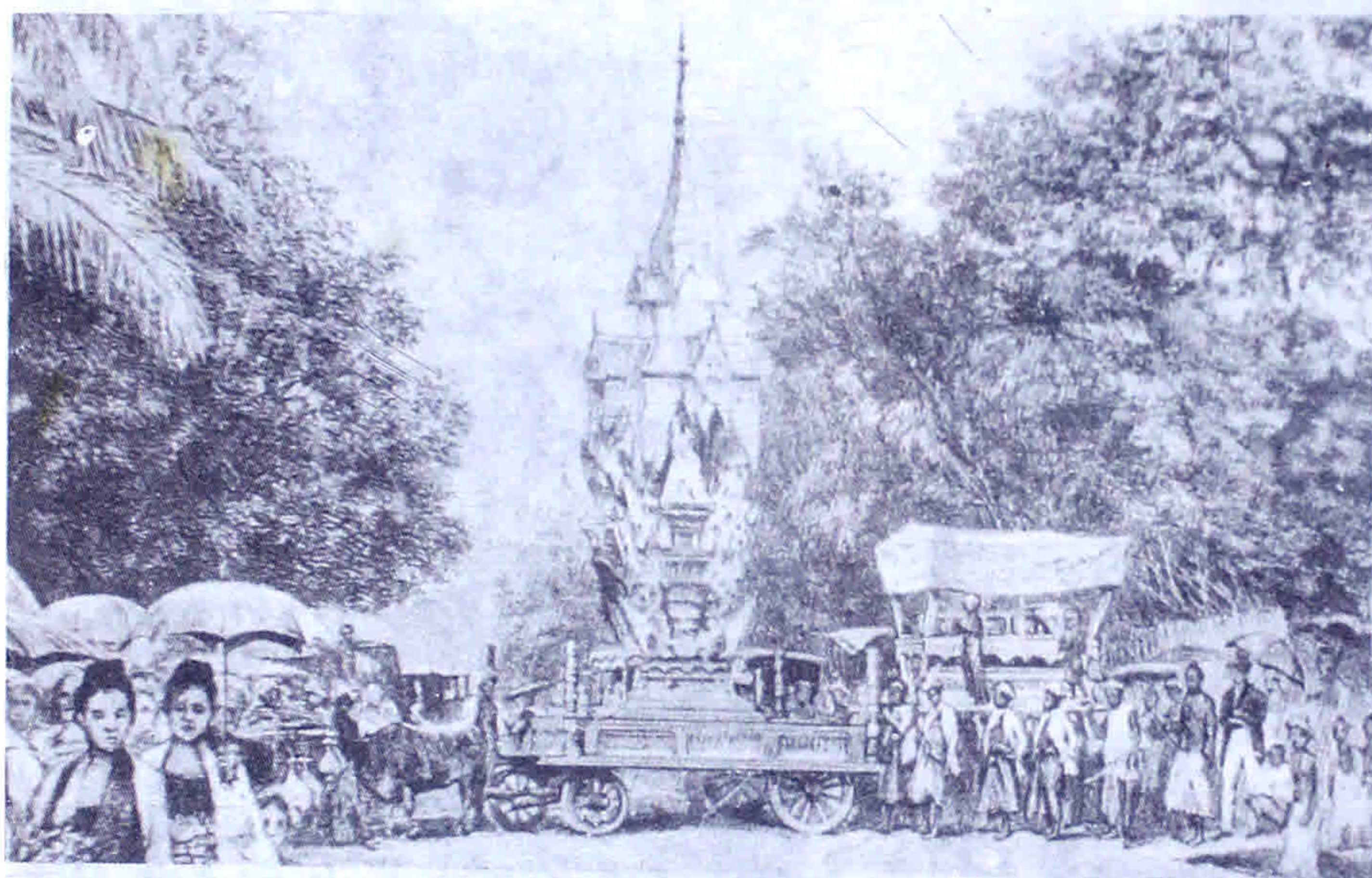
ကျောင်းအတွင်း ရှုခင်း

ကျောင်းရေတွင်း

ဘုန်းကြီးကျောင်း

ဘုန်းကြီးပျံ

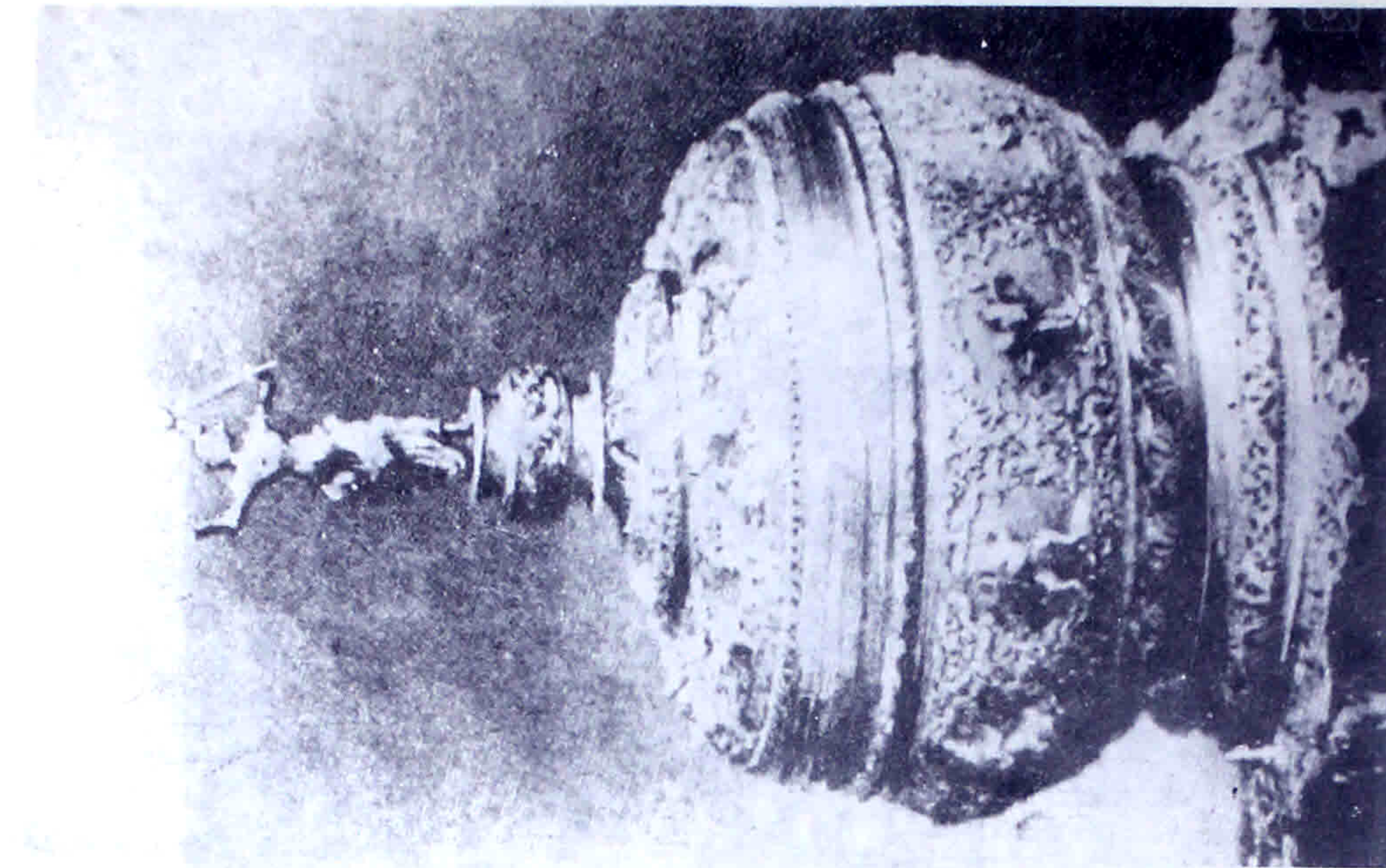
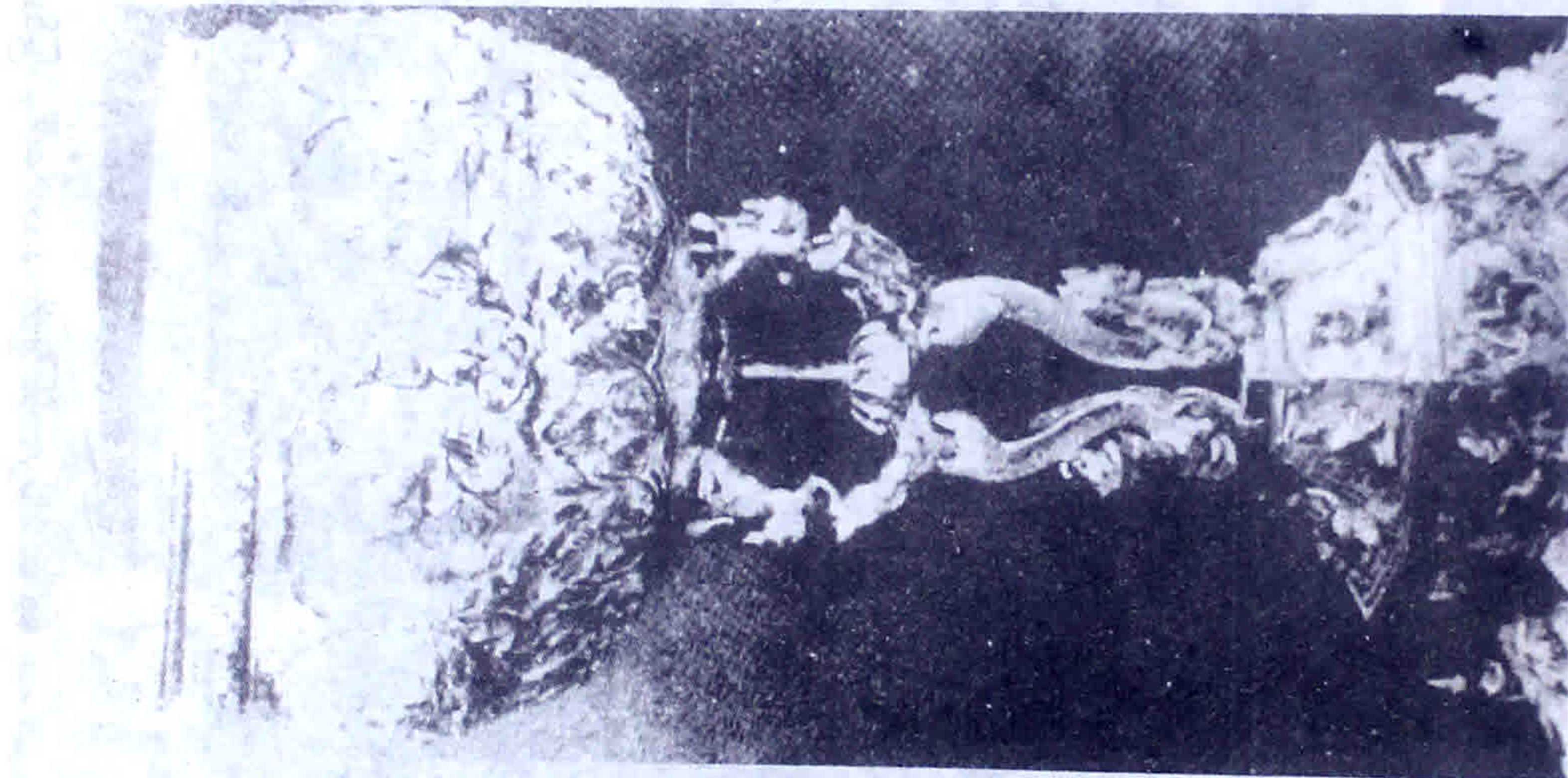
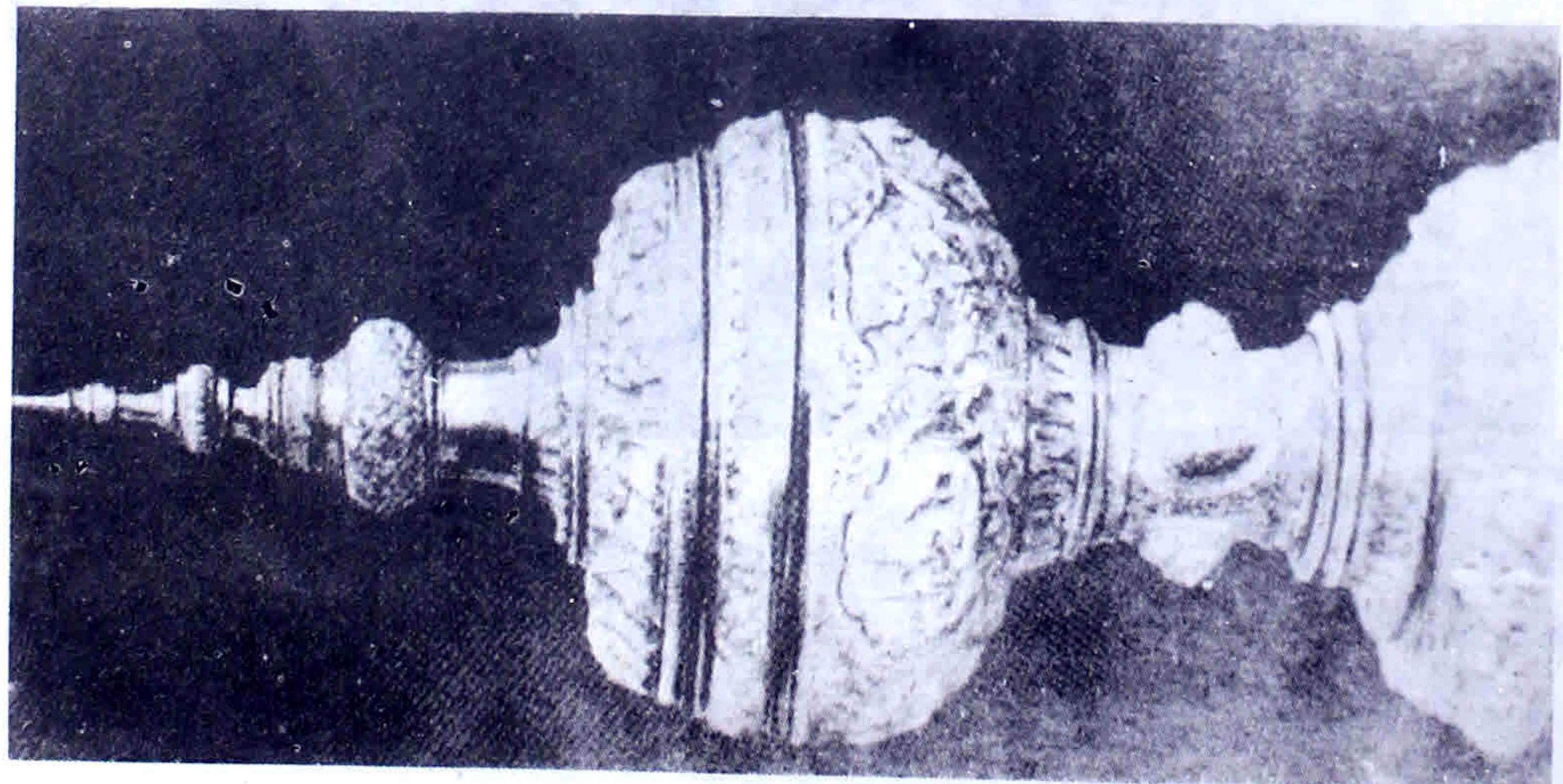

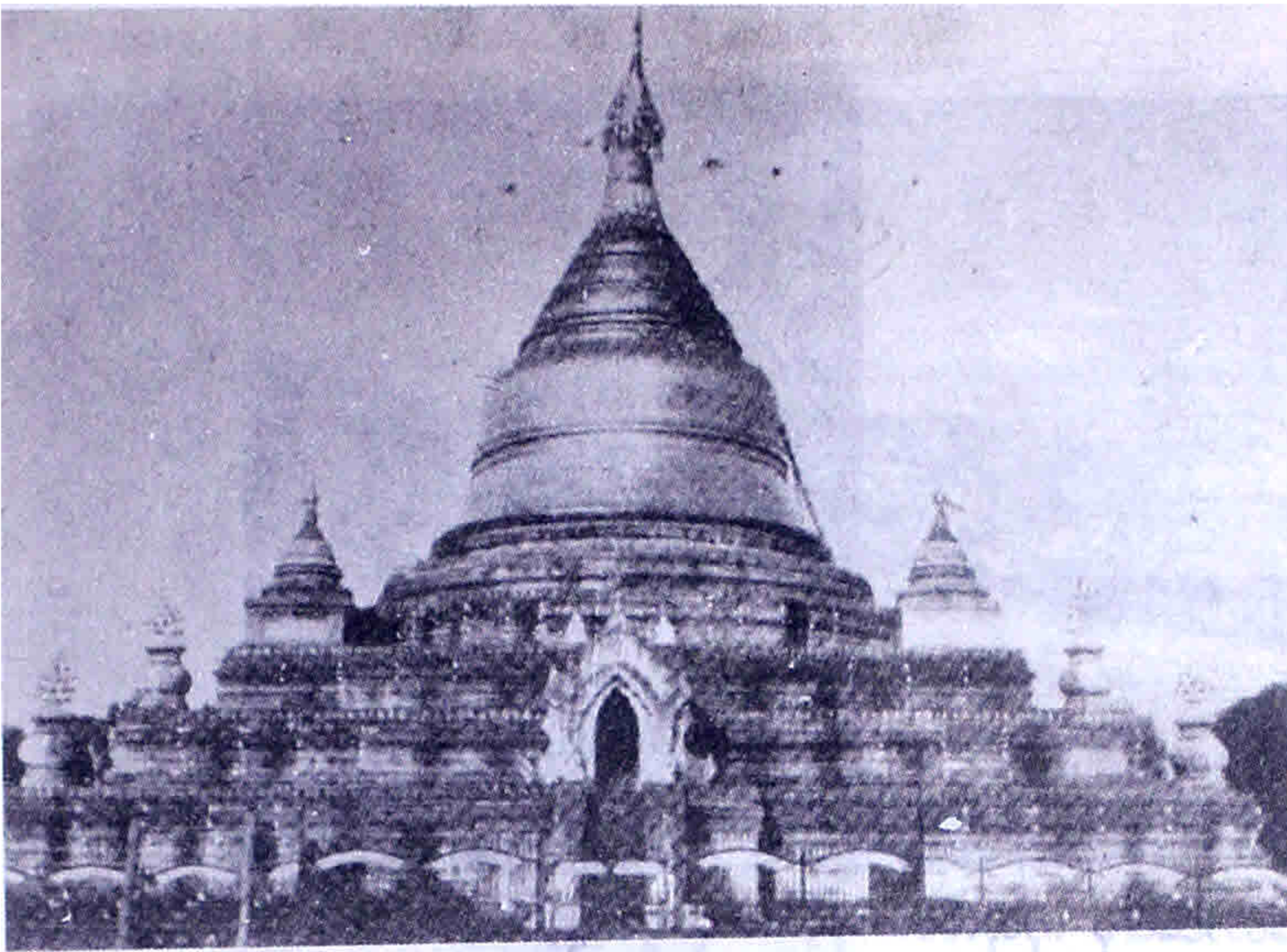
ဘုန်းကြီးပျံ လောင်တိုက်

ရတနာတိုင်းရင်းသား

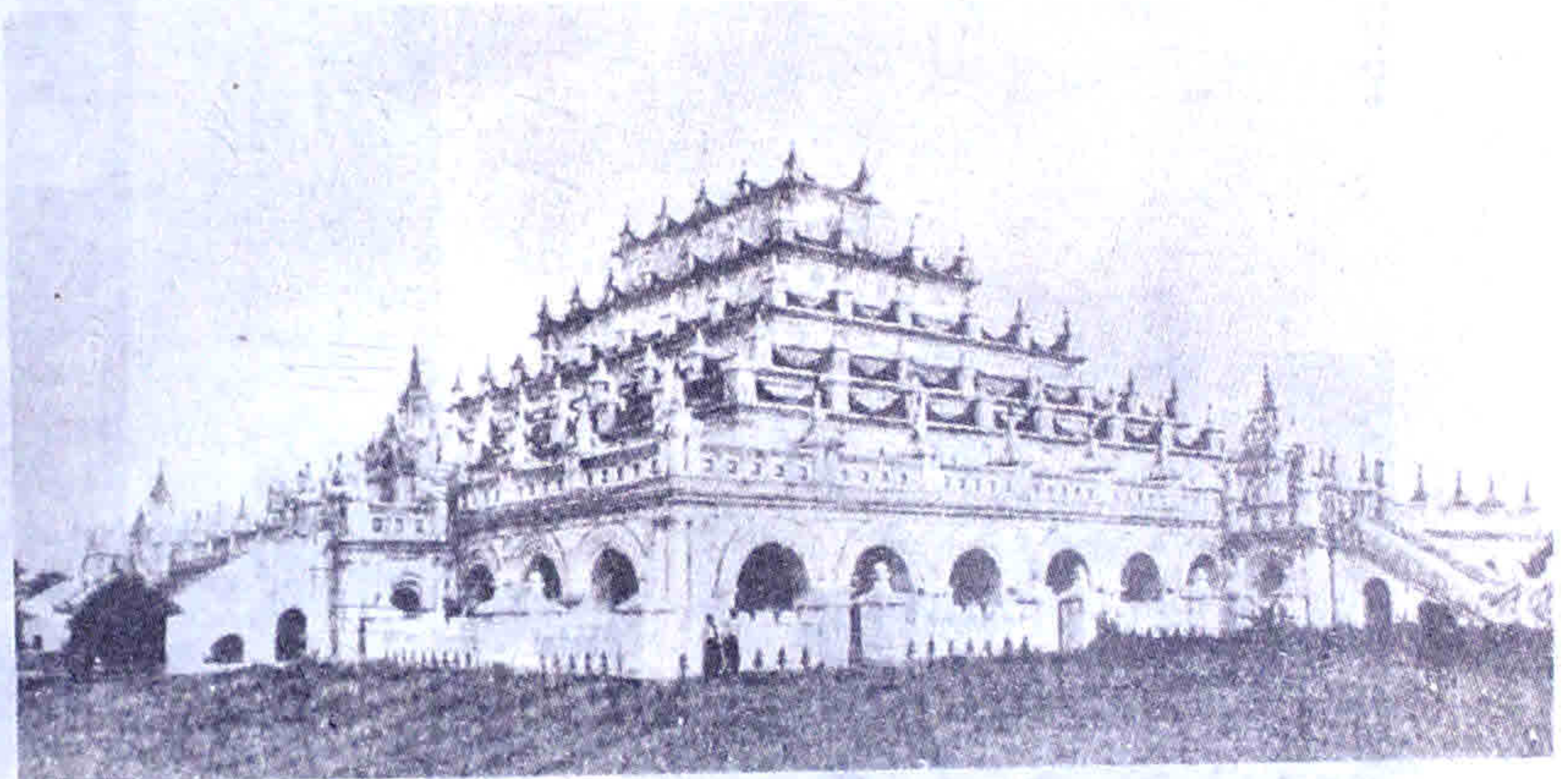

မန္တလေးမြို့တော်ကြီးကို တောင်ပေါ်မှ မြင်ရပုံ

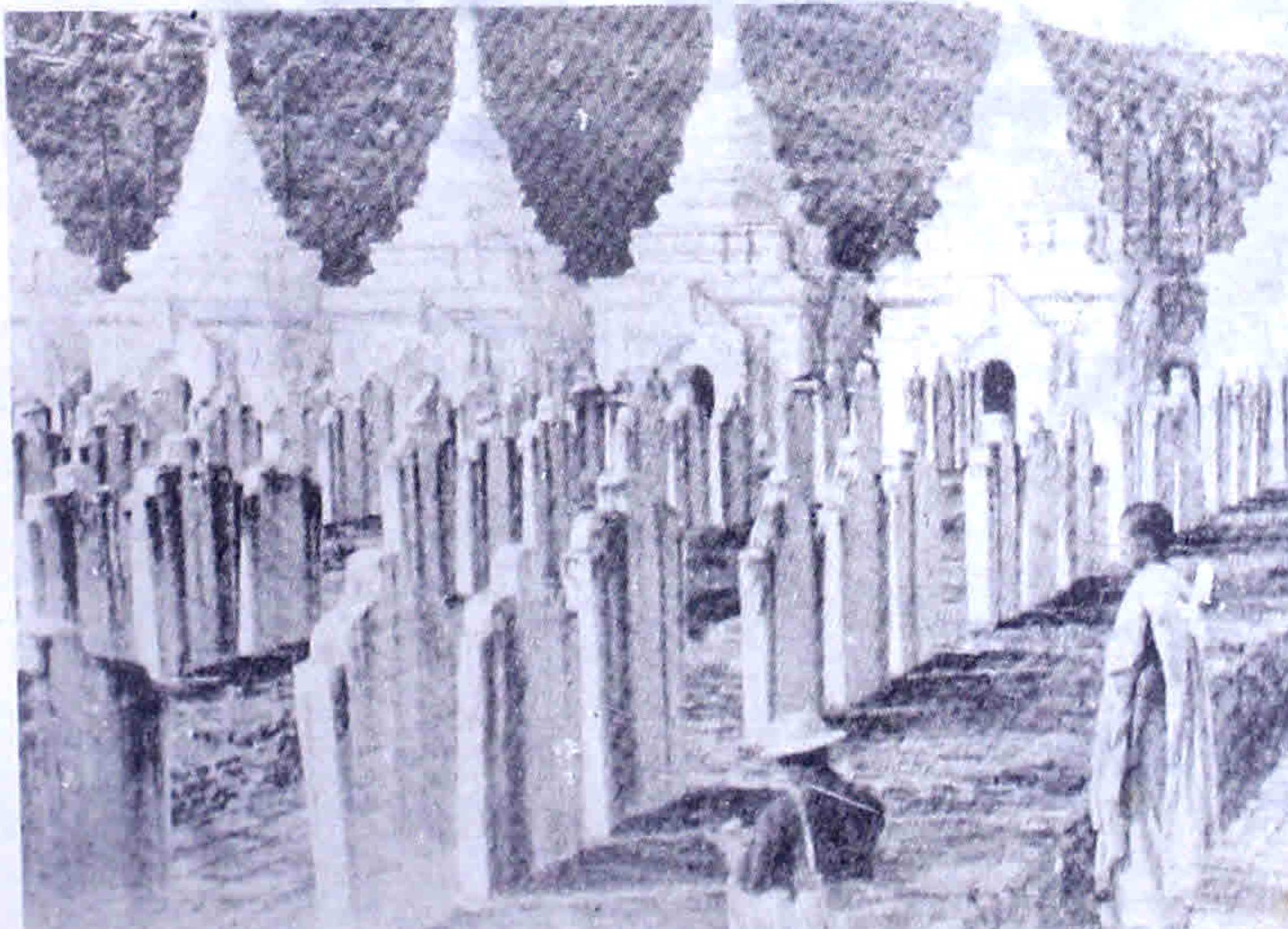

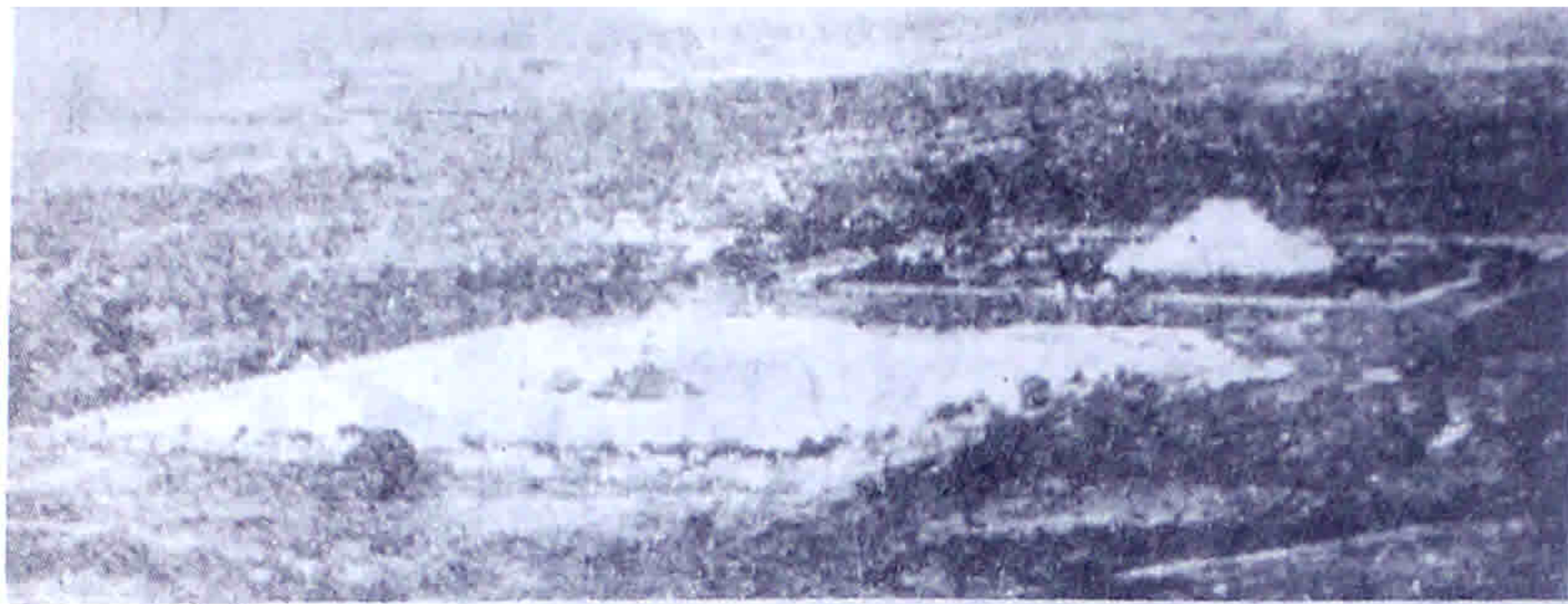
မင်းတုန်းမင်း၏
အတုမရှိ
အုတ်ကျောင်း

မင်းတုန်းမင်း၏
အုတ်ကျောင်း

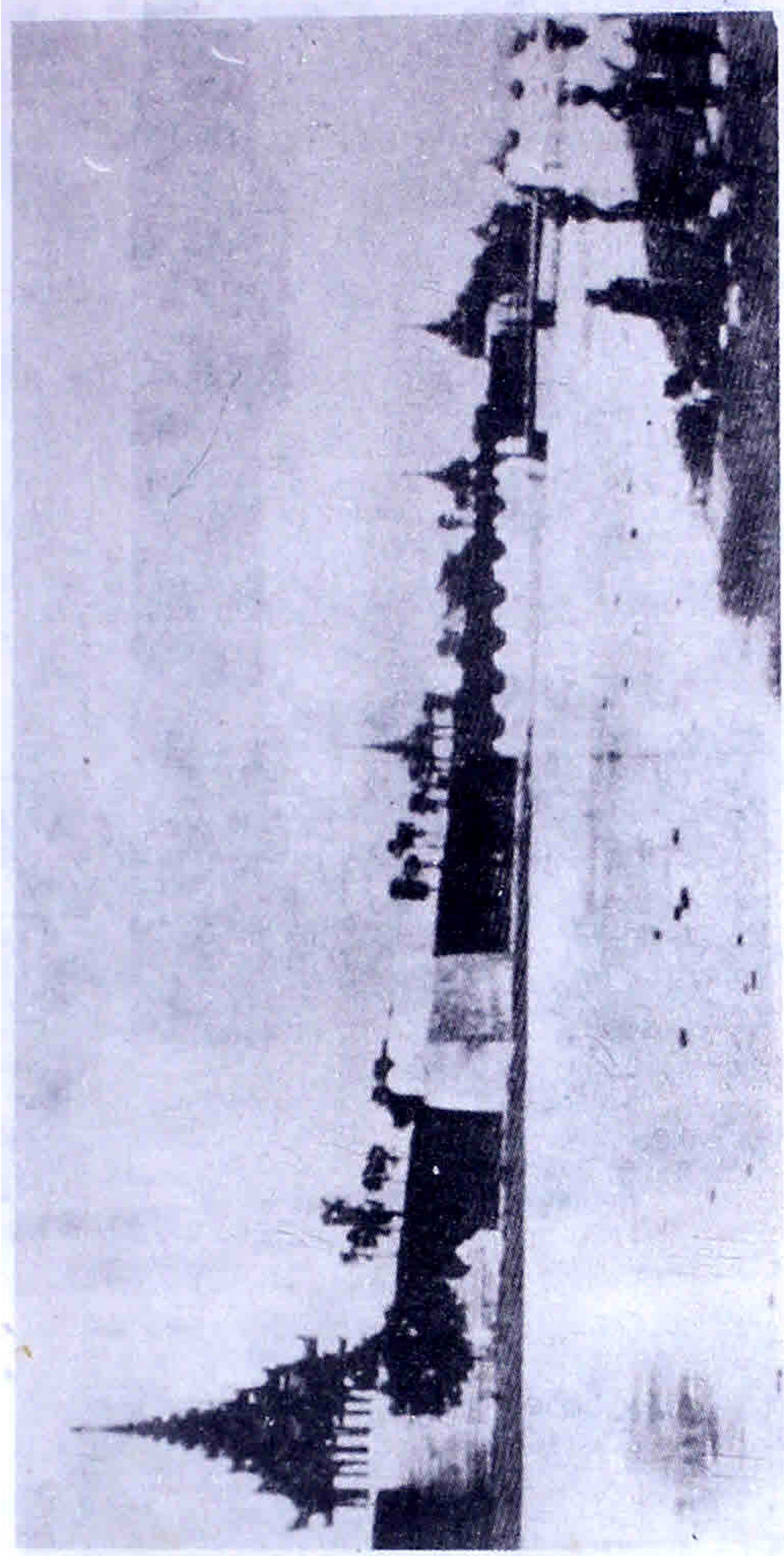
ကုသိုလ်တော်ဘုရား
အတွင်းမှ
ပိဋကတ်ကျောက်စာများ။

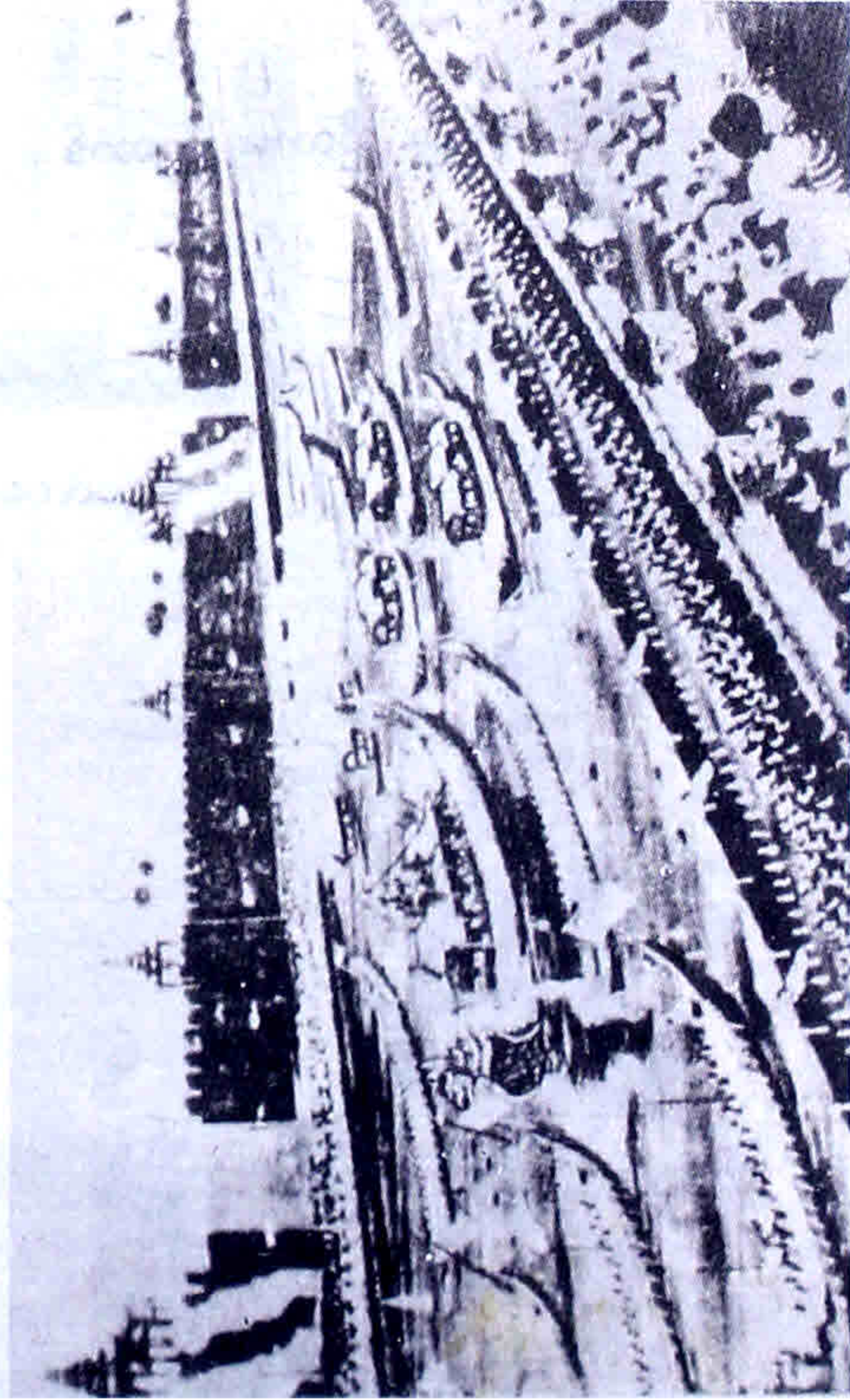
မန္တလေးတောင်ပေါ်မှ ကုသိုလ်တော်နှင့် အတုမရှိကျောင်း
ကျောင်းတော်ကြီး ရှုမြင်ကွင်း။

မန္တလေးတောင်ခြေရှိ သုဓမ္မာဇရပ်ကြီးများ

မုန္တလေး နန်းမြို့ရိုး ရှစ်စင်း

မင်းတုန်းမင်း နန်းသိမ်းပွဲ ကျင်းပစဉ်

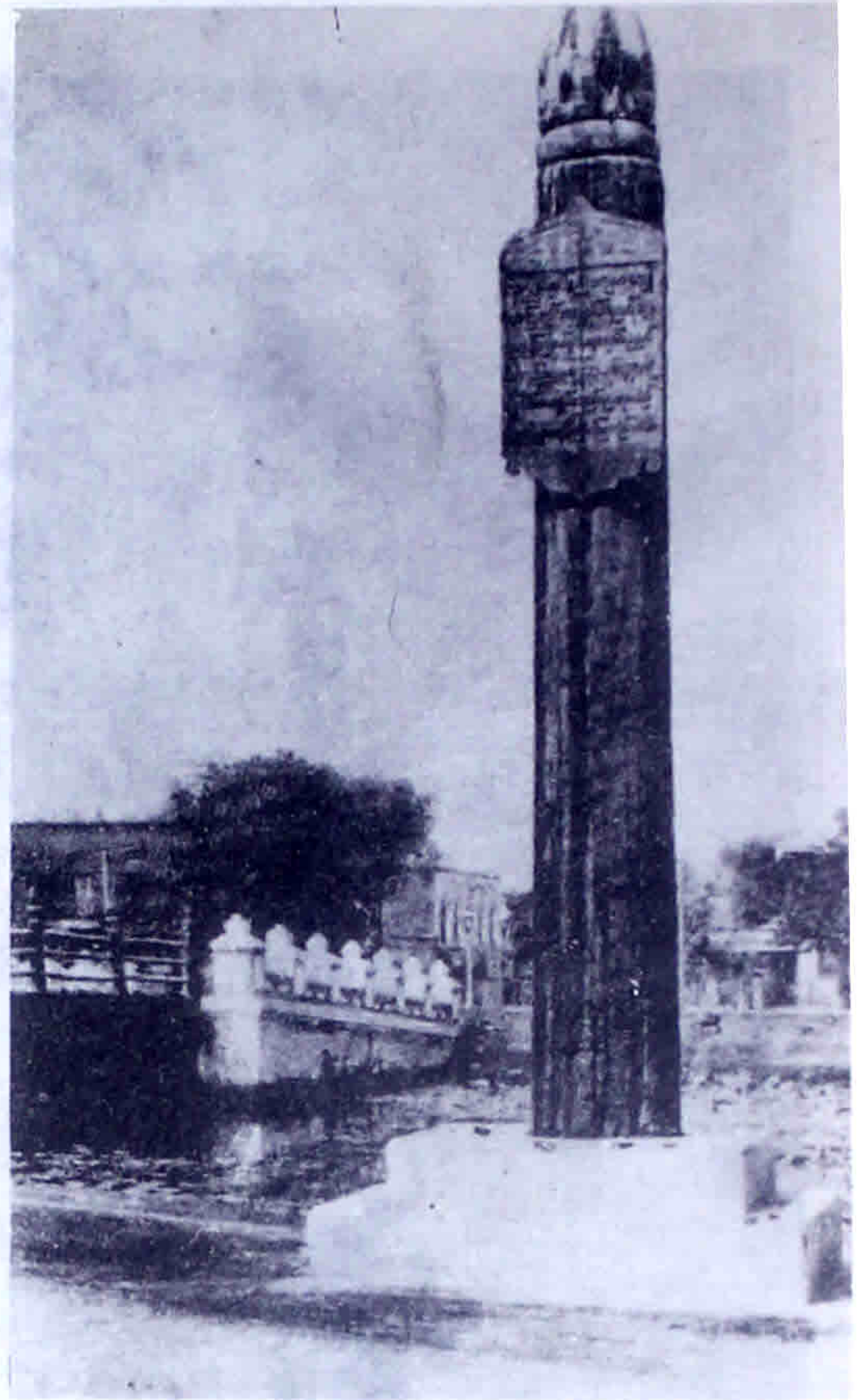
ဒီလားဒီလား မုန္တလေး

ဒီလားဒီလား မုန္တလေး

မြို့ရိုးရှေ့မှ ကမ္ဘည်းတိုင်

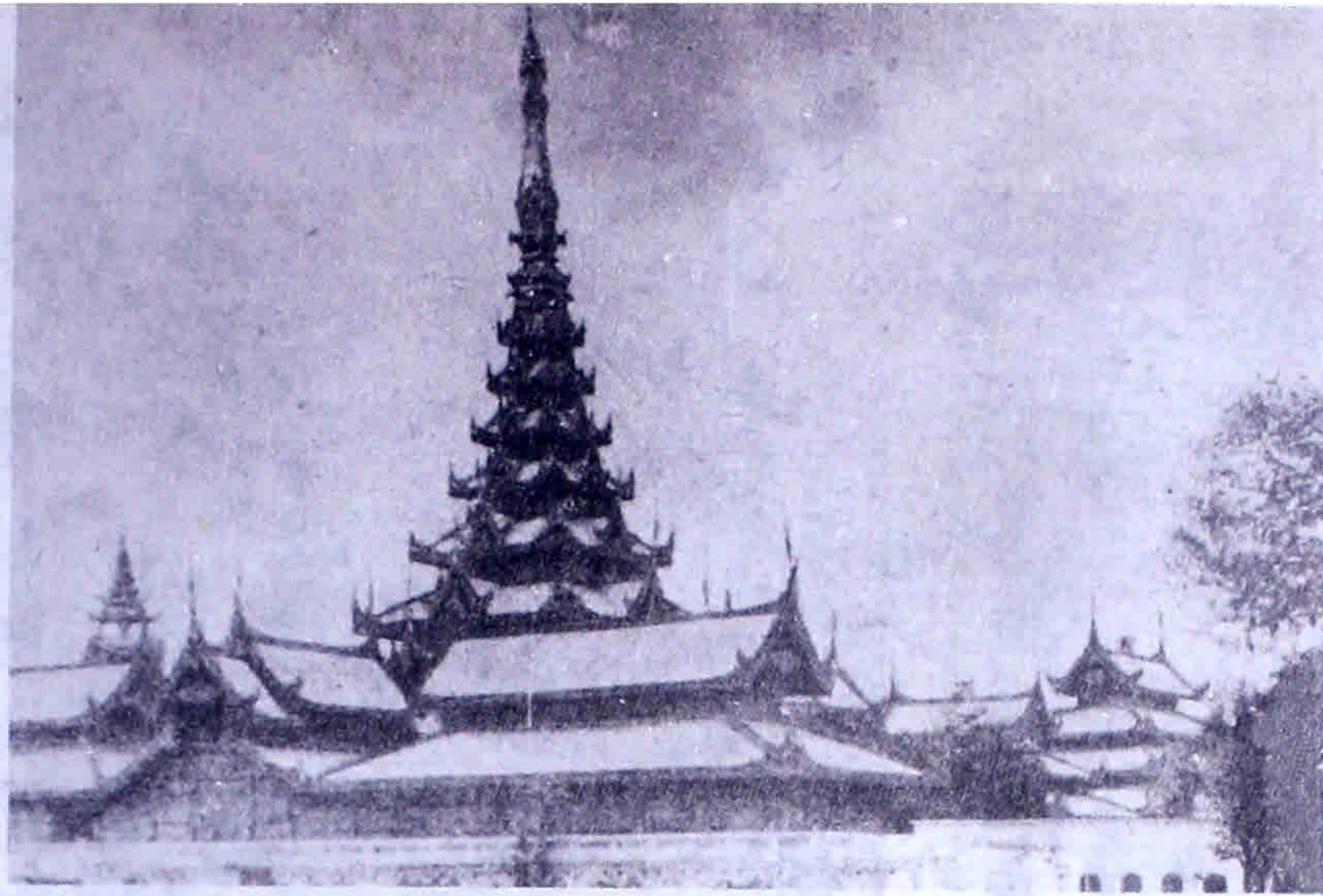
အနောက်ဆောင်

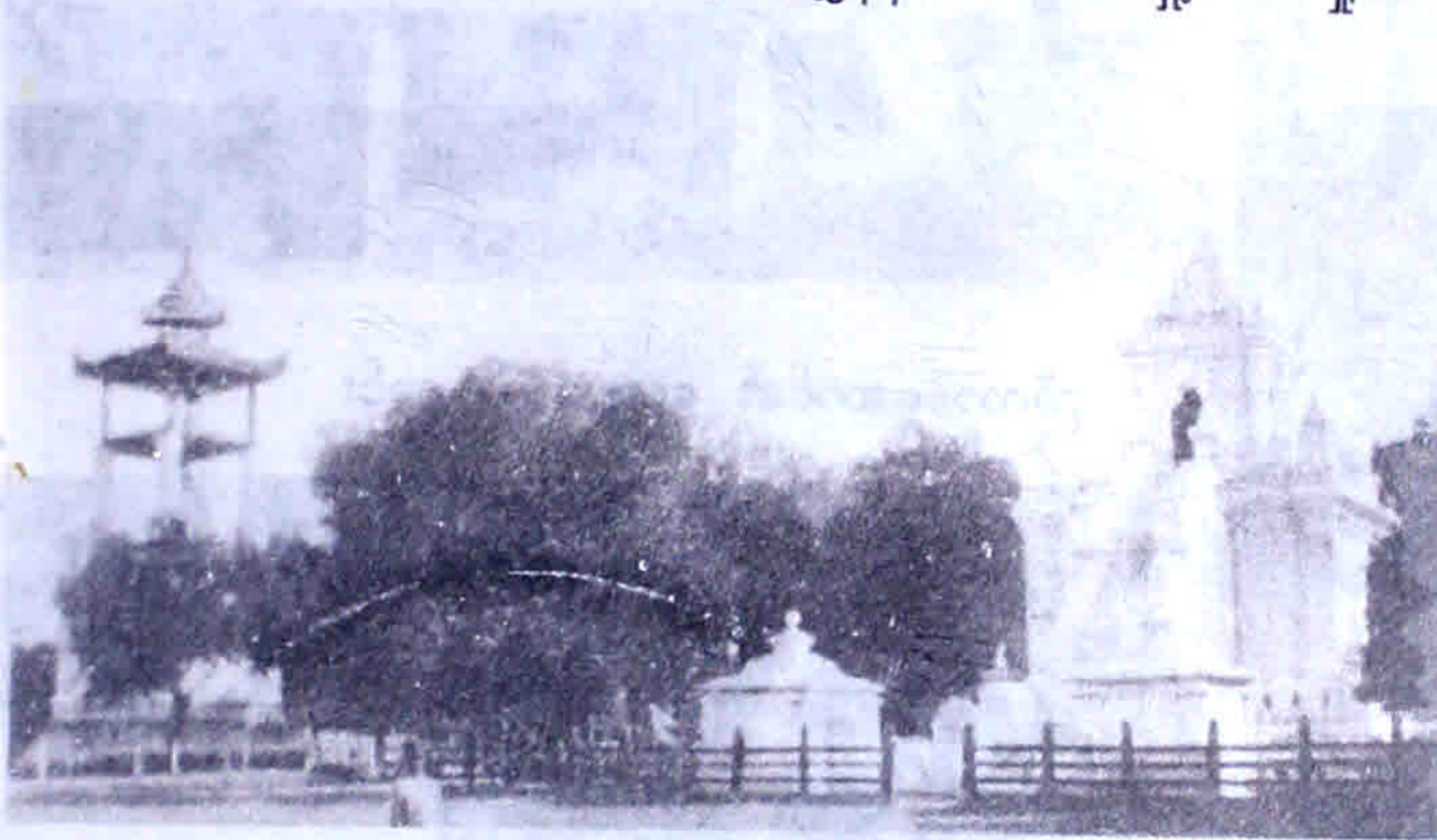
အာဠာတံခါး

နန်းဦး ညီလာခံ ပြာသာဒ်

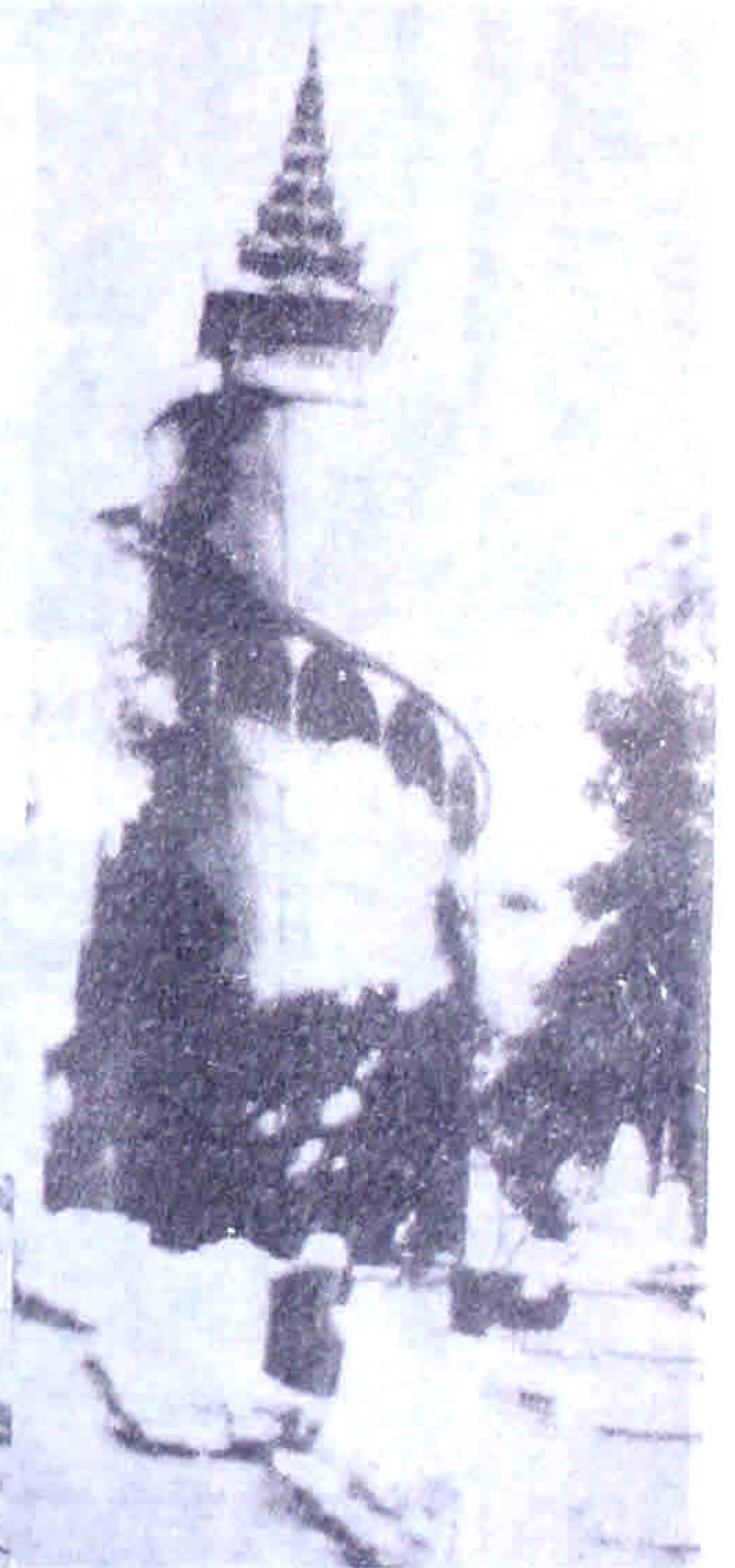

ရွှေနန်းတော်၏ ရှေ့ဘက် ရှုခင်း

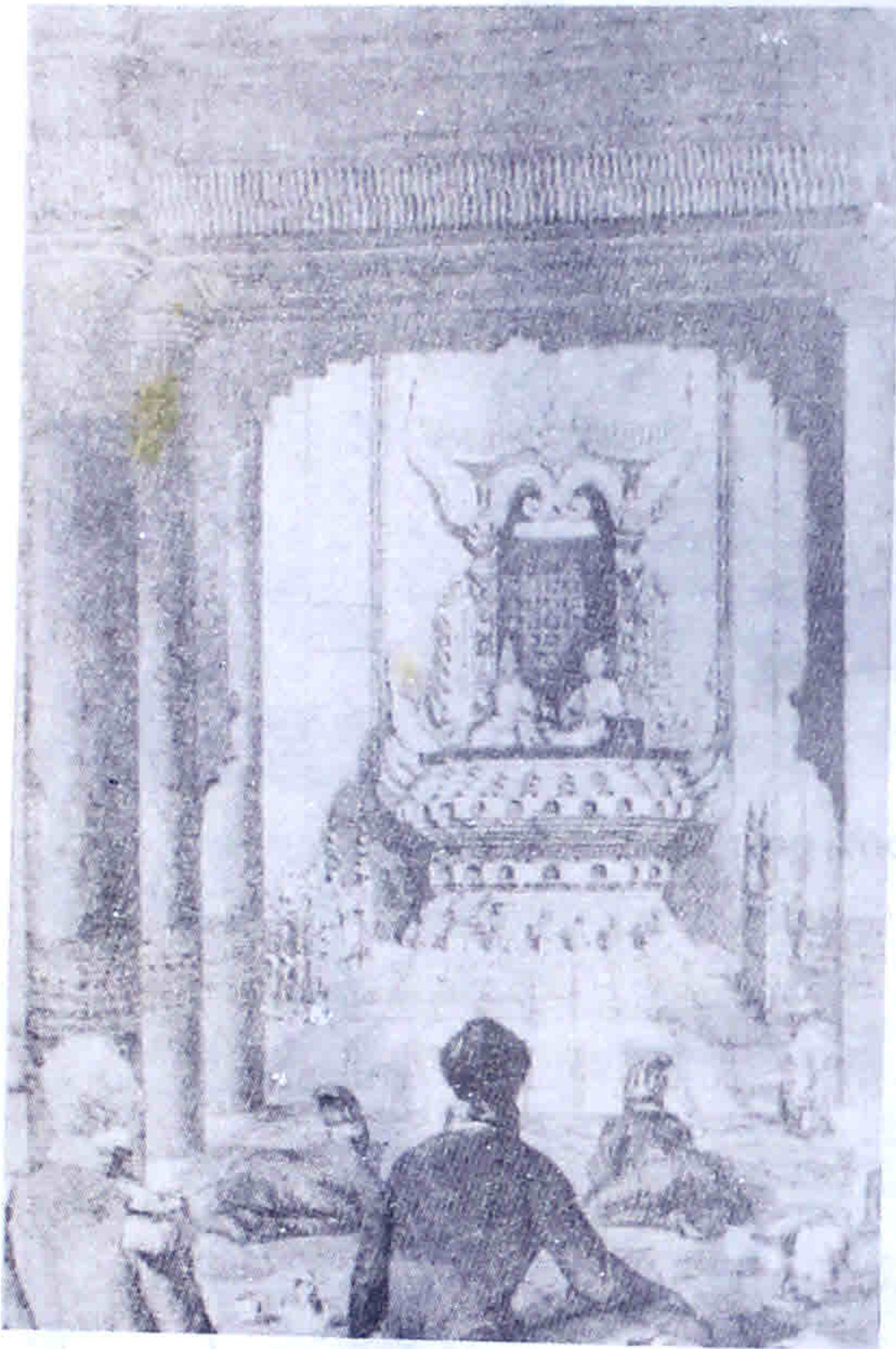
ရွှေနန်းတော်၏ တောင်ဘက် ရှုခင်း

စွယ်တော်တိုက်

နန်းမြင့် မျှော်စင်

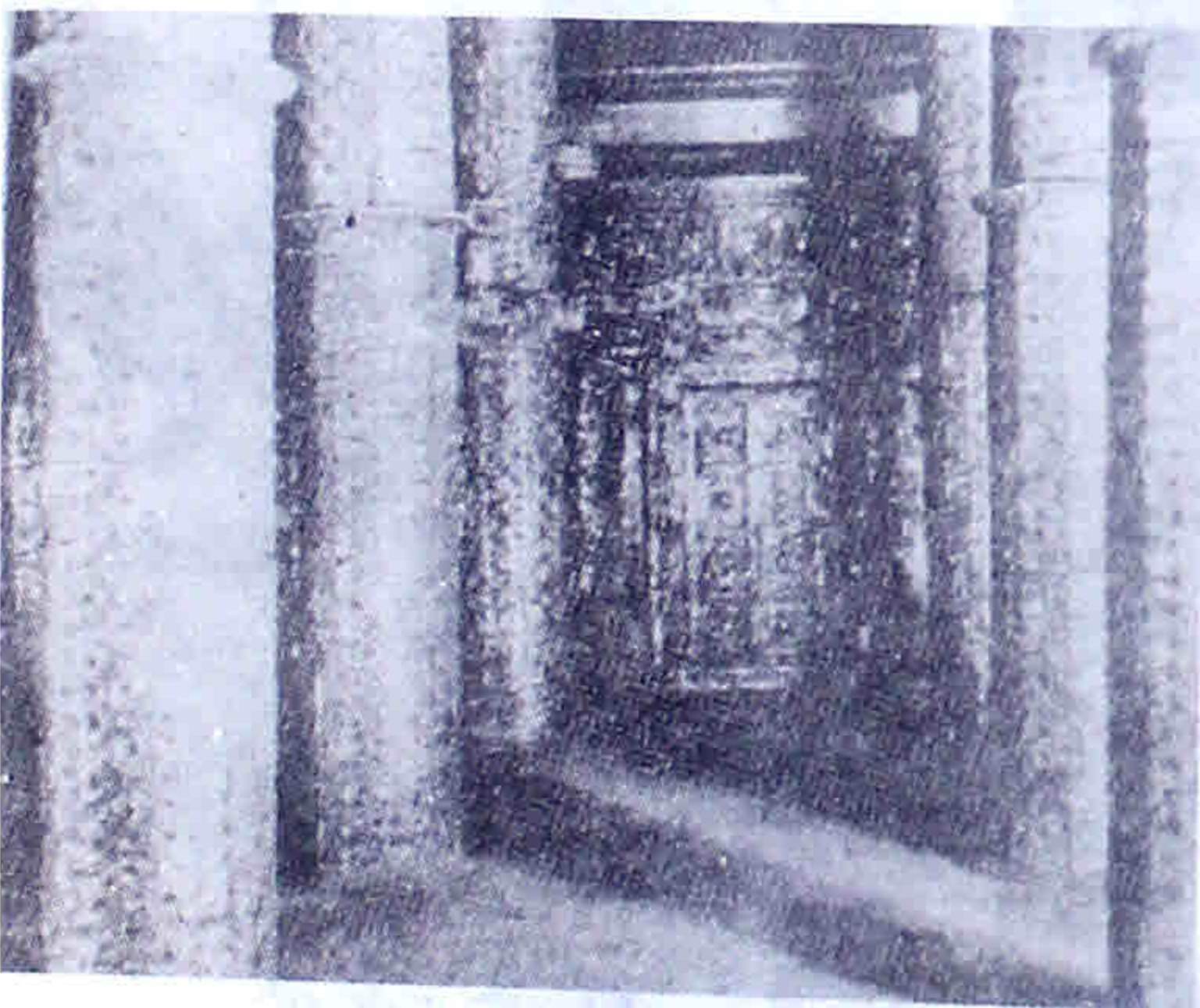

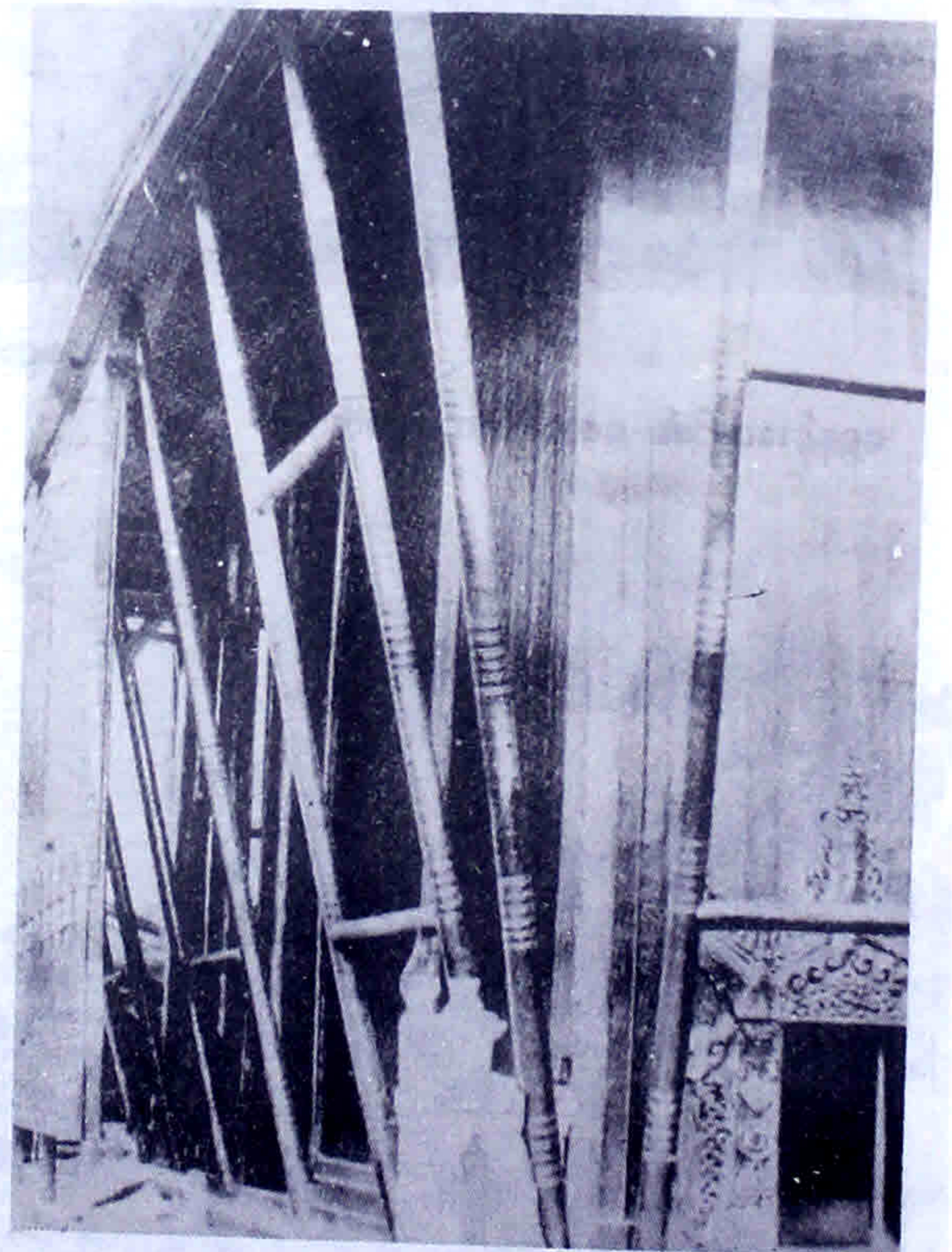
အင်္ဂလိပ်သံအဖွဲ့ ရှေ့တော်သို့ ဝင်စဉ်

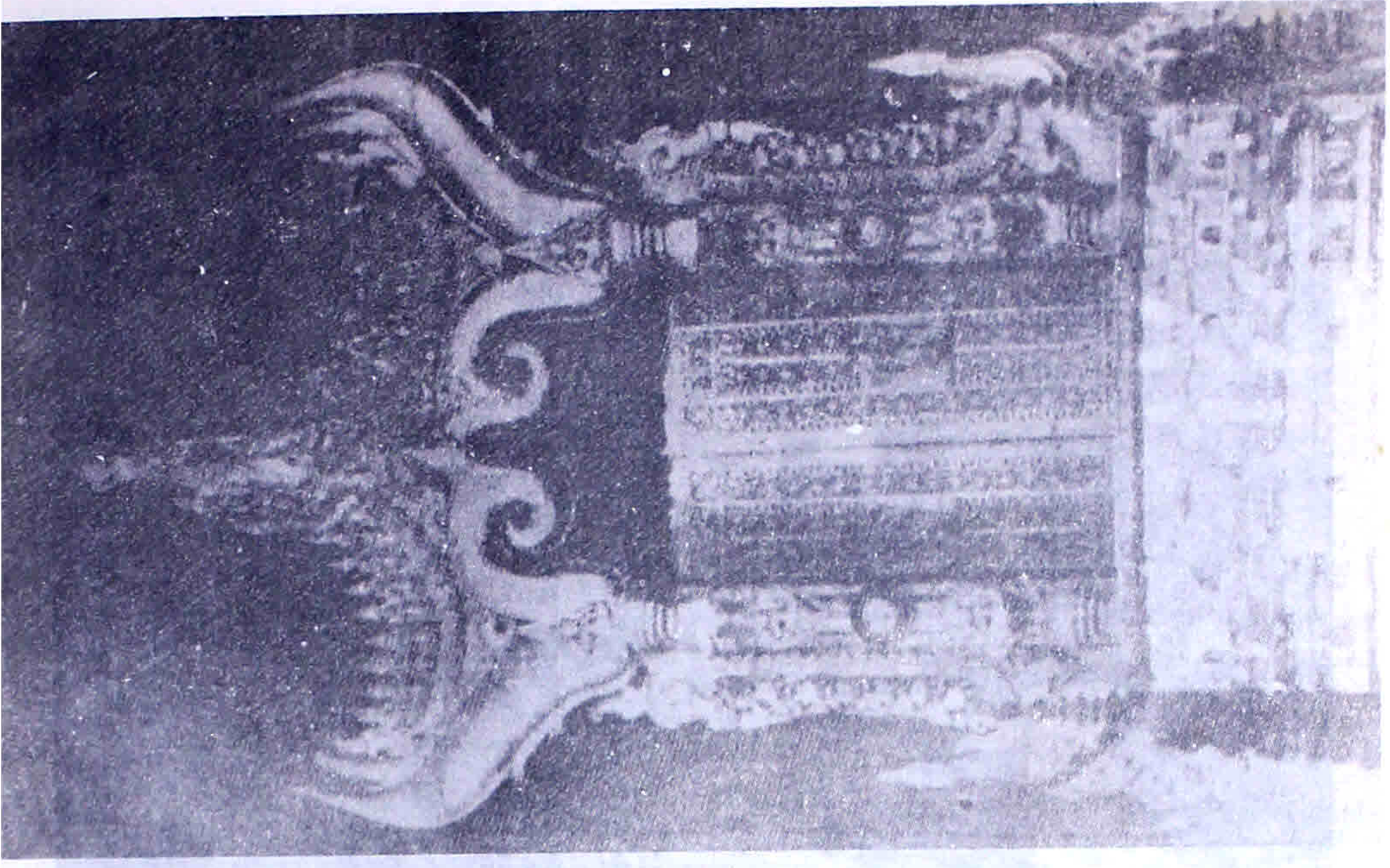

ညီလာခံဆောင်၏ ကျောဘက် ရှုခင်း

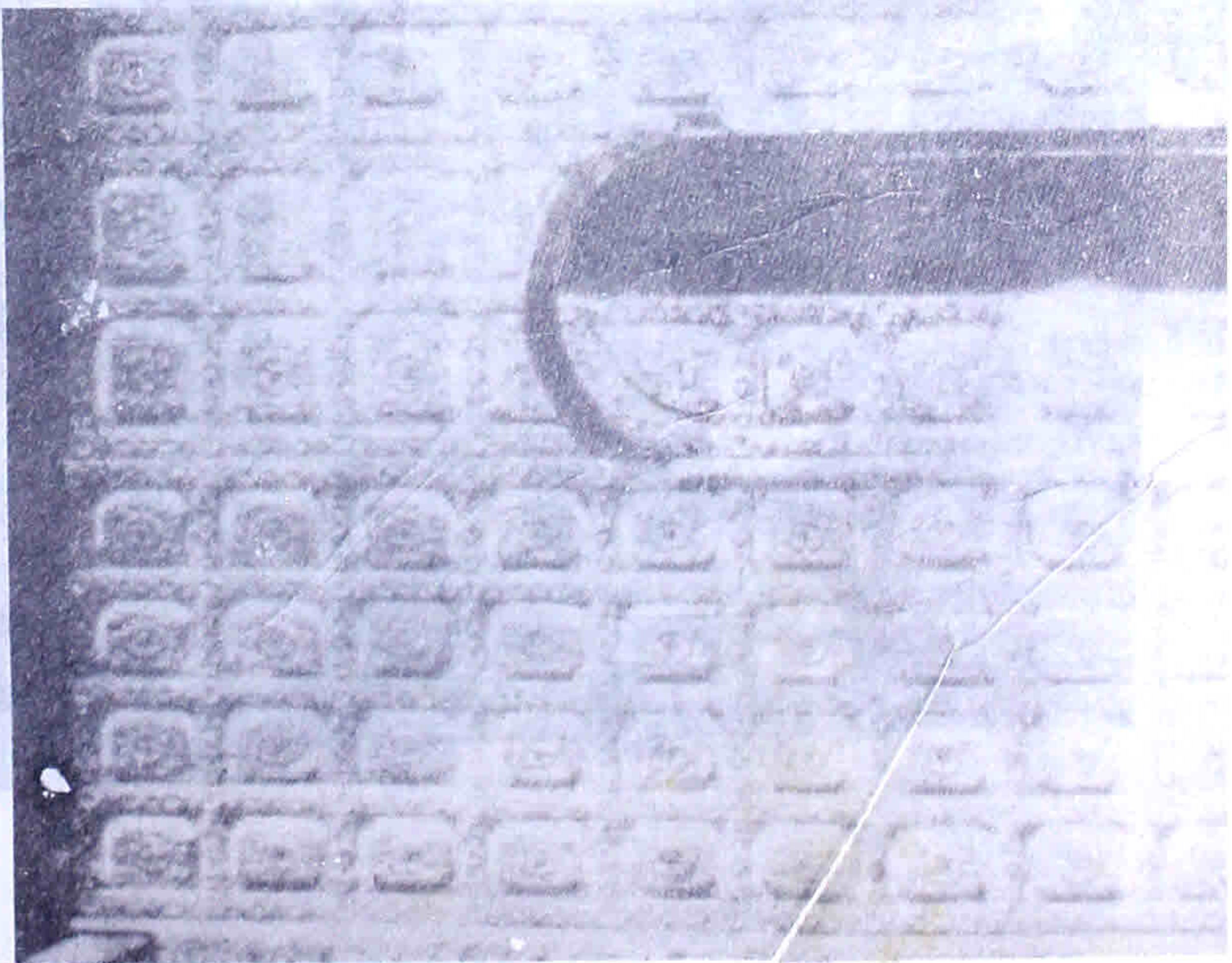

မှန်နန်းဆောင်

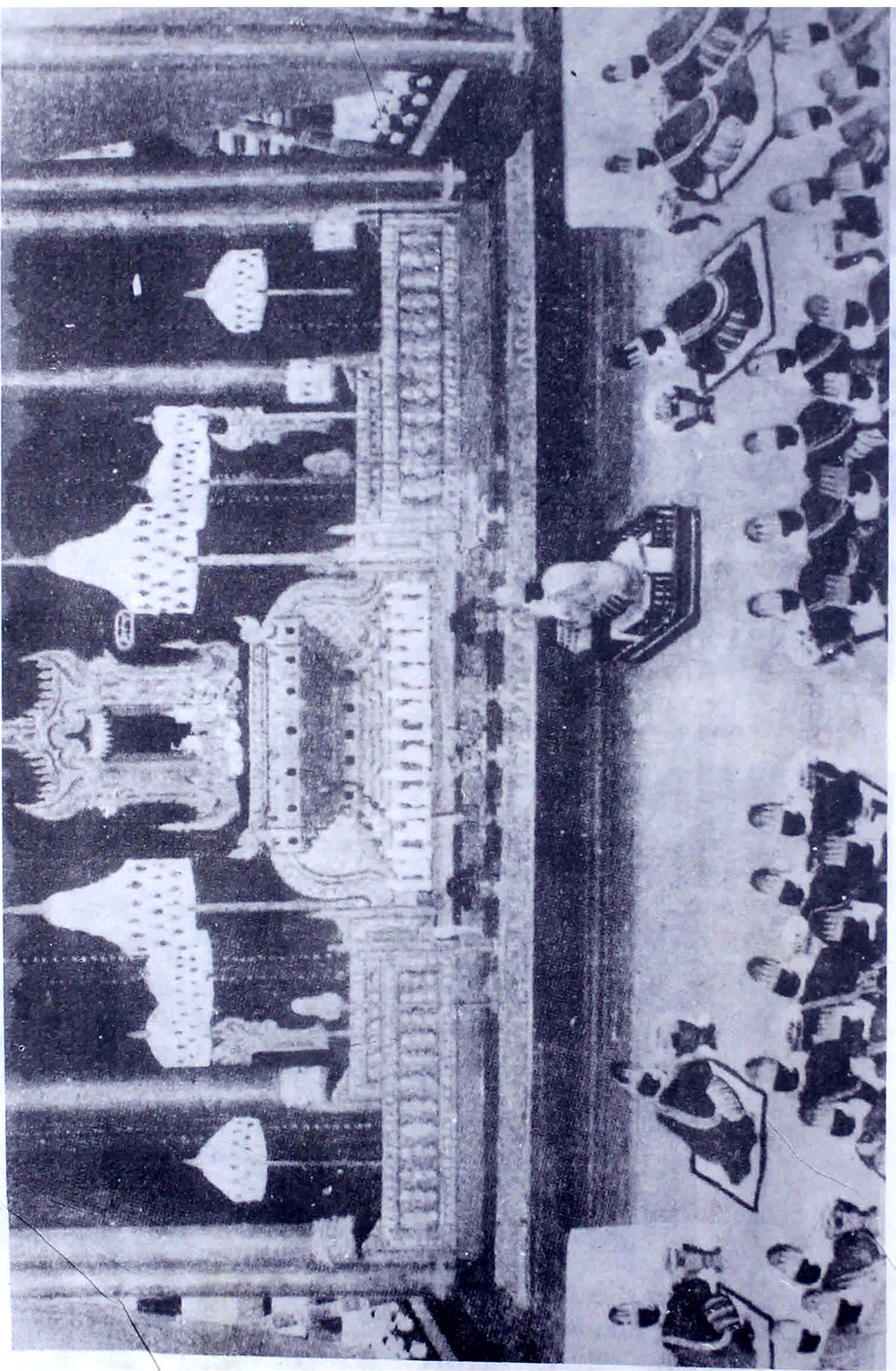

သီဟာသန ရာဇပလ္လင်

မှန်နန်းဆောင်

မင်းခမ်းမင်းနားနှင့် ကန်တော့ခရိုင်

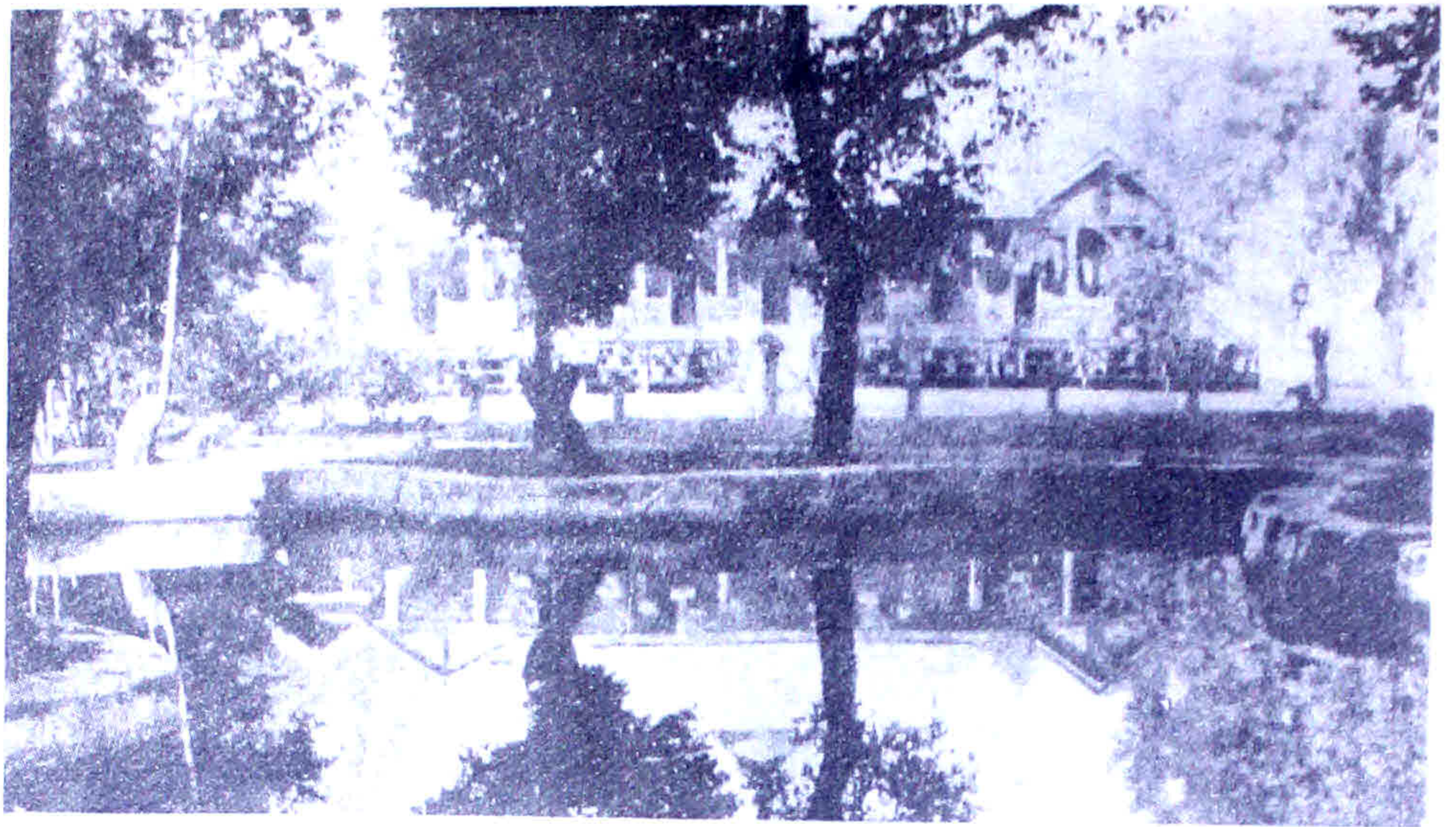
မင်းတုန်းမင်း

သို့ မိဖုရား

သရစိမ်း မိဖုရား

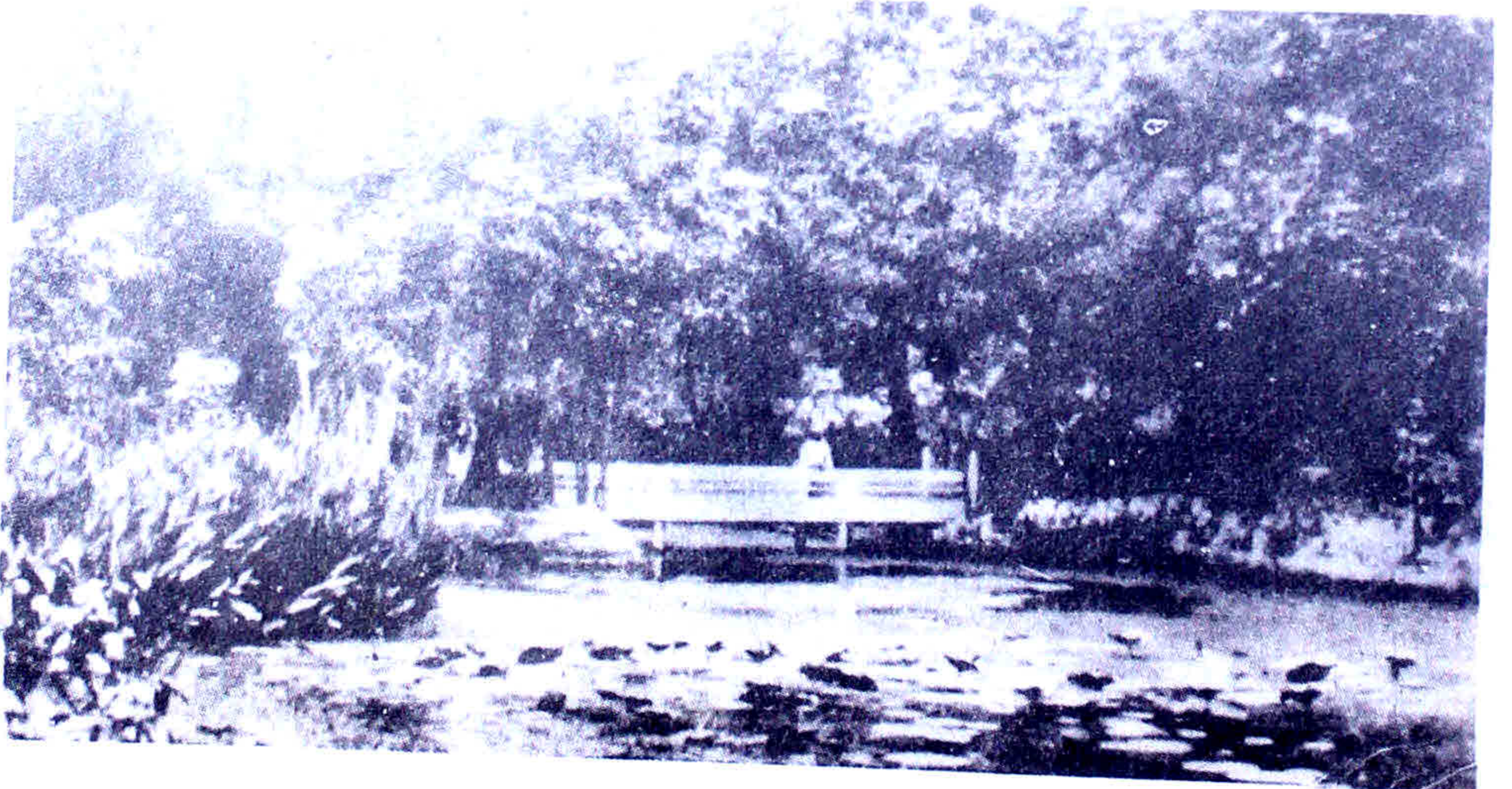

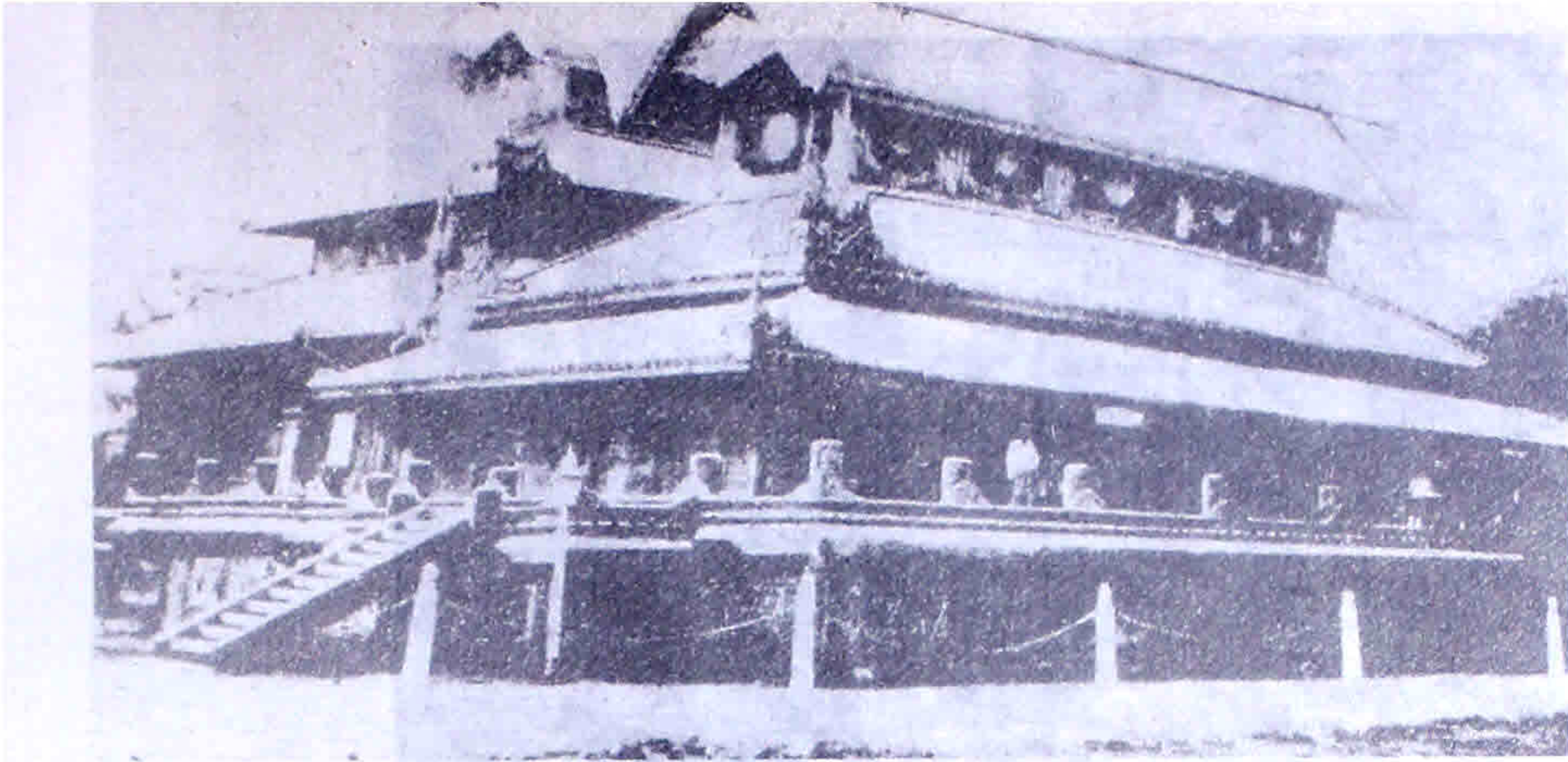
တောင်ဥယျာဉ်တော်

နန်းတွင်းလက်ဖက်ရည်ဆောင်

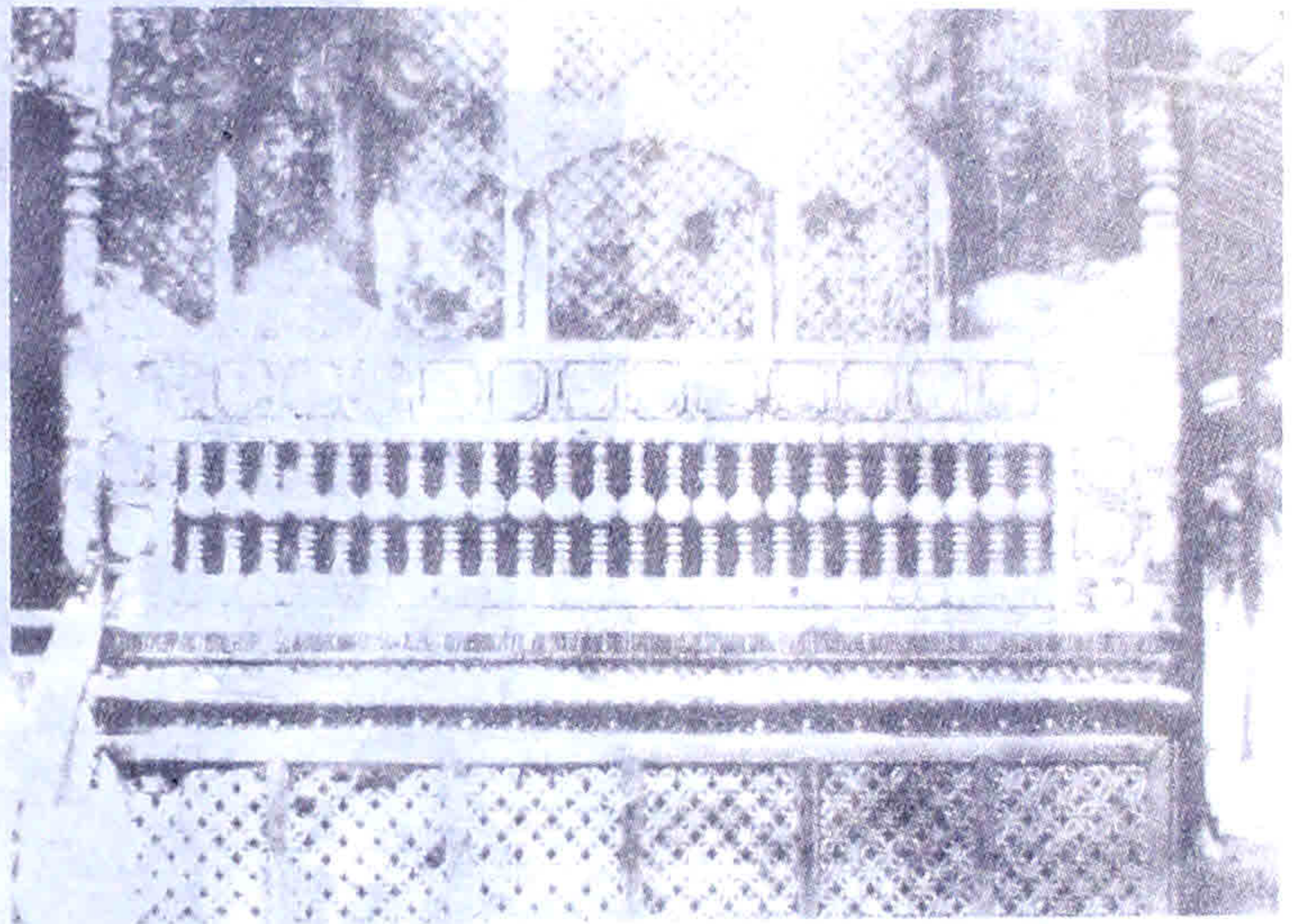
မြောက်ဥယျာဉ်တော်

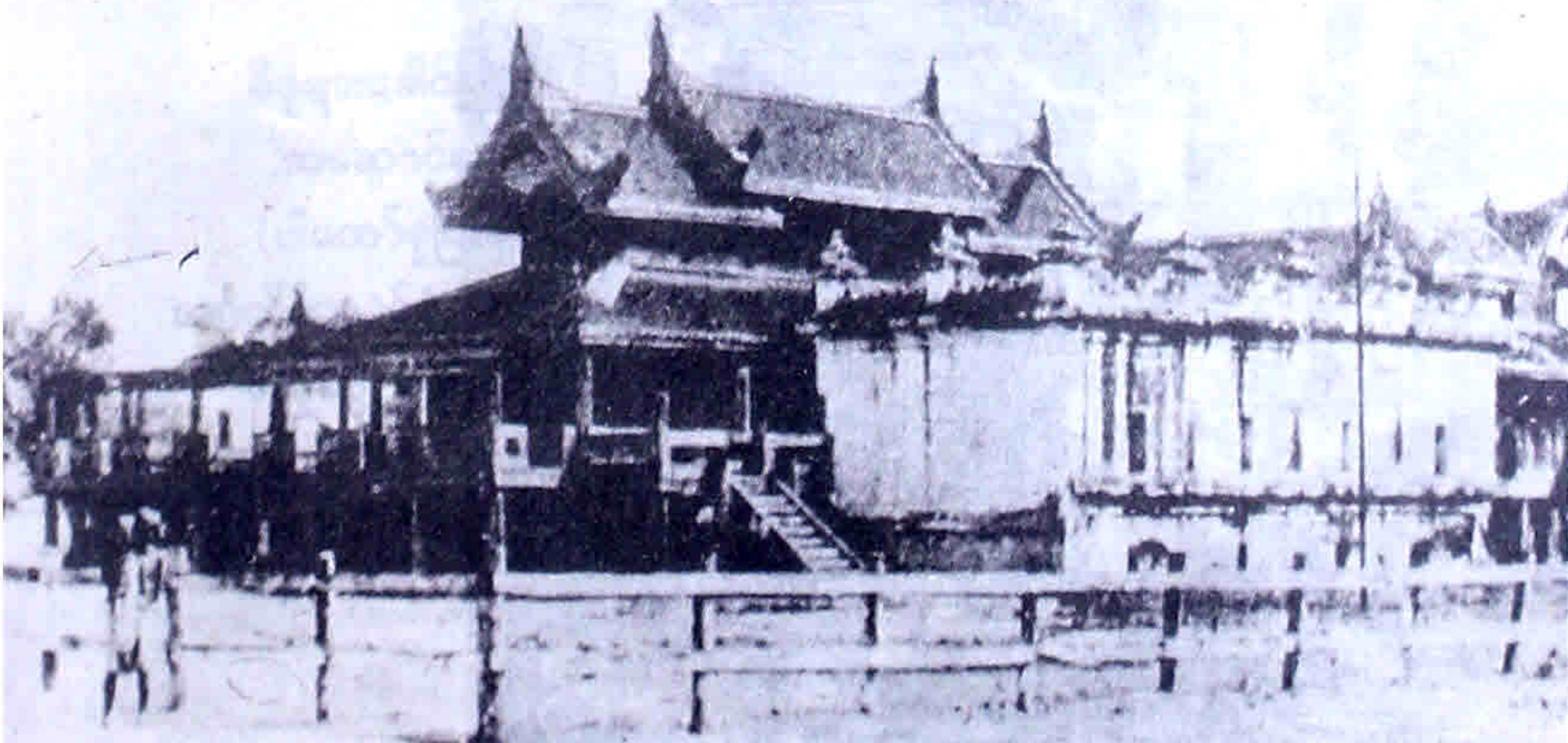

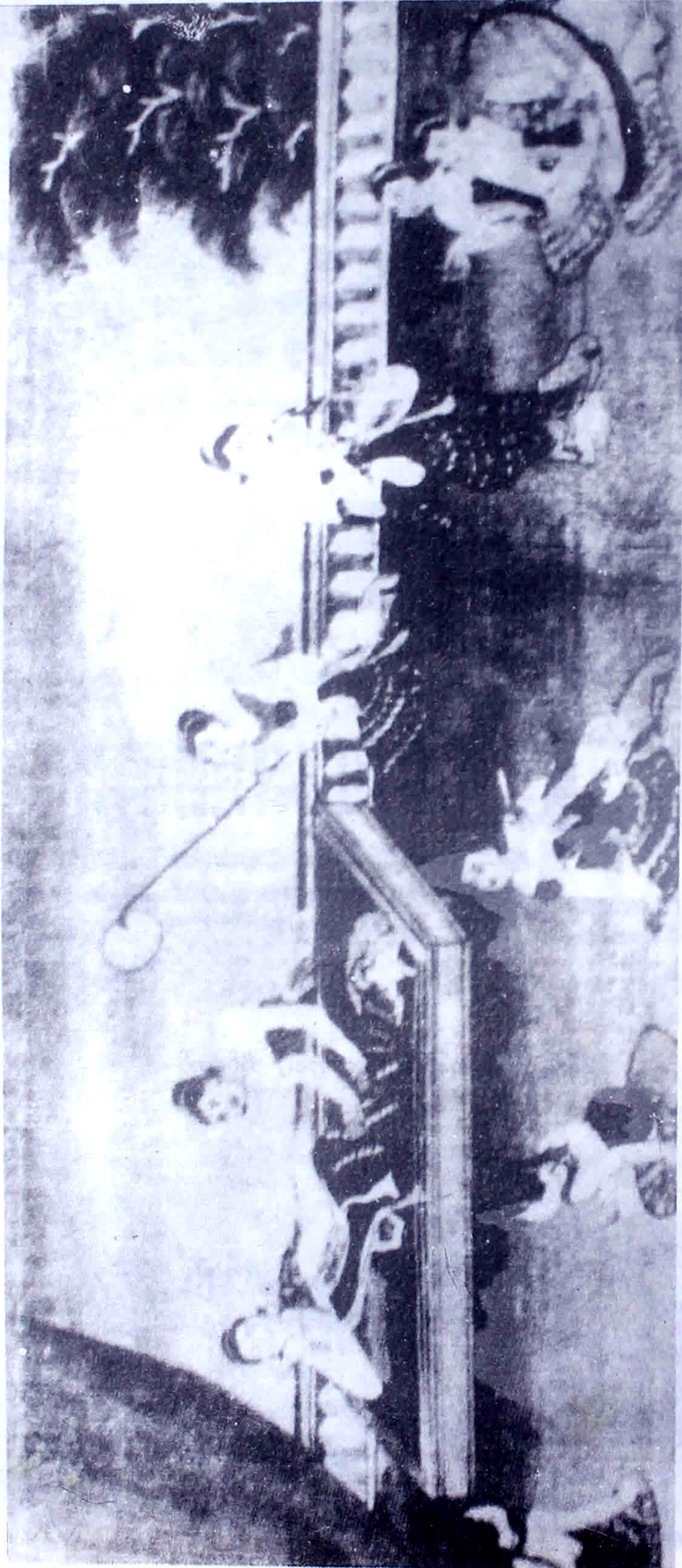
နန်းမြို့တွင်းရှိ လွတ်တော်ဆောင်

မှန်နန်းဆောင်

နန်းမြို့တွင်းရှိ ဝန်ကြီး (ဦးကောင်း) အိမ်တော်

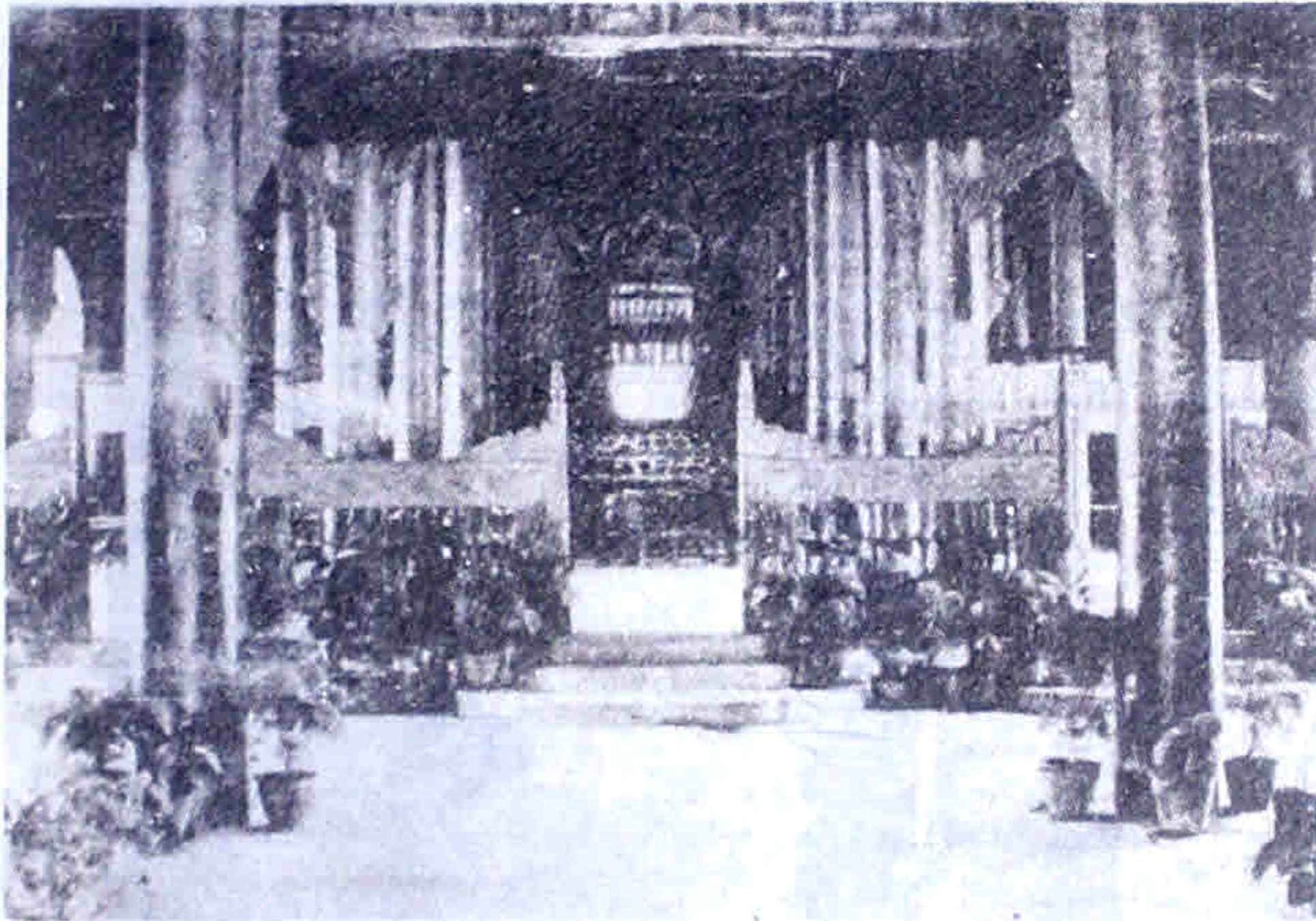

နန်းတွင်းအငြိန်

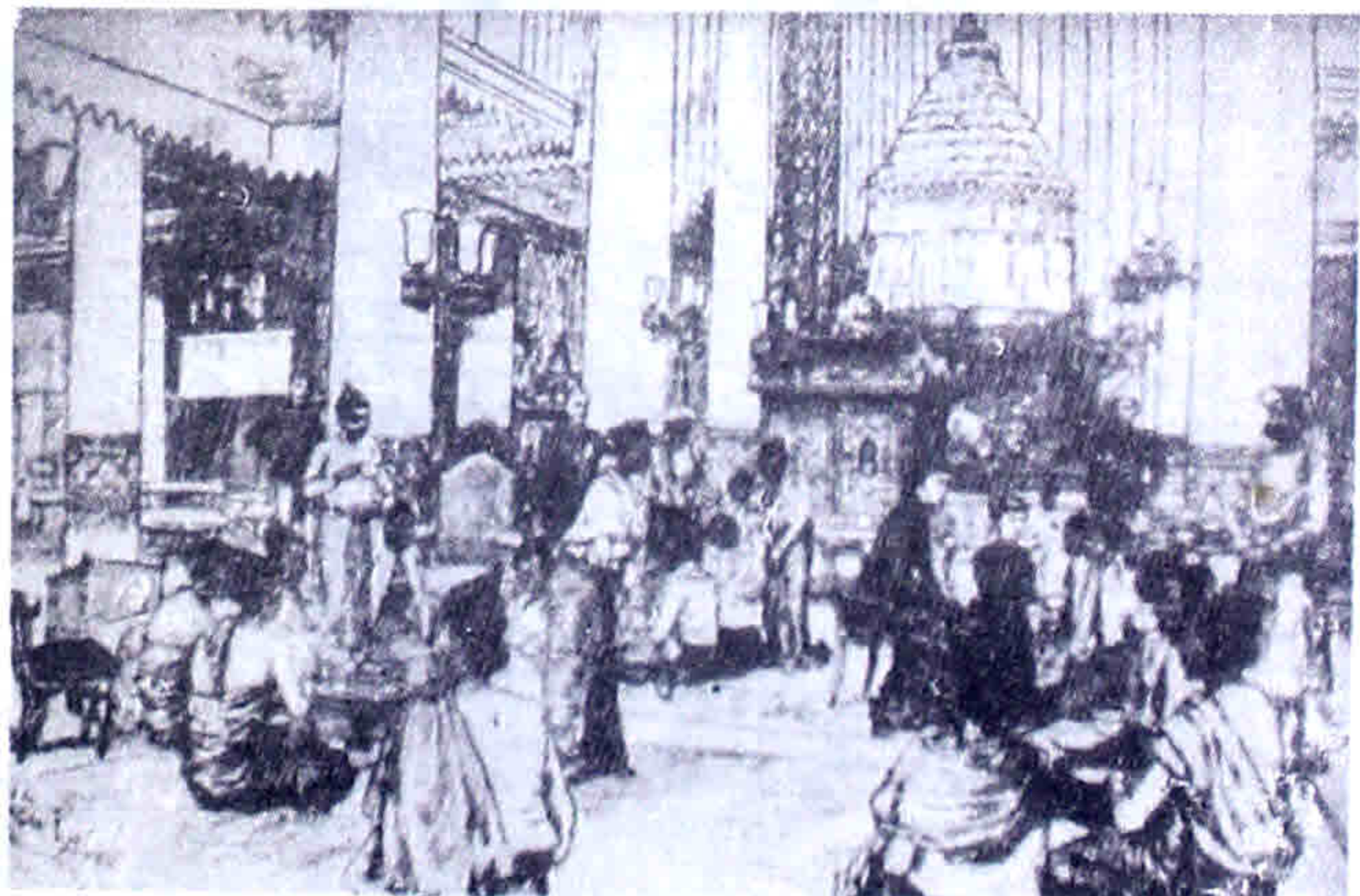

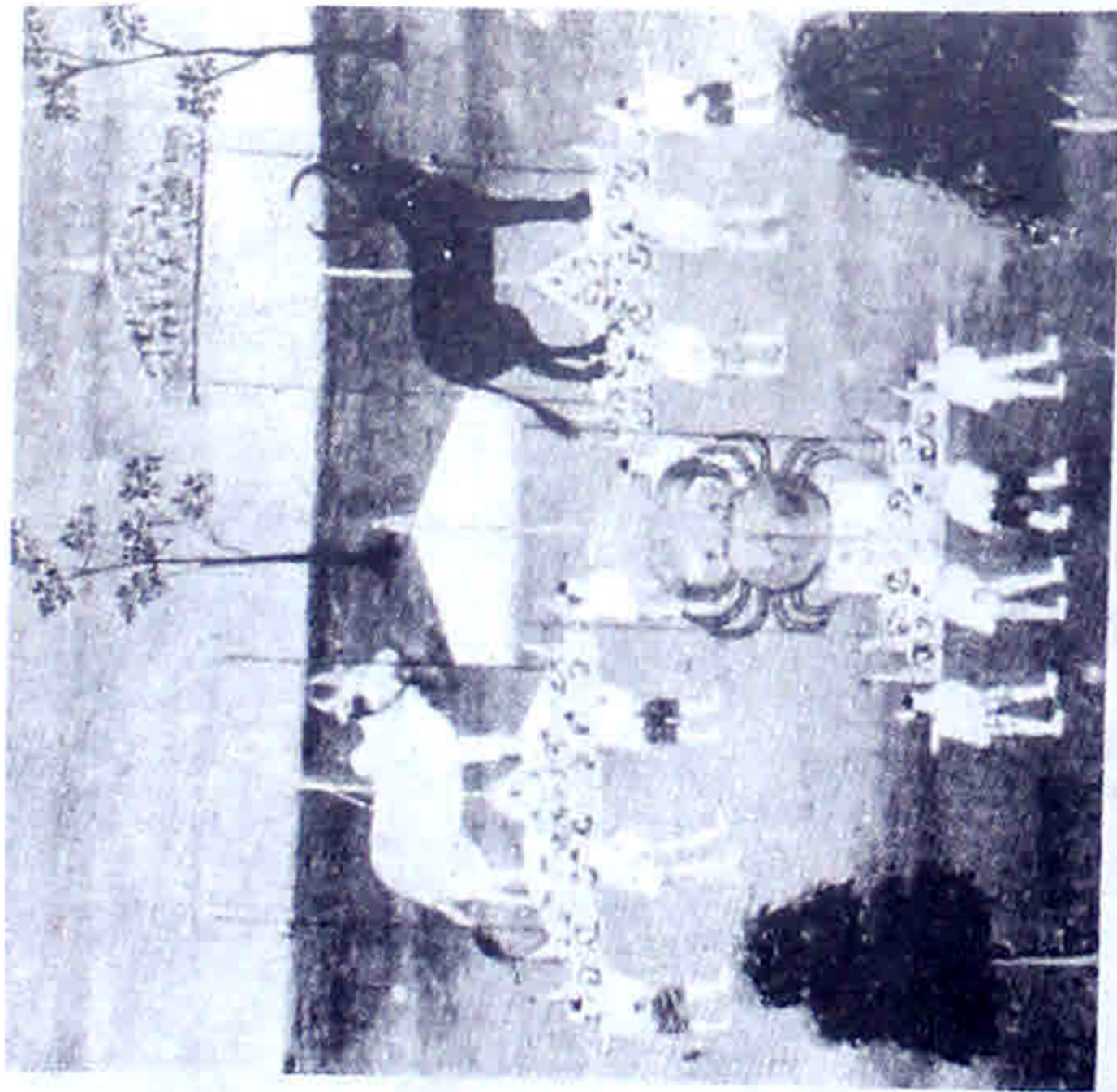
ခရစ်ယာန် သာသနာပြု ကျောင်းအုပ်ကြီး ဒေါက်တာမတ်နှင့် တပည့်များ

အနောက်ဆောင်

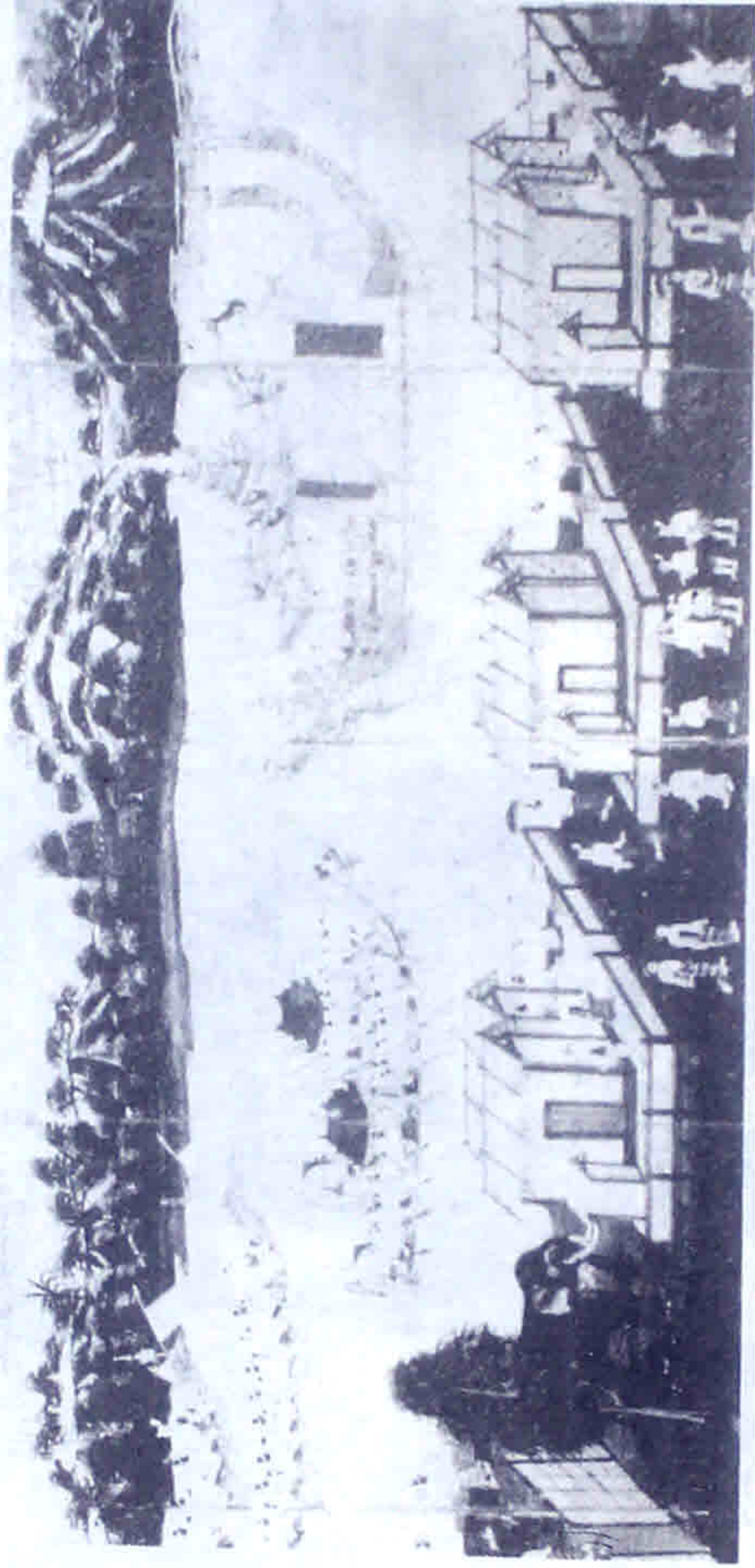
မိဖုရားခေါင်ကြီး၏
အဆောင်တော်
(ပါတော်မူပြီးချိန်၌
အင်္ဂလိပ်ဘုရင်ခံ ကတော်၏
ဧည့်ခံပွဲ ကျင်းပစဉ်)

မင်းတုန်းခေတ် ၁၂-ရာသီ အလှူပွဲများ

စစ်ကိုင်းတောင်ရိုး၌ ကထိန်ပွဲ ကျင်းပစဉ်

မင်းတုန်းခေတ် ၁၂-ရာသီ အလှူပွဲများ

တိုင်တားမင်းကြီး

ကင်းဝန်မင်းကြီး

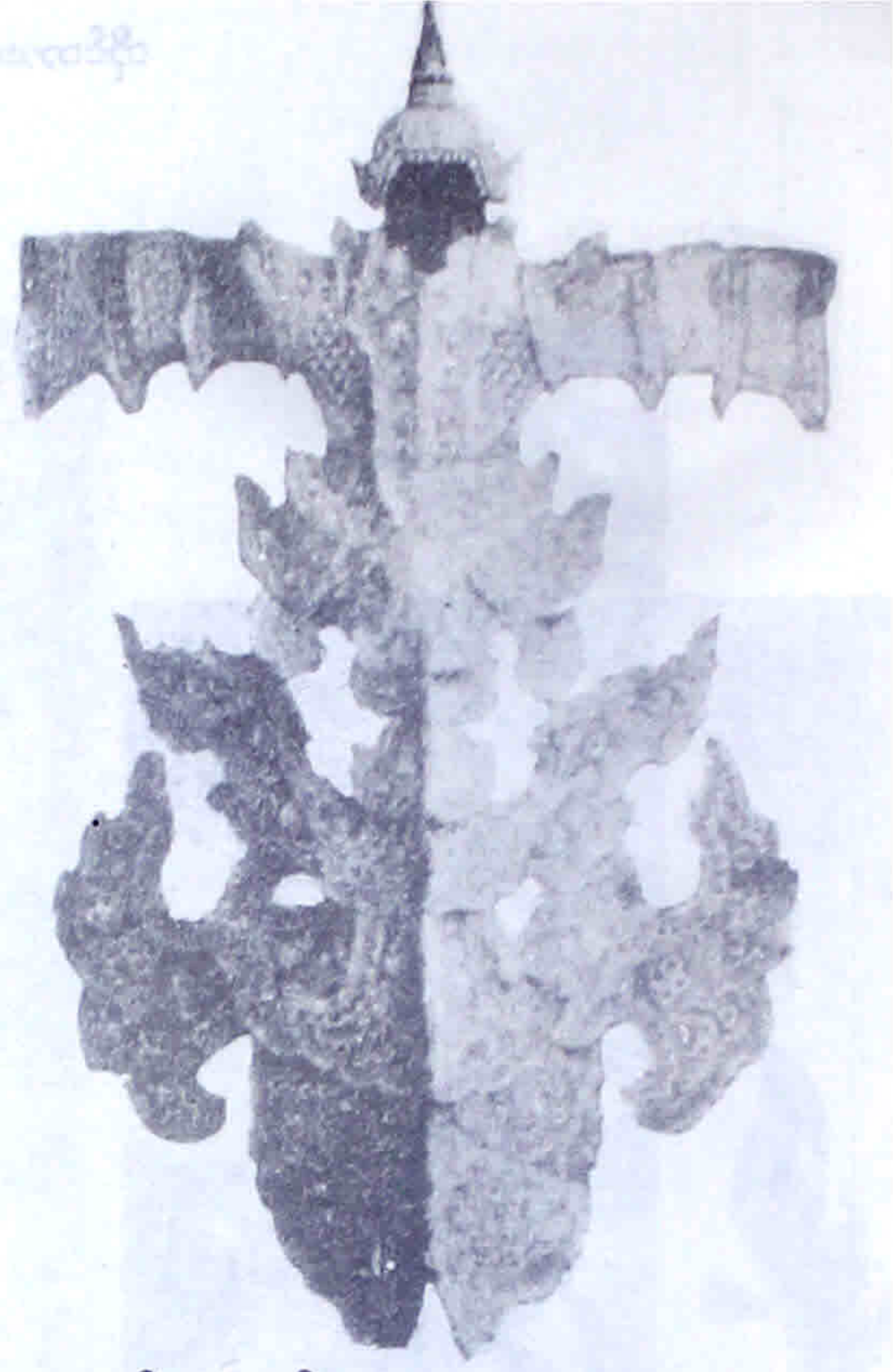

ယောမင်းကြီး ဦးဘိုးလှိုင်

ဝိသုဒ္ဓိဖက်ရှင်

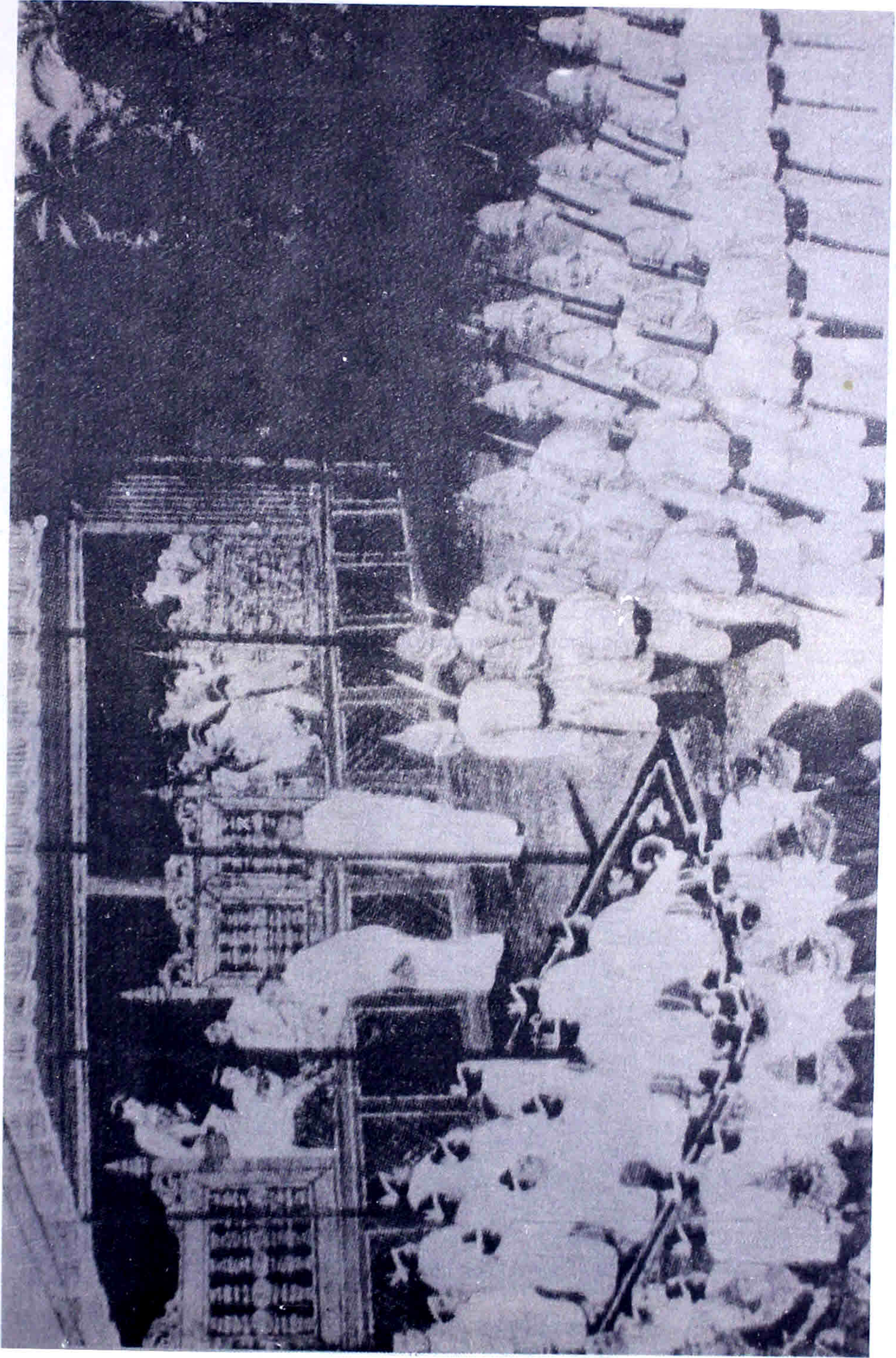
သီပေါမင်းနှင့် စုဖုရားလတ်

မလ္လိကာ တန်ဆာ

၂၂ ဘိယုဇာတိ

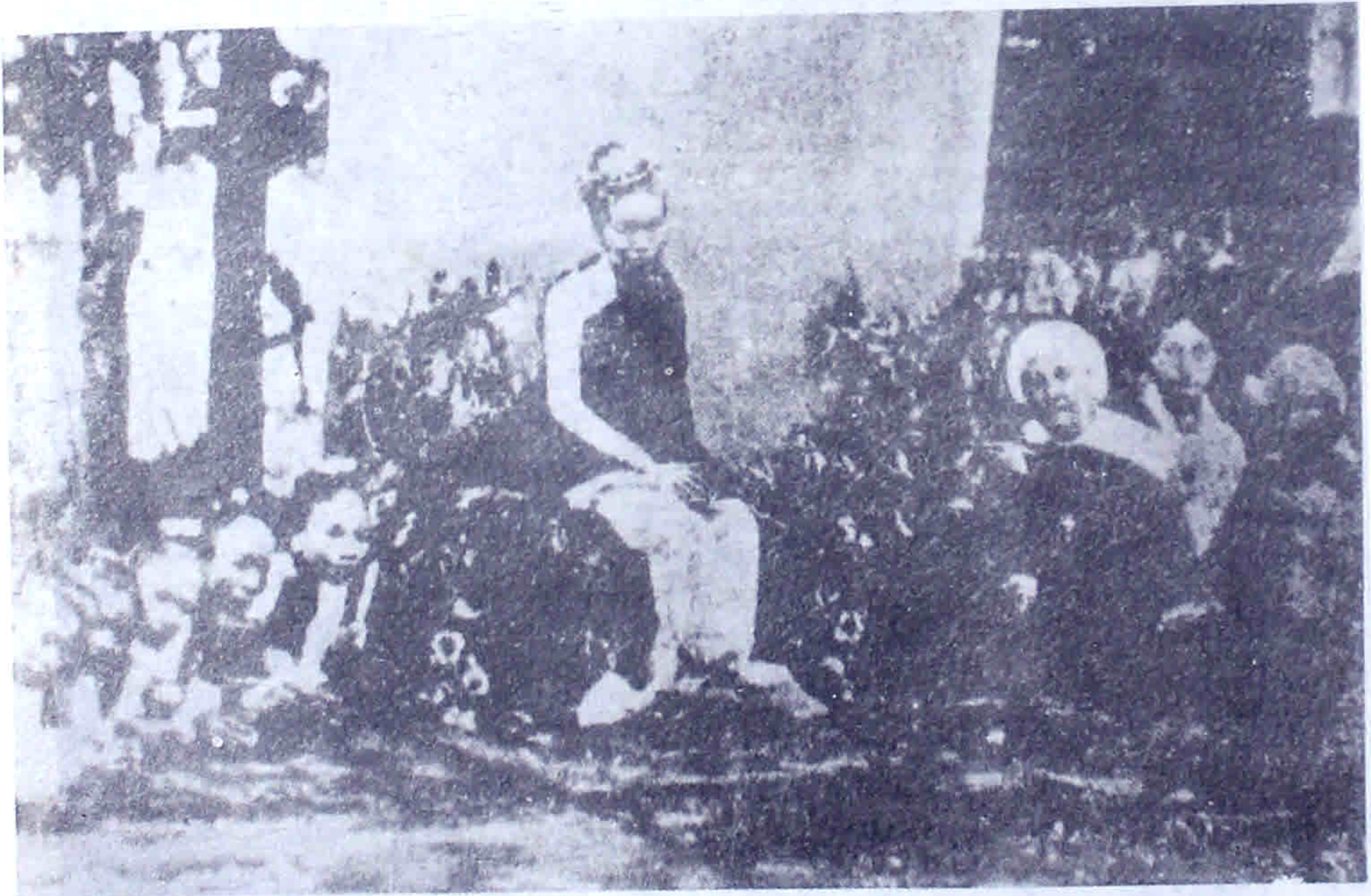

၂၂ ဘိယုဇာတိ ပါတေမု ရှစ်း
တောဉ်ယျာဉ်တွင်၌

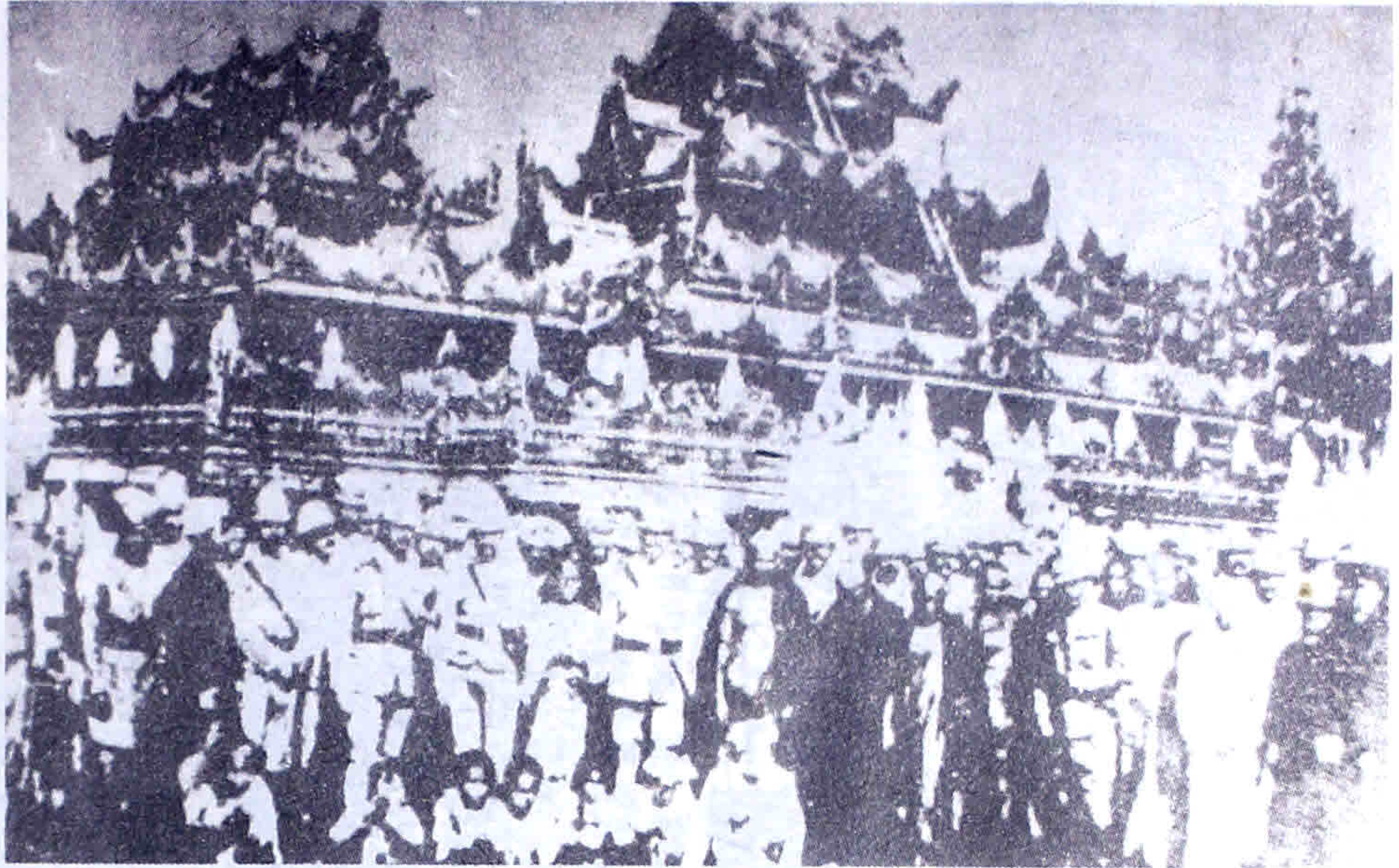
ပါတော်မူတရား။

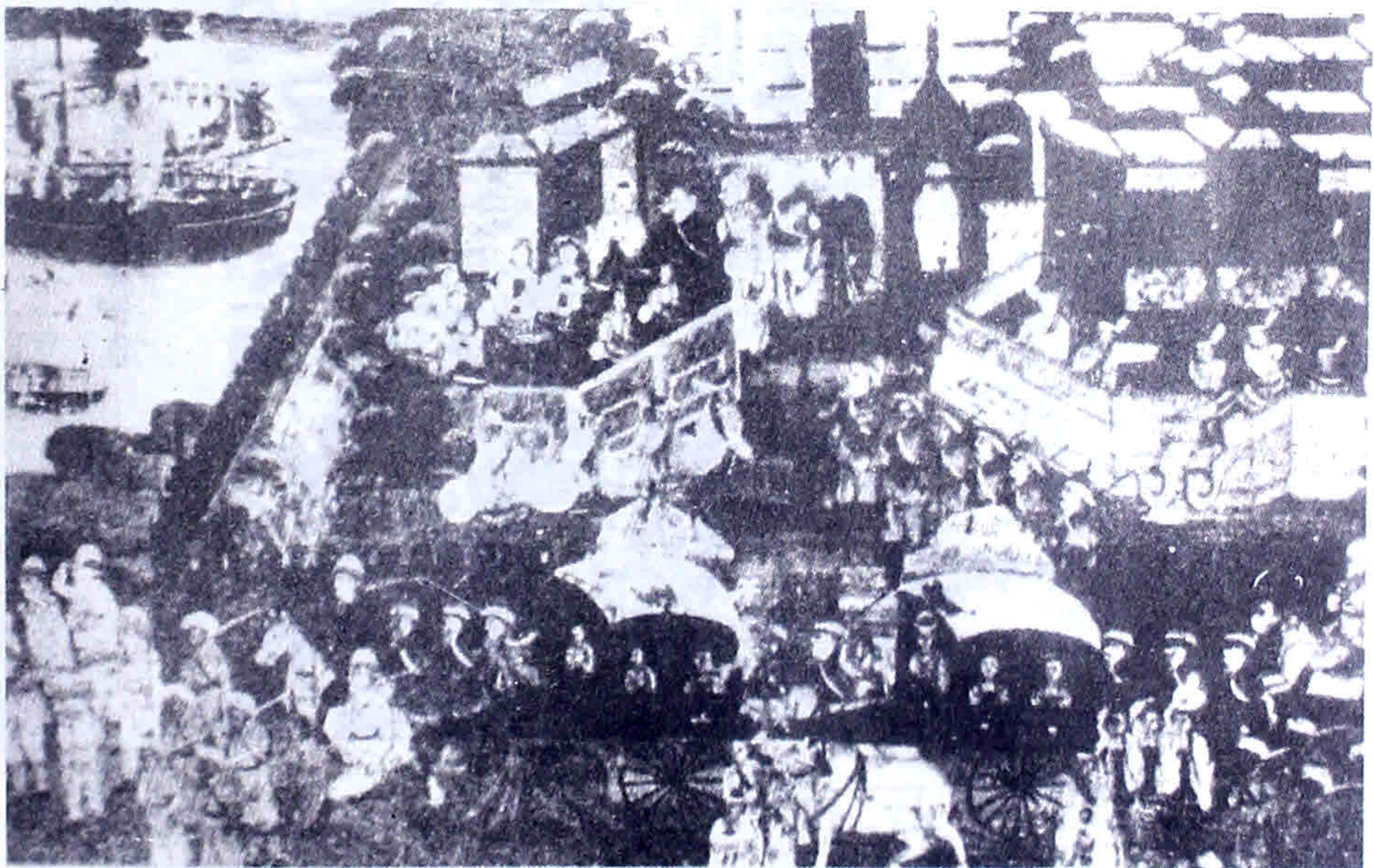
သီပေါမင်းနှင့် စုဖုရားလတ်၊ စုဖုရားကြီး

စုဖုရားလတ်နှင့် အပျိုတော်များ

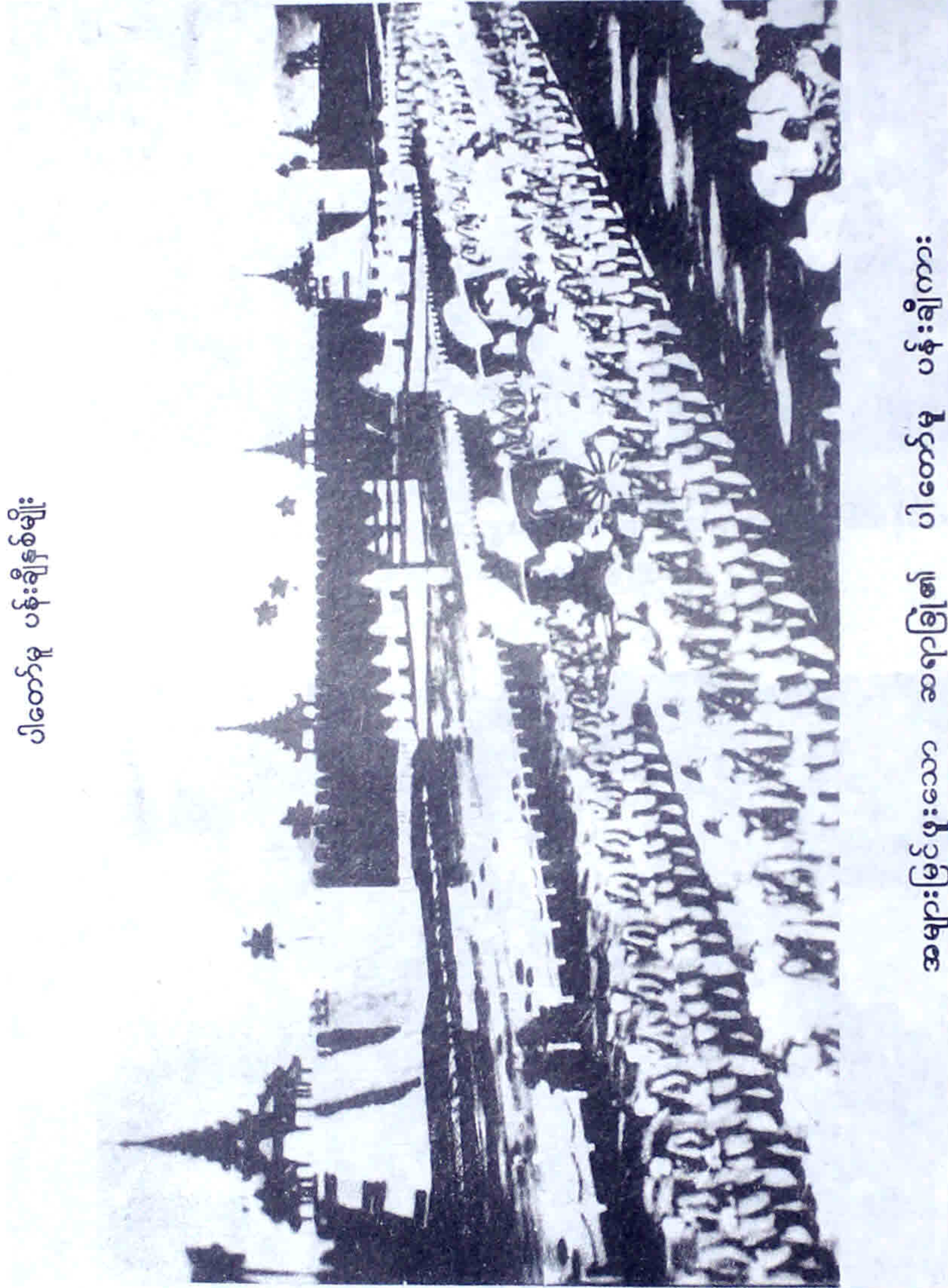

ဂေါဝိန်ဆိပ်သို့ အသွားတွင် မြတောင်ကျောင်းသို့ ခေတ္တ ဝင်ရောက်ကြစဉ်

နန်းတော်နှင့် သင်္ဘောများ အတူပါရှိသော
ပါတော်မူ ပန်းချီကား။

ပါတော်မူ ပန်းချီနှစ်မျိုး

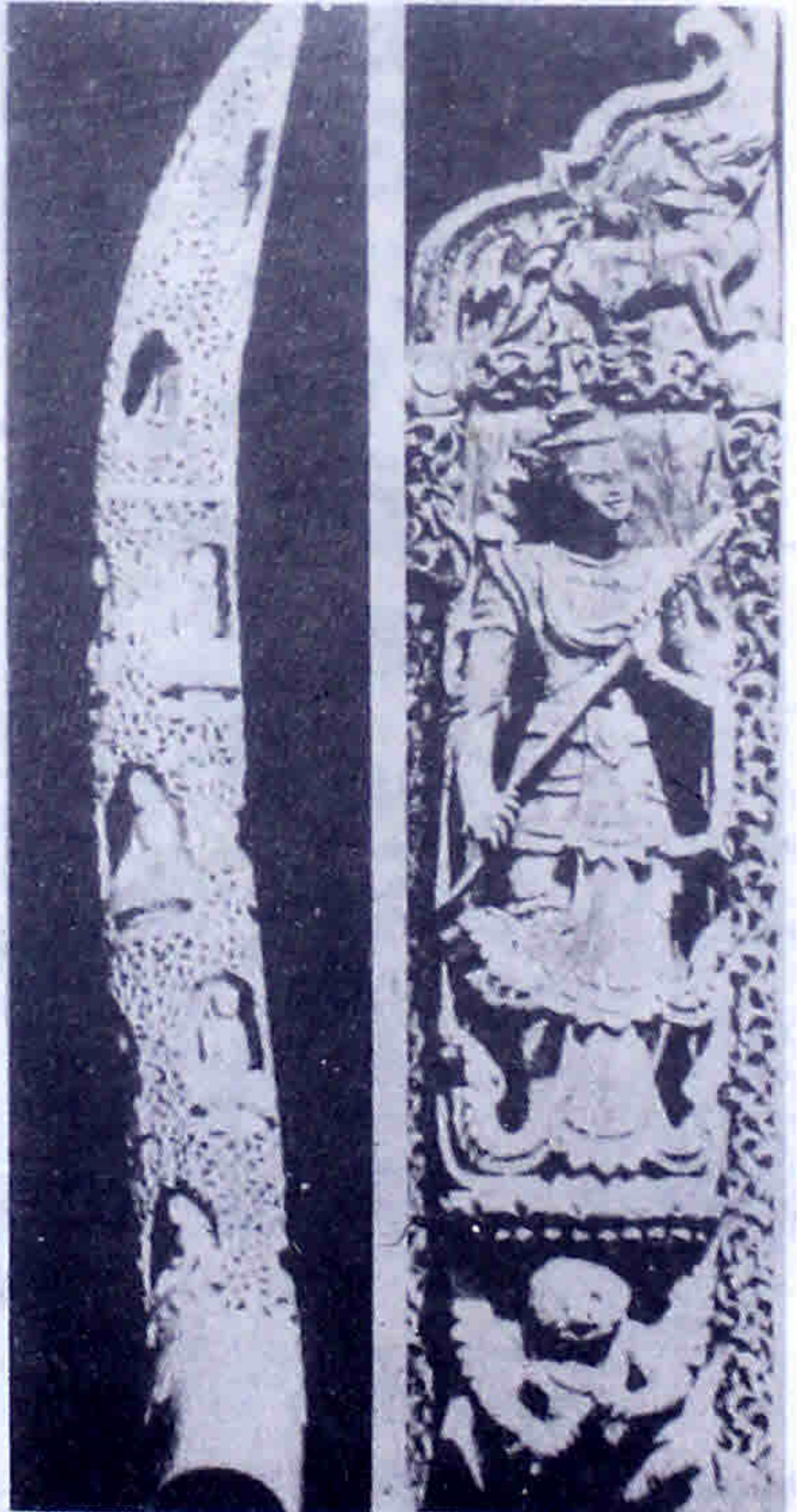
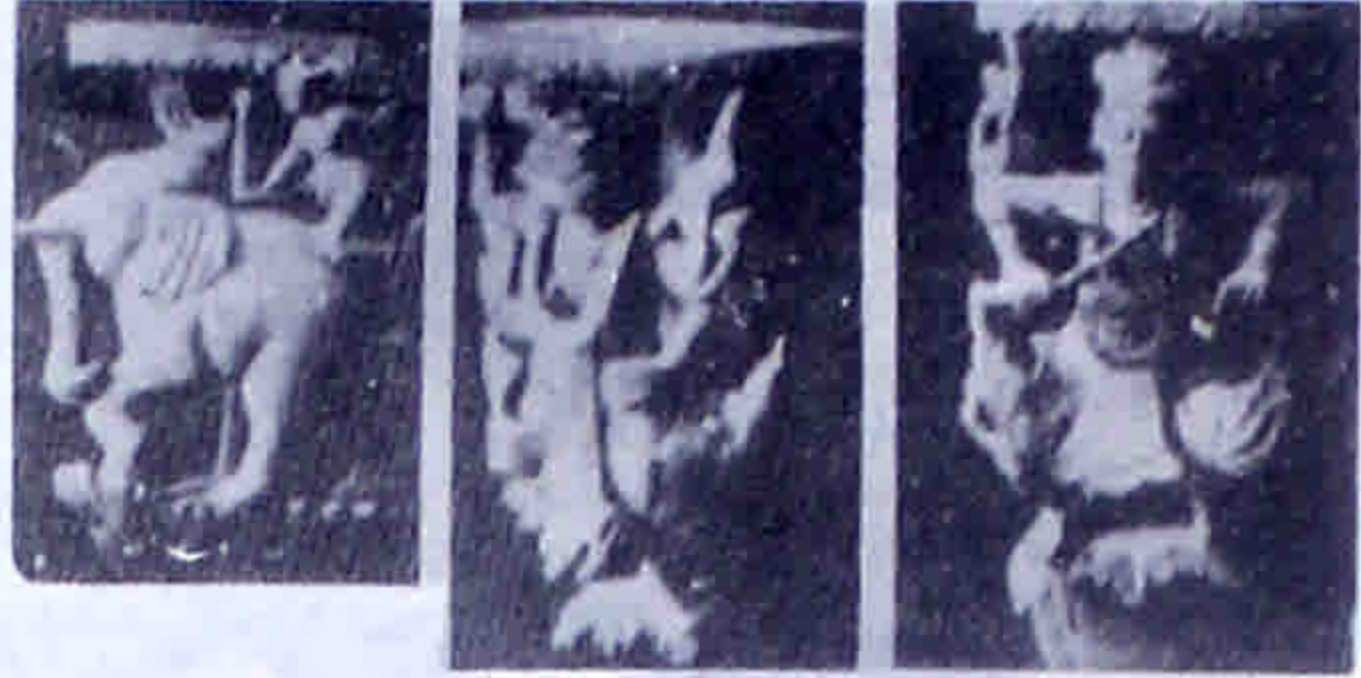

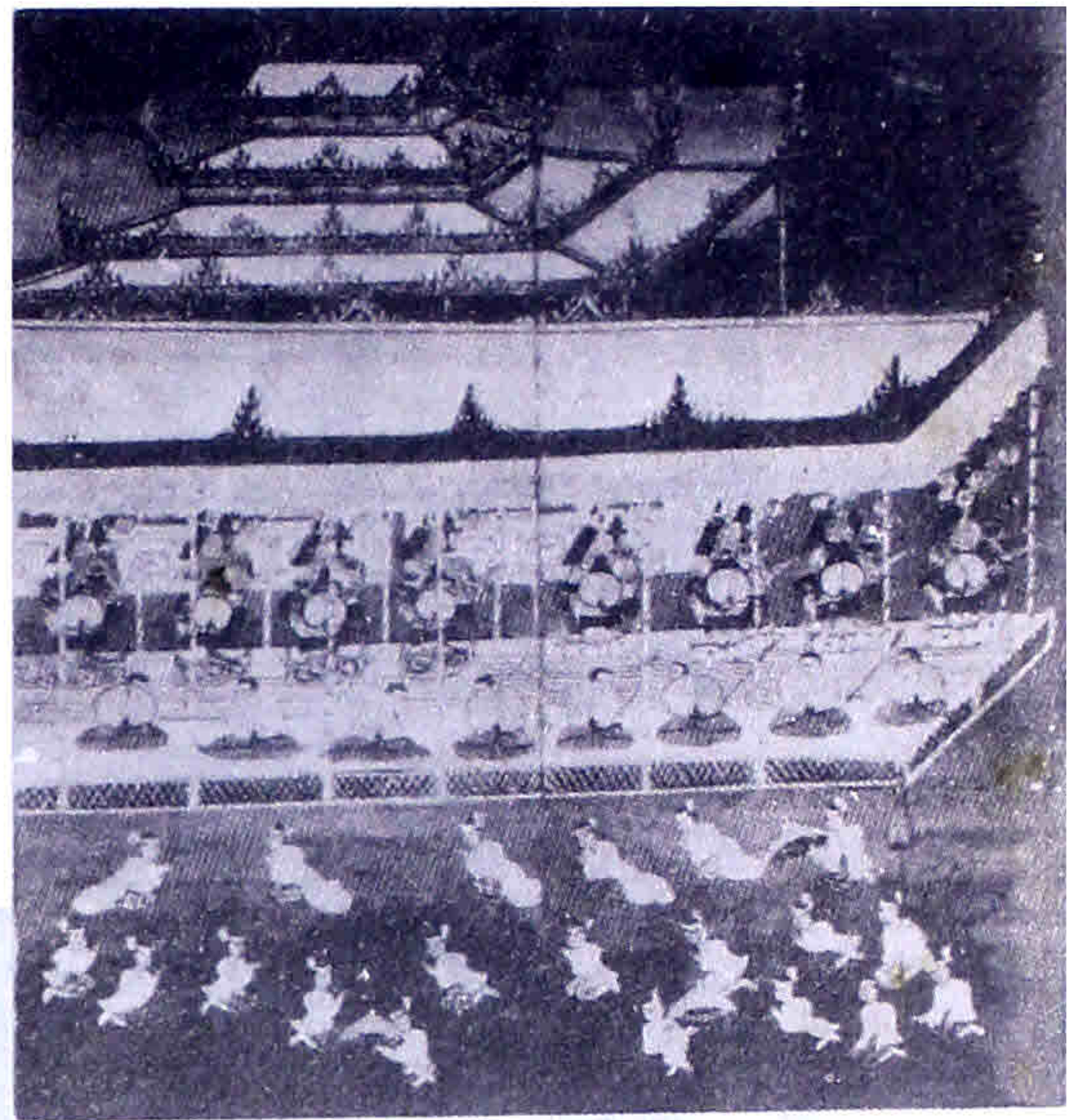
အများမြင်ဖူးသော ဆရာခြံ၏ ပါတော်မူ ပန်းချီကား

Handwritten text in a stylized script, possibly a name or title, on a textured background.

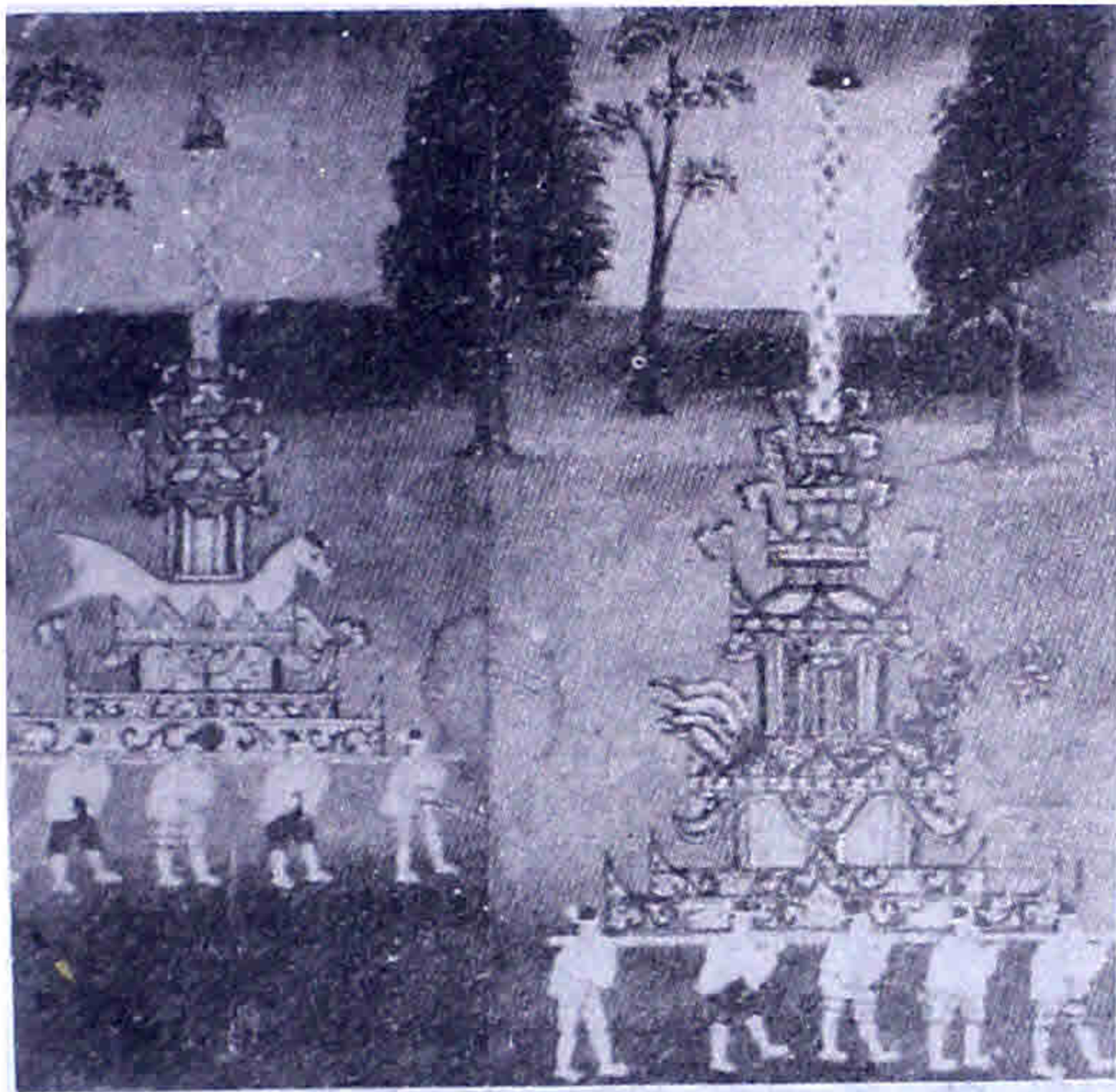

မြန်မာ့လက်ရာ

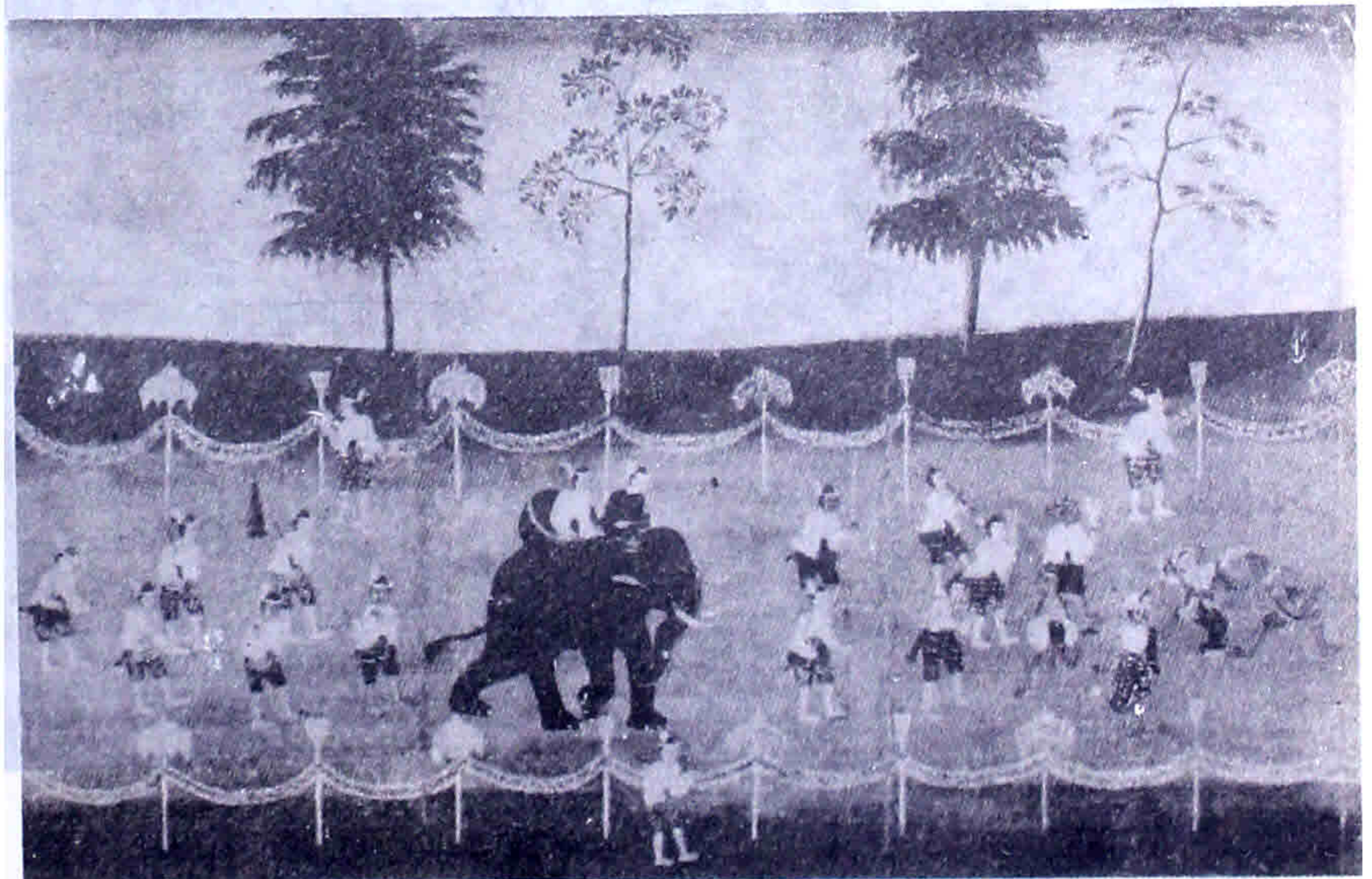

အလှူပွဲ

မင်းတုန်းမင်းခေတ် ၁၂-နှစ်ရာသီ အလှူပွဲများ

ဘုရားပွဲသို့ မင်းသား ထွက်လာစဉ်

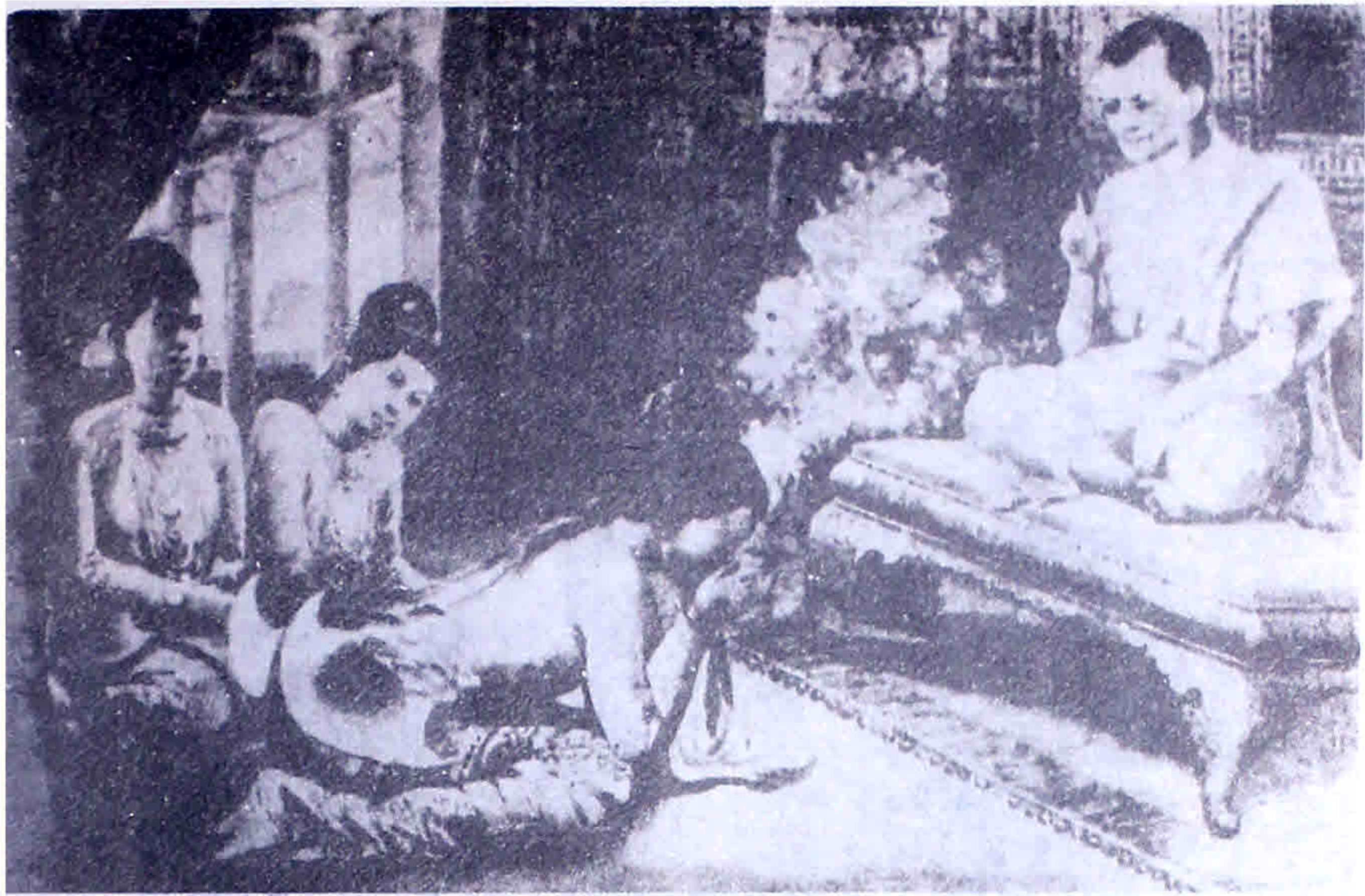
ဆင်ဖြူမရှင်၊ ထိရုံးသူ

ကလေးကို ပိုက်၍ ပြေးရသူ

ပြင်သစ်ကုန်သည်သို့ ယောအတွင်းဝန်က ပတ္တမြား ပြသစဉ်

ဒုက္ခသည် လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင် တရားနာစဉ်

ဒေါ်တင်တင်မေ
(ပြည်မင်း၏ မြေးတော်)

နောင်မွန်ထိပ်ခေါင်တင်
(သရစိမ်း၏ သမီးတော်)

သမီးတော်ကလေး

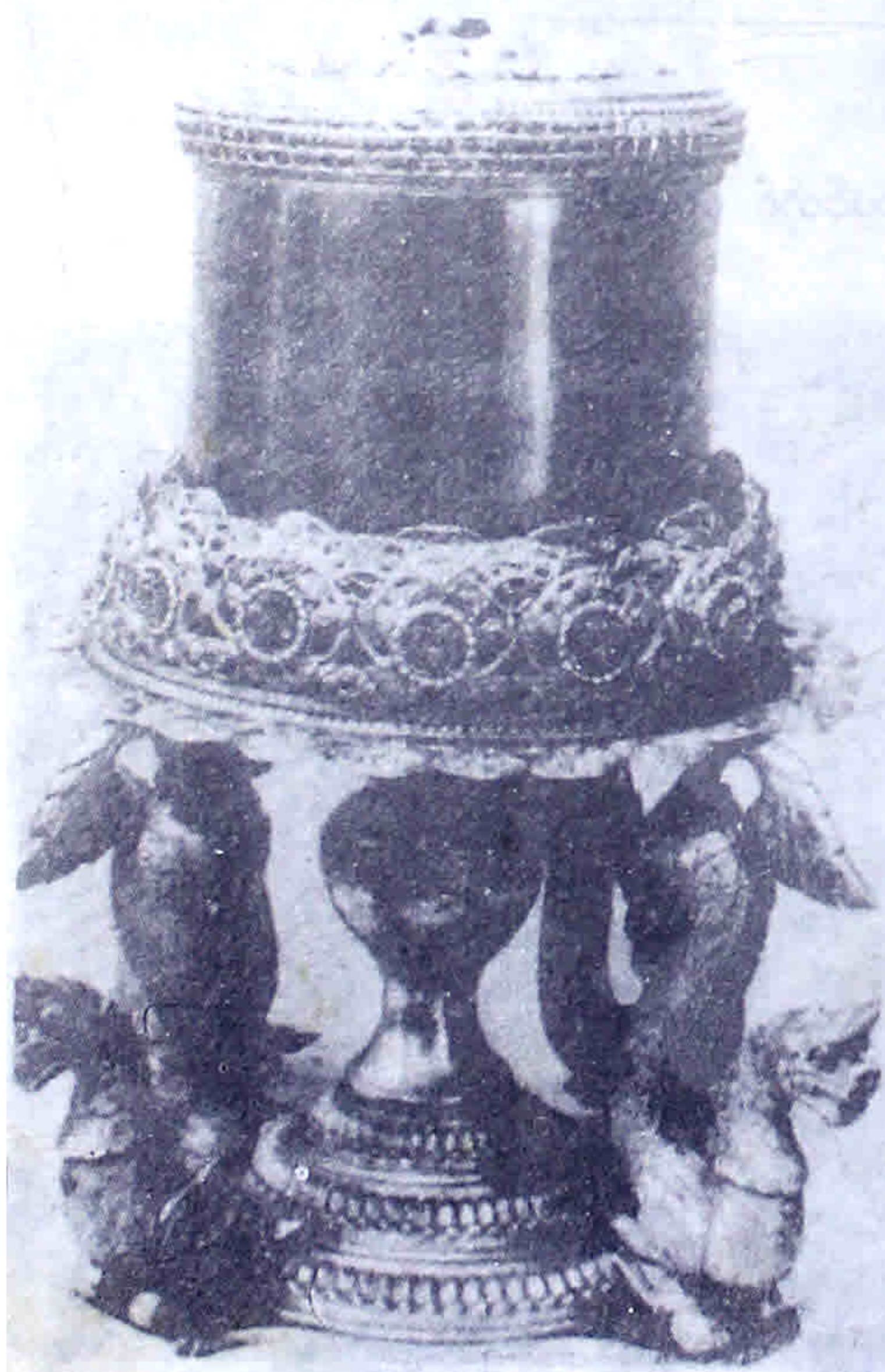
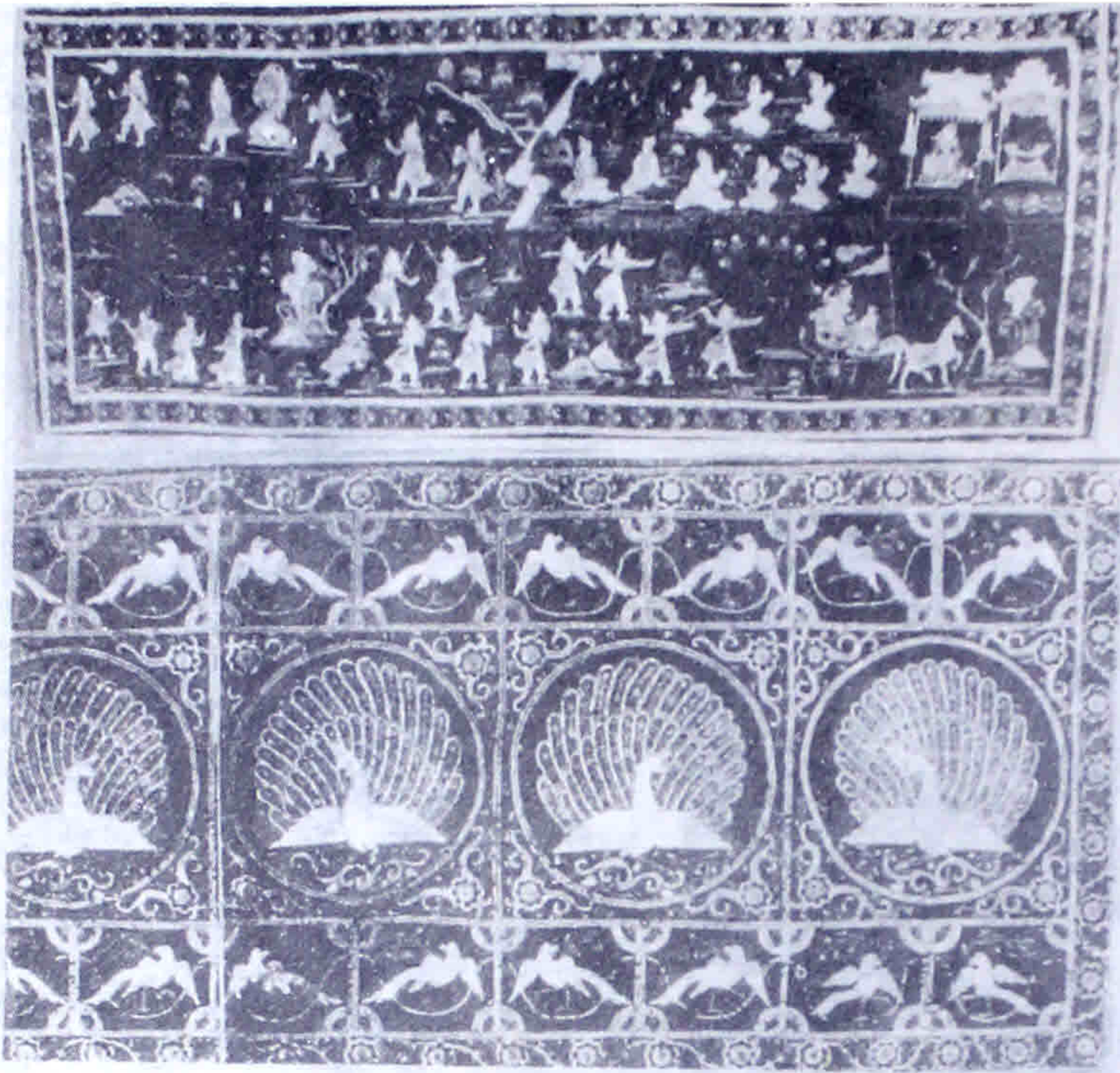
အိမ်ရှေ့မင်းနှင့် မိဖုရား

မြူးတော်၏ နားသ မင်္ဂလာ

တပင်တိုင် မင်းသမီး

အပိုင်း ၁

ကုန်းဘောင်ဟူသည်

- (၁) ကုန်းဘောင်ဟူသည်
- (၂) မင်း(၁၁)ပါး
- (၃) ရွှေရုပ်တု ပုဇော်ပွဲ
- (၄) မင်းနှင့် ပြည်သူ

ကုန်းဘောင်ဟူသည်

- ၁၁၁၅ ခုနှစ်တွင် ဦးအောင်ဇေယျသည် မင်းချစ်ညိုနှင့် မွန်များကို သုတ်သင်ရှင်းလင်းပြီး၍ ချင်းတွင်းနှင့် ဧရာဝတီအကြား၌ရှိသော တမ္ပဒီပ နယ်မြေအားလုံးကို ပိုင်ဆိုင်ခဲ့လေပြီ။ ထိုအခါ မြို့သစ်တည်ထောင်ရန် ညီတော်၊ သားတော်၊ မှူးမတ် စသည်တို့ကို ခေါ်ယူစိုင်းပြင်းလေသည်။
- အောင်။ ။ ယခုငါတို့ မုဆိုးဘိုကား ထီးဆောင်းနန်းနေရာ ရာဇဌာနီမင်းနေပြည် အဖြစ်တွင် အပါအဝင် ဖြစ်နေပေပြီ။ လက်ရှိအခြေ၌ မုဆိုးဘိုသည် အလွယ်တကူ သစ်တိုင်ယူ၍ ဆောက်လုပ်အပ်သော သစ်တပ်မျှသာဖြစ်နေသည်။ အခြား တစ်ပါးသော ထီးဆောင်းမင်းအပေါင်းတို့ စေလွှတ်သော သံတမန်ကြီးတို့ အရောက်အပေါက် ရှိလာသော်မှလည်း မင်းမြတ်ချင်း အတူတူ ပျူငှာသော လောကဝတ် မကျေပွန်နိုင်ရာချေ။ မြို့တော် တည်သော်မှသင့်မည်။ မြို့တော်သစ်ကို “ရတနာ သိမ်” ဟု သမုတ်လိုသည်။
- သုခမိန်။ ။ သိမ်ဟူသောမဂဓ ဘာသာစကား သည် (လျင်သော)အနက်ကို ဟောသဖြင့် ထိုမင်း၏ စည်းစိမ်သည် “ရှည်မရှိ”ပါဘုရား။
- အောင်။ ။ အသို့သော အမည်ကို သမုတ်မှ စည်းစိမ်တော် ရှည်မည်နည်း။
- သုခမိန်။ ။ “ကုန်းဘောင်” ဟု သမုတ်သော် ဘုန်းတော်ကြီး၍ သက်တော်ရှည် မည်။ သားတော်အစဉ် မြေးတော် အဆက် ဧကရာဇ်ချည်းဖြစ်မည် ဟူသော နိမိတ်ဩဘာ ရပါသည် ဘုရား။
- အောင်။ ။ အကြောင်းအသို့နည်း။
- သုခမိန်။ ။ အရှင့်ဘိုးတော်ဘီတော် အဆက် အနွယ်ကား အလောင်းတော် မဟာသမ္မတမင်းမှစ၍ ရွှေလက်ထက် တော်တိုင် အာဒိစ္စဝံသခတ္တိယနွယ်လာ သာကီဝင်မင်းတို့၏ အဆက် အနွယ်တော်ဖြစ်လေသည်။ ထိုမင်းဆက်ကို ဟံသာဝတီမင်းတို့ ဖျက်ပြန် လေသောကြောင့် သကျနန်းရိုး- သတိုးအနွယ်တော် ပြတ်လေသည်။ ယင်းသည်တွင် ဟံသာဝတီမွန်မင်းတို့ကား ရေနှင့်တူလေသည်။ ထိုရေကို ဖြတ်သန်းလွှမ်းမိုး၍ အရှင့်ရွှေဘုန်းတော်ဖြင့် အထက်က သကျ နန်းရိုး သတိုးအနွယ်တော်ကို ဆက် ပြန်သည်ဖြစ်၍ ဘဝရှင်မင်းတရားကား “ကုန်းဘောင်” နှင့်တူလေသည်။ အရှင့်သားတော် မြေးတော်တို့ကား နောင်သော် “ကုန်းဘောင် မင်းဆက်” ဟု ဇမ္ဗူဒီပါလက်ယာမြေပြင်တွင် နေအသွင် လအသွင် ထင်ရှားတော်မူမည် မလွဲပါဘုရား။

အောင်။ ။ “ကုန်းဘောင်” ဟူသော သင်္ကေတ ပညတ်ဖြင့် မှတ်အပ်သော နိမိတ် သြဘာကောင်းသည်မှ တစ်ပါး အခြားသိအပ်သော အကြောင်းအထူးရှိပါသေးသလော။

သုခမိန်။ ။ ကုန်းဘောင်ဟူသော မြို့တော်ဘွဲ့မည် မှည့်ခေါ်ရသည်မှာ နံပေါ်ဓာတ်ရ အမည်တော်ပင် ဖြစ်ပါသည်။ “ကုန်း” ဟူသော အက္ခရာအလို တနင်္လာနံ့ ၂ ဂဏန်းကို ယူပါသည်။ ‘ဘောင်’ အလို ကြာသပတေး ၅ ဂဏန်းရပါသည်။

တနင်္လာဂြိုဟ်သက်...	၁၅
ကြာသပတေး...	၁၉
သောကြာ...	၂၁
နံ(၇)ပါးနှင့်စား	၇ ၅၅ ၇
	<hr/>
	၄၉
မင်း၏ မွေးနံ	၆

အကြွင်းကိုရှုသော် အရှင်ဘုရား၏ နံတော် သောကြာ ၆ ပေါ်၍ နံတော် ဓာတ်ရကိန်းဖြင့် မှည့်အပ်သော အမည်ဖြစ်ပါသည်။ ထိုကိန်းဖြင့် အမှုမျိုးကို ဆောင်ပါသော် မင်းညီ မင်းသားဖြစ်လျှင် ထီးနန်းရှင် ဖြစ်ပါမည်။ ရဟန်းဖြစ်လျှင် မင်းဆရာ ဖြစ်ပါမည်။ သူဆင်းရဲဖြစ်လျှင် ကြွယ်ဝမည်ပါဘုရား။

ရတနာသိခံ

ရန်ကြီးအောင်
 ကုန်းဘောင်သပါလို့
 ငါးမည်ရ ပြည်ရွှေဘို
 ဘေးရန်ကပြီ။
 မုဆိုးဘို
 ရန်ဖြိုတဲ့နာသိခံရယ်
 ဘိုးတော်ဒေသ။

အလောင်းမင်းတရား တည်ထောင်ခဲ့သော ပြည်ရွှေဘိုမှာ ၅-မည်ရခဲ့ရာ (၁) ကုန်းဘောင် နေပြည် (၂) ရန်ကြီးအောင် (၃) ရတနာသိခံ (၄) မုဆိုးဘို (၅) ရွှေဘိုဟူ၍ဖြစ်သည်။ အထက်ပါ ရွှေဘိုမုံကြီးသံဌ်ပါရှိပါသည့်အတိုင်းပင်။

(ရတနာသိခံ) ဟူသော ဝေါဟာရမှာ အခြားသော နာမည်များထက် အဓိပ္ပာယ်ကောက်ယူရန် ခက်ခဲသကဲ့သို့ ရှိခဲ့ပေသည်။

တစ်ချိန်(၁) ဆရာတော် အရှင်ဝါယမသည် အလောင်းတော် ကဿပလိုဏ်ဂူတော်၌ တရား အားထုတ်နေစဉ် ထူးခြားသော တောထွက်အဘိုးအိုတစ်ဦးနှင့် ကြုံကြုံကပ်ရာ (တပည့်တော်တို့

ကုန်းဘောင်မှာ ခေတ်စားခဲ့သော ဆောင်ပုဒ်အချို့ကို အဓိပ္ပာယ်ရှင်းပြပါဘုရား)ဟု လျှောက်ထား၏။
ဆရာတော်။ ။ အဘိုးရဲ့ ပုစ္ဆာကို သိပါရစေ။

အဘိုး ။ ။ (သိပ်ဆိုသည် ဆုံလည်ရပ်၊ ဘုရားဆိုသည် ရှင်သိဒ္ဓတ်)

ဆရာတော်။ ။ အဘိုးမေးတဲ့ လင်္ကာအဓိပ္ပာယ် များကို ကြားဖူးနားဝရှိမထားရင် မဖြေနိုင်ပါဘူး။
အခုတော့ အထက်ပါလင်္ကာအဓိပ္ပာယ်ကို ဦးပဉ္စင်းတို့ ဆရာတော် (ဆဋ္ဌမ ကျော်အောင်စံထား)ထံ
ဝတ်ပြုရင်း မကြာခဏ မိန့်ဖူးလို့ အဘိုးအမေးကို ဖြေနိုင်ပါတယ်။

(သိပ်ဆိုသည် ဆုံလည်ရပ်) ဆိုတာက ဂေဟဇာသက္ကရာဇ် ၁၁၁၃-ခုမှာ အင်းဝပျက်၍
အလောင်းမင်းတရား ဦးအောင်ဇေယျက မြန်မာပြည်အရပ်ရပ် ပြန်လည်တိုက်ခိုက်သိမ်းပိုက်ပြီး
နောက် ဟံသာဝတီ၊ တောင်ငူ၊ အင်းဝ၊ ရှမ်း၊ ယွန်းအရပ်များမှာ ရွှေ၊ငွေ ပတ္တမြားစသော ရတနာ
အပေါင်းတို့သည် မုဆိုးဘိုမြို့သို့စုလာသည်လည်း တစ်ချက်။

စာပေပိဋကတ်၊ ဓာတ်တော်မွေတော်တည်းဟူသော ရတနာအစစ်အပေါင်းတို့ စုလာသည်
လည်းတစ်ချက်။

အရပ်ရပ်တို့မှ ရှင်ရဟန်း ပညာရှိများ မုဆိုးဘိုအရပ်သို့ စုရောက်လာသည် တစ်ချက်။

ဤ ၃-ချက်သော ရတနာအပေါင်းတို့ စုဆုံလာသည်ကို ရည်၍ ထိုမြို့ကို(ရတနာသိမ်)
မြို့ဟု ဆိုသည်။

နောက်တစ်နည်းမှာ ခရီးလမ်းကြောင်းတို့၏ ဆုံရာအရပ်ကို (မဂ္ဂသိင်္ဃာတက) ခရီးလမ်းဆုံ
ဟု ဆိုသကဲ့သို့ ရတနာအပေါင်းတို့၏ စုဝေးရာဖြစ်၍ (ရတနာသိမ်မြို့)ဟု ဆိုပေတယ်။
ဝိဂြိုဟ်ပြုရလျှင်-

(ရတနာ၊ သိင်္ဃာန၊ ရတနာသိင်္ဃာဋ္ဌ)

ဤနေရာ၌ စတုတ္ထအက္ခရာ “ဃ”နှင့် ရတနာသိမ်၏ ပဝတ္တိဖြစ်ခြင်းအရာကို မှတ်ရ
ပေမယ်။

နောက်တစ်နည်းမှာ (ရတနာသိမ်)ဟူ၍ ဒုတိယအက္ခရာ(ခ)ကိုယူလျှင် (လူတို့အတွက်
အောင်မြင်ခြင်း ဦးစွန်းသဖွယ်ဖြစ်သော ဇေယျသိမ်မင်း၊ ဦးစွန်း၅-ခုရှိသော ပဉ္စသိမ်နတ်သား)
ဟုခေါ်ဆိုသကဲ့သို့ ရတနာအပေါင်းတို့၏ စုဝေးရာ၊ တိုင်းပြည်တကာတို့၏ အထွတ်ဦးစွန်းသဖွယ်
ဖြစ်သော ရတနာသိမ်မြို့တော်ဟူ၍ အဓိပ္ပာယ်ယူအပ်ပေသည်။

သိမ်သဒ္ဓါကား (ဦးစွန်း) ဟောတယ်။ သိမ်သဒ္ဓါကား (အလျင်အမြန်)ကို ဆိုလိုတယ်။
ဤသဒ္ဓါနှစ်မျိုးမှ မည်သည့်အက္ခရာမဆို သင့်မြတ်ပါတယ်အဘိုး။ ဒါကြောင့် ရှေးသူဟောင်းတို့
စပ်ဆိုရာမှာ-

“မြန်မာ့ထိပ်ခေါင်၊ ဦးစွန်းထောင်၍
ကုန်းဘောင်စံမှတ်၊ နန်းပြာသာဒ်က
သိဒ္ဓတ်တစ်နှုန်း၊ စက်ရှိန်မှုန်းသော်
ပျောက်ပြုန်းရန်မျိုး” လို့ ဆိုပါတယ်။

အဘိုး ။ ။ သာဓုပါ ကိုယ်တော်လေး။ သာဓု သာဓု။

ဆရာတော်။ ။ (ဘုရားဟူသည် ရှင်သိဒ္ဓတ်) ဆိုသည်ကား ကပ္ပိလဝတ်နေပြည်တော်ကြီးကို ဗာရာဏသီပြည်၊ ဥက္ကာမုခ မင်း၏သားတော် ၄-ယောက်၊ သမီးတော် ၅-ယောက်တို့ စုစည်းပြီး ဗိုလ်ပါ အလုံးအရင်းနှင့် ပြုစုထူထောင်ထားကြတယ်။

မင်းသား ၄-ယောက်အချိန်အရွယ်ရောက်လျှင် (တစ်ပါးသူနှင့်အိမ်ထောင်ပြုချေသော် အမျိုးပျက်မည်။ အမျိုးပျက်လျှင် အပြောအဆို အသုံးအစွဲပျက်မည်။ ဤသို့ပျက်လျှင် ပြည်ထဲရေး မငြိမ်မဝပ်ရှိမည်။ ဤသို့ဖြစ်သော် တိုင်းသူပြည်သားအပေါင်းတို့ ဆင်းရဲခြင်းသို့ရောက်မည်) ဟူ၍ အကြံတော်ရှိကြပေတယ်။ ထို့ကြောင့် နှမတော် ၅-ယောက်တွင် အကြီးဆုံးကို အမိ အရာထား၍ အငယ် ၄-ယောက်တို့နှင့် မောင်တော် ၄-ယောက်တို့ အချင်းချင်း အိမ်ထောင်ဖက်ပြုခဲ့ကြတယ်။

ထိုအကြောင်းကို ခမည်းတော်ဥက္ကာမင်း ကြားသိတော်မူသော် (ငါ့သားတော် သမီးတော် တို့သည်ကား ရဟန်းရှင်လူ ပြည်သူတို့၏ စီးပွားချမ်းသာကိုငဲ့၍ မောင်နှင့်နှမ ရွှေလက်တွဲကာ ပြည်ထဲရေး ထမ်းဆောင်ကြသည်မှာ အလွန်ပြုနိုင်ခဲ့သောအရာကို ပြုပေစွ)ဟု ချီးမွမ်းစကားဆိုခဲ့ပေတယ်။

ဤကိုရည်၍ ရှင်အဂ္ဂသမာဓိစပ်ဆိုရာတွင်-

(သကျဝတ၊ ကုမာရဟု
ဩသောကြည်၊ နှုတ်ခွန်းရည်ကြောင့်
ပင်စည်ညွန့်ညောက်၊ မင်းရိုးပေါက်သည်)

ထို(သကျဝတ) စကားကိုစွဲ၍ (သာကီဝင်) မင်းမျိုးဟု တွင်ရာ ကုန်းဘောင်ဆက် မြန်မာမင်းများလည်း အပါအဝင်ဖြစ်ပေတယ်။ ပြည်သူတို့ စိုးရိမ်ခြင်းပျောက်၍ စိတ်ချမ်းမြေ့ခြင်း ဖြစ်သည်ကို သိဒ္ဓတ်ဖြစ်သည် ခေါ်ဆိုတယ်။ ဤကိုစွဲ၍ ဘုရားလောင်း သားရတနာဖွားမြင်ရာတွင် ငယ်မည်(သိဒ္ဓတ္ထ)ဟု မှည့်ခေါ်ခဲ့တယ်။ ဘုရားအဖြစ်သို့ရောက်သော် ဗောဓိပင်အောက်၌ စိတ်နှလုံး ချမ်းမြေ့ခြင်း ဖြစ်တော်မူသည်ကိုစွဲ၍ ဤ ၃-ချက်သော သိဒ္ဓတ်ကိုရည်၍ (ဘုရားဆိုသည် ရှင်သိဒ္ဓတ်)ဟု ဆိုပါတယ်။

အဘိုး ။ ။ သာဓုပါပဲ ကိုယ်တော်လေး။ သာဓု သာဓု။

သပြေညို-ရွှေဘိုပန်း

ရွှေဘိုနယ်မြေနှင့်ပတ်သက်၍ ဦးသောင်း (ရေဦး)၏ သုတေသနဆောင်းပါး၌ အောက်ပါ အချက်အလက်များ ပါရှိ၏။

ခရစ်သက္ကရာဇ် ၃-ရာစုလောက်က ပျူလူမျိုးတို့သည် ဟန်လင်းကြီးမြို့ကိုစတင် ထူထောင် နေထိုင်ကြသည်။ ထိုပျူတို့သည် စီးပွားရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုတို့၌ အထက်တန်းကျသည်ဟု ဆိုရပေမည်။ ရွှေငွေကျောက်သံပတ္တမြားတို့ ဝတ်ဆင်၏။ ငွေဒင်္ဂါးသုံးစွဲ၏။ အလှူအတန်းများ သိုက်မြိုက်စွာ ပြုလုပ်လေ့ရှိသည်။ မြို့တွင် လူထုသုံးစွဲရန် တိုင်ပေါင်း ဓဝကျော်ပါဝင်သော အလှူ တင်းကုပ်(ဝါ) မြို့တော်ခန်းမဆောင် ဆောက်လုပ်ခဲ့ပုံကို နောက်ဆုံးတူးဖော်ချက်များက သက်သေခံ၏။

ခရစ်သက္ကရာဇ် ၉-ရာစုတွင် ရှေးဦးမြန်မာ လူမျိုးစုတို့ တိုးဝင်လာကြရာမှ ပျူတို့၏ ဩဇာ ပျက်ပြားခဲ့ရသည်။ မြန်မာပြည်အလယ်ပိုင်းတွင် ထင်ရှားသော လွင်ပြင် ၃-ခုရှိရာ (၁)တမ္ပဒီပ တိုင်းရှိ မင်းဘူးလွင်ပြင်။ (၂) သုနာပရန္တတိုင်းရှိ ကျောက်ဆည်လွင်ပြင်နှင့် (၃) ရွှေဘိုခေါ် မူးမြစ် ဝှမ်းလွင်ပြင်တို့ဖြစ်သည်။ အရိမဒ္ဒနပုဂံမှ မြန်မာများ တိုးချဲ့ဝင်ရောက်လာကြခြင်းဖြစ်သည်။ သို့သော် ရွှေဘိုလွင်ပြင်ရှိ မူလလူမျိုးစုဖြစ်သော ပျူနှင့်သောက်ကတူး(သစ်ကန်တူ)တို့နှင့်အတူ ရောနှော နေထိုင်ကြလေသည်။ ပုဂံကျောက်စာများအရ ရွှေဘိုတစ်ဝိုက် မူးမြစ်တစ်လျှောက်ကို (၁) လတုယ်တိုက်၊ (၂) မုဆိုးခြမ်းတိုက်၊ (၃) မုဆိုး ဖိုဝ်တိုက်၊ (၄) ပင်စည်တိုက်၊ (၅) ညံသာတိုက် စသဖြင့် ခေါ်ဝေါ် လေသည်။

သောက်ကတူးတို့၏ မြို့တော် တကောင်းကို သင်းတွဲပြည်ဟုလည်းခေါ်၏။ အနော်ရထာမင်းက ထိုပြည်နယ်ကို စတင်သိမ်းပိုက်ခဲ့ရာ နန်းတောင်းများ(ဝါ)နားတောင်းများ မင်းလက်ထက်မှ ငြိမ်ဝပ်ပိပြားရှိသည်။

ပုဂံခေတ်မှစ၍ ရွှေဘိုနယ်မှာ မြန်မာပြည်၏ ရှေ့တန်းစစ်မြေပြင် မကြာခဏ ဖြစ်ခဲ့ရသည်။ မြေဒူး၊ ခက်သင်နှင့် တယောက်တင်အရပ်တို့မှာ ထင်ရှားသောမြန်မာခံတပ်မြို့များဖြစ်၏။ မွန်ဂို ဘုရင်ကူဘလာခန်၏ တပ်များဝင်ရောက်ချိန်က မြေဒူးနှင့်တကောင်းမြို့များ ရန်သူလက်သို့ ခေတ္တ ကျဆုံးခဲ့ရသည်။ ဇာရတ်များကား ထိုအချိန်က ပီကင်းမြို့တော်ပါကျဆုံးကာ ကူဘလာခန် မင်းဆက်များ လက်အောက်၌ နှစ်၂၀၀မျှနေခဲ့ကြရသည်။

ပုဂံခေတ်ကုန်ဆုံးပြီးနောက် မြန်မာပြည်တွင်း၌ ရှမ်း၊ ရခိုင်၊ မွန်၊ မြန်မာ စသည်တို့၏ ပဒေသရာဇ်အချင်းချင်း နယ်လှပွဲများ ဆင်နွှဲကြရာ ရွှေဘိုနယ်မြေသည် စစ်တလင်းပင်ဖြစ်ရပြန်သည်။ မြောက်ပိုင်းမှ မောရှမ်းများ ထိုးဖောက်ချိန်တွင် မြေဒူး၊ ငရနဲ၊ စည်ပုတ္တရာ၊ စည်သာ၊ တပရင်း၊ ဟန်လင်းကြီးစသော ခံတပ်များမှ ခုခံကြရသည်။ ထိုမြို့များကျဆုံးသည်လည်းရှိခဲ့၏။ စစ်ပွဲများ၌ မကြာခဏ ပါဝင်တိုက်ခိုက်ရသောကြောင့် ရွှေဘိုသားတို့ စစ်ဘေးစစ်ဒဏ်ကို ကြုံကြုံခံနိုင်စွမ်းရှိ လာကြ၏။

ခရစ်သက္ကရာဇ် ၁၆၀၀တွင် ပဲခူးမြို့တော် ကျဆုံးရာ ဘုရင့်နောင်၏သားတော် ညောင်ရမ်း မင်းသည် အင်းဝ၌ ပြန်လည်နန်းထိုင်ကာ မြောက်ပိုင်းနယ်မြေများကို စည်းရုံးသိမ်းသွင်းသည်။ တောင်ငူမှပါလာသော ကုလားလူမျိုး၊ ပုဏ္ဏား လူမျိုးတို့ကို မြေဒူးမြို့၌ နေရာချထားခဲ့သည်။ အနောက်ဘက်လွန်မင်းသည် သံလျင်၌ ပေါ်တူဂီ ငဇင်ကာတို့ကို နှိမ်နင်းပြီးနောက် ဥရောပလူမျိုး၊ နီးဂရီးလူမျိုး စသည်တို့ကိုလည်း ရွှေဘိုသို့ပင် ပို့လေသည်။ ချမ်းသာ၊ မုံလှ၊ ချောင်းရိုး၊ နဂါးဗိုလ်၊ တပရင်း၊ ကျိုက်သင်း အရပ်တို့မှာ ထိုခေတ်မှစ၍ ဘုရင်ဂျီအများစုတို့ နေထိုင်ရာဖြစ်သည်။

သာလွန်မင်းတရား လက်ထက်တွင် ဇင်းမယ်မှ ယွန်းစုများ၊ ကောင်ဟန်စုများလည်း ရောက်ရှိလာပြန်သည်။ နွားဘက်ရွာ၊ သစ်ရာပင်ရွာ၊ သဖန်းဆိပ်ရွာများ နေရာရရှိကြ၏။ စနေမင်း လက်ထက်တွင် ရခိုင်ပြည်မှ လူ၂၀၀ကျော် ခိုလှုံရောက်ရှိလာကြရာ စည်သာနှင့်စည်ပုတ္တရာ၌ နေထိုင်ကြ၏။ ထိုသူအပေါင်းတို့သည် အများအားဖြင့် မြန်မာ့တပ်မတော်တွင် သေနတ်ကိုင် တပ်စုများဖြစ်လာ၏။

ရွှေဘိုတစ်ဝိုက်ဟူသည် စတုရန်းမိုင် ၅၇၁၄ ခန့်ရှိရာ ရတနာသိခံနယ်၊ တပရင်းနယ်၊ စည်
ပုတ္တရာနယ်၊ မြေဒူးနယ်နှင့် ပဉ္စာလ ၅မြို့ နယ်မြေများပါဝင်၏။ မြင်းစစ်သည်များ ပေါ်ထွက်ရာ
မြင်းနယ်မြေများဖြစ်သည်။ မူးမြစ်ဝှမ်းလွင်ပြင်ဖြစ်၍ စားရေရိက္ခာလုံလောက်၏။ တောင်တန်းငယ်
များ၌ သစ်တော ဝါးတောတို့နှင့် သယံဇာတပစ္စည်းကြွယ်ဝ၏။

ရွှေဘိုသားတို့သည် ထိုသို့ ရေမြေသဘာဝ အခြေအနေကောင်းခြင်းကြောင့် လုံ့လ ဝီရိယ
ကောင်းလျက် ရွပ်ရွပ်ချုံ့ချုံ့ရှိကြ၏။ ဟံသာဝတီရောက် မင်းလက်ထက်တွင် မွန်တို့ မြန်မာနယ်ကို
လွှမ်းမိုးလာသည်ကို ရွှေဘိုမှ ဦးအောင်ဇေယျက အပြီးအပိုင် တွန်းလှန်ပစ်ခဲ့သည်။ မင်းသုဝဏ်က
ထိုခေတ်ကို သရုပ်ဖော်သည်ကား...

သူ့ခေါင်းမှာတဲ့ သပြေညို
ငါ့ခေါင်းမှာတဲ့ သပြေညို
သပြေညို ရွှေဘိုပန်းဟာက
လန်းလျက်ပါကို...။

မင်း (၁၁)ပါး

မြန်မာသမိုင်းတွင် တိုင်းပြည်တစ်လုံးတစ်စည်းတည်းရှိစေရန် လေးကြိမ်မျှ စည်းရုံးခဲ့ရသည်။ (၁) အနော်ရထာမင်း၊ (၂) ဘုရင့်နောင်၊ (၃) ဦးအောင်ဇေယျ၊ (၄) ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း တို့၏ လက်ထက်တွင် ထိုသို့သောလွတ်လပ်စွာ စည်းရုံးမှုများအောင်မြင်ခဲ့သည်။ (စွယ်စုံကျမ်း)

မြန်မာနိုင်ငံကြီးကို တတိယအကြိမ် စည်းရုံးခဲ့သော ဦးအောင်ဇေယျမှသည် သီပေါမင်းအထိ မင်း(၁၁)ပါးတို့၏ ကုန်းဘောင်မင်းဆက်မှာ သက္ကရာဇ် ၁၁၁၄ ခုမှ ၁၂၄၇ နှစ်အထိ နှစ်ပေါင်း (၁၃၃)နှစ်ရှည်ခဲ့၏။ ဤမင်းဆက်ကို မုဆိုးဘို၊ ရန်ကြီးအောင်၊ ကုန်းဘောင်၊ ရတနာသိင်္ဃ၊ ရွှေဘို ဟု နာမည်အမျိုးမျိုး မှည့်ခေါ်သော ကုန်းဘောင်မြို့မှ အလောင်းဘုရားကြီး ဦးအောင်ဇေယျ၊ စတင် တည်ထောင်ခဲ့သဖြင့် ကုန်းဘောင်မင်းဆက်ဟု ခေါ်တွင်သည်။ ထိုကုန်းဘောင်မင်းတို့မှာ အလောင်းဘုရား၊ နောင်တော်ကြီး၊ ဆင်ဖြူရှင်၊ စဉ့်ကူးမင်း၊ ဖောင်းကားစားမောင်မောင်၊ ဘိုးတော် ဘုရား၊ ဘကြီးတော်၊ သာယာဝတီမင်း၊ ပုဂံမင်း၊ မင်းတုန်းမင်းနှင့် သီပေါမင်းတို့ဖြစ်ကြသည်။ ထိုမင်းများတွင် စွမ်းရည်သတ္တိ၊ ဉာဏ်အမြော်အမြင် နှင့် ပြည့်စုံသော မင်းကောင်းမင်းမြတ်များလည်း ပါဝင်၍ မင်းသာမန်များလည်း ပါဝင်သည်။

ကုန်းဘောင်ဘုရင်တို့သည် မြန်မာပဒေသရာဇ်ခေတ်၏ နောက်ဆုံးပိုင်းဖြစ်၍ လည်းကောင်း၊ မင်းဆက်မများဘဲ မှတ်သားရန် လွယ်ကူ၍လည်းကောင်း၊ ယခုတိုင် မြန်မာတိုင်းလိုပင် လက်ချိုး ရေတွက်ပြသနိုင်သည်။ အောက်ပါတေးထပ်အရ သိနိုင်၏။

ကုန်းဘောင်မင်းဆက်တေးထပ်

- ၁။ ဦးအောင်ဇေယျအမျိုးမြောက်
ထူးတစ်ယောက်တင်မူ
- ၂။ (ဦးလောက်) ပဘုရင်တစ်ဆူ
- ၃။ ဆင်ဖြူရှင်စခန်း
- ၄။ စဉ့်ကူးမင်းကောင်းစားမိ
- ၅။ ဖောင်းကားညီလှတဲ့ ရွှေနန်း
- ၆။ ဦးဝိုင်းပါ ပထမခေါင်ပျော်

- ၇။ မြနောင်တော်ရေဖျန်း
အမရဆောင်ပေါ် ဗွေကြွငှန်းမှာလ
ရွှေစာတမ်းဖွဲ့ပြန်
- ၈။ ကုန်းဘောင်ပျော်နေလိုဝင်း
- ၉။ ရွှေဘိုမင်းသားမြတ်ပုဂံ
ချမ်းအေးဖို့ ပန်းမွှေးပန်
မန္တလေးစံတောင်လက်ရုံးရယ်နှင့်
- ၁၀။ မင်းတုန်းမင်း၊ (၁၁)သီပေါအရှင်
ထီးနှင့်ပလ္လင်
ဆယ့်တစ်ဆက်အုပ်စိုးတင်
မုဆိုးဘုရင်စခန်းမို့လေး။

၁။ အလောင်းမင်းတရား

သက္ကရာဇ် ၁၁၁၃ ခုနှစ်တွင် ဟံသာဝတီမွန်တို့သည် အင်းဝပြည်ကြီးသို့ ချီတက်လာကြပြီးနောက် မင်းနှင့်တကွ တိုင်းပြည်အလုံးကို တိုက်ခိုက်သိမ်းယူသွားသဖြင့် ဒုတိယမြန်မာနိုင်ငံကြီးပျက်စီးရလေသည်။ ဦးအောင်ဇေယျသည် မုဆိုးဘိုရွာမှ ထန်းလုံးကပ်ဆောက်လုပ်ကာ လက်ရွေးစင်သူရဲကောင်းခြောက်ကျိပ်ရှစ်ယောက်တို့နှင့် မြန်မာ့ဦးစွန်းထူထောင်ခဲ့သည်။ ဦးအောင်ဇေယျသည် မြောက်ဘက်မှ ကွေ့ရှမ်းများနှင့် တောင်ဘက်မှ မွန်တို့ကိုနှိမ်နင်းပြီးလျှင် မြန်မာနိုင်ငံကြီးကို တပေါင်းတစည်းတည်းဖြစ်အောင် စည်းရုံးထူထောင်ခဲ့သည်။ ရခိုင်ပြည်ကို ချန်လှပ်၍ မြန်မာနိုင်ငံတစ်ဝန်းလုံးကို သိမ်းကျုံးအုပ်စိုးတော်မူသည်။ ၁၁၂၀ပြည့်နှစ်တွင် မဏိပူရကသည်းမြို့ကို အောင်မြင်တော်မူသည်။ ၁၁၂၁ ခုနှစ်တွင် ယိုးဒယားနိုင်ငံထိ ချီတက်တိုက်ခိုက်သော်လည်း မအောင်မြင်ဘဲ ပြန်ခဲ့ရာတွင် လမ်းခရီး၌နတ်ရွာစံတော်မူသည်။

အလောင်းဘုရားလက်ထက် အင်္ဂလိပ်များ၊ ပြင်သစ်များတို့နှင့် ဆက်ဆံမှုများရရှိခဲ့သည်။ သံလျင်တွင် ဗရုနိအမှူးရှိသော ပြင်သစ်တစ်စုတို့ နေထိုင်ကြ၍ ပုသိမ်အနီး ဟိုင်းကြီးကျွန်းတွင် ဗရတ်အမှူးရှိသော အင်္ဂလိပ်တို့နေထိုင်ကြသည်။

ဖွင့်လှစ်ရန်အရှေ့အိန္ဒိယကုမ္ပဏီအား မြေကွက်များပေးသည်။ နိုင်ငံတော်အတွင်း လွတ်လပ်စွာ ကုန်သွယ်မှုကိုလည်း ခွင့်ပြုလေသည်။ အင်္ဂလိပ်တို့က နှစ်စဉ် မြန်မာမင်းအား ခဲယမ်းမီးကျောက်များ ရောင်းချရန်နှင့် မြန်မာ့ရန်သူများကို ကူညီအားပေးခြင်းမပြုရန် ဖြစ်လေသည်။ သို့ရာတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၌ နေထိုင်ကြသော အင်္ဂလိပ်နှင့်ပြင်သစ် နှစ်ဦးလုံးတို့ပင် သစ္စာမတည်ကြချေ။ မွန်နှင့်မြန်မာတို့အရေးတွင် သာသည့်ဘက်မှ ပါဝင်လေ့ရှိသည်။ အလောင်းဘုရားလက်ထက် အာမီးနီးယန်းလူမျိုး အန်တိုနီယို ဆိုသူမှာ (မင်းရဲကောင်းပုံ)ဘွဲ့နှင့် အမှုတော်ထမ်းရွက်သည်။

၂။ နောင်တော်ကြီး

အလောင်းဘုရား နတ်ရွာစံသော် သားတော်ကြီးဖြစ်သော အိမ်ရှေ့မင်း ထီးနန်းဆက်ခံလေသည်။ ငယ်မည်မှာ နောင်လောက်ဖြစ်သည်။ သို့သော် ညီတော်များက ခေါ်ဝေါ်သည့်အတိုင်း ရာဇဝင်တွင် နောင်တော်ကြီးမင်းဟု တွင်ရစ်သည်။ ၁၁၂၅ ခုနှစ်တွင် နောင်တော်ကြီးမင်း ကွယ်လွန်

သဖြင့် ညီတော် မြေဒူးမင်းနန်းတက်သည်။ နောင်သော် ဆင်ဖြူ ရရှိသဖြင့် ဆင်ဖြူရှင်ဘွဲ့ကို ခံယူလေသည်။ ဆင်ဖြူရှင်မင်းတရားသည် ရွှေဘိုမြို့၌ ၂နှစ်မျှနန်းစံပြီးလျှင် အင်းဝမြို့သို့ရွှေ့ပြောင်းစံနေတော်မူသည်။

၃။ ဆင်ဖြူရှင်

ဤမင်းလက်ထက် ဇင်းမယ်၊ မဏိပူရ၊ ယိုးဒယားနိုင်ငံတို့ကို အောင်မြင်တော်မူသည်။ ယိုးဒယားကိုတိုက်ခိုက်ပုံမှာ စိတ်ဝင်စားဖွယ် ကောင်းလှသည်။ အယုဒ္ဓယမြို့တော်ကို မြန်မာတို့က တစ်နှစ်နှင့်လေးလတိုင်တိုင် ဝန်းရံထားသော်လည်း မြို့တွင်းမှမပြတ်မလပ် ခုခံနေလေရာ နောက်ဆုံးတွင် မြန်မာတို့က ယိုးဒယားမြို့ရိုးအောက်သို့ ဥမင်ကြီးများဖောက်လုပ်ဝင်သော အခါမှ အယုဒ္ဓယမြို့ကျဆုံးလေသည်။

၁၁၂၇ ခုနှစ်မှ ၁၁၃၀ပြည့်နှစ်အတွင်း တရုတ်တို့နှင့် စစ် ၄ ကြိမ်တိုင်တိုင် ဖြစ်ခဲ့သည်။ ကောင်းတုံ၊ ဗန်းမော်၊ ကျိုင်းတုံမြို့များကား စစ်မြေပြင်အရပ်များဖြစ်သည်။ နောက်ဆုံး၌ တရုတ်မြန်မာ စစ်ပြေငြိမ်းစာချုပ်ကို မြန်မာတို့ဘက်မှ ဝန်ကြီးမဟာသီဟသူရက တာဝန်ယူ၍ ကောင်းတုံမြို့တွင် ချုပ်ဆိုခဲ့သည်။ ထိုစစ်ပွဲကြီးများ အပြီးတွင် တရုတ်မြန်မာ ကူးသန်းရောင်းဝယ်မှု များ တိုးတက်ကောင်းမွန်လာခဲ့သည်။ ထိုမှစ၍ တရုတ်နှင့် မြန်မာနိုင်ငံတို့ ၁၀နှစ်တစ်ကြိမ် သံတမန်အဆက်အသွယ်ထားရှိလေသည်။ ဆင်ဖြူရှင်မင်းသည် ၁၁၃၆ ခုနှစ်တွင် ရွှေတိဂုံစေတီတော်မြတ်ကြီးကို အမြင့် ၃၂၆ပေအထိ မြင့်တင်ဆောက်လုပ်တော်မူသည့်အပြင် ထီးတော်အသစ်ကိုလည်း တင်တော်မူသည်။

ဆင်ဖြူရှင်မင်း လွန်ပြီးနောက် သားတော် စဉ်ကူးမင်းသား ၅နှစ်၊ နောင်တော်ကြီး၏သားဖောင်းကားစားမောင်မောင် ၇ ရက်အသီးသီး ဆက်လက်နန်းစံခဲ့သည်။ ထိုနောက် အလောင်းဘုရား၏ စတုတ္ထသားတော်ဖြစ်သော ဘိုးတော်ဘုရားနန်းတက်သည်။

၆။ ဘိုးတော်ဘုရား

ဘိုးတော်ဘုရားမှာ သာသနာရေး၊ ပညာရေးနှင့် တိုင်းပြည်ပြောသာယာရေးတို့ကို အားပေးတော်မူသော ဘုရင်ဖြစ်သည်။ ဘိုးတော်ဘုရားသည် အောင်ပင်လယ်ကန်၊ နန္ဒာကန်တို့ကို ထပ်မံပြုပြင်တော်မူသည့်အပြင် မိတ္ထီလာကန်တော်ကြီးကိုလည်း အသစ်ဆည်ဖို့တော်မူသည်။ ၁၁၄၅ ခုနှစ်တွင် နိုင်ငံတော်စစ်တမ်းများကို စီစဉ်ရေးသားစေသည်။ ဤစစ်တမ်းများမှာ ယခုခေတ် သန်းခေါင်စာရင်းကောက်ယူပုံနှင့် တူလှသည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ လူနေအိမ်ခြေ၊ မြေယာ အကျယ်အဝန်း၊ အသီးအနှံအထွက်၊ အခွန်အကောက် စသည်တို့ကို စစ်ဆေးမေးမြန်းပြီးလျှင် စာရင်းတင်ထားခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုစစ်တမ်းသည် ဘိုးတော်ဘုရား စစ်တမ်းဟုထင်ရှားသည်။ ထိုနှစ်မှာပင် အမရပူရမြို့သစ်တည်၍ ပြောင်းရွှေ့စံနေတော်မူသည်။

သာသနာရေးနှင့် စပ်လျဉ်း၍ မင်းကွန်းစေတီ၊ မင်းကွန်းခေါင်းလောင်းကြီးတို့ကို ပြုလုပ်လှူဒါန်းတော်မူသည်။ ထိုမှတစ်ပါး မြို့ပေါင်း ၆၅မြို့သို့ ပိဋကတ်တော် အစုံနှင့်တစ်မြို့လျှင် သံဃာ ၅ပါးစီ သာသနာပြု စေလွှတ်တော်မူသည်။ မင်းကြီးသည် များမတ်ပညာရှိများကို အိန္ဒိယပြည်သို့စေလွှတ်၍ ဆေးကျမ်း၊ ဓာတ်ကျမ်း၊ ဗေဒင်ကျမ်း အစရှိသော ကျမ်းပေါင်း ၁၀၀ ကျော်တို့ကို ဆောင်ယူလာစေပြီးလျှင် မြန်မာဘာသာသို့ ပြန်ဆိုစေသည်။

၁၁၄၆ ခုနှစ်တွင် ရခိုင်ပြည်ကို သားတော်အိမ်ရှေ့မင်းအား စေလွှတ်သိမ်းပိုက်အောင်မြင် တော်မူ၍ မဟာမုနိရုပ်ပွားတော်ကြီးကို မန္တလေးမြို့သို့ ပင့်ဆောင်ခဲ့သည်။ ရခိုင်ပြည်ကိုသိမ်းယူ ပြီးနောက် စစ်တကောင်းနှင့် ရခိုင်နယ်ခြားအရေး နှင့်စပ်လျဉ်း၍ မြန်မာနှင့် အင်္ဂလိပ်တို့ မသင့်မတင့် ဖြစ်ကြသည်။ ဘိုးတော်ဘုရားလက်ထက် ၁၁၇၄ ခုနှစ်တွင် အမေရိကန်သာသနာပြု ဆရာယုဒသန် နှင့် ဇနီးတို့ ခရစ်ယာန်အယူဝါဒပြန့်ပွားစေရန် ရောက်ရှိလာသည်။ မြန်မာဌေးဒင်္ဂါးများကို ဘိုးတော်ဘုရား လက်ထက်တွင် စတင်သွန်းလုပ်သည်။

၇။ ဘကြီးတော်

ဘိုးတော်လွန်ပြီးနောက် မြေးတော် ကုန်းဘောင်ခြောက်ဆက်မြောက် ဘကြီးတော်ဘုရား နန်းတက်သည်။ ဘကြီးတော်သည် ၁၁၈၅ ခုနှစ်၌ ထီးနန်းကို အမရပူရမှ အင်းဝမြို့သို့ ပြန်လည် ပြောင်းရွှေ့သည်။

ဤမင်းလက်ထက် ၁၁၈၅ ခုနှစ်တွင် အင်္ဂလိပ်နှင့်မြန်မာတို့ ပထမစစ်ဖြစ်ပွားသည်။ စစ်ဖြစ်ရခြင်းအကြောင်းမှာ မြန်မာပိုင်ဖြစ်သော အာသံနှင့်မဏိပူရနယ်မှ စော်ဘွားများထောင်ထား ခြားနားသည့်အခါ အင်္ဂလိပ်တို့က မိမိတို့ပိုင်နက်အတွင်းက လက်ခံ၍ ဒားပေးအားမြှောက်ပြု လေသည်။ မြန်မာတို့ကလိုက်လံဖမ်းဆီးရာတွင် မသင့်မတင့်ဖြစ်ကြသည်။ ၁၁၈၅ ခုနှစ်တွင် နတ်မြစ်ဝရှိ ရှင်မဖြူကျွန်း (ရှုပူရီကျွန်း)ပေါ်၌ အင်္ဂလိပ်တို့က စစ်တပ်တည်ဆောက်သည်မှစ၍ ထိုကျွန်းကို သူပိုင်သင့်သည်၊ ငါပိုင်သင့်သည်ဟု ငြင်းခုံရင်း စစ်စတင်ဖြစ်ပွားလေသည်။ ဤစစ်ပွဲ တွင် မြန်မာတို့ အရေးနိမ့်သဖြင့် ရန္တပိုစာချုပ်အရ ရခိုင်နှင့် တနင်္သာရီနယ်များကို အင်္ဂလိပ်သို့ပေး လိုက်ရ၏။ အာသံ မဏိပူရနှင့် ကချာနယ်တို့ကို မနှောင့်ယှက်ပါဟု မြန်မာတို့က ကတိပြုရ၏။ ထိုစစ်ပွဲများတွင် ရဲစွမ်းသတ္တိနှင့်ပြည့်စုံသော မြန်မာ စစ်ဗိုလ်ချုပ်ကြီး မဟာဗန္ဓုလကို နိုင်ငံခြားသားများပင် ချီးကျူးကြသည်။

၈။ သာယာဝတီမင်း

သာယာဝတီမင်းလက်ထက်တွင် ရန္တပိုစာချုပ်ကို အသိအမှတ်မပြုသဖြင့် အင်္ဂလိပ်တို့နှင့် တင်းမာမှုဖြစ်ခဲ့သည်။ အောက်ပြည် ဒဂုံသို့ အလုံးအရင်းနှင့် စုန်ဆင်းကာ မြန်မာ့အင်အားပြခဲ့သည်။ စိတ်ဓာတ်ခိုင်မာထက်မြက်သော ဘုရင်ဖြစ်၍ သူ့လက်ထက်တွင် နိုင်ငံခြားသားတို့က စစ်ဆင်ခြင်း မရှိခဲ့ချေ။

၉။ ပုဂံမင်း

ပုဂံမင်းလက်ထက် ၁၂၁၃-ခုနှစ်တွင် ရန်ကုန် ဟံသာဝတီဝန်ကြီးဦးအုပ်က အင်္ဂလိပ် သင်္ဘောကပ္ပိတ လူဝစ်နှင့် ရှက်ပဒ်တို့ကို ညှဉ်းပန်း နှိပ်စက်ပါသည်ဟု အကြောင်းပြ အရေးဆိုသည်မှ အစပြု၍ အင်္ဂလိပ်မြန်မာ ဒုတိယစစ်ပွဲဖြစ်ရပြန်သည်။ မြန်မာတို့ အရေးနိမ့်သဖြင့် မြေထဲမြို့မှစ၍ အောက်မြန်မာနိုင်ငံတစ်ခုလုံးကို ၁၂၁၄-ခုနှစ် နတ်တော်လတွင် အင်္ဂလိပ်တို့ သိမ်းယူလေသည်။

၁၀။ မင်းတုန်းမင်း

၁၂၁၄-ခုနှစ် နန်းတက်တော်မူသော မင်းတုန်းမင်းမှာ ကုန်းဘောင်မင်းဆက်တွင် တော်ဖြောင့်၍ သီလ၊ ပညာ၊ အမြော်အမြင်နှင့်ပြည့်စုံသော မင်းကောင်းမင်းမြတ်တစ်ပါး ဖြစ်သည်။ ၁၂၁၈-

ခုနှစ်တွင် မန္တလေးမြို့ကို စတင်တည်ထောင်ပြီးလျှင် ၁၂၁၉-ခုနှစ်တွင် ပြောင်းရွှေ့ စံနေတော်မူသည်။ မင်းတုန်းမင်းသည် သာသနာရေး၊ ပညာရေးတို့ကို အထူးအားပေးချီးမြှင့်တော်မူသည်။ လောကမာရဇိန်၊ ကျောက်တော်ကြီးစသော စေတီရုပ်ပွားတော်များစွာတို့ကို တည်သည်။ ရွှေတိုဝ်စေတီတော်တွင် ထီးသစ်တင်တော်မူသည်။ ပိဋကတ်သုံးပုံ ပါဠိတော်မြတ်ကို ပဉ္စမသင်္ဂါယနာနှင့် ကျောက်ထက်အက္ခရာ တင်၍ ကုသိုလ်တော်၊ လောကမာရဇိန် စေတီပရိဝုဏ် အတွင်းစိုက်ထားတော်မူသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း ပထမပြန် စာမေးပွဲများကိုလည်း ပြုလုပ်ပေးလေသည်။ ပညာရေးနှင့်စပ်လျဉ်း၍ တိုင်းရင်းစာပေ များကိုသာမက နိုင်ငံခြားစာပေတို့ကိုပါ အားပေးလိုရကား ခရစ်ယာန်ဘုန်းကြီး ဆရာမှတ်ကြီးကို မြေရာနှင့်တကွ အင်္ဂလိပ်စာသင်ကျောင်းဆောက်ပေးပြီးလျှင် သားတော်များကိုသင်စေသည်။ ပြင်သစ် ဘရင်ဂျီဂိုဏ်းအုပ် ဘီဂနွတ်ကိုလည်း ချီးမြှောက်လေသည်။

မင်းတုန်းမင်းသည် အင်္ဂလိပ်များနှင့် အသင့်အတင့် ဆက်ဆံတော်မူသည်။ အင်္ဂလိပ်တို့နှင့် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးစာချုပ် နှစ်ကြိမ်တိုင်ချုပ်ဆိုခဲ့သည်။ သို့ရာတွင်ကျွန်းသစ်၊ ရေနံ၊ ကျောက်နီ စသောကုန်များကို မိမိတစ်ဦးတည်းပိုင်လုပ်၍ တူးဖော်ထုတ်လုပ်ရောင်းချသည်။

၁၂၂၃-ခုနှစ်တွင် သဿမေဓအခွန်တောင်းခံပြီးလျှင် အမှုထမ်း၊ အရာထမ်းတို့ကို ရွာစား၊ မြို့စား မပေးတော့ဘဲ လစာ၊ ရိက္ခာများ ချီးမြှင့်တော်မူသည်။ ကင်းဝန်မင်းကြီးကို သံကြီးအဖြစ် ခန့်၍ အင်္ဂလန်ပြည်၊ ပြင်သစ်ပြည်၊ အီတလီပြည်များသို့ စေလွှတ်ခဲ့သည်။ လူငယ်လူရွယ်ကလေး များစွာတို့ကို နိုင်ငံခြားသို့ ပညာတော်သင်များ အဖြစ်ဖြင့်လည်း စေလွှတ်ခဲ့သည်။

မင်းတုန်းမင်း၏ ညီတော် ကနောင်မင်းသားအိမ်ရှေ့စံမှာ အုပ်ချုပ်စီမံရေး၊ ပြည်တွင်း လုံခြုံရေး၊ စစ်တပ်များခေတ်မီလက်နက် တပ်ဆင်ရေး၊ နိုင်ငံတော်အတွင်း စက်မှုလက်မှုထွန်းကားရေး တို့ကို အမြဲတစေဂရုစိုက်ကာ မင်းတုန်းမင်းအား အကူအညီပေးခဲ့သည်။ အိမ်ရှေ့မင်းသားမှာ မြင်ကွန်းနှင့် မြင်းခုံတိုင်မင်းသားတို့၏ လုပ်ကြံခြင်းခံရသဖြင့် ရည်ရွယ်ချက် အထမမြောက်လေ။ ၁၂၄၀-ပြည့်နှစ်တွင် မင်းတုန်းမင်း နတ်ရွာစံတော် မူသည်။

၁၁။ သီပေါမင်း

မြန်မာနိုင်ငံတွင် နောက်ဆုံးစိုးစံတော်မူသော သီပေါမင်းမှာ မင်းတုန်းမင်း၏သားတော် တစ်ပါးဖြစ်သည်။ ၁၂၄၀-ပြည့်နှစ် သီပေါမင်း နန်းတက်သောအခါ မင်းသားမင်းသမီး ၄၀ကျော်တို့ အသတ်အဖြတ်ခံရသည်။ သို့ရာတွင် ဤကိစ္စမှာ သီပေါမင်းနှင့် မိဖုရားခေါင်ကြီးတို့ မသိရှိရဘဲ မင်းတုန်းမင်း၏ မိဖုရားကြီးဖြစ်သောဆင်ဖြူမရှင်မိဖုရားကြီးနှင့် အလိုတူသော မှူးမတ်များဆန္ဒအရ ကွပ်မျက်ပစ်သည်ဟု နိုင်ငံသမိုင်းများတွင် ဆိုသည်။

သီပေါမင်းလက်ထက် အင်္ဂလိပ်တို့နှင့် တတိယအကြိမ် စစ်ဖြစ်ရသည်။ ဤတတိယစစ်ပွဲ ဖြစ်ပွားရသည့် အကြောင်းများအနက် ဘုံဘေဘားမားသစ်မှုမှာ တစ်ခုအပါအဝင်ဖြစ်သည်။ တောင်ငူနယ်တွင် သစ်လုပ်သော ဘုံဘေဘားမား ရောင်းဝယ်ရေးအဖွဲ့က သစ်လုံးရေ ၈-သောင်းကို ထုတ်ယူလျက်နှင့် ၃-သောင်းသာစာရင်းပြသလေသည်။ မြန်မာအစိုးရတို့က စစ်ဆေးသိရှိသဖြင့် ကုမ္ပဏီအား ၂၃-သိန်းဒဏ်ရိုက်လေသည်။ ကုမ္ပဏီက မကျေနပ်သဖြင့် အင်္ဂလိပ်အစိုးရကို တိုင်ကြားရာ အိန္ဒိယဘုရင်ခံချုပ် လော့ဒ်ပရင်က နောက်ဆုံး ရာဇသံပေးပို့သည်။ မြန်မာတို့က ကျေနပ်လောက် အောင် ပြန်ကြားသော်လည်း လက်မခံဘဲ အထက် မြန်မာနိုင်ငံသို့ ချီတက်လာပြီးလျှင် ၁၂၄၇-ခုနှစ် တန်ဆောင်မုန်းလဆုတ် ၈-ရက်နေ့တွင် မင်းနှင့်တကွ တိုင်းပြည်ကိုသိမ်းပိုက်သည်။

ကုန်းဘောင်မင်းများ၏ ဘွဲ့တော်နှင့်
ငယ်နာမည်စာရင်း

ခမည်းတော် - မောင်ညိုစံ
မယ်တော် - ရှင်ညိုမိုးအောင်

(၁) အလောင်းမင်းတရား ဦးအောင်ဇေယျ

(၂) နောင်တော်ကြီး
မောင်လောက်

(၃) ဆင်ဖြူရှင်
မောင်ရွှေ

(၅) မောင်းကားစား
မောင်မောင်

(၄) စဉ့်ကူးမင်း
မောင်ရဲလှ

(၆) ဘိုးတော်ဘုရား
မောင်ဝိုင်း

ရခိုင်နိုင် အိမ်ရှေ့မင်း
(ခမည်းတော်လက်ထက် နတ်ရွာစံသည်)

(၇) စစ်ကိုင်းမင်း
ဘကြီးတော်
(မောင်စိန်)

(၈) သာယာဝတီမင်း
မောင်ခင်

(၉) ပုဂံမင်း
မောင်မောင်

(၁၀) မင်းတုန်းမင်း
မောင်လွင်

(၁၁) သီပေါမင်း
မောင်ရေစက်

(အရှင်နိဂြောဓရေး၊ မင်းဆက်ရာဇဝင် သံခိပ်မှ)

ကုန်းဘောင်ခေတ်တစ်ခုလုံးကို ခြုံ၍ကြည့်လိုက်လျှင် ဝမ်းသာစရာ၊ အားရစရာ အချက်များလည်း ပါဝင်သည်။ အလောင်းဘုရားကြီး၊ ဆင်ဖြူရှင်၊ ဘိုးတော်ဘုရားနှင့် မင်းတုန်းမင်းတို့မှာ မြန်မာတို့ ဂုဏ်ယူပြောပလောက်သော မင်းများဖြစ်ကြသည်။

ကုန်းဘောင်ခေတ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံကို အကျယ်ဆုံးအထိ တိုးချဲ့စည်းရုံးနိုင်သည်။ သာသနာရေးကို အထူးဂရုစိုက်၍ ပြုစုခဲ့ကြသည်။ ကုသိုလ်ကောင်းမှုများ ပြုလုပ်ခဲ့ကြသည့်အပြင် သားကြီးငါးကြီး စားသောက်မှု၊ အရက်သေစာသောက်စားမှုတို့ကို တားမြစ်ခဲ့သည်။ ဤခေတ်တွင် ရဟန်းပညာရှိ လူပညာရှိနှင့် စာဆိုတော်များ အများအပြား ပေါ်ထွန်းခဲ့သည်။ မဇ္ဈိမဒေသမှ ယူဆောင်လာသော ဆေးကျမ်း၊ ဓာတ်ကျမ်းများကို မြန်မာဘာသာသို့ ပြန်ဆိုခဲ့သည်။ ကျုံးဝန် ဘုမ္မဇေယျ၊ လက်ဝဲဘိနန္ဒသူ၊ ကင်းဂန်မင်းကြီး၊ ယောအတွင်းဝန်အစရှိသော ဓမ္မသတ်ဆရာကြီးများ၊ ကျမ်းပြုပုဂ္ဂိုလ်ကြီးများ ပေါ်ထွန်းခဲ့သည်။ ဦးတိုး၊ မြဝတီမင်းကြီးဦးစ၊ ကျည်းကန်ရှင်ကြီး၊ ဝက်မစွတ်နဝဒေး၊ မင်းကြီးကတော် ခင်ဆုံ၊ စာဆိုဦးမင်း၊ ဖိုးသူတော် ဦးမင်း၊ အနောက်နန်းမတော် မမြလေး၊ လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင် အစရှိသော စာဆိုတော်များ၊ ဦးကြင်ဥ၊ ဦးပုညအစရှိသော ပြဇာတ်ရေးဆရာများ ပေါ်ထွက်ခဲ့သည်။ ကုန်းဘောင်ခေတ်တွင် တေးထပ်၊ လေးဆစ်သဖြန်၊ ဘောလယ်၊ ယိုးဒယားသီချင်းကြီးများ စသည်တို့ မြန်မာစာပေတွင် သစ်ဆန်းပေါ်ထွက်လာခဲ့သည်။

ပညာရေးနှင့် စပ်လျဉ်း၍ မြန်မာစာပေသာမက ပြင်သစ်စာပေ၊ အင်္ဂလိပ်စာပေများကိုလည်း လေ့လာလိုက်စားလာကြသည်။ မန္တလေးမြို့တွင် အင်္ဂလိပ်စာသင်ကျောင်းပင် ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်။ ထိုမှတစ်ပါး ကုန်းဘောင်ခေတ်တွင် စစ်မှုထမ်းများကို ဘောင်းဘီများ ဝတ်ဆင်စေ၍ အီတလီလူမျိုး၊ ပြင်သစ်လူမျိုး ဆရာများနှင့် ကြပ်မတ်သင်ကြားစေသည်။ ရှေးအခါက မင်းမှု ကိစ္စအတွက် ခြေလျင်တော်၊ လှေလျင်တော်များကို သာ အသုံးပြုသော်လည်း ၁၂၃၅-ခုနှစ်ကစ၍ ကြေးနန်းရုံးတော်များ ပေါ်လာသည်။ မင်းတုန်းမင်း လက်ထက်၌ စက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်းများကို သင်ကြားရန် နိုင်ငံခြားသို့ ပညာတော်သင်များစေလွှတ်သည်။ နေပြည်တော်တွင် ရက်ကန်းရုံတော်ကြီး၊ ဆန်ကြိတ်ရုံများ၊ လက်နက်လုပ်စက်ရုံ၊ လွှစက်ရုံ၊ သကြားချက်ရုံ၊ ဖန်ချက်ရုံ စသည်ဖြင့် စက်မှုလက်မှုရုံပေါင်း ၅၀ကျော်တို့ကို စတင်လုပ်ကိုင်နေလေပြီ။ ထိုမှတစ်ပါး မန္တလေးမြို့ နန်းတော်အတွင်းရှိ စာပုံနှိပ်စက်မှ ရိုက်နှိပ်ထုတ်ဝေသော 'ရတနာပုံနေပြည်တော်သတင်းစာ' အမည်ဖြင့် သတင်းစာပင်ပေါ်နေလေပြီ။

ဤအကြောင်းအရာများကား မြန်မာတို့ခေတ်ကို အမိလိုက်လာပုံ၊ တိုးတက်လာပုံကို ပြသသဖြင့် ဂုဏ်ယူဖွယ်ရာများဖြစ်တော့သည်။ ကုန်းဘောင်ခေတ်တွင် ဝမ်းနည်းစရာအဖြစ်အပျက်များကား နောင်တော်ကို ညီတော်များက ပုန်ကန်ခြင်း၊ ခမည်းတော်၊ ဘထွေးတော်များကို သားတော် တူတော်များက ပုန်ကန်ခြင်းများနှင့် နန်းတော်ထဲတွင် သူ့ဘက်ငါ့ဘက်ဟူ၍ အကွဲကွဲအပြားပြား ဖြစ်နေကြခြင်းများဖြစ်သည်။

မြန်မာဘုရင်က ပြင်သစ်တို့အား အထူးအခွင့်အရေးများပေးပြီးလျှင် မဟာမိတ်စာချုပ်များ၊ စီးပွားရေးစာချုပ်များ ချုပ်ဆိုသည်ကို အင်္ဂလိပ်တို့က အထူးမခံမရပ်နိုင်ဖြစ်ကြသည်။ မြန်မာ နိုင်ငံတော်အထက်ပိုင်းကို ပြင်သစ်တို့သိမ်းပိုက်ခြင်း၊ သို့မဟုတ် သြဇာလွှမ်းမိုးခြင်းများ ပြုလုပ်မည်ကို စိုးရိမ်မကင်းဖြစ်ကြသဖြင့် အင်္ဂလိပ်တို့က မြန်မာနိုင်ငံ အထက်ပိုင်းကို တစ်နည်းနှင့်မဟုတ်တစ်နည်း သိမ်းယူလိုက်ကြခြင်းဖြစ်သည်။

ဤသို့အားဖြင့် အနောက်လက်နက်နိုင်ငံကြီးများ စားခွက်လုမှုကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံသည် ထီးသုဉ်း၊ နန်းသုဉ်း၊ မင်းသုဉ်းပြီးနောက် ကျွန်ဘဝတွင် စုံးစုံးမြုပ်ခဲ့ရလေသည်။

(ဤကုန်းဘောင်မင်းများ၏ အကျဉ်းချုပ်ကို စွယ်စုံကျမ်းမှ ကိုးကားပါသည်။ “ကုန်းဘောင်ရှာပုံတော်” စာအုပ်၌ ထိုမင်း ၁၁-ပါးတို့ လက်ထက်တွင် လူသိနည်း၍ စိတ်ဝင်စားဖွယ် ကောင်းသော ဖြစ်ရပ်တို့ကိုရှာဖွေကာ မီးမောင်းထိုး ပြသခြင်းဖြစ်ပါသည်။ သာမန် သမိုင်းစာအုပ်များ၌ ကြုံတွေ့ရသော ရာဇဝင် အချက်အလက်များကို သမားရိုးကျ တင်ပြနည်းမျိုးမဟုတ်ဘဲ ကုန်းဘောင်ခေတ်၏ ဇာတ်ဆောင်သူများကို ရုပ်ရှင်၌ မြင်ရသလို အသက်ရှိစဉ်ကအတိုင်း ရှာဖွေတင်ပြသော ရှုကွက်ရှုခင်းများ ဖြစ်ပါသည်။)

ရွှေရုပ်တု ပူဇော်ပွဲ

မင်းတုန်းမင်းကြီးသည် စံနန်းတော်ဆောင် ဘုရားခန်းအတွင်းရှိ ဆွေတော်မျိုးတော်၏ ရုပ်တု တော်များကို ဦးချပူဇော်နေ၏။ လဆန်း ၁-ရက်နေ့တိုင်း ထိုရွှေရုပ်တုများကို ပူဇော်မြဲတည်း။

ရွှေရုပ်တုတော်ပေါင်း ၁၅-ပါးရှိသည်။ ကုန်းဘောင်မင်းဆက်ကို စတင်ထူထောင်သူ အလောင်းမင်းတရားကြီးမှစ၍ ပူဇော်ခြင်းဖြစ်သည်။ တစ်ဦးစီ အနုမောဒနာပြုသော ဂါထာများကို ရွတ်ဆိုရသည်။

ထိုအချိန်၌ နန်းတော်ဆောင်ရှေ့ခန်းတွင် မိဖုရားခေါင် စကြာဒေဝီတစ်ဦးသာလျှင် ဘုရားစင်၌ လည်းကောင်း၊ ဆွေတော်မျိုးတော် ရုပ်တုများ ရှေ့၌လည်းကောင်း ဆီမီးများထွန်းညှိကာ ဝေယျာဝစ္စ ပြုလျက်ရှိနေသည်။ မင်းတုန်းမင်း ရွတ်ဆိုသော ဂါထာကား...

ဝိနဋ္ဌသာသနက္ကာရော- မွန်သူပုန်တို့ကြောင့် ပျက်စီး ညှိုးနွမ်းသော သာသနာ တော်ကို ကောင်းစွာပြုစု တော်မူထသော-

- အနာထာနံ - ကိုးကွယ်ရာမဲ့ကုန်သော တိုင်းသူ ပြည်သား၊ လူအများတို့၏-
- သုနာထတော - လွန်စွာ ကိုးကွယ်ရာဖြစ်ထသော
- မံဝံသရက္ခတော - ငါတို့အနွယ်ကို စောင့်ထသော
- ပုရာမာပကော - သိကြားမင်း၏ အယုဇ္ဈမူရပြည်ကြီးနှင့်တူစွာ ရတနာသိမ်ကုန်းဘောင် နေပြည်တော်ကြီးကို ဖန်ဆင်းတည်ထောင်တော်မူထသော
- ယောရာဇာ - အကြင် ဘဝရှင်မင်းတရားကြီးသည်
- အထိ - ရှိ၏။
- တံ- ထိုရတနာသိမ် ကုန်းဘောင်မြို့တည် နန်းတည်ဘဝရှင် အလောင်းမင်း တရားကြီးကို
- နမေနမာမိ - ရှိခိုးပါ၏။

ကုန်းဘောင်မင်းဆက်ကို စတင်တည်ထောင်သူ အလောင်းမင်းတရားကြီးမှစ၍ မိဘဘိုးဘွား ဆွေတော်မျိုးတော်တို့အား ရွှေရုပ်တုများပြုလုပ်ပူဇော်သော အလေ့အထကို သက္ကရာဇ် ၁၂၁၅- ခု တပို့တွဲ လဆန်း ၉-ရက်နေ့မှစ၍ မြန်မာပုဏ္ဏားများနှင့် စတင်ခဲ့သည်။ ဘိသိက်တော်ပြုခွင့်ရသော ပုဏ္ဏားများက ယင်းရုပ်တုပူဇော်ရန် ဂါထာပါဠိအနက် မိတ်လင်စုံတို့ကို နှုတ်တက်အရ ကျက်ရသည်။

တပို့တွဲလကျသည့်အခါ မြန်မာပုဏ္ဏားတို့ကို ခေါင်းဆောင်လုပ်သူက နန်းတွင်းရုပ်တုတော်များ ရှိရာတွင် ကြီးကြပ်ပူဇော်စေရသည်။ မင်းရုပ်တုအသစ် ထုလုပ်သည့်အခါ ပုဏ္ဏားများက ဂါထာအသစ် စပ်ဆိုဆက်သရသည်။ လဆန်း ၁ရက်နေ့ ရုပ်တုပူဇော်ပွဲ၌ ပုဏ္ဏားများတက်ရန်မလိုချေ။ ရှင်ဘုရင်နှင့် မိဖုရားတို့သာလျှင် မိသားစုကိစ္စတစ်ရပ်အနေဖြင့် ဆောင်ရွက်တော်မူကြသည်။

ဘေးလောင်းတော် ဘိုးလောင်းတော်တို့နှင့်တကွ ဘွားတော်မယ်တော်များကို ရုပ်တုပြုလုပ် ကိုးကွယ်ခြင်း၊ ထိုရုပ်တုများကို ဌာပနာခြင်းတို့ကား မြန်မာရာဇဝင်၌ ကြုံတွေ့မြင်ဖြစ်သည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် ထိုသို့ကိုးကွယ်ရာတွင် မင်းဆက်တိုင်းထုလုပ်ကိုးကွယ်ကြမည်ဟု မျှော်လင့် မည်ပင်။ ရှည်လျားသော ပုဂံမင်းဆက်မျိုးအတွက်ကား စုံလင်စွာထုလုပ်ရန် ခဲယဉ်းပေမည်။ ပန်းထိမ် ပန်းပုအတတ်မှာလည်း ခေတ်တိုင်းထွန်းကားသည်မဟုတ်၍ အခက်အခဲရှိပေမည်။

ကုန်းဘောင်မင်းဆက်ရုပ်တုများနှင့် ပတ်သက်၍ ကျွန်တော်တအံ့တဩ ကြုံတွေ့ရသည်ကား မုဆိုး(၁၁)ဆက်၌ မင်းတုန်းမင်းက မင်း (၃)ဆက်ကို အသိအမှတ်မပြုဘဲ ဝိုင်းပယ်ထားခြင်း ဖြစ်လေသည်။ ရုပ်တုပြုလုပ်ကိုးကွယ်ရာ၌ (၁) မြေဒူးမင်း (၂) ဖောင်းကားစားနှင့် (၃) ပုဂံမင်း တို့ကို သူတို့မိဖုရားများနှင့်တကွ ချန်လှပ်ထားခဲ့သည်ကို တွေ့ရ၏။

မြန်မာမင်း အုပ်ချုပ်ပုံစာတမ်း (တတိယတွဲ စာမျက်နှာ ၈၉)၌ပါရှိသော မင်းရုပ်တုပူဇော် စာရင်းကိုလေ့လာလျှင် အောက်ပါအတိုင်းကြုံတွေ့ရ၏။

- (၁) အလောင်းမင်းတရားနှင့် မိဖုရားကြီး။
- (၂) နောင်တော်ကြီးမင်းနှင့် မိဖုရားကြီး။
- (၃) ဆင်ဖြူရှင်မင်းနှင့် မိဖုရားကြီး။
- (၄) ဗဒုံမင်းနှင့် မိဖုရား ၂ပါး။
- (က) မိဖုရားခေါင်ကြီး။
- (ခ) မြောက်နန်းမိဖုရား။

မှတ်ချက်။ ။ ဤသို့ မိဖုရားနှစ်ပါး ပူးတွဲ ထည့်သွင်းရခြင်းမှာ မိဖုရားကြီး၌ သမီး တော်များသာ ထွန်းကားသဖြင့် မြောက်နန်းမိဖုရား၏ သားတော် အိမ်ရှေ့ကိုယ်တော် “ရွှေတောင် မင်း” နှင့် ထိမ်းမြားခဲ့ရသည်။ ထိုအိမ်ရှေ့မင်းနှင့် မိဖုရားတို့မှ ကုန်းဘောင်ဆက်များ ထွန်းကားခဲ့ပြန်သည်။

(၅) ပုဂံဘုရင်ခံ (အိမ်ရှေ့မင်း၏ညီ)
မှတ်ချက်။ ။ ထိုမင်းသားကြီးမှာ ရွှေဘိုမင်း၏ ယောက္ခမတော်ဖြစ်သည်။ ထိုပုဂံမင်း၏ သမီးတော် သည် ရွှေဘိုမင်း၏ တောင်ဆောင်တော် မိဖုရားဖြစ်ရာမှ မင်းတုန်းမင်းနှင့် ကနောင် မင်းတို့ ဖွားမြင်ခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် မင်းတုန်းမင်းက သူ၏ မယ်တော်ဘက်က ဘိုးတော်ကိုလည်း ထည့်သွင်းပူဇော်လို၍ ရုပ်တုပြုလုပ်ခြင်းဖြစ်သည်။

(၆) ဘကြီးတော် စစ်ကိုင်းမင်း။
မှတ်ချက်။ ။ ဘုရင်မင်းမြတ်တို့ကို မိဖုရားခေါင်ကြီးများနှင့် ပူးတွဲထုလုပ်လေ့ရှိသော်လည်း ဘကြီးတော်၏ မိဖုရားခေါင်မှာ နန်းမတော်မယ်နုဖြစ်၏။ မယ်နုကို မင်းတုန်းမင်း၏ ခမည်းတော် ရွှေဘိုမင်းကကွပ်မျက်ခဲ့သဖြင့် ရုပ်တုတော် စာရင်း၌ ထည့်သွင်းရန် ခက်လေတော့၏။

(၇) ရွှေဘိုမင်းနှင့် တောင်ဆောင်တော်မိဖုရား။

မှတ်ချက်။ ။ ရွှေဘိုမင်းနှင့် မိဖုရားခေါင် ကျပ်မင်းသမီးတို့မှ ပုဂံမင်းနှင့် စကြာဒေဝီတို့ကို ဖွားမြင်သည်။ ပုဂံမင်းက မင်းတုန်းနှင့် ကနောင်မင်းသားတို့ ရန်ရှာသဖြင့် ရွှေဘိုသို့ ရှောင်တိမ်းခဲ့ပြီး ပုဂံမင်းကို နန်းချခဲ့သည်။ ထိုသို့နန်းကျခဲ့ရသော မင်းနှင့်သူ၏မယ်တော်ကို မင်းတုန်းမင်းက ပူဇော်ပသရန် မလွယ်ချေ။ ထို့ကြောင့် ရွှေဘိုမင်းနှင့် မိဖုရားခေါင်နေရာတွင် မင်းတုန်းမင်းက ခမည်းတော်နှင့် သူ၏ မယ်တော်ရင်းကို အစားထိုးလိုက်လေသည်။

(၈) နန်းမတော်စကြာဒေဝီ။

မှတ်ချက်။ ။ မင်းတုန်းမင်း၏ မိဖုရားခေါင် စကြာဒေဝီသည် မင်းတုန်းမင်းထက် ၂-နှစ်စောကာ နတ်ရွာစံသွားသည်။ မင်းတုန်းမင်းထက် အသက်၂-နှစ်ကြီး၍ အစ်မတော်ဟု ခေါ်စမြဲတည်း။ စကြာဒေဝီ လွန်သောအခါ မင်းတုန်းမင်းမှာ ယူကျုံးမရဖြစ်လျက် တောင်နန်းမတော် နေရာ၌ ဘယ်မိဖုရားကိုမျှ အစားထိုးခန့်ထားခြင်း မပြုခဲ့ပေ။ စကြာဒေဝီရွှေရုပ်တုလုပ်ကာ မင်းတုန်းမင်းက သူ၏ နေ့စဉ်လုပ်ရပ်တို့ကို အမြဲ လျှောက်တင် အမျှဝေလေ့ ရှိသည်ဆို၏။

ဤရုပ်တုတော် စာရင်းတွင် မင်းနှင့် မိဖုရား စုစုပေါင်း ၁၆ဦးပါဝင်ရာ ရှင်ဘုရင် ၆-ပါး၊ အိမ်ရှေ့မင်း- ၁၊ ဘုရင်ခံ- ၁နှင့် မိဖုရား ၈-ပါး ဖြစ်သည်။

မင်းတုန်းမင်းထုလုပ် ကိုးကွယ်သော စာရင်းဖြစ်၍ ကုန်းဘောင် ၁၁-ဆက်တွင် မင်းတုန်းနှင့် သီပေါတို့ပါနိုင်စရာ မရှိတော့ပေ။ ဝိုင်းပယ်သော ဘုရင် ၃-ပါးနှင့် မိဖုရားတို့ကို ထုတ်နုတ်ရေတွက် ပါမူ အထက်ပါစာရင်းအတိုင်း မှန်နေပေသည်။

မင်းတုန်းမင်းကြီး၏ ဆက်လက်ရွတ်ဖတ် ပူဇော်သံကို ကျွန်တော်တို့ဆက်လက်ကြားနာကြ ကုန်အံ့။

- တဿ - ထိုအလောင်းမင်းတရားကြီး၏
- ယာအဂ္ဂမဟေသိကာ - အကြင် နန်းမတော်စုံ အရှင်မိဖုရားခေါင်ကြီးသည်
- ပုတ္တနတ္တာဒိနံ - သားတော် မြေးတော် အစရှိသော ဆွေတော်မျိုးတော် တို့အား
- လဒ္ဒညသုခါ - ငါတို့ကဲ့သို့ ရွှေမှောက်စင်စင်၊ ပြည်ရှင်မင်းစစ်၊ ဖြစ်အပ်၍သာ ရအပ်သော ချမ်းသာရှိကုန်သည်
- ဟောန္တု - ဖြစ်စေကုန်သတည်း။
- ဣတိ - ဤသို့
- နာထတိ - တောင့်တတော်မူအပ်၏။
- တံ။ - ထိုဘဝရှင် အလောင်းမင်းတရားကြီးဘုရား၏ တောင်နန်းမတော်စုံ အရှင် မိဖုရားခေါင်ကြီးကို
- အဟံ။ - ငါသည်
- သဒါ။ - အခါခပ်သိမ်း
- နမာမိ။ - ရှိခိုးပါ၏။

မင်းတုန်းမင်းက တစ်ပုဒ်ရွတ်၍ပြီးတိုင်း အသင့်ရှိသော ကြေးစည်ကိုထုသည်။ မိဖုရားကြီး စကြာဒေဝီသည် ဘုရားခန်း ဝေယျာဝစ္စများ ရွက်ဆောင်ရင်း မင်းတရားကြီးကိုလည်း ရံခါယပ်ခတ် ပေးသည်။

ဆွေတော်မျိုးတော် ပူဇော်ပွဲဖြစ်၍ အခြားသော ပရိသတ်အသိုင်းအဝိုင်းမလိုအပ်ဘဲ မင်းနှင့် မိဖုရားကြီးသာ သက္ကစွမြောက်ကိုယ်ထိလက်ရောက် ပူဇော်ဆုတောင်းကြသည်။

မင်းတုန်းမင်းနှင့် စကြာဒေဝီတို့အဖို့ ဦးအောင်ဇေယျသည် ကျေးဇူးတော်ရှင်မှန်၏။ ဤကုန်းဘောင်ဆက်ကို သူထူထောင်ခဲ့သဖြင့် ဤထီးနန်းစည်းစိမ်ကို မြေးတော်အစဉ်၊ မြစ်တော် အဆက်စံစားနေရသည် မဟုတ်လော။ သူတို့အဖို့ကား ဦးအောင်ဇေယျကို ကျေးဇူးတင်ထိုက် ပါပေသည်ဟု ဆိုဖွယ်ရှိ၏။

သို့သော် မင်းတုန်းမင်း ရွတ်ဆိုသော ဂါထာအနက်ကို ပြန်လည်သုံးသပ်ပါလျှင်-

- (၁) မွန်သူပုန်တို့ကြောင့် ပျက်စီးညှိုးနွမ်းသော သာသနာတော်ကို ကောင်းစွာပြုစုထသော
- (၂) ကိုးကွယ်ရာမဲ့ကုန်သော တိုင်းသူပြည်သားလူများတို့၏ လွန်စွာကိုးကွယ်ရာ ဖြစ်ထသော
- (၃) ငါတို့၏အနွယ်ကို စောင့်ထသော
- (၄) သိကြားမင်းဘုံနှင့်တူသော ပြည်ရွှေဘုံ နေပြည်တော်ကြီးကို ဖန်ဆင်း တည်ထောင်ထသော စသဖြင့်ပါရှိသည်။

အထက်ပါ အလောင်းမင်းတရားဂါထာ၌ ပါရှိသော ဂုဏ်ပုဒ် ၄ ခုတို့တွင် နံပါတ် ၃အချက် သာလျှင် ဆွေတော်မျိုးတော်တို့နှင့် သက်ဆိုင်ကာ ကျန်ဂုဏ်ပုဒ်တို့မှာ ပြည်သူလူထု အကျိုးသာလျှင် ဖြစ်နေသည်ကို တွေ့ရပေသည်။

မန္တလေးနန်းတော်မှ မျှော်မှန်းရော်ရမ်းကာ ဘေးလောင်းတော် ဦးအောင်ဇေယျကို ဤလို ပူဇော်ကန်တော့တိုင်း မင်းတုန်းမင်းနှင့် စကြာဒေဝီတို့အဖို့ ရတနာသိခံမြို့ကို လွမ်းဆွတ်သတိရသည်။ သူတို့နှစ်ဦးစလုံးသည် ငါးမည်ရပြည်ရွှေဘုံ၌ ရေစက်ဆုံစည်းကာ ထီးနန်းစိုက်ထူခဲ့ကြသည် မဟုတ်လော။ စကြာဒေဝီ၏ မိဖုရားခေါင်ဘဝမှာ ရွှေဘုံမှစခဲ့သည်။ ကနောင်နှင့် လှိုင်ထိပ်ထားတို့ အတွက်လည်း ရွှေဘုံ၌ပင် အိမ်ရှေ့အိမ်တော်ထူထောင်ပေးခဲ့သည်။

ရွှေဘုံတွင် အလောင်းမင်းတရားကြီးအတွက် အမှတ်တရ ကုသိုလ်ကောင်းမှု ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ဘေးလောင်းတော် စံမြန်းခဲ့ရာ နန်းတော်တိုင်များကို ဘုရားဆင်းတုတော်ပေါင်း ဆူရေ ၁၀၅။ ရဟန္တာရုပ်တုတော်ပေါင်း ၉၅ ထုလုပ် ရွှေချစေခဲ့သည်။ ၎င်းတို့ကို ရွှေဘုံနှင့် ကျောက်မြောင်းနယ်အတွင်းရှိ ၄၉ရွာသို့ ဝေခွဲပင့်ဆောင် ကိုးကွယ်စေခဲ့သည်။ ကျေးရွာအသီးသီးမှ ယောက်ျား မိန်းမ ကခုန်တီးမှုတ် ကြိုဆိုကြသည်။ ဘုရင်နှင့် မိဖုရားတို့ကလည်း အထည်အလိပ် မျိုးစုံဝေငှပေးကမ်းကာ ဘေးလောင်း တော်ကို ရည်စူးအမျှဝေခဲ့သည်။

နန္ဒာရေဝန်းရယ်က

အခြားသော စီမံကိန်းမှာ သတ္တဝါအပေါင်း တို့၏ အကျိုးစီးပွားအတွက် ရတနာသိခံမြို့နယ်တွင် မဟာနန္ဒာကန်၊ ကြိုးကြာကန်၊ ဆင်းကွပ်ကန်၊ ကတူးကန်၊ ပလောင်းကန်မှစ၍ ကန်တော် ဆည်တော်များကို အသစ်ထပ်မံဆည်ဖို့ လုပ်ဆောင်စေပြီးလျှင် ကျောက်စာကမ္ပည်း ထိုးမှတ်တော်မူခဲ့သည်။

ချစ်၍ခေါ်ရာ

မင်းတုန်းမင်းက နန္ဒာကန်တော်ကြီးကို ဘေးလောင်းတော်လက်ထက်ကလို ဆွတ်ပျံ့ဖွယ်အောင် ပြုပြင်မွမ်းမံပြီးနောက် ပွဲလမ်းသဘင် မျိုးစုံခင်းကျင်းကြသည်။ အလောင်းမင်းတရားကြီးရှိစဉ် ထိပ်တန်းစာဆိုတော်မှာ စိန္တကျော်သူဦးဩဖြစ်သည်။ သူက ဗဒုံမင်းသားဦးဝိုင်း၏ အကြီးတော်ဖြစ်ခဲ့သည်။ ဗဒုံမင်းသားက မယ်လွန်းမယ်ကို မေတ္တာတိမ်းမပ်ရာတွင် စိန္တကျော်သူက ချစ်၍ခေါ်သည်ရတုကို ရေးပေးခဲ့သည်။ ကန်နန္ဒာ၏ သာယာပုံကိုအတူရှုစားရန် မောင်ကမယ်ကို ဖိတ်ခေါ်ခြင်းဖြစ်သည်။

ချစ်၍ခေါ်သည်၊ လိုက်တော်မူခဲ့
မပျောင်းနွဲ့နှင့်၊ အံ့ဖွယ်အတိ
တိုင်းမသိသား၊ ပြည်ကြီးတန်ဆာ
ကန်နန္ဒာမူ၊ ရာဇာများပန်း
မှန်နန်းများရှင်၊ ဖန်စီရင်၍
ညာခွင်ချောင်းရိုး၊ ကိုးဆယ့်ကိုးက
ရေမိုးယုက်လည်၊ စီးလာသည်ကို
ဆီးဆည်သယ်ဖို့၊ တောင်ကဲ့သို့ပင်
မို့မို့ညိုယောင်၊ သင်းကန်ပေါင်နှင့်
ရေတောင်မောက်လာ၊ လွမ်းဖွယ်သာသည်
ရောက်ခါမြင်တော်မူလိမ့်မည်။

စိန္တကျော်သူမှာ ဗဒုံမင်းသား၏ အကြီးတော်အဖြစ် မလွဲသာ၍ ရည်းစားစာရတုကိုရေးပေး ခဲ့ရသော်လည်း သတို့သမီး မယ်လွန်းမယ်ကလည်း လာပြန်သေးသည်။ သူ့အတွက် ပြန်စာကိုလည်း ဦးဩကပင် အောပေးပါဆို၍မရှောင်သာ ရေးရပြန်သည်မှာ—

ချစ်၍ခေါ်ရာ၊ လိုက်ချင်ပါလည်း
နော်ဇာရွှေကုံး၊ တစ်ခိုင်ရုံးကို
လုံးလုံးမယ်ထွေး၊ မပိုင်သေးခဲ့
မဝေးဘူးဆို၊ မြို့မြောက်ဟိုတွင်
မြင်းမိုရ်တောင်လောက်၊ ကန်ပေါင်မောက်နှင့်
ယင်သောက်ရုံမျှ၊ မြို့မကျသား
ချမ်းမြရေကြည်၊ ကြာငါးမည်လည်း
ထောပည်ဟင်းရမ်း၊ ဖြူးပြောက်မွမ်းလျက်
ဆွတ်လှမ်းမလွယ်၊ ကုံးသီသွယ်သို့
လွမ်းဖွယ်သာယာ၊ ကန်တော်မှာသည်
ရောက်ခါမြင်ရပေလိမ့်မည်။

အလောင်းမင်းတရားကြီးခေတ်က စပ်ဆိုခဲ့သော ထိုရတုကဗျာသည် ခေတ်အဆက်ဆက် စိမ်းလန်းလျက် ယခုအချိန် နန္ဒာကန်ပေါင်ရိုးရှိ မြက်ခင်းသဖွယ် စိုပြည်နေပေသည်။ ကမ္ဘာ့အဆင့် အတန်း၌ အတုယူလောက်သော ဤရေးနည်းရေးဟန်မှာလည်း စိန္တကျော်သူအတွက် သမားဂုဏ်မြောက် လှပါပေသည်။

စကြာဒေဝီအဖို့ အပျော်ဆုံးခရီးမှာ ကျောက်မြောင်းမှ အမရပူရနေပြည်တော်သို့ (ပြည်ကြီးမွန်) ကရဝိက်ဖောင်တော်ကြီးနှင့် လှေတော်သံများ နှာခံကာ စုန်ဆင်းခဲ့ရခြင်းပေတည်း။ ကျောက်မြောင်းတွင် တစ်ညနားကာ ရေ၊ ဆီမီးများ ပူဇော်ကြ၏။ မင်းကွန်း၌ တစ်ညစံကာ ဘုရားဖူးကြ၏။ ရေစုန်နှင့် ရေဆန်ကား ခရီးတစ်မျိုးစီပင်ဖြစ်တော့သည်။ ရတနာသိင်္ဃံသို့ ဆန်တက်စဉ်က တိုင်းပြည်အခြေ မကောင်းပါချေ။ ယခုမူကား ဧရာဝတီလေပြည်အေးနှင့်အတူ တိုင်းပြည်လည်းသာယာအေးချမ်းရှိချေပြီ။

အမရပူရသို့ ပြန်ရောက်သောအခါ ဥပုသ်နေ့တိုင်း ဥပုသ်သည်တို့နှင့် ကုလားကုန်သည်၊ တရုတ်ကုန်သည်တို့ကို ထမင်းကျွေးတော်မူသည်။

ရွှေဘိုခရီးကား လွမ်းစရာ သတိရစရာတွေ များလှစွာ၏။

၂၃၇၈

အာသနာတော်ထူထောင်ရေးဦးစီးဌာန၊ ရန်ကင်းမြို့၊
စာကြည့်တိုက်
ကမာအေး၊ ရန်ကင်း

မင်းနှင့်ပြည်သူ

ဦးအောင်ဇေယျ၏ တိုင်းကျိုးပြည်ကျိုးရွက်ဆောင်မှုများကို သူ၏ အနွယ်တော် ဆွေမျိုးသာမက သာမန်တိုင်းသူပြည်သားတို့ကလည်း ကျေးဇူးမမေ့ပါ။ ပြည်သူတို့၏ အသည်းတစ်နေရာတွင် ဦးအောင်ဇေယျ ရုပ်ကလေးများ ကပ်လျက်ပါရှိသကဲ့သို့ အမြတ်တနိုးပါပေ။

ဦးစွာပေါ်သော ကုန်းဘောင်သီချင်းမှာ ၁၉၀၀ပြည့်နှစ်၌ပင် မြန်မာရုပ်သေးလောက၌ ရေပန်းစားခဲ့သည်။ ထိုသီချင်းကို ရေးစပ်သူမှာ အချုပ်တန်းဆရာဖေ၏ တပည့်ဆရာဉာဏ်ဖြစ်လျက် သီဆိုသူမှာ ဆရာပုဖြစ်သည်။ ဆရာပုက ရုပ်သေးမင်းသမီးကြီးကို ဖြစ်၍ သူ့ကို “အမေပု” ဟုလည်း ခေါ်ကြသည်။

ထိုသီချင်းကို “ပြည်ကုန်းဘောင်” ဟူ၍ပင် ခေါ်ဆိုလျက် ဦးအောင်ဇေယျနှင့် ပြည်ရွှေဘိုကို အမွမ်းတင်ဖွဲ့ဆိုသည်။ မြန်မာဘုရင်ပါတော်မူပြီးနောက် ဦးဆုံးအမျိုးသားစိတ်ဓာတ်ကို ဆွဲလှုပ်လိုက်သော သီချင်းဖြစ်၏။ အခြားထူးခြားချက်မှာ အင်္ဂလိပ်နယ်ချဲ့အစိုးရလက်အောက်တွင် မြန်မာသီချင်းတစ်ပုဒ် အရေးယူစစ်ဆေးဖြတ်တောက်ခဲ့ရသည်မှာလည်း ဤ“ပြည်ကုန်းဘောင်သီချင်း” ပင်ဖြစ်သည်။

မေမြို့မိုးကြည် ရေးသားပြုစုသော “မြန်မာ့လွတ်လပ်ရေးနှင့် တေးဂီတ” ခေါ် စာအုပ်၌ ထိုသီချင်း ဖော်ပြပါ ရှိလျက် ကိုယ့်ဘုရင်ကိုယ့်သခင်ကို တမ်းတမျှော်ခေါ်ရင်း ဇာတိမာန်စိတ်ဓာတ်များ ရင့်သန်ပွားများလာအောင် ဖန်တီးလိုက်ခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုအချိန်က မြန်မာအများစုတို့မှာ သိုက်၊ တဘောင်၊ နက္ခတ်ဗေဒင်တို့၌ အထူးစိတ်ဝင်စားကြရာ-

(သစ္စာ အကျင့်မှန်၊ ကုသလသစ္စံ တမံ အစောင့်ထား၊ မုဆိုးတစ်ကျိပ်ငါး) ဟူသော သိုက်စာတဘောင်အရ ဦးအောင်ဇေယျမှအစ မုဆိုးဘိုမင်းဆက် ၁၅ဆက်အထိရှိသည်။ ယခုပါတော်မူသွားသော သီပေါမင်းအထိ ၁၁ဆက်သာရှိသေး၍ မင်းဆက် ၄-ဆက်ကျန်ရှိသေးသည်။ ဤ ၄-ဆက်သော မင်းတို့က မြန်မာတို့အား ကျွန်ဘဝမှကယ်တင်ကြလိမ့်မည် စသည်ဖြင့်ဆိုကြလေသည်။ ထိုသိုက် တဘောင်ကို ရည်ညွှန်းသော အောက်ပါစာပိုဒ်များကို နယ်ချဲ့အစိုးရက ဖြတ်တောက်ပစ်ခဲ့သည်။

ဘုန်းရောင်လင်းလို့
တဘောင်သီချင်းပေါ်သကို
ယင်းကနက်ရွှေဘို
မင်းဆက်မပြေသကို
ဧကဒသတွေးကြထိုထို။

ပြည်ကုန်းဘောင်သီချင်း

၁။ မွေးမေလေးဖျက်
မြောက်ဘက်ကတဲ့ ပြည်ကုန်းဘောင်
မောင်ဆောင်လို့သွားပါတော့
ရွှေဓားကိုင်မောင်ရဲ့လေး။

၂။ ပြည်ကုန်းဘောင်ဌာန၊ သာစွ
ပန်းခရေညို၊
လွမ်းစရာရွှေဘို
တော့တော့တော့ဆောင်ပါ့တမင်ဆို
ရှင့်ရှင့်ရှင့် သျှောင်ပွလင်အစ်ကို
ခင်ပျိုမေတစ်ပါး
ရွှေဓားကိုင်အစ်ကို
ငါးမည်ကျိတဲ့မြို့ကြီးရန်ပြီ
သည့်လောက်တောင်ထူးလို့
ရောက်ဖူးပေါင်ဆို
နန်းစိုက်ပြည် ဗဟို
ကျမ်းသိုက်ညီသကို။

၃။ မွေးမေဖျက်လို့ မြောက်ဘက်မှာခို
ရွှေသမ္ဘာ၊ တေဇာ၊ နေဝါအရောင်လို့
ဦးအောင်ဇေယျ ပထမအုပ်စိုးသကို
အစမှဆိုဘို
ရှင့်တစ်ဘုန်းဆောင်
ကုန်းဘောင်ပြည်ရွှေဘို။

၄။ တစ်တောဝင်ဝင်
တစ်ပင်ထွက်ထွက်
တစ်ခက်ခိုခို
ရောက်ဖူးတယ်ဆိုရအောင်
ပြည်ရွှေဘိုမြို့ငယ်
ကျုပ်လိုက်ခဲ့မယ်လေး။

၅။ တစ်တောထွက်ဝင်သကို
တစ်ပင်ငဲ့ရိပ်ခို
ချောနွဲ့ခင်အပျို
လင်သည်နှိပ်အစ်ကို

စာတင်ရုံးဆောင်မနှုန်းပေါင်
ဘုန်းရောင်ဖြာသပနေမင်းလို
ရာဇဝင်ထုံးနှောင်မဆုံးအောင်
ကုန်းဘောင်သာစွပြည်ရင်းကို
ပြည်ရင်းကို၊ နေမင်းလို
နေမင်းလို၊ ပြည်ရင်းကို
မွေးမေဖျက်လို့မပျက်ပါသကို။

၆။ ပျိုတစ်ဘုန်းဆောင်လို့
ထိုကုန်းဘောင်မို့
ဘုန်းရောင်လင်းလို့
တဘောင်သီချင်းပေါ်သကို
ယင်းကနက်ရွှေဘို
မင်းဆက်မပြေသကို

၇။ ဧကဒသတွေးကြထိုထို
ရန်မလိုရန်ပြို
သဏ္ဍာန်ဆိုအမှန်ကို
ခုတစ်ဖန်နီးပေါ့
ရန်ကြီးအောင်မည့်အစ်ကို
တော့တစ်ဘုန်းဆောင်
ကုန်းဘောင်ပြည်ရွှေဘို။

ဆရာပုက ရုပ်သေးပွဲများတွင် ထိုသီချင်းကိုဆိုရင်း စကားပဒေသာများညှပ်ကာ ဝေဝေဆာဆာ အထူးနှစ်ခြိုက်တက်ကြွစွာ ပြောဟောသီဆို၏။ ထိုအချိန်က ကြားနာရသူ ပရိသတ်အပေါင်းမှာ နှစ်ထောင်းအားရသည်သာမက ထိခိုက်နာကျင်စွာ ခံစားရသည်ဟုပင် ကြားသိရ၏။

သီချင်း၏ အဓိပ္ပာယ်မှာ နက်နဲကျယ်ဝန်းရုံသာမက အစွမ်းထက်မြက်သည်။ သီချင်း၏ အာနိသင်ကား နယ်ချဲ့အစိုးရအတွက် ကောင်းကွက်မရှိဘဲ ဆိုးကျိုးဆိုးပြစ်များသာ ခံစားဖွယ်ရှိလေသည်။ ထို့ကြောင့်ပင် ဆရာညာဏ်ကိုခေါ်ယူစစ်ဆေးခြင်း၊ အိမ်ကိုလာရောက်ရှာဖွေခြင်း၊ သီချင်းကိုဖြတ်တောက်ခြင်းများပြု၏။ ဆရာညာဏ်က ဘုရားသိုက်စာရှိသည့်အတိုင်း ရေးခြင်းဖြစ်သည်ဟုဆိုသည်။

ထိုသီချင်းကို ဆရာပုသာမက အခြား ဦးဖူးညိုအစရှိသောအနုပညာသည်ကြီးများကပါ ရိုင်းပင်းသီဆိုပေးရာ မြန်မာပြည်တစ်ခွင်လုံး လှည်းနေလှေအောင်း မြင်းစောင်းမကျန် ပျံ့နှံ့သွားခဲ့သည်။

ကုန်းဘောင်အိပ်မက်

အဆိုတော်မေရှင်က (ရှေးဘုရင်)သီချင်းကို စစ်ကြိုခေတ်(ဝါ)ကျွန်ခေတ် မှောင်မိုက်ကြားမှ လွမ်းအားပိုမိသည်ကား-

ဪ-စစ်ကိုင်း၊ ပင်းယ၊ အင်းဝ၊ ကုန်းဘောင်
မုဆိုးဆက်ရယ် စိုးမိုးလို့ရယ်

နေညိုတော့ကွယ်၊ ရွှေဘိုလွမ်းတယ်...
ဪ-အလောင်းဘုရားရယ်
ကောင်းစားတယ်၊ အကြောင်းများရယ်
အခုတိုင်ထင်ရှားတယ်...။

ရွှေဘိုတွင် အလောင်းဘုရား ထွန်းညှိခဲ့သော ထန်းပင်ထန်းလုံး မီးရှူးတိုင်ကြီးများသည် ကျွန်ခေတ်အမှောင်ထုကို ထိုးဖောက်ကာ မျိုးချစ်မြန်မာအပေါင်းတို့၏ တော်လှန်ရေးမီးမောင်းကြီးများ ဖြစ်ခဲ့သည်တကား။

ရှေးဘုရင်များရဲ့ တေဇာရယ်
မမေ့နိုင် တွေးမှိုင့်ကာဆွေးတယ်
စိတ်ဘဝင်... မရွှင်လန်းနိုင်တော့တယ်။

စာရေးဆရာ နန်းညွန့်ဆွေ၏ စိတ်ကူးသည် လိပ်ပြာသဖွယ် ကုန်းဘောင်ဥယျာဉ်တော်ကြီး အတွင်း၌ တဝဲလည်လည် ကျက်စားနေတတ်၏။ သူ၏ (ကုန်းဘောင်အိပ်မက်) ဆောင်းပါး၌ အင်္ဂလိပ်အစိုးရ၏ လက်အောက်ခံ ကျွန်ဘဝတွင် ကျွန်တော်တို့အား မွေးဖွားခဲ့ရာ ကုန်းဘောင်ခေတ်နှင့် လက်တစ်ကမ်းစာမျှသာ ဝေးကွာရကား ကုန်းဘောင်ခေတ်အသွင်ကို မမြင်လိုက်ရစေကာမူ အသံ ဗလံကလေးများကိုမူ ခပ်လှမ်းလှမ်းမှ ကြားခဲ့ရပါသည်။

နန်းတော်ရှေ့ဆရာတင်
နန်းတော်စမုတ်ခံ
ထုတ်ပြန်ရေးခြယ်-လှယ်ပြမည်။
မကြည်အောင်-မိခင်ဖခင်
ဘိုးအေဘွားအေမှီခဲ့သည်
စီးကျမျက်ရည်
ရွှေနန်းတော်တိုင်ကို
မှီကာ ငိုမိသည်။

စာရေးဆရာ နန်းညွန့်ဆွေက (ကုန်းဘောင်အိပ်မက်) ခေါ် ဆောင်းပါး၌ သူ၏အစွဲအလမ်းကို အောက်ပါအတိုင်း ဆက်လက်ဖော်ပြသည်။

(ကိုယ့်ထီးကိုယ့်နန်း ကိုယ့်ကြငှန်း ကိုယ့်ဘုရင် ကိုယ့်အရှင်နှင့် နေလိုက်ရသော ဘဝအကြောင်းကို လူကြီးသူမများက အားပါးတရပြောပြသောအခါတွင် မေးစေ့ကလေးကို လက်နှင့်ထောက်၍ ကျွန်တော်တို့ ကလေးဘဝက နားထောင်ခဲ့ကြရပါသည်။ မည်သို့သောအကြောင်းကြောင့်ပင်ဖြစ်စေ ကိုယ့်ဘုရင် ကိုယ့်အရှင် ဖမ်းဆီးခေါ်ဆောင်သွားသည်ကိုကား မနှစ်မြို့နိုင်ပါချေ။ ထိုသို့စဉ်းစားရင်း ကျွန်တော်သည် ငယ်စဉ်က ကျောင်း၌စာသင်ရစဉ် ရာဇဝင်ဆရာကြီး ပြောသွားသော စကားများကို ကြားယောင်လာပြန်ပါ သည်။ ဆရာကြီးက-

(လောကမှာ ချီးမွမ်းကဲ့ရဲ့တာဟာ အကြောင်းမဟုတ်ဘူး။ အောင်မြင်တာ ဆုံးရှုံးတာဟာ အဓိကဖြစ်တယ်။ ဥပမာပြောရရင် မြန်မာနိုင်ငံလုံးကို တိုက်ခိုက်အောင်မြင်လာခဲ့တဲ့ ဟံသာဝတီ မွန်တွေကို ရွှေဘိုကဦးအောင်ဇေယျဟာ ရွာပေါင်း ၄၆ရွာကို ထန်းလုံးတပ်ကာပြီး ခုခံတိုက်ခိုက်တယ်။

ဒီအခါမှာ သူ့ရဲ့ဖခင်က အားချင်းမမျှ လက်နက်ချင်းမမျှသဖြင့် ဆင်အိပ်ရာဆိတ်နှိုးသလို မလုပ်သင့်ကြောင်း၊ အလျှော့ပေးလိုက်သင့်ကြောင်း ပြောပြပေမဲ့ ဦးအောင်ဇေယျက နားမထောင်ဘဲ ဆက်လက်တိုက်ခိုက်ခဲ့တယ်။ နောက်ဆုံးမှာ ရန်အပေါင်းအောင်မြင်ပြီး မင်းအဖြစ်ကိုရောက်တော့ အားလုံးကဝိုင်းပြီး မြန်မာနိုင်ငံကြီးကို တတိယအကြိမ် တည်ထောင်ဖန်တီးနိုင်ခဲ့တဲ့ အလောင်းမင်းတရားကြီးဦးအောင်ဇေယျရယ်လို့ ချီးကျူးဂုဏ်ပြုတယ်။

(ဒီအတိုင်းပဲ ဂဠုန်ဆရာစံ အင်္ဂလိပ်အစိုးရကို လယ်သမားတပ်ကြီးဖွဲ့ပြီး ပြန်လှန်ခုခံတိုက်ခိုက်ခဲ့တယ်။ တဖြည်းဖြည်းနှင့် အင်အားဆုတ်ယုတ်နည်းပါးဆုံးရှုံးသွားတဲ့အခါကျတော့ လူတွေက ဆရာစံကို ဆင်အိပ်ရာ ဆိတ်နှိုးရမလားလို့ အပြစ်တင်ကြတယ်။ (ငှက်ပျောသီးစားလို့၊ အားတက်တဲ့ ဆရာစံသည် ငါးရက် ဆက်ရက်မဆာပြန်သည်) စသည်ဖြင့် သရော်ကြတယ်။ အကယ်၍သာ ဆရာစံသည် အင်္ဂလိပ်အစိုးရကို အနိုင်ရရှိပြီး မြန်မာပြည်ကြီးကို လွတ်လပ်အောင်လုပ်ပေးခဲ့လျှင် မြန်မာနိုင်ငံကြီးကို စတုတ္ထအကြိမ် စည်းရုံးတည်ဆောက်ခဲ့တဲ့ ကျေးဇူးရှင်ကြီးဆရာစံရယ်လို့ ချီးမွမ်းကြမှာအမှန်ပဲ)ဟု မိန့်ကြားသွားပါသည်။

(ကျွန်တော်သည် ဆရာကြီး၏စကားကို ယနေ့တိုင် ကြားယောင်လျက် ရှိနေပါသည်။)

(ဤသို့အားဖြင့် ကျွန်တော်သည် ကုန်းဘောင်ခေတ်ကို မကြာမကြာ အိပ်မက်မြင်မက်မိပါသည်။ အိပ်မက်ဆိုသည့်အတိုင်း ကတောက်ကတက် တောင်ရောက်မြောက်ရောက် ဖြစ်ခဲ့ပါသည်။ လက်ဝဲသုန္ဒရ အမတ်ကြီးအကြောင်း စဉ်းစားမိလျှင် သနားမိပါသည်။ ပခန်းမင်းသားကြီးအကြောင်းကိုတွေးမိလျှင် ကရုဏာသက်မိပါသည်။ ဘိုးတော်မင်းတရားကြီး၏သားတော် အိမ်ရှေ့ရွှေတောင်မင်းကြီး ရွက်ဆောင်ခဲ့သော ရာဇဝင် သုတေသနအဖွဲ့၊ ကျောက်စာအဖွဲ့၊ စာပေအဖွဲ့၊ ဇာတ်သဘင်အဖွဲ့များ အကြောင်းကို စဉ်းစားလိုက်မိသောအခါ အားတက်မိပါသည်။

(နိုင်ငံတော်တွင် အေးအေးမနေဘဲ ယိုးဒယားသို့ လေးကြိမ်တိုင်တိုင် ချီတက်တိုက်ခိုက်နေသော ဆင်ဖြူရှင်မင်းတရားအကြောင်းကို တွေးမိလျှင်စိတ်ပျက်မိပါသည်။ သို့ရာတွင် တရုတ်စစ်သည်များ မြန်မာနိုင်ငံတွင်းသို့ ကောက်ကွေ့လှည့်ပတ်ကာ ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်လာသောအခါ ရွပ်ရွပ်ချုံ့ချုံ့ ခုခံတိုက်ခိုက်အောင်မြင်သော တိမ်ကြားမင်းခေါင်၊ ဗလမင်းထင်၊ မင်းရဲသီဟသူ စသည့် ဗိုလ်မှူးများ၏ သူရသတ္တိကို ဖတ်ရှုရသောအခါတွင်မူ လွန်စွာ အားတက် ချီးမွမ်း ဂုဏ်ယူမိပါသည်။

(အိပ်မက်ထဲတွင် အားတက်ရသည်ကလည်း အကြိမ်ကြိမ်၊ ရွှင်လန်းရသည်လည်း အခါခါ၊ စိတ်ပျက်ရသည်လည်း အခေါက်ခေါက်၊ ဝမ်းမြောက်ရသည်လည်း အသွယ်သွယ်၊ မျက်ရည်မဆည်နိုင်သည်လည်း အရပ်ရပ်နှင့်ကျွန်တော်၏ ကုန်းဘောင်အိပ်မက်သည် တလည်လည်နှင့်ပြီးဆုံးသည် မရှိပါ။)

ကုန်းဘောင်စိတ်ဓာတ်

အမရပူရမြို့၊ ဂန္ဓာရုံဆရာတော် ရှင်ဇနကာဘိဝံသကား ဝက်လက်နယ်သားဖြစ်သည်။ သရိုင်းရွာသား တောသားကလေး မောင်ဌေးလွင်အဖြစ် သူ၏ဇာတိမာန်ကို(တစ်ဘဝသံသရာ)စာအုပ်၌ ဘုန်းကြီး ၂-ပါးဆွေးနွေးခန်းသဖွယ် ဖော်ပြထားပုံမှာ—
ဦးဓမ္မ ။ ။ အထက်နိုင်ငံမှာ ဘယ်နယ်ကိုသဘောအကျဆုံးလဲ။
တပည့် ။ ။ ဟဲ...ဟဲ... ဒါကတော့ ရွှေဘိုနယ်ပေါ့ဘုရား။
ဦးဓမ္မ ။ ။ ကိုယ့်ငါးချဉ်တော့ ကိုယ်ချဉ်မှာပေါ့နော်။

- တပည့် ။ ။ အကြောင်းမဲ့ မဟုတ်ပါဘူး။ အကြောင်းလည်းရှိပါတယ်။
- ဦးဓမ္မ ။ ။ ဘာအကြောင်းလဲ ကိုယ်တော်။
- တပည့် ။ ။ အရှင်ဘုရားပဲ စဉ်းစားကြည့်ပါလား တပည့်တော်တို့ ကျွန်ဘဝမရောက်ခင် ရာဇဝင် အထင်ရှားဆုံးမင်းဟာ အလောင်းမင်းတရားကြီး ဦးအောင်ဇေယျမဟုတ်ပါလား။
- ဦးဓမ္မ ။ ။ ရိုးရိုးအသံနှင့် ပြောပါကိုယ်တော်၊ ကိုယ်တော်က ရွှေဘိုအကြောင်းပြောခါမှ အသံ ကျယ်လာလိုက်တာ။
- တပည့် ။ ။ ကျယ်မှာပေါ့ ဘုရား၊ ဇာတိသွေးဇာတိမာန်ဆိုတာ ထိမ်ချန်လို့ရကောင်းတာ မဟုတ် ပါဘူး။
- ဦးဓမ္မ ။ ။ ဦးအောင်ဇေယျ ဘုန်းလက်ရုံးကြီးတာနှင့် ကိုယ်တော်နှင့်ဘာဆိုင်တုံး။
- တပည့် ။ ။ ဦးအောင်ဇေယျရဲ့ ထန်းလုံးတပ်မြို့တည်တုန်းက ဘယ်နယ်သားတွေပါမယ်ထင်တုံး၊ ရွှေဘိုနယ်သားတွေချည်း မဟုတ်ပေဘူးလား။
- ဦးဓမ္မ ။ ။ ဒါတော့ ဟုတ်မှာပေါ့ကိုယ်တော်။
- တပည့် ။ ။ ရွှေဘိုနယ်သားမှန်လျှင် ဒီရာဇဝင်မမေ့စကောင်းဘူး ဘုရား။
- ဦးဓမ္မ ။ ။ အနို့ ကျွန်ဘဝရောက်တော့လည်း အဲဒီရွှေဘိုမင်းဆက်ပဲ မဟုတ်လား။
- တပည့် ။ ။ မှန်ပါတယ်၊ မူလလူကြီးတွေရဲ့ အရှိန်ကိုယူပြီး (ဘုန်းတော်အလွန်တရာကြီးမြတ်တော် မူသလေး ဘာလေး)နှင့် ရွှေဘိုသွေးပျောက်သွားလို့ သူတစ်ပါးလက်အောက်ရောက်ရ တာပါ။
- ဦးဓမ္မ ။ ။ လက်နက်မှမရှိဘဲ ရွှေဘိုသွေးကော ဘာတတ်နိုင်မှာလဲ ကိုယ်တော်။
- တပည့် ။ ။ ရွှေဘိုသွေးပီသလျှင် အင်္ဂလိပ်နှင့်ပထမစစ်ကိုပဲ မဖြစ်ရအောင် ကြိုးစားမှာပဲ၊ မရှောင်သာလို့ စစ်ဖြစ်ရလျှင်လည်း ရန္တ ဝိစာချုပ် ချုပ်ပြီးတဲ့နောက်တော့ (ဘုန်းတော် အလွန် တရာကြီးမြတ်တော်မူသော)ဆိုတဲ့ ဂုဏ်ပုဒ်တွေဖြုတ်ပြီး မင်းရော မိဖုရား တွေရော တစ်နိုင်ငံလုံး အလုပ်လုပ်ရမှာပေါ့ ဘုရား။
- ဦးဓမ္မ ။ ။ ကိုယ်တော်မှာ ယခုထိ ရွှေဘိုသွေးရှိသေးသလား။
- တပည့် ။ ။ တပည့်တော်က ကျောင်းတိုက်မှာသစ်ပင်က သစ်ခက်တို့ဘာတို့ ဖြတ်စရာရှိလို့ ရွှေဘိုက ကိုရင်ကိုဖြတ်ခိုင်းတဲ့ခါ (ငါ ရွှေဘိုသားလို့ ကြိုးဝါးပြီး တစ်ချက်တည်းနှင့် ပြတ်အောင်ဖြတ်)လို့ခိုင်းတာပဲ။
- ဦးဓမ္မ ။ ။ ဒီတော့ ယခုထိ ရွှေဘိုသွေးရှိသေးတာပေါ့နော်။
- တပည့် ။ ။ သာသနာမြှင့်တင်လိုတဲ့ စိတ်တွေပြင်းပြနေတာလည်း မြန်မာသွေး၊ ဘာသာသွေးနှင့် ရွှေဘိုသွေးမကင်းဘူးဘုရား။
- ဦးဓမ္မ ။ ။ သာဓုပါကိုယ်တော် သာဓုပါ။ ရွှေဘိုသားလည်းပီ၊ မြန်မာတိုင်းဖွားလည်းပီ၊ ဗုဒ္ဓဘာသာလည်း ပီပါပေတယ်။

သို့လျှင် အလောင်းမင်းတရားနှင့် ပတ်သက်၍ တစ်မြို့တစ်ဂါထာ၊ တစ်ရွာတစ်ပုဒ်ဆန်း ဆိုသကဲ့သို့ မြန်မာပြည်ကြီးကို သူ့အခါက ကံဆိုးမိုးမှောင်ဘဝမှ ကယ်တင်ခဲ့ပုံကို ပြောမကုန်နိုင် အောင် ရှိနေတော့၏။

အာဇာနည် ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အကြောင်းကိုကြားနာ လေ့လာရခြင်းသည် မင်္ဂလာရှိ၏။ အမြဲတစေ စိတ်အားတက်ကြွစေ၏။ မိမိ၏ဘဝနှင့် တိုင်းပြည်အကြောင်းကို ပိုမိုလေးနက် အဓိပ္ပာယ်ရှိစေ၏။

ဤမြေ ဤရေကို သူတို့၏ သွေးချွေးတို့ဖြင့် သွန်းလောင်း ဖွံ့ဖြိုးစေခဲ့သည်မဟုတ်လော။ သူတို့ အသံ သူတို့အကြောင်းကို ထပ်လောင်းကြားနာရခြင်းသည် ကျွန်တော်တို့အဖို့ စိတ်သစ်မွေးကာ အားသစ်လောင်းသကဲ့သို့ ဖြစ်တော့သည်။

ထို့ကြောင့် ဟောင်းနွမ်းဖုန်တက်ကာ အရောရောအနှောနှော ဖြစ်နေသော သမိုင်းစာပေတို့ကို ကျွန်တော်တို့သည် အတတ်နိုင်ဆုံး ဆေးကြောသုတ်သင်သင့်၏။ ကုန်းဘောင်ပရမေ ဦးအောင်ဇေယျမှစ၍ ဇာတ်ဆောင်သူအပေါင်းတို့ကို သဘာဝအတိုင်း ရုပ်လုံးဖော်သင့်ပေသည်။ အထူးသဖြင့် ကျွန်တော်သည် အလောင်းဘုရားအသံကို ကြားချင်၏။ သူ့ကိုတွေ့ဖူးမြင်ဖူးသူတို့၏ ဖော်ပြချက်များအတိုင်း ရှုလို မြင်လို၏။

အပိုင်း ၂

အလောင်းဘုရားအသံ

- (၁) အလောင်းဘုရားအသံ
- (၂) မင်းတရားကြီး၏ သခွားသီးလက်ဆောင်
- (၃) အလောင်းဘုရားနှင့် ခင်ယွန်းစံ

အလောင်းဘုရားအသံ

(အင်္ဂလိပ်သံမှူး ဘေကာ၏ မှတ်တမ်းမှ ဘာသာပြန်ယူသည်)

၁၇၅၅ ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လ ၁၇ရက်နေ့ ညနေ ၄နာရီတွင် အလောင်းမင်းတရားကြီးက ညီလာခံ တစ်ခု ကျင်းပရာတွင် ကျွန်တော်အား ဝင်ရောက်စားခွင့်ပြုမည်ဟုကြားသိရပါသည်။ ထို့ကြောင့် ညနေပိုင်းတွင် မြန်မာအရာရှိဆယ်ဦးခန့်နှင့်အတူ လက်ဆောင်ပဏ္ဏာများယူဆောင်ကာ နန်းတော်သို့ သွားရောက်ပါသည်။ ဆက်သရန် လက်ဆောင်တော်တို့တွင် ယမ်းသေတ္တာ ၄၊ နှစ်လုံးပြု ၂၊ ကာဘိုင်သေနတ် ၂၊ ရွှေချမှန် ၁၊ မြေနီအိမ် ၂၊ ရေမွှေးပုလင်း ၆တို့ပါရှိသည်။ အင်္ဂလိပ်ဘုရင်ခံထံမှ စာချွန်တော်ကိုလည်း ကလပ်တစ်ခုနှင့်ရှေ့မှယူဆောင်ခဲ့ကြပါသည်။

မြို့တော်တံခါးမှ ဝင်ပြီးနောက် လမ်း၏ဝဲ-ယာတွင် ဆင်တပ်၊ မြင်းတပ်များနှင့် လူသူအများ စီတန်းလျက်ရှိနေကြပါသည်။ တံခါးအနီးသို့ရောက်သောအခါ နန်းတော်လှေကားအထိ အမြောက်ပေါင်း ၂၀၀ခန့်ဝဲ-ယာချထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ရှင်ဘုရင်မှာ ရာဇပလ္လင်သို့ ရောက်တော်မူပြီးဖြစ်၍ ကျွန်တော်တို့က ဒူးထောက်ကာ ၃-ကြိမ်အလေးပြုကြသည်။ နန်းတော်လှေကားအနီးသို့ရောက်လျှင် တီးမှုတ်ကခုန်သူများက ဆီးကြိုအသုံးတော်ခံကြသည်။ ကျွန်တော်တို့ကို သေနတ်ကိုင် စစ်သား ၂၀က လက်ခံကာ နေရာပေးကြသည်။

ဒူးထောက်၍ အလေးပြုခြင်းကို ၃-ကြိမ် ၃-ခါ ပြုလုပ်ရခြင်းမှာ ကျွန်တော်တို့အဖို့ အကျင့်မရှိသဖြင့် မလွယ်ကူပါ။ ကျွန်တော်အနေဖြင့် ငြင်းပယ်ခွင့်ရှိသော်လည်း ချစ်ကြည်ရေး ပျက်ပြားမည်ကို စိုးရိမ်မိပါသည်။ မြန်မာတို့က ကျွန်တော်တို့သည် အောက်မြန်မာပြည် စစ်ပွဲတို့၌ ပဲခူးသား မွန်တို့ဘက်က ကူညီသည်ဟုလည်းကောင်း၊ အင်္ဂလိပ်သင်္ဘောများက မြန်မာတို့ကို ပစ်ခတ်သည်ဟုလည်းကောင်း၊ မသင်္ကာ ဖြစ်နေကြ၏။ ထို့ကြောင့် ဤအရေး၌ သူတို့ထုံးစံကို ကျွန်တော်ကပစ်ပယ်လျှင် ကောင်းစွာတွေ့ဆုံဆွေးနွေးခွင့်နှင့် အလိုရှိသော စာချုပ်ပြုလုပ်ခွင့်များ ပျက်ပြားဖွယ်ရှိလေသည်။

အချို့က ကျွန်တော်ဒူးထောက်ခြင်းကြောင့် အင်္ဂလိပ်ကုမ္ပဏီအစိုးရ၏ သိက္ခာကျဆုံးသည်ဟု ကဲ့ရဲ့ကြပေမည်။ ကျွန်တော်အနေနှင့် ဖြေဆိုလိုသည်ကား (မြန်မာပြည်၌ ဤသို့ရှင်ဘုရင်ကို အလေးပြုရသည့် ထုံးစံရှိနေသည်ကို အများသိပြီးဖြစ်သည်။ ထိုထုံးစံကို လိုက်နာသော အစဉ်အလာ များလည်း ရှိခဲ့ပြီးပြီ။ မိမိ၏ယဉ်ကျေးမှု ထုံးစံများ မပျက်ပြယ်လိုသော မင်းညီမင်းသားများနှင့်

အယူသီးသော တိုင်းပြည်တစ်ခုလုံးပြုပြင်ပြောင်းလဲနိုင်ရန် အင်အားကြီးသူ တရားပြကောင်းသူ များသာ တတ်နိုင်ပေသည်။ ကျွန်တော်ကား ထိုသို့စွမ်းဆောင်နိုင်သူမဟုတ်ပါ။)

ထိုမှတစ်ပါးလည်း ကျွန်တော်၏ အစိုးရက ဤကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ တစ်စုံတစ်ရာမှာကြားခြင်း မရှိပါ။ မြန်မာမင်းနှင့် နားလည်ညီမှု ရရှိရန် ကျွန်တော်အနေဖြင့် ခရီးရှည်လာရောက်ပြီးနောက် လူမှုရေး ပြဿနာတစ်ခုကြောင့် အရေးပျက်ခြင်းကို မလိုလားပါ။ ထိုပြဿနာကို အချိန်ယူကာ အလိမ္မာနှင့် ဖြေရှင်းနိုင်ကြပါသည်။

အခမ်းအနားနှင့် လျော်ညီစွာ ဝတ်စားဆင်ယင်ထားသည့် အရာရှိများ အကြားမှ ကျွန်တော်တို့ ရှေ့တော်သို့ဝင်ရသည်။ ပလ္လင်တော်နှင့် အနီးကပ်ဆုံးတွင် သားတော်၂-ဦးတို့က ဝဲ-ယာ ရှေ့ဆုံးမှ ခစားကြပါသည်။ ကျွန်တော်များက အလေးပြုပြီးနောက် ဘုရင်က ကျွန်တော်အား အတန်ကြာရှုစား လျက် မိန့်တော်မူသည်မှာ-

- ဘုရင် ။ ။ အကြည်တော်၊ သင်တို့၏ ဘုရင် ကျန်းခံသာတော်မူပါ၏လော။
- သံမှူး ။ ။ ဥရောပမှ နောက်ဆုံးကြားသိရသော သတင်းများအရ ကျန်းမာတော်မူကြောင်းပါ ဘုရား။
- ဘုရင် ။ ။ သူ၏ သက်တော် အဘယ်မျှရှိသနည်း။
- သံမှူး ။ ။ ၇၂-နှစ်ရှိပါပြီဘုရား။
- ဘုရင် ။ ။ အိမ်နီးချင်းပြည်ရှင်များနှင့် သင့်မြတ်ငြိမ်းချမ်း ရှိကြပါ၏လော။
- သံမှူး ။ ။ ရန်သူတော်ဖြစ်သော ပြင်သစ်တို့နှင့် စစ်မက်ဖြစ်ပွားပြီးသည်မှာ ၆နှစ်ခန့်ကြာခဲ့ရာ ယခုအခါ ငြိမ်းချမ်းသာယာလျက်ရှိပါသည်။
- ဘုရင် ။ ။ (အတန်ကြာ ရပ်နားတော်မူပြီးနောက်) အသင်တို့လူမျိုး မစ္စတာဂိုက်ဟော စီးနင်း လိုက်ပါသော သင်္ဘောကို ရန်ကုန်၌ ငါရှိစဉ်ကကောင်းစွာ ကူညီစောင့်ရှောက်ခဲ့သည်။ လိုအပ်သမျှ ပေးကမ်းထောက်ပံ့ခဲ့သည်။ ထို့နောက် ငါသည် နေပြည်တော်သို့ ဥပုသ်သီတင်းဆောက်တည်ရန် ပြန်လာခဲ့သည်။ ထိုကာလအတွင်း အရေးတစ်စုံ တစ်ရာ ပေါ်ပေါက်ပါက ငါတို့မြန်မာများကိုကူညီပါရန်နှင့် အကယ်၍ ထိုသို့ မကူညီနိုင်စေကာမူ ပဲခူးသားများဘက်သို့ မလိုက်ပါရန် သူ့အား ငါမှာကြားခဲ့သည်။ ထိုမှာကြားချက်အရ ကျင့်သုံးပါမည်ဟု သူကတိပြုသော်လည်း အရေးပေါ်သောအခါ သင်တို့ကပင် ငါတို့အား စတင်ပစ်ခတ်သည်ဟု ကြားသိရသည်။
- သံမှူး ။ ။ ဂိုက်ဟော၌ မိုက်မှားမိသောအပြစ်ရှိကြောင်း ကျွန်တော်မျိုးဝန်ခံပါသည်။ ထို့အတွက် လည်း အလွန်တရာ ဝမ်းနည်းမိပါသည်။ ဤသို့သော ရမ်းကားမှုအတွက် ကျွန်တော်များ၏ အကြီးအကဲဖြစ်သော မစ္စတာဘရွတ်သည် အရှင်ဘုရားထက်ပင် ပို၍ မခံမရပ်နိုင် ဖြစ်သည်မလွဲပါ။ သို့သော် ဤကိစ္စကိုကောင်းစွာ စုံစမ်းစစ်ဆေးပါလျှင် ပဲခူးသားတို့က အတင်းအကျပ်ခိုင်းစေ၍လည်းကောင်း၊ သို့မဟုတ် ကျွန်တော်များ၏ မဟာရန်သူဖြစ်သော ပြင်သစ်တို့၏ ပရိယာယ်ဂယက်များကြောင့် လည်းကောင်း၊ ဂိုက်ဟောမှာ ဤအပြစ်မျိုးသို့ရောက်ရသည်ဟု ယူဆဖွယ်ရှိပါသည်ဘုရား။
- ဘုရင် ။ ။ ဤကိစ္စ၌ သင်တို့၏ အကြီးအကဲ မစ္စတာဘရွတ်၏ ပယောဂလည်း ပါရှိသည် မဟုတ်လော။ သူ၏ အကြံပေးချက်ကြောင့် မဟုတ်လော။
- သံမှူး ။ ။ မစ္စတာဘရွတ်အဖို့ လူ့ဘဝတွင် ဤအမှုမျိုး စိတ်မချမ်းသာစရာ ကြုံတွေ့ဖူးမည်

မဟုတ်ပါဘုရား၊ (ရှင်ဘုရင် စိတ်တော်ကျေအေးစေဖွယ် အချက်အလက်များကို ကျွန်တော်က ရှာဖွေသံတော်ဦးတင်ပါသည်။)

ဘုရင် ။ ။ ကုမ္မဏီ အစိုးရထံမှ စာချွန်တော်ကို ဖတ်ရှုတော်မူစေ။

သံမှူး ။ ။ (ရှင်ဘုရင်က အောက်ပါစာပိုဒ်မတိုင်မီ ငြိမ်သက်စွာ နားထောင်တော်မူ၏။) အကြည်တော်မင်းတရားကြီး၏ ပြည်တွင်းပြည်ပ ရန်သူတော်အားလုံးကို ချေမှုန်းနိုင်စေရန် အရှေ့အိန္ဒိယကုမ္မဏီမှ လိုအပ်သော ကူညီထောက်ပံ့မှုမျိုးစုံကို ပေးစွမ်းနိုင်ပါသည်။ ဤကုမ္မဏီအစိုးရသည် တန်ခိုးအင်အားကြီးမားသည်ဖြစ်၍ အကြည်တော်နှင့် ရွှေလမ်းငွေလမ်းဖောက်ကာ မဟာမိတ်စာချုပ်များပြုလုပ် သင့်လှပေသည်။

ဘုရင် ။ ။ (ဟက်ဟက်ပက်ပက် ရယ်မောတော်မူရာဝယ် ပရိသတ်များလည်း ပါဝင်ရယ်ကြသည်။) ။ ဟားဟား - သင်တို့အကူအညီကို ငါတောင်းခံဖူးသလော၊ ငါ၏ ရန်သူတော်များကို နှိမ်နင်းရာတွင် သူတစ်ပါး၏ အထောက်အပံ့ကိုလိုလားခဲ့ဖူးသလော၊ မည်သူမျှ ဤသို့မထင်မြင်စေလို။ ငါသည်သုံးနှစ်ကြာကာလအတွင်း အရပ် ၄-မျက်နှာရှိ ရန်သူတော်မျိုးစုံတို့အား သူတစ်ပါးထံမှ သေနတ်တစ်လက်၊ အမြောက်တစ်ခုမျှ အကူအညီမယူဘဲ အောင်တော်မူခဲ့သည် မဟုတ်လော၊ နေပြည်တော်မှ ၃-လခရီး ချီတက်ရသော နယ်မြေများသာတည်း။ ငါတို့အင်းဝ မြို့တော်ကိုဖျက်ဆီး၍ မြန်မာဘုရင်ကိုလည်း ဖမ်းဆီးသွားသော ပဲခူးသားတို့ကို ငါသည် ဝါးရင်းတုတ်လက်နက်နှင့်ပင် တိုက်ထုတ်နိုင်ခဲ့သည် မဟုတ်လော။ တစ်လအတွင်း အောက်ပြည်သို့ ငါကိုယ်တိုင် အလုံးအရင်းနှင့် ချီတက်အံ့။ ယခုလည်း ဒဂုံ၌ ငါ၏တပ်တော်များ အခိုင်အမာရှိသည်။ ငါတို့ပဲခူးအထိ ချီတက်ကာ သင်းတို့တစ်မြို့လုံး ငတ်မွတ်အောင်ဝိုင်းဝန်းအံ့။ တစ်နိုင်ငံလုံး ငါ့လက်အောက်တော်သို့ရောက်ရန် ပဲခူးတစ်မြို့သာ ကျန်တော့သည်။ ပဲခူးမြို့ကို ရပြီးလျှင် ပြင်သစ်လူရှပ်(ဘော်ရနို)ကိုရှာဖွေ ဆုံးမတော်မူမည်။

သံမှူး ။ ။ (ကုမ္မဏီမင်းထံမှ စာချွန်ကိုဆက်လက်ဖတ်ရှုလျက်) ယခု ကျွန်ုပ်တို့အစိုးရက စေလွှတ်သော သံတမန်များသည် လိုအပ်သော စာချုပ်၌ အကြည်တော်၏ တံဆိပ်တော်ခတ်နှိပ်ရာတွင် သက်သေများသဖွယ် အသုံးချတော်မူနိုင်ပါသည်။

ဘုရင် ။ ။ (ယခင်တစ်ခါလိုပင် ကျယ်လောင်စွာရယ်မောရာ ပရိသတ်များလည်း လိုက်ပါရယ်ကြသည်။) ။ ဤသဝဏ်လွှာကို ရေးသူသည် ရူးသွပ်လေသလော။

သံမှူး ။ ။ (စာကိုအပြီးတိုင် ဖတ်ရှုသည်။)

ဘုရင် ။ ။ အသင် အင်္ဂလိပ်ကပ္ပိတကြီး၊ ငါ၏လက်သုံးတော်ဓားကိုရှုလော့။ ငါ၏ ရန်သူများကို ဤဓားတော်နှင့်အဆက်မပြတ် ဆုံးမတော်မူခဲ့သည်မှာ သုံးနှစ်တိုင်ရှိချေပြီ။ သုံးရဖန်များသဖြင့် ဓားပင်တုံးသယောင် ရှိချေပြီ။ နောင်ကိုလည်း ရန်သူများ လွင့်ပါးပျောက်ကွယ်သည့်တိုင်အောင် ဤအတိုင်းသုံးရဦးမည်သာ။ ကူညီထောက်ပံ့ရေးကို မပြောပါနှင့်။ ငါ့ကိုဘာမျှ ကူညီရန်မလို။ ငါတို့၏ ဘိုးဘွား အမွေအနှစ်နိုင်ငံတော် တစ်ရပ်လုံးကို အလုံးစုံပြန်လည်သိမ်းပိုက်ရန် တစ်မြို့သာကျန်ရှိသောအချိန်၌ ငါသည် သူတစ်ပါး အထောက်အပံ့ကိုလိုအံ့လော။ ငါသည် ပဲခူးသားများကို ဤအနည်း ချေမှုန်းပစ်နိုင်သည် (လက်ဝါးတော် နှစ်ခုကိုဖျစ်ညှစ်ပြတော်မူသည်။)

သံမှူး ။ ။ အရှင်မင်းကြီး၏ စွမ်းပကားကိုအကြွင်းမဲ့ယုံကြည်ပါသည်။ သို့သော် ကျွန်ုပ်တို့ အင်္ဂလိပ်များအနေဖြင့် စေတနာ့ဝန်ထမ်းသဘော အသုံးတော်ခံလိုခြင်းကို အထင်လွဲ တော်မူခြင်း မဖြစ်စေလိုပါ။

ဘုရင် ။ ။ ဤမှာရှုလော့ (အင်္ဂလိပ်ကို ပခုံးအထိပင့်၍ လက်မောင်းကြွက်သားများကို ပြတော်မူသည်။ ထို့နောက် ပုဆိုးခါးတောင်းကျိုက်ကာ ခြေသလုံးများကိုလည်း ပြတော်မူသည်) လူတစ်ထောင်မှာ ငါလိုယောက်ျားတစ်ယောက် တွေ့နိုင်မည်မဟုတ်။ ငါတစ်ဦးတည်းစွမ်းအားနှင့် ပဲခူးဘုရင်လို မင်းမျိုး၁၀၀ကို ချေမှုန်းပစ်နိုင်သည်။ ငါသည် မှန်သောသစ္စာစကားဆိုပါ၏။ ပဲခူးသည် ငါ့အဖို့ လေးလံသောဝန်ထုပ် တစ်ခုဖြစ်သည်။ ထိုပြဿနာဝန်ထုပ်ကို ငါကားလုံးဝမသယ်ပိုးမထမ်းဆောင်လိုပါ။ နိုင်ငံတော်တစ်ရပ်လုံး အေးငြိမ်းသာယာရှိစေရန်သာ အရေးတော်ပုံဆင်နွှဲနေရသည်။ သင်တို့ အေးအေးမနေ၍သာ ငါချီတက်နေရသည်။ ငါသည် ဂန္ဓာလရာဇ်နယ်အထိ လည်း ချီတက်ခဲ့ပြီ။ တရုတ်ဘုရင်က ငါ့အားဆန်းပြားသော လက်ဆောင်တော် များလည်း ဆက်သလိုက်သည်။ (ထိုလက်ဆောင်တော်အချို့ကို အင်္ဂလိပ်သံမှူးအား ပြသတော်မူသည်။) အခြားတစ်ဖက်၌ ငါသည် ကသည်းပြည်ကိုလည်း ငါ့ကိုယ်တိုင် ချီတက်နှိမ်နင်းကာ ကသည်းဥပရာဇာကို ခေါ်ဆောင်ခဲ့သည်။ သင့်နောက်က ထိုင်နေသူမှာ ထိုကသည်းမင်းသားပင်ဖြစ်သည်။ ကသည်းမင်းသမီးများလည်း ပါလာသည်။ ဟောဟိုမှာ သူတို့ပဲ။ ဟဲ့... ရှေ့တိုးစားကြစမ်း။

သံမှူး ။ ။ (ရှင်ဘုရင်က ထိုသို့အမိန့်တော်ရှိသောအခါ မင်းသမီးများသည် ကျွန်တော်တို့ရှေ့နားမှ ဖြတ်ကျော်ကာ ပလ္လင်အနီး၌ ခူးတုပ်ကြသည်။ ကသည်းမင်းသမီးမှာ ၁၇-နှစ်ခန့် ရှိလျက် လွန်စွာသန့်ပြန့် ကြော့ရှင်းလှပေသည်။ မျက်နှာသွယ်၏။ သူ၏လှုပ်ရှားပုံမှာ ခံညားသိမ်မွေ့ပါပေသည်။ သူ၏မောင်တော်မင်းသားမှာ ၂၁-နှစ်ခန့်ရှိ၏။ ကသည်း ပြည်၌ ပုန်ကန်မှုကင်းစေရန် ထိုမောင်နှမ ၂-ဦးကို အာမခံအဖြစ် မြန်မာနန်းတော်၌ ထိန်းသိမ်းထားခြင်းဖြစ်ပေသည်။ သူတို့သည် ပဲခူးသားများထက် ပိုမိုအသားဖြူကြ လေသည်။ သို့သော် ဥရောပတိုက်သားများလောက်ကား မဖြူပေ။)

ဘုရင် ။ ။ ငါ့ကိုယ်တော်မြတ်မှာ အရင်းအချာဆွေမျိုးတော်ပေါင်း ၁၀၀-ကျော်ရှိသည်။ ညီတော် တစ်ပါးလည်းရှိသည်။ ဟောဟိုမှာ (ညီတော်ရှိရာသို့ လက်ညွှန်သည်။) သားတော် သမီးတော် ၉-ပါးရှိသည်။ သားတော်ကြီး ၂-ပါးကတော့ အရွယ်ရောက်ပြီ။ ကသည်းပြည်တိုက်ပွဲမှာ သူတို့လည်း သတ္တိပြောင်ခဲ့သည်။ တတိယသားတော်က လူပျိုပေါက်ဖြစ်သည်။ ဟောဒီမှာသူပင်ဖြစ်သည်။ အခြားသားသမီးများကား ငယ်ကြသေးသည်။

သံမှူး ။ ။ အရှင်မင်းကြီး၏ သားတော် သမီးတော်များသည် ခမည်းတော်၏ရိုက်ရာကို အခွန်ရှည်စွာ ဆက်ခံထိန်းသိမ်းနိုင်ကြမည်ဟု မျှော်လင့်ပါသည်။ အရှင်မင်းကြီး၏ ပြိုင်ဘက်ကင်းသော စံနမူနာသည်လည်း ရှေးဘုန်းကံပါရမီတို့ကြောင့် နတ်သိကြားတို့ စောင့်ရှောက်ကြရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ တရုတ်ပြည်ကြီးမှ ဆက်သသော ပဏ္ဍာတော် များသည် မွန်မြတ်ဆန်းပြားလှပေသည်။ သို့သော် ကျွန်တော်များ ကုမ္ပဏီအစိုးရ သည်လည်း အထူးထူးသော ဥရောပထွက်ကုန်တို့ကို နေပြည်တော်သို့ ပို့ဆောင်

ဆက်သခွင့် ရရှိမည်ဟု မျှော်လင့်ပါသည်။ ထိုပဏ္ဏာတော်တို့သည် တရုတ်တို့ထက် သာလွန်ထူးကဲသည် မဆိုနိုင်စေကာမူ တန်းတူဟုခေါ်ဆိုရမည်မလွဲပါ။

- ဘုရင် ။ ။ သင်တို့ချုပ်ဆိုလိုသော စာချုပ်အချက်အလက်များ ရှိပါသလော။
- သံမှူး ။ ။ ဤမှာအဆင်သင့်ရှိပါသည်။
- ဘုရင် ။ ။ မည်သည့်ဘာသာဖြင့် ရေးသားပါရှိသနည်း။
- သံမှူး ။ ။ အင်္ဂလိပ်ဘာသာပါဘုရား။
- ဘုရင် ။ ။ မြန်မာလိုဘာသာပြန်ပြီး နက်ဖြန်ခါပြန်ယူခဲ့ပါ။

၁၇၅၇-ခု၊ ဩဂုတ်လ ၁၉-ရက်နေ့တွင် မင်းတရားကြီးက အမိန့်ရှိတော်မူခဲ့သည့်အတိုင်း အရှေ့အိန္ဒိယကုမ္ပဏီက မြန်မာဘုရင်နှင့် စာချုပ်လိုသော အချက်အလက်တို့ကို ဘာသာပြန်ဆို၍ (ဂရေဂေါ်ရီ)အမည်ရှိသော အာမိနီယံအတွင်းဝန်က မင်းတရားကြီးထံဆက်သ၏။ မင်းတရားကြီးမှာ ကျန်းခံသာတော်မူခြင်း မရှိဟုဆို၍ ထိုအတွင်းဝန်မှတစ်ဆင့် ဘုရင်နှင့် အင်္ဂလိပ်သံမှူးတို့ အပြန်အလှန်စကားဆိုကြသည်မှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်၏။

- ဘုရင် ။ ။ အဘယ်နည်း၊ ကုမ္ပဏီအစိုးရက မြန်မာပိုင်နက်တွင် ၃-နေရာ၌ နေခွင့်ရလိုသည် ဆိုပါကလား။ ထိုခွင့်ပြုချက်ကို အကြောင်းပြု၍ နှစ်စဉ်ထူးဆန်းသော ပဏ္ဏာတော် ဆက်သပါမည် ဆိုသည်။ အဘယ်သို့သော ပဏ္ဏာတော်ပေနည်း။
- သံမှူး ။ ။ ကုမ္ပဏီအစိုးရက ပဏ္ဏာတော်၏ အမည်ကို မဖော်ပြခြင်းမှာ မင်းတရားကြီး ကိုယ်တော်တိုင် တောင့်တသောပဏ္ဏာတော်ကို စိတ်ကြိုက်ဖော်ပြတောင်းတော်မူနိုင်ရန် ဖြစ်ပါသည် ဘုရား။ ဥရောပတိုက်ထွက် ပစ္စည်းတို့မှ မင်းတရားကြီးလိုအပ်နှစ်သက်ရာ မြွက်ဆိုပါက အမိန့်တော်အတိုင်း နာခံရန်ဖြစ်ပါသည် ဘုရား။
- ဘုရင် ။ ။ ငါလိုအပ်သည်မှာ သေနတ်များ၊ အမြောက်၊ စိန်ပြောင်းများဖြစ်သည်။ သင်တို့ ပေးနိုင်သောပဏ္ဏာများတွင် ဤပစ္စည်းများ ပါဝင်နိုင်သလော။
- သံမှူး ။ ။ ပါဝင်ပါကြောင်း ကျွန်တော်အာမခံနိုင်ပါသည်ဘုရား။
- ဘုရင် ။ ။ ယနေ့မှ သီတင်း ၆-ပတ်ကြာလျှင် ငါသည် အောက်ပြည်သို့စုန်၍ ပဲခူးမြို့ကို စစ်မက်အလုံးအရင်းနှင့် ဝန်းရံပိတ်ဆို့မည်။ ထို့ကြောင့် သင်တို့ထံမှ ပဏ္ဏာတော်များကို တစ်နှစ်တစ်ခါ ပေးဆက်သည်ထက် ယခုအမြန် ငါလိုအပ်ချိန်တွင် ရရှိအသုံးချတော် မူလိုသည်။ သင်တို့ကုမ္ပဏီအတွက် နဂါးရစ်စွန်း ဟိုင်းကြီးကျွန်း၌လည်းကောင်း၊ ပုသိမ်မြို့၌လည်းကောင်း၊ ဒဂုံမြို့၌လည်းကောင်း စခန်းချရန် နေရာပေးမည်။ ရန်ကုန်၌ ငါမြို့သစ်တည်မည်။ သံလျင်မြို့ကိုကား ဖျက်ဆီးချေမှုန်းပစ်မည်။ ထိုအရပ်၌ မည်သူ့ကိုမျှ နေခွင့်ပြုတော့မည်မဟုတ်။ ပဏ္ဏာတော်များနှင့် ပတ်သက်၍ အသင်တို့ဆက်သနိုင်မည်ဆိုလျှင် ယခုလက်ငင်းပင် သေနတ် ၁၀၀၀နှင့် အမြောက် ၂၀ အလိုတော်ရှိသည်မောင်မင်း။
- သံမှူး ။ ။ သေနတ် ၁၀၀၀ဆက်သရေးကိုကား ကျွန်တော်မျိုးအနေနှင့် လက်ငင်းအာမခံနိုင်စွမ်း မရှိပါဘုရား။ ဤစာချုပ်ကိုလက်ခံတော်မူမည်ဆိုပါက ကျွန်တော်မျိုး ဟိုင်းကြီးကျွန်းသို့

ပြန်လည်ရောက်ရှိချိန်တွင် ထိုအရပ်၌အဆင့်သင့်ရှိနေသော သေနတ် ၇၅နှင့် အမြောက် ၆လက်တို့ကို ချက်ချင်းဆက်သနိုင်ပါသည်။ ထိုမှ မဒရပ်သို့ သင်္ဘော အထူးစေလွှတ်ပါက နောက်ထပ်အမြောက် ၁၄လက်နှင့် သေနတ် ၅၂၅တို့ အမြန် ဖြည့်စွက်ရရှိနိုင်ကြောင်းပါဘုရား။ အင်္ဂလိပ်အကြီးအကဲဖြစ်သူ မစ္စတာဘရတ်သို့လည်း အရှင်မင်းကြီးအလိုတော်အတိုင်း သေနတ် ၁၀၀၀ထိ တိုးမြှင့်ဆက်သပါရန် ကျွန်တော်မျိုး ထောက်ခံတောင်းဆိုပါမည်။ မစ္စတာဘရတ်လည်း အရှင်မင်းကြီးကို များစွာ ရိုသေကိုင်းရှိုင်းပြီးဖြစ်ပါသည်။

ဩဂုတ်လ ၂၂။

ထိုနေ့ ညနေ ၄နာရီက ရှင်ဘုရင်ထံသို့ အခစားရောက်ပါသည်။ သို့သော် မင်းတရားကြီးမှာ ထိုနေ့က များစွာအားလပ်ဟန်မရှိပါ။ တစ်နာရီကျော်မျှ စောင့်နေပြီးမှ ကျွန်တော်၏ အရေးကို မေးမြန်းတော်မူပါသည်။ အင်္ဂလိပ်သင်္ဘောများ သစ္စာဖောက်သည်ဟူသော စွပ်စွဲချက်များနှင့်ပတ်သက်၍ သူတို့အဖို့ ပြေလည်ဟန်မတူပါ။

ဘုရင် ။ ။ ငါ့အနေဖြင့် အင်္ဂလိပ်တို့လိုအပ်သော အခွင့်အရေးများကို လိုက်လျောပေးကမ်းခဲ့ သော်လည်း သင်တို့၏တုံ့ပြန်မှုသည် ဆိုးရွားလှချေသည်။ ငါ့အနေဖြင့် မစ္စတာ ဝိုက်ဟောကို အပြစ်မရှိဟုယူဆတော်မူသည်။ မစ္စတာဆွန်းခေါ် သင်တို့အဖွဲ့ဝင်သည် ပြင်သစ်သင်္ဘောကပ္ပိတဘော်ရန်နှင့် ကြံရာပါတစ်ဦးဖြစ်ကြောင်း အခိုင်အမာသိရှိ ရသည်။ သို့သော် သူတို့မည်မျှစဉ်းလဲယုတ်မာစေကာမူ ငါ၏တပ်မတော်က သူတို့၏ အင်အားကို ဖိနှိပ်နိုင်ခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် သင်တို့အား ငါသည် ဘယ်နည်းနှင့် အကြွင်းမဲ့ ဆက်လက်ယုံကြည်နိုင်ပါမည်နည်း။ သို့သော်ငါက ဆက်လက်သည်းခံပါဦးမည်။ သင်တို့သည် အဘယ်မျှ မဟာမိတ်စစ်မစစ်ကို ဆက်လက် လေ့လာပါမည်။ ထို့ကြောင့် ယခင်ကလိုပင် ငါနှင့်သင်တို့ အချင်းချင်း ရန်မမှုဘဲ မိတ်မပျက်ဆက်ဆံကြမည်။ ပုသိမ်နှင့်ဒဂုံ၌ သင်တို့ ယခင်အတိုင်း နေထိုင်ခွင့်ပြုပါသည်။ သင်တို့၏ ခြေလှမ်းများကိုကြည့်ကာ ကောင်းလျှင်ကောင်း သလို မကောင်းလျှင် မကောင်းသလို ငါစီရင်မည်။

သံမှူး ။ ။ ကုမ္ပဏီအစိုးရ၏ ပန်ကြားချက်များကို လိုက်လျောတော်မူပါက လက်နက်များကေန ရရှိမည်ဖြစ်ပါသည်ဘုရား။

ဘုရင် ။ ။ အေး- ထိုနားလည်မှုကို အခြေခံ၍ ဟိုင်းကြီးကျွန်းနှင့် ပုသိမ်၊ ဒဂုံတို့တွင် သင်တို့အား ငါက နေထိုင်ခွင့်ပြုခြင်းဖြစ်သည်။ (မင်းတရားကြီးက သူ၏သတ္တိခွန်အား နှင့် အောင်မြင်မှုများကို အကျယ်တဝင့် မိန့်တော်မူနေသဖြင့် ကျွန်တော်တို့အဖို့ ဘာမျှဆက်ပြောခွင့်မရဘဲ မှန်ပါဘုရားဟူ၍သာ အလိုက်သိစွာ လိုက်လျောနေရပါ သည်)။

မင်းတရားကြီး၏ သခွားသီးလက်ဆောင်

၁၇၇၅ ခုနှစ်၌ အင်္ဂလိပ်သံမှူးဘေကာသည် ရွှေဘိုမြို့၌ အလောင်းမင်းတရားကြီးကို ဖူးမြော်ပြီးနောက် စာချုပ်ကိစ္စတို့ကို အောက်ပြည်သို့ စုန်ဆင်းတော်မူချိန်မှ အပြီးသတ်ကြရန် သဘောတူခဲ့သည်။

(၁၇၅၇ ခုနှစ်၌ အလောင်းမင်းတရားကြီးသည် ဟံသာဝတီကို သိမ်းပိုက်ပြီး နေပြည်တော်သို့ ပြန်ရာတွင် ဟင်္သာတ၌ အင်္ဂလိပ်အရာရှိလက်စတာ (Lester) နှင့်တွေ့ဆုံသည်။ အောက်ပါတို့မှာ ထို အရာရှိ၏ မှတ်တမ်းမှ ကောက်နုတ်ချက်များဖြစ်၏။)

ဇူလိုင်လ ၂၃။

ယနေ့နံနက် ၇နာရီတွင် ဘုရင်၏ရှေ့တော်သို့ ဝင်ခွင့်ရမည်ဟု အင်တိုနီယို(လက်ထောက် ပုသိမ်ဝန်)က ပြောသည်။ ကရဝိက်ဖောင်တော်ပေါ်၌ ဆုံကြမည်ဖြစ်ရာ မြန်မာထုံးစံအတိုင်း ရှေ့တော်သို့မဝင်မီ ဖိနပ်ချွတ်ခြင်း၊ ဓား၊ သေနတ်စသော လက်နက်များကို အပြင်၌ထားခဲ့ခြင်းများကို လိုက်နာရမည်ဆိုလေသည်။ ထိုအချက်များကို ကျွန်တော်သဘောမကျသော်လည်း ယခင်က သံအရာရှိများ လိုက်နာခဲ့ပြီးဖြစ်၍ မိမိ၏ကုမ္ပဏီအရေးကိစ္စများ ပြေလည်ရေးကို ရှေးရှုရကာ သဘောတူညီလိုက်ပါ သည်။

ကရဝိက်ဖောင်တော်ပေါ်တွင် ဘုရင်ရှေ့တော်သို့ရောက်ရာ ကျွန်တော်က အောက်ပြည်၌ အောင်ပွဲဆင်တော်မူခဲ့သည်များကို များစွာဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ချီးကျူးကြောင်း တင်လျှောက်ပါသည်။

ရှင်ဘုရင်က ယခင်တစ်ခါ မစ္စတာဒိုင်းရား (Mr Dyer) ဆိုသူလက်သို့ ကျောက်သံပတ္တမြား စီခြယ်သော ရွှေပြားသဝဏ်လွှာတစ်ခုကို အင်္ဂလိပ်ဘုရင်ထံ ဆက်သရန်ပေးအပ်ခဲ့ကြောင်း။ ထို ရွှေသဝဏ်၌ မြန်မာမင်း၏ တံဆိပ်လက်မှတ်များ ပါရှိကြောင်း မိန့်ဆိုတော်မူသည်။

သံငယ်အရာရှိ လက်စတာက တင်လျှောက်ရာတွင် (ယခုကိစ္စမှာ ဘင်္ဂလားမြို့ရှိ ကုမ္ပဏီ ဘုရင်ခံချုပ်နှင့် ကတိစာချုပ်ပြုလုပ်ရန်သာဖြစ်ကြောင်း၊ ယခင်စာမှာ ဘုရင်နှစ်ပါး ရွှေလမ်းငွေလမ်း ဖောက်သည့် သဝဏ်လွှာသာဖြစ်ကြောင်း၊ ယခု အရေးတော်ပုံတွင် အင်္ဂလိပ်တို့သည် အလောင်း မင်းတရားကြီး၏ အမှုတော်ကိုထမ်းရွက်ကာ အကျိုးဆောင်ခဲ့သည်ဖြစ်၍ ယခုစာချုပ်ကိုလည်း ဘုရင် ခွင့်ပြုချက် အမှတ်အသားရလိုပါကြောင်း)များ ပါရှိ၏။

ဘုရင် ။ ။ ငါတို့အတွက် ခဲယမ်းမီးကျောက် လိုအပ်သဖြင့် မကြာခင်လများက မဒရပ်မြို့သို့ မြန်မာသင်္ဘောစေလွှတ်ခဲ့သည်။ ထိုသင်္ဘောကို မဒရပ်ဘုရင်ခံက ဖမ်းချုပ်ထားသည် ဆိုခြင်းမှာ မှန်ပါသလား။

သံငယ် ။ ။ မဒရပ်မှ မည်သို့သော သတင်းမျှမရရှိပါ။ အကယ်၍ ဖမ်းချုပ်သည်မှန်ခဲ့သော် အရှင်မင်းတရားကြီးနှင့် ပတ်သက်ကြောင်းကို မဒရပ်ဘုရင်ခံက လုံးဝမသိ၍ ဖြစ်ပါမည်။

(ထိုအချိန်၌ သံငယ်သည် အလွန်အနေကျပ်သဖြင့် အနီးရှိ ထိုင်ခုံနိမ့်ကလေးတစ်ခုကို ဆွဲယူကာ ထိုင်လေသည်။ မှူးမတ်များက ရယ်ကြသဖြင့် မင်းတရားကြီးကမေးရာ ကျွန်တော်ညောင်း ဟန်ရကြောင်း လျှောက်ကြသည်။ ဤတွင် မင်းတရားကိုယ်တိုင် သလွန်မှထလာကာ ကျွန်တော် ထိုင်နေပုံကိုကြည့်လျက် ဟားတိုက်ရယ်တော်မူသည်။

ဘုရင် ။ ။ ဟား... ဟား... အင်္ဂလိပ်တွေက ဒူးထောက်မထိုင်တတ်ကြဘဲကိုး။

သံငယ် ။ ။ ကျွန်တော်များ ဓလေ့ထုံးစံတို့မှာ တစ်မျိုးစီဖြစ်၍ အကျင့်မရှိသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ ဤတွင် မင်းတရားကြီးက (တံစက်မြိတ်နေရာ ကြမ်းပြင်လွတ်တွင် ကြိုက်သလိုထိုင်ပါ)ဟု ခွင့်ပြုတော်မူသည်။

သံငယ် ။ ။ ကျွန်တော့်အား ယခုကဲ့သို့ အခွင့်အရေးပေးသနားခြင်းမှာ မကြုံစဖူးထူးကဲသော ခွင့်ပြုချက်ဖြစ်၍ ကျေးဇူးတော်ကြီးလှပါပေသည်။

ဘုရင် ။ ။ အေး-ပုသိမ်မြို့ဝန်ကိုလဲ လိမ္မာရေးခြားရှိတဲ့အတွက် မကြာခင်ကပဲ 'မင်းကြီးနော်ရထာ' ဘွဲ့ပေးသနားလိုက်တယ် (အနီးရှိ ပုသိမ်မြို့ဝန်ကို ညွှန်ပြမိန့်ဆိုခြင်း ဖြစ်သည်)။

ဘုရင် ။ ။ အင်္ဂလိပ်ရှင်ဘုရင်က ငါတို့ကဲ့သို့ စစ်မြေပြင်ကို ထွက်တော်မူပြီး ဒိုင်းလွှားမပါဘဲ စစ်ဆင်လေ့ရှိလား၊ မင်းတို့လူမျိုးတွေက စိန်ပြောင်းလက်နက်များကို ကောင်းစွာ အသုံးပြုတတ်ကြရဲ့လား။ အဝေးမှာရှိတဲ့ လူတစ်ယောက်ကို သေနတ်နှင့် မလွဲတမ်း ချိန်ပြီး ပစ်သတ်နိုင်ရဲ့လား၊ မင်းတို့တိုင်းပြည်မှာ မိုးမှန်မှန်ရွာရဲ့လား၊ ငါတို့ပြည် မှာလို ရာသီဥတု ညီညွတ်ရဲ့လား၊ မင်းပရံ့မှာ တပ်ဆင်ထားတဲ့ တန်ဆာပလာတွေက ဘာအဓိပ္ပာယ်ရှိလဲ၊ ကုမ္ပဏီအစိုးရက မင်းကိုလခ ဘယ်လောက်ပေးသလဲ၊ မင်းတို့က ငါတို့မြန်မာတွေလို ထိုးကွင်းမထိုးကြဘူးလား။

(ဤတွင် မင်းတရားကြီးက ခါးတောင်းကျိုက်ကာ သူ၏ပေါင်မှထိုးကွင်းများကို ပြသည်) မင်းလက်တွေကို ပြစမ်းပါဦး (ဤတွင် မင်းတရားကြီးက ကျွန်တော်၏ လက်များကို ကိုင်တွယ်ကြည့်ပါသည်) အင်း... မင်းလက်တွေကလည်း မိန်းမလိုပဲ၊ တယ်ပျော့ပျောင်းသကိုး၊ ယောက်ျားဆိုတာ ထိုးကွင်းထိုး ခံနိုင်ရတယ်ကွဲ့၊ နောက်ပြီး မင်းတို့ပြည်မှာ ရေခဲရှိသလား။

မင်းတရားကြီး၏ အထက်ပါမေးခွန်းများကို ကျွန်တော်ကအားလုံးပင် ဖြေဆိုပါသည်။ ဘုရင်နှင့်ပရိသတ်များက သဘောကျဟန်ရှိပါသည်။ နောက်ဆုံး ရေခဲမေးခွန်းနှင့် ပတ်သက်၍ (ယခုအရှင်ရဲ့ ဖောင်တော်စီးရာ ဧရာဝတီမြစ်ကြီးလိုပဲ လန်ဒန်မြို့တော်မှာ သိမ်းမြစ်ကြီးဖြတ်သန်း စီးဆင်းပါတယ်။ ဆောင်းတွင်းမှာ သိမ်းမြစ်ဟာ ရေခဲပြင်ကြီးဖြစ်သွားပါတယ်၊ အဲဒီမြစ်တွင်း

ရေခဲပြင်ပေါ်မှာ ကျွန်တော်တို့မီးပုံကြီးတွေလုပ်ပြီး ကျွဲနွားများကို တစ်ကောင်လုံး ဖုတ်ကင်ကာ ပျော်ပွဲစားလေ့ရှိကြပါတယ်)ဟု လျှောက်တင်သောအခါ ဘုရင်နှင့်တကွ အားလုံးပင် ဟက်ဟက်ပက်ပက် ရယ်မောကြပါသည်။

ဘုရင် ။ ။ မင်းတို့ အင်္ဂလိပ်တွေကို ပုသိမ်မြို့လာရောက်နေထိုင်ကြဖို့ ငါကခွင့်ပြုပြီးဖြစ်ပါလျက် ဘာကြောင့် မြစ်ဝကဟိုင်းကြီးကျွန်းကို ဒါလောက်စွဲလမ်းနေကြတာလဲ။

သံငယ် ။ ။ ဟိုင်းကြီးကျွန်းဟာ ပုသိမ်မြစ်ဝမှာ အချက်အချာနေရာကောင်းတစ်ခုဖြစ်ပါတယ်။ ယခုအချိန်မှာ ကျွန်တော်များ ပြင်သစ်နှင့် စစ်ဖြစ်နေပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဟိုင်းကြီး ကျွန်းဟာ ပြင်သစ်လက်ထဲကျရောက်သွားလျှင် ပင်လယ်ကူးသင်္ဘောများ လွတ်လပ်စွာ သွားလာနိုင်မည်မဟုတ်ပါ။ အရှင်မင်းကြီး ပုသိမ်မြို့ကို ဖိတ်ခေါ်လို့ ကျွန်တော်များ လာရောက်နေထိုင်ချင်ကြပါတယ်။ ဟိုင်းကြီးကျွန်းမှာ ကာကွယ်ရေးတပ်ဖွဲ့ကလေး တစ်ခု အစောင့်အရှောက်ထားခဲ့လျှင် ပြီးပါတယ်။

ဘုရင် ။ ။ ငါတို့မြန်မာပြည်ကို တစ်ကမ္ဘာလုံးက လာရောက်စစ်ဆင်ကြပါစေ၊ ငါကအားလုံး မောင်းထုတ်ပစ်နိုင်တယ်။ မင်းတို့ အင်္ဂလိပ်တွေက ပြင်သစ်ကို ကြောက်သလား။

သံငယ်။ ။ ။ အင်္ဂလိပ်နှင့်ပြင်သစ်ဟာ တစ်ဦးအပေါ်တစ်ဦး မေတ္တာကင်းမဲ့နေပါတယ်။ သို့သော် ပြင်သစ်ကို ကြောက်ရွံ့တဲ့ အင်္ဂလိပ်လူမျိုးရယ်လို့တော့ ယခုတိုင်မွေးဖွားသေးဟန် မရှိပါ။

ဘုရင် ။ ။ ယခု ငါတို့ ဟံသာဝတီအောင်မြင်သိမ်းပိုက်ခဲ့ပြီ၊ လက်နက် ခဲယမ်းမီးကျောက်တွေ အများကြီးရခဲ့တယ်။ မွန်ဘုရင်နှင့် ဆွေတော်မျိုးတော်၊ မျိုးမတ်တွေကိုလည်း သုံးပန်းအဖြစ် ဖမ်းဆီးခေါ်ဆောင်ခဲ့တယ်။ ယခုလိုအောင်တော်မူချိန်မှာ အင်္ဂလိပ်များ လိုအပ်တဲ့ စာချုပ်ကိုလည်း ဘုရင်၏တံဆိပ်ခတ်နှိပ်ပေးတော်မူမည်။ သို့သော် နောက် စခန်းသို့ ဆိုက်ရောက်သော်မူမှ အစစ ပြည့်စုံမည်ဖြစ်၍ နောက်တော်က လိုက်ခဲ့လော့။

ဇူလိုင် ၂၆။ ၁၇၅၇-ခုနှစ်။

ယနေ့နံနက် ၁၀နာရီတွင် ဘုရင်က ဖောင်တော်သို့လာရန် ဆင့်ဆိုသည်။ လွန်ဆေးခေါ် မြန်အောင် ဆိပ်ကမ်း၌ဖြစ်သည်။ လက်ထောက်မြို့ဝန် အင်တိုနီယိုက စာချုပ်ပြုလုပ်ပြီးစီးလျှင် သူနှင့် ပုသိမ်မြို့ဝန်ကိုလည်း တံစိုးလက်ဆောင်ပေးရမည်ဟု သတိပေးပါသည်။ သူတို့မပါလျှင် အလုပ်မဖြစ်၍ ငွေပိဿာ ၂၀ပေးမည်ပြောရာ လက်မခံ၊ ပိဿာ ၃၀အထိ တိုးမြှင့်ပေးမှ လက်ခံပါသည်။

ကရဝိက်ဖောင်ဘော်မှာ ထွက်ခါနီးနေမှ ကျွန်တော်နောက်ကျရောက်လာသည်ကို ရှင်ဘုရင်က ကျေနပ်ပုံမပေါ်ပါ။ ဆိုင်ရာလှေသမားများကို ဒဏ်ခတ်မည်ဆိုပါသည်။

ဘုရင် ။ ။ ဟိုင်းကြီးကျွန်းက ဆန်များ မွန်တို့ထံထောက်ပံ့ခဲ့ကြောင်း သိရတယ်။ ဒါကြောင့် နောက်ထပ်ဤသို့ မဖြစ်ပွားရအောင် မင်းတို့တာဝန်ခံရမယ်။

သံငယ် ။ ။ ကောင်းလှပါသည်။ တာဝန်ခံ ယူပါမည်။

ဘုရင် ။ ။ မင်းတို့ပုသိမ်ကို လာရောက်နေထိုင်ကြပါ။ စာချုပ်ကို တံဆိပ်တော်ခတ်နှိပ်ပြီးပြီ။
လိုအပ်သည်များကို အင်တိုနီယိုနှင့် ဆက်လုပ်ကြစေ။ ငါ့ကိုယ်တော်မြတ်လည်း
မဒရပ်မြို့ကိုသွားချင်တယ်။ ကျောက်သံပတ္တမြားတွေ သေတ္တာကြီးနှင့်ထည့်ပြီး
အများကြီးသယ်ဆောင်သွားမည်။

သံငယ် ။ ။ ကောင်းပါသည်။ ကုမ္ပဏီ အစိုးရက ဝမ်းသာစွာကြိုဆိုပါမည်။

ဘုရင် ။ ။ ၂-ပိဿာအမြောက်ဆန်နှင့် ငါ့ကိုပစ်လျှင်မရဘူး။ ငါကသေနတ်ပြီးရုံမက
အမြောက်လည်းပြီးတယ်။ မင်းယုံရဲ့လား။

သံငယ် ။ ။ မှန်ပါသည်။

တစ်နေ့ကလို့ ရောက်တတ်ရာရာ မေးခွန်းများကို ဆက်လက်မေးမြန်းနေစဉ် ဖောင်တော်
ဆိပ်ကမ်းမှခွာနေပြီဖြစ်၍ ကျွန်တော်လည်း အလေးပြုကာ ဆင်းခဲ့ရပါတော့သည်။ မင်းတရားကြီးက
ကျွန်တော့်အားပေးသော လက်ဆောင်တို့မှာ လိမ္မော်သီး-၁၈၊ ပြောင်းဖူး-၂၄၊ သခွားသီး-၅
ဖြစ်ပါသည်။

အလောင်းဘုရားနှင့် မယ်ယွန်းစံ

အလောင်းဘုရားနှင့် မယ်ယွန်းစံတို့ကား မောင်နှမတစ်ဝမ်းကွဲဘဝမှ (ဆွေချင်းထပ်လျှင်မြတ်၊ မျိုးချင်းခြံလျှင်လုံ) ဟူသော မြန်မာစကားပုံအရ အကြင်လင်မယားအဖြစ်သို့ ရောက်ကြသူများဖြစ်သည်။

အလောင်းဘုရား၏ မယ်တော် စောငြိမ်းဦးနှင့် မယ်ယွန်းစံ၏ ဖခင်ဦးဖြိုးမြတ်တို့မှာ မောင်နှမအရင်းဖြစ်၏။ ဦးဖြိုးမြတ်သည် မုဆိုးဘိုနှင့် ၁၀မိုင်ခန့်ဝေးသော စည်ပုတ္တရာမြို့တွင် ထောင်မှူးဖြစ်သည်။ သူတို့နှစ်ဦးလက်ထပ်စဉ်က သတို့သား မောင်အောင်ဇေယျ(အလောင်းဘုရားအလောင်းလျာ) မှာ (၁၉နှစ်)၊ သတို့သမီး မယ်ယွန်းစံမှာ (၁၇)နှစ်ဖြစ်၏။

ထိုငယ်လင်ငယ်မယားတို့မှ ပေါက်ဖွားသူတို့မှာ သားတော် ၆ပါး၊ သမီးတော် ၃ပါးဖြစ်၏။ အားလုံး ၉ပါးဖြစ်၍ နဝရတ် ၉-ပါးနှင့်နှိုင်းယှဉ်ကာ (ရတနာမဏ္ဍိုင်၊ ပင်ရင်းခိုင်၍၊ ရောင်ဆိုင်ဖြူးဖြူး၊ လေဖြာမြူးလျက်) စသည်ဖြင့်စပ်ဆို ချီးကျူးခဲ့ကြသည်။ ထိုသို့ မြင်တော်မူသော သားတော် သမီးတော်များ၏ ထူးခြားသော ကုသိုလ်အဟုန်မှာ ရွှေလက်ထက်တော်အတွင်း တစ်ဦးတစ်ယောက်မျှ ဖိတ်စဉ်ပျက်စီးခြင်း မရှိချေ။

သားတော်များကား (၁)မောင်လောက် ခေါ် နောင်တော်ကြီးဘုရင်၊ (၂) မောင်ရွှေ ခေါ် ဆင်ဖြူရှင်ဘုရင်၊ (၃) မောင်ပိုး ခေါ် အမြင့်မြို့စား၊ (၄) မောင်ဝိုင်း ခေါ် ဘိုးတော်ဘုရား၊ (၅) မောင်စိုး ခေါ် ပခန်းမြို့စား၊ (၆) မောင်ဖိုးရှင် ခေါ် ပင်းတလဲမြို့စားတို့ဖြစ်၍ သမီးတော် ၃-ပါးတို့ကား (၁) မယ်သာ၊ (၂)မယ်မြတ်လှနှင့် (၃)မယ်အိပ်တို့ဖြစ်သည်။

ဦးအောင်ဇေယျကိုယ်တိုင် ထွန်ယက်လုပ်ကိုင်သော ယာခင်းမှာ ယခုတည်ရှိသော “ရွှေတန်းစာ” ဘုရားပတ်လည်တွင်ရှိ၏။ (ထိုယာခင်းအနီး ဘုရားပျက်ကို ရှာဖွေပြင်ဆင်ပါက သင့်အလိုအတိုင်း ပြည့်စုံအံ့) ဟူသော အိပ်မက်အရ ဦးအောင်ဇေယျသည် ဇနီးမယ်ယွန်းစံနှင့်အတူ ပေါက်တူးနှင့် တူးရွင်းများကိုင်ဆောင်ရှာဖွေကြသည်။ ကျယ်ဝန်းပြန့်ပြူးသော မြေအပြင်၌ တောင်ပို့တစ်ခုတွေ့၍ စည်းခြံကာရံထားခဲ့သည်။ အိမ်သို့ရောက်လျှင် မယ်ယွန်းစံက (ဟဲ့သားမောင်လောက်၊ မောင်ရွှေ၊ မောင်ပိုး၊ မောင်ဝိုင်းရို၊ ငါ့သားများ စားရဖို့သာပြင်ထားကြပေတော့၊ မောင်တို့အဖေက ဥစ္စာသိုက်တွေ့ခဲ့၍ စည်းချကာရံထားခဲ့သည်) ဟု ပြက်ရယ်ပြု၏။

နောက်တစ်နေ့၌ ရပ်သူရွာသားပန်းရန်သမားတို့နှင့် သွားရောက်တူးဖော်သော် ဌာပနာတိုက်နှင့် တကွ စေတီဟောင်းတို့ကိုတွေ့၍ ဦးအောင်ဇေယျက ထပ်မံပြုပြင်တည်ထား ကိုးကွယ်လေသည်။ ဘုရားပြင်ပြီး၍ မကြာမီပင် ဦးအောင်ဇေယျ၏ လက်ရုံးမှမီးရောင်တောက်ခြင်းများ ဖြစ်ပေါ်လာ၏။

ထိုနှစ်(၁၁၁၁)တွင် အင်းဝရွှေနန်းရှင်ဘုရင် ကိုယ်တိုင်မြင်တော်မူသော အိပ်မက်ကား(မြောက် အရပ်သို့ ရှုစားရာ၊ အရှေ့အရပ်မှနေဗိမာန်သည်၊ ကြယ်တာရာအပေါင်းခြံရံလျက်၊ အနောက်အရပ်သို့ ကြွမြန်းသည်) ဟူ၍ဖြစ်၏။ အမတ်များက မြောက်အရပ်၌ မင်းလောင်းပေါ်မည့် နိမိတ်မှန်းသိသော်လည်း ဘုရင်ကိုကြောက်ရွံ့၍ (နေမှာ အင်းဝဘုရင်၊ ကြယ်တာရာများမှာ ပဒေသရာဇ်မင်းများ ခစားပုံ)ဟူ၍ လျှောက်တင်၏။

တစ်နေ့သောအခါ ဦးအောင်ဇေယျသည် တောသို့ ယာထွန်သွားရာနေမြင့်သောအခါ ခေတ္တ နားနေ၏။ သစ်ပင်ရိပ်တွင် လဲလျောင်းရင်းအိပ်ပျော်သွား၏။ ထိုအခိုက်အိမ်မှ ထမင်းပို့လာသော အစေခံ မငြိမ်းရောက်လာ၏။ ဦးအောင်ဇေယျ၏ လက်ယာလက်ရုံးမှ အခိုးအလျှံနှင့် မီးတောက်ထလာ သည်ကိုမြင်သော် အူယားဖားယားချဉ်းကပ်ကာ မိမိ၏တဘက်ဖြင့် မီးကိုပုတ်သတ်၏။

ဦးအောင်ဇေယျ အိပ်ရာမှလန်နိုးကာ (အသို့နည်း)ဟုမေးရာ ကျွန်မက (အရှင်လက်မှ မီးခိုး မီးတောက်မြင်၍ ငြိမ်းသတ်မိသည်)ဆို၏။ ဦးအောင်ဇေယျလည်း (သည်အတိုင်းမှန်လျှင် တောစကား တောမှာပျောက်စေ၊ ရွာမရောက်စေနှင့်)ဆိုကာ နှုတ်ပိတ်စေ၏။ သူ့အဖို့၌ကား စကြာရတနာကို မျှော်လင့်ချိန်တွင် ရရှိသော စကြာမင်းကဲ့သို့ ပြန်ကျယ်သော ပီတိရလျက် ဣန္ဒြေမပျက် နေလေသတည်း။

အစေခံမလည်း အိမ်သို့ပြန်လာပြီးနောက် ဆင်ခြင်သည်ကား (ငါတို့၏အရှင်သည် ဘုန်းပညာနှင့် ပြည့်စုံသည်။ မြောက်ဘက်မှ မင်းလောင်းပေါ်မည်ဟူသော တဘောင်လည်း ထွက်နေသည်။ အရှင်ကို ရည်ညွှန်းခြင်းကြောင့် မချွတ်ပင် အရှင်သည် ဘုန်းသမ္ဘာရှင်ဖြစ်မည်။ ထို့ကြောင့် ငါသည် ယနေ့မှစ၍ အရှင်အားရှင်ဘုရင်သဖွယ် ပြုစုအံ့)ဟု အထူးတလည် ဝတ်ပြုလေသည်။

တစ်ညသ၌ သန်းခေါင်ကျော်လောက်တွင် ဇနီးမယ်ယွန်းစံ နိုးကြားနေခိုက် ဦးအောင်ဇေယျ ညာလက်ရုံးမှ မီးခိုးမီးလျှံများထရာ တစ်အိမ်လုံးထိန်လင်းနေ၏။ မယ်ယွန်းစံမြင်သော် အနီးရှိ ခြံစောင်တို့နှင့် အုပ်ဖုံးသတ်ငြိမ်းလေ၏။ ဦးအောင်ဇေယျနိုးသော် သူ့လက်မှ မီးထတောက်ကြောင်း မယ်ယွန်းစံကပြောပြ၏။ (သည်စကားသည်တွင်ပြီးစေ၊ တစ်ပါးမရောက်စေနှင့်)ဟု တားမြစ်ပြန်လေ၏။

မယ်ယွန်းစံက (ကိုအောင်ဇေယျ၊ ရှင်သည် ဘုန်းကြီးသော မင်းယောက်ျားဖြစ်သည်။ မမေ့ မလျော့သော သတိနှင့်ပြည့်စုံအောင်နေလေ) ဟုဆိုပြီးလျှင် ထိုနေ့မှစ၍ မင်းတို့၌ ပြုအပ်သော ဝတ္တရားအတိုင်း မယ်ယွန်းစံက ပြုစုလေသည်။

တစ်ရွာ၌နေသော ဦးအောင်ဇေယျ၏ သူငယ်ချင်းတစ်ယောက် အိပ်မက်ရသည်ကား သူတို့ထံသို့ ဝတ်ဖြူစင်ကြယ်နှင့် လူတစ်ယောက်လာကာ (နက်ဖြန်မိုးသောက်လျှင် သင့်အိမ်သို့ ရှင်ဘုရင် လင်မယား ယာဉ်ကိုစီး၍ တောင်အရပ်က လာလိမ့်မည်။ မင်းတို့၌ ပြုအပ်သော ဝတ္တရားနှင့်အညီ ပြုစုလေ။ သင့်အား စောင်မကြည့်ရှုသွားလိမ့်မည်)ဟု မှာကြားလေသည်။ အိပ်ရာမှနိုးသောအခါ လူကြီးမိဘများကို ပြောပြပြီးနောက် သိကြားတို့ နှိုးဆော်ချက်အတိုင်း စားသောက်ဖွယ်ရာများ ခင်းကျင်းကာ စောင့်စားနေ၏။

ထိုသူငယ်ချင်းထံမှ အကြွေးငွေ ၅၀၀/ရရန်ရှိ၍ ဦးအောင်ဇေယျဇနီးမောင်နှံတို့ လှည်းယာဉ်နှင့် ထွက်ခဲ့ကြရာ ထိုရွာသို့ နံနက်ခင်းပင် ရောက်ကြ၏။ ရှင်ဘုရင်ကို စောင့်မျှော်နေသူက (ငါ့အိပ်မက်၌ ရှင်ဘုရင်လင်မယားလာမည်ဆိုရာ ယခုကား အောင်ဇေယျတို့လင်မယားပေါ်လာသည်။ အောင်ဇေယျ တော့ ရှင်ဘုရင်စော်နံ့တဲလူ)ဟု ဆီးကြိုနှုတ်ဆက်၏။

ဦးအောင်ဇေယျက (မင်းပြောသည့်အတိုင်းမှန်လျှင် နိမိတ်ကောင်းသည်။ မင်းစကားကို ငါက ပူဇော်ထိုက်သည်။ ထို့ကြောင့် ငါတို့ကို ပေးရန်ရှိသော အကြွေးငွေကို စာရင်းပယ်မည်၊ မပေးပါနှင့်တော့)ဟုဆို၏။

ခင်းကျင်းထားသော စားသောက်ဖွယ်တို့ကို သုံးဆောင်ပြီးနောက် ဦးအောင်ဇေယျက (မင်းပြောတဲ့ စကားကို မင်းအိမ်မှာပဲပြီးပါစေကွယ်၊ တစ်ပါးကိုမပေါက်ကြားစေလင့်)ဟု သူငယ်ချင်းအား နှုတ်ပိတ်ပြီး ပြန်သွားလေသည်။

မြောက်ဘက်တွင် မင်းလောင်းပေါ်မည်ဟူသော တဘောင်တို့ ခေတ်စားလာ၏။

မြောက်ဘက်တစ်ခို၊ မုဆိုးဘို
မိုးခိုပါစို့၊ ညည်းနှင့်တို့၊
တိုင်းရက်သည့် ပက္ကလာ
မိုးရွာသည်နှင့် အသင့်ပဲ။
တို့မေလေးမကျေဖျက်
မြောက်ဘက်ကယ်တဲ့ဟိုတစ်ခို
ပြေးစို့နှစ်ကိုယ်။
ဆိုင်းစိုစို
ရန်လုံးဖြိုပါတဲ့
ပြည်ရွှေဘို ထိုမြို့မှာ
မိုးခိုစို့လေး။

ပေါ်ပေါက်သမျှ တဘောင်တို့မှာ အများအားဖြင့် မုဆိုးဘိုသား ဦးအောင်ဇေယျသို့သာ ဦးတည်နေကြ၏။ ထို့ကြောင့် သူ၏ သူငယ်ချင်းများအိမ်သို့ အလည်သွားလျှင် (ဟေ့ အောင်ဇေယျ မင်းလာလျှင်တယ်ပြီး ရှင်ဘုရင်စော်နံ့သကွာ၊ မလာပါနှင့်၊ တို့တစ်တွေ ရာဇဝတ်သင့်ကုန်ပါ့မယ်)ဟု ကျီစယ်ပြောဆိုလေ့ရှိကြ၏။

ထိုတဘောင်သတင်းများကို နေပြည်တော်ကကြားသိရာ စဉ်ကိုင်တွင် အင်းဝဘုရင်၏နောင်တော် သဖွယ် သူကောင်းပြုထားသူ သတိုးမင်းခေါင် ခေါ် တောင်ငူရာဇာက မောင်အောင်ဇေယျကို ခေါ်ယူ စစ်မေး၏။ (ရှင်ဘုရင်စော်နံ့သည်ဆိုကြသည် ဆိုသည့်အတိုင်း မှန်သလော)ဟူသော မေးခွန်းကို ဖြေသည်ကား (ဤစကားကို ရွှေနားတော်ကြား ပြောဆိုကျော်ကြားခြင်းမှာ မလိုသူတို့ ကုန်းချောခြင်း သာ အရင်းခံဖြစ်ပါသည်)ဟု၏။

တောင်ငူရာဇာက မောင်အောင်ဇေယျ၏ ရဲရင့်တည်ကြည်ခြင်း၊ ရူပနိကာယ် ကောင်းခြင်းတို့ကို ထောက်ရှုကာ ယာယီယတြာများ ပြုလုပ်၏။ မုဆိုးဘိုကို ရွှေဘိုဟု အမည်ပြောင်းစေ၍ ထိုအရပ်ရှိ ရွှေတန်းစာစေတီ၏ မြောက်ဘက်တွင် ကိန်းချေတဲနန်းဆောက်စေရသည်။

ဦးအောင်ဇေယျသည် မုဆိုးဘိုအရပ်၌ ရိုးရိုးကုပ်ကုပ် တောင်သူလုပ်ငန်းနှင့် တင်းတိမ်နေသူ မဟုတ်။ တိတ်နိမိတ်များကို သူကိုယ်တိုင် ယုံကြည်သည်ဖြစ်၍ အထွတ်အထိပ်သို့ရောက်ရန် လိုအပ်သော စည်းရုံးရေး၊ လေ့လာရေးများကို အမြဲအားထုတ်လျက်ရှိ၏။ အင်းဝမြို့ အရေးအခင်း များကို လူထောက်လွှတ်ခြင်း၊ ကိုယ်တိုင်သွား၍ စုံစမ်းခြင်းပြုလေ့ရှိသည်။

ထိုသို့လေ့လာရေးခရီးထွက်ရင်း စစ်ကိုင်းမြို့တွင် မယားငယ်တစ်ယောက်ရှိလေရာ နောင်အခါ မိဖုရားငယ်တစ်ဦးဖြစ်လာသည်။ ဦးအောင်ဇေယျသည် မြင်းစီး၍ စစ်ကိုင်းသို့လာပြီးလျှင် ထိုမယားငယ် အိမ်တွင် နားနေစားသောက်ပြီးမှ ဈေးဝယ်ကာ မုဆိုးဘိုသို့ပြန်လေ့ရှိသည်ဟု ဦးမောင်ကြီး ရေးသော စာအုပ်၌ပါရှိသည်။

တစ်ကြိမ်က စစ်ကိုင်းသို့ ထွက်ခွာခါနီးတွင် မယ်ယွန်းစံက သူ့အတွက် ပိုးခါးစည်းကြိုး တစ်ချောင်း ခပ်ကောင်းကောင်းဝယ်ခဲ့ရန် မှာကြားလိုက်၏။ ဦးအောင်ဇေယျက (ကောင်းပြီ)ဟု ဝန်ခံခဲ့ပြီး စစ်ကိုင်းဈေးတွင် ရှာဖွေရာ မရချေ။ အင်းဝဘက်သို့ကူး၍ ရှာမည်ပြုရာ မယားငယ်ကလည်း ပိုးခါးစည်းကြိုးတစ်ချောင်း အပိုဝယ်ယူခဲ့ရန် မှာပြန်တော့သည်။

အင်းဝဈေး၌ ဦးအောင်ဇေယျက မယား ၂ယောက်အတွက် ပိုးခါးစည်းကြိုးများ ရှာဖွေရာ ရှားပါးခိုက်ဖြစ်၍ တစ်ချောင်းသာရလေသည်။ ထို့ကြောင့် ချည်ခါးစည်းကြိုးတစ်ခု အစားထိုးဝယ်ယူ ခဲ့လေသည်။ စစ်ကိုင်းသို့ပြန်ရောက်လျှင် မယားငယ်က ပိုးခါးစည်းကြိုးကို ဦးစွာယူလိုက်လေသည်။ မှတ်ချက်။ ။

အလောင်းမင်းတရားကြီး၌ မိဖုရားခေါင်ကြီး ခင်ယွန်းစံအပြင် ကိုယ်လုပ်တော် ၆-ဦးရှိရာ စစ်ကိုင်းမြို့တွင် ပိုးခါးစည်းကြိုးနှင့်ပတ်သက်သူမှာ ရှင်ရွှေငယ်ဖြစ်ဟန် တူ၏။

- (၁) ရှင်မင်းသူ(သမီးတော် ပဒုမ္မဒေဝီ)
- (၂) ကျောက်မြောင်းကတော် (သားတော်မင်းရဲဖျား)
- (၃) စိတ္တမဟေ (သားတော်မင်းရဲညွန့်)
- (၄) ရှင်မင်းပြေ (မင်းလှစည်သူသမီး)
- (၅) ရှင်ရွှေခဲကြီး (သမီးတော် မင်းရွှေမြ)
- (၆) ရှင်ရွှေငယ် (သမီးတော် မင်းညိုမြ)

မယားကြီး မယ်ယွန်းစံ၏ မှာကြားချက်ကို ဦးအောင်ဇေယျက သတိရ၏။ မယားငယ်ထံမှ ပိုးခါးစည်းကြိုးကို တောင်းဆိုရာမရချေ။ သို့သော် ဤပိုးခါးစည်းကြိုးတစ်ချောင်းအတွက် အရေး မကြီးလှ။ နောင်အခါ အခွင့်သင့်ဦးမည်မလွဲဟု နှလုံးပိုက်ကာ စစ်ကိုင်းမှ ပြန်ခဲ့သည်။

မုဆိုးဘိုသို့ ပြန်ရောက်သော် မယ်ယွန်းစံသည် သူ့မှာလိုက်သော ပိုးခါးစည်းကြိုးရခဲ့၏လောဟု မေးလေတော့သည်။ ဦးအောင်ဇေယျက (သည်တစ်ခေါက် အဆင်မသင့်၍ မရခဲ့သေးပါ။ ခေတ္တ အသုံးပြုရန် ချည်ခါးစည်းကြိုး ဝယ်ခဲ့ပါသည်) ဆို၏။

မယ်ယွန်းစံ။ ။ ကိုအောင်ဇေယျ၊ ရှင့်ကိုကျုပ်မှာစဉ်က ပိုးကြိုးကိုမှာသည်၊ ယခုဝယ်ခဲ့သည်ကား ချည်ကြိုးဖြစ်နေသည်။ ကျုပ်လိုဇနီးဟောင်းကိုပင်လျှင် ခါးစည်းကြိုးတစ်ချောင်းကိုမျှ ရှင်က မကြည်ဖြူနိုင်တကား။

အောင် ။ ။ ယခု အချိန်မှာ ကာလဒေသမကောင်းသည့်အခိုက်ဖြစ်၍ ကုန်ဈေးနှုန်းကြီးမြင့်သည်။ မိန်းမတစ်ဦးကလည်း ပိုးကြိုးကိုပင်မှာသဖြင့် သူ့ကို လက်ဆောင်ပါးခဲ့ရသည်။

ပါရှိသော ငွေမှာလည်း မလုံလောက်ပါ။ ပိုးနှင့်ချည်တစ်စုံသာ ဝယ်နိုင်ခဲ့သည်။
နောင်အခွင့်သင့်က ထပ်မံဝယ်မည်သဘောပိုက်မိပါသည်။

မယ်ယွန်းစံ။ ။ ကိုအောင်ဇေယျ၊ ရှင့်ကို ကျုပ်ကနောင်အရေးမြော်၍ အရှင်သခင်အမှတ်ဖြင့် လုပ်
ကျွေးခဲ့သည်ကား ကြာမြင့်ခဲ့ပြီ။ ယခုအချိန် သူလိုငါလို ဆင်းရဲသားဘဝ၌ပင်
ရှင့်အလိုအတိုင်း ရှင်ပြုမူဘိ၏။ နောင်အထွတ်အထိပ်သို့ရောက်သော် အဘယ်
ဆိုဖွယ်ရာ ရှိအံ့နည်း။ ယနေ့မှစ၍ ရှင့်အရိပ်ကို ကျုပ်မခိုလှုံလိုတော့ပါ။ ကောင်းဆိုး
ဟူသမျှကို နောက်နောင်တိုင်ပင်စိုင်းပြင်းခြင်း မပြုလေနှင့်တော့။

ဤသို့ဆိုကာ မယ်ယွန်းစံသည် ခါးစည်းကြိုးကိုလည်းလက်မခံ၊ ဘာကိစ္စမျှလည်း မဆက်ဆံဘဲ
မိမိ၏သမီးများနှင့် စည်ပုတ္တရာမြို့ ဆွေမျိုးများထံ သွားရောက်ကာ လယ်ယာလုပ်ကိုင်စားသောက်
နေထိုင်လေတော့သည်။

ဦးအောင်ဇေယျသည် မုဆိုးဘိုကို ရန်ကြီးအောင်ဟု ထိန်းနန်းများစိုက်ထူ သမုတ်ပြီးနောက်
စည်ပုတ္တရာမြို့နေ မယ်ယွန်းစံကို ဆင်မြင်း ဝေါယာဉ်နှင့် သွားရောက်ပင့်ခေါ်စေ၏။ သို့သော်
မယ်ယွန်းစံက သမီးတော်များကိုသာထည့်လိုက်၍ သူကိုယ်တိုင်ကား မလိုက်ပါချေ။

သာယာသော နန္ဒာကန်တော်ကြီး ရစ်ဝိုင်းရာ ပြည်ရွှေဘိုမြို့တော်ကြီးသို့ (ချစ်၍ခေါ်သည်၊
လိုက်ကော်မူခဲ့၊ မပျောင်းနွဲ့နှင့်)ဟူသော စိန္တုကျော်သူရတုအတိုင်း မယ်ယွန်းစံကို ဦးအောင်ဇေယျ
နန်းတက်ချိန်၌ ခေါ်ယူပါသော်လည်း မလိုက်မပါသောကြောင့် ရာဇပရိယာယ်ကို သုံးရလေသည်။
ထိုနည်းကား မယ်ယွန်းစံနေထိုင်ရာ စည်ပုတ္တရာမြို့နယ်ကို တစ်ပါးသော မြို့နယ်များထက် အခွန်
ဘဏ္ဍာများတိုးတက်ကောက်ခံစေခြင်းဖြစ်သည်။ အခွန်မကျေလည်သူများကို မောင်းတီး၍ လေလံ
ပစ်စေ၏။ ထိုသောအခါ စည်ပုတ္တရာနယ်တွင် လူသူတို့သည် အိုးကင်း၌ လှော်အပ်သော စပါးကဲ့သို့
ဆူဆူပူပူ ရှိကြလေသည်။

ရပ်ရွာသူကြီးများ ပေါင်းစုစည်းဝေးကာ အခွန်တော် ကြီးလေးလှကြောင်း ရွှေနားတော်ပေါက်
စေရန် မယ်ယွန်းစံကို ချဉ်းကပ်စေလွှတ်ကြသည်။ မယ်ယွန်းစံလည်း ရပ်ရွာသူကြီးတို့၏အလိုကို
မပယ်မငြင်းနိုင်ရကား၊ သူ့လင် ဦးအောင်ဇေယျကြိုက်တတ်သော မုန့်ဆန်းကလေးများကို သန့်စင်သော
အဝတ်ဖြူတွင်ထုပ်၍ ဦးခေါင်း၌ရွက်ပြီးလျှင် ပြည်ရွှေဘိုသို့သွားလေ၏။ ရောက်သော် နံနက်ညီလာခံနှင့်
ကြံကြိုက်၍ သားတော် သမီးတော်မှူးတော်မတ်တော်တို့ အစုံရှေ့တွင် ဝင်ရောက်ခစားလေသည်။

မုန့်ဆန်းထုပ်ကလေးကို ရွက်လျက် ဝင်လာသော မယ်ယွန်းစံကို အလောင်းမင်းတရား
ဦးအောင်ဇေယျ မြင်သော် နေရာထိုင်ခင်းပေး၍ အကြောင်းကိုမေး၏။ မယ်ယွန်းစံက မုန့်ဆန်းထုပ်
ကလေးကို ဖြေ၍ပြ၏။

အောင် ။ ။ ငြော်- ငါ့မိန်းမ၊ သည်တစ်ခါမုန့်ဆန်းကို လက်ဆောင်ပြု၍ မြောက်နန်းမကို
လှရန်ပင်လာသည်တမင်။

မယ်ယွန်းစံ။ ။ ကိုအောင်ဇေယျ၊ ရှင့်မြောက်နန်းကို ရည်မှန်း၍ ကျုပ်လာသည်မဟုတ်၊ ယခု
စည်ပုတ္တရာနှင့် စည်သာတစ်ခွင်မှာ မင်းတိုင်းမင်းကြီး အခွဲအခန်းများလွန်းသည်။
ပြည်သူဆင်းရဲသားတို့ အလုပ်အကိုင်မှာ အခါတစ်ပါးနှင့်မတူ၊ မိုးခေါင်ရေရှားသည်က
တစ်ဖက်၊ စစ်ကြီးမက်ကြီး အထွက် အရောက်များ၍ ဆင်းရဲသားတို့ ပြေးလွှားရှောင်

တိမ်းကြရသည်ကတစ်ဖက်၊ ခိုးသားဓားပြ စသည်တို့ကလည်း ကျွဲနွားဆင်မြင်းတို့ကို မောင်းနှင်သိမ်းယူသွားကြသည်ကတစ်ဖက်၊ ဒီလိုအပျက်အစီးရှိနေကြသည့်အတွင်း အခွန်တော်မဆောင်နိုင်သူများကို မောင်းတီးလေလံပစ်ကာ ခြောက်လိုက် ကြိမ်းလိုက် ဖြင့် ပစ္စည်းကိုသိမ်းယူသောအလုပ်ကို ရှင်ကလုပ်စေသည့်အရာမှာ ပြည်ရွာတိုင်းကားကို စည်ကားဖွံ့ဖြိုးအောင် လုပ်သည်မမည်၊ ကိုယ့်ပြည်ကိုယ့်ရွာ ကိုယ်သာ ပျက်စီးစေသည် ဖြစ်ရာ၏။

ရှင်ကို ကျုပ်အထူးသွန်သင်ရန် မလိုပါ။ ဟံသာဝတီရောက် မင်းတရားကြီးသည် ရှေးမင်းတို့၏ ကျင့်ထုံးကို နှလုံးမမူသဖြင့် ရဟန်းရှင်လူတို့မှာ ညှိုးနွမ်းဆင်းရဲလှ သဖြင့် ဆူပူတော်လှန်ကြရာမှ ထီးနန်းကို စွန့်ရသည်အထိဖြစ်သည်။ ရှင်ကလည်း မင်းကျင့်တရားများ လေ့လာခဲ့ပြီး ယခုပြည်ရှင်မင်းအဖြစ်သို့ရောက်မှ ရှေးထုံးကျင့်ခန်း များကို မေ့မေ့လျော့လျော့ ရှိနေသည့် အရာမှာ ကဲ့ရဲ့ဖွယ်ရာဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်၍ ရှင်လူများပင် ရှင်ခေါ်ယူဖျောင်းဖျ၍ ဆုံးမပါဦး။

အောင် ။ ။ မယ်ယွန်းစံ ယခုဤနိုင်ငံကို အုပ်ချုပ်၍ မင်းလုပ်ရသည်ဆိုငြားလည်း အလုံးစုံ ပိပြားသေဝပ်မရှိကြလေသေးပါ။ ခိုးသား ဓားပြ မအေးကြသေးသည့်အခါ ပြည်ရွာ ကစဉ့်ကရဲ လက်ကဲ့အုပ်ချုပ်ရချိန်တွင် ငြိမ်းချမ်းမှု မရှိနိုင်သေးပါ။ ငါ၏ရှေ့ရောက် မျက်မှောက်မထင်၊ မမြင်ကွယ်ရာမှာ ဖြစ်ကြပျက်ကြသည့် အရာကို ငါမတတ်နိုင် ချေ၊ မြို့ဝေးပြည်ကွာ၊ လွတ်ရာပေါက်စားတစ်ပါးအရပ်မှာနေပြီး ထပ်ကာထပ်ကာ တိုင်ကြားလာလည်း အချည်းအနီးပင်။ မယ်ယွန်းစံအနေဖြင့် ရွှေဘုံ ရွှေနန်း၊ စံဆန်းရိပ်ငြိမ် မင်းစည်းစိမ်ကို မြိန်မြိန်ခံစား၍ ဤရွှေနန်းတော်ကြီးတွင်ပင် စံနေ ပါတော့လော။

မယ်ယွန်းစံ ။ ။ အရှင်ဘုရင်က ချီးမြှောက်၍ ဘုန်းကျက်သရေ ရှိလေတုံလည်း အရှည်မကြာ၊ ခဏတာကို သာယာနှစ်သက်ပြီး နောင်အမျက်ပွားရန်ကိုလည်း ကျုပ်မလို။ ကိုယ်နှင့်အသက်၊ မပျက်တည်ရှိစဉ် ရသလောက်နှင့် တင်းတိမ်၊ မြိန်သလောက်သာ စားသုံး၍ စိတ်ချမ်းမြေ့ရာတွင် ကျုပ်နေပါတော့မည်။ ကျုပ်နေရာအရပ်တွင် အခွန်ဘဏ္ဍာ အပြင်းအထန်မကောက်ခံအောင် ရှင်ကအမှာစာတစ်စောင်ရေးလိုက်ပါ။

မယ်ယွန်းစံကို မလွန်ဆန်နိုင်သည်နှင့် သူကြီး၊ မြေတိုင်းအမှုထမ်းတို့အား လျှော့ပေါ့အုပ်ချုပ် ကြစေရန် အမိန့်တော်ထုတ်ပေးသည်ဟု ရှေးမိသူတို့ အဆိုရှိသည်။

စိတ်ကောက်နေသော မယ်ယွန်းစံသည် စည်ပုတ္တရာ၌ လင်သားများနှင့် ခွဲခွာလျက်ကြာကြာ နေနိုင်ပုံမရချေ။ ၁၁၁၆ ခုနှစ်၊ တပို့တွဲလပြည့်ကျော် ၆ရက်နေ့၌ ဦးအောင်ဇေယျသည် အင်းဝမြို့ကို သိမ်းပိုက်ပြီးနောက် ကျောက်မြောင်းသို့ပြန်ရောက်ချိန်တွင် (မိဖုရားခေါင်ကြီး မယ်ယွန်းစံနှင့် သားတော် သမီးတော်တို့ ကြိုဆိုဖူးမြော်ကြသည်)ဟု ရာဇဝင်၌ ပါရှိ၏။ ထိုမှ အညာသီဟတောသို့ မိသားစုအားလုံး ဘုရားဖူးသွားတော်မူကြသည်။

အပိုင်း ၃

ရဲဘော် ၆ ကျိပ်

- (၁) ညောင်ရမ်းမင်းဆက် ပျက်သုဉ်းချိန်
- (၂) မင်းပြောင်း မင်းလောင်း
- (၃) ရဲဘော် ၆ ကျိပ်
- (၄) ပွဲဦးထွက်တိုက်ပွဲ
- (၅) နောက်ဆုံးတိုက်ပွဲ
- (၆) ဆွဲရ ရဲဘော်ကြီးများ
- (၇) တိုင်းရင်းသားနှင့် နိုင်ငံခြားသားတပ်

ညောင်ရမ်းမင်းဆက်ပျက်သုဉ်းချိန်

ပတ်သာစည်လည်းထိုးတဲ့
ကိုချစ်လောက်ရယ်
အို- ကိုချစ်လောက်ရယ်
အစ်ကိုဖြစ်ခြင်းကွယ်။
တောင်သမန်မှာဖျဉ်းအိုးကွဲ
လင်ကိုလင်ချင်းလဲ
လင်ချင်းတူမှယူပါ့မယ်
နင်ကရွနာသယ်။

တိုင်းပြည်ပျက်မည့် ဟံသာဝတီရောက်မင်းလက်ထက် စောစောပိုင်းကပင် ဤတဘောင် သီချင်း ပေါ်နေခဲ့သည်။ အထူးပင် စိတ်ပျက်စရာ နားကြားပြင်းကတ်စရာ အမင်္ဂလာအပေါင်း တို့နှင့် အပြွမ်းဆုံးသော တဘောင်ပေတည်း။

ဤတဘောင်ကိုပင် သဘင်သည်တို့ ဆိုမြည်တီးမှုတ်ကြသည်ဆို၏။ မြို့ရွာ လူသိမ် လူ ဖျင်း လူငယ်တို့လည်း သီဆိုမြည်တွန်ကြ၏။ မိုးထိမှန်စီကျောင်း ဆရာတော်က အဓိပ္ပာယ် ကောက်ယူရာတွင်

(၁) ကိုချစ်လောက်ရယ်၊ အစ်ကိုဖြစ်ခြင်းကွယ်- ဆိုသည်မှာ ညောင်ရမ်းမင်းဆက်သည် ဆယ်ဆက် သာ ရှိမည်ဟု အဟောရှိသည်။ ယခုဆယ်ဆက် စေ့ရောက်ပြီ၊ အစ်ကို ဖြစ်ခြင်းကွယ်ဟူသော စကားသံမှာ မသာ၌ သေသူကိုတသင့်ကြွေးသော အသံဖြစ်သည်။ မင်းဆက်ဆုံး၍ ပျက်စီး သုဉ်းဖျင်း ချိမ့်မည်ဟူ၏။

(၂) တောင်သမန်မှာ ဖျဉ်းအိုးကွဲ- ဆိုသည်မှာ တောင်သမန်သည်၊ ကြာသပတေးနံ၊ ဖျဉ်း ဟူသော စကားမှာလည်း ၅ တေး၊ မင်း ဧကရာဇ်လည်း ၅ တေးသား ဖြစ်၏။ တိုင်းသူ ပြည်သား မြန်မာတစ်လွှားမှာလည်း ၅ တေးပင် ဖြစ်ပြန်သည်။ ထို့ကြောင့် ၅ တေး နှင့် မြန်မာတို့သည် ဖျဉ်းအိုးကွဲ ဆိုသကဲ့သို့ ပျက်စီးခြင်းသို့ ရောက်မည်ဟု ဆရာတော်က မိန့်တော်မူ၏။

၁၀၉၅-ခုနှစ်တွင် အင်းဝပြည်၌ တနင်္ဂနွေမင်း နတ်ရွာစံကာ သူ၏သားတော် ကြာသပတေးမင်း (ဟံသာဝတီပါမင်း) နန်းတက်၏။ ၅တေးမင်းသား မှာ ၁၆-နှစ်သာရှိသေး၍ ဝါနသောကြောင့်

မှူးကြီး မတ်ကြီးတို့က သူ့ထက်ဝါရင့်ကာ အရည်အချင်း ပြည့်စုံသော ဘုရင်၏ညီ ဗဒုံမြို့စားကို နန်းတင် လိုကြ၏။ သို့သော် ဝန်ကြီးဦးပုက ဩဇာကြီးမားစွာဖြင့် ထောက်ခံသောကြောင့် ၅ တေး မင်းသား ထီးနန်းရသည်။

ထီးနန်းသိမ်းပိုက်သောနေ့က နန်းရင်ပြင်တွင် ထမင်းဟင်း ဘောဇဉ်ခဲဖွယ်များ အပြည့် ခင်းကျင်းထား၍ ရှင်ဘုရင်က ထိုထမင်းဟင်းများ ကို နင်းနယ်ပြီးမှ နန်းတက်တော်မူ၏။ ပညာရှိ များက (ဤမင်းလက်ထက် မွတ်သိပ်ရှားပါး ချိမ့်မည်) ဟု နိမိတ်ဖတ်သည်။

ရှင်ဘုရင်ဖြစ်ပြီးသော် ဝန်ကြီးဦးပုကို လွှတ်တော်အဆင့်သို့ တိုးမြှင့်ပေး၏။ ငယ်ဆရာ မောင်ဖြိုးကို ရာဇနန္ဒဟု ဘွဲ့နှင်းကာ အတွင်းဝန် ခန့်၏။ မောင်ဖြိုးမှာ မူလတန်းကျောင်းဆရာ မျှသာ တတ်သိ၍ ဝန်ကြီးဦးပုကား ပါမောက္ခသဖွယ် ပညာဉာဏ်ကြီးမားသူဖြစ်၏။ သို့သော် မောင်ဖြိုးက ငယ်ဆရာအဖြစ် ပိုမိုရင်းနှီးသူဖြစ်၏။ ကတုန်းကတိုက် လုပ်တတ်သူလည်း ဖြစ်သည်။

ဦးပုက တိုင်းပြည်အခြေအနေ မကောင်းသဖြင့် မွန်တပ်များချီတက်လာသော် ခုခံရန် အစီအစဉ်များ ကြိုတင်ပြုလုပ်၏။ လူသန်လူကြမ်း အမှုထမ်း ၁၀၀၀ ဖွဲ့သည်။ ထိုသူများကို ကွပ်အုပ်မည့်လူ ၁၀၀ကိုလည်းဖွဲ့သည်။ (ရဲတစ်ထောင် နောင်တစ်ရာ စီမံကိန်း)ဟု ခေါ်သည်။ ဤသို့ စီစဉ်ခုခံသော် ရန်သူကိုနိုင်လိမ့်မည်ဟူသော ရှေးစကား ရှိခဲ့သည်။

ဤအစီအစဉ်မှာ ပုန်ကန်ရန်စီမံသည်ဟု ရာဇနန္ဒ မောင်ဖြိုးက ရှင်ဘုရင်ကိုကုန်းချော၏။ ရှင်ဘုရင်က သူ့ဆရာစကားကို ထောက်ခံကာ ဝန်ကြီးဦးပုနှင့် အခြားအရာရှိကြီး ၄-ဦးကို ကွပ် မျက်စေသည်။ ဤကား အရည်အချင်းမဲ့သော ဘုရင်၏ ငယ်ဆရာအတွက် အကွက်ကောင်းပေ တည်း။ ရှင်ဘုရင်၏ အနီးကပ်ဆုံးအကြံပေး အဆင့်သို့ ခုန်တက်လိုက်ခြင်းဖြစ်၏။ ငယ်ဆရာ မောင်ဖြိုးကို ဘုရင်၏ အထိန်းတော်ကြီးနှင့် ထိမ်းမြားစေလျက် ဘုရင့်နောင်ဘွဲ့ဖြင့် ထီးနန်း အဆောင်အယောင်များ ချီးမြှင့်သည်။

တိုင်းပြည်ကာကွယ်ရေးမှာ ထိုအချိန်မှ စ၍ ရေစုန်မျောခဲ့သည်။ ကသည်းသောင်းကျန်း သူများ ပိုမိုအတင့်ရဲကာ မြေဒူးမှ စစ်ကိုင်း ကောင်းမှုတော်အထိ လာရောက်ထိပါးကြသည်။ ကွေ့ရှမ်းတို့လည်း မတ္တရာမှ ရွှေကြက်ယက်အထိ ဆင်းလာသည်။ ထို့ကြောင့် မလွန်မြို့၌ အခိုင် အမာချထားသော သတိုးမင်းခေါင်၏တပ်များကို ခေါ်ယူကာ စဉ့်ကိုင်၌ရပ်တည်စေသည်။ ထိုဗိုလ်မှူး ကို (တောင်ငူရာဇာ)ဘွဲ့ပေးလျက် စဉ့်ကိုင်တွင် နန်းတော်ဆောက်စေကာ ဘုရင်တစ်ဆူသဖွယ် အုပ်စိုးစေသည်။

ဟံသာဝတီပါမင်းကိုယ်တိုင် ဗေဒင်ယတြာ ကိန်းခန်းတို့၌ ဝါသနာထုံသဖြင့် ရှေး သိုက်စာ၌ (သက်သာ ပန်းတောင်းသို့ပြောင်း၍ ရွှေနန်းတည်လတ္တံ့) ဟူသောတဘောင်ကို ကျိန်းချေရန် ဆင်တဲ အရပ်၌ ရွှေနန်းတည်ဆောက် စံနေတော်မူ၏။ အမတ်အချို့က (စစ်တောင်းသို့ကိုယ်တော်ရောက် တော်မူရမည့် ကိန်းခန်းရှိချေသည်)ဟု လျှောက် သဖြင့် စစ်တောင်းကမြေကို ယူစေပြီးလျှင် နံတူ သော ဆင်တဲမြို့အနောက်ဘက် မြေပြင်တွင် ထိုစစ်တောင်းမြေကို ဖြန့်ကြဲစေ၍ နန်းဆောက်လုပ် ပြန်၏။

၁၀၉၈-ခုနှစ်တွင် စစ်ကိုင်းချောင်၌ ရှင်ဖြူ ရုပ်ပွားတော် ပျောက်ဆုံးသဖြင့် ပုဏ္ဏားငစ်ဖြူနှင့် သံယရာဇာ ဘုန်းတော်ကြီးကို ကွပ်မျက်တော်မူပြန်၏။ ဘုန်းကြီးနှင့်ဝန်ကြီးဦးပု စသည်တို့ကို အလိုတော်မရှိလျှင် အသက်ကိုစီရင်ရိုးမရှိ။ ရာထူး နတ်သိမ်းလျှော့ချရိုးသာ ရှိပါသည်ဟု အမတ်တို့က လျှောက်ရာ အမျက်တော်မပြေဘဲ (ငါ့ရန်သူကို မုန်းရမည်၊ ငါ့ချစ်သူကိုချစ်ရမည်၊ ငါ့ရန်သူကို ရန်သူမှတ်၊ နောက်ထပ်မလျှောက်တင်ကြနှင့် သည်တွင်မြဲမြဲရပ်) မိန့်တော်မူ၏။

ယင်းသောအခါ နေပြည်တော်တစ်ရပ်လုံး ကြောက်ရွံ့ထိတ်လန့်ကြ၏။ (ဘဝရှင်မင်းတရား ကြီးသည် မင်းကျင့်တံရားတို့မှ လျော့ပါးလေသည်။ ကုန်းချောသူစကားကို နားထောင်တတ်၍ ထိုမင်းကို အားကိုး၍မဖြစ်နိုင်တော့။ အမျက်တော်ရှိလေတိုင်း တစ်ချက်လွှတ်စီရင် ကွပ်မျက်လိမ့်မည်) ဆိုကာ တစ်မြို့တစ်ပါးသို့ ပြောင်းသွားကြသည် များ၏။

ဘုရင့်နန်းလုံးတော် မတည်မတုံအချိန်တွင် နောင်တော်ကြီးအနေဖြင့် ထီးပြိုင်နန်းပြိုင်အုပ်စိုး ခွင့်ရနေသော မောင်ဖြိုး၏ ဩဇာလွှမ်းမိုးနေ၏။ အတွင်းဝန် အပြင်ဝန်၊ မှုထမ်း၊ ရာထမ်းတို့ကို အမြင့် အနိမ့် အပြောင်းအလဲ များလွန်းသဖြင့် ယရမ်းပတာဖြစ်ကုန်၏။ နန်းတော်ကြီးအတွင်း၊ တောင်ဆောင်၊ မြောက်ဆောင် ခွဲခြားသတ်မှတ်မှုများပေါ်ကာ ရန်ငြိုးဖွဲ့ကုန်၏။

အမတ်တို့ကို မအပ်မရာသောဘွဲ့ မျိုးစုံပေး၏။ ဘုရင်ရာဇာ၊ ဘုရင်လတ်၊ ဘုရင်ထွေး၊ မင်း နေမျိုး စသည်ဖြင့်ခေါ်စေလျက်၊ စာရေးဆရာ ဝန်ကြီးပဒေသရာဇာကိုပင် (နတ်သျှင်နောင်)ဟူသော စစ်သူကြီးဘွဲ့ တပ်စေ၏။

တစ်ရွာနှင့်တစ်ရွာ၊ တစ်မြို့နှင့်တစ်မြို့ စစ်လက်နက်များ ခွဲဝေပေးအပ်ရာမှ အချင်းချင်း စစ်မက်ထိုးကြ၏။ လူမိတ်များ၊ သူခိုးခါးပြများအုပ်စိုးသော မြို့ရွာတို့တွင် ထိုသူတို့ကိုလည်း ဘွဲ့ထူးနှင့်တကွ ရာထူးအဆောင်အယောင်များပေးရ၏။ ထို့ကြောင့် ဝေါစီး ဆင်စီးလျက် ရွှေထီးမိုးကာ ခါးပြတိုက်သူများလည်း ပေါ်လာ၏။

ဘုရားကျောင်းကန်နှင့်စပ်သော ဝတ္ထုကံမြေများကိုပင် မြို့စားရွာစားတို့အား ခွဲဝေပေးခြင်း၊ အချို့မြို့ရွာတို့ကို လေးငါးဦးတစ်ပြိုင်နက်စားစေသဖြင့် တရားဖြစ်ကာရှုပ်ထွေးကုန်၏။ ရဟန်းတို့ ကိုလည်း ရွှေသင်္ကန်း၊ ရွှေဒေါက်ခြာ၊ မှန်စီကွမ်းအုပ် စသည်ဖြင့် မအပ်မရာသောအရာများ ပြုလုပ်သုံးဆောင်စေ၏။ ရဟန်းမင်း၊ ရဟန်းနတ်ဝင်သည်၊ ရဟန်းကြီးကြိုက်သေရည်သေရက် စသည်တို့ပေါ်ပေါက်လာသည်။

ပြည်သူလူထုအတွက် သက်သာဖွယ်မရှိသောအခြေကို ထင်ရှားစေသော တဘောင်တစ်ခုမှာ (အတော်လှော်ရသည်-ဝင်ယံကို)ဟူ၍ဖြစ်၏။ ပဲခူး ကြာသပတေးနံဖြစ်၏။ ထိုပဲကိုလှော်သည်ရှိသော် စုန်းပြူးသောပဲတို့သည် မအာနိတ်ဘဲ တူးချစ်ကုန်သကဲ့သို့ ပဲနံဖြစ်သောမြန်မာတိုင်းကြီးအလုံးသည် ပဲလှော်သကဲ့သို့ ပူပြင်းစွာရှိကုန်အံ့။ ပူကာမျှမကသေး၊ တူးချစ်သောပဲကဲ့သို့ရှိချိမ့်မည်ဟု ဆိုလိုပေသည်။ ဆိုတိုင်မှန်နေ၏။

ဘုရင်ညီ (၃)ပါး

ပုဂံဝန်ထောက်မင်းညီစတင် ရွေးသားပြုစုသော (မြန်မာမင်းအုပ်ချုပ်ပုံစာတမ်း) ဒုတိယတွဲတွင် မြန်မာရာဇဝင်၌ ညီဖွင့်သောမင်းသုံးပါး အုပ်စိုးစဉ် တိုင်းပြည်ပျက်ခဲ့ရပုံကို အကျယ်တဝင့်သုံးသပ် ရေးဖွဲ့ထားပုံမှာ များစွာတန်ဖိုးရှိပေသည်။ ထိုမင်းသုံးပါးတို့ကား (၁) ပုဂံခေတ် မင်းခွေးချေး (၂) အင်းဝခေတ် ဟံသာဝတီပါမင်းနှင့် (၃) ကုန်းဘောင်ခေတ် သီပေါမင်းတို့ ဖြစ်သည်။

ပုဂံဝန်ထောက်မင်းညီစတင် ရွေးသားပြုစုသော (မြန်မာမင်းအုပ်ချုပ်ပုံစာတမ်း) ဒုတိယတွဲတွင် မြန်မာရာဇဝင်၌ ညီဖွင့်သောမင်းသုံးပါး အုပ်စိုးစဉ် တိုင်းပြည်ပျက်ခဲ့ရပုံကို အကျယ်တဝင့်သုံးသပ် ရေးဖွဲ့ထားပုံမှာ များစွာတန်ဖိုးရှိပေသည်။ ထိုမင်းသုံးပါးတို့ကား (၁) ပုဂံခေတ် မင်းခွေးချေး (၂) အင်းဝခေတ် ဟံသာဝတီပါမင်းနှင့် (၃) ကုန်းဘောင်ခေတ် သီပေါမင်းတို့ ဖြစ်သည်။

ဘဏ္ဍာရေးအခြေအနေ

လခငွေပျို့နာ

၀၁ ဒီဇင်

(စလေငွေ၊ မင်းခွေးချေး၊ လူရေးပျက်တော့သည်)ဟု ကဝိလက္ခဏာသတ်ပုံ၌ ပါရှိ၏။ ထိုမင်းကို တရုတ်ပြေးဟုလည်းကောင်း၊ မင်းခွေးချေးဟုလည်းကောင်း၊ နရသိဟပတေဟူ၍လည်းကောင်း၊ သားမြွာဘဟူ၍လည်းကောင်း ရာဇဝင်၌ ၄-မည်ရသည်။

ထိုမင်းလက်ထက်တွင် ဘုရင်၏ဘဏ္ဍာငွေများ လျော့နည်းလာခဲ့သည်။ တစ်ပြည်လုံးရှိ စိုက်ပျိုးဧကများကို ဘုရင်များ၊ မင်းညီမင်းသားများ၊ သူဌေးသူကြွယ်များက သာသနာမြေအဖြစ် ပေးလှူကြခြင်းတို့ကြောင့်ဖြစ်သည်။ သာသနာမြေများကို အခွန်အကောက်မပြုရကား လယ်မြေအမြောက်အမြားတို့သည် အခွန်လွတ်ဖြစ်နေ၏။ ထိုအချက်က ဘုရင့်ဘဏ္ဍာကို များစွာထိခိုက်သည်။ ထို့ကြောင့် အခြားဌာနတို့၌ အကောက်အခွန်တိုးမြှင့်ခဲ့ရာ တော်လှန်ပုန်ကန်မှုများ ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်။

ဟံသာဝတီပါမင်း နန်းတက်ခါစ၌ပင် ငွေဒင်္ဂါးများ နောက်ထပ်မလုပ်တော့ဘဲ ငွေချိန်ဖြင့် သုံးစွဲခဲ့ကြရသည်။ အစာရိက္ခာခေါင်းပါးငတ်မွတ်၍ သစ်ဥသစ်ဖုများ စားသောက်နေကြရ၍ ပဲခူးသားများကို ခုခံတိုက်ခိုက်ရန် သေနတ်များထမ်းနိုင်ရန် အင်အားချို့တဲ့ကုန်ခန်းနေကြ၏။ နေပြည်တော်၌ ရိက္ခာရှားပါးစဉ် နန်းတွင်းသူတို့က အမြတ်ကြီးစားလုပ်နေကြ၏။ ထို့ကြောင့် မြန်မာတို့မှာ ကိုယ်ကိုင်သောလက်နက်ကိုမျှ နေရာတကျမကိုင်နိုင်၊ မဆောင်နိုင်သည့်အတွက် အင်းဝ အမြန်ပျက်ရလေသည်။

တိုင်းပြည်ငွေကို သုံးဖြုန်းရာ၌ စုဖုရားလတ်က သဘင်သည်လူရွှင်တော်တစ်ဦးကို ငွေ၁၀၀၀ ကျပ် လက်ငင်းဆုချခဲ့ဖူးသည်။ သူ၏ ပြက်လုံးမှာ (မည်သူ ဆိုင်းဇာတ်မဆို ပတ်မကြီးတစ်လုံးတည်းသာ ပါရမိဖြစ်သည်)ဆို၏။

ထိုအချိန်က သီပေါမင်းသည် စုဖုရားကြီး၊ စုဖုရားလတ်တို့ကို ဝဲယာထားလျက် မိဖုရားမြောက်ပြီးခါစဖြစ်သည်။ စုဖုရားလတ်က မိဖုရားအများထားသည်ကိုမကြိုက်၊ သူတစ်ဦးတည်းသာ ဧကသီမိဖုရားကြီးဖြစ်လိုသည်။ ထိုအချိန်၌ သူ့အကြိုက် အထက်ပါပြက်လုံးကိုကြားရခြင်းပင်။

ထိုပြက်လုံးမှာ ရှေ့ပြေးနိမိတ်သဖွယ်ဖြစ်သည်။ စုဖုရားလတ်က သူ၏အစ်မတော် တောင်ညာစံ မိဖုရားကြီးကို တစ်လအတွင်း ဖြုတ်ချလိုက်သဖြင့် မယ်တော်ဆင်ဖြူရှင်မက သမီးတော်ကြီးကို သူ့အိမ်တော်သို့ ခေါ်ယူပြောင်းရွှေ့ နေစေခဲ့သည်။

ထိုပတ်မကြီးတစ်လုံးသားထားရမိ စိမ့်ကိန်းကို တစ်လအတွင်း အကောင်အထည်ဖော်လိုက်ရာတွင် သီပေါမင်းမှာ ထိုအချိန်မှစ၍ စုဖုရားလတ်မှတစ်ပါး အခြားမိဖုရားမထားရတော့ချေ။ ထုံးစံအရ ရှင်ဘုရင်သည် မိဖုရားများထံ အဆောင်တော်ကူးလေ့ရှိခဲ့ရာ သီပေါမင်းနန်းသက် ၇နှစ်အတွင်း၌ စုဖုရားလတ်ကသာလျှင် သီပေါမင်း၏မှန်နန်းဆောင်သို့ ညစဉ်လာ၍အိပ်သည်။

ထိုခေတ်က ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာဖြုန်းတီးပုံမှာ မင်းတရားကြီးက သူနှင့်ရင်းချာသူ ယောက်ျားမိန်းမများ အလွဲသုံးစားမှုရောက်က ရှင်ဘုရင်ကသနားလွန်းအားကြီးသဖြင့် သူ၏ဘဏ္ဍာတော်မှ စိုက်ထုတ် လျော်ပေးတော်မူလေ့ရှိသည်။ ထို့ကြောင့် ငွေစားမှုဥပဒေများ သုံးမရဖြစ်ခဲ့သည်။ နန်းတွင်း ပွဲတော်များ၌လည်း အထည်အလိပ်ပစ္စည်းမျိုးစုံတို့ကို တောင်ပုံရာပုံချထားပြီးနောက် နန်းတွင်းသူ နန်းတွင်းသားတို့အား နှစ်ကြိမ်သုံးကြိမ်ပင် အလိုရှိသည်အလျောက် ကောက်ယူသနားတော်မြတ်ခံစေသည်။ ငွေများလည်း တစ်ထောင်စီ၊ ငါးရာစီ စသည်ဖြင့် အိတ်မျိုးစုံတို့ကို အတူယူစေသည်။

ဝါနုခြင်း

တရုတ်ပြေးမင်းသည် ဝါနုအသက်ငယ်၍ အသိအမြင်ဆင်ခြင်တုံတရား နည်းပါး၏။ သူ့ထက် ဝါရင့်သော မင်းသားကြီးသီဟသူကို အမတ်ကြီးရာဇသေကြံက မထောက်ခံသောကြောင့် မင်းခွေးချေး (တရုတ်ပြေးမင်း) နန်းရခဲ့၏။ သူ့အသက်မှာ ထိုအချိန်က ၁၉-နှစ်သာရှိသည်။

ဟံသာဝတီပါမင်းလည်း ၁၉-နှစ်အရွယ်နန်းရ၍ ဝါနုသေးသည်။ ခမည်းတော်တနင်္ဂနွေမင်း၏ ညီတော် ဗဒုံမြို့စားကိုထောက်ခံသော ဝန်ကြီးများရှိခဲ့သည်။ သို့သော် ဝန်ကြီးဦးပု၏ စည်းရုံးမှုကြောင့် သူပင်ရသည်။

မဒရပ်ပါ သီပေါမင်းလည်း အသက် ၂၀-ခန့်အချိန်တွင် မမျှော်လင့်ဘဲနန်းတက်ရသည်။ သူ့ထက်ဝါရင့်သော မကွဲရာ၊ သုံးဆယ်နှင့် ညောင်ရမ်းမင်းသားကြီးများ ရှိနေကြသည်။ ကင်းဝန်၏ ကြိုးပမ်းမှုကြောင့် နန်းတက်ခဲ့ရသည်။ ရတနာဂီရိသို့ရောက်ပြီးနောက် သူသည် ဝါနုသူဖြစ်၍ မှားယွင်းခဲ့ကြောင်း ဝန်ခံသည်။

အလွဲအကြံပေးသူများ

တရုတ်ပြေးမင်းသည် ဦးရီးဘုန်းတော်ကြီးကို လူထွက်စေ၍ သိမ္မစည်းဟူသောဘွဲ့ဖြင့် အမတ်ခန့် သည်။ ထိုအမတ်၏တိုက်တွန်းချက်ဖြင့် ပညာရှိအမတ်ကြီးရာဇသေကြံကို ဒလသို့ နယ်နှင့်ဒဏ်ပေးခဲ့ သည်။ စည်းစိမ်ကိုလည်း ရုပ်သိမ်းခဲ့သည်။

ဟံသာဝတီပါမင်းသည် ငယ်စဉ်ကဆရာဖြစ်ခဲ့သူ မောင်ဖြိုးကို ရာဇနန္ဒဘွဲ့နှင့် အတွင်းဝန်ခန့် သည်။ ထို့နောက် အထိန်းတော်နှင့်ထိမ်းမြားစေကာ ဘုရင့်နောင်ဟုပင် မြှောက်စားခဲ့သည်။ ထိုသူ ၏ကုန်းချောမှုကြောင့် ဝန်ကြီးဦးပုကိုလည်းကောင်း၊ သံဃရာဇာကိုလည်းကောင်း ကွပ်မျက်ခဲ့သည်။

မဒရပ်ပါသီပေါမင်းသည် မင်းညီမင်းသား ၄၀ ကျော်တို့ကို ဖမ်းချုပ်ခြင်းကို ကန့်ကွက်သော ရေနံချောင်းဝန်ကြီး၊ မကွေးမင်းကြီး၊ မြို့သစ်ဝန်ထောက်တို့ကို ရာထူးမှချကာ နောက်တစ်နေ့တွင် သတ်ပွဲကို ရနောင်မောင်မောင်တုတ် စသောအိမ်တော်ပါတို့က ရက်စက်စွာလုပ်ကြံ၏။

အခွန်အကောက်များခြင်း

တရုတ်ပြေးမင်းလက်ထက် သက်လူမျိုးတို့နေရာ မစ္ဆဂီရိအရပ်တွင် ရှေးအစဉ်အလာထက် အခွန်အကောက်ပိုမိုများ၍ ထိုလူမျိုးတို့ပုန်ကန်သည်။ ပုဂံသို့ တရုတ်ကုန်သည်များလာရာ လားဝန်တင် ပစ္စည်းများပေါ်တွင် အလားတူ အခွန်ပိုကောက်သဖြင့် စကားများခဲ့သည်။

ဟံသာဝတီပါမင်းလက်ထက်က ပုန်ကန်ခြင်းမှာလည်း အခွန်တိုးကောက်မှုပင်ဖြစ်သည်။ မြန်မာတောင်သူလယ်သမားများထံမှလည်း စပါးများကို ၄ စု - တစ်စု ခွဲယူသောကြောင့် လယ်မစိုက်ဘဲ နေကြရာမှ ဆန်စပါးရှားပါးခဲ့သည်။ နန်းတွင်းတွင် ကျိတော်တို့မှဆန်စပါးကို မိဖုရားစသော နန်းတွင်းသူတို့က ဈေးတင်ရောင်းသည်။

မဒရပ်ပါမင်းလက်ထက်၌ ဘုရားပွဲခွန်၊ နတ်ပွဲခွန်၊ သစ်တောခွန်များကို ရုပ်သိမ်းခဲ့ရသည်။ မန္တလေး၌ ထိရံ ၆၀ ဖွင့်ရာမှ ခိုးသားခါးပြပေါများလာခဲ့သည်။

အိုးဟံ့ကိုချစ်လေကံရယ်၊ မှန်နီမိ
ကလေးနီမိဖြစ်ခြင်း၊ ကိုယ်ငါးငါးကလေး
ဟံ့တောင်သမန်မှာ မှီရိုင်းအိုးကိုဖြဲပွ
လင်ကိုလင်ချင်လေ။ ဝဲနီပိုလဲစေခြေ
ပျိုကလေးနီနီနီ ငါ့ကလေးနီနီယမ
ဝဲနီပျိုကလေးနီ ငါ့စုပျိုကလေးခြေ

ကျွန်တော်တို့ တိုင်းရှင်းသားများအနေဖြင့် ကံမကောင်း၊ အကြောင်းမလှသော ကိုယ့်ဘုရင်ကို ခေါင်းဆောင်များအဖြစ် ကရုဏာမပြုဘဲ မေတ္တာပို့ကြရုံသာမရှိဘဲ ထိုမျှညံ့ဖျင်းသူတို့အား ခွင့်လွှတ် နိုင်ဖွယ်မရှိချေ။ သူတို့နှင့် မထိုက်တိန်သောနေရာကို ဝေးလံစွာမိလွတ်ချင်ဘဲ သူတို့နစ်မွန်းရာသို့ တိုင်းပြည်လူထုကိုပါ ခွင့်လွှတ်လိုသော မေတ္တာရှိလော့မည်။ သူတို့နှင့် အမြန်ဆုံးကွေ့ကွင်းရခြင်း သည်သာလျှင် တိုင်းပြည်အတွက် ပျက်စီးသောရန်လျစ်လျူမထားနိုင်။

ပြည်သူလူထုအဖို့ ခိုကိုးရာမဲ့ဖြစ်နေစဉ် ရွှေစည်းခုံ(ပုဂံ)၌ ရွှေပေလွှာကျသည်ဟူသော သတင်း တစ်ရပ်ပေါ်လာ၏။ အမှန်မှာ ၁၁၁၄ ခုနှစ်က ရွှေစည်းခုံစေတီတော်အောက်တွင် ကြက်မတစ်ကောင်က ဥတစ်လုံးကို ဥချကာ ကတော်သံပေးလျှော် ပျံ့ဆင်းသွားလေသည်။ ဘုရင့်အမိန့်ဖြင့် တက်ကြည့်ရာ ထူးဆန်းသောထိုကြက်ဥတွင် စာလုံး၆-ခုပါရှိသည်မှာ (ချာလော၊ ချာဂေကာ)ဟူ၍ ဖြစ်၏။ ထိုစာ ကို ဇရစ်တော်ရွာ (ဆရာတော်ဦးစက္ကမေ)က အောက်ပါအတိုင်း အဓိပ္ပာယ်ပြန်၏။

- ၁။ ချာ ကစော၊ ဝိပုပ္ပတ္တိ၊ သူခိုးတို့သည် ဖျက်ဆီးလုကြမည်ဟု ပြောကြကုန်၏။
- ၂။ ဇ နာလေနာ၊ ဂဝေသန္တိ၊ လူတို့သည် ပုန်းအောင်းရာကို ရှာကြကုန်၏။
- ၃။ လာ လိတော၊ ပတိယာဇတော၊ အံ့ဖွယ်ရှစ်ဖြာ သာသနာတော်သည် ညှိုးနွမ်းပေလတ္တံ့။
- ၄။ ချာ တံမေ၊ နိဝေသေယျ၊ ဟောကြားအပ်သောတရားတော်ကို လိုက်နာကျင့်သုံးရာ၏။
- ၅။ ဂေ ကမှာ၊ ပရိသခန္တိ၊ အိမ်နေရာမှ ရွှေ့ပြောင်းကုန်ရာ၏။
- ၆။ ကာ လေယပတ္တေ၊ ဘယာသန္တာ၊ အခါကောင်းသို့ရောက်သည်ရှိသော် ဘေးအပေါင်း တို့သည် အေးငြိမ်းကုန်၏။

မြေလတ်မြတ်သူရေးသော (အလောင်းဘုရား)စာအုပ်၌ ထိုကြက်ဥတဘောင်သည် အင်းဝ အပျက်နှင့် ကုန်းဘောင်ခေတ်သစ်ကို ရည်ညွှန်းသောလက္ခဏာရှိသည် ဆို၏။ ထိုတဘောင်ကိုကူးကာ ကင်းဝန်မင်းကြီးက ထိုကာလသရုပ်ပြလင်္ကာ ရေးသားခဲ့သည်မှာ-

(လူ့အကြံခက်သည်ဟု၊
ညွှန်းမြွက်သည်ပမာ
ထက်အဇဏဝယ်၊ နရာဒုက္ခော
နတ်ပြသောစာစု၊
ကြက်ဥတွင် အကွရာ
ချာ- ဇ- လာ- ချာ- ဂေ- ကာ
သေချာစွာအမြင်၊ လေတွင်သောရီ
စနေဂြိုဟ်ထိသည်နှင့်၊ ရိရိရှားရှား
ပျက်ပြားမည့်နိမိတ်၊ တိတ်ထွေထွေ
ဝရွေမြေမှာ၊ ကြုံလေ၍အမှန်

မွန်ရန်များကြောင့်၊ နိုင်ငံအလုံး
 ချောက်ချားသုံးကို၊ လက်ရုံးမီးတောက်
 ပွင့်ချိန်ရောက်ပြီမို့၊ မြောက်နဂါးဗိုလ်
 မြေအုတ်ဖိုနှင့်၊ ရွှေဘိုသုံးဆူ
 မယူနှုန်းမြောက်၊ ဘုန်းရှိန်မောက်ပြီး
 ခြောက်ကျိပ်ရှစ်ဦး၊ ရဲဘက်မှူးနှင့်
 ရိုက်ကြူးအောင်စည်၊ ထန်းလုံးတပ်တည်၍
 ဂုဏ်ရည်မနွဲ့၊ စိုက်ဆောင်ခဲ့သည်
 နိုင်ငံချဲ့ရွှေဘို၊ မြို့ရန်ဖြိုပါကို
 ထိုထိုပြည်ထောင်၊ ဘယ့်နှယ်ပင် ထောင်သော်လည်း
 ကုန်းဘောင်ဆိုက၊ ဦးနှိမ်လို့ချရသည်
 မြို့များမကိုဋ်၊ ရွှေကုန်းဘောင်။

* * *

မင်းပြောင်း မင်းလောင်း

ဟံသာဝတီရောက် မင်းတရားကြီးလက်ထက်၌ အင်းဝရွှေမြို့တော်ကြီး မပျက်စီးမီ ၁၀ နှစ်ကပင် ပေါ်ပေါက်ခဲ့သော တဘောင်တို့တွင် (ဖို ၃-ဖို၊ တစ်ဖိုမီးတောက်မည်) သို့မဟုတ် (ဘိုသုံးဘို၊ တစ်ဘို မင်းဖြစ်မည်) ဟူ၍ဖြစ်၏။ ထို ဘိုသုံးဘိုတို့ကား (၁) မုဆိုးဘိုရွာမှ ဦး အောင်ဇေယျ၊ (၂) နဂါးဗိုလ်ရွာသား ရွှေနဂါးနှင့် (၃) အုတ်ဖိုနယ်မှ ကွေ့ကရင် ဂုဏ္ဍအိမ်တို့ ဖြစ်၏။

ကရင်လူမျိုးတို့တွင် စကော၊ ပိုး၊ ဘွဲ၊ ကွေ့ စသည်ဖြင့် အုပ်စုများရှိရာ ကွေ့ကရင်ဆိုသည်မှာ မြန်မာတို့နှင့် ရောနှောနေထိုင်သူများကို ခေါ်ဆိုသည်။

အင်းဝနေပြည်တော်နယ်နိမိတ်အတွင်း တစ်စစရောက်ရှိခဲ့သော ကရင်တို့သည် စဉ့်ကိုင်မြို့အရှေ့ဘက် အုတ်ဖိုတောင်ခြေ၌ စုပေါင်းနေထိုင်ကြသည်။ ၁၁၀၉ ခုနှစ်၌ ကွေ့လူမျိုးတို့၏ တပ်ကြီးတစ်တပ်သည် မတ္တရာရှိမွန်တပ်နှင့်ပေါင်းကာ အင်းဝဘုရင်ကိုပုန်ကန်လေသည်။

ထိုတပ်များကို မြန်မာမင်းက မြှောက်စားခဲ့သူ (သူရိန်စော)ခေါ် ဂုဏ္ဍအိမ်ကပင် အုပ်ချုပ်၍ မင်းပြုလုပ်လေသည်။ အင်းဝပျက်ချိန်တွင် ထိုကွေ့ခေါင်းဆောင် ဂုဏ္ဍအိမ်ကလည်း သူတစ်လူငါတစ်မင်းလုပ်လိုလေသည်။

ခင်ဦးစားဦးချစ်ညိုသည် (ဘိုသုံးဘို)တဘောင်၌ မပါဝင်သော်လည်း ရွှေဘိုနှင့် ခင်ဦး တို့မှာ ဂုဏ်တုဂုဏ်ပြိုင်ဖြစ်၍ မြန်မာချင်းဖြစ်စေကာမူ ကျောင်းတော်ကရန်စများ ရှိခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် ဦးချစ်ညိုက မွန်နှင့်ပူးပေါင်းတိုက်ခိုက်ခဲ့ရာ ဦးအောင်ဇေယျအဖို့ ခက်ခဲစွာ နှိမ်နင်းခဲ့ရသည်။

(၁) ဗိုလ်နဂါး

ဘိုသုံးဘိုနှင့်ပတ်သက်၍ နဂါးဗိုလ်နှင့်ပတ်သက်သော တဘောင်ကား-

ရွှေနဂါးခြံစရာ

ပိုးဖဲကတ္တီပါ

ကတ္တီပါရာပါတုန်း

မိုးတောင်ကချွန်း

ဦးအောင်ဇေယျသည် မင်းလောင်းရွှေနဂါးကို သိမ်းသွင်းလို၍ သဝဏ်လွှာပါးလိုက်ပုံမှာ (အဆွေတော် နဂါးဗိုလ်မင်း၊ ရွှေနဂါးတဘောင်နှင့် ပတ်သက်၍ အဓိပ္ပာယ်ကောက်လျှင် အစဉ်

ဟံသာဝတီပါမင်းမရှိသော် စောင့်ကဲ့သို့ခြံစရာ ဖဲကတ္တိပါရှာနေခိုက် တောင်ဘက်ဟံသာဝတီမှ မွန်များ အလုံးအရင်းနှင့် မိုးသို့ချန်းကာ ချီတက်လာသည်။ မိုးချန်းမိုးရွာလျှင် မိမိကြံစည်ဆောင်ရွက်သည့် အမှုမျိုး မအောင်မြင်တတ်ပါ။ ထိုတဘောင်အရ သင်၏အကျိုးမပြီး၊ ခရီးမဆုံးဖြစ်ချိမ့်မည်။ ထို့ကြောင့် အလားအလာရှိသော နဂါးဗိုလ်မင်း၏ ဉာဏ်အားကြံအားတို့မှာ နှမြောဖွယ်ဖြစ်သည်။ ကျွန်ုပ်ထံဝင်၍ အမှုကိုထမ်းဆောင်သော် မြေကြီးအန်တုနှင့်တူသော အကျိုးကို ခံစံရမည်ဖြစ်သည်) ဟူ၏။

နဂါးဗိုလ်က ထိုစာကိုဖတ်ရှုပြီးသော် လက်ခုပဲလက်ဝါးတီး၍ ရယ်လေ၏။ သူ၏မှတ်ချက်ကား (မောင်အောင်ဇေယျ၏စာမှာ အပြစ်မကင်းသော်လည်း အကျိုးစီးပွားအလိုငှာ ပြောသောကြောင့် အပြစ်မဆိုသာချေ။ တဘောင်စနည်းတို့မှာ အဓိပ္ပာယ်ကောက်ယူလိုသောသူ၏အလိုသာ ပဓာနဖြစ်သည်။ ဒွါဓိပ္ပာယ၊ တျာဓိပ္ပာရ စသည်ဖြင့် အနက်နှစ်သွယ် သုံးသွယ်ထွက်နိုင်သော ဝေါဟာရ သံတုတိစကားမျိုး ဖြစ်သည်။ ရွှေနဂါးခြံစရာဖြစ်သော ဖဲကတ္တိပါရှာနေတုန်းတွင် ရွှေနဂါး၏ဘုန်းသမ္ဘာကြောင့် ကောင်းကင်ရိုက်ဟည်း၊ ပဲ့တင်တီး၍၊ မိုးကြီးချန်းလာရသည်ဟု ကောက်ယူသော် မှားအံ့လော။ မောင်အောင်ဇေယျက မဟာမိတ်ပြုလိုသော်ကား ကျွန်ုပ်ဖို့ မငြင်းဆန်ပါ။ သူ့ထံအညံ့ခံရမည်ဆိုခြင်းကား မထိုင်ခင်ခြေဆင်းသူနှင့်တူသဖြင့် ထိုစကားကို ကျွန်ုပ်မနှစ်သက်နိုင်) ဟူ၏တည်း။

(၂) မကြာမီ ရွှေနဂါးမှာ အများရောဂါနှင့် ကွယ်လွန်သဖြင့် ပြဿနာတစ်ခု ရှင်းသွားလေသည်။

၂) ကွေ့မင်း

ကွေ့နှင့်မွန်စပ်ကြား မုဆိုးဘို၏ကြားနေဝါဒ ။ ရိုးရမပြုနိုင်သော နနခကခ ဝန်လဲလန်မ၍ လှိုငယ်ငှိ၍ မြိုဝိုသိန္တုရာဇ် ၁၁၁၄-ခုနှစ်၊ ကဆုန်လဆန်းမလက်နေ့၌ မုဆိုးဘိုမြို့သို့ မွန်ဥပရာဇာစေလွှတ်သော လူ၃၀ရောက်လာ၏။ ထိုနေ့၌ပင် ကွေ့မင်းဂုဏ္ဍအိမ်ကွန်စေလွှတ်သော လူ၂၀လည်း ရောက်လာကြ၏။ အကြောင်းကား ထိုမင်း၂ဦးတွင် တစ်ဦးဦးကို ဦးအောင်ဇေယျက လက်အောက်ခံအဖြစ် သစ္စာခံစေလိုခြင်း ဖြစ်သည်။ ကင်္ဂေဏ္ဍု ဂေ(လစခနိပုဂံ) ပုဏ္ဍေးလင်္ကေမြို့ခံ ကားဒ်မလန်မ၍ ရိုးရမပဲလင်္ကဲ ဝိမတိအာရောင်မင်းတရားသည် မွရိယာယံ၌ လိုမှာတော်မူသည့်အတိုင်း၊ ပျူငှာချောင်စွာကြိုဆို၍ သင့်တင့်လျောက်ပတ်သော တဲကနားနှင့်နေစေသည်။

အောင်။ ဦးဝါဏ၊ ယခုရောက်လာသော မင်းမျိုးမိတ်တို့မှာ ကျွန်ုပ်အားသစ္စာရေတို့ကိုရန် တစ်နေ့တည်း ဝဲကြံခငြိ ။ ဆုံစည်းရောက်လာသောကြောင့် အရေးအခွင့်မသင့်ဖြစ်ချေသည်။ သစ္စာတော်ခံယူခြင်း

၂) ဗြဟ္မဗုဒ္ဓိစွမ်းသည့်ဂေါပေါဆသောအရာမဟုတ်ဘဲ လေးနက်စွာနလုံးသွင်းရှုမည်ဖြစ်၏။ ယခု မင်းနှစ်ပါးဆိုင်လျက်ရှိရာ နှစ်ပါးစလုံးကိုပင်ပြိုင်တူ ကျွန်ုပ်ကသစ္စာမခံစကောင်းပါ။ ညီသားဆွေမျိုးတို့နှင့် ယုံခံသည် တိုင်ပင်ပါရစေဦး။ နံနက်မိုးသောက်လျှင် သင်တို့ အလိုနှင့် သစ္စာခံရမည်အရာကို အပြီးအစီးရှက်ဆောင်ပါမည်။ ပဲခူးနဂါးပုဏ္ဍိတ်ပုဏ္ဍိတ် ထိုည၌ ဖခင်မင်းညိုစံနှင့် မိခင်စောငြိမ်းဦးတို့သည် သားတော်ထံသို့ ဦးစွာလာရောက်ကြလေသည်။

ဖခင်။ ။ အထက်အောက်နိုင်ငံအားလုံး ပဲခူးမင်းသစ္စာကို ခံကြရကုန်ပြီ။ သူတို့မှာလည်း မရေမတွက်နိုင်သော လက်နက်ကိုရိယာ၊ ဆင်မြင်းသူရဲသူခက် အင်အားများလှသည်။ လှပုံဂေါ်ဂေါ်ပေါ်အတို မိသားစုမှာရှိသော ဦးစွာရွှေငွေကို တစ်ဝက်ခွဲပေးပြီး ပဲခူးမင်း၏ သစ္စာတော်ကို ဦးစွာ ဝဲပြုခံယူလျှင် သွင်းမည်ထင်သည်။ ဝဲနဲလင်္ကေလး(ဂနညာ ။ ဝိမဟာမိုး(ဂန လီလဝဇ္ဇေဇေ)

အောင်။ ။ မည်သည်ကိုမျှ စိုးရိမ်တော်မမူပါနှင့်၊ ယောက်ျားကောင်းတို့မည်သည်မှာ လုံ့လ
ဝီရိယ အကြံအစည်ကိုလျှော့မြဲမဟုတ်ပါ။ တစ်တိုင်းပြည်လုံးခံသော်လည်း ကျွန်တော်တို့
ကြောက်ရွံ့ဖွယ်မရှိပါ။ လူနည်းသည်များသည်မှာ ပဓာနမဟုတ်၊ လုပ်ရည်ကြံရည်သာ
ပဓာနဖြစ်သည်။ ပြည်သူပြည်သားများအကျိုး၊ သာသနာတော်၏အကျိုး၊ ဆွေတော်
မျိုးတော်တို့၏အကျိုးကို ရွက်ဆောင်ပြီး မင်းကေရာဒ်အဖြစ်နှင့် ခမည်းတော်တို့ကို
ကျေးဇူးဆပ်ပါမည်။

ဖခင်။ ။ ငါ့သားပြောပုံမှာ ယောက်ျားပီသလှသည်။ လက်ရုံးတော်လည်း မီးတောက်ဖူးသည်။
ဇာတာစန်းလင် အိပ်မက်တော်များတွင်လည်း မင်းဖြစ်အံ့သောနိမိတ် ထင်ရှားလှသည်။
ငါလည်း ငါ့သားခြင်သံစီး၍ ကောင်းကင်ယံသို့တက်သည်ကို ပြည်သူအပေါင်းတို့
ကြည့်ကြစဉ် ကောင်းကင်မှတက်၍ ရွှေတန်ဆာဘုရားရင်ပြင်တော်တွင် ဘုရားသခင်အား
ရှိခိုးပူဇော်သည်ကို မြင်မက်တော်မူဖူးသည်။ မချွတ်ကေန် မင်းအဖြစ်ဖြင့် သာသနာတော်
ကို ချီးမြှင့်ရမည့်သူ ဖြစ်ပေသည်။ မြန်မာပီပီ နောက်မဆုတ်တမ်းကြံပါလေ။

သို့လျှင် မိဘနှစ်ပါး အားရဝမ်းသာဖြစ်ကြ၏။ သူတို့ပြန်သွားပြီးနောက် ရဲဘော်ရဲဘက်တို့နှင့်
လျှို့ဝှက်စွာ တိုင်ပင်လေသည်။

အောင်။ ။ ယခုလိုခေါ်သည်မှာ သံတမန်များရောက်လာပြီး သစ္စာခံရန်အရေး ဆွေးနွေးရန်
ဖြစ်၏။ မည်သို့ ကြံစည်သင့်သနည်း။

သားတော်ကြီး။ ။ ပဲခူးသားတို့ အင်းဝကိုရသည်မှာ လူရည်ကောင်း၍မဟုတ်ပါ။ အင်းဝရွှေနန်းရှင်
ကလည်း ကံမကောင်း၊ မြန်မာအပေါင်းတို့ကလည်း ပေါ့လျော့နေခိုက်မို့ ရန်သူလက်သို့
ရောက်ရခြင်းဖြစ်ပါသည်။ သူတို့အများချီလာသော်လည်း ကျွန်တော်တို့ ခံနိုင်အောင်
ခံမည်။ မည်သူ့သစ္စာကိုမျှ မခံလိုပါ။ ရန်သူကိုအညံ့ခံမည့်အစား အသက်အသေခံမည်။

အောင်။ ။ မတ္တရာ အုတ်ဖိုက ကွေ့ရှမ်းတို့အတွက်တော့ မည်သို့စီမံသင့်သလဲ ညီတော်။

ညီတော်။ ။ မတ္တရာ အုတ်ဖိုမှာ နီးလှသည်။ မုဆိုးဘိုနှင့် တစ်စခန်းနှစ်စခန်းသာ ရှိသည်။
မရိုးတော်၏ခင်ပွန်း စည်သာမင်းကြီး(ဦးစည်းစိမ်)လည်း အင်းဝမှအပြန်တွင် ယခု
ကွေ့ရှမ်းတို့လက်၌ ရှိသေးသည်။ အခိုက်အတန့်အားဖြင့် ကွေ့သစ္စာကိုခံယူပြီး
သူတို့နှင့် ပေါင်းကာ ပဲခူးသားတို့ကို ခံတိုက်မည်။ မွန်တို့ကိုနိုင်ပြီးလျှင် မြောက်ဘက်
တစ်ခွင် သိမ်းပိုက်ရေးကို သင့်သလို ကြံစည်အပ်ပါသည်။

အောင်။ ။ (ခေါင်းခါလျက်) မင်းတို့ပြောသောအရေးလည်း သင့်ပါ၏။ သို့သော် သစ္စာခံပြီးမှ
ဖိဆန်လျှင် ကမ္ဘာတစ်လျှောက်လုံး သစ္စာမဲ့ဟု ပြောထုံးဖြစ်ရစ်တော့မည်။ ဘယ်သူ့သစ္စာမျှ
ခံယူဖွယ်မရှိ။ ယခု သစ္စာတိုက်လာသော မင်းနှစ်ပါးလည်း တစ်ဦးကိုတစ်ဦး အညံ့ခံ
မည် မဟုတ်၍ အရေးအမြန်ပြီးဖွယ်မရှိ။ ယင်းသို့ အရေးမပြီးမပြတ် ကြာလတ်သော်
မုဆိုးဘိုရွာသည် သစ်နှစ်ပင်ကြားပေါက်သော ဝါးကဲ့သို့ စစ်နှစ်ဖက်ညှပ်၍ အားကြီးရာကို
သာ ပါပြီးလျှင် အစဉ်သဖြင့် နှစ်ဦးသော မင်းတို့၏ သစ္စာကိုသာ အလဲအလှယ်
ခံနေရမည့်အဖြစ်သို့ အမြဲရောက်နေမည် မချွတ်တည်း။

ယခု မုဆိုးဘိုရွာလည်း အသင့်အတင့် ကျုံး၊ မြောင်း၊ ကတုတ်စသော
မြို့၏အဂါရပ်များနှင့်အညီ တည်ရှိပြီးဖြစ်လျက် တစ်ဦးဦး၏သစ္စာကို ခံချေသော်
နောင်အရေးကို မမြင်ရာရောက်ချိမ့်မည်။ သို့ဖြစ်သောကြောင့် နှစ်ဦးစလုံး၏

သစ္စာကိုမခံရအောင် ဥပါယ်တံမျှင့်ဖြင့် ငါပြောဆိုပါမည်။

နောက်တစ်နေ့နံနက်တွင် သံတမန်နှစ်ဦးကို အစုံအညီ ခေါ်တော်မူ၍။

အောင်။ ။ ဟံသာဝတီမင်းနှင့်ကျွေးမင်း နှစ်ပါးစလုံးမှာ ဘုန်းလက်ရုံးကြီးသောအရှင်ချည်းဖြစ်၍ မုဆိုးဘိုကသစ္စာမခံ၊ တင်းမာခုခံ၊ ခြားနားနေနိုင်မည်မဟုတ်ပါ။ တစ်ဦးဦး၏သစ္စာကို ခံမှသာ မုဆိုးဘိုရွာမှာ (ရေလည်းမနောက်၊ ကြာလည်းမပျောက်) ဆိုသကဲ့သို့ အေးငြိမ်းချမ်းသာစွာ နေနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ယင်းသို့ဖြစ်သောကြောင့် ဘုန်းလက်ရုံးကြီးမားသော မင်းနှစ်ပါးတို့ ယှဉ်ပြိုင်ရာတွင် တစ်ဦးကိုတစ်ဦး နှိမ်နင်းနိုင်သည့်အခါရောက်မှသာလျှင် သစ္စာကိုခံပါရစေ။ လက်ရုံးရှင်နှစ်ဦးတို့ ဘုန်းချင်းပြိုင်တော်မူကြပါဦး၊ ယခုမှာ နှစ်ဦးနှစ်ဖက်၏သစ္စာကို သောက်ချေသော် လောကဓမ္မတာမဟုတ်၍ မတည်မြဲနိုင်ပေရာ။ မင်းနှစ်ပါးတို့ကလည်း လိမ်လည်စဉ်းလဲသောသဘောနှင့် ပြုသည်သာဟု သဘောရကာ ယုံကြည်မည်မဟုတ်ပါ။

ကျွေးသံမှူး။ ။ ယခုလိုဆိုလေသောစကားသည် သဘောသကန်နှင့် ညီညွတ်ပါပေသည်။ ခေါင်းတစ်လုံးတွင် အိုးနှစ်လုံးမရွက်နိုင်သကဲ့သို့ ဖြစ်ချေ၏။

မွန်သံမှူး။ ။ သစ္စာရေသောက်ခြင်းမှာ မခဲယဉ်း၊ သစ္စာတည်ဖို့ရန်ခဲယဉ်း၏။ အငိုလွယ်၍ အရှိက်ခက်ဆိုသကဲ့သို့ ဖြစ်ချေသည်။ သည်တစ်ကြိမ် သည်အတိုင်းရှိပါစေတော့။

(၃) မိခင်ဩဇာခံ ခင်ဦးစား

ခင်ဦးစား ဦးချစ်ညိုကား ဦးအောင်ဇေယျနှင့် သင့်မြတ်မှုမရှိသောကြောင့် နောက်ဆုံးတွင် မွန်များနှင့်ပူးပေါင်းသွားသော်လည်း အင်းဝပျက်စဉ်က သူသည် အညံ့မခံဘဲ မိမိဇာတိချက်ကြွေ ခင်ဦးနယ်သို့ပြန်ကာ မင်းလောင်းတစ်ဦးအနေဖြင့် တပည့်နောက်လိုက်များ သိမ်းသွင်းနေ၏။ ဤတွင် ဦးချစ်ညိုသည် သမိုင်းဝင်တဘောင်ရ မင်းလောင်းကား မဟုတ်ပါချေ။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် (ဖို-တစ်ဖို မီးတောက်မည်) ဟူသောတဘောင်၌ (၁) နဂါးဗိုလ်မှရွှေနဂါး (၂) မုဆိုးဘိုမှ ဦးအောင်ဇေယျ (၃) မတ္တရာအုတ်ဖိုမှ ကျွေးမင်း ဂုဏ္ဏအိမ်ဟူသော (၃)ဦးကိုသာ ရည်ညွှန်းသည်။

ထိုတဘောင်သည် လွန်ခဲ့သော(၁၀)နှစ်ကျော်မှပင် စတင်ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်။ အင်းဝပျက်သော အခါ ဟံသာဝတီသို့မပါသော မြန်မာအရာရှိအရာခံ စသည်တို့သည် ထိုဘို(၃)ဘိုထံ ကြိုက်ရာရွေးချယ် ပါဝင်ကြသည်။ ဦးချစ်ညိုကား ဩဘာနိမိတ်မရသော တစ်သီးပုဂ္ဂလမင်းလောင်းဟု ဆိုရပေမည်။ အလားတူ မုဆိုးချုံမှ ဦးတွန်လည်း မင်းလောင်းပြိုင်ပွဲ၌ ဝင်နွဲ့လိုသည်။ သို့သော် သူသည် ရှမ်းပြည်မှအပြန် ဦးအောင်ဇေယျနှင့်ဆုံတွေ့ရာမှ တစ်စင်မထောင်တော့ဘဲ နောက်လိုက်ဖြစ်သွားသည်။

အင်းဝကောင်းစားစဉ်က ခင်ဦးစားဦးလုံသည် နေပြည်တော်၌ မင်းကြီးကျော်စွာဟူသောဘွဲ့နှင့် အမှုတော်ထမ်းသည်။ ဇနီးဒေါ်ခဲကလားသည် နက္ခတ်ဗေဒင်တတ်မြောက်၏။ သူတို့၌ သား၃-ယောက်ရှိရာ မောင်ချစ်ဝ၊ မောင်ချစ်ညို၊ မောင်ချစ်မြတို့ဖြစ်၍ သားအလတ် မောင်ချစ်ညိုကို အင်းဝဘုရင်ကပင် (လက်ယာပျံချီ)ဘွဲ့ပေးကာ ခင်ဦးစားခန့်အပ်ခဲ့သည်။

ထိုမိသားစုတွင် မျိုးစပါး၂-တင်းခွဲကိုကြိရသော လယ်ကွက်ရှိရာ ကောက်ရိတ်ချိန်ဖြစ်၍ မိခင်က ကောက်ရိတ် ၅-ယောက်အတွက်ထမင်းထုပ်များ မောင်ချစ်ညိုသို့ပေးအပ်ကာ လယ်ရိတ်ခိုင်းလိုက်သည်။ မောင်ချစ်ညိုက လူရှာမရသဖြင့် ၅-ယောက်ရိတ်ရမည့်လယ်ကို သူတစ်ယောက်တည်း ရိတ်ကာ ၅-ယောက်အတွက်ထမင်းထုပ်များကိုလည်း သူတစ်ဦးတည်း အစားပစ်လိုက်ရာ ကြားရသူတိုင်းက သူ့ကို တုအံ့တဩ ချီးမွမ်းကြသည်။

အင်းဝဘုရင်၏လူယုံ တောင်ငူရာဇာခေါ် စဉ်ကိုင်ဗိုလ်မှူးက မင်းလောင်းဆိုသော မောင်ချစ်ညို နှင့် ဦးအောင်ဇေယျကို ခေါ်ယူစစ်ဆေး၏။ ဦးချစ်ညိုမှာ အရပ်အမောင်းကောင်း၍ စွမ်းပကားကြီး သော်လည်း သူ၏ကျောပြင်မှာ ကျောမွဲကြီးဖြစ်၍ ဥပဓိချွတ်ယွင်းသည်ကို တွေ့ရ၏။ ဦးအောင်ဇေယျ ကမူ သူ့ကိုမင်းလောင်းသမုတ်သည်မှာ မလိုသူတို့၏ ချောပစ်ခြင်းသာဟု ဖြေဆို၏။ နေထိုင်ပြောဆိုပုံ ပြေပြစ်လျက် ဆွေမျိုးအသိုင်းအဝိုင်း တောင့်တင်းကြောင်း သိရလေသည်။ တောင်ငူရာဇာက မုဆိုးဘိုရွာ ရွှေတန်ဆာဘုရားအနီး၌ ယာယီနန်းတော်တစ်ခု ဆောက်လုပ်ကာ သူ့ကိုယ်တိုင် ခေတ္တ စံမြန်းခြင်းဖြင့် ယတြာချေသည်။ (ယတြာကောင်းလျှင်၊ မင်းလောင်းပျက်သည်) ဟူသည့်အတိုင်း ပြုလုပ်ခြင်းဖြစ်သည်။

ဦးချစ်ညိုကား မြင်းစီး၊ လှံထိုး၊ ကြိုးပစ် စသော သူရဲကောင်းအတတ်တို့၌ ကျွမ်းကျင်၏။ သူ့မိခင် ဒေါ်ခဲကလားက (ငါ့သား မင်းဖြစ်လိုလျှင် မုဆိုးဘိုသားအောင်ဇေယျကို ဦးစွာသုတ်သင်ရ မည်၊ အောင်ဇေယျကား ကိန်းခန်းကြီးလှသည်။ အောင်ဇေယျကို စောစောကပင် မသုတ်သင်နိုင်သော် သင့်အဖို့ အခက်ကြုံချိမ့်မည်။ သူ့ကိုမရလျှင် အင်းဝသို့ဝင်၍ မွန်တို့ထံကျွန်ခံလေ) ဟုဆို၏။ ဒေါ် ခဲကလားကား ဗေဒင်အခါပေးကောင်း၍ တစ်နေ့သ၌ (ယနေ့သည် အခါကောင်းသောနေ့ဖြစ်၍ မုဆိုးဘိုသားကို အဖမ်းအယူထွက်လော့)ဟုဆို၏။ ဦးချစ်ညိုလည်း ညီမောင်ချစ်မြကိုခေါ်၍ မုဆိုးဘို ရွာဆီသို့ သွားလေ၏။

ထိုနေ့၌ပင် ဦးအောင်ဇေယျလည်း ဦးချစ်ညိုကို ဖြားယောင်းသွေးဆောင် သိမ်းသွင်းရန် မြင်းစီး၍ ခင်ဦးမြို့ဆီသို့ထွက်ခဲ့၏။ ဦးချစ်ညိုက စစ်မှုစစ်ရေးကျွမ်းကျင်၍ ဗိုလ်ခြေတစ်သိန်းသော် လည်း တစ်ယောက်နှင့်ခံနိုင်သူဟု ယူဆသဖြင့် အသာတကြည် ဆွေးနွေးစည်းရုံးလိုလေသည်။

လမ်းတွင် သူတို့နှစ်ဦးရင်ဆိုင်မိရာ ဦးချစ်ညိုက ကြိုးကွင်းပစ်ကာ ဦးအောင်ဇေယျ၏ လည်ပင်းကိုရစ်ပတ်လေသည်။ ထိုသို့ရစ်ပတ်ဆွဲငင်ရာတွင် ဦးအောင်ဇေယျနှင့်တကွ မြင်းလည်း လဲ လေသည်။ ဦးအောင်ဇေယျသည် လဲရာမှထ၍ ကြိုးကိုဓားနှင့်ဖြတ်နေခိုက် ဦးချစ်ညိုကလှံနှင့်ပစ်သည်။ ထိုလှံကို ဦးအောင်ဇေယျက ဓားနှင့်ကာသဖြင့် လွဲလေသည်။

ဦးချစ်ညို၏ညီ ဦးချစ်မြက အစ်ကိုဘက်မှကူညီရန် လိုက်လာ၏။ သို့သော် ထန်းပင်ထက်မှ ထန်းသမားက (တစ်ဦးချင်းရန်ဖြစ်နေသည်ကို ဘာလိုကူရမည်လဲ) ဆိုကာ ထန်းပင်မှဆင်း၍ ချစ်မြ ၏ လည်ပင်းကိုညှစ်၏။ ဤတွင်ချစ်မြက (ကယ်ပါ)ဟု အော်သည်ကို သူ့အစ်ကိုဦးချစ်ညို ကြား သော် ဦးအောင်ဇေယျကိုလွှတ်ခဲ့၍ ညီနှင့်ထန်းသမားတို့ လုံးထွေးသတ်ပုတ်ရာသို့ ပြေးလာ၏။ သို့မှ ထန်းသမားလည်း ချစ်မြကိုလွှတ်ကာ ပြေးလေသည်။ ဦးအောင်ဇေယျလည်း တစ်ဦးနှင့်နှစ်ဦးဖြစ်၍ မြင်းစီးကာ အပြင်းဆုတ်ခွာလေသည်။

ခင်ဦးသို့ ဦးချစ်ညိုတို့ညီအစ်ကို ပြန်ရောက်သော် မိခင်က မေးသည်။

- မိခင်။ ။ အောင်ခဲ့၏လော။
- ချစ်ညို။ ။ ကျွန်တော် အောင်ဇေယျနှင့် အထွေးထွေးရှိသည်တွင် ငချစ်မြသည် ထန်းသမားနှင့် အချင်းဖြစ်၍ ကူညီရန်သွားရပါသည်။ ထိုအတောအတွင်း အောင်ဇေယျက မြင်းစီးပြီး ခွာလေသောကြောင့် မအောင်မြင်လေ။
- မိခင်။ ။ (ထဘီကိုခါ၍) ဟယ်- သားမောင်မှားခဲ့ပြီ၊ ရှင်ဘုရင်လုပ်မည့်သူသည် ညီဟူ၍ အမှတ်ထားရသလော၊ ညီဆိုသည်မှာ ဟောဒီမိခင်ဝမ်းဗိုက်ရှိသမျှ ရနိုင်သည်။
- ချစ်ညို။ ။ ညီက ကယ်ပါဆို၍ ကျွန်တော်ကူမိသည်။

မိခင်။ ။ အခါရသောသည်ယနေ့တွင်မှ အောင်ဇေယျကို မအောင်မြင်လျှင် သူ့ကို တစ်ကိုယ်ချင်း မခုခံလေနှင့်၊ မနက်ဖြန် အင်းဝသွား၍ မွန်တို့ထံဝင်လော့။
သို့လျှင် ထိုနေ့မှစ၍ ဦးအောင်ဇေယျနှင့် ဦးချစ်ညိုတို့ ရန်မီးပွားကာ ဦးချစ်ညိုသည် ဒလပန်း တို့နှင့် ဆက်သွယ်ခဲ့သည်။

(၄)ဦးအောင်ဇေယျက ဦးတွန်ကို သိမ်းသွင်းခန်း

ပါဠိဆရာ ဦးစောရေးသားသော အလောင်းမင်းတရားအတ္ထုပ္ပတ္တိ စာအုပ်အရ သူရဲကောင်း ဦးတွန်ကား မုဆိုးဘိုရွာအနီးရှိ မုဆိုးချုံရွာသားတည်း။ နောင်အခါ ဘွဲ့ထူးများတစ်ခုပြီးတစ်ခု ရရှိ ရာ ထိုဘွဲ့များကို မှတ်သားရခက်သဖြင့် သူ့ကို (မုဆိုးချုံဗိုလ်)ဟူ၍ ခေါ်ကြသည်များ၏။ ဦးတွန် ကား ခွန်အားကြီးမားလျက် အရပ်အမောင်းကောင်း၏။ ထန်းပင်သစ်ပင်ပျိုများကို သူ့လက်နှင့် ဆွဲ နုတ်နိုင်၏။

အင်းဝမြို့တော်ကြီးကို ရန်သူဝိုင်း၍ စနောင်စနင်းရှိသည့်အခါကစ၍ ရှမ်းပြည်ရွာသို့ တက် သွားကာ ဆေးဝါးပယောဂ အပြီးအစီးတို့ကို ရှာဖွေနေခဲ့၏။ အင်းဝပျက်သော် ရှမ်းပြည်မှပြန်ခဲ့၍ လူသူစုရုံးအံ့ဟု မြို့ရွာလှည့်လည်ရာ မုဆိုးဘိုမြို့ပြင် ဇရပ်တစ်ခု၌ ရပ်ဖျက်ထားသော အလောင်းမင်း တရားနှင့် ပက်ပင်းဆုံမိတော့သည်။

ဦးတွန်။ ။ ငါသည် အင်းဝမြို့ကော် အရှည်ခံနိုင်မည်မဟုတ်ကြောင်း၊ သိုက် တဘောင်များ အရလည်း ပဲခူးသားတို့လက်သို့ ရောက်မည့်အကြောင်း ကြိုတင်သိရှိသည်။ ငါလည်း တစ်ပါးကျွန်မခံလို၍ ရှမ်းပြည်တက်သွားပြီး ဆေးဝါးရှာဖွေ လိုက်စားခဲ့သည်။ ယခု ပြန်လာရာတွင် မုဆိုးဘိုရွာ၌ ကိုအောင်ဇေယျဆိုသူသည် ပြောရေးဆိုရေး အရည်အသွေး ရှိသည်။ ဩဇာအာဏာရှိသည်။ အပေါင်းအသင်း အစည်းအရုံးကောင်းသည် ကြားရ၍ ကိုအောင်ဇေယျကို ငါနှင့်အတူ ပူးပေါင်းအမှုထမ်းရန် နားချသွေးဆောင်လိုသောဆန္ဒ ရှိခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် ငါလာခဲ့ရာ ယခု ကိုအောင်ဇေယျသည် မုဆိုးဘိုတွင်ရှိသလော။

အောင်။ ။ မိတ်ဆွေကြားသိသလို ကိုအောင်ဇေယျဆိုသူမှာ မင်းလောင်းဟူ၍လည်း ကျော်စော သည်။ လက်ရုံးရောင်လည်း အကြိမ်ကြိမ်တောက်ပခဲ့သည်။ အသင်းအပင်း အစည်းအရုံး လည်း ခိုင်ခံ့သည်။ တပည့်တပန်းများလည်း များသည်။ ဓနကြေးငွေလည်း ကုံလုံ ကြွယ်ဝသည်။ ပြောရေးဆိုရေးလည်း လည်ပတ်သည်။ ရဲရင့်တည်ကြည်သော နှလုံး လည်းရှိသည်။ (ဖိုသုံးဖိုတွင် တစ်ဖိုမီးတောက်မည်။ မုဆိုးဘို အလိုလိုနေရင်း ဘုန်း တောက်မည့်မင်း) ဆိုသည့် တဘောင်များကလည်း ကိုအောင်ဇေယျကို ရည်ညွှန်း သည်။ ယခု မုဆိုးဘိုရွာကို ထန်းလုံးတပ် ပတ်လည်စိုက်၍ ကျုံး၊ မြောင်း၊ သူရဲခို စသော မြို့အင်္ဂါနှင့်အညီ မြို့တည်မည် စီစဉ်နေသည်။

ဦးတွန်။ ။ ယင်းသို့တပြီးကား ကိုအောင်ဇေယျကိုဝင်၍ အမှုထမ်းရသော် သင့်တော်မည်လော။

အောင်။ ။ ကိုအောင်ဇေယျသည် ယခု လူသူစုရုံးကာ ဆင်မြင်းအင်အား တပ်ဖြည့်နေသည်။ သူရဲကောင်းများတွေ့လျှင် အခဲအမင်ချီးမြှင့်မြှောက်စား၍ ရာထူးဌာနန္တရ ပေးလျက် ရှိ၏။ ယခု မင်းလောင်းဟု ကျော်စောလျက်ရှိသော (၁) နဂါးဗိုလ် (၂) အုတ်ဖို (၃) မုဆိုးဘိုဟူသော ရွာသုံးရွာသား မင်းလောင်းတို့တွင် ကိုအောင်ဇေယျကို ကြံရည်၊ ဉာဏ်ရည်၊ လက်ရုံးရည်၊ နှလုံးရည်တို့၌ ပြိုင်ဝံ့သူမရှိ။ အမှုတော်ကိုထမ်းမည် ရည် ရွယ်သော် မုဆိုးဘိုသို့သာ ဝင်သင့်သည်။

ဦးတွန်။ ။ ကိုအောင်ဇေယျဆိုသူ လက်ရုံးရောင်တောက်၍ ရှင်ဘုရင်စော်နံသည်ဆိုသော စကား ကိုလည်း ငါကြားဖူး၏။ သူ့ကိုရည်၍ သိုက်ဓာတ်နိမိတ်ပေါ်ထွက်ခြင်းလည်း ကြားဖူး ၏။ သို့သော် သူ့၌ ဧကရာဇ်တစ်ဆူဖြစ်ထိုက်သည့် လက္ခဏာရှိမရှိကို ငါ စုံစမ်း ဦးမည်။ ကိုအောင်ဇေယျ ဘယ်တွင်ရှိသည်ကို ငါသိလိုသည်။

အောင်။ ။ ဤတံခါးဝကဝင်၍ တစ်ခုသောအိမ်သို့ရောက်သော် သူ့နေရာဌာနကို တွေ့မည်။
ဦးတွန်သည် ဇရပ်မှမိတ်ဆွေညွှန်ပြသော လမ်းအတိုင်းသွားလေ၏။ အလောင်းမင်းတရားကား ဖြတ်လမ်းမှအိမ်သို့ အရင်ရောက်သွားနှင့်၏။ အမှုထမ်းများ သူရဲကောင်းများ ဝန်းရံခစားစေ၍ ခြင်္သေ့မင်းကဲ့သို့ ရဲရင့်တင့်တယ်စွာနေလင့်၏။ ကိုတွန်ရောက်လာ၍မြင်သော် ဇရပ်မှာကဲ့သို့ တန်းတူ ရည်တူ မပြုဝံ့တော့ဘဲ ညီလာခံတွင် သင့်တော်သောအရပ်မှ ပုဆစ်ဒူးတုပ်၍ ခစား၏။

အောင်။ ။ အဘယ်အကြောင်းကြောင့် မိတ်ဆွေသည် ရှေ့တော်သို့ရောက်လာသနည်း။

ဦးတွန်။ ။ ကျွန်တော် မုဆိုးဘိုသို့ဝင်၍ အမှုထမ်းမည့်အကြောင်းကို ရွာပြင်ဇရပ်၌ လူတစ်ယောက် နှင့်တွေ့၍ မေးမြန်းရာ အရှင်မင်းတရားသည် လက်ရုံးတော်ရောင်တောက်၍ အညာ တစ်ခွင် မင်းပြုမည်မလွဲ၍ မုဆိုးဘိုသို့သာ ဝင်စားအမှုထမ်းလေဟု ပြောဆိုသော ကြောင့် ကျွန်တော်ရောက်လာရသည်။ ရွာပြင်၌တွေ့ခဲ့သူသည် ဘဝရှင်နှင့်တူလေဘိ သည်တကား။

အလောင်းမင်းတရားလည်း တစ်ဖက်သို့လှည့်၍ ပြုံးတော်မူကာ ဦးတွန်ကို အဆောင်အယောင် နှင့်တကွ ရာထူးချီးမြှင့်၏။ ၁၁၈၄ ခုနှစ်၌ စတင်ဖွဲ့စည်းသော ရဲဘော်ခြောက်ကျိပ်၌ ပါဝင်ကာ ခင်ဦးစား ငချစ်ညိုကိုအောင်မြင်သော် (သီရိရွှေတောင်)ဘွဲ့ ရရှိ၏။ အင်းဝကိုအောင်သောအခါ (မင်းလှမင်းခေါင်)ဘွဲ့နှင့် ဝန်ကြီးဖြစ်လာ၏။

* * *

ရဲဘော် ၆ ကျိပ်

အင်းဝမြို့တော်ကို မွန်များသိမ်းပိုက်သော ၁၁၁၃-ခု နှစ်ဆန်းချိန်တွင်မှ ဦးအောင်ဇေယျသည် မုဆိုးဘိုမြို့ကိုကာကွယ်ရန် ရဲဘော် ၆-ကျိပ် (အမှန်၆၈)ကို ဖွဲ့စည်းသည်။ မင်းတရားရွှေထီး လက်ထက်က မြင်းရည်တက်သူရဲကောင်း ၂၈-ယောက် ဖွဲ့စည်းခဲ့သည့် နမူနာ အတိုင်းဖြစ်သည်။

မြင်းရည်တက် ရွေးပုံရွေးနည်းမှာ လူ၏ ရင်ဝသို့ချိန်သည့်လှံချွန်ကို တစ်ဦးက ကိုင်ထားရသည်။ သူရဲကောင်းဖြစ်လိုသူက ထိုလှံချွန်ရှိရာသို့ ရင်ကော့ကာ ပြေးဝင်ရသည်။ ကြောက်ရွံ့သောအမှုအရာ လုံးဝမရှိစေရ။

လှံသွားဆီသို့ အတင်းဝင်တိုးသူမှာ အသက်ကိုစွန့်၍ လုပ်ရသော်လည်း ကျွမ်းကျင်သောလှံကိုင်က လှံသွားနှင့်နီးလျှင် လျင်စွာဖယ်ပေးလိုက်ရ၏။ သူရဲကောင်းလောင်းအား သွေးစွန်းလျှင် လှံကိုင်၏ အပြစ်ဖြစ်၏။ ထိုသတ္တိစမ်းပွဲ အောင်မြင်ပါမှ ရဲဘော် ၆-ကျိပ်၌ ပါနိုင်သည်။

တပင်ရွှေထီး လက်ရွေးစင်

ရွှေဘို၌ ရဲဘော်(၆)ကျိပ် ရွေးဟန်မှာ ကြောက်စရာကောင်းသော်လည်း သွေးထွက်သံယိုမရှိ သဖြင့် တော်သည်ဆိုရပေမည့်။ တောင်ငူခေတ်က တပင်ရွှေထီးတို့ သူရဲကောင်းရွေးနည်းကား လက်ဖျားထိပ်ကို အပ်နှင့်ထိုးသည်။ ရိုးရိုးထိုးသည်မဟုတ်၊ တူနှင့်ရိုက်သွင်းသည်။ ထိုသို့သော လူရည်ချွန် ရွေးပွဲပြုစဉ် မအော်ရ၊ မငိုရ၊ မျက်နှာမပျက်ရ။

တပင်ရွှေထီး၏ သူရဲကောင်းရွေးနည်းကို ကာလပေါ်သီချင်းဖွဲ့ဆိုထားသည်။ တပ်မတော် အင်ဂျင်နီယာတပ်ဖွဲ့မှ ဗိုလ်တင်လှိုင်ထံမှရရှိသော တပင်ရွှေထီးသီချင်းမှာ-

ရွှေမော်မော်ရင်ပြင်မှာဗျာ
လက်ဖျားထိပ်ကို အပ်နှင့်စိုက်လို့
တူနှင့်ရိုက်ကာ ရွေးချယ်ပြန်ပါသည်။
မကြောက်မရွံ့ မတွန့်မဆုတ်
မလှုပ်မယှက်၊ ထက်မြက်ကြသည်။
ရန်သူတွေဝိုင်းတဲ့ မွန်တိုင်းနေပြည်
သူရဲကောင်းများနှင့် စွန့်စွန့်စားစား
သွားရောက်ကြလေသည်။

မြန်မာသက္ကရာဇ် ၈၉၂-ခုနှစ်တွင် ကေတုမတီနန်းကို တပင်ရွှေထီးသိမ်းမြန်းခဲ့သည်။ ဟံသာဝတီသို့ ချီတက်ကာ ရွှေမော်ခေမာစေတီရင်ပြင်တော်ဝယ် နားထွင်းမင်္ဂလာပြုရန် အာသိသရီတော်မူ၏။ သူရဲကောင်းမြင်းရံ ၅၀၀လိုအပ်သဖြင့် ထိုအရေးတော်အတွက် သတ္တိရှင်များရွေးပွဲ ကျင်းပသည်။

လိုက်ပါလိုသူများသည် လက်မပေါ်တွင်အပ်တင်လျက် ပေထက်၌ ထုနှက်စိုက်စေရသည်။ အပ်ဝင်စဉ် အနည်းငယ်မျှတုန်လှုပ်သွားသူအား သူရဲကောင်းဟု မယူဆဘဲ ဘုရင်၏ကိုယ်ရံတော် တပ်သားအဖြစ်မှ ပယ်ပစ်သည်။

ထိုရွေးပွဲ၌ တပင်ရွှေထီး၏ငယ်ကျွန် လက်စွဲတော်မောင်ထွားလည်း ပါဝင်၏။ မောင်ထွား၏ အလှည့်သို့ရောက်၍ သူ့လက်မပေါ်တွင်အပ်စိုက်ကာ ရိုက်နှက်ကြည့်လိုက်သောအခါ သူသည် မသိမသာ အနည်းငယ်တုန်လှုပ်သွား၏။ ထို့ကြောင့် ဘုရင်၏ကိုယ်ရံတော်တပ်သားအဖြစ်မှ ထုတ်ပယ်ခံရသည်။

ဤတွင် မခံချင်လှသောမောင်ထွားသည် မင်းတရားရွှေထီးရှေ့တော်မှောက်၌ပင် ဓားမြှောင်ဖြင့် သူ့ရင်ကိုခွဲကာ ဝမ်းဗိုက်ထဲမှအူကို ဆွဲထုတ်ပြသည်။ အူခွေအဆုံး၌ မောင်ထွားသည် မြေပေါ်တွင် ဗုန်းဗုန်းလဲကျ၍ သေဆုံးသွားလေသည်။

ငယ်စဉ်မှစ၍ လက်ပွန်းတတီးနေခဲ့သော ကျွန်ရင်းမောင်ထွား၏အလောင်းကို ကရုဏာသက်စွာ ရှုစား၍ မင်းတရားရွှေထီးမိန့်ဆိုသည်ကား (ငထွားဇွဲ- မင်းအပြုအမူဟာ သတ္တိရှိတာ မဟုတ်ဘူး၊ မိုက်တွင်းနက်တာ သက်သက်ပဲ)။

သတ္တိရှိခြင်းနှင့် မိုက်မဲခြင်းလက္ခဏာကို မင်းတရားရွှေထီး သရုပ်ခွဲပြပုံကား မှတ်ဖွယ်ပေတည်း။

ဦးအောင်ဇေယျ၏ လက်ရွေးစင်

ရဲဘော် ၆-ကျိပ်ဝင်တို့အား သူတို့၏အရည်အချင်းအရ အလောင်းဘုရား၏ အတုလဆရာတော်က ကဗျာစာရင်းဖွဲ့ထားသည်မှာ အောက်ပါအတိုင်းပင်။

- ရန်အကြိမ်ကြိမ်။ တိုက်လှည့်နှိမ်သည်
- ၁။ (စည်းစိမ်) ရန်လွင့်
- ၂။ (ငပွင့်) ရန်ဆီး
- ၃။ (ချင်းတီး) ရန်ဟန်
- ၄။ (ငညွန့်) ရန်ရှောင်
- ၅။ (ငအောင်) ရန်နွေး
- ၆။ (ပန်းနွေး) ရန်ဖြူ
- ၇။ (ပန်းညို) ရန်လှည်း
- ၈။ (ငနည်း) ရန်ထွင်
- ၉။ (ကျော်ထင်) ရန်ဖြုတ်
- ၁၀။ (ငတုတ်) ရန်ချိုး
- ၁၁။ (တုတ်ဖြိုး) ရန်နိုင်
- ၁၂။ (ထော်အိုင်) ရန်ပယ်
- ၁၃။ (ငဖွယ်) ရန်ဖြတ်
- ၁၄။ (ကျော်မှတ်) ရန်နှင်

- ၁၅။ (ငလွင်) ရန်ဝေး
- ၁၆။ (ငထွေး) ရန်လို
- ၁၇။ (ထွေးညို) ရှေ့လွန်
- ၁၈။ (ငတွန်) ရှေ့သွား
- ၁၉။ (ခင်ပါး) ရှေ့တည်
- ၂၀။ (ရွှေရည်) ရှေ့ခေါင်း
- ၂၁။ (ငကောင်း) လူကျော်
- ၂၂။ (ငသော်) လူထွင်
- ၂၃။ (ပေါ်ထင်) လူမော်
- ၂၄။ (ပိန်ကျော်) လူလှ
- ၂၅။ (သာဝ) ကျော်သည်း
- ၂၆။ (ဆွေနည်း) ကျော်သွေး
- ၂၇။ (အောင်သလေး) ကျော်ဟို:
- ၂၈။ (ငအို) သွေးဆော်
- ၂၉။ (မှတ်တော်) ပေါ်စ
- ၃၀။ (ငမြ) ပေါ်ဟောင်း
- ၃၁။ (ငနှောင်း) ပေါ်ရင်း
- ၃၂။ (ညိုမင်း) ပေါ်ထင်
- ၃၃။ (ငသွင်) ညွန့်လူ
- ၃၄။ (လွန်းသူ) ညွန့်လန်း
- ၃၅။ (ငပန်း) ညွန့်စက်
- ၃၆။ (ငအက်) ညွန့်လှ
- ၃၇။ (ထွန်းရ) မည်ခေါ်
- ၃၈။ (ထွန်းကျော်) မည်သာ
- ၃၉။ (ငရာ) မည်ခံ
- ၄၀။ (ကျော်စံ) စစ်မှူး
- ၄၁။ (သာဦး) စစ်တက်
- ၄၂။ (သာမြတ်) စစ်ငင်
- ၄၃။ (သာထင်) စစ်တက်
- ၄၄။ (ငခက်) စစ်မြူ
- ၄၅။ (မြတ်သူ) စစ်ဖြန့်
- ၄၆။ (မြတ်တွန့်) စစ်ခွာ
- ၄၇။ (မြတ်သာ) စစ်ဆော်
- ၄၈။ (ရွှေကျော်) စစ်ကဲ
- ၅၀။ (ရွှေရည်) စစ်ရင်
- ၅၁။ (ရွှေထင်) စစ်လိုက်

- ၅၂။ (ငမိုက်) ရေးယူ
 - ၅၃။ (ညိုသူ) ရေးရှာ
 - ၅၄။ (ငသာ) ရေးကုံ
 - ၅၅။ (စိန်ငုံ) ရေးမြင်
 - ၅၆။ (စည်ပင်) ရေးရောင်
 - ၅၇။ (သာထွန်းအောင်) ရဲဘော်
 - ၅၈။ (လွန်းကျော်) ရဲလှ
 - ၅၉။ (ငရ) အံ့အော်
 - ၆၀။ (ငထော်) အံ့အာ
 - ၆၁။ (စံရာ) အံ့အဲ
 - ၆၂။ (စံခဲ) ဘက်လွတ်
 - ၆၃။ (စံမှတ်) ဘက်ကျော်
 - ၆၄။ (ငထော်) ဘက်ကွာ
 - ၆၅။ (ဖြိုးသာ) ဘက်လျှိုး
 - ၆၆။ (ချစ်ဖြိုး) ဘက်ရှောင်
 - ၆၇။ (ငအောင်) လက်ကောင်း
 - ၆၈။ (ဆုတောင်း) လက်ရ
 - ၆၉။ (ထွန်းမြ) လက်သည်
- ဤသို့သည်ဖြင့်၊ ရဲရည်သံသွင်
 ကုံတွင်မှုထမ်း၊ ရဲစွမ်းကျော်လှစ်
 ခြောက်ကျိပ်ရှစ်တည့်၊ စစ်စစ်တွက်တွက်
 မြင်းရည်တက်သည်၊ ပြိုင်ဘက်လွတ်ကင်း
 ရဲဘော်သင်း။

ရဲဘော် ၆၈ ဟုဆိုသော်လည်း ထိုစာရင်း၌ ၆၉ ဦးဖြစ်နေသည်။ စစ်ဆေးကြည့်ရာ ငအောင် နှင့် ငသာ ဆိုသူတို့၏ နာမည်များ နှစ်ကြိမ်စီပါဝင်နေသည်ကို တွေ့ရ၏။ စာဆိုက နာမည်တွေများ လွန်းသဖြင့် မျက်စေ့လည်သွားဟန်တူ၏။

ထိုစာရင်းတွင် ၁၀ဦးခန့်တို့မှာ ဦးအောင်ဇေယျ၏ ဆွေမျိုးရင်းချာများဖြစ်၏။ ပျော်ပွဲစား ထွက်ရာတွင် လက်သင့်ရာစားတော်ခေါ်နည်းမျိုး မဟုတ်ပါချေ။ တိုင်းပြည်ကို ရန်သူဖဝါးအောက် ကျဆုံးရာမှ အသက်စွန့်ရန်ကိစ္စဖြစ်၍ သေဖော်ညှိရသလိုဖြစ်ပေသည်။ တစ်ချက်မှာလည်း အကြောင်း ရှိလျှင် ဆွေမျိုးမိတ်ဆွေအင်အား တောင့်တင်းခြင်းသည် လိုအပ်သောအရည်အချင်း တစ်ခုပင်ဖြစ် လေသည်။ နန်းလျာရွေးရာ၌ပင် ဤအချက်ကို အရည်အချင်းတစ်ခုအနေဖြင့် ထည့်သွင်းစဉ်းစားစမြဲ ဖြစ်လေသည်။

ရဲဘော် ၆-ကျိပ်တွင် ထိပ်ဆုံးကပါဝင်သူ ဦးစည်းစိမ်မှာ ဦးအောင်ဇေယျ၏ မရီး (ခင်နောင်းစံ)၏ ခင်ပွန်းဖြစ်၏။ သူသည် အင်းဝနန်းတော်၌ ဝန်ကြီးအဖြစ် ထမ်းရွက်နေရာမှ တိုင်းပြည်ပျက်ချိန်တွင် ကွေ့ကရင်တို့လက်သို့ ကျရောက်နေ၏။ ရဲဘော် ၆-ကျိပ်ဖွဲ့စည်းစဉ်က သူသည် မလွတ်မြောက်သေး သဖြင့် သူ့အတွက် တင်ကြိုနေရာပေးထားခြင်းဖြစ်သည်။ သူသည် စည်သာမြို့စားဖြစ်၍ စည်သာမင်း

ကြီးဟုလည်း ခေါ်တွင်သည်။ နောင်သော် ဗိုလ်ချုပ်မင်းလှစည်သူ တွင်၏။

အခြားသူတို့ကား (၁) ဦးအို- ဦးအောင်ဇေယျ၏ယောက်ဖ၊ (၂) ဦးညွန့်- ခယ်မတော် ခင်နိုင်စံ၏ခင်ပွန်း၊ (၃) ဦးပန်း- မရီးတော်၏ခင်ပွန်း၊ (၄) မောင်စိန်ငုံ- ဘကြီးတော်မင်းညိုတင်၏ မြေး၊ (၅) ဦးညိုလှ- ဘထွေးတော်၊ (၆) ဦးနည်း- ဦးညို၏သား၊ (၇) မောင်ဆွေနည်း- ဦးညို၏ သား၊ (၈) ဦးသွင်- မရီးတော်၏သား၊ (၉) မောင်စံမှတ်- နောင်တော် ဦးအောင်ဖြိုး၏သား။

အင်းဝမြို့ကို မွန်တို့လက်မှ ပြန်သိမ်းပြီးချိန်၌ ရဲဘော် ၁၃ဦး ကျဆုံးခဲ့ပြီဖြစ်သည်။ ကျန်ရှိသူ များအနက် ရဲစွမ်းသတ္တိကြောင့် ထိပ်တန်းတက်လာသူများကား-

- ၁။ ဦးကောင်း- သေနတ်ဝန်
- ၂။ ဦးတွန်- မုဆိုးချုံဗိုလ်
- ၃။ ဦးသာ- မဟာသီဟသူရ
- ၄။ ဦးနှောင်း- မဟာစည်သူ
- ၅။ ဦးလွင်- ဗလမင်းထင်

အထူးသဖြင့် (၁) ဦးကောင်း၊ (၂) ဦးတွန်၊ (၃) ဦးသာတို့မှာ ထိပ်တန်းရဲဘော်ကြီးများ ဖြစ် သည်။ ဤ ၃ဦးတို့မှာ စွမ်းပကားပြည့်စုံလှသဖြင့် သားတော်၂ပါး (မောင်လောက်နှင့် မောင်ရွှေ)တို့နှင့် တန်းတူ စစ်ရေးစစ်ရာ အခွင့်အရေးများ ပေးသနားတော်မူသည်။

မြန်မာပြည်တစ်ဝန်း တိုက်ပွဲများတွင် သူတို့ပါဝင်သည်ချည်းသာ ဖြစ်၏။ မဟာသေနာပတိအဖြစ် အမြင့်ဆုံးမြှောက်စားခြင်းခံရသူ ဦးကောင်းကား သံလျင်တိုက်ပွဲ၌ကျဆုံးသည်။ ဦးတွန်ခေါ် မင်းခေါင် နော်ရထာကား ယိုးဒယားသို့ ချီတက်ရာတွင် အလောင်းမင်းတရား၏ ညှာလက်ရုံးပင်။ ဦးသာကား ဆင်ဖြူရှင်မင်းလက်ထက်တွင် ဗိုလ်ချုပ်မဟာသီရသူရဘွဲ့ဖြင့် တရုတ်စစ်ပွဲများကို အကြိမ်ကြိမ် အနိုင်တိုက်သူဖြစ်သည်။ သူတို့ကား တိုင်းပြည်ထူထောင်ဘက် ရဲဘော်ကြီးများအဖြစ် ဆွေတော် မျိုးတော်များထက် မြင့်မားသောအဆင့်တွင် ရှိခဲ့ကြသည်။

ထို ရဲဘော် ၆-ကျိပ်ဝင် အားလုံးတို့အား အလောင်းမင်းတရား လက်ထက်တွင် တစ်ဦးတလေ မျှ ကွပ်မျက်ခြင်းမပြုခဲ့ချေ။ သူတို့ကလည်း အလောင်းမင်းတရားအပေါ် သစ္စာတရားကြီးမားကြပေ သည်။ အလောင်းမင်းတရား နတ်ရွာစံချိန်၌ ဒုတိယသားတော်မောင်ရွှေက ထီးနန်းဆက်ခံလိုရာ တပ်မှူး၊ ဗိုလ်မှူး ရဲဘော်ကြီးများက လက်မခံချေ။ ခမည်းတော်၏ မှာကြားချက်အတိုင်း နောင် တော်ကြီး မောင်လောက်ကစ၍သာလျှင် အစဉ်အတိုင်း နန်းတက်ပါစေဟု ဆန္ဒပြုကြလေသည်။ ထို့ ကြောင့် မောင်ရွှေက နောက်ဆုတ်ခဲ့ရသည်။

ဦးအောင်ဇေယျ၏ အနွယ်တော်တို့နှင့် ရဲဘော် ၆-ကျိပ်ဝင်တို့၏ သားသမီးများ ရေစက်ဆုံ ကြသည်လည်းရှိ၏။ ဗဒုံမင်းသား(မောင်ဝိုင်း)၏သား ရွှေတောင်မြို့စား အိမ်ရှေ့မင်းနှင့် ဦးတွန်၏သမီး မယ်ရွှေဂုဏ်တို့ညားကြရာမှ မြတောင်မင်းသမီးကို ဖွားမြင်သည်။ သူကား မိတဆိုး စကြာမင်းသား ကလေး၏ မွေးစားမိခင်ဖြစ်၏။

ဦးသာခေါ် မဟာသီဟသူရ၏ သမီးကို ဆင်ဖြူရှင်မောင်ရွှေ၏ သားတော် စဉ့်ကူမင်းက မြောက်နန်း မိဖုရားတင်မြှောက်သည်။ ဆင်ဖြူရှင်၏ မိဖုရားခေါင်ကြီးနှင့် ဦးသာ၏ဇနီးတို့မှာလည်း ညီအစ်မအရင်း ဖြစ်သည်။

အလောင်းမင်းတရားကြီး ရှိစဉ်က အားလုံး တညီတညွတ်ရှိကြသော်လည်း နောက်ပိုင်းတွင် ထီးနန်းလုယက်မှုများ ပေါ်ပေါက်၍ အချင်းချင်း လက်လွန်ခြေလွန် ဖြစ်ကုန်ကြသည်။

မွဲဉ်းထွက်တိုက်မွဲ

အလောင်းမင်းတရားကြီးသည် ညီတော် သားတော် ဆွေမျိုးတော်တို့အင်အား၊ ဗိုလ်မှူး၊ တပ်မှူးအင်အား၊ ပတ်ဝန်းကျင်အင်အားများ ပြည့်စုံပြီး ဖြစ်နေလေသည်။ ဤသို့ ပြည့်စုံသမျှပြည့်ဝ၍ အားရနေသော်လည်း တစ်ယောက်တည်း စိတ်ထင်ရာမလုပ်ချေ။ အားလုံးသော မိမိ၏အသင်းအပင်း များနှင့် တိုင်ပင်ခြင်း၊ ဆွေးနွေးခြင်း၊ ကြံစည်ခြင်း၊ အကြံဉာဏ်များတောင်းခံခြင်း စသည်တို့ကို အမြဲကျင့်သုံးလေသည်။

“ယခု မုဆိုးဘိုမြို့ကို သူတို့ ဝန်းရံလာသည်မှာ ရှမ်းမြန်မာ လူအရောရောဖြစ်သည်။ ရှမ်းနှင့် မြန်မာတို့မှာ မွန်တို့ဘက်မှ ကြိုးကြိုးပမ်းပမ်း အမှုထမ်းကြမည်မဟုတ်။ မွန်တို့လည်း စစ်တိုက်ရ ဖန်များ၍ အားအင်ကုန်ခန်းနေကြလေပြီ။ ကျွန်တော်တို့မှာ အရှင့်အရေး ကိုယ့်အရေးဖြစ်၍ တစ်ယောက်ကို တစ်ရာမတန် အမှုထမ်းကြမည့်သူများချည်း ဖြစ်ပါသည်။ လူနည်းသည့်အတွက် ကြောက်ရွံ့ဖွယ်မရှိပါ”

သီရိရွှေတောင်အား မင်းကျော်ပျံချီသည် ရန်သူအခြေအနေကို တင်ပြဆွေးနွေးလေသည်။ “ကြောက်ရွံ့ဖွယ်မရှိသည်မှာ မှန်ပါသည်။ သို့ရာတွင် မွန်တို့နှင့် စစ်ကြီးမတွေ့ဘူးသေး၍ တစ်ဦးလုပ်ရည်ကိုင်ရည်ကို တစ်ဦး မသိနိုင်သေးပါ။ သည်တစ်ကြိမ်မှာ အရေးတောင်း၍ သူတို့ကို ပြန်စေမည်။ သူတို့ပြန်မှ ၎င်းတို့ နေရာချထားသော (တည်တော) စသည့်တပ် ငါးတပ်ကို တိုက်သိမ်းမည်။ နောင် အင်းဝသို့ ချီတက်တိုက်သိမ်းမည်။ အင်းဝရလျှင် မြောက်ဘက် တောင်ဘက်တစ်လွှားရှိ စော်ဘွား စော်ကန် မြို့ကြီးများကိုပါမကျန် သိမ်းယူပြီးသော် ဟံသာဝတီတိုင်အောင် လုပ်ကြံသင့်ပါသည်”

သီရိရွှေတောင်နှင့် မင်းကျော်ပျံချီတို့ ဆွေးနွေးလျှောက်တင်သံကိုကြား၍ သားတော်လတ်က အကြံပြုပြန်သည်။ “ဗိုလ်မင်း တပ်မင်းတို့ လျှောက်ထားကြသည်မှာ စစ်ရေးပင်ဖြစ်ပါပေသည်။ သို့ရာတွင် မွန်တို့အား အရေးတောင်းလျှင် သင်တို့အား ကြောက်ရွံ့၍ဟု ထင်မှတ်လိမ့်မည်။ သို့ဖြစ်၍ အရေးမတောင်းဘဲ တပ်နှင့် ကြံ့ကြံ့ခံနေသင့်သည်။ သူတို့ချီတက်လာလျှင် ပိတ်ပိတ်ဆို့ဆို့ တစ်ယောက်မကျန် ခုတ်သတ်မည်။ အရှအန အသေအပျောက်များလျှင် သူတို့ရွံ့ပါး၍ မြို့သို့မချဉ်းမကပ် နေလိမ့်မည်။ မနေလျှင်လည်း တိုက်မည်။ နေလည်းအလွန်ပူ၍ ဆင်မြင်းအတွက် ရေရှားသည်။ အဖျားအနာထူမည်ဖြစ်၍ မကြာခင် သင်းတို့ ဆုတ်ခွာရလိမ့်မည်” သားတော်လတ်၏ အကြံပြုချက်ကို သားတော်ကြီးက ရဲရင့်ပြတ်သားစွာ ဝင်ပြောလိုက်ပြန်သည်။

စစ်သဘောဆိုသည်မှာ သူနည်းသည်များသည်ကား လိုရင်းမဟုတ်။ စွန့်စားခြင်းသာ အကြောင်း ရင်းဖြစ်သည်။ မြန်မာရဲ့ သွေးအစစ် (နဂါး၏ဦးနှောက်ဖောက်၍ စားလေ့ရှိသော ဂဠုန်ငှက်ကဲ့သို့) သတ္တိနှင့်ပြည့်စုံသော ဗိုလ်မှူး တပ်မှူးတို့နှင့် (စစ်ဦးဘီလူးပါ)ဆိုသလို ထွက်တိုက်မည်။ သင်းတို့ ခံနိုင်မည်လော။ မခံနိုင်၍ဆုတ်လျှင် အင်းဝတိုင်အောင် လိုက်လံတိုက်ခိုက်မည်။

အလောင်းမင်းတရားကြီးသည် အားလုံး၏ ဆွေးနွေးအကြံပြုချက်များကို နားဆင်နေလေသည်။ ပြီးသော် ခါးတောင်းကျိုက်ထားသည့် လူတစ်ယောက်ကို မြင်သဖြင့်-

“ ကိုယ့်လူ အမှုတော်ကို ကြိုးစားအားထုတ် ထမ်းနိုင်မည်လော ”

“ ဘုရားကျွန်တော် အမှုတော်ကို ထမ်းနိုင်မည်မဟုတ်ပါ ”

အလောင်းမင်းတရားသည် ထိုသူကိုချက်ချင်း ဒေါသမျက်မာန်ရှသွား၏။ ရုတ်ခြည်းထလိုက် သည်။ ဓားကို ဓားအိမ်မှဆွဲထုတ်လိုက်ပြီး သူ့ကျောကို ဓားရှည်နှင့်ခုတ်လိုက်သည်။ ဘေးမှ အသင့် ရှိနေသော ဗိုလ်မှူး တပ်မှူးတို့သည် တကယ်ခုတ်ဖြတ်ပြီ ထင်ကြသဖြင့် စစ်ထွက်မဝဲ မရှိကြတော့ချေ။ “ယခုပင် ကျွန်တော်တို့ထွက်၍ မွန်တို့ကိုဖမ်းဆီးသတ်ညှစ်ပါမည်” ဟူ၍ လျှောက်ထားကြသည်။

အလောင်းမင်းတရား၏ တင်းမာရဲရင့်ပြတ်သားသည့်မျက်နှာထားကို မြင်မိကတည်းက မော်၍ မကြည့်ရဲကြချေ။ အမှန်အားဖြင့် စောစောက အမှုတွင်ကြိုးစားအားထုတ်၍ အမှုတော်မထမ်းနိုင်ကြောင်း ဖြင့် သွေးကြောင်သူကို ဓားနှင့်ခုတ်သည်မှာ ဟန်ရေးမျှဖြစ်သည်။ ဓားပြားနှင့်ချခြင်းမျှ ဖြစ်၏။ စစ်ကို လက်တွန့်မည်စိုး၍ ရဲသွေးနိုးပေးလိုက်ခြင်း သဘောမျှသာဖြစ်လေသည်။

“မွန်တို့ ဗိုလ်ခြေအင်အားများသော်လည်း စွန့်စားလုပ်ကြံရည် ငါတို့ကိုမတန်ရာ။ တစ်ချင် တစ်ရွေးမျှ စိန်စစ်ကျောက်ကို မြေလုံးတောင်ရှိလင့်ကစား ကြေမွပျက်စီးအောင် မစွမ်းရာသကဲ့သို့ ငါတို့တပ်ကို သင်းတို့ဖျက်နိုင်မည်လော၊ ငါတို့တွင် မျိုးရိက္ခာအပြည့်အစုံရှိသည်။ သင်းတို့စစ်ညောင်း၍ ရိက္ခာလည်း ပြတ်စေဦး၊ ရေမိုးလည်းငတ်စေဦး၊ စစ်တို့၏သဘောသည် အဦးအစပွဲလမ်းမရလျှင် အားပျော့သည်။ သို့ဖြစ်၍ ကြံကြံခံလေ၊ သင်းတို့စစ်နွမ်းသည့်ကာလ ငါကိုယ်တိုင်ထွက်၍ တစ်ဟုန်တည်း တိုက်တော်မူမည်”

အလောင်းဘုရားက ထိုသို့ အမိန့်ရှိပြီးသည်နှင့်အညီ သားတော်၊ ညီတော်၊ ဆွေတော်၊ မျိုး တော်၊ ဗိုလ်မှူး၊ တပ်မှူးတို့လည်း အားလုံးအသင့်ရှိကြလေပြီ။ ရဲတံခွန်များ တလူလူဝင့်ကြွား ရဲရဲ စားစား အားမာန်တက်ကြွနေသော မိမိတို့တပ်ကို စစ်သွေးနိုး၍ မြို့ထိပ်ကကြံကြံခံရန် ပြင်ဆင်လိုက် ကြလေတော့သည်။

အလောင်းဘုရားခေတ်အခါက အလောင်းဘုရားကို (ဖိုးအောင်ဇေယျ)ဟု ခေါ်ကြ၏။ ဖိုးအောင် ဇေယျသည် မိမိ၏ ရရှိနိုင်သမျှ နိုင်နင်းနိုင်သမျှနယ်မြေကို ပိုင်ပိုင်ဆိုင်ဆိုင် နိုင်နင်းပြီးမြောက်အောင် အုပ်ချုပ်နိုင်သည်။ လုပ်ဆောင်ချက်ကလေးများကလည်း ပြတ်သားစွာ ကွင်းကွင်းကွက်ကွက် ပေါ် လာလျက်ရှိသည်။ မုဆိုးဘိုရွာကို (၄၇၈)တာရှိသော အဝန်းအဝိုင်းသည် အခြေခံကျသည့် ကာရံမှု အကာအကွယ်ဖြစ်သည်။ ပစ္စင်၊ ရင်တား၊ စကြိုများကို တည်ဆောက်ထားခြင်းသည် စစ်အတွင်း ပြင်ဆင်ချက်ပင်ဖြစ်သည်။

မုဆိုးဘိုဝန်းကျင် ဆယ်မိုင်ပတ်လည်ရှိ ရွာပေါင်း၄၆ရွာနှင့်တကွ ဆင်မြင်း၊ လက်နက်၊ လူ၊ စားနပ်ရိက္ခာမှအစ အားလုံးစည်းရုံးသိမ်းဆည်းပြီး ဖြစ်နေခဲ့သည်။ ယခု မုဆိုးဘိုတိုက်ပွဲသည် နှစ် ဖက်စလုံးက လက်နက်အင်အား၊ လူအင်အား ပြိုင်ပွဲကြီးဖြစ်၏။ စိန်ပြောင်း၊ တူမီးသေနတ်၊ ဓား၊ လှံ၊ တုတ်၊ တံကျင်၊ လေး စသည်တို့ဖြင့် ပြည့်စုံလှသည်။

နောက်လိုက်တပ်သားတို့သည် လူအများတွန်းရသော လှည်း ရထားပေါ်တွင် ကောက်ရိုးအပြည့် ဖြင့် အနောက်နိုင်ငံသားတို့ထံမှ ဝယ်ယူရထားသော အမြောက်စိန်ပြောင်း အနည်းအကျဉ်းကိုတင်၍ လှည်းကတုတ်များ စီစဉ်ထားကြသည်။ ပြီးနောက် နှစ်ဖက်စလုံးမှ ပစ်ခတ်သော စိန်ပြောင်းအမြောက် သံများသည် မိုးအာကာယထဲမစဲအောင် ဆူညံလျက်ရှိတော့သည်။

သေနတ်ဟိန်းသံများဆက်နေ၏။ ငြာသံပေး၍စစ်သွေးဆူကာ အပြေးတက်လာသော အသံများ နှင့်အတူ ရန်သူအင်အားသည် ထန်းလုံးတပ်ရင်းအနားသို့ နီးလာလေပြီ။ မုဆိုးဘိုမြို့သား ရဲမြန်မာ များလည်း အသင့်စောင့်၍ ရန်သူကိုရင်ဆိုင်ရေးကို အလေးမမူ အားယူလျက်ရှိကြသည်။ တပ်ထိပ်မှ စောင့်နေကြ၏။ ပစ်ခတ်ထိုးခုတ်ကြ၏။ လှည်းကတုတ်များကို မီးရှူးမီးစည်းနှင့် ရှို့လေသည်။

ဤသို့ လေးငါးရက်ဆက်၍ မြို့တွင်းဝင်ရန် ချဉ်းကပ်သော်လည်း ရန်သူများသည် မိမိတို့ဘက်မှ အသေအပျောက် များလွန်းသဖြင့် မချဉ်းကပ်နိုင်ဘဲ ရဲမြန်ရဲမှအပ ဘာမျှပို၍ မတတ်သာတော့ချေ။

ရန်သူအင်အားသည် မြို့မှာဝန်းရံ၍ တိုးမပေါက်နိုင်ဘဲ ရှိပင်ရှိငြားသော်လည်း တစ်နည်းနည်းနှင့် မြို့တွင်းသို့ထိုးဖောက်ရန် ဆက်ကြံနေကြ၏။ ရန်သူငြိမ်နေလျှင် အားမွေးအကြံထုတ်နေသည်သာ ဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်၍ မွန်တို့ လက်ရွေးစင်အမာခံ အသေခံသူရဲကောင်း ၁၅၀၀ကို ရွေးချယ်လိုက် ပြန်သည်။

ညဉ့်သန်းခေါင်ယံတွင် ၎င်းလက်ရွေးစင်သူရဲကောင်း ၁၅၀၀ကို မြို့တွင်းဝင်ရန် အောင်းဝပ် ပုန်းကွယ်နေစေသည်။ ၎င်းနောက် ချက်ချင်းပင် အရှေ့မျက်နှာက မြေတုန်လှုပ်ခမန်း အမြောက်စိန်ပြောင်း များကို မရပ်မနားပစ်ခတ်ကြလျက် တပ်တွင်းသို့ချဉ်းကပ်လာသည်။ ရဲမက်တို့လည်း အရှေ့မျက်နှာ တစ်တပ်ကို တစ်လုံးတည်းတက်မည့်ဟန်ဖြင့် အရှေ့မျက်နှာသို့ ဖိ၍ခံကြစဉ် တောင်တပ်က တပ်စီး တပ်နင်း လူနည်း၍ အမာခံ၁၅၀၀တို့လည်း လူငါးဆယ်မျှသာ မြို့တွင်းဝင်နိုင်ပြီး တပ်ဆုတ်ရလေ သည်။

ထိုစဉ် မြင်းရည်တက်၊ ဆင်နင်းဗိုလ်၊ နန္ဒကျော်ထင်ဘွဲ့ခံ ဦးကျော်စံသည် တပ်တွင်းသို့နယ်ကျွံ ထိုးဖောက်ဝင်လာသော ရန်သူများကို ထိုးခုတ်ပစ်ခတ်ရာ ရန်သူ၂၀ကျော် ကျဆုံးသွားလေသည်။ ရန်သူများမှာလည်း ဒဏ်ရာဖြင့်ပြေးကောင်း၍ လွတ်သူလွတ်ကြသည်။ ထိုစဉ် အရှေ့မျက်နှာက သန်လျင်ဝန်ကွပ်ကဲ၍ တပ်ကိုမီးတိုက်ရန် လှည်းကတုတ်များဖြင့်လာနေသည်။ ဤသည်ကို အလောင်း မင်းတရားကြီးကိုယ်တိုင် ခုခံသောကြောင့် မချဉ်းကပ်နိုင်ဘဲရှိလေသည်။

အလောင်းမင်းတရားကြီးသည် စိတ်ချရသောလူရင်းဖြစ်သည့် မတ္တရာမွန်ငသိုင်းစပ်ကို အမှတ် သညာများ ပေးလွှတ်လိုက်သည်။ ငသိုင်းစပ်လည်း အလောင်းမင်းဘုရား မှာကြားမိန့်ဆိုချက်အတိုင်း တပ်ပြင်မှ ရန်သူကောက်ရိုးလှည်းများကို မီးရှို့လေသည်။ ရန်သူလှည်းများ မီးလောင်သော် မီးရောင်ဖြင့် ရန်သူများကို ခပ်ထင်ထင်မြင်ကြရသည်။ သူ့မီးသူ့အရောင်အောက်မှ ရန်သူများကို အလောင်းမင်းတရားကြီး၏ ရဲမက်တို့သည် စိတ်ထင်တိုင်း တိုက်ခိုက်ပစ်ခတ်နိုင်ကြသည်။ ယင်း အကြံကြောင့် ရန်သူများကျဆုံးကြပြန်သည်။ သန်လျင်ဝန်လည်း ကျည်သင့်ကျဆုံးရသည်။

အလောင်းမင်းတရားကြီးလည်း ငသိုင်းစပ်ကို အားရလွန်း၍ သမိန်ပရမ်းဘွဲ့အမည် ပေးတော် မူလေသည်။ ယင်းသို့ မုဆိုးဘိုပထမစစ်ပွဲတွင် မြန်မာတို့၌ အမြောက်မရှိသေးသလောက် ရှားပါးလှ၏။ သေနတ်ပင် ပြောပလောက်အောင် မရှိသေးချေ။ ရှိသောသေနတ်နှင့်ပစ်ရန် ခဲယမ်းပင် လုံလောက်စွာ မရှိ။ သို့ရာတွင် မြန်မာတို့ဘက်မှ သူမတူအောင်ပြည့်စုံခြင်းမှာ သတ္တိ၊ အကြံဉာဏ်နှင့် ရဲသွေးရဲမာန် များဖြစ်၏။ သို့ဖြစ်၍ အလောင်းဘုရားသည် စစ်ကို ငြာသံပေးတိုက်သည်ထက် တပ်ဖြန့်ကာ စစ်

မျက်နှာဖြန့်၍ သန့်သန့်ခံခံ တိုက်နိုင်ခြင်းဖြစ်သည်။ လက်နက်ခဲယမ်းကို အချည်းနှီးမဖြုန်းတီး၊ ကျိန်းသေပေါက်ရှိမှ ပစ်ခတ်ကြသည်။

ရန်သူတို့အား တပ်ပြင်သို့ထွက်၍တိုက်ရန် တိုင်ပင်ဆွေးနွေးကြရာတွင် သားတော် သခင် နှစ်ပါးနှင့် မင်းလှစည်သူ(ဦးစည်းစိမ်)၊ မင်းရဲကျော်စွာ(ဦးအို)၊ မင်းကျော်ပျံချို(ဦးကောင်း)၊ မင်းလှ ကျော်သူ(ဦးညွန့်)၊ မင်းလှရွှေတောင်(ဦးတွန်)တို့ လျှောက်ထားကြသည့် စကားရပ်တို့မှာ ရန်သူတပ်ကို ပိတ်ညှပ်လိုအားကြီး၍ များစွာပြင်းထန်လွန်းနေသည်။ ယခု တပ်တို့လုပ်ရည်ကြံရည်ကို ကျွန်တော်တို့ သိကြပြီးဖြစ်၍ ကျွန်တော်တို့နှင့် ဆင်စီးချင်း၊ မြင်းစီးချင်း မျက်နှာဆိုင်ဝံ့မည် မဟုတ်။ ယခုပင် ရံတပ်ကိုထွက်၍ တိုက်သင့်ပါသည်ဆို၏။ (သင်းတို့ မချဉ်းကပ်ဝံ့၍သာ သည်အတိုင်းရဲနေကြသည်။ သည်အခါသော် ငါကိုယ်တော်တိုင် ထွက်တိုက်မည်။) မင်းလှရွှေတောင်၏ လျှောက်ထားချက်ကို အလောင်းမင်းတရားကြီးက ပြန်၍မိန့်ဆိုလိုက်လေသည်။

ရှေ့သို့စွန့်စားရန် ဆုံးဖြတ်ကြသည်။ မင်းလှစည်သူ(ဗိုလ်ချုပ်)က အရှေ့မျက်နှာတပ်နှစ်တပ်၊ မင်းကျော်ပျံချို(ဗိုလ်ချုပ်)က တောင်မျက်နှာမှ တပ်တစ်ဆယ်တစ်တပ်၊ နန္ဒယော်ဓာ(ဦးပန်း)နှင့် မင်းရဲကျော်(မောင်စိန်ငုံ)တို့ကို မြောက်မျက်နှာက တပ်တစ်ဆယ်ငါးတပ်နှင့် ညီတော် သတိုးသခံသူ (ဗိုလ်ချုပ်)ကို စုစုပေါင်း၄၅တပ် စီစဉ်ထားစေ၏။ တပ်ပေါင်း ၄၅တပ်ဆိုသော်လည်း တပ်သား မများလှဖြစ်၍ “ငါနေရာချထားသည့်အတိုင်း စီစဉ်ကြရာတွင် စစ်ရေးငင်လာသော်လည်း မလိုက်နှင့် ကျောက်တိုင်နှင့်အတူ ကြံ့ကြံ့သာနေ၊ ငါ အောင်သံပေးမှ ရွပ်ရွပ်ခွံခွံ ဖိဖိစီးစီး ချင်းနင်းထိုးခုတ်ရ မည်” အလောင်းမင်းတရားက ဤသို့ထပ်မံ၍ မိန့်မှတ်ထားပြန်သည်။ လူနည်းနည်းနှင့်ကျဲကျဲဝိုင်း ဆိုသကဲ့သို့ ၄၅တပ်စလုံးထွက်၍ မြို့နှင့်၁၃တာအကွာတွင် လက်ယာရစ်ပတ်၍ တပ်စွဲကြသည်။

အပြင်မှ ဝိုင်းရံလျက်ရှိသော ရန်သူတပ်တို့လည်း နှစ်ကြိမ်သုံးကြိမ် စစ်ရေးငင်လာလေသည်။ မြန်မာတပ်က မင်းတရားကြီးအမိန့်ကိုနာခံ၍ လိုက်မတိုက်ဘဲ တောင့်တင်းစွာ ကြံ့ကြံ့ခံကြသည်။ ရန်သူတို့သည် စစ်ငင်မရ၍ နေမြဲနေရာမှ မတိုးတက်ဘဲရပ်နေရ၏။ အလောင်းမင်းတရားကြီးကား ထွက်မလာသေး။ ထိုသို့ နံနက်နေထွက်သာသာက မွန်းတည့်ချိန်အထိ တစ်ဦး၏ ပျော့ကွက်နှင့်အမှားကို တစ်ဦးအခြေပျက်သည်အထိ စောင့်နေကြစဉ်။

၁၁၁၄-ခုနှစ်၊ ကဆုန်လပြည့်ကျော် ရက်၊ သောကြာနေ့မွန်းတည့် နှစ်ချက်တီးကျော် နှစ် မောင်းတွင် အလောင်းမင်းတရားကြီးကိုယ်တော်တိုင် အောင်တံခွန်လွှားလွှားလွင့်လျက် သားတော် နှစ်ပါး၊ မြင်းရည်တက်များနှင့်တကွ (၄၆)ရွာခေါင်းအစု အမှုထမ်းလက်နက်စွဲ သူရဲအပေါင်းခြံရံ၍ စည်တော်ရွမ်းကာ အရှေ့မျက်နှာလက်ယာတံခါးမှ ရွှေထီးဖြန့်ကာ ထွက်တော်မူလေသည်။ ဤသည်ကို ရန်သူအားလုံးမြင်၍ အံ့အားသင့်စွာ ရုတ်တရက်ကြည့်မြင်ရလေသည်။

ထိုစဉ် မမျှော်လင့်သော အတိတ်စိမ်းနိမိတ်တစ်ခုဟု ဆိုလေမည်လားမသိ။ ကောင်းကင်မှ ၎င်းတစ်ကောင်သည် စွန်ရဲကိုက်၍ မင်းတရားကြီးရှေ့တော်တည့်တည့်ဦးခေါင်းငိုက်စိုက်ကျလာသည်။

မင်းတရားကြီးတွေ့မြင်သဖြင့် (စွန်-အင်္ဂါနံ၊ သိမ်း-သောကြာနံ၊ မွန်လည်း အင်္ဂါနံ၊ ငါ လည်း သောကြာသားဖြစ်၍ ယနေ့အောင်မြင်တော်မူမည်မှာ မလွဲ)ဟု နိမိတ်ဖတ် အတိတ်ကောက်တော် မူသည်။

(ရဟန်းရှင်လူ ပြည်သူတကာ သာသနာတော်၏ အစီးအပွား ဆွေတော်မျိုးတော်မျိုးအစီးအပွား ကို သားတော်၊ မြေးတော်အစဉ် မြစ်တော်အညွန့်တိုင် အောင်တော်မူထိုက်သည်မှန်လျှင် သိကြား၊ စတုလောကပါလ သာသနာစောင့်နတ်တို့ ကူညီဆောင်ရွက်၍ အလွယ်တကူအောင်မြင်စေသောဝံ့)

အလောင်းမင်းတရားကြီးသည် ရွှေကရားဖြင့် ရေစင်တို့ကို မြေသို့သွန်းဖျန်း ပြီးမြောက်သည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် (အောင်ခါရောက်ပြီ၊ အောင်ချိန်သင့်ပြီ၊ အောင်ခါတိုင်ပြီ)ဟု အသံဥက္ကဋ္ဌဖြင့် ဟစ်ကြားတော်မူရာ တပ်မတော်သားရဲမက်အားလုံး ကြားကြရ၏။

ထိုစဉ် အောင်စည်အောင်မောင်းတို့ဖြင့် ငြိမ်ညောင်းသာယာစွာတီး၍ အသိအမှတ်ပြုကြလေသည်။ တပ် ၄၅တပ်လုံးလည်း တစ်ပြိုင်နက်ကြေညာ၍ တိုက်ကြတော့သည်။ ပို၍ ရွပ်ရွပ်ချွံချွံ ရဲရဲစားစား ထိုးခုတ်ပစ်ခတ် အားကောင်းကြ၏။ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး မခွဲမခြား မတိုးမရွှေ့သာသည်အထိ ထွေးလားလုံးလား ရှိနေကြသည်။

အလောင်းမင်းတရားကြီး ကိုယ်တော်တိုင်သည် လက်သုံးတော်ဓားကြီးကို ဆွဲထုတ်လိုက်သည်။ ဝင့်ဝါကြွား မာန်ထနေသည်။ ခေါင်းဆောင်ကိုယ်တိုင်တက်ကြွ၍ အသက်လှလှလှူရဲသည်ကို ငယ်သားရဲမက်များမြင်၍ မိမိအသက်ကို ပန်းတစ်ပွင့်လောက်ပင် မမှတ်ကြ။ ပိုပြီး စစ်သွေးသတ္တိ အားပြည့်လာကြသည်။ ရန်သူများ ပို၍အံ့အားသင့်ကြသည်။

ထိုစဉ် အလောင်းဘုရားသည် မိမိအင်အားကိုယုံ၍ ထိုးစစ်ဖြင့်အရှိန်ရတုန်း အဟုန်ကြီးစွာ တိုက်လေရာ ရန်သူတို့ မခံနိုင်လေပြီ။ အဆီးအတားမရှိ ပျက်ရပြီ။ အရှေ့မျက်နှာကပျက်သဖြင့် တောင်၊ မြောက်၊ အနောက် စသဖြင့် ကျန်သောမျက်နှာရှိ ရန်သူအရံတပ်အားလုံး လုံဝပျက်သွားလေသည်။

ပွဲဦးထွက် တိုက်ပွဲဝင်ရဲဘော်များ

ပွဲဦးထွက် မုဆိုးဘိုတိုက်ပွဲတွင် မြို့ပြင် (၄)အရပ် (၄)မျက်နှာ၌ တပ်မ(၄)ခု ချထားခုခံရာ တပ်မှူးနှင့် ကွပ်ကဲသူဗိုလ်ချုပ်ကြီးများ စာရင်းမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်သည်။ စစ်တိုက်ရန် အချိန်နာရီ စေ့ရောက်သော် အလောင်းမင်းတရားကြီး ကိုယ်တော်တိုင် အရှေ့မျက်နှာမှထွက်၍ ဦးဆောင်တိုက်ခိုက်သည်။

အရှေ့မျက်နှာ

- ၁။ မင်းလှကျော်သူ
- ၂။ ဗလကျော်ခေါင်
- ၃။ ရဲစက်တံခွန်
- ၄။ မင်းလှကျော်ခေါင်
- ၅။ သီရိရွှေတောင်
- ၆။ ဣန္ဒာဗညား
- ၇။ ဥဒိန်နန္ဒသူ
- ၈။ မင်းလှစည်သူ (ဗိုလ်ချုပ်)

တောင်မျက်နှာ

- ၁။ ရဲစက်ကျော်ခေါင်
- ၂။ မင်းရဲကျော်ထင်
- ၃။ နန္ဒကျော်

- ၄။ ငမုတ်ကျော် (ပလိုင်:ဗိုလ်)
- ၅။ အင်းရင်ဘုရင်
- ၆။ ငစည်ပင်
- ၇။ ငွေတောင်ပေါ်
- ၈။ နရာသခံကျော်
- ၉။ မင်းရဲကျော်စွာ (ဗိုလ်ချုပ်)
- ၁၀။ မင်းကျော်ပျံချီ (ဗိုလ်ချုပ်)

အနောက်မျက်နှာ

- ၁။ မင်းလှငယ်
- ၂။ လက်ယာပျံချီ
- ၃။ မင်းကျော်ရွှေတောင်
- ၄။ နန္ဒကျော်
- ၅။ နေမျိုးရွှေတောင်
- ၆။ ရန်ခွင်းကျော်
- ၇။ သီရိကျော်ထင်
- ၈။ ဗလကျော်ထင်
- ၉။ ငခက်
- ၁၀။ နန္ဒယော်ဓာ (ဗိုလ်ချုပ်)
- ၁၁။ မင်းရဲကျော် (ဗိုလ်ချုပ်)

မြောက်မျက်နှာ

- ၁။ ငရွှေကျော်
- ၂။ တုရင်ဗလ
- ၃။ ငဖျော်
- ၄။ ငထွန်းကျော်
- ၅။ မင်းရဲစည်သူ
- ၆။ တုလွတ်ကျော်
- ၇။ လက်ယာဘီလူး
- ၈။ ဂဗေလ
- ၉။ ဗလရာဇာ
- ၁၀။ စစ်ကောင်းသီရိ
- ၁၁။ မင်းရဲကျော်
- ၁၂။ မင်းကျော်ဗညား
- ၁၃။ သတိုးသိခံသူ (ဗိုလ်ချုပ်)

ကျဆုံးသူများ- ၁၃

ရဲဘော် ၆၈ အနက် ဘွဲ့ထူး ရာထူး အချိုးအမြင့်ခံရသူပေါင်း ၅၅၊ မပေါက်မမြောက်ခင် ကျဆုံးသူပေါင်း ၁၃ ယောက်၊ ပေါင်း ၆၈ ဖြစ်၏။

ကျဆုံးသူတို့ကား (၁) ငပိုက်၊ (၂) သာဝ၊ (၃) မှတ်ကျော်၊ (၄) ငသော်၊ (၅) စည်ပင်၊ (၆) ငဖျော်၊ (၇) ငတုတ်ဖြိုး၊ (၈) ထွေးညို၊ (၉) ငစဲမှတ်၊ (၁၀) ထွန်းကျော်၊ (၁၁) ငရာ၊ (၁၂) ငတုတ်၊ (၁၃) ငခက်။

* * *

နောက်ဆုံးတိုက်ပွဲ

ယိုးဒယားမင်းသားကြီး ဒင်ရောင်းရေးသော (မြန်မာနှင့်တိုက်ပွဲများ) စာအုပ်၌ အလောင်းမင်းတရားကြီး ယိုးဒယားသို့ချီတက်ခန်းကို အောက်ပါအတိုင်း ဖော်ပြပါရှိသည်။

ဟံသာဝတီမြို့တော်ကို သိမ်းပိုက်ပြီးနောက် အလောင်းမင်းတရားသည် ရတနာသိင်္ခံသို့ ပြန်လည် ချီတက်တော်မူသည်။ မဏိပူရကသည်များ အန္တရာယ်ပြုလျက်ရှိသည်ကို နှိမ်နင်းရန်ဖြစ်သည်။

ပဲခူးမြို့ကိုတိုက်ခိုက်စဉ် မွန်စစ်သူကြီး တလပန်းသည် လွတ်မြောက်ထွက်ပြေးကာ သံလျင်မြို့တွင် အခိုင်အမာခုခံနေသည်။ မြန်မာတို့က သံလျင်ကို တိုက်ခိုက်သိမ်းပိုက်ပြန်သော် တလပန်းသည် ပြင်သစ်သင်္ဘောဖြင့် အိန္ဒိယပြည် ပွန်ဒီချာရီခေါ် ပြင်သစ်စခန်းသို့ ထွက်ခွာခဲ့သည်။ သို့သော် ပင်လယ်မုန်တိုင်းကြောင့် ထိုသင်္ဘောသည် တနင်္သာရီကမ်းရိုးတန်းရှိ မြိတ်မြို့၌ ဆိုက်ကပ်ခိုလှုံ နေခဲ့ရသည်။

မြန်မာအာဏာပိုင်တို့က ထိုကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ တနင်္သာရီဘုရင်ခံထံ တလပန်းအား သူပုန်အဖြစ် ဖမ်းဆီးထားရန်နှင့် ပြင်သစ်သင်္ဘောကိုလည်း ဆိုင်းငံ့ထားရန် အကြောင်းကြားသည်။ သို့သော် ယိုးဒယားလူမျိုး ဘုရင်ခံက (ပင်လယ်၌ဒုက္ခရောက်၍ ခိုလှုံဝင်လာသော သင်္ဘောကို ချုပ်ချယ်ရန် အကြောင်းမရှိ။ သူပုန်ဆိုသူ တလပန်းအကြောင်းကိုမူ သူတို့ဘာမျှမသိပါ) ဟု ပြန်ကြားသည်။

ထိုပြန်ကြားချက်ကို အလောင်းမင်းတရားက လုံးဝနှစ်မြို့ခြင်းမရှိ။ သို့သော် အခွင့်မသင့်ချိန် ဖြစ်၍ ယိုးဒယားတို့၏ ရိုင်းပျမှုကို သည်းခံနေလေသည်။

သက္ကရာဇ် ၁၁၁၃ ခုတွင် အလောင်းမင်းတရားသည် ရန်ကုန်မြို့သို့ပြန်ရောက်ရှိရာ ရွှေတိဂုံဘုရားပွဲတော်ကို အကြီးအကျယ်ကျင်းပလေသည်။ သားတော်မောင်ရွှေနှင့် ဗိုလ်မှူးမင်းခေါင်နော်ရထာ (ဦးတွန်)အား လူ၈၀၀တပ်ဖွဲ့ကာ ထားဝယ်မြို့ကိုသိမ်းပိုက်ရန် စေလွှတ်သည်။ ထိုသို့ချီတက်ရာတွင် ထားဝယ်နယ်တစ်လျှောက်တွင် ကုန်သည်တို့ပိုင်ဆိုင်သော သင်္ဘောများသည် ယိုးဒယားပိုင် မြိတ်နယ်ဘက်သို့ ထွက်ပြေးခိုလှုံကြသဖြင့် ခုခံမှုအလွန်နည်းပါးကြောင်း၊ မြိတ်မြို့ရှိ ရန်သူအင်အားမှာလည်း မများလှကြောင်းများကို ခမည်းတော်ထံ အကြောင်းကြား၏။ အလောင်းမင်းတရားက တနင်္သာရီနှင့် မြိတ်ကျွန်းဆွယ်တစ်ခုလုံးကို သိမ်းပိုက်ရန် အမိန့်ပေးလိုက်သည်။

သားတော်မောင်ရွှေနှင့် မင်းခေါင်နော်ရထာတို့သည် တနင်္သာရီတစ်ရပ်လုံးကို အလွယ်တကူပင် သိမ်းပိုက်နိုင်ခဲ့သည်။ ယိုးဒယားတို့၏ တိုက်ရေးခိုက်ရေး လွန်စွာပျော့ညံ့သည်ကို တွေ့ရသဖြင့် ယိုးဒယားပြည်တွင်းသို့ပင် ချီတက်တိုက်ခိုက်ရာ တစ်မြို့ပြီးတစ်မြို့ မြန်မာတို့ရရှိနေခဲ့သည်။

သို့သော် မြန်မာအနေဖြင့် ယိုးဒယားမြို့တော်အထိ ချီတက်ရန် ရည်ရွယ်ချက်မရှိချေ။ အလွယ်တကူ အနိုင်ရလျက်ရှိပုံကြောင့် တစ်နေ့တခြား ဘဝင်မြင့်ခြင်းကား ရှိနေသည်။ ယိုးဒယား ဗိုလ်မှူးကြီး ခွန်ရန်းဖရပ်က ဦးဆောင်ကာ ဝါချောင်ပင်လယ်ကွေ့တွင် မြန်မာတပ်များကို ဆီးကြို ခုခံသည်။ ထိုတိုက်ပွဲတွင် ယိုးဒယားများပင် မရှုမလှဆုံးရှုံးကြရသည်။ မြန်မာတို့လိုက်လံထိုးခုတ် ရာမှ ပင်လယ်ထဲသို့ ခုန်ချသေဆုံးကြသူ များလှပေသည်။

ယိုးဒယားစစ်ကူများကို ဦးဆောင်လာရောက်သူ ဖုရားရတနတ်ဗိုလ်မှူးကလည်း ယန္တရားတပ် များ ကျဆုံးကြောင်းသိသော် ဆက်လက်မတိုက်ခိုက်တော့ဘဲ ပက်ချာဗူရီမြို့သို့ ဆုတ်ခွာလေသည်။

ထိုအချိန်၌ အလောင်းမင်းတရားကိုယ်တိုင် ထားဝယ်နှင့်မြိတ်သို့လာရောက်ရာ ယိုးဒယားတို့ အခြေမလှသည်ကို အခွင့်ကောင်းယူကာ အယုဒ္ဓယမြို့တော်အထိ ချီတက်သိမ်းပိုက်ရန် ဆုံးဖြတ်သည်။ ထို့ကြောင့် တနင်္သာရီနယ်တွင် တပ်မတော်ကို ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းကာ ဆင်ကွန်းစစ်ကြောင်းမှ ရှေ့ ဆောင် ချီတက်တော်မူသည်။

မင်းခေါင်နော်ရထာတပ်များသည် ရပ်ဗူရီမြို့သို့ ဦးစွာရောက်ရှိသည်နှင့် တိုက်ပွဲဖြစ်ပွားသည်။ ယိုးဒယားတပ်တို့က ရဲရင့်စွာ တော်လှန်ခုခံကြသည်။ သို့သော် မြန်မာဗိုလ်မှူး မင်းသားမောင်ရွှ၏ တပ်များ ထပ်မံအင်အားဖြည့်နိုင်သဖြင့် ယိုးဒယားတို့သည် အယုဒ္ဓယမြို့တော်အထိ ဆုတ်ခွာကြရ လေသည်။

အလောင်းမင်းတရား၏တပ်များသည် ရပ်ဗူရီမြို့၌ ၄-ရက်ကြာ ရပ်နား အင်အားဖြည့်သည်။ ထိုနောက် ဆူပန်ဗူရီမြို့သို့ ဆက်လက်ချီတက်သည်။

ရပ်ဗူရီမြို့၌ ယိုးဒယားများ စစ်ရှုံးကြောင်း သတင်းရသောအခါ အယုဒ္ဓယမြို့တော်၌ ဗရတ် ဗရက် ဖြစ်ကုန်သည်။ သူတို့စစ်ဦးစီးများ ညံ့ဖျင်း၍ တိုင်းပြည်ပျက်ရတော့မည်ဟု စွပ်စွဲပြစ်တင်ကြ ၏။ ဘုရင်ဖြစ်သူ အာကာတပ်က ပြည်သူလူထုအုံကြွမှုကို ထိတ်လန့်သဖြင့် ရဟန်းဝတ်နေသော မင်းသားကြီး ဥတွန်ပုံကို အခြေအနေထိန်းသိမ်းကွပ်ကဲရန် တောင်းပန်ရသည်။

အလောင်းမင်းတရား၏တပ်များ စု၍ ပန်ချာဗူရီမြို့မှ ချီလာသောအခါ စောဖျားမဟာသေန ခေါ် ယိုးဒယားဗိုလ်မှူးကြီးက ဦးဆောင်ခုခံသည်။ ရန်သူများစုန်ဆင်းရာ ချာကရပ်မြစ်ကမ်းတစ်လျှောက် တွင် ခံတပ်များဆောက်လုပ် ခုခံသည်။ အယုဒ္ဓယမြို့တော်မှာ မြစ်ဆုံ၌တည်ရှိသဖြင့် ထိုမြစ်တို့က ကျုံး၊ မြောင်းများသဖွယ် မြို့တော်ကို ကာကွယ်လျက်ရှိနေ၏။ မြန်မာတို့က ထိုမြစ်များကိုကူး၍ ခံတပ်များကို တိုက်ခိုက်ရ၏။ သို့မြစ်ကူးချိန်တွင် ယိုးဒယားတို့က အမြောက်စိန်ပြောင်းတို့ဖြင့် သံသဲမဲမဲပစ်ခတ်သည်။ မင်းသားမောင်ရွှနှင့် မင်းခေါင်နော်ရထာ၏တပ်များမှာ ထိုစစ်ဗျူဟာကြောင့် တစ်နေ့တခြား လုံးပါးပါးနေ၏။

အလောင်းမင်းတရား၏တပ်များ ရောက်ရှိချိန်၌ မြန်မာစစ်သည်အင်အား ယုတ်လျော့ကာ ယိုးဒယားတို့နှင့် ဆတူလောက်ပင် ရှိနေသည်။ ယိုးဒယားတို့ကို မြန်မာတို့က ရှေ့နောက်ညှပ်ကာ တိုက်ခိုက်ရာ ဗိုလ်မှူးကြီး စောဖျားမဟာသေနသည် ထိုတိုက်ပွဲ၌ကျဆုံးသည်။ အယုဒ္ဓယမြို့တော် မြောက်ဘက်ရှိ တာတိုက်လင်ကွင်းပြင်ကို အလောင်းမင်းတရား သိမ်းပိုက်သည်။ မင်းသားမောင်ရွှ နှင့် မင်းခေါင်နော်ရထာတို့က ဖိစံတုံးခေါ် ဗောဓိသုံးပင်စခန်းကို သိမ်းပိုက် အခိုင်အမာနေသည်။

ထိုအချိန်၌ နေပြည်တော်ရှိ တရုတ်လူမျိုးတို့က တရုတ်အမျိုးသား ၂၂၀၀ ပါရှိသော တပ် တစ်ခုဖွဲ့ကာ မြန်မာတို့ကို ထွက်၍တိုက်ကြသည်။ ဖိစံတုံးစခန်း၌ တိုက်ပွဲဖြစ်ရာ မြန်မာတို့က တရုတ်တပ်ကို ချေမှုန်းလေသည်။ ယိုးဒယားတပ်များ ထွက်ရောက်ကူညီကြသော်လည်း နောက်ကျ

နေသဖြင့် ထွက်ပြေးရသောတရုတ်တို့နှင့် အရောရောအထွေးထွေးဖြစ်ကာ အားလုံးပြေးကြရလေသည်။

တပ်စခန်းနေရာကောင်းများသို့ မင်းသားမောင်ရွှေနှင့် မင်းခေါင်နော်ရထာတို့ ရွှေ့ပြောင်းကြ၏။ ထိုအချိန်မှစ၍ အယုဒ္ဓယမြို့တော်မှ ယိုးဒယားများထွက်မလာတော့ဘဲ မြို့တွင်း၌ပင် အခိုင်အလုံနေ၏။ မြို့တော်အပြင်၌ မြန်မာတို့သာလျှင် လွှမ်းမိုးကွပ်ကဲနေလေသည်။

မလအတွင်း မြန်မာတို့သည် အမြောက်ကြီးများကို ချင်ဘုန်းကြီးကျောင်းအတွင်း၌ တပ်ဆင်ကာ မြို့တော်အတွင်းသို့ နေ့ရောညပါ ပစ်ခတ်လေသည်။ ကျည်ဆန်တစ်ခုက ယိုးဒယားနန်းပြာသာဒ်ကြီးကို ထိမှန်ကာ ထက်ပိုင်းကျိုးကျပျက်စီးသည်။ ဤတွင် မြန်မာတို့ချက်ချင်း တပ်များကိုရပ်သိမ်းကာ မြောက်ဘက်သို့ ဆုတ်ခွာကြသည်။

မြန်မာတို့ ရုတ်တရက် တပ်များရပ်သိမ်းဆုတ်ခွာချိန်၌ အလောင်းမင်းတရားကြီး နာမကျန်းဖြစ်နေကြောင်းကို ယိုးဒယားတို့ မသိကြလေ။ အတန်ကြာမှ ယိုးဒယားမင်းကြီး ဥတွန်ပွန်က စစ်သူကြီး ၂-ဦး (ရိုးမရာဇာနှင့် သီဟရာဇာ)ကို ချီတက်စေကာ မြန်မာတို့ကို မောင်းထုတ်စေသည်။ မောင်းတပ်နယ်မြေအထိ ယိုးဒယားတပ်များက လိုက်ကြ၏။ သို့သော် မြန်မာတို့ကို မမီပါချေ။ အမှန်မှာ ထိုအချိန်က ယိုးဒယားတို့သည် မြန်မာတို့ကို အထူးကြောက်ရွံ့ တုန်လှုပ်နေကြသည်။ ထို့ကြောင့် မြန်မာတပ်များသည် အေးအေးသက်သာ ဆုတ်ခွာနိုင်ကြသည်။

အယုဒ္ဓယမြို့တော်မှ အလောင်းဘုရားနာမကျန်းရှိသောကြောင့် ဆုတ်ခွာသွားပြီးနောက် မြန်မာတပ်များကို ဒုတိယသားတော် မောင်ရွှေက ဦးစီးချုပ်ကိုင်လေသည်။ မင်းခေါင်နော်ရထာကမူ မြန်မာတို့ ဆုတ်ခွာရာတွင် နောက်ဆုံးမှ ကြီးကြပ်ခံရင်း လိုက်ပါခဲ့သည်။

မုတ္တမနယ်မြေ ကင်းရွာတွင် အလောင်းမင်းတရားကြီး နတ်ရွာစံလေသည်။ ထိုအရပ်၌ ၃-ရက်ကြာ ရပ်နားကာ စစ်သည်ဗိုလ်ပါတို့ စုံညီစွာဖြင့် အလောင်းတော်ကိုမီးသင်္ဂြိုဟ်သည်။ ထို့နောက် အရိုးပြာများကို နေပြည်တော် ရွှေဘိုမြို့သို့ ယူဆောင်သွားသည်။

နောင်တော်ကြီးခေါ် သားတော်ကြီး မောင်လောက်သည် သက္ကရာဇ် ၁၁၁၃-ခုနှစ်၊ ဇွန်လတွင် ဖခင်၏ရိုက်ရာ ထီးနန်းကိုဆက်ခံသည်။

မြန်မာတို့ ယိုးဒယားမှဆုတ်ခွာချိန်တွင် နောက်ပိုင်းစစ်တပ်များကိုအုပ်ချုပ်သူ မင်းခေါင်နော်ရထာသည် အလောင်းမင်းတရားကြီး နတ်ရွာစံပြီးဟု ကြားသိရသောအခါ သူ၏စိတ်ဓာတ် တစ်မျိုးတစ်မည် ပြောင်းသွား၏။ သေနင်္ဂဗျူဟာ စစ်ရေးစစ်ရာတို့၌ သူသာလျှင် ကျွမ်းကျင်လိမ္မာသည်။ ရန်သူကိုဖယ်ရှားနိုင်သည်ဟူသော မိမိကိုယ်ကိုအထင်ကြီးမှု၊ ပလွားစိတ်များဝင်လာသည်။ မြန်မာပြည်၌ အရေးပါ အရာရောက်သူအနေဖြင့် ဆက်လက်ရပ်တည်နေလိုစိတ်ရှိလေသည်။

ထို့ကြောင့် မြန်မာနယ်မြေသို့ သူ၏တပ်များ ပြန်ရောက်သောအခါ ယခင်က စစ်လမ်းကြောင်းများအတိုင်း မသွားဘဲ အင်းဝမြို့သို့ တိုက်ရိုက်ချီတက်လေသည်။ မင်းခေါင်နော်ရထာသည် အင်းဝမြို့တော်ကို ဝင်ရောက်သိမ်းပိုက်ကာ ရှင်ဘုရင်အသစ် နောင်တော်ကြီးကို သစ္စာမခံဘဲရှိနေသည်။

အလောင်းမင်းတရား၏ညီတော် သတိုးဥဇနာသည် ပုဂံမြို့စားဖြစ်နေရာမှ ပုန်ကန်ခြားနားကာ သူ၏တူတော် မောင်လောက်ကို အလားတူစွာ သစ္စာမခံရှိနေသည်။

ထိုသို့ မွန်ပြည် မြန်မာပြည်အရပ်ရပ်၌ ထကြွမှုများ ပေါ်ပေါက်နေလေသည်။ သို့သော် အလောင်းမင်းတရား၏ သားတော်များသည်လည်း စစ်ရေးစစ်ရာ၌ ကျွမ်းကျင်သူများဖြစ်သည်။ သို့တစေလည်း မြန်မာတစ်ပြည်လုံး ငြိမ်ဝပ်ပိပြားအောင် ၂-နှစ်ကြာမျှ အနံ့အပြား လိုက်လံနှိမ်နင်းခဲ့ရသည်။

ဘွဲ့ရ ရဲဘော်ကြီးများ

အလောင်းမင်းတရားကြီး အရေးတော်ပုံကာလအတွင်း တိုက်ပွဲအသီးသီး ပါဝင်ဆင်နွှဲခဲ့ကြ ရသော ရဲဘော်ကြီးများသည် ပွဲရတိုင်း ဘွဲ့ထူးသစ်များရရှိရာ အချို့မှာ ဘွဲ့(၇)ဆင့်ပင် ဆင်မြန်းခဲ့ ကြသည်။ ဘွဲ့သစ်ရတိုင်း ဘွဲ့ဟောင်းကိုစွန့်ရ၏။

အောက်ပါတို့မှာ ရဲဘော်(၆)ကျိပ်ဝင်တို့အနက် ဘွဲ့အမျိုးမျိုးနှင့် ထင်ရှားခဲ့သော သူရဲကောင်း (၃၀)တို့၏ စာရင်းဖြစ်သည်။ ကျန်ရှိသူများ ဘွဲ့ရကြသော်လည်း သူတို့လောက်မထင်ရှားဟု ဆိုရ ပေမည်။

၁။	ငကောင်း။	၁။ မင်းကျော်ပျံချီ
		၂။ မင်းလှမင်းခေါင်
		၃။ မဟာသေနာပတိ
		၄။ မင်းလှမင်းကျော်ခေါင်
		၅။ အဂ္ဂမဟာသေနာပတိ
		၆။ သေနတ်ဝန်

၂။	ငတွန်။	၁။ သီရိရွှေတောင်
		၂။ မင်းလှရွှေတောင်
		၃။ မင်းလှမင်းခေါင်
		၄။ မင်းခေါင်နော်ရထာ
		၅။ မုဆိုးချုံဗိုလ်

၃။	ငသာ။	၁။ ရွှေတောင်လှကျော်
		၂။ ရွှေတောင်ထွန်ကဲ
		၃။ မင်းလှရာဇာ
		၄။ မင်းကျော်ထင်
		၅။ မဟာသီဟသူ
		၆။ မဟာသီရိသီဟသူ

- ၇။ မဟာသီရိသီဟသူရ
- ၈။ အသည်ဝန်ကြီး
- ၄။ ငစည်းစိမ်။
 - ၁။ မင်းလှစည်သူ
 - ၂။ စည်သာမင်းကြီး (မရိုးတော်၏ခင်ပွန်း)
- ၅။ ငဆုတောင်း။
 - ၁။ တုလွတ်ကျော်
 - ၂။ မင်းငယ်ဗလ
 - ၃။ သက်ရှည်ကျော်ထင်
 - ၄။ သီရိသီဟသူ
 - ၅။ နေမျိုးသီဟကျော်ထင်
 - ၆။ ကြိုင်းငသည်မြို့ဝန်
 - ၇။ လက်ဝဲဝင်းတော်မှူး
- ၆။ ငသွင်။
 - ၁။ ရဲကျော်သူရ
 - ၂။ ဗလမင်းထင်
 - ၃။ ဗလနော်ရထာ
 - ၄။ ကောင်းတုံဝန်
- ၇။ ငပန်း။
 - ၁။ နန္ဒယော်စာ (အရိုးတော်၏ခင်ပွန်း)
 - ၂။ သက်တော်ရှည်
 - ၃။ မင်းကြီးသက်တော်ရှည်
 - ၄။ တရားမြို့စား
- ၈။ ငချင်းတီး။
 - ၁။ မင်းလှကျော်ထင်
 - ၂။ မင်းကြီးကျော်ထင်
 - ၃။ မဟာပကြံ
 - ၄။ မဟာဥတ္တမပကြံ
 - ၅။ မဟာနန္ဒ သကြံ
 - ၆။ မဟာဥတ္တမဇေယျသူရ
 - ၇။ တွင်းသင်းဝန်
 - ၈။ ကြံခင်းမင်းကြီး
- ၉။ ငပွင့်။
 - ၁။ နေမျိုးရွှေတောင်
 - ၂။ မင်းလှရွှေတောင်
 - ၃။ နေမျိုးသီရိဇေယျနော်ရထာ
 - ၄။ ဝန်ကြီး
- ၁၀။ ငရွှေရည်။
 - ၁။ ဗလဇေယျကျော်
 - ၂။ မင်းကျော်စည်သူ
 - ၃။ နေမျိုးနော်ရထာ

- ၄။ မင်းကြီးမင်းကျော်ခေါင်
- ၅။ မဟာသီရိဇေယျသူရ
- ၆။ သတိုးမဟာသက်တော်ရှည်
- ၇။ ကျောက်ဆည်ဝန်
- ၁၁။ ငရွှေခဲ။
 - ၁။ စစ်ကောင်းသီရိ
 - ၂။ စစ်ကောင်းသီရိကျော်
 - ၃။ မင်းကြီးကျော်
 - ၄။ ဥတ္တမသီရိသခံယာ
 - ၅။ သိန္နီမြို့ဝန်
- ၁၂။ ငမြတ်ထွန်း။
 - ၁။ မင်းကျော်ဗညား
 - ၂။ မင်းကျော်အာကာ
 - ၃။ မင်းကျော်နော်ရထာ
 - ၄။ မင်းကြီးစွာစောထွေး
 - ၅။ မဟာနန္ဒသင်္ကြံ
 - ၆။ လက်ယာဝင်းမှူး
- ၁၃။ ငချစ်ဖိုး။
 - ၁။ ဗလရာဇာ
 - ၂။ မင်းကြီးရာဇာ
 - ၃။ ဥတ္တမရာဇာ
 - ၄။ စစ်တောင်းမြို့ဝန်
- ၁၄။ ငနှောင်း။
 - ၁။ လက်ယာကျော်ထင်
 - ၂။ မင်းလှနော်ရထာ
 - ၃။ မင်းကြီးမင်းခေါင်
 - ၄။ မဟာစည်သူ
 - ၅။ မဟာသီဟသူ
 - ၆။ သတိုးသီရိမဟာဥဇနာ
 - ၇။ မြို့လတ်ဝန်ကြီး
- ၁၅။ ငသွင်။
 - ၁။ မင်းငယ်ကျော်
 - ၂။ မင်းရဲနန္ဒသူ
 - ၃။ သတိုးသီဟကျော်
- ၁၆။ ငဖြိုးသာ။
 - ၁။ ဥဒိန်ရဲနိုင်
 - ၂။ လက်ယာကြံတိုင်း
 - ၃။ လက်ယာကျော်စွာ
 - ၄။ ရှေ့ဝင်းတော်မှူး
- ၁၇။ ငရွှေထင်။
 - ၁။ နေမျိုးကျော်ထင်
 - ၂။ မြောင်ဦးစား

- ၁၈။ ငညိုမင်း။
 - ၃။ ဝန်ကြီး
 - ၁။ မင်းကျော်ရွှေတောင်
 - ၂။ ဝန်ကြီး
- ၁၉။ ငမြ။
 - ၁။ နန္ဒကျော်
 - ၂။ မင်းကျော်သိဒ္ဓိ
 - ၃။ ဗလဇေယျကျော်ထင်
 - ၄။ အဘယဂါမဏိသူရ
 - ၅။ သူရကျော်ထင်
 - ၆။ ကာမဏိသကြံ
 - ၇။ နေမျိုးသိဟသိခံသူ
 - ၈။ ညောင်စာရေးမြို့စား
- ၂၀။ ငရွှေရည်။
 - ၁။ နရာပျံချီကျော်
 - ၂။ ရွှေတောင်မင်းကျော်
 - ၃။ ရွှေတောင်စည်သူ
 - ၄။ ဇေတုကာဘယ
 - ၅။ ဥဒိန်ကျော်သူ
 - ၆။ ဗန်းမော်မြို့ဝန်
- ၂၁။ ငကျော်စံ။
 - ၁။ နန္ဒကျော်ထင်
 - ၂။ မင်းကျော်ဥဒိန်
 - ၃။ မင်းကြီးကျော်ထင်
 - ၄။ မင်းကြီးမင်းကျော်ခေါင်
 - ၅။ မဟာသီရိဇေယျကျော်သူ
 - ၆။ မဟာရာဇသကြံ
 - ၇။ မဟာသီရိဇေယျသိခံယာ
 - ၈။ စစ်ကိုင်းမြို့ဝန်
 - ၉။ ဆင်နင်းဗိုလ်
- ၂၂။ ငစိန်ငုံ။
 - ၁။ မင်းကျော်ထင်
 - ၂။ မင်းရဲကျော်
 - ၃။ မင်းရဲကျော်ထင်
 - ၄။ မူးကပေါက်မြင်းမှူး
- ၂၃။ ငညွန့်။
 - ၁။ မင်းလှကျော်သူ
 - ၂။ မင်းရဲမင်းကျော်
 - ၃။ အဝဗိုလ်မှူး
- ၂၄။ ငပေါ်ထင်။
 - ၁။ ငွေတောင်ပေါ်

- ၂၅။ ငထွန်းမြတ်။
 - ၂။ ရွှေတောင်ကျော်စွာ
 - ၃။ ရွှေတောင်ကျော်စွာကျော်
 - ၄။ သီရိဇေယျသင်္ကြံ
 - ၁။ ရန်နိုင်သီရိ
 - ၂။ လက်ကြံသိုင်း
 - ၃။ ဗန္ဓုသေနကျော်ထင်
 - ၄။ မင်းကြီးပစ္စောတ
 - ၅။ ရာဇဥဿရော
 - ၆။ ရာဇဥတ္တမကျော်ထင်
 - ၇။ ကောင်ဟန်ဝန်
- ၂၆။ ငပန်းညို။
 - ၁။ နရာသိခံကျော်
 - ၂။ ကျော်ထင်ရွှေတောင်
 - ၃။ သီရိနန္ဒာမိတ်ကျော်ထင်
 - ၄။ ကျော်တင်တရဖျား
 - ၅။ မဟာတရဖျား
 - ၆။ မင်းတုန်းမြို့ဝန်
- ၂၇။ ငစံရာ။
 - ၁။ လက်ယာပျံချီ
 - ၂။ မင်းထင်ပျံချီ
 - ၃။ မင်းကြီးဂါမဏိစန္ဒ
 - ၄။ စတုဂါမဏိ
 - ၅။ နေမျိုးဥတ္တမနော်ရထာ
 - ၆။ ပုဂံမြို့ဝန်
- ၂၈။ ငသော်။
 - ၁။ နေမျိုးနန္ဒမိတ်
 - ၂။ မင်းကြီးနန္ဒရာဇ်
 - ၃။ နန္ဒဥဿရော
 - ၄။ နန္ဒသာရကျော်ထင်
 - ၅။ မတ္တရာမြို့ဝန်
- ၂၉။ ငသွယ်။
 - ၁။ ရန်ခွင်းကျော်
 - ၂။ တုရင်သီဟကျော်
 - ၃။ သီဟရာဇသင်္ကြံ
 - ၄။ နေမျိုးဇေယျသင်္ကြံ
 - ၅။ နေမျိုးကျော်ထင်သခံ
 - ၆။ တောင်ဘက်တိုက်ဝန်
- ၃၀။ ငညိုသူ။
 - ၁။ လက်ယာဘီလူး
 - ၂။ မင်းထင်နော်ရထာ
 - ၃။ ရှေ့ဝင်းတော်မှူး

တိုင်းရင်းသားနှင့် နိုင်ငံခြားသားတပ်

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံသည် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများအား အရည်အချင်းအလျောက် မြှောက်စား ချီးမြှင့်ခြင်း၊ နေရာပေးခြင်းသည် အဘက်ဘက်မှတိုးတက်နေသည့် ယခုခေတ်မှသာမဟုတ်၊ မြန်မာ မင်းများ လက်ထက်ကလည်း စစ်ဘက်နယ်ဘက်တို့တွင် တိုင်းရင်းသားများအား အရေးကြီးသော ရာထူးကြီးများတွင် ခန့်အပ်ခြင်းများ၊ ချီးမြှင့်မြှောက်စားခဲ့ကြောင်း သိရသည်။ (ရွာသစ်ကြီးသန်းထိုက်။ အိုးဝေဂျာနယ်။ ၁-၁၁-၇၁)။

သာဓကပြရလျှင် ဘုရင့်နောင်ခေတ် ဟံသာဝတီမင်းတရားကြီး လက်ထက်တွင် မွန်အမျိုးသား အမတ်ကြီး ဗညားဒလအား တိုင်းရေးပြည်ရေးကိစ္စများ စီမံခန့်ခွဲရန်အတွက် ပညာရှိအမတ်ကြီးအဖြစ် ခန့်ထားခဲ့သည်။ တိုင်းရင်းသားများကို ယုံယုံကြည်ကြည် စစ်ဘက်တွင် တပ်မှူးစစ်ကဲများ ခန့်ထား ခဲ့ကြောင်း အောက်ပါ လင်းဇင်းသို့ချီတက်သော တပ်များတွင် တွေ့ရှိနိုင်လေသည်။

“သီရိဇေယျနော်ရထာ တစ်တပ်၊ ယိုကရက် တစ်တပ်၊ သီရိဓမ္မာသောက တစ်တပ်၊ ဗညား အရိန္ဒမာ တစ်တပ်၊ ဥတ္တမသီရိဇေယျသူရ တစ်တပ်၊ သမိန်ပွန်စည် တစ်တပ်၊ မင်းရဲကျော်ထင် တစ်တပ်၊ သမိန်ဖြတ်စ တစ်တပ်၊ နန္ဒသူရိယ တစ်တပ်၊ ဤတပ်များကို ညီတော်တောင်ငူမင်းခေါင် တပ်မပြု၍ ချီရသည်။ သည်ဆယ်တပ်တွင်ပါသည့် တိုက်ဆင်ခြောက်ရာ၊ မြင်းခြောက်ထောင်၊ စစ် သည်သူရဲ တစ်သိန်းတစ်သောင်းနှင့် တစ်ကြောင်းချီရသည်။”

“နေမျိုးကျော်ထင် တစ်တပ်၊ သမိန်သံလိုက် တစ်တပ်၊ ရာဇသင်္ကြံ တစ်တပ်၊ သမိန်ရဲသင်ရံ တစ်တပ်၊ မင်းမဟာ တစ်တပ်၊ သမိန်ဇော်ကရတ် တစ်တပ်၊ ဘယသင်္ကြံကြီး တစ်တပ်၊ သမိန်ပရမ်း တစ်တပ်၊ ဘယကျော်သူ တစ်တပ်၊ ဤတပ်များကို ပြည်ဘုရင် သတိုးမဟာဓမ္မရာဇာ တပ်မပြု၍ ချီရသည်။ သည်ဆယ်တပ်တွင် ပါသည့် တိုက်ဆင်ခြောက်ရာ၊ မြင်းခြောက်ထောင်၊ စစ်သည်သူရဲ တစ်သိန်းတစ်သောင်းနှင့် ချီရသည်။”

“ဘယကာမဏီ တစ်တပ်၊ အဲမွန်တယာ တစ်တပ်၊ ဇေယျဘယသင်္ကြံ တစ်တပ်၊ သမိန်လက္ခန်းအိမ် တစ်တပ်၊ ဇင်းမယ်ဗညားသေဥ်လု တစ်တပ်၊ ဗညားသံလန့် တစ်တပ်၊ ယိုးဒယားက ဩယာပိဿလောက် တစ်တပ်၊ ဩယာသုဝဏ္ဏလောက် တစ်တပ်၊ ဩယာပိတ်စဲက တစ်တပ်၊ ဤတပ်များကို သားတော် မဟာဥပရာဇာ တပ်မပြု၍ ချီရသည်။ သည်ဆယ်တပ်တွင်ပါသည့် တိုက်ဆင်ခြောက်ရာ၊ မြင်းခြောက် ထောင်၊ စစ်သည်သူရဲ တစ်သိန်းတစ်သောင်းနှင့် ချီရသည်” ဟူ၍ဖြစ်သည်။

ထို့အပြင် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများထဲမှ အရည်အချင်းပြည့်ဝကြသူများကို သူ့နယ်သူ့ဒေသတွင်ပင် ယုံကြည်စိတ်ချစွာဖြင့် ခန့်ထားခြင်း၊ တိုင်းပြည်အနှံ့ရာယ် ပေါ်ပေါက်ပါက ရန်သူအား စုပေါင်းနှိမ် နင်းခြင်း ရှိခဲ့ကြောင်း၊ ဘုရင့်နောင်လက်ထက် မိုးကောင်းသို့ချီခန်းတွင် တွေ့ရှိနိုင်လေသည်။

“သက္ကရာဇ်(၉၃၆) ခု၊ သီတင်းကျွတ်လပြည့်ကျော် တစ်ရက်နေ့တွင် မိုးကောင်းမိုးညှင်းသို့ ချီတက်ရန်အတွက် ဗန်းမော်စော်ဘွား တစ်တပ်၊ မိုးမိတ်စော်ဘွား တစ်တပ်၊ ကုန်းဘောင်စော်ဘွား တစ်တပ်၊ သိန္နီစော်ဘွား တစ်တပ်၊ မိုးနဲစော်ဘွား တစ်တပ်၊ ညောင်ရွှေစော်ဘွား တစ်တပ်၊ ပုဂံစား တစ်တပ်၊ ဗဒုံစား တစ်တပ်၊ ကနွီစား တစ်တပ်၊ တပယင်းစား တစ်တပ်၊ မြေဒူးစား တစ်တပ်၊ ကျန်တပ်များကို သမက်ကော် အင်းဝဘုရင် သတိုးမင်းစောကို တပ်မပြု၍ ချီရသည်။ သည်တပ် တစ်ဆယ့်ငါးတပ်တွင် ပါသည့် တိုက်ဆင်ရှစ်ရာ၊ မြင်းရှစ်ထောင်၊ စစ်သည်သူရဲ ခြောက်သောင်းနှင့် ချီရသည်”

တစ်စိတ်တစ်ဝမ်း

တစ်ဖန် တိုင်းရင်းသားလူမျိုး အားလုံးသာမက မြန်မာ့မြေပေါ်တွင်နေ၍ မြန်မာ့ဆန်ကိုစားသော နိုင်ငံခြားသားများဖြစ်သော တရုတ်၊ ယိုးဒယား၊ ကသည်း(ပုဏ္ဏား)၊ ပေါ်တူဂီနှင့် ပသီကုလား (မွတ် စလင်)များလည်း တိုင်းရင်းသားများနည်းတူ တစ်စိတ်တစ်ဝမ်းတည်းရှိ၍ နိုင်ငံတော်အတွက် သက် စွန့်ကြိုးပမ်း ထမ်းရွက်ခဲ့ကြောင်း ဟံသာဝတီမင်းတရားကြီးကိုယ်တိုင် လင်းဇင်းသို့ချီသော တပ်နှင့် သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ချီသော တပ်များက သက်သေခံလျက်ရှိသည်။

“ဟံသာဝတီဆင်ဖြူရှင် မင်းတရားကြီးတပ်တော်တွင် ဝင်းတော်လေးမျက်နှာ၊ တပ်သား လေးထောင်ကို ရွှေဒိုင်း၊ ရွှေလွှား၊ ရွှေကာ၊ ရွှေလှံစွဲစေ၍ လက်ဝဲ လက်ယာ၊ ရှေ့နောက် တစ်ထောင်စီ လိုက်ရသည်။ ရွှေဦးရစ်တွင် ရွှေပန်းပန်စေသော ကုလားပသီ(မွတ်စလင်) လေးထောင်တို့ကိုလည်း သေနတ်ကိုင်စေ၍ လက်ဝဲ လက်ယာ၊ ရှေ့နောက်တစ်ထောင်စီ လိုက်ရသည်။ ဝမ်းဘဲနှုတ်သီး ဦးထုပ်ဆောင်း၍ ဘောင်းနက်(ဘောင်းဘီနက်) ဝတ်စေသော ကုလားဗရင်ဂျီ(ပေါ်တူဂီ) လေးရာ တို့ကိုလည်း အမြောက်လေးရာစွဲစေ၍ လက်ဝဲ၊ လက်ယာ၊ ရှေ့၊ နောက် မြင်းတစ်ရာစီ လိုက်ရသည်။ ရွှေမောက်တို့ တို့တွင် ရွှေပန်းပန်စေ၍ ရွှေချပ်ဝတ်စေပြီးသော မြင်းသည်လေးထောင် တို့ကိုလည်း လက်ဝဲ၊ လက်ယာ၊ ရှေ့၊ နောက် မြင်းတစ်ထောင်စီလိုက်ရသည်။ များသား၊ မတ်သား ဆင်စီးလိမ္မာသသူ လေးရာတို့ကို တိုက်ဆင်လေးရာနှင့် လက်ဝဲ၊ လက်ယာ၊ ရှေ့၊ နောက် တစ်ရာစီလိုက်ရသည်။ ရှေ့ ဝင်းတော်က သီရိဇေယျကျော်ထင်ကို တပ်မှူး၊ လက်ဝဲရန္တမိတ်ကို စစ်ကဲခန့်တော်မူသည်။ လက်ယာဝင်းတော်က သက်ရှည်ကျော်ထင်ကို တပ်မှူး၊ လက်ယာ နန္ဒသူကို စစ်ကဲခန့်တော်မူသည်။ လက်ဝဲ ဝင်းတော်မှူးက နန္ဒကျော်ထင်ကို တပ်မှူး၊ ဇေယျနန္ဒမိတ်ကို စစ်ကဲခန့်တော်မူသည်။ နောက်ဝင်းတော်က ဘယကျော်ထင်ကို တပ်မှူး၊ ဓမ္မသီရိကို စစ်ကဲခန့်တော်မူသည်။ ဟံသာဝတီတွင် တရဖျားနှင့် သမိန်စိတ်ပွန်ကို မြို့စောင့်ခန့်တော်မူသည်။ ဗညားလောနှင့် မင်းစည်သူကို အနောက် ပုသိမ်တစ်လွှားကို အစောင့်အနေ ခန့်တော်မူသည်။ ဤသို့ ခန့်တော်မူပြီး သက္ကရာဇ် (၉၃၆)ခု၊ သီတင်းကျွတ်လပြည့်ကျော် ခုနစ်ရက် ဗုဒ္ဓဟူးနေ့ လင်းဇင်းသို့ ချီတက်တော်မူသည်”

သီဟိုဠ်သို့ ချီတပ်

သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ ချီသောတပ်များမှာ-

“သီရိဇေယျကျော်ထင်၊ ဗညားဒလတို့က ရဲရင့်သောတပ်သားများ ရွေးချယ်ရသည်။ ယိုးဒယား သား တစ်ရာ၊ တနင်္သာရီသား တစ်ရာ၊ လင်းဇင်းသား တစ်ရာ၊ ဇင်းမယ်သား တစ်ရာ၊ ကျိုင်းတုံသား တစ်ရာ၊ ကသည်းသား(ပုဏ္ဏား) တစ်ရာ၊ ထားဝယ်သား တစ်ရာ၊ မိုင်းမောသား တစ်ရာ၊ စည်ခွင် သား တစ်ရာ၊ တရုတ်သား တစ်ရာ၊ ရှမ်းစောလုံ ငါးရာ၊ မွန်ငါးရာ၊ မြန်မာငါးရာ သည်နှစ်ထောင့် ငါးရာသော ရဲမက်တို့ကို အထူးထူးသော မောက်တို၊ မောက်လူ၊ မိန်ညို၊ သံချပ်နှင့် ချည်း၊ ရွှေလွှား၊ ရွှေကာ၊ ရွှေလှံစွဲစေ၍ စန္ဒသူရိယကို တပ်မှူး၊ ရာဇဗညားကို စစ်ကဲခန့်တော်မူသည်။ ထိုသူတို့ စီး စရာ ဆင်နှစ်စီးနှင့်တကွ ဆုလာဘ်ပေးစရာလည်း ငွေအများပေးတော်မူလိုက်သည်။ စစ်သည်တော် နှစ်ထောင့်ငါးရာကို သင်္ဘောငါးစင်းတွင် တစ်စင်းငါးရာစီ စီးစေ၍ လွှင့်ရသည်” ဟူ၍ မဟာရာဇဝင် ကျမ်းတွင် ဖော်ပြပါရှိလေသည်။

ကျောသားမခွဲ

ဤစစ်ချိပွဲများကို ကြည့်ခြင်းအားဖြင့် ရှေးမင်းတို့သည် တိုင်းရင်းသားများအား ကျောသား ရင်သား မခွဲခြားခဲ့ပေ။ အရည်အချင်းရှိလျှင် ရှိသလိုပင် တိုင်းရင်းသားတို့အား ယုံကြည်စွာဖြင့် တာဝန်ပေးအပ်ခြင်း ပြုခဲ့သည်။ ထိုအတူ တိုင်းရင်းသားအပေါင်းနှင့် နိုင်ငံခြားသားများကလည်း သစ္စာရှိရှိ ညီညီညွတ်ညွတ်ဖြင့် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ အန္တရာယ်ဟူသမျှကို ကာကွယ်ခဲ့ကြောင်း သမိုင်းဖြစ်ရပ်များက သက်သေခံလေသည်။

* * *

အဆိုင်း ၄

ကုန်းဘောင် ဖိုလ်ချုပ် ၃ ဦး

- (၁) ဦးကောင်း၊ အဂ္ဂမဟာသေနာပတိ
- (၂) မင်းခေါင်နော်ရထာခေါ် ဦးတွန်
- (၃) မဟာသီဟသူရခေါ် ဦးသာ

ဦးကောင်း အဂ္ဂမဟာသေနာပတိ

(သေနတ်ဝန်ဆိုသူကို အရမ်းပါ၊ သူ့ကိုမိလျှင် ငါတို့မုဆိုးဘိုကို အလွယ်နှင့်ရမည်။)

အင်းဝမြို့တော်ကို သိမ်းပိုက်ပြီးသော မွန်ဗိုလ်ချုပ်တလပန်းက အထက်ပါအတိုင်း သူ၏တပ်သားများကို မှာကြားသဖြင့် သေနတ်ဝန်ခေါ် မြန်မာလူစွမ်းကောင်း ဦးကောင်းသည် မည်မျှစွမ်းပကားရှိသည်ကို သိနိုင်ပေသည်။

အလောင်းမင်းတရားက သူ့ကို ပထမပေးသောဘွဲ့မှာ (မင်းကျော်ပျံချီ)ဖြစ်လျက် နောက်ပိုင်းတွင် (အဂ္ဂမဟာသေနာပတိ)ဟူ၍ အမြင့်ဆုံးသော စစ်ရေးဘွဲ့ထူးကို ရရှိခဲ့သည်။

မွန်မြန်မာ တိုက်ပွဲကာလအတွင်း သူ့ကို ဦးစွာမြင်တွေ့ရသည်မှာ အလောင်းမင်းတရားက ခင်ဦးစားမင်းချစ်ညို မတရားယူဆောင်သွားသော ကျွဲနွားများကို ဦးကောင်းက မြင်းတပ်သား ၂၀ နှင့် သွားရောက်တိုက်ယူရန် တာဝန်ပေးချိန်ဖြစ်၏။ သို့နှင့် မုဆိုးဘိုသားနှင့် ခင်ဦးသားတို့ ရင်ဆိုင်မိသော် ခင်ဦးသားမင်းချစ်ညိုက ဤသို့ဆို၏။

(ယောက်ျားကောင်းသော် ထွက်ခဲ့စေ၊ စီးချင်းကစားမည်။ သေနတ်သမားများက ပွဲကြည့်နေကြ)။

ထို့ကြောင့် ရွှေဘိုသားများဘက်မှ မင်းကျော်ဗညားဘွဲ့ခံ ဦးမြတ်ထွန်း ထွက်လာ၏။

ခင်ဦးစား။ ။ ငမြတ်ထွန်းနှင့် ငါ တိုက်ဘက်မတန်၊ ငါ့လှံသာ သွေးစွန်းမည်။

တစ်ဖန် မင်းလှရွှေတောင်ဘွဲ့ခံ ဦးတွန် ထွက်လာ၏။

ခင်ဦးစား။ ။ ငတွန်ငယ်၊ ငါ့လက်စွမ်းကို စဉ့်ကိုင်မှာနေစဉ်ကပင် နင်သိရင်းဖြစ်သည်။

နင်နှင့် တိုက်ဘက်မတန်။

ခင်ဦးစားက အထက်ပါအတိုင်း ဦးတွန်ကို တိုက်ဖက်မတန်ဟု ဆိုပြန်သောကြောင့် (ငကောင်းထွက်ခဲ့)ဟုဆိုကာ မင်းကျော်ပျံချီဘွဲ့ခံ ဦးကောင်းထွက်လာရာ (သည်တစ်ခါသော် ယောက်ျားကောင်းချင်း တွေ့ကြရပြီ၊ အမောင်တို့တစ်စု ပွဲကြည့်ကာသာနေ) ဟုဆိုကာ ဦးချစ်ညိုသည် မြင်းကို သူရဲကောင်းတို့ စီးဟန်ဖြင့် အမျိုးမျိုးကစားပြ၏။ မင်းကျော်ပျံချီက လှံကိုချိန်ရွယ်လျက်သာ ချက်ကောင်းကို ကြည့်နေ၏။

ဦးချစ်ညိုသည် မင်းကျော်ပျံချီဆီသို့ လှံလျှင်လွတ်လိုက်ရာ မင်းကျော်ပျံချီ၏လှံရိုးကို ခတ်မိပြီး စီးသည့်မြင်းကကို စွဲ၏။ သေနတ်လုလင်တို့က ဦးချစ်ညိုအား အသီးသီးချိန်ရွယ်ကြရာ (နင်တို့ကတိ မတည်ကြပါကလား) ဆိုကာ ပြန်သွားလေ၏။

(ဦးတွန်ကား ယခု ရွှေဘိုကျောက်မြောင်းလမ်းရှိ ကော့ရွာသားဇာတိဖြစ်သည်။ ငတွန်တလပန်း ဟု ရှေးဦးစွာ ကျော်စောသူတည်း။ အင်းဝဘုရင်လက်ထက် ငစဉ့်ကိုင်တပ်နေ တောင်ငူရာဇာ သိမ်းသွင်းရာတွင် ဦးတွန်နှင့် ဦးချစ်ညိုတို့လည်း ပါကြ၏။ အင်းဝကို မွန်တို့တိုက်သိမ်းသောအခါ မွန်ဘက်က အမှုထမ်း ကြပြန်ရာ ဦးတွန်အား ဦးအောင်ဇေယျသည် တစ်လခန့်ကြာအောင် ဖမ်းဆီး သိမ်းသွင်း၍ မြန်မာဘက် ပါလာသူဟုလည်း အဆိုရှိ၏။

မင်းချစ်ညိုပြဿနာကား ဦးအောင်ဇေယျအတွက် စနောင့်စနင်းရှိလှ၏။ သူက မြန်မာအချင်းချင်း အရေးကြီးချိန်တွင် သွေးစည်းလိုသူမဟုတ်။ ရွာနီးချင်းဖြစ်ရာတွင် ကျောင်းတော်ကရန်စများကို မေ့ ပစ်နိုင်သူ မဟုတ်ချေ။ တစ်သက်လုံး ဂုဏ်တုဂုဏ်ပြိုင် နေလာခဲ့ပြီးနောက် ယခုအချိန်တွင် ဦးအောင် ဇေယျလက်အောက်၌ ခိုင်ခံ့မည်မှာ ဦးချစ်ညိုအတွက် မျိုးမကျနိုင်သော အလုံးဖြစ်၏။

မင်းချစ်ညိုထံသို့ ဦးအောင်ဇေယျအနေဖြင့် သဝဏ်လွှာပါးရာတွင် - (မောင်ချစ်ညို ကိန်းခန်း အလျောက် အင်းဝပြည်ကြီး ပျက်စီးတိမ်းယိမ်းလျှင် ငါတို့မြန်မာ ရဟန်းရှင်လူ ပြည်သူအပေါင်းတို့ ဆင်းရဲခြင်းဖြင့် နစ်မွန်းလျော့ပါးကြရှာမည်ကို ကယ်တော်မူလို၍ မင်းမျိုးမင်းနွယ်လည်း ဖြစ်သည်နှင့် အညီ၊ မြန်မာဦးစွန်း တည်ထွန်းစိုက်ဆောင်မည် ကြံရည်တော်မူသည့်အတိုင်း ချီတက်လာရောက်သမျှ မွန်စစ်သည်တို့ကို အကြိမ်ကြိမ်လုပ်ကြံ အောင်မြင်တော်မူသည်။ မင်းသည် ကျော်စောသော မြန်မာ သူရဲကောင်းဖြစ်ပါလျက် ယောက်ျားမပီ၊ မွန်တို့ထံကျွန်ခံလေသည်။ ငါ့ထံသို့ဝင်၍ အမှုတော်ထမ်းလျှင် သားမယားဆွေမျိုးနှင့်တကွ သူကောင်းပြုတော်မူမည်)ဟု ပါရှိ၏။

မင်းချစ်ညိုက ထိုစာဖတ်ကာ (ငါက သူ့ထံဝင်စားသော်လည်း ရှေးမဆွကပင် ရန်စရန်ငုတ် ရှိသည်ဖြစ်၍ အသက်အန္တရာယ် မလွတ်ပေရာ၊ ပရိယာယ်သာ ဖြစ်တန်ရာ၏) ဟု အောက်မေ့မိ၍ (မြန်မာအချင်းချင်း ရှိမခိုးလို၊ လူမျိုးခြားမွန်ကိုသာ ရှိခိုးတော့မည်)ဟု ခပ်တိုတိုပြန်ကြား၏။

ဦးအောင်ဇေယျကိုယ်တိုင် ခင်ဦးမြို့ကို ချီတက်ဝိုင်းဝန်းခဲ့သည်။ မင်းချစ်ညိုက မြင်းစီးထွက်လာ ရာ လက်မြောင့်သော သူရိန်ဒေဝက သေနတ်နှင့်ပစ်၍ ထိမှန်လဲလေ၏။ ဦးချစ်ညိုက လဲသောမြင်းကို ထားခဲ့ပြီး တပ်တွင်းဝင်ကာ နောက်တစ်စီးနှင့် ထွက်လာပြန်၏။ သေနတ်တပ်ကိုရှောင်၍ မြင်းတပ်ကို အတင်းဝင်ထိုးလေသည်။ ဦးချစ်ညို ကြိမ်းဝါးသည်ကား (နင်လည်း အောင်ဇေယျ၊ ငါလည်းချစ်ညို၊ ခံနိုင်အောင်ခံ)။

ဦးအောင်ဇေယျက ပြန်လည်ဟစ်သည်မှာ (နှင့်ကိုသာငါရှာသည်၊ နင်လည်းချစ်ညို၊ ငါလည်း အောင်ဇေယျ၊ နင် ယောက်ျားကောင်းဆိုလျှင် ထွက်ခဲ့)။

ဦးအောင်ဇေယျ ကြံ့ကြံ့ခံနေရာသို့ ဦးချစ်ညိုရောက်လာသော် ခေတ္တမျှအမ်း၍နေပြီးမှ မြင်းဦး လှည့်ကာ ဆုတ်ခွာသွားလေသည်။

မင်းချစ်ညိုက အင်းဝရှိမွန်တို့ထံမှ စစ်သည် ၃၀၀၀ အကူတောင်းကာ ခင်ဦးမြို့မှ ခုခံ၏။ သို့သော် စည်သာမင်းကြီးဦးစည်းစိမ်က မြို့ကိုဖောက်ထွင်းတိုက်နိုင်၍ ခင်ဦးပျက်ရာ မင်းချစ်ညိုသည် မဟာမြိုင်ကျွန်းတောကြီးသို့ ထွက်ပြေး၏။

အလောင်းမင်းတရားက မင်းကျော်ပျံချီဦးကောင်းအား လက်နက်ကိုင် လှူ၂၀၀၀ ပေး၍ လိုက်လံတိုက်ခိုက်စေ၏။ ကျွန်းတောတပ်ပျက်သော် မင်းချစ်ညိုသည် မွန်ဗိုလ်မှူး ရာဇာဓိရာဇ်ရှိရာ မင်းကင်းမြို့သို့ ပြေးလေ၏။ (ငချစ်ညိုကို လက်ရဖမ်းရမည်)ဟု အမိန့်တော် ထပ်မံရောက်လာသဖြင့် မင်းကျော်ပျံချီက ပြေးရာနောက်သို့ ကောက်ကောက်လိုက်၏။

မွန်ဗိုလ်မှူး ရာဇာဓိရာဇ်သည် ဦးအောင်ဇေယျထံ လက်နက်ချလို၍ ဦးချစ်ညိုအား (ငါတို့ဆရာ တောင်ငူရာဇာ မရှိတော့ပြီ၊ ဦးအောင်ဇေယျလက်ရုံးရည်လည်း ဒီရေပမာတက်နေသည်။ အမှီရာမှ သင့်မည်)ဟု တိုင်ပင်၏။

ဦးချစ်ညိုက (ကျွန်တော် မုဆိုးဘိုမင်း၏ သစ္စာကိုမခံလို၊ ဗိုလ်မင်းသာ ခံပါလေ) ဆိုကာ မွန်ဥပရာဇာတပ်သို့ ဝင်ရောက်ရာ စစ်ဗိုလ်တလပန်းက မသင်္ကာသဖြင့် ဦးချစ်ညိုတို့သားအဖအား ထောင်း၍ သတ်လိုက်လေ၏။

သို့လျှင် မင်းကျော်ပျံချီဦးကောင်းမှာ အလောင်းဘုရား မှာတော်မူသည့်အတိုင်း မင်းချစ်ညိုအား အရှင်လတ်လတ်မဆက်သနိုင် ဖြစ်ရလေသည်။

* * *

မင်းကျော်ပျံချီ၏ နောက်ထပ်တာဝန်မှာ ချင်းတွင်းနှင့်ဧရာဝတီမြစ်ဆုံတွင် မြန်မာတပ်များ အခိုင်အမာချ၍ မွန်တို့စုန်ဆင်းသည်ကို ဆီးဆို့ချေမှုန်းရန်ဖြစ်၏။ သီရိရွှေတောင်ဦးတွန်မှာလည်း မူးမြစ်နှင့်ဧရာဝတီမြစ်ဆုံမှ အလားတူတာဝန်ထမ်းရ၏။ ထို့နောက် အလောင်းမင်းတရားကိုယ်တော် တိုင် ကျောက်မြောင်းမှ ရေကြောင်းစုန်ဆင်းလာရာ အင်းဝသို့မရောက်မီပင် မွန်တပ်များဆုတ်ခွာ ထွက်ပြေးကြသည်။

ထိုအချိန်တွင် ဦးကောင်းမှာ မင်းလှမင်းခေါင်ကျော်ဟူသော ဘွဲ့သစ်ရ၏။ ရှမ်းပြည်သို့ချီတက် စေရာတွင် တရုတ်ဥတည်မင်းက ဆက်သသော လက်ဆောင်များကို အလောင်းမင်းတရားအား ဆက်၏။ ရှမ်းပြည်တစ်လွှား ဖော်ဘွားမြို့စားတို့ သစ္စာတော်ခံ၍ အရေးတော်ပြီးကြောင်း လျှောက် ထားသည်တွင် အားရတော်မူသောကြောင့် အလောင်းမင်းတရား လက်နှစ်ဖက်တွင် ဝတ်တော်မူသည့် လက်ကောက်ကို ရဲဆုပေးပြီးနောက် (မဟာသေနာပတိ)ဟူသော ဘွဲ့သစ်ပေးတော်မူပြန်သည်။

* * *

ထိုအချိန်၌ မင်းလှမင်းခေါင်ဦးတွန်မှာ ရန်ကုန်မြို့တွင် တာဝန်ထမ်းဆောင်နေရာ ဦးကောင်းအား တိုက်လှေတစ်ရာနှင့် ရန်ကုန်သို့ဆင်းကာ အင်အားဖြည့်တင်းစေ၏။ ရောက်လျှင် မဟာသေနာပတိလည်း ရိက္ခာဖြည့်တင်းလျက် ရန်ကုန်မြို့ကို အခိုင်အမာပြုစေ၏။

ပဲခူးသားတို့၏စိတ်တွင် မဟာသေနာပတိဦးကောင်းနှင့် မင်းလှမင်းခေါင်ဦးတွန်တို့ကို ရလျှင် မြန်မာမင်း၏လက်ရုံး ၂-ဖက် ပြတ်ပေတော့မည်ဟု အယူရှိကြလေသည်။ ထို့ကြောင့် ဦးကောင်း ရောက်လာကြောင်း ကြားသည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက် ရန်ကုန်ကို အရတိုက်ယူရန် ကြိုးစားကြသည်။ သူတို့ထင်မြင်သည့်အတိုင်း ထိုဗိုလ်ချုပ် ၂-ဦးကို ရအောင်တိုက်နိုင်လိမ့်မည်ဟု မျှော်လင့်ဖွယ်ရာ ရှိခဲ့ ပေသည်။

ရန်ကုန်မြစ်တွင်း မွန်ဘက်မှ သင်္ဘော ၇-စင်းတို့ ရောက်နေ၏။ ကုန်းတပ်နှင့်ရေတပ်များ နှစ်ဖက်ညှပ်တိုက်ရန် နေရာယူပြီးနောက် မွန်အုပ်စုဘက်မှ စိန်ခေါ်သည်ကား-

(မင်းလှမင်းခေါင်နှင့် သေနတ်ဝန်ဦးကောင်းတို့၊ မြန်မာသူရဲကောင်းမှန်လျှင် အဘယ့်ကြောင့် မထွက်ဝံ့သနည်း၊ ယောက်ျားကောင်းမှန်လျှင် စမ်း၍ထွက်ခဲ့လှည့်)။

သေနတ်ဝန်၏အမိန့်အရ မြန်မာတို့ဘက်မှ တုံ့ပြန်သံကား (နက်ဖြန် ငါတို့ထွက်၍တိုက်မည်၊ နင်တို့ပြေးပေါက်ရှာလေ၊ ပဲခူးကလွဲ၍ ဘယ်ကိုပြေးနိုင်မှာလဲ)

ထိုအချိန်က အင်္ဂလိပ်နှင့် ပြင်သစ်တို့လည်း အောက်ပြည်၌ရှိကြရာတွင် မွန်ဒေသဖြစ်၍ လူ အင်အားနည်းပါးသော မြန်မာတို့ ခံနိုင်ဖွယ်မရှိဟု တွက်ကြသည်။ ထို့ကြောင့် ပြင်သစ်တို့က မွန် များဘက်မှ ကူညီခဲ့သည်။ အင်္ဂလိပ်တို့ကား စောင့်ကြည့်နေ၏။

မြန်မာတို့က မွန်ရေတပ်ကို ဦးစွာ ဖိ၍တိုက်သည်။ ရေတပ်ပျက်လျှင် မွန်တို့အားလျော့ကာ ကုန်းတပ်လည်း ကစဉ့်ကလျားဖြစ်ကုန်၏။ သန်လျင်ဘက်၌ စုပေါင်း အခိုင်အမာပြုနေကြ၏။

* * *

ထိုအချိန်၌ အလောင်းမင်းတရားကြီးကိုယ်တိုင် ရန်ကုန်သို့ ရောက်ရှိလာတော်မူ၏။ မွန် ဗိုလ်ချုပ် ဗညားဒလက ပြန်လည်ခုခံရာ မြန်မာတပ်သားတို့၏ အနိုင်စာရင်းကား အမြောက်ကြီး ၈၀၊ အမြောက်ငယ် ၁၀၀၊ စိန်ပြောင်း ၁၀၀၊ သေနတ် ၁၀၀၀၊ ရွှေချိန် ၁၀၀၊ ငွေချိန် ၃၀၀ဖြစ်၏။

အလောင်းမင်းတရားက လက်နက်များကိုသာ သိမ်းယူပြီးနောက် (မောင်မင်းတို့ ဝါဆိုလပြည့် ကျော် ၃-ရက်နေ့တွင် သန်လျင်ကို အရယူလေ)ဟု မိန့်တော်မူ၏။

မဟာသေနာပတိဦးကောင်းလည်း ရက်မဆိုင်းဘဲ နောက်တစ်နေ့တွင်ပင် တိုက်ခိုက်လေ၏။ သို့သော် သန်လျင်ကျုံးမှာ ရေနက်သဖြင့် မကူးနိုင်ရှိလေ၏။ ထိုကျုံးကို ကူးသာရာမှကူးရန် ဦး ကောင်းသည် မြင်းနှင့်လိုက်၍ကြည့်ရင်း မြန်မာစစ်သားများကို အားပေးကွပ်ကဲနေ၏။ ဝက်သတ်တံခါး အနီးသို့ရောက်ရာ ထိုနေရာ ပဲယာမှ စိန်ပြောင်း ၂၀ကျော် ဆိုင်၍ပစ်ခတ်ရာ မဟာသေနာပတိ၏ ဆီးခြိုက်ကို ထိမှန်လေ၏။

ဒဏ်ရာရသူဦးကောင်းလည်း စစ်သားများကို မသိစေဘဲ စစ်ကဲကျော်ထင်ရွှေတောင်ကို ဆက်လက်ဦးဆောင်စေ၏။ ဣန္ဒြေမပျက် လူတွဲကာ လှေသို့ဆင်းပြီးလျှင် မြောက်ဘက်ကမ်းသို့ကူးစေ၏။ အလောင်းမင်းတရားကြီးက သံလျက်စွန်းမှကြည့်နေခိုက်ဖြစ်၍ (ဟဲ့- သန်လျင်ဘက်က လှေတစ်စင်း လာတယ်၊ ကြည့်လိုက်ကြစမ်း)ဟု မိန့်တော်မူ၏။

ကမ်းမှလှေတစ်စင်း အမြန်သွားကြိုဆိုပြီးနောက် (မှန်လှပါ၊ မဟာသေနာပတိကြီး စိန်ပြောင်း သင့်ခဲ့ကြောင်းပါဘုရား)ဟု တင်လျှောက်ရာ မင်းတရားကြီးက (ဟာ-ဆုံးခဲ့ပြီ)ဟု အာမေဍိတ်သံ ပြုတော်မူသည်။

သေနာပတိပါသောလှေသို့ ကိုယ်တော်တိုင်ဆင်းကြည့်၏။ မသက်သာသောဦးကောင်းက (ကျွန်တော် ယနေ့ပင် ကိုယ်တော်ကိုပစ်၍ သွားရချေတော့မည်)ဟု မချီတင်ကဲလျှောက်တင်သည်။

အလောင်းမင်းတရားကြီးကလည်း (မောင်ကောင်းရဲ့ကိုယ်ကို ကြိုးစား၍ထူမကြပါ၊ ဆေးသမား တို့ ကြိုးစား၍ကုကြပါ)ဟု ကြေကွဲစွာမိန့်ဆို၏။

အနာသည်းသော မဟာသေနာပတိကား ရန်ကုန်မြို့တွင်းသို့ရောက်လျှင် ရွှေတိဂုံစေတီကိုသာ အာရုံပြုရင်း ကွယ်လွန်လေသည်။ မင်းတရားကြီးသည် ကောင်းတူဆိုးဖက် ရဲဘော်ကြီးအား (အဂ္ဂ မဟာသေနာပတိ)ဟူ၍ ဘွဲ့တစ်ဆင့်တိုးကာ အလောင်းကို ထီးဖြူအုပ်လျက် သင်္ဂြိုဟ်တော်မူ၏။

ဗညားဒလ အကွပ်အညှပ်ကောင်းသောကြောင့် သန်လျင်မြို့ကို အမြန်မရနိုင်ရှိနေ၏။ မင်းတရားကြီးသည် ရဲရင့်သန်မာသူ ၉၃ ယောက်ကို ရွှေခေါင်းပေါင်း၊ ရွှေခါးစည်း၊ ဆေးရေးပုဆိုး၊ သက္ကလတ်အင်္ကျီများ ကိုယ်စီသနားတော်မူ၏။ မြို့မတက်မီ စားကောင်းသောက်ဖွယ်နှင့် နေ့ညမဟူ ရှေ့တော်တွင် ကျွေးမွေးတော်မူ၏။

ဝါဆိုလပြည့်ကျော် ၁၄-ရက်နေ့ မြို့တက်လက်ရွေးစု ၉၃-ယောက်ကို သန်လျင်ဘက်သို့ ပို့ရ၏။ ရဲမက်တော်တို့ကို မင်းတရားကိုယ်တိုင် အားပေးတော်မူလိုက်ပြီး သံလျက်စွန်းက ပွဲလမ်း သဘင်ခံလျက် နေတော်မူ၏။

မြို့တက်လူစုလည်း ၄-ချက်တီးတွင် အနောက်မြောက်ထောင့်မှ တစ်ပြိုင်နက်တက်မိလျှင် အိမ်ရာတဲအုံတို့ကို အနံ့အပြား မီးရှို့၏။ အရံတပ်တော်များသည် မီးရောင်ကိုမြင်လျှင် ဝင်ရောက် ထိုးခုတ်သဖြင့် လူသူအများ သေ၏။ ဗညားဒလမူကား ရှမ်းတံခါးက ထွက်ပြေးလေ၏။

* * *

မင်းခေါင်နော်ရထာ ခေါ် ဦးတွန်

မင်းခေါင်နော်ရထာမှာ အလောင်းမင်းတရားကြီးနှင့် ပြည်ထောင်ဖက် ရဲဘော်ကြီးဖြစ်သည်။ ပွဲကြီးလမ်းကြီးရှိသမျှကို တပ်ဦးက ရွပ်ရွပ်ချုံ့ချုံ့တိုက်ခဲ့သည်။ တိုက်ခဲ့လေသမျှလည်း အောင်မြင်သည်သာ များလေသည်။ ယိုးဒယားတိုက်ပွဲတွင်လည်း ရှေ့ချီတာဝန်ခံတိုက်ရသော ဗိုလ်မှူးကြီးဖြစ်လေသည်။ ကျေးဇူးသစ္စာကိုလည်း အသက်တမျှစောင့်သူ ဖြစ်လေသည်။ ထို့ကြောင့် ယိုးဒယားတိုက်ပွဲအရေးတော်ပုံမလှ၍ ဆုတ်ခွာသောအခါလည်း အထူးအားကိုးတော်မူသည့်အလျောက် အရေးအကြီးဆုံးဖြစ်သည့် နောက်ခံတပ်တွင် ထားခဲ့လေသည်။

ဤသို့ အလောင်းမင်းတရားကြီး အားကိုးသလောက်လည်း ဆုတ်ခွာတော်မူရာတွင် အန္တရာယ်တစ်စုံတစ်ရာမရှိအောင် သက်စွန့်ကြိုးပမ်းထမ်းရွက်၍ နေခဲ့လေသည်။ အလောင်းမင်းတရားကြီး ဆုတ်ခွာသွားစတွင် မင်းခေါင်နော်ရထာသည် ယိုးဒယားမြို့ကိုရထားသော တပ်များကို ထားမြဲတိုင်း ထားရှိရာ တပ်မှူးများက “ယခု မင်းတရားကြီး တပ်တော်များကိုနုတ်၍ ဆုတ်ခွာသွားသည်ကို ယိုးဒယားတို့ မသိဘဲနေမည်မဟုတ်။ သိလျှင် ကျွန်တော်တို့ကို ထွက်၍တိုက်လိမ့်မည်။ ကျွန်တော်တို့မှာ နောက်ခံတပ်မျှသာဖြစ်၍ အားနည်းသည်။ ယိုးဒယားတို့၏ စစ်အင်အားကို ခံနိုင်မည်မဟုတ်။ ကြာလျှင် ကျွန်တော်တို့ ဆုတ်ခွာနိုင်မည်ပင် မဟုတ်ချေ။ ယခုကပင် မြောက်ကဝိုင်းရထားသော ရန်သူ တပ်များကို ဖောက်၍ထွက်မှသင့်မည်” ဟု ဆိုကြလေသည်။

ထိုအခါ မင်းခေါင်နော်ရထာက “မင်းတရားကြီး ဆုတ်ခွာသွားသည်မှာ နှစ်စခန်းသုံးစခန်းမျှသာရှိသေးသည်။ ယခု ငါတို့က ထိုးဖောက်၍ထွက်လျှင် တိုက်ပွဲများဖြစ်မည်။ တိုက်ပွဲဖြစ်လျှင် ငါတို့အား ကူညီရသည်နှင့် စခန်းနှောင့်နှေးချေတော့မည်။ မကြောက်ကြနှင့်” ဆိုကာ အလောင်းမင်းတရားကြီး အဆုတ်အခွာပျက်မည်စိုး၍ အသက်ကိုပဓာနမထားဘဲ၊ ယိုးဒယားတပ်များ၏ အဝိုင်းကိုသာ ခံ၍ နေလေသည်။ မြို့တွင်းမှထွက်၍ရသော တပ်များကိုမူကား ၎င်းကိုယ်တိုင် ခေါင်းဆောင်၍ တိုက်ရာ ယိုးဒယားတပ်များ ပျက်လေသည်။

မင်းခေါင်နော်ရထာ ထွက်၍တိုက်သံကို ကြားလျှင် ၎င်းအား ယိုးဒယားမြို့တွင်းရှိတပ်အားလုံး ထွက်၍တိုက်နေပြီထင်ကာ မင်းလှနော်ရထာလည်း မိမိတပ်များနှင့် အဆောတလျှင် အကူအညီလာလေသည်။ မင်းခေါင်နော်ရထာနှင့်တွေ့၍ မင်းလှနော်ရထာအား “သွေးသောက်မှာ ဘဝရှင်မင်းတရားကြီးကိုသာ မိအောင်လိုက်လေ။ နောက်က အရေးအကြောင်းမှာ ငါ့တာဝန်ထား” ဟု ပြောလေသည်။

မင်းလှနော်ရထာလည်း မင်းခေါင်နော်ရထာအတွက် စိုးရိမ်မကင်းဖြစ်၍၊ “သူတို့ တိုင်းလယ် ပြည်လယ်မှာဖြစ်သည်။ သွေးသောက် မကြာလွန်းစေနှင့်။ ငါလည်း သွေးသောက်ကို ဆိုင်းငံ့၍သွားမည်” ဟုဆိုကာ ပြန်သွားလေသည်။

ဤသို့ စစ်မြေပြင်တွင် အလောင်းမင်းတရားကြီး သည်လည်းကောင်း၊ စစ်သူကြီး မင်းခေါင်နော်ရထာသည်လည်းကောင်း၊ စစ်သူကြီး မင်းလှနော်ရထာသည်လည်းကောင်း၊ တစ်ဦးကိုတစ်ဦး အသက်ပေး၍ ချစ်ကြည်လေးစားကြသော်လည်း တပ်မတော်များ ဆုတ်ခွာနေသောအချိန်တွင် သားတော် မြေဒူးမင်းသည် မင်းခေါင်နော်ရထာထံမှ မင်းတရားကြီးကိုယ်တော်တိုင် အပ်နှင်းထားသော ယိမ်းနွဲ့ပါးဓားတော်ကို အတင်းသိမ်းယူခြင်း၊ တပ်မတော်များ ဆုတ်ခွာသွားရာ လမ်းတစ်လျှောက်တွင် မြေဒူးမင်းက နောက်တပ်များအား ရိက္ခာမထောက်ရဟု ကြပ်တည်းစွာ တားမြစ်ထားခဲ့၏။ ထို့ကြောင့် မင်းခေါင်နော်ရထာတွင် မြေဒူးမင်းအပေါ်၌ မယုံသင်္ကာစိတ် ပေါ်ပေါက်သည်မှစ၍ ရှေ့တွင် အရေးအခင်းကြီးစွာ ပေါ်ပေါက်လာရလေတော့သည်။

အလောင်းမင်းတရား နတ်ပြည်စံခြင်း

အလောင်းမင်းတရားကြီးလည်း ယိုးဒယားမှဆုတ်ခွာလာခဲ့ရာ နှစ်ဆယ့်လေးစခန်းနှင့် မုတ္တမ မြို့နယ်အတွင်း ကင်းရွာသို့အရောက် သက္ကရာဇ် ၁၁၂၂ ခု ကဆုန်လပြည့်ကျော် ၁၀ ရက် တနင်္ဂနွေနေ့ မိုးသောက်ယံတွင် နတ်ပြည်စံလွန်တော်မူလေသည်။ ထိုသို့ နတ်ပြည်စံလွန်တော်မူကြောင်းကို သားတော် မြေဒူးမင်းနှင့်တကွ အတွင်းကျသော ဗိုလ်မှူးတို့မှတစ်ပါး မည်သူ့အားမျှ မသိစေဘဲ၊ ဖုံးဝှက် ယူလာပြီးနောက် ရန်ကုန်မြို့သို့ရောက်မှ နတ်ပြည်စံကြောင်း ကြေညာလေသည်။ ရွှေမြို့တော်ရှိ နောင်တော် အိမ်ရှေ့မင်းထံသို့ လူလွတ်၍လျှောက်ထားရာ နောင်တော်ကြီးအိမ်ရှေ့မင်းလည်း ခမည်းတော်မရှိတော့ပြီကို ကြားသိပြီး နောက်တစ်နေ့ ၁၁၂၂ ခု၊ နယုန်လပြည့်ကျော် ၉ ရက်နေ့ နန်းတက်လေသည်။

ထိုသို့ နောင်တော်ကြီးနန်းတက်ပြီဟု ကြားလျှင် ယိုးဒယားမှဆုတ်ခွာလာသော မင်းခေါင်နော်ရထာလည်း နောင်တော်ကြီးထံ လူလွတ်၍ ခမည်းတော်ဘုရား နတ်ရွာစံတော်မူလျှင် ညီတော် မြေဒူးမင်းသည် ဗိုလ်မှူး၊ တပ်မှူးတို့ဖြင့် မုတ္တမ မြသိန်းတန်ဘုရားမှာ သွေးသစ္စာစည်းကြပ်ကြသည်။ နောက်တပ်များကိုလည်း မျိုးရိက္ခာမပို့စေရ၊ စစ်တောင်းမြို့သူကြီးခေါင်းအကြီးတို့ကို ဆင့်ဆိုသည်။ ဓားတော် ယိမ်းနွဲ့ပါးကိုလည်း အတင်းသိမ်းယူသည်။ ထွတ်ချာဒေဝီနှင့်လည်း အပြောအဆိုရှိသည်” ဟုသော အကြောင်းများကို လျှောက်ထားလေသည်။

ညီတော်မြေဒူးမင်းကလည်း ယိုးဒယားက တပ်တော်များဆုတ်ခွာလာခဲ့ရာ မင်းလှနော်ရထာမှာ ယိုးဒယားနယ်နိမိတ်မှ လွန်သည့်အခါ တပ်မတော်နှင့်ပေါင်းသည်။ မင်းခေါင်နော်ရထာမူကား တမင်သက်သက် နှေးနှေးကန်ကန်ပြု၍ နောက်ချန်ရစ်ခဲ့ပြီးလျှင် လူသူ လက်နက်သိမ်းသွင်းသည်။ စစ်တောင်းသို့ ရောက်ပြီကြား၍ လူလွတ်ခေါ်စေရာ ငါမလိုက်ပြီ၊ တောင်ငူကြောင်း သွားမည်ဆို၍ မလာမရောက်နေသည်။ မင်းခေါင်နော်ရထာသည် ခမည်းတော်နတ်ပြည်စံတော်မူပြီ ကြားကတည်းက စိတ်နှလုံးမငြိမ်ဝပ်ဟန်ရှိသည်ဟု နောင်တော်ထံ လူစေလွတ်အကြောင်းကြားလေသည်။

အပြုမှား၍ အထင်မှားဖြစ်ရခြင်း

ဤသို့ ညီတော်မြေဒူးမင်းက လျှောက်ထားသော်လည်း နောင်တော်ကြီးသည် ထိုစကားကို ယုံကြည်တော်မမူ။ မင်းခေါင်နော်ရထာသည် ခမည်းတော်ဘုရား၏ ပြည်ထောင်ဖက်ရဲဘော်ကြီး ဖြစ်သည်။ ဤသို့ သွေဖည်တိမ်းယိမ်းမည့်သူမဟုတ်၊ အကြောင်းတစ်ခုခုကြောင့်သာလျှင် စိတ်ထောင့် ခြင်းဖြစ်ရမည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ အသက်မသေစကောင်း ဖြစ်သည်ဟု ဆင်ခြင်ကာ မင်းခေါင်နော်ရထာ တောင်ငူသို့ရောက်လျှင် ဖမ်းဆီး၍ဆက်ရမည်ဟု ဘထွေးတော်တောင်ငူမင်း သတိုးသခံသူထံ မှာကြားလေသည်။

တောင်ငူမင်းလည်း ဗလမင်းထင်၊ ဗလပျံချီ၊ ဥဒိန်ပုညာ၊ ဓမ္မတာဗညား၊ ဦးစံလှကြီးတို့နှင့် တိုင်ပင်ပြီးလျှင် “မင်းခေါင်နော်ရထာကို ငါ့ထံသို့ရောက်အောင် ငါကအသာအယာ ခေါ်ဆောင်မည်။ မင်းတို့တစ်စုက မိအောင်ဖမ်းရမည်” ဆိုရာ ဗလမင်းထင်တို့ ဗိုလ်ခြောက်ဦးက “ပါအောင်သာ ခေါ် တော်မူပါ၊ လက်ရဖမ်းဆီးရမည်မှာ ကျွန်တော်တို့တာဝန်ဖြစ်ပါစေ” ဟု ဆိုကြလေသည်။ တောင်ငူမင်း လည်း တရားနာမည့်ဟန် ပြင်ဆင်ခင်းကျင်း၍ မင်းခေါင်နော်ရထာအား တရားနာဖိတ်လေသည်။ မင်းခေါင်နော်ရထာလည်း ဖိတ်ကြားချက်ကိုလက်ခံ၍၊ ကြိုးကြာကန်ဆင်ကိုစီးလျက်၊ နောက်လိုက် အနည်းငယ်နှင့်သာ တောင်ငူမင်း၏ အိမ်တော်သို့ သွားလေသည်။ ဝင်းတံခါးတွင် ဆင်မှဆင်းသက်၍ တောင်ငူမင်းအား ရိုရိုသေသေ တုပ်ပျပ်နှုတ်ဆက်ပြီးလျှင် တရားနာကြလေသည်။ တရားနာစဉ်မှာပင် မင်းခေါင်နော်ရထာသည် ဓားကိုမချဘဲ ချပ်ထားသည်ကိုမြင်၍ တောင်ငူမင်းက “တရားနာရာမှာ ဓားကြီးတစ်ချပ်ချပ်နှင့် မသင့်ပါ၊ ဓားချပါဦးတော့” ဟုဆိုရာ “ကျွန်တော်မှာ အမှုထမ်းဖြစ်ချေသည်၊ နေပြည်တော်သို့မရောက်သမျှ ဓားချ၍မဖြစ်နိုင်ပါ” ဟု ပြန်ပြောကာ ဓားနှင့်ပင် တရားဆက်၍နာလေ သည်။ တရားဟောပုဂ္ဂိုလ်လည်း မူလက အချိန်အချက်ရှိသည့်အတိုင်း တရားကိုရှည်စွာဆွဲ၍ ဟော လေသည်။ ထိုအတွင်း တင်းထိမ်တွင်းမှစောင့်နေသော ဗိုလ်ခြောက်ယောက်တို့သည် မင်းခေါင်နော် ရထာကိုမြင်လျှင် ငယ်ကြောက်များဖြစ်သည်နှင့်အညီ အကြောက်မပြေကြ၍ သူ့အလျင်ထွက်သင့်သည်၊ ငါအလျင်ထွက်သင့်သည်၊ ငြင်းခုံနေကြ၍ အချိန်ကြာသွားလေသည်။ သို့လျှင် တောင်ငူမင်းလည်း တရားနာရင်း တင်းထိမ်ဘက်သို့ မသိမသာမျက်စောင်းထိုး၍ ကြည့်လေသည်။ ထိုအခြင်းအရာကို မင်းခေါင်နော်ရထာမြင်လျှင် အကြောင်းကိုရိပ်မိ၍ “အရှင်ဘုရား၊ ကျွန်တော်မှာ ခရီးမတ်တတ်ဖြစ်ပါ သည်၊ တရားပြီးအောင်မနာသာပါ၊ သွားရပါဦးမည်” ဟုဆိုကာ ရုတ်ခြည်းထ၍ ခါးတောင်းကျိုက် ပြီးလျှင် တောင်ငူမင်း၏ အိမ်တော်ဆင်ယှဉ်သို့ သွား၍ရပ်လျက် ကြိုးကြာကန်ဆင်ကို ခေါ်လေသည်။ ဆင်ဦးစီးကလည်း ဆင်ကိုအပြင်းကပ်ပေးရာ ဆင်ပေါ်သို့ခုန်တက်လေသည်။ သို့သော် ဝင်းတံခါးကို တည့်တည့်မထွက်ဘဲ တောင်ဝေါတိုက်သို့သွားပြီးမှ ဆင်ကို ပြန်လှည့်ပြီးလျှင် အပြင်းထွက်လေသည်။ လမ်းတွင်စိုက်ထားသော စက်ဝိုင်းတိုင်တစ်တိုင်ကိုတွေ့၍ လှံနှင့်ထိုးရာ စက်ဝိုင်းကိုလှံစွဲ၍ ထုတ်ချင်း ပေါက်လေသည်။ သို့ပြီးမှ ဝင်းတံခါးမှထွက်သွားလေသည်။ ဤသို့ ရုတ်တရက်ထ၍ ထွက်သွားသည် မှာ မြန်လွန်းလှသဖြင့် အိမ်တော်ပေါ်မှလူများမှာ ဘာမျှမလုပ်နိုင်ဘဲ အံ့အားသင့်၍ ကျန်ရစ်ကြလေ သည်။

မင်းခေါင်နော်ရထာလည်း ရှေ့တွင် အရေးအကြောင်း ကြုံတွေ့တော့မည်ကိုသိ၍ တပ်သို့ပြန် ပြီးလျှင် လူသူ ဆင်မြင်းအင်အား ဖြည့်တင်းပြီးလျှင် ထိုမှစခန်းရွှေ့၍ တောင်ဘက်လယ်ကွင်း ကန်သစ်ရွာတွင် တပ်စွဲ ချရပ်လေသည်။

ဦးတွန်၏သစ္စာ

ထိုအကြောင်းကို နောင်တော်မင်းတရား ကြားသိတော်မူလျှင် မင်းခေါင်နော်ရထာသည် ငါ့ခမည်းတော်နှင့် ပြည်ထောင်ဖက်ရဲဘော်ကြီး ဖြစ်သည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ ငါနှင့်ကွဲကွာရမည် မဟုတ်၊ ငါအမျက်မရှိ၊ သူကောင်းပြုမြဲပြုမည်။ လာသာလာခဲ့စေ ဟုဆိုကာ မင်းခေါင်နော်ရထာ ယုံကြည်သူ မင်းလှနော်ရထာကို အထူးမှာထား၍ စေလွှတ်လေသည်။ မင်းလှနော်ရထာလည်း ရဲဘော်ရဲဘက်ချင်း နှမြောလှသဖြင့် သွားရောက်ကာ အကျိုးအကြောင်းကို စုံလင်စွာပြောကြား၍ ခေါ်ရာ မင်းခေါင်နော်ရထာက-

“ငါသည် ကျေးဇူးရှင် အလောင်းမင်းတရားကြီးဘုရား မင်းအဖြစ်ကိုယူတော်မူမည် တိုင်ပင် ကြံရည်တော်မူသည်ကာလကပင် အသက်ကို သစ်ရွက်တစ်ချပ်... ပန်းတစ်ပွင့် အနှိုင်း၊ မလေးမစား ငါတို့သခင် မင်းအဖြစ်သို့မရောက်သမျှ လက်မချဟု စိတ်နှလုံးပြဋ္ဌာန်း၍ အမှုတော်နှင့်စပ်သူကို သူ့ ရန်သူ တစ်ထောင်စု၊ နှစ်ထောင်စုကိုသော်လည်း တစ်ယောက်ချင်းထွက်၍ အရေးရအောင်ကိုသာ အမှုတော်ကိုထမ်းရွက်သည်။ ငါတို့ကျေးဇူးသခင် ဘဝရှင် အလောင်းမင်းတရားကြီးဘုရား မရှိလျှင် ယုံယုံကြည်ကြည် ရှိတော်မမူကြ၊ စိတ်တော်နှလုံးတော် နှောင့်နှေးရှိကြ၍ ခရီးလမ်းတစ်လျှောက် ငါတို့ တပ်သား အစားအစာမျိုးရိက္ခာ ထောက်လှမ်းမမိမိအောင် မြေဒူးမင်းသား ဖျက်ဆီးထားသည် ဖြစ်၍ ရရာရမိ၊ အသက်မသေဝံ့၊ မြို့ရွာများမှာ ရှာဖွေယူစားကြရသည်ကိုလည်း ငါမသင့်မတင့် ကြံလေသည် ဟု ညီတော်မြေဒူးမင်းသားက ကိုယ့်အပြစ်ငုပ်တိမ်လေအောင် နောင်တော်ကို လျှောက်မည် မချွတ်။ သို့လျှောက်လျှင်လည်း သူတို့မှာ ညီတော်နောင်တော်ဖြစ်ကြ၍ ညီတော်စကားကို နောင်တော် ယူလိမ့်မည်မချွတ်။ ကယ်ဆယ်မစမည့်သူ ငါတို့ကျေးဇူးရှင် အလောင်းမင်းတရားကြီးဘုရားလည်း ယခုမရှိပြီ၊ သွေးသောက်စကားကို ယုံကြည်၍လိုက်လေသော်၊ ငါ့ကိုယ်နှင့်တကွ သားမယားဆွေမျိုး ပေါက်ဖော်တို့တစ်စု ဆင်းရဲကြီးစွာ တွေ့ရချိမ့်မည်မချွတ်။ ယင်းသို့ဖြစ်သောကြောင့် ယောက်ျားတို့ မည်သည် ကိုယ့်အသက်ကိုလှရေး၌ မထိတ်မလန့်သာပြီ။ ဘုန်းကံအလိုက် တစ်သက်လျှင်တစ်ခါကို ဖြစ်လိုရာ ဖြစ်ပေစေတော့၊ ငါမလိုက်ပြီ၊ သွေးသောက်သာ ပြန်လေတော့” ဟု ပြောလိုက်သဖြင့် မင်းလှနော်ရထာလည်း လက်လျှော့၍ ပြန်ရလေသည်။

သို့သော် နောင်တော်ကြီးမင်းသည် စိတ်မလျှော့သေးဘဲ မင်းခေါင်နော်ရထာနှင့် အလွန် သင့်မြတ်သော စစ်ကိုင်းဇေတဝန်ဆရာတော်နှင့် ကျော်ထင်နော်ရထာတို့ကို စေလွှတ်၍ ခေါ်ပြန်ရာလည်း အထက်နည်းအတိုင်းပင် ပြန်ကြားပြောဆို... မလိုက်မလာနေရာ နောင်တော်ကြီးက မင်းခေါင်နော် ရထာအား အသာတကြည်ခေါ်သည်မှာ သုံးကြိမ်သုံးဖန်ရှိပြီ။ ရှေ့သို့ခေါ်သော်လည်း လာမည်မဟုတ်။ ငါ၏ တာဝန်ကျေကုပြီ။ မင်းခေါင်နော်ရထာသည် အင်းဝမြို့ကို ဝင်ကောင်းဝင်မည်ဟုဆိုကာ အင်းဝ မြို့ကို အင်အားဖြည့်တင်းထားလေသည်။

အင်းဝကို တိုက်ခိုက်သိမ်းယူခြင်း

ဤတွင် တစ်ဖက်နှင့်တစ်ဖက် စကားပြတ်၍ အတိအလင်း စစ်ကြေညာသကဲ့သို့ ဖြစ်လာ လေသည်။ မင်းခေါင်နော်ရထာလည်း ယခုမူကား အကယ်ပင်လုပ်ကြံရတော့မည့် အခြေသို့ရောက်ပြီ။ ရှေ့သို့ မည်သို့လုပ်ကြံသင့်သည်များကို မိမိတပ်ပါ ဗိုလ်မှူး တပ်မှူးတို့နှင့် တိုင်ပင်ညှိနှိုင်းလေသည်။ အမျိုးမျိုးကြံကြံ၏။ နောက်ဆုံးတွင် အင်းဝသည် အချက်အချာဖြစ်သည်။ အင်းဝကိုအရယူမည်။ ထို ကမှတစ်ဆင့် ကြံမည်။ အင်းဝမရလျှင်လည်း တိုက်ခိုက်ရင်းပင် သေကြမည်ဟု သဘောတူညီကြကာ

အင်းဝကိုတိုက်လေသည်။ အင်းဝမြို့တွင်းမှ မြို့စောင့်တပ်များက ခုခံကြသော်လည်း မင်းခေါင်နော်ရထာကို ကြောက်ရွံ့ကြပြီးဖြစ်သည်နှင့် ကြာရှည်စွာ မခံမရပ်ဝံ့ဘဲ အရှုံးပေးကြလေသည်။

မင်းခေါင်နော်ရထာ အင်းဝမြို့ကိုသိမ်းသည်ဟု ကြားလျှင် နောင်တော်ကြီးမင်းတရားသည် ဤမျှအထိ ဖြစ်ပွားကျူးလွန်ခဲ့ပြီ ဖြစ်သော်လည်း၊ သူရဲကောင်းတစ်ယောက်ကို နှမြောလှသည်နှင့် မင်းလှနော်ရထာကို ထပ်မံစေလွှတ်ပြန်လေသည်။ မင်းလှနော်ရထာလည်း အင်းဝမြို့တွင်းသို့ ဝင်ရောက်၍ မင်းခေါင်နော်ရထာနှင့် တွေ့ဆုံပြီးလျှင် “မင်းခေါင်နော်ရထာသည် ရာဇဝတ်တော်ကို ခန့်ညားလှသောကြောင့် ခြေရင်းတော်သို့ မရောက်ရှိပြီ၊ မရွံ့မကြောက်ရအောင် ပြောဆိုခေါ်ရဦးမည်၊ အမိန့်တော်ရှိရာ လာပြန်ရသည်။ သွေးသောက်၌ တစ်စုံတစ်ရာ အန္တရာယ်ဖြစ်ရလျှင် သွေးသောက်ကိုယ်စား သားမယားနှင့်တကွ ငါအသေခံမည်” ဟု ယုံကြည်လေအောင် ပြောဆိုအာမခံသော်လည်း မင်းခေါင်နော်ရထာသည် “ငါမလိုက်ဝံ့ပြီ၊ ဖြစ်လိုရာဖြစ်စေ၊ အင်းဝမြို့ကို ငါတလားပြုတော့မည်၊ သွေးသောက်သာ ပြန်လေတော့” ဟု ဆိုလိုက်လေသည်။

ဤသို့မှ ခေါ်၍မရသောအခါ နောင်တော်ကြီးသည် ဤအမှုကား သေးကွေးသည့်အမှု မဟုတ်တော့ပြီဟု ယူဆကာ နေပြည်တော်မှ စစ်သည်ဗိုလ်ခြေအင်အား ကောင်းစွာစီမံပြီးလျှင် အင်းဝမြို့ကို ဝိုင်းရံပိတ်ဆို့၍ တိုက်စေလေသည်။ ဘုရင်ကိုယ်တိုင်လည်း စစ်ကိုင်းအရောက်ချီတက်၍ အရေးအရာတို့ကို ညွှန်ကြားသည်။ မင်းခေါင်နော်ရထာကိုရလျှင် အသက်ကိုမသေစေနှင့် ဟူ၍လည်း သံယောဇဉ်ကြီးစွာနှင့် ကြပ်ကြပ်တည်းတည်း မှာကြားလိုက်လေသည်။

တပ်တော်များလည်း မြို့တွင်းသို့ အရောက်ဝင်လေသည်။ သို့သော် မြို့တွင်း၌ မင်းခေါင်နော်ရထာနှင့်တွေ့လျှင် ကြောက်ရွံ့၍ပြေးကြပြီးလျှင် မြို့ပြင်ကသာ ရံ၍နေကြလေသည်။ တစ်ကြိမ်တွင် မင်းခေါင်နော်ရထာကိုယ်တိုင် ပရိယာယ်ဆင်၍ မြို့ပြင်သို့ထွက်ပြီးလျှင် ရံထားသော တပ်တော်များကို လှန့်၍တိုက်လေသည်။ တပ်တော်များလည်း မြို့တွင်းရှိ မင်းခေါင်နော်ရထာ၏ တပ်အားလုံး ထွက်၍တိုက်သည်အောက်မေ့၍ ကစဉ့်ကလျား ပြိုထွက်ပြေးကြသည်။ သို့သော် မင်းခေါင်နော်ရထာ မြို့တွင်းသို့ပြန်ဝင်လျှင် ရံမြဲတိုင်းရံထားကြပြန်လေသည်။

မြို့တွင်းသားတို့မှာ မြို့ပြင်သို့ ထင်းခွေရေခပ်မျှပင် မထွက်ဝံ့ကြ၍ ဒုက္ခရောက်ကြရလေသည်။ ထိုအခါ မင်းခေါင်နော်ရထာလည်း မြို့တွင်းမှ ကြာရှည်ခုခံပါက မြို့တွင်းသားတို့မှာ ဘေးတွေ့လိမ့်မည်ဟု ဆင်ခြင်၍ ၁၁၂၂ ခု၊ နတ်တော်လပြည့်ကျော် ၁၄ ရက်၊ စနေနေ့ည သန်းခေါင်အချိန်တွင် မိမိ၏တပ်များနှင့်အတူ အင်းဝမြို့တောင်မျက်နှာ ကျောက်ဘုံတံခါးမှထွက်လေသည်။ ထိုသို့ မင်းခေါင်နော်ရထာ ထွက်သွားသည်ကိုသိလျှင် ရဲတပ်မှ ဗိုလ်မှူး၊ တပ်မှူးတို့လည်း အပြင်းထွက်၍ လိုက်ကြလေသည်။ မင်းခေါင်နော်ရထာ ပန်းလောင်းမြစ်တစ်ဖက်ကမ်းသို့ ရောက်သောအခါ မကွရာဗိုလ် သီရိရွှေတောင် စွန့်စွန့်စားစား အမိလိုက်လာသည်ကိုမြင်လျှင် မင်းခေါင်နော်ရထာက “ဟယ် သီရိရွှေတောင် ပဇာမူ၍လိုက်လာသနည်း” ဟု မေးလေသည်။ သီရိရွှေတောင်က “မင်းကိုဖမ်းမည်ဟု လိုက်လာသည်” ဟု ပြန်ပြောရာ၊ “သီရိရွှေတောင် နင် ထမင်းကိုမုန်းပြီလား” ဟုဆိုကာ မြင်းကို ပြန်လှည့်၍ လှံမနှင့်လွှတ်လေသည်။ လှံသည် သီရိရွှေတောင်၏ လက်ယာနံဘေးကိုပွတ်၍ မြင်းနောက်ညောင်းကို စိုက်လေသည်။ သီရိရွှေတောင်လည်း နောက်သို့ဆုတ်၍ ပြေးရလေသည်။ ၎င်းနောက်မူကား တပ်မှူးတို့သည် အနီးသို့မကပ်ဝံ့ဘဲ ခပ်ခွာခွာလိုက်ကြလေသည်။

မင်းခေါင်နော်ရထာ၏ သတ္တိ

မင်းခေါင်နော်ရထာလည်း နောက်မှပါသမျှ လူများနှင့်အတူ တောင်ဘက်လယ်ကွင်း လမ်းအတိုင်း သွားရာ ကန်သစ်ရွာသို့ရောက်လျှင် ရှေ့သို့မချီသေးဘဲ၊ ကန်သစ်ရွာ ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းသို့ တက်၍ တရားနာလေသည်။ တရားဟောဘုန်းကြီးမှာ ကြောက်လန့်တုန်လှုပ်နေရာ “အရှင်ဘုရား စိုးရိမ်တော်မူနှင့်၊ ဖြောင့်ဖြောင့်သာ ဟောတော်မူပါ” ဟု လျှောက်ထားကာ မတုန်မလှုပ် တရားဆက်၍ နာလေသည်။ တရားပြီးဆုံးမှ ကျောင်းမှဆင်း၍ မြင်းပေါ်သို့တက်ပြီးလျှင် လှံမကိုချိန်၍ “နင်တို့ ဗိုလ်စု တပ်စု ဘယ်မူ၍ လိုက်လာသနည်း၊ ငါ့လှံချက် မရွေးဘူး” ဟု ကြုံးဝါး၍ မြင်းနှင့်ဖောက်၍ ထွက်လေသည်။ ဝိုင်းရံထားသည့် ဗိုလ်မှူး တပ်မှူးတို့မှာ မျက်နှာချင်းမဆိုင်ဝံ့၍ ကစဉ့်ကလျား ပြေးကြလေသည်။

ထိုအခါတွင် မင်းခေါင်နော်ရထာသည် ကိုယ်လွတ်ရုန်း၍ပြေးမည်ဆိုသော် ပြေးနိုင်၏။ သို့သော် ကိုယ်လွတ်ကြိတ်တတ်သူ မဟုတ်၍ မိမိနှင့်ပါလာသော တပ်သား၊ တပ်ဗိုလ်များနှင့် သားမယား များကို ရှေ့ကထား၍ မိမိမူကား နောက်ဆုံးမှ ရန်သူတို့အားဟန့်တားရင်း ဆုတ်ခွာလေသည်။ ကျောက်ဆည်တောင်၊ လေးခရိုင် ဒိုင်းလေးရွာ၊ ရှေ့ဘက် ဝက်လဲတောင်အနီးသို့ ရောက်လျှင် တောင်ကြားလမ်းသို့ ရောက်ပြီးနောက် လမ်းပေါက်လမ်းစ ပျောက်လေသည်။ ဤတွင်မှ မရှောင်သာ မတိမ်းသာဖြစ်၍ နောက်မှလိုက်လာသူတို့၏ ပစ်ခတ်ခြင်းကိုခံရ၍ အထိအခိုက် အရှအနများလေသည်။ မင်းခေါင်နော်ရထာကိုလည်း သေနတ်ကျည်ဆန်ထိ၍ ဒဏ်ရာရရှိလေသည်။

ထိုတွင်မှ မင်းခေါင်နော်ရထာသည် စိတ်လျှော့၍ တစ်ယောက်တည်း ချောင်းကမ်းပါးတွင် ထိုင်၍ မှိုင်တွေနေရာ မြေဒူးသား ငချစ်ကောင်းတွေ့၍ ချုံကွယ်ကချောင်း၍ ဖမ်းမည်ပြုသော်လည်း မကပ်ဝံ့၍ အချက်ကောင်းကို စောင့်နေလေသည်။ ထိုအခိုက်တွင် မင်းခေါင်နော်ရထာသည် ဆီးခြောက်တွင် ထိမှန်ထားသော သေနတ်ဒဏ်ရာကို လှန်ကြည့်ကာ နာလှ၍ ညည်းညူနေသည်ကို မြင်မှ ချုံမှ ရုတ်တရက်ထွက်ကာ မင်းခေါင်နော်ရထာအား ချောင်းထဲသို့ နောက်မှနေ၍ တွန်းချလေသည်။

မင်းခေါင်နော်ရထာလည်း လက်ယာလက်နှင့် နောက်ပြန်ဖမ်းလိုက်ရာ ငချစ်ကောင်းကိုမိ၍ နှစ်ဦးလုံးထွေးနေလေသည်။ ထိုမှ ငချစ်ကောင်းကြောက်လန့်၍ “ကယ်ပါ- ကယ်ပါ” အော်ဟစ်သည်တွင် သေနတ်သမားတို့ပြေးလာ၍ မင်းခေါင်နော်ရထာအား ဝိုင်းဝန်းဖမ်းဆီး၍ သေနတ်နှင့် ပစ်လေသည်။ သို့လျှင် ကုန်းဘောင်ဆက်ကည်ထောင်ဦးက အလောင်းမင်းတရား၏ ရဲဘက်တော် စစ်သူကြီး မင်းခေါင်နော်ရထာကျဆုံး၍ တစ်ဇာတ်သိမ်းလေသည်။

ဤသို့ ဖြစ်ရခြင်းကား ဗဒုံမင်းသားနှင့် မင်းခေါင်နော်ရထာတို့ ပခုံးချင်းယှဉ်၍ တစ်ဖက်ရန်ကို တိုက်ခိုက်ရာမှ အလောင်းမင်းတရားမရှိသည့်နောက် တစ်ယောက်ကိုတစ်ယောက် သင်္ကာမကင်း ဖြစ်မှုကလေးမှအစ မည်မျှပင် ပြန်လည်ယုံကြည်အောင် ကြိုးစားကြသော်လည်း မယုံမှုအမြစ်တွယ် ပြီးလျှင် သူရဲကောင်းကြီးတစ်ယောက် မဆုံးတန်ဘဲ ဆုံးရလေသည်။ (သူရိယဦးသိန်းမောင်)။

* * *

ပဒေသရာဇ်သားကောင်

(မောင်သော်(မုံရွာ)၏ ကုန်းဘောင်စစ်တမ်းမှ)

နောင်တော်ကြီးမင်းလက်ထက် ဝမ်းနည်းစရာအကောင်းဆုံး အဖြစ်အပျက်ကား မင်းခေါင် နော်ရထာ ပုန်ကန်ခြင်းဖြစ်လေသည်။ ယင်းပုန်ကန်မှုနှင့်ပတ်သက်၍ မြန်မာရာဇဝင်ကျမ်းများမှ ဖြစ်ခဲ့ပျက်ခဲ့သည့်အတိုင်း ရိုးရိုးကြီးသာ ဖော်ပြကြ၏။ အမှန်ကမူ ယင်းအဖြစ်အပျက်ကို အဘက်ဘက်မှ တွေးခေါ်မြော်မြင်၍ ချဉ်းကပ်သင့်သည် ထင်ပါသည်။ သို့မှသာ သင်ခန်းစာယူစရာများ ပေါ်ထွက် လာပါမည်။

မင်းခေါင်နော်ရထာ ပုန်ကန်မှုမှာ ယိုးဒယားမှတပ်များ ဆုတ်ခွာခဲ့သည်မှ အစပြုလေသည်။

မြန်မာတို့ ယိုးဒယားမှ ဆုတ်ခွာလာသောအခါတွင် မင်းခေါင်နော်ရထာသည် တာဝန်အရ နောက်ချန်နေရစ်ခဲ့သည်။ မင်းတရားကြီး၏ တပ်မကြီးငယ်များ ကောင်းစွာဆုတ်ခွာနိုင်ရန် နောက်ဆုံးမှဆုတ်ခံခဲ့၍ လိုက်ခဲ့ရန်ဖြစ်သည်။ ယင်းကဲ့သို့ ဆုတ်ခံနေခဲ့စဉ် မြေဒူးမင်းသားနှင့် အထင်လွဲကြလေသည်။

မုတ္တမကျေးသို့ ရောက်သောအခါ အခြားတပ်များက မြေဒူးမင်းတပ်ကိုမိ၍ ပေါင်းကြသည်။ မင်းခေါင်နော်ရထာတပ်မှာ နောက်ချန်နေရစ်သည်။ ဤတွင် မြေဒူးမင်းသားက အကြံအစည်ရှိ၍ နောက်ချန်ခြင်းဖြစ်သည်ဟု ယူဆကာ ကျန်ငိုလ်မှူး တပ်မှူးများနှင့် မုတ္တမ မြသိန်းတန်ဘုရားမှာ သွေးစည်းကြသည်။ မင်းခေါင်နော်ရထာ၏ တပ်များကိုလည်း ရိက္ခာမပေးရန် ဆင့်ဆိုခဲ့သည်။

မင်းခေါင်နော်ရထာကလည်း မိမိ၏ ကျေးဇူးရှင် ရဲဘက်တော်ကြီး ဦးအောင်ဇေယျမရှိသည်နှင့် မြေဒူးမင်းသားသည် သူ၏နောင်တော်ဘုရင်သစ်ကို မိမိမကောင်းကြောင်းကို လျှောက်ထားမည်။ ထိုအခါ အစ်ကိုသည် ညီ၏စကားကိုသာ ယုံကြည်မည်ဖြစ်ပြီး မိမိအကျိုးပျက်စီးမည်မှာ မုချဖြစ်မည် ဟု ယူဆလေသည်။

ဤကဲ့သို့ နှစ်ဦးနှစ်ဖက် အထင်လွဲမှားမှုကြောင့် နောက်ဆုံးတွင် မင်းခေါင်နော်ရထာသည် သူပုန်ခေါင်းဆောင်ဖြစ်လာပြီး နောင်တော်ကြီးမင်းကို တော်လှန်ပုန်ကန်လေတော့သည်။ နောင်တော် ကြီးမင်းလည်း လပေါင်းအတော်ကြာ နှိမ်နင်းရပြီးနောက် မင်းခေါင်နော်ရထာ တိုက်ပွဲတွင်ကျဆုံးသော အခါမှသာလျှင် ပြီးဆုံးသွားလေတော့သည်။

မင်းခေါင်နော်ရထာ ပုန်ကန်ခြင်းကို ပြန်လည်ဆန်းစစ်မည်ဆိုလျှင် နောင်တော်ကြီးမင်း၊

မြေဒူးမင်းသားနှင့် မင်းခေါင်နော်ရထာတို့၏ ဘဝဆက်စပ်နေမှုမှ စတင်သင့်သည်ထင်ပါသည်။

မင်းခေါင်နော်ရထာသည် ဦးအောင်ဇေယျ မုဆိုးဘိုကို ထန်းလုံးတပ်ဖြင့် ကာကွယ်မှုပြုစဉ်ကပင် ညာလက်ရုံးအဖြစ်နှင့် စတင်ပါဝင်ခဲ့သူဖြစ်သည်။ ငယ်မည်မှာ မုဆိုးချုံဗိုလ်ငွေတန် ဖြစ်သည်။ လက် ရုံးရည်ထက်မြက်မှုမှာ ထိပ်တန်းစာရင်းတွင် ထည့်သွင်းထားရသည်အထိ ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့်လည်း မြင်းရည်တက် ၆၈ ဦး ဖွဲ့ရာတွင် ပါခဲ့သည်။ ပထမ သီရိရွှေတောင်ဘွဲ့၊ နောက် မင်းလှရွှေတောင်၊ နောက် မင်းလှမင်းခေါင်၊ နောက် မင်းခေါင်နော်ရထာအထိ ဘွဲ့အဆင့်ဆင့် ချီးမြှင့်ခြင်းခံရသူ ဖြစ်သည်။

ဤကဲ့သို့ အောင်မြင်မှုများရရှိ၍လည်းကောင်း၊ လက်ရုံးရည်၌ ကျွမ်းကျင်တတ်မြောက်သူ ဖြစ်၍လည်းကောင်း၊ မိမိကိုယ်ကိုမိမိ ယုံကြည်စိတ်ချနိုင်သော အနေအထား၌ရှိသည်ဖြစ်၍လည်းကောင်း၊ ပညာမာနရှိမည်ဟု မင်းခေါင်နော်ရထာကို ယူဆနိုင်ပါသည်။

မာနရှိသူတို့၏ ဓမ္မတာမှာ တစ်စုံတစ်ခုသော ပြုဖွယ်ကိစ္စကို ဆောင်ရွက်ရန်ဆုံးဖြတ်ပြီးဖြစ်လျှင် ပြောင်းလဲခြင်းပြုခဲသည်။ ထို့အပြင် တစ်စုံတစ်ရာကို အမှားအမှန်ဆုံးဖြတ်လျှင် မိမိဆုံးဖြတ်ချက်ကို အခြားသူ၏ထင်မြင်ချက်နှင့် ညှိနှိုင်းခြင်းပြုလေ့မရှိဘဲ တစ်ဖက်သတ် မိမိမှန်ရမည်ဟု ဆုံးဖြတ်တတ်သည်။

မင်းခေါင်နော်ရထာမှာ အထက်ပါအမူအကျင့်မျိုး ရှိသည်ဟု ယူဆစရာဖြစ်ပါသည်။ မင်းခေါင်နော်ရထာသည် အောင်မြင်သော လက်ရုံးရည်ခေါင်းဆောင်ဖြစ်၍လည်း စိတ်ဓာတ်ပြင်းထန်သောသူလည်း ဖြစ်ဖွယ်ရှိသည်။

အလောင်းမင်းတရားကြီး ဦးအောင်ဇေယျနှင့်အတူ တွဲဖက်၍ မွန်တို့ရန်ကိုခုခံစဉ်က နောင်တော်ကြီးမင်းနှင့် မြေဒူးမင်းသားမောင်ရွှေတို့မှာ ကလေးသဖွယ် ငယ်ရွယ်သူများသာဖြစ်သည်။ အလောင်းမင်းတရား နန်းတက်စဉ်က နောင်တော်ကြီးမင်းမှာ အသက် ၁၇ နှစ် နှင့် ၉ လ၊ မြေဒူးမင်းသားမှာ အသက် ၁၅ နှစ်နှင့် ၉ လမျှသာ ရှိသေးသည်။ မင်းခေါင်နော်ရထာ၏စိတ်ဝယ် ထိုသူနှစ်ဦးကို မိမိကျေးဇူးရှင် အလောင်းမင်းတရားကြီး၏ သားပင်ဖြစ်သော်လည်း ကလေးများဟုသာ သဘောထားပေမည်။

မင်းခေါင်နော်ရထာ ပုန်ကန်ချိန်တွင် နောင်တော်ကြီးသည် ဘုရင်ဖြစ်လာသော်လည်း အသက်အားဖြင့် ၂၅ နှစ် နှင့် ၁၀ လသာရှိ၍ မြေဒူးမင်းမှာ ၂၃ နှစ်နှင့် ၁၀ လသာလျှင် ရှိသေးသည်။ မင်းခေါင်နော်ရထာအဖို့ ဤသို့ သဘောထားသင့်သည်ပင် ဖြစ်၏။

မြေဒူးမင်းသားသည် မင်းခေါင်နော်ရထာနှင့် စိတ်ဝမ်းကွဲချိန်တွင် အသက် ၂၄ နှစ်ပင် မပြည့်သေးချေ။ ငယ်ရွယ်သူသာလျှင်ဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း ဖခင်နှင့်အတူ တိုက်ပွဲများသို့လိုက်၍ အောင်ပွဲများရရှိကာ စစ်မှူးပင်ဖြစ်နေချေပြီ။ ငယ်ပင်ငယ်သော်လည်း ပင်ကိုယ်အရည်အသွေး ထက်မြက်သူ၊ ပြည့်ဝသူ ဖြစ်သည်။ ဦးအောင်ဇေယျသည် မြို့ရွာအကြီးအကဲ၏ သားမျှသာဖြစ်သော်လည်း မြေဒူးမင်းသားမှာ ဘုရင်၏သားဖြစ်သည်။ ဖခင်၏အရှိန်အဝါကလည်း အရိပ်ပမာမိုး၍ ပေးသည်။ သူသည်လည်း စိတ်ထက်သူသာလျှင် ဖြစ်ပေချိမ့်မည်။

မြေဒူးမင်းသားသည်လည်း မိမိဆုံးဖြတ်ချက်သည်သာလျှင် မှန်ရမည်။ ဤအတိုင်းဖြစ်ရမည်ဟု တစ်ဖက်သတ်ဆုံးဖြတ်သူ ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။ မင်းပျိုမင်းလွင်တို့၏ ဓမ္မတာတည်း။

အခြေအနေအရ မြေဒူးမင်းသားသည် မင်းခေါင်နော်ရထာအပေါ်တွင် အထက်စီးရနေသည်။ အကြောင်းမူ မင်းခေါင်နော်ရထာသည် စစ်ဗိုလ်တစ်ဦးသာလျှင်ဖြစ်ပြီး၊ မြေဒူးမင်းသားမှာ ရှင်ဘုရင်၏ သား ထီးလျာနန်းလျာ အိမ်ရှေ့စံစစ်ဗိုလ်မှူး ဖြစ်လေသည်။

လက်တွေ့အားဖြင့်မူ မင်းခေါင်နော်ရထာသည် အတွေ့အကြုံရင့်ကျက်သော၊ တိုင်းကျိုးပြည်ကျိုးကိုဆောင်ရာတွင် အမှုထမ်းသက်ရင့်သော၊ ဝယဝုမိ အသက်အားဖြင့် ကြီးသောသူဖြစ်သည်။ မင်းသွေးမဟုတ်၍ အခြေအနေမပေး၍သာဖြစ်သည်။ လူနှင့်လူချင်းယှဉ်မည်ဆိုလျှင် မင်းခေါင်နော်ရထာက မိမိသာလွန်ပြီးဖြစ်သည်ဟု ယူဆဆုံးဖြတ်ထားပြီး ဖြစ်လေသည်။ ထို့ကြောင့်လည်း “သေမြေကြီး၊ ရှင်ရွှေထီး” သဘောထား၍ စွန့်စားပုန်ကန်မှုပြုခြင်း ဖြစ်သည်။

နောင်တော်ကြီးမင်းကား အရွယ်နှင့်မလိုက်အောင် သဘောထားကြီးသူဖြစ်သည်။ ငြိမ်းချမ်းရေး သမားဖြစ်ရာ အတတ်နိုင်ဆုံးပြေလည်အောင် ကြိုးစားသူဖြစ်သည်။ နောင်တော်ကြီးသည် သူ၏ဖခင်လက်ထက်က ရှစ်နှစ်တိုင်တိုင် စစ်တိုက်ခိုက်ခြင်းဖြင့် ပြည်သူတို့ပင်ပန်းနေကြောင်း သိသည်။ စစ်ကို အနားပေးရန် လိုလားနေသည်။ ထို့ကြောင့် မင်းခေါင်နော်ရထာပုန်ကန်စဉ် လက်နက်ဖြင့်ပြန်လည်

တိုက်ခိုက်၍ စစ်ဖြင့်ဖြေရှင်းခြင်း မပြုလိုပေ။ စာတစ်တန် ပေတစ်တန် လူလွတ်၍ ပြေရာပြေကြောင်း ဖျောင်းဖျာပြောစေပါသည်။

နောင်တော်ကြီးသည် မင်းခေါင်နော်ရထာ၏ လက်ရုံးစွမ်းရည်ကိုသိသည်။ ထို့ကြောင့် အထင်ကြီးသည် လေးစားသည်။ မိမိဖခင်သည် မင်းခေါင်နော်ရထာနှင့် ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်သဖြင့် အောင်မြင်မှုရရာရကြောင်း ဖြစ်ခဲ့သလို မိမိနှင့်ပေါင်းဖြစ်လျှင်လည်း ငြိမ်းချမ်းရေးအတွက် အကျိုး သက်ရောက်မှု ရှိနိုင်ကြောင်း သိသည်။ ထို့ကြောင့်လည်း လူလွတ်၍ ပြေရာပြေကြောင်း ပြောကြားခြင်းဖြစ်သည်။

မည်သို့မဆို အောင်မြင်မှုကား မဲရရှိပေ။ မင်းခေါင်နော်ရထာသည် မည်သူ၏ ပြောဆိုချက်၊ နှစ်သိမ့်ချက်ကိုမျှ လက်မခံနိုင်ပေ။ မင်းခေါင်နော်ရထာသည် မိမိ၏ဆုံးဖြတ်ချက်ကို တရားသေ စွဲကိုင်ထားလေသည်။ ဆုံးဖြတ်ချက်အတိုင်း ပုန်ကန်လေသည်။

ယင်းကဲ့သို့ မင်းခေါင်နော်ရထာသည် တစ်ယူသန်ပုန်ကန်ခြင်းအတွက် အပြစ်ဆိုရန်ခက်ပါ သည်။ ထိုစဉ် မြန်မာအုပ်စိုးရေး အသိုင်းအဝိုင်းများ၏ ကျင့်သုံးသောစနစ်က ယင်းကဲ့သို့ပုန်ကန်ရန် တွန်းပို့ပါသည်။

မင်းခစား ယောက်ျား ကမ်းနားသစ်ပင် ဆိုစကားအတိုင်း မင်းမှုထမ်းတစ်ဦး၏ ဘဝကောင်းကျိုး၊ ဆိုးကျိုး ဖြစ်ပျက်စေမှုသည် မင်းပေါ်၌သာ တည်နေသည်။ ယခုတစ်ကြိမ် နောင်တော်ကြီးမင်းသည် စိတ်ကောင်းရှိ၍ ပြန်ခေါ်ကာ ရာထူးရင်းအတိုင်း ပြန်ပေးသည်ထားဦး။ နောက်တစ်ကြိမ် မင်းက စိတ်အခန့်မသင့်၍ ပြစ်ဒဏ်ခတ်မည်ဆိုလျှင် သူ့အသိုင်းအဝိုင်း သူ့လက်ခုပ်အတွင်းရောက်ပြီမို့ မင်းခေါင်နော်ရထာမှာ လွတ်ကွက်မရှိနိုင်ပေ။

အနာဂတ်တွင် နောင်တော်ကြီးမင်းသည် စိတ်မပြောင်းဟု မည်သူမျှအာမမခံနိုင်ချေ။ အကြောင်းမူ မင်းခေါင်နော်ရထာနှင့် ပဋိပက္ခဖြစ်ရသူမှာ နောင်တော်ကြီးမင်း၏ လက်ရင်းလူ၊ ညီတော်အိမ်ရှေ့စံ မြေဒူးမင်းသားဖြစ်နေသည်။ “သူတို့ညီအစ်ကိုချင်းမို့ သူ့ညီစကားကိုသာ ယုံလိမ့်မည်” ဟု မင်းခေါင် နော်ရထာ ယူဆခြင်းမှာ မှားသည်ဟု ဆိုရန်ခက်ပါသည်။

မင်းခေါင်နော်ရထာ၏ ဘဝတစ်လျှောက်တွင် မင်းပြစ်မင်းဒဏ်မှ ထာဝရကင်းပနိုင်မည့် အခြေမှာ သူကိုယ်တိုင် မှုင်ဘုရင်ဖြစ်မှသာလျှင် ကင်းပေလိမ့်မည်။ ထို့ကြောင့် ရှုံးလျှင် အရင်သေနှင့် နောက်သေသာလျှင် ကွာခြားမည်။ နိုင်လျှင် အနာဂတ်ဘဝ သာယာမည်ဖြစ်၍ လုပ်ငန်းတစ်ခုကို မင်းခေါင်နော်ရထာသည် စွန့်၍လုပ်ကိုင်လိုက်ခြင်းသာ ဖြစ်ပေသည်။

မင်းခေါင်နော်ရထာ ပုန်ကန်မှုဖြစ်ပွားခြင်းအတွက် နောင်တော်ကြီးအဖို့လည်းကောင်း၊ တိုင်း ပြည်အဖို့လည်းကောင်း များစွာနစ်နာသည်။ တိုင်းပြည်ထူထောင်ရေးအတွက် အချိန်ကုန်သည်၊ ပစ္စည်းများဆုံးရှုံးသည်။ မလိုအပ်ဘဲ လူများဖိတ်စဉ်ရသည်။ တိုင်းပြည် တိုးတက်စည်ပင်သည့်နှုန်းထား တုံ့နေ့သွားသည်။

မည်သို့မဆို သက်ဦးဆံပိုင် ဘုရင်စနစ်ကသာလျှင် ဤအဖြစ်ကို ဖန်တီးပေးလေသည်။ မင်းခေါင်နော်ရထာသည် ပဒေသရာဇ်စနစ်၏သားကောင်သာလျှင် ဖြစ်ရရှာလေသည်။

မောင်လောက်နှင့်ဦးတွန်

၁၁၁၅-ခု၊ နတ်တော်လဆန်း(၅)ရက်တွင် ကွေ့မင်းဂုဏ္ဏအိမ်ကို လုပ်ကြံရန် သားတော် အိမ်ရှေ့မင်း တစ်တပ်၊ ပင်လယ်ဂါမဏီ တစ်တပ်၊ မုဆိုးချုံဗိုလ် မင်းလှမင်းခေါင်(ဦးတွန်) တစ်တပ်၊ သေနတ်ဝန် မင်းလှမင်းခေါင်ကျော်(ဦးကောင်း) တစ်တပ် စေလွှတ်၏။ ရှမ်းတောင်တန်း၌ အသွား အလာခက်ခဲသော တောင်သုံးဆင့်အရပ်၌ တောင်ခါးပန်းကိုလှည့်၍ တက်ကြသော် တစ်ပယ်ခန့်ရှိ သော မြေပြင်ကိုတွေ့၍ ဆင်မြင်း အမောအပန်းဖြေရန် နားနေခိုက် ချုံပုတ်ပေါင်းတို့၌ ပုန်းကွယ်နေသော ဂုဏ္ဏအိမ်တပ်သားများက တစ်ဟုန်တည်းထွက်၍ ထိုးခုတ်ကြ၏။ ရဲဘော်အများ သေကြသည်။ အချို့လည်း တောင်ကမ်းပါးမှ လိမ့်ကျပျက်စီးကုန်၏။

ထိုအခြင်းအရာကို အိမ်ရှေ့မင်းမြင်၍ (မုဆိုးချုံဗိုလ်က ဆီးခံပါ)ဟု အမိန့်တော်ရှိသည်ကို ဦးတွန်က (တစ်တပ်လုံးပျက်၍ ရှိချေပြီ၊ ငါတစ်ယောက်တည်း ခံနိုင်မည်လော) ဆိုကာ ထွက်သွားခဲ့ သည်။

နေပြည်တော်သို့ ပြန်ရောက်ရာတွင် မုဆိုးချုံဗိုလ်၏ မချေမငံပြောဆိုပုံများ တင်လျှောက်ရာ အလောင်းမင်းတရားက (ငတွန်ငယ်ကို အရှင်ထားရမည့်လူမဟုတ်၊ သံခြေချင်းနှင့်ထားလေ)ဟု မိန့်တော်မူ၏။

ယင်းသောအခါ သားတော်လတ် မြေဒူးစား(ဆင်ဖြူရှင်အလောင်း)က လျှောက်ပြန်သည်မှာ (စစ်တို့၏သဘောမှာ အင်အားကြီးသည်ငယ်သည်ကို မဆိုသာ၊ အရပ်အနေသာ ပဓာနဖြစ်ပါသည်။ အရပ်အနေကောင်းလျှင် ဘီလုံးငှက်ငယ်သည် စွန်ရဲကိုအောင်နိုင်ဖူးသော ထုံးလည်းရှိပါသည်။ ယခု ရဲမက်တော်တို့အရေး ပျက်ခဲ့ရာမှာလည်း ကျဉ်းမြောင်းခဲခက်သည့် တောင်ကြားအရပ်ဒေသကို ကြိုတင်မခွဲမရှိရ၍ သူ့အလုပ်အကြံကို ခံခဲ့ကြရပါသည်။ သည်တစ်ကြိမ် မိုးမိတ်ကြောင်းကို ချီတော်မူပါက ဂုဏ္ဏအိမ်လွတ်မည် မဟုတ်ပါကြောင်း)ဟု ထုချေလျှောက်ထား၏။

ဤတွင်မှ ဘဝရှင်အမျက်တော်ပြေ၍ မုဆိုးချုံဗိုလ်ငတွန်နှင့် အချုပ်ခံရသူ ဗိုလ်မှူး တပ်မှူး တို့ကို အသက်ချမ်းသာပေး၏။ ရမြဲတိုင်းသော အဆောင်အယောင်များနှင့်တကွ ရှေးအတိုင်း အမှု တော်ကို ထမ်းပြန်ရသည်။

ထိုအခါမှစ၍ မုဆိုးချုံဗိုလ် မင်းလှမင်းခေါင်သည် နှလုံးနာလျက် အမျက်ထား၍ အခွင့်အရေး ကြုံလျှင် ပုန်စားပုန်ကန်ပြုမည်ဟု အမှတ်ထားသတည်း။ ထို့ကြောင့် အလောင်းမင်းတရား နတ်ရွာ စံသော် သားတော်စစ်ကိုင်းမင်းကို များမကြာမီ ပုန်စားလေသည်။ (ပါဠိဆရာ ဦးစော၏အဆို)။

ဦးတွန်ကိုကြောက်သူ

(အလောင်းဘုရား အရေးတော်ပုံကျမ်း)၌ လက်နက်ချသူ မွန်စစ်ဗိုလ်က လူစွမ်းကောင်း ဦးတွန်ကို မြင်လိုသည်ဆို၍ အလောင်းဘုရားကိုယ်တော်တိုင် သူ့အား ထုတ်ပြခဲ့ရသည်။

ပဲခူးဗိုလ်မှူး ဒေါစွယ်ယစက်သည် တော်သလင်းလပြည့်ကျော် (၅)ရက်နေ့ ရန်ကုန်သို့ ကျွန် တော်ခံ ဝင်ရောက်လာ၏။ ဘဝရှင်မင်းတရား မြင်တော်မူလျှင်-

ဘဝရှင်။ ။ ဒေါစွယ်ယစက်ကား ပဲခူးမင်းတွင် သူရဲကောင်းယောက်ျားဟူ၍ ကျော်စော သည်။ ငါ၏သူရဲကောင်းတို့နှင့် စစ်ပွဲတွင် မတွေ့ကြုံဖူးလော။

ဒေါစွယ်။ ။ တွေ့ကြုံဖူးပါသည်ဘုရား။

ဘဝရှင်။ ။ ဘယ်သို့ တွေ့ကြသနည်း။

ဒေါစွယ်။ ။ ဘောလယ်တွင် ကျွန်တော်တို့မွန်တပ် မခံနိုင်၍ရွှေ့ချေသည်။ ကျွန်တော်လည်း တပ်ရွှေ့လျှင် စစ်ဘုရင်ဖြစ်၍ မြင်းတစ်ရာကျော်နှင့် အစည်းအရုံးမပျက်စေရ။ နောက်က မြန်မာတို့ လိုက်လာသည်ကို ဆီး၍ဟန့်တား၏။ ယင်းသို့စဉ်တွင် အသားခပ်ညိုညို- ကိုယ်ခပ်ကိုင်းကိုင်းနှင့် မြန်မာစစ်ဗိုလ်တစ်ယောက် သျှောင်ကိုဖြေ၍ ဆံပင်ဖားလျားနှင့် ဝတ်လုံချပ်ကာမပါ။ တာ ၂၀၀ ကျော်ကွာ မြင်းစုကခွာလျက် ကျွန်တော်ရှိရာ စိုက်စိုက်လိုက်လာပါသည်။ အထောက် တော်ရာကနေပြီး ကျွန်တော် လုံ ၃-စင်းနှင့်ဆက်ကာ လွတ်လိုက်သည်။ မထိမပါး မတိမ်းမရှောင်၊ အကြောက်အရွံ့မရှိ၊ ပကတိ လိုက်မြဲလိုက်လာသည်နှင့် ကျွန်တော်အောက်မေ့မိသည်မှာ- (လက်တွင် လုံရှင်ပါလျက်နှင့် လက်တုံ့မမှု။ လူကိုအရှင်ဖမ်းမည်ကြံသည့် လက္ခဏာရှိချေသည်။ လူလည်း ကြီးကြမ်းမောက်မာ သန်စွမ်းဟန်ရှိလှသည်။ ဆုတ်မှသာသင့်တော့မည်) ဟု မြင်းတပ်နှင့်တစ်လုံးတည်း ထွက်ပြေးသည် ကိုမလိုက်။ မြင်းရပ်ကာသာ ကြည့်၍နေရစ်သည်။

ဘဝရှင်။ ။ ထိုသူကိုမြင်လျှင် သိမည်လော။

ဒေါစွယ်။ ။ မြင်ရသော် သိပါမည်။

မင်းတရားကြီးက အပါးတော်တွင်ရှိသည့် ဗိုလ်မှူး၊ တပ်မှူး၊ မှူးတော်မတ်တော် ငါးကျိပ်ကျော် ကို ပြလေသည်။

ဒေါစွယ်။ ။ အလယ်တွင်နေသော ထိုသူကြီးပင် ဖြစ်ပါသည်။

မင်းတရားကြီးလည်း ဒေါစွယ်ယစက်က လက်ညှိုးထိုးပြသော မင်းလှမင်းခေါင်ကို ဦးဆံဖြေ စေ၍ မတ်တတ်ရပ်လျက် ပြစေပြန်၏။

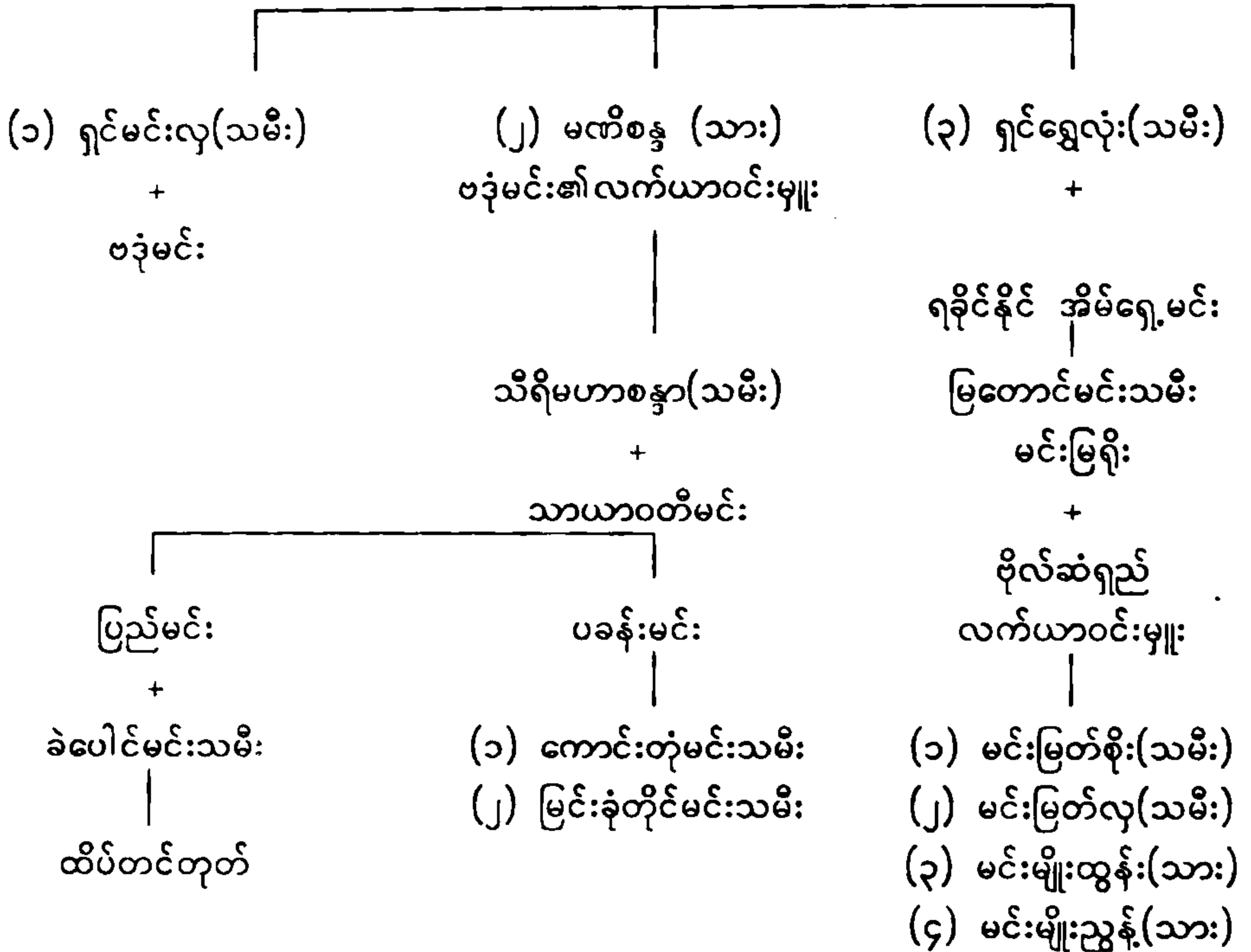
ဒေါစွယ်။ ။ (လက်ဖျားခါလျက်) သည်လူပင်မှန်လှပါသည်။ ဘောလယ်တွင်တွေ့သည့် နေ့မှ ယနေ့ထက်တိုင် ကြောက်ပါသေးသည်။

ဘဝရှင်။ ။ (ရယ်တော်မူလျက်) တိုက်ပွဲတွင် ရုတ်တရက်အဝေးက မြင်လိုက်ကာမျှနှင့် သက်ရပေသည်။ တော်ပေစွ။

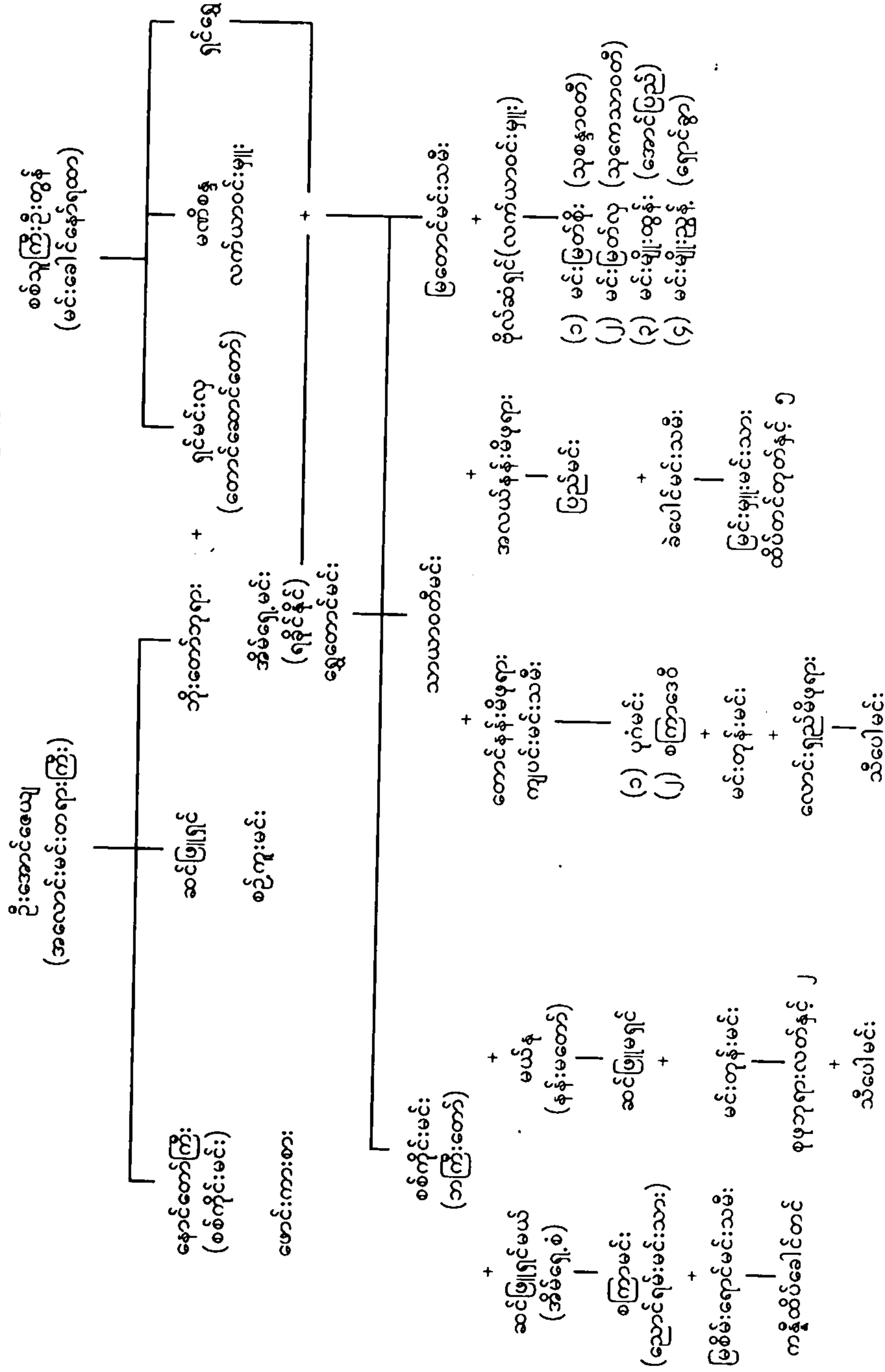
ဒေါစွယ်ယစက်၏ လျှောက်တင်ချက်ကို အားရတော်မူသဖြင့် သန်လျင်ပျက်တွင်ရသည့် သူ၏ သားမယား ကျေးကျွန်တို့ကို စိစစ်၍ သူ့အားပြန်လည်ပေးအပ်တော်မူ၏။ (ဗညားဒလ)အမည်နှင့် သားတော် အိမ်ရှေ့မင်းကိုအပ်၍ အမှုတော်ထမ်းစေ၏။

ဦးတွန်၏မိသားစု

မင်းခေါင်နော်ရထာခေါ် မုဆိုးချုံဖိုလ် ဦးတွန်

ဦးဆောင်ရေးယူနှင့် ဦးတွန်းတို့၏ ဆွေစဉ်မျိုးဆက်

မဟာသီဟသူရခေါ် ဦးသာ

အလောင်းမင်းတရား၏ ရဲဘော်(၆)ကျိပ်ကို စာဖွဲ့ရာတွင် (ငသာ- ရေးကုန်။ စိန်ငုံ-ရေးမြင်) ဟူ၍ ပါရှိရာ၊ အရေးရှိလျှင် အကုန်အစင် မြော်မြင်ဖြေရှင်းနိုင်သော သူရဲကောင်းမှာ (ဦးသာ)ပင်ဖြစ်၏။ အလောင်းမင်းတရား လက်ထက်၌ အရပ်ရပ်တိုက်ပွဲတို့၌ ပြောင်မြောက်စွာပါဝင်ခဲ့ရာမှ (မဟာသီဟသူရ) ဟူသောဘွဲ့ ရခဲ့၏။

ဆင်ဖြူရှင်မင်းလက်ထက်၌ ၄-နှစ်ကြာ တရုတ်-မြန်မာစစ်ဖြစ်ရာ တရုတ်တို့ ၄-ကြိမ်တိုင် ဆုံးရှုံးသဖြင့် ၁၁၃၁ နှစ်၌ တရုတ်တို့ကပင် စစ်ပြေငြိမ်းလိုကြောင်း အရေးတောင်းခဲ့၏။

ထိုအချိန်က တရုတ်ဘုရင်မှာ ချိန်လွန်မင်းဖြစ်၏။ မာနကြီးသည်။ ဇေယျတစ်ခွင်တွင် တရုတ်တို့နှင့် ယှဉ်ပြိုင်စွမ်းသူမရှိ။ မြန်မာကိုလည်း တရုတ်ဩဇာခံစေမည်ဟု တရုတ်တပ်ကြီးများ ကျူးကျော်ဝင်ရောက် တိုက်ခိုက်စေခြင်းဖြစ်၏။ ထိုသို့ အထင်ကြီးစွာဖြင့်တိုက်ရာတွင် စစ်ရှုံးရာ တရုတ်များ အကျနာလှပေသည်။

တရုတ်ကျူးကျော်သူများကို မြန်မာတို့က လိုက်တိုက်ရာ မဲခေါင်မြစ်အထိဖြစ်၏။ တရုတ်တပ်မှူးလည်း ထိုတိုက်ပွဲ၌ကျဆုံး၏။ စစ်ဦးစီး ယုန်နဘုရင်ခံမှာ တရုတ်ဧကရာဇ်ထံသို့ မည်သို့ အစီရင်ခံရမည်မသိအောင်ပင် အရှက်ရ၍ သူ့ကိုယ်သူသတ်သေ၏။

ဒုတိယအကြိမ်တိုက်ပွဲ၌ တရုတ်စစ်ကြောင်း ၂-ခုကို ကျိုင်းတုံနှင့်ဗန်းမော်သို့ ချီတက်စေရာ ရှုံးပြန်သဖြင့် ယုန်နဘုရင်ခံသစ် ယန်ယင်ချူးကို ပီကင်းမြို့တော်သို့လာစေ၍ ချိန်လွန်မင်းက သေစေအမိန့် ချမှတ်ခဲ့သည်။

တတိယအကြိမ် တရုတ်ဘုရင်၏သားမက် မင်ဂျူအီကိုယ်တိုင် ဦးဆောင်ချီတက်လာရာ ရှုံးပြန်သဖြင့် ကြိုးဆွဲချသေပြန်၏။ မသေမီပင် ဂျူအီက သူ့ကျစ်ဆံမြီးကိုဖြတ်ကာ သဗ္ဗာမပျက်ကြောင်း ပီကင်းမြို့တော်သို့ ပို့ဆောင်ဆက်သစေ၏။

စတုတ္ထအကြိမ်၌ ပီကင်းနေပြည်တော်မှ ဗိုလ်ချုပ်ဖူးဟင်းကိုယ်တိုင် ခေါင်းဆောင်လာ၏။ ဤတစ်ကြိမ်လည်း ရှုံးပြန်လေ၍၊ သူကပင် စစ်ပြေငြိမ်းရန် မဟာသီဟသူရသို့ အဆိုပြုခြင်းဖြစ်သည်။

ယင်းသို့ မြန်မာများက အပြတ်အသတ်နိုင်သည်ကိုပင် တရုတ်ရာဇဝင်များ၌ အသေးအဖွဲ့ကိစ္စပမာ ရေးသားကြ၏။ မြန်မာတို့ပင်ရှုံးလေဟန်ပြော၏။ မည်မျှပင် ဖုံးအုပ်သော်လည်း အထက်ပါ ဖြစ်ရပ်များကား တရုတ်သမိုင်း၌ ထင်ရှားပြီးဖြစ်လေသည်။

စစ်ပြေငြိမ်းကြောင်း လက်မှတ်ထိုးပွဲ၌ တရုတ်တို့က ကောင်းတုံတိုက်ပွဲတွင် မြို့ထဲမှခုခံသော မြန်မာသူရဲကောင်းတို့ကို မြင်ပါရစေဆို၏။ ထို့ကြောင့် မြန်မာရဲဘော်တို့နှင့် ရောထွေးနေထိုင်နေသူ ကောင်းတုံမြို့စား ဗလမင်းဒင်နှင့် စံလှကြီးတို့ကိုခေါ်ပြ၏။ ဗလမင်းဒင်မှာ အလောင်းဘုရား၏ ရဲဘော်(၆)ကျိပ်၌ (ငလွင်)ဟု တွင်သူတည်း။

တရုတ်ဗိုလ်မှူးတို့က မြန်မာသူရဲကောင်းနှစ်ဦးကို နှုတ်ဆက်ကာ ကျောသပ်၊ လက်သပ်ပြုပြီး နောက် (ငါတို့ဘက်က များစွာသောလူတို့နှင့် ကောင်းတုံကို ဝိုင်းဝန်းလုပ်ကြံကြရာ သင်တို့က လူ အနည်းငယ်နှင့် မြို့ကိုခုခံကာ ငါတို့ကိုနိုင်ပလေသည်။ တော်ပေစွ၊ အသင်တို့ လူမဟုတ်၊ နတ်သား များနှင့်တူပေသည်)ဟု ချီးမွမ်းလေသည်။

တစ်ဖန် တရုတ်ဗိုလ်မှူးတို့က (တရုတ်ရိက္ခာတပ်များကို မိုင်းတိုင်လမ်းကနေ၍ တိုက်ယူသည့် မြန်မာသူရဲကောင်းကိုလည်း ရှုမြင်ပါရစေ) ဆို၏။ ထို့ကြောင့် ဗိုလ်မှူးမင်းရဲသီဟသူကို ခေါ်ပြရ၏။ (ချုပ်ဝတ်တန်ဆာဆင်ထားသည်ကို ချွတ်ပါစေ) ဆို၍ ချွတ်ပြရ၏။ တရုတ်စစ်ဗိုလ်တို့လည်း မင်းရဲ သီဟသူ၏ တစ်ကိုယ်လုံးကို စမ်းကြည့်ကာ (ဤသူကား သံကိုသွန်းလုပ်သည်နှင့်အတူ မာချာ တောင့်တင်းလှပေသည်။) မင်းရဲသီဟသူက လက်ရုံးကိုတန်းကာ (ဓားနှင့်ခုတ်လော့)ဟုဆို၍ ဓား ကမ်း၏။ တရုတ်ဗိုလ်တို့က မခုတ်ဘဲ (ဤသူသည် လူမဟုတ်၊ နတ်ဘီလူးကဲ့သို့ဖြစ်သည်) ဆိုကာ များစွာ ချီးကျူးကြလေသည်။

မြန်မာနှင့် တရုတ်တို့ စစ်ပြေငြိမ်းရာတွင် စစ်ဦးစီးချုပ် မဟာသီဟသူရက ဆင်ဖြူရှင်မင်း၏ သဘောတူညီချက်ကို မစောင့်နိုင်ဘဲ၊ တာဝန်ယူရွက်ဆောင်ခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် နေပြည်တော်သို့ မဟာသီဟသူရ ပြန်ရောက်လာသောအခါ အောင်ပွဲရစစ်သူကြီးအနေဖြင့် ဂုဏ်ပြုချီးမြှောက်ခြင်းမခံ ရဘဲ၊ တရုတ်တို့ထံမှရလိုက်သော လက်ဆောင်ပဏ္ဏာများကို စစ်သူကြီးများနှင့်တကွ သားမယား များပါ ဦးခေါင်းတွင်ရွက်၍ နေပူကျဲကျဲတွင် တစ်နေကုန်ရပ်နေစေသော ပြစ်ဒဏ်ခံရသည်။ (ဦးဖိုးကျား၏ မြန်မာ့ဂုဏ်ရည်မှ)။

* * *

စစ်ပွဲကို တာဝန်ယူပြီးဆုံးစေသော မဟာသီဟသူရကား ဉာဏ်ပညာကြီးမားသော စစ်သား ဖြစ်သည်။ စစ်အတွေ့အကြုံကြွယ်ဝသော မုဆိုးဘိုမှ ရဲဘော် (၆)ကျိပ်ဝင်ဖြစ်သည်။ အလောင်းဘုရား နှင့်အတူ ရပ်တည်ကာ စစ်သက်တမ်းရှည်ကြာသူလည်း ဖြစ်၏။ စစ်၏ဆိုးရွားမှုကို သူတကာထက် ပိုသိသည်။ စစ်သားကောင်းတို့၏ထုံးစံမှာ လူအသေအပျောက်အနည်းဆုံးဖြင့် စစ်ကို မြန်မြန်တိုက်- မြန်မြန်ပြီးစေလိုသည်။ ဤသဘောတရားအရ မဟာသီဟသူရသည် တရုတ်-မြန်မာစစ်ပွဲကို အနိုင် နှင့်ပိုင်းကာ စစ်ပြေငြိမ်းလိုက်ခြင်း ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။

စစ်ပြေငြိမ်းလိုက်ပြီးနောက် နေပြည်တော်သို့ တိုက်ရိုက်မပြန်သေးဘဲ သောင်းကျန်းနေသော မဏိပူရပြည်သို့ ချီတက်နှိမ်နင်းလိုက်သေးသည်။ ရှင်ဘုရင်က တရုတ်အရေး၌ မကျေနပ်ရှိသည်ကို အမျက်တော်ပြေစေရန် နေပြည်တော်သို့ အောင်ပန်းတစ်ပွင့်အပိုခူးကာ ဆက်သခြင်းဖြစ်သည်။ သို့ သော် မျက်နှာကောင်းကား ရာခိုင်နှုန်းအပြည့် ရသည်မဟုတ်ချေ။ နေပူ၌ တရုတ်လက်ဆောင်များကို တစ်နေကုန် ရွက်လိုက်ရသေးသည်။

စစ်တိုက်ချိန်၌ ရှေ့တန်းစစ်စခန်းနှင့် နေပြည်တော်အစိုးရတို့သည် အဆက်အသွယ်အမျိုးမျိုး ထားရှိကာ တိုင်ပင်ဆောင်ရွက်ရစေမြဲတည်း။ စစ်ဦးစီးများက စစ်ရေးစစ်ခြေအရ ရွက်ဆောင်ရသည်။ နေပြည်တော် အာဏာပိုင်များကလည်း အဘက်ဘက်မှ လိုအပ်သလို အောင်နိုင်ရေးဖြည့်စွမ်း ညွှန်ကြားရစေမြဲပင်။ ဤတွင် ရှေ့တန်းစစ်ဗိုလ်တို့နှင့် နောက်တန်းဌာနချုပ်တို့ အချင်းချင်း နားမလည်မှု များ ဖြစ်ပေါ်လာတတ်သည်။

ဆင်ဖြူရှင်မင်းနှင့် ဗိုလ်မှူးကြီးမဟာသီဟသူရတို့အဖို့ ထိုသို့သော နားမလည်မှု ကြုံခဲ့ခြင်း ဖြစ်လေသည်။ သို့သော် ရှင်ဘုရင်က နန်းတော်ထဲ၌စိတ်ကူးယဉ်ကာ အခြေမှန်ကိုမသိဘဲ၊ ထုတ်ချင်ရာ အမိန့်များ ထုတ်နေသည်ဟူ၍ကား မဆိုသာပါချေ။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ဆင်ဖြူရှင်သည် လည်းကောင်း၊ နောင်တော်ကြီးမင်းသည်လည်းကောင်း ခမည်းတော် အလောင်းမင်းတရားနှင့်အတူ တိုက်ပွဲပေါင်းစုံတို့၌ အမြဲတစေလိုက်ပါခဲ့၍ စစ်ရည်ဝသော စစ်ခေါင်းဆောင်များဖြစ်သည်။ အစစ အရာရာ အခြေအနေသုံးသပ်ကာ မှန်ကန်စွာ ဆုံးဖြတ်ချက်ပေးနိုင်သူများ ဖြစ်သည်။ သေနာပတိ ဦးကောင်း၊ မုဆိုးချုံဗိုလ်ဦးတွန်၊ မဟာသီဟသူရဦးသာတို့နှင့် တိုက်ပွဲအသီးသီးတို့၌ အတူဆင်နွှဲ ခဲ့သော မင်းသားများဖြစ်သည်။

ယခု တရုတ်-မြန်မာ စစ်ပွဲ၌လည်း စစ်မြေပြင်သည် နေပြည်တော်နှင့်ကွာဝေးစေကာမူ တရုတ်တို့သည် အင်းဝမြို့တော်ကိုသိမ်းရန် ဦးတည်လျက်ရှိခဲ့သည် မဟုတ်လော။ တတိယအကြိမ် တရုတ်တို့ဝင်လာစဉ်က အင်းဝနေပြည်တော်နှင့် နှစ်စခန်းသုံးစခန်းမျှသာ ကွာဝေးသောအရပ်သို့ တရုတ်တို့ကျလာကြ၏။ ထိုအချိန်က ဆင်ဖြူရှင်မင်းက အင်းဝမြို့တော်ကို စည်းရုံးရာတွင် မိန့်တော်မူသည်ကား-

(ငါ့နိုင်ငံတော်ကို ပေါက်ရောက်သည်ဆိုသမျှ တရုတ်အလုံးအရင်းတို့သည် ကံကြမ္မာကုန်သည် ချည်းဖြစ်ခဲ့ပြီ။ ပြုစောထိမ်းမင်းလက်ထက်မှစ၍ ထူပါရုံ နရပတိမင်းလက်ထက်မှ ဤခေတ်တိုင် တရုတ်တို့ အကြိမ်ကြိမ်လာရောက် တိုက်ခိုက်ကြသော်လည်း သင်းတို့ ပြန်လည်ဆုတ်ခွာသွားရသည် ချည်းပင်။)

(ယခု တိုင်းနေပြည်သူများ လုပ်ငန်းမပျက် နေထိုင်စားသောက်နေကြစေ၊ တရုတ်တပ်စုကိုလည်း မည်သူတစ်စုံတစ်ယောက်မျှ မဆီးမတားစေနှင့်၊ ခြေရင်းတော်သို့ အရောက်လာကြစေ။ စကျင်ရွှေကြက်ယက်လယ်ပြင်သို့ ရောက်သည့်ကာလမှ ငါသည် ဘေးလောင်းတော် ပျူမင်းထီးကဲ့သို့ အရေးယူတွန်းလှန်မည်။ တရုတ်တို့သည် တောမှမြက်သစ်ရွက်များပမာ မရေမတွက်နိုင် ချီလာသည် ဆိုသည်ကို ငါသည် ညီတော် ၄-ပါးနှင့်အတူ မြစ်ငယ်ကိုဖြတ်ကာ ရွှေကြက်ယက်မှသည် ရွှေတောင်ဦးအထိ ငါကိုယ်တော် စစ်ထိုးမည်)-

သို့လျှင် ဆင်ဖြူရှင်မင်းသည် စစ်မက်ကာလ၌ နေပြည်တော်နှင့် ရှေ့တန်းစစ်မျက်နှာကို ခွဲခြားတတ်သူမဟုတ်ဘဲ ကျရောက်လာသည့်အန္တရာယ်ကို သူကိုယ်တိုင် ဦးဆောင်ပေးစွမ်းနိုင်ကြောင်း ထင်ရှားလေသည်။ သူသည် အခြေအနေကို အေးဆေးတည်ငြိမ်စွာ သုံးသပ်ကာ စစ်ဗိုလ် စစ်သားတို့နှင့် ပြည်သူတို့၏ဇာတိမာန်ကို လှုံ့ဆော်လျက် ရွပ်ရွပ်ချုံ့ချုံ့ ခုခံတွန်းလှန်ခဲ့ကြသည်။ ထို့ကြောင့် သူ့လက်ထက်တွင် ရှေ့တန်းနှင့်နောက်တန်း ခွဲခြားအသားယူမှုများ ကင်းရှင်းခဲ့သည်ဟု ဆိုရပေမည်။

တရုတ်တို့ ၄-ကြိမ်မြောက် အရေးနိမ့်ပြီးနောက် စစ်ပြေငြိမ်းရန် စကားကမ်းလှမ်းသောအခါ စစ်သူကြီးမဟာသီဟသူရက ပြန်ကြားချက်ပြုသည်ကား-

(ငါတို့သခင် နေထွက်ဘုရင်သည် မင်းကျင့်တရားတို့နှင့် ပြည့်စုံသည်ဖြစ်၍ တရုတ်ပြည်၏ နယ်စွန့်နယ်ဖျားကိုမျှ ထိပါးသည်ကို အလိုတော်မရှိ။)

(ဥဒည်မင်းမှာမူကား ပြည်ကြီး ၂ ပြည်ကြား ငါတို့ ကျွန်တော်မျိုးစော်ဘွားငယ်များ စကားကို နာယူပြီးလျှင် ၄-နှစ်တိုင် အကြိမ်ကြိမ်စစ်ဆင်ကာ မြန်မာနိုင်ငံတွင်း ချင်းနင်းဝင်ရောက်လာပုံ မှားလေသောကြောင့် တရုတ်စစ်သည်အပေါင်း ဆုံးပါးပျက်စီး၍ ဆင်းရဲကြီးစွာတွေ့ကြလေသည်။)

(၃-နှစ်၊ ၄-နှစ်ကို မဆိုထားနှင့်ဦး၊ နှစ်တစ်ရာပင် ငါတို့တိုင်းနိုင်ငံအတွင်း ချင်းနင်းပေါက် ရောက် လာချေသည်ရှိသော် ဤကဲ့သို့ချည်း ဆင်းရဲတွေ့ကြရလိမ့်မည် မချွတ်ဖြစ်သည်။)

ဤသည်မှာ တရုတ်-မြန်မာစစ်ပွဲတွင် မြန်မာတို့ကကျူးကျော်ဆင်နွှဲရန် ဆန္ဒမရှိပုံ။ ခုခံစစ်ကိုသာ ဆင်နွှဲပုံ။ ယင်းခုခံစစ်များတွင် တပ်မတော်သားတို့၏ စိတ်ဓာတ် ခိုင်မာပုံ။ သုံးလေးနှစ်ကိုမဆိုထားဘိ နှစ်တစ်ရာပင်တိုင်သော်လည်း မြန်မာတို့က ခုခံတော်လှန်ရန် အဆင်သင့်ရှိကြပုံကို မဟာသီဟသူရက ဥဒါန်းတွင်ရစ်စေသည့် မိန့်ခွန်းတည်း။

(အခြေပြ မြန်မာနိုင်ငံရေးသမိုင်း ဒုတိယတွဲ (ပထမပိုင်း မှ)

ယိုးဒယားမင်းသား ချူလာရေးသော (ဘဝရှင်)ခေါ် စာအုပ်၌ မြန်မာစစ်သူကြီး မဟာသီဟသူရ နှင့်ပတ်သက်၍ မှတ်ဖွယ်အကြောင်းအရာ ရေးသားပါရှိ၏။ ၁၁၃၆-ခု၌ ဆင်ဖြူရှင်မင်းက မဟာသီဟ သူရကို စစ်ဦးစီးခန့်ကာ ယိုးဒယားသို့ချီစေသည်။ ယိုးဒယားတို့က အယုဒ္ဓယမြို့တော်သစ် ထူထောင် ခြားနားကြသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ သို့သော် ထိုအချိန်၌ ဆင်ဖြူရှင်မင်းသည်လည်းကောင်း၊ စစ်သူကြီး မဟာသီဟသူရသည်လည်းကောင်း အရွယ်ဟိုင်းလျက် စစ်ရေး၌ လက်ပန်းကျချိန်သို့ ရောက် နေချေပြီ။ ယခင်ကလို အားကြီးမာန်တက် တိုက်ခိုက်ခြင်းမပြုတော့ချေ။ အလွယ်တကူ နှိမ်နင်း၍ မရသောအခါ အပင်ပန်းမခံတော့ဘဲ လက်လွှတ်လိုက်လေသည်။

ချူလာမင်းသား၏ ရေးသားချက်ကား-

(၁၁၇၆ ခုတွင် ပိတ်စနုလောက်မြို့ အနောက်ဘက်တွင်တပ်စွဲနေသော မြန်မာတို့ကို တိုက်ခိုက်ရန် ဗန်ကောက်မြို့မှ ဗိုလ်ချုပ် ချာကရီကို တာဝန်ပေးလိုက်သည်။ မြန်မာဗိုလ်ချုပ်ကြီး မဟာသီဟသူရ မှာ အသက်အရွယ်ကြီးရင့်ပေပြီ။ ယိုးဒယားက အကြိမ်ကြိမ်ဖိ၍တိုက်ရာ စစ်မြေပြင်၌ အနိုင်ရသော်လည်း မြန်မာတို့၏ ခံတပ်ကိုကား သိမ်း၍မရနိုင်ဘဲရှိနေ၏။ မဟာသီဟသူရက သူ့နေရာကို အမြဲပြန်ရောက်နေ ၏။ မကြာမီ ဗိုလ်ချုပ်ချာကရီထံသို့ မြန်မာတပ်မှ သဝဏ်လွှာတစ်စောင် ရောက်လာ၏။)

(အဲသက် ၆၀-ကျော် မဟာသီဟသူရက 'အသက် ၃၉-နှစ်ရှိ ယိုးဒယားဗိုလ်ချုပ်အား စစ်ပြေ ငြိမ်းရန် အကြံပြု၏။ ထို့ကြောင့် အပစ်အခတ်ရပ်စဲကာ ကွင်းပြင်၌ တပ်ကြီး ၂-ခု ရင်ဆိုင်ကြသည်။ ဗိုလ်ချုပ်ကြီးနှစ်ဦးသာလျှင် မြင်းစီးကာ တစ်ဦးကိုတစ်ဦး ချဉ်းကပ်ကြသည်။)

(လက်ဆောင်ပဏ္ဏာများ အလဲအလှယ်ပြုပြီးနောက် မဟာသီဟသူရက မိန့်ဆိုသည်မှာ "မြန်မာတို့က ယိုးဒယားကို အနိုင်ယူခဲ့သောနေ့များ ကုန်ဆုံးပါပြီ။ ယခု ယိုးဒယားဗိုလ်ချုပ်မင်းသည်

အလွန် စွမ်းရည်သတ္တိနှင့်ပြည့်စုံပါပေသည်။ တစ်နေ့တွင် ဗိုလ်ချုပ်ချာကရီသည် ထို ထူးခြားသော အရည်အချင်းတို့ကြောင့် ယိုးဒယားထီးနန်းနှင့် ထိုက်တန်ကြောင်း ထင်ရှားလာပါလိမ့်မည်” ဟူ၍ ချီးကျူးပြောဆိုလေသည်။)

မြန်မာဗိုလ်ချုပ်က ဤသို့ မိန့်ကြားချက်မှာ ခြေထိုးသောသဘောဖြင့် ယိုးဒယားတို့ကို သွေးခွဲ ခြင်းပြုသည်ဟု ဝေဖန်သူများရှိခဲ့၏။ မြန်မာဗိုလ်ချုပ်၏ မြောက်ပင့်မှုကြောင့် ထိုအချိန်မှစ၍ ဗိုလ်ချုပ်ချာကရီသည် သွေးကြီးမွေးကြီး ဖြစ်လာသည်ဟုလည်း ဆိုကြ၏။ သို့သော် ထူးခြားချက်ကား ထိုအချိန်မှစ၍ မြန်မာတို့က ယိုးဒယားဘုရင် တပ်ဆင် လက်ထက်တော်တွင် ကျူးကျော်တိုက်ခိုက်ခြင်း မပြုတော့ချေ။

(ဗိုလ်ချုပ်ချာကရီအတွက် စစ်ဘုရင်ဟူသောဘွဲ့တစ်ခု တိုးမြှင့်ရရှိခဲ့၏။ နောင်သောအခါ ရာမဘုရင်အဖြစ် ချာကရီမင်းဆက်ကို ထူထောင်ခဲ့သည်) ဟူ၍ ရေးသားပါရှိလေသည်။

မဟာသီဟသူရသည် ယိုးဒယားဗိုလ်ချုပ်ချာကရီနှင့် စစ်ပြေငြိမ်းပြီးနောက် တပ်များကိုရုပ်သိမ်း ကာ မုတ္တမမြို့၌ မိုးခိုနေ၏။ ထိုနှစ် (၁၁၃၈)၌ပင် ဆင်ဖြူရှင်မင်း နတ်ရွာစံလေသည်။

* * *

စဉ့်ကူးမင်း နန်းတက်ပြီးနောက် နေပြည်တော်သို့ပြန်ခဲ့ရန် အမိန့်ရရှိပြန်လာ၏။ ရာထူးဟောင်း ဖြစ်သော လွတ်တော်ဝန်ကြီးနေရာကို ပြန်ပေးသဖြင့် ဆင်ဖြူရှင်ခေတ်မှာလိုပင် ဆက်လက်ဆောင် ရွက်ရပြန်သည်။

မဟာသီဟသူရသည် ရဲဘော်(၆)ကျိပ်ဝင်အဖြစ် သူ၏ရောင်းရင်းကြီး မင်းခေါင်နော်ရထာနှင့် အဖြစ်တူသော အချက်ရှိ၏။ မိမိကိုယ်တိုင် မဟာနွယ်မဟုတ်စေကာမူ သားသမီးများက မင်းသားများ နှင့် ညားခဲ့သဖြင့် ဆွေတော်မျိုးတော်စာရင်း၌ ပါဝင်နေလေသည်။

ဆင်ဖြူရှင်မင်းမှာ မဟာသီဟသူရနှင့် မယားညီအစ်ကိုဖြစ်၏။ သူ၏ဇနီးမှာ မိဖုရားခေါင်ကြီး၏ အစ်မအရင်းဖြစ်နေသည်။ ထိုအဖြစ်ကြောင့်လည်း အခွင့်အရေးအပိုမရပါချေ။ တရုတ်များနှင့် စစ် ပြေငြိမ်းခဲ့သောကြောင့် ဆင်ဖြူရှင်ကဒဏ်ခတ်ရာတွင် ထိုမိဖုရားခေါင်၏အစ်မကြီးမှာလည်း တရုတ် လက်ဆောင်များကို ခေါင်း၌ရွက်ကာ တစ်နေ့လုံး နေလှန်းခံခဲ့ရသည် မဟုတ်လော။

သားတော်စဉ့်ကူးမင်း နန်းတက်သောအခါ ဆွေမျိုးနှစ်ထပ်ကွမ်းပင် တော်စပ်လာသည်။ မဟာသီဟသူရ၏သမီးသည် စဉ့်ကူးမင်း၏ မြောက်နန်းမိဖုရားဖြစ်လာ၏။ ထို့ကြောင့် သူ့တူသည် သူ့သားမက်ဖြစ်လာပြန်၏။ သို့သော် မင်းမှုထမ်းဟူသမျှမှာ ကမ်းနားသစ်ပင်ဖြစ်၍ မဟာသီဟသူရမှာ အသက်ကြီးမှ အကုသိုလ်ဝင်သကဲ့သို့ ဖြစ်ရလေသည်။

စဉ့်ကူးမင်းသည် ငယ်ရွယ်သူဖြစ်၍ မျိုးကြီးမတ်ကြီးများထက် လူပျိုတော်များကို ပိုမိုရောနှော တိုင်ပင်၏။ အလောင်းမင်းတရား ရည်မှန်းချက်အတိုင်း သူ၏သားတော်ကြီးများ အစဉ်အလိုက် ထီးနန်းဆက်ခံရမည်ဖြစ်ရာ စဉ့်ကူးမင်းက မြေးတော်အဖြစ် ကြားဖြတ်နေရာယူလိုက်ခြင်း မဟုတ်လော။ ကျန်ရှိသော ဦးရီးတော် ၄-ပါးတို့က ဘယ်သို့ကြည်ဖြူနိုင်ပါမည်နည်း။ သို့ဖြစ်ရာ ဦးရီးတော်များကို ရန်သူအနေဖြင့် မြင်လာ၏။ ခမည်းတော်လက်ထက်က ထိုမင်းသားကြီးများကို အဆောင်အယောင်

ပြည့်စုံစွာပေးထားသော်လည်း သူ့လက်ထက်တွင် ဆက်လက်မပေးလိုတော့။ အဆိပ်ပင်ကြီးများကို ရေမလောင်းလိုတော့။

ဤအချက်နှင့်ပတ်သက်၍ ယောက္ခမကြီး မဟာသီဟသူရနှင့် စတင်သဘောကွဲလွဲခြင်း ဖြစ်သည်။ ဘထွေးတော်ကြီးများကို အထိုက်အလျောက်ရိုသေစွာ ပေါင်းသင်းဆက်ဆံခြင်းသာလျှင် အရှည်ကောင်းကျိုးရှိနိုင်မည်ဟု မဟာသီဟသူရကမြင်၏။ သို့သော် စဉ်းကူးမင်းက နားမထောင်ပါချေ။ ဘထွေးတော်တို့ကို အိမ်ဟောင်း၌ နေခွင့်ပြုသော်လည်း အခွင့်အရေးအားလုံး ရုပ်သိမ်းပစ်၏။ စစ်ကိုင်း၌ ဘထွေးတော်များ တစ်မြို့တည်းအတုံ့မနေရဘဲ တစ်ရွာစီခွဲခြားနေစေ၏။ နောင်တော်ကြီး၏ သားတော် မောင်မောင်ကိုလည်း ဖောင်းကားရွာသို့ပို့၏။

မဟာသီဟသူရကိုလည်း ဝန်ကြီးရာထူးမှဖြုတ်ကာ စစ်ကိုင်းသို့ပို့သည်။ သူ့သမီး မြောက်နန်း မိဖုရားကလည်း သူ့ဖခင်ကိုထောက်ခံသဖြင့် နန်းတော်မှနှင်ထုတ်ကာ စစ်ကိုင်းတိုင်းသို့လိုက်ပါ နေထိုင်စေ၏။ သူ့နေရာကို အခြားမိဖုရားတင်မြှောက်၏။ ဤသည်ကို နန်းကျမိဖုရားက စာရေး ရန်တွေ့သဖြင့် စစ်ကိုင်းမှပြန်ခေါ်ကာ ရေ၌ဖျောက်စေသည်။

ပညာရှိသူရဲကောင်းတို့ အပါး၌မရှိသည်မှစ၍ စဉ်းကူးမင်းအဖို့ ကြာကြာခံနိုင်ဖွယ်မရှိသည်ကို အများခန့်မှန်းနိုင်ပေသည်။ မဟာသီဟသူရ၏ အကြံဉာဏ်ကိုရယူလိုသော မင်းသားအများပင်ရှိကြ ၏။ အလောင်းဘုရား၏ အငယ်ဆုံးသောသားတော် စည်သာမင်းသားက မဟာသီဟသူရကို အား အကိုးဆုံးဖြစ်၏။

သို့သော် စဉ်းကူးမင်းလက်ထက်၌ ရာဇဝတ်သင့်ပြီးဖြစ်သော မဟာသီဟသူရအဖို့ လိမ္မာစွာ မျိုသိပ်နေခဲ့သည်။ စဉ်းကူးမင်းနန်းကျ၍ ဗဒုံမင်းနန်းတက်သောအခါ တစ်လအကြာတွင် စည်သာ မင်းသား၏ လှုပ်ရှားမှုကြောင့် မဟာသီဟသူရနှင့် အပေါင်းပါတို့ကို ၁၁၄၃-ခုနှစ်၌ ကွပ်မျက်လိုက် လေသည်။

ဆင်ဖြူရှင်မင်းသည် စစ်သူကြီးမဟာသီဟသူရနှင့် မယားညီအစ်ကိုဖြစ်၏။ မဟာသီဟသူရ၏ သမီးမှာလည်း စဉ်းကူးမင်း၏ မြောက်နန်းမိဖုရားဖြစ်သည်။

* * *

အပိုင်း ၅

နန်းရံ သားထော်ကြီး (၃)ပါး

- (၁) မောင်လောကီခေါ် နောင်ထော်ကြီး
မိဘစကားနားထောင်သူ
- (၂) မောင်ရွှေခေါ် ဆင်ဖြူရှင်
မိဘစကားကို ပယ်သူ
- (၃) မောင်ခိုင်းခေါ် ဘိုးထော်ဘုရား
ငယ်ကျွန် များနှင့် ရွှင်ပျော်ပျော်

မိဘစကားကို နားထောင်သူ
မောင်လောကီ ခေါ် နောင်တော်ကြီး

အလောင်းဘုရား ဦးအောင်ဇေယျ၏ သားတော်ကြီး နောင်တော်ဘုရား သို့မဟုတ် နောင်တော်ကြီးသည် နိမ့်ချသောမာနဖြင့် ရိုးရိုးစား ရိုးရိုးနေတတ်၏။

ရံဖန်ရံခါ မိမိ၏လူပျိုတော်သားများနှင့် မန်ကျည်းတော၊ မန်ကျည်းပင်အောက်များ၌ ဆားငါးပိစသည်တို့နှင့် မန်ကျည်းသီးများကို ထောင်းထုစားသောက်နေလေ့ရှိ၏။ တစ်ခါသော် မှူးမတ်များက (အရှင့်သား ဤသို့သိမ်ဖျင်းသော အစားအသောက်အလေ့ကို ရှောင်ကြဉ်တော် မူပါ။ မိမိ၏ဂုဏ်နှင့် မတော်ထင်ပါသည်) ဟု လျှောက်ကြသောအခါ နောင်တော်ဘုရားကြီးက (ဤကဲ့သို့ သစ်ပင်အောက်၌ မန်ကျည်းသီး စားခြင်းကြောင့် တိုင်းပြည်၌ တစ်စုံတစ်ရာ ဝန်လေးပါသလော) ဟု မေးတော်မူ၏။ ထိုအခါ မှူးမတ်များက (တိုင်းပြည်၌သော်ကား ဝန်မလေးပါ) ဟု လျှောက်လျှင် (တိုင်းပြည်၌ ဝန်လေးမည့် ကိစ္စကိုမူကား ငါရှောင်ပါအံ့၊ ဝန်မလေးမည့်ကိစ္စ မတားမြစ်လိုပါနှင့်၊ ငါကြိုက်တတ်သည်ကို စားပါရစေ) ဟု အခွင့်ပန်ပြန်သောဟူ၏။

ဤ နောင်တော်ကြီးသည် မင်းဟူ၍ မာန်မာန မထားခြင်း၊ အားအင်သန်စွမ်း ယောက်ျားပီသခြင်းတို့ကို အောက်ပါအတိုင်း သိရ၏။

နောင်တော်ဘုရားမှာ ရွှေဘိုနှင့် စစ်ကိုင်း နှစ်ရပ်လုံးတွင်ပင် ပြောင်း၍ စံနေလေ့ရှိ၏။ မိမိမှာ မြင်းကောင်းလည်း ရှိသဖြင့် ငါစစ်ကိုင်း သွားဦးမည်၊ သို့မဟုတ် ငါရွှေဘိုသွားဦးမည်ဟု ရုတ်တရက် မြင်းစီး၍ ထွက်လာတတ်၏။ နောက်လိုက်နောက်ပါတို့မှာ ကပျာကသီမြင်းပြင်၍ လိုက်ရသဖြင့် မမိသည်က များ၏။

တစ်ခါသော် ဤသို့စစ်ကိုင်းမှ ရွှေဘိုသို့ အပြန် နောက်လိုက်နောက်ပါ အခြွေအရံတို့ ဝေးလံစွာကျန်ရစ်ခဲ့သဖြင့် မိမိတစ်ပါးတည်း ခေါ်တော်အရပ်သို့ (ရွှေဘိုမှ ၁၄ မိုင်ကွာသည်) ရောက်လာလေ၏။ ဤအရပ်၌ သခွားယာခင်း တစ်ခင်း တွေ့လျှင် ဆာမွတ်လှသဖြင့် မြင်းကို ယာခင်းပြင်ဘက်မှာ ချိတ်ထားခဲ့၍ ယာတွင်းသို့ ဝင်ပြီးသော် ယာရှင်ယောက်ျားအား (သခွားသီး

စားပါရစေ) ဟု ကောင်းမွန်စွာ တောင်း၏။ ယာရှင်လည်း မင်းဖြစ်ကြောင်း မသိဘဲ (အလိုရှိသမျှ စားလေ၊ အပင် အနွယ် အကင်းတို့ကို မပျက်စေနှင့်) ဆို၏။ ထိုအခါနောင်တော်ဘုရားသည် သခွားသီးကို ဖြတ်၍မဆွတ်ဘဲ ဆွဲဆွတ်သဖြင့် အပင်အနွယ်များ အုံပါကြွလာပြီးလျှင် အကင်း အပွင့်တို့မှ အတော်အတန်ပျက်စီးလေသည်။ ယာရှင်မြင်သော် (နင်သည်စားရုံစား မဖျက်နှင့်ဟု ငါပြောပါလျက် ဖျက်ရာသလော) ဟု ဒေါသဖြစ်၍ သတ်မည်ပုတ်မည်ပြု၏။ နောင်တော်ဘုရားသည် တစ်စုံတစ်ရာအမျက်မထွက်ဘဲ(နင်ယောက်ျားကောင်း ဆိုသော်သတ်ကြအံ့) ဆို၍ နှစ်ယောက်သား လုံးထွေးသတ်ကြ၏။ ယာရှင်သည်သာ အဖန်ဖန် အောက်ကျ၏။ အတော်ကြာသော် ယာရှင်လည်း မောလှပြီဖြစ်၍ မတတ်နိုင်သဖြင့် အဘယ်သို့သောသူဖြစ်လေသနည်းဟု တွေးတောကာ ထိုင်၍ကြည့် နေ၏။ နောင်တော်ကြီးကား ပြုံးလျက်ပင် စားမြဲ စားလေ၏။

ဤအတောအတွင်း ယာရှင်မိန်းမသည် ထမင်းပိုရောက်လာ၍ ထမင်းတောင်းရှေ့တွင်ချ သော် နောင်တော်ကြီးက (ယောက်ဖ ငါလည်း ထမင်းစားပါရစေ) ဟု ဆို၏။ ယာရှင်လည်း ဒေါသဖြစ်၍ (မစားရဘူး၊ နင်သည် ငါ့သခွားသီးကိုစားလည်းစားသည်၊ ဖျက်လည်းဖျက်သည်၊ နင့်ကိုထမင်းမကျွေးဘူး။ သွားလေ) ဟုဆိုရာ မိန်းမဖြစ်သူက မိမိယောက်ျားအား လက်တို့၍ (ယာပြင်ဘက်မှာ ရွှေကတောင်နှင့်မြင်းကောင်း တစ်စီးချိတ်ထားသည်ကို ငါတွေ့ခဲ့သည်။ လူ သာမည မဟုတ်၊ မင်းဖြစ်ပုံရသည်။ တွေ့ကရာမပြောနှင့်) ဟု အသာတိုးတိုးပြော၍ အကဲခတ်နေကြသည် အတွင်းနောင်တော်ဘုရား၏ နောက်လိုက်နောက်ပါများ မိလာသဖြင့် ဝင်ရောက်၍ရှေ့တော်တွင် ဒူးထောက်ကြမှ မင်းမှန်းသိ၍ ယာရှင်လင်မယားမှာ များစွာကြောက်ရွံ့ ရှိခိုးတောင်းပန်လေ၏။

နောင်တော်ဘုရားသည် ပြုံးရယ်လျက်ပင် (သင်းတို့က တောင်းပန်မရှိသင့်၊ သခွားသီးကို လည်း ငါစားရသည်။ သတ်ပုတ်ကြသည်မှာလည်း သဘောတူဖြစ်သည်။ ငါကား မင်းဖြစ်သည်မှန်၏။ သို့ရာတွင် မကြောက်လင့်၊ ယခု သင့်သခွားသီးများ မှာ အလွန်အရသာရှိသည်။ ငါစံရာရွှေဘိုသို့တစ် ခါလောက်လာရောက်ဆက်ပါဘိ) ဟုမိန့်တော်မူခဲ့သောဟူ၏။

ထိုနောက် များမကြာမီ ယာရှင်သည် ကောင်းနိုးရာရာ သခွားသီးများကို ဆွတ်ခူး ထမ်းဆောင်လျက် ရွှေဘိုသို့ သွားရောက်၍ နောင်တော်ကြီးအား ဆက်သလေ၏။ နောင်တော် ကြီးလည်း ယာရှင်ကို မမေ့ဘဲ ကျေးဇူးတင် စကားပြော၍ ရှေ့တွင် စားတော်ခေါ်တော်မူ၏။ ပြီးမှ ယာရှင်အလိုရှိရာကို တောင်းလေဟု မိန့်တော်မူသောအခါ၊ ယာရှင်မှာ မိမိအရပ်၌ သူကြီး၏ အညှဉ်းအပန်းနှိပ်စက်မှုကို ခံရဖန်များသဖြင့် သူကြီးအာဏာနှင့် လွတ်လျှင်လောကတွင် အချမ်းသာဆုံး ဖြစ်တော့သည်ဟု ထင်မှတ်လျက် တစ်စုံတစ်ရာမတောင်းဘဲ (သူကြီးအာဏာနှင့်တကွ မင်းတိုင်းကျေမှ လွတ်လိုပါသည်) ဟုလျှောက်၏။ နောင်တော်ကြီးလည်း ဤအတွက်ကား ရစိမ့်မည်။ အခြား အလိုရှိသည်ကိုလည်း တောင်းဦးလော့ဟု မိန့်တော်မူသော်လည်း၊ ဤတစ်ခုရလျှင် ကျေနပ် သော ယာရှင်သည် ထပ်၍ မတောင်းတော့ချေ။

ထိုအခါမှ ထန်းရွက်တွင် ယာရှင် အလိုရှိသော အမိန့်တော်ကိုရေး၍ (ဤစာချွန်ကို သူကြီးအား ပြလေ၊ သင်သည်တစ်ဆယ့်နှစ်မှ မင်းတိုင်းကျေလွတ်လိမ့်မည်) ဟုဆို၍ပေးတော် မူ၏။ သေချာသော ယာရှင်လည်း (ဤထန်းရွက် နှင့်စာကိုယူသွားခြင်းဖြင့် သူကြီးက အဘယ်သို့ လျှင် မင်းမိန့်ဖြစ်ကြောင်း ယုံကြည်အံ့လော) ဟု လျှောက်ပြန်မှ နောင်တော်ကြီးကိုယ်တိုင် လက်မှတ် ရေးထိုးရလေ၏။ ဤအခါမှ ယာရှင်သည် စိတ်ချ လက်ချယုံကြည်သဘောကျ၍ ဝမ်းမြောက် ဝမ်းသာနှင့် ယူဆောင်ခဲ့လေ၏။

မိမိအရပ်သို့ ရောက်၍ သူကြီးကို ပြသော် အကယ်ပင်သူကြီး၏ အဆင့်အဆို မင်းတိုင်းကျေ တို့မှ ကင်းလွတ်သဖြင့် အတိုင်းထက်အလွန် ဝမ်းမြောက်လေ၏။

ဤယာရှင်မှာ နောင်တော်ကြီး နောက် ဆင်ဖြူရှင်၊ နောက်စဉ့်ကူးမင်း၊ နောက် ဖောင်းကား မင်းတို့ စိုးစံပြီး၍ နောင်တော်ကြီးညီတော်ဘိုးတော် ဦးဝိုင်း လက်ထက်တိုင်အောင်နေရ၏။

ဘိုးတော်လက်ထက်ကျ၍ အခွန်အတုတ် စသည်တောင်းရာ နောင်တော်ကြီး၏ စာချွန်ကို ပြလေ၏။ ထိုအခါ ဘိုးတော်သည်မိမိ၏ ချစ်လှစွာသော နောင်တော်ကိုယ်တိုင် ရေးသောလက်ရာ ကို အမွေအနှစ်သဖွယ် အလွန်နှစ်သက် မြတ်နိုး တော်မူသဖြင့် (ဤစာချွန်ကို ငါ့အားပေးပါ) ဟုတောင်းရာ မပေးနိုင်ကြောင်း အတင်းငြင်းလေ၏။ ထိုအခါမှ ဘိုးတော်ရိပ်မိ၍ (ငါလည်းဘုရင် ဖြစ်ပါသည်။ သူကြီး၏ အဆင့်အဆိုမှ လွတ်ရန် ငါကထပ်မံ၍ အသစ်တစ်ခု ရေးပေးပါမည်။ ဤစာချွန်မှာ ငါ့နောင်တော်ကိုယ်တိုင် လက်ရာ ဖြစ်၍ မြတ်နိုးအလိုရှိပါသောကြောင့် တောင်းပါ သည်) ဆိုမှ ဤသို့ဖြစ်လျှင် ယူတော်မူပါဟု သဘောတူလေ၏။ ၎င်းနောက် ဘိုးတော်ရေးပေးသော စာချွန်ကို သေသေချာချာကြည့်ရှု၍ လက်မှတ်လိုနေသည်ကို တွေ့လျှင် (လက်မှတ် ထိုးတော်မူ ပါဦး) ဟုလျှောက်သဖြင့် အကယ်ပင် ထပ်မံ ထိုးရပြန်လေ၏။ ဤအခါမှ အေးချမ်းသာယာစွာ ပြန်လေတော့သတည်း။

နောင်တော်ကြီးနှင့် ဦးတွန်တိုက်ပွဲ
(အင်္ဂလိပ်သံတမန် အဲဗတ်၏ ကိုယ်တွေ့ ဖော်ပြချက်)

နောင်တော်ကြီးမင်းလက်ထက်တွင် အင်္ဂလိပ်များထံမှ ကပ္ပတိန်အဲဗတ် (Captain Evatt) ကို ၂-ကြိမ်စေလွှတ်ခစား စေခဲ့သည်။ ၁၇၆၀ခု၊ ဩဂုတ်လ ၂၂ ရက်နေ့၌ အဲဗတ်သည် စစ်ကိုင်းမြို့တော် သို့ ရောက်ရာ နောက်တစ်နေ့၌ ပင် နောင်တော်ကြီးမင်း၏ ရှေ့တော်သို့ဝင်ရသဖြင့် မြန်မာဘုရင်နှင့် အမြန်ဆုံး တွေ့ခွင့်ရသူဟု ဆိုရ ပေမည်။ ထိုအချိန်က စစ်ကိုင်း တစ်ဖက်ကမ်းရှိ အင်းဝမြို့တော်ကို မင်းခေါင်နော်ရထာက သိမ်းပိုက်ထားခိုက်ဖြစ်၍ ဘုရင့်တပ်များက ဝိုင်းရံတိုက်ခိုက်နေပုံတို့ကို အင်္ဂလိပ်သံမှူးကိုယ်တိုင်မျက်မြင် ကြုံတွေ့ခဲ့သည်။

ကျွန်တော်နှင့်အတူ အင်းဝသို့ လိုက်ပါရန် အန်ထော်နီက ငြင်းဆန်၏။ ထိုအချိန်က အလောင်းမင်းတရား ကွယ်လွန်သည်မှာ မကြာသေး၍ တိုင်းပြည်မငြိမ်မသက်ဘဲ အခြေအနေ ရှုပ်ထွေးနေ၏။ လွန်ခဲ့သော မေလအတွင်း ယိုးဒယားမှ အပြန်တွင် လမ်းခုလတ်၌ မြန်မာ ဘုရင် နတ်ရွာစံသည်။ သူ၏ ဒုတိယသားတော် မောင်ရွှေက ခမည်းတော်၏ရိုက်ရာကို ခံယူလိုသည်။ သို့သော် တပ်မတော်၌ပါရှိသော ဗိုလ်မှူး တပ်မှူးတို့က ပထမသားတော်ကြီး မောင်လောက် ခေါ် နောင်တော်ကြီးသာလျှင် ထုံးစံအတိုင်း နန်းဆက်ခံသင့်သည်ဟု ယူဆကာ မောင်ရွှေကို သစ္စာမခံ ရှိနေကြသည်။

ထို့ကြောင့် မောင်ရွှေသည် သူနှင့်စိတ်တူသူ တပ်သားများစုဆောင်းကာ တောင်ငူခေါ်ယိုးဒယား နယ်စပ်ရှိ ဒေသသို့ သွားရောက်၍ သူ့ကိုယ်သူ ရှင်ဘုရင်အဖြစ် ကြေညာလေသည်။

ရှင်ဘုရင်၏ အလောင်းကော်ကို ထိန်းသိမ်း လိုက်ပါသော တပ်မှူး ဗိုလ်မှူးတို့က ဘုရင် နတ် ရွာစံသောသတင်းကို ဖုံးဖိထားကြသည်။ ရတနာ သိမ် နေပြည်တော်ရှိ နောင်တော်ကြီးမောင်လောက် ထံသို့သာလျှင် အဖြစ်မှန်ကို အကြောင်းကြား၏။ မှူးကြီးမတ်ကြီးတို့နှင့်တကွ ဗိုလ်မှူးတို့၏ ထောက်ခံချက်ဖြင့် မောင်လောက်သည် အလောင်းမင်းတရား၏ နန်းကိုအမြန်ဆက်ခံလေသည်။ ရုပ်ကလပ်တော်ကို မုဆိုးဖိုမြို့သို့ခမ်းနားစွာ ဆောင်ယူသင်္ဂြိုဟ်လေသည်။

ပြည်သူ၏ ထောက်ခံမှုကို မရရှိသော မောင်ရွှေသည် နောင်တော်ကြီးမင်းထံသို့ မိမိအမှား ကို ဝန်ခံလျက် လက်နက်ချအပ်ရန် ခွင့်ပန်သည်။ မယ်တော်၏ ကူညီတောင်းပန်ချက်ကြောင့် နောင်တော်ကြီး က မောင်ရွှေကို ချမ်းသာပေးလေသည်။

ထိုအချိန်၌ ရန်သူအပေါင်း ကင်းရှင်းပြီဟု ယူဆကာ နောင်တော်ကြီးမင်းသည် ခမည်းတော် ရှိစဉ်ကမိမိ၏အမိန့်ကို လွန်ဆန်ခဲ့သော ဗိုလ်မှူး ကြီးနှစ်ဦးကို ဆင့်ခေါ်လေသည်။ ထိုဗိုလ်မှူးတို့က လည်းတစ်စုံတစ်ရာ သံသယမရှိဘဲ ခြေတော်ရင်းသို့ အမိန့်တော်အတိုင်း လာရောက်ကြသည်။ ထိုအခါနောင်တော်ကြီးမင်းက ရှေ့တော်သို့ မဝင်စေဘဲ ဖမ်းဆီးကာ ချက်ချင်း ကွပ်မျက်စေလေ သည်။

ဘုရင်သစ် နောင်တော်ကြီးက ထိုသို့ပြုခြင်းမှာ တပ်မတော်တစ်ရပ်လုံး မခံမရပ်နိုင် ဖြစ်စေ သည်။ ထို့ကြောင့် တပ်မတော်က လူကြိုက် အများဆုံးဖြစ်သော မင်းခေါင်နော်ရထာကို ဘုရင်သစ် အဖြစ် ရွေးချယ်တင်မြှောက်လိုက်ကြ၏။ နောင်တော်ကြီးမင်း၏ သစ္စာကိုမခံယူတော့ဘဲ မသေကျန် ရှိသော သူတို့နှစ်သက်ရာ ဗိုလ်မှူးကြီးကို တညီတညွတ်တည်း မြှောက်စားထားခြင်း ဖြစ်လေသည်။

ထို့ကြောင့် မင်းခေါင်နော်ရထာသည် လက်ရွေးစင် စစ်သား၁၂၀၀၀နှင့်အင်းဝမြို့တော်ကို တက်ရောက် သိမ်းပိုက်ကာ နောင်တော်ကြီးမင်း ကို တော်လှန်လေသည်။ မြန်မာပြည်အရပ်ရပ်သို့ သဝဏ်လွှာများ ပေးပို့ကာ သူတို့ဘက်ကို သာလျှင် တရားမင်းအဖြစ် အသိအမှတ်ပြုကြစေရန် စည်းရုံးလေသည်။

ရန်ကုန်မြို့ဝန် မင်းကြီးနော်ရထာထံမှ ကျွန်တော်ကြားသိရသော သတင်းအရဆိုလျှင် နောင်တော်ကြီးမင်း၏ တပ်များက မင်းခေါင်နော် ရထာကို နေရာတကာ အနိုင်ရနေသဖြင့် မကြာမီ အင်းဝမြို့ကို ဘုရင့်တပ်များ သိမ်းနိုင်မည်ဟု ဆို၏။ အခြားသူများကို မေးမြန်းရာ၌ ထိုအတိုင်း မှန်ကြောင်းသိရသည်။

ကျွန်တော်သည် အန်ထော်နီနှင့်အတူ မကြာမီအင်းဝသို့ ဆန်တက်ခဲ့သည်။ ဧရာဝတီ မြစ်ကမ်းတစ်လျှောက်တွေ့ကြုံရသမျှတွင် ပြည်သူလူထုသည် မျှော်အစိုးရကို ထောက်ခံမှု နည်းပါး လေသည်။ ဘုရင့်တပ်များ ဆုံးရှုံးသည်ဟူသော သတင်းကြားချင်သူများ ပိုမိုပေါများလေသည်။ မြို့တွင်းမှ ခုခံနေသော မင်းခေါင်နော်ရထာတပ်များတွင် အမြောက်စိန်ပြောင်းများ မရှိချေ။ ဤသို့ လက်နက်ချို့ယွင်း နေသူများကိုပင် ဘုရင့်တပ်များက မသိမ်းနိုင်ဖြစ်နေ၏။ ဘုရင့်ဘက်မှ ပါဝင်သော လီဗင်ခေါ် ပြင်သစ်စစ်ဗိုလ်တစ်ဦး ကျဆုံးသည်ကြားရ၏။

အင်းဝမြို့တွင်းမှ ခုခံယင်း ဗိုလ်မှူးကြီး မင်းခေါင်နော်ရထာသည် ယိုးဒယားပြည်သို့ လူလွတ်ကာ ယခင်က နန်းကျမြန်မာဘုရင်(ဟံသာဝတီရောက်မင်း) ၏ သားတော်ကို နန်းတက် တော်မူရန် ဖိတ်ခေါ်လေသည်။ ထိုသတင်းကိုလည်း နေရာတကာ ပြောဆိုနေကြလေသည်။ ထို သတင်းကို သုံးသပ်ဝေဖန်ကြရာ၌လည်း ပြည်သူလူထုက ထိုအစီအစဉ်ကို သဘောကျသလို ရှိနေ ပေသည်။ မင်းခေါင်နော်ရထာက သူကိုယ်တိုင် ဘုရင်လုပ်မည် မဟုတ်ဘဲ မြန်မာမင်းဆက်အတိုင်း

တည်တံ့စေရန် ထိုအင်းဝဘုရင်ဟောင်း၏ သားတော်ကို နန်းတင်မည်ဖြစ်လေသည်။ သို့လျှင် မြန်မာပြည် အရပ်ရပ်၌ လှုပ်လှုပ်ရွရွဖြစ်နေ၏။ သို့လျှင် ကျွန်တော်သည် ကြာမြင့်စွာ ဧရာဝတီမြစ် ကို ဆန်တက်ခဲ့ရာ စက်တင်ဘာလ ၂၂ ရက်တွင် စစ်ကိုင်းမြို့သို့ ရောက်ရှိ၏။

စစ်ကိုင်းမြို့ တစ်ဖက်ကမ်းတွင် အင်းဝမြို့ ကပ်လျက်ရှိသည်။ နောင်တော်ကြီးမင်းက တစ်ဖက်၊ မင်းခေါင်နော်ရထာကတစ်ဖက် တိုက်ပွဲ ဆင်နွဲနေကြသည်မှာ ကျွန်တော် ရောက်ရှိချိန်၌ မပြီးဆုံးသေးပေ။

နောင်တော်ကြီးမင်းဘက်မှ စစ်သည်တစ်သိန်းကျော်နှင့် အင်းဝမြို့ကို ဝိုင်းရံပိတ်ဆို့ နေခဲ့ သည်မှာ ၂ လကျော်ခဲ့ပြီ။ အင်းဝမြို့ပတ်လည် ကျုံးမြောင်းတို့မှာ ရေမရှိချေ။ မြို့ခံတပ်သားတို့၌ သေနတ်မှအပ အခြားစစ်လက်နက်ကြီးများ မရှိချေ။ ရှင်ဘုရင်၏ တပ်များက ကိုက်၅၀ အကွာမှ ဝိုင်းကာ မြို့ရိုး များကိုတက်ရန် ကြိုးပမ်းနေကြ ၏။ မင်းခေါင်နော်ရထာ၏ တပ်များက မြို့ ရိုးသို့ ချဉ်းကပ်သူများကို ကတ္တရာစေးနှင့် ငရုတ်သီးမှုန့်များနှင့် ပက်လောင်းခုခံကြ၏။ ထို့ကြောင့် ဘုရင့်ဘက်သားများ မကပ်နိုင်ဘဲ အမြဲလိုပင် ကစဉ့်ကလျား ပြန်ပြေးကြရသည်။ မြစ်ကမ်းနဖူးရှိ တဲကလေးများတွင် ထိုတိုက်ပွဲမှ အပူလောင်သူများ မရှုမလှ ဆေးကုသရပုံကို ကျွန်တော်မြင်ရသည်။

နောင်တော်ကြီးမင်းက အမိန့်ထုတ်ရာတွင် (အမှန်အားဖြင့် ဤသို့ပုန်ကန်ထကြွမှု ပေါ်ပေါက် သည်မှာ ငတွန်နှင့် သူ့နောက်လိုက်များ၏ အပြစ်သာဖြစ်သည်) ဆို၏။

သို့သော် (အင်းဝမြို့ကို ထိုးဖောက်သိမ်းပိုက်နိုင်ချိန်တွင် မြို့တွင်း၌ ရှိရှိသမျှ သက်ရှိ သတ္တဝါအားလုံးကို တစ်ဦးတစ်ယောက်မကျန် သတ်ဖြတ်သုတ်သင်စေ) ဆိုပြန်၏။

နောက်နေ့နံနက်တွင် တပ်တွင်းဗိုလ်- ၂ ဦးကို ရှင်ဘုရင်က ဖမ်းချုပ်သည်ဟု ကြားရ၏။ အင်းဝမြို့တွင်းမှ ဦးတွန်ခေါ် မင်းခေါင် နော်ရထာထံမှ ပေးပို့သောစာကို သူတို့လက်မှ ရရှိ၍ ဖြစ်သည်ဆို၏။ ထိုစာ၌ ဟံသာဝတီရောက်မင်း၏ သားတော်သည် ယိုးဒယားပြည်၌ ခိုလှုံရာမှ နယ်ခြားတပ်များ ဖွဲ့စည်းကာ အင်းဝသို့ ချီတက်လာနေပြီဟူသော သတင်းပါရှိ၏။ လက်ရှိ နောင်တော်ကြီးဘုရင်က မည်မျှခုခံ တိုက်ခိုက်စေကာမူ မြန်မာပြည်၏ ရိုးရာမင်းဆက် မဟာသွေး စစ်မှန်သူအဖြစ် အန္တရာယ်ဟူသရွေ့ အောင်မြင်မည်မချွတ်ဟု ပါရှိလေသည်။

တခြားသတင်း တစ်ရပ်မှာလည်း ညီတော် မောင်ရွှေကိုပင် ဘုရင်တင်မြှောက်ရန် နောင်တော်ကြီး မင်းကို နန်းချလိုသူတို့ လှုပ်ရှားနေကြောင်း ဖြစ်၏။ တိုင်းပြည် မငြိမ်မသက်သည်မှာ ကြာမြင့် လျက် နောင်တော်ကြီးကလည်း အခြေအနေကို ထိန်းသိမ်းနိုင်ပုံ မပေါ်သဖြင့် ထိုသို့ ပြောင်းလဲစေ ရန် အချိန်ကျရောက်နေပြီဟု ထိုဂိုဏ်းသားများက ဆိုကြ၏။ ဤသတင်းလည်း မှန်ကန်ကြောင်း ကျွန်တော်ထောက်လှမ်းသိရှိရသည်။

ထိုဟံသာဝတီပါမင်း၏ သားတော်မှာ ပဲခူး သားများ အင်းဝကိုသိမ်းပြီးနောက် အလောင်းမင်း တရား၏ မုဆိုးဖိုမြို့သို့ ပြေးဝင်ခိုလှုံခဲ့သည်။ ထိုမှတစ်ဖန် ကွေ့ရှမ်းများထံသို့ တိမ်းရှောင်ခဲ့သည်။ ထို့နောက် ယိုးဒယားပြည်ဘက်သို့ကူးသွားခဲ့သည်။ အလောင်းမင်းတရားသည် အောက်ပြည်သို့ မစုန်ဆင်းမီ မြန်မာတပ်ဖွဲ့တစ်ခု ယိုးဒယားသို့စေလွှတ်ကာ ထိုမင်းသားကို ရှာဖွေစေခဲ့သည်။

(ဤဖြစ်ရပ်ကို အပိုင်း၄-၌ ပါရှိသော မင်းခေါင်နော်ရထာ ဦးတွန်၏အတ္ထုပ္ပတ္တိနှင့် ပူးတွဲ သုံးသပ်ရန် ဖြစ်ပါသည်။)

ဖခင်စကားကို ပယ်သူ
မောင်ရွှေ ခေါ် ဆင်ဖြူရှင်

ဆင်ဖြူရှင်မင်းသည် မြန်မာတို့ အစားရိက္ခာအတွက် အားကိုးရသော ကျောက်ဆည်နယ် နှင့်လည်းကောင်း၊ ရှမ်းပြည်တောင်တန်းဒေသများနှင့်လည်းကောင်း အသွားအလာလွယ်ကူမည့် နေရာကို အလိုရှိလေသည်။ ထို့ကြောင့် ဧရာဝတီမြစ်နှင့် ဒုဋ္ဌာဝတီမြစ်တို့ဆုံရာ အင်းဝမြို့ဟောင်း ကိုပင် ပြန်လည်ပြုပြင် ထိန်းစိုက်ရန် ဆုံးဖြတ်လိုက်သည်။ ရွှေဘိုမြို့ကို မင်းနေပြည်တော်အဖြစ် မှ စွန့်လိုက်သည်။ သို့သော် ထိုအောင်မြေမှ ဝေးလွန်းသော ပဲခူး၊ ဒဂုံစသည့်အောက်ပြည်များကို ကားစိတ်ကူးမထည့်ပါချေ။ ထိုအချိန်က သူ့မိန့်ဆိုချက်မှာ မြန်မာပီသပေသည်။

(အင်းဝမြို့တော်သည် သတိုးမင်းဖျားတည်ထောင်စဉ်ကာလက အင်းကိုးအင်းနှင့် ချိုင့်ဝှမ်း ပေါသောအရပ်ဖြစ်၍ တစ်ကြောင်း၊ ပြည်သူ့ အပေါင်းတို့ မမှီမခိုလောက် ရှိလေသည်။ ရာဇဌာနီ မင်းနေပြည်ဆိုသည့် အရာသည် ရဟန်းရှင်လူပြည်သူသတ္တဝါအပေါင်းတို့ မှီခိုရအောင် အပြီးအပိုင် တည်ထောင်ရသည် ဖြစ်မှ သံဃာတော်တို့ စိတ်နှလုံး နှောင့်နှေးခြင်း ကင်း၍ ပရိယတ္တိ၊ ပရိပတ္တိ ကျင့်ဆောင်ပွားများနိုင်သည်။ ပြည်သူတို့လည်း စိတ်ကျ နှလုံးကျ လုပ်စားဆောင်စား စီးပွားတိုးတက် ၍ ဒါနသီလပွားများရာသည်။ ယင်းတို့မှလည်း ပြည်ထဲရေးလေးမျက်နှာ ပွင့်လန်း သာယာ၍ ဘုရားသာသနာတော်ထွန်းတောက်ရာသည်။ ယင်းသို့မှလည်း သာသနာ့ ဒါယကာ ငါအရှင် ဧကရာဇ်မင်းမြတ်ပြည်ကြီးဝယ် ရှင်လူအပေါင်းတို့ အမှီအခိုရအောင် မင်းနေပြည်ကို ဖွင့်၍တည် ပြန်လေသကဲ့သို့ မြို့တော်ကြီး အသစ် ငါဖွင့်၍တည်တော်မူမည်)

လှေကြီးကို ဝန်တင်၊ အရင်က နေရာဟောင်းကို
ပြောင်းကြစို့လေး။
အိမ်တန်းရှည်၊ မင်းနေပြည်ရွှေဝမို့
သာလှတယ်လေး၊ အိုအေး
လိုက်ပါမယ်လေး၊ အိုအေး
နေရစ်ပါဘူး၊ ရွှေဝမြို့သာခေါင်ကြူး၊
အို၊ ဖောင်နှင့်ကူး။

အင်းဝမြို့တော်ဟောင်း နေရာတွင် ရဟန်းရှင်လူတို့ မမှီမခိုလောက်၍ အဝန်း ၁၈၂၇၅၀ တိုးချဲ့တည်ဆောက်ရာ ၁၇၆၇ခုတွင် အင်းဝမြို့ တော်သည် ဝပြောစည်ပင်လှသည် ဖြစ်၍ သဲသဲ ရုတ်ရုတ် နေ့ညမဆိတ်မညံ ဖြစ်လေသည်။

တရုတ်ကို ငါတိုက်မည်

တရုတ်နှင့် တတိယအကြိမ်တိုက်ပွဲတွင် အင်းဝနေပြည်တော်သို့ရောက်ရန် တရုတ်တပ်များ မေမြို့ကို ကျော်လွန်နီးကပ်နေကြောင်းကို ဆင်ဖြူ ရှင်မင်းကြားလျှင် မိန့်တော်မူသည်ကား-

(ပြုစောထီးမင်း လက်ထက်တွင် တစ်ကြိမ်၊ နရသိဟပတေ့ လက်ထက်တွင် တစ်ကြိမ် မင်းခေါင်ကြီး လက်ထက်တွင် တစ်ကြိမ်၊ ထူပါရုံ နရပတိလက်ထက်တွင်တစ်ကြိမ်၊ ပင်းတလဲနှင့် ပြည်မင်းလက်ထက်တွင်တစ်ကြိမ်၊ တရုတ်တို့ အကြိမ်ကြိမ်လာရောက် တိုက်ခိုက် ကြသော်လည်း ပြန်လည်ဆုတ်ခွာ သွားရသည်ချည်း မဟုတ်လော။

ယခင် တရုတ်တို့ ချီလာပြန်သည်မှာလည်း ယင်းတို့ လက်နက် ဗိုလ်ပါ ဆင်မြင်း ၃စု။ တစ်စုခန့်သာ ကျန်သည် မဟုတ်လော။ ယခု တစ်ဖန် ချီလာပြန်သည်မှာ ငါတို့ နိုင်ငံတော်သို့ ပေါက်ရောက်သည်ဆိုသမျှ တရုတ်အလုံးအရင်းသည် ကံကြမ္မာကုန်သည်ချည်း ဖြစ်ခဲ့လေပြီ။

နေပြည်တော်ပတ်လည် အိမ်ရာကျောင်းကန်များကို မထိမပါး မပျက်မစီးစေနှင့်။ တိုင်း နေပြည်ထူထောင် စားသောက် နေကြစေ။

တရုတ်တပ်စုကိုလည်း မည်သူတစ်စုံ တစ်ယောက်မျှ မဆီးမတားစေနှင့်။ ခြေတော်ရင်းသို့ အရောက်လာကြစေ။

စကျင်ဝ- ရွှေကြက်ယက်လယ်ပြင်သို့ ရောက်သည့်ကာလမှ ဘေးလောင်းတော်ပြု မင်းထီး ကဲ့သို့ ငါ့ညီတော် ၄-ယောက်နှင့် မြစ်ငယ် ကို ဝမ်းဘဲအင်းဘက်မှ ကူးပြီးလျှင် တရုတ်တို့ကို တောမှ မြက်သစ်ရွက်နှင့်အတူ မရေမတွက်နိုင် ချီလာသည်ဆိုသည်ကို ငါကိုယ်တော်တိုင်စစ်ထိုး၍ ရွှေကြက်ယက်ကသည် ရွှေတောင်ဦးသို့ ငါကူးတော်မူမည်)

ဤသို့လျှင် ဆင်ဖြူရှင်သည် အခြေအနေကို အေးငြိမ်း တည်ငြိမ်စွာ သုံးသပ်၍ စစ်သား ရဲမက်တို့၏ ရဲရည်ရဲသွေး ဇာတိမာန်ကို လှုံ့ဆော်ခဲ့ပေသည်။ ပြည်သူအပေါင်းတို့၏ ကျရောက် လာသည့် အန္တရာယ်ကို ဆင်ဖြူရှင်၏ဦးဆောင်မှုအောက်တွင် မဆုတ်မနစ် ရွပ်ရွပ်ချုံ့ချုံ့ ခုခံ တွန်းလှန်ခဲ့ကြသည်။

(အခြေပြ မြန်မာ့ နိုင်ငံရေးသမိုင်းပ-၃)

ဆင်ဖြူရှင်သည် အပြုသဘော၌လည်းကောင်း၊ တိုက်ဖျက်ရေး၌လည်းကောင်း၊ လိုအပ် သလို သိက္ခာအပြည့်အဝနှင့် ဆောင်ရွက်နိုင်ကြောင်း ထင်ရှားပေသည်။ နောင်တော်ကြီးနှင့် ဆင်ဖြူရှင်တို့မှာ ခမည်းတော်နှင့်အတူစစ်မြေပြင် အရပ်ရပ်သို့ ပါဝင်ထမ်းဆောင်ခဲ့သည်ဖြစ်၍ အစွမ်းထက်သော မင်းသားဗိုလ်မှူးများ ဖြစ်ခဲ့သည်။ ရှင်ဘုရင်မှ မွေးသောကြောင့် မထိုက်တန် သော ထိပ်တန်းရာထူးအဆင့်အတန်းရသူများ မဟုတ်ချေ။

ယိုးဒယားဗျူဟာသစ်

ယိုးဒယားသို့ ချီတက်တိုက်ခိုက်ရာတွင် ဆင်ဖြူရှင်ခေတ်၌ စစ်ပရိယာယ် ပြောင်းခဲ့သည်။ ဇင်းမယ်ကို စတင်ရရှိရာတွင် ထိုမြို့ကို အခြေပြုကာ အရှေ့ဘက် လောပြည်တစ်လွှားသို့လည်းကောင်း၊ တောင်ဘက် ဗန်ကောက်မြို့အထိလည်းကောင်း၊ လိုအပ်သလို အချိန်ယူကာစည်းရုံးတိုက်ခိုက်သည်။

ယခင်က ယိုးဒယားသို့ စစ်ချီသွားရာတွင် မြန်မာတို့သည် တစ်ပွဲတိုးအနေဖြင့် သင့်တော်သော စစ်လမ်းကြောင်းမှ အယုဒ္ဓယမြို့တော်သို့ တိုက်ရိုက်ချီတက်လေသည်။ ယခုမူ ဇင်းမယ်ကို ဗဟိုပြုကာ မြန်မာဘုရင်ခံ အုပ်စိုးစေလျက် ထိုမြို့မှ စစ်ကြောင်းများ ဖြာထွက်သည်။ ယိုးဒယားတို့ကလည်း ဤဗျူဟာမှန်ကန်ကြောင်းရေးသားဖော်ပြ၏။ မြောက်ပိုင်း ယိုးဒယားကို ရရှိပြီးမှ တောင်ပိုင်းကို ရနိုင်သည်ဆို၏။

မြန်မာတပ်တို့က ရောက်ရာအရပ်တွင် စည်းရုံးအားဖြည့်ကာ လယ်ယာ သီးနှံများပင် စိုက်ပျိုး ကြသည်။ ဗန်ကောက်မြို့ကို ဝိုင်းရံစဉ်ကလည်း မြန်မာတို့သည် အခိုင်အမာခံတပ်များ တည်ဆောက်ကာ ရေရှည်တိုက်ပွဲဖြင့် အနိုင်ယူခဲ့သည်။

ဆင်ဖြူရှင် ခေတ်၌ ထူးခြားသော မြန်မာ့စွမ်းရည်ကား ယိုးဒယားနှင့် တရုတ်တို့ကို တစ်ချိန်တည်း စစ်ပြု အနိုင်ယူခြင်းဖြစ်၏။ ဆင်ဖြူရှင်ကိုယ်တော်တိုင်ကား မဏိပူရစစ်မြေပြင်သို့ တစ်ကြိမ်ထွက်ခဲ့သည်။ ကျန်စစ်ပွဲကြီးများကို မဟာနော်ရထာ၊ မဟာသိဟသူရ စသော စစ်ဗိုလ်ကြီး များနှင့် ပြီးစီးစေခဲ့သည်။

ထိုခေတ်တရုတ်မြန်မာစစ်ပွဲမှာ ၄-ကြိမ်ဖြစ်ရာ ၄ နှစ်ကြာခဲ့၏။ ၄ ကြိမ်စလုံး တရုတ်တို့ကို အပြတ်အသတ်နိုင်လိုက်ခြင်းတည်း။ သို့သော် စစ်သူကြီးမဟာသိဟသူရ မှာ မျက်နှာကောင်းမရခဲ့။ ရှင်ဘုရင်အမိန့်ကို မစောင့်ဘဲစစ်ပြေငြိမ်းသည်ဆိုကာ နေပြည်တော်သို့ ပြန်ရောက်သောအခါ အောင်ပွဲရ စစ်သူကြီးကို တရုတ်လက်ဆောင်များ ခေါင်း၌ရွက်စေကာ တစ်နေကုန်နေပူ၌ ရပ်စေ၏။

အမှန်အားဖြင့်ထိုသို့ ဒဏ်ခတ်ခြင်းမှာဆင်ဖြူရှင်၏ ရာဇပရိယာယ်ဖြစ်သည်။ သူက စစ်စာချုပ် ကို သဘောမတူဟု ကြိုတင်ကြေညာရာရောက်၏။ သို့မှ ထိုစာချုပ်ကို တရုတ်တို့ ဖောက်ဖျက် လျှင် မြန်မာဘုရင်အဖို့ သိက္ခာကျစရာမရှိဘဲ လိုအပ်သလိုအရေးယူနိုင်၏။

အဖေစကားပယ်စေ

ဆင်ဖြူရှင်သည် အသက် ၃၉ နှစ်၌ နတ်ရွာစံချိန်တွင် မြန်မာနိုင်ငံတော်ကို ဘုရင့်နောင် လက်ထက်ကဲ့သို့ ကျယ်ပြန့်သော ဧကရာဇ်နိုင်ငံဖြစ်စေခဲ့သည်။

သို့သော် ခမည်းတော်အလောင်းမင်းတရား၏ ထီးနန်းဆက်ခံရေး အစီအစဉ်ကို သူပင်ဦးစွာ ဖောက်ဖျက်ကာ ညီတော်တို့ကို ကြီးစဉ်ငယ်လိုက်ထီးနန်းမလွှဲအပ်ဘဲ သူ၏သားတော် စဉ့်ကူးမင်းကို သာ နန်းတက်စေခဲ့သည်။

အလောင်းမင်းတရားက ရာဇသံရွှေပေနှင့် အတိအလင်း ရေးသားမိန့်တော်မူခဲ့သည်ကား (ငါ၏ သားတော်များသည် အစဉ်အလိုက်လက်ညှိုးရှည်တိုကဲ့သို့ ငါ့အရိုက်အရာ ရွှေထီးရွှေနန်းများ ကို သိမ်းပိုက်စိုးစံရစ်ကြရမည်) ဟူ၏။

ပထမသားတော်ကြီး မောင်လောက်သည် နောင်တော်ကြီးအမည်နှင့် နန်းတက်ခဲ့ပြီးနောက် ခမည်းတော်၏ ရာဇသံကို မြေဝယ်မကျလိုက်နာခဲ့ပေသည်။ ညီတော်မောင်ရွှေခေါ် ဆင်ဖြူရှင်ကို အိမ်ရှေ့အရာ၌ ထားရှိခဲ့သည်။

ယိုးဒယား၌ ခမည်းတော် နတ်ရွာစံချိန်၌ မောင်ရွှေသည် ဖောက်ပြန်ကာ နောင်တော်ထံမှ ထီးနန်းကို လုယူရန်ပင် ကြံစည်ခဲ့သည်။ တပ်မှူး၊ ဗိုလ်မှူးတို့က သူ့ကို လက်မခံ၍သာ ထိုအကြံ ပျက်ခဲ့လေသည်။ မင်းခေါင်နော်ရထာ၏ ကြိုတင်တိုင်ကြားချက်ကြောင့် နောင်တော်ကြီးက

သိလျက်နှင့်ပင် ညီတော်မောင်ရွှေ လက်နက်ချဝင်သောအခါ မယ်တော်၏ ဖျောင်းဖျချက်ကြောင့် ဒဏ်မခတ်သည်သာမက အိမ်ရှေ့အရာ၌ပင် မြဲစေခဲ့သည်။

နောင်တော်ကြီးမင်း နတ်ရွာစံပြီးနောက် ဆင်ဖြူရှင် နန်းတက်သောအခါ ညီတော်အမြင့်မင်းကို အိမ်ရှေ့အရာ၌ ထားရမည်ကို လျစ်လျူရှုခဲ့သည်။ သူ၏သားတော်စဉ်ကူးမင်းကို အိမ်ရှေ့အဖြစ် သတ်မှတ်ကြောင်း ခပ်ပြောင်ပြောင် ကြေညာခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် အမြင့်မင်းက မခံမရပ်နိုင်၍ ထီးနန်းကို လုပ်ကြံခဲ့သည်။ ထိုအကြံပေါ်ပေါက်သွားသဖြင့် ထုံးစံအတိုင်း ကွပ်မျက်မည်ရှိရာ မယ်တော်ကပင် သားတော်အတွက် ငိုယိုတောင်းပန်သောကြောင့် ရာဇဝတ်မှုမှ လွတ်ခဲ့သည်။

အလောင်းမင်းတရား၌ သားတော်၆-ပါးရှိရာ ဆင်ဖြူရှင် လက်ထက်တွင် မူလအစီအစဉ်ပျက်သည်ဟု ဆိုရပေမည်။

ထီးနန်းဆက်ခံရေး၌ ခမည်းတော်ကို သားတော်က ဆက်ခံလေ့ရှိခဲ့ရာမှ ညီတော်များကို အစဉ်အလိုက် ဦးစားပေးရမည်ဆိုခြင်းမှာ မူသစ်တစ်ရပ်ဖြစ်နေ၏။ ရံဖန်ရံခါ အကြောင်းအားလျော်စွာ ညီတော်များဆက်ခံနန်းတက်ခြင်း ရှိခဲ့သည်မှန်၏။ သို့သော် ညီတော် ၆-ပါးစလုံး အလှည့်ကျ နန်းတက်စေခြင်းမှာ မကြုံဖူးသော အစီအစဉ်ဖြစ်၍ သားတော်များအတွက် လိုက်နာရန် ခဲယဉ်းပေမည်။

ထို့ကြောင့် သွေးထွက်သံယို နန်းလုပွဲများ ပေါ်ပေါက်ဖွယ် ဟောကိန်းများ ရှိခဲ့၏။ ထိုအတိုင်း ကြုံရသော ကုန်းဘောင်ခေတ်နန်းတွင်း သွေးချောင်းစီးမှုများသည် ဆင်ဖြူရှင်ခေတ်၌ မြစ်ဖျားခံ၏။

မောင်စိုင်းခေါ်ဗဒုံမင်း
ပယ်ကျွန်များနှင့် ရွှင်ပျော်ပျော်

ဗဒုံမင်းခေါ် ဘိုးတော်မင်းတရားကြီးကား မြန်မာ့သမိုင်းတွင် စံချိန်အမျိုးမျိုး ချိုးနိုင်ခဲ့သော မင်းပေတည်း။ သူနှင့်ပတ်သက်၍ မှတ်သားဖွယ် အချက်အလက်တို့ကား-

(၁) ကုန်းဘောင်ခေတ်တွင် နန်းသက်အရှည်ဆုံး ဘုရင်ဖြစ်သည်။ ၁၁၄၃ခုနှစ်၌ နန်းတက်ရာ အိမ်နိမ့် ၃၈နှစ်၊ နန်းစံ ၃၇နှစ်ဖြစ်ခဲ့သည်။ သူနန်းရခါနီးက ဆေးတံတဘောင်ပေါ်ခဲ့သည်မှာ-

ရွှေလရယ်သာ
ဘုရားတကာဘယ်ကိုသွား
ဆေးတံနှင့်များလျား
အပျိုကလေးအိမ်
စည်းစိမ်ခံအဖေသွားမယ်
ဆေးတံနှင့်များလျား။

ထိုဆေးတံ တဘောင်အရ နန်းစံ ၃၇နှစ်တိုင် စိုးစံတော်မူရလေသည်။

(၂) ထိုတဘောင်အရ မိဖုရားမောင်းမမိသံများလည်း စံချိန်ချိုးလောက်အောင်ပင် ပေါများ လှပေသည်။ စာရင်းဝင် ဆွေတော်မျိုးတော်မိသားစုကား-

(က) မိဖုရားကိုယ်လုပ်တော်ပေါင်း	၅၄
(ခ) သားတော်ပေါင်း	၇၀
(ဂ) သမီးတော်ပေါင်း	၆၇
(ဃ) မြေးတော် (ကျား)	၁၀၉
(င) မြေးတော် (မ)	၁၃၀
(စ) မြစ်တော် (ကျား)	၄၉
(ဆ) မြစ်တော် (မ)	၁၇
(ဇ) တီတော်	၄
စုစုပေါင်း	၅၀၀

(၃) ကုန်းဘောင်ခေတ် မင်းအပေါင်းတို့၌ အကျယ်ပြန့်ဆုံးသော မြန်မာနိုင်ငံတော်စိုးစံသူ၊

(၄) မြန်မာပြည်၌ အကြီးဆုံးသော မင်းကွန်းပုထိုးတော်နှင့်

(၅) အာရှတိုက်၌ အကြီးဆုံးခေါင်းလောင်းတော်ကြီးတို့၏ ဒါယကာ၊

(၆) နန်းတက်ချိန်တွင် အရှည်လျားဆုံး ၃၃ လုံးပါသော ဘွဲ့တံဆိပ်နာခံတော် ခံယူသူ (သီရိပဝရ ဝိဇယ နန္ဒယသ ဩဘဝနာဒိတျာ ဓိပတိပဏ္ဍိတ မဟာဓမ္မာရာဇာ)

ဗဒုံမင်းမွေးဖွားချိန် ၁၁၀၆ ခု၊ တော်သလင်း လဆုတ်၆-ရက်၊ တနင်္လာနေ့ကား အင်းဝနေပြည်တော်ကြီးကို မွန်များ ဝိုင်းရံတိုက်ခိုက်နေချိန် ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့်ပင် ခမည်းတော်မယ်တော်တို့က သူ့ကို မောင်ဝိုင်းဟု နာမည်မှည့်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်၏။

သို့လျှင် မောင်ဝိုင်း မွေးဖွားချိန်က မြန်မာပြည်မှာ ထီးသုဉ်းနန်းသုဉ်းဘဝသို့ ရောက်နေခဲ့ရာ ထိုအခြေအနေမှ ခမည်းတော် အလောင်းမင်းတရားက တိုင်းပြည် ပြန်လည်ထူထောင်ခဲ့သည်။ သားတော် မောင်ဝိုင်းသည် ဗဒုံမင်းအဖြစ် ၁၁၄၃ ခု၌ နန်းတက်ပြီးနောက် ရခိုင်ပြည်ကို အိမ်ရှေ့မင်းအား စေလွှတ်သိမ်းပိုက်နိုင်ခဲ့သဖြင့် တိုင်းနိုင်ငံ ပိုမိုကျယ်ပြန့်လာခဲ့သည်။

ကုန်းဘောင်ခေတ်ကို ထက်ဝက်ပိုင်းလျှင် ၆၆ နှစ် ဖြစ်လျက်၊ ဗဒုံမင်းက စိုးစံချိန်သည် ထိုခေတ် အထွတ်အထိပ်မွန်းတည့်ချိန်ကဲ့သို့ ရှိနေပေသည်။ ၁၁၈၀ ခုနှစ်၌ ဗဒုံမင်း နတ်ရွာစံရာ ထိုကာလ၏ ရှေ့ပိုင်း၆၆ နှစ်မှာ မြန်မာတို့၏ တက်ချိန်ဖြစ်လျက်၊ ထိုကာလ၏နောက်ပိုင်း၆၆ နှစ်မှာ မြန်မာတို့၏ ကျချိန် ဖြစ်ခဲ့သည်။ စစ်ကိုင်းမင်း၊ ပုဂံမင်း၊ သီပေါမင်းတို့ လက်ထက်တွင် အင်္ဂလိပ်တို့နှင့် စစ်မက်ဖြစ်ပွားရာမှ မြန်မာတို့လုံးပါးပါးခဲ့သည်။

အမှန်အားဖြင့် ဗဒုံမင်းလက်ထက်မှ စ၍ အင်္ဂလိပ်တို့က မြန်မာပြည်ကို စတင်ထိပါးခဲ့ကြ၏။ သို့သော်(ဗဒုံမင်းသည် ကျားကဲ့သို့ ကြမ်းကြုတ်ရက်စက်သည်) ဟုမှတ်ချက်ချကာ သူ့လက်ထက် တစ်လျှောက်လုံး မကပ်ဝံ့ရှိခဲ့ကြပေသည်။ ဤသည်လည်း ထူးခြားချက်ပင်ဖြစ်၍ သူပင် (ကုန်းဘောင်ပရမေ) ဟု ခေါ်ထိုက်ပေသည်။

(၇) အင်္ဂလိပ်တို့က ဗဒုံမင်းကို ကျားနှင့်နှိုင်းပြီးနောက် မြန်မာသံဃာတော်များက သူ့ကိုမျောက်နှင့်နှိုင်းသည်လည်းရှိခဲ့၏။ ကုန်းဘောင်ခေတ်၌ သံဃာလောကတွင် အတင်နှင့် အရံဂိုဏ်းဟူ၍ ပဋိပက္ခရှိခဲ့ရာ ဗဒုံမင်းက အတင်ဂိုဏ်းဆရာတော် အတုလမထေရ်ကို အရုံးပေးကာ လူဝတ်လဲစေသည်။ လှေဦး၌ ကိုယ်လုံးတီးထားလျက် ခြင်းတောင်းအုပ်ကာ ထိုဘုန်းကြီးလူထွက်ကို ဧရာဝတီမြစ်ရိုးတစ်လျှောက် သံချပ်ထိုး ရှုတ်ချစေခဲ့သည်။ အခြား သံဃာတော်တို့အားလည်း သာသနာဒါယကာဘုရင်အနေဖြင့် သဲကျုံးစေခြင်း၊ ရေခပ်စေခြင်း စသောဒဏ်ပေးမှုတို့ကြောင့် မချမ်းမသာ ဖြစ်စေ၏။

ဘိုးတော်ဘုရားနှင့်ပတ်သက်၍ သုတေသန ပြုလုပ်သူများအဖို့ အထူးဝမ်းသာစရာ အချက်ကား သူ၏ လှုပ်ရှားမှုနှင့်တကွ သူ့အသံကို ကြားနာရုစားလိုပါက နိုင်ငံခြား စာအုပ်များကို ရှာဖွေလေ့လာရန် မလိုခြင်း ဖြစ်၏။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် သူ့အပါးတော်၌ နာမည်ကျော်ပညာရှိ အမတ်ကြီးဦးပေါ်ဦးက ခစားလျက် ရှိခဲ့ရာ ထိုအမတ်ကြီး၏ လျှောက်ထုံးများ၌ ဘုရင်၏ ရုပ်ပုံလွှာသည် ထာဝရအသက်ဝင်နေပေသည်။ အင်းဝခေတ်၌ ဘုရင် စွာစော်ကဲသည်လည်း ထိုနည်းတူစွာ ဝန်ဇင်းမင်းရာဇာ၏ လျှောက်ထုံး၌သူ၏ ဘဝသရုပ် ပေါ်လွင်နေ၏။ ပုဂံခေတ်က တရုတ်ပြေးမင်း နရသီဟပတေ့သည်လည်း ရာဇသေကြိန် အမတ်ကြီးကို မှီ၍ နန်းရခဲ့သည့်အပြင် မိဖုရားစောကလည်း ပညာရှိ အမျိုးသမီးဖြစ်၍ ဘုရင်အတွက် အမျိုးမျိုး အထောက်အကူဖြစ်ခဲ့ပေသည်။

ဘိုးတော်ဘုရားခေါ် ဗဒုံမင်းအတွက်ကား အမတ်ဦးပေါ်ဦးသာမက ဦးနိုးခေါ် အယူတော် မင်္ဂလာ ပညာရှိကြီးကလည်း အမြဲတမ်းအားကိုးစရာရရှိနေသဖြင့် ဘုရင်အကြောင်းကို နောင်လာ နောက်သားများက ပို၍ စုံလင်စွာသိရှိရပေသည်။ ပညာရှိ အခြွေအရံနည်းပါးသော မြန်မာဘုရင်များ အကြောင်းကိုကား သမားရိုးကျ ရာဇဝင်ဆရာနှင့် ဘုန်းတော်ဘွဲ့ ရေးသူများ ရေးသားဖော်ထုတ်သမျှ ကိုသာ အမှီပြုရလေသည်။

(၁) အင်္ဂလိပ်၏ အလွဲရေးနည်း

အင်္ဂလိပ်သံမှူး မိုက်ကယ်ဆိုင်သည် ၁၈၀၅ ခုနှစ်က အမရပူရသို့ ရောက်ရှိရာတွင် ရှေ့တော်သို့ ဝင်ခွင့်မရမီ တစ်နေ့သ၌ (ရှင်ဘုရင်ကညီလာခံချိန်မှာ အမတ်ကြီးတွေကို လှံနှင့်လိုက်ထိုးသတဲ့) ဟူသော သတင်းထူး သတင်းဆိုးကြီးကို ကြားရလေသည်။ မိုက်ကယ်ဆိုင်အနေနှင့်ကား (ဒီလိုဖြစ်မှာ ပေါ့၊ အာရှတိုက်မှာ အသက်ဦးဆံပိုင် စနစ်လွမ်းမိုးနေတာပဲ၊ လူရိုင်းနိုင်ငံနှင့် ဒိဋ္ဌိတိုင်းပြည် များမှာ ဒီလိုဖြစ်ရပ်တွေဟာ ဖြစ်ရမှာပေါ့၊ မဆန်းပါဘူး) ဟူ၍ ထိုသဘော သူ၏ မှတ်တမ်း၌ ရေးသားခဲ့သည်။ သူ့အနေနှင့် နန်းတွင်းသတင်းကို တစ်ဆင့်ကြားသိခြင်းသာ ဖြစ်သည်။ ထိုညီလာခံ၌ အမတ်ကြီး ဦးပေါ်ဦး ရောက်ရှိနေမည်မလွဲချေ။ ဦးပေါ်ဦးလျှောက်ထုံး၌လည်း ထိုဖြစ်ရပ်ကို အမှန်အတိုင်း ဖော်ပြပါရှိပုံမှာ အောက်ပါအတိုင်းပင်။

(နံနက်ဇနာရီခန့်တွင် ဝန်ကြီး မှူးကြီးတို့သည် ညီလာခံဝင်ရန် လာမြဲလမ်းမှ ကြွလာကြလေသည်။ မမျှော်လင့်သော အဖြစ်အပျက်တစ်ရပ်ကြောင့် ဝန်ကြီးများမှာ အသက်ဘေးမှ လွတ်ရာလွတ်ကြောင်း ပြေးလွှားကြရ၍ ရုတ်ရုတ်သဲသဲဖြစ်သွားလေသည်။

(အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ဘုရင်ကြီးဘိုးတော်ဦးဝိုင်းကိုယ်တိုင် ဒေါသဖြစ်စရာအကြောင်းတစ်ခု ပေါ်ပေါက်လာသဖြင့် စိတ်ကို မထိန်းနိုင်တော့ဘဲလှံစကြာခေါ် လှံကိုကိုင်လျက် ထိုးရန်လိုက်လံသော ကြောင့် ဖြစ်သည်။

(အနီးအနားရှိ အစောင့်အနေများနှင့် မှူးမတ်ဝန်တို့သည် အသက်ဘေးမှ လွတ်ရာလွတ် ကြောင်း အားရှိသမျှပြေးလွှား ပုန်းအောင်းကြသောကြောင့် ဘိုးတော်ဦးဝိုင်းမှာ မည်သူ့ကိုမျှ တစ်ချက်မထိုးရဘဲ ဟောဟဲလိုက်ကာ မော့၍ထိုင်နေလေတော့၏။

(အမတ်ကြီး ဦးပေါ်ဦးလည်း ညီလာခံတက်ရန်လာယင်း ဘိုးတော်ဦးဝိုင်းက မှူးများမတ်များ အားလှံနှင့်လိုက်နေသည်ကိုမြင်၍ မိမိလည်းဘေးအန္တရာယ်ကင်းရန် နန်းဦးလှေကားတက်၌ အုတ်ခုံကို ကွယ်၍ နေလေသည်။

(ရှင်ဘုရင်က သူ့ရှေ့မှ ရုတ်တရက်ကာဆီးပြီး လှံနှင့်ရွယ်ကာ- ရှင်ဘုရင်။ ။ ဟဲ့...ပေါ်ဦး၊ နင်ငါ့ကို မကြောက်ဘူးလား၊ သေပေတော့။

ဦးပေါ်ဦး။ ။ မှန်လှပါ၊ သတ်ယင်တော့ သေရမှာပါဘုရား၊ ဒါပေမဲ့ လျှောက်တင်ရန် ရှိလို့ ခဏသည်းခံပါဘုရား။

ရှင်ဘုရင်။ ။ ကဲ...မြန်မြန်တင်။

ဦးပေါ်ဦး။ ။ မနက်က ညီလာခံလာရင်း ပုဏ္ဏားတော်ပညာရှိများက ကျွန်တော်မျိုးနှင့် သံနှင့် မတည့်လို့ ဝေးဝေးက ရှောင်ရပါမယ်တဲ့ဘုရား။

ရှင်ဘုရင်။ ။ (ပြုံးတော်မူကာ) ကဲပါဟယ်။ ညီလာခံနီးပါပြီ၊ လုပ်မနေပါနှင့် သွားမှာသွားပါ။

ဤတွင် ဦးပေါ်ဦးက မျက်စိကို မှိတ်လျက် ဘုရင်၏ရှေ့မှ ဖြတ်သွားသည်။

ရှင်ဘုရင်။ ။ ဘာလို့ မျက်စိမှိတ်ရတာလဲဟဲ့။

ဦးပေါ်ဦး။ ။ မှန်လှပါ သံနှင့်မတည့်လို့၊ သံကို မကြည့်ရဲလို့ပါဘုရား။

ဘိုးတော် မင်းတရားက အမတ်ကြီးများကို လှံနှင့်လိုက်သည်ဆိုသော ထိုနေ့က သတင်းအမှန်မှာ အထက်ပါအတိုင်း ဖြစ်သည်။ မြန်မာနန်းတော်တွင် ရှင်ဘုရင်စိတ်ရှူးထ၍ သွေးရဲရဲသံရဲရဲ ဖြစ်နေပြီဟု ဆိုရာ ဤမျှမဆိုပါ။ မြန်မာတို့သည် ဗုဒ္ဓအဆုံးအမကိုခံယူသော နိုင်ငံဖြစ်သည့် အလျောက် ဖြစ်ပေါ်သမျှ ပြဿနာတို့ အတွက် ဖြေဆေးရှိပါသည်။ ဘိုးတော်မင်း၏ ဦးနှောက်ညစ်နွမ်းမှုကို ဦးပေါ်ဦးက ဟာသနှင့် ကုစားနိုင်ပေသည်။

မိဖုရားခေါင်ကြီး မယ်လွန်းမယ်သည်လည်း ရှင်ဘုရင်၌ အာဠာဝကဘိလူး ဝင်ပူးနေပါစေ၊ အပါးတော်သို့ သူရောက်လျှင် အားလုံးပြေပျောက်ရသည်။

ငါးစိပူကို ငွေနှင့်ပေါက်

ဘိုးတော်ဘုရားလက်ထက်တွင် အင်္ဂလိပ်နှင့်စစ်မက်ဖြစ်ပွားခြင်းမရှိသေးသော်လည်း ဆက်ဆံရေးကား ကောင်းသည်ဟု မဆိုသာချေ။ အလောင်းမင်းတရားက ဟိုင်းကြီးကျွန်းရှိ အင်္ဂလိပ်များကို မွန်စစ်ပွဲအတွင်း လှေကန်ကို နှစ်ဖက်နင်းသည်ယူဆကာ ပုသိမ်ဝန် အန်ထော်နီအားအပြတ်သုတ်သင်ရှင်းလင်းစေခဲ့သည်။ ထိုအချိန်မှစ၍ အင်္ဂလိပ်များ နှစ်ပေါင်း ၃၀ ခန့် ကွယ်ပျောက်သွားပြီးနောက်၊ အိန္ဒိယပြည်တွင် ပြင်သစ်များကို အနိုင်ရသောအခါ မြန်မာပြည်ဘက်သို့ သူတို့မြားဦးလှည့်လာလေသည်။

တစ်ခါသော် ပုသိမ်မြို့၌ အကောက်အခွန်များ အင်္ဂလိပ်တို့က ထိပါးပြီးနောက် ဘိုးတော်ဘုရားထံ ရာဇသံပေးရာတွင် (မွန်ပြည်နယ်ကို ပေးတော်မူ၊ သို့မဟုတ် စစ်ဖက်တော်မူ) ဟု ဆို၏။ မင်းတရားကြီးသည်ရွှေစိတ်တော်မအေးသည်နှင့် အယူတော်မင်္ဂလာကို ခေါ်ယူတိုင်ပင်ရာ အမတ်ကြီးက ထိုနေ့နံနက် သူငယ်တို့က ပွဲသဘင်ပြုလုပ်ရာတွင် ကြားခဲ့သော သီချင်းအကြောင်းကို လျှောက်ကြား၏။

ငါးစိပူ၊ ငါးစိပူ
ဝမ်းဗိုက်ကယ်စူစူနှင့်
သိုင်းဘွဲ့ဖြူဒဏ်ထိမှ
ပြန်ချည့်မောင်ဒွေး

အယူတော်မင်္ဂလာ စနည်းတဘောင် သီချင်းအနက်ပြန်ရာတွင်
(ငါးစိပူ) ဆိုသည်ကား ရေနေလူမျိုး၊ ရေလမ်းကလာသူကို ဆိုလို၏။

(ဝမ်းဗိုက်ကယ်စူစူနှင့်) ဆိုသည်မှာ၎င်းအင်္ဂလိပ် မင်းများသည် အခြားတစ်ပါးနိုင်ငံကို တိုက်ခိုက်သိမ်းယူရာ၌ အားရ ရောင့်ရဲခြင်းမရှိသည်နှင့် ငါးစိပူကဲ့သို့ ဝမ်း၌ပြည့်အောင်ပြည်တကာကို ဝါးမျိုသိမ်းပိုက်သော်လည်း ဝမ်းဗိုက်သာစူ၍ တင်းတိမ်ခြင်းမရှိဟု ဆိုလိုသည်။

(သိုင်းဘွဲ့ဖြူ ဒဏ်ထိမှ ပြန်ချည့်မောင်ဒွေး) ဆိုရာတွင် အကယ်၍ ရန်သူတော် ဖြစ်ငြားလည်း စစ်ဖက်တော်မမူလင့်။ ဘွဲ့ဖြူ လက်နက်နှင့်ပစ်တော်မူရမည်ဟု စနည်းက ဆိုလိုကြောင်း လျှောက်တင်သည်။ ထိုအတိုင်း မင်းတရားကြီးက လိုက်နာကာ ငွေတော်တစ်သိန်း စစ်စရိတ်ပြု၍ ပေးလိုက်မှ အင်္ဂလိပ်တို့ မထိမပါးမနှောင့်မယှက် ပြန်ကြ၏။

(ကောင်းမှန်းသိ၊ သာအိတစိုစို) ဟူသကဲ့သို့ အတန်ကြာသောအခါ၊ အင်္ဂလိပ်များ အမရပူရ မြို့တော်သို့ရောက်လာပြန်လျက် (မဟာမိတ်ဖွဲ့ကာ တွဲဖက် သံရုံးဆောက်လိုသောကြောင့် သားရေ တစ်ချပ်စာ မြေအပိုင်စား ပေးသနားတော်မူပါမည့်အကြောင်း) တောင်းလာ၏။

အယူတော်မင်္ဂလာ ဦးနိုးတို့နှင့် တိုင်ပင်တော်မူပြန်ရာ (ယနေ့နံနက် နန်းတော်သို့ လာရာတွင် ဦးပေါ်ဦးနှင့် လမ်းတွင် ဆုံမိပါကြောင်း၊ ဆွမ်းခံကျောင်းသားနှစ်ယောက် သီချင်းဆိုကာဖြတ်သွား ကြသဖြင့် ဦးပေါ်ဦးက (ဒီသီချင်းဟာ အတွင်းတော်နှင့်ဆိုင်တယ်။ သေချာစွာ မှတ်သွားပါ) ဟု မှာကြားပါကြောင်း။ ထိုတဘောင် သီချင်းမှာ-

ပြုံးပြုံး-ပြုံးပြုံးနှင့်
ပါးမှန်းမွှေးနှင့်ပျိုသခင်
ဆေးတံနှင့်ချောလာက
ပျော့ပါနှင့်ရှင်။

ထိုအခါ ဘိုးတော်ဘုရားက (မောင်မင်းရရှိခဲ့သော တဘောင်အရ ထူးထူးထွေထွေ စဉ်းစားယူဆဖွယ်မရှိ၊ တိုက်ရိုက်ဆိုလျက်သား ဖြစ်သောကြောင့် အင်္ဂလိပ်များကို အပိုင်စားမြေပေး သနားတော်မူခြင်းငှာမသင့်) ဟုမိန့်တော်မူ၏။ တွဲဖက်ရုံးဆောက်လုပ်ရန် မြေမရသည်နှင့် အင်္ဂလိပ် များပြန်သွားကြလေသည်။

အင်္ဂလိပ်တို့နှင့် ပတ်သက်သော တဘောင်သီချင်း ၂ပုဒ်စလုံးမှာ အင်္ဂလိပ်တို့ကို ကာတွန်းသဖွယ် ထိထိမိမိရေးဆွဲ သရုပ်ဖော်ထားသကဲ့သို့ ရှိပေသည်။ ငါးစီပူကဲ့သို့ ဘီယာသောက်ကာ ဗိုက်ဖောင်းနေခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ပါးမှန်းမွှေးနှင့် ဆေးတံကိုင်ဆောင်လာသော နယ်ချဲ့ဧည့်သည် ၏ အပေါ်ယံ အပြုံးပန်းသည်လည်းကောင်း မရိုးမကောင်းသော သိုးဆောင်း၏အသွင်သဏ္ဍာန်ကို အမြင်မှန်အတိုင်း ပီပြင်စေပေသည်။

(၂) မြတ်ထင်အတွက် ဝန်ကြီးတစ်နေရာ

ဘိုးတော်ဘုရားမှာ အိမ်နိမ့်မင်းသားကြီးအဖြစ် ၃၇ နှစ်ကြာမျှ နေထိုင်ခဲ့ရာ နောင်တော်စစ်ကိုင်း မင်းနှင့် ဆင်ဖြူရှင်မင်းတို့ လက်ထက်၌ မင်းသားအဆောင်အယောင်တို့နှင့် မြောက်စားသော်လည်း စဉ်းကူးမင်းလက်ထက်၌ အားလုံးသော အခွင့်အရေးများ ရုပ်သိမ်းသဖြင့် ဆင်းရဲစွာနေထိုင်ရ၏။ ၉ နှစ်တိုင် ပင်ပန်းချို့တဲ့စွာ နေထိုင်ရစဉ် အိမ်တော်ပါမောင်ပေါ်ဦး၊ မောင်ကျော်ရွေး၊ မောင်မြတ်ထင် တို့က စစ်ကိုင်းဘက်နေအိမ်တွင် အတူနေထိုင်လုပ်ကိုင်ကျွေးမွေးကြသည်။

ထိုအခါ ကိုယ်လုပ်တော်အချို့ ဈေးရောင်းကြရသည်။ သမီးတော်အချို့ ရက်ကန်းရက်ရသည်။ ကျော်ရွေးက မန်ကျည်းရွက်နုချွေ ပေးရသည်။ ပေါ်ဦးက မန်ကျည်းရွက်နုရောင်းရသည်။ မြတ်ထင်က ဗန်းမော်-ကောင်းတုံသို့ လှေထိုးလိုက်၍ ကျွေးမွေးရသည်။ မိဖုရားကြီးမယ်လွန်းမယ်က ဝါကြိတ်၊ ဝါဖန်၊ ဗိုင်းငင်လုပ်ရသည်။ ဘိုးတော်ဦးဝိုင်းက ချည်ခင်များကို မဲနယ်ဆိုးပေးရသည်။

သားတော်သမီးတော်များက ထိုအိမ်ပါ ၃ ဦးကို ကြောက်ကြရ၏။ အထူးသဖြင့် မြတ်ထင်က အဆဲသန်၏။ ထို့ကြောင့် မယ်လွန်းမယ်က (ဟဲ့ကျော်ရွေးနှင့်ပေါ်ဦးတို့ မြတ်ထင်ဟာ အရူးဟဲ့၊ အမြောက်အပင့် အတော်ကြိုက်တယ်၊ သင်းက ငါတို့ကို လုပ်ကျွေးပြုစုသည်မှာ နှင်တို့ထက် ပင်ပန်းရှာတယ်၊ သူ့ခမျာ အညာကို လှေထိုးလိုက်ရတယ်၊ တစ်နှစ်မှ ၃ ခေါက်ပြန်နိုင်ရှာတယ်။ မြတ်ထင်ရဲ့ ကျောတစ်ပြင်လုံးမှာ အရေတလွှားလွှား ကွာကျရှာတယ်။ နေပူထဲမှာ အလုပ်လုပ်ရလို့ဟဲ့။ သင်းကလေး တယ်ပြီး သနားစရာကောင်းတယ်) ဟု မကြာခဏပြောလေ့ရှိသည်။

တစ်နေ့သ၌ ကျော်ရွေးက ညည်းညူသည်။ (မယ်မယ်ဘုရား၊ မန်ကျည်းရွက်နုများကို ဆီရွဲရွဲ ဘယ်အခါများ သုတ်လို့စားရမလဲ) ဟုဆိုရာမိဖုရားကြီးက (မတောင့်တပါနှင့် သားရယ်၊ စားတော့စား ရလိမ့်မသေး) ဟု ပြန်ပြော၏။

ကျော်ရွေး၏ ညည်းညူချက်ကို ဘိုးတော်ကမမေ့ချေ။ ထီးနန်းရရှိပြီးနောက် မှုထမ်းရာထမ်း မှူးသစ်မတ်သစ်များ ခန့်အပ်ချိန် ဘိုးတော်မင်းတရားက သတိရတော်မူ၏။ (ဟေ့-ရှင်လွန်းမယ်၊ ညည်းသားတော်ကြီး ကျော်ရွေးအေ။ စစ်ကိုင်းဘက် အိမ်တော်မှာတုန်းက မန်ကျည်းရွက်နုများ ဆီရွဲရွဲထည့်ပြီး ဘယ်သောအခါများ သုတ်စားနိုင်ပါ့မလဲတဲ့၊ ဒါကြောင့် ညည်းသားကျော်ရွေးအတွက် ဆီဖိုးရအောင် မြေထဲမြို့ကို စားပါစေ) ဟုဆိုကာ ဘုရင်နှင့် မိဖုရားသဘောတူညီစွာ သူကောင်း မြှောက်ခဲ့လေသည်။

ထိုအချိန်၌ မြတ်ထင်မှာ သူ့ရွာသို့ ပြန်၍ ပဲခင်းစိုက်ပျိုးနေရာ တဲပေါ်၌ နေခင်းအိပ်ပျော် နေစဉ် ဝတ်ဖြူ စင်ကြယ်နှင့် လူကြီးတစ်ယောက်လာ၍ “ဟဲ့ နင့်အရှင် အထွတ်အမြတ်ရောက်နေ ပြီ၊ နင်ဘာလို့မသွားသေးသလဲ” ဟု ပြောပြီးကွယ်သွားလေ၏။ ဤသို့ နိမိတ်၃ကြိမ်ပြကာမှ မြတ်ထင်သည် ဝမ်းသာစွာ အင်းဝသို့ လိုက်သည်။ နန်းတော်၌ မိဖုရားခေါင်းကြီးနှင့် တွေ့လိုကြောင်း အပျိုတော်အား ပြောပြသည်။

အပျိုတော် ။ ။ မှန်ပါ၊ လူတစ်ယောက် ပဲစည်းကလေးထမ်းပြီး နန်းတော်ပေါ်တက်လာပါတယ်၊ အရှင် မိဖုရားကြီးရဲ့သားမြတ်ထင် ဖြစ်ကြောင်း သံတော်ဦးတင်ပေးပါလို့ ပြောပါတယ် ဘုရား။

မိဖုရားကြီး ။ ။ ဟင်...သပေါက်မသား၊ သင်း ဘယ့်နှယ် ရောက်လာပါလိမ့်၊ သင်း ဘယ် မှာတုန်း။

မိဖုရားကြီးက ရုတ်ခြည်းထွက်တော်မူလာသည်။ ထိုအခါ မြတ်ထင်က ပဲစည်းကလေးကို ချထားခဲ့ပြီးသော် အမြန်ပြေးသွား၍ မိဖုရားကြီး၏ခြေထောက်တော်ကို ဖက်၍ ငိုလေသည်။

မိဖုရားကြီး ။ ။ ဟဲ့...သပေါက်မသား၊ ငါတို့အထွတ်အမြတ်ရောက်တာ တစ်နှစ်ကျော်ပြီ၊ နင်သတင်းမကြားဘူးလား၊ ကြည့်စမ်း။ ကျော်ရွေးဟာ ယခုမြေထဲမြို့စား၊ ရန်ကုန်ဝန်ကြီးခန့်လိုက်တယ်၊ ပေါ်ဦးလို ရာထူးရထိုက်တယ်ဟဲ့၊ နင်က ထယ်ပေါ့တာကိုး။

မြတ်ထင် ။ ။ ပေါ်ဦးနှင့် ကျော်ရွေးတို့ကို လွှတ်တော်ပေါ်မှာ ထိုင်နေတာ ကျွန်တော်မျိုးတွေ့ခဲ့ပါ တယ်။ သူတို့ ကျွန်တော်မျိုးကို နှုတ်တောင်မဆက်ကြဘူး ဘုရား။

မိဖုရားကြီး ။ ။ ဟဲ့ သပေါက်မသား၊ သူတို့က နင့်ကိုနှုတ်ဆက်ပုံပါမလားဟဲ့၊ နင်ကသူတို့ကို အံ့ရင်ကလို မှတ်ပြီးတော့ ဆဲဦးမှာကိုး၊ ဒါကြောင့်ဟဲ့၊ နင်သိရဲ့လား။

မြတ်ထင် ။ ။ ဟောဒီမှာ မယ်မယ်စားဖို့ ပဲတောင့်ရှည် ၂ စည်းထမ်းလာတယ်ဘုရား။

မိဖုရားကြီးသည် ဘိုးတော်မင်းတရားကြီးညီလာခံသို့သွား၍ အရိပ်အယောင်ပြလိုက်သော် ဘုရင်လည်း ညီလာခံစဲပြီး အတွင်းဆောင်သို့ ဝင်လာ၏။

မိဖုရား ။ ။ မောင်မောင်ဘုရား၊ သည်အကောင်ကို သိတော်မူရဲ့လား။

ဘုရင် ။ ။ (မျက်နှာချ ရှိခိုးနေသော မြတ်ထင်၏ မေးစေ့ကို ခြေမတော်နှင့်ထိုးကော်ကာ) ဟဲ့နှင့်မြတ်ထင် မဟုတ်လား။

မြတ်ထင် ။ ။ (ငိုလျက်) ဟုတ်ပါကြောင်းဘုရား။

ဘုရင် " " ဟဲ့...ခွေးမသား၊ နင်ခုမှ လာတယ်။ နင်တယ်မိုက်တာကိုး ဟဲ့၊ နင်ရွာမှာဘာ လုပ်နေလဲ။

မြတ်ထင် " " ပဲခင်းစိုက်ပျိုးပါတယ်ဘုရား။

ဘုရင် " " ကောင်းပြီ၊ နင့်ကို ငါကြည့်တော်မူမည်။ ယခုနင့်သားမယားများ စားသုံးရန် ငွေတစ်ဆယ်ပိဿာ ယူသွားလေ။

မိဖုရား " " ဟေ့...အေးတို့၊ တစ်ယောက်လာစမ်း၊ ဟောဒီငါ့သားမြတ်ထင်ကို ခေါင်းများ သန့်ရှင်းပေးပါအေ၊ ဝတ်ကောင်းစားကောင်းလည်း ဆင်ပါစေအေ။

(ဦးမြတ်ထင်က နန်းတော်မှ ရရှိသော ရွှေငွေလက်ဆောင်တို့ဖြင့် မိတ်ဆွေတံခါးဖိုလ်အိမ်သို့ သွားသည်။ ၃ ရက်အတွင်း ဝန်ကြီးအဝတ်တန်ဆာများ ပြုလုပ်ပေးရန်ပြောသည်။ နောက်လိုက်များ လည်း လိုအပ်သလို ငှားပေးရန် ပြောသည်။ ထို့နောက်လွတ်တော်သို့ သွားရောက်ကာ ဝန်ကြီးများ နေရာတွင် ဝင်ထိုင်နေ၏) ထိုသတင်းကို လွတ်တော်ဝန်ကြီး ဦးပေါ်ဦးက ကြားသဖြင့် မြို့ဝန်ဦးကျော်ရွေး ကိုခေါ်ကာ ဘုရင့်ထံ ဝင်ကြသည်။

ဦးပေါ်ဦး " " မှန်လှပါ၊ လွတ်တော် ဝန်ကြီးငှားပါသော ခန့်ထားမြဲဖြစ်ရာ ယခုဘုန်းတော်ကြောင့် ၅ ပါး ဖြစ်နေပါသည်ဘုရား။

ဘုရင် " " ဝန်ကြီးတစ်ပါးဘယ်က ပိုနေပြန်သလဲကွဲ့။

ဦးကျော်ရွေး " " မှန်လှပါ၊ မြတ်ထင်သည် လွတ်တော်ပေါ်တက်ပြီး ဝန်ကြီးလုပ်နေပါသည်ဘုရား။

ဘုရင် " " ဟာ...ငါကသင်းကို ဝန်ကြီးမခန့်သေးပါဘူး၊ သင်းကိုဆုတော်ငွေနှင့်အဝတ် အထည်များတော့ သနားလိုက်တယ်၊ သင်းကိုအတွင်းတော် ခေါ်ခဲ့ကြပါ။

ဦးပေါ်ဦးတို့ ၃ ဦးအတွင်းတော်သို့ပြန်လည် ရောက်ရှိချိန်တွင် အရှင်နှစ်ပါးတို့ ပြုံးလျက် ရှိ၏။

ဘုရင် " " ဟဲ့...မြတ်ထင်၊ မောင်မင်းကို မည်သူကလွတ်တော်ဝန်ကြီးခန့်ထားလို့လဲ။

မြတ်ထင် " " ခမည်းတော်ဘုရားကပဲ သူကောင်းပြုတော်မူကြောင်းပါ။ ထိုနေ့က မယ်မယ် ဘုရား အဆောင်မှာ အရှင်မိန့်တော်မူသည်မှာ ကျော်ရွေးလည်းဝန်ကြီးတဲ့၊ ပေါ်ဦးလည်း ဝန်ကြီးဟဲ့၊ နင်လည်းရှိယင် ဝန်ကြီးဖြစ်မှာပေါ့၊ ဟုနာခံရပါ၍ ယခု ကျွန်တော်မျိုး ရှိနေသောကြောင့် ဝန်ကြီးဖြစ်လာရပါကြောင်းဘုရား၊ စစ်ကိုင်းဘက်၌ ကျွန်တော်မျိုးက လှေထိုးလိုက်၍ ကျွေးရပါသည်။ ကျော်ရွေးမှာ သားတော်များထိန်း၍ ရံခါမန်းကျည်းရွက်နုရောင်းပါသည်။ ပေါ်ဦးမှာအစ ကတည်းက ဖင်ကျယ်လုပ်ပြီး မန်းကျည်းရွက်ရောင်းသလိုလို၊ ပဲလှော်ရောင်း သလိုလိုနှင့် အိမ်တော်မှာ ညာနေပါသည်။ ထို့ကြောင့် ပေါ်ဦးထက် အောက် မကျအောင် ဆုတော်ငွေနှင့် ဝန်ကြီးတန်ဆာများ ဝယ်ချုပ် ဝတ်ဆင်ပါသည် ဘုရား။

ဤအခါ ဘုရင်နှင့် မိဖုရားတို့က များစွာရယ်တော်မူသည်။

မိဖုရား " " မြတ်ထင်ပြောတာ မှန်ပါတယ်၊ မောင်မောင်၊ သင်းကျေးဇူး များပေတယ်။ သင်းကိုလည်း ဝန်ကြီးအဖြစ် မမြှောက်စားရင် မချစ်ရာရောက်ပါလိမ့်မည်။

ဘုရင် " " ဟုတ်ပါပေတယ်၊ မျိုးဟောင်းမိတ်ဟောင်းတို့နှင့် တိုင်ပင်၍ ပေါ်ဦးတို့နှင့် တန်းတူ ရာထူးမျိုးဖြစ်အောင် မြတ်ထင်ကို ဝန်ကြီးနေရာတစ်ခု ရွေးချယ်ခန့်ထား

ရမည်။ မြတ်ထင်ကလည်း ဟိုအိမ်တော်မှာကဲ့သို့ ကျော်ရွေးတို့၊ ပေါ်ဦးတို့ကို မလေးမခန့် မပြုပါလေနှင့်။

သို့လျှင် ဦးမြတ်ထင်အတွက် (အက္ကပတ်မြင်းဝန်) ခေါ်ဝန်ကြီးဌာန အသစ်တစ်ခု ဖန်တီးခန့် အပ်ရလေသည်။ အိမ်ရှေ့မင်း ရခိုင်ပြည်သို့ ချီစဉ်က သူလည်းပါဝင်လျက် စစ်ပွဲအောင်နိုင်ကြောင်း သတင်းကို နေပြည်တော်သို့ သတင်းပို့အထူးပြန်လာသူ (နေမျိုးကျော်ထင်စည်သူ) ကားဦးမြတ်ထင် တည်း။

မန္တလေးမြို့၌ မဟာမုနိ ရုပ်ပွားတော်ကြီးအတွက် ဂန္ဓကုဋိတိုက်ပြာသာဒ်ကြီး ပန္နက်ချချိန် တွင် အက္ကပတ်မြင်းဝန် ဦးမြတ်ထင်က ဘုရားကြီးမြောက်ဘက်တွင် ဘုန်းကြီးကျောင်းတိုက် တည်ရန် တစ်ပြိုင်တည်း ပန္နက်ရိုက်သည်။ ယခုမြင်းဝန်တိုက်ဟု ထင်ရှားရှိနေသည်။

ဘိုးတော်ဘုရားသည် ဦးပေါ်ဦးနှင့် အယူတော်မင်္ဂလာဦးနိုးတို့အပြင် ဤအိမ်တော်ပါ ဦးမြတ် ထင်နှင့် ဦးကျော်ရွေးတို့ ရှိနေသဖြင့် များစွာနေသာ ထိုင်သာ ရှိပေသည်။

(၃) သိန္နီပြန် ဝန်မင်း

ဘိုးတော်ဘုရားသည် သားတော်ပြည်မင်းမှ ဖွားသော မြေးတော်မင်းသမီးကလေးစန္ဒာဒေဝီကို မြတ်နိုးတော်မူ၏ တစ်ကြိမ်က ဆင်ဖြူတော်ရေချရာသို့ မြေးတော်မကလေးကို ရွှေလက်တော်တွဲ ကာ ခေါ်ဆောင်ရှုစားစေ၏။ ဆင်ဖြူတော်က နှာမောင်းနှင့်ကြာပန်းဆွတ်ခူးကာ ထိုမြေးတော်စန္ဒာ ဒေဝီကို ဆက်သ၏။ မင်းတရားကြီးက “မောင်မင်းများ၊ ကြည့်ကြလော့၊ ကြာပန်းကို မြေးတော်သို့သာ ဆက်သည်။ သူတစ်ထူးကို မည်သို့မျှ ပေးတော်မမူဘူး၊ မျက်နှာကြီးငယ်လွန်စွာလိုက်တော်မူသော ဆင်ဖြူ တော်” ဟုမိန့်တော်မူမှ ဘိုးတော်ဘုရားအားကြာပန်း ၃ လက်ထပ်မံချိုး၍ ဆက်သပြန်သည်။

ထိုဆင်ဖြူတော်ကား ၁၁၆၇ ခုတွင် ပဲခူးမြို့တောင်ဘက် နိဗ္ဗာန်ရွာမှ ဆက်သခြင်းတည်း။ ဆင်ဖြူတော်က ကြာပန်းဖြင့် အလိုအလျောက်ဆက်သသောကြောင့် ထိုမင်းသမီးကို ဆင်ဖြူမယ် ဟု ပြည်လုံးနဲ့ ခေါ်ဝေါ်ကြသည်။ ထိုဆင်ဖြူမယ်ကို မြေးတော်စစ်ကိုင်းမင်းသားနှင့် ထိမ်းမြား စေရာ စကြမင်းခေါ် ညောင်ရမ်းစားကို ဖွားမြင်လေသည်။ မယ်တော်မှာ ၇ ရက်အတွင်း မီးယပ် ရောဂါနှင့် ကွယ်လွန်၏။ “ငါ့မြေးတော်ကို မိဖုရားခေါင်ကြီးတို့ သင်္ဂြိုဟ်သည့် နည်းအတိုင်း စီရင်လေ” ဟု မိန့်ဆိုကာ ဆင်ဖြူမယ်၏ ရင်တော်နှစ် မြစ်တော်ချစ်ကို မြတ်နိုးသမှု၊ ရှုမဝနန်း၊ ပန်း တစ်မျိုးနွယ်- ဆောင်တော်လယ်နန်းတိုက်၌ ကိုယ်တော်တိုင်ချီပိုက်တော်မူ၏။

မြစ်တော်စကြမင်းလေးအတွက် ရတနာများစီခြယ်သော မြပုခက်ကို ခမည်းပေးလိုသည် (သဿမေမဋ္ဌေတော်မှ ရှစ်သိန်းထုတ်ပေးကာ ဝန်ကြီးပေါ်ဦးပင် အဝယ်တော်အဖြစ် ယိုးဒယားသို့ သွားရောက်စေ) ဟု အမိန့်တော်ချ၏။ မျိုးမတ်တို့က ဦးပေါ်ဦးကို ပြောကြားရာတွင် “အင်း- ခင်ဗျားတို့ရှင်ဘုရင်က ရှင်ဘုရင် ပါး-မဝသေးပါဘူး” ဟုဆိုရာ ခဏချင်းပင်လျှင် ရွှေနားတော်သို့ ပေါက်ရောက်လေသည်။

မင်းတရားကြီးက “ပေါ်ဦးအင်မတန်ရိုင်းပြသည်။ ငါကဲ့သို့သော ဧကရာဇ်မင်းမြတ်ကိုပင် ရှင်ဘုရင်ဝါးမဝသေးဆိုခြင်းသည် ကြားလို့မျှမတော် ဘုန်းဂုဏ်တော်ကိုလည်း မငဲ့ကွက်။ သင်းသိန္နီသို့ ထွက်စေ” ဟုရာထူးမှ နှုတ်ကာ နယ်နှင့်ဒဏ်ခတ်၏။

အမျက်ပြေ လက်အဖြစ် ဘဝရှင်မင်းတရားကြီးထံ ဦးပေါ်ဦးက သိန္နီမှ ဆက်သသောရတု တွင် အခွန်တော်ဋီကာဖွင့်သည်ကား-

ကျင့်မျိုးခက်ဝေ၊ မြင့်တိုးဝေသား၊ ဝမ်းပင်မြို့၊ ဝိုင်းရာ
 မိုးမြေတုတ်ခွန်၊ ယုတ်မလွန်အောင်၊ နှစ်မေးဟာမ
 အမွန်ရှည်ကြာ၊ တည်စိမ့်ငှာဟု၊ ဝမ်းပင်မြို့၊ ဝိုင်းရာ
 ကမ္ဘာဦးနတ်၊ လူ့ဥက္ကဋ္ဌသို့၊ ဝမ်းပင်မြို့၊ ဝိုင်းရာ
 ပညတ်တော်မှန်၊ ဝေဖန်ဟန်ကား၊ ဝမ်းပင်မြို့၊ ဝိုင်းရာ
 လေးတန်မေ့၊ သင်္ဂဟတွင်၊ ဝမ်းပင်မြို့၊ ဝိုင်းရာ
 သဿမေဓော်၊ ခွန်သီးတော်မူ၊ ဝမ်းပင်မြို့၊ ဝိုင်းရာ
 စစ်သူရိက္ခာ ဖြစ်စေရာ၏။ ဝမ်းပင်မြို့၊ ဝိုင်းရာ

ဘုရင် ဧကရာဇ်မင်းမြတ်၏ ထုံးဓမ္မတာသည်၊ သဿမေဓခွန်ငွေကို မသုံးထိုက်။ မသုံးအပ်။
 တိုင်းရေးပြည်ရေး စစ်ခင်းစစ်မှုပေါ်ပေါက်သည်ရှိသော် စစ်ရိက္ခာအလိုငှာ လက်ဝဲစစ်သူကြီး လက်ယာ
 စစ်သူကြီးများသို့ စာရင်းအင်းချုပ်၊ စာရင်းကျယ်နှင့်တကွ လွှဲအပ်သင့်၏။

ပဏ္ဍာတော်ပန်း၊ မြို့တစ်နန်းက (၄)
 ပို့မြန်းဆက်လှာ၊ ကာရိကာနှင့်
 လယ်ယာမြေထု၊ အခြေပြုလျက်၊
 ပြေသူ့ခြားပိုင်း၊ တရားတိုင်းဖြင့်
 လမိုင်းဆိုင်ရာ၊ ထိုသည့်တာကို
 ဘဏ္ဍာတော်မြတ်၊ မင်းသုံးမှတ်လော့။

ရွှေနန်းရိုး လမိုင်းဆိုင်ရာ လယ်တော်ပယ်တော်မှထွက်သော ခွန်သီးတော်နှင့် တစ်နိုင်ငံမှ
 ဆက်သသော ထီးဆောင်နန်းနေ၊ ပဒေသရာဇ်ဖြစ်သော ဖော်ဘွားဖော်ခံတို့ထံမှ ရအပ်သော ပဏ္ဍာ
 ရွှေပန်းငွေပန်း စသည်တို့ကိုသာ ဘုရင်မြတ် သုံးထိုက်ကြောင်း။

သိတတ်တော်ရန်၊ ရာဇဓိဋ္ဌိ
 လာဟန်ကျင့်နှုန်း၊ အခွင့်ထုံးမှာ
 နှလုံးမြဲစေ၊ သုံးစွဲပေအံ့၊
 မြေသုဿာန်မှ၊ စဏ္ဍာလထွင်
 ရသည့်ခိုင်လွန်၊ အရွတ်ဝန်က
 ကျေပွန်အောင်သာ၊ သံတို့လာသော်
 စားရာမှရေး၊ ပြုစုကျေးလော့

စဏ္ဍာလ လေးစုမှထွက်သော အခွန်တော်ငွေကို တစ်နိုင်ငံမှ စေလွှတ်လိုက်သော သံတို့ကို
 ကျေးမွေးပေးကမ်းရန် အရွတ်ဝန်က ခွဲခန့်၍ ကသောင်းမြောင်မှာထား၍ ထိန်းသိမ်းသင့်ကြောင်း။

အိမ်ဈေးကုန်သွယ်၊ ထိုသူဝယ်နှင့်
 သူကြွယ်သူဌေး၊ တုတ်ခွန်ကြေးမှာ
 လမ်းရေးသာယာ၊ မြို့တန်ဆာဖြင့်
 ပြင်ရာတစ်ဖန်၊ အသည်ဝန်သို့
 ရည်ညွှန်မလပ်၊ သုံးရန်အပ်လော့-

အသည်ကပ်ပါးဟုဆိုအပ်သော သူဌေးသူကြွယ်ကုန်သွယ်တို့မှ ထွက်သော ခွန်သီးတော်များမှာ ရွှေမြို့တော်ကို လမ်းပြင်ခြင်း၊ ပစ္စင်ရင်တား၊ တံတားကျုံးမြောင်း၊ ကောင်းမွန်သာယာအောင် အသည် ဝန်ကြီးသို့ တာဝန်လွှဲအပ်သင့်ကြောင်း။

စည်းကြပ်စုပုံ၊ မှုတော်စုံကို
ကျွန်ယုံမတ်ဖျား၊ တင်လျှောက်ထားအံ့၊
ဘုရားဂူဟောင်း၊ တန်ဆောင်းပြာသာဒ်
ရေပံကျောင်းဘုံ၊ ထူပါရုံကို၊
ကုံလုံမကျန်၊ ပြင်ဆင်ရန်မှာ
ဝတ္ထုကံထွက်၊ ခွန်ဆိနက်ဖြင့်
မပျက်စဉ်လာ၊ ထားရိုးသာဟု
ရာဇက္ကမ၊ ကျမ်းပြုဖွင့်ကာ
အသင့်ဖြာသည်-
ကြာပျော်နတ်တစ်ပါး ၊ ဆင်ခြင်ဘုရား။

ဘုရားမြေ၊ ကျောင်းမြေဖြစ်သော ဝတ္ထုကံမိုးမြေထွက်သော ခွန်သီးတော်များကိုလည်း ဘုရင် ဧကရာဇ် မင်းမြတ်တို့မသုံးထိုက် မသုံးအပ်၊ ဘုရား ဂူကျောင်း တန်ဆောင်း ရေပံ စသည်တို့ကို ယိုယွင်းပျက်စီးသော် ပြင်ဆင်ရန် ဝတ်မြေဝန်၊ အခွန်ဝန်၊ မဟာဒါန်ဝန်တို့သို့ တာဝန်လွှဲအပ်၍ စာရင်းချုပ်၊ စာရင်းကျယ်နှင့်တကွ ကသောင်းမြောင်တိုက်တွင် ထိန်းသိမ်းထားစေသင့်၏။

ဦးပေါ်ဦးက သိန္နီမှ ရေးသားဆက်သသောရတုတွင် လက်ဝဲသုန္ဒရအမတ်ကြီးကဲ့သို့ နေပြည် တော်ကို လွမ်းဆွတ်ကြောင်းနိဒါန်းပျိုးပြီးနောက် မိမိ၏အမှုနှင့်ပတ်သက်သော အခွန်တော်ငွေ ပုံမှန် သုံးစွဲနည်းကို အထက်ပါ အပိုရတုပိုဒ်နှင့် ရှင်းလင်းတင်ဆက်လေသည်။ ဘိုးတော်မင်းတရားကြီးက ဖတ်ရှုပြီးနောက် မိဖုရားကြီးနှင့် တိုင်ပင်သည်မှာ “ငါ၏အပါးတော်၌ရှိသော မျိုးကြီးမတ်ငယ်တို့ သည် ငါမိန့်တော်မူသမျှကိုပင် ပြီးစီးကြသည်၊ ဤသို့ပြီးစီး ကြခြင်းသည် ငါ၏အကျိုးကျေးဇူးတော် ပျက်ဖွယ်ရာသာတည်း။ ပေါ်ဦးသည်သာလျှင် ငါ၏အကျိုးတော် ဖြစ်မြောက်ရေးကို လိုလားချေသည်။ ငါလည်း ဆင်ခြင်တော်မမူမိ၍ သဿမေခွန်တော်ငွေကို မြပုခက်တော် ပြုလုပ်ရန် မြဝယ်စေလွှတ် ရမည်၊ မိန့်တော်မူခဲ့မိခြင်းကြောင့်သာ ပေါ်ဦးသည် ငါ့အား ‘ရှင်ဘုရင်ပါး မဝဘူး’ ဟုဆိုချေသည်။ ဤသို့ဆိုခြင်းသည်ကား ဆိုသင့်ဆိုအပ်ထိုက်လှသော အရာပင်တည်း” ဟု မိန့်တော်မူ၏။

ထို့နောက် အရှင်၂-ပါးတို့သည် ရွှေနန်းဥကင်သို့ ညီလာခံထွက်တော်မူရာတွင်၊ အမတ်ကြီး ဦးပေါ်ဦးကို အောက်မေ့လွမ်းဆွတ်တော်မူလှသောကြောင့် မျိုးမတ်ဗိုလ်ပုံ အစုံအညီ၌ မိန့်တော်မူသည် မှာ “မောင်မင်းများ၊ ပေါ်ဦးသည် ငါ့ကိုယ်တော်မြတ်ကို ပမာမထားအပ်ထင်၍ သိန္နီသို့ ပို့နှင်တော်မူ ထားသည်မှာ ယခုနွဲ့နားသဖြင့် နောင်ကြည့်ဖွယ်ရှိ လောက်ပြီဟု ထင်တော်မူသည်၊ တိုင်းပြည်ဆိုသည် မှာ သဘင်သည်တို့နှင့် အရူးရှိမှ ပြည်၏ကျက်သရေစည်ကားချေသည်။ အိမ်တို့မည်သည်ကား ကလေး သူငယ်ရှိမှ စည်ပင်ချေသည်။ နန်းတော်အိမ်တော် ဆိုသည်လည်း လူရွှင်၊ လူပျော်ရှိမှ၊ အရူး သော်ရှိမှ အပျင်းပြေရာသည်။ သို့ဖြစ်၍ ပေါ်ဦးလည်း တစ်မြို့တစ်နိုင်ငံသို့ ပို့နှင်တော်မူထားသည် မှာ သင်း ပျင်းလှရှာတော့မည်။ မောင်မင်းများ အရူးကို ပြန်ခေါ်၍ ငါကသနားတော်မူရင်း စားကျွေးမြို့ရွာ အဆောင်အယောင်နှင့်တကွ ထားမြဲထားလိုက်ကြရမည်” ဟု၏တည်း။

ဤသို့ အမိန့်တော်မြတ် မှတ်သောကြောင့် ဦးပေါ်ဦးသည် နေပြည်တော်သို့ ပြန်လာကာ ရှေးက ဌာနန္တရအတိုင်းပင် သူကောင်းပြုတော်မူပြန်သဖြင့် ခစားမြဲအတိုင်းပင် ခစားရပြန်၏။ သိန္နီပြန် ဦးပေါ်ဦး ပြန်ရောက်လာသောအခါ နန်းတွင်း၌ ခါတိုင်းလို ရယ်သံမောသံများ ကြားရပြန် လေသည်။

- ဘုရင် " " ဟဲ့...ပေါ်ဦး၊ သိန္နီမှာ တော်တော်နေသာရဲ့လား။
- ဦးပေါ်ဦး " " အလွန်တရာမှ သာယာအေးချမ်းစွာဘေးကင်းကွာပြီး စိတ်ရောကိုယ်ပါ ချမ်းသာ ကြောင်းပါ။
- ဘုရင် " " နင် ငါ့ကို မလွမ်းဘူးလား။
- ပေါ်ဦး " " မှန်လှပါ၊ ဝန်ကတော်ကို ပို၍လွမ်းပါသည် ဘုရား။
- ဘုရင် " " သယ်...(ဘုရင်နှင့် မိဖုရားပါပြုံး၏) နင့်ရေးလိုက်တဲ့ ရတုမှာ နေပြည်တော်ကို လွမ်းတာတွေ ပါနေပါကလား။
- ပေါ်ဦး " " နေပြည်တော်ထဲမှာပဲ ဝန်ကတော်နေခဲ့တယ် မဟုတ်လားဘုရား။
- ဘုရင် " " နင်လျှောက်တင်ဆက်သွင်းတဲ့ မဲဇာတောင်ခြေ ရတုဟာ နင်ရေးတာမဟုတ်ဘူး၊ လက်ဝဲသုန္ဒရအမတ်ကြီး ရေးတာကို နင်ခိုးရေးတာပဲ။
- ပေါ်ဦး " " ကျွန်တော်မျိုးကိုယ်တိုင် ပုရပိုက်ပေါ်မှာ ရေးကြောင်းပါ။
- ဘုရင် " " ဒါဖြင့် မဲဇာကောင်ခြေနှင့် တစ်လုံးတစ်ပါဒမှ မကွာခြားဘူး။ ဘာကြောင့်တူနေ ရလဲ။
- ပေါ်ဦး " " မှန်လှပါ၊ လက်ဝဲသုန္ဒရအမတ်ကြီးနှင့် ကျွန်တော်မျိုးကြီးညာဏ်ချင်းတူနေ လို့ပါဘုရား။

(၄) တရားခံထိပ်တင်ခိုင်း

တစ်နေ့သောအခါ နေပြည်တော်ရှိလွတ်တော်၌ ဝန်ကြီးများစုံညီစည်းဝေးလျက်ရှိချိန်တွင် ရတနာသိခံမြို့နယ်မှ ကျေးတောသား ဦးကြီးတစ်စု ခုံဖိနပ်စီးကာ လွတ်တော်လှေကားမှ စိုက်စိုက်တက်လာကြ၏။ သူတို့ကား တောခလေ့အရ ယာခုတ်သော ဓားမကိုထမ်းလျက် ပြောင်းဖူး ဖက်ဆေးလိပ်ကိုဆောင်လျက် တင်းထိမ်စောင်ကို ပခုံးထက်၌ တင်ပြီးလျှင် ပုဆိုးကြမ်းကို အောက်ပိုးကျိုက်၍ တက်လာခြင်းဖြစ်သည်။

သူတို့ကား တမုဆိုးရွာမှ ထိပ်တင်ကြို၊ ထိပ်တင်စု၊ ထိပ်တင်ပုနှင့် ထိပ်တင်ဆွေတို့ ဖြစ် သည်။ မင်းတရားကြီး၏ ဆွေတော်မျိုးတော်များ ဖြစ်၏။ သို့သော် သူတို့၏ထူးခြားချက်ကား မင်းစိုးရာဇာအဖြစ်ဖြင့် မနေလိုသောကြောင့် မိမိတို့သဘောအလျောက် အဆောင်အယောင်များကို စွန့်ပယ်ကာ တောင်သူကြီးများအဖြစ်နှင့် ရိုးရိုးကုပ်ကုပ်လုပ်ကိုင်စားသောက် နေသူများ ဖြစ်သည်။

ဘိုးတော်ဘုရားက ထီးနန်းရရှိသောအခါ သူပိုင်လယ်မြေများကို ရွှေကြိုးသတ်မှတ်ထားရှိလို ၏။ သို့သော် ထိုမြေအချို့မှာ ချိုင့်များကုန်းများဖြင့် မညီမညာဖြစ်နေ၏။ ဤတွင်ရှင်ဘုရင်က လယ်တော်အုပ်တို့အား (မောင်မင်းတို့၊ ငါ၏လယ်တော်မည်ပယ်တိုင်း၊ ရှိုင်းရရိုင်းရှိချေသော် ငါ၏ ပိုင်နက်အတွင်းသို့ အမြတ်ချင်း၍ အစွန်းနင်းလာသောအနီးအပါး၊ သူတစ်ပါးလယ်တို့ကို ထည့်သွင်း ပိုင်းဖြတ်-ရွှေကြိုးသတ်မှတ်ကြလော့) ဟု မိန့်ဆိုလေသည်။ ဤတွင် မြေသိမ်းခံရသော ဆွေတော် မျိုးတော်တို့က ဘုရင်ဧကရာဇ်နှင့် တရားပြိုင်စွဲဆိုအံ့သောငှာ အမရပူရသို့ ရောက်လာကြသည်။

ဘုရင်၏ဦးရီးတော် ဘကြီးတော်များဖြစ်ကြောင်းကို သိရှိသောဝန်ကြီးတို့က ထိုတောသားကြီးများကို ပျပ်ပျပ်ဝပ်လျှိုးလျက် လျှောက်ကြသည်ကား-

- ဝန် " " တော်ကြီးဘုရားတို့ အဘယ်ကိစ္စငှာရွှေလွတ်တော်သို့ လာကြပါသနည်း။
- ဦးကြီး " " ငါတို့ တရားစွဲရန်ရှိ၍ လာခဲ့သည်။
- ဝန် " " အဘယ်သူအား အဘယ်တရားမျိုးဖြင့် စွဲဆိုလိုပါသနည်း။
- ဦးကြီး " " ငါတို့ လယ်ယာမြေကို ထိပ်တင်ဝိုင်းသည် မတရားသဖြင့် ကျော်နင်းဖြတ်ယူ သောကြောင့် တရားစွဲလို၍လာသည်။
- ဝန် " " အဘယ် ထိပ်တင်ဝိုင်းပါနည်း။
- ဦးကြီး " " မင်းတို့ နန်းတော်ပေါ်က ရှင်ဘုရင်လုပ်နေသည့် ထိပ်တင်ဝိုင်းလကွဲ့။
- ဝန် " " ဤအမှုကို ကျွန်တော်မျိုးသို့ တရားခွင့်က လက်မခံဝံ့ပါဘုရား။

မည်သည့် လွတ်တော်ဝန်ကြီးကမျှ လက်မခံရဲသဖြင့် ဆွေတော်မျိုးတော်တို့သည် ကြံရာမရရှိ ရကား အတွင်းဝန်ဦးပေါ်ဦးထံ ဝင်ကြလေ၏။ ဦးပေါ်ဦးက ဗြဲတိုက်ဝန်အဖြစ် အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် သာဆိုင်၍ အမှုစစ်ဆေးခွင့် မရှိချေ။

ဦးကြီး " " ဗြဲတိုက်နှင့် တရား မဆိုင်ကြောင်းငါတို့သိပါ၏။ သို့သော်လည်း မောင်ပေါ်ဦး ထံ အကြံဉာဏ်ယူရန် အတိုင်ပင်လာကြပါသည်။

ဦးပေါ်ဦး " " ဤကိစ္စ၌ ကျွန်တော်မျိုးနှင့် အလျှင်းမဆိုင်စေကာမူ မဆိုင်ကြောင်းကိုသိလျက် နှင့်ပင်လက်ခံပါတော့မည်။ ယခုပင်တရားစွဲဆိုတော်မူပါဘုရား။

ဦးပေါ်ဦးက ထိုသို့ဆိုကာ ပုရပိုက်ကို ဖြန့်ခင်းလျက် အမှုလက်ခံသည်။ ထို့နောက် ရက်ချိန်း ပေးလိုက်သည်။ ထိုနောက် ဘိုးတော်မင်းတရားကြီးထံ တရားခံအဖြစ်ဖြင့် အောက်ပါဆင့်စာကို ရေးသားပေးပို့သည်။

(တိုင်းသူနဒိပ်၊ လျှံတဖိတ်ဖိတ်နှင့်၊ ပထဝီသရမင်းဖျား၊ အလောင်းဘုရားကြီး၏ တည်ရာ၊ ရတနာသိခံ၊ နာဂရပိုင်စိုး၊ တမုဆိုးရွာစံ။ ထိပ်တင်ကြံ၊ ထိပ်တင်စု၊ ထိပ်တင်ပု၊ ထိပ်တင်ဆွေတို့က လယ်မြေမူခင်းအခမ်းအနားကို တရားဖက်ပြိုင်ရန် စွဲဆိုလာသည်ဖြစ်၍ ယခုသက္ကရာဇ် ၁၁၆၉တန်ခူး လဆန်း ၉-ရက်နေ့အခါ ဗြဲတိုက်တော်ဆိုင်ရာ မဟာဘွဲ့သ မင်းလှနော်ရထာ မည်သာကျော်လျှံ၊ ရွှေခွန်းစံသော နိုင်ငံတော်ချစ်အတွင်းဝန်၊ အလွန်လိမ္မာ ဉာဏ်တံခွန် ဖြာလှသည်၊ မဟာအမစ္စ၊ နာမအထူး၊ အမတ်ကြီးဦးပေါ်ဦး၏ ဆိုင်ရာသို့ နေ့နှစ်ချက်တီးကျော် နှစ်မောင်းပေါ်သောအခါ တရားဆိုင်ဆိုရန် လာရောက်အပ်သည်။ စတုဒိပ၊ လက်ရပိုင်စား၊ ပတ္တမြားနဝရတ် စိခြယ်တပ်သည် ပြာသာဒ်ဦး ဥကင်နေ၊ လူမွေကြီး ထိပ်တင်ဝိုင်း)-

ဤသို့ ရေးစီ၍ နန်းတော်ကြီးသို့ စာဆက်သွင်းရာ ဦးပေါ်ဦးစီကုံးရေးသားကြောင်း မင်းတရား ကြီး သိတော်မူလျှင် ပြုံးတော်မူ၏။ ထိုစာပါရက်ချိန်းစေ့မြောက်ချိန်၌ မင်းတရားကြီးသည် အမှတ်မဲ့ နေတော်မူ၏။ တရားလိုဘက်မှ ထိပ်တင်ငှ-ဦးသာ တရားဆိုင်ရန် မပျက်မကွက်လာ ရောက်ကြ၏။ ထို့ကြောင့် အောက်ပါနို့တစ်စာကို ဘုရင်ထံ ပို့ပြန်လေသည်။

(ဗြဲတိုက်တော်တရားခွင့်က၊ လျင်မြန်အခင်းနှင့်ထပ်မံ၍ ဆက်သွင်းလိုက်သည်။ မဟီတလ၊ မြေများချက်ချာ၊ ဝေယန္တာဝယ်၊ မက္ခာခြွေရွှေ၊ စံပယ်နေသော လူမွေကြီး ထိပ်တင်ဝိုင်း...

(တရားရပ်ဆိုင်၊ မပိုင်းမခြားရှိသည်များကို၊ တရားလို မင်းလေးပါးတို့၊ စောင့်စားမျှော်ငုံ လျက်ရှိရာ၊ ဘဇာယွင်းကွက်၊ ချိန်းရက်ကွေကွာ၊ လူဆိုးလူသွမ်းတို့ ပရက္ခရာဖြင့်၊ ပမာမမှု၊ အရေး

မယူ၊ မသူတော်ငြိမ်း၊ လမ်းတစ်ဖက်ကျိုး၊ ကပ်ကိုးရှောင်လွဲ၍ မပြတ်မစဲနိုင်သော အမှုကို နောက် ထပ်တစ်ဖန် မပြုရာ၊ ခရီးဝေးကွာ၊ မြို့ကျေးရွာမှ လာကြကုန်သော တရားလိုများကို၊ နေ့စားလခန်း မပင်ပန်းရလောက်အောင် တရားလမ်းရှိရာ၊ တန်ခူးလဆန်း ၁၀-ရက်နေ့အခါ အမတ်ကြီးဦးပေါ်ဦး တရားစီရင်ရာသို့ လာရောက် ဆိုင်ဆိုအပ်သည်။ မတ်ကလ၊ မြေများချက်ချာ၊ ဝေယန္တရဝယ်၊ မကွာခြွေရွှေ၊ စံပယ်နေသော လူမွေကြီးထိပ်တင်ဝိုင်း)။

ဤစာဖြင့် နန်းတော်ကြီးသို့ တစ်ဖန် ဆက်သွင်းပြန်ရာ မင်းတရားကြီးက (ခွေးမသား- ငပေါ်ဦးသည် လွန်စွာထကြွ၍ နေပြန်ချေပြီ။ သိန္နီကို လွမ်းပြန်ဟန်ရှိ၏) ဟု မိန့်တော်မူ၏။ ထို့ နောက် သံတော်ဆင့်ကြီး မင်းလှသီရိသင်္ခယာကို ခေါ်တော်မူ၍ (မောင်မင်း ငါ၏ ကိုယ်တော်စား ဗြဲတိုက်တော်ဆိုင်ရာ အတွင်းဝန် ငပေါ်ဦးတရားခွင့်သို့ သွား၍ တရားဆိုင်ဆိုချေရမည်) ဟု မိန့် တော်မူ၏။

နောက်ထပ် ရက်ချိန်းစေ့ချိန်တွင် ဗြဲတိုက်တော်၌ တရားလိုတို့နှင့်၊ တရားခံကိုယ်စားလှယ်တို့ အမှုဆိုင်ကာ ဆင်ခြေလည်ယှက်၊ စကားဖက်လုကြရာ ထွက်ဆိုပြိုင်ဆိုင်၊ ပိုင်မပိုင်ကို နိုင်သင့်မနိုင် သင့်၊ ထောက်ချင့်ဝေဖန်၍ စံကိုင်ပမာ ရာဇာလျှာကဲ့သို့၊ မသာမပြု၊ ကောက်ယူဆုံးဖြတ်၊ တရား ဖြတ်စီရင်ချက်ချသည်မှာ-

(တရားလို တရားခံ၊ နှစ်တန်အတွက်၊ ကောက်ချက်ယူဆ၊ မူလသာခ၊ ထိုနှစ်စကို၊ ဓမ္မဝိနိစ္ဆယ အမတ်ဖြစ်သည့်အားလျော်စွာ၊ ဆန္ဒာဂတိ၊ မရှိလွတ်ကင်း စဉ်းစားဆင်ခြင်သော်...

ဘုရင်တကာတို့အချုပ်၊ နရက္ကဋ္ဌ၊ စေနရထွတ်ကျိုင်း၊ ထိပ်တင်ဝိုင်း၏ အဆိုသည် ယွင်းယို ဖောက်ပြန် မမှန်အချက်၊ အထွက်ကောက်ကျစ်၊ အတစ်တစ်နှင့်၊ ကျိုးပြန်နှစ်ဖြာ၊ မရေရာသဖြင့်၊ ယုတ္တာယုတ္တိ၊ ကင်းလွတ်ဘိသည်လည်းတစ်ကြောင်း၊ ရှေးဘုရားလောင်း၊ မင်းကောင်းမင်းမြတ်တို့၏ ကျင့်မြဲဓမ္မတာ လမ်းစဉ်လာမှ “ခန္တိမေတ္တာဒယာယုတ္တာ” ဟူသော ပါဠိဖြင့်၊ သီလဝစသောမင်းကောင်း မင်းမြတ်တို့ကဲ့သို့၊ သည်းခံခြင်းခန္တိ၊ ချစ်ခြင်းမေတ္တာ၊ သနားခြင်းကရုဏာနှင့်၊ ယှဉ်ရမည်ဟူသော ဓမ္မပဒေသ၊ ရာဇဓမ္မ လွတ်ကင်းသည်လည်း တစ်ချက်။

ပါယေယျဝဂ်၊ စက္ကဝတ္တိသုတ်တော်အလာ “ဇနပဒေသုခ-ဓမ္မဥရေ” ဟူသည်ကို မထောက်မြော် သည်လည်းတစ်ဖြာ၊

သုဝဏ္ဏသာမ ဇာတ်တော်တွင် “ညာတိမိတ္တေသု” ဟူသောပုဒ်ကို ငဲ့ကွက်ခြင်းမရှိ၊ အပရိဟာနိယတရား ၇-ပါးကို သတ္တတိနိပါတ်၊ အင်္ဂုတ္တိုရ်ပါဠိတော်၌ ပြဆိုရာ “ ပညတ္တိ၊ ပဋိပစ္စနံ” ဟူသော စကားနှင့်လည်းမညီ

အသိတိနိပါတ်၊ လောမဟံသဇာတ်၌ မင်းကျင့်တရား ၁၀ပါးကို ပြဆိုရာ၌ “အဇ္ဇဝံ” ဟူသော စကားကိုလည်းမကြည့်

ရာဇနိတိ၌ ရာဇဂုဏ် ၁၀ပါးကိုပြဆိုရာဝယ် “ပထဝီဂုဏ၊ စန္ဒဂုဏ၊ သမုဒ္ဒဂုဏ၊ ပဇ္ဇန္တဂုဏ” ဟူသော ၄ပါးကိုလည်း မထောက်ထား

အဋ္ဌနိပါတ်၊ အင်္ဂုတ္တိုရ် ပါဠိတော်တွင် သင်္ဂဟ ၄ -ပါးကို ပြရာ “ သဿမေခ ” တရားကိုလည်း မဆင်ခြင်

နာယကဂုဏ် ၆-ပါးကိုလည်း မယူဆ

ဝိမုရဇာတ်တော်၌ “ယာတာနယာယီ” အစရှိသော သာဇနယ ၄ပါးတွင်လည်း တစ်ပါးပါးကိုမျှ မမြော်ချင့်။

ဤသို့ ကျင့်ရာကျင့်ထုံး လုံးဝမသိ၊ ဖိလာဖောက်ထွင်း၊ ပျက်ယွင်းယိမ်းယိုင်ရှိသည်နှင့် အညီ တံပသီမုနေ၊ ရသေ့ဈာန်ရှင်တို့ စီရင်တော်မူခဲ့သော လောကီဓမ္မသတ်၊ အရပ်ရပ်တို့နှင့် ဖြတ်ထုံးကြီး ဖြတ်ထုံးငယ်၊ အသွယ်သွယ်တို့ကို ချက်လက်ဖွေရှာခွင့်မရှိ၊

အနန္တဇီန၊ အတုလထွတ်ထား မြတ်ဘုရား၏ ဟောကြားပြသ၊ ဆုံးမတော်မူခဲ့ရင်း ဖြစ်သော “သာမုက္ကံသိကာ၊ ရာဇာနုသာသန၊ ဒေသနက္ကမ အစဉ်နှင့် ဆန့်ကျင်သူတစ်ဦး ဖြစ်သောကြောင့်- ယခုဖြစ်ပွားသော လယ်မြေခန်းအမှု “သီရိပဝရ၊ တိလောကပဏ္ဍိတ မဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇာ” ဟု၊ နရာဒီပ၊ ခတ္တိယဝံသ၊ ဩက္ကာကမ္ပိုးရိုး၊ သမိုင်းတော်ထိုးရသည်၊ လူဆိုးစောရ၊ မောင်မောင်ဟ သည့် တမုဆိုးဂါမနေ၊ တရားလိုမြေရှင်တို့အား၊ တရားကွမ်းဖိုး၊ အကျိုးဆောင်ရှေ့နေအတွက်၊ ခုံသက်သေတင်စား၊ တရားထိုက်သက်ရာ စရိတ်နှင့်တကွ ကျခံပေးလျော်စေ။

၁၁၆၉-တန်ခူးလဆန်း၁၀ရက်နေ့တွင် နိုင်ငံတော်ကြီး၏ ကျက်သရေဆောင်၊ ဝင်းပြောင်တောက် ထိန်၊ ဉာဏ်ဝရဇိန်နှင့်၊ ကံရှိန်တင့်ထူးလွန်ပင်မြူးသော အတွင်းဝန်ကြီးဦးပေါ်ဦးစီရင်သည်အချက်ကို၊ တရားဆက်လက်၊ အသက်သွင်းရန်မရှိ၊ ပြကတိမူလ၊ ဓားဦးချ အတိုင်းတည်စေ။

ယင်းသည် ဦးပေါ်ဦးဖြတ်ထုံးကို ဘိုးတော်ဘုရားသည် ညီလာခံ၌ ဖတ်ကြားတော်မူပြီးနောက် (အင်း...ပေါ်ဦးက ငါလက်နှင့်ရေးတာကို သင်းက ခြေနှင့်ဖျက်သည်။ ရှေးက ဗာရာဏသီပြည်မှာ လူသားစားကြူးသော ဘုရင်ကိုကာလဟတ်အမတ်က နန်းတော်မှ ဆွဲငင်နှင်ချခဲ့ပေတယ်။ ငါ ကိုယ်တော်မြတ်သည် လူသားကို ပွဲတော်တည်လိုသော ဆန္ဒရှိတော်မမူ၍သာ ယခုကဲ့သို့ ပြကတိ နန်းစံနေနိုင်သည်။ အကယ်၍ စားလိုသောဆန္ဒအာသာဖြစ်အံ့၊ ထိုသို့ချင်ခြင်းဖြစ်သည်ကို ကြားရုံမျှနှင့် ငါကိုယ်တော်အရှင်မြတ်ကို ခွေးမသားပေါ်ဦးလို အမတ်က နန်းထက်မှ ဆွဲချအံ့ထင်သည်) ဟု ပြုံးရယ်မိန့်ဆိုကာ အတွင်းတော်သို့ ဝင်သည်။

မြန်မာ့ဆင်ဖြူတော်

ဝါဆို၊ ဝါခေါင်ရေဖောင်ဖောင်တွင် အချို့သော အောက်ပြည်အောက်ရွာတို့မှာ လုံးဝအသွင် ပြောင်းသွားသကဲ့သို့ ရှိ၏။ နွေရာသီ၌ ဖုန်တထောင်းထောင်းရှိခဲ့သော လမ်းအသွယ်သွယ်တို့မှာ ဇရကြီးချိန်၌ ချောင်းမြောင်းအဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲကုန်၏။ ထို့ကြောင့်လှည်းလမ်းကြောင်းတို့တွင် (ကျူပင်ကြို၊ ကျူပင်ကြား၊ လောင်းကလေးနှင့်သွား) ဆိုသကဲ့သို့ ခရီးသည်များအဖို့ အတွေ့အကြုံ တစ်မျိုး ဖြစ်လေသည်။

ရွာလယ်လမ်းတွင် ယခုအချိန်၌ လှေပြိုင်ပွဲများကျင်းပနေသည်လည်း ကြုံတွေ့နိုင်၏။ ဘယ်ကြည့်ကြည့် မြစိမ်းရောင်ရှုခင်းချည်း ဖြစ်နေ၍ မျက်စိအေးချမ်း သက်သာပါ၏။ နွေဂီမှာန်၏ ခြောက်သွေ့ ပူရှိန်မှုထက်ကောင်း၏။ သို့သော်လှည်းစီးရင်း ဖုန်မွန်သကဲ့သို့လှေစီးရင်း မိုးမိလျှင် လည်း မသက်သာလှပေ။

အီတလီပြည်၌ ဗင်းနစ်ခေါ်ပင်လယ်ဆိပ်ကမ်းမြို့တွင် လမ်းမရှိဘဲ ၁၂ရာသီစလုံး တူးမြောင်း များတွင် လှေစီးသွားလာကြရသည်ဆို၏။ ရေကြီးချိန်တွင် အောက်ပြည်ဒေသအချို့မှာ ဤအတိုင်း ပင် အထူးသဖြင့် သန်လျင်နှင့် ပဲခူးလမ်းတစ်လျှောက်တွင် ဝါဆိုလပြည့်ပွဲအတွင်း ပဲချိတ်မော်တော် ကလေးများ တွင်ကျယ်ပျော်မြူးနေကြသည်ကို တွေ့ရ၏။

ဘိုးတော်မင်းတရားလက်ထက်က ဆင်ဖြူတော်ပေါ်ခဲ့သော နိဗ္ဗာန်ရွာသည် သက္ကလမြို့နှင့် မဝေးချေ။ အုန်းနဲမှတစ်ဆင့် သွားရ၏။ အုန်းနဲတွင် နာမည်ကျော် ပန်းပုရုပ်ကြီးများရှိရာ ကုသိန္ဒာရုံ

တိုက်လည်း ရှိ၏။ ဝါဆိုပွဲအတွင်းထိုအနီး ခမဲပြင်အရပ်တွင် ဘိုးဘိုးကြီးနတ်ပွဲလည်းရှိရာ တပျော်တပါး ရေကြောင်းမှ သွားလာပျော်မြူးကြပုံမှာ တောင်ပြုန်းလိုပင်၊ ရေလမ်းမှာ တောင်ပြုန်းထက်သာယာ ပြန်ပြူး၏။

နိဗ္ဗာန်ရွာတွင် ဆင်ဖြူတော် ပေါ်ခဲ့သည်မှာ နှစ်ပေါင်း၁၇၃ နှစ်ရှိခဲ့ပေပြီ။ အင်္ဂလိပ်သက္ကရာဇ် ၁၈၀၇ခု၊ မြန်မာသက္ကရာဇ်၁၁၆၈ ခုက ထိုရွာရှေ့တွင်းသာယာအရပ်တွင် တွေ့ရှိသော ဆင်ဖြူတော်ကို ဘိုးတော်မင်းတရားက (နိဗ္ဗာန်ပစ္စယနာဂရာဇာ)ဟု ဘွဲ့နှင်းခဲ့သည်။ ဘိုးတော်မင်း၏ ဆင်ဖြူ ၉-စီးတို့တွင် နောက်ဆုံးရရှိသော ရတနာဆဒ္ဒန်ဖြစ်လျက် အထင်ရှားဆုံးလည်း ဖြစ်ခဲ့သည်။ (တစ်ဖက်က ယေးကိုကြည့်ပါ။)

မင်းလှမှဆင်ဖြူမ

အောက်ပြည်မှ လှိုင်မြို့နယ်မင်းလှအရပ်တွင် ဆင်ဖြူမတစ်စီး ဦးစွာရှိခဲ့၏။ ၁၁၆၆ ဝါခေါင်လဆန်း ၇-ရက်တွင် ဝါဂွမ်းကဲ့သို့ ကိုယ်အလုံးဖြူစင်နူးညံ့ စွာသော ဥပေါသထ စင်စစ်ဖြစ်သော ဆင်ဖြူတော်မကို လှိုင်မြို့နယ်မင်းလှအရပ်တွင် ရံရွှေတော် ဆင်တစ်ထောင်ကျော် ခြံရံတွေ့ရသောကြောင့် ဟံသာဝတီမြို့ဝန်က တန်ဆောင်းဆောက်လုပ်မွေးကျွေး ပြုစုထားသည်။ ထို့နောက် ဆင်ဖြူတော်ကို ရွှေဖောင်တွင်တင်၍ ရွှေလှေ၊ ရွှေလောင်း တက်ပြည့်ငင် စေပြီးလျှင် ဝဲယာပွဲသဘင်ခြံရံလျက် ဆန်တက်ခဲ့ကြသည်။

ဘဝရှင်မင်းတရားကြီးမှာ ပြည်ကြီးမွန်ဖောင်တော်နှင့် အရှင်မိဖုရားခေါင်ကြီး၊ သားတော်မြေးတော်၊ ဆွေတော်၊ မျိုးတော်အပေါင်း ခြံရံလျက် ကြည်းအား၊ ရေအား၊ စစ်အင်္ဂါ၄-ပါးနှင့် စစ်ကိုင်းမြို့မှ ဆင်ဖြူတော်ကို ကြိုဆိုသည်။ စစ်ကိုင်း၌ ပတ္တမြားစီခြယ်သော ပြာသာဒ်ဝယ် ဆင်ဖြူ တော်ကို ဖြည့်တင်းစေပြီးလျှင် ပြည်သူတို့ ပူးမြော်ရာဝယ် ပွဲသဘင်ကြီးစွာ ခံစေသည်။

စစ်ကိုင်းမှ မင်းကွန်းအလယ်ကျွန်းသို့ ဆန်တော်မူရာ ဧရာဝတီမြစ်ကမ်း ဝဲယာတို့တွင် ရာမေတ်ကာ၍ ငှက်ပျောပင်၊ ကြံပင်၊ ရေမြူတာပန်းအိုး များ စိုက်ထူကြိုဆိုကြသည်။ မြစ်ပြင်အလုံး ပွဲသဘင်အစုံနှင့် မင်းကွန်း စံနန်းတော်ဆိပ်သို့ ဆောင်ယူခဲ့သည်။

စံနန်းတော်ရှေ့တွင် ဘုံ၅-ဆင့် ရှိသောတန်ဆောင်း၁၊ ဘုံ၃-ဆင့်ရှိသော ရွှေပြာသာဒ်-၂ လည်ပေါ်ဆောင်-၆၊ ထိုဘုံများ အလယ်တွင် ဆင်ဖြူတော်ကို စံနေစေသည်။ ဖောင်တော်ဆိပ်မှ ဆင်းရာတွင် ကော်ဇောခင်းထားသည့် လမ်းအတိုင်း ဆင်ဖြူတော်ကို လျှောက်သွားစေ၍ တန်ဆောင်းတော်တွင် ဖန်မှန်ပတ္တမြားစီခြယ်သော ဇေယျရစ် ရွှေအတိပြီးသော မှီတိုင်၊ မှီထုံး၊ ကတ္တီပါအုံး မွေ့ရာအစုံနှင့် ကြီးကျယ်သာယာစွာ ထား၏။

အဖိုး အနုဋ္ဌထိုက်သော ရွှေလည်ဆွဲ၊ လက်ကောက်၊ ခြေချင်းတော်၊ နားဆွဲတော်၊ ရွှေကွန်ချာ တန်ဆာတော်အစုံနှင့်တကွ ရွှေအင်တုံ၊ ရွှေဖလား၊ ငွေဖလားစသော အသုံးအဆောင်တို့ အပ်နှင်း၏။ ဆင်ဖြူတော်မ ဖြစ်၍ (သီရိမလ္လာမဟာသုဘဒ္ဒါ) ဟူသော ပတ္တမြားစိဘွဲ့ တပ်တော်မူသည်။

အိတာလျံကိုယ်တွေ့

ထိုအချိန်က မြန်မာပြည်သို့ခရစ်ယာန် သာသနာပြု ရောက်ရှိနေသော အိတာလျံ ဘုန်းတော်ကြီး စန်ဂါမနိ (Sanagarmano) သည်အမြင့်မြို့နယ် နဘက်အရပ်ရှိ ဘရင်ဂျီအုပ်စုကို စောင့်ရှောက်လျက်ရှိရာမှ လှိုင်ဆင်ဖြူတော်ကြိုဆိုပွဲကို သူကိုယ်တိုင် ရှုမြင်လိုက်ရ၏။ (မြန်မာ့အင်ပါယာအကြောင်း) စာအုပ်တွင် သူ၏မှတ်တမ်းမှာ စိတ်ဝင်စားဖွယ်ကောင်း၏။

(ဆင်ဖြူတော်မြင့်မြတ်ပုံကို မြန်မာတို့အဘယ်မျှ အယူသည်းစွာ လေးစားသည်မှာ အမရပူရ နေပြည်တော်တွင် ကျွန်တော် မျက်မြင်ဖြစ်ခဲ့ပါသည်။

ဆင်ဖြူတော်ကို ဖမ်းမိပြီဆိုသည်နှင့် အနီရောင်ကြိုးများ ချည်နှောင်စေလျက် ဆင်အကြောင်း ကျွမ်းကျင်နားလည်သော မင်းမှုထမ်းများကို စေလွှတ်စောင့်ရှောက်စေသည်။ နေပြည်တော်၌ မင်းညီမင်း သားတို့နှင့် တန်းတူဖြစ်သော တန်ဆောင်းတော် (ဝါ) ဆင်တင်းကုပ်ကိုလည်း အမြန်ဆောက်လုပ် စေသည်။ ဆင်ဖြူတော်အားမှက်၊ ခြင်တို့မကိုက်စေရန် ခြင်ထောင်ကြီးကိုလည်း အဆင်သင့်ရှိစေ သည်။ သန့်ရှင်းရေးဆောင်ရွက်ရန် မင်းမှုထမ်းများစွာကိုလည်း ပို့ထားသည်။

ဆင်ဖြူတော် ကြွလာပြီဟူသော သတင်းကို ကြားသိရသည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် ကျားမပျိုအို လူကြီးလူငယ်များစွာတို့ ကြည့်ရှုပူဇော်ရန် စုပြုံလာကြလေသည်။ အနီးအပါးရပ်ကွက်များ ဝင်လာကြ၏။ ကြည့်ရှုရုံနှင့်အားမရနိုင်ဘဲ ဆင်ဖြူတော်ရှေ့တွင် ခူးတုပ်ခူးထောက်လျက် လက်အုပ်ချီ၍ မြေကြီးပေါ် ၌ ဦးချရိုခိုးကြလေသည်။ တစ်ကြိမ်နှစ်ကြိမ်သာမက ဆက်ကာဆက်ကာ ရိုခိုးကြသည်။ ထိုနောက် ဆင်ဖြူတော်ကို ပန်း၊ သစ်သီး၊ ထောပတ်၊ သကြားနှင့် ငွေဒင်္ဂါးများပင်လှူဒါန်းပူဇော်ကြသည်။ မြင့်မြတ်သည့် ထိုသတ္တဝါကို တွေ့မြင်ပူဇော်ရသည့်အတွက် သူတို့၏ စိတ်ဘဝင်မှာလည်း ကြည်နူး ပျော်ရွှင် သွားကြလေသည်။

ဆင်ဖြူတော်ကို ကရဝိက်ဖောင်ဖြင့်ခေါ်ဆောင်လာ၏။ ရွှေချည်ထိုး ပိုးကန့်လန့်ကာတို့ဖြင့် အဘက်ဘက်မှ ကာရံထား၏။ လှေအများခြံရံပါရှိသော ထိုဖောင်တော်ကြီးကို ရွှေလှေကြီး၃-စီးက ရှေ့မှဆွဲငင်ဆန်တက်၏။ အချို့လှေများတွင် ကချေသည်များ၊ အချို့လှေတွင် ဆိုင်းဝိုင်းများ၊ အချို့ တွင် စားသောက်ဖွယ်များပါရှိ၏။ ၎င်းတို့ကို စောင့်ရှောက်ရန် စစ်သား-၅၀၀တို့က စက်လှေကြီးများနှင့် လိုက်ပါကြ၏။

ဧရာဝတီမြစ်ရိုးတစ်လျှောက် ဆန်တက်ရာတွင် ဆိပ်ကမ်းအသီးသီး၌ ရပ်နားတိုင်း လူထုက ဆင်ဖြူတော်ဖူးမြော်ရန် လှူဖွယ်ဝတ္ထုအမျိုးမျိုးနှင့်လာရောက်ကြသည်။ မင်းတရားကြီးကိုယ်တိုင်စစ်ကိုင်း မြို့သို့ အခမ်းအနားနှင့် ထွက်၍ ဆင်ဖြူတော်ကို ကြိုဆိုသည်။ မြို့တော်တွင် ၃-ရက်တိုင်ကြီးစွာ ပွဲသဘင်များ ခံစေသည်။

ဆင်ဖြူတော်ကို စောင့်ရှောက်ရန် စစ်သည်-၁၀၀၊ အမှုထမ်း-၄၀၀လည်းခန့်အပ်လိုက်သည်။ နေ့စဉ် စန္ဒကူးနံ့သာဖြင့် ဆေးကြောသုတ်သင်ပေးရေး၊ အစာကျွေးရေးစသော တာဝန်များ ဆောင်ရွက်ရသည်။ ဆင်ဖြူတော်ကို မင်းညီမင်းသားများပမာ မြို့စားခန့်အပ်သည်။ ဆင်ဝန်တစ်ဦးက ဆင်ဖြူတော်ကို တာဝန်ခံစောင့်ထိန်းရ၏။ ရွှေထီး၂-လက် မိုးစေ၏။ ဆင်ဖြူတော်အိပ်ချိန်တွင် စောင်းငြင်းတူရိယာ တီးမှုတ်ကာ ကချေသည်တို့ ကပြဖျော်ဖြေရသည်။

(ဘုရင်နှင့်တကွ မိဖုရားသားတော် သမီးတော်တို့က ဆင်ဖြူတော်အတွက် အဖိုးတန်ပစ္စည်း များလက်ဖွဲ့သည်သာမက မင်းမှုထမ်းတို့ကလည်း လက်ဆောင်တော်များ ပို့ဆက်၏။ အရာရှိတစ်ဦးက ၄၀၀ အောင်စရှိ ရွှေခွက်ကြီးတစ်ခု ပေးလှူ၏။ ဆင်ဖြူတော်ကို လှူသော်လည်း နောက်ဆုံး၌ ဘုရင်၏ ဘဏ္ဍာတော်ဖြစ်မည်မလွဲချေ။)

မှတ်ချက်။ ။ အိတာလုံဘုန်းကြီးက ဆင်ဖြူတော်၏ အသုံးအဆောင် ရတနာပစ္စည်းများကို မြန်မာ ဘုရင်က လက်ဝါးကြီးအုပ်သည်ဟု စွပ်စွဲမှုမှာ ယုတ္တိမရှိပါ။ လှူဖွယ်ပစ္စည်းတို့တွင် ရှင်ဘုရင်က အများဆုံးတာဝန်ခံယူ လှူဒါန်းလေ့သာရှိခဲ့သည်။ လက်ဖွဲ့စာရင်းကို ကြည့်ပါ။ ပထမ အင်္ဂလိပ်

မြန်မာစစ်ပွဲ ဖြစ်ပွားပြီးနောက် စစ်လျော်ကြေးငွေဆယ်ကုဋေပေးရန် ဆင်ဖြူတော်ပိုင် ပစ္စည်းများကို ထုခဲ့ဖြည့်စွက်ရကြောင်း မှတ်တမ်းရှိ၍ နယ်ချဲ့လက်သို့သာ အားလုံးရောက်လေ့ရှိသည်မှာ ထင်ရှားနေ၏။

ဘိုးတော်ဘုရား၏ ဆင်ဖြူတော်များ

နံပါတ်	ဘွဲ့တော်	တွေ့ရာအရပ်	ခုနှစ်	အကြောင်းအရာ
၁။	ဥပေါ်ပြောင်မွန်	မြို့သစ်တော	၁၁၄၆(နယုန်လ)	ဘုရင်ကဆင်ဖြူရှင်ဘွဲ့ခံ
၂။	ရတနာပြောင်မွန်	ရွှေကြာသိန်းတော	၁၁၄၆(တပို့တွဲ)	ဘုရင်ကဆင်ဖြူများရှင်ဘွဲ့ခံ
၃။	နာဂဝရ	အင်းတောက်သာ တော	၁၁၄၉(နယုန်လ)	
၄။	ရတနာကုမုဒ်	ကလေးတော	၁၁၅၀(ဝါခေါင်)	ဘုရင်ကမြာကြီးရွာမှကြိုဆို
၅။	ဘွဲ့မသိရ	ကလေးတော	၁၁၅၁(တပို့တွဲ)	ဘုရင်ကစင်ရော်ကျွန်းမှကြိုဆို
၆။	ဘွဲ့မသိရ	ကလေးတော	၁၁၅၈	
၇။	ဘွဲ့မသိရ	တောင်တွင်းကြီး	၁၁၅၈(သီတင်းကျွတ်)	
၈။	သီရိမလ္လာမဟာ	လှိုင်မြို့	၁၁၆၆(ဝါခေါင်)	ဘုရင်ကစစ်ကိုင်းမှကြိုဆို
၉။	နဂရာဇာ	နိဗ္ဗာန်ရွာပဲခူး	၁၁၆၈ (တန်ဆောင်မုန်း)	ဘုရင်ကပုဂံမှကြိုဆို

မှတ်ချက်။ ။ ရတနာကုမုဒ် ဆင်ဖြူတော်ကို ဧရာဝတီဆိပ်ကမ်း၌ရေချစဉ် ကြာပန်းများကို ထိုဆင်ဖြူတော်က ဘုရင်သို့ မဆက်ဘဲအတူပါလာသော မြေးတော်မင်းသမီးကလေးကို ဆက်သည်။ ထို့ကြောင့် ထိုမင်းသမီးကို (ဆင်ဖြူမယ်) ဟု ဘိုးတော်မင်းတရားက ဘွဲ့ခံယူစေသည်။ ထိုမင်းသမီးနှင့် အိမ်ရှေ့စစ်ကိုင်းမင်းသားတို့ ထိမ်းမြားရာမှ စကြာမင်းကို မွေးဖွားခဲ့သည်။

ဆန်ဂါမနီ၏ မှတ်တမ်း၌ ဆက်လက်ရေးသားပါရှိသည်မှာ...

(မြန်မာတို့သည် ဆင်ဖြူတော်၌ထူးခြားသောကျက်သရေ မင်္ဂလာများရှိသည်။ ဆင်ဖြူတော် ရရှိခြင်းဖြင့် ထိုဆင်ဖြူတော်ကိုရသော မင်းတွင်လည်း ဘုန်းတန်ခိုးကျက်သရေများ တိုးတက်လိမ့် မည်ဟူသော အယူအဆရှိကြသည်။ ထို့ကြောင့်ဆင်ဖြူတစ်စီးတလေဖမ်းဆီးရရှိသော မင်း၊ မင်းသား တို့သည် ဘုန်းတန်ခိုးတိုးမည်ဟု မျှော်လင့်လျက် အလွန်ပျော်ရွှင်ကြလေသည်။ ဆင်ဖြူကြောင့် တိုင်းပြည်သည်လည်း ဝပြောသာယာလိမ့်မည်။ ဆင်းရဲနိုင်မည် မဟုတ်ဟု ယူဆကြလေသည်။

ဆင်ဖြူတော်ကို ပိုင်ဆိုင်သောကြောင့် ဘိုးတော်ဘုရင်သည် အတိုင်းမသိပျော်လေသည်။ ဤဆင်ဖြူတော်ကို အမှီပြု၍ ဘိုးတော်သည်သူ့ကိုယ်သူတန်ခိုးဖန်ဆင်းနိုင်သော နတ်ဘုံမှ နတ်သား လောက် နီးနီးထင်နေပုံရလေသည်။ ယခုဘိုးတော်သည် သူ၏ရန်သူများကို နှိမ်နင်းနိုင်မည်ဟု မျှော်လင့် ထား၏။ အနှစ်၁၂၀အသက်ရှည်လိမ့်မည်ဟု မျှော်လင့်ထား၏။ ထို့ကြောင့် ဗြာဟ္မဏ ပုဏ္ဏား တို့၏ အကြံပေးချက်အရ ပုထိုးတော်ကြီးတွင် ဆီမီးခွက်-၁၂၀နှင့် အခြားပစ္စည်း-၁၂၀စီတို့ ကို လှူဒါန်းလေသည်။

ဆင်ဖြူတော်သည် ပူဇော်လှူဒါန်းသူတို့၏ထံမှ အသားများ၊ သစ်သီးများကို အစားလွန်ပြီး စားပိုးနှင့်ကာ ၃-လအတွင်း သေဆုံးခဲ့သောကြောင့် ဘုရင့်အဖို့ မည်မျှလွမ်းဆွေးခံစားရမည်ကိုကား မဖော်ပြနိုင်ပေ။ ဆင်ဖြူတော်ရတ်တရက်သေဆုံးခြင်းကို သူ့အတွက် နိမိတ်ဆိုးဟု တွက်၍ စိတ်မကောင်းဖြစ်လေသည်။ ဆင်ဖြူရစဉ်က ဂုဏ်ယူမာန်တက်နေသော ဘိုးတော်သည် ယခုအခါ ရန်သူက အချိန်မရွေး လာရောက်တိုက်ခိုက်နန်းချသွားမည်ကို ကြောက်နေ ရတော့သည်။ သူ့အသက် ရှင်ရန် ရက်အနည်းငယ်သာကျန်တော့သည်ဟုလည်း တွေးပြီး စိတ်ပူနေလေသည်။

ဆင်ဖြူတော် သေဆုံးသွားသောအခါ ဘုရင်သည်ဆင်ဖြူတော် သေပြီဟု မပြောကြရအောင် ကြီးပေးသော အပြစ်ဒဏ်နှင့် ပညတ်ထား၏။ ဆင်ဖြူတော်ပျောက်သွားသည်။ ထွက်သွားသည်ဟူ၍ သာ ပြောကြရလေသည်။ ဤဆင်သည် ဆင်မ ဖြစ်သောကြောင့် သူ့ကို မိဖုရားကြီးတို့အား သင်္ဂြိုဟ်သည့်နည်းအတိုင်း သင်္ဂြိုဟ်လေသည်။ ဆင်သေကောင်ကို စန္ဒကူး၊ နံ့သာနီစသော ထင်းတုံးများပေါ်တင်၍ ဆင်သေပေါ်မှလည်း အလားတူအမွှေးနံ့သာထင်းတုံးများ တင်ကာ ထင်းပုံ၏ လေးဖက်လေးထောင့်တွင် ရွှေချထားသော ဖားဖိုလေးခုထားရှိလေသည်။ အချိန်တိုင်သော် မီးရှို့ကာ “ဖားဖို”မှ လေထိုးပြီး မီးသင်္ဂြိုဟ်လေသည်။ သင်္ဂြိုဟ်၍ သုံးရက်လွန်မြောက်သော် မှူးကြီး မတ်ကြီးများသည် ထိုဆင်သေ သင်္ဂြိုဟ်သော နေရာသို့ လာရောက်၍ ပြာနှင့်အရိုးများကောက်ကာ ရွှေချ၍ အဖုံးကို လုံအောင်ဖုံးထားသော အရိုးအိုးတွင်ထည့်ပြီး ဘုရင့်သင်းချိုင်းတော်တွင် သွားရောက် မြှုပ်နှံလိုက်လေသည်။ ထို့နောက် အုတ်ဂူတည်ဆောက်ကာ ရွှေချသည်။ ဆင်ဖြူသည် အထီးဖြစ်ခဲ့သော် မင်းဧကရာဇ်တို့ သင်္ဂြိုဟ်မြှုပ်နှံသည့် နည်းအတိုင်း မြှုပ်နှံလေသည်။

ဆင်ဖြူတော် သေဆုံးသောကြောင့် “ဗဒုံသခင်” ၏ စိုးရိမ်ထိတ်လန့်စွာ နေရမှုသည် ရက်တာမရှည်ခဲ့ပါ။ မကြာမီကာလအနည်းငယ်အတွင်း ပဲခူးတောနယ်၊ နိဗ္ဗာန်ရွာ၌ ဆင်ဖြူတော်ထပ် တွေ့ရလေသည်။ ချက်ချင်းပင် ဆင်ဖြူကို ဖမ်းရန် အမိန့်ထုတ်လိုက်၏။ ထိုဆင်ဖြူသည် ၁၈၀၆-ခု၊ အောက်တိုဘာလ ၁-ရက်နေ့တွင် ရန်ကုန်မြို့သို့ ဆိုက်ရောက်လာလေသည်။ ထိုနေ့သည် ကျွန်ုပ် ဥရောပသို့ပြန်ရန် ရန်ကုန်မှ သင်္ဘောစထွက်သည့်နေ့ ဖြစ်လေသည်။ ထိုဆင်ဖြူတော်ကို ဆင်ထီး ဟု အများက ပြောဆိုယူဆသောကြောင့် ယခုဆင်ဖြူကို ယခင်ဆင်ဖြူမထက် ဂရုပိုမိုစိုက်၍ ပူဇော် မြတ်နိုးကြဦးမည်ဖြစ်ပေသည်) ဟုရေးသားဖော်ပြ၏။

မြန်မာ့အစွဲ

ဘိုးတော်ဘုရား၌ ဆင်ဖြူ၉-စီးရှိခဲ့ခြင်းကြောင့် မြန်မာရာဇဝင်တွင် (ဆင်ဖြူအများဆုံးရှင်) ဟု ခေါ်ထိုက်ပေသည်။ သူ့ကိုယ်တိုင်ပင် ပထမဆင်ဖြူရရှိချိန်က (ဆင်ဖြူရှင်) ဟူသော ဘွဲ့ကိုယူခဲ့ ပြီး ၁၁၄၆-ခုတွင် နောက်တစ်စီးရရှိသောအခါ (ဆင်ဖြူများရှင်)ဟု တိုးတက်ဂုဏ်ယူခဲ့သည်။ ထိုနောက် ဆင်ဖြူစာရင်းပိုမို တိုးပွားလာသောအခါ သူ့ကိုယ်သူဘယ်လိုခေါ်ရမှန်းမသိ ဖြစ်ခဲ့ဟန်တူ၏။

မြန်မာ့သမိုင်း ၃၄ (ဆင်ဖြူအနည်းဆုံးရှင်)ကား ပင်းယမြို့ကို ထူထောင်သူ တစ်စီးရှင်သီဟသူ ဖြစ်၏။ ထိုဆင်ဖြူတစ်စီးမှာလည်း အရှင်မဟုတ်ဘဲ အသေဖြစ်၏။ (စမုန်မြစ်တွင် ဆင်ဖြူမ တစ်စီးသေ၍ မျောလာသည်ကို သီဟသူ ကြားသိသော် ဆယ်ယူ၍ ရတနာကတင်ပြီး စီးတော်မူကာ “တစ်စီးရှင်” ဘွဲ့ခံတော်မူသည်) ဟု ဦးကုလားရာဇဝင်၌ ပါရှိ၏။ ဆင်ဖြူဆိုလျှင် အရှင်ရရ အသေရရ မြန်မာဘုရင်တို့ မက်မောသည်မှာမှတ်ဖွယ်ကောင်း၏။ ပဒေသရာဇ်လောက၌ ဆင်ဖြူမဲ့ ဘုရင်သည် အရာဝင်ဟန်မတူချေ။

ဘုရင့်နောင်မင်း ကိုယ်တိုင်ပင် နန်းတက်စဉ် ဆင်ဖြူတော်မရှိသဖြင့် ဆင် ၆-စီးရှင် ယိုးဒယားဘုရင်ထံမှ တချို့တစ်ဝက် မျှတပေးကမ်းရန် မေတ္တာရပ်ခံခဲ့သည်။ ယိုးဒယားမင်းက (ဆင်ဖြူတော်ဆိုတာ သက်ဆိုင်ရာဘုရင်ရဲ့ ဘုန်းကံအလျောက်ပေါ်ပေါက်ခြင်းမို့ လွဲပြောင်းပေးကမ်းရန် မဖြစ်နိုင်) ဟု ပြန်ကြားခဲ့သည်။

ယိုးဒယားနှင့်တကွ မြန်မာပြည်၊ လောပြည်၊ ကမ္ဘောဒီးယားပြည်တို့မှာ ထေရဝါဒနိုင်ငံများ ဖြစ်၍ ဆင်ဖြူတော်စွဲလမ်းမှုကို ဗုဒ္ဓဝင်မှ အတုယူခဲ့ခြင်းဖြစ်ပေသည်။ မယ်တော်မာယာသည် ဘုရားလောင်းကို ပဋိသန္ဓေရအံ့သောအခါ ကောင်းကင်မှဆင်ဖြူငယ်တစ်စီးသည် သပြေခက်ဖြင့် သက်ဆင်းလာကာ မိမိ၏ ရင်တွင်း၌ ကိန်းဝပ်သည်ဟု အိပ်မက်မြင်တော်မူ၏။ ထို့ကြောင့် ဆင်ဖြူတော် ဟူသည် ဘုရားလောင်းပင် ဖြစ်သည်ဟု ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့ ယူဆလာခဲ့ကြသည်။ အိန္ဒိယ၌ ထိုအစွဲမကျန်ခဲ့သည်မှာ ဟိန္ဒူနှင့်မူဆလင်တို့ ကြီးစိုးလာသောကြောင့် ဖြစ်သည်။

ယခုခေတ်၌ အနောက် နိုင်ငံသားအချို့ကလည်းကောင်း၊ ရုပ်ဝါဒရှင်များကလည်းကောင်း မြန်မာတို့ ဆင်ဖြူတော်အစွဲကို ပြက်ရယ်ပြုသည်မှာ ရယ်ဖွယ်ဖြစ်၏။ သူတို့နိုင်ငံများ၌လည်း တိရစ္ဆာန်များကို အထိမ်းအမှတ်ပြုကာ ဆလံပေးနေကြသည် မဟုတ်လော။ အမေရိကန်၌ လင်းယုန် ကို ဦးထိပ်ထား၏။ ရုရှားနှင့် ဂျာမနီပြည်တို့တွင် ဝက်ဝံကြီးစိုး၏။ အင်္ဂလိပ်အမှတ်တံဆိပ်၌ မာန်ကြွနေသော ခြင်္သေ့ (Lion Rampant)က ဗိုလ်ဖြစ်၏။ အိန္ဒိယပြည်၌ နွားကိုလေးစားရ၏။ သြစတြေးလျ၌ ကန်ဂရူးခေါ်သားပိုက်ကောင် အဓိပတိဖြစ်၏။ ဤနိုင်ငံအသီးသီးမိမိတို့ ကြိုက်နှစ် သက်ရာ တိရစ္ဆာန်များကို အလေးပြုနေကြပါလျက် အာရှထေရဝါဒနိုင်ငံတို့၌ ဆင်ဖြူတော် မြတ်နိုးမှုကို အဘယ်ကြောင့်သရော်ရမည်နည်း။

ဆင်ဖြူသုံးစီးပုံ ပါရှိသော လောပြည်၏ အလံတော်သည်ကောင်း၏။ ဆင်ဖြူတော်သည် သန့်စင်ခြင်းအဓိပ္ပာယ်ကို ဆောင်၏။ ဆင်ဖြူတော်နှင့် ပတ်သက်သော အိပ်မက်တို့မှာ မယ်တော်မာယာ ခေတ်မှစ၍ ယခုတိုင် မင်္ဂလာရှိသော အတိတ်နိမိတ်များသာ ဖြစ်နေ၏။ ဆင်လောက၌ အမြင့်ဆုံး သော ဆင်ဖြူတော်သည် ဘုရားလောင်းဖြစ်ခြင်းကြောင့်လည်း အခြား တိရစ္ဆာန်များကဲ့သို့ မရိုင်းစိုင်း ပါချေ။ မြန်မာဘုရင်တို့က ဆင်ဖြူတော်ကို အထူးတလည် မြှောက်စားခြင်းမှာ ရှေးဘုရင်အာသောကနှင့် ဒုဋ္ဌဂါမဏိ တို့၏ အစဉ်အလာကို မပျက်မကွက် စောင့်ရှောက်ထိန်းသိမ်းခြင်းသာ ဖြစ်၏။

နိဗ္ဗာန်မှ ဆင်ဖြူ

ပဲခူးနယ် နိဗ္ဗာန်ရွာမှ ဆင်ဖြူတော်မှာ ဆင်ထီးဖြစ်သည့်အတိုင်း ဘိုးတော်မင်းတရားက ပိုမိုဂရုစိုက်ကာ သူကိုယ်တော်တိုင် ပုဂံမြို့အထိလာရောက် ကြိုဆိုသည်မှာ အခမ်းနားဆုံးဟု ဆိုထိုက်ပေသည်။ သူ၏လက်ထက်တွင် ပေါ်ပေါက်သော ဆင်ဖြူတော် ၉-ပါးတို့အနက် နိဗ္ဗာန် ဆင်ဖြူတော်မှာ အကြီးကျယ်ဆုံးသော ပူဇော်သက္ကာရပြုခြင်း ခံယူခဲ့ရပေသည်။

နိဗ္ဗာန်ရွာအရှေ့ဘက်တွင် ကွင်းသာယာအရပ်၌ ထိုဆင်ဖြူတော်အား ဆင်ပေါင်း ၁၀၀၀ခန့် ခြံရံနေသည်ကို ကြုံတွေ့ရ၏။ ဆင်ဦးစီး-၃၀နှင့် ခြေလျင်လူ-၃၀၀၀ကျော် ဝိုင်းဝန်းသည်တွင် အရံဆင်များ ခွာသွားကြပြီး ဆဒ္ဒန်ဆင်ဖြူတော်ကို အသာအယာ ဝိုင်းရံမိလေသည်။ ဟံသာဝတီမြို့ဝန် က ထိုသတင်းကောင်းကို နေပြည်တော်သို့ လျှောက်တင်ရာ ဆင်ဖြူတော်ကို ရေဝန်ကစောင့်ရှောက် ပို့ဆက်ရန် အမိန့်တော်ရှိ၏။

မင်းတရားကြီးက ပုဂံမြို့သို့ ကြွရောက်ကြိုဆိုရာတွင် ထိုမြို့မှ မင်းကွန်းစံနန်းတော်အထိ မိုင်-၁၀၀ကျော် ဧရာဝတီကမ်းဝဲယာတွင် ရာမေတ်ကာလျက် သစ်ပင်များစိုက်ထူကြရ၏။ ပွဲသဘင် အစုံနှင့် တစ်မြို့ပြီးတစ်မြို့၊ တစ်ရွာပြီးတစ်ရွာ အဆက်မပြတ် သာယာစည်ကား ရှိစေသည်။ ဆင်ဖြူတော် ရပ်နားရာ စခန်းတို့၌ ယာယီမဏ္ဍပ်မဟုတ်မူဘဲ၊ ရွှေအတိပြီးသော တန်ဆောင်း ပြာသာဒ်များ ဆောက်လုပ်ရသည်။ ၁၁၆၈-ခု၊ တန်ဆောင်မုန်းလတွင် ပုဂံမြို့မှ ဆန်တက်တော်မူရာ မင်းမိဖုရားတို့ က ပြည်ကြီးမွန် ဖောင်တော်နှင့်လိုက်ပါတော်မူသည်။ စစ်ကိုင်းမြို့တွင် ၃-ရက်၊ အမရပူရမြို့တွင် ၅-ရက်၊ ရပ်နားတော် မူပြီးနောက် မင်းကွန်းနန်းတော်သို့ ရောက်၏။

ဆင်ဖြူတော် သိမ်းပွဲတွင် ဆရာတော်သံဃာတော်များပါ ပင့်ဖိတ်လျက် ပညာရှိ သုခမိန်များ ကို ကျမ်းဂန်စာပေတို့နှင့် ကိုက်ညီသော သြဘာစာတမ်း ဆက်သစေသည်ကား-

ယခု ဘုန်းတော်သမ္ဘာတော်ကြောင့် ရအပ်သော ဆင်ဖြူရတနာသည် ဘုရားအလောင်း ဝေဿန္တရာမင်းကြီး ဖွားမြင်တော်မူသောနေ့၌ ဆဒ္ဒန်အမျိုးဖြစ်သော ဆင်ဖြူရတနာကို ဆင်တင်းကုပ် တွင် အမိဆင်မကြီးက ထားလာသကဲ့သို့လည်းကောင်း၊

ဒုဋ္ဌဂါမဏိမင်းကြီး လက်ထက် ဆဒ္ဒန်မျိုးဆင်ဖြူတော်ကို မြို့ရွာအနီး ကုဏ္ဍလမြစ်နား၌ အမိ ဆင်မ လာထားသကဲ့သို့လည်းကောင်း

ယခုလည်း ဘုန်းသမ္ဘာတော်ကြောင့် ကိုယ်အလုံး ဖြူစင်နူးညံ့စွာသာ ဆဒ္ဒန်အစစ်ဖြစ်သော ဆင်ဖြူတော်ကို နိဗ္ဗာန်ရွာအနီး၌ နတ်တို့ဖန်ဆောင်၍ အမိဆင်မထားလာရသည့်အရာဖြစ်ပါသည်။

ဆဒ္ဒန်ဆင်ဖြူရတနာကို သိမ်းတော်မူရမည်မှာ မဟာသုဒဿနစကြမန္တာတ်မင်းနှင့် ဗာရာဏသီ ဗြဟ္မဒတ်မင်း၊ ဝေဿန္တရာမင်း၊ ဒုဋ္ဌဂါမဏိမင်းတို့ ဆင်ဖြူသိမ်းခန်းကျမ်းဂန်ဇာတ် နိပါတ်အဆက် ရှိတော်မူသည့်အတိုင်း ဆင်ဖြူတော်ထားရန် ရွှေပြာသာဒ်နှင့် အထူးထူးသော အဆောင်အယောင်များ စီရင်ခြင်း၊ ဆင်တော်ကို အဖိုးတန် တန်ဆာတို့ ဆင်ယင်စေခြင်း၊ ဆင်တော်အစောင့်အရှောက်တို့ စီရင်ခြင်း၊ ဆင်တော်ဘိသိက်သွန်းခြင်း၊ ဘွဲ့တံဆိပ်တပ်ဆင်ခြင်း စသော ၁၀-ပါးသော အစီအရင်တို့နှင့် သိမ်းတော်မူပါလော့)ဟု တညီတညွတ်တင်လျှောက်ကြ၏။

ဆင်ဖြူတော်လက်ဖွဲ့ပစ္စည်းစာရင်း

လက်ဖွဲ့သူ	ပစ္စည်းအမျိုးအစား	ရွှေသား	ကျောက်မြတ်	တန်ဖိုး
ဘိုးတော် မင်းတရား ကြီး	၁။ ရတနာကွမ်းခွက်ခြင်သေ့ခံ	၁၂၅၀ ကျပ်သား	ရတနာ ၉ ပါး	၂၁၉၅၀ ကျပ်
	၂။ နဂါးခံ	၁၃၆၀ ကျပ်သား	ရတနာ ၉ ပါး	၂၂၈၂၈ ကျပ်
	၃။ မင်းခမ်းတော်ကွမ်းခွက်	၆၀၀ ကျပ်သား	ပတ္တမြား ၅ ရစ်	၁၅၃၆ ကျပ်
	၄။ ကျောက်ရုပ်ရွှေတံခွန်	၄၇၀ ကျပ်သား	-	၈၅၈၀ ကျပ်
	၅။ ဆင်ရုပ်ရွှေတံခွန်	၄၅၀ ကျပ်သား	-	၈၇၀၀ ကျပ်
	၆။ ဘီလူးရုပ်	၄၇၅ ကျပ်သား	-	၈၇၀၀ ကျပ်
	၇။ ဥဒေါင်းရုပ်	မိုးကြိုး ၄၇၅	ပတ္တမြား ၅ ရစ်	၄၇၅၀ ကျပ်
	၈။ ဂဠုန်ရုပ်	၆၄ ၄၇၅	ပတ္တမြား ၅ ရစ်	၄၇၅ ကျပ်
	၉။ ဦးကင်းတော်ဖုံး	၁၃၄၉ ကျပ်သား	နဝရတ်၁၂၆၇၃	၂၃၆၂၀၉ ကျပ်
	၁၀။ မျက်နှာတော်တန်ဆာ	၄၅၇ ကျပ်သား	နဝရတ်၁၆၇၇	၁၂၂၁၉၅ ကျပ်
	၁၁။ စွယ်တော်ခွေအရန်စုံ	၁၁၀ ကျပ်သား	ပတ္တမြားစိန်မြ	၁၇၇၃၅ ကျပ်
	၁၂။ နားဆွဲကတော့	၇၁၈ ကျပ်သား	ပတ္တမြား ၅၉၆	၈၂၃၂၆ ကျပ်
	၁၃။ လည်ဆွဲတော်	၃၅၈ ကျပ်သား	ရတနာ ၉ ပါး	၉၃၈၀ ကျပ်
	၁၄။ ရွှေခြူး၁၄လုံး	၇၃၀ ကျပ်သား	-	၁၃၅၆၀ ကျပ်
	၁၅။ ရွှေဖြူကြီးတစ်စုံ	၁၄၇ ကျပ်သား	-	၂၇၁၀ ကျပ်
	၁၆။ လက်ကောက်အရန်စုံ	၉၂၉ ကျပ်သား	စိန်မြ ၂၂၀လုံး	၅၂၆၈၉ ကျပ်
	၁၇။ နဂါးရုပ်ခြေချင်း	၆၉၀ ကျပ်သား	စိန်မြ ၈၅၈လုံး	၁၃၃၈၃၀ ကျပ်
	၁၈။ ရွှေဖလား	၄၉ ကျပ်သား	ပတ္တမြား ၅၆လုံး	၉၄၄ ကျပ်
	၁၉။ ရွှေဖလား	၁၂၀ ကျပ်သား	ပတ္တမြား၁၆၀လုံး	၂၃၄၀ ကျပ်
	၂၀။ ရွှေဖလား ၁၂ရာသီ	၄၉၅ ကျပ်သား	-	၉၁၅၀ ကျပ်
	၂၁။ သင်းချောရွှေဖလား	၆၇ ကျပ်သား	-	၁၂၃၅ ကျပ်
	၂၂။ ရွှေသန္တေတော်ကြီး	၄၀၀ ကျပ်သား	ပတ္တမြား၅၀၀လုံး	၇၉၈၅ ကျပ်
	၂၃။ ရွှေသန္တေတော်ကြီး(လတ်)	၂၀၀ ကျပ်သား	-	၄၀၀၀ ကျပ်
	၂၄။ ရွှေသန္တေတော်ကြီး(ငယ်)	၁၂၀ ကျပ်သား	-	၂၂၄၀ ကျပ်
	၂၅။ ရွှေအင်တုံ	၁၅၀၀ ကျပ်သား	ကျောက်မျက်	၃၁၅၁၀ ကျပ်
	၂၆။ ရွှေအိုးပျစ်ဖုံးအစုံ	၉၁၀ ကျပ်သား	-	၈၈၀၀ ကျပ်
	၂၇။ ရွှေလင်ပန်း	၃၄၄ ကျပ်သား	-	၆၃၅၉ ကျပ်
၂၈။ ရွှေအုပ်ဆောင်း	၄၃၈ ကျပ်သား	-	၉၄၀၀ ကျပ်	
၂၉။ ငွေသုံးချောင်းထောက်	၆၄ ၃၂၀	-	၃၂၀ ကျပ်	
၃၀။ ရွှေကျည်တော်အစုံ	၈၃၅	-	၁၄၇၈၂ ကျပ်	
၃၁။ ငွေကျည်တော်	၆၄ ၂၀၄၀	ပတ္တမြား၁၄၅၀	၁၄၇၈၁ ကျပ်	
၃၂။ လက်ခတ်တော်	၂၄၀ ၆၄	-	၂၄၀ ကျပ်	

	၃၃။ နဂါးချွန်းရိုးတော်စုံ	၅၂၀ ကျပ်	ပတ္တမြား ၄ရစ်	၉၅၈၀ ကျပ်
	၃၄။ ရတနာချွန်းတော်	၄၅ ကျပ်	ပတ္တမြား ၆၀လုံး	၈၉၃ ကျပ်
	၃၅။ ရတနာချွန်းတော်		ပုလဲစီခြယ်	၅၀၈၀၀ ကျပ်
	၃၆။ ထည်မျိုးအုပ်မျိုး ၇၀၀	ရွှေစင် ဂသိန်း		
	၃၇။ စလင်းမြို့နှင့်အရံ ကျေးလက် ၇၀			
	၃၈။ ပျော်ဘွယ်ရွာတွင် လက်နက်စွဲ သူရဲ ၅၀၀			
မိဖုရား ခေါင်ကြီး	၁။ ရွှေလက်ကောက်တစ်ရန်	၁၀၀၀ ကျပ်	ရတနာ ၉ ပါး	၅၀၀၀၀ ကျပ်
	၂။ ထည်မျိုးအုပ်မျိုး ၃၂၅	၅၀၀၀ ကျပ်		
သားတော်	၁။ ရွှေဖလား	၂၅၀ ကျပ်	ပတ္တမြားစီခြယ်	၄၃၉၀ ကျပ်
အိမ်ရှေ့မင်း	၂။ ရွှေဖလား	၂၀၀ ကျပ်	ပတ္တမြားစီခြယ်	၃၅၁၂ ကျပ်
(ရွှေတောင် မြို့စား)	၃။ လည်ဆွဲတော်	၂၁၆ ကျပ်	၄၅၀လုံး	၃၇၇၅ ကျပ်
	၄။ ရွှေလင်ပန်း	၅၀၀ ကျပ်		၁၀၀၀၀ ကျပ်
	၅။ ရွှေသန္ဓေ	၂၀၀ ကျပ်		၁၀၀၀ ကျပ်
	၆။ ထည်မျိုးအုပ်မျိုး ၅၀၀	❀		
မြေးတော် ပစ်ကိုင်းမင်း	၁။ ထီးဖြူတော်	ရွှေ ၁၅၂ နှင့် ငွေ ၅၀၀	စိန်ကျောက် ၂၁၄	၄၃၉၅ ကျပ်
	၂။ ယပ်မားတော်	၁၀၄၄ ကျပ်		၂၈၈၈ ကျပ်
	၃။ ရတနာသားမြီး	၁၀၂ ကျပ်		၂၀၉ ကျပ်
	၄။ နားဆွဲကတော့	ရွှေ ၅၈၀၂ ငွေ ၄၈၂၀	နဝရတ် ၃ ပတ္တမြား ၆၀၆၀	၂၁၃၄၅၀ ကျပ်
	၅။ ချွန်းတောင်းတော်	၁၃၉ ကျပ်	ပတ္တမြား ၇၉	
	၆။ ၁၂ရာသီရွှေဖလား	၅၀၀ ကျပ်		၄၄၃၂၂ ကျပ်
	၇။ ၁၂ရာသီရွှေဖလား	ငွေ ၅၀၀		၁၅၀၀ ကျပ်
	၈။ ရွှေဇာတင်းတိမ် ၂			၇၅၀ ကျပ်
	၉။ ကတ္တီပါတင်းတိမ် ၂			၁၆၂၅ ကျပ်
	၁၀။ ထည်မျိုးအုပ် ၁၀၀			၂၃၅၀ ကျပ်
သမီးတော်	၁။ ရွှေဖလား	၁၇၀ကျပ်သား	ပတ္တမြား ၂၀၀	၂၁၆၀ ကျပ်
ဟင်္သာတ	၂။ ရွှေမြူ ၇လုံး	၃၀၅ကျပ်သား		၆၁၁၀ ကျပ်
မြို့စား	၃။ ရွှေကလပ်	၁၂၅ကျပ်သား		၁၂၅၀ ကျပ်
	၄။ ရွှေကတိပြား	၂၀ကျပ်သား		၄၅၅ ကျပ်
	၅။ ရွှေအုပ်ဆောင်း			

သားတော်	၆။ ထည်မျိုးအုပ်မျိုး၁၀၀			
ပြည်မင်း	၁။ ရွှေဖလား	၂၅၀	ပတ္တမြား၃ရစ်	၄၃၉၀ ကျပ်
	၂။ ရွှေလင်ပန်း	၂၅၀	ပတ္တမြား၃ရစ်	၅၀၀၀ ကျပ်
	၃။ နားဆွဲတော်အရန်စုံ	၁၉၈	ပတ္တမြားစီ	၃၅၁၂ ကျပ်
ပုသိမ်မင်း	၄။ ထည်မျိုးအုပ် ၂၈			
	၁။ ထည်မျိုးအုပ်မျိုး၁၀၀	၁၀၀၀ ကျပ်	ပတ္တမြားစီ	
သားတော်	၁။ ရွှေဖလား	၅၀၀ ကျပ်		၈၇၈၀ ကျပ်
တောင်ငူမင်း	၂။ ရွှေစွယ်ခွေအစုံ	၅၆		၉၉၆ ကျပ်
	၃။ ထည်မျိုးအုပ်မျိုး ၅၂	၅၀၀	ပတ္တမြား၂၀၀၀	
သားတော်	၁။ ရွှေဖလား	၁၀၀	ပတ္တမြားတစ်ရစ်	၁၇၅၆ ကျပ်
	၂။ ငွေအင်တုံ	၆၁၉၀ ကျပ်	ပတ္တမြားတစ်ရစ်	၆၁၉၀ ကျပ်
	၃။ ထည်မျိုးအုပ်မျိုး	၄၀၀	ပတ္တမြားတစ်ရစ်	
ပခန်းမင်း	၁။ ထည်မျိုးအုပ် ၅၆	၅ ကျပ်	ပတ္တမြား၁၇၂၀	
	မိုးမိတ်မင်း	၁။ ထည်မျိုးအုပ်၄၀	၅၀၀ ကျပ်	
သား				
သီပေါမင်း	၁။ ရွှေဖလား	၁၀၀ ကျပ်	နဝရတ် ပတ္တမြား	၂၅၀၀ ကျပ်
သား	၂။ ထည်မျိုးအုပ်မျိုး၇၀	၁၅၀ ကျပ်		
သံလျင်မင်း	၁။ ရွှေဖလား	၇၀၀		၅၀၀၀ ကျပ်
သား	၂။ ထည်မျိုးအုပ်၁၀			
ကနောင်	၁။ ရွှေဖလား	၂၅၀ ကျပ်		၅၀၀၀ ကျပ်
မင်းသား	၂။ ထည်မျိုးအုပ်မျိုး၅၀			
မကွရာ	၁။ ရွှေဖလား	၅၀၀		၁၀၀၀၀ ကျပ်
မင်းသား	၂။ ထည်မျိုးအုပ်မျိုး၁၀			
မင်းတုန်း	၁။ ရွှေဖလား	၂၅၀		၅၀၀၀၀ ကျပ်
မင်းသား	၂။ ထည်မျိုးအုပ်မျိုး၁၀			
လှိုင်မင်းသား	၁။ ရွှေဖလား	၂၅၀		၅၀၀၀၀ ကျပ်
	၂။ ထည်မျိုးအုပ်မျိုး၁၀			

ထို့ပြင် မင်းသားမင်းမြေး၊ ဆွေတော်မျိုးတော်၊ ဇော်ဘွားကြီး၊ မြို့စား၊ မြို့ဝန်၊ စစ်ကဲ၊ မှူးတော် မတ်တော်၊ သူဌေး သူကြွယ်၊ စုရေးစုကိုင်၊ သင်းမှူး၊ မြင်းစီးမြင်းခေါင်း၊ အဝန်းသွေးသောက်ကြီး၊ မြို့ရွာသူကြီး၊ မြေတိုင်၊ ကလန်သံပျင်၊ စချီစမာ၊ ဆိပ်စားတည်စားတို့က အသီးသီးရွှေဖလား၊ ငွေဖလား၊ ရွှေသား၊ ငွေသားထည်မျိုးအုပ်မျိုးအထိုက်အလိုက်များစွာ မရေမတွက်နိုင်ဘဲ လက်ဖွဲ့ကြသည်။

ဆန္ဒနိဆင်ဖြူတော်ကို စတင်မြင်တွေ့သူ(၁)ပန်းဦးကို ဗျတ္တသီရိဘွဲ့၊ (၂)တော်ကို ဗျတ္တ သူရိန်ဘွဲ့နှင့်ရွှေစင်-၅၀၀၊ ရွှေဖလား-၅၀၀၊ ငွေဖလား-၅၀၀၊ ပိတ်အုပ်-၅၀၀၊ ဆာပါအုပ်-၅၀၀ မိုးကျစ်စု ပုဆိုး-၅၀၀ဆုပေးတော် မူသည်။

ထိုအခါ အရပ်ရပ်တိုင်းပြည် မြို့ရွာများက ဆင်မင်းကို အဖူးအမြော် ကြည်းကြောင်း၊ ရေကြောင်း လာရောက် ကြသည်ကား ကြည်း၊ ရေညိတ်ညိတ်မွမ်းလျက် ရှိသတည်း။ ဆင်မင်းကို အဖူးအမြော် လာရောက်ကြသည့် ယောက်ျား-မိန်းမသက်ကြီးရွယ်ရင့်တို့ကိုလည်း ဘုရင်က ရွှေငွေဝတ်စားစုံ အထိုက်အလိုက် ပေးတော်မူ၏။

(ကုန်းဘောင်ဆက်ရာဇဝင်မှ)

ဆင်ဖြူရေချပွဲ

ဆင်ဖြူတော်ကို သင်္ကြန်ခေါ်ရန် (၀၁) ရေချရန် အခမ်းအနားလည်း သီးခြားဆောက်လုပ် ရသည်။ ဘုံသုံးဆင့်ရှိသော တန်ဆောင်း(၇)ဆောင် ဆောက်ရာတွင်(၁) ဂြိုဟ်နတ်များ၊ (၂) သမ္မာဒေဝနတ်များ၊ (၃)ဟုံးနတ်၊ (၄)ပရိတ်တရားနာရန် စသည်တို့အတွက် ဖြစ်၏။ ၎င်းပြင် စကြာတဲကနား ၅ဆောင်တို့မှာ ဧည့်သည်တော်နှင့်အကအခုန်တီးဝိုင်းများအတွက် ဖြစ်၏။ အရံဆင်တော်များ နေရန်လည်း တဲကနား၄ ဆောင်ရှိရ၏။ ထိုပြာသာဒ်တဲနန်းများကို ဝင်းလေး မျက်နှာ ကာရံရ၏။ တံခွန်ကုက္ကားပန်းဆိုင် အမွှေးအကြိုင်တို့ တန်ဆာဆင်ယင်ရသည်။

ရာဇဝိသေကပွဲတွင် ပြုသည့် အသွင်ဂင်္ဂါရေ၊ နဝတတ်အိုင်ရေ၊ အုတ်သစ်ခွ ရေတော်များနှင့် တကွ ဂင်္ဂါမြေ၊ မြစ်လယ်မြေ၊ ဝက်စွယ်၌ ပါသောရေမြေ၊ နပုန်းအိမ်အောက်မြေ၊ လမ်းလေးခွမြေ၊ ဘုရားမြေ၊ နတ်စင်မြေ၊ ထွန်သွား၌ပါသော မြေစသည်တို့ကိုလည်း ဆင်မင်းတန်ဆောင်းတွင် ဖြန့်ကြဲရသည်။

သင်္ကြန်ခေါ်ရန်တရော်ဂျမျိုး၊ ကင်ပွန်း၅မျိုး၊ ဂမုန်းပေါင်း၊ ပန်းပေါင်း၊ နံ့သာဖြူ၊ အကျော်၊ စံပယ်၊ ကရမက်၊ ကြာမျိုးငါးပါး ဝတ်ဆံများကို သင်္ကြန်တန်ဆောင်း၌ အသင့်ထားရသည်။

သင်္ကြန်အဖိတ်နေ့တွင် အသီတိ ရဟန္တာရုပ်တု ၈ပါး၊ အရိယာ သံဃာတော်၈ပါးကို ပင့်၍ ပရိတ်တော် တန်ဆောင်းတွင်း ဂုဏ်တော်များ ရွတ်ဖတ်သရဇ္ဈာယ်ရသည်။ ဆင်ဖြူတော်ကို ပြုစုသူများ အားလုံး ပါဝင်ပရိတ်နာကြရသည်။ ထိုအချိန်မှစ၍ သင်္ကြန်တော် ခြံဝင်းကို စစ်သည်တော် ၉ တပ် ခင်းကျင်းစောင့်ရှောက်စေသည်။

ဆန္ဒနိဆင်ဖြူတော် ရေဆိပ်သို့ ဆင်းချိန်တွင် ထီးဖြူတော် ၄-စင်းမိုးလျက်၊ မင်းခမ်းတော်အစုံ နှင့် အိမ်ရှေ့မင်းက ဦးဆောင်လိုက်ပါရသည်။ တန်ဆောင်းသို့ရောက်လျှင် မြောက်အရပ်သို့ မျက်နှာမူလျက် အခါတော်လင့်ရသည်။ ပုဏ္ဏားတော်များက အခါတော်ရောက်ကြောင်း လျှောက်တင်ရ သည်။

ထိုအခါ မင်းတရားကြီး၏ သားတော်(၄)ပါး (ပြည်မင်း၊ တောင်ငူမင်း၊ ပုဂံမင်း၊ ပခန်းမင်း) တို့က တရော်ရည်၊ ကင်ပွန်းရည်တို့ဖြင့် ဆင်ဖြူတော်ကို ဦးခေါင်းပရိတ်သွန်းလောင်းကြရသည်။ ပြီးလျှင် ဆင်ဖြူတော်ကို ဧရာဝတီမြစ်သို့ သက်စေ၍ ရေချိုးစေသည်။

ထို့နောက် အခြားသော သားတော် ၄-ပါးဖြစ်သော သန်လျင်မင်း၊ ကနောင်မင်း၊ သီပေါမင်း၊ ကလေးမင်းတို့က အမွှေးအစုံ ပန်းနံ့သာရေတို့ဖြင့် သွန်းလောင်း၏။ ပြီးလျှင် တန်ဆာဆင်သော တန်ဆောင်းပြာသာဒ်သို့ ဆောင်ယူ၍ အဖိုးငွေ ၇၇-သိန်း ကျော်တန် ရတနာ

၉-ပါးတို့ဖြင့် ဆန်းကြယ် စွာ လုပ်ဆောင်သော တန်ဆာတော်များ ဆင်ယင်ပေးသည်။ (ဆင်ဖြူတော် လက်ဖွဲ့စာရင်း၌ တန်ဆာမျိုးစုံဖော်ပြပါရှိသည်။ အရံဆင်တော်များကိုလည်း တစ်ချိန်တည်း ဦးခေါင်းဆေးရသည်။ ပြီးလျှင်ရှေ့၆-တပ်၊ နောက် ၆-တပ်နှင့် ဆင်မင်း၏ နန်းဘုံသို့ ပြန်ပို့ကြသည်။

မြန်မာသမိုင်းတစ်လျှောက်တွင် ဤဆင်ဖြူတော်သည် အခမ်းအနားဆုံး အကြီးကျယ်ဆုံးသော ပူဇော်ပြုစုမှုများ ခံယူခဲ့ရ၏။ သူရရှိသော လက်ဖွဲ့တို့မှာလူပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ မင်္ဂလာပွဲ၌လည်းကောင်း၊ ဘုရင်တို့၏ ဘိသိက်ပွဲ၌လည်းကောင်း၊ ဤမျှများပြားစွာထည်ဝါသောလက်ဖွဲ့များ ဘယ်သောအခါမျှ ရရှိဖူးဖွယ်မရှိချေ။ သူ့အတွက် ဖလားတစ်လုံး လက်ဖွဲ့လျှင် ဆင်ဖြစ်၍ စဉ့်အိုးကြီးတမျှသော ဖလားသာလျှင် စပယ်ရှယ်ထုလုပ်ပေးကြရသည်။

ရွာက မမေ့နိုင်

ဝါဆိုပွဲတော်ရက်အတွင်း ရေကြောင်းမှလှေလောင်းနှင့် ကျွန်တော်ရောက်ရှိခဲ့သော နိဗ္ဗာန်ရွာ တွင် ရဟန်းရှင်လူတို့က ယခုတိုင် ဆင်ဖြူတော်ကို မမေ့မလျော့ ဂုဏ်ယူလျက်ရှိကြသည်ကို တွေ့ရ၍ ဝမ်းမြောက်မိ၏။ ဘုန်းကြီးကျောင်း၂-ကျောင်းရှိရာ မြောက်ကျောင်းတွင် ဆင်ဖြူသမိုင်းစာအုပ်များရှိလျက် တောင်ကျောင်းတွင်ကား ဆင်ဖြူတော်ရုပ်ကြီး ရှိပေသည်။

ဆင်ဖြူတော်သည် နေပြည်တော်သို့ မကြွမီနိဗ္ဗာန်ရွာ၌ ဤဆင်ရုပ်နေရာတွင်ပင် ရုပ်နားခဲ့၏။ သွပ်မိုးပြာသာဒ်ကလေးမှာ မြန်မာရာဇဝင်၌ အထင်ရှားဆုံးသော (နိဗ္ဗာနပစ္စယနာဂရာဇာ)နှင့် ထိုက်တန် သည်ဟု မဆိုသာချေ။ ဘိုးတော်ဘုရားဆောက်လုပ်ပေးခဲ့သော ရွှေတန်ဆောင်းတော်နှင့် များစွာ ကွာခြားပေမည်။

ဆင်ဖြူတော်ကလေးကို ဆင်မဲ ၁၀၀၀ခြံရံရာ တွေ့ရချိန်က ဖမ်းမည့်သူများ မသိမြင်စေရန် ဆင်ဖြူတော်အား ဆင်မည်းတို့က ရွံ့များဖြင့် လိမ်းသုတ်ပေးကြသည် ဆို၏။ သို့မှဆင်မည်းအသွင် ရုပ်ဖျက်ထားသော ဆင်ဖြူကို မုဆိုးတို့ထင်ယောင်ထင်မှား ဖြစ်ကာ လွတ်မြောက်နိုင်မည် မဟုတ်လော။ ဆင်တို့၏ လိမ္မာမှုမှာ အံ့ဖွယ်ပေတကား။

အခြားထူးခြားချက် တစ်ခုမှာ တစ်ချိန်က သက္ကလမြို့သို့ ရှင်လောင်းလှည့်ရန်အတွက် ရပ်ဝေးက ငှားခဲ့သော ဆင်မည်း တစ်ကောင်မှာ နိဗ္ဗာန်ရွာအနီး ရောက်သောအခါ ဆင်ဖြူတော်ရုပ်ရှိရာသို့ ပြေးသွားအလေးပြုပြီးမှ ခရီးဆက်သည်ဆို၏။ ဤကား သက္ကလမြို့ အိမ်ကြီးရှင် ဦးမောင်မောင်ခိုင်၏ ကိုယ်တွေ့ပြောပြချက်တည်း။

နိဗ္ဗာန်ရွာမှ နေပြည်တော်သို့ ဘိုးတော်ဘုရားလက်ထက်၌ ရောက်ရှိသော ဆင်ဖြူတော်သည် အသက် ၅၀-ကျော်ချိန်မှ မင်းတုန်းခေတ်တွင် ကွယ်လွန်ခဲ့သည်။ ထိုနိဗ္ဗာနပစ္စယ ဆင်ဖြူတော်၏ အစွယ်များ အနောက်နိုင်ငံ နယ်ချဲ့များလက်သို့ ပါသွားခဲ့ရာမှ ယခုအခါ ရန်ကုန်တိရစ္ဆာန်ဥယျာဉ် တွင်းရှိ သဘာဝသမိုင်းပြတိုက်သို့ ပြန်ရောက်နေပေပြီ။

ဆင်ဖြူတော်ကို အကြောင်းပြု၍ နိဗ္ဗာန်ရွာလည်း မြန်မာပြည်၌ ကျော်ကြားခဲ့ရာ မြန်မာမင်းလက်ထက်က ရရှိခဲ့သော အခွင့်ထူးကား ဘုရင်၏အမိန့်အရ မြောက်ကျောင်းတော်ကြီးနှင့် သိမ်တော်ကြီး ဆောက်လုပ်ရန် ကျွန်းသစ်ကောင်းများ သုံးစွဲခွင့် ရခဲ့ရသည်။ ၁၂၃၃-ခု၌ တည်ဆောက်ခဲ့သော သိမ်တော်ကြီးမှာ ရှေးလက်ရာမြန်မာပန်းပုများ တန်ဆာဆင်လျက် ယခုတိုင်မပျက်မစီး ရှိနေသေး၏။

မြောက်ကျောင်း၌ ကြုံတွေ့ခဲ့ရသော အံ့ဖွယ်တစ်ပါးကား ကျောင်းဝင်းတစ်ဝိုက် သစ်ပင်များတွင်
ငှက်မျိုးစုံ ဘေးမဲ့နေထိုင်လျက် ရှိကြပုံပေတည်း။ ရန်ကုန်တိရစ္ဆာန်ဥယျာဉ်၌ သံဆန်ခါခြံနှင့်
လှောင်ထားရသော ဗျိုင်းငှက်မျိုး ငှက်ကြီးဝန်ပိုမျိုးတို့သည် နိဗ္ဗာန်ရွာ မြောက်ကျောင်း၌ အကာ
အရံကင်းမဲ့စွာဖြင့် လွတ်လပ်စွာ လှုပ်ရှားသွားလာနေကြ၏။ လူကို မကြောက်ချေ။ မမျှော်လင့်ဘဲ
ထိုငှက်ကြီးတို့ကို ပက်ပင်းတွေ့ရသဖြင့် ကျွန်တော်ကြက်သီးထမိသည်။ ထိုငှက်များအဖို့
ဘုရားလောင်းဆင်ဖြူတော် ထွန်းပေါ်ရာအရပ်တွင် မိရိုးဖလာဘေးမဲ့နေထိုင်ကြပြီးဖြစ်ပြီ။ (အသောက်၊
ဝိရဇံ၊ ခေမံ) တရားတော်အတိုင်း အန္တရာယ် ကင်းနယ်မြေဖြစ်မှန်း ကောင်းစွာသိကြဟန်တူ၏။

နိဗ္ဗာန်ရွာကျောင်း ဆရာတော်ဦးကောဝိဒက(ဒီငှက်တွေ နိဗ္ဗာန်ရွာ တစ်ဝိုက်မှာ ဘေးမဲ့ရခဲ့ကြတာ
မြန်မာဘုရင်များလက်ထက်ကတည်းက ဖြစ်ပေတယ်။ ဆင်ဖြူတော်ရဲ့ ဘုန်းတန်ခိုးအရ လို့လည်း
ဆိုနိုင်သပ။ ဆင်ဖြူတော်အနေဖြင့် သူကောင်းစားချိန်မှာ သူ့ရပ်ရွာလည်း တစ်နည်းတစ်ဖုံ
ကောင်စားစေချင်မှာပ။ ဒါကြောင့် ဘုရင့်အမိန့်နှင့် နိဗ္ဗာန်ရွာ တစ်ဝိုက်မှာ တိရစ္ဆာန်ကျေးငှက်များ
ဘေးမဲ့နေထိုင်ခွင့် ရခဲ့တယ်။ သို့သော် နယ်ချဲ့ခေတ်မှစပြီး ဆရာတော်များ ဩဇာဆုတ်ယုတ်ခဲ့တယ်။
လူတွေက ဘေးမဲ့နယ်မြေကို ကျူးကျော်ပယ်ဖျက်ခဲ့ကြလို့ ယခုတော့ အဲဒီဘေးမဲ့နယ်မြေဟာ
ဘုန်းကြီးကျောင်းဝင်း တစ်ဝင်းစာပဲ ကျန်ရှိတော့တယ် ဒကာကြီးရေ) ဟု မိန့်တော်မူ၏။

စကြမင်းနှင့်ဘိုးတော်အိမ်မက်

၁၁၇၄-ခုတွင် အိမ်ရှေ့မိဖုရားဆင်ဖြူရှင်မယ်မှာ သားဦးဖွားမြင်လျက် ၇ရက်လည်သောအခါ
ထိုမိဖုရားနတ်ရွာစံသည်။ ထိုမြစ်တော်ကို ဘိုးတော်မင်းတရားကြီးက ညောင်ရမ်းမြို့ကို ကံကျွေးပေး
လက်ဖွဲ့တော်မူ၏။

ယခုတိုင် စကြမင်းကလေးဟု မြန်မာတို့ခေါ်ရိုးခေါ်စမှတ်ပြုနေကြသည်မှာ စစ်ကိုင်းမင်းသားနှင့်
ထိုမိဖုရားတို့မှာ ဖွားသောထိုမင်းသားကလေးဖြစ်၏။ ပဋိသန္ဓေတည်စက စ၍ ထူးခြားသော
အတိတ်ထူး၊ နိမိတ်ထူး၊ အိပ်မက်ထူးများကြောင့် ဘုန်းကြီးသော စကြမင်းကလေးဟု အများက
ယုံကြည်ခေါ်ဝေါ်နေခဲ့ကြခြင်းဖြစ်၏။

၁၂၇၃-ခုက ထိုဘိုးတော်ဘုရားသည် နံနက်ညီလာခံ၌ မိန့်တော်မူသည်မှာ (ငါသည်
ညဉ့်သန်းခေါင်ယံအချိန်၌ အိပ်မက်မြင်မက်သည်မှာ ငယ်စဉ်က အလွန်ချစ်ကျွမ်းဝင်ခဲ့သော
ပြည်မြို့နဝင်းရပ်နေ မောင်ရွှေအောင် (ပထမဦးအောင်)သည် နန်းတော်တွင်း ဝင်လာစား၏။
အဘယ်ကိစ္စရှိသနည်းဟု မေးရာ မောင်ရွှေအောင်က (မင်းတရားကြီး သားတော်ကြီး အိမ်ရှေ့မင်းသား
နှင့် သားတော်ငယ် ပြည်မင်းတို့ထံ ဆက်သရန် ဝိဇ္ဇာမဟိဒ္ဓိ ဆေးရုပ်ရှင်တို့ကို သရေခေတ္တရာမြို့အနီး
မြင်ပါစေတိ (မြင်ပါဟု) စေတီရင်ပြင်တော်မှာ စီရင်ပြီးစီးပြီဖြစ်၍ ယူဆောင်ခဲ့ပါသည်။ သားတော်
နှစ်ပါးကို ဆက်သလျှင် မင်းတရားကြီး နှလုံးတော်နှစ်မြို့မည်ကို အမိန့်တော် နာခံလိုသောကြောင့်
နန်းတော်သို့ ဝင်ခဲ့ပါသည်) ဟုလျှောက်၏။

ထိုအခါ (ငါ၏သားတော်များကို ဆက်သရန်ဆို၍ အလွန်ဝမ်းမြောက်သည်) ဟုမိန့်တော်မူ
လိုက်ရာ မောင်ရွှေအောင်က (ဘုရင်မင်းမြတ်၏ ဒိဗ္ဗစက္ခုဖြင့် စံတော်ခန်းမှ ရှုတော်မူလော့) ဟု
လျှောက်၍ ငါ၏အပါးမှ ထွက်ခွာသွားကာသားတော်ကြီး အိမ်ရှေ့မင်းသားနှင့် သားတော်ငယ်
ပြည်မင်းသားတို့ထံ သွားရောက်ဆက်သ၍ သားတော်များက လက်လှမ်း၍ ယူသည်ကို မြင်ရ၏။

ဤမျှသာမကသေးဘဲ သားတော်ကြီး အိမ်ရှေ့မင်းက မြေးတော်တို့၏ အိမ်တော်သို့ ထိုဆေးရုပ်များ အပို့ခိုင်းသည်ကိုလည်း မြင်ရ၏။ ထိုပို့ဆောင်ရာ၌ အိမ်ရှေ့မင်း၏ အိမ်တော်မှ ဗိုလ်ခြေစစ်သည်နှင့် စစ်ကိုင်းမင်းသားအိမ်သို့ ပို့ဆောင်ရန်အလာတွင် လမ်း၌ ကြေးရုပ်များနှင့် စစ်သည်ဗိုလ်ခြေတို့ တွေ့ဆုံပူးပေါင်းလျက် တစ်ထပ်တည်းဖြစ်သွားသည်။

ထိုသောအခါ မောင်ရွှေအောင်သည် တပ်တော်ဦးသို့ ရောက်လာပြီးလျှင် မတ်တတ်ရပ်နေလျက် ဆေးရုပ်တစ်ခုကို ချိပိုက်လိုက်လာလေသည်။ ထိုအခါ ထိုဆေးရုပ်သည် မင်းသားအင်္ဂါလက္ခဏာနှင့် ပြည့်စုံချောမောလှပသော သတို့သားအသွင်ပေါ်လာသည်။ အခြားဆေးရုပ်မှာ ငွေသားပကတိကဲ့သို့ ဖြူဆွတ်သောမြင်း၏ ကြန်အင်နှင့်ပြည့်စုံသော မြင်းတစ်ကောင် ဖြစ်လာသည်။

မောင်ရွှေအောင်သည် စစ်ကိုင်းမင်းသားနှင့် ဆင်ဖြူမယ်အိမ်အတွင်းသို့ သတို့သားကိုချီလျက် မြင်းက နောက်မှလိုက်ကာ ဝင်သွားကြပြီးနောက် မောင်ရွှေအောင်နှင့် စစ်သည်အားလုံး ပျောက်ကွယ်သွားသည်။

ထိုနောက် ငါ့မြေးတော် စစ်ကိုင်းမင်းနှင့် ဆင်ဖြူရှင်မယ်တို့ အိမ်တော် အနောက်ဆောင်ကို မီးလောင်ကြောင်း မြင်မက်သည်) ဟု မင်းတရားကြီးက ပြောပြကာ မှူးမတ်၊ ပုရောဟိတ်တို့အား နိမိတ်ကောင်းယူစေ။

ပညာရှိတို့က နိမိတ်ဖတ်ကြရာတွင် (၁)စစ်ကိုင်းမင်းနှင့် ဆင်ဖြူရှင်မယ်တို့တွင် ကျက်သရေမင်္ဂလာ နှင့် ပြည့်စုံ၍ အလွန်ဘုန်းတန်ခိုးကြီးမားသော သားတော်ဖွားမြင်သောအခါ ထိုနတ်မြင်းတမျှ ဖွားဖက်တော် မြင်းမြတ်ရတနာလည်း ပေါ်လတ္တံ့၊ (၂)အိမ်တော် အနောက်ဆောင်မီးလောင်ခြင်း ကား မြေးတော်ဆင်ဖြူရှင်မယ် မင်းသမီးအတွက် စိတ်မအေးဖွယ်ရာ ဖြစ်လာပါသည်။ (၄)ပြည် မြို့ နဝင်းဦးရွှေအောင်သည် ပထမဆရာကြီးဖြစ်၍ ဆေးရုပ်ရှင် ၂-ခု ပို့လာသည်ကစ၍ အဆုံးတိုင် လိုက် ပါလျက် ရှိသည်ကို မြင်မက်ခြင်းကား အကယ်၍ အထက်ပါအတိုင်း သတို့သားဖွားမြင်လာ ပါမူ သူက အမြဲလိုက်ပါစောင့်မကူညီလတ္တံ့ ဟုအဓိပ္ပာယ်ရရှိကြောင်း လျှောက်ထားကြ၏။ ဘိုးတော် မင်းတရားကြီး ကြားတော်မူလျှင် အလွန်ဝမ်းမြောက်ရွှင်လန်းတော်မူ၏။

ထိုအိပ်မက်နှင့် မရှေးမနှောင်းပင် မြေးတော်စစ်ကိုင်းမင်း၏ မိဖုရား ဆင်ဖြူရှင်မယ်၌ ပဋိသန္ဓေတည်လာသည်ကစ၍ ဖွားမြင်သောနေ့အထိ အကြိမ်များစွာ မြေကြီးငလျင်လှုပ်၏။ ဥယျာဉ် တော်အတွင်းက သစ်ဖြူ ပင်စည်အကိုင်းအခက်အရွက်များက ရေထွက်၏။ အလယ်ကျွန်းစံနန်းတော် အနီးသီတာစန္ဒပင်က ရေထွက်၏။

အပိုင်း ၆

ဘုရားပင့်သော အိမ်ရှေ့မင်း

- (၁) လောင်းရိပ်မိသော အိမ်ရှေ့မင်း
- (၂) တောင်အာရှ ဘုရားသုံးဆူ
- (၃) မင်းရာဇာကြီး၏ ဟံသာဝတီအောင်ပွဲ
- (၄) ဘိုးတော်ဘုရား၏ ဧည့်ဝတီအောင်ပွဲ
- (၅) မဟာမုနိသမိုင်းတော်
- (၆) မုဆိုးဆတ်သားစားအံ့
- (၇) အင်္ဂလိပ်နှင့် ပြင်သစ်တမန်

(၁) ခမည်းတော်၏ လောင်းရိပ်

အရက်တော် ညံ့ညံ့စိစိ
ကြေးစည်သံ ဝေဟည် ဝေဟည်
အစ်ကို.....
ကျွန်မ လိုက်ချင်တယ်ဆိုမှ
.....သွားပြီ။

ကျွန်တော်တို့ ငယ်စဉ်က မန္တလေး အငြိမ်မင်းသမီးများ သိဆိုသော (အရက်တော်)သီချင်းမှ မှတ်မိသမျှ အစအန ဖြစ်ပါသည်။ အရက်တော်ဆိုသည်မှာ အရက်ဆွမ်းကပ်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ဘယ်မှာလဲဆိုလျှင် (ဘုရားကြီးမှာ)။ ဘုရားကြီးဆိုသည်မှာ မဟာမြတ်မုနိ။

လွန်ခဲ့သော နှစ် ၅၀ က မန္တလေးသည် ကြည်နူးဖွယ်ရာ မြန်မာမှုများ (ဝါ)ရေမရောသေးသော မြန်မာမှုများနှင့် အတော်ပင် ပြည့်စုံနေသေးသည်ဟု ဆိုရမည်ပင်။ ဆွမ်းတော်ကြီးအဖွဲ့များ အရပ်ထဲ၌ လှည့်လည်ကြရာတွင် ပါနေကျ မှန်စီရွှေချဆွမ်းအုပ် ကွမ်းအုပ်များအပြင် ဆင်ဖြူတော်လည်း ပါလေ့ရှိသည်။

ဆင်ဖြူတော်မှာ ဧရာမ ဧရာဝဏ် ဆင်မျိုးမဟုတ်ပါ။ ဘိုးတော်ဘုရား၏ ဆင်ဖြူတော်မှ ပေါက်ဖွားသော ၃ နှစ်သားအရွယ်လောက်သာရှိပါသည်။ ထိုမှလည်း လူတစ်ရပ်လောက် အမြင့်နှင့် ကိုက်ညီပေမည်။ ထို့ကြောင့် ထိုဆင်ဖြူတော်ကို ပိတ်ဖြူနှင့် မွမ်းမံပြီးနောက် အထဲမှ အရပ်သား ၂ ယောက် ဝင်ကာ သဘာဝကျကျ သွားလာနိုင်ပေသည်။ ချစ်စရာဆင်ဖြူတော်ပင်။ ယခုကား မန္တလေး၌ ဆင်မည်းများ အငြိမ်စင်ပေါ်တက်ပြီး ဘားကျွမ်းကပြသည်အထိ ခေတ်ပြောင်းနေပြန်သည်။

ဆင်ဖြူတော်နောက်မှ ကြေးနောင်ဝိုင်းများကလည်း သာယာနာပျော်ဖွယ်ပင်။
ရေအိုးကြီးလောက် ကြီးတယ်ကြီးတယ်-၂
ဘုံရွှေနန်းကိုကွယ်၊ မြန်းကြမယ်။

ကျွန်တော် ကြားခဲ့သော သီချင်းသံမှာ ဤအတိုင်းမှတ်သားမိသည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ ထိုအတိုင်း ကြားမိ၊ ဆိုမိ၊ နားဝင်ပီယံ ဖြစ်မိသည်။

နောက်ပိုင်းတွင် လှည်းပေါ်မှ ကဇာတ်များလှည်း ပါတတ်ပေသည်။ လှည်း၂စီးနှင့် ဥမ္မာဒန္တိဇာတ် ခင်းကျင်းရာတွင် ရှေ့လှည်းတွင် မင်းသမီးက ငြူစုဆောင့်အောင့်နေသည် (ဟိုလူကြီးက သိပ်အတင့် ရဲတာပဲ၊ ဘာတွေပြောနေမှန်းမသိဘူး၊ သိက္ခာလည်း ၂ပြားဖိုးမျှ မရှိဘူး၊ ဘယ်လိုဟာမှန်း မသိဘူး) ဟု သူ၏ အပျိုတော် အခြောက်မကို ပြောနေသည်။ နောက်လှည်းပေါ်မှ သိဝိမင်းကြီး ကလည်း ရှေ့လှည်းပေါ်မှ ဥမ္မာဒန္တိ၏ အလှူငှါကာကို ရွန်းရွန်းဝေဖွင့်နေသည်။ ထိုခေတ်က အော်လံ မပေါ်သေး၍ အမောတကြီး ပြောရသည်။

နောက်ဆုံး သိဝိမင်းကြီးက ဘာပြောပြောမစွဲဘဲနှင့် ဇာတ်သိမ်းသည်။ ထိုဇာတ်သိမ်းမိန့်ခွန်းကို ဥမ္မာဒန္တိကပင် မြွက်ဆိုသည်မှာ-

(ဟဲ့...ငသိဝိရဲ့၊ သိဝိရဲ့ငါ့ကိုလိုချင်ဆားလိုလျက်ဟဲ့)ဟူ၏တည်း။ ကျွန်တော်တို့ လမ်းဘေး ပရိသတ်ကလည်း တဟားဟား ရယ်မောကျန်ရစ်သည်။

ထိုအတောအတွင်း အရုဏ်ဆွမ်းကပ်ပွဲသို့ လိုက်ပါလိုသော ကျွန်တော်တို့ အငြိမ့်မင်းသမီးကား ဘယ်ရောက်နေသနည်း၊ သူ၏သီချင်းအရ သူသည် အလွန်တရာ လိုက်ပါချင်သည် မဟုတ်လော။ သနပ်ခါးလူးနေသလော၊ ဆွမ်းမကျက်သေးဘူးလော၊ ဘယ်သူနှင့် စကားပြောမပြီးသေးဘူးလော၊ သူ့အိမ်ရှေ့ လမ်းပေါ်တွင် ဆင်ဖြူတော်ဇာတ်ပွဲ ကျင်းပစောင့်ခေါ်သည်ကိုပင် မမီလိုက်ဖြစ်ရသလော (အစ်ကိုကျွန်မလိုက်ချင်တယ်ဆိုမှ သွားပြီ) တဲ့။

ဝါတွင်း၌ ဥပုသ်နေ့တိုင်း ဘုရားကြီးတွင် ဆွမ်းတော်ကြီးကပ်ပွဲရှိရာ နံနက် ၃ နာရီလောက်မှပင် အိပ်ရာမှထကာ ဆွမ်းအုပ်နှင့် ရပ်ကွက်တကာ သွားကြရလေသည်။ သို့သော် ဆွမ်းအုပ်မပါဘဲ အပျော်သက်သက် လူစည်ကားရာ အရပ်တွင် ဝင်ရောက်တိုးဝှေ့လိုသော ကျွန်တော်တို့ကျောင်းသား အရွယ် လူပျိုသိုးနှင့် အပျိုပေါက်တို့က ပိုမိုများပြားလေသည်။

ဘုရားကြီးစောင်းတန်းတစ်လျှောက် မိုးမလင်းမီဇာတ်မီးများ ဝင်းထိန်လျက်ပင်။ ဆွမ်းတော်ကြီး ကပ်သောနေ့များတွင် ဈေးဆိုင်များကို ခေတ္တရပ်သိမ်းလျက် ထိုနေရာတစ်လျှောက်တွင် အရပ်ရပ်မှ ကပ်လှူသော ခဲဖွယ်ဘောဇဉ် သစ်သီးဝလံတို့ ခင်းကျင်းပြသထားသည်။ ငါးကြော်-ပုစွန်ကြော်-ကြက်ကောင်လုံးကြော်-ဘဲကင်စသည်ဖြင့် ဟင်းလျာ ဟင်းကောင်းများသည် ဝဲယာစီတန်းလျက် မြင်ရသူကျွန်တော်တို့အား သွားရည်ယိုစေသည်။

ဘုရားဖူးများအဖို့ စောင်းတန်းအလယ်ပိုင်းမှ ဝင်ထွက်ကြရာတွင် အတင်းနင်းကန် ဝိုးဝှေ့ကြရ သည်။ အပျို လူပျိုတို့ အကြိုက်ပင် ဖြစ်သည်။ တိုးကြဝှေ့ကြ၏။ ဆိတ်ကြ ဆွဲကြ၏။ အားလုံး မတော်တဆ ဖြစ်သည်ကိုကား အလိုက်သိစွာ ဝန်ခံကြပေမည်။ (ဟုတ်ကဲ့ ဒါက ဘုရားပွဲပါ - ဟဲဟဲ)။ ထို့ကြောင့် အရုဏ်တော် ညံ့ညံ့စီစီတွင် လူကလည်း တကယ်ဝက်ဝက်ကွဲပါပေသည်။

စောင်းတန်း၌ လူကျပ်လွန်းသဖြင့် တစ်ခါတစ်ရံ လှုပ်ရှားစရာမလိုဘဲ လူကြားညပ်ကာ ရှေ့သို့အလိုလိုပါ သွားသည်လည်းရှိ၏။ စောင်းတန်းအဆုံးသို့ ရောက်လျှင် ဘုရားဝင်းသို့ ရောက်ပြီ ဖြစ်၍ အသက်ရှူချောင်လာ၏။ ဘယ်ညာလှုပ်ရှား၍ ရလာ၏။ ဤတွင် သင်သည် ဘုရားသို့ အများနည်းတူ ဦးတည်သွားနိုင်၏။ သို့သော် သင်၏ စောင်းတန်းစွန့်စားခန်းကား ပြီးဆုံးပြီဟု မယူဆအပ်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ဝင်လာချိန်က ညာဘက်ကိုသာမြင်ရ၍ ဘယ်ဘက်တွင် တခမ်းတနား ရှိပြေးသော ခဲဖွယ်ဘောဇဉ်တို့ကို မမြင်ရသေးပါချေ။ ထို့ကြောင့် တစ်ကျော့ပြန်ကာ ပြည်သူလူထုနှင့် ရောနှောနိုင်လေသည်။

ကျွန်တော့်အနေဖြင့်က ဘုရားဝင်းသို့ ရောက်လျှင် အတော်မောသွားသဖြင့် မြောက်ဘက်မုခ် ၏ လက်ဝဲဘက်ရှိ ကြေးရုပ်ကြီးများ အနီးသို့ သွားထိုင်လေ့ရှိသည်။ ဥပါသကာလူကြီး လူငယ်မရွေး ကြေးရုပ်ကြီးများ၏ ချက်ကိုနှိုက်ခြင်း၊ နှိပ်နယ်ပေးကာ လိုရာဆုတောင်းတတ်ကြပုံကို တမြို့မြို့ ကြည့်ရှုနေမိသည်။

မန္တလေးသို့ရောက်တိုင်းကျွန်တော်သည် ဘုရားကြီးသို့ ဝင်ရောက်ဖူးမြော်သည်သာများ၏။ လိပ်ကန်ဘေးရှိ မုန့်တီဆိုင်များကလည်း စားကောင်းစမြဲပင်။ ဘုရားကြီးလူကြီးများ ခေတ် အဆက်ဆက် ကြိုးပမ်းမှုကြောင့် ယခုအခါ စောင်းတန်းများ(မြောက်နှင့်အရှေ့ဘက်)မှာ ပိုမိုသားနား တောက်ပြောင်နေ၏။

တစ်ချိန်က ဘုရားဒကာအိမ်ရှေ့မင်း ကြေးရုပ်ကို မြောက်ဘက်မုခ်ဝတွင် မြင်းစီးလျက် တခမ်းတနား ရှုစားခဲ့ဖူး၏။ ထိုနောက် ဘယ်ပျောက်သွားသည်မသိ။ မြောက်ဘက်မုခ်၏ ကျက်သရေ ဆောင်မှာ ခုအခါ မုံရွာမြို့မှ ဆရာမြကြီး၏ လက်ရာဖြစ်သော ခေတ်စမ်းခြင်္သေ့ကြီး ၂ ကောင်ဖြစ်၏။ ဆရာမြက အင်္ဂါစုံ ခြင်္သေ့ကြီးတစ်စုံကို သဘာဝကျကျ ရုပ်ဖော်ကာ ခေတ်ကိုပညာစမ်းလိုက် ခြင်း ဖြစ်၏။ သို့သော် ဝေဖန်သူ၊ ရှုစားသူများ ပေါများလွန်းသဖြင့် ဥက္ကောဋေယျဖြစ်လာ၍ ဘုရားလူကြီး များက ခြင်္သေ့၏ အရှက်ကို လုံအောင် ဖုံးဖိပေးရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့ရသည်။

ကုန်းဘောင်ဆက် ၁၁ ဆက်တွင် ဖောင်းကားစားမောင်မောင်သည် ၇ ရက်သာ ထီးနန်းရလျက် ဘာတစ်ခုမျှ တိုင်းပြည်အတွက် မလုပ်ခဲ့ပါချေ။ သို့သော် သူသည် နံပါတ် (၅) ဘုရင်အဖြစ်နှင့် မင်းဆက်ဇယားတွင် နံပါတ်ချိတ်နေ၏။ ဥဒါန်းတွင်နေ၏။ ထို့ပြင် စဉ့်ကူးမင်းသည်လည်းကောင်း၊ ပုဂံမင်းသည်လည်းကောင်း၊ သီပေါမင်းသည်လည်းကောင်း ဘုရင်အညံ့စားများဖြစ်သည်ကို အထူး ပြောစရာမလိုချေ။ ရာဇဝင်စာအုပ်ကို လှန်လှောကြည့်သူတိုင်း ထင်ရှားစွာ မြင်တွေ့နိုင်၏။ သို့သော် သူတို့သည်လည်း ကုန်းဘောင်ဆက်၌ အပါအဝင် အသိအမှတ် ပြုခံရပေသည်။

ခမည်းတော် ဗဒုံမင်းခေါ် ဘိုးတော်ဘုရားက သက်တော် ၇၅ နှစ်တိုင်အောင် နန်းစံ ၃၇ နှစ် တိတိ ရှည်လျားစွာ စိုးမိုးအုပ်ချုပ်နေသဖြင့် သားတော်အိမ်ရှေ့မင်းမှာ မစောင့်နိုင်ဘဲ ခမည်းတော်ထက် ဦးစွာ ၁၁၇၀ ခု၌နတ်ရွာစံသွားလေသည်။ ထိုအချိန်၌ အိမ်ရှေ့မင်း အသက်တော်မှာ ၄၆ နှစ်ရှိချေပြီ။

အိမ်ရှေ့စံအဖြစ် ၂၅ နှစ် စံခဲ့ရာတွင် (၁) ၁၁၄၅ ခုတွင် ခမည်းတော်၏ အမိန့်အရ ရခိုင်ပြည် သို့ ချီတက်ရာ ၂-လအတွင်း အရေးတော်ပုံ ပြီးစီးခဲ့သည်။ အနော်ရထာမင်းနှင့် ဘုရင့်နောင်လက်ထက်မှ စ၍ မြန်မာနိုင်ငံတော် မည်မျှကျယ်ဝန်းစေကာမူ ရခိုင်ပြည်ကား သီးခြားရှိခဲ့သည်။ ဆင်ဖြူရှင်ခေတ် အထိ ထိုအတိုင်းပင်။ အိမ်ရှေ့ကိုယ်တော် ရွှေတောင်မင်း သွားရောက်သိမ်းပိုက်နိုင်ခဲ့၍သာလျှင် မြန်မာပြည်သည် ယနေ့မြေပုံအတိုင်း တစ်လုံးတစ်စည်းတည်း ရှိလာခဲ့သည်။

(၂) မဟာမြတ်မုနိ ရုပ်ပွားတော်ကြီးကို ပင့်ဆောင်ခဲ့သည်မှာ အိမ်ရှေ့မင်း၏ အကြီးဆုံးသော ကုသိုလ်ကောင်းမှုဖြစ်၏။ ရခိုင်တို့က မြန်မာနယ်ချဲ့၏ အနိုင်ကျင့်ခြင်းဟု မခေါ်ဆိုနိုင်ပါ။ အဘယ် ကြောင့်ဆိုသော် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရားက ဤအချိန် အခါ၌ မြန်မာပြည်သို့ ကြွကိန်းရှိကြောင်းကို ရခိုင် ပြည်တွင် ထိန်းသိမ်းထားရှိခဲ့သော မဟာမုနိသမိုင်း၌ ထင်ရှားပါရှိနေပေသည်။ မဟာမုနိ ဆင်းတုတော် မန္တလေးမြို့သို့ ကြွရောက်ခဲ့သည်မှာ နှစ်(၂၀၀)ခန့်ရှိချေပြီ။ ရခိုင်ပြည်၌ နှစ်ပေါင်း (၂၃၀၀)ကိန်းဝပ် ခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် မြန်မာတို့ တစ်ချီတစ်လှည့် ပူဇော်သက္ကာရ ပြုနိုင်ကြစေရန် ထူးခြား သော ပင့်ဖိတ်ခွင့် ဆုလာဘ်ကြီး ရရှိသူကား အိမ်ရှေ့မင်းသားတည်း။ မဟာဒုက်သည် ကံကောင်း၍ မြသပိတ်ကို ထမ်းခွင့်ရခဲ့သလို ဖြစ်၏။

(၃) ရေး၊ မြိတ်၊ ထားဝယ် ဒေသကို မြန်မာတို့လက်မှ ယိုးဒယားတို့က တိုက်ယူရန် လုံးပန်း ခဲ့သည်။ ဘိုးတော်ဘုရားက သားတော်ကြီးကိုပင် တာဝန်ပေးဖြေရှင်းစေခဲ့သည်။ ယိုးဒယားဘုရင်နှင့် ဥပရာဇာတို့က အလုံးအရင်းကြီးစွာနှင့်ခုခံရာ မတတ်နိုင်ဘဲ ဆုတ်ခွာကြရသည်။ သို့လျှင် တနင်္သာရီ နယ်များ မြန်မာမြေပုံထဲသို့ သွတ်သွင်းပေးခဲ့သူမှာလည်း ဤရွှေတောင်မင်းသားကြီးပင်တည်း။

(၄) ထို့ပြင် မြန်မာ အနုပညာရပ်များ ဖွံ့ဖြိုးစေခဲ့သူမှာလည်း ဤအိမ်ရှေ့မင်းပင်မဟုတ်ပါလော။ မြဝတီဦးစသည် အိမ်ရှေ့မင်း၏ ခြံပေါက်ဖြစ်၏။ ရာမရကန်ဦးတိုးသည် သူနှင့်ရခိုင်သို့ လိုက်ပါခဲ့ သည်။ ဆင်ဖြူရှင် လက်ထက်က အဝသို့ရောက်လာသော မွန်များယိုးဒယားများကို အနုပညာလောက အတွက် ကောင်းစွာအသုံးချတတ်သူပေတည်း။

ကံရာဇာကြီးနှင့် ကံရာဇာငယ်တို့ ခေတ်မှစ၍ သီးခြားနယ် ထူထောင်ခဲ့သော ရခိုင်နှင့်မြန်မာ တို့သည် ဘိုးတော်ဘုရား(ဝါ)ရွှေတောင်မင်းလက်ထက်၌ ပြန်ပေါင်းထုပ်မိကြ၏။ ထိုအတူတနင်္သာရီ နယ်ကိုလည်း ဘိုးတော်ဘုရား(ဝါ) ရွှေတောင်မင်းခေတ်၌ ယိုးဒယားတို့က ရာသက်ပန် လက်လွတ်လိုက် ကြလေသည်။

ဘိုးတော်ဘုရားက အုပ်ချုပ်ရေး ကိစ္စအရပ်ရပ်ကို ဤသားတော်ကြီးအား လွှဲအပ်ကာ မင်းကွန်း၌ စိတ်ချလက်ချဘုရားတည်နေ၏။ အိမ်ရှေ့မင်း အနေဖြင့် ဘုရင်ပမာ ခမည်းတော်ကအာဏာ ဝေခွဲပေးပါ၏။ သို့သော် အိမ်ရှေ့မင်းကားခမည်းတော်၏ လောင်းရိပ်မိနေခဲ့သဖြင့် မြန်မာရာဇဝင်၌ ထိုက်သလောက် ဂုဏ်ပြုချီးမြှင့်ခြင်းမခံရသူပေတည်း။

(၂) တောင်အာရှဘုရား ၃ ဆူ

အာရှတောင်ပိုင်းတွင် သီဟိုဠ်ကျွန်း၊ မြန်မာပြည်၊ လောပြည်၊ ကမ္ဘောဒီးယားပြည်နှင့် ယိုးဒယားပြည်တို့သည် ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များဖြစ်၏။ တစ်ချိန်က အင်ဒိုနီးရှားပြည်အထိသာ သာသနာတော် လွှမ်းမိုးခဲ့ကြောင်းကို ဂျာဝါးကျွန်းရှိ ဘိုရိဗဒူပုထိုးတော်ကြီးက သက်သေခံနေ၏။

ထိုတောင်ပိုင်း ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့ အမြတ်တန်းရှိခိုးပူဇော်ကြသည်ကား...

- (၁) ဘန်ကောက်မြို့ရှိ မြဘုရား၊
- (၂) သီဟိုဠ်ကျွန်းရှိ ဗုဒ္ဓစွယ်တော်၊
- (၃) မြန်မာပြည်ရှိ မဟာမြတ်မုနိ၊

သီဟိုဠ်စွယ်တော်မှာ မြတ်စွာဘုရားပရိနိဗ္ဗာန်ပြုချိန် ဓာတ်တော်ဝေခန်း၌ အပါအဝင်ဖြစ်၏။ ကိုယ်တော်မြတ် ခန္ဓာကိုယ် အစိတ်အပိုင်း ဖြစ်သောကြောင့် အမြင့်မြတ်ဆုံးဟု ဆိုရပေမည်။ မဟာ မြတ်မုနိ ရုပ်ပွားတော်ကား မြတ်စွာဘုရားကိုယ်တော်တိုင် သက်တော်ထင်ရှားရှိစဉ်က ရခိုင်ပြည်သို့ ကြွရောက်စဉ် တစ်ကိုယ် နှစ်ကိုယ်ခွဲသကဲ့သို့ တကယ်ပွားခဲ့သော ရုပ်ပွားတော်အဖြစ် ဒုတိယအမြတ် ဆုံးဟု ယူဆသင့်၏။ မြဘုရားကား အသောကမင်းလက်ထက်လောက်က အိန္ဒိယပြည်မြောက်ပိုင်း တွင် ခေါမပြည်မှ ကျောက်ဆစ်ပန်းပုဆရာများ၏ လက်ရာဖြစ်သည်ဟု ယိုးဒယားဘုရင်များက ယူဆသည်။

မြဘုရား

ဂေါတမ ပုံတော်ကို ဘုရားခေတ်အတွင်း၌လည်းကောင်း၊ ပရိနိဗ္ဗာန်စံပြီး နှစ်ပေါင်း ၂၀၀ ကျော်အထိလည်းကောင်း အိန္ဒိယတိုင်းသားတို့ ထုလုပ်ကိုးကွယ်ခြင်းမရှိချေ။ ဗုဒ္ဓဝင်ဇာတ်တော်များကို ထုလုပ်ရာတွင် မြတ်စွာဘုရား၏ ကိုယ်စားအထိမ်းအမှတ် ကြာပန်းပုံကိုသာ ထုလုပ်ဖော်ပြလေ့ရှိ ကြသည်။ ဤသို့ချန်လှပ်ထားတတ်သော အလေ့မှာ မြတ်စွာဘုရားကို လေးစားမြတ်နိုးသော အားဖြင့် ပုထုဇဉ်တို့နှင့် အရောရောအနှောနှော မဖြစ်စေလိုကြောင်း ဟူ၍ ယူဆရပေမည်။

သို့သော် ခေါမပြည်သည် ပန်းပုမျိုးစုံ ထွန်းကားရာ၊ ထိုပညာအထွတ်အထိပ်ရောက်ခဲ့ရာ နိုင်ငံဖြစ်လေသည်။ ဘီစီသက္ကရာဇ် ၃၃၆ ခုနှစ်တွင် ခေါမကေရာဇ် Alexander the Great မဟာ အလစ်ဇင်းဒါး၏ စစ်တပ်များ အာရှသို့ ချီတက်ကာ အိန္ဒိယမြစ်ဝှမ်းရှိ ဟရပ္ပနိုင်ငံတော်ကို သိမ်းပိုက်နိုင်

ခဲ့သည်။ ထိုခေါမမင်းပြန်သွားပြီးနောက် ခေါမဘုရင်ခံများ အတန်ကြာ အိန္ဒိယ၌အုပ်စိုးအုပ်ချုပ်ခဲ့သည်။ သူတို့ခေတ်တွင်း ဂေါတမပုံတော်များကို ခေါမလက်စွမ်းဖြင့် စတင်ထုလုပ်ခဲ့ရာမှ ထိုအလေ့ပြန့်ပွား ခဲ့သည်။

မြဘုရားထုလုပ်ပုံလက်ရာ လေ့လာသူများကသင်္ကန်းတော်အနေအထားမှာ ထိုခေတ်ကခေါမ ပြည်သားများ ဆင်မြန်းသော ခြံလွှာနှင့် များစွာအသွင်တူသည်ဟု ယူဆကြ၏။ မြဘုရားကို ထု လုပ်သော ကျောက်စိမ်းမှာလည်း အာရှကျောက်မဟုတ်ဘဲဥရောပနယ်စပ်ရှိ ကောကဆပ်(Caucasus) တောင်ထွက်ပစ္စည်းဖြစ်သည်ဟု ခန့်မှန်းကြသည်။

ယိုးဒယားမင်းသား(ဗြူလာ၊ ချာကရာတောင်စေ) က မြဘုရားသမိုင်းနှင့်ပတ်သက်၍ ရေးသား ဖော်ပြရာ၌ (ဤဆင်းတု ပေါ်တော်မူသည်မှာ ခရစ်သက္ကရာဇ် ၁၄၃၆ ခုနှစ်၌ မြန်မာပိုင်ခဲ့သော ဇင်းကရဲ(Chingrai) မြို့စေတီဟောင်း တစ်ဆူကို မိုးကြိုးပစ်၍ လဲပြိုရာတွင် ဖြစ်သည်။ ဌာပနာ တိုက်တွင် မြဆင်းတုတော်ကို ဘာမျှထိခိုက်ခြင်းမရှိချေ။ ထို့နောက်တွင်ကား လောပြည်တွင်း၌ မင်း ပေါင်းစုံတို့ တစ်ဦးကိုတစ်ဦး အနိုင်ရချိန်တွင် မြို့တော်အသီးသီးသို့ ပင့်ဆောင်ကိုးကွယ်ခဲ့ကြသည်။

၁၇၇၈ခုနှစ်တွင် လောပြည်၊ ဗီယင်တိန်မြို့တော်ကို သိမ်းပိုက်သော ယိုးဒယားဗိုလ်ချုပ်ကြီး ချာကရိက ပင့်ဆောင်ကာ ဦးစွာ ဒွန်ဘုရီမြို့၌ စံတော်မူသည်။ ဗိုလ်ချုပ် ချာကရိသည် နောင်သောအခါ ပထမမြောက် ရာမဘုရင်အဖြစ် ယိုးဒယားထီးနန်းကို ဆက်ခံလေသည်။ သူ၏မယ်တော်မှာ တရုတ်လူမျိုး မယ်ကျောက်စိမ်း (လေဒီရတ်)ဟု အမည်ရှိသောကြောင့် သားတော်က မြဘုရားပင့် ဆောင်ခဲ့သည်မှာ ဆီလျော်ပေသည်ဟု ချီးကျူးကြသည်။

သို့လျှင် ခေါမပန်းပုဆရာများ ထုလုပ်ခဲ့ကြသော မြဘုရားသည် ပထမအနေဖြင့် အိန္ဒိယမြောက် ပိုင်း၊ ဒုတိယမြန်မာပြည်၊ တတိယလောပြည်၊ စသည်တို့၌ နှစ်ပေါင်း ၁၀၀ ကျော် လှည့်လည် သီတင်း သုံးတော်မူပြီးလျှင်နောက်ဆုံး၌ ဘန်ကောက်မြို့သို့ ရောက်တော်မူသည်ဟု ယိုးဒယားမင်း သားကြီး ဗြူလာ က (ယိုးဒယားဘဝရှင်များ) ခေါ် စာအုပ်၌ ရေးသားဖော်ပြလေသည်။

ဒေါက်တာထင်အောင်သည် အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် မြန်မာရာဇဝင်သစ်တစ်အုပ်ကို ၁၉၆၇ ခုနှစ်က အမေရိကန်ပြည်တွင် ရေးသားထုတ်ဝေခဲ့ရာ မြဘုရားကို သီဟိုဠ်မင်းက မြန်မာဘုရင် အနော်ရထာသို့ သင်္ဘောနှင့်တင်ပို့ခဲ့ကြောင်း၊ ထိုသင်္ဘောသည် ပုသိမ်မြို့သို့ သွားရာတွင် လေမုန်တိုင်း မိကာ မာလယုကမ်းခြေ ကရားကျွန်းဆွယ်သို့ ရောက်သွား၏။ ထိုမှ ယိုးဒယားပြည် မဲနမ်မြစ်ရိုး တစ်လျှောက်တွင် အမြတ်တနိုးကိုးကွယ်ကြသည်။ အနော်ရထာမင်းကိုယ်တိုင် အရိန္ဒမာလှံပျံနှင့် မြဘုရားရှိရာသို့ရောက်လာ၏။ မဲနမ်ရပ်သူရွာသားအပေါင်းတို့က ထိုဆင်းတုတော်ကို များစွာ မြတ်နိုးကြပုံကို ထောက်ရှုကာ မြဘုရားကို ပုဂံသို့ မပင့်တော့ဘဲ ထိုအရပ်၌ပင် ကိုးကွယ်ကြစေ၏။

ယိုးဒယားရာဇဝင်၌ မဲနမ်မြစ်ဝှမ်း တစ်လျှောက်တွင် ထေရဝါဒ သာသနာပြန့်ပွားစေသူမှာ အနော်ရထာမင်း ဖြစ်သည်ဟု အခိုင်အမာဆို၏။ ယခုခေတ်တွင် အင်ဒိုချိုင်းနားဟု ခေါ်သော အာရှတောင်ပိုင်းနိုင်ငံများသို့ အနော်ရထာသည် အရိန္ဒမာလှံပျံနှင့် မကြာခဏ လာရောက်တတ်ကြောင်း၊ ထိုဒေသတစ်ဝန်း၌ အနော်ရထာနှင့် ပတ်သက်သော ရှေးဟောင်းပုံပြင် အများအပြားရှိကြောင်း ဖော်ပြ၏။ အနော်ရထာမေတ်မှစ၍ ထိုဒေသတွင် မြန်မာသက္ကရာဇ်၊ မြန်မာရှင်ပြုနည်း၊ မြန်မာ သင်္ကြန်ပွဲ စသည်တို့ကို လက်ခံကျင့်သုံးခဲ့ကြသည်။ သထုံပြည်ဆိုသည်မှာ မဲနမ်တောင်ပိုင်းရှိ (နရံပထုံမြို့) ဖြစ်၏။ ယိုးဒယားပြည်၌ အကောင်းဆုံးသော အုတ်ချပ်များကို ယခုတိုင် (ပုဂံအုတ်) ဟု ခေါ်ဆိုကြ၏။

သီဟိုဠ်စွယ်တော်

စွယ်တော်သည် မြန်မာတို့နှင့် သမိုင်းအဆက်ဆက် ပတ်သက်ခဲ့သည်ဖြစ်၍ အကျဉ်းမျှ ဖော်ပြသင့်ပေသည်။

မြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုပြီးနောက် စွယ်တော် ၄ ဆူကျန်ရစ်ရာ ကိုးကွယ်ထိုက်သူတို့ကား (၁)သိကြားမင်း၊ (၂) ဂန္ဓစရမင်း၊ (၃) နဂါးမင်း၊ (၄) ကလိင်္ဂတိုင်း၊ ဒန္တာပူရပြည်ရှင် ဗြဟ္မဒတ်မင်း။

မဟာဝင်ကျမ်းအရ ကလိင်္ဂဘုရင်နှင့် အမတ်ကြီး ဂူဟာစီဝေါတို့က စွယ်တော်ကို မြတ်နိုးပူဇော်ကြ၏။ ပုဏ္ဏားများက မလိုလား၍ ဧကရာဇ်မင်း ပဏ္ဏာကို တိုင်ကြားကာ စွယ်တော်ကို ဖျက်ဆီးစေ၏။ ပဏ္ဏာမင်းရှေ့၌ပင် စွယ်တော်ကို မီးပုံထဲသို့ ပစ်ချရာ ကြာပန်းအလယ်တွင် စွယ်တော်ပေါ်လာသည်။ ထို့ကြောင့် (ဥုံမဏိ၊ ပတ္တမိဟံ) ဟု ဆိုကြကုန်၏။ အနက်ကား (ကြာပန်းအလယ် သူစံပယ်) ဟူ၏တည်း။

ပဏ္ဏာမင်းရှေ့၌ စွယ်တော်ကို တူနှင့်ထုခြင်း၊ ရွံ့ဗွက်ထဲသို့ ပစ်ချခြင်းဖြင့် စမ်းကြ၏။ စွယ်တော်၏ တန်ခိုးကြောင့်ပို၍ တောက်ပြောင်သည်သာ ဖြစ်၏။ နောက်ဆုံး၌ ပဏ္ဏာမင်းက ဒူးထောက်ဝတ်ချကာ စွယ်တော်ကိန်းဝပ်ရန် ကြိုတ်တော်နှင့် ရွှေပလ္လင်လုပ်ပေး၍ ဒန္တာပူရ အမတ်ကြီးလက်သို့ ပြန်အပ်သည်။

ဒန္တာပူရ ခေါ် စွယ်တော်မြို့၌ ထိုအမတ်ကြီး၏ သမက် ဒန္တာကုမာရကို စွယ်တော်တိုက် အုပ်ခန့်သည်။ စွယ်တော်ရှိ၍ မြို့တိုးတက်စည်ကားပုံကို မနာလိုသော ရှင်ဘုရင်များက စစ်ပြုကြသည်။ ထို့ကြောင့် ကုမာရသည် စွယ်တော်ကို ယူ၍ ဇနီးဟောမမာလာ၏ ဦးခေါင်းတွင် ဝှက်စေလျက် သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ ထွက်ပြေးကြသည်။ သို့လျှင် သီဟိုဠ်သည် စွယ်တော်နှင့် ဟောမိညောင်တို့တည်ရာ ဖြစ်လာသည်။

ခရစ်သက္ကရာဇ် ၁၃၈၄ က ကုဗလခန်မင်းကြီးသည် ပီကင်းမြို့မှ သီဟိုဠ်သို့ မာကိုပိုလိုကို စေလွှတ်၍ စွယ်တော်တောင်းခံရာ အံတော်နှင့်ဆံတော်များသာ ရခဲ့သည်ဆို၏။

၁၄၀၃ ခုနှစ်၌ တရုတ်ရေတပ်ဗိုလ်ချိန်ဟိုးက အိန္ဒိယ ပင်လယ်ကွေ့၌ လွမ်းမိုးကာ သီဟိုဠ်ဘုရင်ကို ဖမ်းဆီးရမိခဲ့သည်။ စွယ်တော်ကိုကား မရ။

၁၆၀၃ခုတွင် ဘုရင်ဝိမလဓမ္မသူရိယက (မာလိက္ခ) ခေါ်စွယ်တော်တိုက် ဆောက်လုပ်လှူဒါန်းသည်။

၁၆ရာစုခေတ်တွင် ပေါ်တူဂီလူမျိုးများ ဂိုအားမြို့၌ အခြေစိုက်ကာ အာရှဥနယ်ချဲ့ခေတ် စတင်ခဲ့သည်။ ထိုသီဟိုဠ်မြောက်ပိုင်း ဂျပ်ဖနားပြည်နယ်တွင် မင်းညီနောင်တို့ နန်းလုကြရာ နောင်တော် အရေးနိမ့်သဖြင့် ဂိုအားမြို့သို့ထွက်ပြေးကာ ပေါ်တူဂီဘုရင်ခံ ဒွန်ကွန်စတင်တီနို(Dom Constantino) ဆီက စစ်ကူတောင်းလေသည်။

ထီးနန်းကို ပြန်ရလိုစေနှင့် သူကိုယ်တိုင်ဗုဒ္ဓဘာသာအဖြစ်မှ ခရစ်ယာန် ဂိုဏ်းသို့ နယ်ချဲ့အကြိုက် ကူးပြောင်းလိုက်သည်။ သေနတ်လက်နက်ကိုင်ဆောင်သော ပေါ်တူဂီနယ်ချဲ့ ၁၀၀၀ကျော်က လေးမြားကိုင်ဆောင်သူ သီဟိုဠ်စစ်သား ၂၀၀၀ကို အနိုင်တိုက်ပေးခဲ့သည်။

ဂျပ်ဖနားမြို့တော်ကို သိမ်းပိုက်ရာတွင် ယခင်က မတွေ့ကြုံဖူးသော ရတနာတစ်ပါးကို ပေါ်တူဂီစစ်သားများ ကြုံတွေ့ရသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာဘုရားကျောင်းကန်များကို သိမ်းပိုက်ရာတွင် ရွှေကွပ် ထားသောစွယ်တော်တစ်ဆူကို ရတနာတိုက်အတွင်း၌ တွေ့ရှိရသည်။ သီဟိုဠ်သားတို့နှင့် အခြားနေရာ တို့တွင် အကြိတ်အနယ် တိုက်ခိုက်ရခြင်း မရှိခဲ့သော်လည်း ထိုစွယ်တော်ကျောင်းသို့

ရောက်ခါမှ သံဃာများက ကျားကုတ်ကျားခဲခဲကာကွယ်ပုံကို ပေါ်တူဂီများရှုမြင်ရသည်။ အဘယ်မျှ အမြတ်တနိုးထားသော ပစ္စည်းဖြစ်သည်ကို သိရှိကြလေသည်။ သီဟိုဠ်ကျွန်းအလယ်ပိုင်းရှိ ကနွီမြို့မှ ထိုစွယ်တော်ကို ဂျပန်နားမြို့သို့ ခေတ္တပင့်ဆောင်ကိုးကွယ်စဉ် ဤသို့ဖြစ်ရသည်။

ပေါ်တူဂီတို့က စွယ်တော်ကို ဂိုအားမြို့သို့ သိမ်းယူသွား၏။ ဘရင်ဂျီဂိုဏ်းဝင် ခရစ်ယာန်တို့ သည်လည်း ခရစ်တော်နှင့် ပတ်သက်သော ဝတ္ထုပစ္စည်းများကို အမြတ်တနိုး ထားရှိကိုးကွယ်စမြဲပင်။ ခရစ်တော်ကို ကွပ်မျက်သော လက်ဝါးကပ်တိုင်၏ အပိုင်းအစများ၊ သံချောင်းများ၊ သွေးကွက်များကို ရှိခိုးပါက အန္တရာယ်ကင်းသည်ဟု ယူဆကြ၏။ သို့သော် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့ကို ဒိဋ္ဌိဟု နယ်ချဲ့တို့က သတ်မှတ်ရာတွင် စွယ်တော်မှာ မရှိအပ်သော အနိဋ္ဌာရုံဟူ၍ ခရစ်ယာန်ဘုန်းကြီးတို့က မုန်းတီးဖျောက်ဖျက်လိုလေသည်။

စွယ်တော်နှင့်မြန်မာ

ပေါ်တူဂီများ လက်သို့ သီဟိုဠ်စွယ်တော်ကျရောက်ကြောင်း သတင်းသည် ထေရဝါဒနိုင်ငံ များသို့ပျံ့နှံ့သွား၏။ ဟံသာဝတီနေပြည်တော်၌ ဘုရင့်နောင်မင်းကြီးက အထူးစိတ်မချမ်းသာ ဖြစ်ရလေသည်။ သက္ကရာဇ် ၁၅၅၀ ခုတွင် မိမိနန်းတက်သည်မှစ၍ ကနွီမြို့ စွယ်တော်တိုက်သို့ ကိုယ်စားလှယ်များ စေလွှတ်ကာ အထူးထူးသော ကောင်းမှုကုသိုလ်များ ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ စွယ်တော် တိုက်ကို မွမ်းမံပြင်ဆင်စေခဲ့သည်။ ရွှေခွက်ငွေခွက်၊ ရွှေပန်းခိုင်၊ ငွေပန်းခိုင်များလည်း လှူခဲ့သည်။ ဘုရားကျွန်းများအတွက် စွယ်တော်တိုက်အနီး မြေဝယ်ယူ နေထိုင်စေခဲ့သည်။ ၁၅၅၅ ခုတွင် ဘုရင့်နောင် နှင့် မိဖုရားခေါင်ကြီး၏ ဆံပင်များကို ပူးပေါင်းကာ တံမြက်စည်းသဖွယ် ရွှေကွပ်လျက် စွယ်တော် ခန်း၌ အမှိုက်လှည်းရန် ပို့လှူခဲ့သည်။

ပေါ်တူဂီတို့သည် အလွန်မိုက်ရိုင်းသော ပင်လယ်ဓားပြများ ဖြစ်သည်။ ဂိုအားမြို့သည် ဟံသာဝတီနှင့် မိုင် ၂ ထောင် ကွာဝေးသည်။ ရေကြောင်းချိတက် စစ်မက်ပြုရန် မလွယ်ပေ။ မှူးမတ် တို့နှင့်တိုင်ပင်တော်မူရာ ပေါ်တူဂီတို့အား တံစိုးပေးကမ်းကာ စွယ်တော်ကို ဝယ်ယူသင့်ကြောင်း တင်လျှောက်ကြသည်။ (ပေါ်တူဂီတို့သည် ခရစ်ယာန်ဖြစ်၍ စွယ်တော်သည် သူတို့အတွက် အသုံးမ ဝင်ပါချေ။ ဈေးကောင်းရလျှင် ရောင်းဖွယ်ရှိပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဥရောပရွှေဒင်္ဂါး၆ သောင်း၊ မြန်မာ ငွေ ၇-သိန်းခန့်ပေးကမ်းသော်သင့်လျော်ကြောင်း) လျှောက်တင်ကြ၏။ ယခုခေတ် တန်ဖိုးနှင့် ဆိုသော် ကျပ်တစ်သန်းခန့်ရှိပေသည်။ ပဲခူးဆိပ်ကမ်း၌ အသင့်ရောက်ရှိနေသော ပေါ်တူဂီ သင်္ဘော ကပ္ပိတန်မှ တစ်ဆင့် ဘုရင့်နောင်၏ အလိုဆန္ဒကို ဂိုအားမြို့ ဘုရင်ခံချုပ်ထံ အကြောင်းကြား လေသည်။

ဘုရင်ခံချုပ် ဒွန်ကွန်စတင်တီနိုက များစွာအားရဝမ်းသာရှိ၏။ စွယ်တော်ကို မိမိအနေဖြင့် စစ်ကူပေးပို့ရာမှ ရရှိခဲ့ခြင်းကြောင့် ကိုယ်ပိုင်ပစ္စည်းဟု ယူဆ၏။ မြန်မာဘုရင်မင်းမြတ် ပေးကမ်း ငွေသည်လည်း ရက်ကောလှပေသည်။ ပေါ်တူဂီအစိုးရဘဏ္ဍာတော်သို့ ဆက်သွင်းရန်မလိုဟု ဆုံးဖြတ် ကာ စွယ်တော်ကို ထိုဈေးနှုန်းအတိုင်း ရောင်းရန် သဘောတူညီလိုက်၏။

သို့သော် ခရစ်ယာန်ဂိုဏ်းချုပ်ကြီးက ထိုကိစ္စကို အပြင်းအထန် ကန့်ကွက်လေသည်။ (ငါတို့ ခရစ်ယာန်ကျမ်းစာမှာ ရုပ်တုဆင်းတု မကိုးကွယ်ရဆိုတဲ့ ပညတ်တော်ပါရှိတယ်။ ဒီဗုဒ္ဓစွယ်တော်ဆို တာ ရုပ်တုဆင်းတုရဲ့ အစိတ်အပိုင်းမဟုတ်ပါလား၊ အာရှတိုက်မှာ ဒိဋ္ဌိအယူဝါဒတွေပယ်ဖျက်ဖို့ ငါတို့ ရဟန်းမင်းကြီး(Pope)က သာသနာပြုစေခြင်း မဟုတ်လား၊ အဲဒါကို ဆန့်ကျင်ရာကျမနေ ပါလား) ဟု ဆို၏။

ဘုရင်ခံက (ဒီစွယ်တော်ဟာ ကျွန်တော်တို့အဖို့ အဓိပ္ပာယ်မရှိပါ။ ဘာမျှတန်ဖိုးမထားပါ။ သို့သော် မြန်မာဘုရင်က ဒီရတနာရွှေကြုတ်တန်ဖိုးထက် အဆပေါင်းတစ်ထောင်ပိုပေးနေတယ် မဟုတ်လား။ ဒီလို အခွင့်ကောင်းမျိုးဟာ နောင်တစ်ကြိမ်ပေါ်မည်မဟုတ်ပါ။ ဘုရင့်နောင်မင်းဟာ စိတ်ရူးပေါက်နေချိန်မှာ ကျွန်တော်တို့က လက်နှေးမနေသင့်ပါ) ဟု ထုချေသည်။

ဂိုဏ်းချုပ်ကြီးက (ရဟန်းမင်းကြီးအနေနှင့် ဤသို့သော ပြစ်မှုကို ခွင့်လွှတ်နိုင်မည် မဟုတ်ပါ။ ယခုဂိုအားမြို့တွင် ရောမမြို့တော်မှ မဟာဒါန်ဝန်(Grand Inquisitor)ရောက်ရှိနေတယ်။ သူလည်း ငါနှင့်တစ်သဘောတည်းဖြစ်မည်။) ဟု မိန့်ဆို၏။

ဘုရင်ခံက (ကျွန်တော်တို့ ဂျပန်နားမြို့သို့ သွားရောက်တိုက်ခိုက်ရာမှ စစ်စရိတ်အကုန်အကျ များလည်း ရှိနေပါတယ်။ နေပြည်တော်က ဘုရင်ထံမှ ထိုကုန်ကျငွေများ တောင်းခံရန်လည်း မသင့်ပါ။ စစ်ပွဲမှာ သိမ်းဆည်းရရှိတဲ့ ပစ္စည်းများကို ထုခွဲရောင်းချသုံးစွဲခြင်းက ဇယားကိုက်ညီပါ တယ်)ဟု တင်ပြရာတွင် အခြား စစ်ဗိုလ်စစ်သားများက ထောက်ခံကြလေသည်။

သို့သော် ဂိုဏ်းချုပ်ကြီးက တင်းမာလျက်ပင်။ နောက်ဆုံး၌ (ဤစွယ်တော်ကို ဒိဋ္ဌိတို့၏ ရုပ်တုဆင်းတုအဖြစ် လူမြင်ကွင်းတွင် အများမှတ်လောက်သားလောက် ချေမှုန်းဖျက်ဆီးပစ်ရမည်။ ဘုရင်ခံက ဤဆုံးဖြတ်ချက်ကို မနာယူလျှင် သူ့ကိုလည်း ဒိဋ္ဌိအားပေးသူအဖြစ် အရေးယူဆုံးမရမည်) ဟု သတ်မှတ်လိုက်လေသည်။

ဘုရင်ခံက ထို့ကြောင့် အလျော့ပေးပြီး နောက်နေ့တွင် ဂိုအားမြို့ခရစ်ယာန် ဘုရားရှိခိုးကျောင်း ရှေ့၌ စွယ်တော်ဖျက်ဆီးပွဲ ကျင်းပလေသည်။ မြို့သူမြို့သား ပရိသတ်များ မျက်မှောက်၌ပင် ဘုရင်ခံက ဂိုဏ်းချုပ်ကြီးလက်သို့ စွယ်တော်ကို ပေးအပ်ရ၍ ထိုနောက်ကျောက်ငရုတ်ဆုံထဲသို့ စွယ်တော်ကို ထည့်ကာ ဂိုဏ်းချုပ်ကိုယ်တိုင်ကျောက်ကျည်ပွေ့ဖြင့် ညက်ညက်ကြေအောင် ထောင်းထု သည်။ ထိုနောက် အနီးရှိ မီးသွေးမီးဖိုထဲသို့ စွယ်တော်အမှုန်များကို ကြံချ၏။ မီးငြိမ်းသောအခါ ထိုပြာများကို ပင်လယ်ထဲသို့ လွှင့်ပစ်လေသည်။

ထို့ကြောင့် မြန်မာဘုရင်မှာ စွယ်တော်ကိုဖူးမျှော်ခွင့်မရတော့ဘဲ ပေါ်တူဂီဘုရင်ခံမှာလည်း ကြိုကြိုက်ခဲလှစွာသော လာဘ်လာဘကြီးနှင့်လွဲရလေတော့သည်။

သီဟိုဠ်နှင့်ဘုရင့်နောင်

သို့သော် စွယ်တော်ဇာတ်လမ်းကား မဆုံးပါသေးချေ။ ထိုအချိန်မှ ၁၄ နှစ်မျှကြာလတ်သော် ဘုရင့်နောင်သည် ယိုးဒယားမြို့တော်ကို တိုက်ခိုက်သိမ်းပိုက်ခဲ့၏။ အာရှတောင်ပိုင်း၌ အောင်ပွဲရ ကေရာဇ်အဖြစ် များစွာ ထင်ရှားကျော်စောလေသည်။ ယိုးဒယားပြည်မှ ဆင်ဖြူတော်၄-စီးရရှိလာ၍ စကြာမင်းတို့၏ အဆောင်အယောင်ကားရရှိပေပြီ။ သို့သော် သီဟိုဠ်စွယ်တော်ကို ပူဇော်ခွင့်မရခဲ့ သောကြောင့် အပြည့်အဝ မပျော်နိုင်ဖြစ်နေ၏။

နက္ခတ်ဆရာများကမူ ဘုရင့်နောင်သည် သီဟိုဠ်ကျွန်းမှ ထူးခြားသော ရတနာများဝင်ကိန်းရှိသည် ဆို၏။ သမီးကညာသာမက ထိုထက်မြတ်သော သရီရ ဓာတ်တော်များလည်း ပူဇော်ရလတ္တံ့ဟု ဆို၏။ ထိုအချိန်၌ အဆောင်ရ မိဖုရားတစ်ဦးလည်း ကွယ်လွန်ခဲ့ရာ ဘုရင့်နောင်က ထိုနေရာ၌ အစားထိုးရန် သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ သံအဖွဲ့စေလွှတ်လိုက်လေသည်။

သီဟိုဠ်၌ ဘုရင်က သမီးတော်ဆက်သရန် ဝန်မလေးသော်လည်း သူ့၌သမီးအရင်းမရှိဖြစ်၍ အခက်ကြုံနေ၏။ ဘုရင်က မွေးစားထားသော ပုရောဟိတ်ကြီးသမီးကားရှိ၏။ အဆင်းကြန်အင်လည်း ရှိ၏။ သို့သော် မဟာမျိုးမဟာနွယ်မဟုတ်သည်ကို မြန်မာဘုရင်က သိပါလျှင် ရွှေစိတ်တော်ငြိုငြင်

မည်ကို စိုးရိမ်ရလေသည်။ အဖိုးတန်လက်ဖွဲ့ပစ္စည်းပါလျှင်ကား မထောင်းတာဟု ယူဆကြသည်။

မြန်မာသံတမန်များကို တိုင်ပင်ရာ ဘုရင့်နောင်သည် စွယ်တော်ကို မြတ်နိုးသဖြင့် တစ်ကြိမ်က ပေါ်တူဂီများထံ ငွေ-သိန်းပေးခဲ့ဖူးကြောင်း၊ ထိုငွေမှာ နှစ်စဉ်သီဟိုဠ်ကျွန်းအခွန်တော်ငွေထက် ၃ ဆမျှပိုကြောင်း သို့သော် စွယ်တော်ကို လူဖြူတို့က ချေမှုန်းပစ်ခဲ့၍ နှလုံးတော်မသာ ဖြစ်ခဲ့ရသည်။

သီဟိုဠ်သုခမိန်ကြီး သိရှိသော စွယ်တော်အကြောင်းမှာ တစ်မျိုးဖြစ်လေသည်။ ပေါ်တူဂီတို့ ချေမှုန်းပစ်သော စွယ်တော်မှာ အစစ်မဟုတ်ကြောင်း၊ စွယ်တော်စစ်ကို နတ်သိကြားတို့က အချိန်မီ ဝှက်ယူထားလိုက်သဖြင့် ဖျက်ဆီးရာတွင် မပါကြောင်း အခြားနည်းမှာလည်း ဂျပန်နားမြို့ကျဆုံးချိန်က ဘုရင်သည် စွယ်တော်ကို နေရာပြောင်း၍ ဌာပနာခဲ့သဖြင့် ထိုစွယ်တော်စစ်သည် ကနွီမြို့သို့ လုံခြုံစွာပြန်ကြွနိုင်ခဲ့သည် ဆို၏။

မည်သို့ဖြစ်စေကာမူ မြန်မာသံတမန်တို့အား ထိုစွယ်တော်ကို မျက်မြင်ဖူးတွေ့ခွင့် ပေးလေသည်။ ရတနာမြကြုတ်-ခုအတွင်း၌ ကိန်းဝပ်တော်မူနေပုံကို တစ်ခုပြီးတစ်ခုဖွင့်လှစ် ပြသည်။ မြန်မာတို့က တအံ့တဩ ကြည်ညိုကြ၏။

သီဟိုဠ်မင်းနှင့် မှူးမတ်တို့က စွယ်တော်ကိုရောင်းချခြင်းမပြုဘဲ သမီးတော်နှင့်အတူ လက်ဖွဲ့ အဖြစ်မြန်မာမင်းသို့ ဆက်သမည်ဆိုလေသည်။ သို့မှလည်း မွေးစားသမီးတော်ကို ဂုဏ်သိက္ခာ မြင့်မား စေပေမည်။ အထူးမှာ သီဟိုဠ်မင်းသမီးက မြန်မာပြည်သို့ ရောက်ရှိချိန်၌ ထိုသတင်းကောင်းကို ရှင်ဘုရင်သို့ သီဟိုဠ်သူကိုယ်တိုင် ဦးစွာ လျှောက်ကြားခွင့်ပြုစေလိုကြောင်း၊ စွယ်တော်ကို သီးခြားပင့် ဆောင်ခြင်းက ပိုမိုတင့်တယ်မည်ဖြစ်ကြောင်း တို့ကို ဆန္ဒပြုကြလေသည်။ မြန်မာတို့က ကောင်းစွာ သဘောတူကြ၏။

စွယ်တော် ဆိုက်ရောက်ချိန်၌ ဘုရင့်နောင်မင်းတရားကိုယ်တိုင် ဒဂုံမြို့သို့ လာရောက်ကြို ဆိုကာ ရတနာဖောင်တော်ဖြင့် ဟံသာဝတီသို့ စည်ကားသိုက်မြိုက်စွာ ဆောင်ယူသည်။ ပဲခူးမြို့ မိကျောင်းဆိပ်ကမ်းတွင် မင်းညီမင်းသားတို့က ရေသို့ဆင်းကာ ဖောင်တော်မှ စွယ်တော်ကို ဦးထိပ် ရွက် ပင့်ဆောင်ကြသည်။ ဘုရင့်နောင်အဖို့ ယခုမှပင် ဘဝင်ကျလေတော့သည်။ ဘေးလောင်းတော် အနော်ရထာမင်းသည် စွယ်တော်ပွားကိုသာ ပင့်နိုင်သည်။ အလောင်းစည်သူမင်းမှာလည်း တရုတ်ပြည် ၌ စွယ်တော်ရှာထွက်ရာ မအောင်မြင်ခဲ့ချေ။ သူသာလျှင် ဘုန်းကံရှင်အဖြစ် စွယ်တော်ကို ကိုးကွယ် ခွင့်ရလေပြီ။ အဟောသုခံ ဪ...ချမ်းသာစွ၊ ချမ်းသာစွ။

၁၇၅၅ ခုတွင် သီဟိုဠ်ဘုရင်က စွယ်တော်ပွားတစ်ဆူကို ယိုးဒယားဘုရင်ဓမ္မကာထံ ပို့သ၏။

၁၈၁၅ အင်္ဂလိပ်များက သီဟိုဠ်ကျွန်းကို စတင်သိမ်းပိုက်သည်။ စွယ်တော်စာချုပ်ပြုလုပ်ရာ၌ အင်္ဂလိပ်အစိုးရက သာသနာဒါယကာအဖြစ် စွယ်တော်တိုက်ကို အစောင့်ချထားပေးသည်။

၁၈၂၈ အင်္ဂလိပ်ဘုရင်ခံက စွယ်တော်ပင့်ပွဲသို့ တက်ရောက်ရာတွင် ခရစ်ယာန်တို့ ကန့်ကွက်ကြ၏။ ဒိဋ္ဌိတို့၏ပွဲကို ခရစ်ယာန်ဘုရင်ခံ မတက်သင့်ဟုဆို၏။ ထို့ကြောင့် ၁၈၄၆ခုတွင် အင်္ဂလိပ်တို့က စွယ်တော်တိုက်ကို သီဟိုဠ်ကျွန်း ဘုန်းကြီးများထံ ပြန်အပ်သည်။

ဘုရင်ပရက္ကမဗာဟုလက်ထက်မှစ၍ ကနွီမြို့တွင် စွယ်တော်ပင့်ပွဲ ကျင်းပခဲ့သည်။

၁၈၉၈ ခု၌ စွယ်တော်တိုက်တွင် ထားရှိရန် ရတနာပြာသာဒ်တစ်ခု မြန်မာပြည်မှ ပို့ဆောင်ရာ တန်ဖိုးမှာ ရွှေဒင်္ဂါး ၆-သောင်းဖြစ်သည်။

ထို့အတွက် သီဟိုဠ်အစိုးရက အကောက်ခွန်စည်းကြပ်ရာ သူဌေးကြီး မူဒါးရားက စိုက်ထုတ် ပေးသည်။

(၃) မင်းရာဇာကြီး၏ ဟံသာဝတီအောင်ပွဲ

ရခိုင်ဘုရင် မင်းရာဇာကြီးဟံသာဝတီသို့ ချီတက်စဉ်က ရခိုင်ပညာရှိအမတ်ကြီး မဟာပညာကျော် လည်း အတူလိုက်ပါခဲ့သည်။ ထိုအမတ်ကြီး၏လျှောက်ထုံးကျမ်း၌ ထိုအကြောင်းအရာ ရေးသား ပါရှိပုံကား-

(သာကိန္ဒယံဝင် မင်းဖလောင်းကြီး၏ သားတော်မင်းရာဇာကြီး လက်ထက်တွင် တောင်ငူမင်းက အထူးထူးသော လက်ဆောင်တို့နှင့် စာသဝဏ်ပါးရာတွင် “ပဲခူးမြို့ကို ကူညီတိုက်ယူပေးတော်မူပါ။ ပဲခူးကိုရလျှင် သမီးကညာနှင့် ဆင်ဖြူရတနာကို ဆက်ပါမည်ဆို၏။ ထိုကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ စနည်း နာစေရာ အဉ္စန နဒီလယ်မျိုမြစ်တွင် လူငယ်တို့လှေလှော်၍ ဆိုကြသောသီချင်းသံမှာ “ဆင်ဖြူတင် ကျိုး၊ ထီးဖြူမိုး၍၊ ပဲခူးဘုရင်ငါတို့ရှင့်ထံ၊ ဝင်လိမ့်မည်” ဟု ကြားခဲ့ရသည်။ ၎င်းကို အမတ်ကြီး မဟာပညာကျော် အနက်ပြန်သည်ကား(မိတ်ဆွေမင်းတို့၌ အရေးအကြောင်းဆိုက်သော် ကူညီ သင့်သော ထုံးဟောင်းရှိပါသည်။ ယခုအကြည်တော် တောင်ငူမင်းပေးလိုက်သော ရွှေပေတွင်လည်း အရှည်ထွန်းလင်းဖွယ်အကြောင်းဖြစ်၍ သူငယ်တို့ဆိုသည့်အတိုင်း အမှုလွယ်ကာ ပြီးကုန်ပါမည်) ဟု လျှောက်၏။

(ထိုကြောင့် မင်းရာဇာကြီးလည်း သဘော ၃၀၀၊ ဘင်္ဂလား-၁၂ မြို့က ကုလားသူရဲ ၃၀,၀၀၀ နှင့် သက္ကရာဇ် ၉၃၀တွင် ချီတက်တော်မူ၏။ ပဲခူးသို့ရောက်သော် အနောက်ဘက် ဟင်္သာဇိုင်းဂနိုင်းတွင် တပ်ချ၍ မြို့ကို ရံလေ၏။ ယင်းသောအခါ ပဲခူးမင်းနန္ဒဘုရင်နန်းက ဆင်း၍ တောင်ငူသို့ ပြေးလေသည်။

ယင်းသည် ကာလ ယိုးဒယားမင်း ဗျနရစ်သည်အလုံးအရင်းနှင့် ချီလာသော် တောင်ငူမင်း လည်းတောင်ငူသို့ ပြန်၏။ ယိုးဒယားမင်းလည်း တောင်ငူသို့ချီတက်၍ ရံ၏။ အစာရိက္ခာရှားပါး၍ တောင်ငူကခွာကာ ယိုးဒယားသို့ပြန်၏။ လမ်းခရီးမှရခိုင်သက်မင်းက ကျုံး၍ တိုက်ရာယိုးဒယား မင်း၏ညီတော် ဗျသမွန်ကိုရ၏။ ထိုညီတော်ကို ကောင်းစွာထားကာ မင်းရာဇာကြီးက ယိုးဒယားပြည်ရှိ လက်နက်ပစ္စည်းများကို တောင်းရာ ပြောင်းမီးပေါက်၃၀၀၀ နှင့် ကြေးရုပ်ကြီးများရရှိလေသည်။

တောင်ငူမင်းကလည်း ဟံသာဝတီဧကရာဇ်၏ သမီးတော် ရှင်ထွေးနောင်းနှင့် ခြွေရံ မောင်းမ ၃၀၀၊ ဆင်ဖြူတော်နှင့် ဆင်မည်းများဆက်သည်။ ပဲခူးမြို့ရှိ မွန်နှင့် ယိုးဒယားအိမ်ထောင်သုံးသောင်း

ကို ရခိုင်ပြည်သို့ သိမ်းခေါ်တော်မူသည်။ သန်လျင်သင်္ဘောဆိပ်မြို့ကို ဘိုးတော်မင်းဘာကြီးသားတော် ငအင်္ဂါကို အစောင့်အနေထားကာ ၉၆၃ ခုနှစ်တွင် နေပြည်တော်သို့ ပြန်သည်။

ထိုအချိန်က ရခိုင်မင်း၊ တောင်ငူမင်းနှင့် ယိုးဒယားမင်းတို့၏ ၃ ပွင့်ဆိုင် တိုက်ခိုက်ခြင်းကို ခံရသော ဟံသာဝတီမင်းမှာ ဘုရင့်နောင်၏ သားတော်နန္ဒဘုရင်ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ညှပ်ပူးညှပ်ပိတ် တိုက်ခိုက်သူတို့နှင့် အားမတန်သောကြောင့် နန္ဒဘုရင်ကျဆုံးကာ ပဲခူးမြို့ကြီးလည်း ပြာပုံဘဝသို့ ရောက်ရတော့သည်။ ဘုရင့်နောင်ခေတ်၌ အာရှတောင်ပိုင်း၏ အခမ်းအနားဆုံးပဲခူးနေပြည်တော်မှာ ရစရာမရှိအောင် ပျက်စီးလေတော့သည်။

ရခိုင်မင်း၏ မြန်မာမိဖုရား

အမှန်အားဖြင့် အာရှတောင်ပိုင်း ဧကရာဇ်အဖြစ် ဘုရင့်နောင်၏ ဩဇာအာဏာကို ဆက်ခံသူမှာ ရခိုင်မင်း ရာဇာကြီးပင် ဖြစ်တော့၏။ သူသည်နန္ဒဘုရင်၏ သမီးတော်နှင့် ဆင်ဖြူတော်ကို ရရှိသဖြင့် အလိုပြည့်သွား၏။ ဆင်ဖြူတော်မှာ ယိုးဒယားမှ ဘုရင့်နောင် သိမ်းပိုက်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

ပဲခူး၌ စွယ်တော်ရနိုင်သေးသော်လည်း ရခိုင်ပြည်တွင် မဟာမုနိရုပ်ပွားတော် ရှိနေပြီးဖြစ်၍ မင်းရာဇာကြီးအတွက် အရေးမကြီးတော့ချေ။ မင်းရာဇာကြီးက မလိုချင်၍ ထားခဲ့သော စွယ်တော် ကို နောင်အခါသာလွန်မင်းသည် စစ်ကိုင်းသို့ပင့်ဆောင်၍ ကောင်းမှုတော် စေတီကြီး၌ ဌာပနာသည်။

ရခိုင်ပြည်သို့ ပါတော်မူသော မင်းသမီးရှင်ထွေးနှောင်းခေါ် ခင်မနှောင်းကားနန္ဒဘုရင်၏ တောင်နန်းဖွားဖြစ်၏။ မင်းရာဇာကြီးက သူ့ဝှံ့ ရခိုင်တို့တွင် အမြင့်ဆုံးဖြစ်သော တန်ဆောင်းမိဖုရား (အဂ္ဂမဟေသီ) အဖြစ် ချီးမြှောက်၏။ မိဖုရားကြီးခင်မနှောင်းက မြောက်ဦးမြို့ရှိ နန်းတော်ကို ချီးကျူးသော ရတုပိုဒ်စုံတွင် (တက်ထွန်းလက်နေ၊ စက်ဝန်းပတ်ခွေ၊ ဘက်ကျွန်းလွတ်ထွေ) စသည်ဖြင့် အစချီ ပါရှိ၏။

ရှင်ထွေးနှောင်းနှင့်အတူ နန္ဒဘုရင်၏ မြောက်နန်းဖွား သားတော် မောင်စောပန်လည်း ပါသွား၏။ မောင်စောပန်၏ အစ်မတော်ကို တောင်ငူမင်းက မိဖုရားမြှောက်ကာ ဟံသာဝတီကို ဆက်လက်အုပ်စိုးလေသည်။

မင်းရာဇာကြီးသည် သူ၏မြန်မာယောက်ဖတော် မောင်စောပန်ကို ဘင်္ဂလား-မြို့၏ ဘုရင်ခံအဖြစ် ခန့်အပ်တော်မူသည်။ သူ၏ အနွယ်တော်များသည် ယနေ့တိုင် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံ အတွင်းရှိ ဗိုလ်မင်းတောင်တွင် စိုးမိုးလျက် ရှိကြပေသေးသည်။

၁၆၁၄ ခုနှစ်မှစ၍ မောင်စောပန်၊ ၎င်းနောက် မောင်ကြိုင်ဖြူ၊ ၎င်းနောက်၊ ဟာရီဖြူ၊ ၎င်းနောက်၊ ဟာရီညို၊ ၎င်းနောက် ကောင်းလှဖြူတို့ ၁၈၁၁ ခုနှစ်အထိ ဘုရင်ခံ ဖြစ်ခဲ့ကြသည်။ ဆဋ္ဌမမြောက် သက်တင်ဖြူ လက်ထက်တွင် စစ်တကောင်းနယ် ရွာတော်မြို့ကို ထူထောင်ကာ (ရေကြည် တောင်ဗိုလ်မင်း) ဟု ခေါ်တွင်လေသည်။

မှတ်ချက်။ ။ ထိုဒေသ၌ ဘုရင့်နောင်၏ အနွယ်တော် ၁၄-ဆက်မြောက် မောင်ရွှေဖြူသည် ၁၉၅၉ ခုနှစ်မှစ၍ အဆက်မပြတ် ယနေ့တိုင် အုပ်စိုးလျက် ရှိနေ၏။

နန္ဒဘုရင်၏ သမီးတော် ရှင်ထွေးနှောင်းသည် မင်းရာဇာကြီး၏ တောင်နန်းမိဖုရားအဖြစ် ၁၂-နှစ်မျှ စံရပြီးနောက် ဘုရင်နတ်ရွာစံသဖြင့် ထီးနန်းဆက်ခံသူမင်းခမောင်း လက်ထက်တွင် မယ်တော်မိဖုရားကြီးအဖြစ် လေးစားပြုစုမှုခံရ၏။ ၁၆၂၂-ခုနှစ်တွင် နန်းတက်သော ရခိုင်ဘုရင် သတိုးသိရိသုဓမ္မာ လက်ထက်၌ သူ့ကို ဘွားတော်မိဖုရားကြီးအဖြစ်ဖြင့် ဆက်လက်ပြုစုချီးမြှောက် ၏။

၁၆၃၀ ခုနှစ်တွင် မြောက်ဦးနန်းတော်သို့ ရောက်ရှိသော ခရစ်ယာန် ဘုန်းတော်ကြီး မန်းရစ် (Frair Manrique)သည် ထိုမြန်မာသွေး မိဖုရားကြီးနှင့် တွေ့ဆုံခဲ့ဖူးလေသည်။ ထိုအချိန်၌ ရှင်ထွေးနှောင်းမှာ အသက်၅၃ နှစ်ရှိချေပြီ။

မန်းရစ်။ ။ ဘုရင်မင်းတရားက သနားတော်မူ၍ ခရစ်ယာန် ဘုရားရှိခိုးကျောင်း ဆောက်လုပ်သည်မှာ ပြီးစီးပါပြီသခင်မ။ သို့သော် ဒီကျောင်းကို စောင့်ရှောက်ထိန်းသိမ်းမည့်သူများ လိုအပ်နေပါတယ်။ တောရွာများမှာ နေထိုင်သူခရစ်ယာန်ဘာသာဝင်များကို ခေါ်ယူထားရှိပါတယ်။ ဒီကိစ္စမှာ အရှင်မြေးတော်ဘုရင်ကို ဘယ်လို လျှောက်ရမှန်းမသိ ဖြစ်နေပါတယ်။ ဘယ်လို လုပ်ရမည်လဲအရှင်မ။

မိဖုရား။ ။ ဘုရားသစ်ကျောင်းသစ်များ တည်ပြီးလျှင် စောင့်ရှောက်ထိန်းသိမ်းဖို့ ကပ္ပိယ များ၊ ဘုရားကျွန်များ အမြဲတမ်းထားရှိစေပါ။ ခရစ်ယာန်ကျောင်းတော်အတွက် အလားတူ အခွင့် အရေး တောင်းယူလျှင် စာနာထောက်ထားဖို့လွယ်ပါလိမ့်မယ်။

မိန်းမမြတ်ပါပေ

မန်းရစ်။ ။ လူဘယ်နှစ်ယောက် ထားနိုင်ပါမည်လဲဘုရား။

မိဖုရား။ ။ အခါတိုင်းတော့ ၂၀ လောက်ပါပဲ။ သို့သော် ရှင်ကြီးက လူပိုခေါ်လိုလျှင် တဖြည်းဖြည်းတော့ မိသားစုဝင်များ မှီခိုသူများအဖြစ်နှင့် ဆယ်ဆလောက် တိုးသွားနိုင်ပါတယ်။ ဒါကတော့ နောက်ပိုင်းမှာကိုယ်လိမ္မာသလို ကြည့်လုပ်သွားတာပေါ့။

ရှင်ကြီးမန်းရစ်မှာ မိဖုရားကြီး လိမ္မာရေးခြားရှိပုံကို တအံ့တဩ ငေးမောနေမိသည်။ မိမိအနေဖြင့် လူမျိုးခြား ဘာသာခြားအနေဖြင့် ဘယ်လိုမျှမတွေးတတ်အောင် ရှိနေခဲ့သည်။ ဤကိစ္စ မျိုးကို မကိုင်တွယ်တတ်လျှင် စစ်ဖြစ်သည်အထိ ပြဿနာကြီးထွားနိုင်သည်။ သို့သော် မိဖုရားကြီးက တရားသဖြင့် ဘောင်အတွင်း ဖြေရှင်းနည်းကို ရိုးရိုးကလေး ပြောပြသွားသည်။ သူပြောသည့်အတိုင်း ရှင်ကြီးက လိုက်နာရွက်ဆောင်ရာ ရှောရှောရှူရှူပင် အောင်မြင်ခဲ့သည်။

နောက်တစ်ကြိမ် မိဖုရားကြီးကို ဖူးမြော်ရာရွှေသလွန်ပေါ်တွင်ထိုင်လျက် အပျိုတော် ၆-ဦး ဝဲ-ယာခစားလျက်ရှိသည်။

မန်းရစ်။ ။ ရခိုင်ပြည်ရှိ နိုင်ငံခြားသား ခရစ်ယာန် ဘာသာဝင်များက အရှင်မိဖုရားကြီး ရဲ့ ကျေးဇူးတော်ကို ပြော၍ဆုံးဖွယ်မရှိပါ။

မိဖုရား။ ။ ထိပ်ထားအနေနှင့် ပဲခူးမှာနေစဉ်ကလည်းခရစ်ယာန် ဘုန်းတော်ကြီးများနှင့် ဆုံဖူးပါတယ်။ သူတို့က မယ်တော်မာရီအကြောင်းပြောပြတာ အင်မတန်လွမ်းစရာကောင်းတယ်။

ခရစ်ယာန်ဘုရားရှိခိုးကျောင်းလည်း တက်ရောက်ဖူးပါတယ်။ မာရီသခင်မသီချင်းကိုတောင် ငယ်ငယ်က ဆိုတတ်ပါတယ်။ အခုတော့ မေ့ကုန်ပြီ။ အဲသလို ပျော်ပျော်ရွှင်ရွှင် နေခဲ့တာတွေဟာ စစ်ဖြစ်တော့ ကုန်ဆုံးခဲ့ရတယ်။ ကိုယ့်မြို့ကိုယ့်ရွာလည်း ပျက်စီး၊ ခမည်းတော်လည်း ကျဆုံးပြီး မြန်မာပြည်ကို မရောက်နိုင်တော့တာ ယနေ့တိုင်ပါပဲ။ (မိဖုရားကြီးသည် ပြောယင်း မျက်ရည်လည်လာ၏)။ ဒီမှာ ရခိုင်ဘုရင့်ရဲ့ ကြင်ယာတော်အဖြစ် မြောက်စားကြပါရဲ့၊ မောင်တော်ကိုလည်း ကြာတော့ မေတ္တာ ရှိပါရဲ့၊ သို့သော်လည်း သူ့နန်းသက်က မရှည်ရှာပါဘူး။ (ရှိုက်ငင်သံနှင့် စကားဆက်ပြောနေသည်)။ ထိပ်ထားဘဝဟာ ကံမကောင်းပါဘူး။ နောက်တော့ သားတော်လေးနှစ်ပါးလည်း၊ ဒီကနန်းတွင်း အရွပ်အထွေးမှာ မရှုမလှ အသတ်ခံရရှာတယ်၊ ဖြစ်ရတယ်၊ ဒါကြောင့် မယ်တော်မာရီသီချင်းတွေလည်း မေ့ကုန်ပြီ။ (မိဖုရားကြီးသည် ရှိုက်ငင်ပြောဆိုရင်း မူးမေ့သွားသဖြင့်အမျိုးသမီးများက အတွင်းဆောင် သို့ပွေ့ချီသွားကြသည်)။

ကျွန်ုပ်အနေဖြင့် ဘာလုပ်ရမည်မသိ ဖြစ်နေစဉ် မင်းသမီးကြီး တစ်ပါးထွက်လာကာ မိဖုရားကြီး စိတ်မကောင်း၍ ဝမ်းနည်းစွာ ညီလာခံရုပ်သိမ်းရကြောင်း တောင်းပန်ပြောဆိုပါသည်။ ဪ...သူတို့ကား ယဉ်ကျေးပါဘိသည်။

(အထက်ပါ မှတ်တမ်းမှာ ၁၆၄၉ ခုနှစ်၌ ပေါ်တူဂီဘာသာနှင့် ထုတ်ဝေသော (ရှင်ကြီးမန်းရစ်၏ ခရီးစဉ်) စာအုပ်၌ ပါရှိသည်။)

(၄) ဘိုးတော်ဘုရား၏ ဧည့်ဝတီအောင်ပွဲ

ရခိုင်ပြည်ကို ဘိုးတော်ဘုရား သိမ်းပိုက်ခဲ့ပုံနှင့် ပတ်သက်၍ မြန်မာရာဇဝင်ကို မကိုးကား ဘဲ ရခိုင်လူမျိုးများကိုယ်တိုင် ရေးသားချက်ကို တင်ပြခြင်းသည် အကောင်းဆုံးဖြစ်ပေမည်။ ထို့ကြောင့် ဦးအောင်သာဦး ရေးသားပြုစုသောရခိုင်ရာဇဝင် မှ အောက်ပါကောက်နုတ်ချက်ကို တင်ပြပါသည်။

(သက္ကရာဇ် ၁၁၄၄ တွင် နန်းတက်သောမဟာသမ္မတမင်းသည် ရခိုင်ပြည်၌ နောက်ဆုံးစိုးစံ သော မင်းဖြစ်၏။ ထိုမင်းလက်ထက်၌ ယမင်ကလိုပင် ရခိုင်ပြည် အနံ့အပြား မင်းအာဏာတော် ကို ပုန်ကန်ဖိဆန်၍ ပုန်ကန်သူများ ရှိတုံ့သေး၏။ သို့သော် တိုင်းပြည်ကိုထိရောက်စွာ အုပ်ထိန်းနိုင်သော အရည်အချင်း မရှိသဖြင့် တိုင်းပြည်ဆူပူလျက်ပင် ရှိတုံ့သေး၏။ ရဟန်းရှင်လူ ပြည်သူအများသည် စိတ်မချမ်းမြေ့ကြချေ။ သာသနာရေး၊ ပညာရေး၊ စီးပွားရေးမှစ၍ အဖက်ဖက်၌ ဆုတ်ယုတ်လာ ခဲ့ ၏။ တစ်တိုင်းပြည်လုံး ဝါးအစည်းပြေသကဲ့သို့ ဖရိုဖရဲ ပြိုကွဲနေတော့၏။

(ယင်းသို့သော အချိန်အတွင်း ရခိုင်ပြည်ကို လာရောက်သိမ်းပိုက်ပါမည့်အကြောင်း ရခိုင်များ ကပင် စစ်ပန်လာသည်ဖြစ်၍ အမရပူရ ရွှေနန်းရှင် ဘိုးတော်မင်းတရားသည် ရခိုင်ပြည်၏ အခြေ အနေကို စုံစမ်းရန် သူလျှိုများ စေလွှတ်စုံစမ်းတော်မူခဲ့သည်။ သူလျှိုစေလွှတ်၍ ရခိုင်ပြည်ကို သိမ်း ယူသင့်ကြောင်း တွေ့မြင်ရပြီးမှ ဘိုးတော်ဘုရားသည် သားတော်အိမ်ရှေ့မင်းကို ချီတက်စေရန် အမိန့်ပေး၏။)

ထိုအရေးနှင့်ပတ်သက်၍ ရခိုင်ရာဇဝင်သစ်၌ ပါရှိသည်မှာလည်း (ဘိုးတော်မင်းတရားက သားတော်အိမ်ရှေ့မင်း၊ စကုမင်း၊ ကာမမင်းတို့ကို ခေါ်၍ “ဧည့်ဝတီမြို့ကို ဆင်လုံးမြင်းရင်း များ နှင့် မောင်တို့ ချီသွားလုပ်ကြံရမည်။ မြို့ကိုရလျှင် မဟာမုနိဘုရားရှင်ကိုလည်း ပင့်ဆောင်ခဲ့ရမည်” ဟု အမိန့်တော်ရှိ၏။

မင်းသား၃-ပါးကို အဆောင်အယောင်များချီးမြှင့်ရာတွင် အိမ်ရှေ့မင်းမှာ ဖျင်အင်္ကျီကတ္တီပါ အနက်တွင် ရွှေသားငုံပတ်လည်ကွပ်၏။ ရှေ့ကာနောက်ကာဗာလည်းကွေးလည်း ရွှေကွပ်၏။ မောက်ရူတော်တွင်ပွင့် ၇ ချပ်ဆင်လျက် စစ်ဝတ်လုံတော်မှာလည်း ရွှေပုစွန်ဆီဖဲရံ သုံးဆင့်နှင့် သနားတော်မူသည်။

သားတော်အလတ် စကုမင်းကို မျဉ်းအင်္ကျီကတ္တီပါအပြား၊ သားတော်အငယ် ကာမမင်းကတ္တီပါ အပြားအင်္ကျီဝတ်စုံ အလားတူ ရရှိလေသည်။

ဘိုးတော်မင်းတရားက မိန့်ကြားရာတွင် (ရခိုင်ဥပဒေတီမြို့သည် အချင်းချင်း တစ်ယောက်ကို တစ်ယောက် နှောင့်ယှက်တိုက်လှန်၍ သာသနာတော်လည်း မစည်မထွန်း ရှိနေသည်မှာ ကြာပြီ။ စဉ့်ကူးစားလက်ထက်တွင်လည်း အချင်းချင်းတိုက်လှန်ကြ၍ ထားပိုင်ကြီးတို့က ရခိုင်မင်းသားဆိုသူ တို့ကို လက်ဆောင်ပဏ္ဏာနှင့် စေရောက်သည်။ စဉ့်ကူးစားသည် မဟာမုနိဘုရားရှင်ကို ပင့်မည်မဆို ပါ။ လူတို့ကို အချည်းနှီး ပြန်လွှတ်လိုက်သည်။ ယခုမှာ ရခိုင်မြို့ကို အလျင်စလို ပြည့်အောင် မောင်အိမ်ရှေ့မှာ ဥယျာဉ်ပုကြောင်း၊ စကုမင်းမှာ လင်းပတေ့ကြောင်း၊ ကာမမင်းမှာ မင်းတုန်းကြောင်း ဖြင့် ၃-ကြောင်း၊ ၃-သွယ်ချိတက်ရမည်) ဟု မိန့်တော်မူ၏။

၁၁၄၆ ခု၊ တန်ဆောင်မုန်းလဆန်း ၄ ရက်၊ စနေနေ့ နံနက်တွင် သားတော် ၃-ပါး လွှတ်တော်သို့သွားရာ ဘုရင်၏ အမိန့်စာတော်ကို နားခံပြောကြီးမှူးက ဖတ်ကြားသည်။

စစ်ရေးပြန်တမ်း

(မောင်အိမ်ရှေ့မင်းကို ဗိုလ်မှူးချုပ်ခန့်တော်မူသည်။ အောင်တပ်တော် ချီသည့်နေ့မှစ၍ တပ်တော်များတွင်ပါသည့် စစ်လက်နက်ရိက္ခာများနှင့် တစည်းတရုံးတည်း မကွဲမပြား ချိတက်ရမည်။ တစ်နေ့လျှင် စခန်း တွင်ကျယ်ရောက်ပေါက်နိုင်သမျှ ရွပ်ရွပ်ချုံ့ချုံ့ ချီသွားရမည်။ လမ်းတစ်လျှောက် နိုင်ငံတော် ဆင်းရဲသားတို့ မြို့ရွာများတွင်-

- (၁) ကွဲ၊ နွား၊ ဝက်၊ ကြက်မှစ၍ သူမပေးသော သစ်သီးတစ်လုံး၊ ဟင်းတစ်ရွက် တစ်ခက် ကိုမျှ အပိုင်အနိုင်မလှမယူ မဖျက်မဆီးရ။
 - (၂) ဆင်းရဲသားတို့ သားပျို၊ သမီးပျိုတို့ကို မသိမ်းယူစေနှင့်။
 - (၃) ထန်းရည်၊ အရက်၊ စိမ်ပင်၊ ကစော်၊ လှော်စာ၊ ဘင်းဘိန်း၊ ယစ်မျိုးနှင့်စပ်သည်ကို မသောက်မစားစေရ။
 - (၄) ပဏ္ဏာကြေးငွေမလျှပ် မစားစေရ။
- ဤစည်းကမ်းများကို ကြပ်ကြပ်တင်းတင်းနှိုးဆော်စီရင်ရမည်။ စခန်းချတိုင်းလည်း-
- (၁) တပ်တော်များကို အစည်းအကြပ်နှင့် ညီညွတ်စွာ ချနေစေ။
 - (၂) တပ်တွင် ရဲမက်ဗိုလ်ပါအရောက် မညီသည်ကို ဆင်၊ မြင်း၊ ကြိုးက မချစေနှင့်။ အရောက်ညီမှ၊ ကြိုးကချချေ၍ ကြိုးလွန်မကွာ ထိန်းကျောင်းရမည်။
 - (၃) တပ်တော်များတွင်လည်း သူရဲသူခက်တို့သည် နိမိတ်မင်္ဂလာမရှိသော စကားကို မပြော မဆိုစေရ။

- (၄) သူရဲသူခက် တို့ကိုလည်း လက်နက်ကိုယ်က မကွာစေနှင့်။
- (၅) ဆင်တော်များလည်း ဆင်ကြီးရည်ကောင်းတိုက်ဆင်များ ဖြစ်သည်။ လမ်းခရီးတွင် မပင်မပန်း မလျော့ရအောင် မြက်ကောင်း၊ ရေကောင်း ဖြည့်တင်း ကျွေးမွေး၍ သာယာစွာဆောင် ယူမည်။ တပ်ပါ မြင်းများကိုလည်းလမ်းခရီးတွင် အစီးမနင်းစေနှင့်။

“ချသည့် တပ်တွင် ဗိုလ်မှူးသည် နံနက်စောစောထ၍ ရတနာသုံးပါးကို သင်ပုတ်ရေချမ်း တင်လှူပူဇော်ရမည်။ တောတောင်စောင့်၊ ရေစောင့်နတ်တို့ကို ရခိုင်သံတွဲ ထီးနန်းမြို့ပြ တိုင်းခရိုင် နိုင်ငံအလုံးကို ဆင်၊ မြင်း၊ သူရဲသူခက်တို့ မပင်မပန်း အဆောတလျှင် ရစေကြောင်း၊ အရေးတော် ပြီးလွယ်စေကြောင်းနှင့် ဆုတောင်းပဏ္ဏာနာပြု၍ ထမင်းမုန့်ယို အချိုအဆိမ့်၊ အုန်းကြံ့ငှက်ပျော ဆေးကွမ်း လက်ဖက်၊ ပန်းပေါက်ပေါက် အမွှေးအထုံအရည်နှင့် တင်ကြားပူဇော်ရမည်။”

“အချုပ်အကိုင်က နှိုးဆော်ခေါ်လျှင်လည်း တပ်ရဲဗိုလ်မှူး၊ တပ်မှူး၊ စစ်ကဲနားခံ၊ တပ်စာရေး အမည်ရ သွေးသောက်ကြီး အမှုထမ်းတို့ ဓား ခါးချပ်ကာတပ်တော်သို့ ရောက်စေရမည်။

“တပ်တော်များ အရောက်ညီ၍ ချရမည်မိန့်လျှင်...

(၁) လေးမျက်နှာ လမ်းပေါက် လမ်းဝတော်သင့်ရာ စုံစမ်းပြီမှ ဆင်စာ မြင်းစာ ရှာယူစေ။

(၂) တပ်လျှင် တပ်ပြင် အနီးအစပ် ဟောင်းနွမ်းသည့် အဆွေးအမြေ မရှိစေရန် ရှင်းလင်း သုတ်သင်စေ။ သူရဲသူခက်တို့ ချက်ပြုတ် စားသောက်သော ကာလလွန်လျှင် မီးမထား မရှိစေနှင့်။

(၃) တစ်ညလေးယံ မပြတ်မောင်းခတ်၍၊ လှည့်ပတ်ကြည့်ရှုနှိုးဆော်စေ။

(၄) တပ်တော်များ တွင်လည်း ဆူးငြောင့်ခလုတ်မြင်းတား လုံခြုံအောင် တပ်စဉ်အတိုင်း လုပ်ဆောင်ချနေ စီရင်ပြီးလျှင်၊ မျိုးရိက္ခာလုံလောက်စွာ ခန့်တွက်သွင်းထားရမည်။

(၅) သင်းတို့ အကြောင်းအရာ အကြံအစည်အရိပ်အခြည်ကိုလည်း သိရအောင် ရဲရောင်မြန်မာ သောသူတို့ကို ရွေးချယ်ခန့်ထား၍၊ ကြည်းကြောင်း၊ ရေကြောင်း သင့်ရာ ကင်းရှည်၊ ကင်းတိုတို့သွား၍ စုံစမ်းစေ။

(၆) အကြောင်းအရာကို ကြားသိထင်မြင်ရလျှင်လည်း ရေကြောင်းက အခိုင်အပြီးလုပ်ကြံစေသင့် မည်၊ ကြည်းကြောင်းက အခိုင်အပြီးလုပ်ကြံစေသင့်မည်၊ အရေးအကြောင်း ထင်မြင်ရာ ဗိုလ်မှူးတပ်မှူး စစ်ကဲနားခံတို့နှင့် တိုင်ပင်၍ အရေးတော်အားကြီးရာ ဖိဖိစီးစီး လုပ်ကြံရှင်းလင်းရမည်။

“ဗိုလ်မှူး တပ်မှူး စစ်ကဲနားခံ အမည်ရသွေးသောက်ကြီး အကွပ်အကြပ်မြင်းစီးမြင်းသည်၊ သူရဲသူခက်၊ ကြည်းကြောင်း၊ ရေကြောင်း၊ အမှုထမ်းတို့သည် ကျေးဇူးသစ္စာတော်ကို စောင့်သိရိသေစွာ မတိုက်မလှန်၊ သွေရှောင်လွှဲဖယ်စစ်မျက်နှာထွက်သော မည်သူမဆို ဖြတ်တန်သူကိုဖြတ်၊ သတ်တန်သူကို ငင်၍သတ်။ အမှုတော်ကို ကြိုးစားအားထုတ် မဆုတ်မလည် စွန့်စားထမ်းရွက်၍၊ ပွဲလမ်းရသသူတို့ ကိုလည်း သားစဉ်မြေးဆက် ပြောပလောက်အောင် သူကောင်းပြုတော်မူမည်။ ထမ်းရည်ရွက်ရည်နှင့် အစုအငန်းအမည် အရည်ကို သိသာအောင် မှတ်သား၍ထားစေ။ စစ်ရေးစစ်မှု ဆိုသည်မှာ တစ်စကောင်းမှ ဆယ်စကောင်းမည့် အရေးအရာကို တွေးတောမြော်မြင်စီရင်ခန့်ထား၍ အမှုတော်ကို စည်းစည်းကြပ်ကြပ်ကွပ်ညှပ်စီရင်၊ စွန့်စားထမ်းရွက် တိုက်လှန်လုပ်ကြံနိပ်နံရှင်းလင်း သိမ်းယူရမည်။

အရေး အကြောင်းရှိသမျှကိုလည်း ကြားသိတော်မူရအောင် သင့်ရာခန့်ထား၍၊ မပြတ်မလပ် ရှိခိုးသံတော်ဦးတင်လာစေ။ ရခိုင်ဥပဒေဝတီနိုင်ငံသည် ငါ့ရွှေဘုန်းတော်ကြောင့် အရေးတော်အလျှင် ပြီးပြေလည်မည်ဖြစ်သည်။ အရေးတော်ပြီးပြေကုန်တွင်လျှင် တောပုန်းတောင်ခြေ နေထိုင်သည့်သူတို့ကို သူရဲသူခက်တို့ ဆယ်ယောက်ချင်းငါးယောက်ချင်း မလိုက်မရှာစေနှင့်။ စီစဉ်ဖွယ်ရှိသမျှကို ပြီးပြေကုန် တွင်လွယ်အောင် စီရင်”။

အိမ်ရှေ့မင်းလည်း ရခိုင်ပြည်မှ လာရောက်စစ်ပန်သူ မောင်သံထွေနှင့်မောင်ထွန်းစံကို ခေါ်၍ ၁၁၄၆ခု၊ ပြာသိုလတွင် မြောက်ဦးမြို့အနီးလောင်ကြက် မြို့တော်ဟောင်း၌ စစ်တပ်ချကာ အခိုင်အလုံနေလေ၏။ ယင်းကဲ့သို့ မြောက်ဦးမြို့တော်နှင့် နီးနီးကပ်ကပ် မြန်မာစစ်တပ် ရောက်နေငြား သော်လည်း မြို့သူမြို့သားများက မင်းကောင်းမင်းမှန် ရောက်လတ်ပြီဟု ဝမ်းမြောက်ရွှင်လန်း၊ လက်ပမ်းပေါက်များ ခတ်ကြကုန်၏။ မဟာသမ္မတမင်း၏ သစ္စာတော်ခံများသာလျှင် စိုးရိမ်မကင်း ရှိကြ၏။ ယင်းသို့ဖြစ်၍ ဘိုးတော်ဘုရား၏ စစ်တပ်ကို ရခိုင်ပြည်အနေနှင့် ခုခံကြသည်ဟု မယူဆ နိုင်ပေ) ဟူ၍ ဦးအောင်သာဦးက ဆို၏။

ရတုဆရာ ဦးတိုး

၁၁၄၆ ခုနှစ်က အိမ်ရှေ့မင်း ရခိုင်ပြည်သို့ ချီတက်ရာတွင် စာရေးဆရာကြီး ဦးတိုး(ရာမရကန်) လည်း နောက်တော်ပါးက ပါရှိသည်။ ထိုအချိန်၌ ဦးတိုးကားအသက် ၃၃ နှစ်၊ အိမ်ရှေ့အိမ်တော် ရွှေတိုက်စိုးဖြစ်လျက် (ဇေယျကျော်သူ)ဘွဲ့ကိုလည်း ရရှိပြီးလေပြီ။

ရခိုင်ချီပွဲမှာ ဝေးလံစေကာမူယိုးဒယားခရီးကဲ့သို့ ရှည်ကြာပင်ပန်းခြင်း မရှိချေ။ အိမ်ရှေ့မင်းက လူ ၃ သောင်း၊ တပ်မတော်နှင့် ၂ လအတွင်း အပြီးအပိုင်သိမ်းပိုက်နိုင်သည်။ မဟာမုနိ ရုပ်ပွားတော် ကြီးကိုလည်း ထိုကာလအတွင်း မြန်မာပြည်နေပြည်တော်သို့ အရောက်ပင့်ဆောင်တော်မူခဲ့သည်။

သက်လှယ်ဘုန်းခေါင်၊ ညီများနောင်လည်း
ခြောက်ရောင်အာဏာ၊ ဘဝဂ်ဖြာသည်၊
မဟာမုနိ၊ ဓိပတိကို
ရာကြီးစဉ်းကြီး၊ ကျိန်မသီးအောင်
ဆောင်ထီးပိုင်ပြည်၊ ပင့်ခဲ့မည်ဟု
မှာသည်နှင့်ညီ၊ မှန်ကောင်းပြီလျက်
လွမ်းသီရက်ခိုင်၊ ကုံးစီခိုင်းသည်
မှန်တိုင်းလေရူး၊ မင်းလွင်မြူးသည်
လေဦးပေါက်ပြန်ခဲ့ပြီသောဝံ၊

ဦးတိုးအနေဖြင့် ရခိုင်ပြည်၌ အချိန်ယူလေ့လာကာ စာကြီးပေကြီးရေးချင်၏။ သို့သော် ရမ်းဗြဲကျွန်းမှ စတင်တိုက်ရာ အရပ်ရပ် နိုင်သည်ချည်းပင်၊ သံတွဲ၌ လူတစ်သောင်း လက်နက်ချ၏။ ခေည ဝတီ၌လည်း ရခိုင်ရှင်ဘုရင်နှင့် သားတော်တို့ အလုံးအရင်းနှင့်ခုခံရာ မတတ်နိုင်ထွက်ပြေးကြ၍ မြို့တော်ကို အလွယ်တကူ သိမ်းပိုက်နိုင်ခဲ့သည်။ ကျမ်းကြီးကျမ်းဂန်ရေးလိုသူဦးတိုးအဖို့ စာဖွဲ့ရန်ခက် နေသည်။ ထို့ကြောင့် ရခိုင်ပြည်ရောက် အိမ်ရှေ့မင်းသားနှင့် နေပြည်တော်၌ ကျန်ရစ်သူ မိဖုရားတို့ စာသဝဏ်ပါးကြဟန် ရကန်ရတုအနည်းငယ်သာ ရေးနိုင်ခဲ့သည်။ မယ်ကအထက်ပါ အတိုင်း မျှော် တော်စိုက်နေသည်ကို သရုပ်ဖော်၏။

ခေညဝတီ၌ အိမ်ရှေ့မင်း စက်တော်ခေါ်စဉ် အိပ်မက်မြင်မက်သည်ကား၊ (မဟာမုနိ ရုပ်ပွား တော်က အရှေ့သို့လှည့်၍ စကားပြောတော်မူသည်။ ငါ့ကိုပင့်လျှင် လိုက်တော်မူမည်)ဟု အိမ်ရှေ့ မင်းသို့ မိန့်တော်မူသော ဟူ၏။ ထို့ကြောင့်အမြန်ပင် ရေကြောင်းမှ ဖောင်တော်နှင့်ပင့်ရန် စက်ယန္တရားများ စီရင်ရလေသည်။ ထိုအချိန်၌ပင် ရခိုင်ဘုရင်ကိုလည်း ဖမ်းဆီးရမိလေသည်။

ရှစ်တီးပြောင်းရွှင်၊ ခန်းပလ္လင်ထက်
ကျည်းရှင်လှစ်ဖွင့်၊ စိုးမိုးတင့်သား
ဘုန်းပွင့်ကြိုင်ရွှင်၊ ရခိုင်မင်းနှင့်
ထီးစင်းတို့မှာ၊ မေခဒွါရာ
ရမ္မာဝတီ၊ ကျောက်စိပြည်ထောင်
သိမ်းမြန်းဆောင်၍၊ ခြောက်ရောင်ထွန်းညှိ
ထွတ်မုနိကို၊ ဓိပတိပြည်
ပင့်တော့မည်တွင်၊ အုန်းခြည်ကွန်ရက်

မီးရေစက်လည်း၊ ဖြူရွက်ဘုံပေါ်
မယ်နှောင်းမျှော်နှင့်၊ ရှေ့တော်တစ်ပြိုင်
မဖူးပိုင်ခဲ့၊ မောင်ဆိုင်မယ်ဦး
ချစ်ကြီးကူးသည်၊
ကံဆူးနှောင်က ယုက်မျှသောဝံ့...

ယခုအချိန်၌ ရခိုင်ပြည်မှ အောင်မြင်စွာ မဟာမုနိရုပ်ပွားတော်ကို ပင့်ဆောင်ချိန်တွင် မောင်မယ်တွဲ၍ ပူဇော်လိုပါသော်လည်း မတတ်သာ၍ အိမ်ရှေ့မင်းကိုယ်တော်တိုင်သာလျှင် အစစ ရွက်ဆောင်နေကြောင်းကို အိမ်ရှေ့မိဖုရားထံ စာဆိုတော်ဦးတိုးမှတစ်ဆင့် သိစေဟန်ဖြစ်၏။

ရခိုင်မင်းအသံ

ရခိုင်မင်းအဖို့ အခြေမလှရှိစဉ် ရခိုင်ဘုရင်မဟာသမ္မတရာဇာအား မှူးမတ်တို့က မြန်မာမင်း ထံ သမီးကညာ ဆက်သ၍ စည်းစိမ်တော်မပျက်အောင် ချမ်းသာရာရာရန် လျှောက်ထားကြသည်။ ကုန်းဘောင်ဆက်ရာဇဝင်၌ အပြည့်အစုံဖော်ပြပါရှိသော ရခိုင်ဘုရင်၏ မိန့်ခွန်းကား ရာဇဂုဏ်သိက္ခာ အပေါင်းတို့နှင့် ပြည့်စုံပါပေသည်။

ငါတို့ ရှေးရခိုင်ပြည်ကြီးဝယ် မင်းပြုကုန်သော ဘေးလောင်းတော် ဘိုးလောင်းတော် အဆက်ဆက် မြန်မာမင်းသို့ သားသမီးဆက်သဖူးသည်ဟု ထုံးစံရာဇဝင် မထွက်မရှိ၊ ရခိုင်မင်း ရာဇာကြီးလက်ထက်တောင်ငူကေတုမတီကို မင်းပြုသော မြန်မာမင်း၏ သမီးကညာနှင့် အမြောက် တစ်ထောင်ကျော်အပြင် ယိုးဒယားသွန်းကြေးရုပ်များကို ဆက်သကြောင်းကိုသာ ထုံးစံရှိသည်။ မြန်မာမင်းသမီး အမျိုးအနွယ်များနှင့် တကွ အမြောက်ကြေး ရုပ်များလည်း ယခုတိုင် ထင်ရှားရှိသည်။

ယခု ငါ့လက်ထက်တွင်မှ မြန်မာမင်းကို သမီးဆက်ချေသည် ရှိသော် ငါ့ကိုယ်မှာ မူကား တစ်ခဏသာဖြစ်၍ ပျက်ရချိန်မည်။ နောက်နှောင်းသော်ကား ရခိုင်ဘုရင် မဟာသမ္မတရာဇာမင်းတရား သည် မြန်မာမင်းတို့ သားသမီးဆက်၍ ကျွန်ခံလေတော့သည်ဟု အစဉ်အဆက်ဥဒါန်းစကား မငုပ်မတိမ် ပြောပရာ ဖြစ်လေတော့မည်။

(ရှေးရခိုင်ဘုရင် စောမွန်ကြီးလက်ထက် ရခိုင်ပြည်ကြီးကို မြန်မာမင်းက လုပ်ကြံလေလျှင် မရပ်မတည်နိုင် ရှိသည်ကာလ၌ စောမွန်ကြီးသည် နေပြည်တော်က ခွာ၍ အနောက်ပသာမြို့သို့ ရှောင်လွှဲနေသည်။ ထိုနောက် ၁၂ နှစ်ရှိမှ ရခိုင်ပြည်သို့ပြန်၍ မင်းပြုမြဲ ပြုပြန်လေသည်။ ဤသို့ ထုံးစံရှိ၍ ငါလည်း ယခုအခိုက်အတန့်ကို သင့်ရာအရပ်သို့ ရှောင်လွှဲနေမည်။ ငါတို့မြို့ကို မြေနှင့် တကွ မြန်မာမင်းသား ယူသွားနိုင်မည်မဟုတ်)ဟု မိန့်ဆိုကာ စစ်ပြိုင်လေသည်။

အထက်ပါ ရခိုင်ဘုရင်၏ မိန့်ခွန်း၌ (ဘေးလောင်းတော်၊ ဘိုးလောင်းတော် အဆက်ဆက် မြန်မာမင်းသို့ သားသမီး ဆက်သဖူးသည်ဟု ထုံးစံရာဇဝင် မထွက်မရှိ) ဟု ဆိုရာ ရခိုင်ရာဇဝင်၌ တစ်မျိုးပါရှိနေ၏။ မင်းဖလောင်း၏ သမီးတော်မြတ်ရှင်စောကို ဘုရင့်နှောင်း၏ သားတော်မင်းသစ္စာနှင့် စုံဖက်ပေးခဲ့ကြောင်း ပါရှိပုံမှာ...

(တစ်ရံရောအခါ ပဲခူးမင်း ကျော်ထင်နော်ရထာက စကားတောင်စား အမည်ကို သံတမန် အဖြစ်စေကာ မင်းဖလောင်း၏ သမီးတော်ကို သူ့သားတော်နှင့် စုံဖက်ပေးပါရန် တောင်းဆို၏။ ရခိုင်ဘုရင်၏အမတ်ကြီး မဟာပညာကျော်က ထိုကိစ္စနှင့် ပတ်သက်လျှောက်တင်သည်ကား...

(ပဲခူးမင်း ကျော်ထင်နော်ရထာသည်ဆွာချောင်းပေါ်ရှိ ကမ်းပါးမြင့် ရွာစားသဝန်ကြီး သဝန် ငယ်တို့မှ ဆင်းသက်သည်။ ထိုညီနောင်တို့ တောင်ငူမြို့ကို တည်ထောင်အုပ်စိုးစဉ် ကရင်ဘဆိုသူ တောင်သူတစ်ဦးသည် ပေါင်းလောင်းမြစ်အရှေ့ဘက်ကမ်း၌ ကျေးရွာတည်ထောင်ရာ အလွန်စည်ကား ကြီးပွားလာ၏။ ကရင်မတစ်ဦးကို မွေးစားရာမှ ကရင်ဘဟုတွင်သော ထိုအသည်သားကို သဝန်ကြီး သဝန်ငယ်တို့က တောင်ငူသို့ခေါ်ယူကာ ထောင်မှူးခန့်၏။ ထိုညီနောင် ကွယ်လွန်သော် ကရင်ဘက တောင်ငူမြို့၌ စိုးစံ၏။ မင်းတရားရွှေထီးနှင့် ကျော်ထင်နော်ရထာတို့ကား ထိုကရင်ဘမှ ဆင်း သက်သောကြောင့် ဒွတ္တဘောင်မင်းကဲ့သို့ သာကီဝံသမင်းမျိုးဟု မခေါ်ဆိုနိုင်ပါ။ သို့သော် ထို တောင်ငူမျိုးတို့သည် မကောင်းမှုပြုခြင်း၌ ကြောက်လန့်သော သဘောမရှိပါ။ သူတို့စေလွှတ်သော စကားတောင်စားအမတ်သည်လည်း တရားလွတ်စကားတတ်သူဖြစ်ပါသည်။ သို့ပါ၍ သံစေရောက် လာသည်ကို လက်ခံ၍ အမျိုးအနွယ်ချင် ဆက်ကြမူ သတ္တဝါအများငြိမ်းချမ်းပါမည်) ဟူ၍ ဖြစ်၏။

ထို့ကြောင့် မင်းဖလောင်းက စကားတောင်စား အမတ်ကို လက်ခံတွေ့ဆုံရာ သဘောကျ သဖြင့် ပဲခူးသို့ပြန်ရာတွင် အခါတော်ပေးပုဏ္ဏားစကြဝတေးနှင့် သံတောင်မြို့စားကို အတူထည့်လိုက် တော်မူသည်။ ရခိုင်ရာဇဝင်၌ ထိုသို့ပါရှိခြင်းမှာ ထိုသမက်ထက် ကိစ္စအောင်မြင်သည်ဟု မှတ်ယူရ ပေမည်။

ရခိုင်ဘုရင်ကို မြို့ဟောင်းမြို့ တောင်ဘက် (ကျွန်းသာယာ) ၌ ရှောင်တိမ်းရာမှ ဖမ်းဆီးမိ ခဲ့သည်။ ဘုရင်နှင့်အတူ မိဖုရားကြီး ၃-ပါး၊ သမီးတော် မှောက်တော်ကြီးနှင့် မှောက်တော်လတ်၊ သားတော်မောင်ဝက်တောင်းနှင့် မောက်ရဲဘော်တို့ကို ရံရွှေတော် ၁၀၀ခန့်နှင့်အတူရမိခြင်း ဖြစ်၏။ မြန်မာရာဇဝင်၌ (အမရပူရမြို့သို့ရောက်သော် ရခိုင်မင်း မိဖုရားတို့အား စကြာနှစ်ပွင့်အိမ်နှင့် အဝတ်အစား အသုံးအဆောင်မညှိုးနွမ်းစေရန် လုံလောက်ပြည့်ဝအောင် ပေးကမ်းပြုစုထားတော်မူ သည်။ နောက် ၂ နှစ်ရှိမှ ထိုမင်းကွယ်လွန်သည်)ဟု ပါရှိ၏။

ရခိုင်ပြည်မှ သိမ်းယူခဲ့သော လူသူပစ္စည်းစသည်တို့တွင် အမြောက် ၂၀၀၀၊ သေနတ် ၁၀၀၀၀၊ ယိုးဒယား ကြေးသွန်းရုပ် ၃၀ ကျော်နှင့်၊ ပုဏ္ဏားမျိုးသန့် အိမ်ထောင်စု ၅၀၀၊ မိန်းမစိုး ၃၀၀၊ သုံ့ပန်း လူသူ ၂၀၀၀၀ ပါရှိလေသည်။

ကြေးရုပ်များ

ရခိုင်ဘုရင်၏ မိန့်ခွန်း၌ (မင်းရာဇာကြီးလက်ထက်၌ တောင်ငူမင်းက သမီးကညာနှင့် တကွ ဆင်ဖြူတော်နှင့် ကြေးရုပ်များ ဆက်သသော ထုံးစံသာ ရှိခဲ့ကြောင်း) ဖော်ထုတ်မိန့်ကြားသဖြင့်လည်း အမှန်ကို သိရလေသည်။ အိမ်ရှေ့မင်း အမရပူရသို့ ယူဆောင်လာသော ကြေးရုပ်များမှာ အခြား မဟုတ်ဘဲ ဘုရင့်နောင်မင်းတရားကြီး ယိုးဒယားမှ သိမ်းယူရာတွင် ပါခဲ့သော ပစ္စည်းများ ဖြစ်၏။ ယင်းတို့ကို တောင်ငူမြို့ မြတ်စောညီနောင်ဘုရား၌လည်းကောင်း၊ ပဲခူးမြို့မဟာစေတီ၌လည်းကောင်း ထားရှိခဲ့ရာ မင်းရာဇာကြီးက ရခိုင်ပြည်သို့ သိမ်းယူသွားပြီးနောက် မြန်မာအိမ်ရှေ့မင်း၏ ကောင်းမှု ကြောင့် ယခုအခါ မန္တလေးမြို့ မဟာမြတ်မုနိ တံတိုင်းအတွင်း ပြန်ရောက်နေခြင်း ဖြစ်သည်။

(၅) မဟာမုနိ သမိုင်းတော်

မဟာမြတ်မုနိ ရုပ်ပွားတော် ဖံမြန်းရာ သီရိဂုတ္တတောင်သည် ခရသင်း ပုံသဏ္ဍာန်ရှိလျက် ပေတစ်ရာခန့် မြင့်၏။ အိမ်ရှေ့မင်းသည် ရုပ်ပွားတော်ကို ပင့်ဆောင်ရန် စီစဉ်ရင်း ကုန်းတော်ကို လှည့်လည်ကြည့်ရှုတော်မူရာ နောက်တော်ပါး၌ ဦးတိုးအစရှိသော ရခိုင်မြန်မာ ပညာရှိပုဂ္ဂိုလ်များ ပါရှိသည်။ ဘုရင့်နောင်၏ မြေးတော်ရှင်ထွေးနောင်းသည် ဤဒေသ၌ သာသနာ့ဒါယိကာမကြီး အနေနှင့် ရွက်ဆောင်ခဲ့သည်မှာ နှစ်ပေါင်း ၁၅၀ လွန်ခဲ့လေပြီ။

အိမ်ရှေ့မင်း ။ ။ ကိုင်း...မောင်ရင်တို့၊ ဘယ်လောက်များ ဒေသန္တရလေ့လာမှု ပြုပြီးပါသလဲ။

ဦးတိုး ။ ။ မှန်လှပါ။ ဒီတောင်ကို ဦးရစ်တောင်လို့လည်း ခေါ်ပါတယ်။ မြတ်စွာဘုရား ကိုယ်တော်တိုင် ညီတော် အာနန္ဒာနှင့်အတူ ကြွလာပြီး ညီတော်မဟာမုနိကို အနေကဇာတင်ပေးခဲ့တာ ဒီတောင်ပါပဲသခင်။ မန္တလေးအနီးက ရန်ကင်းတောင် လောက် ရှိပါတယ်။ ဒီတောင်တစ်ခုလုံး ဘုရားမြေပါ။ အဆင့် ၃ ဆင့် ရှိပါတယ်။ တံတိုင်းလည်း ၃ ထပ်ဖြစ်ပါတယ်။ ယခု ပထမအဆင့်ကို မြောက်ဘက်မုခ်လှေကား မှ သခင်တက်ရောက်နေခြင်းပါ ဘုရား။

အိမ်ရှေ့မင်း ။ ။ ဘယ်မင်းလက်ထက်လဲ။

ဦးတိုး ။ ။ စန္ဒသူရိယမင်း လက်ထက်ကပါဘုရား။ ကပ္ပိလဝတ်က မင်းမျိုးမင်းနွယ်များ၊ ကုလားတန်နှင့် လည်မျိုမြစ်ဝှမ်းရောက်ရှိနေထိုင်ခဲ့ကြပါတယ်။ ခညဝတီမြို့ကို မာရာရမင်းက တည်ထောင်ပြီး မြောက်ဘက်မိုင် ၂၀ ကွာမှာ ရှိတဲ့ ဝေသာလီပြည် ကိုတော့ ဝါသုဒေဝမင်း ထူထောင်ပါတယ်။ စန္ဒသူရိယမင်းဟာ မြတ်စွာဘုရား ပွင့်တော်မူတယ်ဆိုကတည်းက သာဝတ္ထိပြည်ကို သူကိုယ်တိုင် သွားရောက်ဖူးမြင် လိုစိတ်များ ယိုဖိတ်ခဲ့တယ်။ အဲဒါကို မြတ်စွာဘုရားအလိုအလျောက် သိရှိတော် မူရာမှာ (ငါဒကာကြီးက ငါ့ထံလာရင်တော့ တောတောင်ရေမြေများစွာ ဖြတ်ကူး ရမည်ဖြစ်သည်။ သို့ကြောင့် ငါတို့ သံဃာများပင် ခညဝတီပြည်သို့ ကြွကြကုန် အံ့) လို့ မိန့်ဆိုပြီးတစ်ခါတည်း ကောင်းကင်းမှ ဒေသစာရီ ကြွမြန်းခြင်း ပါပဲဘုရား။

အိမ်ရှေ့မင်း။ ။ အဲဒီအချိန်က မြတ်စွာဘုရားဟာ ငါတို့ မြန်မာပြည်ကိုလည်း အနံ့ အပြားရောက်တယ်
မဟုတ်လား။

ဦးတိုး။ မှန်လှပါ။ မြတ်စွာဘုရားဟာ ခညဝတီ(မြို့ဟောင်း)၊ ဒွါရဝတီ(သံတွဲ) ထိုမှ
ဖိုးဦးတောင် (ပြည်) ထိုမှဟံသာဝတီ (ပဲခူး) ထိုမှ သူဝဏ္ဏဘူမိ (သထုံ) ထိုမှ
အရိမဒ္ဒနရန္တ (ပုဂံ) ထိုမှ သုန္ဒာပရန္တ (အဝ) ထိုမှ သီရိလင်္ကာ(သီဟိုဠ်) ဖြစ်ပါ
သည် ဘုရား။ ဒါကြောင့် ယခု ဒေသစာရိကြွရာ ရပ်ရွာများမှာ စေတီပုထိုးများ
ပေါ်ပေါက်ပြီး ထေရဝါဒထွန်းကားခြင်းပါ။

ဦးတိုး။ ယခုပုဂံနွယ် ပြီးသော်လည်း ဤသို့ (၂ * မှ * ၂) ခေတ် (၁၀၀၀) နှစ်ခွဲ
။။ ယခုပုဂံခေတ်မှစ၍ ခေတ်ပြောင်းလဲလာ နေပြီ။ ဤသို့ ဝေလုံခေတ်မှစ၍
နိဂမ္မိတို့ ပါဠိဘာသာကို အဓိပ္ပာယ်ကောက် ချက်ပြန်ဆိုခြင်းဖြင့်

အိမ်ရှေ့မင်း။ ။ ဤအခါထက် ခညဝတီဆိုတဲ့ စကားရဲ့ အဓိပ္ပာယ်က 'ဘာလဲ'။
ဦးတိုး။ အဲဒါတော့ ကျွန်တော်မျိုးလည်း မသိပေါင်ပါ။ ရခိုင်လူမျိုး စစ်စစ်ကို မေးသင့်
လားနဲ့ ဤမိမိဟာ ကြောင်းပါဘုရား။
အိမ်ရှေ့မင်း။ ။ ဟိန္ဒူတို့ လယ်ယွန်းသွားနွားမေ့ဆိုသလို ကျုပ်တို့ ခညဝတီကို လာလိုက်ကြတာ
(ဤခညဝတီဆိုတာလည်း ဘာမှန်းမသိဘူး။)

ဦးတိုး။ ။ ကျွန်တော်မျိုး လျှောက်တင်ပါရစေ၊ ဒီဝေါဟာရကလည်း မြတ်စွာဘုရားပဲမှည့်
ကိုလဲလေ့ရှိ နိဂမ္မိတို့အား ချီးမြှင့်ခြင်းပါ။ သီးနှံရိက္ခာကိစ္စမှာ သံဃာတော်များဟာ ပြည်သူလူထု စားသုံးတာ
မှရှောင်တတ်ပြီး ကိုပိုမိုအားထားကြရပါတယ်။ ဓမ္မဒါနဒေသမှာ ပြည်ထောင်တို့ဟာ ပဲ၊
ငွေ... စားရက်ပြောင်း၍ လူးဆိပ်တို့မှိတ်ရပါသတဲ့။ ဒါကြောင့် သံဃာများလည်း အဲဒီဒေသမှာ
အဲဒီခေတ်ကတည်းက အဲဒီဆွမ်းများကိုပဲဘုဦးပေးကြရပါတယ်။ ရခိုင်ပြည်မှာတော့ ဆန်စပါးနှင့်သာပူ၊
ကိုကိုပဲ၊ ပဲခူး၊ ပဲခူး၊ စသည့် အဖိုးတန် ရိက္ခာများ ပိုလျှံထွက်မြောက်လို့မို့ ရဟန်းတော်များ
က (၂၀၀၀) နှစ် မြန်မာ့စွယ်စုံ ဘုဦးပေးပြီး ပရိယတ္တိ ကိစ္စများ ပိုမိုထမ်းဆောင်နိုင်ပါသတဲ့။
ဤအကြောင်း ဂေါတမ ဘုရားက (ခညဝတီ)ခေါ် (သီးနှံမျိုးစုံစားမကုန်) နိုင်ငံလို့
အဲဒီခေတ်ကလေးကတည်းက ဗျာဒိတ်ပေးခဲ့ခြင်းပါဘုရား။ ဘယ်တော့မှ မဝတ်နိုင်လို့ မိန့်ဆိုခဲ့ပါတယ်။

အိမ်ရှေ့မင်း။ ။ ဒီပြင် အရပ်များကြွတော်မူသေးသလား။
ဦးတိုး။ ။ ဒီပြင်တော့ မြတ်စွာဘုရား သာဝတ္ထိပြည်မှ ကြွလာစဉ် သေလာဂီရိတောင်မှာ
ရပ်နားရင်း အတိတ်ဆောင်မိန့်ဆိုချက်များ ပြုခဲ့တယ်။ (ဂန္ဓဂီရိတောင်မှာ ငါဟာ
ယခင်ဘဝက ကြံဆင်ဖြစ်ခဲ့ဖူးတယ်။ (သလ္လာပပွတ်တောင်မှာငါ ပုဏ္ဏား ဖြစ်ပြီး
ကွယ်လွန်တော့ ဘဝ လက်မရှိတဲ့ ဦးခေါင်းရိုးကို (ဦးရစ်တောင်) စေတီမှာ
ပူဇော်ခဲ့ဖူးတယ်။) ဤအခါမှာ အဲဒီနောက် ၃ ဂါဝုတ်ရှိ မယုမြစ်ဝှမ်းမှာ ငါဥဒေါင်းမင်းဖြစ်ခဲ့
တာကိုလည်း သိတယ်။

အိမ်ရှေ့မင်း၏ ဘုရားဖူးအဖွဲ့သည် ပထမပစ္စယ အနောက်တောင်ထောင့်ရှိ ပိဋကတ်တိုက်
သို့ ရောက်ရှိကြသည်။
ဦးတိုး။ ။ ဒီပိဋကတ်တိုက်ဟာ သီရိသုဓမ္မာမင်းရဲ့ ကောင်းမှုပါ။ မိဖုရားကြီးရှင်ထွေးနောင်
ရဲ့ တူတော်ပါပဲ။ သူလှူဒါန်းခဲ့တဲ့ (သဗ္ဗဒါနပါကာရန) ကျမ်းမှာ ဒီမဟာမုနိရုပ်

ပွားတော်ကြီးသမိုင်းအစုံပါရှိကြောင်းပါဘုရား၊ အဲဒီပေထုပ်ကို ယခုကျွန်တော် မျိုးကိုးကားလျှောက်တင်ခြင်းပါ။

အိမ်ရှေ့မင်း ။ ။ ကာရန်သင့်လှပေတယ်မောင်မင်း၊ ဒီတောင်ပေါ်ကရတဲ့ သမိုင်းပေစာအရ ယနေ့ ဒီတောင်ကို လှည့်လည်ရှုစားရင်း ဘုရားကြွလာချိန်က အဖြစ်သနစ်တွေကို ပြန် ပြောင်းအောက်မေ့ကြရပေတယ်။

ညီတော်နေရစ်လော့

ဦးတိုး ။ ။ မြတ်စွာဘုရားက ဒီတောင်မှာ (၇)ရက်ကြာ သီတင်းသုံးပြီး စန္ဒသူရိယ မင်းကြီး ကို မင်းကျင့်တရား၁၀ ပါးနှင့်ပဉ္စသီလတို့ကို မြဲစွဲရန် ဟောပြောဆုံးမတော်မူတယ်။ ပြန်ကြွခါနီးတော့ ခညဝတီလူသူအပေါင်းတို့ ဆက်လက်ကိုးကွယ် ပြုစုနိုင်ရန် ကိုယ်စားတော်ရုပ်ပွားတစ်ခုထားရှိခဲ့ရန် မင်းကြီးက လျှောက်ထားပေတယ်။ မြတ်စွာဘုရားရဲ့ ခွင့်ပြုချက်အရ သိကြားမင်းကိုယ်တိုင် ကြေးသွန်းပုံတော်ကို ထုလုပ်ခဲ့တယ်။ မြတ်စွာဘုရား ကိုယ်တော်တိုင်ရုပ်ပွားတော် ထုလုပ်စဉ် နားနေ ရှုစားတော်မူရာ အရပ်ဟာ ဟောဒီညောင်ပင်ရိပ်မှာပါဘုရား။ (ဦးတိုးက ဒုတိယ ပစ္စယံ မြောက်ဘက်စောင်းတန်းအနီး ဗောဓိပင်ကို ညွှန်ပြသည်။)

သိကြားမင်းက ရုပ်ပွားတော် ထုလုပ်ပြီးချိန်မှာ အသွင်တော်ချင်း အင်မတန်တူညီကြလို့ ဘုရားနှစ်ဆူသီတင်းသုံးနေကြဟန် ရှိခဲ့တယ်။ မြတ်စွာဘုရားက ပို၍ သဘာဝကျစေရန် ညီတော်ကို ချဉ်းကပ်ပြီး အသက်သွင်းဟန် ပြုမူပါသတဲ့။ ညီတော်ကြေးရုပ်ဟာ တင်ပျဉ်ခွေထိုင်တော်မူရာမှ မတ်တတ်ရပ်တော်မူပြီး နောင်တော်ကို အလေးပြုရှာတယ်။ ဒီတော့ မြတ်စွာဘုရားက (အို...ညီ တော်၊ ရုပ်တော်မမူလင့်၊ ထိုင်မြဲထိုင်လော့။ ငါ၏သက်တော် ၈၀ ရှိသောအခါ ပရိနိဗ္ဗာန်ဝင်အံ့။ ထိုသောအခါ ညီတော်သည် သာသနာနှစ်ပေါင်း ငါးထောင် ကာလပတ်လုံး သတ္တဝါအပေါင်းတို့ကို ကယ်ဆယ်စောင့် ရှောက် ရပေမည်။ ထိုကြောင့် သင်အား ငါ၏ ကိုယ်စားအဖြစ် (ခန္ဓာတရ) ဟု ခေါ်တွင်စေ၊ ငါ၏ ကောင်းမွေ့ဆိုးမွေ့တို့ကိုလည်း သင်ပင် ခံယူရမည်ဖြစ်သည်။ တစ်ချိန်က ငါသည် ချိဒူပါကျွန်းတွင် ဥယျာဉ်မှူးတစ်ဦး၏ ပေါင်ကို ရိုက်ချိုးမိသည်။ ထို့ပြင် မင်းသားတစ်ပါး၏ ကျောပြင်မှ အသားကိုလည်း ခွာယူခဲ့ဖူးသည်။ ထိုသို့ ငါကျူးလွန်ခဲ့သော ကမ္မဝိပါကတို့ကို ညီတော်ပင် အပြစ်ဒဏ် ခံယူလေ လော့။ သို့လျှင် ညီတော်သည် ငါအား ပါရမီဖြည့်နိုင်ပါစေသတည်း။)

ဘုရားက အဲဒီတရား ဟောကြားပြီးချိန်မှာ စန္ဒသူရိယမင်းကြီးလည်း ဝမ်းနည်းဝမ်းသာ စိတ်များရောပြွမ်းစွာဖြင့် မိန်းမောမေ့မြော သွားပါသတဲ့ဘုရား။

အိမ်ရှေ့မင်း ။ ။ မြတ်စွာဘုရားသော်မှ ဝိပါက်ဒဏ်မှ မလွတ်ကင်းနိုင်ပါကလား။ ဒါကလည်း သူ တီထွင်တော်မူတဲ့ တရားတော်အတိုင်းပေပဲ၊ အင်မတန် ထူးဆန်းတိုက်ဆိုင်တာ ကတော့ ယခုအချိန်မှာ ငါတို့ဟာ ဒီရုပ်ပွားတော်ကို မြန်မာပြည်သို့ ပင့်ဆောင် တော်မူမည်ဖြစ်တယ်။ အိပ်မက်အရလည်း မဟာမုနိ ကိုယ်တော်ကြီးရဲ့ ခွင့်ပြုချက်အရ ဖြစ်ပေတယ်။ ဝိပါက်တော်နှင့် ပတ်သက်လို့ပေါင်ကျိုးခြင်း၊ ကျောသားယူခြင်း တို့ဟာ ငါတို့ပင့်ဆောင်မည့်သူများ လုပ်ငန်းစဉ်နှင့် တိုက်ဆိုင်နေပေတယ်။ ထို့ ကြောင့် အကယ်၍ ကြေးရုပ်ပွားတော်ကြီးသည် အလေးချိန် ကြီးမားလွန်း၍

ခွဲစိတ်သယ်ဆောင်ရသည်ရှိသော် ငါတို့သည် အထူးသတိပြုကာ အတတ်နိုင်ဆုံး သက်သာညင်သာသော နည်းလမ်းတို့ဖြင့် ဆောင်ရွက်ကြကုန်အံ့။

ဦးတို့။ ။ မှန်လှပါ အင်မတန်လျော်ကန်သင့်မြတ်သော အစီအစဉ်ပင်ဖြစ်ပါသည်။ သိုက်သမိုင်း တို့ဖြင့် ကိုက်ညီသည်မှာ အံ့ဖွယ်ပင် ဖြစ်ပါတော့သည်။

အံ့ဖွယ်ကိုးပါး

(ထိုနောက် အိမ်ရှေ့မင်းအဖွဲ့သည် ရုပ်ပွားတော်ရှိရာ အထက်ပစ္စယံရှိ ဂန္ဓကုဋိတိုက်သို့ ဝင်ကြကုန်သည်။ ဘုရားလှူကြီးအပေါင်းခြံရံကာ မဟာမုနိရုပ်ပွားတော်ကို ကြည်ညိုရှိခိုးကြသည်။ အဖျော်ယမကာများ သုံးဆောင်ရင်း ဂေါပက လှူကြီးဦးရွှေဖြူက ရာဇဝင်အတွေ့အကြုံများကို တင်လျှောက်သည်)

ဦးရွှေဖြူ ။ ။ စန္ဒသူရိယမင်းကြီးလက်ထက်မှစပြီး ဒီကုန်းတော်မှာ အံ့ဖွယ်ကိုးပါးပေါ်ပေါက် ခဲ့ပါတယ်။

- (၁) အရှေ့ဘက် ပထမပစ္စယံမှာရှိတဲ့ ဝသုန္ဒရေ ရေတွင်းဟာ ရေလောင်းတိုင်း ပြည့် သည်မရှိပါ။
- (၂) ဒိဋ္ဌိများပါလာလျှင် ရောင်ခြည်တော်မလွတ်ပါ။
- (၃) သူတော်ကောင်းများပါလျှင် မိုးကြိုးသွားပမာ ရောင်ခြည်ဖြာပါသည်။
- (၄) ညနေတိုင်း ရောင်ခြည်သုံးသွယ် လွတ်ပါသည်။
- (၅) ဂန္ဓကုဋိ တိုက်ပေါ်သို့ ကျော်၍ ငှက်မပျံပါ။
- (၆) ဘုရားပွဲချိန်၌ ပရိသတ်များစေကာမူ ပရိဝုဏ်အတွင်း၌ လူပြည့်ညှပ်ခြင်း မရှိပါ။
- (၇) ရေကန်တော်၌ ဥတုသုံးပါးစလုံး ရေမပြတ်ပါ။
- (၈) ပရိဝုဏ်အတွင်း သစ်ပင်များဘုရားဘက်ညွတ်သည်။
- (၉) အရပ်လေးမျက်နှာဘက်သို့ လှည့်ထားသောကျောက်ရုပ်များက ရန်သူများကို မကပ်နိုင်အောင် စောင့်ရှောက်ပါသည်။

ဆေးခေါင်းလောင်း

အိမ်ရှေ့မင်း ။ ။ ဒီကုန်းတော်ကို စောင့်ရှောက်ရာမှာ နတ်များသာမက ယတြာခေါင်းလောင်းကြီး လည်း ရှိတယ်မဟုတ်လား။

ဦးရွှေဖြူ ။ ။ မှန်လှပါ ယခု အထက်ပစ္စယံ၏ အရှေ့မြောက်ထောင့်မှာရှိကြောင်းပါဘုရား၊ ခေါင်းလောင်းမှာ အင်းကွက်များချထားပါကြောင်း၊ ရန်သူနိုင်ငံများ ပျက်စီးစေလိုလျှင် ထိုနိုင်ငံနှင့် ဓာတ်တူနံတူ(၁) ဘုရားတည်ခြင်း၊ (၂) ကန်တူးခြင်း၊ (၃) သစ်ပင်စိုက်ခြင်း၊ (၄) နဂါးတိုင်ထူခြင်း၊ (၅) နေရာရွေးခြင်းများ ပြုလုပ်ရပါတယ်။ ခေါင်းလောင်းပေါ်မှာ အဲဒီအညွန့်များ ပါပါတယ်။ ဥပမာ ဟံသာဝတီပျက်စေလိုလျှင် ဖရုံကာကျွန်းမှာ ၄ တောင်ပြည့် ဘုရားတည်ရမည်၊ နဂါးတိုင်ကို ပျဉ်းကသစ်သား နှင့် လုပ်ရမည်။ ထိုအနီး၌ ရင်ရှေ့ပင်စိုက်ရမည်။ မြောက်ဘက်၌ ရေကန်တူးရမည်။

အိမ်ရှေ့မင်း ။ ။ ရန်သူဘယ်နှစ်မျိုးကို ရည်မှန်းပါသလဲ။

ဦးရွှေဖြူ ။ ။ ရန်သူအပြား၁၅ ပါးသတ်မှတ်ပါတယ် ဘုရား။ (၁)ဘရင်ဂျီအင်္ဂလိပ်များ၊ (၂)

လှည်းအသား၊ (၃) မှတ်တမ်း (၄) ပန်း၊ (၅) မွန်၊ (၆) သန်လျင်၊ (၇)ပြည်၊ (၈)
တောင်ငူ၊ (၉) ပုဂံ၊ (၁၀) အင်းဝ၊ (၁၁) အောက်သား၊ (၁၂) ဥဒရစ် (၁၃)
ပထန်ကုလား၊ (၁၄) ရှမ်း၊ (၁၅) သက်လုံမျိုးများ ဖြစ်ပါသည်ဘုရား။

အိမ်ရှေ့မင်း။ ။ ဟင်-ရန်သူဆိုတာလည်း အိမ်နီးချင်းဟူသမျှ အကုန်ပါဝင်နေသကဲ့၊ အောက်သား
ဆိုတာ မည်သူပါလဲ ကျေပျော်ကြီးနဲ့။

ဦးရွှေဖြူ ။ ။ ရခိုင်ပြည်အောက်ပိုင်း သံတွဲမြို့ တောင်ဘက် နယ်သားများအားလုံး အကျုံးဝင်ပါ
တယ်ဘုရား။

အိမ်ရှေ့မင်း။ ။ ဥဒရစ်တို့ သက်တိုကော။
ဦးရွှေဖြူ ။ ။ မွန်လှပါ သူတို့ကတော့ ရခိုင်ပြည် မြောက်ပိုင်းသားများ ဖြစ်ပါတယ်။

အိမ်ရှေ့မင်း။ ။ ဒီစာရင်းမှာ ပထန်ကုလားများတော့ ပါတယ်၊ ဟိန္ဒူတွေကော ဘာလို့ မထည့်လဲ။
ဦးတိုး ။ ။ အဲဒီ မေးခွန်းကို ကျွန်တော်မျိုးမောင်တိုး ပြေဆိုခွင့် ပြုပါဘုရား။ ဟိန္ဒူပုဂ္ဂိုလ်
များက ဂါထာမန္တရာများမှာ ကျွမ်းကျင်တော့ ဒီကိစ္စမျိုးကို သူတို့ပင် တာဝန်ယူ

ရွက်ဆောင်လေ့ ရှိကြပါတယ်ဘုရား။ ဒီရန်သူစာရင်းကို ဟိန္ဒူများပင် ရွေးချယ်
ပေးသဖြင့် သူတို့ကျတော့ တမင်ချန်ထားခဲ့ဟန် တူပါတယ်ဘုရား။

(အားလုံးရယ်ကြသည်။)

ဦးရွှေဖြူ ။ ။ ဒီဘုရားမှာ ကောင်းမှုကိုလုပ်လုပ်သူများ စာရင်းအင်းလည်း ရှိပါတယ်။
စန္ဒရီယမင်း မရှိတဲနောက် သက္ကရာဇ် ၁၅၂ ခုက ဝေသာလီဘုရင်မဟာ တိုင်

စန္ဒကျောင်းတော်ကို အသစ်ပြုပြင်ပါတယ်။ အလှူရေစက် ချစ်ဦးမှာ အရိန္ဒမာလုံတော်
ရောက်ပါတယ်။ ထိုခေတ်၌ပင် သီဟိုဠ်နှင့် ပုဂံမှဘုရားဖူးများ လာရောက်လေ့
ရှိခဲ့တယ်။

ဦးရွှေဖြူ ပြန်လည်ပြောဆိုလေစေ ဝိလေးခံနိပိကမ

□ ၂၉၈ ခုမှာ ပုဂံမှလစကာနှင့် မာကြွေလုံခေါ် မြင်းစေ့ကြီးနှစ်ဦး ရောက်လာပြီး ဒီကုန်းတော်ပေါ်မှာ
နတ်ရုပ်များအစား ဗုဒ္ဓဆင်းတုတော်များထားရှိရန် စီမံပါတယ်။ ဝေသာလီမင်း ကန်ကွက်
လို့ ဆင်းတုတော်နစ်ဆူသာ ထားခွင့်ရခဲ့ပါတယ်။ ဒုတိယပစ္စယ အရှေ့ဘက်မှာ အဲဒီ
နတ်ရုပ်များ ရှိပါတယ်ဘုရား။

ဦးရွှေဖြူ ။ ။ ဒီဘုရားမှာ ကောင်းမှုကိုလုပ်လုပ်သူများ စာရင်းအင်းလည်း ရှိပါတယ်။
စန္ဒရီယမင်း မရှိတဲနောက် သက္ကရာဇ် ၁၅၂ ခုက ဝေသာလီဘုရင်မဟာ တိုင်
စန္ဒကျောင်းတော်ကို အသစ်ပြုပြင်ပါတယ်။ အလှူရေစက် ချစ်ဦးမှာ အရိန္ဒမာလုံတော်
ရောက်ပါတယ်။ ထိုခေတ်၌ပင် သီဟိုဠ်နှင့် ပုဂံမှဘုရားဖူးများ လာရောက်လေ့
ရှိခဲ့တယ်။

ဦးရွှေဖြူ ။ ။ ဒီဘုရားမှာ ကောင်းမှုကိုလုပ်လုပ်သူများ စာရင်းအင်းလည်း ရှိပါတယ်။
စန္ဒရီယမင်း မရှိတဲနောက် သက္ကရာဇ် ၁၅၂ ခုက ဝေသာလီဘုရင်မဟာ တိုင်
စန္ဒကျောင်းတော်ကို အသစ်ပြုပြင်ပါတယ်။ အလှူရေစက် ချစ်ဦးမှာ အရိန္ဒမာလုံတော်
ရောက်ပါတယ်။ ထိုခေတ်၌ပင် သီဟိုဠ်နှင့် ပုဂံမှဘုရားဖူးများ လာရောက်လေ့
ရှိခဲ့တယ်။

ဦးရွှေဖြူ ။ ။ ဒီဘုရားမှာ ကောင်းမှုကိုလုပ်လုပ်သူများ စာရင်းအင်းလည်း ရှိပါတယ်။
စန္ဒရီယမင်း မရှိတဲနောက် သက္ကရာဇ် ၁၅၂ ခုက ဝေသာလီဘုရင်မဟာ တိုင်
စန္ဒကျောင်းတော်ကို အသစ်ပြုပြင်ပါတယ်။ အလှူရေစက် ချစ်ဦးမှာ အရိန္ဒမာလုံတော်
ရောက်ပါတယ်။ ထိုခေတ်၌ပင် သီဟိုဠ်နှင့် ပုဂံမှဘုရားဖူးများ လာရောက်လေ့
ရှိခဲ့တယ်။

ဦးရွှေဖြူ ။ ။ ဒီဘုရားမှာ ကောင်းမှုကိုလုပ်လုပ်သူများ စာရင်းအင်းလည်း ရှိပါတယ်။
စန္ဒရီယမင်း မရှိတဲနောက် သက္ကရာဇ် ၁၅၂ ခုက ဝေသာလီဘုရင်မဟာ တိုင်
စန္ဒကျောင်းတော်ကို အသစ်ပြုပြင်ပါတယ်။ အလှူရေစက် ချစ်ဦးမှာ အရိန္ဒမာလုံတော်
ရောက်ပါတယ်။ ထိုခေတ်၌ပင် သီဟိုဠ်နှင့် ပုဂံမှဘုရားဖူးများ လာရောက်လေ့
ရှိခဲ့တယ်။

ထန်းလုံး ပမာဏရှိသော ပြုံးပြက်ထိန်လက်သော ရောင်ခြည်တော်တို့ တက်တော်မူသည်။ ကုလားပျို
သွေး သောက်တို့လည်း ရုပ်ရှင်တော်ကို မမြင်လျှင် ရာဇဝတ်ဒဏ်ကို ကြောက်၍ ရှာဖွေကြလေသော်
ထိုရုပ်ရှင်တော်နှင့် အဆင်းသဏ္ဍာန်တူသော ရုပ်ပွားတော်တစ်ခုကိုရ၍ ဖောင်တော် တင်ကြပြန်၏။)

မည်သို့ဆိုစေ ရခိုင်မှ သွန်းလုပ်သော ကြေးဆင်းတုတစ်ဆူ ပင့်ဆောင် သွားသည်ကားမှန်၏။
တောင်ကုတ်လမ်းမှ ပန်းတောင်းသို့ ပင့်ဆောင်ရာတွင် ရုပ်ပွားတော်ကို အပိုင်းပိုင်းအပြတ်ပြတ်
ပြု၍ ပင့်ဆောင်သည်။ ပန်းတောင်း၌ ပြန်လည်ဆက်စပ်၍ ချောမောမွမ်းမံခဲ့သည်။ လက်သမားနှင့်
ဗိသုကာ တို့ ကြီးကြပ် သယ်ဆောင်ကြ၏။ သမိုင်းသစ်၌ကား နေပြည်တော်ရောက်ပြီးမှ ရွှေချိန်
၁၀၀၀နှင့် ဦးခေါင်းတော် မျက်နှာတော် ပခုံးတော်စသည်တို့ကို မွမ်းမံခြယ်လှယ်သည်ဟု ဆို၏။

ရမ်းဗြဲဦးကာတီ၏ ရခိုင်ရာဇဝင် လင်္ကာပိုဒ်ရေ ၈၈/၈၉ ၌ ရုပ်ပွားတော်ရေကျပုံ ပါရှိသည်။
ဦးကာတီသည် ၁၈၈၇ခု၊ အင်္ဂလိပ်တို့ ရခိုင်သို့ ချီတက်စဉ်က လမ်းညွှန်ခဲ့သူဖြစ်သည်။
၁၁၉၀ ခုနှစ်တွင် စကားပြန်အဖြစ် ထမ်းရွက်ပြီးနောက် အင်္ဂလိပ်တို့က မြို့အုပ်အဖြစ် သူကောင်းပြုခြင်း
ခံရသူတည်း။

ခြိမ့်ခြိမ့်အသံ၊ အောင်ပွဲခံ၍
နိုင်ငံအားလုံး၊ တပြုံးပြုံးလျှင်
စုရုံးကမူ၊ သောသောဆူ၏။
ဘုန်းတူလျှံပြင်း၊ အင်းဝမင်း၏
သားရင်းရင်သွေး၊ နန်းထက်မွေးသည်
ဘုန်းမွေးသကျ၊ ဂေါတမ၏
ကာယရုပ်မြတ်၊ ကိုယ်စားထွတ်ဟူ
နတ်လုပ်တန်ဆောင်၊ ဗွေကျပ်ခေါင်ဝယ်၊
ခြောက်ရောင်လျှံပေါ်၊ ကိုယ်စားတော်ကို
ကော်ရော်ညွတ်ခ၊ ပူဇော်မှလျှင်
ဗုဒ္ဓမွေ့လျော်၊ ပလ္လင်တော်မှ
ပင့်ခေါ်ယူငြား၊ စက်ရထားတွင်
သာပြားယုယ၊ တင်ပြီးမှသည်
ညံ့လှသနိုး၊ တမုတ်ကြိုးဖြင့်
ပြည့်ဖြိုးဝန်းကျင်၊ ဆွဲ၍တင်သော်
စက်ရှင်ရထား၊ အရှင်လားသို့
ကြွသွားလေကြောင်း၊ သရီးချောင်း၌
ဂုဏ်ပေါင်းထွန်းပေါ်၊ ရောက်လေသော်မူ
လှေတော်ဖောင်တွင်၊ တင်ပြီးကျင်မှ
လူခွင်ထင်ပေါ်၊ ကိုယ်စားတော်လည်း
အာပေါချမ်းမြ၊ ရေသို့ကြွ၍
အန္တရဌာယီ ၊ ပျောက်ကွယ်လေဘိ
တေဇာပြင်းထန်၊ ရာဇဒဏ်ကို
အလွန်လူများ၊ ကြောက်သောအားဖြင့်

ရေဖျားပြည့်လောင်း၊ သရီးချောင်း၌
 ဆုတောင်းပတ္တနာ၊ ပင့်ခေါ်ပါသော်
 မဟာဝိရာ၊ သမ္ဗုဒ္ဓတို့
 ဣဿရိယာ၊ အံ့ဩရာကာ၊
 အဋ္ဌာဒဿ၊ ပြည့်စုံကြ၏၊
 ဗုဒ္ဓရုပ်၊ ခြောက်ရောင်လျှံလျက်
 နဝံအသစ်၊ တစ်ဆူဖြစ်၍
 လျှပ်စစ်ပမာ၊ ရလေပါမူ
 ပူဇော်သက္က၊ ပြုပြီးမှလျှင်
 ညွတ်ခကြည်လင်၊ ဖောင်တော်တင်၍
 ရေရှင်စီးလှစ်၊ သရီးမြစ်က
 စင်စစ်မကွာ၊ ကြွသွားပါ၍
 ရာဇာပုတ္တ၊ ဥပရမူ
 ဟတ္တအဉ္ဇလီ၊ လက်ဦးချီမှ
 ဇေယျဒီပါ၊ ဤကျွန်းချာ၌
 တစ်ရာတစ်စင်း၊ ထီးဆောင်းမင်းတို့
 ခွန်သွင်းဆက်ရ၊ ပြည်အင်းဝသို့
 ဗုဒ္ဓရုပ်ရှင်၊ ကြွစေချင်၍
 သာရှင်သာညောင်း၊ ပန်ထွာတောင်း၍
 အလောင်းရာဇာ၊ ဝမ်းမြောက်ပါသည်။
 သဒ္ဓါရွှင်စိတ် ပြည့်စုံတည်း။

၁၂၁၂ ခု၌ ရမ်းဗြီဦးစံတင်၏ လင်္ကာ၌ကား မြန်မာ အိမ်ရှေ့မင်းသားက ရုပ်ပွားတော်ကို တောင်ကုတ်လမ်းမှ အမရပူရအထိ ချောမောသိုက်မြိုက်စွာ ပင့်ဆောင်သွားကြောင်း ပါရှိ၏။

ရုပ်ပွားတော်ကို၊ တောင်ပေါ်လမ်း၌
 လှိုင်းရိုက်ကင်းအောင်၊ ကြည်းပင့်ဆောင်၍
 မြန်အောင်ချက်ဗွေ၊ ရွန်းရွန်းဝေသား
 ရွှေပြည်တော်သို့၊ နှစ်လိုရှုဖွယ်
 ခြောက်သွယ်ရောင်တောက်
 ကိုယ်တော်ရောက်လျှင်
 ထက်အောက်ကြေညာ၊ ဗြဟ္မာနတ်လူ
 ပူဇော်မစဲ၊ ရှင်တော်ပွဲသည်
 ကျော်သံစည်သံရိုက်မောင်းတည်း။

ဝိပါက်တော်

ရှေးဇာတ်တော်၌ ဘုရားရှင်သည် မန်အောင်ကျွန်းတွင် မင်းဖြစ်စဉ် တောင်သူတို့၏ ခြေလက်တို့ကို ချိုးဖဲ့ခဲ့ဖူးသော ဝိပါက်၊ မင်းသား၅ယောက်တို့ကို နောက်ကျောရိုး နတ်ခဲ့ဖူးသော

ဝိပါက်။ (ဤဝိပါက် ၂ပါးကို ငါ၏ ကိုယ်စားညီတော်ခံရစ်ပေ) ဟု ဗျာဒိတ်တော် ထားတော်မူခဲ့၏။

မြတ်စွာဘုရား ရွှေလက်ထက်တော်၌ စီရင်သွန်းလုပ်ရာတွင် ရုပ်ပွားတော် အင်္ဂါကြီးငယ်တို့မှာ ညီညွတ်စွာပင် ဖြစ်သည်။ သို့သော် ရခိုင်မင်းရိုးမင်းဘီလူးလက်ထက်တွင် အမတ်အသစ်ယာက ပုန်ကန်လေ၏။ ဤတွင် မြန်မာရင်ခွင်သို့ သားတော်အိမ်ရှေ့မင်းသား မင်းရဲဘယ ပြေးလာ၍ အလောင်းစည်သူမင်းထံ ခစားလေ၏။ ပုပ်ပြည်တွင် ထိုရခိုင် အိမ်ရှေ့မင်းမှမြင်သော (လက်ယာ မင်းနံ) ကို ရခိုင်ပြည်၌ မြန်မာဘုရင်က နန်းတင်ပေးခဲ့လေသည်။

လက်ယာမင်းနံနှင့်အတူပါသော ပျူနှင့်မွန်အဖွဲ့ တို့သည် သီရိဂုတ္တတောင်ဝယ် မဟာမုနိရုပ်ပွား တော်ကို ဖိုကျင်တစ်ထောင်ထိုး၍ ကျောသားတော် ပေါင်သားတော်တို့ကို ယူဆောင်ကြလေသည်။ ထိုတွင် ရွှေကိုယ်တော်၏ ပမာဏသည် ယခုအမြင်အတိုင်း ရှိလေသည်။ ရခိုင်ဇချင်းတွင် (မွန်တီနှင့် ပျူ၊ နှစ်ပြည်သူတို့၊ သုံးလူထွတ်ချား၊ မဟာမုနိ၊ တရီနာတော်၊ ရုပ်ရှင်ကျော်ကို၊ ပေါင်တော်ကျော သား၊ ယူသောအားဖြင့်)ဟု ဆို၏။

ပကတိထက်ဝယ်ဖွဲ့ ကိုယ်တော်၏အတိုင်းအထွာမှာ ရှစ်တောင်နှစ်မိုက်ရှိ၏။ ပျူနှင့်မွန်တို့က ဖိုကျင်ထိုးယူပြီးနောက် ခုနစ်တောင်နှင့် နှစ်မိုက်ခန့်သာ ရှိတော့သည်ဟု ယူဆဖွယ်ဖြစ်သည်။

ယခု အမရပူရ နေပြည်တော်သို့ ကြွရောက်ပြီးသော် အတိုင်းအတာမှာ စမ္မခဏ်မှမကိုဋ်တော် အဆုံးညာဏ်တော် ၁၅ ပေ တိတိရှိသည်။ ဘိုးတော်မင်းတရားက အတွင်းဝန်နန္ဒကျော်ထင်ကို မောင်းထောင်ဆရာတော်ထံ မေးလျှောက်စေရာတွင် မြို့တော်နှင့် မနီးမဝေး အလားအလာကောင်း သည့် အရပ်တွင် ကိုးကွယ်သင့်ကြောင်း ဖြေကြားသည့်အတိုင်း လက်ရှိ ရှမ်းစု အရပ်တွင် ဂန္ဓကုဋ် တိုက်တည်ကိုးကွယ်ခဲ့၏။

ထိုတိုက်တော်မှာ ရခိုင်မှပင့်ခဲ့ပြီး၍ နှစ်၁၀၀ အကြာ သီပေါမင်း လက်ထက်တွင် မီးလောင် ပျက်စီးခဲ့သည်။ မီးခစဉ် ရုပ်ပွားတော် ပကတိမှာ တစ်စုံတစ်ရာ ချွတ်ယွင်းပျက်စီးမရှိ။ မကိုဋ်တော်၊ နားပန်တော်၊ စလွယ်တော်နှင့် ရွှေသင်္ကန်းတော်များသာ ပျက်ယွင်းသည်။ မီးခ၍ ကျသော ရွှေများ ကို အရာရှိမှူးမတ်တို့ ကြီးကြပ်သိမ်းဆည်း စုပုံကာ ချိန်တွယ်ကြရာ ရွှေချိန်ပိဿာ ၅၄၅၀ ကျော် ရလေသည်။

၁၂၄၆ ခု၊ ဝါဆိုလဆုတ်-၉ရက် နေ့တွင် ငွေသိန်းပေါင်း ၃၀ တန် ရွှေမကိုဋ်နှင့် ဒုယင်တင်လှူ ကာ မျက်နှာတော် ဖွင့်လေသည်။ အရှင် ၂ပါးရေစက်ချသည်။ ၁၂၄၇ ခုနှစ်တွင် ပါတော်မူသည်။

၁၂၆၀ ခုနှစ်တွင် အနာထပိဏ် မည်သောဂမာပတိသမ္မုတိက လက်ရှိ အုတ်ပြာသာဒ်ကြီး လှူဒါန်း၏။

၁၂၇၈ ခုနှစ်၌ ထီးတော်ကိုလေခ၍ မြေသိုကျရာတွင် မိုင်းပြင်းရပ်စောက် စော်ဘွားကြီးက အသစ်လှူ၏။ ငှက်မြတ်နားနှင့် စိန်ဖူးတော်ကို ဆာဘွဲ့ရ သောင်ရွှေစော်ဘွားကြီးက လှူဒါန်းသည်။

ဘုရားပင့်သူအိမ်ရှေ့မင်းသားကြီး၏ ကြေးရမ်းကို ပရိဝုဏ်အတွင်း ပြတိုက်ရှေ့၌ ကောင်းစွာ ထုလုပ်ထားရှိပေသည်။

မြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန် ပြုတော်မူသောဘိစိ ၅၄၃ ခုမှ ဘိုးတော်ဘုရား၏ သားတော်အိမ်ရှေ့ မင်းက မဟာမုနိ ရုပ်ပွားတော်ကို မြန်မာပြည်သို့ ပင့်ဆောင်သည့် ၁၇၈၅ အေဒီအထိ နှစ်ပေါင်း အရေအတွက်သည် ၂၃၂၈ ဖြစ်သည်။ ထိုမျှသော် ကာလပတ်လုံး သီရိဂုတ္တတောင်ထိပ်တွင် မဟာမုနိ ကိုယ်တော် ကိန်းဝပ်ခဲ့သည်။ သာသနာထက်ဝက်နီးပါးဖြစ်၏။ မန္တလေးမြို့၌ ရောက်ရှိတော်မူသည်မှာ ၁၉၅ နှစ် ခန့်သာရှိသေးပေသည်။

(၆) မုဆိုးဆတ်သားစားအံ့

အမရပူရနေပြည်တော်၌ စံမြန်းနေရစ်သော မင်းတရားကြီးသည် သားတော် ရခိုင်ပြည်သို့ စစ်ချီစဉ်အတွင်း စစ်နိုင်မည်မနိုင်မည်ကို များစွာစိုးရိမ်မကင်းဖြစ်မိသည်။ ယခင်က မိမိကြားဖူးသော ရှေးသိုက်စာဟောင်းများကိုလည်း ပြန်လည်သတိရမိသည်။ ၎င်းတို့ကား-

- (၁) ထီးပေါင်းကားတောင်၊ ညောင်ပင်ကြီးမှာ တပ်ရာနင်းသည်။ ဆောင်းတွင်း နင်းဝေဝေ၊ နွေတို့လည်းရောက်၊ နန်းသစ်ဆောက်၊ နှစ်ယောက်မင်းများနောင်-
- (၂) ဘိုးတော်တောင်ဝါး၊ ပက်ပါနားတွင် တိုင်းကားမြို့ကြီး တည်လတ္တံ့။
- (၃) ရခိုင်စိုးခြင်း၊ အနောက်မင်းလည်း ရောက်လတ္တံ့။
- (၄) တန်ခိုးကြီးစွာ စိန္တေယျာ၊ မဟာမုနိရောက်လတ္တံ့။
- (၅) မြို့တည်သနင်း၊ သည့်မင်းသည် ရန်ကင်းသက်ရှည် ဖြစ်လတ္တံ့။
- (၆) ဆဒ္ဒန်ဆင်မွန်၊ ဧရာဝတီလည်း၊ မိုးစွန်သိကြား ဆက်လတ္တံ့။
- (၇) စကြာတွင်ခြင်း၊ ထိုသည့်မင်းသည် မြေးရင်း မြစ်ညွန့်ပွားလတ္တံ့။

မင်းတရားကြီးသည် မြတ်စွာဘုရားဗျာဒိတ်ထားခဲ့သော ထိုစကား သိုက်စာများနှင့် အညီ ထီးပေါင်းကားအရပ်တွင် အမရပူရမြို့တော်သစ်ဆောက်နေပေပြီ။ ထိုအရပ်သည် (၁)တောင်သမန်၊ (၂)တောင်ကျဉ်း၊ (၃) တောင်ပုန်း၊ (၄) တောင်မြင့်ဟူသော တောင်လေးလုံးတို့ခြံရံလျက် ရှိ၏။ ဆောင်းတွင်း ရာသီ၌ မျိုးမတ်ဝန်ကြီး အစုံအညီနှင့် ညောင်ပင်ကြီးအောက်တွင် တိုင်ပင်စီမံကာ ဗိသုကာ လက်သမား၁၀၀ ကျော်သို့ တာဝန်လွှဲအပ်ခဲ့သည် မဟုတ်လော။ သို့ဖြစ်၍ ပထမ တဘောင်ကား မှန်ခဲ့လေပြီ။ အခြားသော သိုက်စာတို့ကား အသို့နည်း။ အယူတော်မင်္ဂလာအမတ် ကြီးကိုပင် ခေါ်ယူတော်မူသည်။

ဘုရင်။ ။ မောင်မင်း၊ ငါ၏ သားတော်ကြီး ချီတက်တော် မူသည်မှာလည်း ကြာချေပြီ၊ ရှေးယခင် သိုက်စာဘောင်အရ (ရခိုင်စိုးခြင်း၊ အနောက်မင်းလည်းရောက်လတ္တံ့) ဟူသည့်အတိုင်း မှန်သော်ကောင်း၏။ သင်၏ အနုမာန ဉာဏ်မျက်စိဖြင့် ဤအရေးဆင်ခြင် လျှောက်တင်ပါလော့။

အယူတော်မင်္ဂလာက (သူငယ်တို့ နှုတ်ဝယ်တဖွဖွရွတ်နေကြသည့်) စနည်းတဘောင်မှာ-

ကေတုမတိ၊ ညာချီရင်သား
လွန်ကြီးပွားသည်။

ဘုရားကိုယ်တိုင် ကြွလတ္တံ့။

မုဆိုးဆတ်သား စားလတ္တံ့။

(ညာချီရင်သား) ဟူသည်မှာ မင်းတရားကြီး၏ လက်ယာရင်သားနှင့်တူတော်မူသော သားတော် အိမ်ရှေ့မင်းကို ဆိုလိုပါသည်။

(လွန်ကြီးပွားသည်) ဆိုရာ၌ ထိုသားတော်ချစ်သည် သိရိဓမ္မာသောကမင်း ကဲ့သို့ အာဏာ စက္ကဝတ္တိရာဇာ ဖြစ်ပါသည်။ ထိုမင်းက ရွှေခြေချင်းကို လူမပါဘဲ စေလွှတ်ကာ၊ ကာလနဂါးမင်းကို ဖမ်းဆီးချုပ်ခတ်ခဲ့ရမည်ဟု စေလွှတ်ခဲ့သည်။ ထိုအတိုင်းလည်း အောင်မြင်ခဲ့ဖူး၏။

(ဘုရားကိုယ်တိုင် ကြွလတ္တံ့) ဆိုသည်မှာ သားတော်ကြီးသည် သာသနာ့ ဒါယကာ မဟာဥပရာဇ်ဖြစ်သဖြင့် ဝိသုဒ္ဓါ နတ်ကိုယ်တော်များ၊ သရီရဓာတ်တော်ရှင်များသော်လည်းကောင်း၊ နိမိတ္တကိုယ်တော်စား ရုပ်ပွားဆင်းတုတော်များသော်လည်းကောင်း သားတော်ကြီးပင့်ဆောင်ရာသို့ ကြွလာတော်မူလတ်မည်။

(မုဆိုးဆတ်သားစားလတ္တံ့) ဆိုရာ၌ အရှင်မင်းတရားကြီးသည် မုဆိုးမင်းဆက် ဖြစ်ပါသည်။ ယခုစစ်တံခွန် ဖြန့်တော်မူသော သားတော်ကြီးကိုလည်း မုဆိုးဟု ဆိုပါသည်။ ခေတ္တဝါပြည်ကို တည်ထောင်သော မင်းတို့မှာ ဆတ်မျိုးဖြစ်ပါသည်။ ထိုဆတ်မျိုးတို့ကို လွယ်လင့်တကူ အာဏာ ပြုရန်နှင့် ကြီးစွာသော အောင်ခြင်းဖြစ်၍ မုဆိုးဆတ်သားစားလတ္တံ့ဟု ဆိုပါကြောင်းဘုရား။

ဘုရင် ။ ။ ဆတ်မျိုး မင်းဆက်တို့က ခေတ္တဝါပြည်ကို တည်ထောင်ကြောင်း အကျယ်သိလို သည် မောင်မင်း။

ဦးနိုး ။ ။ ဝေသာလီပြည်ကို ဘီလူးဖျက်ဆီးသည်ဖြစ်၍ ခေတ္တဝါမြို့ကို ဆတ်မသား(မာရာရ) မင်းက စတည်ထောင် မင်းပြုကြောင်းကို မဟာမိတ်ကတိုင်း ရာဇဝင်နှင့် ရာဇာ လင်္ကာရ ကျမ်းတို့၌လည်း ရှိပါကြောင်း။

ဘုရားပွင့်တော်မမူမီက ဝေသာလီပြည်တွင် သရဗန္ဓမင်းဆက် အဆုံးကာလ၌ မင်းနှင့်တကွ ပြည်သူများ ဘီလူးစား၍ သေကုန်ရာ မိဖုရားကြီးနှင့် သမီးတော်ရခိကမာလာတို့သာ ကျန်ရစ်သည်။

ထိုအချိန်က ဂစ္ဆပါ နဒီမြစ်တွင် ရေကြီး၍ ဆတ်မတစ်ကောင် မျောပါလာသည်။ ထိုဆတ် မသည် မြစ်ညာ၌ မျောက်ဖိုနှင့် သင့်မြတ်ရာမှ ပဋိသန္ဓေအရင့်အမာ ပါလာသည်။ ထိုဆတ်မသည် သေလာဂီရိကျောက်တောင်ခြေရင်း၌ တင်ရာတွင် သားဖွားရာလူအချို့ ဘီလူးအချို့ ပါဝင်သည်။ သူက မွေးသောသား ငရက္ခိုင်နှင့်သမီး ယက္ခနီတို့ကြောင့် ဝေသာလီပြည် ပျက်စီးရခြင်းဖြစ်သည်။

မြစ်ညာတွင် အခြားဆတ်မတစ်ကောင်၏ ဖြစ်ရပ်ဆန်းတစ်ခုကလည်း ရှိပါသေးသည်။ ထို ဆတ်မသည် ကပ္ပိလဝတ်ပြည်မှ တောထွက်ကာ ရသေ့လုပ်နေသူ အာဂျူနနှင့် ရှေးရေစက် မကင်း၍ ညားကြရာ လူသားတစ်ယောက် ဖွားပါသည်။

ထိုသူငယ်ကို မုဆိုးသင်ကြီးအောင် ဆိုသူက မွေးစားကာ သူ့သမီးနှင့် ပေးစားပါသည်။ ဝေသာလီမြို့၌ ကြီးစိုးနေသော ငရက္ခိုင်မိသားစုဘီလူးတို့ကို ထိုသူငယ်က သတ်ဖြတ်သုတ်သင်ကာ (မာရာရ)အမည်နှင့် မင်းပြုလေသည်။ ဝေသာလီမြို့၌ မသေကျန်ရစ်သော မိဖုရားနှင့် သမီးတော် ရုစိတမာတို့ကို မိဖုရားမြှောက်ကာ ဆက်လက်စိုးစံပါသည်။ ဤကား ရခိုင်ပြည်၏ ဆတ်မျိုးမင်းဆက် ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပုံပါဘုရား။

မင်းနှင့် အမတ်တို့ ထိုသို့ ရခိုင်ရာဇဝင်အကြောင်း ပြောဆိုနေကြစဉ် (၁၁၄၅-ခု၊ ပြာသိုလပြည့် ကျော်တစ်ရက်တွင် ရခိုင်ပြည်ကို အလိုတော်ပြည့်ကြောင်း၊ မဟာမုနိ ရုပ်ပွားတော်ကို နေပြည်တော်သို့

ပင့်ရန် စီစဉ်နေကြကြောင်း) များကို အိမ်ရှေ့မင်းထံမှ သတင်းပို့လာ၏။ ခမည်းတော်ထံသို့ သတင်းကောင်း သဝဏ်လွှာကို ပို့လာသူမှာ (ရွှေတောင်သိခံကျော်ထင်)အမတ်တည်း။

ဘုရင် ။ ။ အို...အယူတော်မင်္ဂလာ။ ထူးခြားပါဘိတကား။ မောင်မင်း ရရှိခဲ့သော တဘောင်ကို အနက်ပြန်၍ ပြီးချိန်မှာပင် ဧည့်ဝတီပြည်ကြီးကို အောင်မြင်ခြင်းနှင့် မဟာမုနိ ရုပ်ရှင်တော်လည်း ကြွတော် မူလာမည်ဟု သံတော်ဦးတင်လွှာ ရောက်လာပေ သည်တကား။ မောင်မင်း၏ထွက်ချက်သည် မြေကြီးလက်ခတ်ဖြစ်ပေသည်။
ငွေ ၃ ပိဿာနှင့် ခါသာပိတ်အုပ် ၂ ဆုချတော်မူသည်။

ရခိုင်နိုင်အိမ်ရှေ့ မင်းသားကြီး ရွှေနတ်တောင်စေတီ ဖူးမြော်ပုံ

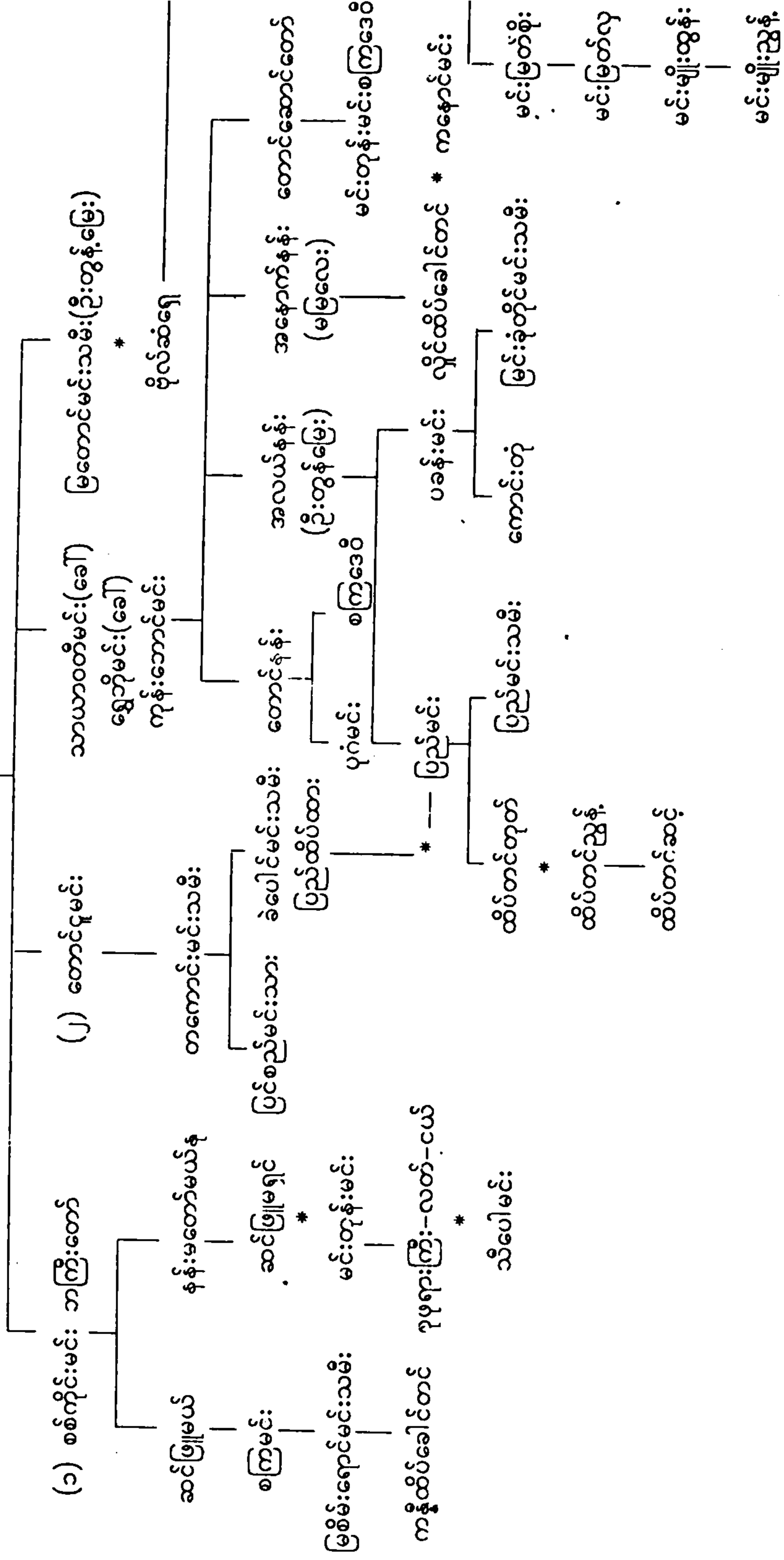
အိမ်ရှေ့မင်းသားအဖြစ် ဘိုးတော်မင်းတရားက ပထမချီးမြှင့်သောကံကျွေးဌာနမှာ ရွှေတောင် မြို့ဖြစ်သည်။ ထိုကြောင့် ရွှေတောင်မင်းဟုတွင်ခဲ့သည်။

ဘိုးတော်ဗဒုံမင်း အုပ်စိုးတော်မူစဉ် ၁၁၄၅ ခုနှစ်တွင် “ရွှေတောင်မြို့”ကို ဒိုင်စာရင်းဖွဲ့တော်မူ၍ သားတော်“မောင်အင်္ဂါ”ကို ဝန်ခန့်ထားရာ တစ်အိမ်လျှင် ၂-ကျပ် မျှသာ အခွန်ယူတော်မူသည်။ ထိုနောက် မျိုးမတ်တို့ကိုသာ ခန့်၍ရုံးသီးခြား ထားလေသည်။

သားတော် အိမ်ရှေ့မင်းသည် ရခိုင်ပြည်ကို ၁၁၄၆ ခုနှစ်တွင် ဟိုက်ခိုက်သိမ်းယူ၍ မဟာမြတ် မုနိဘုရားကို ပင့်ဆောင်တော်မူခဲ့ရာ ပန်းတောင်းမြို့ဆိပ်ကမ်းသို့ ဆိုက်ရောက်တော်မူ၍ ထိုသို့ဆိုက်ရောက် တော်မူစဉ် “ရွှေနတ်တောင်စေတီ” တော်အား သွားရောက်ဖူးမြော်ရာ အတိုင်းမသိကြည်ညိုတော်မူလှ သဖြင့် ကိုယ်တော်ပြည့် ရွှေသင်္ကန်းတော်ကိုလည်းကောင်း၊ ကုန်းတော်ရင်ပြင်ဝယ် တင့်တယ် ထူးဆန်း ခြူးပန်းခြူးနွယ်၊ အသွယ်သွယ်သော ရတနာတို့ဖြင့် ခြယ်လှယ်အပ်သော ရွှေပြာသာဒ်တော် ကိုလော်လည်းကောင်း၊ စောင်းတန်းလှေကားများစွာသော အာရုံခံတန်ဆောင်းကြီးတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဆောက်လုပ်တော်မူ၍ ပြီးစီးလေလျှင် ရင်ပြင်ကုန်းတော်ထက်၌ (၇)ရက်ပတ်လုံး အမျိုးမျိုးသော ပွဲလမ်း သဘင်တို့ကို ကျင်းပ၍ သာဓုအနုမောဒနာပြုသော အခမ်းအနား၌ ဘုရားဆုကို ပန်တော်မူသည်။

ထိုသို့ ပရိသတ်အစည်းအဝေးတွင် အိမ်ရှေ့မင်းစိတ်တွင် ဆင်ခြင်အောက်မေ့တော်မူသည်မှာ ငါ၏ ကုသိုလ်တော် အမျိုးမျိုးကို ဆိုးသွမ်းယုတ်မာသူတို့ မဖျက်ဆီးနိုင်သောငှာ၊ အစောင့်အရှောက် နှင့်ထားခဲ့မှ သင့်လျော်ချိန်မည်ဟု ကြံစည်၍ (ရွှေနတ်တောင် စေတီတော်နှင့်တကွ ငါ့ကောင်းမှုတော် အရပ်ရပ်ကို မည်သူဆက်လက်စောင့်ရှောက်လတ္တံ့နည်း) ဟု သုံးကြိမ်သုံးဖန်မေးပော်မူရာတွင် တစ် ယောက်သော လက်စွဲတော်သားသည် (အရှင်သား၊ ကျွန်တော်မျိုးစောင့်ရှောက်ရစ်ပါအံ့) ဟု လျှောက်လျှင် (ငါ အရှင်ကြောင့်ကြ၍ တောင့်တရာ ရပေသည်။ ဤနေ့မှ စ၍ ထိုလက်စွဲတော် သား၏ငယ်မည်ပျောက်ပ၍ “ငတ” ဟူသော အမည်တွင်စေ) ဟု မိန့်တော်မူပြီးလျှင် ငွေ၊ ရွှေ၊ ရတနာနှင့် များစွာသော သက်မဲ့ပစ္စည်းတို့ကိုလည်း ချီးမြှောက်ပေးကမ်း၍ ဘုရားရှင်၏ ဝေယျာဝစ္စ ကို ပြုစီမံသောငှာထို “ငတ”ကို ကျောက်စည်ခေါင်းလောင်းထိုး၍ လှူခဲ့ပြီးကာ မဟာမြတ်မုနိ ဘုရားကို ပင့်ဆောင်၍ နေပြည်တော် အမရပူရသို့ ဆန်တက်တော်မူလေသတည်း။

အိမ်ရှေ့မင်းကြီးမှ ဆင်းသက်သူများ

(၇) အင်္ဂလိပ်သံနှင့် ပြင်သစ်တမန်

ကျွန်တော်တို့ (Michael Symes) သံအဖွဲ့သည် မြင်ကွန်းမှ အမရပူရမြို့တော်သို့ ၁၁ နာရီ ခွဲရောက်၏။ အိမ်ရှေ့သခင်က ကျွန်တော်တို့ နက်ဖြန်ခါမှ လာမည်ထင်၍ ဘာမျှပြင်ဆင်ထားခြင်း မရှိချေ။ ထို့ကြောင့် လိုအပ်သော အစီအစဉ်များပြုလုပ်စဉ် ကျွန်တော်တို့ ခေတ္တစောင့်ဆိုင်းကြရ၏။ ရှေ့တော်သို့ ကျွန်တော်များ ဝင်သောအခါ၌ကား အစစအရာရာ ပြေလည်မြန်ဆန်ပေသည်။

အိမ်ရှေ့မင်း၏ သက်တော်မှာ ၃၉ နှစ်ဟူ၍သိရပါသည်။ အသက်၃ နှစ်ခန့်ကလေးငယ် တစ် ဦးက သူ၏ ဒူးတော်ကို မှီကာ ရပ်နေသည်။ ခြေတော်ရင်း၌ ၇ နှစ်ခန့် သူငယ် ၂ ဦးထိုင်နေကြသည်။

အိမ်ရှေ့မင်းသည် ၀၀ဖိုင်ဖိုင် ဖြစ်သည်။ မျက်နှာတော်မှာ ခုံညားလျက် တစ်မျိုးပင် စိတ်ဝင် စားဖွယ် ဖြစ်သည်။ ခေါင်းပေါင်းဖြူ ဖော့လုံးနှင့် အင်္ကျီမှာလည်း အဖြူပင် ဖြစ်၏။ အင်္ဂလိပ်ဘုရင်ခံချုပ် ၏ နာမည်ကို စတင်မေးမြန်းတော်မူ၏။

အရေးပါသော အရာရှိပေါင်း ၂-ဦးခန့်နှင့် သူတို့၏ နောက်လိုက်များ အိမ်တော်ခန်းမ၌ ခစားလျက်ရှိကြသည်။ အိမ်ရှေ့မင်းက နိုင်ငံရေးပြဿနာများကိုမမေးပါ။ အိန္ဒိယပြည်၏ အင်္ဂလိပ် ဘုရင်ခံချုပ် ကျန်းမာပါ၏လောဟု မေးခွန်းနှင့် ပတ်သက်၍-

- သံမှူး " " မှန်လှပါ။ အင်္ဂလိပ်ဘုရင်ခံချုပ် (Marquis Wellesley) မြို့စားကြီးဝဲလက်စလီသည် ဘုန်းတော်ကြောင့် ကျန်းခံသာ၍ မာတော်မူကြောင်းပါ ဘုရား။
- အိမ်ရှေ့ " " နာမည်က ဘယ်လိုတဲ့လဲ၊ မာကျစ်ဝဲလက်စလီတဲ့လား။
- သံမှူး " " မာကွစ်ဆိုတဲ့ ပထမပိုင်းက သူ့နာမည်မဟုတ်ပါဘုရား။ ရာထူးအဆင့်အတန်းမျှ သာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒုတိယပိုင်းက သူပိုင်စားတဲ့ နယ်ပယ်အမည် ဝဲလက်စလီပါတဲ့ ဘုရား။
- အိမ်ရှေ့ " " ဪ-ဟုတ်ပြီ၊ ငါတို့ကို ရွှေတောင်မြို့စား ခေါ်သလိုပေပဲ။ မာကျစ်ဝဲလက်စလီတဲ့လား။
- သံမှူး " " မာကွစ်-ဝဲလက်စလီပါတဲ့ ဘုရား။
- အိမ်ရှေ့ " " အဲလေ၊ ကျုပ်လည်း အင်္ဂလိပ်စာ မသိတော့ကောင်းကောင်း မခေါ်တတ်ပါဘူး။ အဲဒီ အကြည်တော် ဘုရင်ခံချုပ်ကြီးထံ ကျွန်ုပ်က လက်ဆောင်တော်အဖြစ် မြင်း ၂ ကောင် ပေးပို့လိုပါတယ်။ ပုဂ္ဂိုလ်ရေးရာ အင်မတန်ချစ်ကြည်လေးစားခြင်း အထိမ်းအမှတ်ဖြစ်စေဖို့ လက်ဆောင်တော်ပါးခြင်းဖြစ်ကြောင်း ကောင်းစွာ တင်လျှောက်ပါဘိ။
- သံမှူး " " ကောင်းလှပါသည်ဘုရား။ အရှင်အိမ်ရှေ့မင်း၏ စေတနာကို ထင်ရှားစေပါမည် ဘုရား။ ကျွန်တော်များ ရွှေမြို့တော်ကို ရောက်သည်မှစ၍ ဆွေတော်မျိုးတော် အပေါင်းတို့တွင် အရှင်အိမ်ရှေ့မင်းသာလျှင် အင်္ဂလိပ်ဘုရင်ခံချုပ်အကြောင်းကို

စတင်မေးမြန်းချီးမြှင့်တော် မူခြင်းဖြစ်၍ ထူးခြား ဝမ်းမြောက်ဖွယ် ဖြစ်ပါသည် ဘုရား။

အိမ်ရှေ့ ။ ။ အသင်သံအမတ်များရဲ့ အလိုဆန္ဒအပေါင်းတို့ကို ဟောဒီရန်ကုန်မြို့စားကြီးက အစစအရာရာပြည့်စုံအောင် စောင့်ရှောက်ပေးလိမ့်မည်။ နောင်တော်ကြီးက လိုအပ် သလို ရွက်ဆောင်ပေးပါဘိ (ရန်ကုန်မြို့ဝန်၏ မယ်တော်မှာ အိမ်ရှေ့မင်း၏ နို့ထိန်း ဖြစ်ခဲ့၍ အိမ်ရှေ့မင်းက ဤသို့ ရင်းနှီးစွာ ပြောဆိုခြင်းဖြစ်သည်)။

အိမ်ရှေ့မင်းသည် ညီလာခံတစ်လျှောက်လုံးပင် ရွှင်ပျ ကြည်သာလျက် အင်္ဂလိပ်တို့ကို များစွာ မျက်နှာသာပေးခြင်း ထင်ရှား၏။ မာန်မာနဟူ၍ လုံးဝမကြုံတွေ့ရပါ။ ခမည်းတော်မင်း တရားကြီးနှင့် တွေ့စဉ်ကလိုပင် သံမှူးများကို နှစ်သက်ဖွယ်ရာ ပြောဆိုပါသည်။ မုန့်ပွဲနှင့် အဖျော် ယမကာများကို လူပျိုတော်များက ရိုသေကျိုးနွံစွာ လာရောက် ပေးကမ်းပါသည်။ ကွမ်းအုပ် ကိုမူ အိမ်ရှေ့မိဖုရားက အထူးပေးပို့ခြင်း ဖြစ်သည်ဟု အိမ်ရှေ့မင်းက မိန့်ဆိုပါသည်။

အထက်ပါ မှတ်တမ်းမှာ ရှင်ဘုရင်ဘိုးတော်ဦးဝိုင်း သားတော်ရွှေကောင်မြို့စား အိမ်ရှေ့မင်းသား ကြီးထံ ၁၀၀၂ ခုက အိန္ဒိယဘုရင်ခံချုပ်ထံမှ စေလွှတ်သော သံမှူးမိုက်ကယ်ဆိုင်း၏ ကိုယ်တွေ့ ရေးသားချက်များ ဖြစ်သည်။

ထိုအချိန်က ဘိုးတော်မင်းတရားကြီးသည် မင်းကွန်းစေတီတော်ကြီး တည်ဆောက်ရေး၌ စိတ်ဝင်စား၍ နေပြည်တော် အမရပူရသို့ လုံးဝမပြန်ဘဲအုပ်ချုပ်ရေးကိစ္စ အဝဝကို သားတော်ရွှေတောင် မင်းထံလုံးဝလွှဲပြောင်းထားသည်။ အိမ်ရှေ့မင်း၌ အာဏာအပြည့်အစုံရှိသည်။ ဘုရင်ကနေပြည်တော်သို့ မပြန်သဖြင့် သီတင်းကျွတ်လကန်တော့ပွဲ ညီလာခံတွင် ရာဇပလ္လင်ကိုသာ ကန်တော့ကြရ၏။

ထိုအချိန်က မင်းကွန်းကျွန်း တစ်နေရာတွင် အင်္ဂလိပ်သံအဖွဲ့အတွက် ယာယီတဲခန်းဆောက် လုပ်ပေးထားရာ ရန်ကုန်မြို့ဝန်၏ ဂေဟာနှင့် နီးစပ်လေသည်။ ထို့ကြောင့် မြို့ဝန်နှင့် သံမှူးတို့ မကြာခဏတွေ့ဆုံဆွေးနွေးခွင့်ရသည်။

သံမှူးဆိုင်း၏ တာဝန်မှာ အင်္ဂလိပ်နှင့် ပြင်သစ်တို့သည် ဥရောပတိုက်၌လည်းကောင်း၊ အိန္ဒိယပြည်၌လည်းကောင်း၊ သင့်မြတ်မှုမရှိဘဲ တိုက်ပွဲများ ဖြစ်ပွားနေချိန်တွင် မြန်မာပြည်ကို ပြင်သစ်တို့က သိမ်းသွင်းသွားမည်ကို စိုးရိမ်လေသည်။ ထို့ကြောင့် အိန္ဒိယဘုရင်ခံချုပ် ဝဲစလီက မြန်မာနှင့် စိတ်ချရသော မဟာမိတ်စာချုပ်တစ်ခု ပြုလုပ်လို၏။ ၎င်းကို အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် (Subsidiary Alliance) ငွေအားလူအား ထောက်ပံ့ရေးစာချုပ်ဖြစ်လေသည်။ အင်္ဂလိပ်က လူအား စိုက်ကာ မြန်မာကငွေအားစိုက်ထုတ်ရန် ဖြစ်၏။ အမှန်အားဖြင့် အင်္ဂလိပ်တို့ ကွပ်ကဲဖွဲ့စည်းပေးသော စစ်တပ်ကို မြန်မာအစိုးရက ရိက္ခာငွေကြေးထောက်ပံ့ရမည်ဖြစ်သည်။ အင်္ဂလိပ်တို့သည် အိန္ဒိယ ပြည်မဟာရာဇာများနှင့် ထိုမူအတိုင်း အတော်အတန်စာချုပ်ပြီးစီးခဲ့လေပြီ။ ထိုစာချုပ်၏ အကျိုးမှာ အင်္ဂလိပ်များ ကာကွယ်လျက်ရှိသော နယ်မြေဘဝ၌ ပြင်သစ်တို့ဝင်ရောက်ခြယ်လှယ်ခြင်း ကင်းမဲ့ကာ စိတ်ချရသော ကြောင့်ဖြစ်၏။ မြန်မာတို့အနေဖြင့်လည်း ငွေရှင်ကြေးရှင်အဖြစ် အင်္ဂလိပ်တို့၏ လက်အောက်ခံ မဟုတ်ဘဲအပေါ်စီးဖြင့် လွတ်လပ်စွာ ပေါင်းသင်းဆက်ဆံနိုင်မည် ဖြစ်လေသည်။ ထိုမူသစ်ကို သံမှူးက အိမ်ရှေ့ရွှေတောင်မင်းသားကြီးမှ တစ်ဆင့် ဘိုးတော်မင်းတရားသို့ တင်ပြရ လေသည်။

အိမ်ရှေ့မင်းအနေဖြင့် အင်္ဂလိပ်နှင့် ပြင်သစ်တို့၏ အပြိုင်အဆိုင်အရေးတော်ပုံတွင် မည်သည့် ဘက်မျှ ပါဝင်လိုခြင်းမရှိဘဲလက်တွေ့နိုင်ငံခြားဆက်ဆံရေးပြေပြစ်မှုကို လိုလား၏။ ရခိုင်ပြည်ကို

မကြာမီက မိမိကိုယ်တိုင် သွားရောက်သိမ်းပိုက်ခဲ့ရာ အင်္ဂလိပ်နှင့် မြန်မာတို့မှာ ရခိုင်ပြည်၌ လည်းကောင်း၊ မဏိပူရနှင့် အာသံပြည်တို့၌လည်းကောင်း၊ နယ်နိမိတ်ချင်းဆက်စပ်နေသော အိမ်နီးချင်းဘဝသို့ ရောက်ရှိနေပြီဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် အင်္ဂလိပ်တို့နှင့်သာ ပြဿနာပေါ်ပေါက် ဖြေရှင်းဖွယ်ရာ ရှိသည်။ အာရှတောင်ပိုင်း၌ ပြင်သစ်ပိုင်နယ်များ မရှိသေး၍ ပြဿနာပေါ်ဖွယ်မရှိချေ။ ထို့ကြောင့် လက်တွေ့အားဖြင့် အင်္ဂလိပ်များနှင့်ဆက်ဆံရေး ပြေပြစ်သည်ကို မြန်မာအိမ်ရှေ့မင်းကလိုလားသည်။ ခမည်းတော်မင်းတရားကြီးကိုလည်း ဤအတိုင်း တိုက်တွန်းသည်။

ဘိုးတော်မင်းတရားကြီးအနေဖြင့်ကား ခမည်းတော်အလောင်းဘုရားနှင့် နောင်တော်ဆင်ဖြူရှင်မင်းတို့၏ ပိုင်နက်ဖြစ်သော အာသံပြည်မှ ယိုးဒယားနှင့် ယွန်းပြည်အထိ အုပ်စိုးသော ဧကရာဇ်မင်းအဖြစ် နိုင်ငံတကာ၏ လေးစားမှုကို ခံယူလိုလေသည်။ အင်္ဂလိပ်သည်လည်းကောင်း၊ ပြင်သစ်သည်လည်းကောင်း၊ မိမိ၏ခြေတော်ရင်းသို့ တူညီစွာ လာရောက်အလေးပြုခြင်းကို ခံယူလိုလေသည်။ မည်သူ့ကိုမျှ ဦးစားမပေးလိုချေ။

ထိုအချိန်၌ ပြင်သစ်ပိုင် မောရစ်သျှ ဂျွန်းမှ သံအဖွဲ့ရောက်ရှိမည့် သတင်းရသဖြင့် ဘိုးတော်ဘုရားက ပြင်သစ်တို့ ရောက်ရှိသည့် တိုင်အောင် အင်္ဂလိပ်သံအဖွဲ့က စောင့်ဆိုင်းနေစေလိုသည်။ မိုက်ကယ်ဆိုင်းကလည်း သဘောတူရလေသည်။

ထိုအချိန်က ပြင်သစ်ပြည်တွင် ပြည်သူ့အရေးတော်ပုံကြီး ပေါက်ကွဲခဲ့ရာ ပြည်သူလူထုက လူဝီဘုရင်နှင့် မိဖုရားကို ခေါင်းဖြတ်သတ်ပစ်ကြလေသည်။ ပြင်သစ်ဗိုလ်ချုပ်နပိုလီယန်က အီဂျစ်ပြည်ကို သွားရောက်တိုက်ခိုက်ရာ အင်္ဂလိပ်က အီဂျစ်ဘက်မှ ကူညီကာ ပြင်သစ်ကို မောင်းထုတ်ပေးခဲ့ရသည်။ မိုက်ကယ်ဆိုင်းက ဤအချက်များကို အိမ်ရှေ့မင်းသားသို့ ရန်ကုန်မြို့ဝန်မှ တစ်ဆင့် တင်ပြ၏။ လက်ရှိအခြေအနေ၌ အင်္ဂလိပ်နှင့် သင့်မြတ်ရေးလိုလားအပ်သည်ကို အိမ်ရှေ့မင်းကလည်း သဘောပေါက်ပြီး ဖြစ်သည်။

အင်္ဂလိပ်ဘုရင်ခံချုပ်က မြန်မာနန်းတွင်းရေးကို လေ့လာ၍ အကယ်၍ ထီးနန်းဆက်ခံရေး ပြဿနာများ ရှိနေပါက အင်္ဂလိပ်ဘက်ကို လိုက်လျောမည့် နန်းလျာကို အားပေးထောက်ခံရန်လည်း သံမှူးကို မှာကြားလိုက်သည်။ သို့သော် အမရပူရ၌ နန်းတွင်းအရှုပ်အထွေး ဘာမျှမရှိချေ။ ဘိုးတော်ဘုရားက အိမ်ရှေ့မင်းကို ထီးနန်းလွှဲထားသည်သာမက ထိုအိမ်ရှေ့မင်း၏ သားတော်စစ်ကိုင်းမင်းသားကလေးကိုပင် အိမ်ရှေ့မင်းကို ဆက်ခံမည့်နန်းလျာအဖြစ် သတ်မှတ်ပြီးဖြစ်သည်။ ထိုမျှမက စစ်ကိုင်းမင်းမှ ဖွားသော မြစ်တော် စကြောင်းသားကလေးအထိ သားစဉ်မြေးဆက် နန်းတက်ကြစေရန် ရည်သန်တော်မူသည်။ ဤအချက်ကို သာမန်အားဖြင့် ဘာမျှမဆန်းဟု ထင်ဖွယ်ရှိသော်လည်း ဘိုးတော်ဘုရားအားပုန်ကန်သော ညီတော်များ ရှိနေသည် မဟုတ်လော။ အလောင်းမင်းတရား၏ နန်းလျာစနစ်ကို လက်ညှိုးထိုးပြကာ ညီတော်သည်သားတော်ထက် အရေးကြီးကြောင်းကို မောင်းခတ်ပြောဆိုနေကြသည် မဟုတ်လော။ ဤသို့သော အခြေအနေ၌ ဘိုးတော်ဘုရားက ညီတော်ဆက်ခံရေး စနစ်ကို ယခုသာမကခေတ်အဆက်ဆက် ပယ်ဖျက်ကြောင်း ထင်ရှားရန် စကြမင်းကလေးကို ရင်ခွင်ပိုက်ပြခြင်း ဖြစ်လေသည်။

ဒေါက်တာထင်အောင်ရေးသော မြန်မာရာဇဝင်၌ ထိုအချိန်က အင်္ဂလိပ်သံမှူး၏ ကမ်းလှမ်းချက်တွင် အိမ်ရှေ့မင်းနှင့်ညီတော် တောင်ငူမင်းသားတို့ သင့်မြတ်မှု မရှိရာတွင် အင်္ဂလိပ်တို့က အိမ်ရှေ့မင်းဘက်မှ ကူညီရန် အသင့်ရှိကြောင်း။ အိန္ဒိယ ဘုရင်ခံချုပ်ကကြည်းတပ်-၂ ခုအိမ်ရှေ့မင်းသို့ စစ်ကူပေးမည်ဆို၏။ ထိုစစ်တပ်များ၏ ရိက္ခာနှင့်စရိတ် အရပ်ရပ်ကို မြန်မာမင်းက စိုက်

ထုတ်ပေးကမ်းရမည်ဆို၏။

တောင်ငူမင်း ဆိုသည်မှာ ဤစာအုပ်၌ ပါရှိသော (မောင်းထောင်နှင့်တောင်ငူ) အခန်းမှ မင်းသားပင် ဖြစ်သည်။ ခမည်းတော်က သူ့ကို အိမ်ရှေ့အရာမပေးဘဲ နောင်တော်ရွှေတောင်မင်းကို ရွေးချယ်ခဲ့ရာ မကျေနပ်၍ တောင်ငူမြို့တွင် ပုန်ကန်ရန် စီစဉ်ခဲ့သည်။ ထိုကိစ္စကို ခမည်းတော်ကိုယ် တိုင် တွေ့ရှိသဖြင့် သားတော်ကို အရာချကာ မင်းကွန်း၌နေစေသည်။ သူ့ကို မြောက်ပင့်ပေးသော မှူးမတ်တို့ကို ကွပ်မျက်သည်။

မိုက်ကယ်ဆိုင်းကိုယ်တိုင် တောင်ငူမင်းသား၏ မင်းကွန်းအနီး အိမ်တော်သို့ သွားရောက်နှုတ် ဆက်ခဲ့သည်။ မင်းသားမှာအရာကျကာ ချို့တဲ့နေ၍ ရွှေထွေးခံ တစ်ခုသာ ပြောင်လက်သော အသုံး အဆောင်ဟူ၍ တွေ့မြင်ခဲ့ရကြောင်း ရေးသားခဲ့သည်။ သို့သော် တောင်ငူမင်းသည် အလွန်သွက် လက်ရဲရင့်ဟန် ရှိသည်ဆို၏။

တောင်ငူမင်းသားကိုလည်း ခမည်းတော်ဘိုးတော်မင်းတရားကြီး ကိုယ်တိုင်ချိုးနှိမ်ပြီး ဖြစ်နေ ရာ အိမ်ရှေ့မင်းအတွက် အင်္ဂလိပ်အကူအညီမလိုချေ။ သူ့ကိုယ်တိုင် မြန်မာတပ်များ ဦးဆောင်ကာ ရခိုင်ပြည်သို့ လည်းကောင်း၊ တနင်္သာရီသို့လည်းကောင်း သွားရောက်တိုက်ခိုက်ဖူးသူဖြစ်၍ တောင်ငူ မင်း၏ အင်အားမှာ မည်သို့မျှ သူ့အတွက် မူလောက်စရာ မရှိခဲ့ချေ။

တောင်ငူမင်းသားသည် ဘိုးတော်မင်းတရားနတ်ရွာစံပြီး စစ်ကိုင်းမင်းနန်းတက်ချိန်တွင် ကွပ် မျက်ခံရလေသည်။

မည်သို့ဆိုစေ သံမှူးဆိုင်း ရောက်ရှိချိန်၌ နန်းတွင်းကွဲပြဲမှုများ ဘာတစ်ခုမျှ မတွေ့ရချေ။ အိမ်ရှေ့မင်းအား အင်္ဂလိပ်တို့က အကြောင်းမရွေးကူညီပါမည်ဟု တီးခေါက်ကြည့်ရာ၌လည်း ဘာမျှ စကားပြန်မရဘဲပြုံး၍သာ နေတော်မူသည်။

အင်္ဂလိပ်သံအဖွဲ့ ရောက်ရှိနေခဲ့သည်မှာ ၂ လကျော်ပြီဖြစ်၍ ဘုရင်နှင့်တွေ့ခွင့်ရရန် တိုက်တွန်း ရလေသည်။ ဘိုးတော်မင်းတရားထံ မိဖုရားကြီးနှင့် အိမ်ရှေ့မင်းတို့ ဝင်ရောက်ပြောဆိုကြ၏။

အိမ်ရှေ့ ။ ။ အင်္ဂလိပ်သံမှူးက နယ်မြေတောင်းဖို့ လာတာမဟုတ်ပါဘုရား။ ပြင်သစ်နှင့် သူတို့ မသင့်မြတ်ချိန်မှာ မြန်မာက ဘက်မလိုက်စေချင်တဲ့ သဘောပါပဲ။

ဘုရင် ။ ။ အေး...ငါကလည်း ဘက်လိုက်တာမှ မဟုတ်ဘဲ၊ ပြင်သစ်ဆီက လက်နက်ဝယ်ချင် တယ်၊ သူတို့ကိုလည်း မြန်မာပြည်မှာ လက်မခံချင်ပါဘူး။ တော်ကြာ နန်းတွင်း ရေးမှာ ဝင်ရုပ်နေဦးမယ်။

မိဖုရား ။ ။ မှန်ပါတယ်၊ ပြင်သစ်ကလည်း ကောင်းတာမဟုတ်ပါဘူး၊ ခမည်းတော်လက်ထက် တုန်းက ဒဂုံမှာ ပြင်သစ်လူရုပ်တစ်ဦးကို ကွပ်မျက်ခဲ့ရတယ် မဟုတ်လား။

ဘုရင် ။ ။ အေး...ဟုတ်သားပဲ ဘရူနို(Bruno) ဆိုတဲ့ ပြင်သစ်ကောင်က မွန်ဘက်က ဝင်တိုက်ပေးနေတယ်။

အိမ်ရှေ့ ။ ။ အမှန်တော့ သူတို့ နှစ်ဖက်စလုံးကို မြန်မာပြည်မှာ ခြေကုပ်စခန်း မပေးလိုပါဘူး၊ တခြားတရားဝင်ကုန်သွယ်ရေး အခွင့်များတော့ ပြုထိုက်ပါတယ်။

ဘုရင် ။ ။ အေး...မင်းတို့က အဲသလိုသဘောရလည်း ကောင်းတာပေါ့။ ငါတော့စစ်ကိုင်းဘက် ကို ဘုရားဖူးသွားစရာရှိတယ်၊ အပြန်တော့ သူတို့နှင့် တွေ့ကြတာပေါ့။

မိဖုရား ။ ။ သူတို့ခမျာလည်း အတော်ရက်ညောင်းနေကြပါပြီ၊ အားနာစရာပါပဲ။
မိုက်ကယ်ဆိုင်း၏မှတ်တမ်း၌ ဆက်လက်ရေးသားပါရှိသည်မှာ-

(၆) မုဆိုးဆတ်သားစားအံ့

အမရပူရနေပြည်တော်၌ စံမြန်းနေရစ်သော မင်းတရားကြီးသည် သားတော် ရခိုင်ပြည်သို့ စစ်ချီစဉ်အတွင်း စစ်နိုင်မည်မနိုင်မည်ကို များစွာစိုးရိမ်မကင်းဖြစ်မိသည်။ ယခင်က မိမိကြားဖူးသော ရှေးသိုက်စာဟောင်းများကိုလည်း ပြန်လည်သတိရမိသည်။ ၎င်းတို့ကား-

- (၁) ထီးပေါင်းကားတောင်၊ ညောင်ပင်ကြီးမှာ တပ်ရာနင်းသည်။ ဆောင်းတွင်း နင်းဝေဝေ၊ နွေတို့လည်းရောက်၊ နန်းသစ်ဆောက်၊ နှစ်ယောက်မင်းများနောင်-
- (၂) ဘိုးတော်တောင်ဝါး၊ ပက်ပါနားတွင် တိုင်းကားမြို့ကြီး တည်လတ္တံ့။
- (၃) ရခိုင်စိုးခြင်း၊ အနောက်မင်းလည်း ရောက်လတ္တံ့။
- (၄) တန်ခိုးကြီးစွာ စိန္တေယျာ၊ မဟာမုနိရောက်လတ္တံ့။
- (၅) မြို့တည်သနင်း၊ သည့်မင်းသည် ရန်ကင်းသက်ရှည် ဖြစ်လတ္တံ့။
- (၆) ဆဒ္ဒန်ဆင်မွန်၊ ရောဝဏ်လည်း၊ မိုးစွန်သိကြား ဆက်လတ္တံ့။
- (၇) စကြာတွင်ခြင်း၊ ထိုသည့်မင်းသည် မြေးရင်း မြစ်ညွန့်ပွားလတ္တံ့။

မင်းတရားကြီးသည် မြတ်စွာဘုရားဗျာဒိတ်ထားခဲ့သော ထိုစကား သိုက်စာများနှင့် အညီ ထီးပေါင်းကားအရပ်တွင် အမရပူရမြို့တော်သစ်ဆောက်နေပေပြီ။ ထိုအရပ်သည် (၁)တောင်သမန်၊ (၂)တောင်ကျဉ်း၊ (၃) တောင်ပုန်း၊ (၄) တောင်မြင့်ဟူသော တောင်လေးလုံးတို့ခြံရံလျက် ရှိ၏။ ဆောင်းတွင်း ရာသီ၌ များမတ်ဝန်ကြီး အစုံအညီနှင့် ညောင်ပင်ကြီးအောက်တွင် တိုင်ပင်စီမံကာ ဗိသုကာ လက်သမား၁၀၀ ကျော်သို့ တာဝန်လွှဲအပ်ခဲ့သည် မဟုတ်လော။ သို့ဖြစ်၍ ပထမ တဘောင်ကား မှန်ခဲ့လေပြီ။ အခြားသော သိုက်စာတို့ကား အသို့နည်း။ အယူတော်မင်္ဂလာအမတ် ကြီးကိုပင် ခေါ်ယူတော်မူသည်။

ဘုရင်။ ။ မောင်မင်း၊ ငါ၏ သားတော်ကြီး ချီတက်တော် မူသည်မှာလည်း ကြာချေပြီ။ ရှေးယခင် သိုက်စာဘောင်အရ (ရခိုင်စိုးခြင်း၊ အနောက်မင်းလည်းရောက်လတ္တံ့) ဟူသည့်အတိုင်း မှန်သော်ကောင်း၏။ သင်၏ အနုမာန ဉာဏ်မျက်စိဖြင့် ဤအရေးဆင်ခြင် လျှောက်တင်ပါလော့။

အယူတော်မင်္ဂလာက (သူငယ်တို့ နှုတ်ဝယ်တဖွဖွရွတ်နေကြသည့်) စနည်းတဘောင်မှာ-
ကေတုမတီ၊ ညာချီရင်သား
လွန်ကြီးပွားသည်။

ဘုရားကိုယ်တိုင် ကြွလတ္တံ့။

မုဆိုးဆတ်သား စားလတ္တံ့။

(ညာချီရင်သား) ဟူသည်မှာ မင်းတရားကြီး၏ လက်ယာရင်သားနှင့်တူတော်မူသော သားတော် အိမ်ရှေ့မင်းကို ဆိုလိုပါသည်။

(လွန်ကြီးပွားသည်) ဆိုရာ၌ ထိုသားတော်ချစ်သည် သီရိဓမ္မာသောကမင်း ကဲ့သို့ အာဏာ စက္ကဝတ္တိရာဇာ ဖြစ်ပါသည်။ ထိုမင်းက ရွှေခြေချင်းကို လူမပါဘဲ စေလွှတ်ကာ၊ ကာလနဂါးမင်းကို ဖမ်းဆီးချုပ်ခတ်ခဲ့ရမည်ဟု စေလွှတ်ခဲ့သည်။ ထိုအတိုင်းလည်း အောင်မြင်ခဲ့ဖူး၏။

(ဘုရားကိုယ်တိုင် ကြွလတ္တံ့) ဆိုသည်မှာ သားတော်ကြီးသည် သာသနာ့ ဒါယကာ မဟာဥပရာဇ်ဖြစ်သဖြင့် ဝိသုဒ္ဓါ နတ်ကိုယ်တော်များ၊ သရီရဓာတ်တော်ရှင်များသော်လည်းကောင်း၊ နိမိတ္တကိုယ်တော်စား ရုပ်ပွားဆင်းတုတော်များသော်လည်းကောင်း သားတော်ကြီးပင့်ဆောင်ရာသို့ ကြွလာတော်မူလတ်မည်။

(မုဆိုးဆတ်သားစားလတ္တံ့) ဆိုရာ၌ အရှင်မင်းတရားကြီးသည် မုဆိုးမင်းဆက် ဖြစ်ပါသည်။ ယခုစစ်တံခွန် ဖြန့်တော်မူသော သားတော်ကြီးကိုလည်း မုဆိုးဟု ဆိုပါသည်။ ဧညဝတီပြည်ကို တည်ထောင်သော မင်းတို့မှာ ဆတ်မျိုးဖြစ်ပါသည်။ ထိုဆတ်မျိုးတို့ကို လွယ်လင့်တကူ အာဏာ ပြုရုံနှင့် ကြီးစွာသော အောင်ခြင်းဖြစ်၍ မုဆိုးဆတ်သားစားလတ္တံ့ဟု ဆိုပါကြောင်းဘုရား။

ဘုရင် ။ ။ ဆတ်မျိုး မင်းဆက်တို့က ဧညဝတီပြည်ကို တည်ထောင်ကြောင်း အကျယ်သိလို သည် မောင်မင်း။

ဦးနိုး ။ ။ ဝေသာလီပြည်ကို ဘီလူးဖျက်ဆီးသည်ဖြစ်၍ ဧညဝတီမြို့ကို ဆတ်မသား(မာရာရ) မင်းက စတည်ထောင် မင်းပြုကြောင်းကို မဟာမိတ်ကတိုင်း ရာဇဝင်နှင့် ရာဇာ လင်္ကာရ ကျမ်းတို့၌လား ရှိပါကြောင်း။

ဘုရားပွင့်တော်မမူမီက ဝေသာလီပြည်တွင် သရဗန္ဓမင်းဆက် အဆုံးကာလ၌ မင်းနှင့်တကွ ပြည်သူများ ဘီလူးစား၍ သေကုန်ရာ မိဖုရားကြီးနှင့် သမီးတော်ရခိကမာလာတို့သာ ကျန်ရစ်သည်။

ထိုအချိန်က ဂစ္ဆပါ နဒီမြစ်တွင် ရေကြီး၍ ဆတ်မတစ်ကောင် မျောပါလာသည်။ ထိုဆတ် မသည် မြစ်ညာ၌ မျောက်ဖိုနှင့် သင့်မြတ်ရာမှ ပဋိသန္ဓေအရင့်အမာ ပါလာသည်။ ထိုဆတ်မသည် သေလာဂီရိကျောက်တောင်ခြေရင်း၌ တင်ရာတွင် သားဖွားရာလူအချို့ဘီလူးအချို့ပါဝင်သည်။ သူက မွေးသောသား ငရက္ခိုင်နှင့်သမီး ယက္ခနိတို့ကြောင့် ဝေသာလီပြည် ပျက်စီးခြင်းဖြစ်သည်။

မြစ်ညာတွင် အခြားဆတ်မတစ်ကောင်၏ ဖြစ်ရပ်ဆန်းတစ်ခုကလည်း ရှိပါသေးသည်။ ထို ဆတ်မသည် ကပ္ပိလဝတ်ပြည်မှ တောထွက်ကာ ရသေ့လုပ်နေသူ အာဂျူနနှင့် ရှေးရေစက် မကင်း၍ ညားကြရာ လူသားတစ်ယောက် ဖွားပါသည်။

ထိုသူငယ်ကို မုဆိုးသင်ကြီးအောင် ဆိုသူကမွေးစားကာ သူ့သမီးနှင့် ပေးစားပါသည်။ ဝေသာလီမြို့၌ ကြီးစိုးနေသော ငရက္ခိုင်မိသားစုဘီလူးတို့ကို ထိုသူငယ်က သတ်ဖြတ်သုတ်သင်ကာ (မာရာရ)အမည်နှင့် မင်းပြုလေသည်။ ဝေသာလီမြို့၌ မသေကျန်ရစ်သော မိဖုရားနှင့် သမီးတော် ရုစိတမာတို့ကို မိဖုရားမြှောက်ကာ ဆက်လက်စိုးစံပါသည်။ ဤကား ရခိုင်ပြည်၏ ဆတ်မျိုးမင်းဆက် ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပုံပါဘုရား။

မင်းနှင့် အမတ်တို့ ထိုသို့ ရခိုင်ရာဇဝင်အကြောင်း ပြောဆိုနေကြစဉ် (၁၁၄၅-ခု၊ ပြာသိုလပြည့် ကျော်တစ်ရက်တွင် ရခိုင်ပြည်ကို အလိုတော်ပြည့်ကြောင်း၊ မဟာမုနိ ရုပ်ပွားတော်ကို နေပြည်တော်သို့

ပင့်ရန် စီစဉ်နေကြကြောင်း) များကို အိမ်ရှေ့မင်းထံမှ သတင်းပို့လာ၏။ ခမည်းတော်ထံသို့ သတင်းကောင်း သဝဏ်လွှာကို ပို့လာသူမှာ (ရွှေတောင်သိခံကျော်ထင်)အမတ်တည်း။

ဘုရင် ။ ။ အို...အယူတော်မင်္ဂလာ။ ထူးခြားပါဘိတကား။ မောင်မင်း ရရှိခဲ့သော တဘောင်ကို အနက်ပြန်၍ ပြီးချိန်မှာပင် ခညဝတီပြည်ကြီးကို အောင်မြင်ခြင်းနှင့် မဟာမုနိ ရုပ်ရှင်တော်လည်း ကြွတော် မူလာမည်ဟု သံတော်ဦးတင်လွှာ ရောက်လာပေ သည်တကား။ မောင်မင်း၏ထွက်ချက်သည် မြေကြီးလက်ခတ်ဖြစ်ပေသည်။

ငွေ ၃ ပိဿာနှင့် ခါသာပိတ်အုပ် ၂ ဆုချတော်မူသည်။

ရခိုင်နိုင်အိမ်ရှေ့ မင်းသားကြီး ရွှေနတ်တောင်စေတီ ဖူးမြော်ပုံ

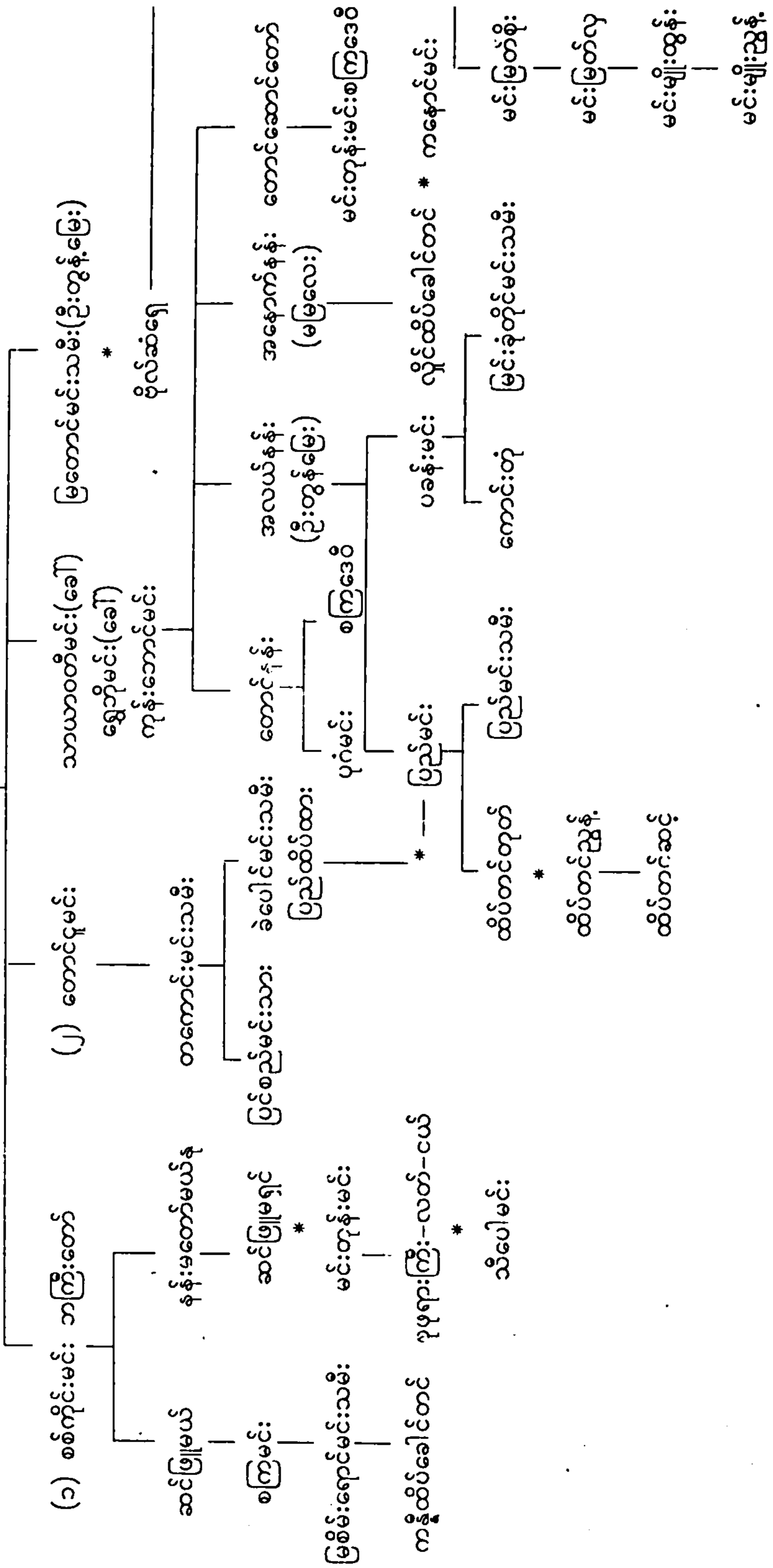
အိမ်ရှေ့မင်းသားအဖြစ် ဘိုးတော်မင်းတရားက ပထမချီးမြှင့်သောကံကျွေးဌာနမှာ ရွှေတောင် မြို့ဖြစ်သည်။ ထိုကြောင့် ရွှေတောင်မင်းဟုတွင်ခဲ့သည်။

ဘိုးတော်ဗဒုံမင်း အုပ်စိုးတော်မူစဉ် ၁၁၄၅ ခုနှစ်တွင် “ရွှေတောင်မြို့”ကို ဒိုင်စာရင်းဖွဲ့တော်မူ၍ သားတော်“မောင်အင်္ဂါ”ကို ဝန်ခန့်ထားရာ တစ်အိမ်လျှင် ၂-ကျပ် မျှသာ အခွန်ယူတော်မူသည်။ ထိုနောက် မျိုးမတ်တို့ကိုသာ ခန့်၍ရုံးသီးခြား ထားလေသည်။

သားတော် အိမ်ရှေ့မင်းသည် ရခိုင်ပြည်ကို ၁၁၄၆ ခုနှစ်တွင် တိုက်ခိုက်သိမ်းယူ၍ မဟာမြတ် မုနိဘုရားကို ပင့်ဆောင်တော်မူခဲ့ရာ ပန်းတောင်းမြို့ဆိပ်ကမ်းသို့ ဆိုက်ရောက်တော်မူ၍ ထိုသို့ဆိုက်ရောက် တော်မူစဉ် “ရွှေနတ်တောင်စေတီ” တော်အား သွားရောက်ဖူးမြော်ရာ အတိုင်းမသိကြည်ညိုတော်မူလှ သဖြင့် ကိုယ်တော်ပြည့် ရွှေသင်္ကန်းတော်ကိုလည်းကောင်း၊ ကုန်းတော်ရင်ပြင်ဝယ် တင့်တယ် ထူးဆန်း ခြူးပန်းခြူးနွယ်၊ အသွယ်သွယ်သော ရတနာတို့ဖြင့် ခြယ်လှယ်အပ်သော ရွှေပြာသာဒ်တော် ကိုလော်လည်းကောင်း၊ စောင်းတန်းလှေကားများစွာသော အာရုံခံတန်ဆောင်းကြီးတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဆောက်လုပ်တော်မူ၍ ပြီးစီးလေလျှင် ရင်ပြင်ကုန်းတော်ထက်၌ (၇)ရက်ပတ်လုံး အမျိုးမျိုးသော ပွဲလမ်း သဘင်တို့ကို ကျင်းပ၍ သာဓုအနုမောဒနာပြုသော အခမ်းအနား၌ ဘုရားဆုကို ပန်တော်မူသည်။

ထိုသို့ ပရိသတ်အစည်းအဝေးတွင် အိမ်ရှေ့မင်းစိတ်တွင် ဆင်ခြင်အောက်မေ့တော်မူသည်မှာ ငါ၏ ကုသိုလ်တော် အမျိုးမျိုးကို ဆိုးသွမ်းယုတ်မာသူတို့ မဖျက်ဆီးနိုင်သောငှာ၊ အစောင့်အရှောက် နှင့်ထားခဲ့မှ သင့်လျော်ချိန်မည်ဟု ကြံစည်၍ (ရွှေနတ်တောင် စေတီတော်နှင့်တကွ ငါ့ကောင်းမှုတော် အရပ်ရပ်ကို မည်သူဆက်လက်စောင့်ရှောက်လတ္တံ့နည်း) ဟု သုံးကြိမ်သုံးဖန်မေးပော်မူရာတွင် တစ် ယောက်သော လက်စွဲတော်သားသည် (အရှင်သား၊ ကျွန်တော်မျိုးစောင့်ရှောက်ရစ်ပါအံ့) ဟု လျှောက်လျှင် (ငါ အရှင်ကြောင့်ကြ၍ တောင့်တရာ ရပေသည်။ ဤနေ့မှ စ၍ ထိုလက်စွဲတော် သား၏ငယ်မည်ပျောက်ပ၍ “ငတ” ဟူသော အမည်တွင်စေ) ဟု မိန့်တော်မူပြီးလျှင် ငွေ၊ ရွှေ၊ ရတနာနှင့် များစွာသော သက်မဲ့ပစ္စည်းတို့ကိုလည်း ချီးမြှောက်ပေးကမ်း၍ ဘုရားရှင်၏ ဝေယျာဝစ္စ ကို ပြုစီမံသောငှာထို “ငတ”ကို ကျောက်စည်ခေါင်းလောင်းထိုး၍ လှူခဲ့ပြီးကာ မဟာမြတ်မုနိ ဘုရားကို ပင့်ဆောင်၍ နေပြည်တော် အမရပူရသို့ ဆန်တက်တော်မူလေသတည်း။

အိမ်ရှေ့မင်းကြီးမှ ဆင်းသက်သူများ

(၇) အင်္ဂလိပ်သံနှင့် ပြင်သစ်တမန်

ကျွန်တော်တို့ (Michael Symes) သံအဖွဲ့သည် မြင်ကွန်းမှ အမရပူရမြို့တော်သို့ ၁၁ နာရီ ခွဲရောက်၏။ အိမ်ရှေ့သခင်က ကျွန်တော်တို့ နက်ဖြန်ခါမှ လာမည်ထင်၍ ဘာမျှပြင်ဆင်ထားခြင်း မရှိချေ။ ထို့ကြောင့် လိုအပ်သော အစီအစဉ်များပြုလုပ်စဉ် ကျွန်တော်တို့ ခေတ္တစောင့်ဆိုင်းကြရ၏။ ရှေ့တော်သို့ ကျွန်တော်များ ဝင်သောအခါ၌ကား အစစအရာရာ ပြေလည်မြန်ဆန်ပေသည်။

အိမ်ရှေ့မင်း၏ သက်တော်မှာ ၃၉ နှစ်ဟူ၍သိရပါသည်။ အသက် ၃ နှစ်ခန့်ကလေးငယ် တစ် ဦးက သူ၏ ဒူးတော်ကို မှီကာ ရပ်နေသည်။ ခြေတော်ရင်း၌ ၇ နှစ်ခန့် သူငယ် ၂ ဦးထိုင်နေကြသည်။

အိမ်ရှေ့မင်းသည် ၀၀ဖိုင်ဖိုင် ဖြစ်သည်။ မျက်နှာတော်မှာ ခုံညားလျက် တစ်မျိုးပင် စိတ်ဝင် စားဖွယ် ဖြစ်သည်။ ခေါင်းပေါင်းဖြူ ဖော့လုံးနှင့် အင်္ကျီမှာလည်း အဖြူပင် ဖြစ်၏။ အင်္ဂလိပ်ဘုရင်ခံချုပ် ၏ နာမည်ကို စတင်မေးမြန်းတော်မူ၏။

အရေးပါသော အရာရှိပေါင်း ၂-ဦးခန့်နှင့် သူတို့၏ နောက်လိုက်များ အိမ်တော်ခန်းမ၌ ခစားလျက်ရှိကြသည်။ အိမ်ရှေ့မင်းက နိုင်ငံရေးပြဿနာများကို မမေးပါ။ အိန္ဒိယပြည်၏ အင်္ဂလိပ် ဘုရင်ခံချုပ် ကျန်းမာပါ၏လောဟု မေးခွန်းနှင့် ပတ်သက်၍-

သံမှူး ။ ။ မှန်လှပါ။ အင်္ဂလိပ်ဘုရင်ခံချုပ် (Marquis Wellesley) မြို့စားကြီးဝဲလက်စလီသည် ဘုန်းတော်ကြောင့် ကျန်းခံသာ၍ မာတော်မူကြောင်းပါ ဘုရား။

အိမ်ရှေ့ ။ ။ နာမည်က ဘယ်လိုတဲ့လဲ၊ မာကျစ်ဝဲလက်စတဲ့လား။

သံမှူး ။ ။ မာကွစ်ဆိုတဲ့ ပထမပိုင်းက သူ့နာမည်မဟုတ်ပါဘုရား။ ရာထူးအဆင့်အတန်းမျှ သာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒုတိယပိုင်းက သူပိုင်စားတဲ့ နယ်ပယ်အမည် ဝဲလက်စလီပါတဲ့ ဘုရား။

အိမ်ရှေ့ ။ ။ ငြော်-ဟုတ်ပြီ၊ ငါတို့ကို ရွှေတောင်မြို့စား ခေါ်သလိုပေပဲ။ မာကျစ်ဝဲလက်စတဲ့လား။

သံမှူး ။ ။ မာကွစ်-ဝဲလက်စလီပါတဲ့ ဘုရား။

အိမ်ရှေ့ ။ ။ အဲလေ၊ ကျုပ်လည်း အင်္ဂလိပ်စာ မသိတော့ကောင်းကောင်း မခေါ်တတ်ပါဘူး။ အဲဒီ အကြည်တော် ဘုရင်ခံချုပ်ကြီးထံ ကျွန်ုပ်က လက်ဆောင်တော်အဖြစ် မြင်း ၂ ကောင် ပေးပို့လိုပါတယ်။ ပုဂ္ဂိုလ်ရေးရာ အင်မတန်ချစ်ကြည်လေးစားခြင်း အထိမ်းအမှတ်ဖြစ်စေဖို့ လက်ဆောင်တော်ပါးခြင်းဖြစ်ကြောင်း ကောင်းစွာ တင်လျှောက်ပါဘိ။

သံမှူး ။ ။ ကောင်းလှပါသည်ဘုရား၊ အရှင်အိမ်ရှေ့မင်း၏ စေတနာကို ထင်ရှားစေပါမည် ဘုရား။ ကျွန်တော်များ ရွှေမြို့တော်ကို ရောက်သည်မှစ၍ ဆွေတော်မျိုးတော် အပေါင်းတို့တွင် အရှင်အိမ်ရှေ့မင်းသာလျှင် အင်္ဂလိပ်ဘုရင်ခံချုပ်အကြောင်းကို

စတင်မေးမြန်းချီးမြှင့်တော် မူခြင်းဖြစ်၍ ထူးခြား ဝမ်းမြောက်ဖွယ် ဖြစ်ပါသည် ဘုရား။

အိမ်ရှေ့ ။ ။ အသင်သံအမတ်များရဲ့ အလိုဆန္ဒအပေါင်းတို့ကို ဟောဒီရန်ကုန်မြို့စားကြီးက အစစအရာရာပြည့်စုံအောင် စောင့်ရှောက်ပေးလိမ့်မည်။ နောင်တော်ကြီးက လိုအပ် သလို ရွက်ဆောင်ပေးပါဘိ (ရန်ကုန်မြို့ဝန်၏ မယ်တော်မှာ အိမ်ရှေ့မင်း၏ နို့ထိန်း ဖြစ်ခဲ့၍ အိမ်ရှေ့မင်းက ဤသို့ ရင်းနှီးစွာ ပြောဆိုခြင်းဖြစ်သည်)။

အိမ်ရှေ့မင်းသည် ညီလာခံတစ်လျှောက်လုံးပင် ရွှင်ပျ ကြည်သာလျက် အင်္ဂလိပ်တို့ကို များစွာ မျက်နှာသာပေးခြင်း ထင်ရှား၏။ မာန်မာနဟူ၍ လုံးဝမကြုံတွေ့ရပါ။ ခမည်းတော်မင်း တရားကြီးနှင့် တွေ့စဉ်ကလိုပင် သံမှူးများကို နှစ်သက်ဖွယ်ရာ ပြောဆိုပါသည်။ မုန့်ပွဲနှင့် အဖျော် ယမကာများကို လူပျိုတော်များက ရိုသေကျိုးနွံစွာ လာရောက် ပေးကမ်းပါသည်။ ကွမ်းအုပ် ကိုမူ အိမ်ရှေ့မိဖုရားက အထူးပေးပို့ခြင်း ဖြစ်သည်ဟု အိမ်ရှေ့မင်းက မိန့်ဆိုပါသည်။

အထက်ပါ မှတ်တမ်းမှာ ရှင်ဘုရင်ဘိုးတော်ဦးဝိုင်း သားတော်ရွှေတောင်မြို့စား အိမ်ရှေ့မင်းသား ကြီးထံ ၁၀၀၂ ခုက အိန္ဒိယဘုရင်ခံချုပ်ထံမှ စေလွှတ်သော သံမှူးမိုက်ကယ်ဆိုင်၏ ကိုယ်တွေ့ ရေးသားချက်များ ဖြစ်သည်။

ထိုအချိန်က ဘိုးတော်မင်းတရားကြီးသည် မင်းကွန်းစေတီတော်ကြီး တည်ဆောက်ရေး၌ စိတ်ဝင်စား၍ နေပြည်တော် အမရပူရသို့ လုံးဝမပြန်ဘဲအုပ်ချုပ်ရေးကိစ္စ အဝဝကို သားတော်ရွှေတောင် မင်းထံလုံးဝလွှဲပြောင်းထားသည်။ အိမ်ရှေ့မင်း၌ အာဏာအပြည့်အစုံရှိသည်။ ဘုရင်ကနေပြည်တော်သို့ မပြန်သဖြင့် သီတင်းကျွတ်လကန်တော့ပွဲ ညီလာခံတွင် ရာပေလွင်ကိုသာ ကန်တော့ကြရ၏။

ထိုအချိန်က မင်းကွန်းကျွန်း တစ်နေရာတွင် အင်္ဂလိပ်သံအဖွဲ့အတွက် ယာယီတဲခန်းဆောက် လုပ်ပေးထားရာ ရန်ကုန်မြို့ဝန်၏ ဂေဟာနှင့် နီးစပ်လေသည်။ ထို့ကြောင့် မြို့ဝန်နှင့် သံမှူးတို့ မကြာခဏတွေ့ဆုံဆွေးနွေးခွင့်ရသည်။

သံမှူးဆိုင်၏ တာဝန်မှာ အင်္ဂလိပ်နှင့် ပြင်သစ်တို့သည် ဥရောပတိုက်၌လည်းကောင်း၊ အိန္ဒိယပြည်၌လည်းကောင်း၊ သင့်မြတ်မှုမရှိဘဲ တိုက်ပွဲများ ဖြစ်ပွားနေချိန်တွင် မြန်မာပြည်ကို ပြင်သစ်တို့က သိမ်းသွင်းသွားမည်ကို စိုးရိမ်လေသည်။ ထို့ကြောင့် အိန္ဒိယဘုရင်ခံချုပ် ဝဲစလိက မြန်မာနှင့် စိတ်ချရသော မဟာမိတ်စာချုပ်တစ်ခု ပြုလုပ်လို၏။ ၎င်းကို အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် (Subsidiary Alliance) ငွေအားလူအား ထောက်ပံ့ရေးစာချုပ်ဖြစ်လေသည်။ အင်္ဂလိပ်က လူအား စိုက်ကာ မြန်မာကငွေအားစိုက်ထုတ်ရန် ဖြစ်၏။ အမှန်အားဖြင့် အင်္ဂလိပ်တို့ ကွပ်ကဲဖွဲ့စည်းပေးသော စစ်တပ်ကို မြန်မာအစိုးရက ရိက္ခာငွေကြေးထောက်ပံ့ရမည်ဖြစ်သည်။ အင်္ဂလိပ်တို့သည် အိန္ဒိယ ပြည်မဟာရာဇာများနှင့် ထိုမူအတိုင်း အတော်အတန်စာချုပ်ပြီးစီးခဲ့လေပြီ။ ထိုစာချုပ်၏ အကျိုးမှာ အင်္ဂလိပ်များ ကာကွယ်လျက်ရှိသော နယ်မြေဘဝ၌ ပြင်သစ်တို့ဝင်ရောက်ခြယ်လှယ်ခြင်း ကင်းမဲ့ကာ စိတ်ချရသော ကြောင့်ဖြစ်၏။ မြန်မာတို့အနေဖြင့်လည်း ငွေရှင်ကြေးရှင်အဖြစ် အင်္ဂလိပ်တို့၏ လက်အောက်ခံ မဟုတ်ဘဲအပေါ်စီးဖြင့် လွတ်လပ်စွာ ပေါင်းသင်းဆက်ဆံနိုင်မည် ဖြစ်လေသည်။ ထိုမူသစ်ကို သံမှူးက အိမ်ရှေ့ရွှေတောင်မင်းသားကြီးမှ တစ်ဆင့် ဘိုးတော်မင်းတရားသို့ တင်ပြရ လေသည်။

အိမ်ရှေ့မင်းအနေဖြင့် အင်္ဂလိပ်နှင့် ပြင်သစ်တို့၏ အပြိုင်အဆိုင်အရေးတော်ပုံတွင် မည်သည့် ဘက်မျှ ပါဝင်လိုခြင်းမရှိဘဲလက်တွေ့နိုင်ငံခြားဆက်ဆံရေးပြေပြစ်မှုကို လိုလား၏။ ရခိုင်ပြည်ကို

မကြာမီက မိမိကိုယ်တိုင် သွားရောက်သိမ်းပိုက်ခဲ့ရာ အင်္ဂလိပ်နှင့် မြန်မာတို့မှာ ရခိုင်ပြည်၌ လည်းကောင်း၊ မဏိပူရနှင့် အာသံပြည်တို့၌လည်းကောင်း၊ နယ်နိမိတ်ချင်းဆက်စပ်နေသော အိမ်နီးချင်းဘဝသို့ ရောက်ရှိနေပြီဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် အင်္ဂလိပ်တို့နှင့်သာ ပြဿနာပေါ်ပေါက် ဖြေရှင်းဖွယ်ရာ ရှိသည်။ အာရှတောင်ပိုင်း၌ ပြင်သစ်ပိုင်နယ်များ မရှိသေး၍ ပြဿနာပေါ်ဖွယ်မရှိချေ။ ထို့ကြောင့် လက်တွေ့အားဖြင့် အင်္ဂလိပ်များနှင့်ဆက်ဆံရေး ပြေပြစ်သည်ကို မြန်မာအိမ်ရှေ့မင်းကလိုလားသည်။ ခမည်းတော်မင်းတရားကြီးကိုလည်း ဤအတိုင်း တိုက်တွန်းသည်။

ဘိုးတော်မင်းတရားကြီးအနေဖြင့်ကား ခမည်းတော်အလောင်းဘုရားနှင့် နောင်တော်ဆင်ဖြူရှင်မင်းတို့၏ ပိုင်နက်ဖြစ်သော အာသံပြည်မှ ယိုးဒယားနှင့် ယွန်းပြည်အထိ အုပ်စိုးသော ဧကရာဇ်မင်းအဖြစ် နိုင်ငံတကာ၏ လေးစားမှုကို ခံယူလိုလေသည်။ အင်္ဂလိပ်သည်လည်းကောင်း၊ ပြင်သစ်သည်လည်းကောင်း၊ မိမိ၏ခြေတော်ရင်းသို့ တူညီစွာ လာရောက်အလေးပြုခြင်းကို ခံယူလိုလေသည်။ မည်သူ့ကိုမျှ ဦးစားမပေးလိုချေ။

ထိုအချိန်၌ ပြင်သစ်ပိုင် မောရစ်သျှ ဂျွန်းမှ သံအဖွဲ့ရောက်ရှိမည့် သတင်းရသဖြင့် ဘိုးတော်ဘုရားက ပြင်သစ်တို့ ရောက်ရှိသည့် တိုင်အောင် အင်္ဂလိပ်သံအဖွဲ့က စောင့်ဆိုင်းနေစေလိုသည်။ မိုက်ကယ်ဆိုင်းကလည်း သဘောတူရလေသည်။

ထိုအချိန်က ပြင်သစ်ပြည်တွင် ပြည်သူ့အရေးတော်ပုံကြီး ပေါက်ကွဲခဲ့ရာ ပြည်သူလူထုက လူဝီဘုရင်နှင့် မိဖုရားကို ခေါင်းဖြတ်သတ်ပစ်ကြလေသည်။ ပြင်သစ်ဗိုလ်ချုပ်နပိုလီယန်က အိဂျစ်ပြည်ကို သွားရောက်တိုက်ခိုက်ရာ အင်္ဂလိပ်က အိဂျစ်ဘက်မှ ကူညီကာ ပြင်သစ်ကို မောင်းထုတ်ပေးခဲ့ရသည်။ မိုက်ကယ်ဆိုင်းက ဤအချက်များကို အိမ်ရှေ့မင်းသားသို့ ရန်ကုန်မြို့ဝန်မှ တစ်ဆင့် တင်ပြ၏။ လက်ရှိအခြေအနေ၌ အင်္ဂလိပ်နှင့် သင့်မြတ်ရေးလိုလားအပ်သည်ကို အိမ်ရှေ့မင်းကလည်း သဘောပေါက်ပြီး ဖြစ်သည်။

အင်္ဂလိပ်ဘုရင်ခံချုပ်က မြန်မာနန်းတွင်းရေးကို လေ့လာ၍ အကယ်၍ ထီးနန်းဆက်ခံရေး ပြဿနာများ ရှိနေပါက အင်္ဂလိပ်ဘက်ကို လိုက်လျောမည့် နန်းလျာကို အားပေးထောက်ခံရန်လည်း သံမှူးကို မှာကြားလိုက်သည်။ သို့သော် အမရပူရ၌ နန်းတွင်းအရှုပ်အထွေး ဘာမျှမရှိချေ။ ဘိုးတော်ဘုရားက အိမ်ရှေ့မင်းကို ထီးနန်းလွှဲထားသည်သာမက ထိုအိမ်ရှေ့မင်း၏ သားတော်စစ်ကိုင်းမင်းသားကလေးကိုပင် အိမ်ရှေ့မင်းကို ဆက်ခံမည့်နန်းလျာအဖြစ် သတ်မှတ်ပြီးဖြစ်သည်။ ထိုမျှမက စစ်ကိုင်းမင်းမှ ဖွားသော မြစ်တော် စကြောင်းသားကလေးအထိ သားစဉ်မြေးဆက် နန်းတက်ကြစေရန် ရည်သန်တော်မူသည်။ ဤအချက်ကို သာမန်အားဖြင့် ဘာမျှမဆန်းဟု ထင်ဖွယ်ရှိသော်လည်း ဘိုးတော်ဘုရားအားပုန်ကန်သော ညီတော်များ ရှိနေသည် မဟုတ်လော။ အလောင်းမင်းတရား၏ နန်းလျာစနစ်ကို လက်ညှိုးထိုးပြကာ ညီတော်သည်သားတော်ထက် အရေးကြီးကြောင်းကို မောင်းခတ်ပြောဆိုနေကြသည် မဟုတ်လော။ ဤသို့သော အခြေအနေ၌ ဘိုးတော်ဘုရားက ညီတော်ဆက်ခံရေး စနစ်ကို ယခုသာမကခေတ်အဆက်ဆက် ပယ်ဖျက်ကြောင်း ထင်ရှားရန် စကြာမင်းကလေးကို ရင်ခွင်ပိုက်ပြခြင်း ဖြစ်လေသည်။

ဒေါက်တာထင်အောင်ရေးသော မြန်မာရာဇဝင်၌ ထိုအချိန်က အင်္ဂလိပ်သံမှူး၏ ကမ်းလှမ်းချက်တွင် အိမ်ရှေ့မင်းနှင့်ညီတော် တောင်ငူမင်းသားတို့ သင့်မြတ်မှု မရှိရာတွင် အင်္ဂလိပ်တို့က အိမ်ရှေ့မင်းဘက်မှ ကူညီရန် အသင့်ရှိကြောင်း။ အိန္ဒိယ ဘုရင်ခံချုပ်ကကြည်းတပ်-၂ ခုအိမ်ရှေ့မင်းသို့ စစ်ကူပေးမည်ဆို၏။ ထိုစစ်တပ်များ၏ ရိက္ခာနှင့်စရိတ် အရပ်ရပ်ကို မြန်မာမင်းက စိုက်

ထုတ်ပေးကမ်းရမည်ဆို၏။

တောင်ငူမင်း ဆိုသည်မှာ ဤစာအုပ်၌ ပါရှိသော (မောင်းထောင်နှင့်တောင်ငူ) အခန်းမှ မင်းသားပင် ဖြစ်သည်။ ခမည်းတော်က သူ့ကို အိမ်ရှေ့အရာမပေးဘဲ နောင်တော်ရွှေတောင်မင်းကို ရွေးချယ်ခဲ့ရာ မကျေနပ်၍ တောင်ငူမြို့တွင် ပုန်ကန်ရန် စီစဉ်ခဲ့သည်။ ထိုကိစ္စကို ခမည်းတော်ကိုယ် တိုင် တွေ့ရှိသဖြင့် သားတော်ကို အရာချကာ မင်းကွန်း၌နေစေသည်။ သူ့ကို မြှောက်ပင့်ပေးသော မှူးမတ်တို့ကို ကွပ်မျက်သည်။

မိုက်ကယ်ဆိုင်ကိုယ်တိုင် တောင်ငူမင်းသား၏ မင်းကွန်းအနီး အိမ်တော်သို့ သွားရောက်နှုတ် ဆက်ခဲ့သည်။ မင်းသားမှာအရာကျကာ ချို့တဲ့နေ၍ ရွှေထွေးခံ တစ်ခုသာ ပြောင်လက်သော အသုံး အဆောင်ဟူ၍ တွေ့မြင်ခဲ့ရကြောင်း ရေးသားခဲ့သည်။ သို့သော် တောင်ငူမင်းသည် အလွန်သွက် လက်ရဲရင့်ဟန် ရှိသည်ဆို၏။

တောင်ငူမင်းသားကိုလည်း ခမည်းတော်ဘိုးတော်မင်းတရားကြီး ကိုယ်တိုင်ချိုးနှိမ်ပြီး ဖြစ်နေ ရာ အိမ်ရှေ့မင်းအတွက် အင်အားအကူအညီမလိုချေ။ သူ့ကိုယ်တိုင် မြန်မာတပ်များ ဦးဆောင်ကာ ရခိုင်ပြည်သို့ လည်းကောင်း၊ တနင်္သာရီသို့လည်းကောင်း သွားရောက်တိုက်ခိုက်ဖူးသူဖြစ်၍ တောင်ငူ မင်း၏ အင်အားမှာ မည်သို့မျှ သူ့အတွက် မူလောက်စရာ မရှိခဲ့ချေ။

တောင်ငူမင်းသားသည် ဘိုးတော်မင်းတရားနတ်ရွာစံပြီး စစ်ကိုင်းမင်းနန်းတက်ချိန်တွင် ကွပ် မျက်ခံရလေသည်။

မည်သို့ဆိုစေ သံမှူးဆိုင် ရောက်ရှိချိန်၌ နန်းတွင်းကွဲပြေမှုများ ဘာတစ်ခုမျှ မတွေ့ရချေ။ အိမ်ရှေ့မင်းအား အင်အားအကူအညီမလိုဟု တီးခေါက်ကြည့်ရာ၌လည်း ဘာမျှ စကားပြန်မရဘဲပြုံး၍သာ နေတော်မူသည်။

အင်အားသံအဖွဲ့ ရောက်ရှိနေခဲ့သည်မှာ ၂ လကျော်ပြီဖြစ်၍ ဘုရင်နှင့်တွေ့ခွင့်ရရန် တိုက်တွန်း ရလေသည်။ ဘိုးတော်မင်းတရားထံ မိဖုရားကြီးနှင့် အိမ်ရှေ့မင်းတို့ ဝင်ရောက်ပြောဆိုကြ၏။

အိမ်ရှေ့ ။ ။ အင်အားသံမှူးက နယ်မြေတောင်းဖို့ လာတာမဟုတ်ပါဘုရား။ ပြင်သစ်နှင့် သူတို့ မသင့်မြတ်ချိန်မှာ မြန်မာက ဘက်မလိုက်စေချင်တဲ့ သဘောပါပဲ။

ဘုရင် ။ ။ အေး...ငါကလည်း ဘက်လိုက်တာမှ မဟုတ်ဘဲ၊ ပြင်သစ်ဆီက လက်နက်ဝယ်ချင် တယ်၊ သူတို့ကိုလည်း မြန်မာပြည်မှာ လက်မခံချင်ပါဘူး။ တော်ကြာ နန်းတွင်း ရေးမှာ ဝင်ရှုပ်နေဦးမယ်။

မိဖုရား ။ ။ မှန်ပါတယ်၊ ပြင်သစ်ကလည်း ကောင်းတာမဟုတ်ပါဘူး၊ ခမည်းတော်လက်ထက် တုန်းက ဒဂုံမှာ ပြင်သစ်လူရှုပ်တစ်ဦးကို ကွပ်မျက်ခဲ့ရတယ် မဟုတ်လား။

ဘုရင် ။ ။ အေး...ဟုတ်သားပဲ ဘရူနို(Bruno) ဆိုတဲ့ ပြင်သစ်ကောင်က မွန်ဘက်က ဝင်တိုက်ပေးနေတယ်။

အိမ်ရှေ့ ။ ။ အမှန်တော့ သူတို့ နှစ်ဖက်စလုံးကို မြန်မာပြည်မှာ ခြေကုပ်စခန်း မပေးလိုပါဘူး၊ တခြားတရားဝင်ကုန်သွယ်ရေး အခွင့်များတော့ ပြုထိုက်ပါတယ်။

ဘုရင် ။ ။ အေး...မင်းတို့က အဲသလိုသဘောရလည်း ကောင်းတာပေါ့။ ငါတော့စစ်ကိုင်းဘက် ကို ဘုရားဖူးသွားစရာရှိတယ်၊ အပြန်တော့ သူတို့နှင့် တွေ့ကြတာပေါ့။

မိဖုရား ။ ။ သူတို့ခမျာလည်း အတော်ရက်ညောင်းနေကြပါပြီ၊ အားနာစရာပါပဲ။
မိုက်ကယ်ဆိုင်၏မှတ်တမ်း၌ ဆက်လက်ရေးသားပါရှိသည်မှာ-

(၂) ကမ္ဘာနှင့် စကြာ

ကျွန်တော်တို့သည် ခေတ်ပညာတတ်များအနေဖြင့် စကြာမင်းနှင့်ပတ်သက်သမျှသော အယူအဆတို့ကို အထင်သေးတတ်ကြသည်။ (ဗုဒ္ဓဘာသာမင်းစကြာ)စာအုပ်ရေးသူ ဆရာဦးပေါ်ဦးက ကျွန်ုပ်တို့ ဘုရင်မရှိသည့်နောက် လူမျိုးနှင့်စာပေပါ အောက်တန်းသို့ ရောက်မှန်းမသိ ရောက်သွားသဖြင့် ယခုခေတ် ကာလပေါ် မြန်မာများသည် အဖိုးတန်သော သိုက်တဘောင်များကို အယုံအကြည်ကင်းမဲ့ကြလေသည်။ ၎င်းတို့က အယုံအကြည်မရှိသော်လည်း အတိတ်နှင့်ပစ္စုပ္ပန်ကာလအားဖြင့် တိုင်းပြည်၏ အဖြစ်အပျက်များကို ဝေဖန်ကြည့်လျှင် ရှေးပညာရှိကြီးများ စုဆောင်းထားရှိခဲ့သော ကိန်းခန်းများ အလွန်မှန်ကန်နေသည်ကို စာပေလိုက်စားသူတိုင်း သိရှိနိုင်ပါသည်ဟု မိန့်ဆိုခဲ့သည်။ သူ့အနေဖြင့် ပတ်ဝန်းကျင်အခြေအနေကို သဘောမကျစေကာမူ မြန်မာ့ရိုးရာ အယူအဆတို့ကို စွဲမြဲဆုပ်ကိုင်လျက် ရှိလေသည်။

မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ ကျွန်ုပ်တို့ မြန်မာများနှင့်တကွ ကမ္ဘာသူကမ္ဘာသားအပေါင်းတို့သည် စကြာဝဠာကြီးအတွင်း၌ မှီတင်းနေထိုင်လျက်ရှိသည်ကိုကား မည်သူမျှ ငြင်းဖွယ်မရှိ။ သိပ္ပံပညာရှင်များလည်း လက်ခံပြီးဖြစ်၏။ သို့တပြီးကား စကြာဝဠာနှင့် ခြုံ၍ ငုံ၍ သုံးသပ်တတ်သော အတွေးအခေါ်များလည်း ရှိသင့်ပေသည် မဟုတ်လော။ ထိုသို့ ရှိသင့်ရှိနိုင်သည့်အားလျော်စွာ မြတ်စွာဘုရား၏ စက္ကတတ္တိသုတ်နှင့် သုဒဿနသုတ်တို့တွင် စကြာမင်းသီဝရီ ထင်ရှားပါရှိနေရာ ခေါ်မနှင့် ရောမအဘိဓမ္မာဆရာကြီးများထက်ပင် အရှေ့တိုင်း ဦးနှောက်ရှင်တို့က ကြိုတင် ထိုးထွင်းသိမြင်ပြီးဖြစ်နေသည် မဟုတ်ပါလော။ ဤအချက်သည် ဂုဏ်ယူဖွယ် မဟုတ်ပါလော။

စကြာဝဠာကြီး ရှိနေသဖြင့် ထိုလောကကြီးတစ်ခုလုံးကို နယ်လှည့် ကြည့်ရှုအုပ်ချုပ်နိုင်ရန် စကြာယာဉ်ပျံလည်း ရှိရပေမည်။ ထိုစကြာယာဉ်ပျံကို (ရောက်စေ ပျောက်စေ)ဟု မျက်လှည့်ဆရာလို မန်းမှုတ်ခေါ်ယူခြင်းမဟုတ်ဘဲ အဘယ်ပုံ ဆောက်လုပ်သည်ကို အသေးစိတ် ဖော်ပြပါရှိ၏။ ယခုအခါ ရုရှားနှင့် အမေရိကန်တို့၌ ဆောက်လုပ်သော ဂြိုဟ်တုများ စကြာယာဉ်ပျံများ အမျိုးမျိုး ပေါ်ပေါက်လျက်ရှိချေပြီ။ လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်း ၃၀၀၀ ကျော်က ရေးဆွဲသော စကြာယာဉ်ပျံကို ယခုခေတ် အင်ဂျင်နီယာများက ပြန်ရယ်ပြုမည်မထင်ပါ။ အမေရိကန်က နောက်ဆုံးဆောက်လုပ်ခဲ့သော စကိုင်းလက်ခေါ် အာကာသ သုတေသနယာဉ်နှင့် တူညီချက်များ ပါရှိမည်မလွဲချေ။

သုဒဿနစကြာမင်းသည် ဘုရားမပွင့်မီ ပေါ်ပေါက်ခဲ့သဖြင့် လက်လှမ်းမမီ ရှိစေကာမူ အာသောကကဲ့သို့သော စကြာမင်းကား လက်ရှိ သာသနာသက္ကရာဇ်အတွင်း၌ ပေါ်ပေါက် ကြုံတွေ့ခဲ့ကြသည်မဟုတ်လော။

မြန်မာမင်းအပေါင်းတို့သည် ပုဂံခေတ်မှစ၍ ထိုမင်းကို စံနမူနာယူကာ အုပ်ချုပ်ခဲ့ကြရာ ဘုရားစောင်းတန်း ပန်းချီတို့၌ သူ့အား မြန်မာမင်းမြောက်တန်ဆာတို့နှင့် ဆင်ယင်ခြယ်မှုန်းလေ့ ရှိ၏။ သူ့ကို မဇ္ဈိမတိုင်းသားဟူ၍ပင် အမှန်အတိုင်း နားမလည်ကြတော့ဘဲ ရှေးမြန်မာမင်းတစ်ပါး ဟု ယခုတိုင် မြန်မာများက ယူဆလျက်ရှိကြပေသည်။ အာသောကမင်းကြီးကို ကမ္ဘာကျော် အင်္ဂလိပ် စာရေးဆရာကြီး ဝဲလ်(H.G Wells)ရေးသော ရာဇဝင်စာအုပ်၌ ချီးကျူးဖော်ပြသည်ကား-

ဘီစီသက္ကရာဇ် ၂၆၄-ခုတွင် ကမ္ဘာ့ရာဇဝင်၌ အကြီးကျယ်ဆုံး မင်းတစ်ပါးဖြစ်သော အာသောကသည် အိန္ဒိယတစ်ပြည်လုံးကို စိုးမိုးခဲ့သည်။ သူလွမ်းမိုးရာ နယ်ပယ်သည် အာဖဂန် နိစဟန်နယ်မှ မဒရတ်အထိ ဖြစ်သည်။ သူသည် စစ်ပွဲအမျိုးမျိုးကို အောင်နိုင်ပြီးချိန်တွင် စစ်ဝါဒကို အလိုအလျောက် စွန့်ပယ်ခဲ့သူဖြစ်ရာ ထိုသို့သော ဘုရင်မျိုး ကမ္ဘာ့သမိုင်းတွင် သူတစ်ပါးသာရှိသည်။

သူ၏ နောက်ဆုံးတိုက်ပွဲသည် ဘီစီ ၂၂၅-ခု၌ ကလိင်္ဂပြည်တွင် ဖြစ်ခဲ့၏။ စစ်မြေပြင်၌ မြင် တွေ့ရသော ရက်စက်မှု၊ ရမ်းကားမှုတို့သည် သူ့အား စစ်ဝါဒကို စက်ဆုပ်စေ၏။ ယခုတိုင် အခိုင်အမာရှိနေသော အာသောကကျောက်တိုင်တို့၌ သူသည် အောင်နိုင်မှုကို စစ်တိုက်ခြင်းဖြင့် မလုပ်တော့ဘဲ သာသနာရေးနှင့်သာ ရှာကြံတော့မည်ဟု ကြေညာ၏။ ထို့နောက် အသက်ထက်ဆုံး ဗုဒ္ဓသာသနာတော် ဖြန့်ဖြူးရေးကို အားထုတ်တော်မူခဲ့သည်။

သူ၏ ကျယ်ပြန့်သောနိုင်ငံတော်သည် သူ့လက်ထက်၌ ငြိမ်းချမ်းသာယာ၏။ သဘောထား ကြီးစွာဖြင့် ထိရောက်သောအုပ်ချုပ်ရေးကို ပေးစွမ်းနိုင်၏။ သာသနာပြုမင်းပင်ဖြစ်သော်လည်း တစ်ယူသန်မဟုတ်ချေ။ သူသည် လူဝတ်ကြောင် ဥပါသကာဘဝမှ နောက်ပိုင်းတွင် သင်္ကန်းဝတ်သွား သည်။ ရှင်ဘုရင်ဖြစ်သော်လည်း လောကီနှင့် လောကုတ္တရာကို သမမျှတစွာ ပူးတွဲအားထုတ်နိုင် ကြောင်းကို သူ့အတ္ထုပ္ပတ္တိက သက်သေခံ၏။ သမာဓိ၊ သမာဝါယမ၊ သမာအာဇီဝစသော တရား တော်အတိုင်း သူကျင့်သုံးသည်။

အာသောကမင်းလက်ထက်၌ အိန္ဒိယပြည်တွင် ရေတွင်း ရေကန်တူးခြင်း၊ အရိပ်အာဝါသ ကောင်းသော သစ်ပင်စိုက်ပျိုးခြင်းစသော စီမံကိန်းများကို အကြီးအကျယ် အနံ့အပြား အကောင် အထည်ဖော်လေသည်။ ဆေးရုံနှင့် ပန်းခြံကြီးများလည်း ဖွင့်ပေးသည်။ အလှူဒါနနှင့် ပေးကမ်း စွန့်ကြဲရေးအတွက် ဝန်ကြီးဌာနတစ်ခု သီးခြားထားရှိ၏။ ဆေးဖက်ဝင်သောသစ်ပင်တို့ စိုက်ပျိုးရေး ကိုလည်း အားပေး၏။ တိုင်းပြည်အစွန်အဖျား၌နေသော တောင်တန်းသားတို့၏ တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးရေး အတွက်လည်း ဝန်ကြီးရုံးရှိ၏။ အမျိုးသမီး ပညာသင်ကြားရေးအတွက်လည်း ရန်ပုံငွေထားရှိ၏။ စာသင်ကျောင်းများ ဖွင့်လှစ်ကာ (ဘဝရည်မှန်းချက်) သင်တန်းပေးစေသော ဘုရင်မှာလည်း ကမ္ဘာ့ ရာဇဝင်၌ သူပင် ပထမဖြစ်လေသည်။

ဗုဒ္ဓ ရဟန်းတော်တို့ကိုလည်း ပရိယတ္တိ အားထုတ်နိုင်ကြစေရန် ကြီးစွာသော အထောက်အပံ့ ကို ပေး၏။ မြတ်စွာဘုရား၏ မုက္ခပါဌ်တော်မှ လူကိုင်း သိနားလည်လွယ်သော ဟောကြားချက် တို့ကို ကျောက်စာထွင်းထုကာ နိုင်ငံတော်အနှံ့အပြား စိုက်ထူထားရှိခဲ့ရာ ယနေ့တိုင် ၃၅ ခု ကျန်ရှိ နေသေး၏။ ကမ္ဘာအရပ်ရပ်သို့ ဗုဒ္ဓသာသနာပြု ရဟန်းတော်များ စေလွှတ်သည်။ သီဟိုဠ်သို့ သွားသူများက ဗောဓိပင်ကို ပြန့်ပွားစေခဲ့သည်။

လူသတ္တဝါတို့၏ အဓိကလိုအပ်ချက်တို့ကို ရှင်ဘုရင်အနေဖြင့် ပေးကမ်းနိုင်ရန် ၂၈ နှစ်သော သူ၏ နန်းသက်အတွင်း အထူးကြိုးစားခဲ့သည်။ ကမ္ဘာ့ရာဇဝင်၌ ဘုရင်မျိုးစုံတို့အကြောင်းကို လေ့လာ နိုင်ကြ၏။ ပဒေသရာဇ်၊ ဧကရာဇ်စသဖြင့် ထောင်သောင်းသော မင်းဆက်တို့သည် အပြည်ပြည်၌

အုပ်စိုးကြသည်။ သို့သော် ထိုမင်းအပေါင်းတို့တွင် အာသောကသည်သာလျှင် တစ်ခုတည်းသော ကြယ်ပွင့်ပမာ တောက်ပြောင်လျက် ရှိနေသည်။ ရှားပြည် ဗောလဂါမြစ်ဝှမ်းမှ ဂျပန်ပြည်အထိ သူ့ နာမည်ကို ဂုဏ်ပြုလျက်ပင် ရှိနေ၏။ တရုတ်ပြည်-တိဗက်ပြည်နှင့် အိန္ဒိယပြည်တို့သည် အာသောက ကို မဟာဘွဲ့တပ်ကာ သူ့အမွေကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ကြ၏။ အိန္ဒိယအနေဖြင့် ဗုဒ္ဓ အယူကို ပယ်သော်လည်း သူ့ကို လေးစားခြင်း၌ကား မလျော့ပါးချေ။ ပြင်သစ်ပြည်၏ ကေရာဇ် ချာလီမိန်းနှင့် အရှေ့ဥရောပဘုရင် ကွန်စတင်တိုင်တို့သည် ဥရောပတိုက်တွင် အထူးနာမည်ကြီးသူများ ဖြစ်၏။ သို့သော် ကမ္ဘာသူ ကမ္ဘာသားတို့က သူတို့ထက်ပို၍ အာလောကကို မေတ္တာပို့ကြလေသည်။

ဤကား ထိပ်သီး အနောက်ပညာရှိကြီးက သီရိဓမ္မာသောကမင်း၏ တန်ဖိုးကို ပုံမှန်အကဲ ဖြတ်ပုံ ဖြစ်၏။ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့၌ တစ်ကမ္ဘာလုံး၏ ကောင်းကျိုးကို ဗုဒ္ဓလမ်းစဉ်အရ သယ်ပိုးရန် အစီအစဉ်များ ရှိခဲ့သည်။ အာသောက သာသနာပြုရဟန်းတို့သည် ကမ္ဘာမြေပုံ မပေါ်သေးသော ထိုခေတ်က အနောက်တွင် ခေါ်မပြည်နှင့် အီဂျစ်ပြည်အထိ ရောက်ခဲ့သည်။ အရှေ့၌ တရုတ်ပြည်၊ ဂျပန်ပြည်အထိ ရောက်ခဲ့သည်။

အာသောကမင်းနှင့် မရှေးမနှောင်း ယောနကခေါ် ခေါ်မပြည်၌ ပေါ်ပေါက်သော အလိတ် ဇင်းထားမင်းကိုလည်း စကြာအဆင့်အဟန်း၌ သတ်မှတ်သင့်၏။ မြေပုံများ မပေါ်သေးသော ထိုခေတ်က သူသည် ဇာတိနယ်မြေ (မက်စီးဒိုးနီးယား) (ယခု သမ္မတ တီတိုးပြည်)မှ စစ်ချီထွက်ခဲ့ ရာ အီဂျစ်ပြည်မှ ပါကစ္စတန်ပြည်အထိ နိုင်ငံတော် ကျယ်ပြန့်ခဲ့သည်။ ကမ္ဘာ့ရာဇဝင်၌ ပထမ ကြုံတွေ့ရသော အကြီးကျယ်ဆုံး အင်ပါယာကြီးပေတည်း။ သူ၏အကြီးတော်မှာ ကမ္ဘာကျော် ခေါ်မ ပညာရှိကြီး အရစ္စတိုတဲ ဖြစ်သည်။ ပါရှားခေါ် အီရန်ပြည်ကို အနိုင်ရချိန်၌ အရှေ့နှင့်အနောက် ချစ်ကြည်ရေးလက်ထပ်ပွဲများ အကြီးအကျယ်ဆုံး ကျင်းပခဲ့သည်။ သူက ပါးရှားဘုရင်၏ သမီးတော် ကို ယူ၍ သူ၏ရဲဘော်ဇွန်ပီတို့ကလည်း ထိုပြည်သူများကို လက်ထပ်သည်။ ထိုနောက် သူ၏ စစ်သည်တော် ၃ ထောင်ခန့်တို့လည်း စုပေါင်းလက်ထပ်ပွဲများကျင်းပရာ အလိတ်ဇင်းထားက မင်္ဂလာ လက်ဆောင်များ စေ့ငအောင် ပေးကမ်းသည်။ ရာဇဝင်ဆရာ ပတူးတပ်က ထိုပွဲသည် (ဥရောပနှင့် အာရှတို့၏ တရားဝင် မင်္ဂလာဆောင်)ဟု ခေါ်ဆို၏။ စစ်တွင်းကာလ၌ ပလက္ကာယ ပြုလုပ်ခြင်း မဟုတ်ဘဲ မယားမှတ်သားမှတ် ပေါင်းသင်းဆက်ဆံခြင်းဖြစ်၍ ချီးကျူးဖွယ်ပင်။

ထိုခေတ်က ပထဝီဝင်တွင် ကမ္ဘာသည် မလုံးဘဲ ပြားသည်ဟု ယူဆကြဆဲပင်။ တိုင်းပြည် ဆိုသည်မှာ မိမိတို့၏မြို့နယ်ကို ခေါ်ဆိုခြင်းဖြစ်၍ မျိုးချစ်စိတ်မပေါ်သေးဘဲ (မြို့ချစ်စိတ်)သာ ရှိကြလေသည်။ အလိတ်ဇင်းထားမင်း ချီတက်ရာမှ ကမ္ဘာမြေပြင် အဘယ်မျှ ကျယ်ပြန့်လျက် လူမျိုး အသီးသီးက ဘယ်သို့နေတိုင်ကြပုံကို သိရှိကာ ကမ္ဘာ့ဗဟုသုတ စတင်ဆည်းပူးနိုင်ကြလေသည်။ ထို့ကြောင့် သူ့လက်ထက်မှစ၍ ကမ္ဘာကို ခြုံငုံရေးသားသော ရာဇဝင်များ၊ ပထဝီဝင်များ စတင် ထွက်ပေါ်လာသည်။ အီဂျစ်ပြည်တွင် သူ့ကို အမှတ်တရ မြို့တည်ရာ(အလိတ်ဇင်းဒရီးယား)ဟု ခေါ် တွင်၏။ ထိုမြို့သို့ အာသောကမင်း စေလွှတ်သော ဗုဒ္ဓရဟန်းဝော်များ ရောက်ရှိ တရားပြသည်။ မြို့ကြီး ပြကြီးတို့၏အင်္ဂါရပ်ဟုဆိုအပ်သော ပိဋကတ်ကိုကြီးများ၊ ပြတိုက်ကြီးများသည် ထိုမြို့၌ အကြီးအကျယ်ဆုံး ဖြစ်ခဲ့သည်။

အလိတ်ဇင်းထားမင်းကို ပြည်သူအများက နယ်ချဲ့ဟု မမြင်တော့ဘဲ ဘုန်းတန်ခိုး ထူးခြားသော ကမ္ဘာလှည့်ဘုရင်ဟု ချီးကျူးလေးစားကြသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာလောက၌ စကြာမင်းဟုခေါ်သော ကန်နို ရင်တို့နှင့် တန်းတူပင် ဖြစ်လေသည်။ သူသည် မြန်မာဘုရင် မင်းတရားရွှေထီးကဲ့သို့ အရက်သောက်

လွန်ကြူးသဖြင့် ငယ်ရွယ်စဉ် ၃၃ နှစ်ကပင် ကွယ်လွန်ခဲ့သည်။ ဥပုသ်စောင့်တတ်သော စကြာမင်းမျိုး မဟုတ်ပါချေ။

စာရေးဆရာ မောရစ်ကောလစ်က သူရေးသော (ရခိုင်ဘုရားကြီး)စာအုပ် နောက်ဆုံးအခန်း တွင် မြန်မာတို့၏ ရှေးဟောင်းစကြာဝါဒကို ခေတ်သစ် အရှေ့အနောက် စကြာမင်းတို့အကြောင်းနှင့် နှိုင်းယှဉ်ဝေဖန်ထားပုံမှာ စိတ်ဝင်စားဖွယ်ပင်။ ထိုသို့ သုံးသပ်ချက်ကို နိုင်ငံရေးအဘိဓာန်သဖွယ် မထင်မှတ်ဘဲ အပျင်းပြေသဘောမျှသာဟု ယူဆသင့်၏။

(၁) အေဒီ ၁၅၀၀-ခုတွင် အာရှသို့ ပင်လယ်ခရီးသွားရာမှ အာဖရိကတောင်ပိုင်းလမ်းကို ပေါ်တူဂီတို့ စတင်တွေ့ရှိခဲ့၏။ ရောမမြို့ရှိ ခရစ်ယာန်ဂိုဏ်းချုပ်ကြီးက (အာရှကမ္ဘာတစ်ခြမ်း၌ ပေါ်ဘူဂီတို့ တာဝန်ခံယူကာ ခရစ်တော်ဝါဒ ဖြန့်ဖြူးစေ)ဟု တာဝန်အပ်နှင်းခဲ့သည်။ အနောက် ကမ္ဘာတစ်ခြမ်းကို စပိန်ပြည်သို့ လိုင်စင်ပေးသနားခဲ့သည်။

ပေါ်တူဂီတို့သည် အာရှသို့ ရောက်ရှိသော ပထမ အနောက်နယ်ချဲ့များ ဖြစ်သည်။ ဂိုအား မြို့ကိုဗဟိုပြုကာ အာရှ၌ ခြေကုပ်စခန်းများဖွင့်ခဲ့ရာ သီဟိုဠ်၊ ရခိုင်၊ မုတ္တမ၊ မလက္ကား၊ ဂျာကာတာ၊ ကိုချင်အထိ ကျယ်ပြန့်ခဲ့သည်။ သူတို့ဘုရင်ခံချုပ်နှင့် ဂိုဏ်းအုပ်တို့က ဂိုအားမြို့မှအုပ်ချုပ် ညွှန်ကြား ခဲ့သည်။ နှစ်တစ်ရာခန့် ကြီးပွားခဲ့ရာမှ (သူခိုးလက်က သူဝှက်လှ)ဆိုသကဲ့သို့ သူတို့လက်မှ ဒတ်ချ် တို့က အားလုံး လုယူသိမ်းပိုက်ခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် ရောမ သံဃာရာဇာကြီးက ခရစ်ယာန် စကြာမင်း အဖြစ် အာရှကိုလွှမ်းမိုးရန် စီမံကိန်းကြီးမှာ ပျက်ပြားလေတော့သည်။

(၂) ထိုအချိန် ၁၆၃၀ အေဒီ၌ ရခိုင်ဘုရင် သီရိသုဓမ္မာက စကြာမင်းဖြစ်လိုစေနှင့် ဥပုသ် ရက်ရှည် မစောင့်နိုင်တော့ဘဲ အောက်လမ်းဆေးဝါး ဖော်စပ်မှီဝဲရာမှ နတ်ရွာစံခဲ့သည်။ သို့လျှင် ထို ခေတ်က ခရစ်ယာန်နှင့် ဗုဒ္ဓဘာသာ စကြာမင်းစီမံကိန်း (၂)ရပ်စလုံး ပျက်ပြားခဲ့သည်။

ဘုရင်ဂျီဂိုဏ်းဝင် ခရစ်ယာန်တို့၏ စကြာအိပ်မက်မှာ အစကတည်းက အခြေခံချို့တဲ့နေ၏။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် သာသနာရေးကိစ္စ၌ အာရှက ဥရောပထက် ဝါကြီးခဲ့သည်။ ပွင့်ခဲ့ပြီးသော ဘုရား ၃ မျိုး (၁) ဗုဒ္ဓ၊ (၂) ခရစ်တော်၊ (၃) မိုဟာမက်တို့မှာ အားလုံး အာရှတိုက်သားများ ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ဘုရားတစ်ဆူမျှ မပွင့်ခဲ့ဖူးသော ဥရောပ ဘုရင်ဂျီဂိုဏ်းဝင်တို့က အာရှ၌ သာသနာပြု စကြာရှင်လုပ်လိုခြင်းမှာ (နွားရှေ့ ထွန်ကျူး)သကဲ့သို့ ရှိ၏။ ၎င်းပြင် အာရှသည် ဥရောပထက် လူဦးရေ ပိုမိုများပြား၏။ သူတို့အားလုံးကို ဒိဋ္ဌိဟုခေါ်ကာ မိမိအကြိုက်ကို လိုက်စေရန် မလွယ် ကူချေ။

ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့အနေနှင့် ခရစ်ယာန်များထက် ကမ္ဘာကို မိမိတို့ဘက်သို့ သိမ်းသွင်းနိုင်သော အခြေခံများ ပိုမိုပြည့်စုံ၏။ ၎င်းတို့လည်း ဂိုဏ်းကွဲနေစေကာမူ အိန္ဒိယ၊ တရုတ်၊ ဂျပန်နှင့် အာရှ တောင်ပိုင်းနိုင်ငံတို့သည် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များ ဖြစ်ကြလေသည်။ သို့သော် လက်နက်အင်အား မရှိ ခြင်း၊ ထိုအင်အားမျိုးကို အလိုမရှိ၍လည်းကောင်း၊ ထိုစကြာအိပ်မက်သည်လည်း အကောင်အထည် မပေါ်ခဲ့ပေ။

(၃) နယ်ချဲ့လောက၌ ပေါ်တူဂီကို ဒတ်ချ်တို့က ကိုက်ထုတ်ပြီးနောက် ဒတ်ချ်ကို တစ်ဖန် အင်္ဂလိပ်တို့က အနိုင်ကျင့်ပြန်၏။ အင်္ဂလိပ်တို့သည် ကမ္ဘာအရပ်ရပ်၌ သူတစ်ပါးနယ်မြေကို သိမ်း ပိုက်ခဲ့ရာ(ဗြိတိသျှအင်ပါယာတွင် နေမဝင်)ဟု ကြွားခဲ့သည်။ အရှေ့၊ အနောက် ကမ္ဘာပတ်ချာလည် တွင် သူတို့ပိုင်နယ်မြေများရှိရာ တစ်နယ်၌ နေဝင်သော် နောက်တစ်နယ်၌ နေထွက်ချိန် ဖြစ်နေ၏။ ထို့ကြောင့် အင်္ဂလိပ်ဘုရင်သည် ပါလီမန်က ခန့်အပ်သော လခစားတစ်ဦး ဖြစ်၍ တန်ခိုးလွှဲပေးပါ၍

မရှိသော်လည်း နယ်မြေအကျယ်အဝန်းကိုထောက်ကာ စကြာမင်းဟု ခေါ်နိုင်ပေသည်။

(၄) ဂျပန်ကလည်း ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အတွင်း၌ ယာယီစကြာမင်း ဖြစ်လိုက်သေးသည်။ သူပိုင် နယ်များတွင် (၁)ကိုရီးယား (၂) တရုတ်ပြည်ကမ်းရိုးတန်း (၃) မန်ချူး (၄) ဖိလစ်ပိုင် (၅) အင်ဒိုချိုင်းနား (၆) အင်ဒိုနီးရှား (၇) မာလာယု (၈) မြန်မာပြည်တို့ ပါဝင်သည်။ ထို့ကြောင့် စကြာမင်း ဖြစ်ရန် လိုအပ်သော ဆန္ဒမဲထက် ပို၍ပင်နေ၏။ ၆ နိုင်ငံလောက်ပိုင်လျှင်ပင် အရွေးခံနိုင်ပေသည်။

ဂျပန်သည် အာရှမှ အနောက်နယ်ချဲ့များကို မောင်းထုတ်မည်ဟူသော ရည်ရွယ်ချက်တစ်ခု တည်းဖြင့် တိုက်ခဲ့သော် စစ်နိုင်ဖွယ်ရှိ၏။ အထက်ပါနိုင်ငံများကို သူက စောစောစီးစီး သိမ်းပိုက် နိုင်ခဲ့၍ စစ်အတွင်း၌ပင် အခြေခိုင်အောင် ဖန်တီးချိန်ရခဲ့ပေသည်။ သို့သော် သူက အမေရိကန်ကို ရန်စဉ်းကြံကာ စစ်ထဲသို့ဝင်ခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် သူ့အတွက် စစ်မျက်နှာနှစ်ခု တစ်ပြိုင်တည်း ဖွင့်ခြင်း ဖြစ်သည်။ မနိုင်သောဇာတ်ထုပ်ကို သူကိုယ်တိုင် စတင်ခင်းကျင်းခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

ဂျပန်သည် ဗုဒ္ဓဝါဒကို ဦးထိပ်ထား၍ စစ်တိုက်ခြင်းမဟုတ်။ ၁၉၄၂-ခု မန္တလေးကို သိမ်းပြီး မဟာမြတ်မုနိဘုရားကို အလေးပြုခြင်းလည်းမရှိ။ ဖက်ဆစ်ဝါဒကိုပင် ကျင့်သုံးလေသည်။ အိုးစည် ဗုံမောင်းဖြင့် ထွက်ကြိုသော မြန်မာတို့အား နိပုန်စကြာရှင်တို့က ပါးရိုက်လွှတ်ခဲ့သည်။

ခေတ်မီနိုင်ငံဖြစ်သော ဂျပန်တို့သည် ခေတ်မီလက်နက်များ ထုတ်လုပ်တိုက်ခိုက်ခြင်းဖြင့် စကြာမင်းဖြစ်ရန် ရည်ရွယ်ခဲ့လေသည်။ သို့သော် သူ့ထက်ခေတ်မီသော အမေရိကန်က အဏုမြူ လက်နက်နှင့် ပြန်ချသောအခါ ဂျပန်တို့၌ တုံ့ပြန်ရန် စကြာလက်နက်လည်းမရှိ ဖြစ်နေခဲ့ပေသည်။

(၄) လူဦးရေအများဆုံးနိုင်ငံဟုဆိုသော တရုတ်ပြည်မှ အဘယ်ကြောင့် စကြာမင်းမထွက် သနည်းဟု မေးဖွယ်ရှိ၏။ တရုတ်ပြည်ကို မန်ချူးဘုရင်များ 'စိုးစံချိန်က ခေတ်မီနိုင်ငံအဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲရန် အခွင့်ကောင်းကြုံခဲ့သည်။ ထိုအခွင့်ကို ယူခဲ့ပါလျှင် ဂျပန်တို့ထက် နှစ် ၁၀၀ ပိုစောကာ ခေတ်မီနိုင်ငံဘဝသို့ ရောက်ရှိနေပေမည်။ တရုတ်ဘိုးတော်ကြီး ကွန်ဖြူရှပ်၏ မိသားစုတရားများကို အခြေပြုကာ စည်းရုံးရေး လုပ်နိုင်ပေသည်။ သို့သော် ထိုအခွင့်ကောင်းများ လက်လွှတ်ခဲ့သည်။

(၅) ၁၂ ရာစုခေတ်တွင် တစ်ကမ္ဘာလုံး မွန်ဂိုမြင်းခွာသံများဖြင့် သိမ်သိမ်တုန်အောင် ရုရှတိုက်နှင့် အာရှတိုက်ကြီး နှစ်ခုစလုံးကို လွှမ်းမိုးခဲ့သော ကုဗလေခန်နှင့် ဂျင်ဂစ်ခန်မင်းဆက်တို့သည် စကြာမင်း ဖြစ်နိုင်ကြပေသည်။ သူတို့၏ မိသားစုအုပ်ချုပ်ရေးစနစ်သည်လည်း သိပ်သည်းပေသည်။ သို့သော် မွန်ဂိုတို့၌ ယဉ်ကျေးမှုအခြေခံ ဘာမျှမရှိဘဲ ကျွဲကျောင်းသား နွားကျောင်းသား ဘဝမှ စစ်နိုင်သူများ ဖြစ်လေသည်။ ထို့ကြောင့် တရုတ်ပြည်ကို သိမ်းပိုက်ကာ မွန်ဂိုမင်းဆက် ထူထောင်ရင်း အထက်တန်းကျကျ စားဝတ်နေရေးတို့ကို တရုတ်များထံမှ သင်ယူကာ စည်းစိမ် ယစ်မှုးနေကြလေ သည်။

(၆) ဥရောပမှ ဟစ်တလာသည် ဖက်ဆစ်ဝါဒ ခေါင်းဆောင်ဖြစ်၍ စကြာဝါဒနှင့် ပြဒါးတစ် လမ်း သံတစ်လမ်း ဖြစ်နေပေသည်။ ဂျာမနီသည် လွန်ခဲ့သော စစ်အတွင်းက ဂျပန်လောက်ပင် နယ် မချဲ့နိုင်ခဲ့ချေ။ ဥရောပတိုက်မှ ပေါက်ဖွားသော ခေါင်းဆောင်တစ်ဦးအနေဖြင့် ဟစ်တလာသည် ဥရောပတိုက်၏ ထောက်ခံမှုကို ရခဲ့သူမဟုတ်ချေ။ ထို့ကြောင့် သူ့အဖို့ တက်လမ်းမရှိသော ဘဝ တွင် ဖက်ဆစ်တို့၏ သွားရာလမ်းကို မြန်းရရှာလေသည်။ ဟစ်တလာ၏ အလံသည် စကြာပုံသဏ္ဍာန် ပင်ဖြစ်လျက် (Swastika)ဟု ခေါ်၏။ သို့သော် ဖြောင့်တန်းသော စကြာမဟုတ်ဘဲ ကောက်ကွေး သောစကြာပုံ ဖြစ်နေ၏။

(၃) ဗုဒ္ဓရာဇာ

(ဗုဒ္ဓရာဇာ၊ မင်းစကြာသိုက်)ခေါ် စာအုပ်၌ ပါရှိသော စကြာမင်းမှာ ကုန်းဘောင်ခေတ်တွင် သူ၏ဘထွေးတော် သာယာဝတီမင်းက ကွပ်မျက်ခြင်းခံရသော ညောင်ရမ်းမြို့စား စကြာမင်းသားကလေးကို ရည်ညွှန်းသည်။ ရေးသူ ဆရာဦးပေါ်ဦးက (ခေတ်ကာလအလျောက် ပေါ်ပေါက်လျက်ရှိသော နေလ ဂြိုဟ်သွား ကိန်းခန်းများဖြင့် တိုက်ဆိုင်ရေးသားစီရင်ပါသည်)ဟု ဆို၏။

သိုက်တဘောင်ဆိုသည်မှာ လူသူအပေါင်းတို့၏ ဆင်းရဲမှု၊ ချမ်းသာမှုစသည်တို့ကို ရာဇဝင် ဖြစ်ရပ်များနှင့် တိုက်ဆိုင်ကြည့်ရှုကာ မည်သို့မည်ပုံ ကြုံတွေ့ကြရမည်ကို ပညာရှိများက ကြိုတင် ဟောပြော ညွှန်ကြားချက်များဖြစ်၏။ ရှေးမြန်မာမင်းများသည် ထိုကိစ္စတို့၌ များစွာယုံကြည်ကြ သည့်အတိုင်း ပြည်ရေးပြည်ရာကိစ္စများကို ဖြေရှင်းရာ၌ စနည်းတဘောင်များ လေ့လာကာ လိုအပ် သောယတြာများ ပြုလုပ်စမြဲပင်။

မြန်မာတို့သာမက အာရှတောင်ပိုင်း ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်ဖြစ်သော ယိုးဒယား၊ မွန်၊ ရခိုင်တို့သည် လည်း ကိန်းခန်းတဘောင် လိုက်စားကြသည်ကို သူတို့၏သမိုင်းတွင် ကြုံတွေ့ရ၏။

သို့သော် ဘုရင်များမရှိသည့်နောက် ကျွန်ဘဝ၌ လူမျိုးနှင့်စာပေပါ အောက်ကျနောက်ကျ ဖြစ်ခဲ့ရာ နောင်လူမြန်မာများသည် သိုက်တဘောင်တို့ကို တန်ဖိုးထားခြင်းနည်းပါးလာ၏။ လိုက်စား သူတို့အဖို့ ထိုစာပေတို့သည် မှန်ကန်သည်သာများသဖြင့် ဂရုမစိုက်ဘဲ မနေနိုင်ကြကုန်သည်သာ ဖြစ်၏။

ဆရာဦးပေါ်ဦးကဲ့သို့ မြန်မာမှု လေ့လာသူများရှိသဖြင့် ကျေးဇူးတင်ဖွယ် ဖြစ်၏။ ယခုအခါ၌ သူလို သိုက်သမိုင်းနှင့်ပတ်သက်၍ ရေးတတ်ပြောတတ် အဓိပ္ပာယ်ကောက်တတ်သူများ အလွန်ပင် ရှားနေချေပြီ။ ရှေးမြန်မာကြီးတို့သည် သိုက်သမိုင်းတို့၌ မွေ့လျော်လျက် သူတို့ ဦးနှောက်များလည်း တဘောင် စနည်းများအရ လှုပ်ရှားခဲ့ကြသည်။ ဗုဒ္ဓတရားကို အခြေခံသော ကိန်းခန်းများဖြစ်၍လည်း ခေတ်ကောင်းဖော်၍ လူကောင်းစိုးမိုးရေးကို မျှော်မှန်းအားပေးသော သဘောရှိလေသည်။

မြန်မာများ စကြာမင်းလောင်း မျှော်ခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ ဆရာဦးပေါ်ဦး၏ အဘော်ကား- (မြန်မာတို့သည် သီပေါဘုရင် ပါတော်မူပြီးနောက် ထီးကျိုးစည်ပေါက် ခေတ်ဆိုးကျရောက်ချိန် မှစ၍ “ကုန်းဘောင် နေမျိုး၊ သတိုးမပျက် မုဆိုးဆက်ဖြစ်သော ဗုဒ္ဓရာဇာ စကြာမင်းလောင်း ပေါ် လာဦးမည်”ဟု မိရိုးဖလာ မျိုးချစ်စိတ်ရှိသူတို့က ယနေ့တိုင် သာသနာပြုမင်းကို မျှော်ဆဲ ရှိကြလေ

သည်။ (သာသနာတော်တစ်ဝက်၊ မင်းကောင်းတစ်ဆက်)ဆိုသော စကားအရလည်း ဘုရားသာသနာ တစ်ဝက်ရောက်သောအခါ သာသနာပြုမင်း ကေနပေါ်လာရမည်ဟု ယုံကြည်သူတို့က ဗုဒ္ဓရာဇာ မင်းလောင်းကို မျှော်လင့်တောင့်တ၍ နေကြလေသည်။ ကေနပေါ်လာရမည်ဟုလည်း ယုံကြည်ကြ၏။

သေ-သတ်-အဋ္ဌ-နဝ-သင်္ချာ
စွန်းကောဇာတွင်၊ မိစ္ဆာလွမ်းမိုး
စက်ရောင်ညှိုး
မုဆိုးပွဲကြီး သိမ်းလိမ့်မည်။
ပွဲကြီးသိမ်းလျှင်၊ ဘုန်းမီးနေလ
ထီးနန်းရ၊ ဗုဒ္ဓရာဇာ
ဘွဲ့မည်သာနှင့်
စကြာမင်းလောင်းပေါ်လိမ့်မည်။

(ဗုဒ္ဓရာဇာ) ဆိုသည်မှာ ဘုရားဆုပန်သော မင်းကို ဆိုလိုသည်။ ဥပမာ ဦးအောင်ဇေယျသည် ဘုရားဆုပန် သာသနာပြုဘုရင်ကြီးဖြစ်၍ အလောင်းဘုရားဟု ခေါ်တွင်ခဲ့ရာ သူလိုမင်းမျိုးကို ဗုဒ္ဓရာဇာ ဟု ခေါ်နိုင်၏။

ထို့ပြင် ဘဒ္ဒကမ္ဘာ၌ ဘုရား ၅ဆူ ပွင့်ပြီးနောက် နောင်အခါ ပွင့်တော်မူလတ္တံ့သော ဗျာဒိတ်ရ ဘုရားလောင်း ရင့်မာ တစ်ကျိပ်တွင် နောက်ဆုံးဖြစ်သော အလောင်းတော်ကား အနော်ရထာမင်းစော ဖြစ်သည်ဟု ရာဇဝင်သမိုင်းများတွင်လာ၏။ ပုဂံ ရွှေစည်းခုံသပိုင်း၌ ပါရှိသည်ကား-

မေတ္တောရာမ-ပသောနနှင့်
စသည်ဘုရား၊ ထိုဆယ်ပါးတွင်
နောက်ဆုံးလျှင်၊ သိမြင်နော်ရထာ။

မြန်မာပြည်၌ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ အရည်းကြီးဝါဒကို ချိုးဖောက် ဖျက်ဆီး၍ ဗုဒ္ဓဝါဒသာသနာ ရေသောက် မြစ်တွယ်အောင် ပထမဆုံးဆောင်ရွက်သူကား အနော်ရထာမင်းကြီးပင် ဖြစ်သည်။

ထို့ပြင် အလောင်းစည်သူ၏ ဆုတောင်းကျောက်စာ၌လည်း သူသည်(ဝေနေယျအကျိုးအတွက် သံသရာတည်းဟူသော ပင်လယ်ကြီးကို ဖြတ်ကျော်သောတံတားကြီး ဆောက်လိုကြောင်း ထိုတံတားကြီး သည် နိဗ္ဗာန်တံခါးဝသို့ ရောက်မည်) စသည်ဖြင့် ပါရှိရာ သူသည်လည်း ဘုရားဆုပန်ပေသည်။

(ဗုဒ္ဓဗောဓိ၊ ရဇ္ဇတိတိ ဗုဒ္ဓရာဇာ)ဟူသည့်အတိုင်း ဘုရားဆုပန်ဆင်သော မင်းမျိုးကို ဘုရားလောင်း ဟု ခေါ်ဆိုနိုင်ရာ မင်းတုန်းမင်းတရားကြီးကိုလည်း ဗုဒ္ဓရာဇာဟု ဆိုနိုင်သည်။

(တစ်နည်းအားဖြင့် ဗုဒ္ဓဂုဏ်၊ ရဇ္ဇတိတိ၊ ဗုဒ္ဓရာဇာ)အရာ ဂုဏ်တော် ၉-ပါးကို အာရုံပြု၍ နေ့စဉ် ပုတီးစိပ်သောမင်းမျိုးကိုလည်း ဗုဒ္ဓရာဇာ ခေါ်နိုင်၏။

(အခြားတစ်နည်းကား ဗုဒ္ဓေါဝါဒ၊ ရဇ္ဇတိ၊ အနဝတ္တတိတိ-ဗုဒ္ဓရာဇာ)ဟု ဆို၏။ ဗုဒ္ဓဝါဒဆို သည်မှာ လက်ဝဲလည်း မဟုတ်၊ လက်ယာလည်း မဟုတ်၊ မဇ္ဈိမပဋိပဒါ အလယ်လမ်းဖြစ်လေသည်။ ထိုလမ်းကို လိုက်နာကျင့်ကြံပါက ဣဒ္ဓိတန်ခိုးအမျိုးမျိုးနှင့် ပြည့်စုံနိုင်၏။ ဤသို့သော ဘုရား၏ အဆုံးအမတော်ကို လိုက်နာသူသည်လည်း ဗုဒ္ဓရာဇာမည်၏။

ကတ္တိပါရွှေအိတ်နှင့်
ရေဆိပ်မှာ သေဟန်ဆောင်
စောဦးထိပ်ခေါင်

ရာကျော်လျှင် ဖောင်တော်စီးပါလိမ့်
စောပုမောင်ကြီး

ဤအတိတ်တဘောင်ကို ယုံကြည်ကြသော ပထမဂိုဏ်းဝင် သူတော်စင်အပေါင်းတို့က မျှော်လင့်
တောင့်တနေကြသော ဗုဒ္ဓရာဇာ မင်းစကြာကား အမရပူရမြို့တည် ဗဒုံမင်းခေါ် ဘိုးတော်ဘုရား၏
မြစ် - ဖန်နန်းရှင် သားချစ် ညောင်ရမ်းမြို့စား မင်းသားကလေးသည်ပင် စကြာမင်းလောင်းဖြစ်မည်ဟု
မျှော်လင့်လျက် ရှိနေကြလေသည်။

ဤသို့ ဗုဒ္ဓရာဇာ မြန်မာဘုရင်ကို မျှော်လင့်တောင့်တကြခြင်း၏ လိုရင်းပဓာနမှာ သာသနာ
ပြုစုရေးနှင့် တိုင်းပြည် ပြုစုရေးပင် ဖြစ်သည်။ ယခင် ကျွန်ခေတ်၌ အင်္ဂလိပ်တို့သည် ဘဒ္ဒကမ္ဘာပျက်
မှပင် မြန်မာပြည်မှ ထွက်ကြမည်ဟု တစ်ထစ်ချ ယုံမှတ်ကြသူများပင် ရှိခဲ့သည်။ ထိုသူတို့က
အနောက်တိုင်းယဉ်ကျေးမှုစသည်တို့ကိုသာ အထင်ကြီး၍ မြန်မာသိုက်စာကိန်းခန်းတို့ကို အလကား
အဓိပ္ပာယ်မရှိဟု ထင်မြင်ခဲ့ကြသည်။ သို့သော် သူတို့ မျက်မှောက်၌ပင် မြန်မာပြည်၌ ကောလိဓာတ်
ဆိုက်သောအခါ -

ခဏစိုးကာ၊ သူမိစ္ဆာ
ဆိုက်ရာ ကြွက်ကျား ကိုက်လိမ့်မည်။

အထက်ပါ တဘောင်အတိုင်း မိစ္ဆာအင်္ဂလိပ်တို့သည် မြန်မာပြည်တွင် နှစ် ၁၀၀ ပင် မကြာဘဲ
ကြွက်ဗမာနှင့် ကျားရှမ်းတို့ ကိုက်သောကြောင့် ပြေးရချေပြီ။ ယခုအခါ လွတ်လပ်သော ပြည်သစ်ကြီး
တွင် မိမိ၏ရိုးရာ တရားဓမ္မတို့နှင့် ကိုက်ညီသောမင်းများ အုပ်စိုးနိုင်ချေပြီ။ ကျွန်ခေတ်က အထင်
သေးခံရသော တဘောင်များအတိုင်းပင် အစဉ်တစိုက် ဖြစ်ပေါ်နေသည် မဟုတ်လော။

ကုန်းဘောင်ခေတ်တစ်ခုလုံးနှင့်ပတ်သက်သော ဘုရားသိုက်စာသည်ကား -

၁၃-ပူးမင်းကြီးသား၊ ရွှေထိဘွား
သားမြတ်ခြင်္သေ့ ဖြစ်လိမ့်မည်။
၁၄-သားခြင်္သေ့ကျော်၊ ဂုဏ်ထင်ပေါ်
ဆွေတော်ချင်းချင်း နိမ့်လိမ့်မည်။

ဤသိုက်စာ၌ ပူးမင်းကြီးသားဆိုသည် ဖန်နန်းရှင် (ဘကြီးတော်)ပူးမင်း သောကြာ သားတော်
ကို ရည်ညွှန်းသည်။ သားမြတ် ခြင်္သေ့ကား အင်္ဂါသားဖြစ်လျက် ၁၁၇၄-ခု၊ သီတင်းကျွတ်လပြည့်ကျော်
(၇)ရက်တွင် ဆင်ဖြူမယ်မိဖုရားမှဖွားသော သားတော်ညောင်ရမ်းမင်းသားကို ဆိုလိုသည်။ ဖွားတော်
မမူမီ ငလျင် ပြင်းထန်စွာလှုပ်ခြင်း၊ ကသစ်ပင်မှရေထွက်ခြင်းစသော အတိတ်နိမိတ်ကြီးများ ပြလေ
သည်။ သားတော်ဖွားမြင်ပြီး(၇)ရက်ကြာသော် မယ်တော် နတ်ရွာစံတော်မူသည်။ ထိုအခါ ခမည်းတော်
ဖန်နန်းရှင်က ဝမ်းကွဲနှမတော် မြတောင်မင်းသမီးအား ထိုသားတော်ကလေးကို ဆက်လက် စောင့်ရှောက်
စေခဲ့သည်။

ဘိုးတော်မင်းကလေးသည် မြစ်တော်ကို အလွန် ချစ်မြတ်နိုးတော်မူသဖြင့် ညောင်ရမ်းမြို့ကို
အပိုင်စား ပေးတော်မူသည်။ ထို့ပြင် မြပုခက်ယာဉ်ပြုလုပ်၍ ခမည်းပေးလိုရာဘဏ္ဍာတော်မှ ငွေရှစ်သိန်း
ထုတ်ပြီး ဦးပေါ်ဦး ကြီးကြပ်ကာ ယိုးဒယားသို့ သွားရောက်ဝယ်စေဟု အမိန့်ပေးခဲ့ဖူးသည်။

ယခုအခါ မြန်မာပြည်အတွင်းရှိ ပုတီးဂိုဏ်းစသည်တို့က လာလိမ့်မည်ဟု မျှော်လင့်
တောင့်တနေကြသော စကြာမင်းသည် ဤစကြာမင်း ဖြစ်လေသည်။

(သားခြင်သော့ကျော်၊ ဂုဏ်ထင်ပေါ်)ဟု ဆိုရာ၌ ထိုအင်္ဂါသားသည် ဘုန်းရှင် ကံရှင်ဖြစ်၍ တိုင်းပြည်တွင် ဂုဏ်သတင်း ကျော်စောသည်ကို ဆိုလို၏။ (ဆွေတော်ချင်းချင်း နှိမ်လိမ့်မည်)ဆိုသည် ကား ဘထွေးတော် သာယာဝတီမင်းလက်ထက်တွင် တော်လှန်ပုန်ကန်ရန် ကြံစည်သည်ဟုဆိုကာ သက္ကရာဇ် ၁၂၀၀-ပြည့် တန်ခူးလပြည့်ကျော် (၆)ရက်နေ့တွင် စကြာမင်းကလေးကို ကတ္တီပါရွှေအိတ် စွပ်၍ ရေဆိပ်မှာ ဖျောက်ဖျက်ကွပ်မျက်တော်မူသည်ကို ဆိုလိုသည်ဟု သိုက်စာအဓိပ္ပာယ် မှတ်ယူရမည်။ ဆွေတော်ချင်း နှိမ်ချိုးသည်ကို ရည်ညွှန်းခဲ့လေသည်။ ကွပ်မျက်ခံရသော ထိုနှစ်တွင် အောက်ပါ တဘောင် ထွက်ပေါ်ခဲ့သည်။

ဆင်ဖြူမသား၊ ရေသို့လား
နဂါးလည်းယူလတ္တံ့
သိကြားလည်း ဆောင်လတ္တံ့။
ရာကျော်မှ ဆောင်တော်ခင်
စောဦးမောင်ရင်။
ဘိုးတော်ကား တောင်နန်းမြင့်ကမျှော်
ရွှေဆက်တော် လာမည့်လမ်း
နှင်းရည်နှင့် ဖျန်း။
တပေါင်းလရာသီ
ဘောင်းဘီနှင့် ဖွေးဖွေး
ဓားလွယ်ရွှေကွပ်နှင့်
မြေညွတ်အောင် လာမည့်ရေး
ဘိုးတော်-ရင်သွေး။

စကြာမင်းကို ရွှေကြက်ယက်အနီး ရေချသောအခါ မြေလျင်ကြီးစွာ လှုပ်သည်။ လေကြီး မိုးကြီး ကျသည်။ ရေတွင်းရေကန် သွေးအတိ ဖြစ်သည်။ အတိတ်ကြီးနိမိတ်ကြီးများလည်း ထင်ရှား ပြသသည်။ ဖွားဖက်တော် ရွှေလရောင်မြင်းလည်း ပျောက်ကွယ်သွားလေသည်။

ထိုအခါ မြင်းခံတော်မောင်ညိုသည် စစ်ကိုင်းတောင်ရိုး မင်းကွန်းအရပ်ရှိ စကြာမင်း တည် ထားခဲ့သော အာလိန်ငါးဆင့် မြသိန်းတန်စေတီသို့ သွား၍ ၇ ရက် ဥပုသ်စောင့်သည်။ ထိုအခါ စကြာမင်းကလေးသည် ရွှေလရောင်မြင်းကိုစီးလျက် ပေါ်လာပြီး (မောင်ညို၊ ငါကားမသေ၊ ရသေ့ ဦးအောင် ယူဆောင်သွားသဖြင့် ငါကိုယ်တော်မြတ်သည် ရဇိတတောင်တန်းမှာ စံမြန်း၍ နေရသည်)ဟု မိန့်ကြားသည်။ ထိုအခါ မောင်ညိုသည် အရှင်အကွက် စိတ်သက်သာခွင့် ရသွားလေသည်။ ထို သတင်းကို သာယာဝတီ ရွှေနန်းရှင်မင်းတရားကြီး ကြားသိတော်မူသောအခါ မြင်းခံမောင်ညိုကို ခေါ်၍ (မောင်ညို၊ မောင်မင်း၏အရှင်သခင် စကြာမင်းသည် နတ်စိမ်းဖြစ်၍ ကိုယ်ထင် လာကာ ပြသည် မဟုတ်လော)ဟု စစ်မေးလေလျှင် မောင်ညိုက (ဘုန်းတော်ကြောင့် နတ်စိမ်းနတ်စား မဟုတ်ပါ။ ကျွန်ုပ်၏အရှင်သခင် စကြာမင်း အမှန်ဖြစ်ပါသည်။ ကိုယ်တော်တိုင် ရွှေလရောင် မြင်း စီးလာသည်ကို ဖူးမြင်ရပါသည်)ဟု လျှောက်တင်၏။

ထိုလျှောက်တင်ချက်မှာ ရွှေနန်းရှင်၏သဘောတော်နှင့် မတိုက်ဆိုင်သဖြင့် ငညိုကို ထပ်၍ သတ်တော်မူလေသည်။ ထိုအခါမှစ၍ ပြည်သူပြည်သား မှူးမတ်တို့သည် စကြာမင်းအကြောင်းကို မပြောဝံ့ဘဲ ရှိကြလေသည်။ သို့သော် ထိုအကြောင်းအရာများကြောင့်ပင် မြန်မာအချို့က စကြာမင်းကို မျှော်လင့်ဆဲ ဖြစ်နေကြသည်။

သူပုန်ရန်သူ၊ ယူမရချေ။
ရေလား-မလား၊ ဗိုလ်များ
စကားနှစ်ခွ ပြောလိမ့်မည်။
၂၇၀ယ်၊ ထွက်မည်ရွယ်
လသည် ဂြိုဟ်ခွင်း၊ ကြယ်ပြိုခြင်းနှင့်
တိမ်တံခွန်ခံ၊ ဥပ္ပာတ်ပျံ
တောသံလျှင် လှုပ်လိမ့်မည်။

(၂၇၀ယ် ထွက်မည်ရွယ်)ဟူသည်ကား စကြာမင်းကလေး ကွပ်မျက်ချိန်တွင် သက်တော် ၂၇နှစ် ဝင်ရုံသာ ရှိသေးသည်။ ရေမချမီ တန်ခူးလဆန်း (၅)ရက်နေ့ ညဉ့် ၂ချက်တီး အချိန်တွင် မြေငလျင် ပြင်းစွာလှုပ်ခြင်း၊ ကြတ္တိကာနက္ခတ်သည် လကို ဖောက်ထွင်းခြင်း၊ ကြယ်ကြွေခြင်း၊ တိမ်တံခွန်ထွက်ခြင်း၊ ဥပ္ပာတ်ပျံခြင်း၊ ဧရာဝတီမြစ်ရေ အညာဆန်တက်ခြင်းတို့ ဖြစ်ပွားသည်ဟု ရာဇဝင်များကလည်းကောင်း၊ မိလိုက်သူ လူကြီးသူကြီးတို့ကလည်းကောင်း တညီတညွတ် ဖော်ပြ ကြသည်။

(သူပုန်ရန်သူ ယူမရချေ)ဆိုသည်မှာ ထိုမင်းကလေးကို ရန်သူများ ယူမရချေ (ရေလား-မလား)ဆိုသည်မှာ တိုင်းပြည်က အလွန်ချစ်မြတ်နိုးသော မင်းသားကလေးဖြစ်၍ စကြာမင်းကလေး နတ်ရွာလားခြင်းကို ပြည်သူတို့ မလိုလားချေ။ လွမ်းဆွတ်တသကြလေသည်။ အချို့သူများကလည်း မင်းကလေးကား မသေ။ ရသေ့ဦးအောင် ခေါ်ဆောင်သွားသည်။ အချို့ကလည်း သူသည် ရွှေလရောင်မြင်းကိုစီး၍ ရဇိတတောင်တန်းသို့ ထွက်သွားသည်။ တချို့ကလည်း အမှန်ပင် သာယာဝတီမင်းက ရေမှာပျောက်သည့်အတိုင်း နတ်ရွာစံလေပြီဟု အကယ်သေ-မသေကို လူအများ စကားနှစ်ခွ ပြောကြမည်ကို ဆိုလို၏။ ရာဇဝင်အလိုအရ သေပြီ။ သိုက်စာအလို မသေ သေးဟု ယနေ့တိုင် အငြင်းအခုံ ဖြစ်နေ၏။

ပါတော်မူသည်မှစ၍

ပါတော်မူပြီးနောက် ပို၍ မင်းလောင်းကိုမျှော်ကာ ကိန်းခန်းတဘောင်ကို အခြေခံ၍ စပ်ဆိုသော သီချင်းအမျိုးမျိုးတို့ဖြင့်လည်း တိုက်ပွဲဝင်ခဲ့ကြ၏။ ကုန်းဘောင်မင်းဆက်သည် ၁၅ဆက် ရှိရာတွင် သီပေါမင်းသည် ၁၁ဆက်မျှသာ ရှိသေး၏။ ယခုလာမည့်မင်းကား ၁၂ဆက်မြောက်ဟု ယုံကြည် မျှော်လင့်ခဲ့ကြသည်။

ပါတော်မူပြီး လေးနှစ်အရ၌ တောင်ဆင်းသံခေါ်“ပြည်ကုန်းဘောင်”ရေးသူ ဆရာဉာဏ်နှင့် “ရွှေပြည်ကြီး”ရေးသူ ဦးရာပြတ်တို့ အရေးယူခံခဲ့ကြရသည်။ နောက် နန်းတော်ရှေ့ဆရာတင်၏

“မင်းလောင်းမျှော်” ရွှေတိုင်ညွန့်၏ “စကြာသိုက်” သီချင်းများ ကျယ်ကျယ်လောင်လောင် မြည်ခဲ့သည်။ စကြာသိုက်ကို မင်းသားခင်မောင်ရင်က ဆိုသဖြင့် “တို့ဗမာ ဂုဏ်ရောင်ထွန်း” ဟူသော အသံမှာ တစ်နိုင်ငံလုံး လွင့်ပျံ့ခဲ့သည်။ သည်ကြားထဲ “ဘိုးဘိုးအောင်” သီချင်းကလည်း တဘောင်နှင့် ပေါ်လာပြန်လေသည်။ ရွှေတိုင်ညွန့်ရေးသော်လည်း မည်သူဖန်တီးသည်ကို မသိမြင်နိုင်ကြ။

အင်္ဂလိပ်မင်းလက်ထက်တွင် ရုပ်ရှင်မင်းသားအဆိုတော် ကိုခင်မောင်ရင်ကလည်း (စကြာသိုက်) သီချင်းဖြင့် လွတ်လပ်ရေးခေတ်သို့ တွန်းပို့ပြန်ရာ အလွန်စိတ်အားတက်ကြွ ရှိခဲ့ကြပေသည်။

၁။ တို့ဗမာဂုဏ်ရောင်၊ ထွန်းပြောင်တော့မည်
စကြာသိုက်တဘောင်၊ စာဆိုပြောင်သည်
ဘိုးတော်ရင်သွေးအစစ်၊ ရောက်ချိန်တန်ပြီ
မျှော်လင့်ခဲ့ကြပေသည်။
မြန်မာတွေ နောင်အစဉ်၊ တကယ်နိုင်မည်
အောင်ပင်လယ်မှာတော့
ရေညို ခြောက်ခဲ့ပါပြီ
ဆောင်ပလ္လင် ကွယ်ပြီးတော့
ရွှေပဟိုရ် ပေါက်ခဲ့လေသည်။
ရေစီးတစ်ခါ ရေသာတစ်လှည့်မို့
အားမလျှော့နှင့် အတည်
ကိန်းရယ်-ခန်းရယ်-ဆန်းကြယ်ပါဘိ။
စကြာသိုက်တဘောင်
စာဆို ပြောင်ပေသည်။

၂။ အင်းကို ဟင်္သာဆင်းမည်
ဆင်းရင် လေးနှင့်ခွင်းမည်
ထိုမှဆိုးကို ထီးရိုးရိုက်မည်
ထီးရိုးကို မိုးကြိုးပစ်မည်တဲ့
စာရှိပါသည်
၁၃၀၁-ခုက စ၍
ရတနာဆိုတာ လိုရာရနိုင်သည်။

၃။ သာသနာဒါယကာ မျှော်ချိန်တန်ပြီ
မကြာမီ မြန်မာပြည်တွင်းမှာ အတည်
လွတ်လပ်ရန် ဧကန်မလွဲပါပြီ
တက္ကသိုလ်ခေါ်ဆိုထိုက်တဲ့
အသိတိကျမ်းကိုမို့

အမည်မသိ နန်းပဟိုရ်စည်
ကြွမြန်းမည့်လမ်းကို မှန်းရည်
ဘိုးတော်ရင်သွေးမို့
အရေးလှစွာ မျှော်ချိန်တန်ပါပြီ။

၄။ သမ္မတဦးသျှောင်၊ တို့ဘုန်းခေါင်
နေရောင်လင်းက
ဆီးနှင်းပသလို
ထီးရိုးကို မိုးကြိုးပစ်မည်တဲ့
စာရှိပါသည်
၁၃၀၁-ခုက စ၍
ရတနာဆိုတာ လိုရာရနိုင်သည်။

အပိုင်း ၈

ကုန်းဘောင်ခေတ် ရှေးစောင်းချိန်

- (၁) အလောင်းမင်းတရား မှာတော်ပုံ
- (၂) ဘိုးတော်ဘုရား၏ မှာတော်ပုံ
- (၃) နန်းတွင်းကောသလာဟလ
- (၄) ကုန်းဘောင်ကို မျိုးဖြုတ်မည့်သူ
- (၅) အင်္ဂလိပ်က ပါးကိုက်၍ မြန်မာက နားကိုက်ခြင်း

(၁) အလောင်းဘုရားမှာတော်ပုံ

ဦးကုလား၏ ရာဇဝင်ချုပ် နောက်ဆက်တွဲ၌ (အလောင်းမင်းတရားကြီးက ငါ့သားတော်ကြီးများ အစဉ်အတိုင်း မင်းပြုရစ်)ဟူသော အမှာတော်နှင့် ဆန့်ကျင်၍ ဆင်ဖြူရှင်မင်းက စတင်၍ သူ၏သားတော် စဉ့်ကူးမင်းသားကို အိမ်ရှေ့နန်းရံ ထားလျက် ၁၁၂၅-ခုနှစ်တွင် နန်းတက်ခဲ့သည်။ အမှာတော်နှင့် ဆန့်ကျင်၍ အလှည့်ကျဖြစ်သော (ညီတော်အမြင့်မင်းကို နန်းရံ ထားရမည့်အစား သူ၏သားတော် စဉ့်ကူးမင်းကို နန်းရံထားလိုက်သဖြင့် နောင်အခါ ထီးနန်းအတွက် အရှုပ်အထွေး ပေါ်ပေါက်မည် ဖြစ်သည်)ဟု ရေးသားပါရှိ၏။

ဆင်ဖြူရှင်၏ နောင်တော် မောင်လောက်ခေါ် စစ်ကိုင်းမင်းကား ခမည်းတော် မင်းတရားကြီး အမှာတော်ကို လိုက်နာ ရိုသေ၍ သူ့၌ သားတော်မောင်မောင်ရှိပါလျက် သားတော်ကို နန်းရံမထားဘဲ ညီတော် မောင်ရွှေခေါ် ဆင်ဖြူရှင်ကိုသာ အိမ်ရှေ့ခန့်ခဲ့သည်။ ဆင်ဖြူရှင်က အလောင်းမင်းတရား၏ အမှာတော်ကို ဤသို့ ဖောက်ဖျက်သောအခါ ကျန်ရှိသောသူတို့၏ ညီတော်များက မကျေမနပ် ဖြစ်ကုန်၏။ ထို့ပြင် စစ်ကိုင်းမင်း၏သားတော် မောင်မောင်သည်လည်း သစ္စာစောင့်ထိန်းရကျိုးမနပ် ဖြစ်ကာ မိမိထက်ဝါငယ်သော မြေဒူးမင်းသားကို မရှုဆိတ်ဖြစ်လာ၏။

အရှုပ်တော်ပုံ၏အစ

ဆင်ဖြူရှင်လက်ထက်၌ ညီတော်များကို ရှိမြဲအဆောင်အယောင်အတိုင်း ထားရှိခဲ့သော်လည်း စဉ့်ကူးမင်းနန်းတက်သောအခါ (၁၁၃၈ ခု) ဘထွေးတော် အမြင့်မင်းကို ကွပ်မျက်လေသည်။ ဘထွေးတော် မင်းသားကြီးများကို နေပြည်တော်၌ မထားဘဲ (၁) ဗဒုံမင်းကို စစ်ကိုင်းသို့ (၂) ပခန်းမင်းကို ပင်းယမြို့သို့ (၃) ပင်းတလဲမင်းကို ရွာသစ်ကြီးသို့ စသည်ဖြင့် လူစုခွဲထားလိုက်လေသည်။ စစ်ကိုင်းမင်း၏သားတော် မောင်မောင်ကိုလည်း ဖောင်းကားရွာသို့ ပို့လေသည်။

၁၁၄၃ ခုတွင် စဉ့်ကူးမင်းသည် အညာသီဟတောသို့ ဘုရားဖူးထွက်တော်မူခိုက် ဖောင်းကားစား မောင်မောင်သည် နန်းတော်ကိုဝင်စီးပြီးလျှင် ညတွင်းချင်း ဓားကွပ်၍ အမတ်များကို သစ္စာရေ တိုက်လေ၏။

ဖောင်းကားစားက ဦးရိုးတော်များဖြစ်သော ဗဒုံမင်း၊ ပခန်းမင်းနှင့် ပင်းတလဲမင်းတို့ကိုလည်း အဝမြို့သို့ ခေါ်ယူတိုင်ပင်ဟန်ပြု၏။ သို့သော် သူတို့ကိုလည်း အလှည့်ကျ ဖျောက်ဖျက်မည်ကို သိ

သောအခါ ဗဒုံမင်းက ညီတော်သားတော်တို့နှင့်ညီကာ နန်းတော်သို့ဝင်၍ တိုက်ခိုက်ရာ ဖောင်းကားစား ကိုမိ၍ ထုံးစံနှင့်အညီစီရင်ရလေသည်။

အညာသီဟတောတွင် ရှိနေသော စဉ့်ကူးမင်းသည် မိမိ၏ ဗိုလ်မှူး တပ်မှူးများက ပစ်ခွာ ကိုယ်လွတ်ရုန်းကြွသဖြင့် (ကံအလျောက် ဖြစ်ပါစေတော့)ဟု ပါသမျှ အခြွေအရံနှင့် စုံခဲရာ အင်းဝ သို့ အရောက်တွင် သူနှင့်အတူ မိဖုရား ၄ပါးကို ထုံးစံအတိုင်း စီရင်သည်။

ဗဒုံမင်းသည် သို့လျှင် မမျှော်လင့်ဘဲ ၇ရက်အတွင်း စစ်ကိုင်းဘက်တွင် ဆင်းရဲစွာ နေထိုင် ခဲ့ရာမှ ရွှေနန်းစည်းစိမ်ကို လျှပ်တစ်ပြက် ရရှိခဲ့လေသည်။ ထိုအတောအတွင်း ဖြစ်ရပ်အချို့ကို မှော်ပီ ဆရာသိန်းကြီးက ပါးစပ်ရာဝေင် အမှတ်(၂)၌ ဖော်ပြထားပေသည်။

(၁) ဖောင်းကားစား ခေတ္တ နန်းစံစဉ် သူကိုးကွယ်သော ဆရာတော်တစ်ပါးက နန်းတော်သို့ ဝင်၍ (မင်းသား၊ ထီးနန်းစည်းစိမ်နှင့် အသက်ရှင်လိုသော် မြို့နောက်ဘက်က ကုက္ကိုပင်ကို သတ်ပစ် ရမည်)ဟု မိန့်ဆိုကာ ကျောင်းသို့ ပြန်ကြွလေသည်။

ဆရာတော်၏ မိန့်ဆိုချက်အတိုင်း ဖောင်းကားစားက မြို့နောက်ဘက်မှ ကုက္ကိုပင်များကို ခုတ်သတ်စေ၏။ ထိုသတင်းကို ဗဒုံမင်းကြားသော် (ကုက္ကိုပင်ကား အခြားမဟုတ်၊ ငါ့ကို အသတ် ခိုင်းသည်သာ၊ မောင်မောင် ပရိယာယ်ကို နားမလည်၍ ပကတိ ကုက္ကိုပင်ကို သတ်စေသည်၊ ငါကား တနင်္လာသား ဖြစ်သည်။ နံတူ သစ်ပင်ကို သတ်ပစ်သည့်အတွက် ကျိန်းကျေပြီ။ ငါသည် မုချ အထွတ်အမြတ်သို့ ရောက်တော့မည်)ဟု နိမိတ်ဖတ်လေသည်။

ပင်းတလဲမြို့စား

(၂) ညီတော် ပင်းတလဲမြို့စားက ဗဒုံမင်းထံ လာရောက်တိုင်ပင်၏။

ပင်းတလဲ ။ ။ ငမောင်က ယခုလို ကျွန်တော်တို့ကို ကျော်လွန် ဖုံးလွှမ်းနေမည်ကို ကြည့်နေတော် မူမည်လား။

ဗဒုံ ။ ။ ငမောင် ဖုံးလွှမ်းနေသည်ကို ညီခင်က မတတ်နိုင်ဘူးလား။

ပင်းတလဲ ။ ။ ညီခင် တတ်နိုင်ပါရဲ့။ နောင်တော် ထီးနန်းကို စံရလျှင် ညီခင်ကို မည်ကဲ့သို့ ထားမည်လဲ။

ဗဒုံ ။ ။ အစ်ကို နန်းစံ-ညီနန်းရဲပ။

ထိုနားလည်မှုအရ ပင်းတလဲမင်းက အမှတ်မဲ့ဝင်၍ ဖောင်းကားစားကို လုပ်ကြံရာ အောင် မြင်၏။ နောင်တော် ဗဒုံမင်းကို မင်းမြှောက်၏။ ထိုနောက် ကတိထားရှိချက်အတိုင်း အိမ်ရှေ့အရာကို တောင်းရာ ဗဒုံမင်းက (ငါ့မှာသားတော်ကြီးတွေ များလျက်ဖြစ်သောကြောင့် ညီခင်ကို အိမ်ရှေ့အရာထား ရန် ခဲယဉ်းခြင်း ရှိနေကြောင်း)မိန့်တော်မူသည်။ ညီတော်က (ငါ့ကြောင့် ထီးနန်းရသည်ကို ကျေးဇူး မထောက်၊ သစ္စာမဲ့သူ ဖြစ်သည်)ဟု ရန်ငြိုးဖွဲ့၏။

တစ်နေ့သ၌ ဗဒုံမင်းက ဆင်တော်စီး၍ မြို့ပြင်သို့ ထွက်တော်မူသောအခါ ပင်းတလဲမင်းက ကွယ်ရာမှချောင်း၍ သေနတ်နှင့်ပစ်၏။ မင်းတရား၏ ချိုင်းအောက်သို့ ကျည်ဆံဝင်သွား၏။ ကိုယ်အင်္ဂါ တစ်စုံတစ်ရာထိခိုက်မှုမရှိချေ။

သို့လျှင် ပင်းတလဲ၏ လက်ချက်ကြောင့်ဟု သိရှိရာ မျက်တော်မူ၏။ မင်းသားကို ရေမှာချ၍ ကွပ်မျက်သည်။ (ဤမှတ်တမ်းမှာ ဘုံကျော်ဆရာတော်၏ ပုရပိုက်အရ ဖြစ်ကြောင်း ဆရာသိန်းက တာဝန်ခံယူ၏။)

သို့သော် အလောင်းမင်းတရား၏ မှာတော်ပုံအရ သူ၏သားတော်ကြီး ၆ပါးအနက် ၃ပါး သာ ထီးနန်း ရကြသည်။ ထို ၃ပါးအနက် ဗဒုံမင်းမှာ ခမည်းတော် ချမှတ်ချက်အတိုင်း မဟုတ်ဘဲ အခက်အခဲများ အကြားမှ လုယူခဲ့ရသည်။

ဗဒုံမင်း နန်းတက်ချိန်၌လည်း မိမိနောင်တော်က ဖျက်သိမ်းခဲ့သော မှာတော်ပုံကို ဆက်လက် အသက်သွင်းခြင်း မရှိချေ။ သူ၏ညီတော် ပင်းတလဲမင်းက ကူညီနန်းတင်ပေးသည်ကိုပင် လျစ်လျူ ပြုကာ သားတော်များကို ဦးစားပေးခဲ့သည်။

ညီတော်နှင့်သားတော်စနစ်

မြန်မာ့သမိုင်း၌ လည်းကောင်း၊ ကမ္ဘာ့သမိုင်း၌ လည်းကောင်း သားတော်များဆက်ခံသည်က ပိုမိုများပြားလေသည်။ ပြုစောထီးမင်းဆက် သားတော်စဉ်ဆက် နာမည်များကိုပင် အဖျားဆွတ် မှည့်ခေါ်သွားကြပုံမှာ ကဗျာဆန်သလိုပင် ရှိ၏။ (၁) ပြုစောထီး (၂) ထီးမင်းယဉ် (၃) ယဉ်မင်းပိုက် (၄) ပိုက်သင်လည် (၅) သင်လည်ကြောင် (၆) ကြောင်ဒူရာဇ်ဟူ၍ ၆ ဆက်တိုင်၏။

စုဠာသမ္ဘဝက မဟာသမ္ဘဝကို ဆက်ခံသကဲ့သို့ အခြေအနေအရ အကောင်းဆုံးနည်းလမ်းလည်း ဖြစ်နိုင်ပေသည်။ ထိုအချိန်အခါမျိုး၌ သားတော်များ နောက်ဆုတ်ရပေမည်။ မင်းတုန်းမင်းက ညီတော် ကနောင်မင်းကို နန်းရံထားသည်မှာလည်း တရားသော အစီအစဉ်ပင် ဖြစ်ပေသည်။

အခြေအနေအရ အမတ်ကြီးများက မင်းသစ်ကို ရွေးချယ်သည်လည်းရှိ၏။ ပုဂံပြည်၌ သားတော်ကြီးကျော်စွာကို ရိုင်းပျသည်ဆိုကာ ရာဇသင်္ကြန်အမတ်ကြီးက မင်းခွေးချေးခေါ် တရုတ် ပြေးမင်းကို ထီးနန်းအပ်နှင်းခဲ့သည်။ မင်းသားကြီးအပေါ်၌ ဤမျှ အာဃာတမထားသင့် အမတ်ကြီး က အဂတိလိုက်စားသည်ဟု တချို့က ဝေဖန်၏။ သူနန်းတင်သော မင်းခွေးချေးမှာ တရုတ်ပြေး မင်းဘွဲ့နာမရရှိလျက် ရာဇဝင်၌ ဦးစွာနာမည်ပျက်သော မင်းညံ့တစ်ပါးဖြစ်လေသည်။

မြန်မာတို့အနေဖြင့် ဗုဒ္ဓဘာသာယဉ်ကျေးမှုကို အစစအရာရာ အခြေပြုခဲ့သောကြောင့် ထီးရေ နန်းရာတို့၌လည်း မိမိ၏သမိုင်း သာဓကများကိုသာမက ဗုဒ္ဓဝင် မဟာဝင်တို့နှင့်လည်း ညှိနှိုင်း ကျင့်သုံးလေ့ရှိခဲ့သည်။ ရှင်ဘုရင်တစ်ပါး နတ်ရွာစံတိုင်း နန်းလှပွဲများဖြစ်ပွားခဲ့သည်မဟုတ်။ လူတိုင်းလည်း အရူးအမူး ရှင်ဘုရင် လုပ်လိုကြသည်မဟုတ်။ အမြဲတစေလည်း ရှင်ဘုရင်၏ အပါးတော်မြဲ မိဖုရားကြီး အစရှိသော ဆွေတော်မျိုးတော်တို့စိတ်ကြိုက် စက်ပုန်းခုတ်နိုင်သည် မဟုတ်ချေ။ နယ်ချဲ့ နှင့် တိုင်းတစ်ပါးသားတို့၏ ဝါဒဖြန့်ချက်ဖြစ်၍ အလုံးစုံ ပယ်ရမည်သာ ဖြစ်၏။ ခေတ်အလိုက် အခြားနိုင်ငံတို့နှင့် ရာဇဝင်ချင်း နှိုင်းစာကြည့်ရှုပါလျှင် အခြားနိုင်ငံ ဖြစ်ရပ်များက မြန်မာပြည်ထက် ဆယ်ပြန် ဆိုးသည်သာဖြစ်၏။ ယခု မျက်မှောက်ခေတ်တွင် လက်တွေ့ နေ့စဉ်သတင်းစာများကို ဖတ်ရှုသုံးသပ်နိုင်ပါ၏။

နိပါတ်တော်မှ သံဝရ

ဧကနိပါတ် သံဝရဇာတ်တွင် ပြည့်ရှင်မင်းကြီး နတ်ရွာလားမည့်အခါ မင်းလျာရွေးပြီးမရှိ သဖြင့် သေရာ ညောင်စောင်းဝယ် မျူးမတ်တို့က (မင်းကြီး ကွယ်လွန်သောအခါ ထီးဖြူကို အဘယ် သူအား ပေးအံ့နည်း)ဟု လျှောက်တင်ကြ၏။ ဘုရင်က (အမတ်တို့-ငါ၏သားတော် အားလုံးတို့သည် ထီးဖြူနှင့် ထိုက်တန်ကြသည်သာတည်း။ သို့သော်အကြင်သူသည် အမတ်တို့၏စိတ်နှလုံးကို နှစ်သက် စေ၏။ ထိုသားတော်အား ထီးဖြူကို ပေးကြကုန်)ဟု မှာခဲ့၏။

မင်းကြီးကွယ်လွန်၍ သင်္ဂြိုဟ်ပြီးသော် အမတ်တို့ စည်းဝေးကုန်လျက် (သံဝရမင်းသားသည် ငါတို့၏ စိတ်နှလုံးကို နှစ်သက်စေခြင်းဖြစ်၏။) ဟု ညီညွတ်ကြပြီးလျှင် အငယ်ဆုံးမင်းသား သံဝရ ကို ရွှေပန်းနှင့်ထီးဖြူ အပ်နှင်းကြ၏။ သံဝရမင်းသည် ပညာရှိအမတ်များစကားကို နားထောင်ကာ ပြည်သူတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဧည့်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ အခွန် စည်းကြပ်ရာ၌လည်းကောင်း စိတ် ချမ်းမြေ့အောင် ဆောင်ရွက်တတ်၏။ အသက်ထက်ဆုံး နန်းစံကာ ပြည်ရွာသာယာငြိမ်းချမ်းသည် (ဤကား နိပါတ်တော် သာဓကတည်း)။

ဥစနာ

ကျစွာမင်း၏သားတော် ဥစနာမင်းသည် ၅၉၆ ခုတွင် နန်းတက်ရာ မှူးမတ်တို့က သူ့ကို အရည်အချင်းပြည့်ဝသော မင်းသားဟု ထောက်ခံကြ၏။ သူ့မိဖုရား၏ကျောက်စာတွင် ထိုမင်း အသက်ထက်ဆုံး နန်းစံရကြောင်း ကျစွာမင်းကြီးက နိုင်ငံရေးရာ လွှဲအပ်သည်များကို ကောင်းစွာ ခန့်ခွဲတတ်ကြောင်း၊ ပုပ္ဖားတောင်ကို တက်လိုက်၊ ဒလသို့ သွားလိုက်နှင့် တိုင်းပြည်စည်းရုံးရေး လုပ်တော်မူကြောင်းများ ပါရှိသည်။

ဓမ္မစေတီ

၈၁၅ ခု၊ ဟံသာဝတီတွင် ဘုရင်မ ရှင်စောပုလက်ထက် မင်းလျာရွေးရခြင်းမှာ ခဲယဉ်းသည်။ မင်းရိုးမင်းမျိုးကို ရွေးရသည်ထက် မွေးစားသော ဆင်းရဲသားကို မင်းလျာရွေးရန် ကြံစည်အားထုတ် ရခြင်းသည် ခဲယဉ်းဝန်လေးသည်။ သို့သော် အရေးပြီးမြောက်ချောမောသည်။

မွေးစားသားတော်ဖြစ်သော ဓမ္မစေတီသည် မင်းလျာအင်္ဂါရပ်တို့နှင့် ပြည့်စုံသည်။ မှူးမတ် တို့သည်လည်း သမာသမတ် ရွေးချယ်ဆုံးဖြတ်တတ်သူများ ဖြစ်သည်။ ဓမ္မစေတီမင်းကို ရွေးချယ် နန်းတင်ပြီးနောက် အသက်ထက်ဆုံး နန်းစံရသည်။

၈၃၂ ခုတွင် ဗညားဒေါခေါ် ရှင်စောပု နတ်ရွာစံရာ ဓမ္မစေတီမင်းက ဆက်ခံသည်။ သာသနာတော် စည်ပင်ပွင့်လင်းသည်။ သီဟိုဠ်က ရဟန်းများကိုပင့်၍ မသန်ရှင်းသောသိမ်တို့ကို ပြုပြင်ကာ(ကလျာဏီသိမ်)ခေါ်တွင်စေသည်။ မင်းကျင့်တရားနှင့်အညီ အုပ်ချုပ်သည်။

မင်းရဲကျော်ထင်

၁၀၃၄ ခုက အဝတွင် ဘုရင်မဟာသိဟသူရ နတ်ရွာစံရာ မင်းလျာရွေးကြပုံမှာ အောက်ပါ အတိုင်းဖြစ်၏။ အတွင်းဝန် စည်သူနော်ရထာက နတ်ရွာစံကြောင်းကို ချက်ချင်းမကြေညာဘဲ နှမတော် ရူမိပဘာတို့ တင်လျှောက်သည်ကား-

(ယခု မောင်တော်ဘုရား နတ်ရွာစံရာ အဆက်အခံ သားတော် မြေးတော်လည်း မရှိ။ မင်းညီ မင်းသားများလည်း ရိုးတူရွယ်မျှဖြစ်၍ တိုင်းပြည်မငြိမ်ရာ) ဟု ဆိုကာ မင်းသမီးနှင့် အတွင်းဝန်များ ညှိနှိုင်းတိုင်ပင်ကြသည်။

(၁) မင်းသားသီရိဓမ္မာသည် ငြိမ်ဆိတ်၏။ ဓမ္မသတ်ရာဝေင် ထုံးဟောင်းတို့၌ မကျွမ်းကျင်။ မင်းသား စစ်မှန်သူသည် ထိုပညာရပ်တို့၌ ကျွမ်းကျင်ရာ၏။ သူကား ကြက်ကိုက်၊ အန်ခတ်၊ စား သောက်မှု၌သာ ပျော်လေ့ရှိ၏။

(၂) မင်းရဲနရာမှာ မာန်ခက်ထန်သည်။ ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်သည်။ ပြည်ကြီးဝန်ကို မထမ်းနိုင်ရာ။

(၃) ရမည်းသင်းစား မင်းရဲကျော်ထင်မူကား ဘုရင်၏ညီတော် နှမတော်၏သားတော်လည်း ဖြစ်သည်။ ရာဇဝင် ထုံးဟောင်းလည်း သုံးစွဲလေ့ရှိသည်။ ယဉ်ကျေးမှုသည် သစ္စာစကားအမှန်အကန်လည်း သုံးစွဲလေ့ရှိသည်။ ဣန္ဒြေလည်း ရှိ၏။

အထက်ပါအတိုင်း သုံးသပ်ကြရာတွင် မင်းရဲကျော်ထင်ကို ကြိုက်ညီကြ၍ သူ့အား အိမ်ရှေ့အဆောင်အယောင်များ အပ်နှင်းပြီးမှ လွတ်တက်စီရင်နေစဉ် နောင်တော်ဘဝပြောင်းကြောင်းကို လျှောက်တင်ကြသည်။ မင်းရဲကျော်ထင်သည် အသက်ထက်ဆုံး နန်းစံကာ မြို့ရွာ သာယာငြိမ်းချမ်းသည်။

ထီးနန်းအလိုမရှိသူ ၄ဦး

ထီးမွေ့နန်းမွေ့ကို လက်မခံဘဲ ငြင်းပယ်ခဲ့သောပုဂ္ဂိုလ်ထူး ၄ဦးလည်း မြန်မာရာဇဝင်၌ အထင်အရှား ပေါ်ခဲ့သည်။

(၁) အင်းဝဘုရင် သတိုးမင်းဖျား ကွယ်လွန်ချိန်တွင် အနီးဆုံးသော ဆွေတော်မျိုးတော်အဖြစ် ရမည်းသင်းစား သီလဝကို မှူးမတ်တို့က ထီးနန်းအပ်ကြသည်။ သို့သော် သီလဝမင်းသားက (ငါသည် တစ်သက်လုံးမှ ၃ ခါသာ ရယ်ဖူးသည်။ ဣန္ဒြေကြီးလွန်းသည်။ ထို့ကြောင့် ငါ့ထက် ဖော်ရွေသူ ဘုရင်၏ယောက်ဖတော် အမြင့်မြို့စား စွာစော်ကဲကို မင်းမြှောက်ကုန်)ဟု အဆိုပြု၏။ သူပြောသည့် အတိုင်း လက်ခံကြရ၏။

(၂) အင်းဝ မိုးညှင်းမင်းဆက်တွင် မင်းရဲကျော်စွာ ကွယ်လွန်ချိန်တွင် သားတော်သီဟသူသည် ပြည်မြို့သို့ ရောက်နေ၏။ သားမက်တော် သီဟပတေ့မှာ တကောင်းတွင် စစ်တိုက်နေ၏။ အင်းဝတွင် မင်းမရှိသည်ကို ရှည်ကြာအောင် ဆိုင်းငံ့ထားရန် မသင့်ချေ။ မိုးကောင်းတွင်ရှိသော သီဟပတေ့ထံ (မြင်းလျင်နှင့် အမြန်ပြန်လာပြီး ထီးနန်းသိမ်းပိုက်မှ တိုင်းပြည်ငြိမ်ဝပ်မည်)ဟု တိုင်ပင် ခေါ်ယူကြ၏။

သီဟပတေ့၏အဖြေကား (ငါသည် မင်းဧကရာဇ်၏သားရင်း၊ ညီရင်း မဟုတ်ချေ။ မင်းစည်းစိမ်နှင့် မင်းလုပ်ရန်ကိုလည်း အလိုမရှိ။ ငါတို့၏အရှင်၏ သားတော်ငယ် ပြည်မင်း သီဟသူကို ချီပင့်၍ မင်းမြှောက်ကြလေ)ဟူ၏။ သီဟပတေ့ကား ရှင်ဘုရင်၏နှမအရင်း မင်းမြတ်လှ၏ ခင်ပွန်းတည်း။

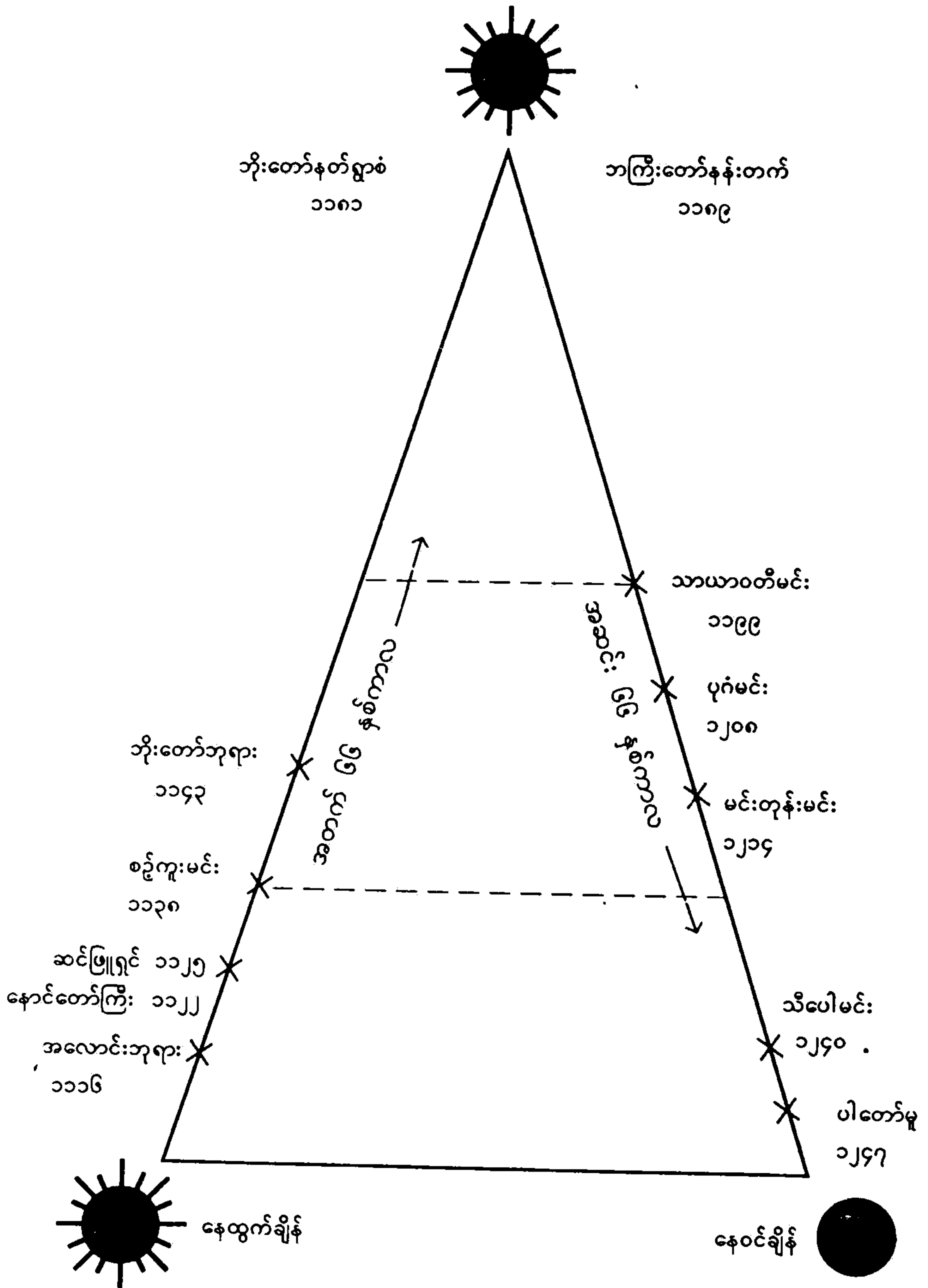
(၃) အင်းဝတွင် ရှမ်းမင်း သိုဟန်ဘွားကို ဆုံးမလုပ်ကြံသူ မင်းကြီးရန်နောင်အား ၉၀၄ခု တွင် (မင်းပြုတော်မူပါ)ဟု လျှောက်ကြ၏။ (ကျွန်ုပ်မင်းစည်းစိမ်ကို အလိုမရှိ၊ တိုက်ပွဲ၌ ကျဆုံးခဲ့သော မြန်မာဘုရင် နရပတိ၏အကြည်တော် စော်ဘွားကိုသာ နန်းတင်ကြပါ)ဟု ဆို၏။ ထိုစော်ဘွားအင်းဝ၌ နန်းတက်ပြီးသော် မင်းကြီးရန်နောင်အား တလုပ်(မြင်းခြံ) မြို့စားခန့်၏။ တစ်နှစ်အကြာတွင် ရဟန်းခံရန် ဒုလ္လဘမဲပေါက်သဖြင့် မင်းကြီးရန်နောင်သည် သင်္ကန်းဝတ်သွားသည်။

(၄) ဆင်ကျားရှင်အခေါ်ခံသော မြန်မာဘုရင်သည် မှူးမတ်များနှင့် စိတ်ဝမ်းကွဲ၍ ဇင်းမယ်သို့ သွားရောက်နေထိုင်သည်။ လစ်လပ်သောဘုရင်နေရာတွင် မြန်မာအမတ် (လက်ယာဗိုလ်)ကို ရှင်ဘုရင်လုပ်ရန် မှူးမတ်တို့က တောင်းပန်ကြ၏။ လက်ယာဗိုလ်က ပြန်ကြားသည်မှာ (မင်းအဖြစ်ဖြင့် ပြည်

ဝန်ကြီးကို ရွက်ဆောင်ရန် နိုင်မည့်သူဆိုသော အရာသည် အလွန် ခဲယဉ်းလှသည်။ မင်းအဖြစ်ကိုလည်း ကျွန်ုပ် အလိုမရှိ။ အမှုထမ်းသာ တတ်သည်။ ပြည်ရေးတိုင်းမှုကို မစီရင်တတ်၊ မင်းပြုနိုင်မည့်သူကို ညွှန်ပြပါမည်။ ကျွန်ုပ်ပြုသူကို စိတ်ညီကြပါ)ဟု ဆိုကာ ဗညားဒလကို ညွှန်ပြ၏။ လူကြီးများလည်း မင်းကြီး ညွှန်ကြားသူ၏ အဆုံးအမကို ခံပါတော့မည်ဟု အညီအညွတ် ဆိုကြကုန်၏။

သို့လျှင် ကုန်းဘောင်ခေတ်နောက်ပိုင်း နန်းလုပွဲများကို တစ်စိတ်တစ်ဒေသကြည့်ကာ မြန်မာ ရာဇဝင်၌ ဤအတိုင်း ဖြစ်စမြဲဟု မဆိုသာချေ။ ရာဇဝင်ရေးစီကြောင်းသည် အများအားဖြင့် ငြိမ်သက် သာယာခဲ့သည်။

ကုန်းဘောင်ခေတ်မွန်တည်ချိန်

(၂) ဘိုးတော်ဘုရား မှာတော်ပုံ

ဗဒုံမင်းခေါ် ဘိုးတော်မင်းတရားသည် တိုင်းပြည်ကို နိုင်နင်းစွာ နှစ်ပေါင်း ၄၀ နီးပါး စိုးစံခဲ့သည်။ သူ့လက်ထက်တွင် သားတော်အိမ်ရှေ့မင်းက ဧညှိဝတီကို သိမ်းပိုက်ပြီးချိန်တွင် မြန်မာပြည် နယ်နိမိတ်သည် အနော်ရထာခေတ်နှင့် ဘုရင့်နောင်ခေတ်များမှာကဲ့သို့ အကျယ်ပြန့်ဆုံး ဖြစ်လာပြန်သည်။ ဘိုးတော်ဘုရား စိုးစံနေသမျှကာလပတ်လုံး မည်သူမျှ မြန်မာပြည်ကို ထိပါးခြင်းမရှိခဲ့ချေ။ တိုင်းပြည် နယ်နိမိတ်အတွင်း မြန်မာဘုရင် ဩဇာအာဏာကို ကောင်းစွာထိန်းသိမ်းနိုင်ခဲ့သည်။

၆၆၏အဓိပ္ပာယ်

အလောင်းမင်းတရား နန်းတက်သည်မှစ၍ ဘိုးတော်မင်းနတ်ရွာစံသည်အထိ ကုန်းဘောင်ခေတ်မှာ ၆၆ နှစ်မျှ ကြာမြင့်ခဲ့လေပြီ။ ထိုအချိန်ကို (ကုန်းဘောင်မွန်းတည့်) ဟု ခေါ်ဆိုထိုက်ကြောင်း ဖော်ပြခဲ့ပေပြီ။ ဘကြီးတော်ခေါ် စစ်ကိုင်းမင်း နန်းတက်သည်မှ သိပေါမင်းပါတော်မူသည့် ကုန်းဘောင်နေဝင်ချိန်မှာလည်း ၆၆ နှစ်ပင် ကြာခဲ့သည်။ ထိုကာလကို (ကုန်းဘောင်မွန်းတိမ်း) ဟု ခေါ်သင့်၏။ ထိုအချိန်မှစ၍ အင်္ဂလိပ်နယ်ချဲ့တို့နှင့် ကြုံကြိုက်ခဲ့ရာ မွန်းတိမ်း ၆၆ နှစ်အတွင်း ၄ ကြိမ် စစ်မက်ဖြစ်ပွားပြီးနောက် မြန်မာပြည်သည် နယ်ချဲ့လက်အောက်သို့ ကျရောက်ခဲ့ရသည်။

အလောင်းမင်းတရား၏ မှာတော်ပုံ ရှိခဲ့သလို ဘိုးတော်မင်းတရား၏ မှာတော်ပုံလည်း ရှိခဲ့ပေသည်။ (ငါ၏သားတော်များ အစဉ်အလိုက် ထီးနန်းစိုးစံရမည်) ဟု အလောင်းမင်းတရားက မှာကြားခဲ့ရာတွင် ဘိုးတော်မင်းလက်ထက်တွင် ပင်းတလဲမင်းနှင့် စည်သာမင်းစသော ညီတော်များကို ကွပ်မျက်ခဲ့၍ အလောင်းဘုရားသားတော်များ တစ်ဦးမျှ မကျန်တော့ပါချေ။

မြေးတော် ၂ ပါးအပြိုင်

၁၀၇၀ ခုတွင် အိမ်ရှေ့စံ သားတော်ကြီး ရွှေတောင်မင်း ကွယ်လွန်ချိန်က ဘိုးတော်မင်းတရားသည် ထီးနန်းဆက်ခံရေးနှင့်ပတ်သက်၍ မျူးမတ်တို့ကို တိုင်ပင်တော်မူခဲ့သည်။ မြေးတော် ၂ ဦး ရှိရာ အကြီးမှာ စစ်ကိုင်းမင်း ဖြစ်၍ အငယ်မှာ သရက်(သာယာဝတီ)မင်းဖြစ်သည်။ (မောင်မင်းများ ငါ၏မြေးတော် ၂ ဦးအနက် အဘယ်သူသည် ငါ၏အရိုက်အရာတော်ကို အခွန်ရှည်စွာ ဆက်ခံတော်

မူနိုင်မည် ထင်ကြသနည်း။ အခွန်ရှည်စွာ ဆက်ခံနိုင်မည့်မြေးကိုပင် ဥပရာဇာဘိသိက်ကို သွန်းတော် မူမည်) မိန့်ဆို၏။ မြေးတော်ကြီး၏ အလားအလာကို ကျေနပ်ပါက ထိုမေးခွန်း ထုတ်ဖွယ်မရှိဟု ယူဆရပေမည်။

မှူးတော်နှင့်တကွ ပြည်သူအပေါင်းတို့က မြေးတော်အငယ်ဖြစ်သော သရက်မြို့စားကို ချစ်ကြည်လိုလား နှစ်သက်ကြရကား (မြေးတော်အငယ် သရက်မင်းသားကိုသာလျှင် ပြည်အကျိုးကို သယ်ပိုး ရွက်ဆောင်နိုင်မည် ယူဆပါက အငယ်မင်းသားကိုပင် သဘောမျှကြပါသည်ဘုရား)ဟု သံတော်ဦးတင်ကြ၏။

ထိုသို့ လျှောက်ထားကြပုံကို စစ်ကိုင်းမင်းသား ကြားလတ်သော် ထိုသို့ သံတော်ဦးတင်သူ မှူးမတ်တို့အား များစွာ နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းပြုလေ၏။

နောက်တစ်ဖန် မင်းတရားကြီးက ထိုမေးခွန်းကိုပင် ထပ်မံမေးမြန်းသော် ဓားထက်သော စစ်ကိုင်းမင်းသားကြီးကို ကြောက်ရွံ့သောမှူးမတ်တို့က (မြေးတော်ကြီး စစ်ကိုင်းမင်းသည် တိုင်းပြည် အကျိုး သယ်ပိုးရွက်နိုင်ပါကြောင်း)ဟု တင်လျှောက်ကြ၏။

ထိုသို့တင်လျှောက်သည်ကို မြေးတော်အငယ် သရက်မင်းသား ကြားတော်မူပြန်လျှင် (ဤသည် မှူးမတ်တို့သည်ကား ငါ၏အကျိုးကို မလိုသူပင်တည်း)ဟု စိတ်တော်မျက်သဖြင့် ထိုမှူးမတ်တို့ကို နှိပ်စက်ကလူ ပြုပြန်၏။

ဘိုးတော်မင်းတရားကြီးက မြေးတော် ၂ဦးတို့သည် ထိုကိစ္စ၌ ပြည်သူမှူးမတ် ပရိသတ်တို့ အား ညှဉ်းပန်းကြသည်ဟု ကြားသိသောအခါ (ငါ၏မြေးတော် ၂ပါးတို့သည် ဗိုလ်ထုအင်အားနှင့် ပြည့်စုံသော မြေးတော်တို့ပင်တည်း)ဟု သိတော်မူ၍ တိုင်းပြည်လှုပ်ရှား ထကြွမရလေအောင် ငဲ့ညှာ တော်မူပြီးလျှင် မည်သည့်မြေးတော်ကိုမျှ နှိပ်ကွပ်တော်မမူ၊ အရေးပေးတော်မူ၍ ကြည်ဖြူစွာ အလိုတလိုက် စံတော်မူကြစေသည်။

ထိုကိစ္စတွင် အမတ်ကြီးဦးပေါ်ဦး၏အကြံဉာဏ်ကို မရရှိသေးသဖြင့် မှူးမတ်စုံညီတက် ရောက်သော ညီလာခံတွင် (ပေါ်ဦး၊ ငါလည်း အသက်အရွယ် ကြီးပြီ၊ ငါ၏ ကမ္မဇရပ်ချုပ်ကွယ် ခဲ့သော် ရဟန်းရှင်လူတို့ ဝါးအစည်းပြေသကဲ့သို့ မဖြစ်စေလို။ ငါကိုယ်တော်မြတ် ရှိတော်မူစဉ်ကပင် ထီးမွေနန်းရံ အပ်နှံတော်မူ၍ ထားခဲ့ချင်သည်။ မြေးတော် ၂ပါးတွင် မည်သူအား အိမ်ရှေ့ထားလျှင် သင့်သနည်း)ဟု အမိန့်ရှိ၏။

နာစေးသော ယုန်မင်း

ဦးပေါ်ဦးလည်း ထိုအမေးတော်ပုံကြောင့် (ယခင်က ဖြေဆိုခဲ့သော မှူးမတ်တို့သည် သစ် ၂ပင်ကြား ညှပ်ပေါက်သောဝါးကဲ့သို့ ရှောင်ရှားမရ၊ ဒုက္ခထင်ထင် ကြွေကြွအင်ကို ငါပင် ကိုယ်တွေ့ ဖြစ်တော့သည်။ သိလျက်နှင့် မဆင်ခြင်က ငါပင် မုချ ဒုက္ခတွေ့ရဦးမည်)ဟု ကြံစည်ကာ ယုန်မင်း၏ (နာစေး)ပုံပြင်ကို သံတော်ဦးတင်လေသည်။

တစ်ရံရောအခါ ခြင်္သေ့မင်း အစာဝ၍ အလွန်အိပ်ချင်ရကား သက်တော်စောင့် ၃ ဦး ဖြစ်သော ဝက်၊ သမင်နှင့်ယုန်တို့ စောင့်ကြပ်ကာ ကျောက်ဖျာ၌ အိပ်၏။ နိုးလတ်သော် သမ်းဝေကာ လက်ယာဘက်ရှိ သမင်အား (ဟဲ့-သမင်ငယ်၊ ငါ၏ခံတွင်းရနံ့သည် မွေးသလော၊ နံသလော)ဟု မေး၏။ သမင်လည်း အလွန်ကြောက်ရွံ့၍ (ခံတွင်းတော်သည် အင်မတန်မွှေးကြိုင်ပါသည်)ဟုဆို၏။ ခြင်္သေ့က သူသည် အညှီအဟောက်များ စားချင်တိုင်းစားပြီး အပုပ်နံ့လှိုင်နေသည်ကိုသိ၍ သမင်က

မှသာဆိုရမည်လားဟု မျက်ကာ သမင်ကို ရုတ်ခြည်း ကိုက်သတ်လေ၏။ ထို့နောက် လက်ဝဲဘက်ရှိ သက်တော်စောင့်ဝက်ကို ထိုအတိုင်း မေးပြန်၏။ ဝက်က အမှန်အတိုင်းပြောလျှင် လွတ်မည်အထင် နှင့် (အလွန် ပုပ်စော်နံပါသည်)ဟု ဖြေရာ သူ့ကို ပုပ်သည်၊ နံသည်ဟု စော်ကား စွပ်စွဲရမည်လားဟု ဝက်ကိုလည်း တစ်ဖန်ကိုက်သတ်ပြန်၏။

ထိုနောက် ယုန်သာလျှင် ကျန်ရှိ၍ ထိုမေးခွန်းကို မေးပြန်ရာ (ရွှေဂူစံရှင်၊ ဘုရင်သနင်း၊ ခြင်္သေ့မင်းက ခံတွင်းတော်ရေး၊ မေးတော်မူလျှင် တစ်မဟုတ်ချင်း လျှောက်တင်ရန် အင်မတန်အား ထုတ်၍ နမ်းရှုပ် ရှိုက်ရှူပါသော်လည်း မြူခန့်မျှ အနံ့မရ၊ ဂေလညရောဂါ၊ ဝေဒနာ ဖိစီးသဖြင့် ဘုရား ကျွန် ငရွေယုန်သည် နှာစေးခေါင်းခဲ ဖြစ်နေပါကြောင်း သံတော်ဦးတင်ပါသည်)ဟု ဖြေရာ တန်ခိုး ကြီးစွာ ကေသရာက ချမ်းသာခွင့်ပေး၍ သေဘေးက လွတ်ခဲ့ရကြောင်းများကို ဦးပေါ်ဦးက ကိုးကား တင်လျှောက်သည်။

အလားတူစွာ မြေးတော်များရေးရာတွင် (ကျွန်တော်မျိုးကြီး ဦးပေါ်ဦးသည်လည်း ထွေထွေ ရောဂါကြောင့် နှာစေးနေပါ၍ မလျှောက်တင်တတ်အောင် ရှိနေပါကြောင်း)ဟု ရှိခိုးသံတော်ဦးတင်၏။

ထိုအခါ ညီလာခံ၌ ဘုရင်နှင့်တကွ မျိုးကြီးမတ်ငယ်တို့ များစွာရယ်မောကြ၏။ ဘုရင်လည်း ပြုံးလျက် မှန်နန်းဆောင်သို့ ဝင်လေ၏။

မှာတော်ပုံ မူကွဲများ

အထက်ပါအကြောင်းအရာများ ပါရှိသော (ကဝိသတ္တု မဇ္ဈိမကျမ်း)၌ပင် မြေးတော်များနှင့် ပတ်သက်၍ ဘိုးတော်မင်းတရားက ပြတ်သားစွာ ဆုံးဖြတ် မှာကြားတော်မူခဲ့ပုံများမှာ အောက်ပါအတိုင်း ရှိပေသည်။

(တစ်ရံရောအခါ ဘိုးတော်မင်းတရားသည် အညာသီဟတောဘုရားမှ ပြန်လာ၍ ကျန်းမာတော် မမူသည်နှင့် မြေးတော်ကြီး အိမ်ရှေ့စစ်ကိုင်းမင်းနှင့် သာယာဝတီမင်းတို့ကို ခေါ်တော်မူ၍ (ဘိုးတော် မှာ ဧရာရောဂါကြောင့် ပြောင်းကြွ နတ်နန်း၊ စံမြန်းတော်မူလှပြီး ပွဲတော်တည်ရာ၌ ဆုတ်ယုတ်လာ၍ တစ်ဆုပ်ခန့်မျှသာ ဝင်တော့သည်။ မောင်တို့ညီနောင်နှစ်ဦးသည် အသက်အရှည်သဖြင့် ချစ်ခင်မြဲမြဲ ယုံကြည်ကြစေ။ သို့မှ အရှည်ကောင်းရစ်ကြမည်။ မောင်အိမ်ရှေ့မင်းက ထီးနန်းကို အကြောင်းကြောင်း ကြောင့် စွန့်ခွာလျှင် ညီတော်သာယာဝတီမင်း ဆက်ခံစိုးစံရစ်စေ။ ငါ၏ရိုက်ရာကို မောင်အိမ်ရှေ့ မင်းခံယူတော်မူ၍ ညီတော်သာယာဝတီမင်းကို ဥပရာဇာအဖြစ်နှင့် အပ်ရမည်။ အထူးမှာရန်ကား မောင်အိမ်ရှေ့မင်းသည် ပေါ်ဦးကို ရာထူးကြီးခန့်အပ်ချီးမြှင့်ရမည်။ ငါ၏လက်ထက်၌ ပေါ်ဦး စိတ်နေ မြင့်မည်စိုးသောကြောင့် ခန့်အပ်တော်မူခဲ့၊ အရေးကိစ္စဟူသမျှ ပေါ်ဦးကို တိုင်ပင်နာယူရမည်)ဟု မိန့်တော်မူ၏။

၁၁၈၅-တွင် စစ်ကိုင်းနန်းတက်တော်မူရာတွင် ဦးပေါ်ဦးရရှိသောဘွဲ့ကား (သတိုးမင်းကြီးမဟာ မင်းလှနော်ရထာ)ဟူ၏။ မင်းနှင့်မိဖုရားတို့က သူ့ကို “မင်းကြီး” ဟု လေးစားစွာ ခေါ်ဆိုဆက်ဆံကြ၏။

မှော်ပီဆရာသိန်းကြီး၏ ပါးစပ်ရာဇဝင်(ဒုတိယတွဲ)တွင် ဘိုးတော်မင်းတရား၏မှာတမ်းနှင့် ပတ်သက်၍ မူကွဲတစ်မျိုး ပါရှိပုံမှာ-

(ဘိုးတော်မင်းတရားကြီး နတ်ရွာမစံမိက အမတ်ကြီး ဦးပေါ်ဦးကို မှာထားခဲ့သည်ကား “ငါ မရှိသည့်နောက် ငါ့မြေးတော် အိမ်ရှေ့မင်းကို ထီးနန်းစည်းစိမ်သို့ တင်မြှောက်လိုက်ပါ။ ပန်းတောင်း

ကို တောင်ညာတင်ပါစေ၊ စကြာကို ရင်ခွင်ပိုက်ပါစေ။ သရက်ကို အစေ့မယုက်ပါစေနှင့် ဤအမိန့်အတိုင်း နာခံရွက်ဆောင်ရမည်ကိုလည်း ပြောပြပါအမတ်ကြီး”ဟု မိန့်ကြားတော်မူခဲ့သည်။)

အထက်ပါ မှော်ပီဆရာသိန်း၏ မှတ်တမ်းကို ဦးထွန်းအေးရေးသားသော (နန်းမတော်မယ်နု၏ ရာဇဝင်မူမှန်)ခေါ် စာအုပ်၌ ငြင်းဆိုထားသည်ကို အောက်ပါအတိုင်း ယှဉ်တွဲဖော်ပြပါသည်။

(၁) ပြည်ရှင် မင်းကောင်းတစ်ပါးဖြစ်သော အိမ်ရှေ့မင်းသားကို အမတ်ကြီး ဦးပေါ်ဦးက ထီးနန်းတင်မှသာ ရှင်ဘုရင်ဖြစ်နိုင်ပါသလော။ ထို့ကြောင့် ဤစကားပျက်စေ။

(၂) ဤမှ ကြွင်းသော စကားသုံးရပ်တို့ကိုမူကား မြေးတော်ဖန်နန်းရှင်အား တိုက်ရိုက်မှာကြား ခဲ့သော စကားမဟုတ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ မြေးတော်ဖန်နန်းရှင်ကလည်း တစ်ခုမှ လိုက်နာ ခြင်းမရှိသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဦးပေါ်ဦးလျှောက်ထုံး၌ မြေးတော် ၂ပါး သင့်မြတ်စွာနေရစ် ကြရန် ဘိုးတော်မှာကြားခဲ့ပုံနှင့် မညီညွတ်၍လည်းကောင်း၊ မဟုတ်အမှား လုပ်စကား အရပ်စကား ခေတ်စကားများသာဟု ထင်မြင်မိပေသည်။

(၃) ပန်းတောင်းကို တောင်ညာတင်ပါစေဟု ဆိုရာ၌ အကယ်၍ ဘိုးတော်က ပန်းတောင်း မင်းသမီးကို တောင်ညာစံဖြစ်စေလိုသော ဆန္ဒအားကြီးရှိခဲ့ပါမူ တစ်ပင်တိုင်မင်းသမီးအဖြစ်၌ တင်မြှောက် ထားခဲ့ရာ၏။ ဤသို့လည်း တင်မြှောက်မထားဘဲ ဦးပေါ်ဦးကို ထိုသို့မိန့်မှာခဲ့သည်ဟူသောစကားသည် ခိုင်မာသောစကား ဖြစ်နိုင်သလော။ ဆင်ခြင်ကြပါကုန်။

(၄) (စကြာကို ရင်ခွင်ပိုက်ပါစေ)ဟု ဆိုရာ၌ ဖန်နန်းရှင်၏သားတော် စကြာမင်းကလေးကို အိမ်ရှေ့မင်းအဖြစ် အပ်နှင်းချီးမြှောက်ရမည်ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ရရှိပါလျှင် ဘိုးတော်သည် မြေးတော် ၂ပါးကို ရန်တိုက်ပေးထားခဲ့သည်နှင့် အလားတူသောစကားပင် ဖြစ်တော့သည်။ ထို့ကြောင့် ဤစကားကိုလည်း ဘိုးတော်မှာကြားချက်ဟူ၍ မမှတ်ယူသင့်။

(၅) (သရက်ကို အစေ့မယုက်ပါစေနှင့်)ဟု ဆိုရာ၌ သရက်မြို့စား ညီတော်ကို ဖန်နန်းရှင်မင်း ဖြစ်သောအခါ မချီးမြှောက်နှင့်၊ သူကောင်း မပြုနှင့်၊ မကြီးပွားစေနှင့်၊ အင်အားမရှိစေနှင့်၊ နိမ်ထား ရမည်ဟု ဆိုလိုသည်။ ဤထက်ပိုလွန်၍ ကွပ်မျက်သုတ်သင်ပစ်လိုက်ရမည်ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကိုပင် ယူနိုင်သေးသည်။ ဤစကားလည်း ဘိုးတော်၏မှာကြားချက် မဖြစ်နိုင်ချေ။ ဘိုးတော်သည် ဤမျှလောက် မကောင်းသောစကားကို မှာထားခဲ့မည်မဟုတ်ချေ။ မြေးတော်နှစ်ပါးတို့အား အညီအညွတ် နေထိုင် ခဲ့ကြရန် မှာကြားထားခဲ့သောစကားမှန်တို့ကို ဦးပေါ်ဦးလျှောက်ထုံး၌ ရှုကြပါကုန်။

(၆) နန်းမတော်မယ်နုကို အပြစ်ရှာလို၍ အပြစ်တော် ဆေးဖော်ရာ (ပန်းတောင်းကို တောင် ညာတင်ပါစေ)ဟူသော ဆေးတစ်မယ်တည်းနှင့် ကျုပ်ဆေးကောင်းလှပါသည်ဟုပြောသော် သူတစ်ပါး ယုံကြည်မည်မဟုတ်၍ တြိကဋျက် ၃ပါးစေ့ရန် (၂)စကြာကို ရင်ခွင်ပိုက်ပါစေ (၃)သရက်ကို အစေ့မရှိပါစေနှင့်ဟူသော ဆေးနှစ်မည်ပါ ထည့်သွင်း ကြိတ်ထောင်းပြီးလျှင် ဘိုးတော်၏ ဆေးနည်း လုပ်ထားကြသည်ဟုလို။

ဘိုးတော်မင်းတရား၏ မှာတော်ပုံနှင့် ပတ်သက်၍ အထက်ပါအတိုင်း မူ၃မျိုးရှိနေ၏။ (၁)ဦးပေါ်ဦး (၂)မှော်ပီဆရာသိန်း(၃)ဦးထွန်းအေးတို့၏ မူများဖြစ်၏။

ဘိုးတော်၏ညီညွတ်ရေးမူ

ကျွန်ုပ်တို့ ယခုခေတ် လေ့လာသူများ ရှုမြင်မိသလောက်၌-

(၁) ဦးပေါ်ဦးသည် ဘိုးတော်မင်းတရားရှေ့တော်၌ပင် ဤကိစ္စ၌ ဘက်မလိုက်ဘဲ နှာစေးနေခဲ့သည်။ ဘိုးတော်က နောက်ဆုံးမှာကြားချိန်၌ သူနှင့်အတူ မြေးတော်နှစ်ပါးလည်း ရှိနေကြ၏။ စစ်ကိုင်းမင်းက နန်းတက်ပြီးနောက် ညီတော်ကို အိမ်ရှေ့နှင်းရန် မှာကြားခဲ့၏။

ဦးပေါ်ဦးသည် စစ်ကိုင်းမင်းလက်ထက်တွင် အမြင့်ဆုံးရာထူးဖြင့် ချီးမြှင့်ခြင်းခံရ၏။ ညီတော် နောင်တော် ၂ ပါးနှင့်ပတ်သက်၍ ဘိုးတော်ဆန္ဒအတိုင်း သွေးကွဲရေးကိစ္စများကို အားမပေးဘဲ နာယက ဂုဏ်မပျက် နေခဲ့၏။ နောက်ဆုံး၌ ညီတော်က နောင်တော်ကို မလွဲမကင်းသာ တော်လှန်သော အခါ ဦးပေါ်ဦးသည် ဘက်မလိုက် နေခဲ့ပုံရ၏။

ထို့ကြောင့် သာယာဝတီမင်းအနေဖြင့် ဘက်မလိုက်သူ မှူးမတ်များစာရင်း ထုတ်ပြန်ရာတွင် မြဝတီဦးစသာလျှင် ထိပ်ဆုံးမှပါရှိကာ ဦးပေါ်ဦး နာမည်မပါချေ။ သာယာဝတီမင်းလက်ထက်၌ ဦးပေါ်ဦးသည် ထိပ်တန်းရာထူး၌ပင် သက်တော်ရှည်အမတ်ကြီးကဲ့သို့ ရှိနေခဲ့သည်။ ဤကား ဘက်မလိုက်ခြင်းကြောင့် မဟုတ်ဘဲ အနေမှန်သူအဖြစ်ဖြင့် ပုံမှန်နေရာ၌ တည်မြဲစေခြင်း ဖြစ်၏။

ဘိုးတော်မင်းတရားသည် မြေးတော်များလက်ထက်၌ မဖြစ်သင့်သောကိစ္စများ ပေါ်ပေါက်မည်ကို ကြိုတင်တားဆီးရန် အစီအစဉ်အချို့ ချမှတ်တော်မူခဲ့သည်။ အိမ်ရှေ့သားတော်ကြီးမှ မွေးသော စစ်ကိုင်းမင်းသားကို ထိုအိမ်ရှေ့မင်း၏ညီတော်ရင်း ပြည်မင်းမှဖွားသော သမီးတော်ဆင်ဖြူမယ်နှင့် ဘိုးတော်မင်းတရားကိုယ်တိုင် ထိမ်းမြားပေးခဲ့သည်။ သို့မှ နောင်အခါ စစ်ကိုင်းမင်းသား ထီးနန်းဆက်ခံသော် မိဖုရားခေါင်ရွှေရန် ပြဿနာမပေါ်တော့ဘဲ ဆွေတော်မျိုးတော်တို့နှင့်တကွ အများပြည်သူတို့ ကြည်ဖြူရေးကို ရှေ့ရှုတော်မူခြင်းဖြစ်၏။

မြေးတော်ချစ် ဆင်ဖြူမယ်က သားဦးကလေး စကြာမင်းသားကို မွေးဖွားပြီးနောက် မီးတွင်း၌ပင် ကွယ်လွန်သွားသည်။ ထိုမြေးတော်ကလေးကို အလွန်မြတ်နိုးသဖြင့် ၁၀ ကုဋေတန် မြပုခက်ဝယ်ယူရန် ဦးပေါ်ဦးကို ယိုးဒယားသို့ စေလိုက်သည်။ သို့သော် ထိုငွေကို သုမဓအခွန်ဌာနမှ ထုတ်ယူစေသဖြင့် ဦးပေါ်ဦးက (ဒီရှင်ဘုရင်ဟာ ရှင်ဘုရင်ဝါး မဝသေးပါဘူး၊ ဒါမျိုးကို တခြားအကောက်တော်ခွန် စသည်တို့က ထုတ်နုတ်ရတဲ့ ထုံးစံကို နားမလည်ဘူးလား)ဟု ဆိုရာ အမျက်တော်ရှိ၍ သိန္နီမြို့သို့ နယ်နှင့်ဒဏ် ပို့စေခဲ့သည်။ ဦးပေါ်ဦးမရှိလျှင် ရှင်ဘုရင်က ပျင်းရိတော်မူသဖြင့် မကြာမီပြန်၍ ခေါ်တော်မူသည်။ ဤကိစ္စတွင် စကြာမင်းသားကလေး မဖွားမီက ဘိုးတော် အိပ်မက်ရရှိသည်ကို ညီလာခံ၌ ထုတ်ဖော်မိန့်ကြားခဲ့ပုံများကို ထောက်ရှုကာ စကြာမင်းကလေး ကောင်းစားရေးကို အဘယ်မျှ မျှော်ကိုးတော်မူသည် ထင်ရှားစေပေသည်။ ထို့ကြောင့်(စကြာကို ရင်ခွင်ပိုက်ကြပါ)ဟု အတိအလင်း မည်သူကိုမျှ မှာကြားခြင်းမရှိစေကာမူ ဘိုးတော်၏ လုပ်ရပ်နှင့်စေတနာတို့ကား ထုတ်ဖော်ပြစရာမလိုအောင် ထင်ရှားနေခဲ့ပေသည်။ သူမရှိသည့်နောက် (၁) စစ်ကိုင်းမင်းသား နန်းတက်ပါစေ၊ (၂) ညီတော်သာယာဝတီမင်းသားက နောင်တော်ကို ဆက်ခံပါစေ၊ (၃) ထိုညီနောင် ၂ ဦးလက်ထက်၌ပင် စကြာမင်းကလေးကို အထူးယုယစွာ ရင်ခွင်ပိုက်ထွေး ပြုစုကြပြီးနောက် သူလည်း ထီးနန်းဆက်ခံခွင့် ရှိပါစေဟု ဆိုလိုတော်မူခြင်းဖြစ်၏။

ဆင်ဖြူမယ် ကွယ်လွန်ပြီးနောက် သူ၏လမ်းစဉ် မပျက်ပြယ်စေရန် မကွရာမင်း၏သမီး ပန်းတောင်းမင်းသမီးလေးနှင့် ဘိုးတော်မင်းတရားကိုယ်တိုင် လက်ထပ်ပေးသည်။ ဤသည်လည်း

နန်းမလေ့ထုံးစံအတိုင်း မိဖုရားခေါင်နေရာကို ထိပ်တန်းဆွေတော်မျိုးတော်တို့မှ ရွေးချယ်ခြင်း ဖြစ်လေသည်။ သို့မှသာလျှင် စကြာမင်းကလေးအတွက် သူ့အစီအစဉ်သည် ပြင်ပပယောဂတို့မှ လွတ်ကင်းကာ အောင်မြင်ဖွယ်ရှိပေသည်။

ပန်းတောင်းမင်းသမီးကလေးမှာ ထိုအချိန်က အသက် ၈ နှစ်သာ ရှိသေးသဖြင့် လက်ထပ်ပွဲမှာ ရယ်ဖွယ်လို ဖြစ်ခဲ့သည်။ သို့သော် ရှင်ဘိုမယ်သည်လည်း ၈ နှစ်အရွယ်၌ပင် ပထမအိမ်ထောင် ပြုခဲ့သည်ကို မမေ့သင့်ချေ။

ဘိုးတော်၏ လက်ထက်၌ပင် မယ်နုသည် ၁၂ နှစ်အရွယ်၌ တောင်နန်းအပျိုတော် ဖြစ်လာသည်။ ထိုမိန်းမပျိုနှင့် စစ်ကိုင်းမင်းသား ငြိစွန်းပုံကိုလည်း ဘုရင့်အနေဖြင့် ရိပ်စားမိသောကြောင့် ပန်းတောင်းမင်းသမီးနှင့် ပေးစားရခြင်းအကြောင်းတစ်ရပ် ဖြစ်လေသည်။ အချို့ကဆင်ဖြူမယ်သည်ပင် မယ်နုနှင့် ငြိစွန်းမှုတို့ကြောင့် သူမ၏ မောင်တော်အတွက် စိတ်မချမ်းသာဖြစ်ရသဖြင့် မရဏလမ်းသို့ စောစောမြန်းရခြင်းဖြစ်သည် ဆို၏။

စစ်ကိုင်းမင်းသားအဖို့ မယ်နုကို ချစ်မြတ်နိုးနိုင်ပါ၏။ နေရာပေးနိုင်ပါ၏။ သို့သော် နန်းမလေ့စည်းကမ်းတို့ကို ထောက်ထား၍ မိဖုရားခေါင်နေရာကိုကား ဆွေတော်မျိုးတော်များမှသာလျှင် ရွေးချယ်စေလိုသည်။ တောင်ငူမင်းကြီးညိုသည် မင်းတရားရွှေထီး၏ မယ်တော်ကို ချစ်မြတ်နိုးသော်လည်း ငနွဲ့ကုန်း ရွာသူကြီး၏သမီးသာဖြစ်၍ မိဖုရားကြီးနေရာကိုကား မပေးနိုင်ခဲ့ပါ။ မြောက်နန်း၊ အလယ်နန်း၊ အနောက်နန်း၊ တောင်ဆောင်တောင်နှင့် ရွှေရေးဆောင်စသည်ဖြင့် နေရာအမျိုးမျိုးရှိပါသည်။ ကြိုက်ရာရွေးပါ။ သို့မှသာ ရိုးရာအစွဲရှိသော ပြည်သူနှင့်တကွ မဟာနွယ်တို့က စိတ်အေးကြပါမည်။ မိမိ၏ အချစ်ကိုလည်း စွန့်ပယ်စရာ မလိုပါ။ ဤကား ဘိုးတော်၏ ပုံမှန် မျှော်လင့်ချက်တည်း။

မယ်နုကို မျက်နှာသာပေးပြီး

သို့သော် စစ်ကိုင်းက ပန်းတောင်းမင်းသမီးကို လုံးဝ လျစ်လျူရှုကာ မယ်နုကိုသာလျှင် တောင်ညာစံဒေဝီ တင်သည်။ ထိုနောက် သူ့လက်ထက်တွင် ထီးနန်းလိုလားသူ ၄ ဦး ပေါ်ခဲ့သည်။

(၁) ညီတော် သာယာဝတီမင်းကို ဘိုးတော်ဘုရားကပင် အိမ်ရှေ့ သတ်မှတ်ရန် မှာခဲ့သည်။

(၂) သားတော် စကြာမင်းသားမှာ ရှင်ဘုရင်၏ ရင်သွေးဖြစ်သည့်အတိုင်း အိမ်ရှေ့ဖြစ်သင့်သည်။

(၃) မယ်နု၏သားတော် ပလောင်းမင်းသား ဖွားမြင်ခဲ့ရာ ၆ နှစ်အကြာတွင် ကျောက်ရောဂါနှင့် ကွယ်လွန်ခဲ့၍ ပြဿနာတစ်ခု ရှင်းသွားသည်။ သို့သော် ထိုမိဖုရားခေါင်၏သားတော်ရှိစဉ် ကာလအတွင်း သာယာဝတီမင်းကို လည်းကောင်း၊ စကြာမင်းကိုလည်းကောင်း နန်းရံအဖြစ် အသိအမှတ်ပြု၍ မဖြစ်နိုင်အောင် ရှိစေခဲ့၏။

(၄) မယ်နု၏မောင်တော် ဦးအိုကို ထိပ်တန်းမင်းသားကြီးအဖြစ်ဖြင့် မြှောက်တင်ပေးလိုက်သော အခါ သူကလည်း ထီးနန်းကို ချိန်ရွယ်တော့သည်။

မယ်နုက သူ၏သမီးတော်ကလေး မယ်သဲခေါ် ဆင်ဖြူမရှင်ကို စကြာမင်းသားလေးနှင့် ထိမ်းမြားကာ နန်းလျာထားရန် စီစဉ်ခဲ့သည်။ သာယာဝတီမင်းက ထိုစီမံကိန်းကို မကန့်ကွက်သော်လည်း မင်းသားကြီး ဦးအိုက ကြန့်ကြာစေခဲ့သည်။ စကြာမင်းသားကို အရွယ်ရင့်သည့်တိုင်အောင်ပင် ဦးညောင်မင်္ဂလာ ပြုခွင့်မပေးခဲ့ချေ။

အနိမိတ် မဟာနွယ်များ

နောက်ဆုံး၌ သာယာဝတီမင်းကို နောင်တော်နှင့် တွေ့ခွင့်မပေးဘဲ ဖမ်းဆီးမည့်အခြေအနေသို့ ရောက်၍ ရွှေဘိုသို့ ထွက်ခွာတော်လှန်ချိန် ရောက်ခါမှ စကြာမင်းကလေးကို အင်းဝမြို့တော်ထိပ်တန်း တင်ခဲ့လေသည်။ သို့သော် အချိန်နှောင်းလေပြီ။ ပြည်သူတို့က သာယာဝတီမင်းဘက်သို့ ပြိုဆင်း ကုန်ကြလေပြီ။

စစ်ကိုင်းမင်းသည် ၁၈ နှစ်ကြာမျှ အုပ်စိုးခဲ့သောကာလအတွင်း၊ မိဖုရားခေါင် မယ်နနှင့် မောင်တော်မင်းသားကြီး ဦးအိုတို့ ဩဇာလွှမ်းမိုးခဲ့၏။ သူတို့မောင်နှမ ကြီးစိုးချိန်တွင် အင်္ဂလိပ်နှင့် ပထမအကြိမ် စစ်ဖြစ်ကာ ရခိုင်ပြည်နှင့် တနင်္သာရီနယ်များကို စစ်လျော်ကြေးငွေ ၁၀ ကုဋေနှင့်အတူ ပေးအပ်လိုက်ရ၏။ ထိုခေတ်က တစ်ချိန်လုံးပင် ပြည်သူတို့ကို စည်းရုံးနိုင်စွမ်းရှိသော သာယာဝတီမင်း နှင့်စကြာမင်းသားတို့မှာ နန်းတွင်း၌ အနိမိတ်နေကြရသည်။ ဘိုးတော်ဘုရား၏ဆန္ဒအတိုင်း (စကြာ ကို ရင်ခွင်ပိုက်)လုပ်ရန် သာယာဝတီမင်း ထွက်ခွာသွားပြီးမှ သတိရကြသည်။

ရာဇဝင်ဖြစ်ရပ်တို့တွင် ပြည်သူလူထုအဖို့ အထက်ပါအတိုင်း ကြုံတွေ့ရာတွင် ဦးထွန်းအေး စာအုပ်၌ ထိုကာလကို သုံးသပ်ပုံမှာ “နေပြည်တော်တွင်းက ကြည့်ရှုလိုက်လျှင် စကြာမင်းကလေး၊ စစ်သူကြီးမဟာဗန္ဓုလ၊ မြဝတီဝန်ကြီး ဦးစ၊ အစရှိသော လူကောင်းဟူသမျှ နန်းမတော်မယ်န၏ လူတွေချည်းသာ ဖြစ်နေကြရလေသတည်း။ ဖန်နန်းရှင် မင်းတရားကစ၍ တစ်ပြည်လုံး နန်းမတော် မယ်န၏ဩဇာအာဏာ လွှမ်းမိုးနေလေတော့သည်။ ဤသို့သော အကျိုးတူတို့သည် ရှေးဘုန်းရှေးကံ ထူးချွန်ခြင်းကြောင့်သာလျှင် ဖြစ်လာရသည်ဟူ၍ မှတ်သားထားကုန်ရာသည်)ဟု ရေးသားပါရှိ၏။

ဤသို့ မယ်နအား တစ်ဖက်သတ် ထောက်ခံချီးကျူးရာတွင် ထိုခေတ် ဆိုးကျိုးများအတွက် မယ်နပင် တရားခံဖြစ်နေကြောင်းကို စာရေးသူက သတိပြုမိဟန်မတူချေ။

စကြာမင်း၏ မွေးစားမိခင်မှာ သူ၏အရီးတော် မြတောင်မင်းသမီး ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် စကြာမင်း ကွပ်မျက်ခံရချိန်တွင် မြတောင်မင်းသမီးပါ ခံရခြင်းဖြစ်သည်။ မယ်နနှင့် ဦးအိုတို့မှာ သူတို့နောက် ၂ နှစ်ကြာမှ ကွပ်မျက် ခံရသူများဖြစ်သည်။ မယ်နမှာ စကြာမင်း၏ မိထွေးသာဖြစ်၍ တခြားစီ ဖြစ်သည်။

ဘိုးတော်၏ မှာတော်ပုံနှင့် ပတ်သက်၍ ၃ မူကွဲပြားကြောင်း ပြဆိုခဲ့ပြီးဖြစ်ရာ ဦးပေါ်ဦး၏ မူကိုသာ အများလက်ခံနိုင်ဖွယ်ရှိ၏။ မှော်ပိဆရာသိန်းကြီးမှာ သူ့ထံ၌ မြန်မာစကား သင်ယူသူ အင်္ဂလိပ်အရာရှိကြီးတို့အကြိုက် မြန်မာရာဇဝင်၌ ထင်ရှားသူတို့၏ အတင်းအဖျင်းတို့ကို ပုံကြီးချဲ့ တတ်သဖြင့် သူ၏စာအုပ်များ ဖတ်ကောင်းစေကာမူ ယုတ္တိခိုင်ခံ့ခြင်း မရှိပါချေ။ မယ်နကို ကာကွယ်သူ ဦးထွန်းအေးမှာလည်း တစ်ဖက်သတ် ကျလွန်းနေ၏။

(၃) နန်းတွင်း ကောလောဟလ

(ရွှေစကြာ၏ ကုန်းဘောင်နန်းတွင်းရေးစာအုပ်တွင် ထိုခေတ်၏သရုပ်ကို အောက်ပါအတိုင်း ဖော်ပြထား၏။)

ပန်း ။ ။ အခု တိုင်းပြည်မှာဖြစ်နေပုံက ဂိုဏ်းကြီး ၃ ဂိုဏ်းကွဲပြီး နန်းတော်ထဲမှာ တအံ့ နွေးနွေးနှင့် အတွင်းရေး ဆူပွက်နေတယ်။

စိုး ။ ။ ၃-ဂိုဏ်း ဆိုတာက။

ပန်း ။ ။ (၁) အရှင် နန်းမတော်ဖုရားနှင့် သူ့မောင် စလင်းမင်းသားကြီးက တစ်ဖက်။

(၂) ဘိုးတော်ဘုရားသားတော် မကွရာမင်းသားကြီးနှင့် သာယာဝတီမင်းသားက တစ်ဖက်။

(၃) မင်းကလေးခေါ်တဲ့ ညောင်းရမ်းကိုယ်တော်က တစ်ဖက်။ သူထက်ငါ အရင် ဦးအောင် ထီးဖြူဆောင်းဖို့ ချိန်နေကြတယ်။

စိုး ။ ။ နန်းမတော်ဖုရားက တော်ကြီးဘုရားကို မကြည်ဖြူလို့ စလင်းမင်းသားကြီးကို နန်းတင်ချင်တာလား။

ပန်း ။ • ။ မဟုတ်ဘူး။ တော်ကြီးဘုရား မျက်နှာတော်လွဲသွားလျှင် သာယာဝတီမင်းတို့၊ ညောင်ရမ်းတို့ တက်မှာစိုးလို့ သူ့မောင်ကို အိမ်ရှေ့နှင့်ရအောင် အပြင်းအထန်

စိမ့် နေတာ။ နို့ပေတဲ့ မနှင်းဘူး။ မနှင်းပေတဲ့ မျက်နှာတော်လွဲလျှင် စလင်းတက်မှာ အမှန်။

စိုး ။ ။ (အသံကို နှိမ်၍) နန်းမတော်နှင့်စလင်းမင်းသားကြီးဟာ မောင်နှမဆိုပေတဲ့ တချို့ကတော့ တစ်မျိုးတစ်မည်။

ပန်း ။ ။ တိုင်းပြည်မှာ ဒီလိုပဲ ကျော်စောနေတာပဲ။ နို့ပေတဲ့ ဒီဟာကတော့ မဟုတ်ပါဘူး။ အမေတူ အဖေတူ မောင်နှမအရင်းပဲ။ နန်းမတော်က အငယ်၊ စလင်းက အကြီး။

သူ့မောင်ကို သူ့အင်မတန်ချစ်တယ်။ ချစ်သလောက် ဩဇာရောက်အောင် ချီးမြှောက်ထားတော့မြင်ရ သူတွေက အမြင်ကပ်ပြီး စွပ်စွဲနေကြတာနဲ့ သတင်းဖြစ်နေတာပါ။

စိုး ။ ။ မကွရာတို့ဂိုဏ်းကို ဆိုပါဦး။

ပန်း ။ ။ မကွရာလား၊ ကြည့်လေ၊ အခု ကုလားဖြူ ရောဂျားဆိုတဲ့ အကောင်ဆီမှာ အင်္ဂလိပ် ဘာသာသင်ပြီး အတွင်းကျိတ်ဉာဏ်နှင့် ပေါင်းထားတယ်။ ဒါက ဘာရည်ရွယ် သလဲဆိုတော့ ကုလားဖြူတွေနှင့်ပေါင်းပြီး သူ့တူတော်မောင် သာယာဝတီကို နန်းတင်ချင်လို့ပေါ့။

စိုး ။ ။ မကွရာကိုယ်တိုင်ကတော့ ထီးနန်းကို မချိန်ဘူးလား။

ပန်း ။ ။ မချိန်ဘူး။

စိုး ။ ။ ယခု ရွှေနန်းရှင်ဘုရားလည်း သူ့တူတော်နေတာပဲ။ ဘာဖြစ်လို့ ဒီလိုကြံချင်တာလဲ။

ပန်း ။ ။ ဒါကဒီလို၊ ရွှေနန်းရှင်ဘုရား အိမ်ရှေ့မင်းဘဝက အခု မင်းကလေးခေါ်တဲ့ ညောင်ရမ်းမင်းသားမယ်တော် ဆင်ဖြူမယ်နှင့် စုလျားရစ်ပတ် လက်ထပ်တော်မူတယ်။ ဆင်ဖြူမယ်က ညောင်ရမ်းမင်းသားဖွားပြီးတော့ နတ်ရွာစံသွားရော၊ နတ်ရွာစံပြီးလို့ ၄ နှစ်လောက်ကြာတော့ မကွရာမင်းသားကြီးရဲ့သမီးတော်လေး ၇ နှစ်အရွယ်ရှိ ပန်းတောင်းထိပ်ခေါင်တင်ဆိုတာနှင့် ဘိုးတော်ဘုရားက လက်ထပ်ပေးပြန်တယ်။ ဒီတုန်းက ဘိုးတော်ရှိသေးတာကိုး။

စိုး ။ ။ ၇ နှစ် သမီးဆိုတော့။

ပန်း ။ ။ အေး ဒါကြောင့်ပေါ့တပည့်ရဲ့ ဘိုးတော်ကို ကြောက်လို့သာ လက်ထပ်ရတယ်။ ဘယ်မှာသဘောတူနိုင်ပါ့မလဲ၊ ကာမဂုဏ်ခံစားချင်လို့ အိမ်ထောင်ပြုတာ။ ကလေးထိန်းခိုင်းထားသလို ဖြစ်နေတယ်။ ဘိုးတော်ဘုရားကတော့ အရှည်ကို မျှော်ခေါ်ပြီး လက်ဆက်ခဲ့တာပေါ့။

စိုး ။ ။ သာယာဝတီနှင့်ညောင်ရမ်း ဘယ်သူ့ကို ပိုစိုးရိမ်သလဲ။

ပန်း ။ ။ ညောင်ရမ်းက သာပြီးထိတ်စရာ ကောင်းတယ်။

စိုး ။ ။ အင်အားမှ မရှိဘဲနဲ့ဗျာ။

ပန်း ။ ။ ခင်ဗျား ညောင်ရမ်းအကြောင်း ကောင်းကောင်းမသိဘူး ထင်တယ်။ မဖွားမီကတည်းက တဘောင်ပေါ်နေတာ။

ပန်း ။ ။ (ကုက္ကိုပင်ညောင်တွဲလို့၊ အောင်ပွဲရတို့သခင်၊ ဘုန်းတောက်မည့်အင်၊ မြတ်ရာဝင်၊ အံ့ချီးဖွယ် ကမ္ဘာထင်လိမ့်၊ စာတင်သော် ဘယ်မညှိုးတယ်၊ ဘိုးတော်ချစ်သွေး)တဲ့ ဘိုးတော်ဘုရားက တနင်္လာသားမို့ နံသင့်လိုက်ပြီး ကုက္ကိုပင်လို့ ဆိုတာ။ ညောင်ရမ်းမင်းသားကတော့ အင်္ဂါသားမို့ ညောင်တွဲလို့ဆိုတယ်။ ဒီတဘောင်နှင့်ကိုက်အောင် ဖွားပြီး ၇ ရက်အတွင်းမှာ ညောင်ရမ်းမြို့စား ပေးတာပဲ။ ပြီးတော့ နေထိုင်မကောင်းဘူးဆိုရင် တဘောင်ပေါ်ရတယ်။ (မြို့ကြီးရွာကြီး ကျွန်သီးတစ်ထောင်၊ မောင့်ကိုပေးအပ်နှင်း၊ ဖေ့သားရောဂါကင်း)တဲ့၊ လက်ဖွဲ့တာနဲ့ တစ်ပြိုင်နက် ရောဂါပျောက်တာပဲ။

စိုး ။ ။ ဘယ်သူက ဒါတွေ ပေးလဲ။

ပန်း ။ ။ ဘိုးတော်ဘုရားပေါ့ဗျာ။ သူ့မြစ်ကို သူ့အလွန်ချစ်ပြီး မြောက်စားချင်တိုင်း မြောက်စားနေတာ၊ နန်းမတော်နှင့်စလင်းကိုယ်တော်ကြီးသာ မလွမ်းမိုးနိုင်ရင် ခုနယ်ခါ သူအိမ်ရှေ့ပေါ့။ သူဖွားတာနှင့်တစ်ပြိုင်နက် ပဟိုရ်စည်နှင့်နာရီတော် ခေါင်းလောင်းတို့က အလိုလို မြည်ရတယ်။ နဗဒဏ္ဍမနောဟရ ထီးဖြူတော်ကလည်း အလိုလို လန့်ပွင့်ရတယ်။ ဆင်ဖြူတော်ကြီးကလည်း အရှေ့ဘက်လှည့်ပြီး ကြိုးကြာသံမျိုးနှင့် ၃ ကြိမ်ကြွေးကြော် မြည်ဟည်းရတယ်။ လက်ဝဲဘက်လက်ဖဝါးမှာလည်း မြရောင်အဆင်းရှိတဲ့ မှဲ့ရှင်တစ်လုံးပါတယ်။ အို ခင်ဗျာနယ်၊ သူဖွားတုန်းက တိုင်းတုန်နေတာပဲဗျာ။

စိုး ။ ။ (ထိတ်လန့်တုန်လှုပ်သောအမှုအရာနှင့်)သာမညလောက်တော့ နဂိုကတည်းက ကြားဖူးနေတာပဲ။ အခုလို သေသေချာချာ။

ပန်း ။ ။ ရုပ်လက္ခဏာ ပြောရအုံးမလား၊ ရာဇရုပ်ပီပီအင်မတန် တည်ကြည်တဲ့ လူ၊ ကြံဖန် ရည်ကလည်း နေရာတကာမှာ အတွင်းရေးအထိ သိအောင် စုံစမ်းလေ့ရှိတယ်။

နိုင်ငံခြားသားရပ်ကွက်၌

တစ်နေ့က မစ္စတာလဲယက် အပြန်မှာ ကာလကတ္တားက ပေးလိုက်တဲ့စာဟာ မပြည့်စုံဘဲ ဖြစ် သွားတယ်။ ဒီက နန်းတွင်းအရေးက တစ်နေ့တခြား ပြောင်းနေပြီ။

ခု ဘယ်နှယ် ဖြစ်ပြန်သလဲ။

“သာယာဝတီနှင့် ညောင်ရမ်းတို့ မကြာမီ ဒုက္ခတွေ့လိမ့်မယ်၊ စလင်းက ဒါတွေ အကုန်ဖြုတ် ပြီး သူကိုယ်တိုင် ဘုရင်လုပ်ဖို့ ချိန်နေတယ်။ အရင်ကတော့ သာယာဝတီပဲ အိမ်ရှေ့နှင်းပြီး အစိုးရ အဖွဲ့ လွှဲမလိုလို ကြားရတာကိုး၊ ခုတော့ ရွှေနန်းရှင်က မကျန်းမာလို့ နန်းမတော် သဘောရှိ ဖြစ်သွားတယ်။

“စလင်း အုပ်စိုးရင် ကုမ္ပဏီအစိုးရအတွက် ဘယ်လိုထင်သလဲ”

(ထိုအခါ အစိုးရမှာ အရှေ့အိန္ဒိယကုမ္ပဏီအစိုးရ) ဖြစ်၏။

“စလင်းက ဗြိတိသျှလူမျိုးကို မုန်းတဲ့အထဲမှာ တစ်စွဲတဲ့ လူ”

“မခက်ဖူး စလင်းက ဒေါသကြီးပြီး ဘာသာမှ ရှိတဲ့လူမှ မဟုတ်ဘဲ။ ကောင်းတာပေါ့။ သာယာဝတီဆိုရင် ညာလို့လည်း မရဘူး။ ချောက်လို့လည်း ကြောက်တဲ့ လူစားမဟုတ်ဘူး။ ပြီးတော့ သူ့မှာ “ကဲ” ထားတဲ့ မိုက်ခဲစစ်သားတွေက ရွှေဘိုနှင့် သာယာဝတီမှာ အပြည့်ရှိတယ်။ ညောင်ရမ်းကတော့ အလိမ္မာဉာဏ် ရှိတယ်”

“မောင်စက (မြဝတီဝန်ကြီးဦးစကို ဆိုလိုဟန်ရှိ၏။) ဘယ်သူ့လူလဲ”

“မြန်မာနိုင်ငံမှာ ဒီလူတစ်ယောက် တော်တော်အရေးကြီးတယ်။ ဗန္ဓုလ ကျပြီး အင်္ဂလိပ်က ကြောက်ရမယ့် လူဟာ သူပဲ ရှိတယ်။ ရာမူစစ်ပွဲတုန်းက ကပ္ပိတန်နော်တင်တပ်မှာ ကျွန်တော်က လက်ဖတ်နှင့်အဖြစ်နှင့် ပါသွားတယ်။ ဒီတုန်းက ဗန္ဓုလအမိန့်နှင့် မောင်စက ဗိုလ်ချုပ်လုပ်ပြီး ရှေ့ဆုံးက တိုက်တာပေါ့။ ကျွန်တော်တို့နှင့်စာရင် သူတို့မှာ စစ်သည်အင်အား ဘာမှ ပါတာမဟုတ်ဘူး။ ဒါပေတဲ့ တပ်လုံးပြုတ်ပြီး ဗိုလ်ချုပ်ကပ္ပိတန်နော်တင်ပါ ထွက်ပြေးခဲ့ရတယ်။ သေနတ်တွေ အမြောက် တွေဆိုတာ သူတို့ အကုန်ရကုန်တာပေါ့။ ကျွန်တော်တောင် ဘုရားသခင်မလို့ အနိုင်နိုင် ပြေးခဲ့ ရတယ်”

“ဟုတ်တယ်၊ မောင်စဟာ တော်တော်ကြောက်စရာကောင်းတဲ့ လူ၊ စစ်ဘက်ကသာ စွမ်းတာ မဟုတ်ဘူး။ နေရာတကာမှာ အမြော်အမြင် အင်မတန်ရှိတဲ့ လူ၊ ဂျပန်ဆင်ကဖြင့် မြန်မာပြည်မှာ ဒီလူ လောက် ပညာရှိတာ တစ်ယောက်မှ မရှိဘူးတဲ့၊ ဟိန္ဒူစတန်နီစကားနှင့် ကသည်းစကားတတ်တဲ့အပြင် နာဂရီဘာသာလည်းရေးတတ်တယ်လို့ ဂျပန်ဆင်က ပြောဖူးတယ်၊ ဟုတ်မှာပဲ၊ တစ်နေ့က ထမင်းစားပွဲမှာ မမြင်ဘူးလား၊ မောင်စက ခရစ်ယာန်ဘုရားရှိခိုးသီချင်းတစ်ပိုင်းတစ်စတောင် ဆိုပြလိုက်သေးတယ်”

“ဒါကတော့ ကက်သလစ်ဘုရင်ဂျီတွေဆီက နည်းနည်းသင်ထားတာနဲ့ တူတယ်”

(၄) ကုန်းဘောင်ကို မျိုးမြုတ်မည့်သူ

ကုန်းဘောင်ဆက် မဟာရာဇဝင်တော်ကြီးကို ရေးသားပြုစုသူ ဦးမောင်မောင်တင် ကိုယ်တိုင် မင်းသားကြီး မောင်အို (မယ်နု၏မောင်)က ဤသို့ ပက်ပက်စက်စက် ကြံစည်ခဲ့သည်ဟု တစ်ချိန်က မန္တလေးသူရိယသတင်းစာ၌ သူရေးသော ဆောင်းပါးတွင် အတိအလင်း စွပ်စွဲခဲ့သည်။ အချုပ်ဆိုသော် မယ်နုမိဖုရားခေါင်ကြီး ဖြစ်လာသောအခါ သူ့မောင်တော်ကို သတိုးဓမ္မရာဇာဘွဲ့ ရရှိစေလျက် အိမ်ရှေ့မင်းတမျှ အခွင့်အရေး အဆောင်အယောင်များနှင့် နေရသောအခါ မောင်အိုသည် သွေးနားထင် ရောက်ကာ သူ့ကိုယ်တိုင် ရှင်ဘုရင်လုပ်ရန် ခြေလှမ်းခဲ့လေသည်။

ဦးမောင်မောင်တင်ကို ကျွန်တော်တို့အနေဖြင့် ပုဂံဝန်ထောက်မင်း ဦးတင်ကဲ့သို့ သာမန်မြန်မာ ပညာရှိတစ်ဦးအနေဖြင့် မှတ်ထင်ခဲ့ကြသော်လည်း အမှန်မှာ သူ့ကိုယ်တိုင် ကုန်းဘောင်ဆက်မင်းသား တစ်ပါးဖြစ်သည်။ ဆင်ဖြူရှင်မင်းနှင့် ယိုးဒယားဘုရင်၏သမီးတော် သခင်ဥတို့မှ ပေါက်ဖွားခဲ့သူဖြစ် သည်။ မင်းတုန်းမင်းလက်ထက် ၁၂၈၈ -ခုတွင် ဖခင်မြင်းမှူးမင်းသား ထိပ်တင်မောင်နှင့်ခင်ယုတို့မှ မန္တလေးမြို့နန်းတွင်း၌ပင် ဖွားမြင်ခဲ့သည်။ (အသက် ၁၀-နှစ်အထိ မင်းတုန်းမင်းအပါးတွင်သူငယ်တော် အဖြစ် ခစားခဲ့သည်။ ထို့နောက် သားတော် တူတော်များနှင့်အတူ ရှင်ပြုကာ ရွှေကျင်တိုက်၌ ၁၅နှစ် အထိ စာသင်ခဲ့သည်။ သီပေါမင်းလက်ထက်တွင် ဆရာမှတ်ကြီးကျောင်း၌ အင်္ဂလိပ်စာသင်ခဲ့သည်။ သီပေါမင်း ပါတော်မူရာတွင် ဦးမောင်မောင်တင်၏ နှမ ချွန်းတော်မင်းသမီးလည်း လိုက်ပါသွားသည်။ သူ့ကိုယ်တိုင်ကား ဝန်းသိုနယ်၌ တောခိုကာ အင်္ဂလိပ်မင်းကို တစ်နှစ်ကြာမျှ တော်လှန်နေခဲ့သည်။ သူ့ကို အရှင်ဖမ်းမိလျှင် ဆုငွေ ၃၀၀၀ ပေးမည်ဟုပင် အစိုးရက ကြေညာခဲ့သည်။ ထိုဆုငွေကြောင့် တပည့်အချို့ သစ္စာဖောက်မည့်ဟန်ရှိ၍ မန္တလေးသို့ပြန်ကာ ကင်းဝန်မင်းကြီးမှတစ်ဆင့် လက်နက် ချခဲ့သည်။ ပုဂံမင်း၏မိဖုရားကြီးက တူတော်ကို အင်္ဂလိပ်မင်းကြီး ဖိတ်ကြားချက်အရ လိုက်လံအပ်နှံ ခဲ့သည်။

မြန်မာဆွေတော်မျိုးတော် အပေါင်းတို့နှင့်ရင်းနှီးနှစ်စပ်သူ ဤသို့သော မင်းသားပညာရှင် တစ်ပါးက မင်းသားကြီး ဦးအိုကို ပက်စက်သောအကြံနှင့် စွပ်စွဲသည်မှာ အထူးဂရုတစိုက် လေ့လာ မှတ်သားရမည့်ကိစ္စတစ်ရပ်ပင် ဖြစ်သည်။ ဦးမောင်မောင်တင်၏ စွပ်စွဲချက်၌ ပါရှိသည်မှာ-

မောင်အို၏ ပရိယာယ်

(ရတနာပူရ စတုတ္ထမြို့တည်နန်းတည် ဘကြီးတော်မင်းတရားကြီးဘုရား အိမ်ရှေ့စံတော်မူစဉ် ဘိုးတော်မင်းတရားကြီးက မြေးတော် ပန်းတောင်းမင်းသမီးနှင့် စုလျားရစ်ပတ်၍ လက်ထပ်ထိမ်းမြားတော် မူခဲ့ပြီး ဖြစ်ပါလျက် မှန်နန်းရှင် မင်းတရားကြီးဘုရား ရွှေနန်းတက်၍ မင်းအဖြစ်သို့ရောက်တော်မူလျှင် ပတောင်းမင်းသမီးကို အနိမ့်အကျထားပြီးကာလ ထောင်မှူးသမီး မယ်နုကို တောင်နန်း ညာနေ အဂ္ဂမဟေသီ မိဖုရားခေါင်းကြီး တင်မြှောက်လေသည်။)

မယ်နု၏မောင်ကြီး မောင်အိုကိုလည်း စလင်းမြို့ကို မြို့စားပေး၍ မင်းသားကြီးနေရာတွင် ထားတော်မူသည့်ပြင် ညီတော်အရင်း သာယာဝတီမင်းထက် သာလွန် ပိုမိုပြီးလျှင် အစီးအနင်း၊ အဆောင်အရွက် ဖောင်းနားတောင်းဝတ်လုံနှင့်တကွ သတိုးဓမ္မရာဇာဘွဲ့အမည်ကို ပေးပြီးလျှင် အိမ်ဖြူပြတင်း ရွှေချ၊ ရှေ့ဆောင် ဦးမှီတိုင် ၂-ရွှေပိန်းချ၊ နောက်ဆောင်မှီတိုင် ၂-ရွှေပိန်းချ ဆောက် ပေးတော်မူသည်။ လွတ်တက်၍ တိုင်းနိုင်ငံအလုံးကို စီရင်စေရန် လွှဲအပ်တော်မူသည်။ မောင်အို၏ မယားကိုလည်း (သီရိရတနာသာမဝတီ)ဘွဲ့၊ သမီးအကြီးကို (သီရိသူကလျာ)ဘွဲ့နှင့်အမြင့်မြို့စား သမီးအငယ်ကို (သီရိသူကလျာရတနာ)ဘွဲ့နှင့်မင်းတုန်းမြို့စား ပေးသည့်ပြင် အိမ်တော်စံမင်းသမီးတို့ အစီးအနင်း အဆောင်အရွက်ကိုလည်း ပေးတော်မူသည်။

ဤကဲ့သို့ အိမ်ရှေ့မင်းနေရာကို ရောက်လုမတတ် သူကောင်းပြုခံရသည်ကြောင့် မောင်အို၏ စိတ်နေစိတ်ထား ပြောင်းပြီးသကာလ မင်းဧကရာဇ်တို့အမျိုးအနွယ်တော်မှ ဆင်းသက်လေဟန်ဖြင့် ရေဦးမြို့နယ် ဖလံခန်ရွာတွင် ယခုတိုင် တည်ရှိသော ခေါင်းလောင်းကြီးတွင် ရေးသည်မှာ အောက် ပါအတိုင်း ဖြစ်သည်။

(သက္ကရာဇ် ၁၁၈၁-ခု၊ နယုန်လအခါ၊ စကြာဝတေးမင်းမြတ်ရာဇာ ဇေယျရွှေတောင် ယူသတည်း။) ယင်းနောက် ရဲမက်လက်နက် လူတစ်သောင်းကျော်၊ မြင်းတစ်ထောင်ကျော်နှင့် ပခန်းမင်း ဖြစ်လတ္တံ့သော သားတော်မင်းရဲကျော်ထင်ကို သတိုး ထိုအခါ သရေခတ္တရာ၊ ရိမဒ္ဒနာနွယ်မြတ်၊ စဉ် မပြတ်သော၊ နေနတ်မျိုးရိုး၊ မိုးညှင်း မင်းတရားသားတော် ထူပါရုံဒါယကာ သားတော် ပြည်စုန် မင်းတရား၊ သမီးတော် စောမင်းထွတ်၊ သီပွတ်စတေ၊ ဗိုလ်ရွှေဂုရု၊ စတုဂါမဏိ၊ အသင်္ခယာ၊ သရေ စည်သူ၊ သီရိနန္ဒာရာဇာ၊ ဒူရင်ပစ္စည်း၊ ဗလသမန်း၊ သမီးတော်သခင်မှန်၊ သမီးတော် တောင်နန်း ထွတ်ဖျားမိဖုရား၊ မောင်တော် သတိုးဓမ္မရာဇာအမည်တော်ရှိသော စလင်းမင်း၊ သီရိရတနာသာမဝတီ မည်ရှိသော မြောက်သားတော်၊ သီရိသူကလျာမည်တော်ရှိသော သမီးတော် အမြင့်မြို့စားမင်းသမီး၊ သီရိသူကလျာရတနာမည်တော်ရှိသော သမီးတော်မင်းတုန်းမြို့စား မင်းသမီး၊ ရာဇဝင်ခက်ရုံ၊ စက်စုံ သီရိ၊ ရွန်းရွန်းညီမျှ၊ ပေါက်ပြကျော်လှုံ၊ တိုင်းလုံးပျံ့သတည်း)ဟူ၍ ပါရှိသည်။

အလောင်းမင်းတရားကြီး ဘုရား၏ စစ်ဗိုလ်ဗလသမန်းသည် မင်းမျိုးမင်းနွယ်ဟု သမုတ်ကာ သူတို့လည်း ထီးနန်းနှင့် သက်ဆိုင်ကြောင်း ကြော်ငြာခြင်း ဖြစ်သည်။

ယင်းသည်အတွင်း မောင်အို၏ လျှောက်ထားချက်အရ နောင်တော်ဘဝရှင်မင်းတရားကြီးဘုရား က သာယာဝတီမင်းဝင်းနှင့် ပုဂံမင်းသမီးဝင်းများသို့ ငရေးကို ရှာဖွေစေ အမိန့်တော်ရှိသောကြောင့် သက္ကရာဇ် ၁၁၉၈-ခု၊ တပေါင်းလပြည့်ကျော် ၆-ရက်နေ့၊ မြေလပ်ဝန်၊ ငွေခွန်ဝန်၊ မြောက်ထားဝယ်ဗိုလ် တို့နှင့် လက်နက်ကိုင် လူ ၂၀၀တို့ လာရောက် ဝန်းဝိုင်းသည်တွင် သာယာဝတီမင်းလည်း ကျေးကျွန် သင်းပင်း လူ ၇၀၀တို့နှင့် ခုခံပြီးလျှင် အင်းဝမြို့က ဧရာဝတီမြစ်မြောက်ဘက် ကူး၍ ထွက်သွားရလေ

သည်။ ထိုသို့ သာယာဝတီမင်း ထွက်သွားလျှင် ထောင်တွင်ထားသည့် သာယာဝတီမင်း၊ ပုဂံမင်း သမီးတို့၏ ဝန်စာရေးကြီးတို့ကို ကွပ်မျက်စီရင်လေသည်။

၁၁၉၈-ခု၊ တပေါင်းလပြည့်ကျော် (၈)ရက်နေ့ သာယာဝတီမင်း ရတနာသိင်္ဃမိတ်ကို သိမ်းယူတော်မူသည်။ ယင်းကစ၍ စစ်သည်ရဲမက်စုဆောင်းပြီးလျှင် ရတနာပူရမြို့က ချီလာစေသည့် တပ်တော်များကို ခုခံတိုက်ခိုက်စေရာ တွေ့ဆုံတိုက်ခိုက်ကြသည့်အခါ တိုင်းရတနာပူရက ချီလာသည့် တပ်များ ပျက်ပြားလေသည်။

မင်းစောအမည်နှင့် ဗိုလ်မှူးခန့်၍ ၁၁၉၈-ခု၊ နှောင်းတန်ခူးလပြည့်ကျော် (၁၀)ရက်နေ့ အနောက်ဘက်ကြောင်း ချီစေရာ ယင်းသည်လပြည့်ကျော် (၁၂)ရက်နေ့ စစ်ကိုင်းမြို့သို့ ဆိုက်ရောက် သည်။ ထို့နောက် ရဲမက် လက်နက်ကိုင် လူတစ်သောင်းကျော်၊ မြင်းနှစ်ထောင်ကျော်နှင့် ပြည်မင်း ဖြစ်လတ္တံ့သော သားတော် မင်းရဲသီဟကျော်ကို သတိုးမင်းဖျားအမည်နှင့် ဗိုလ်မှူးခန့်၍ ၁၁၉၈- ခု၊ နှောင်းတန်ခူးလပြည့်ကျော် ၁၄ ရက်နေ့အရှေ့ဘက်ကြောင်း ချီရသည်။ လမ်းတွင် ရတနာပူရက ချီတက်လာသမျှ တပ်များကို တိုက်ခိုက်သိမ်းယူ၍ ၁၁၉၈-ခု၊ နှောင်းကဆုန်လဆန်း (၃)ရက်နေ့ ရွှေကြက်ယက် အရပ်သို့ တပ်တော် ဆိုက်ရောက်သည်။

ယင်းကဲ့သို့ ရတနာပူရက ချီတက်စေသောတပ်တော်များ ဆုတ်ခွာခဲ့ကြရသည့်ပြင် ညီတော်၏ ဘက်က တပ်များ ရတနာပူရမြို့ကို ဝိုင်းမိသည်ဖြစ်ရကား နောင်တော်မင်းတရားသည် အင်းဝမြို့တော် ရှိ လက်နက်နှင့်ဘဏ္ဍာတော်များကိုလည်းကောင်း၊ စလင်းစား မောင်အို၊ ဝန်ကြီးဦးစနှင့်တကွ အလို တော်ရှိသော မှူးတော် မတ်တော်များကိုလည်းကောင်း ပေးအပ်တော်မူ၍ အရေးတော်ပြီးစီး ပြေကုန် သောကြောင့် ယင်းသည် ကဆုန်လဆန်း (၆)ရက်နေ့ သာယာဝတီမင်းသည် စစ်ကိုင်းမြို့သို့ ရောက် တော်မူသည်။ ယင်းသည် လဆန်း (၈)ရက်နေ့ စလင်းစအို၊ ပင်းတလဲစားမင်းသား၊ ဝန်ကြီးစ၊ ကင်းဝန်ကြွယ်ဝ၊ ကျီအတွင်းဝန် ငပါရောက်၊ မြို့လပ်ဝန် ငရေးတို့ကို ထောင်မှာထားတော်မူသည်။

ဦးစ၏ ထောင်လွတ်ချင်း

၁၂၀၁-ခု၊ တန်ဆော်မုန်းလပြည့်ကျော် ၃-ရက်နေ့၊ ရွှေနန်းတော် အနောက်စမုတ် ရုပ်သေးပွဲသို့ ရွှေဘိုမင်းတရားဘုရား ထွက်တော်မူ၍ သလွန်တော်ထက်၌ စံတော်မူမိလျှင် ရုပ်သေးမင်းသား မောင်ရွှေသာက (ကုန်းဘောင်နေမင်း)အစချီသည့် ပတ်ပျိုးသံ၊ လောကနတ်သံများကို ဆို၍ သီချင်း အချတွင် (ဤသီချင်းကို မည်သူရေးသနည်း)ဟု မေးတော်မူသဖြင့် ထောင်တွင် အကျဉ်းတွင် ရှိနေ သော ဝန်ကြီးဟောင်းစ ရေးသည်ဖြစ်ကြောင်းနှင့်တကွ ချမ်းသာပေးလိုသည့်သဘောကို သမီးတော် စုဖုရားကြီးက တင်လျှောက်လိုက်လျှင် (ငစကို ထောင်က လွတ်စေ) အမိန့်တော် ရှိသည်။ ထိုအခါ ညတွင်းချင်း လွတ်၏။ သို့ဖြစ်၍ ၎င်းသီချင်းကို ထောင်လွတ်သီချင်းဟု တွင်လေ၏။

၎င်းဘုန်းတော်ဘွဲ့ပတ်ပျိုးသီချင်းတွင် (များတူ ဝေနေ ချမ်းသာစေ၊ ကြံရွယ်ဆောင်တဲ့ ကုန်း ဘောင်ဘုရား)ဟူသော ပဒ၏သဘောသွား အဓိပ္ပာယ်ကို အားရနှစ်သက်တော်မူခြင်းကြောင့် ဦးစကို ထောင်က လွတ်တော်မူခြင်း ဖြစ်သည်။ ၎င်းပဒ၏အဓိပ္ပာယ်မှာ နန်းမတော်ဘုရား မောင်တော် စလင်း မင်းသားမောင်အိုက (ရွှေဘို ချဉ်ပေါင် ၇-တောင် ဟူ၍ သိုက်စာရှိသည်။ ယခု နန်းစံ လျက်ရှိသည့် မှန်နန်းရှင်လည်း ရွှေဘိုဆက်တွင် ၇-ဆက်မြောက်ဖြစ်၍ ငါနန်းတက်ရချိမ့်မည် မချွတ်ဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်၍ ကုန်းဘောင်ဆက်မင်းမျိုး ဆိုသမျှကို ပြုတ်ပြုတ်ပြုန်းအောင် သတ်ပြီးမှ ငါ မင်းလုပ်တော့မည်) အကြံပြုဆဲအတွင်း ညီတော်သာယာဝတီမင်း ရွှေဘိုမြို့သို့ ထွက်တော်မူ၍

မင်းအဖြစ်ရောက်အောင် ကြံဆောင်တော်မူသောကြောင့် ကုန်းဘောင်ဆက်မင်းမျိုးအားလုံး ချမ်းသာ ပြီးလျှင် (ရွှေဘို ချဉ်ပေါင် ၇-တောင် ဖူးခေါင်ဝေလို့ဖြိုး) ဟူ၍ သိုက်စာစကား ပြောင်းဆိုပြန်သည် မှာ (ဝေလို့ဖြိုး) ဟူသည်ကား ဗုဒ္ဓဟူးသား ရွှေဘိုဘုရား နန်းဆက်၍ တက်သည်ကို ရည်သောအားဖြင့် ပင် ဖြစ်ကြောင်း အဓိပ္ပာယ်ရောက်သည်။

ထို့ကြောင့် (ကုန်းဘောင်ဆက် ဘာကြောင့် မပြုတ်သလဲ) အမေးပုစ္ဆာထုတ်လျှင် ရွှေဘိုဘုန်း တော်ကြီးဘုရား ကျေးဇူးတော်ကြောင့် ဖြစ်ကြောင်း ဖြေဆိုက လွဲမည် မဟုတ်ချေ။ ထိုအခြင်းအရာ များကြောင့် ရွှေဘိုဘုန်းတော်ကြီးဘုရားနှင့် သားတော် အနောက်ဘက်ကြောင်းချီ၊ ပခန်းမင်း၊ သားတော် အရှေ့ဘက်ကြောင်းချီ ပြည်မင်းတို့အား သတိရတိုင်း ကျေးဇူးတော် တင်ရှိကြောင်း နှလုံးသွင်းသင့် လှပေ၏။

ဤကဲ့သို့ ကြံဆောင် အားထုတ်တော်မူခဲ့ခြင်းကြောင့် ဖူးခေါင်ဝေလို့ဖြိုးသည်နှင့်အညီ ယခု ထက်တိုင် ဘိုးတော်ဆက်၊ ရွှေဘိုဆက်၊ မင်းတုန်းဆက်၊ သီပေါဆက်ဟူ၍ ထင်ရှားရှိကြရကား ဘုရင်မင်းမြတ်၏ သားတော်၊ သမီးတော်၊ မြေးတော်၊ မြစ်တော်စသည်တို့မှာ ဆွေမျိုးရင်းချာ ဖြစ်တော်မူကြသည့်အတိုင်း တစ်ပါး ချမ်းသာလျှင် တစ်ပါး ဝမ်းသာခြင်း၊ ၁၉၀၄-ခု၊ အက်ဥပဒေ- ၁၃ တွင် ပါဝင်၍ ပင်ရှင်လစာငွေတော်များ ရကြသည်ကိုလည်း ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာရှိခြင်းတို့ဖြင့် မင်းမျိုးတို့၏ စိတ်ဓာတ်တော် ခိုင်မြဲသည်နှင့်အညီ အရှည် ချစ်ချစ်ခင်ခင် ရှိတော်မူကြရန် အကြောင်းကို ရှေးဟောင်း ဖြစ်ရင်းနှင့်တကွ ဖော်ပြရေးသားလိုက်ပါသည်။)

ဦးအို၏ ခေါင်းလောင်းစာ၌ သူသည် နေနတ်မျိုးရိုး၊ မိုးညှင်းမင်းတရားကြီးမှ ဆင်းသက်သူ ဟု ဆိုထား၏။ သူရရှိသော သတိုးဓမ္မရာဇာဘွဲ့ တော်မဟာလည်း အိမ်ရှေ့မင်းတမျှ ကြီးမား၍ အဝ၌ သတိုးမင်းဖျား ကွယ်လွန်သော် ယောက်ဖတော်အမြင့်မင်း စွာစော်ကဲ ထီးနန်းဆက်ခံခဲ့သလို သူလည်း နန်းလျာပင် မဟုတ်လော။

မယ်နု၏ ပရိယာယ်

အစ်မတော် မိဖုရားခေါင်ဖြစ်သည်မှစ၍ နိုင်ငံတော်တွင် မိမိတို့ ဩဇာအာဏာ ကြီးထွားခဲ့ သည်မှာ ဆယ်နှစ်မိုးပင် ကျော်ခဲ့လေပြီ။ အစ်မတော်၌ ပလိုင်းမင်းသားကလေး ဖွားတော်မူခဲ့ရာ ထို တူတော်ကလေးကို အိမ်ရှေ့တင်လျှင်ကား သူ့အဖို့ ထောက်ခံနိုင်ဖွယ် ရှိ၏။

သို့သော် ပလိုင်းမင်းသားမှာ ၆-နှစ်အရွယ်တွင် ကျောက်ပေါက် ကွယ်လွန်ခဲ့သည်။ ထိုအခါ အစ်မတော်၌ သမီးတော်ကလေး မယ်သဲ ကျန်ရှိခဲ့သည်။ ထိုသမီးတော်ကလေး၏ နောင်ရေးကို ထောက်၍လည်းကောင်း၊ နန်းတွင်းဆွေတော်မျိုးတော်နှင့် တင်းမာမှုရှိနေခဲ့သည်ကို ပြေလည်စေရန် လည်းကောင်း၊ အစ်မတော်မယ်နုက ထိုသမီးတော်ကို ဖန်နန်းရှင်နှင့် ဆင်ဖြူမယ်တို့က ပေါက်ဖွား သော စကြာမင်းသားကလေးနှင့် တွဲ၍ မယ်တော်က ပွဲထုတ်နေလေသည်။

မယ်နုသဘော၌ ထိုအစီအစဉ်မှာ (တစ်ချက်ခုတ် နှစ်ချက်ပြတ်) ဟူသကဲ့သို့ ရှိချေသည်။ မောင်တော်ဖန်နန်းရှင်က သူ့သားတော်ကလေး ထီးနန်းဆက်ခံစေလိုသည်မှာ အထူးပြောဖွယ် မလို။ ဘိုးတော်မင်းတရားကြီး ကိုယ်တိုင်ကလည်း ဤမြစ်တော်ကလေးကို အထူးမြတ်နိုးသဖြင့် (စကြာကို ရင်ခွင်ပိုက်) စေလိုသော ဆန္ဒရှိခဲ့သည်။

တစ်နည်းမှာလည်း သာယာဝတီမင်းသားက ထိုအစီအစဉ်ကို ထောက်ခံသည်။ သူ၏တူတော် စကြာမင်းမှာ ဆွေစစ်မျိုးမှန်ဟု ယူဆသဖြင့် ထိုမင်းသားကလေးကို နန်းရံထားလျှင် ကုန်းဘောင် ဆွေတော်မျိုးတော်တစ်သိုက်နှင့်တကွ ရိုးရာကို ကြိုက်သော ပြည်သူလူထုတို့ကလည်း တစ်ခဲနက် ထောက်ခံကြမည် ဖြစ်သည်။

သာယာဝတီမင်းသားကိုယ်တိုင်လည်း နန်းတွင်း တင်းမာမှုများလျော့ပါးစေလိုသဖြင့် တစ်ချိန် က မင်းသားကြီးဦးအို၏ အမြင့်မြို့စားသမီးတော်ကို သူ၏သားတော်တစ်ပါးနှင့် လက်ဆက်ရန် အဆိုပြုခဲ့သည်။ ထိုကိစ္စကို ဦးအိုက ခါးခါးသီးသီး ပယ်ချခဲ့သဖြင့် တင်းမာမှု ပိုမိုကြီးထွားလာခဲ့ သည်။

စကြာနှင့်မယ်သဲ

စကြာမင်းသားနှင့် မယ်နုသမီးတော်လေး မယ်သဲကို ပွဲထုတ်ခဲ့ပုံကို အင်္ဂလိပ်သံမှူး ကရောဖို လာစဉ်က ရှုမြင်ခဲ့ရသည်။ ရေသဘင်ပွဲတော်၌ ဖြစ်သည်။

(နေဝင်ခါနီးတွင် အမြောက် ၃-ချက်ဖောက်သံကြားရပြီးနောက် ရှင်ဘုရင် (ဖန်နန်းရှင်)နှင့် မိဖုရား(နန်းမတော်မယ်နု)တို့သည် ကရဝိက်ဖောင်တော်သို့ တက်တော်မူ၏။ သမီးတော်ကလေးနှင့် စကြာမင်းသားတို့လည်း အတူပါရှိသည်။ ရှေ့မှ ရဲလှေများက ဖောင်တော်ကို ဆွဲကြသည်။ ဖောင်တော် ၏ ဝဲယာနှင့် နောက်တော်မှလည်း လှေအစင်းပေါင်း ၆၀ ခန့် ပါရှိ၏။ ထိုလှေတော်တို့မှာလည်း ဖောင်တော်လိုပင် ရွှေရောင်တဝင်းဝင်း ဖြစ်လေသည်။ မှူးကြီးမတ်ကြီးတို့နှင့် အထက်တန်းလွှာ ယောက်ျား၊ မိန်းမတို့ တောက်ပြောင်စွာ ဝတ်စားလိုက်ပါကြသည်။

(ထိုလှေတော် ဖောင်တော်တို့သည် ဧရာဝတီမြစ်အတွင်း စုန်ချည်ဆန်ချည်နှင့် သုံးကြိမ် လှည့်ပတ် လှော်ခတ်ကြသည်။ သာယာငြိမ်ညောင်းသော ရေကင်းသံ တူရိယာများ တီးမှုတ်၊ ကခုန်သူတို့ ပါရှိ လေသည်။)

(ကျွန်တော်တို့ နိုင်ငံခြားဧည့်သည်များ ကြည့်ရှုရာမဏ္ဍပ်မှ ကိုက်၁၀၀ အတွင်း ဖောင်တော် လှော်ခတ်သွားသဖြင့် ဘုရင်နှင့်မိဖုရားတို့ကို ကောင်းစွာ ဖူးမျှော်ရပေသည်။ ကျွန်တော်တို့နှင့်အတူ ရှိနေသော မြန်မာဝန်ကြီးများက ထိုသို့ဖောင်တော်အနီးမှ ဖြတ်သွားတိုင်း ဒူးထောက်ကာ အရှင်နှစ်ပါး ကို ကန်တော့ကြသည်။)

(ထိုရှုခင်းကို မြင်ရသဖြင့် မြန်မာတို့သည် မင်းခမ်းမင်းနား စီစဉ်ရာ၌ အလွန် ကျွမ်းကျင်သည် ဟု အသိအမှတ် ပြုရပေမည်။ နေဝင်ခါနီးမှ ဖောင်တော်လှည့်စေသည်မှာ အဓိပ္ပာယ်ရှိသည်။ အပူ ဓာတ် နည်းပါးလျက် အလင်းဓာတ် မလျော့သေးသောအချိန်ကို ရွေးချယ်ခြင်းဖြစ်သည်။ နေရောင်ခြည် တို့သည် ရွှေလှေ၊ ရွှေဖောင်၊ ပြသားတော်စသည်တို့ကို မီးမောင်းထိုးပြသကဲ့သို့ ရှိ၏။ ရွှေရောင် ငွေရောင်တို့သည် တဖိတ်ဖိတ် တောက်ပကာ ပတ်ဝန်းကျင်တစ်ခုလုံးကို ရောင်စုံဟပ်သကဲ့သို့ ရှိလေ တော့သည်။ ကျွန်တော်၏တစ်သက်တွင် ဤမျှခမ်းနား တောက်ပသော အခမ်းအနားမျိုး မမြင်ဖူး ခဲ့ပါ။ ယခင်က အာရှထီးနန်း ကျက်သရေများအကြောင်းကို စိတ်ကူးယဉ်ခဲ့သမျှ ယခုမှပင် မျက်ဝါး ထင်ထင် ရှုမြင်ရခြင်း ဖြစ်ပေသည်။)

သို့လျှင် ခမည်းတော်နှင့် မယ်တော်တို့ စုံညီစွာ အဖေတူအမေကွဲ သားတော်နှင့်သမီးတော် ကို ပွဲထုတ်ကြလေသည်။ နိုင်ငံခြားသားတို့၏ မှတ်တမ်းများတွင်လည်း သူတို့ ၂-ဦး စပ်ဟပ်ကြောင်း လမ်းပြီးဟူ၍ပင် ရေးသားလေ့ရှိကြသည်။ သို့သော် ဖန်နန်းရှင် နန်းတက်၍ ၁၅-နှစ်မျှကြာသော အခါမှ စကြာမင်းခေါ် ညောင်ရမ်းမင်းသားကို သျှောင်ထုံးနားထွင်း မင်္ဂလာပြုပေးလေသည်။ ထို အချိန်၌ စကြာမင်းသားမှာ အသက် ၂၀-ကျော် ရှိနေချေပြီ။ သမီးတော် မယ်သဲခေါ် (တိလောကမြတ်စွာ) ကိုလည်း ရှေ့ဆင့်နောက်ဆင့်ဆိုသလိုပင် ၁၁၉၅-ခု တပို့တွဲလတွင် နားထွင်းမင်္ဂလာ ပြုပေးသည်။ (မဟာရတနာဒေဝီ)ဘွဲ့ ရရှိသည်။ ထိုအချိန်တွင် စကြာမင်းသားကို အိမ်ရှေ့အရာ ချီးမြှင့်ရန်အကောင်း ဆုံးပင် ဖြစ်၏။ မယ်နုအနေဖြင့် သူ့သမီးတော်နှင့် စကြာမင်းသားကို သဘောတူညီပြီးဖြစ်၍ အထူး ရွှေ့ဆိုင်းနေစရာ မလိုချေ။ ဦးအိုကမူ ချီတုံချတုံ ရှိပေမည်။ သူကိုယ်တိုင် ထီးနန်းအလောင်း အလျာ တို့တွင် ပါဝင်နေပြီဖြစ်၍ လည်းကောင်း၊ ဘုရင်နာမကျန်း ရှိနေရာတွင် အိမ်ရှေ့မင်း ပေါ်လာပါက နေရာ ခွဲပေးရမည်ကို တွန့်တို၍ လည်းကောင်း၊ အာဏာလက်ရှိ ဦးအိုတို့က စကြာမင်းသား ဦးသျှောင် မင်္ဂလာဆင်ယင်ပြီးသော်လည်း ဘာအခွင့်အရေးမျှ လွှဲပြောင်းမပေးခဲ့ချေ။

အင်္ဂလိပ်သံမှူး ဘာနေက မင်းသားကြီးဦးအိုသည် သူ့ကောင်းစားချိန်၌ တစ်ကိုယ်ကောင်း ဆန်လွန်းပုံကို များစွာ ပြစ်တင် ရှုံ့ချခဲ့သည်။ ထိုအချိန်က ဘာနေသည် နန်းတွင်းရေးကိစ္စများကို အထူးနိုးကပ်စွာ လေ့လာခွင့် ရရှိခဲ့ရာ သူ့အမြင်၌ မင်းသားကြီး(ဦးအို)က စကြာမင်းကိုလည်းကောင်း၊ သာယာဝတီကိုလည်းကောင်း၊ ချိုးနှိမ်ကာ တမင်အောက်ကျနောက်ကျထားခဲ့သည် ဆို၏။ ရှင်ဘုရင်၏ သားတော်နှင့် ညီတော်အရင်းတို့ကို နိုင်ငံရေးဩဇာ အာဏာများ အနည်းငယ်မျှ ဝေခွဲ သုံးစွဲခွင့် မပြု။ စကြာမင်းသား အရွယ်ရောက်သော်လည်း အိမ်ရှေ့အရာ လွှဲပေးပါက နိုင်ငံရေး ဩဇာတိုးမြှင့် သွားမည်ကို မမြင်လိုချေ။ သာယာဝတီမင်းသားမှာလည်း ဘုရင်ကျန်းမာစဉ်က အမြဲတစေ ဝင်ထွက် ခစားကာ ညီနောင်နှစ်ပါး များစွာခင်မင်ရင်းနှီးကာ ထိုက်သင့်သော ဩဇာရှိသည်ဆို၏။

(မင်းသားကြီးနှင့် မိဖုရားကြီးတို့ကမူ သာယာဝတီမင်းနှင့် စကြာမင်းအပေါ်တွင် လုံးဝ စေတနာ မထားချေ။ ထိုသားနှင့် ထိုညီတို့က ဆိုးသွမ်း၍ နှိပ်ကွပ်ထားရပါသည် ဆိုရန်လည်း အကြောင်း မရှိချေ။ သို့သော် သူတို့ဩဇာရှိသော အချိန်ကာလအတွင်း ဦးအိုနှင့် မယ်နုသာလျှင် မြန်မာပြည်တွင် အချမ်းသာဆုံးပုဂ္ဂိုလ်များ ဖြစ်နေသည်ကို ထောက်ရှု၍ သူတို့မောင်နှမ၏ ရည်ရွယ်ချက် မှာ တိုင်းပြည် ကောင်းကျိုးနှင့် ဘာမျှ မသက်ဆိုင်ချေ)ဟု ဘာနေက မှတ်ချက် ရေးခဲ့သည်။

နယ်ချဲ့ ရန်သူတစ်ဦး၏ မှတ်တမ်းဖြစ်သော်လည်း သူ၏အဘော် မပါဘဲ မျက်မြင်အခြေအနေ ကို ဖော်ပြခြင်းဖြစ်၍ ကျွန်တော်တို့ မှတ်သားထိုက်၏။

နောင်တော်နှင့် ညီတော်

ပင်ကို စိတ်ဓာတ်အားဖြင့် စစ်ကိုင်းမင်းနှင့်သာယာဝတီမင်းညီနောင်တို့မှာ သဘောကောင်း လျက် ပျော်ပျော်နေတတ်သူများ ဖြစ်သည်။ စစ်ကိုင်းမင်းသည် အခြွေအရံ အနည်းငယ်နှင့် မြင်းစီး ကာ လှည့်လည်နေချင်၏။ ဆင်ကျိုး၌ ဆင်ရိုးများကို လေ့လာတတ်၏။ ရပ်ရွာထဲမှ ရက်ကန်းသည် အဒေါ်ကြီးများကို နန်းတော်သို့ ခေါ်ယူကာ နန်းတော်အောက်တွင် ဗိုင်းငင်ချည်ချ လုပ်ကြရန် နေရာပေးလျက် အရပ်စကား ပုံတိုပတ်စတွေ ပြောကြဆိုကြလျက် တပျော်တပါးနေတတ်သည်။

ညီဖြစ်သူ သာယာဝတီမင်းကလည်း နန်းမြို့ရိုးနှင့်ရောဝတီမြစ်စပ်ကြား၌ အိမ်တော် ဆောက် လုပ်ကာ ဥယျာဉ်စိုက်၏။ နိုင်ငံခြားခွေးမျိုးကောင်းများ မွေးမြူ၏။ အသောက်အစား အပျော်အပါး

ကြိုက်တတ်၏။ သူ့၌ နိုင်ငံခြားအရက် မှန်မှန်ဆက်သသော လူမျိုးခြား တပည့်များ ရှိ၏။ သို့သော် မင်းတရားရွှေထီးကဲ့သို့ လွန်ကြူးသော ယစ်ထုပ်ကား မဟုတ်ချေ။ မိန်းမ လိုက်စားရာ၌ (ပေါင်တံရှည်) ရွှေဘိုမင်းကြိုက်၊ ကာလသားတို့နှင့် လားလားမျှ မထိုက်ဟူ၍ပင် စာဆိုရှိသည်။ သို့သော် သူ၌ မောင်းမမိသံပေါင်း ၂၀ လောက်သာရှိသဖြင့် ဘိုးတော်ဘုရား၊ ရခိုင်နိုင် အိမ်ရှေ့မင်း၊ မင်းတုန်းမင်း စသည်တို့နှင့် နှိုင်းစာသော် အလွန်နည်းပါးသည်ဟု ဆိုရပေမည်။

အင်္ဂလိပ်-မြန်မာ စစ်ဖြစ်ချိန်က သာယာဝတီမင်းသားက အောက်ပြည်ကို ကာကွယ်ရန် မိမိ တာဝန်ယူလိုကြောင်း နောင်တော်သို့ တင်ပြ၏။ အင်္ဂလိပ်သင်္ဘောများ ရန်ကုန်ဆိပ်ကမ်းသို့ ဆိုက် ရောက်လာကြောင်း ဦးစွာ သတင်းရချိန်၌ သာယာဝတီမင်းက မိမိ၌ စုဆောင်းထားရှိသော လူတစ် သောင်းကျော်ကို အရင်းပြုကာ အောက်အရပ်ပြည်မြို့နှင့် သာယာဝတီနယ်တို့၌ လူသူအင်အား ဖြည့်တင်းကာ ရန်သူကို တွန်းလှန် ဖြိုဖျက်ပါမည် ဆိုလေသည်။ ရှင်ဘုရင်က ညီတော်ကို ချီစေရန် ဆန္ဒရှိတော်မူသည်။ မင်းသားကြီး ဦးအိုနှင့်သူ့အဖွဲ့ဝင် များကြီးမတ်ကြီးများက သဘောမတူကြ။ ထို့ကြောင့် များမတ်များ အလိုအတိုင်း အောက်ပါအမိန့်ကို ဘုရင်က ထုတ်ပြန်ရသည်။

(သာယာဝတီမင်းက လူပေါင်း ၁၆၀၀၀ စည်းကြပ်၍ သီတင်းကျွတ်လဆန်း ၁၅-ရက် နေ့တွင် ကြည်း၊ ရေ ချီတက်ရန် သံတော်ဦးတင်သည်မှာ အရေးအလုံး မပြီးမပြေ၊ ဝန်ကြီး မဟာဗန္ဓုလကို ဟံသာဝတီကြောင်း ဗိုလ်မှူးခန့်အပ်ပြီး ဖြစ်သည်။ သာယာဝတီမင်းက အချီ အတက် အလုပ်အကြံ ရပ်ဆိုင်းစေပြီး ဗိုလ်မှူး ဝန်ကြီးမဟာဗန္ဓုလ ဆိုက်ရောက်သည့်ကာလမှသာလျှင် ကြိုကြိုက်သလို ပူးပေါင်း လုပ်ကြံ သိမ်းယူဆက်သစေ။)

မြန်မာ့အခက် အင်္ဂလိပ်အကွက်

သို့လျှင် သာယာဝတီမင်းသား ပိုမိုအင်အားကြီးထွားလာသည်ကို ပိတ်ဆို့ရန်မှာ အင်္ဂလိပ်ရန်သူ ထက် အရေးကြီးသည်ဟူသော ဦးအို၏ အဆုံးအဖြတ်က အနိုင်ရသွားလေသည်။

ထိုအချိန်က ဗန္ဓုလသည် ရခိုင်ပြည်၌ စစ်စခန်းချနေ၏။ မြဝတီဦးစက ပန်းဝါ၌ အင်္ဂလိပ်များ ကို အနိုင်ရကာ စစ်တကောင်းအထိ ချီတက် သိမ်းပိုက်လို၏။ ထိုအရပ်မှာ ဘင်္ဂလား ၁၂-မြို့၏ အချုပ်အခြာ ဖြစ်၏။ သို့သော် ထိုသို့ စစ်ချီရန် နေပြည်တော်မှ လည်းကောင်း၊ ဗန္ဓုလထံမှ လည်း ကောင်း အမိန့်မရချေ။ ထိုအတောအတွင်း ရေတပ်၌ အင်အားကောင်းသောအင်္ဂလိပ်တို့က ပင်လယ် မှရန်ကုန်သို့ ချီတက်စစ်ပြုခြင်း ဖြစ်သည်။

မြန်မာစစ်တပ်များ ဘင်္ဂလားနယ်မြေအတွင်း ရောက်ရှိနေသဖြင့် အင်္ဂလိပ်ဘုရင်ခံချုပ် ရုံးစိုက် ရာ ကာလကတ္တားမြို့ပင် ကျီးလန်စာစား အခြေမျိုး၌ ချောက်ချားနေလေသည်။ ထို့ကြောင့် မြန်မာ တို့ ထွက်ခွာစေရန် ဘင်္ဂလားနယ်တွင် ရင်မဆိုင်ဘဲ မြန်မာပြည်၏တောင်ဘက်အပေါက်မှ အင်္ဂလိပ် တို့က လှည့်ဝင်ကာ နောက်ကျောကို ဓားနှင့်ထိုးသည့် စစ်တိုက်နည်းကို သုံးခြင်းဖြစ်၏။

ထိုအချိန်မျိုးတွင် ဗန္ဓုလစစ်တကောင်းအထိ တိုးတက်တိုက်ခိုက်လျှင် အင်္ဂလိပ်တို့မှာ ကုန်းတပ် အင်အား မပြည့်စုံ၍ အတော်ပင် အကျပ်ရိုက်ပေမည်။ မြန်မာနေပြည်တော်မှ သာယာဝတီမင်းသားလို အဆင့်အတန်းမြင့်သော မင်းသားတစ်ပါးခေါင်းဆောင်ကာ အင်္ဂလိပ်ရန်သူကို စောစော ဆီးဆို့ခုခံ နိုင်လျှင် ဗန္ဓုလသည် အစီအစဉ်ကိုဖျက်ကာ ပြန်လာစရာလိုမည် မဟုတ်ချေ။

၁၁၈၆-ခု ကဆုန်လဆန်း (၁၄) ရက်၌ အင်္ဂလိပ်များ ရန်ကုန်သို့ ရောက်ကာ ရွှေတိဂုံကုန်းတော်ကို သိမ်းပိုက်၏။ ထိုကုန်းကို ခံတပ်ပြုကာ စစ်အင်အား တစ်သောင်းမှ နှစ်သောင်းအထိ တိုးချဲ့၍ မြန်မာတို့ကို ရင်ဆိုင်သည်။

သာယာဝတီမင်းသားကို စစ်တိုက်ခွင့် ပြုပါ၏။ သို့သော် ဗန္ဓုလ ပြန်ရောက်အောင် စောင့်ရသဖြင့် ၅-လ ကြာသွားရာ ထိုအတောအတွင်း အင်္ဂလိပ်တို့က အခြေခံရကာ အရေးသာနေ၏။ သာယာဝတီ မင်းသားကို မလွတ်ဘဲ ဦးအိုတို့ စိတ်ကြိုက်ရွေးချယ် စေလွှတ်သော် မင်းကြီးမင်းခေါင်နှင့် မင်းကြီးမဟာတို့မှာ မခံရပ်နိုင်ဘဲ တိုက်ပွဲ၌ ကျဆုံးကုန်၏။

သာယာဝတီမင်းသားနှင့် တောင်ငူမင်းသားတို့ တပ်ပေါင်းစုကာ ကျိုက်ကလို့ ဘုရားကုန်းအထိ ချီတက်ခွင့်ရရာ ထိုအရပ်၌ အင်္ဂလိပ်တို့က အလုံးအရင်းနှင့် လာဝိုင်းသော်လည်း မရဘဲ မြန်မာတို့က ထိုတစ်ကွက်၌ကား စစ်ရေးသာလိုက်လေသည်။ ဗန္ဓုလက ရန်ကုန်ကို ဝိုင်းရန် အစီအစဉ်မှာ အထမမြောက်ချေ၊ ထို့ကြောင့် ဓနုဖြူသို့ ဆုတ်ခွာရသည်။

မဟာဗန္ဓုလကို သာယာဝတီမင်းသား ဆုံတွေ့ရာတွင် (ရန်ကုန်မှာတွေ့ရတဲ့ ကုလားဖြူတွေက စစ်သူကြီး ရခိုင်ပြည်မှာ တွေ့ခဲ့ရတဲ့ ကုလားတွေထက် ကြမ်းတယ်။ အဲဒီအချက်ကို ကြပ်ကြပ်သတိ ပြုပါ)ဟု သတိပေးစကား ပြောကြား၏။ သို့သော် 'ဗန္ဓုလက ဂရုစိုက်ဟန် မတူချေ။ (ကြည့်နေပါ။ ယနေ့မှ ၈-ရက်မြောက်လျှင် ရန်ကုန်ကို သိမ်းပြီး လွှတ်တော်ရုံးမှာ စားပွဲထိုင်မယ်။ ပြီးတော့ ရွှေတိဂုံဘုရားကို တက်ဖူးမယ်)ဟု မင်းသားကို ရယ်ရယ်မောမော ပြောခဲ့သည်။ မင်းသားက (စစ်သူကြီး ပြောတဲ့အတိုင်း အောင်မြင်ပါစေဗျာ။ တော်ကြာတော့သာ ထွက်ပြေးရတယ် မကြားပါရစေနဲ့၊ ကျုပ်တွေ့ရသလောက်မှာတော့ ဒီကုလားတွေက ပိုကြမ်းတယ်၊ ရမ်းတယ်ဆိုတာ တိုက်ပွဲ အတွေ့အကြုံအနေနှင့် ပြောပြတာပါ)ဟု ဆိုလေသည်။ ထိုနောက် ရန်ကုန်တိုက်ပွဲတွင် ဗန္ဓုလက ပုဇွန်တောင်ဘက်သို့ ဆုတ်ခွာခဲ့ကြောင်း သတင်းရရှိရာ သာယာဝတီမင်းက (ဟား... ဟား... ငါမပြောဘူးလား)ဟု ရယ်မောမိန့်ဆိုခဲ့၏။

သာယာဝတီမင်းက သူဖမ်းဆီးရသော စစ်အကျဉ်းသားများကို မညှဉ်းပန်းဘဲ ကောင်းစွာ ကျွေးမွေး၏။ အင်္ဂလိပ်သုံးပန်းများကို အင်းဝသို့ ပို့၏။ သံခြေချင်းတစ်ခုသာ ခတ်၏။ အခြားအာရုံတိုက်သား သုံးပန်းများကို အချုပ်အနှောင်မရှိ သူ၏တပ်သားများနှင့်အတူ နေစေသည်။

သာယာဝတီမင်းက ဖမ်းမိသော အင်္ဂလိပ်အရာရှိကို နှစ်သိမ့်စကား ပြောရာတွင် (မြန်မာနှင့် အင်္ဂလိပ်တို့ဟာ အရင်ကတော့ တစ်ဦးကိုတစ်ဦး သိပ်အထင်သေးခဲ့ကြတာပဲ။ အခုတိုက်ပွဲမှာတော့ အင်္ဂလိပ်တွေဟာလည်း မာနရှိသူများ ဖြစ်ကြောင်း ကောင်းကောင်းတိုက်ပြကြပေတယ်။ ဒါကြောင့် နောင်ကို မြန်မာတို့က အင်္ဂလိပ်ကို အထင်သေးဖွယ် မရှိတော့ပါ)ဟု မိန့်ဆိုခဲ့လေသည်။

သာယာဝတီမင်းသားအနေနှင့် အခြားရယ်ဖွယ် တစ်ချက်လည်း ရှိပေသေးသည်။ မင်းသားကြီး ဦးအိုက သူ့အား သေနာပတိ မခန့်သဖြင့် ဤတိုက်ပွဲတွင် သူ့အတွက် နာမည်ပျက်စရာ မရှိချေ။ ယခုမှ ဗန္ဓုလမှာ သတ္တိကောင်းသော်လည်း လက်နက်အင်အား မမျှသဖြင့် ဓနုဖြူ၌ ကျဆုံးရလေသည်။

စစ်ရေး စစ်ခြေကို ကောင်းစွာ အကဲခတ်မိသော သာယာဝတီမင်းသားက ဤတစ်ချိန်၌ မြန်မာတို့အငိုက်မိသည်ကို အသိအမှတ်ပြုကာ အင်္ဂလိပ်တို့နှင့် စောစော စစ်ရေးငြိမ်းလို၏။ ဆက်လက် တိုက်ခိုက်နေက မြန်မာတို့သာလျှင် ပို၍ ထိခိုက်နစ်နာဖွယ် ရှိမည်။ ထို့ကြောင့် ပြည်မြို့၌ စခန်းချ နေသော သာယာဝတီမင်းက နေပြည်တော်သို့ စစ်ရပ်စဲခါ အင်္ဂလိပ်ထံမှ အရေးတောင်းသင့်ကြောင်း အစီရင်ခံ၏။ သို့သော် ဦးအိုနှင့်အဖွဲ့က စစ်ကို ဆက်လက်တိုက်ချင်၏။ ဦးအိုက ပြည်တွင်းရှိ အင်္ဂလိပ်များကိုလည်း လျှို့ဝှက်စွာ သတ်ပစ်ရန် လိုလားနေသည်။ ဦးအိုနှင့်မယ်နုတို့ ရွှေနားတော်သွင်း သည့်အတိုင်း စစ်ကိုင်းမင်းက စစ်ဆင်ရေးကို အားပေးရလေသည်။

ထို့ကြောင့် ဧရာဝတီမြစ်ရိုးတစ်လျှောက် အင်္ဂလိပ်တပ်များ ချီတက်လာရာ မတွန်းလှန်နိုင်ဘဲ ရန္တပိုရွာအထိ ရောက်လာ၏။ အင်းဝနှင့် မိုင် ၄၀-သာ ကွာတော့၏။

တရားခံ မောင်အို

မယ်နုက ရွှေဘိုသို့ ရှောင်တိမ်းရန်အဆိုပြုသော်လည်း ရာဇသိက္ခာကျဖွယ် ရှိ၏။ သို့ဖြစ်ရာ သာယာဝတီမင်း စောစောက အကြံပေးခဲ့သည့်အတိုင်း လိုက်နာတော့သည်။ ပို၍ ရုံးပြီးမှ အရေး ဆိုသောအခါ ရန်သူကို ပို၍ ပေးရစေမြဲပင် ။ထို့ကြောင့် မဏိပူ၊ အာသံ၊ ရခိုင်၊ တနင်္သာရီစသော မြန်မာ၏ အတောင်အလက်များ အားလုံး အဖြတ်ခံရလေသည်။ စစ်လျော်ကြေး တစ်ကုဋေကိုလည်း ၄-ရစ်ခွဲ၍ ပေးဆပ်ရသည်။

(ဦးအို၏ လျှို့ဝှက်ကြံစည်မှုများသည် အင်္ဂလိပ်နှင့် မြန်မာတို့၏ ပထမစစ်ဖြစ်ပွားရခြင်း၏ အကြောင်းတစ်ရပ်ဖြစ်သည်)ဟု မြန်မာပြည်သုတေသနဂျာနယ်(၁၉၂၉)၌ အင်္ဂလိပ်အရေးပိုင် လင်ဂင် ကားတားက ရေးသားတင်ပြခဲ့သည်။)

ထိုအချိန်က နန်းတွင်းအခြေအနေကို(မင်းနှင့်စာဆို)စာအုပ်၌ စာရေးဆရာတိုက်စိုးက သုံးသပ် ရာတွင် (စစ်ကြောင့် မယ်နုတို့မောင်နှမနှင့် သာယာဝတီမင်းသားတို့ ပို၍ စိတ်ဝမ်းကွဲလာရ၏။ စစ်ကိုင်းမင်းမှာလည်း မထွေးနိုင်၊ မအန်နိုင် ဖြစ်လေသည်။ သူ့လက်ထက်တွင် အလောင်းဘုရား တည်ထားခဲ့သော နိုင်ငံတော်သည် ပဲ့ထွက်ခဲ့လေပြီ။ စစ်ကိုင်းမင်းသည် တတ်အားသ၍ သူစိတ်ကို ဖြေခဲ့ပါသေး၏။ သို့သော် စစ်လျော်ကြေးကိစ္စစသည်တို့နှင့် ပတ်သက်၍ အင်္ဂလိပ်နှင့်အချီအချပြော ရခြင်းတို့မှာ စိတ်အနှောင့်အယှက် ဖြစ်စေ၏။ ထို့ကြောင့် စိတ်မကြည်လင်ရာမှ ကျန်းမာရေးပါ ပျက်လေ၏။ ကြာသော် ပြည်ရေးပြည်ရာကို လှည့်၍မကြည့်ချင်အောင် သူ့မှာ ဝေဒနာ စွဲကပ်လာ၏။

(ဤတွင် ရှင်မယ်နုနှင့်ဦးအိုတို့အဖို့ မင်းအာဏာကို သုံးရန် အခွင့်အရေး သာလာလေသည်။ အရေးကြုံလျှင် သုံးနိုင်အောင် ရွှေငွေကျောက်သံပတ္တမြားတို့ကို ဦးကြီးဖြစ်သူ ဒီပဲယင်းဝန် ဦးကွန် ထံတွင် သိုဝှက်ထားလေသည်။ ရာထူးဌာနန္တရတို့ကိုလည်း သူတို့အုပ်စုဝင်များကိုသာ ခန့်အပ်သည်။ လွှတ်တော်တွင် ဦးအို၏အသံ လွှမ်းမိုးနေ၏။ တိုင်းသူပြည်သားတို့က ဦးအို တွင်ကျယ်နေသည်ကို မကြိုက်။)

နောင်တော်စစ်ကိုင်းမင်း ဝေဒနာစွဲကပ်ချိန်၌ ယာယီနန်းထိန်းအဖွဲ့တစ်ခု ပြုလုပ်ကာ သာယာဝတီ မင်းသားကို သဘာပတိအရာ၌ ထားလေသည်။ သို့သော် တစ်ကြိမ်နှစ်ကြိမ် အစည်း ဝေးတက်ပြီးနောက်

မိမိအား ရုပ်ပြအနေနှင့်သာ အသုံးချနေကြောင်း သိရှိသောအခါ လုံးဝ အဝင်အထွက် မလုပ်တော့ချေ။ သို့သော် သာယာဝတီမင်းသည် မည်သို့မျှ ရန်တုံ့ပြန်ခြင်း မရှိဘဲ ၆-နှစ်ကြာမျှ မိမိ၏အလုပ်လက်မဲ့ ဘဝတွင် ခပ်အေးအေး ဆက်လက်နေထိုင်ခဲ့သည်။ ထိုသို့ နေရင်းထိုင်ရင်းပင် သူ့အိမ်ထောင်၌ ရာဇဝတ်ကောင်ငရဲကို သိုဝှက်ထား၍ ထုတ်ပေးရန် ဦးအိုက ဘုရင့်အမိန့်ဟုဆိုကာ တောင်းဆို လေသည်။

သာယာဝတီမင်းက ဦးအိုသည် သူ့အား အကွက်ဆင်ကာ အပြစ်ရှာမှန်း သိ၏။ ဖြေရှင်းရန် နောင်တော်နှင့် တွေ့ခွင့်ရလို၏။ ထို့ကြောင့် ဘုန်းကြီးများမှတစ်ဆင့်လည်းကောင်း၊ အရီးတော် ပေါင်းတည်မြို့စား ဒေါ်ပုမှတစ်ဆင့်လည်းကောင်း နောင်တော်ထံ တွေ့ခွင့်ပန်သည်။ မရပါချေ။ သာယာဝတီမင်းသား မခံနိုင်တော့ပြီ။ ၁၁၉၈-တပေါင်းလဆုတ် (၆)ရက်တွင် နေပြည်တော်မှ သာယာဝတီမင်း ထွက်တော်မူကာ ရွှေဘိုသို့ ချီလေသည်။

(၅) အင်္ဂလိပ်က ပါးကိုက်၍ မြန်မာက နားကိုက်ခြင်း

ရန္တပိုစာချုပ်၏ အပိုဒ်(၇)အရ အင်္ဂလိပ်နှင့်မြန်မာ အပြန်အလှန် သံကိုယ်စားလှယ်များ ထားရှိကြသဖြင့် မေဂျာဟင်နရီဘာနေ (Major Henry Burney) ခေါင်းဆောင်သော အင်္ဂလိပ်သံအဖွဲ့မှာ ၁၈၃၀ ဧပြီလ ၂၄ ရက်နေ့တွင် အင်းဝသို့ ရောက်ရှိခဲ့သည်။ မြန်မာတို့ကမူ ထိုနှစ်အောက်တိုဘာ ၉-ရက်နေ့ကျမှသာလျှင် မင်းကြီးမဟာစည်သူ ဦးရွဲခေါင်းဆောင်သောသံအဖွဲ့ကို ကာလကတ္တားမြို့ရှိ အင်္ဂလိပ်ဘုရင်ခံချုပ်ထံသို့ စေလွှတ်ဖြစ်သည်။

ဤကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ သုတေသနအရာရှိ ဒေါ်ကြန် တည်းဖြတ်သော (ဘင်္ဂလားသွားစာတမ်း) ၌ရေးသားပါရှိသည်မှာ (သံကိုယ်စားလှယ် အပြန်အလှန်ထားခြင်းကိစ္စ၌ အင်္ဂလိပ်နှင့်မြန်မာတို့ယူဆပုံချင်း မတူချေ။ အင်္ဂလိပ်တို့က မေဂျာဘာနေကို (Resident)ဟူသော သဘောနှင့်အညီ မြန်မာမင်းနေပြည်တော်၌ ရုံးစိုက်နေထိုင်ကာ မိမိတို့၏အကျိုးစီးပွားကိုကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရန် စေလွှတ်လိုက်ခြင်း ဖြစ်သည်။ မြန်မာများကမူ မင်းကြီးမဟာစည်သူသံအဖွဲ့ကို ယာယီအားဖြင့် အလေ့အထ လှည့်လည်ကြည့်ရှုရန်ဟူသောသဘော ပိုမိုထားဟန်တူသည်။ သို့သော် ပေါ့ပေါ့တန်တန် သဘောထားခြင်းမှာ Residentဟူသောသဘောကို နားမလည် သဘောမပေါက်၍ ဖြစ်မည်မထင်။ မြန်မာတို့က အင်္ဂလိပ်ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦး မိမိတို့နေပြည်တော်တွင် ရုံးစိုက်နေထိုင်ခြင်းသည် မိမိတို့စစ်ရေးရုံးနိမ့်ခြင်း၏ ပြယုဂ်ဖြစ်သည်။ ဂုဏ်သက္ခာကို ညှိုးနွမ်းစေသည်ဟု ကြည်ဖြူလိုလားခြင်း မရှိကြချေ။ ထို့ကြောင့် ရန္တပိုစာချုပ်၌ပါသော ထိုအပိုဒ်ကို ဖျက်သိမ်းလိုကြသည်။ ယင်းသို့ဖြစ်၍ မြန်မာသံအဖွဲ့သည် ဘင်္ဂလား၌ ရုံးစိုက်နေခြင်းမရှိဘဲ ဘုရင်ခံနှင့်တွေ့ဆုံပြီးနောက် ပြန်လာခဲ့သည်။

မြန်မာသံအဖွဲ့၌ စုစုပေါင်း ၈၂ ယောက်ပါရှိရာ သံအရာရှိတို့၏ မိန်းမ ၃၊ သမီး ၂၊ ချွေးမ ၁၊ အစေအပါး ၃ဟူ၍ အမျိုးသမီး ၉ဦး ပါဝင်သည်။ အင်္ဂလိပ်အစိုးရက တစ်လလျှင် ငွေ ၂၅၀၀ တန် အိမ်ငှားပေးသည်။ သံကြီး ၂ဦးအတွက် နေ့စဉ်အသုံးစရိတ် ၆ကျပ်စီ ပေးသည်။ နောက်လိုက်များအတွက် တစ်လလျှင် ၂၀၀ ပေးသည်။ ရန္တပိုစာချုပ်အရ သံတမန်စရိတ်များကို အပြန်အလှန် နှစ်နိုင်ငံအစိုးရတို့က ထောက်ပံ့ရခြင်း ဖြစ်သည်။

မင်းကြီး မဟာစည်သူ၏ သံအဖွဲ့အတွက် တစ်နှစ်လျှင် အင်္ဂလိပ်ထောက်ပံ့ငွေ ၉၀၀၀၀ ကျန်ကျသည်။ ထိုငွေနှင့် မလုံလောက်၍ မြန်မာအစိုးရသံအဖွဲ့အတွက် တစ်နှစ်လျှင် ကျပ်ချိန် ၁၆၈၀၀ ပေးပို့ရသည်။

အင်းဝမြို့တော်၌ မေဂျာဘာနေရောက်ရှိပြီး ၇လကြာမှ သူ၏တိုက်တွန်းချက်အရ မြန်မာသံ အဖွဲ့ သွားရောက်ခြင်းဖြစ်သည်။ သူ့အနေဖြင့် ရန္တပုံစာချုပ်အတိုင်း တည်စေရန် အောက်ပါအချက် ၄-ချက်ကို အင်္ဂလိပ်တို့အခြေပြု ဆွေးနွေးရန် လို၏။

- (၁) ကလေးကဘော်တောင်ကြား မြန်မာပိုင်ဖြစ်၍ မြန်မာ့ဘုရင်ထံ ပြန်အပ်ရန်။
- (၂) မုတ္တမမြို့နယ်မှာလည်း တနင်္သာရီတိုင်း၌ မပါ၍ မြန်မာလက်သို့ ပြန်အပ်ရန်။
- (၃) ရာမေဟာမိတ်များဘဝသို့ စစ်လျော်ကြေး ပေးပြီးလျှင် ပြန်လည် ရရှိသဖြင့် အင်္ဂလိပ်တို့ သိမ်းပိုက်ခဲ့သော ရခိုင်နှင့်တနင်္သာရီတို့ကို မြန်မာသို့ ပြန်လည်ပေးအပ်ရန်။
- (၄) အမြဲတမ်း သံတမန်ခန့်ထားခြင်းမပြုဘဲ ၅နှစ်တစ်ကြိမ်သာလျှင် သံတမန်လဲလှယ် စေ လွှတ်ရန်။

မေဂျာဘာနေက အင်းဝမြို့နယ်တော်တွင် သူနှင့်မြန်မာတို့ စေ့စပ်ပြီးစီးခြင်းမရှိသော အထက် ပါ ပြဿနာတို့ကို အင်္ဂလိပ်ဘုရင်ခံချုပ်ထံ မြန်မာမင်းများကိုယ်တိုင် သွားရောက် ညှိနှိုင်းစေလို သည်။ သို့သော် သူ့အနေဖြင့် မြန်မာတို့အပေါ်၌ကား စေတနာလုံးဝမရှိချေ။ အင်းဝမြို့တော်တို့ သူရောက်ရှိချိန်က ဘုရင့်ရှေ့တော်သို့ ချက်ချင်းဝင်ခွင့်မပြုခဲ့သည်ကို သူက အခဲမကျေနိုင်ဖြစ်နေ၏။

ဘုရင့်ရှေ့တော်ဝင်လျှင် မြန်မာထုံးစံအတိုင်း ဖိနပ်ချွတ်ရမည်၊ ကန်တော့ခဲနေ့တွင် ဝင်ရမည် စသောအချက်တို့ကို သူက အပြင်းအထန် ငြင်းဆန်ကန့်ကွက်ခဲ့သည်။ နောက်ဆုံး၌ နှစ်ဦးနှစ်ဖက် ညှိနှိုင်းကာ ကန်တော့ခဲနေ့မဟုတ်သော ၁၈၃၀ပြည့် ဇွန်လ ၂၄ရက်နေ့တွင် ရှေ့တော်သို့ ဝင်ခွင့်ပြု လေသည်။ သူရောက်ရှိပြီး ၁လနှင့် ၂၃ရက်အကြာတွင် ရှေ့တော်သို့ ဝင်ခွင့်ရခဲ့သော်လည်း မြန်မာ များက သူ့ကို အကြောင်းမဲ့ နှိမ်သည်။ ညှဉ်းပန်းသည်ဟု ဘာနေက မြန်မာများအပေါ်တွင် နာကြည်းခဲ့သည်။ (အခြေပြ မြန်မာနိုင်ငံရေးသမိုင်း)

အမှန်အားဖြင့် ရှေ့တော်သို့ ဝင်ခွင့်ရစဉ်ကလည်း အင်္ဂလိပ်သံအဖွဲ့က မလိမ့်တပတ်စည်းကမ်း ချိုးဖောက်ခြင်း ပြုခဲ့သည်။ မေဂျာဘာနေ၏ညီတော်သူ ဒုသံမှူးကပ္ပိတန် မေဂျာဘာနေသည် ခြေအိတ်ရှည်အတွင်းက ဖိနပ်ကို ဝှက်စီးကာ ရှေ့တော်သို့ဝင်လေသည်။ သံမှူးအနေနှင့် ထိုသို့ပြုပါက မြန်မာတို့ ကန့်ကွက်လျှင် အရက်ရဖွယ်ရှိသောကြောင့် ညီနှင့် လွဲပြောင်းကာ ခိုးကြောင် ဝှက်ကြောင် စည်းကမ်းဖောက်ခြင်းဖြစ်သည်။ အကယ်၍ မြန်မာတို့က အပြစ်ဆိုလျှင် (သံငယ်က မသိ၍ပါ)ဟူသော ဆင်ခြေဖြင့် ညစ်ပုပ်ကပ်ကျယ် ပြောင်လိမ်ဖွယ်ရှိ၏။ မြန်မာတို့အနေဖြင့်ကား သိသော်လည်း အကျယ်မဖြစ်စေလို၍ သည်းခံခဲ့ခြင်း ဖြစ်ဟန်တူ၏။

မင်းကြီးမဟာစည်သူအဖွဲ့ ကာလကတ္တားသို့ ထွက်ခါနီးတွင် မေဂျာဘာနေက သူတို့ဘုရင်ခံချုပ် ထံမှ လိုအပ်သော ကူညီမှုများ ပေးသနားရန် မိတ်ဆွေများ ဝတ္တရားအတိုင်း မှာကြားပြောဆိုသင့် ပါလျက် ထိုသို့ မကူညီသည့်သာမက အောက်ပါအတွင်းစာကို ဘုရင်ခံချုပ်ထံသို့ ဘာနေကိုယ်တိုင် လျှို့ဝှက်စွာ ကြိုတင်ပေးပို့ခဲ့သည်။

ဘာနေ၏အတွင်းစာ

မြန်မာဝန်ကြီးများက ဘင်္ဂလားသို့ သံအဖွဲ့တစ်ခု အမြန်စေလွှတ်ရန် စီစဉ်သည်ဟု ကျွန်တော် ကြားသိရပါသည်။ ထိုအဖွဲ့ ကာလကတ္တားသို့ ဆိုက်ရောက်ပါက ထုံးစံအတိုင်း ကြိုဆိုလက်ခံပြီးနောက် သူတို့အား မျက်နှာသာ မပေးစေလိုပါ။ ဆက်ဆံရာ၌ သူတို့အပေါ်တွင် အထက်စီးနှင့် မောက်မာ စွာ ကျင့်သုံးသင့်ပါသည်။

ယခုအချိန် အင်းဝမြို့တော်၌ ကျွန်တော်တို့အင်္ဂလိပ်သံအဖွဲ့ကို မြန်မာတို့ဆက်ဆံပုံမှာ ကောင်းလှသည်ဟု မဆိုသာပါ။ မည်သို့ဖြစ်စေ ၁၈၂၇-ခုနှစ်က လာရောက်သော မြန်မာသံအဖွဲ့လောက် အဆင့်အတန်းရက်ရောစွာ သူတို့ကို အခွင့်အရေး မပေးသင့်ပါ။

ယခင်သံအဖွဲ့က ကျွန်တော်တို့ ထောက်ပံ့ပြုစုသမျှကို လောဘတကြီး သိမ်းကျူးယူကြပါသည်။ ထောက်ပံ့ငွေမှ ပိုလျှံသမျှ စုဆောင်းခဲ့ကြသည်။ အင်းဝမြို့တော်သို့ ပြန်ရောက်သောအခါ ထိုငွေဖြင့် လာဘ်ထိုးကာ သူတို့ ရာထူးအဆင့်အတန်း တိုးအောင် လုပ်ကြပါသည်။ သူတို့ ရာထူးတိုးတက်သည် နှင့်အမျှ ကျွန်တော်တို့ အင်္ဂလိပ်များအပေါ်တွင် ပိုမိုဖိနှိပ်ကြပါသည်။

အင်္ဂလိပ်ဘုရင်ခံချုပ်နှင့် သူတို့ကို တွေ့ခွင့်ပေးရာ၌ ကြာနိုင်သမျှ ကြာအောင် စောင့်ဆိုင်းစေ သင့်ပါသည်။ ရန္တပိုစာချုပ်အရ စစ်လျော်ကြေးပေးရန် ကျန်ငွေ (လေးပုံတစ်ပုံ)ကို ပြေလည်အောင် ပေးဆပ်ပြီးမှသာလျှင် သူတို့ တိုင်ပင်ဆွေးနွေးလိုသောကိစ္စများကို လက်ခံနိုင်မည်ဟု ပြောကြားသင့်ပါ သည်။ ရခိုင်ပြည်ရှိ အင်္ဂလိပ်ပိုင်နက်များ မြန်မာတို့ ကျူးလွန်သည်ကိုလည်း ရပ်တန့်ကရပ်ရန် သတိပေးသင့်ပါသည်။

ယခုလာရောက်သော မြန်မာသံအဖွဲ့သည် ကျွန်တော်တို့နှင့် စာချုပ်စာတမ်းပြုလုပ်ရန် အာဏာအပြည့်အစုံ ပါရှိသူများလည်း မဟုတ်ပါကြောင်း။

ပုံ-ဟင်နရီဘာနေ

အထက်ပါ အင်္ဂလိပ်သံမှူးဘာနေ၏ ချောက်တွန်းချက်ကြောင့် မင်းကြီးမဟာစည်သူ၏ သံအဖွဲ့သည် အိန္ဒိယပြည်သို့ ရောက်ပြီး ၂-နှစ်နီးပါးကြာမှ အင်္ဂလိပ်ဘုရင်ခံချုပ်ကို လမ်းခုလတ်၌ ခေတ္တဖူးမြော်ခွင့်ရသည်။ ဆွေးနွေးခွင့်ကား ကာလကတ္တားမြို့တော်၌ ရမည်လိုလိုနှင့် နောက်ထပ် တစ်နှစ်ကြာခဲ့ပြန်သည်။

မြန်မာသံအဖွဲ့ကို စောင့်ရှောက်ရန်ဟု မေဂျာဘာနေ၏ညီ ကပ္ပိတန်ဘာနေသည် အတူပါရှိခဲ့ရာ သူ့နောင်တော်၏ အတွင်းစာအတိုင်း မြန်မာများကို ညှဉ်းဆဲဖြစ်အောင် တမင်ထည့်ရေးခြင်းဟူ၍ပင် ယူဆသင့်ပေသည်။

မြန်မာမင်းကြီး၏ (ဘင်္ဂလားသွား စာတမ်း)မှ ကောက်နုတ်ချက်များကို အကျဉ်းဖော်ပြပါမည်။

ဒီဇင်ဘာ ၂၊ ၁၈၃၀။

ကာလကတ္တားမြို့က မီးသင်္ဘောအကြိုအယူ မလာရောက်သေးသောကြောင့် စစ်တွေကျွန်းတွင် ၁၂ ရက် ရပ်နေရသည်။ ကာလကတ္တားမြို့သို့ ဒီဇင်ဘာ ၇-ရက်နေ့ရောက်ရာ ဘာလီကန်အရပ် သုံးထပ်တိုက်၌ နေထိုင်ကြရသည်။ ကပ္ပိတန်ဘာနေက မြန်မာမင်းများ ဂုဏ်တန်ခိုးရှိအောင် ဆိုကာ တိုက်စောင့်စစ်ပါရီ၂ဦးနှင့် ၁၅၀၀၀ကျော်ထားရှိသည်။ လူငယ်တို့ အခွင့်မရှိ မထွက်မခွာ မသွားစေရ။ သံတမန်များ လေညင်းခံရန် မြင်းနှစ်စီးဆွဲသော ရထားနှစ်စင်းနေ့စဉ် ပို့ထားသည်။ ထို့နောက် ရထားနှစ်စီးထားရသည်မှာ ငွေကုန်သည်ဆိုကာ တစ်စီးသာ လာရောက်သည်။

ဒီဇင်ဘာ ၁၁။

ဘုရင်ခံချုပ် ဘင်းတစ် (Bentick)က ဆင်းမလားမြို့သို့ လေညင်းခံသွားသည်ဆိုကာ သူ့နေရာ တွင် ဒု-ဥက္ကဋ္ဌ မက်ကပ် Metcalfက ကုမ္ပဏီအရာရှိများ၏ ကပွဲကို ဖိတ်သည်။

ထို့နောက် တစ်လခန့်ကြာလျှင် ကာလကတ္တားချည်စက်သို့ ကပွဲတန်ဘာနေက လိုက်ပို့သည်။ နောက်တစ်နှစ်နီးပါး ရှိသောအခါ ဘုရင်ခံချုပ်ရှိရာ ဟိန္ဒူစတန်သို့ လိုက်ရန် လှေဆိပ်သို့ ဆင်းသည်။ လှေတက် ပြင်ဆင်မပြီး၍ လှေဆိပ်တွင် ၇-ရက်စောင့်ရ၏။

လေးတိုင်ကွာ အဇာနစ်မြို့တွင် ကပွဲတန်ဘာနေက အကြောင်းရှိသည်ဆို၍ ၁၄-ရက်ဆိုင် နေရ၏။

နိုဝင်ဘာ ၇၊ ၁၈၃၁။

မူရှိတဘက်မြို့မှ ဂင်္ဂါမြစ်ကို ဆန်တံက်သည်။ ဒီဇင်ဘာ ၆ ရက်တွင် ပတ္တနာခေါ် ပါတလိပုတ် ပြည်သို့ ရောက်၏။ ၎င်းမြို့နှင့် ဘုရားပွင့်တော်မူရာ ဗောဓိပင်နှင့် နီးသောကြောင့် သွားလိုသည်ဆိုရာ ကပွဲတန်ဘာနေက ဘုရင်ခံချုပ်ကို ပန်ကြားရဦးမည်ဖြစ်၍ အပြန်ခရီးမှ ဝင်ပါဆိုသည်။ ဗောဓိပင်သို့ မသွားခဲ့ရ။

ဒီဇင်ဘာ ၂၇၊ ၁၈၃၁။

ဗာရာဏသီမြို့သို့ ရောက်၏။ တစ်လကျော်နေရသည်။ ထို့နောက် ဂင်္ဂါနှင့် ယမုံနာမြစ်ဆုံရှိ အလ္လဟာဘတ်မြို့သို့ ရောက်သည်။ ၎င်းမြို့ပရဂဂ ရေဆိပ်၌ ရေငုပ်ချိုးလျှင် ရှေးကပြုသော မကောင်းမှု ပျောက်သည်ဆို၏။

ဖေဖော်ဝါရီ ၂၇၊ ၁၈၃၂။

ဆင်းမလားမြို့မှ ဘုရင်ခံချုပ်လာလျှင် ဖရုတ်ကဘတ်၌ အတွေ့ခံပါလိမ့်မည်ဆို၍ ထိုမြို့သို့သွားကာ လှေ၌ပင် တစ်လခန့် စောင့်သည်။ ကပွဲတန်ဘာနေက မိုးရာသီနီးကပ်၍ မြို့ထဲတိုက်သို့ ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်စေသည်။

နိုဝင်ဘာ ၅၊ ၁၈၃၂။

ဘုရင်ခံချုပ်သည် အာဂရမြို့သို့ ကြွရောက်မည်ဆို၍ ထိုမြို့သို့ ခရီးဆက်ရသည်။ စစ်တလင်း ကွင်းပြင်အရပ်၌ ကုလားတဲထိုးနေထိုင်ကြသည်။ မြန်မာတဲရှေ့၌ အမြင့် ၁၅ တောင်ခန့်ရှိသော ဒေါင်းရုပ်နှင့် မြန်မာ့အလံ စိုက်ထူထားသည်။ အခြားမဟာရာဇာ တဲစခန်းများရှိကြ၏။

နိုဝင်ဘာ ၂၃၊ ၁၈၃၂။

ဘုရင်ခံချုပ်၏ တဲတော်သို့ မြန်မာသံအဖွဲ့ဝင် ၃-ပါးသာ ဝင်ခွင့်ပြုသည်။ မြန်မာရာဇသံကို ဘုရင်ခံချုပ် ကြားနာပြီးနောက် (တိုင်းပြည်ရေးကိစ္စများဖြစ်၍ ကာလကတ္တားမြို့သို့ရောက်မှ ညှိနှိုင်းကြပါမည်။ ယခု ပြန်ပါဦးလော့)ဟု မိန့်ဆို၏။

မင်းကြီးမဟာစည်သူကမူ အဓိကအချက်များကို စာနှင့် ရေး၍ ဘုရင်ခံချုပ်နှင့် ခေတ္တတွေ့ခွင့်ရချိန်၌ တင်သွင်းခဲ့သည်။ သို့သော် စာသဝဏ်များကို ဘုရင်ခံချုပ်ထံသို့ မည်သူမျှတိုက်ရိုက်

ဆက်သခွင့် မရှိ။ အတွင်းဝန်များမှတစ်ဆင့်သာလျှင် ပေးပို့နိုင်သည်ဟုဆိုကာ အတွင်းဝန် မက်နော်တင် Macnaughtonက ၂-ရက်အကြာတွင် ထိုစာကို မဟာစည်သူသို့ ပြန်ပေးသည်။

ဤတွင် မြန်မာသံအဖွဲ့ဝင်များ မခံမရပ်နိုင်ဖြစ်ကြသည်။ ကာလကတ္တားမြို့ကို စတင်ရောက်ရှိ ချိန်က အင်္ဂလိပ်အတွင်းဝန်များထံ ထိုစာကိုတင်ပြခဲ့ရာ လက်မခံဘဲ (ဘုရင်ခံချုပ်သာလျှင် ဆုံးဖြတ်ခွင့် ရှိသည်)ဟု သူတို့ကပင် ပြောခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် ဘုရင်ခံချုပ်ထံ တိုက်ရိုက် စာတင်သောအခါ အတွင်းဝန်များသို့ ပြန်လွှဲသည်မှာ အဘယ်နည်း။

ဤသို့မြန်မာထံမှ သဝဏ်လွှာကိုလက်မခံလျှင်လည်း မြန်မာမင်းက ပါးလိုက်သည့် လက်ဆောင် တော်များကို ပြန်ပေးသင့်သည်ဟု အကျပ်ကိုင်လေသည်။ ဤအခါတွင်မှ အတွင်းဝန် မက်နော်တင်က မြန်မာ၏စာကို ပြန်လည်လက်ခံသည်။

အာဂရမြို့ရှိ တာမဟာ taj Mahal ဂူကြီးကို ရှုစားကြသည်။

ဇန်နဝါရီ ၁၅၊ ၁၈၃၃။

ဗောဓိပင်ကို ဖူးမြော်ခွင့်ရ၍ အပြန်ခရီး၌ ပါတလီပုတ်မြို့မှတစ်ဆင့် သွားရောက်ကြသည်။ မြန်မာဘုရင်၏ ကုသိုလ်တော်အဖြစ် ရွှေပန်းခိုင်၊ ငွေဖယောင်းတိုင် စသည်တို့ဖြင့် ပူဇော်ကြသည်။ ၃-ရက်ကြာပူဇော်ပြီးမှ ကာလကတ္တားသို့ပြန်ကြရာ မတ်လ ၆-ရက်နေ့၌ ပြန်ရောက်သည်။

မြန်မာများက ဗုဒ္ဓဂါယာမှ ခရီးစဉ်အတိုင်း ပြန်လာကြစဉ် ဘုရင်ခံချုပ်က ကာလကတ္တားသို့ အရင်ရောက်နှင့်၏။ အဝမြို့မှ မေဂျာဘာနေ၊ တနင်္သာရီမင်းကြီးနှင့် မဏိပူရမင်းကြီးတို့ကို ဘုရင်ခံ ချုပ်က ဆင့်ခေါ် တိုင်ပင်ကာ မြန်မာတို့အား ကလေးကဘော် တောင်ကြားဒေသကို ပြန်လည်ပေးအပ် ရန် ဆုံးဖြတ်၏။ ဤဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ပြီးမှ မင်းကြီးမဟာစည်သူတို့ ကာလကတ္တားသို့ ပြန် ရောက်ကြသည်။

မတ်လ ၁၆၊ ၁၈၃၃။

မက်နော်တင်က ပြန်ကြားလွှာတွင် ကလေးနယ်မြေပြန်အပ်ရန် အသေးစိတ် အစီအစဉ်ကို အင်းဝသို့ အင်္ဂလိပ်သံမှူး ဘာနေ ပြန်လာချိန်၌ စုံလင်စွာ သိရှိရပါလိမ့်မည်ဆို၏။ အခြားအချက်များ ၌ အင်္ဂလိပ်က လိုက်လျောခြင်း လုံးဝ မရှိချေ။

ဇွန်လ ၁၅၊ ၁၈၃၃။

ဘာလီကန်တိုက်အိမ်၌ မြန်မာအဖွဲ့ ၃-လခန့် ဆက်နေပြီးနောက် ကပ္ပိတန်ဘာနေအား ပြည်တော်ပြန်လိုကြောင်း အင်္ဂလိပ်မင်းထံ ရောက်သည်မှာ ၃-နှစ်ကြာခဲ့ပြီ။ မဟာဗောဓိမှ ပင့်ခဲ့သော ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်ကြီးကိုလည်း မြန်မာပြည်သို့ ယူဆောင်လိုကြောင်း ပြော၏။ ဘုရင်ခံချုပ်ကလည်း ခွင့်ပြုကြောင်း ပြန်ကြား၏။ ထို့ကြောင့်(ပျံလွှား) Swallowခေါ် သင်္ဘောနှင့် ဘုရားကို တင်ဆောင်ကာ ပြန်လာကြရာ ရန်ကုန်သို့ ဩဂုတ်လ ၁၂ရက်တွင် ပြန်လည်ရောက်၏။

မင်းကြီးမဟာစည်သူ၏ အင်္ဂလိပ်သွားမှတ်တမ်း၌ မြန်မာများ အင်္ဂလိပ်ဘုရင်ခံချုပ်ကို လွယ်လင့်တကူ မတွေ့ကြသည်ကို ကွက်ကွက်ကွင်းကွင်း ဖတ်ရှုရပေသည်။ ပထမကာလကတ္တားမြို့၌ တွေ့ခွင့် ရရန် ၁၀-လကျော် ငဲ့မျှော်ခဲ့ကြသည်။ တစ်ဖန် ဗာရာဏသီမြို့သို့လိုက်မှ တွေ့ရမည်ဆို၍ စိတ်အား ထက်သန်စွာ ဂင်္ဂါမြစ်ကို ဆန်တက်ခဲ့ကြ၏။ သို့သော် ထိုမြို့၌ မရှိဘဲ ဖရတ်ကဘတ်မြို့သို့ ခရီး ဆက်ကြရပြန်သည်။ ထိုမြို့၌ မတွေ့၍ ဆင်းမလားမြို့သို့ လိုက်မည်ရှိရာ ခွင့်မရသဖြင့် ရောက်ရာ အရပ်မှ ၇-လဆိုင်းစောင့်နေရပြန်သည်။ ထို့နောက် အာဂရမြို့သို့ သွားရပြန်၏။ ထိုမြို့တွင် ဘုရင်ခံချုပ်နှင့်တွေ့သော်လည်း ဘာမျှ ဆွေးနွေးခွင့် မရဘဲ အင်္ဂလိပ်မင်းကို အနီးကပ် မြင်ဖူးလိုက်ရုံ မျှသာ ဖြစ်သည်။

သို့နှင့် ဘုရင်ခံချုပ်ကို တွေ့ခွင့်ရရန် အိန္ဒိယတစ်ပြည်လုံး အနှံ့အပြား ခရီးအတန်တန် သွားရခြင်း၊ ၂နှစ် နီးပါးမျှ စောင့်ခဲ့ရခြင်းတို့မှာ သဘောရိုးမဟုတ်ဘဲ မေဂျာဘာနေ၏ လျှို့ဝှက်ကုန်းချောစာကြောင့် တမင်သက်သက် ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ခံခဲ့ရခြင်း ဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားနေ၏။ ကမ္ဘာသံတမန် ဆက်ဆံရေးသမိုင်းတွင်(ပြောမယုံ ကြံဖူးမှ သိ)ဆိုသကဲ့သို့ ဤမျှရိုင်းပျသော လက်စားချေမှု မကြုံဖူးပါချေ။

ဤကိစ္စကား ဤမျှ မပြီးသေးပါချေ။ မြန်မာသံအဖွဲ့ နေပြည်တော်သို့ ပြန်ရောက်ပြီးနောက် မေဂျာဘာနေက ထိုသို့ နှစ်ရှည်လများ ကြန့်ကြာပင်ပန်းခဲ့ခြင်းမှာ မြန်မာတို့၏ အပြစ်သာဖြစ်ကြောင်း ဟု ထပ်လောင်းပုတ်ခတ်ပြန်သည်။ ရန်ကုန်ဝန်ကြီးက ဤသို့ ဖြစ်ပုံကို ရှုတ်ချသောအခါ မေဂျာဘာနေက ပြန်ကြားသောစာ၌ (မြန်မာသံအဖွဲ့သည် ကာလကတ္တား၌ ဘုရင်ခံချုပ် မရှိသည်ကို သိလျက်နှင့် ၁၀-လကျော်မျှ စောင့်ဆိုင်း အချိန်ဖြုန်းနေကြသည်။ ဗာရာဏသီမြို့သို့ လိုက်လာရာ၌ မြန်မြန်ထက်ထက်မဟုတ်ဘဲ လမ်းခရီး၌ ဖင့်နွဲကြန့်ကြာရှိခဲ့သည်။ ထိုမြို့၌ တစ်လကြာ ရပ်ဆိုင်းကြပြန်၍ ဖရတ်ကဘတ်မြို့သို့ နွေရာသီမတိုင်မီ အချိန်မီ မရောက်ဘဲ ဘုရင်ခံချုပ်နှင့် လွဲရပြန်သည်) ဟု စွပ်စွဲလေသည်။

သို့သော် မြန်မာသံအဖွဲ့ကို လမ်းပြစောင့်ရှောက်သူအဖြစ် မေဂျာဘာနေ၏ညီ ကိုယ်တိုင်ပါရှိလျက် သူ၏ညွှန်ကြားချက်အတိုင်း မြန်မာတို့လှုပ်ရှားသွားလာရသည် မဟုတ်လော။ တိုင်းတစ်ပါး၌ လမ်းလွဲကို ပို့နေသော လမ်းပြကြောင့် ဤသို့ဖြစ်ခဲ့ရာ မေဂျာဘာနေ၏ လျှို့ဝှက်အစီရင်ခံစာအတိုင်း ပြုမူရခြင်း ထင်ရှားနေသည်မဟုတ်လော။ သူက မြန်မာတို့အား ထပ်လောင်းအပြစ်ဖို့စေကာမူ သူ၏ ယုတ်မာသော ပယောဂမှာ ဆင်သေကို ဆိတ်ရေဖုံးသလို သိသာပေါ်လွင်လျက် ရှိနေပေသည်။

(ပုံလုံတစ်လှည့်၊ ငါးပျံတစ်လှည့်)ဟူသော စကားပုံကဲ့သို့ လောက၌ အတုံ့အလှည့် ရှိစမြဲဖြစ်ရာ မြန်မာတို့က အင်္ဂလိပ်သံအဖွဲ့အား တစ်မျိုးတစ်မည် လက်စားချေကွက်ကား သာယာဝတီမင်းနန်းတက်ချိန်၌ ပေါ်လာ၏။ မင်းကြီးမဟာစည်သူ၏ ခံစားချက်မှာ ဘကြီးတော်မင်းလက်ထက်၌ ကြုံတွေ့ခဲ့ရခြင်းဖြစ်၏။ မြန်မာမျိုးမတ်တို့အနေဖြင့် ထိုကိစ္စကို (တေး)ထားခဲ့ခြင်း မရှိချေ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် နောက်မင်းလက်ထက်တွင် အခြား ဝန်ကြီးအသစ်များနှင့် ဆက်ဆံရချိန်၌ ကြုံတွေ့ရခြင်း ဖြစ်၏။

သာယာဝတီမင်းအနေနှင့် မျိုးချစ်စိတ် ပြင်းထန်သော ဘုရင်ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ရန္တပိုစာချုပ်အရ အင်္ဂလိပ်သံမျိုးတို့ကို အမြဲတမ်းအနေဖြင့် မြန်မာနေပြည်တော်၌ ခွင့်မပြုလိုချေ။ ထိုစာချုပ်မှာ

လည်း သူတို့၏ နောင်တော်ဘုရင်လက်ထက်၌ ပြုလုပ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်၍ သူနှင့်မဆိုင်ဟု ယူဆလေသည်။
၁၈၃၇-ခု၊ မေလ ၁၇ ရက်နေ့ ညီလာခံတွင်-

(နောင်တော်စစ်ကိုင်းလက်ထက် အင်္ဂလိပ်တို့နှင့် ချုပ်ဆိုခဲ့သော စာချုပ်များနှင့် ပတ်သက်၍ ဘာမျှပြောမနေပါနှင့်။ ထုတ်ဖော်ရည်ညွှန်းခြင်းကိုလည်း အလိုမရှိပါ။ ယင်းစာချုပ်များသည် မြန်မာ အမျိုးသားတို့အတွက် ရှက်ဖွယ်ကောင်းသည်။ အစော်ကားခံရသော ကိစ္စ ဖြစ်သည်။ အင်္ဂလိပ်တို့ အလိုရှိသမျှကို မြန်မာတို့က လိုက်လျောစေရန် အကြောင်းကိစ္စပေါ်လာတိုင်း ထိုစာချုပ်များကို လက်ညှိုးထိုးပြကာ မြန်မာများကို သိက္ခာချလျက် ရှိနေသည်။ ဤသဘောအတိုင်း ငါက မြန်မာ ဘုရင်အနေဖြင့် ခံနေရမည်လော။)

ဤကား သာယာဝတီမင်း၏ အဘော်တည်း။ ရှင်ဘုရင်အနေဖြင့် လည်းကောင်း၊ မြန်မာခေါင်းဆောင်တစ်ဦးအနေဖြင့် လည်းကောင်း ပြောသင့်ပြောထိုက်သမျှကို မခြွင်းမချန် မိန့်ဆိုခြင်းပေတည်း။

ဇွန်လ ၆-ရက်နေ့ ညီလာခံ၌လည်း (ရန္တပိုစာချုပ်ကို မြန်မာအရာရှိတို့က ကြောက်ရွံ့၍ လက်မှတ် ရေးထိုးခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုစာချုပ်မှာ အင်္ဂလိပ်တို့အတွက် အဘက်ဘက်မှ ပြည့်စုံပြီး မြန်မာတို့အဖို့ အကျိုးမဲ့လှသည်။ စာချုပ်ပါအချက်တို့မှာ တင်းမာခက်ထန်လှသည်။ အပြည့်အစုံကို ပြသဖူးခြင်း မရှိပေ။ မကြာသေးမီကမူ စာချုပ်တစ်ခုလုံး သူတို့တွေ့မြင်ရသည်။ အင်္ဂလိပ်တို့အနေဖြင့် သူ့အား တိုက်ခိုက်အောင်မြင်ပြီး သူနှင့်ချုပ်ဆိုခဲ့ခြင်း မဟုတ်ချေ။ ထို့ကြောင့် ဤစာချုပ်နှင့် ပတ်သက်၍ တစ်ခွန်းတစ်စမျှ ထုတ်ဖော်မပြောရန် ဆုံးဖြတ်ထားပြီး ဖြစ်ကြောင်း)ဟု မြွက်ကြားပြန်သည်။

သံမှူးမေဂျာဘာနေက (စာချုပ်အချက်အလက်များကို ပြင်ဆင်လိုပါက ဘင်္ဂလားသို့ သံအဖွဲ့စေလွှတ် အရေးဆိုသင့်ကြောင်း)တင်ပြရာ သာယာဝတီမင်းက-

(ငါတို့အနေဖြင့် ဘင်္ဂလားသို့ သံအဖွဲ့စေလွှတ်မည်မဟုတ်။ ကုမ္ပဏီဘုရင်ခံချုပ်နှင့်ပတ်သက်၍ ငါနားမလည်။ သူ့ကိုလည်း အသိအမှတ်မပြု။ သူသည် လခစား အရာရှိတစ်ယောက်သာ ဖြစ်၍ ဘုရင်တစ်ပါးမဟုတ်။ ဘုရင်ခံချုပ်က ဆက်သွယ်လိုလျှင် သူနှင့် တန်းတူရည်တူ ရန်ကုန်မြို့ဝန်နှင့် ဆက်သွယ်ပါစေ)ဟု ခပ်ပြတ်ပြတ် ချေပမိန့်ဆိုသည်။

မေဂျာဘာနေက (မိမိသည် အင်္ဂလိပ်သံမှူးအဖြစ် ယခုလာရောက်နေထိုင်ခွင့်ရခြင်းမှာ ရန္တပိုစာချုပ်အဖြစ်ကြောင်း) ဆင်ခြေတက်ပြန်ရာ-

သာယာဝတီမင်းက (သင်တို့အနေဖြင့် နေထိုင်ခွင့်ရခြင်းမှာ စာချုပ်ပါ အခွင့်အရေးကြောင့် မဟုတ်။ ငါ့ဘိုးတော်လက်ထက် ဤတိုင်းပြည်သို့ ရောက်ရှိလာခဲ့ဖူးသော ကာနယ်ဆိုင် Symes နှင့် ကပ္ပိတန်တင်းနင်း Canning တို့ နည်းတူပင် သင်တို့ ဆက်လက် နေရေး၊ မနေရေးတို့မှာ ငါ့ဆန္ဒပေါ်တွင် တည်သည်)ဟု မိန့်ကြား၏။

အနောက်တိုင်းထုံးစံအတိုင်း အစိုးရတစ်ဆက်ပြီးတစ်ဆက် စာချုပ်များကို ဆက်လက် အသိအမှတ်ပြုရန် မေဂျာဘာနေက လိုလားရာ သာယာဝတီမင်းက (အင်္ဂလိပ်တို့၏ ထုံးတမ်းမှာ မြန်မာ ထုံးတမ်း မဟုတ်။ ယခု မဟာမိတ်အဖြစ် အသစ်တစ်ဖန် ထပ်မံတည်ရှိလိုပါက တည်ရှိနိုင်ပါသည်) ဆိုကာ ဘာနေ၏အဆိုပြုချက်ကို ပယ်ချသည်။

ဘာနေက ဘုရင်ခံချုပ်ထံသို့ သာယာဝတီမင်း၏ မိန့်ဆိုချက်များကို တင်ပြ အစီရင်ခံရာတွင် ဘာနေပင် အပြစ်တင်ခံရလေသည်။ အင်္ဂလိပ်ဘုရင်ခံချုပ်၏ သဘော၌ ဘာနေသည် အခြေအနေကို မသုံးတတ်ဘဲ အလိုက်မသိတတ်သော သံတမန်မျိုး ဖြစ်နေသည်ထင်၏။ သာယာဝတီမင်းသည်

နန်းတက်စ သူ၏ဘုန်းတန်ခိုး ထိရောက်စေလိုသောအချိန်တွင် မြန်မာတို့ စစ်ရှုံးခဲ့ခြင်းကို တဖွဖွ အင်္ဂလိပ်သံမှူးက ပြောကြားသံကို ကြားနာလိုမည်မဟုတ်။ ဘာနေက တခြားသောနည်းပရိယာယ်ဖြင့် ဘုရင်သစ်ကို စိတ်ကောင်းဝင်အောင် ခစားသင့်ဟု မှတ်ချက်ချသည်။

သို့သော် ဘာနေက (သာယာဝတီမင်း၏ မောက်မာမှုကို ဆုံးမရန် စစ်ပွဲသစ်တစ်ခု ဖန်တီးကာ မြန်မာကို ဦးကျိုးအောင် နှိမ်နင်းသင့်ကြောင်း) ဘုရင်ခံချုပ်ထံ တိုက်တွန်းခဲ့သည်။

၁၈၃၈-ခုနှစ်တွင် ဘာနေပြန်သွားပြီးနောက် အင်္ဂလိပ်သံမှူးအဖြစ် ကာနယ်ဘင်ဆင်ရောက်ရှိလာသည်။ သာယာဝတီမင်းက အရေးကြီးလျှင် ခုခံရန် စစ်မက်ရေး ပြင်ဆင်ပြီး ဖြစ်လေသည်။ ဘုရင်ခံချုပ် လော့ကလင် (Lord Aucland) မှာ အာဖဂန်တော်လှန်ရေးဖြစ်ပွားနေ၍ မြန်မာတို့နှင့် စစ်တိုက်ခြင်းကို လုံးဝရှောင်ရှားရမည်ဟု ညွှန်ကြားထားချိန်ဖြစ်သည်။

သာယာဝတီမင်းနန်းတက်ပြီး ၃-နှစ်အတွင်း ဗြိတိသျှသံမှူး ၄-ဦးပင် ပြောင်းလဲခဲ့သည်။ ကျန်နှစ်များတွင် မြန်မာတို့နှင့် အဆက်ပြတ်သွားသလောက်ဖြစ်သည်။ သာယာဝတီမင်းက နိုင်ငံခြားသံတမန်များ နေပြည်တော်၌ မရှိစေလိုဘဲ ရန်ကုန်၌ နေထိုင်ကာ ရန်ကုန်မြို့ဝန်နှင့်ပင် ဆက်ဆံကြစေလိုသည်။

အမရပူရသို့ ၁၈၃၀-ခုနှစ်တွင် မေဂျာဘာနေကို ဆက်ခံရန် ရောက်ရှိလာသော အင်္ဂလိပ်သံမှူးဘင်ဆင်သည် မြန်မာတို့၏ ဘုရင်သစ်နှင့် မူသစ်များကို မရှုမလှ ရင်ဆိုင်ရလေတော့သည်။

မင်းကြီးမဟာစည်သူ၏ ဘင်္ဂလားသွားစာတမ်းကဲ့သို့ အင်္ဂလိပ်သံမှူးဘင်ဆင်၏ အင်းဝသွားမှတ်ချက်တို့ကို အင်္ဂလိပ်အစိုးရ မှတ်တမ်းများအရ ဖော်ပြပါမည်။

ဩဂုတ်လ ၆၊ ၁၈၃၈။

အသစ်ရောက်ရှိလာသော အင်္ဂလိပ်သံမှူး ဘင်ဆင်က ရန်ကုန်ဝန်ထောက်မင်းထံသို့ လာရောက်နှုတ်ဆက်သော်လည်း အပြန်အလှန်သဘောဖြင့် မြန်မာဝန်ထောက်က အင်္ဂလိပ်သံမှူးထံ မလာနိုင်ပါ။ နေပြည်တော်မှ အမိန့်တစ်စုံတစ်ရာမရှိပါက အင်္ဂလိပ်သံမှူးထံ မလာနိုင်ပါ။ နေပြည်တော်မှ အမိန့်တစ်စုံတစ်ရာ မရှိပါက အင်္ဂလိပ်သံမှူးထံ အဝင်အထွက် မလုပ်နိုင်ပါ။ ရန္တပိုစာချုပ်၌ ပါရှိသည့်အတိုင်း (အင်္ဂလိပ်အရာရှိတစ်ဦးနှင့် သူ၏ကိုယ်ရံတော် လူ ၅၀ ဟူ၍သာ လက်ခံနိုင်ပါမည်) ဟု ရန်ကုန်မြို့ရှိ မြန်မာဝန်ထောက်က အကြောင်းပြန်၏။ ရန္တပိုစာချုပ်၌ အင်္ဂလိပ်အရာရှိ တစ်ဦး ခန့်ထားရန်သာ ပါရှိသဖြင့် ရန်ကုန်မြို့၌ လက်ထောက်သံမှူး ထားရှိခြင်းကိုလည်း လက်မခံနိုင်ဟု ဆို၏။

ဩဂုတ်လ ၂၉ ရက်။

ထိုနေ့၌ သံမှူးဘင်ဆင်က ရန်ကုန်မှ အမရပူရသို့ ထွက်ခွာချိန်တွင် အမြောက်ပစ်ဖောက်ရာ မြန်မာဝန်ထောက်က ကန့်ကွက်လေသည်။ အမြောက်ပစ်ဖောက်ခြင်းမှာ ရှင်ဘုရင်နှင့်အခြား ဂုဏ်သရေရှိ ပုဂ္ဂိုလ်များအတွက်သာ ပြုလုပ်ခွင့်ရှိကြောင်း၊ ဘင်ဆင်မှာ ထို့အဆင့်အတန်း၌ ပါဝင်ခြင်း မရှိသေးဟု အကြောင်းပြ၏။

စက်တင်ဘာ ၄။

ပြည်မြို့သို့ရောက်ရာ သံမှူးဘင်ဆင်က ဈေးဝယ်လိုသည်။ မြို့သူကြီးက သူ့ကို အသိအမှတ် မပြုချေ။ ကြက်နှင့်ကြက်ဥများ ဝယ်ယူလိုရာ ဈေးဆိုင်များရှိသော်လည်း အင်္ဂလိပ်တို့အား ဘာမျှ

မရောင်းလိုကြပေ။ ကြက်၊ ငှက်များသာမက အခြားဘာမျှ မရောင်းကြပေ။ အားလုံးက သပိတ်မှောက် သကဲ့သို့ ဖြစ်လေသည်။ မြေထဲမြို့သို့ ရောက်သောအခါ၌ သံမှူး၏ ဆူပူမှုအရ မြန်မာ့လှေမှူးက ကြက်သုံးကောင် ဝယ်ခွင့်ပြုသည်။

စက်တင်ဘာ ၂၆

ပုဂံမြို့သို့ ရောက်ရှိရာ သံမှူးဘင်ဆင်က ဘုရားပုထိုးများ လှည့်လည်ကြည့်ရှုလိုသည်။ မြို့ဝန်က သံမှူးအတွက် မြင်းများ စီစဉ်ပြီးခါမှ ရုတ်တရက်အစီအစဉ်ကို ဖျက်ပစ်လိုက်သည်။ သို့သော် ဘင်ဆင်က စိတ်မပျက်ဘဲ ပုဂံဘုရားပုထိုးများကို ခြေကျင်လျှောက်ကြည့်သည်။

အောက်တိုဘာ ၄

အမရပူရမြို့တော်အနီး သာယာကုန်းရွာသို့ ရောက်သည်။ ယခင်က မေဂျာဘာနေကို ဝန်ကြီးတစ်ဦး လာရောက် ကြိုဆိုသော်လည်း ယခုမူဝန်ထောက်တစ်ဦးသာ လာကြိုသည်။ ဝါးဖြင့် ဆောက်ထားသော သံတဲ ၄-ခု၌ စခန်းချရန် ပြင်ဆင်ထားကြောင်း ပြောသည်။ ထိုခြံမှာ ပေ-၂၀၀ နှင့် ၁၆၀-ပတ်လည်ကျယ်ဝန်း၏။ သီးနှံသစ်ပင်ကြီးများ ရှိပါ၏။ သို့သော် မြေနိမ့်သော ရေဝင်ပိုင်း ဖြစ်သည်။ တောင်သမန်အင်းမြောက်ပိုင်း ကျောက်တော်ဘုရားကြီးအနီး၌ တည်ရှိသည်။ အနီးအပါး ၌ ဈေးမရှိ၊ စားနပ်ရိက္ခာ ခက်ခဲ၏။ တောင်သမန်အင်းကို ဖြတ်ကူးရန် မည်သည့်လှေသမားကိုမျှ ငှား၍မရသဖြင့် ဝန်ကြီးများထံ စာတင်ရာ ၁၀-ရက်ကြာမှ လှေစီးခွင့်ပြုသည်။ ဒီဇင်ဘာ (၁၅)ရက် ကျမှသာ ဈေးသည်များ သံတမန်ဝင်းခြံသို့ သွားလာခွင့်ပြုသည်။

အောက်တိုဘာ ၂၂

စာရေးတော်ကြီးတစ်ယောက် သံမှူးထံ လာရောက် နှုတ်ဆက်သည်။ သံမှူး၏ အသက်နှင့် ကျန်းမာရေးအခြေအနေကို မေးသည်။ မြန်မာအစိုးရ အခြေအနေဖြင့် နေထိုင်ရန် အိမ်နှင့်ခြံဝင်း ပေးထားပြီးဖြစ်၍ ဝတ္တရားကျေပြီဟု ယူဆဟန်ရှိသည်။ ယခင် နေပြည်တော်သို့ လာရောက်ခဲ့သော သံမှူး ကရော့ဖို့နှင့် ဆိုင်း (Crawford and Symes) တို့ကို ခမ်းနားစွာ အခွင့်အရေး ပေးသကဲ့သို့ မိမိလည်း ထပ်တူထပ်မျှရထိုက်ကြောင်း တင်ပြသည်ကိုလည်း ဘာမျှဖြေကြားခြင်းမရှိချေ။ ဝန်ကြီးများ က မိုးရာသီဖြစ်၍ လမ်းပန်းအခြေအနေမကောင်းသောကြောင့် မိုးစဲအောင် စောင့်ပါဦးဟု အကြောင်း ပြန်သည်။

နိုဝင်ဘာ ၈ ရက်

ဘင်ဆင်က ဝန်ကြီးများနှင့် လွှတ်တော်၌ ထုံးစံအတိုင်း တွေ့ဆုံခွင့်ပြုရန်ပြောရာ ဝန်ကြီးအိမ် သို့ လာရောက်တွေ့ဆုံရန် ဖြေကြားလေသည်။ သို့သော် ဝန်ကြီးတစ်ပါးအိမ်၌ တွေ့ဆုံခြင်းမှာ တရားမဝင်သဖြင့် လွှတ်တော်၌ ချိန်းရန်သာ တောင်းဆိုသည်။

နိုဝင်ဘာ ၃၀။

ထိုနေ့၌ လွှတ်တော်ဝန်ကြီးများနှင့် တွေ့ဆုံခွင့်ရသည်။ ထိုနေ့နံနက် ၈ နာရီခွဲ၌ အင်္ဂလိပ်သံမှူး ထံ ဆင်များ ပို့သည်။ အိန္ဒိယမဟာရာဇာများ၏ ဆင်များလို မခမ်းနားဘဲ စုတ်ပဲ့စွာ တန်ဆာဆင်ထား

သည်။ ခေါ်ဆောင်ရာလမ်းမှာလည်း တွင်းချိုင့်များ ထူထပ်လျက် အညစ်ပတ်ဆုံးသော မြို့ပြင်ရပ် ကွက်များ ဖြစ်သည်။ ရုံးတော်သို့ သံမှူးက ဖိနပ်ချွတ်၍ တက်ရသည်။ ထိုနောက် ကြမ်းပေါ်၌ ထိုင်ကြရာ မြန်မာဝန်ကြီးအတွက် ဖျာများပေးသော်လည်း သံမှူးကို မပေးချေ။ ဝန်ကြီးများက အင်္ဂလိပ်သံမှူး၏ ခန့်စာများကို ဖတ်ရှု၏။ သံမှူးက မြန်မာဝန်ကြီးများနှင့် လက်ဆွဲနှုတ်ဆက်ရန် ငြင်းပယ်ခြင်းကြောင့် မြန်မာတို့နှင့် မိတ်ဆွေ ဖြစ်လိုဟန် မရှိဟု ဘင်ဆင်အား စွပ်စွဲကြလေသည်။ ဘင်ဆင်ကလည်း မိမိအား နေပြည်တော်သို့ ရောက်သည်မှစ၍ ဘာမျှ ဂရုမစိုက်ဘဲ ပစ်ထားကြ သောကြောင့် ရန်သူပမာ ဖြစ်နေကြသည်ဆို၏။ ဝန်ကြီးများက အိမ်ဝင်းခြံများ ကြိုတင်စီစဉ်ထားခြင်း သည် ရန်သူအပြုအမူလောဟု ပြန်ပြော၏။ ယခင် သံမှူး မေဂျာဘာနေရှိစဉ်က အမြဲ မြန်မာတို့ လက်ဆွဲ နှုတ်ဆက်စမြဲဖြစ်သည်ဆို၏။ ဘင်ဆင်က ထိုနေ့စည်းဝေးပွဲ ပြီးဆုံးချိန်တွင်ကား လက်ဆွဲ နှုတ်ဆက်သည်။ သူ့ကို မကြိုစဖူး ခန်းခနဲလုပ်ကြသည်ဟု မှတ်ချက်ချသည်။

ဒီဇင်ဘာ ၄။

ရန်ကုန်ဝန်ထောက်၏ ရိုင်းပျမှုကို ဘင်ဆင်က တိုင်ကြားသော်လည်း ဝန်ကြီးများက အရေး မယူချေ။ ထိုကိစ္စကို သာယာဝတီမင်းကြားသိရာ (ငါ့အရာရှိတွေကို အင်္ဂလိပ်က ပြောတိုင်း ဖြုတ်ပစ် ရမှာလား၊ ငါ့နေပြည်တော်မှာ တိုင်းတစ်ပါးအမိန့်ကို နာခံနေရမှာလား)ဟု မိန့်ဆိုလေ၏။

ဒီဇင်ဘာ ၁၇။

ဘင်ဆင်က မြန်မာလွတ်တော်ဝန်ကြီးများနှင့် အလုပ်မဖြစ်တော့၍ အမရပူရ၌ အင်္ဂလိပ် ကိုယ်စားလှယ်များ ရပ်သိမ်းရန် အဆိုပြု၏။ အင်္ဂလိပ်ဘုရင်ခံချုပ်ကမူ ဆက်လက်ထားရှိလို၏။ မြန်မာတို့က ဆက်ဆံရေး ရိုင်းပျသည်မှန်သော်လည်း ရန္တပိုစာချုပ်ဘောင်အတွင်း၌ပင် လှုပ်ရှားခြင်း ဖြစ်၍ စာချုပ်ချိုးဖောက်သည် မဆိုသာဟု ယူဆလေသည်။ မြန်မာတို့က နိုင်ငံခြားသားတို့ကို အထင်သေးသည်မှာ အထူးအဆန်း မဟုတ်ဟု ဆိုလေသည်။

မတ်လ ၂။

ရှင်ဘုရင်၏ရှေ့တော်သို့ ဝင်ခွင့်ရပါစေမည်ဟု ဝန်ကြီးများကပြောခဲ့သော်လည်း ၇-လကြာမျှ စောင့်ဆိုင်းခဲ့ပြီး အကြောင်းမထူးချေ။ ထိုအတောအတွင်း ဘင်ဆင်၏ကျန်းမာရေးအခြေအနေမှာ တကယ်ပင် ချို့ယွင်းလာ၏။ ဝန်ထောက်တစ်ဦးသည် ဘင်ဆင်ထံလာ၍ ဘုရင်၏ဥယျာဉ်တော်သို့ သွားရောက်အနားယူရန် ခွင့်ပြုတော်မူကြောင်း ပြောပြ၏။ သွားလာရန် ဆင်၊ မြင်းများ ပေးမည်ဟု လည်း ဆို၏။ မြန်မာမင်း၏ ခွင့်ပြုချက်မှာ သူ့အားသနား၍ မဟုတ်ဘဲ၊ ပဲခူး၌ သူပုန်ထနေ၍ တစ်မျိုး ပရိယာယ်ပြုခြင်းသာဟု ယူဆလေသည်။

မတ်လ ၁၃

ထိုနေ့ ၈ နာရီ၌ ဘင်ဆင်သည် အမရပူရမြို့တော်မှ ထွက်ခွာသည်။ သူ၏ခရီးအတွက် ဝန်ကြီးများက လှေများ စီစဉ်ပေးသော်လည်း မြန်မာအရာရှိတစ်ဦးမျှ သူ့အား လိုက်ပို့ခြင်း၊ နှုတ် ဆက်ခြင်း မရှိချေ။

ဘင်ဆင် ပြန်သော်လည်း သံရုံးကို ရုပ်သိမ်းခြင်း မပြုဘဲ မက္ကလောက် Macleodဆိုသူအား လွှဲအပ်ထားခဲ့သည်။

ဘင်ဆင်ပြန်မည့်အကြောင်းကို သာယာဝတီမင်း ကြားသိချိန်၌ မိန့်တော်မူလေသည်ကား-

(သူတို့ ပြန်သွားကြပါစေ၊ ငါ့အနေဖြင့် သူတို့ကို ဂရုစိုက်လိမ့်မည် မဟုတ်။ ငါသည် နန်းကျ ဘုရင်ကဲ့သို့ အင်္ဂလိပ်တို့ လုပ်တိုင်း ခံမည်မဟုတ်။ ငါတို့၏ ပြဿနာများကို လက်နက်ကိုင် ဖြေရှင်း ရန် သန္နိဋ္ဌာန် ချပြီး ဖြစ်သည်။ ဤအချက်ကို အင်္ဂလိပ်များ သဘောပေါက်အောင် ငါက လုပ်ပြပါ မည်။ ဤအကြိမ်၌ အင်္ဂလိပ် လာတိုက်လျှင် တိုက်ပါစေ။ မြန်မာတို့ ဘယ်လို လူမျိုးဖြစ်သည်ကို ငါတို့ ပြရန် အသင့်ရှိသည်)ဟူသတည်း။

ကုန်းဘောင်ခေတ်က သာယာဝတီမင်း၏ ကြိုးဝါးသံမှာ နှောင်းပိုင်းခေတ် နိုင်ငံရေးသမားတို့၏ မိန့်ခွန်းများထက်ပင် ရဲရဲတောက်နေသည်တကား။

အပိုင်း ၉

မယ်နုခေတ်

- (၁) မယ်နုအကြောင်း သိကောင်းစရာ
- (၂) အင်းဝအရှင် ၂-ပါး ညီလာခံ
- (၃) မိဖုရားကြီးကပေးသော ကွမ်းယာ
- (၄) မောင်းထောင်နှင့် တောင်ဂူ
- (၅) ညောင်ကန်မှ ကလတက်ခေါက်သံ
- (၆) ဆရာတော်နှင့် မယ်နု

(၁) မယ်နုအကြောင်းသိကောင်းစရာ

၁၁၄၆-ခု၊ ဝါဆိုလဆုတ်(၅)ရက်နေ့၌ မယ်နုကို အမြို့၌ ဖွားမြင်သည်။ ဖခင်မှာ ထောင်မှူးကြီး ဦးလွတ်၊ မိခင်မှာ ၎င်း၏ ဒုတိယဇနီး မယ်မှန်ဖြစ်၏။ မွေးချင်း ၂-ယောက်ဖြစ်ရာ မောင်အိုမှာ အကြီးဖြစ်သည်။

မယ်နုမမွေးမီ ကာလအတန်ကြာက ပေါ်ပေါက်ခဲ့သောတဘောင်ကား (ထောင်မှူးကြီး သမီး၊ ခြေချင်းကြီးနှင့်၊ ကြီးရင်ငါ့ဖို့၊ လက်မတို့နှင့်) ဟူ၍ဖြစ်၏။

မယ်နုငယ်စဉ်က မိသားစုများ တစ်ရွာသို့ လှည်းနှင့်သွားကြရာ လမ်းခရီးရေပိတ်၌ အိပ်ကြ၏။ မယ်နုက ထမင်းချက်ခြင်းတာဝန်ယူ၍ လူကြီးများကို ပြုစုသည်။ နံနက်လင်းသော် သူ ထမင်းချက်သော မီးဖိုနေရာ၌ မှီပွင့်ကြီးတစ်ခု လှပစွာ ပေါက်ရောက်နေသည်ကို အများ ရှုစားကြရလေသည်။ အံ့ဖွယ် နိမိတ်ကောင်းဖြစ်ကြောင်း ပြောဆိုကြသည်။

မယ်နု ၁၂-နှစ်အရွယ်က မြစ်ဆိပ်၌ ရေချိုးစဉ် ကမ်းစပ်၌ထားခဲ့သော သူ့ထဘီပန်းရောင်ကို စွန်ချိကာ နန်းတော်ဆီသို့ ပျံသွား၏။ ထိုနောက် မိဖုရားများစံပယ်သော တောင်နန်းဆောင်ခေါင်မိုး၌ ချထားခဲ့သည်။ ဘိုးတော်မင်းတရားက စစ်ဆေးမေးမြန်းကာ မှန်နန်းအပျိုတော်ကလေးအဖြစ် ခန့်ထား မြှောက်စားသည်။

မှော်ဘီဆရာသိန်းက ပါးစပ်ရာဝေင်၌ (မယ်နုအရွယ်ရောက်သော် စစ်ကိုင်းမင်းသားက ခြေတော်တင်၏)ဟု ခပ်ရိုင်းရိုင်းပင် ရေးခဲ့သည်။ အိမ်ရှေ့လောင်းလျာ စစ်ကိုင်းမင်းသား မောင်မောင်စိန်က သူ့အား မေတ္တာရှိသည်မှန်၏။ သို့သော် အလွယ်ကူရသည်ကား မဟုတ်ချေ။

တစ်ကြိမ်က စစ်ကိုင်းမင်းသားသည် မယ်နုကို စမ်းလိုသဖြင့် သူ၏ကျွန်ယုံတော်တစ်ဦးကို ကောင်းစွာသွန်သင်ကာ မယ်နုထံ သွားရောက် ပိုးပန်းစေ၏။ ထိုသူက အပျိုတော်မယ်နုကို ချဉ်းကပ်ကာ ရီသဲ့သဲ့နှင့် အင်္ကျီစကိုဆွဲမိရာ မယ်နုက (ဟဲ့ ခွေးမသား နင်နှင့်ငါနှင့် အဖက်လား အရာလား) ဆိုကာ ပြောပြောဆိုဆို ဖိနပ်နှင့် ရိုက်မည်လုပ်၍ ထွက်ပြေးခဲ့ရသည်။

ဆွေတော် မျိုးတော်တို့က (ကြက်မှာအရိုး၊ လူမှာအမျိုး)ဟူသော စကားပုံအရ စစ်ကိုင်းမင်းသားကို ပန်းတောင်းမင်းသမီးနှင့်အတူ နန်းတက်စေလိုသည်။ သို့သော် မယ်နုက (ကြက်မှာ အမြစ်-လူမှာအချစ်)ဟုဆိုကာ မင်းသားမောင်မောင်စိန်ကို သူ့ဘက် ပါစေခဲ့သည်ဆို၏။ သူပင် မိဖုရားခေါင်ဖြစ်လာသည်။

ဂျပန်ဆင်၏အဆို

ရန္တပိုစာချုပ်ပြုလုပ်ရာတွင် ဘာသာပြန်အဖြစ် ရွက်ဆောင်သူ အမေရိကန်သာသနာပြုဆရာ ဂျပန်ဆင်က ၎င်း၏ကိုယ်တွေ့ အင်းဝနန်းတော်အကြောင်းရေးရာ၌-

ကျွန်ုပ်သည် တစ်ချိန်က ညီလာခံအဆောင်တော်၌ တစ်ယောက်တည်းထိုင်နေရာ မင်းတရားကြီးနှင့် မိဖုရားခေါင်ကြီး(မယ်နု)တို့နှစ်ပါးအတူ အတွင်းဆောင်မှ ကြွလာတော်မူပါသည်။ မင်းတရားကြီးက ကျွန်တော်အား ညွှန်ပြကာ (မောင်တော်ပြောဖူးတဲ့ တရားဟောဆရာဆိုတာ သူပဲ)ဟု အမိန့်ရှိသော်လည်း မိဖုရားခေါင်ကြီးက အရေးမယူဘဲ အခြားဘက်သို့ကြည့်ကာ မင်းတရားကြီးကို ဆွဲ၍ သာ ခေါ်သွားပါသည်။

မိဖုရားခေါင်ကြီးမှာ မင်းတရားကြီးထက် မာနကြီးပါသည်။ ၎င်းမှာ လောဘကြီးခြင်း၊ ရန်တုံ့မှုတတ်ခြင်း၊ မကောင်းကြံစည်ခြင်း၊ အလွဲကို စွဲမြဲယုံကြည်တတ်ခြင်းများရှိသည်ဟု ကြားဖူးပါသည်။ ၎င်းမှာ ထောင်မှူးတစ်ဦး၏ သမီးဖြစ်၏။ မင်းတရားကြီး အိမ်ရှေ့စံတော်မူစဉ်က မိဖုရားငယ်တစ်ဦးအဖြစ် နေရပါသည်။

သို့သော် မင်းတရားအပေါ်တွင် တစ်နေ့တခြား အတိုင်းအဆမရှိ ဩဇာကြီးလွန်းလာရကား သာယာဝတီမင်းသားနှင့်တကွ အခြားဆွေတော်မျိုးတော်များက ၎င်းမှာ စုန်းမကြီးဖြစ်သည်ဟု ယူဆပါသည်။ မည်သူတစ်ဦးတစ်ယောက်မျှ ၎င်း၏ဇာတ်နိမ့်ကြောင်းကို မပြောဝံ့ကြပါ။

မိဖုရားခေါင်ကြီးမှာ မင်းတရားကြီးထက် အသက်တော် ၁-နှစ်မျှ ပို၍ ကြီးပုံရပါသည်။ မျက်နှာတော်မှာ မလှပါ။ သို့သော် ကိုယ်လုံးကိုယ်ပေါက်မှာဖြင့် ညီညာပါသည်။ သွားလာလှုပ်ရှားဟန်မူအနေအထားမှာ မိဖုရားခေါင်တို့နှင့်ထိုက်တန်စွာ ရာဇဏ္ဍန္တနှင့် ပြည့်စုံပါသည်။

မင်းတရားကြီးသည် ပထမမိဖုရားကြီးနှင့် သားတော်တစ်ပါး(စကြာမင်း)ရရှိရာ ယခုအခါ ၁၅-နှစ်သားအရွယ် ရှိပါပြီ။ ယခု မိဖုရားခေါင်ကြီးနှင့် သမီးတော်တစ်ပါးရှိရာ သက်တော် ၅-နှစ်ခန့် ရှိပါသည်။ မင်းတရားထံ တစ်စုံတစ်ရာ လျှောက်ထားရန်ခဲယဉ်းလျှင် ထိုသမီးတော်ကလေးလက်ထဲ သို့ လျှောက်လွှာထည့်၍ မင်းတရားကြီးထံလွတ်ပါက အဆင်ပြေစမြဲဖြစ်ပါသည်။

မိဖုရားကြီး၏မောင်တော်(မင်းသားကြီးမောင်အို)ကို သိပါသည်။ သူ့ထံသို့ ၆-ကြိမ်မျှ ဝင်ရောက် ခစားဖူးပါသည်။ သို့သော် ၎င်းမှာ မာနကြီးလွန်း၍ ဖော်ရွေခြင်းကင်းသောကြောင့် ရင်းနှီးရန် ခက်ခဲပါသည်။ သူ၏အစ်မတော်နှင့် တစ်စိတ်တစ်ဝမ်းဖြစ်သောကြောင့် မိဖုရားခေါင်ကြီး၏ ဩဇာကို တစ်ဆင့်ခံ၍ နိုင်ငံတော်ကို အုပ်စိုးပါသည်။ သာယာဝတီမင်းမှတစ်ပါး တိုင်းပြည်တွင် ၎င်းနှင့် ပြိုင်ဘက်မရှိပါ စသည်ဖြင့် ဂျပန်ဆင်က ပြောပြခဲ့လေသည်။

သံမှူးဘာနေ Burney ၏မှတ်တမ်း

ယခင်က ရှင်ဘုရင်နှင့် မိဖုရားဟု ခေါ်ဆိုလေ့ရှိကြသော်လည်း ယခုအခါ (အရှင်နှစ်ပါး)ဟူ၍ သုံးစွဲပြောဆိုကြသည်။ မိဖုရားသည် ပလ္လင်ပေါ်၌ ရှင်ဘုရင်နှင့် အတူတွဲထိုင်ကာ အလေးပြုခြင်း ခံယူသည်။ ထွက်တော်မူသောအခါ ရှင်ဘုရင်၏ဝေါတော်နှင့်အတူ ဝဲယာ ယှဉ်တွဲလိုက်ပါသည်။

ဘိုးတော်မင်းတရားလက်ထက်က မိဖုရားနှင့် ရာဇပလ္လင်ပေါ်တွင် အတူတွဲထိုင်လေ့မရှိခဲ့။ ယခင်ကလည်း မြန်မာနန်းတွင်းထုံးစံ၌ ထိုသို့မရှိခဲ့။ မယ်နုလက်ထက်တွင်မှ ဤသို့ တစ်မူထူးခြားလာခြင်းဖြစ်သည်။ တရုတ်သံများ လာရောက်စဉ်က ထိုသို့ အရှင်နှစ်ပါး ယှဉ်တွဲနေပုံကို မြင်တွေ့ရ၍ အံ့ဩမိကြပေမည်။ သူတို့ပြည်၌ မိန်းမများ ဤမျှ အခွင့်အရေးမရချေ။ မြန်မာပြည်၌

အမျိုးသမီးများ ပိုမိုလွတ်လပ်ကြသည်ကား မှန်၏။ သို့သော် ရာပေလွင်ပေါ်အထိ တင်မြောက်ခြင်း၊ နိုင်ငံရေးအာဏာ သုံးစွဲခြင်းတို့ကား ယခင်က လုံးဝမရှိခဲ့ဖူးချေ။

မိဖုရားကြီး စိတ်နေသဘောထားမှာ ရှင်ဘုရင်လောက် ဖော်ရွေခြင်းရှိပုံမရ။ ခက်ထန်လျက် မာနကြီးဟန်ရှိသည်။ ငွေကြေးရေး၌ ရှင်ဘုရင်က သဒ္ဒါတရားရှိလျက် မိဖုရားက နှမြောတွန့်တိုလေသည်။ မိဖုရားက ဤမျှ ဩဇာတိုးတက်ကြီးမားလာပုံကို ထောက်ရှု၍ သူသည် ရှင်ဘုရင်ထက် ကြံရည်ဖန်ရည် ထက်မြက်ကြောင်း ထင်ရှား၏။ သို့သော် မြန်မာပြည်သူတို့ကား မိဖုရားကို လုံးဝ အထင်မကြီးချေ။ ရှေးထုံးဖျက်ဆီးသူ၊ တရားလက်လွတ်စွာ အောက်လမ်းနည်းတို့ကိုသုံးစွဲကာ ကိုယ်ကျိုးရှာသူဟူ၍ မှတ်ယူကြ၏။

သို့သော် မိဖုရားကြီးကို လိုလားနှစ်သက်သော လူတန်းစားတစ်စုကား ရှိနေ၏။ ထိုသူတို့ မှာ သံဃာတော်များဖြစ်၏။ သူသည် ဘာသာရေး၌ ရိုသေကိုင်းရှိုင်းလျက် အလှူဒါန၌ ရက်ရော၏။ ဘုရားတည်ခြင်း၊ ကျောင်းဆောက်ခြင်း၊ ပစ္စည်းလေးပါးထောက်ပံ့ခြင်းတို့၌ လစ်လပ်သည်မရှိချေ။

မိဖုရားကြီးတွင် သားတော်တစ်ပါး ဖွားမြင်ရာ ငယ်ကလွန်၏။ ရာပေလွင်ပေါ်၌ မိဘနှစ်ပါး နှင့်အတူ ကျွန်တော်တို့ရှုမြင်ခဲ့သော သမီးတော်ကလေးသာလျှင် ကျန်ရှိပေသည်။ မိဖုရားကြီးက သူ၏ဩဇာ ဆက်လက်တည်တံ့နိုင်စေရန် ထိုသမီးတော်ကလေးကို အိမ်ရှေ့မင်းသားကလေးနှင့်လက် ဆက်ရန် ရည်မှန်းလေသည်။ မြန်မာပြည်သူတို့သည် သွေးသားနီးစပ်သောဆွေမျိုးချင်း ပေးစားလေ့ မရှိသော်လည်း ဆွေတော်မျိုးတော်လောက၌ကား ထိုခလေ့သည် ရှေးပဝေသဏီကပင် ထုံးစံဖြစ် လျက်ရှိခဲ့သည်။

ကျွန်တော်တို့သံအဖွဲ့သည် မကြာမီပင် နန်းတော်မှပြန်ထွက်ကာ လှေကားထိပ်၌ ဖိနပ်စီးကြ ၏။ နန်းရှေ့၌ အသုံးတော်ခံနေကြသော ဇာတ်ပွဲ၊ ရုပ်သေးပွဲများ၊ ဘားကျွမ်းသမားကို အတန်ကြာ ရှုစားကြသည်။ ကျွမ်းသမားများက မျောက်လို ကျားလိုဝတ်ဆင်လျက် ခုန်ပေါက်ပုံတို့မှာ များစွာ ရယ်ရပေသည်။

ဆင်ဖြူတော်ကိုလည်း ရှုမြင်ခဲ့ရသည်။ မြန်မာမင်း၏ဆင်ဖြူမှာ ဆွတ်ဆွတ်ဖြူမဟုတ်ဘဲ မလိုင်အနှစ်ရောင်ဖြစ်သည်။ ယိုးဒယားဘုရင်၏ တကယ်ဖြူသောဆင် ၆-ကောင်ရှိရာ မြန်မာမင်း၌ကား ထိုတစ်ကောင်သာရှိ၏။ သို့သော် ယိုးဒယားဆင်များထက် အရပ်အမောင်းကောင်းသည်။ ၁၈၀၆-ခုနှစ်က ပဲခူးမြို့အနီး နိဗ္ဗာန်ကွင်းမှ ဖမ်းမိခဲ့သည်။ ယခုအခါ အသက် ၂၀ ခန့်ရှိပြီ။

ဆင်ဖြူတော်ကို ရှိခိုးရန်မဟုတ်ပါ။ ရှင်ဘုရင်တို့အဖို့ မပါလျှင်မပြီးသော အသုံးအဆောင်မျှသာ ဖြစ်ပါသည်။ ဆင်ဖြူတော်ဦးရေများလေ ရှင်ဘုရင်ကို ပို၍ဘုန်းတန်ခိုးကြီးလေဟု ပြည်သူများ ယူဆကြပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဆင်ဖြူတော်ဆက်သသူတို့အား ဆုငွေသာမက ရာထူး ဂုဏ်ထူး အမျိုးမျိုး ပေးကမ်းလေ့ရှိသည်။ ဆင်ဖြူတော်ကို မင်းတစ်ပါးကဲ့သို့ချီးမြှင့်ကာ သူ့အတွက် သီးခြား ဝန်ကြီး ဝန်ထောက်နှင့် စာရေးတော်ကြီးများ ထားရှိ၏။ စလင်းမြို့ကို ဆင်ဖြူတော်သို့ ကံကြွေးပေး အပ်လေသည်။

မယ်န၏ဓာတ်ပုံ

ဤစာရေးဆရာတွေ့မြင်ဖူးသော နန်းမတော်မယ်နဓာတ်ပုံမှာ သလွန်တော်ပေါ်၌ စိမ်းလဲ့လဲ့ အရောင်ရှိသော ကတ္တီပါအခင်း ခင်းထားသည်။ ကတ္တီပါခေါင်းအုံးပေါ်၌ ဘယ်ဘက်လက်ကို တံတောင်ထောက်လျက် ဘယ်ဘက်သို့စောင်း၍လျောင်းဟန် နေသည်။ အောက်ပိုင်းကား ခပ်ကွေးကွေး

နေသည်။ ညာဘက်လက်တံကို ကတ္တီပါအခင်းပေါ်၌ချထား၍ မခိုတရို ပျိုမင်္ဂလာ၊ ယဉ်မူရာနှင့် နေသည်။ ဆံပင်မှာ ထုံး၍မထား၊ ဆံစုကို ဖြီးထားသကဲ့သို့ သေသပ်စွာဖြီးပြီးလျှင် ဆံပင်ရင်း၌ ဝေဝေဆာဆာ လှပန်းခိုင်ကို မြစည်းကြိုးနှင့် တင့်တယ်စွာ စည်းထား၏။ ပိတုံးရောင်ပမာ သုံးတောင်ထွာရှည်သောဆံပင်ကို အလျားလိုက် ကိုယ်ပေါ်မှာ တင်ထားသည်။ ဆံပင်သည် ပုဆစ်ဒူး ကို ကျော်လွန်၍ အောက်ကတ္တီပါအခင်းပေါ်၌ အတော်ပင် သက်ဆင်းကျရောက်နေသည်။

ကိုယ်ခန္ဓာအနေမှာ (လှတစ်မျက်နှာ ယဉ်တစ်ကိုယ်လုံး)ဆိုသကဲ့သို့ တစ်ကိုယ်လုံးယဉ်သည်။ ကိုယ်အင်္ဂါအစိတ်အပိုင်း ပြေပြစ်သန့်ရှင်း၍ ကြန့်အင်္ဂါပြည့်စုံသည်။ မျက်လုံး၊ မျက်ခုံးကောင်းသည်။ မျက်နှာထားမှာ ပြုံးရွှင်မနေ၊ ပကတိ တည်ကြည်သောအသွင်ရှိ၏။ ဣန္ဒြေရှိ၍ ခံညားလှသည်။ ဘုန်းကံရှင်တို့၏ ဥပဓိသမ္ပတ္တိနှင့် ပြည့်စုံပေသည်။ တောင်ညာစံ အဂ္ဂမဟေသိဖြစ်ပြီးမှ ရိုက်ကူးသော ဓာတ်ပုံဖြစ်ဟန်တူသည်။ ဓာတ်ပုံမှာ ဟောင်းနွမ်းနေ၍ မှန်ဘီလူးကြီးကြီးနှင့် ကြည့်ခဲ့ရသည်။

(မယ်နုရာဇဝင်မူမှန်မှ)

သားမက်လောင်း စကြာမင်း

မယ်နု၌ သားသမီး ၃ပါး ထွန်းကားခဲ့သည်။ (၁) သမီးတော် (ငယ်ကလွန်)၊ (၂) သားတော် ပလိုင်ရွာစား၊ (၃) နှစ်အရွယ်၌ ကျောက်ရောဂါဖြင့်ကွယ်လွန်၊ (၃) ငယ်မည်မယ်သဲခေါ် ဆင်ဖြူမရှင် နောင်အခါ မင်းတုန်းမင်းတရား၏ အလယ်နန်းမတော်မိဖုရား။

မယ်နုသည် သားတော် ပလိုင်ရွာစားလေးရှိစဉ်ကမူ ထိုသားကလေးအတွက် ထီးနန်းမျှော် မှန်းခဲ့လေသည်။ ထို့ကြောင့် အပြိုင်အဆိုင်ဖြစ်သော စကြာမင်းသားလေးအပေါ်၌ ကြည်ဖြူနိုင်ဖွယ် မရှိပေ။ ထို့ကြောင့် မယ်နု၏တိုက်တွန်းချက်အရ ဖန်နန်းရှင်ကလည်း သူ့သားတော်ကို ကြာမြင့်စွာ အိမ်ရှေ့အရာမသွင်းဘဲ ထားခဲ့ဟန် ရှိလေသည်။ သို့သော် သူ့သားတော်ကလေး ကွယ်လွန်ချိန် ၌ကား မယ်နုက လမ်းစဉ်ပြောင်းခဲ့ပေသည်။

ဦးပညာဝံသ၏ဖော်ပြချက်၌ (အမြင်ကျယ်သောမယ်နုသည် သမီးတော်ဆင်ဖြူမရှင်နှင့် စကြာမင်းကလေးကို စုလျားရစ်ပတ် လက်ထပ်ပေးရန် ကြံရွယ်ချက်ရှိပြီးဖြစ်၏။ မင်းသားက ဖန်နန်းရှင်မင်း၏သား၊ မင်းသမီးက နန်းမတော်မယ်နု၏သမီး ဤသို့သောရှည်ရွယ်ချက်အောင် မြင်ပါက ထီးမွေနန်းမွေသည် စကြာမင်းကလေးဘက်သို့ တိမ်းသွားမည်မဟုတ်လော။ မယ်နုသည် တောင်ညာစံအဖြစ်နှင့် မရပ်နားဘဲ တစ်ထပ်ပွားကာ ဤအကြံကိုပြုခြင်းသည် လောကဓမ္မတာ မှန် ကန်သော်လည်း အိမ်ရှေ့အရာ၌ရှိသူ သာယာဝတီမင်းသားအဖို့ ကြီးစွာသောပြဿနာဖြစ်လေသည်။ ထို့ကြောင့်လား ဧကန်မသိ။ သာယာဝတီမင်းနန်းတက်ပြီး တစ်နှစ်အကြာ ၁၂၀၀ပြည့်တွင် စကြာ မင်းသားကို ရေချကွပ်မျက်တော့သည်)ဟု ရေးသားပါရှိ၏။

သို့လျှင် (စကြာကို ရင်ခွင်ပိုက်ရန်)စီစဉ်ဆဲမှာပင် ထိုမင်းသားကလေးကို မယ်နုလက်မှ သာယာဝတီမင်းကဆွဲကာ ရေထဲသို့ လွှင့်ပစ်လိုက်လေသည်။ အဖြစ်မှန်ကား ဤအတိုင်းပင်။ သို့သော် စကြာရေချ ဓာတ်ဆရာများက (အကြံရယ်ကုန် ဖလံ့ခုံအမယ်နုရယ်ကြောင့်)ဟူ၍လည်း ကောင်း၊ (စခန်းမလျော်ပါတယ် နန်းမတော်ကဝေမရယ်ကြောင့်)စသည်ဖြင့်လည်းကောင်း မယ်နု ကိုပင်အရာရာအပြစ်တင် ငိုချင်းချလျက် ရှိနေကြပေသည်။

(၂) အရှင် ၂-ပါး ညီလာခံ

(အင်္ဂလိပ်သံမှူး ကရောဖို့ Crawford ၏ မှတ်တမ်းမှ)

ကျွန်တော်တို့သံအဖွဲ့ကို ရှေ့တော်သို့မဝင်မီ လွတ်တော်ရုံးရှေ့၌ နားနေကြရန် နေရာထိုင်ခင်း ပေးပါသည်။ လွတ်တော်မှာ ကျွန်းသားနှင့်ဆောက်လုပ်သော ဇရပ်ကြီးဖြစ်သည်။ ရွှေချခြင်း၊ ပန်းပု လက်ရာတို့နှင့်မွမ်းမံခြင်း အလျဉ်းမရှိပါ။ ထရံများလည်းမရှိပါ။ ဘန်ကောက်မြို့တော်တွင် ယိုးဒယား ဘုရင်၏ရှေ့တော်သို့ ဝင်ခဲ့စဉ်က ကျွန်တော်တို့ခေတ္တရပ်နားခဲ့သောဗိမာန်မှာ ဤရုံးတော်ထက် အပုံ ကြီးသာပါသည်။

ရှင်ဘုရင်၏ညီလာခံသို့ မင်းသားများ တက်ရောက်ကြမည်ဖြစ်ရာ ကျွန်တော်တို့သံအဖွဲ့မှာ သူတို့နောက်မှ လိုက်ရမည်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် လွတ်တော်ရှေ့တွင် ၂-နာရီကျော်မျှ ထိုင်စောင့် ကြရသည်။

ပထမဦးဆုံး အဆောင်အယောင်နှင့် ရောက်လာသူမှာ ဘုရင်ခံ၏ညီတော် ပုဂံမင်းသားဖြစ် ၏။ ထို့နောက် သံတွဲမြို့စားမင်းသား မင်းမြတ်ဗိုလ်ဖြစ်သည်။ အင်္ဂလိပ်-မြန်မာစစ်ပွဲ၌ ဗန္ဓုလကျ ဆုံးပြီးနောက် မြန်မာတပ်အသီးသီးကို အုပ်ချုပ်သူမှာ မင်းမြတ်ဗိုလ်ပင်ဖြစ်ပါသည်။ သူ၏နောင်တော် သာယာဝတီမင်းသားသည် ဗန္ဓုလကို ဆက်ခံသင့်သော်လည်း အကြောင်းမညီညွတ်၍ ဤမင်းသား ကို စစ်သေနာပတိအရာ၌ ခန့်အပ်ခဲ့ရသည်။ မင်းမြတ်ဗိုလ်ကား ငယ်ရွယ်သူဖြစ်လျက် သူ့အပါးတော် ၌ ကောလင်းဝန်ကြီးက အမြဲလိုက်ပါကွပ်ကဲရသည်။ မင်းသားက အရည်အချင်းမပြည့်ဝသဖြင့် ဝန်ကြီးက စစ်သည်တော်များကို ကူညီအုပ်ချုပ်နေရသည်။

ထို့နောက် မင်းတုန်းမင်းသားနှင့် မကွရာမင်းသားတို့ ရောက်လာကြသည်။ သူတို့နောက် တွင် နန်းမတော်မယ်နု၏မောင်တော် မင်းသားကြီးဦးအို ရောက်လာ၏။ နောက်ဆုံး၌ သာယာဝတီ မင်းသား ဝင်တော်မူလာ၏။ အမြင့်မြတ်ဆုံးသော ညီတော်မင်းသားအဖြစ် ရွှေထီး (၁၀)လက် မိုးရ၏။ မင်းသားကြီးဦးအိုတွက် ရွှေထီး ၈လက်သာ ရရှိလေသည်။

ထိုမင်းသားများ အဆင့်အတန်းအလိုက် ဝင်ကြရာတွင် ရှေ့ဆုံးမှ ကိုယ်ရံတော်စစ်သားများ ပါရှိ၏။ မင်းသားများကား ဝေါစီးလိုက်ပါကြ၏။ ထိုနောက်မှ ဆင်များ၊ မြင်းများ လိုက်ပါကြ၏။

မှူးကြီး မတ်ကြီးများကား ရွှေထီးဆောင်းလျက် တံခါးနီးသို့ရောက်သောအခါ အခြွေအရံ များကို အပြင်၌ ထားခဲ့ကြရ၏။ မင်းညီမင်းသားများအဖို့ကား မိမိစီးနင်းလိုက်ပါလာသော ဝေါများ

ကို ထိုတံခါးမှလွန်၍ နန်းတော်လှေကားအရောက် သွားနိုင်၏။ လက်နက်ကိုင်နောက်ပါများကား အားလုံးပင် တံခါးအနီးမှ ကျော်လွန်လိုက်ပါခွင့်မရကြပေ။

နန်းတော်သို့အစားဝင်ရာတွင် မင်းသားများသည် မိမိတတ်နိုင်သလို အခြွေအရံများစွာနှင့် အခမ်းအနား ဝင်လာနိုင်၏။ ထိုနေ့က အခမ်းအနားဆုံးမှာ မင်းသားကြီး ဦးအို၏အဖွဲ့ဖြစ်သည်။ နောက်လိုက်ပေါင်း ၄၀၀ ကျော်ခန့်ပါရှိ၏။ ထိုသူတို့တွင် အင်္ဂလိပ်စစ်ဗိုလ်(Sepoys) ယူနီဖောင်းဝတ်သူ ၃၀ ကျော်ခန့်ပါရှိရာ ထိုသူများမှာ စစ်တကောင်းတိုက်ပွဲမှ မြန်မာတို့ဖမ်းဆီးခဲ့သော သံပန်းများ ဖြစ်ဟန်တူ၏။

မှူးကြီးမတ်ကြီးတို့၏ မင်းညီမင်းသားများသည် နန်းတော်လှေကားအထိ ဖိနပ်စီးခြင်းစသော အခွင့်အရေးများရရှိသည်ကို မြင်တွေ့ရသောအခါ ကျွန်တော်တို့အဖွဲ့ကိုလည်း အလားတူခွင့်ပြုရန် ကျွန်တော်က တောင်းဆိုတော့၏။ အမေရိကန် သာသနာပြုဆရာဂျပ်ဆင်က ဘာသာပြန်အဖြစ်ပါရှိ၏။ မူလကမူ ကျွန်တော်တို့အား ရုံးတော်မှစ၍ ဖိနပ်ချွတ်ရန် စီစဉ်ခဲ့ကြသည်။ ယခင်က အင်းဝသို့ ကျွန်တော်အရင်ရောက်ခဲ့သူ အင်္ဂလိပ်သံမှူး မိုက်ကယ်ဆိုင်(Michael Syne)ကိုလည်း မြန်မာ အရာရှိများက နန်းတော်သို့မဝင်မီ အကြိမ်ကြိမ်ရှိခိုးရန် သွေးဆောင်ခဲ့သည်။ ကျွန်တော်တို့အနောက် နိုင်ငံသားများအဖို့ ဦးထုပ်ကိုချွတ်၍ အလေးပြုရန် ဝန်မလေးသော်လည်း ဖိနပ်ချွတ်ရန်နှင့် မြန်မာ နည်းတူ ဒူးတုပ်၍ ရှိခိုးရန်မှာ ဘောင်းဘီဝတ်သူအဖို့ မလွယ်ကူသောကြောင့် အထူးပင် လိုက်လျော ရန်ခက်လေသည်။ ထို့ကြောင့် မိုက်ကယ်ဆိုင်က (ရှင်ဘုရင်ရှေ့တော်ကို မဝင်လိုတော့ပါ)ဟုဆို ကာ ပြန်သွားမည်ပြုခဲ့သည်။ ဤတွင်မှ နန်းတော်လှေကားအထိ ဖိနပ်စီးခွင့်ရခဲ့သည်။

ကျွန်တော်လည်း ဤကိစ္စ၌ မိုက်ကယ်ဆိုင်ကဲ့သို့ပင် တင်းမာရတော့သည်။ ရှင်ဘုရင်၏ ရှေ့တော်ဝင်မှပင် ဖိနပ်ချွတ်နိုင်မည်ဟု ပြတ်သားစွာပြောရ၏။ ဤတွင်မှ နားခံတော်က ဦးရှေ့ဆောင် ကာ နန်းတော်ဆီသို့သွားရန် ပြင်ကြ၏။ အင်္ဂလိပ်ဘုရင်ခံချုပ်ထံမှ သဝဏ်လွှာကို တင်ဆောင်ရန် ငွေလင်ပန်းတစ်ခု တောင်းခံရာ မရချေ။ ရွှေရောင်များမှူးမှိန်နေသော ကလပ်တစ်ခုတောင်းခံရာ မရချေ။ ရွှေရောင်များမှူးမှိန်နေသော ကလပ်တစ်ခုပေးရာ ဟောင်းနွမ်းသဖြင့် ကျွန်တော်က မသုံး လိုပေ။ ထို့ကြောင့် ကျွန်တော်၏လက်ထောက် မစ္စတာမောင်မော်ရင်စီ(Mr. Mountmorency)ကို ထို သဝဏ်လွှာကိုင်ဆောင်စေလျက် ကျွန်တော်နှင့်ယှဉ်တွဲ လိုက်ပါစေခဲ့သည်။

ရုံးတော်မှ နန်းတော်အထိသွားရာတွင် တံတိုင်း ၃-ခုရှိရာ၊ တံခါး ၃-ပေါက်မှဝင်ရ၏။ ပထမတံတိုင်းမှာ သစ်တပ်ခေါ် တံတိုင်းဖြစ်၏။ ဒုတိယနှင့် တတိယမှာ အတွင်းအုတ်တံတိုင်းများ ဖြစ်၏။ ၎င်းတို့ကိုကျော်လွန်ပြီးမှ နန်းတော် အရှေ့မှခံလှေကားသို့ရောက်၏။ ကျွန်တော်တို့ကို လမ်းပြသောသံတော်ဆင့်က ပထမတံခါးသို့ရောက်လျှင်ပင် နန်းတော်ကို စကင်ဦးချ၏။ ကျွန်တော်တို့ သူ့ကို အတုမခိုးပါ။

ညီလာခံအဆောင်တော်မှာ ပြာသာဒ်ကြီး မားမားမတ်မတ် လွှမ်းမိုးလျက်ရှိသော ဗဟိုဆောင် ဖြစ်၏။ ဝဲယာတွင် ပြာသာဒ်မပါသော အဆောင်ကြီး ၂-ခုတို့က အလျားလိုက်ခြံရံနေ၏။ ရာဇ ပလ္လင်ရှိရာ အပိုင်းမှတစ်ပါး အကာအရံများမရှိချေ။ ကျွန်းသားမျက်နှာကြက်နှင့် တိုင်များကို ရွှေ ချထားသည်မှာ ဖိတ်ဖိတ်တောက်နေ၏။ ကြမ်းပြင်ကား ကျောက်ဖြူပြားတို့နှင့်ပြီးလျက် အလွန် ချောမွေ့တောက်ပြောင်ပေသည်။ ရွှေတိုင်ကြီးများအောက်ပိုင်း လူတစ်ရပ်လောက်ကိုကား ဟသံပဒါး သုတ်ထား၏။ ထိုတိုင်အောက်ပိုင်းကို အခွင့်ထူးခံဝန်ကြီးများမှ ထိုင်ခွင့်ရသည်ဆို၏။

ရာပေလွင်ရှိရာဘက်၌ကား ရွှေရောင်သည် အဝင်းဆုံးတည်း။ ပန်းခြူး ပန်းနွယ်စသော ပန်းပုအမွမ်းအမဲတို့လည်း အများဆုံး ရှိနေပေသည်။ ရှင်ဘုရင်စံတော်မူရာပလွင်ကား ရွှေနှင့် ဖန်မှန် များ ရောနှောမွမ်းမံထားသဖြင့် အတောက်ပြောင်ဆုံးဖြစ်၏။ ပလွင်အထက်ပိုင်း၌ ခြယ်လှယ်ထား သော ပန်းပုလက်ရာတို့လည်း အလွန်ခုံညား တင့်တယ်ပေသည်။

နန်းတော်မှာအသစ်မဟုတ်ပါ။ ၂နှစ်ခွဲကြာမှ အမရပူရမြို့မှ ပြန်လည်ပြောင်းရွှေ့စံမြန်းခြင်း ဖြစ်သည်။ သို့သော် ဗိမာန်တစ်ခုလုံး မည်သည့်နေရာမျှ ဟောင်းနွမ်းချွတ်ယွင်းခြင်းမရှိပါ။ အနောက် ဗိသုကာစနစ်များနှင့် လုံးဝမတူသော်လည်း အထူးထည်ဝါ တောက်ပြောင်လှပေသည်။ တခြားနိုင်ငံ များ၌ ဤသို့ ထူးခြားဆန်းပြားသောနန်းတော်မျိုး ရှိမည်မထင်ပါ။ အမရပူရမြို့ရှိ နန်းတော်ထက် ပိုမိုကြီးမား ကျယ်ပြန့်ပါသည်။

နန်းတော်သို့ဝင်ရာ လှေကားပေါက်သုံးခုအနက် ကျွန်တော်တို့က လက်ယာဘက်မှဝင်ပါသည်။ မူလက သဘောတူညီခဲ့သည့်အတိုင်း ထိုလှေကား၌ ကျွန်တော်တို့ ဖိနပ်ချွတ်ကြပါသည်။ ရာပေလွင်၏ ရှေ့နား လက်ဝဲဘက်တွင် ကျွန်တော်တို့ကို နေရာချထားပေးပါသည်။ လက်ဆောင်ပဏ္ဏာများကို ကျွန်တော်တို့ရှေ့တွင် စီတန်းချထားပါသည်။

ဆယ်မိနစ်ခန့်ကြာသော် ရှင်ဘုရင်ထွက်တော်မူလာသည်။ ထွက်တော်မူချိန်တွင် မြန်မာတူရိယာ သံများကြားရ၏။ ထို့နောက် ရာပေလွင်တံခါးပွင့်သံများ ကြားရ၏။ ရှင်ဘုရင်သည် မင်းမြောက် တန်ဆာများ ပြည့်စုံစွာဝတ်ဆင်ကာ လှေကားမှတက်လာရာ ထိုတန်ဆာများ အတန်ပင် လေးပုံရ၍ ပင်ပန်းတော်မူဟန်ရှိ၏။ သရဖူမှာ စေတီပုထိုးများ၏ထီးတော်နှင့် တူပါသည်။ ဝတ်လုံတော်မှာ ရွှေ ထည်ဖြစ်လျက် ကျောက်သံပတ္တမြားများ စီခြယ်ထား၏။ လက်ယာဘက်၌ သားမြီးယပ်တောင် ကိုင် ဆောင်ထား၏။ ထို့ပြင် နဖူးတော်၌ ဘွဲ့တော်ရွှေပြားဆင်လျက် ကျောက်စိမ်း၊ ဟင်္သာခြေနင်းနှင့် ထီးဖြူတော်လည်း ပါရှိလေသည်။ သားမြီးယပ်ဖြင့် ပလွင်တော်ကို အမှိုက်လှည်းသလိုပြုပြီးမှ ထိုင်တော် မူသည်။ ဤသို့ ဖန်ခါသောအလုပ်ကို သူတစ်ပါးအား မခိုင်းစေဘဲ ဘုရင်ကိုယ်တိုင်ပြုမူသည်မှာ ကျွန်တော်တို့အဖို့ ထူးဆန်းလေသည်။ ရှင်ဘုရင်ထွက်တော်မူလာလျှင်ပင် အရှေ့တိုင်းထုံးစံအရ မှူးမတ်အရာရှိအားလုံးတို့က ဦးသုံးကြိမ် ချကြရလေသည်။ ထိုသို့ရှိခိုးကြရာတွင် ကျွန်တော်တို့ကို မပါဝင်စေပါ။ ကျွန်တော်တို့အနေဖြင့် အနောက်ထုံးစံအတိုင်း ရှင်ဘုရင်လာလျှင် ဦးထုပ်များကိုချွတ် ၍ ခေါင်းညွတ်ကာ ဆလံပေးကြပါသည်။ မိဖုရားခေါင်ကြီးလည်း ရှင်ဘုရင်၏နောက်တော်ပါးမှ ပါလာကာ လက်ယာဘက်တွင်ကပ်လျက် ထိုင်တော်မူသည်။ မိဖုရားအဝတ်တန်ဆာများမှာလည်း ရှင်ဘုရင်ကဲ့သို့ပင် ရွှေနှင့်ပြီးလျက် လေးလံပုံရပါသည်။ မကိုဋ်တော်မှာ ရောမဦးထုပ်ပုံမျိုးဖြစ်သည်။ သမီးတော်ကလေးသည် မိဖုရားနှင့်အတူလိုက်ပါကာ ခမည်းတော်နှင့် မယ်တော်တို့အကြား၌ ထိုင် ပါသည်။ သူကား ၅-နှစ်အရွယ်မျှရှိပေပြီ။ မူထမ်းရာထမ်းအပေါင်းနှင့်အတူ ကျွန်တော်တို့အားလုံးက ရှင်ဘုရင်ကိုအလေးပြုသည့်အတိုင်း မိဖုရားကြီးကိုလည်း အလေးပြုကြသည်။ ဤအခမ်းအနား ရှုခင်းတစ်ရပ်လုံးမှာ ဇာတ်သဘင်နှင့်တူလှပါသည်။ သို့သော် စစ်မှန်သောဤပွဲမျိုးကို မည်သူမျှ တုပနိုင်ဖွယ်မရှိပါ။

ပထမအစီအစဉ်အနေဖြင့် ပုဏ္ဏားတော်များက ဂါထာများ သံပြိုင်ရွတ်ဆိုကြသည်မှာ ၃- မိနစ်ခန့်ကြာ၏။ ထို့နောက် မင်းနှင့် မိဖုရားတို့က အင်းဝနေပြည်တော်ရှိ ပုထိုးများသို့လှူဒါန်းသော ပစ္စည်းစာရင်းကို သံတော်ခံတစ်ဦးက ဖတ်ကြားသည်။

မြန်မာထုံးစံအရ ဝါဝင်ချိန်၊ ဝါကျွတ်ချိန်များ၌ ရှင်ဘုရင်ကိုကန်တော့ပွဲများ ကျင်းပစေမြဲဖြစ်၏။ ထိုအချိန်မျိုးတွင် တိုင်းပြည်နယ်နိမိတ်အတွင်းရှိ မြို့စားရွာစားနှင့် ဇော်ဘွားဇော်ကန်အပေါင်းတို့ ရွှေဖဝါးတော်အောက်သို့ လာရောက်ကြရစေမြဲဖြစ်သည်။ ကျွန်တော်တို့အင်္ဂလိပ်များမှာ ဤပွဲနှင့်မဆိုင်သူများဖြစ်သော်လည်း ဤပွဲ၌ပင် ပါဝင်စေခြင်းမှာ စစ်ရှုံးသောမြန်မာတို့က အင်္ဂလိပ်သံတမန်များအပေါ်တွင် တစ်နည်းတစ်ဖုံနိမိတ်ခြင်း၊ အသားယူခြင်းဟူ၍ပင် မှတ်ယူရပေမည်။

လက်ဆောင်ပဏ္ဏာတော်များစာရင်းကိုလည်း သံတော်ခံကပင် ဆက်လက်ဖတ်ကြားရာ မင်းညီမင်းသားများ၊ ထိုနောက် ရှမ်းပြည် လောပြည်တို့မှ ဇော်ဘွားများ၊ ထိုနောက် သူဌေးသူကြွယ်များနှင့် နောက်ဆုံးတွင် အင်္ဂလိပ်သံတမန်တို့၏ ပစ္စည်းစာရင်းများ ပါရှိလေသည်။

ဥပမာအနေဖြင့် သာယာဝတီမင်းသားကဆက်သသော လက်ဆောင်တော်များစာရင်းကို အောက်ပါအတိုင်း ဖတ်ပြ၏။

(ဘဝရှင် ဆဒ္ဒန်သခင်နှင့် စကြာလက်နက်ကိုင်ဆောင်သော မင်းတရားကြီးက မင်္ဂလာရှိသော ဤဝါကျွတ်ချိန်တွင် ကျေးတော်မျိုး၊ ကျွန်တော်မျိုးအပေါင်းတို့အား ခွင့်လွှတ်တော်မူလေ့ရှိသည်နှင့်အညီ သာယာဝတီမင်းသားကလည်း ရွှေဖဝါးတော်အောက်၌ ရှိခိုးသနားတော်မြတ်ခံယကာ ဆက်သသည်ကား ရွှေပန်းခိုင်၊ ငွေပန်းခိုင်၊ ငွေခွက်၊ ပိုးထည်၊ ပိတ်အုပ်စသည်တို့ဖြစ်ပါသည်။)

ကျွန်တော်များအလှည့်၌ကား (ကျေးတော်မျိုး ကျွန်တော်မျိုး)ဟူ၍မဆိုဘဲ (အိန္ဒိယပြည်ရှင် အင်္ဂလိပ်ဘုရင်)ဟူ၍ ပါရှိလေသည်။

ထိုနောက် ညီလာခံတက်ရောက်သော မင်းညီမင်းသား၊ မှူးကြီး မတ်ကြီးတို့၏ အမည်တို့ကို အစဉ်အလိုက်ဖော်ပြရာ သက်ဆိုင်သူတို့က ဆန်ပန်းပေါက်ပေါက်များကို လက်၌ဆောင်ကာ ထပ်မံကန်တော့ရလေသည်။ ဤကား သစ္စာတော်ကျိုးနွံကြောင်း ထပ်မံထင်ရှားစေခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုသို့ ပြုလုပ်စေသူတို့တွင်လည်း ကျွန်တော်တို့မပါဝင်ပါ။ အိန္ဒိယဘုရင် အင်္ဂလိပ်မင်းက မိဖုရားကြီးထံ ဆက်သည်ဆိုသော လက်ဆောင်တော်စာရင်းကို သီးခြားဖတ်ကြားတင်ဆက်ရပါသည်။

ထိုနောက် ရွှေဖဝါးတော်အောက်သို့ အင်္ဂလိပ်သံတမန်များ အခစားရောက်ခြင်းကို ကြေညာသောအခါ ရှင်ဘုရင်၏ကိုယ်စား ကျွန်တော်တို့အနီးရှိ မြန်မာအတွင်းဝန်တစ်ဦးက စာအုပ်မှ အောက်ပါမေးခွန်းများကို ဖတ်ကြားမေးမြန်းပါသည်။

(၁) အင်္ဂလိပ်ဘုရင် မိဖုရားနှင့်တကွ သားတော် သမီးတော် ဆွေတော်မျိုးတော်တို့ ကျန်းမာတော်မူကြပါ၏လော၊ (၂) အင်္ဂလန်ပြည်၌ ရာသီဥတုကောင်းမွန်ပါ၏လော၊ (၃) အိန္ဒိယပြည်မှ ဤအရပ်သို့ ခရီးထွက်ခဲ့သည်မှာ မည်မျှကြာပါသနည်း။

ထိုမေးခွန်းတို့ကို ကျွန်တော်တို့ကား လေးစားစွာပင် ဖြေဆိုပါသည်။ ထိုနောက် စားသောက်ဖွယ်ရာ လက်ဖက်ခွက်၊ လက်ဖက်ရည်စသည်တို့ကို ရွှေခွက်နှင့် ကျွန်တော်များကို ဧည့်ခံပြုစုပါသည်။ ကျွန်တော်တို့အဖွဲ့ကိုသာ ဘုရင့်အမိန့်တော်အရ ဤသို့ဦးစွာပြုစုခြင်းကို ကျေးဇူးတင်သောအားဖြင့် ထပ်မံဆလံပေး အလေးပြုကြပါသည်။

ထိုနောက် ဘွဲ့ထူး၊ ဂုဏ်ထူးပေးအပ်ပွဲ ပြုလုပ်သည်။ မြန်မာပြည်ပေါက် ပေါ်တူကီအရာရှိတစ်ဦးလည်း ဘွဲ့ရ၏။ ထိုသူမှာ အင်္ဂလိပ်-မြန်မာစစ်ပွဲအတွင်း မြန်မာသံတမန်အဖွဲ့နှင့် ဗိယက်နမ်သို့ လိုက်ပါသွားခဲ့၏။ အပြန်၌ ထားဝယ်မြို့တွင် အင်္ဂလိပ်၏ဖမ်းဆီးခြင်းခံရ၏။ ထို့ကြောင့် သူသည် အင်္ဂလိပ်များကို အလွန်မုန်းတီးကာ အိန္ဒိယဘုရင်ခံချုပ်ဆိုသူမှာ ရန်ကုန်မြို့ဝန်အဆင့်မျှသာရှိကြောင်း တင်လျှောက်သူပေတည်း။

ရှင်ဘုရင်က ဝင်တော်မမူမီ ကျွန်တော်တို့အား လက်ဆောင်ပြန်များ ပေးဝေ၏။ အဖွဲ့ဝင်များ သို့ ကျောက်နီလက်စွပ်တစ်ကွင်းစီ၊ ပိုးအုပ်တစ်ခုစီ၊ ယွန်းထည်တစ်စုံစီ ပေးကမ်း၏။ ကျွန်တော်မှာ ခေါင်းဆောင်အနေဖြင့် ငွေ ၁၀၀၀/ဖိုးခန့်ရရှိ၏။ အခြားသူများအဖို့ သို့ထက်လျော့၍ရ၏။ စကားပြန် အဖြစ်ပါရှိသော ဆရာယုဒသန်အတွက် ဘာလက်ဆောင်မျှ မရရှိချေ။ သူကား မြန်မာပြည်၌ နေထိုင် သူ သာသနာပြုဆရာတစ်ဦးဖြစ်လျက် ယခုကဲ့သို့ အင်္ဂလိပ်များနှင့် ပူးတွဲပါရှိနေသည်ကို ရှင်ဘုရင် က နှစ်သက်ဟန်မရှိချေ။

အင်္ဂလိပ်ဘုရင်ခံချုပ်ထံမှ စာကို ဖတ်ရှုခြင်းမရှိချေ။ ပွဲပြီးချိန်၌ သံတော်ဆင့်လက်သို့ အပ်ခဲ့ ရလေသည်။

ရှင်ဘုရင်၏ညီလာခံမှာ ၄၅မိနစ်ခန့်ကြာ၏။ အရှင်နှစ်ပါးဝင်တော်မူသောအခါ ထပ်မံရှိခိုး ကြပြန်၏။ ကျွန်တော်တို့လည်း ဦးထုပ်များကို ပြန်လည်ဆင်မြန်းကြ၏။ မင်းညီမင်းသားနှင့် မှူးမတ် တို့၏ဝတ်ဆင်ပုံမှာ အများအားဖြင့် အနီရောင် ကတ္တီပါဝတ်လုံများဖြစ်၏။ မြန်မာဦးထုပ်များကို ပြန်လည်ဆင်မြန်းကြ၏။ မြန်မာဦးထုပ်၌ ဘွဲ့နာမများ ရှေ့ဘက်တွင် တပ်ဆင်ပါရှိ၏။ သာယာဝတီ မင်းသား၏ ဝတ်စားဆင်ယင်ပုံမှာ တင့်တယ်ခံညားဆုံး ဖြစ်လေသည်။ သူ၏နေရာမှာ ရာပေလွင် နှင့်အနီးဆုံးဖြစ်၏။ စကြာမင်းသားကလေးမှာ အိမ်ရှေ့မင်းဖြစ်သော်လည်း ငယ်ရွယ်သူဖြစ်၍ ဤ ညီလာခံ၌ ပါဝင်ခြင်းမရှိချေ။ ညီလာခံတက်ရောက်သူ မှုထမ်း ရာထမ်းတို့မှာ ဘန်ကောက်နန်းတော် မှာကဲ့သို့ များပြားခြင်းမရှိချေ။ သို့သော် ဝတ်စားဆင်ယင်ပုံတို့မှာကား မြန်မာတို့က သာလွန်ထည်ဝါ ခံညားပေသည်။

စစ်ကိုင်းမင်းခေါ် ရှင်ဘုရင်၏သက်တော်မှာ ၄၃ နှစ်ရှိချေပြီ။ အရပ်တော်နိမ့်၏။ သို့သော် သွက်လက်လျက် သဘောကောင်းပုံရသည်။ သူ၏ကျေးကျွန် တပည့်ရင်းများနှင့်မူ ရာဇဏ္ဍန္တ လုံးဝ မထားတော့ဘဲ လွတ်လပ်စွာ ကျီစယ်တတ်လေသည်။ ဥပမာအားဖြင့် နားရွက်ကိုဆွဲခြင်း၊ ဆိတ်ဆွဲ ခြင်း၊ ထုခြင်းပြုတတ်၏။ နိုင်ငံခြားသားများနှင့် ပို၍ပင် မြူးတူးတတ်သည်ဆို၏။ မြန်မာကျေးကျွန် တို့နှင့် အရောဝင်ရာတွင် အကန်းတက်မည်ကို စိုးရိမ်ရသော်လည်း နိုင်ငံခြားသားတို့နှင့်ကစားရာ၌ ပြဿနာမပေါ်ချေ။

ရှင်ဘုရင်သည် တကယ်မြင်းစီးကောင်းသူလည်းဖြစ်၍ မကြာခဏ နောက်တော်ပါတို့နှင့် မြင်းစီးထွက်တော်မူလေ့ရှိသည်။ ဆင်ကစားလည်း ဝါသနာပါ၍ မကြာခဏ ဆင်ကျုံးတော်သို့ ထွက်တော်မူသည်။ ရေကစားရာ၌လည်း ကိုယ်တော်တိုင် လှေလှော်တတ်ပေသည်။

ရှင်ဘုရင်အနေဖြင့် စိတ်သဘော နူးညံ့သိမ်မွေ့ခြင်းမှာ ချီးကျူးဖွယ်ဖြစ်သော်လည်း ဘုန်းတန်ခိုး အာဏာတို့၌ကား ကုန်းဘောင်ဘုရင်တို့တွင် လုံးဝတောက်ပြောင်ခြင်းမရှိဟု ဆိုရပေမည်။ သူ့လက်ထက် တွင် စစ်ရှုံးသဖြင့် ကုန်းဘောင်နိုင်ငံတော်ကြီး စတင်ပြိုကွဲရလေသည်။ သဘောကောင်းခြင်း၊ အနု ပညာစာပေလိုက်စားခြင်းတို့ကြောင့် လက်ရုံးရည်၌ လျော့ပါးခြင်းဖြစ်လေသည်။ ပြဿနာကြီး ငယ်တို့ကို ကောင်းစွာ လေ့လာဆုံးဖြတ်လိုစိတ်မရှိဘဲ နှစ်သက်ရာအပါးတော်မြဲတို့အား လွှဲအပ်လေ့ ရှိသည်။

မိဖုရားကြီးသည် ရှင်ဘုရင်ထက် ၂-နှစ်ခန့်အသက်ကြီး၏ ကိုယ်ဟန်ကြော့ရှင်းတင့်တယ်၍ မဟာဆန်သည်မှန်သော်လည်း လှပသူဟုကား မဆိုနိုင်ပါ။ အဝေးမှ ရှုစားဖူးမြင်ရသည်ဖြစ်၍ စိန်ရွှေ အဝတ်တန်ဆာရောင်များ ဟပ်နေသောကြောင့် အသရေတင့်ပေသည်။ သာမန်ထောင်မှူးတစ်ဦး၏ သမီးဖြစ်၍ သူသည် မဟာနွယ်မဟုတ်။ ရှင်ဘုရင်သည် အိမ်နိမ့်စံဘဝက သူ့ကို ကောက်ယူတော်မူ

ခဲ့သည်။ ထိုအချိန်မှစ၍ သူ့ဩဇာ စတင်လွှမ်းမိုးခဲ့ရာ လျော့ပါးသည်မရှိဘဲ ယခုအခါ နိုင်ငံတော် အုပ်ချုပ်ရေး၌ မိဖုရားကြီး၏ဘက်တော်သားများသာလျှင် ကြီးစိုးနေပေသည်။

ရှင်ဘုရင်၏တရားဝင်မိဖုရား(ဆင်ဖြူရှင်မယ်)မှာ၊ ဘထွေးတော် ပုဂံမင်း၏သမီးတော်ဖြစ်၏။ သို့သော် သားတော် လက်ရှိညောင်ရမ်းမင်းသားကလေးကို ဖွားတော်မူပြီး ၇-ရက်အကြာ နတ်ရွာစံသဖြင့် ထောင်မှူး၏သမီးမယ်နုမှာ ပြိုင်ဘက်ကင်းဖြစ်လာသည်။ ဘိုးတော်မင်းတရားကြီးကိုယ်တိုင် မဟာမျိုးမဟာနွယ်များကိုသာ ဦးစားပေးလိုသော်လည်း မယ်နုကိုသာလျှင် အိမ်ရှေ့စံဘဝမှ ယခုတိုင် ရှင်ဘုရင်က စွဲလမ်းနေသည်။ မိဖုရားကြီးနှင့်အတူသာလျှင် ရှင်ဘုရင်သည် အခမ်းအနားတို့၌ ထွက်တော်မူလေ့ရှိ၏။ မိဖုရားကြီး၏ဝေါတော်သည် ရှင်ဘုရင်၏ဝေါတော်နှင့် ဝဲယာယှဉ်တွဲ လိုက်ပါလေ့ရှိ၏။ ဘုရင်၏နောက်မှ လိုက်ပါခြင်းမဟုတ်ချေ။ ရာဇပလ္လင်ပေါ်၌လည်း အတူယှဉ်တွဲ စံတော်မူသည်။

ဘိုးတော်မင်းတရားလက်ထက်က ရာဇပလ္လင်၌ မိဖုရားကြီးပင် တက်ခွင့်မရှိခဲ့ချေ။ အာရှထီးနန်းထုံးစံတို့၌ အများအားဖြင့် ထိုအတိုင်းဖြစ်သည်။ ၁၈၂၃-ခုနှစ်က တရုတ်သံများရောက်ရှိချိန်တွင် ရှင်ဘုရင်သည် မိဖုရားကြီးမယ်နုနှင့် တွဲ၍ပင် အကန်တော့ခံတော်မူသည်။ စည်းကမ်းကြီးသော တရုတ်သံတမန်ကြီးများအဖို့မူ မမှန်ကန်သော အာရှရှုခင်းတစ်ခု ဖြစ်ချေမည်။

မြန်မာပြည်သူများအဖို့၌ကား အမျိုးသမီးများကို လွတ်လပ်စွာ ထားရှိတတ်ကြသဖြင့် ဤကိစ္စကို အရေးကြီးသည်ဟု ယူဆဟန်မတူပေ။ မိဖုရားကြီးကား ရှင်ဘုရင်လို သဘောကောင်းသူ မဟုတ်ပါချေ။ မာနထောင်လွှားလျက် စိတ်ဓာတ်လည်းခက်ထန်၏။ ငွေရေးကြေးရေးတို့၌ ရှင်ဘုရင်က သဒ္ဓါတရားရက်ရောသော်လည်း မိဖုရားကမူ နှမြောချွေတာတတ်၏။ မိဖုရား၏လွှမ်းမိုးမှု လျော့ပါးခြင်းမရှိသည်ကိုထောက်ရှု၍ သူသည်သာလျှင် အစစအရာရာ ရှင်ဘုရင်ထက်ပို၍ အစွမ်းထက်သည် ဟူ၍ပင် ယူဆရစေမည်။ သို့သော် မြန်မာပြည်သူတို့ကား ရွှေနန်းတော်၌ မိဖုရားဩဇာ လွှမ်းမိုးနေသည်ကို မနှစ်မြို့ကြချေ။ (သျှောင်နောက်ဆံထုံးပါ)ဟူသော မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှုအစဉ်အလာတို့ကို ဖျက်ဆီးကာ အောက်လမ်းနည်းပရိယာယ်တို့ဖြင့် ရှင်ဘုရင်ကို မှိုင်းတိုက်နေသူဟု စွပ်စွဲတတ်ကြ၏။

သို့သော် မိဖုရားကြီးကို လိုလားနှစ်သက်သော အဖွဲ့လည်းရှိနေ၏။ ထိုသူတို့ကား သံဃာတော်များဖြစ်သည်။ မိဖုရားကြီးသည် အလှူဒါနကား ရက်ရော၏။ ဘုရားတည်ခြင်း၊ ကျောင်းဆောက်ခြင်းတို့၌ကား ငွေကြေးတွန့်တိုခြင်းမရှိပေ။ ရတနာ ၃-ပါးတို့နှင့် ပတ်သက်သမျှတို့၌ အမြဲတာဝန်ခံယူ ကုသိုလ်ပြုတတ်၏။

မိဖုရားကြီး၌ သားတော် ၁၊ သမီးတော် ၁ ထွန်းကားရာ သားတော်မှာကျောက်ရောဂါနှင့် ကွယ်လွန်ခဲ့သည်။ သမီးတော်ကလေးကား ရာဇပလ္လင်တော်ပေါ်၌ ကျွန်တော်တို့ရှုစားခဲ့သူပင်ဖြစ်၏။ မိဖုရားကြီးက သူ၏ဩဇာ ဆက်လက်တည်တံ့စေရန် ထိုသမီးတော်လေးကို အိမ်ရှေ့စံ ညောင်ရမ်းမင်းကလေးနှင့် လက်ဆက်ရန် ရည်ရွယ်ချက်ရှိသည်။

အဖေတူ အမေကွဲ မောင်နှမချင်း ပေးစားခြင်းကို မြန်မာပြည်သူတို့အနေဖြင့် မပြုစကောင်းဟု ရှောင်လေ့ရှိသော်လည်း မင်းမျိုး မင်းနွယ်လောက၌ကား ရှေးပဝေသဏီမှစ၍ ထိုအတိုင်းသာလျှင် ကျင့်သုံးလေ့ရှိခဲ့ကြသည်။

(၃) မိမုရားကြီးကပေးတဲ့ ကွမ်းယာ

(အင်္ဂလိပ်ကုန်သည် H. Gouger ဂေါင်ဂျာ၏မှတ်တမ်းမှ)

ယတြာပြုလိုသောသဘောဖြင့် မင်းတရားကြီးသည် လှပဆန်းကြယ်သော နန်းတော်ဆောင်မှ ဝါး၊ သက်ငယ်တို့ဖြင့် ဆောက်လုပ်ထားသော ယာယီနန်းတော်သို့ ပြောင်းရွှေ့စံနေတော်မူသောအခါ ဖြစ်သည်။ ယာယီနန်းကို အထူးတလည် ဆင်ပြင်မထားချေ။ သို့ရာတွင် အခန်းဆောင်များသည် ကျယ်ဝန်းကြသည်။ ထို့ပြင် အမိုးမှာ ပြာသာဒ်အဆင့်ဆင့်တို့ကို တင်ထားသည်။ ပြာသာဒ်တို့၏ အထက်၌ ကောက်ရိုးဖြင့်စီမံထားသော အထွတ်ရှိသည်။ ထိုအထွတ်အထက်၌ ရွှေထီးကို ဆောင်းထား သည်။ ကြမ်းအခင်းကား မသေသပ်လှချေ။ ကျွန်ုပ်တို့လျှောက်သွားကြသောအခါ တကျွီကျွီမြည် သည့်အပြင် ခြေချသောနေရာတိုင်းသည် ညွတ်အိသွားသည်။

ကျွန်ုပ်သည် ကျွန်ုပ်တို့၏သံအမတ်များ ရေးသားထားကြသော မြန်မာရေမြေရှင် ဘုရင် မင်းမြတ်၏ မင်းခမ်းမင်းနားအကြောင်းကို ဖတ်ဖူးသည်။ ထို့ကြောင့် အိမ်ကထွက်လာစဉ် ကျွန်ုပ် ထင်မိသည်မှာ ကျွန်ုပ်တွေ့ရမည့်သူသည် ရုပ်ပွားတော်ကြီးနှင့် တူပေလိမ့်မည်။

အကန်တော့ခံဆောင်ဟုခေါ်သော အခန်းကျယ်ကြီးအတွင်းသို့ ကျွန်ုပ်ဝင်မိသောအခါ ကျွန်ုပ် မည်မျှ အံ့ဩသွားသည်ကို တွေးကြည့်ကြကုန်လော့။ နန်းကြမ်းအခင်းသည် နင်းလိုက်တိုင်း တကျွီကျွီ မြည်နေသဖြင့် နန်းတော်နှင့်မတူ။ ထို့နောက် ထိုနန်းကြမ်းအခင်း အဆုံးစွန်နေရာတွင် အသက်သုံးဆယ်မျှလောက်သာ ရှိဦးမည်ဖြစ်သောသူကို မြင်ရသည်။ ထိုသူသည် ဥရောပတိုက်သား များအသုံးပြုသော ရွှေကုလားထိုင်ပေါ်တွင် တင်ပျဉ်ခွေထိုင်နေသည်။ ထိုသူ၏မျက်နှာသည် ကျက်သရေ ရှိသည်။ စိတ်နှလုံးနူးညံ့သောလက္ခဏာနှင့် ပြည့်စုံသည်။ ရွှေကုလားထိုင်မှတစ်ပါး သူ့အနီးအနား၌ အခမ်းအနားဟူ၍ ဘာမျှမရှိ။ ဤသူကား ဘုန်းတော်အလွန်ကြီးမြတ်တော်မူသော မင်းဧကရာဇ်ပင် ဖြစ်သည်။ သူဝတ်ဆင်ထားသော ဝတ်လဲတန်ဆာများသည် တော်သုံးဖြစ်သော အချိတ်ပုဆိုးနီနီမှတစ်ပါး အခြားနန်းတော်သားများ ဝတ်ဆင်ထားသော အဝတ်တန်ဆာတို့နှင့် ဘာမျှမခြားနားချေ။ သူ၏ ထိုင်မသိမ်းအင်္ကျီသည် ပိုးပကတိဖြစ်သည်။ သူ၏ဦးခေါင်းမှာ ပိုးဖော့လုံးကို ဆင်ယင်ထားသည်။ သူ၏ ရှေ့ရှိကြမ်းပြင်ဝယ် လူလေးငါးယောက်သည် ခေါင်းငုံ့ဝပ်တွား၍ လက်အုပ်ချီကာ ခစားနေကြ သည်။ မင်းတရားကြီးသည် အချို့သောအရာရှိများနှင့် ရွှင်လန်းကြည်ဖြူစွာ စကားပြောနေဟန်တူ သည်။

ကျွန်ုပ်သည် လက်ဆောင်များ၏နောက်တွင် ကိုင်းညွတ်ကာလိုက်သွားပြီးနောက် ညွှန်ပြသော နေရာ၌ ထိုင်ရသည်။ ကျွန်ုပ်ထိုင်ရသောနေရာသည် မှူးကြီးမတ်ကြီးတို့ထက် ရှေ့ကျသည်။ ကျွန်ုပ်၏နောက်နားဝယ် ကျွန်ုပ်၏စကားပြန် ရွှေအိသည် ဝပ်တွားလျက်ရှိသည်။

မင်းတရားကြီးသည် ကျွန်ုပ်၏နိုင်ငံအကြောင်းနှင့် ကျွန်ုပ်၏ရည်ရွယ်ချက်ကို မေးမြန်းတော်မူသည်။ ထို့နောက် ကျွန်ုပ်၏နောက်နား၌ ခစားနေသော အရာရှိတစ်ယောက်ကို လှမ်း၍ မိန့်တော်မူလိုက်သည်။ ထိုအရာရှိသည် ပီသပြတ်သားသော အင်္ဂလိပ်ဘာသာစကားဖြင့် “အသင်အင်္ဂလိပ်လူမျိုးလော” ဟု ကျွန်ုပ်ကိုမေးသည်။ ကျွန်ုပ်မည်မျှအံ့ဩသွားပါသနည်း။

ကျွန်ုပ်တို့လူမျိုးတို့၏ ရုပ်လက္ခဏာဖြစ်သော ဖြူသောအသား၊ ပြာသောမျက်လုံး၊ ပေါ်သောနှာတံတို့သာ သူ့မှာမရှိလျှင် သူ့ကို တိုင်းရင်းသားဟု ထင်မှတ်စရာအကြောင်းရှိသည်။ သူ့ကို ‘ရာဇာ’ဟုခေါ်သည်။ (အင်္ဂလိပ်အသံနှင့် အတူဆုံးမှာ ရော်ဂျာ RODGERS ဖြစ်သည်) ကျွန်ုပ်ရန်ကုန်၌ရှိနေစဉ် မစ္စတာ လန်ရှိခီ အမှုထမ်းနေသော အကောက်ဝန်ရာထူး၌ အမှုထမ်းခဲ့ဖူး၍ ယခုအခါ ရွှေမြို့တော်တွင် ဘုန်းတော်ကြီးဘုရား၏ ခြေတော်ရင်း၌ ခစားထမ်းရွက်နေသော မျက်နှာဖြူတစ်ယောက်အကြောင်း ကျွန်ုပ်ကြားသိခဲ့သည်။

မင်းတရားကြီးသည် အလွန်သဒ္ဓါတော်မူ၍ သူ့ကျွန်များအားမပေးသော အခွင့်အရေးများကိုပင် ကျွန်ုပ်အား ပေးသနားတော်မူသည်။ တိုင်းရင်းသားတို့ကဲ့သို့ ကိုယ်တစ်ပိုင်းကိုသာအားပြု၍ ဝပ်တွားခစားနေရသဖြင့် ကျွန်ုပ်မှာ အနေရအထိုင်ရ အလွန်ခက်နေသည်။ ထိုအခက်ကို မြင်တော်မူသောအခါ မင်းတရားကြီးသည် ကျွန်ုပ်အား အလိုအတိုင်း သက်သက်သာသာခစားရန် မိန့်တော်မူသည်။ ကျွန်ုပ်လည်း ဝပ်တွားနေရာမှ အပ်ချုပ်သမားများထိုင်သကဲ့သို့ တင်ပျဉ်ခွေထိုင်လိုက်ရာ ခစားနေကြသူအပေါင်းသည် ထိတ်လန့်သွားကြသည်။ သို့ရာတွင် ထိုသို့ထိုင်လိုက်သဖြင့် မင်းတရားကြီးသည် ကျွန်ုပ်အား အပြစ်မပြုချေ။ တည့်တည့်မတ်မတ် ထိုင်ရသောအခါ၌လည်း မည်သို့မျှ မိန့်တော်မမူချေ။ ရွှေမြို့တော်သို့ ကျွန်ုပ်လာရောက်ဖောက်ကားသည်ကို မင်းတရားကြီးနှစ်သက်ကြောင်း ထင်ရှားလေသည်။ ကျွန်ုပ်၏ အသက်စည်းစိမ်ကို ကာကွယ်မည်ဟုလည်း ကျွန်ုပ်ယုံကြည်လာသည်။ ထို့နောက် မင်းတရားကြီးသည် မိဖုရားခေါင်ကြီးအား လက်ဆောင်တော် ဆက်သခွင့်ကို ကျွန်ုပ်အား သနားတော်မူပြန်သည်။ နန်းတော်၌ တံခါးမရှိ ဓားမရှိ ဝင်ထွက်ခွင့်ကိုလည်း သနားတော်မူပြန်သေးသည်။ ထို့နောက် အိမ်ပြန်ခွင့်ပေးသဖြင့် ကျွန်ုပ်သည် အခြားသူများကဲ့သို့ပင် လေးဖက်တွားကာ အတန်ငယ်နောက်ဆုတ်ခဲ့ပြီးမှ ထ၍ပြန်လာသည်။

ထို့နောက် ကျွန်ုပ်သည် မင်းတရားကြီးထက်ပင် ဓားထက်သော မိဖုရားခေါင်ကြီးထံတော်သို့ ဝင်ရောက်ခစားရဦးမည်။ မိဖုရားခေါင်ကြီးသည် မင်းတရားကြီးထက် အသက်အတန်ငယ်ကြီးသည်။ ရုပ်လက္ခဏာမှာ လှပတင့်တယ်သည်ဟု မဆိုသာချေ။ သို့ရာတွင် မိဖုရားခေါင်ကြီးသည် တန်ခိုးအာဏာကို အချက်ပိုင်ပိုင် သုံးတတ်သည်။ သတ္တိဗျတ္တိနှင့်လည်း ပြည့်စုံသည်။ ထို့ကြောင့် သဘောလွယ်သော လင်ယောက်ျားအပေါ်မှာ ဩဇာလွှမ်းမိုးနိုင်သည်။ နိုင်ငံတော်၌ အရေးကြီးအရာရောက်သော ရာထူးများကို သူ့လူ သူ့ဘက်သားများသာ ပေးအပ်ထားသည်။

ကျွန်ုပ် ပထမအကြိမ် အခစားဝင်ရောက်သောအခါ မိဖုရားခေါင်ကြီးသည် အခါတိုင်းနှင့်မတူ အလွန်သဒ္ဓါတော်မူသည်။ အစစ်အဆေး အမေးအမြန်းမရှိဘဲ အဆောင်တော်အတွင်းသို့ ဝင်ခွင့်ပြုသည်။ လက်ဆောင်တော်များကိုလည်း ရှေးနည်းအတိုင်း ယူဆောင်သွားရသည်။ မိဖုရားခေါင်ကြီး၏အရှေ့၌ အရာရှိအချို့ ခစားနေကြသဖြင့် ကိစ္စတစ်ရပ်ရပ်ကို ဆွေးနွေးနေကြဟန်တူသည်။ သူ၏

နောက်နားမှာ လက်ပါးစေ အပျိုတော်တို့သည် ကွမ်းအစ်၊ ရွှေဖလား၊ ယပ်စသည်တို့နှင့် ခစားနေကြသည်။ ကျွန်ုပ်ဝင်လာသောအခါ မိဖုရားခေါင်ကြီးသည် ဖျာတစ်ချပ်ကို အခင်းခိုင်းသည်။ ကျွန်ုပ်လာခြင်းကို နှစ်သက်သောလက္ခဏာပေတည်း။ မိဖုရားခေါင်ကြီးကဲ့သို့မဟုတ်။ ကျွန်ုပ်၏လက်ဆောင်တော်များကို သေသေချာချာ ရှုစားတော်မူသည်။ အထူးသဖြင့် မန်ချက်စတာမြို့၊ ဂလက်စဂိုမြို့များရှိ စက်ရုံများမှထုတ်လုပ်သော ပိတ်ချောများကို နှစ်သက်တော်မူသည်။ ထိုအထည်မျိုး အမြောက်အမြားပါလာကြောင်း ကျွန်ုပ်ကလျှောက်သောအခါ မိဖုရားခေါင်ကြီးသည် အထည်ထုပ်များကို ယူခဲ့ဖို့အကြောင်း၊ နန်းတော်သို့ နက်ဖြန်တစ်ခေါက်လာဖို့အကြောင်း၊ အပျိုတော်များသည် အထည်များကို ဝယ်ကြမည်ဖြစ်ကြောင်း မိန့်တော်မူသည်။ ထိုသို့မိန့်တော်မူလိမ့်မည်ဟု ကျွန်ုပ်သည် အနည်းငယ်မျှ မမျှော်လင့်ခဲ့ချေ။ ယခုမှာကား ကျွန်ုပ်ကံကောင်းပေစွ။ ကျွန်ုပ်ကဲ့သို့သော ကုန်သည်အဖို့မှာ လာရောက်ရောင်းချရန် ဖိတ်ခေါ်ခြင်းထက် နှစ်သက်ဖွယ်ကောင်းသော ဖိတ်ခေါ်ခြင်းမျိုးသည် မရှိ။ မြန်မာပြည်မှာဖြစ်နေသောကြောင့် ကျွန်ုပ်အား ကုန်သွေးရောင်းသူဟု ကဲ့ရဲ့မည်သူလည်း ရှိမည်မဟုတ်။ ကဲ့ရဲ့ပြစ်တင်စေဦး ကျွန်ုပ်သည် ကဲ့ရဲ့ပြစ်တင်ခြင်းကို ခံ၍ နန်းတော်၌ တစ်နေ့လောက် ပျော်ပျော်ပါးပါး နေရမည့်အခွင့်အရေးကို မလွတ်အောင် ကြိုးစားမည်သာဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကျွန်ုပ်က လာမည်ဖြစ်ကြောင်း ဝမ်းမြောက်ရွှင်လန်းစွာ လျှောက်ခဲ့သည်။

မိဖုရားခေါင်ကြီးလည်း အားရနှစ်သက်တော်မူ၍ ကျွန်ုပ်အား ချစ်စနိုးအထိမ်းအမှတ်ကို ပြလိုသဖြင့် ကွမ်းအစ်ထဲမှ ကွမ်းတစ်ရာထုတ်၍ သနားတော်မူသည်။ ကွမ်းယာထဲတွင် ကွမ်းသီး၊ ထုံး၊ ဆေး၊ အမွှေးအကြိုင်တို့ပါသည်ဟု သိရသည်။ သို့ရာတွင် ကျွန်ုပ်သည် ထိုစားဖွယ် ဝါးဖွယ်တို့ကိုမကြိုက်၊ အလွန် အော့အန်လိုလှသည်။ ကျွန်ုပ်အဘယ်သို့ ပြုမူရမည်နည်း။ ကျွန်ုပ်သည် ရွံစရာကောင်းသော ထိုကွမ်းယာကို ကြေညက်အောင် ဘယ်နည်းနှင့်မျှမဝါးနိုင်။ ထို့ကြောင့် ကျွန်ုပ်သည် ကွမ်းယာကို ဘောင်းဘီအိတ်တွင်းသို့ ထည့်လိုက်သည်။

ထိုအခါက အပျိုတော်တစ်စုသည် ဟက်ဟက်ပက်ပက် ရယ်ကြလေ၏။ တစ်ဖန် ကျွန်ုပ်က ထိုကွမ်းယာကို တရိုတသေ သိမ်းဆည်းထားမည်ဖြစ်ကြောင်း မိဖုရားခေါင်ကြီးအား တင်လျှောက်သောအခါ ထိုအပျိုတော်တစ်စုသည် ရယ်ကြပြန်သည်။ ကွမ်းယာသက်သက်ကို ပေးသနားတော်မူသည်မှာ တော်ပါသေး၏။ ထိုကွမ်းယာကိုပင် တစ်မျိုးတစ်မည်ပြု၍ ပေးသနားတော်မူသည်ကား သာ၍ ပျိုအန်စရာကောင်းလှသည်။ မိဖုရားခေါင်ကြီးသည် ကွမ်းတစ်ရာကိုစားပြီးနောက် ကွမ်းဖတ်ကိုယူပြီးလျှင် နောက်နား၌ ခစားနေသော မိန်းကလေးတစ်ယောက်အား ကမ်းပေးလိုက်သည်။ မိန်းကလေးသည် ရိုရိုသေသေ မြတ်မြတ်နိုးနိုးခံယူ၍ သူ၏ပါးစပ်ထဲသို့ ထည့်ပြီးလျှင် ဆက်လက်၍ ဝါးသည်။ မိဖုရားခေါင်ကြီး၏ကွမ်းဖတ်ကို စားရခြင်းသည် ဂုဏ်ရှိသည်ဟု သူတို့အယူရှိကြသည်။ သို့ရာတွင် ထိုဂုဏ်မျိုးဖြင့် ကျွန်ုပ်ကို မချီးမြှင့်သဖြင့် ကျွန်ုပ်မှာ ကံကောင်းလေစွ။ ထိုထက် အန်ချင်စရာကောင်းသော ချီးမြှင့်ပုံကို ကျွန်ုပ်မြင်ရသေးသည်။ ထိုချီးမြှင့်ပုံကား ကွမ်းတံတွေးပေးခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ စာဖတ်သူတို့ အော့ချင်အန်ချင် ဖြစ်ကြမည်စိုးသဖြင့် ကွမ်းတံတွေးပေးပုံကို သေချာကျနစွာ ကျွန်ုပ် မရေးသားလိုတော့ပြီ။

မိဖုရားခေါင်ကြီးအား ကျွန်ုပ်ဆက်သသော လက်ဆောင်တော်များအနက် သေတ္တာ၌ထည့်ယူလာသော ပန်းကန်ဆိုင်တစ်စုံပါသည်။ ကျွန်ုပ်က တီးပုံတီးနည်းကို လျှောက်တင်နေဆဲတွင် ဘုန်းတော်ကြီးဘုရားသည် အဆောင်တွင်းသို့ ရုတ်တရက် ဝင်လာသည်။ တီးတတ်သလောဟု မေးသောအခါ ကြိုးစားမည်ဖြစ်ကြောင်း အသံညှိရန် ရေတစ်ခွက်လိုကြောင်း လျှောက်တင်လိုက်

သည်။ မကြာခင် ခွက်တစ်ခုဖြင့် ရေယူခဲ့သည်။ ဘုန်းတော်ကြီးဘုရားသည် ယူလာသူ လက်ပါးစေ
၏လက်မှ ခွက်ကို လုယူပြီးလျှင် စိထားသော ပန်းကန်တန်းကိုကျော်၍ ပက်လိုက်ရာ ကျွန်ုပ်မှာ
ရေရွဲရွဲစို၍ အနီးမှာထိုင်နေသော မိဖုရားကြီးကိုလည်း ရေပေါက်များ စဉ်ကုန်လေသည်။ ဤသို့
ကျိစယ်လိုက်ရသည်ကို အားရတော်မူသဖြင့် ဘုန်းတော်ကြီးဘုရားသည် ရယ်မောလေ၏။ မင်းတရား
ကြီးရယ်မောလျှင် ကျန်လူအပေါင်းတို့လည်း ရယ်မောကြမှဖြစ်မည်။ ထို့ကြောင့် ကျွန်ုပ်တို့မှာ ရယ်
ကြရလေသည်။ ပန်းကန်များကို နေရာတကျ ပြန်စီပြီးသောအခါ ရွှေမြို့တော်၌ တစ်ခါမျှမကြား
ဖူးသေးသော “ကျွန်တော့်ကျေးဇူးရှင် အသက်ရှည်ပါစေ၊ ဘုရား မတော်မူပါ” (God save the
King) တီးလုံးကို တီးပြသည်။

အကယ်၍ တစ်ဖက်ကမ်းခပ် တတ်မြောက်စေကာမူ မြန်မာရေမြေရှင် ရှေ့တော်၌ တတ်
မြောက်သလောက် တတ်မြောက်ကြောင်းကို မပြအပ်ချေ။ မြန်မာဘုရင်ရှေ့တော်၌ လာဘ်လာဘကို
မျှော်ကိုး၍ ပြသရန် မဒရပ်မြို့မှလာရောက်ကြသော မဒရပ်ကျွမ်းဘားသမားများကို ကျွန်ုပ် ဆရာ
တင်ထားသည်။ ထိုကျွမ်းသမားတို့သည် အလွန်ကျင်လည်သော ကျွမ်းသမားများ ဖြစ်ကြသည်။
ကျင်လည်လွန်းသဖြင့် ဘုန်းတော်ကြီးဘုရားသည် ထိုသူသို့အား တစ်ယောက်အတွက် တစ်လလျှင်
စပါးတစ်တောင်း ကံကျွေးပေး၍ နန်းတော်၌ အမှုထမ်းနေကြရမည်ဟု အမိန့်ထုတ်လိုက်သည်။
အမှုထမ်းနေကြရသည်မှာ နှစ်နှစ်တိုင် ကြာမြင့်ပြီဖြစ်ကြောင်း၊ ယခုထက်တိုင် ပြန်ခွင့်မရသေးကြောင်း
သူတို့ကပြောပြကြသဖြင့် ကျွန်ုပ်သိရသည်။

အိမ်သို့ပြန်ရောက်သောအခါ ကျွန်ုပ်သည် နေ့လယ်က အဖြစ်အပျက်များကို ပြန်လှန်စဉ်းစား
နေမိသည်။ ယခင်အခါက ကျွန်ုပ်သည် ဘုန်းတော်ကြီးဘုရားကို ရာဇဏ္ဍန္တေကြီးသူဟု တွေးထင်
မိခဲ့သည်။ ယခုမူကား ထိုကဲ့သို့ တွေးထင်ခဲ့သမျှသည် အချည်းနှီးဖြစ်ကုန်ပြီ။ ကျွန်ုပ်သည်
ကုန်သည်သာဖြစ်သောကြောင့် ဘုန်းတော်ကြီးဘုရားသည် မင်းခမ်းမင်းနားတို့ကို ခင်းကျင်းမည်မဟုတ်။
ကျွန်ုပ်ကလည်း အကြီးအကျယ် ခင်းကျင်းထားလိမ့်မည်ဟု မမျှော်လင့်ပါ။ သို့ရာတွင် အရှင်နှစ်ပါး
တို့ ကျွန်ုပ်ကိုကျိစယ်ကြပုံ၊ ရွှင်ရွှင်ပျပျ ရယ်မောကြပုံ၊ နန်းတော်သို့ နောက်ထပ်တစ်ကြိမ် လာရန်
ခေါ်ပုံတို့ကို စဉ်းစားမိသောအခါ ကျွန်ုပ်သည် ကျွန်ုပ်ကိုယ်ကိုပင် မယုံကြည်သလိုလို ဖြစ်လာမိ
သည်။ မြန်မာလူမျိုးဖြစ်သော ကျွန်ုပ်၏ စကားပြန်သည်လည်း ကျွန်ုပ်ကဲ့သို့ပင် အံ့ဩနေရှာသည်။
အရှင်နှစ်ပါးသည် ကျွန်ုပ်ကို ကြည်ဖြူတော်မူကြပေသည်။ ထို့ကြောင့် ကျွန်ုပ်သည် နက်ဖြန်တစ်
ခေါက် သွားရဦးမည့်အရေးကိုတွေး၍ ဝမ်းသာနေမိသည်။

ကျွန်ုပ်သည် ပျော်စရာကောင်းမည့် နောက်တစ်နေ့ကို မျှော်လင့်တောင့်တခဲ့သည်။ မျှော်လင့်
သည့်အတိုင်းလည်း ပျော်ရပေသည်။

မိဖုရားခေါင်ကြီး၏အမိန့်အတိုင်း ကျွန်ုပ်သည် နံနက်စောစောကပင် အထည်ထုပ်များကို
နန်းတော်သို့ ပို့လိုက်ရသည်။ နေ့လယ်နေ့ခင်းတွင် မိဖုရားခေါင်ကြီးသည် စက်ရာက နီးချိန်ဖြစ်
သော နာရီပြန် နှစ်ချက်တီးအချိန်၌ နန်းတော်သို့ လိုက်သွားသည်။ မိန်းမများ သိလိုမြင်လိုကြသော
အထည်ထုပ်များသည် ကျွန်ုပ်ထက်ဦးစွာ ရောက်နှင့်ကြပေပြီ။ သူတို့သည် သံပြားပတ်ထားသော
သေတ္တာများထဲတွင် လှပဆန်းကြယ်သော အထည်အလိပ် အမြောက်အမြားရှိသည်ဟု သိကြ၏။
ထိုသို့ သိသောသူတို့သည် ကျွန်ုပ်၏အလာကို သည်းခံ၍ စောင့်ဆိုင်းနေနိုင်ကြပါမည်လော။ မည်
သည့်နည်းနှင့်မျှ မစောင့်ဆိုင်းနိုင်။ ဖွင့်ကြည့်ကြမည်သာတည်း။

ကျွန်ုပ်ရောက်သွားသောအခါ ပွင့်နေသော သေတ္တာများကိုသာ မြင်ရသည်။ အထည်အလိပ်များသည် ပြန်ကြွလျက်နေကြသည်။ အပျိုတော်တစ်ဦးသည် ကိုက်နှစ်ဆယ်ကျော် သုံးဆယ်လောက် ရှည်သော မန်ချက်စတာပန်းပွင့်ရိုက် အထည်စတစ်ခုကို ကိုယ်မှာပတ်၍ ဟန်နှင့်ပန်နှင့် လမ်းလျှောက်ပြနေသည်။ သူ လမ်းလျှောက်ပြနေသောအခါ ပိတ်ပိုင်းသည် သူ့နောက်ဝယ် အမြီးသဖွယ် တန်းလန်း လိုက်နေသည်။ အခြားအပျိုတော်များသည်လည်း ဂလက်စဂိုပိတ်ချောအဖြူထည်များကို ကိုယ်မှာပတ်၍ သွားကာ လာကာ နေကြသည်။ သူ့ရဲခြောက်နေသည်နှင့်ပင် တူပေ၏။ တစ်ဖန် နှစ်ယောက်တစ်တွဲ သုံးယောက်တစ်တွဲပြု၍ မမြင်ဖူးသော ကျွန်ုပ်၏အထည်များအကြောင်းကို ပြောဆိုနေကြသည်။ စံကားပြောလိုက်ကြသည်မှာ ဆူညံနေသည်။ သို့ရာတွင် မည်သူမျှ သူတို့ကို မတားမြစ်ကြ။ အဆောင်တော်ထဲသို့ ဝင်လိုက်သောအခါ များစွာသော အပျိုတော်တို့သည် အထည်များကို ထားခဲ့၍ ကျွန်ုပ်ဆီသို့ ဝိုင်းအုံလာကြသည်။ ကျွန်ုပ်မှာ အံ့သြ၍မဆုံးနိုင်အောင် ဖြစ်နေရသည်။ သူတို့သည် ကျွန်ုပ်၏စကားပြန်ကို မေးခွန်းပေါင်းများစွာ ထုတ်ကြသည်။ အဖြေထက် မေးခွန်းကများနေသဖြင့် ကျွန်ုပ်၏စကားပြန်သည် စိတ်အညစ်ကြီး ညစ်ရပြန်သည်။ မေးကြသည့်အကြောင်းမှာ ကျွန်ုပ်အကြောင်းဖြစ်သဖြင့် မြန်မာစကားကို ကောင်းစွာမတတ်သေးသောကျွန်ုပ်သည် စိတ်မကောင်းဖြစ်မိသည်။ အပျိုတော်တို့၏အသံသည် ဆူညံသည်ထက် ဆူညံလာ၏။ ကျီစယ်ပြက်ရယ်ပြုကြသည်ကလည်း သည်းသည်ထက်သည်းလာရာ ရယ်ကြ၊ ကျီစယ်ကြရာမှ ခိုက်ရန်ဖြစ်ပွားမလာဟု ကျွန်ုပ် စိုးရိမ်မိလာသည်။ ထိုအခိုက်မှာပင် မိဖုရားခေါင်ကြီး ဝင်လာတော်မူရာ တစ်ဆောင်လုံး တိတ်သွားလေသည်။

မိဖုရားခေါင်ကြီးသည် ကျွန်ုပ်အား ကျွန်ုပ်အကြောင်းနှင့် ကျွန်ုပ်၏နိုင်ငံအကြောင်းကို မေးမြန်းနေရာ အပျိုတော်တို့သည် သူတို့ကြိုက်သောအထည်များကို ရွေးယူပြီးကြလေပြီ။ မိဖုရားခေါင်ကြီးရောက်လာသဖြင့် သူတို့ လုံးလုံးငြိမ်သွားကြသည်မဟုတ် ဆူညံနေရာမှ တိုးတိုးသက်သာ ပြောကြရုံမျှသာဖြစ်သည်။ များမကြာခင် ဘုန်းတော်ကြီးဘုရားလည်း ဝင်တော်မူလာပြန်သည်။ ကျွန်ုပ်ကို မြင်သောအခါ ကျွန်ုပ်ရှိရာသို့ လျင်မြန်စွာလာ၍ အရေးယူလိုဟန်ဖြင့် ကျွန်ုပ်၏ထိပ်ကို ပုတ်လိုက်ပါသည်။ ဘုန်းတော်ကြီးဘုရား၌ ကျွန်ုပ်ထင်သလောက် ခက်ထန်သော ရာဇမာန်မရှိကြောင်းကို သိပြီးဖြစ်သော်လည်း ထိုသို့ ခင်မင်ရင်းနှီးဟန်ကို ပြပြန်သောအခါ ကျွန်ုပ်သည် ဘုန်းတော်ကြီးဘုရားကို ရုတ်တရက်သော် လူပြက်သာသာမျှဖြစ်သည်ဟု ယူဆလိုက်မိသည်။ ထိုသို့ ယူဆလိုက်မိသောကျွန်ုပ်သည် မှားလေစွ။ ကျွန်ုပ်ကို ကျီစယ်လိုက်ခြင်းသည် စိတ်ကောင်းဝင်နေခိုက်ကြောင့်သာ ဖြစ်သည်။ စိတ်ကောင်းနုလုံးကောင်း ထားရှိခိုက်ဖြစ်သောကြောင့်လည်း ကျွန်ုပ်သည် ဤမျှ နီးနီးကပ်ကပ် စိတ်ချမ်းသာ ကိုယ်ချမ်းသာ ခစားခွင့်ရသည်။

အရှင်နှစ်ပါး ကြွမလာခင်က မြင်ရသောအပျိုတော်တို့၏ ဖြစ်ပျက်ပုံကို ကျွန်ုပ်ကလျှောက်တင်သောအခါ ဘုန်းတော်ကြီးဘုရားသည် အပျိုတော်များအား ဝယ်လိုသော အထည်ပစ္စည်းများကို ပြောပြကြရန် မိန့်တော်မူသည်။ ထိုအခါကျမှ ကျွန်ုပ်သည် အပျိုတော်များနှင့် တစ်ယောက်ချင်း စကားပြောဆိုခွင့်ရသည်။ အခွင့်ပေးသော ဘုန်းတော်ကြီးဘုရားကို ကျွန်ုပ် ကျေးဇူးတင်၍ မဆုံးပြီ။

နန်းတွင်းသူများ၏ အဝတ်အင်္ကျီများသည် နုလှသည်၊ ယဉ်လှသည်ဟုလည်း မဆိုသာ။ အဆင်အမျိုးမျိုးရှိသည်ဟုလည်း မဆိုသာ။ လည်ပင်းမှခြေအထိ တစ်ကိုယ်လုံးကို အရောင်ရင့် ပိုးကြမ်းထည်ဖြင့် ပတ်ရစ်ထားခြင်းသာဖြစ်သည်။ ထဘီမှာ ဘေးကွဲဖြစ်သည်။ ထဘီကို ခါးမှာလိမ်၍ စည်းထားသည်။ ခါးအထက်မှာ တစ်မျိုးစည်းပတ်ထားပြန်သည်။

နန်းတွင်းသူ၏ထဘီသည် အရပ်သူ၏ထဘီထက်ရှည်သည်။ နန်းတွင်းသူ၏ ထဘီနားသည် ကြမ်းပြင်၌ ခြောက်လက်မသာသာ၊ တစ်ခါတစ်ရံ တစ်ပေနီးပါးလောက်ပင် တရွတ်တိုက်နေသည်။ ထဘီသည် တိုင်းဖြစ်အထည်ဖြစ်သည်။ ထိုအထည်မျိုးကို တုပ၍ရက်လုပ်ရန် ခဲယဉ်းလှသည်။ အပေါ်အကျို (သို့မဟုတ်) ကိုယ်ကျပ်အကျိုအတွက်သာ ကျွန်ုပ်၏အထည်များသည် အသစ်အဆန်း ဖြစ်စရာအကြောင်းရှိသည်။ ထို့ကြောင့်ပင် အပျိုတော်များသည် ကျွန်ုပ်၏အထည်များကို သေတ္တာထဲမှ တမင်ဖောက်ဖွင့် လှန်လှောကြည့်ရှုကြဟန်တူသည်။

ကျွန်ုပ် မရေးတတ်သေးသောကြောင့် အင်္ဂလိပ်အက္ခရာဖြင့်ရေးသားရာ သူတို့သည် သို့လော သို့လော တွေးတောနေကြသည်။ ဘုန်းတော်ကြီးဘုရားက ဖတ်ပြရန် မိန့်တော်မူသောအခါကျွန်ုပ် သည် အင်္ဂလိပ်အက္ခရာဖြင့် ရေးထားသော ဘွဲ့နာမည်စာရင်းကို ပီသနိုင်သလောက် ပီသအောင် ကြိုးစား၍ ဖတ်ပြလိုက်သည်။ အသံထွက်ချွတ်ယွင်းသည့်အခါ မပီသည့်အခါ အပျိုတော်တစ်စုသည် ရယ်မောကြပါလေသည်။ ကျွန်ုပ်အိမ်သို့ပြန်သွားသောအခါ ကျွန်ုပ်၏အသံထွက်အတိုင်း သူတို့အချင်းချင်း ခေါ်ဝေါ်ကျီစယ်ကြမည်ကား မလွဲတည်း။

ဤအထိ ကျွန်ုပ် မပင်ပန်းလှချေ။ သို့ရာတွင် ဝယ်ကြသောအထည်၏ ဈေးနှုန်းများကို တစ်ယောက်စီတစ်ယောက်စီ ပြောပြရသောအခါ ပင်ပန်း စိတ်ညစ်လာသည်။ ထိုထက် သူတို့ပေးကြသောရွှေ၊ ငွေ၏တန်ဖိုးကို ဖြတ်ရသောအခါ သာ၍ပင်ပန်း စိတ်ညစ်လာရသည်။

သို့ရာတွင် ဘုန်းတော်ကြီးဘုရား၏အမိန့်ကို ပန်ဆင်ရပေမည်။ အပျိုတော်များသည် တစ်လှည့်စီ ကျွန်ုပ်ရှိရာသို့လာ၍ အထည်ဖိုးကိုပေးရသည်။ ဘုန်းတော်ကြီးဘုရားသည် အမှန်အကန်ဖြစ်သည်ကို လိုလားတော်မူသည်။ အရောင်းအဝယ်၌ စိတ်ပါဝင်စားဟန်ဖြင့် သူလည်း ဝင်ရောက်ပြောဆိုတော်မူသည်။ အပျိုတော်နှင့် ကျွန်ုပ် ဈေးဆစ်ငြင်းခုံကြသောအခါတိုင်း အားရနှစ်သက်သဖြင့် ရယ်မောတော်မူသည်။

အလေးနှင့်ချိန်ခွင်ကို ယူလာလေ၏။ ကျွန်ုပ်သည် ရွှေ၊ ငွေများကို ချိန်တွယ်ယူရန် ရွှေအိကိုခိုင်းသည်။ အမှန်မှာ ကျွန်ုပ်သည် ရွှေကဲ၊ ငွေကဲကို မခတ်တတ်ချေ။ ထိုသို့ ရွှေကဲ၊ ငွေကဲ မခတ်တတ်မှန်းကို သိကြသောအခါ အပျိုတော်များသည် စိတ်သက်သာသွားဟန်တူသည်။ သူတို့သည် ပြုံးပြုံးရွှင်ရွှင် ပျော်ပျော်ပါးပါးနေတတ်ကြသော်လည်း လောဘသားဖြစ်သည့်အတိုင်း လောဘထွက်ကြပေလိမ့်မည်။ ဤသို့မှမဟုတ်လျှင်လည်း ဈေးဆစ်ချင်သည့်ဝါသနာ ရှိကြပေလိမ့်မည်။

ရွှေအိကဲ့သို့ အငိုက်ဖမ်းခံရသောသူသည် ရှိမည်မထင်ပါ။ ရွှေအိက ရွှေ၏အဖိုးမှန်ကို ဆိုသောအခါတိုင်း ရွှေအိကို အပြစ်ပြောသူကပြောသည်။ လိမ်ညာသည်ဟု စွပ်စွဲသူက စွပ်စွဲသည်။ ကြိမ်ဝါးသူက ကြိမ်ဝါးသည်။ ချောမော့သူက ချောမော့သည်။ မခံချိမခံသာ စသူကစသည်။ ရွှေအိ၏အမည်ကို ချိုးချိုးဖဲ့ဖဲ့ ခေါ်သူကခေါ်သည်။

ကျွန်ုပ်ကိုတိုင်သောအခါ ကျွန်ုပ်ကလည်း ငြင်းသောအပျိုတော်ကို အနိုင်ပေးလေ့ရှိသည်။ အကြောင်းမူကား စိတ်နှလုံးကောင်းကြသော ထိုမိန်းမပျိုတို့သည် သူတို့အလိုအလျောက် သူတို့၏ စိတ်ထဲတွင် တန်သည်ထင်သလောက် ပေးကြရှာသည်။ ပေးတိုင်းလည်း အထည်၏တန်ဖိုးထက် ငါးဆလောက် ပိုနေသည်သာများသည်။ ထို့ကြောင့် ကျွန်ုပ်သည် သူတို့အပေါ်၌ အဘယ်ကြောင့် မရက်ရော မညှာတာဘဲ နေနိုင်အံ့နည်း။

ထိုသို့ ကျွန်ုပ်က ရက်ရက်ရောရော ညှာညှာတာတာပြုသည်ကို သူတို့ကအနိုင်အထက်ပြုသောကြောင့်ရသည်ဟု အထင်ရှိကြသည်။ ကျွန်ုပ်ကလည်း သူတို့တိုင်တိုင်း လွယ်လွယ်ကူကူနှင့်

သူတို့၏အလိုကို လိုက်လျောတတ်သဖြင့် အလွန်မျက်နှာကြီးနေသည်။ သို့ရာတွင် ကျွန်ုပ်သည် ရောင်းဝယ်မှုကိစ္စတွင် မရောင်းတတ် မဝယ်တတ်သေးသော ကုန်သည်အစိမ်းသက်သက် ဖြစ်မှန်းမသိ ဖြစ်လျက်လည်းနေပေသည်။

အမှန်မှာ ကျွန်ုပ်သည် သူတို့ရွေးယူထားသော အထည်အားလုံးကို အဖိုးအခမယူဘဲ သူတို့ အားလက်ဆောင်ပေးလိုက်၍ သူတို့နှုတ်ဖျား၌ ကျော်ကြားလိုလှပါသည်။ ဤသို့ဖြင့် ကြော်ငြာပြီး သားဖြစ်နေမည်။ သူတို့ယူသော အထည်၏တန်ဖိုးသည် ကြီးလှသည်မဟုတ်ပါ။ သို့ရာတွင် အစ ရှိလျှင်အနောင်နောင်ဖြစ်မည်ကို စိုးရိမ်ရသည်။ ထို့ကြောင့် ကျွန်ုပ်သည် မည်သူ့ကိုမျှ အလကားမပေး ဘဲ ဈေးသည်နှင့်တူအောင် ပြုကျင့်လိုက်ရသည်။

ကျွန်ုပ်၏တပည့် ရွှေအိသည် ရွှေခွက် ငွေခွက်တို့ကို အိတ်တွင်းသို့ထည့်၏။ ကျွန်ုပ်သည် ပျော်စရာကောင်းသော ကိစ္စတစ်ရပ် ပြီးပေပြီဟု ထင်လိုက်မိ၏။ သို့ရာတွင် မပြီးလေသေး။ မိဖုရားခေါင်ကြီးက ကျွန်ုပ်အား လက်ဆောင်ပေးတော်မူပြန်သေးသည်။ ထိုလက်ဆောင်သည် ကျွန်ုပ် ရှောင်လိုက်တိမ်းလိုက်နိုင်သော ကွမ်းယာလက်ဆောင်ထက်ပင် စိတ်ညစ်စရာကောင်းသေးသည်။ ထိုလက်ဆောင်ကို သနားတော်မူသည်မှာ တစ်ဖက်သားကို စိတ်ညစ်အောင် ပြုသည်နှင့်ပင်တူသည်ဟု ထင်စရာအကြောင်းရှိသည်။ ထိုလက်ဆောင်ကား နီရဲသော အချိတ်ပုဆိုးနှစ်ထည်ဖြစ်သည်။ အကယ် ၍သာ မိဖုရားခေါင်ကြီး၏ ဆန္ဒတော်အတိုင်း လိုက်နာရန်မလိုဘဲ အသနားတော်မြတ်ခံရပါမူ ကျွန်ုပ်သည် ထိုပုဆိုးနှစ်ထည်ကို အမြတ်တနိုးယူလိုပါ၏။ သို့ရာတွင် မိဖုရားခေါင်ကြီးသည် သူ၏ လက်ဆောင်ကို ဂုဏ်တင်လိုဟန်တူသည်။ ထို့ကြောင့် နန်းတော်သို့လာတိုင်း ထိုအချိတ်ပုဆိုးကို ဝတ်ဆင်လာရန် ကျွန်ုပ်ကို မိန့်တော်မူသည်။ ပုဆိုး၏အဆင်အသွေးနှင့် ပန်းဖောက်ပုံကို ထောက် သဖြင့် ကျွန်ုပ်ကို နန်းသူနန်းသားကဲ့သို့ ဝတ်ဆင်စေလိုသောဆန္ဒ ထင်ရှားနေသည်။ ကျွန်ုပ်မည်သို့ ပြုရပါမည်နည်း။ ထိုပုဆိုးနီကို ခါးမှာစည်းကာ ကျွန်ုပ်ဘယ်နည်းနှင့်မျှ မဝတ်ဆင်လို။ မိဖုရား ခေါင်ကြီးကလည်း ထိုကဲ့သို့ပင် ဝတ်ဆင်စေဟန်တူသည်။ စိတ်မချမ်းမသာနှင့် အသနားတော်မြတ် ခံလိုက်ရသည်။

သို့ရာတွင် အိမ်သို့ပြန်ရောက်သောအခါ ရွှေအိကြောင့် အနည်းငယ် စိတ်သက်သာရာရပေသည်။ ရွှေအိက မိဖုရားခေါင်ကြီးသည် ထိုပုဆိုးကို ဝတ်ဆင်စေလိုသော်လည်း မဖြတ်မတောက် မချုပ် မလုပ်ရန်ကိုကား တားမြစ်မည်မဟုတ်ဟု ပြောသည်။ ရွှေအိအကြံ ကောင်းပါပေသည်။ ကျွန်ုပ်သည် ထိုအချိတ်ပုဆိုးနှစ်ထည်ကို ကျွန်ုပ်၏အပ်ချုပ်သမားလက်သို့အပ်၍ ဘောင်းဘီ၊ ကုတ်အင်္ကျီ ချုပ်လုပ် စေသည်။ ထိုအချိတ်ဘောင်းဘီ၊ အချိတ်ကုတ်အင်္ကျီတို့ကိုပင် ဝတ်ဆင်ကာ ကျွန်ုပ်သည် နန်းတော် သို့သွားသည်။ သွားသောအခါတိုင်း လူပြက်တစ်ဦးကဲ့သို့ မြို့လမ်းမတော်ကို လျှောက်ရပေသည်။ ကံကောင်းထောက်မသဖြင့် စိတ်ညစ်နေသောကျွန်ုပ်အား မည်သူမျှ ပြောင်ခြင်း၊ လှောင်ခြင်းမပြု ကြချေ။

ပထမအကြိမ် ဤအဝတ်ကို ဝတ်ဆင်၍ နန်းတော်သို့သွားသောအခါ ကျွန်ုပ်သည် နန်းသူ တို့ နန်းတွင်း၌ လွတ်လပ်စွာ နေခွင့်ရကြကြောင်းကို သိလာရသည်။ သူတို့သည် ကျွန်ုပ်ကိုမြင်သော အခါ ရယ်ကြမောကြ ပျော်ရွှင်ကြသည်။ ဤအချက်ကိုထောက်သဖြင့် နန်းသူတို့သည် ကြပ်ကြပ် တည်းတည်း နေကြရသည်မဟုတ်ဟု ကျွန်ုပ်ယူဆလိုက်သည်။ သို့ရာတွင် ဝမ်းနည်းစိတ်ပျက်စရာ တစ်ချက်ကို တွေ့ရသည်။ ကျွန်ုပ်ထင်ထား တွေးတောထားသော နန်းသူအချောအလှ လဲ့လဲ့ဝင်းတို့ အဘယ်မှာနည်း။

မွန်ဂိုတာတာလူမျိုး၏ ရုပ်လက္ခဏာသည် မြန်မာတို့၏ မျက်နှာ၌ အထင်အရှားဆုံးဖြစ်သဖြင့် မြန်မာတို့သည် ကျွန်ုပ်တို့၏ အနောက်တိုင်းသူများလောက် မလှနိုင်မှန်းကို ကျွန်ုပ်သိပါ၏။ သို့ရာတွင် ဘယ်လူမျိုးမှာမဆို လှသည်ဟု မဆိုသာသော်လည်း ယဉ်ကျေးသောမိန်းကလေး ရှိတတ်ပါ၏။ အပျိုဖော်ဝင်စဖြစ်သော မိန်းကလေးသည် ချစ်စဖွယ်ဖြစ်တတ်ပါ၏။ ဤနန်းတော်၌ကား ယဉ်ကျေး လှပသူလည်းမရှိ၊ ချစ်စရာကောင်းသူလည်းမရှိ၊ တစ်စုလုံး၌ တော်သင့်ရုံလှပသည်ဟု ဆိုရသူသည် ခြောက်ယောက် ခုနစ်ယောက်မျှသာရှိသည်။

တစ်ဖန် များစွာသောနန်းသူများသည် ဘုန်းတော်ကြီးဘုရားထက် အသက်ကြီးသူများသာ ဖြစ်ကြသည်။ ထိုနန်းသူများသည် ဆင်ပြင်ထားကြစေကာမူ လှပနိုင်သူများမဟုတ်၊ ကွမ်းစားတတ် ကြသဖြင့် သူတို့၏သွားများသည် နက်နေကြသည်။ မျက်နှာလည်ပင်းတို့မှာ ပိန်းနေအောင် လိမ်း ကျလေ့ရှိသောသနပ်ခါးသည် အရွယ်တော်တစ်ဆိတ်ဟိုင်းကြသော သူတို့၏ ပါးရေ၊ နဖူးရေတို့ကို ဖုံးဝှက်ထားနိုင်ကြပါ၏။ သို့ရာတွင် နပျိုသူ၊ အတန်ငယ်လှပသူတို့ကိုပင် ထူးကဲ၍ လှစေ ချောစေ နိုင်သည်မဟုတ်။ ကျွန်ုပ်သည် ဘုန်းတော်ကြီးဘုရား၏အကြိုက်ကို နည်းနည်းမျှ မကြည်ဖြူနိုင်ပါ။ ကျွန်ုပ်သာလျှင် မင်းတရားကြီးဖြစ်ဘိမူ ထိုမျှများပြားလှသော နန်းသူများအနက် နှစ်သက်စရာ အကောင်းဆုံး ဖြစ်သူတို့ကိုသာ ရွေးယူထားမည်ဖြစ်သည်။

ကျွန်ုပ်စိတ်ပျက်ကြောင်းကို ဝန်ကြီးရာဇာအား ပြောပြသောအခါ ဝန်ကြီးက ကျွန်ုပ်၏အမှားကို ထောက်ပြလိုက်သည်။ နန်းတွင်း၌ထားရန် မိန်းမများရွေးချယ်ရာတွင် အလှအချောသည် အရေးမပါ လှ။ နန်းတွင်း၌ထားရန် မိန်းမဆောင်ဆိုသည်မှာ ဘုရင်မင်းမြတ်၏ မောင်းမမိသံတို့ကို ချုပ်နှောင် ထားသော ကျက်သရေဆောင် အချုပ်အနှောင်အိမ်တစ်မျိုးသာဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတော်၌ အရေးပါ အရာရောက်သော ရာထူးတစ်ခုကို ကျေးကျွန်တစ်ဦးအား ပေးအပ်လိုလျှင် အထူးသဖြင့် အဝေးမြို့ဝန် ရာထူးကို ပေးအပ်လိုလျှင် ဘုန်းတော်ကြီးဘုရားသည် ထိုသူ သစ္စာစောင့်သိရှိသေအောင်၊ ကြောက်ရွံ့ အောင် ပြုထားဖို့လိုသည်။ ကျေးဇူးဥပကာရတင်နေအောင်လည်း ပြုထားဖို့လိုသည်။ ထို့ကြောင့် ဘုန်းတော်ကြီးဘုရားသည် ထိုသူ သစ္စာစောင့်ထိန်းအောင် မိန်းမများထဲမှ ထိုသူနှင့် သွေးသားအရင်း ဆုံးတော်စပ်သူတစ်ဦးကို ဓားဆာခံအဖြစ်ဖြင့် နန်းတော်ဆောင်၌ ထားရသည်။ သမီးမရှိလျှင် နှမ ကိုထားတတ်သဖြင့် မောင်းမမိသံတစ်သင်းတွင် အရွယ်ဟိုင်းသူတို့လည်း ပါဝင်နေကြခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုမိန်းမပျိုတို့သည် မြို့စား နယ်စားဖြစ်လာကြသည်။ မြို့နယ်ကိုအစွဲပြု၍ မင်းသမီးဘွဲ့တို့ကိုပင် ရကြသည်။

နန်းတော်မှ ကျွန်ုပ်ထွက်လာသောအခါ မှောင်စပြုလေပြီ။ ကျွန်ုပ်ထွက်ခွာမည်ပြုသောအခါ ဘုန်းတော်ကြီး၏ စားတော်ကျများကို အုပ်အစ်တို့၌ထည့်၍ ယူလာသည်။ အုပ်အစ်ထဲတွင် ရွှေပန်း ကန်၊ ငွေပန်းကန်၊ ကြွေပန်းကန်တို့သည် ဟင်းလျာနှင့်အပြည့်ရှိကြ၏။ အချို့ဟင်းလျာတို့ကို သေချာစွာ စုံစမ်းကြည့်ရှုသင့်လှသည်။

ဘုန်းတော်ကြီးဘုရား၏ အမြတ်တနိုးကို ခံရသူဖြစ်သဖြင့် ကျွန်ုပ်အား ပန်းကန်တစ်ခုရှိ ဟင်းလျာကို အမြည်းခိုင်းသည်။ ကျွန်ုပ်သည် ထိုဟင်းလျာကို မသင်္ကာဖြစ်မိသည်။ ဟင်းလျာသည် ပုရစ်ကြော်ဖြစ်သည်။ ပုရစ်ကြော်သည် အမည်ပင်ဆိုးသော်လည်း အလွန်အရသာရှိသည်။

မြန်မာလူမျိုးတို့ နှစ်သက်ကြသော အခြားဟင်းတစ်မျိုးသည် ပိုးကောင်ကြော်ဖြစ်သည်။ ထို ဟင်းလျာကိုကား ကျွန်ုပ်သည် ဘုန်းတော်ကြီးဘုရား၏ ပွဲတော်အုပ်၌ မတွေ့ရချေ။ ပိုးကောင်ကြော် သည် အုန်းပင်၊ ထန်းပင်တို့၏ လက်ကြား၌နေတတ်သော အုန်းပိုးတို့ကို ကြော်ထားသော ဟင်းလျာ

ဖြစ်သည်။ ပိုးကောင်ကြော်သည် ပန်းကန်ထဲတွင် နဂိုပုံပန်းမပျက် ခေါင်းမည်းမည်းနှင့်ဖြစ်သဖြင့် ကျွန်ုပ်သည် မျိုမကျနိုင်ပါ။

ကျွန်ုပ်သည် နန်းတော်၌ နှစ်ရက်မျှ ဝင်ရောက်ခစားခဲ့ရပြီ။ ကျွန်ုပ်ရည်ရွယ်တိုင်းလည်း ထမြောက်အောင်မြင်ခဲ့သည်။ ဘုန်းတော်ကြီးဘုရားသည် ကျွန်ုပ်၏အသက်စည်းစိမ်ကို ကာကွယ် မည်ကား မလွဲတည်း။ သို့ရာတွင် အသက်ဦးဆံပိုင်သော မင်းဆိုသည်မှာ သူတို့၏စိတ်ကို သူတို့ စိုးပိုင်နိုင်ခဲ့သည်။ အချစ်တော်ဖြစ်ကြသော လူတစ်စု၏အလိုကိုလိုက်၍ စိတ်ကိုပြောင်းတတ်သည်။ မြန်မာနန်းတော်၌ ဤကဲ့သို့သောအလိုလိုက်မှုကို ကျွန်ုပ်တွေ့ကြုံခဲ့ရသည်။ နန်းတော်၌ ဂိုဏ်းနှစ်ဂိုဏ်း ရှိသည်။ ဘုန်းတော်ကြီးဘုရားသည် ထိုဂိုဏ်းနှစ်ဂိုဏ်းစလုံးကို မြတ်နိုးကြည်ဖြူတော်မူခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် တစ်ဂိုဏ်းနှင့်တစ်ဂိုဏ်းကား အကြီးအကျယ် ရန်ငြိုးဖွဲ့လျက် နေကြသည်။

ကျွန်ုပ်သည် ဂိုဏ်းခေါင်းဆောင်တို့၏အကြောင်းကို အနည်းငယ်မျှ ရေးသားရဦးမည်။ ဂိုဏ်းခေါင်းဆောင်တစ်ဦးသည် သာယာဝတီမင်းသားဖြစ်သည်။

ထိုမင်းသားသည် ဘုန်းတော်ကြီးဘုရား၏ ညီတော်ရင်းဖြစ်သည်။ အသက်အရွယ်မှာ နှစ်ဆယ့် ငါးနှစ်မျှသာရှိသေးသည်။ ရဲရင့်သည်၊ စိတ်နောက်ကိုယ်ပါ ပြုတတ်သည်။ ဘုန်းတော်ကြီးဘုရား၏ အရိုက်အရာကိုဆက်ခံရန် ကြံရွယ်နေသူဖြစ်သည်။

တရားလမ်းအတိုင်း မင်း၏အရိုက်အရာကို ဆက်ခံထိုက်သူကား ဘုန်းတော်ကြီးဘုရား၏ သား တော်(စကြာမင်း)သာဖြစ်သည်။ သားတော်သည် တစ်ဆယ့်ငါးနှစ်မျှသာရှိသေးသည်။

တစ်ဖန် ဖွားမြင်သန်စင်တော်မူသော မိဖုရားခေါင်ကြီးမှာ နတ်ရွာစံပြီးဖြစ်သဖြင့် သားတော် ကို ယခုအခါ မည်သည့်ဂိုဏ်းကမျှ အရေးတယူမပြုကြတော့ချေ။ သူ၏တန်ခိုးအာဏာသည် မှေးမှိန် လျက်ရှိသည်။ ထိုဂိုဏ်းနှစ်ဂိုဏ်းစလုံးသည် အရေးတော်ပေါ်ပေါက်လာလျှင် သူ့ကိုသုတ်သင်ပစ် လိုက်ရန် ရည်ရွယ်ထားကြသည်။

သာယာဝတီမင်းသားသည် လူမိုက်၊ လူဆိုး၊ လက်ဝှေ့သမား၊ နပနားသမား အမြောက်အမြား ကို အိမ်တော်အမှုထမ်းအဖြစ် မွေးမြူသိမ်းဆည်းထားသည်ဟု သိရသည်။

မင်းသားသည် စိတ်နောက်ကိုယ်ပါ ပြုတတ်ပါ၏။ သို့ရာတွင် ဆင်းရဲသား ကျွန်တော်မျိုး များကို မထိခိုက်လှသဖြင့် ဆင်းရဲသားများနှင့် သင့်မြတ်သည်ဟု ဆိုရာသည်။

အခြားတစ်ဂိုဏ်းမှာ မိဖုရားခေါင်ကြီး (နန်းမတော်မယ်န)၏ သြဇာအာဏာကြောင့် လူသူ လက်နက် ငွေအား ကြေးအားနှင့် ပြည့်စုံသောဂိုဏ်းဖြစ်သည်။

မိဖုရားခေါင်ကြီး၏မောင်တော်သူ (မောင်အို)သည် မင်းသားကြီးဘွဲ့ကိုခံယူကာ ဆိုးချင်တိုင်းဆိုး၍ ပွေ့ချင်တိုင်းပွေ့သူဖြစ်သည်။ သူသည် မာနလည်းကြီးသည်။ ခက်လည်းခက်ထန်သည်။ ရက်လည်း ရက်စက်သည်။ လက်စားချေလိုသောစိတ်ထားလည်းရှိသည်။ သူ့အကြောင်းကို ကျွန်ုပ်ကောင်းစွာ သိခဲ့သည်။

ရာထူးရာခံကိုလိုချင်လျှင် မင်းသားကြီးကို တံစိုးထိုးပါက လွယ်လွယ်ရနိုင်သည်။ မင်းသားကြီး သည် ဤနည်းဖြင့် စီးပွားအမြောက်အမြား ဖြစ်ထွန်းနေသည်။ တိုင်းသူပြည်သားတို့သည် သူ့ကိုမုန်းလည်းမုန်း၍ ကြောက်လည်းကြောက်ကြသည်။ ထီးနန်းအရိုက်အရာကိုဆက်ခံရန် ကြိတ် ကြနေသော ထိုမင်းသားကြီး၏ အကြံအစည်ကို လုပ်ရည်ကြံရည်မရှိသော ဘုန်းတော်ကြီးတစ်ပါးမှတစ်ပါး တစ်တိုင်းတစ်ပြည်လုံး သိကြပြောဆိုနေကြသည်။

(၄) မောင်းထောင်နှင့်တောင်ငူ

စစ်ကိုင်းမင်းခေါ် ဘကြီးတော်သည် ၁၁၈၁-ခု၊ နယုန်လဆန်း ၁၅ ရက်၌ မယ်နုကို တောင်ညာတင်ကာ ထီးနန်းသိမ်းပိုက်ချိန်၌ပင် ဘထွေးတော် တောင်ငူစားကို မသင့်သောအကြံကို ကြံသည်ဆိုကာ ထုံးစံနှင့်အညီ ကွပ်မျက်စေသည်။

အခြားဘထွေးတော် ပြည်စားကိုလည်း အလားတူပုဒ်မဖြင့် ဖမ်းဆီးရာတွင် ပထမအကြိမ် လွဲမှားခြင်း၊ တောင်ငူစားကဲ့သို့ အကြိမ်ကြိမ်ကြံစည်ခြင်းမဟုတ်သည့်အတွက် အပြစ်မှလွတ်ခဲ့သည်။

သို့လျှင် ဘကြီးတော်နှင့် နန်းမတော်မယ်နုတို့မှာလည်း သဘောကောင်းသူများဟု မဆိုသာ ချေ။ သူတို့အရှင်နှစ်ပါး ပွဲဦးထွက်ချိန်၌ ဘဝရှင်ဖြစ်ကြောင်း အစွယ်ထုတ်ပြခဲ့သည်။

ကွပ်မျက်ခံရသူ တောင်ငူမင်းကား အခြားမဟုတ်။ မြန်မာစာပေ၌ (တောင်ငူကလည်းတောင်ငူ၊ မောင်းထောင်ကလည်းမောင်းထောင်)ဟူသော စကားပုံသည် ထိုမင်းသားနှင့် မောင်းထောင်ဘုန်းကြီး တို့ နပန်းလုံးရာမှ စတင် ပေါ်ပေါက်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ဘိုးတော်မင်းတရားကြီးသည် ထိုအမှုအတွက် များစွာ ဦးနှောက်ခြောက်ခဲ့ရသည်။ မင်းသား၏ငယ်နိုင်ဖြစ်သော ရန်ကုန်မြို့ဝန် ဦးကျော်ရွှေကို အထူးခေါ်ယူ ဖြေရှင်းစေခဲ့ရသည်။ ဦးကျော်ရွှေက အိမ်တော်ပါ ငယ်ကျွန်ကြီးအဖြစ် သားတော် များကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ခဲ့သူဖြစ်သည်။

၁၈၀၂-ခုနှစ်က အမရပူရနေပြည်တော်သို့ ရောက်ရှိသူ အင်္ဂလိပ်သံမှူး မိုက်ကယ်ဆိုင်က တောင်ငူမင်းသားနှင့် တွေ့ဆုံခဲ့ကြောင်းကို မှတ်သားခဲ့သည်မှာ (ဒီဇင်ဘာ ၇-ရက်က တောင်ငူ မင်းသားထံ ကျွန်တော်တို့ အလည်သွားသည်။ ထိုမင်းသားမှာ ဘိုးတော်မင်းတရားက အလိုလိုက် ခဲ့သော သားတော်တစ်ပါးဖြစ်သော်လည်း သူကိုယ်တိုင်က ဂနာမငြိမ်သော သဘောရှိခြင်း၊ သူ၏ အကြံပေးအဖွဲ့ဝင်တို့မှာ လိမ္မာရေးခြားမရှိခြင်းတို့ကြောင့် သူ၏ထီးနန်းဆက်ခံရေးအကြံအစည်တို့မှာ အမြဲပင် ဘူးပေါ်သလိုပေါ်နေ၏။

(သူသည် ဘိုးတော်မင်းတရားကြီး၏ သားတော်များတွင် အိမ်ရှေ့ရွှေတောင်မင်းနှင့် ပြိုင်ဆိုင် နိုင်လောက်အောက်ပင် သတ္တိရှိသူဖြစ်သည်။ သူ၏မယ်တော်မှာလည်း ဟံသာဝတီရောက်မင်း၏ သမီးတော်တစ်ပါးဖြစ်ခဲ့၍ ကုန်းဘောင်မင်းသားများထက် မဟာသွေးစစ်သူဟု ခေါ်ဆိုနိုင်ပေသည်။ ထို့ကြောင့်လည်း သူသည် ထီးနန်းနှင့်သက်ဆိုင်သူဟူ၍ပင် စွဲမြဲကာ လှုပ်ရှားမှုမလျော့သူ ဖြစ်လေ သည်။)

တောင်ငူမင်းသားကို ဘိုးတော်က ချစ်ခင်အလိုလိုက်ခဲ့မိရာမှ တစ်နေ့တခြား အန္တရာယ် ကြီးမားလာ၏။ အိမ်ရှေ့ရွှေတောင်မင်းသားကို သူ့အနေဖြင့်ဖြုတ်မရပါက ခမည်းတော်ကိုပါလုပ်ကြံ ရန် ဝန်မလေးဟန်ရှိခဲ့သည်။

လွန်ခဲ့သော ၃-နှစ်က ဘိုးတော်မင်းတရားသည် စစ်သည်တော် ၅-သောင်းနှင့် ယိုးဒယား သို့ချီရာတွင် တောင်ငူသို့ဝင်ရောက်သည်။ ထိုအခါ သားတော်မင်းသားက တောင်ငူမြို့ကို အခိုင် အလုံမွမ်းမံကာ စစ်တပ်များကိုလည်း တိုးချဲ့နေသည်ကို တွေ့တော်မူသည်။ ထို့ကြောင့် သားတော် ကိုရာထူးမှနှုတ်ကာ အမရပူရ၌ နေထိုင်စေသည်။ သားတော်၏ အသိုင်းအဝိုင်းကျေးကျွန်များကို ကွပ်မျက်တော်မူသည်။

တောင်ငူမင်း၏ အိမ်တော်မှာ မင်းကွန်းကျွန်းပေါ်ရှိ အိမ်ရှေ့အိမ်တော်မှ ၂-မိုင်ခန့်ဝေးသည်။ ဧရာဝတီအရှေ့ဘက်ကမ်းတွင်ရှိသည်။ ကျွန်တော်တို့အဖွဲ့က သူ့ထံသွားရာ လှေတစ်တန်၊ ဆင်တစ် လှည့် စီးနင်းကြရသည်။

တောင်ငူမင်း၏အိမ်ဝင်းမှာ ကျယ်ဝန်းလျက် အိမ်တော်မှာလည်း အတန်ကြီးမားပေသည်။ သို့သော် အခြေအရံနည်းပါးလျက် သူတို့ဝတ်စားဆင်ယင်ပုံကလည်း ညစ်နွမ်းနေသည်။ အိမ်ထောင် ပရိဘောဂပစ္စည်း ဟူသမျှတို့ကလည်း မင်းသား၏ ချို့တဲ့သောအခြေအနေကို ထင်ရှားစေသည်။

တောင်ငူမင်းသည် အိမ်တော်အတွင်း သလွန်တော်တွင်ထိုင်ကာ ကျွန်တော်တို့ကို ဧည့်ခံသည်။ ရွှေထွေးခံတစ်ခုသာလျှင် သူ၏မင်းသားအဆောင်အယောင်အနေဖြင့် သူ့ရှေ့၌ရှိသည်။

မင်းသား၏ မျက်နှာတော်ပုံပန်းနှင့် စိတ်နေစိတ်ထားမှာ အထူးပင် သွက်လက်သည်။ အရာရာတွင် ပွင့်ပွင့်လင်းလင်း ပြောဆိုလုပ်ကိုင်တတ်ကြောင်း ထင်ရှားစေသည်။

သူ၏ပထမမေးခွန်းမှာ ကျွန်တော်တို့နှင့်အတူပါသူ ဘာဘာရှိန်းနှင့် သက်ဆိုင်သည် (မင်းက ဘယ်သူလဲ၊ ရန်ကုန်က အကောက်ဝန်ဆိုတာမဟုတ်လား)ဟု မေးသည်။ အမှန်မှာ မင်းသားသည် ဘာဘာရှိန်းကို ကောင်းစွာသိသည်။ သို့သော် ဘာဘာရှိန်းက မင်းသားနိမ့်ကျစဉ် ယခင်ကလို ဝင်ထွက်ခစားခြင်းနည်းပါး၍ စိတ်နာဟန်ရှိသည်။

ကျွန်တော်အား မေးမြန်းပုံတို့မှာလည်း အကွက်ကျလှပေသည်။ (ပြင်သစ်ကုန်သည်ပွဲစားတွေ ဘယ်တော့ပြန်ကြမည်လဲ)ဟူ၍ ၂-ကြိမ်ပင်မေးသည်။

ထိုအချိန်က နေပြည်တော်သို့ ပြင်သစ်သံအဖွဲ့လည်း ရောက်ရှိနေသည်။ သို့သော် ထိုအဖွဲ့ဝင် ၂-ဦးတို့မှာ ပြင်သစ်အစိုးရအရာရှိများမဟုတ်ဘဲ မောရစ်ရှပ်ကျွန်းမှ သာမန်လူများသာလျှင် ဖြစ်လေ သည်။ သို့သော် မင်းတရားကြီးက သူ၏ရှေ့တော်သို့ အင်္ဂလန်နှင့် ပြင်သစ်ပြည်မှ သံတမန်ကြီးများ ဝင်ရောက်အလေးပြုသည်ဟု ဝါကြွားလိုချိန်တွင် ကျွန်တော်တို့အင်္ဂလိပ်အဖွဲ့က သံတမန်စစ်မှန် သော်လည်း ပြင်သစ်အဖွဲ့မှာ မရေမရာဖြစ်နေသည်။ ထို့ကြောင့် ပြင်သစ်အဖွဲ့ဝင်ဆိုသူများမှာ မျက်နှာကောင်း မရဘဲ အဆင့်အတန်းနိမ့်စွာ နေထိုင်စေသည်။

တောင်ငူမင်းက (ပြင်သစ်ကုန်သည်တွေ ဘယ်တော့ပြန်မည်လဲ)ဟူသောမေးခွန်းမှာ ထို့ကြောင့် နှစ်ဖက်ချွန်မေးခွန်းဖြစ်နေသည်။ သူ၏ခမည်းတော်က အထင်ကြီးခဲ့သော ပြင်သစ်များ ဤသို့ မရေမရာဖြစ်ပုံကို မင်းသားက ကောင်းစွာသိလျက် ပြက်ရယ်ပြုလိုသောသဘော ပါရှိ၏။ နောက် တစ်ချက်ကား အင်္ဂလိပ်နှင့် ပြင်သစ်တို့ မသင့်မြတ်သည်ကို မင်းသားက သိပြီးဖြစ်၍ ကျွန်တော်ကြိုက် နှစ်သက်စေရန် ပြင်သစ်တို့ကို ကုန်သည်ဟူ၍ သူ့မေးခွန်း၌ ဖော်ပြခြင်းဖြစ်သည်။

ထိုနေ့က ကျွန်တော်တို့ပြောသမျှကို မှတ်ယူနေသူများလည်း ရှိနေသည်။ မင်းသားက ကျွန်တော်တို့ကို မုန့်နှင့်အဖျော်ယမကာများ ကျွေးမွေးပါသည်။ အစားအသောက်များ ကောင်းမွန်သော်လည်း ထည့်ယူလာသောကလပ်များ၊ ဒေါင်းလန်းများ ဟောင်းနွမ်းနေပါသည်။

(တောင်ငူမင်းသားသည် အသက် ၃၅-နှစ်ခန့်ရှိ၏။ အိမ်ရှေ့ကိုယ်တော်နှင့် ပြည်မင်းတို့ အကြား၌ သူသည် မင်းသားလတ်ဖြစ်၏။ လုပ်ရည်ကိုင်ရည် သတ္တိဗျတ္တိတို့နှင့် ပြည့်စုံသော မင်းသားဟူ၍ အများက အသိအမှတ်ပြုကြ၏။ ထို့ကြောင့် အိမ်ရှေ့မင်းအဖို့ ကြီးမားသောပြိုင်ဘက်၊ ရန်ဘက်ဖြစ်နေ၏။ သူတို့ ၂-ဦးမှာ ငယ်စဉ်ကပင် သင့်မြတ်မှုမရှိခဲ့ဟု သိရ၏။)

သို့လျှင် (အဝသို့ ဒုတိယအကြိမ်ရောက်စဉ်က)ခေါ် မှတ်တမ်း၌ မိုက်ကယ်ဆိုင်က ရေးသားခဲ့သည်။ မှော်ဘီဆရာသိန်းကြီး၏ ပါးစပ်ရာဇဝင်၌ တောင်ငူမင်းသားနှင့် မောင်းထောင်ဆရာတော် အကြောင်းကိုတိုးတော်မင်းတရား ကြားသိရာတွင်...

ဘုရင်။ ။ ဟဲ့-ပေါ်ဦး၊ တောင်ငူစားနှင့် သာသနာပိုင်တို့ ထွေးလုံးပုတ်သတ်ကြကြောင်း မဟာဒါန်ဝန်တင်ချက်ရှိတယ်။ သည်အကြောင်းကို မောင်မင်းမသိဘူးလား။

ဦးပေါ်ဦး။ ။ မှန်လှပါ မောင်းထောင်ဆရာတော် သာသနာပိုင်က တောင်ငူမင်းသားရဲ့ဆရာ ဦးတေဇကိုဆင့်ခေါ်၍ တိုက်တော်မှာ ပိဋကတ်ကျမ်းများကို အလွတ်အာဂုံ နှုတ်တက် အပြန်ခိုင်းပါသည်ဘုရား။ တောင်ငူမင်းသား ဆရာတော်ကလည်း ရသလောက် ပြန်စွမ်းနိုင်ပါသည်။ အချို့ သတ်ပုံချွတ်ယွင်းချက်များ ရှိပါသည်။ သို့သော် မောင်းထောင်ဆရာတော်က မရ-ရအောင် ပြန်ရမည်ဟု အထပ်ထပ် ခိုင်းပါသတဲ့ ဘုရား။ အလွတ်မရသည့်အတွက် ဦးတေဇကို သဲဒဏ် ရေဒဏ် ပေးပါသတဲ့ဘုရား။

ဤအကြောင်းကို တောင်ငူမင်းသားသိ၍ သူ၏ဆရာတော် ပင်ပန်းဆင်းရဲခြင်းဖြစ်ရသည်။ စိတ်တော်မချမ်းသာ၍ သာသနာပိုင်ထံ သွားရောက်ကန့်ကွက်ပါသတဲ့ဘုရား၊ သာသနာပိုင်က (မင်းသားဆရာတော်သည် အကျင့်သိက္ခာကားကောင်း၏။ သင်း စာမရလို့ ငါဒဏ်ပေးသည်)ဟု မိန့်တော်မူပါသတဲ့ဘုရား။

တောင်ငူ။ ။ စာမရသော်လည်း အကျင့်သိက္ခာမပျက်လျှင် သည်းခံတော်မူသင့်ပါသည်ဘုရား။

မောင်းထောင် ။ မဟုတ်ဘူးမင်းသား၊ သင်းကဝိနည်းသိက္ခာကျမ်း အကုန် အရဆောင်ရမည်။ အရမဆောင်လို့ နောက်နောင်မှတ်အောင် ငါက ဒဏ်ပေးတယ်။

တောင်ငူ။ ။ အရှင်ဘုရားက ချက်ချင်း အကုန်ရရမည်ဟုဆိုတာ ချက်ချင်းတော့ ဘယ်မှာရနိုင်မလဲ။ရက် အခွင့်အချိန်ပေးပြီးလို့မှ မရလျှင်သာ အပြစ်ဒဏ်ပေးသင့်ပါတယ်။ ယခု အပြစ်ပေးတာလည်း အတော်ပင်ပန်းနေပြီမို့ သည်းခံတော်မူပါဘုရား။

မောင်းထောင်ဆရာတော်က (နှင့်က ဘာလာစကားများနေသလဲ)ဆိုပြီး ပြောပြောဆိုဆို မင်းသားကို ထွေးခံနှင့် ပစ်ပေါက်ပါသတဲ့ဘုရား။ တောင်ငူစားကလည်း ထွေးခံကိုကောက်ပြီးတော့ ဆရာတော်ကို ပြန်ပေါက်ပါရောတဲ့ဘုရား။ နောက် ဆရာတော်ကထပြီး ခြေနှင့်ကျောက်တော့ တောင်ငူစားက ဖက်ပြီး သတ်ပါရောတဲ့ဘုရား။ ဤသို့ ဆရာတော်နှင့် တောင်ငူစားတို့ ထွေးလုံးနေကြသည်ကို အနီးအနားရှိ တိုက်အုပ် တိုက်ကြပ်များက မဖျန်ဝံ့လို့ ကြည့်နေကြပါသတဲ့ဘုရား။ မဟာဒါန်ဝန်ကို အကြောင်းကြား၍ ရောက်လာဖျန်ဖြေတော့မှ ရပ်စဲပါသတဲ့ဘုရား။

တောင်ငူစားက သူ့ဆရာတော် ဦးတေဇကို မောင်းထောင်တိုက်၌ ဒဏ်ခံရာမှ ပင့်၍ပြန်ပါရောတဲ့ဘုရား။

ဘုရင်။ ။ အင်း တောင်ငူကလည်းတောင်ငူ၊ မောင်းထောင်ကလည်းမောင်းထောင်ပဲကွဲ့၊ သို့သော် သည်ကိစ္စကိုသည်လိုနေလို့ ကြေအေးကုန်ကြမှာမဟုတ်ဘူး။ သာသနာပိုင်ဆရာတော် ဘုရားကို ကန်တော့ဝန်ချရန် တောင်ငူစားကို ခေါ်ဖို့လိုတယ်။ ဤသားတော်က ငါခေါ်ပေမဲ့ သူလာချင်မှလာမယ်၊ သို့အတွက် ရန်ကုန်မြို့ဝန်လုပ်နေတဲ့ သူတို့ နောင်တော် ကျော်ရွေးကို ခေါ်စေမှတော်မယ်။

ဦးပေါ်ဦး။ ။ မှန်ပါ၊ သင့်ရာဝန်ကို စေလွှတ်ရန် ကျွန်တော်မျိုး အမြန်စီမံပါမည်။ တောင်ငူစားကို မောင်ကျော်ရွေးမှနိုင်သည်မှာ အမှန်ပါဘုရား။

(၁၅-ရက်အတွင်း ရန်ကုန်မှ ဝန်ကြီးဦးကျော်ရွေး ခြေတော်ရင်းသို့ ရောက်လာသည်)

ဘုရင်။ ။ ဟဲ့ ကျော်ရွေး၊ မင်းညီ တောင်ငူစားမောင်ရွှေဥနှင့် သာသနာပိုင်နှင့် အချင်းဖြစ်ပွား ကြတာ မောင်မင်းသိပြီလား။

ရွေး။ ။ မှန်ပါ၊ မောင်ပေါ်ဦးတို့ပြောပြ၍ သိရကြောင်းပါဘုရား။

ဘုရင်။ ။ အဲတာကို အေးနေလို့ မလျော်သောကြောင့် မောင်မင်းညီကို ဆုံးမရန် ငါခေါ်ခြင်း ဖြစ်တယ်၊ သာသနာပိုင်ဆရာတော်ကို ဝန်ချတောင်းပန်မှ တော်မည်။

ရွေး။ ။ မှန်ပါ၊ မောင်ပေါ်ဦးတို့နှင့် ဤကဲ့သို့ပြုလုပ်ရန် စီမံထားကြပါကြောင်းဘုရား။

ဘုရင်။ ။ သည်လိုလုပ်ကွဲ့၊ နန်းတော် ဇေတဝန်ဆောင်တော်သို့ သာသနာပိုင်ဆရာတော် နှင့်တကွ သုဓမ္မာဝင်ဆရာတော်များပါ တောင်ငူစားကပင့်၍ ဆွမ်းကပ်ကန်တော့ဝန် ချရန် မောင်မင်းညီကိုပြောပြပြီး အမြန်စီမံရမည်။

ရွေး။ ။ မှန်ပါ၊ ကြောင့်ကြတော်မူရန်မရှိအောင် ယနေ့ညပင် တောင်ငူစားကိုခေါ်၍ပြောပြပြီး နေရာတကျ ရွက်ဆောင်ပါမည်ဘုရား။

(ထိုနေ့ညနေပင် တောင်ငူစားသည် နောင်တော် ဦးကျော်ရွေးထံသို့ ရောက်လာ၏)။

ရွေး။ ။ လာ-လာ၊ ညီတော်ကို နောင်တော်က တွေ့ချင်နေတာ ကြာလှပြီ။ ကျန်းမာရဲ့နော်-

မင်းသား။ ။ ကျန်းမာပါရဲ့၊ နောင်တော်ကော-

ရွေး။ ။ အင်း။ ညီတော်တို့ပို့သသောမေတ္တာကြောင့် ကျန်းမာကြပါတယ်။ ဟော- အောက်ပြည် ကပါတဲ့ ငါးခု ငါးပိကင်ဆီဆမ်းနှင့် လက်ဖက်ရည်ကလေး သုံးဆောင်ပါအုံး။

မင်းသား။ ။ အမယ်- နောင်တော်ငါးပိကင်က အကောင်းကြီး အဟုတ်ကြီးပါကလား။ တယ်ပြီး ခံတွင်းလိုက်သကိုး။ အောက်ပြည်ကမွန်တွေ ငါးပိရည်သောက်တယ်လို့ ခမည်းတော် ကဆိုတယ်။ သောက်ပေမှာပေါ့။ ယခု ငါးပိကင်တောင် ဤမျှလောက်ကောင်းနေမှ အရည်ဆိုတော့ ပြောဖွယ်မရှိဖြစ်မှာပဲ။

ရွေး။ ။ ဤငါးပိကောင်ကို ဆီနှင့်ကြော်စားလျှင်လည်း ကောင်းသည်။ တစ်မျိုးစီ အရသာ ရှိတာပဲ။

မင်းသား။ ။ နောင်တော်မှာ ဤငါးပိမျိုး ဘယ်လောက် ပါလာတုန်း၊ ညီတော်ဖို့ မျှနိုင်ပါဦးမလား။

ရွေး။ ။ အော်- ညီတော် လျှာလည်လာပြီလား။

မင်းသား။ ။ လျှာလည်ဆို ညီတော်မှာဖြင့် (စားလို့မငြီး- ကနစိုးသိး)ဆိုသလို ဖြစ်နေပါပြီကော။

ရွေး။ ။ ရကောင်းပါကွယ်၊ မျှနိုင်ပါတယ်။ ဟဲ့- ရေနွေးယူခဲ့ကြ၊ ညီတော် ချွေးတွေသုတ်လိုက် ပါဦး။ ဟဲ့- ဟိုအခန်းထဲက (တောင်ငူ)လို့ စာကပ်ထားတဲ့အိုးတွေကို အပြင်ထုတ်ခဲ့ ကြစမ်းဟဲ့။ အဲ-ဟုတ်ပြီ။ ဟောဒါက အခု ညီမောင်သုံးဆောင်တဲ့ ငါးငါးပိကောင်အိုး။

ဟောဒါက စာအုတ်ညင်းသီး ဆားရေစိမ်အိုး၊ ဟောဒါက ထန်းမနိုင်ရပ်ကချက်လုပ် တဲ့ ဆားအိုး၊ ဟောဒါက ပဲခူး ခိုင်းဂနိုင်းရပ်ကလုပ်တဲ့ သောက်တော်ရေအိုးချော။

မင်းသား။ ။ ကျေးဇူးကြီးပါဘိတော့ နောင်တော်၊ ညီတော်ကို ချစ်ရာမည်ပေတယ်။

ရွှေ။ ။ ချစ် မချစ်ကို ဘာပြောစရာလိုသေးလဲ၊ ညီတော်များကို နောင်တော်ငယ်ငယ်က စစ်ကိုင်းအိမ်မှာ ထမ်းပိုးချီလာခဲ့တာကပဲ အကျယ်ချဲ့ပြောစရာမဟုတ်ပါ။

မင်းသား။ ။ ဟုတ်ပါတယ် နောင်တော်၊ ညီတော်ငယ်ငယ်က အင်မတန် တေတယ်။ နောင်တော် က အလိုလည်းလိုက်တယ်၊ မတော်လှသော် ရိုက်ပြီးဆုံးမတာလည်း ခံခဲ့ရတယ်။ ညီတော် တို့က ချစ်ကြောက်ရိုသေပါပဲနောင်တော်။

ရွှေ။ ။ နို့- နေပါအုံးကွဲ့။ နောင်တော်တစ်ခုမေးစမ်းပါရစေ။ ညီတော်နှင့် သာသနာပိုင် ဆရာတော်တို့ အချင်းဖြစ်ပွားကြတယ်ဆို။

မင်းသား။ ။ ဟုတ်ပါတယ် နောင်တော်၊ ညီတော် ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်တဲ့ ဆရာဘုန်းကြီး ဒဏ် ခံရတာ ပင်ပန်းနေသည်ကိုတွေ့ရတော့ စိတ်လိုက်မာန်ပါ ဒေါသအလျောက် မဆီး မတားနိုင် ဖြစ်သွားပါတယ်။ မှားနေပါပြီ နောင်တော်။

ရွှေ။ ။ မှားနေတာ သည်လိုနေလို့ အမှားပျောက်မှာမဟုတ်ဘူး။ ညီတော်သည် ထီးညွန့် နန်းညွန့် အဖအရိုက်အရာခံ မင်းသားတစ်ပါးပေပဲ။ ခမည်းတော်၏ ဘုန်းတော်ဂုဏ် မပျက်စေရန်နှင့် ကြီးလေးသော သံသရာဝဋ်မှလွတ်ရန် မြန်မြန် အမှားပြေပျောက် အမှန်ရောက်အောင် လုပ်မှတော်မည်ကွဲ့။

မင်းသား။ ။ နောင်တော်ကသာ သံသရာဝန်မလေးအောင် စီမံပေးပါတော့၊ ညီတော်နာယူပါမည်။

ရွှေ။ ။ ဒါဖြင့် ဒီလိုလုပ်၊ သာသနာပိုင်နှင့် သုဓမ္မာဆရာတော်များကို နန်းတော် ဇေတဝန် ဆောင်သို့ပင့်၍ ဆွမ်းသင်္ကန်း ကပ်လှူရမည်။ ဤအခါ ညီတော်က သာသနာပိုင် ဆရာတော်ကို ကန်တော့ဝန်ချပါလျှင် သံသရာဝဋ် ကင်းလွတ်၍ မင်းသားလည်း လိမ္မာသော ပညာရှိအဖြစ် နိဝါတမင်္ဂလာနှင့် ပြည့်စုံရော၊ ခမည်းတော် မယ်တော်တို့ လည်း စိတ်တော်ချမ်းမြေ့ကြရောပေါ့။

မင်းသား။ ။ နောင်တော် စိမံတာကတော့ဟုတ်ပါရဲ့၊ ညီတော်မှာ ငွေတော်မရှိပါကလားနောင်တော်။

ရွှေ။ ။ ဒါတွေကို ပူစရာမဟုတ်ပါဘူးကွဲ့၊ ရွှေတိုက်တော်ကထုတ်ပေးရန် နောင်တော်စီမံ မည်။ မစိုးရိမ်နှင့်၊ အေးအေးသာနေပါတော့။

မင်းသား။ ။ ကောင်းပါပြီနောင်တော်၊ မြန်မြန်သာ စီမံပါတော့နော်။

ဝါခေါင်လဆန်း ၅-ရက်နေ့၌ ဇေတဝန်ဆောင်သို့ သာသနာပိုင်နှင့်တကွ ဆရာတော်များ ကြွရောက်လာကြရာ အတွင်းဝန် ဦးပေါ်ဦးက ဆီးကြိုပြုစု၏။ နောက် တောင်ငူမြို့စားနှင့် မြို့ဝန် ဦးကျော်ရွှေတို့ အဟူလာ၍ ဆရာတော်များကို ရှိခိုးကြည်ညိုနေကြ၏။ ဆရာတော်များ ဆွမ်းစား ပြီးသောအခါ ရှင်ဘုရင်နှင့် မိဖုရားကြီးတို့ ထွက်တော်မူလာ၏။ အားလုံးသော မင်းညီမင်းသား မောင်းမမိသံ ပရိသတ်တို့က အရှင်နှစ်ပါးကို ကန်တော့ကြ၏။ ထို့နောက် အားလုံးက ဆရာတော် များကို ကန်တော့ကာ ၅-ပါးသီလ ခံယူကြသည်။

ထို့နောက် တောင်ငူမင်းသားက သာသနာပိုင်ဆရာတော်ကို မင်းပရိသတ်အလယ်၌ လျှောက် တင်သည်ကား-

မင်းသား။ ။ ကျေးဇူးတော်ရှင် ဆရာတော်ဘုရား၊ တပည့်တော်သည် မကောင်းသောဒေါသ
၏နောက်ပါဖြစ်၍ စိတ်လိုက်မာန်ပါ အရှင်ဘုရားအား ကာယကံ၊ ဝစီကံ၊
မနောကံတည်းဟူသော ကံ၃-ပါးဖြင့် ပြစ်မှားကျူးလွန်မိသည်။ ထိုမိုက်မှား
ကျူးလွန်မိသည့်အပြစ်ကို ချမ်းသာပေးသနားတော်မူရန် တပည့်တော် ဝန်ချ
တောင်းပန်ပါသည်ဘုရား။ သည်းခံတော်မူပါရန် အကြိမ်ကြိမ် ဝန်ချတောင်း
ပန်ပါကြောင်း။

မောင်းထောင်။ ။ အင်း- သာဓု၊ သာဓု၊ သာဓု။ ငါသည်ခံ၏။ မင်းသားချည်းမှားသည်မဟုတ်။
ငါလည်းမှားလေသည်။ မင်းသားလည်းပုထုဇဉ်၊ ငါလည်းပုထုဇဉ်ဖြစ်ခဲ့၏။
ပုထုဇဉ်ဂတိကို လိုက်စားမိသည့်အတွက် ဖြစ်ကြသောကြောင့် မှားကြချေပြီ။
ပုထုဇဉ်ပင်ဖြစ်သော်လည်း ငါက သာဓုမှားချေသည်။ မြတ်စွာဘုရား၏
အရေတော်ကို ဝတ်ဆင်မြန်းလျက် မဟာသံဃရာဇာအမည်ကို ရရှိသဖြင့်
သည်းမခံနိုင်ဘဲ သာသနာပိုင်ဂုဏ် မှူးယစ်သောကြောင့် ဒေါသဂတိသို့ လိုက်
စားမိသဖြင့် ဖြစ်ရချေသည်။ သို့အတွက် မင်းသားလည်း ငါ့အပေါ်၌ အမျက်
မထားလေနှင့်၊ သည်းခံလေ။

သာသနာပိုင် မောင်းထောင်ဆရာတော်က ဤသို့မိန့်တော်မူရာတွင် အားလုံးက သာဓုခေါ်ကြ
သည်။ ထို့နောက် ဆရာတော်က ဆက်လက်မိန့်တော်မူသည်ကား-

မောင်းထောင်။ ။ မင်းသားကို ဥပမာတစ်ခုပြောရအုံးမယ်။ မဟော်သဓာဇာတ်တော်၌ စူဠနိမင်း
သည် မဟော်သဓာကို သတ်ပစ်ရန် ဒေါသအမျက်ထားပြီးလျှင် ကြံစည်လျက်
ရှိနေသည်။ မဟာဥပကာရီ ဥမင်လိုဏ်ခေါင်းအတွင်းသို့ကျရောက်မှ နောက်
နောက်က ပျက်စီးအောင်ကြံခဲ့သော ဒေါသအမျက်ကြီးတွေ တစ်ခါတည်းပျောက်
ကွယ်၍ တစ်ယောက်နှင့်တစ်ယောက် အသက်ချင်းလဲကြ၍ ချစ်ကြည်ကြသော
အဖြစ်သို့ ရောက်လေသည်။ ဤသို့လျှင် ဤယနေ့ ဤနန်းတော် ဇေတဝန်
ဆောင်သည် ဥပကာရီ ဥမင်လိုဏ်ခေါင်းတို့ကို စွန့်ပစ်ပယ်ဖျောက်ပြီး အသက်
ချင်းလဲကြသကဲ့သို့ ရှေ့ကို အသက်ရှည်သမျှကာလပတ်လုံး မေတ္တာစိတ်
မပျက်ကြရအောင်သာ သတိပြုကြရန်ဖြစ်တော့သည်ကို အသင်မင်းသား မှတ်ယူ
လော့။

ဤတွင် မင်းပရိသတ်တို့က ထပ်မံ သာဓုခေါ်ကြပြန်သည်။ တောင်ငူမင်းသားကလည်း ဦးချ
လျက် အလှူတော် သင်္ကန်းများကို ကိုယ်တိုင် ရိုသေစွာ ဆရာတော်များအား ကပ်လှူလေသည်။
နန်းတော်မှ ဘုန်းတော်ကြီးများ သက်တော်မူချိန်တွင် တောင်ငူမင်းသည် သာသနာပိုင်ဆရာတော်
၏ ဖိနပ်တော်ကိုကိုင်လျက် တံခါးနီတိုင်အထိပို့ကာ ဖိနပ်တော်ကိုခင်းပေးပြီးမှ နန်းတော်သို့ ပြန်
ဝင်၏။

မင်းတရားကြီးနှင့် မိဖုရားကြီးတို့လည်း များစွာ အားရဝမ်းသာရှိကြ၏။ မှူးတော် မတ်တော်၊
သားတော် သမီးတော်များစွာ အားရဝမ်းသာရှိကြ၏။ မှူးတော် မတ်တော်၊ သားတော် သမီးတော်များ
နှင့် အရပ်ရပ် အကျိုးအကြောင်း ရှိသမျှကို ရယ်ရယ်မောမော ကြည်ကြည်လင်လင် ပြောဆိုကြ၏။
သားတော် တောင်ငူမင်းကို ခမည်းတော်နှင့် မယ်တော်တို့က ဆုလာဘ်ချီးမြှင့်သည်မှာ-

- (၁) လွန်းချိတ်ပုဆိုး- ၅ထည်
- (၂) ဆပ်သွားဖူးခေါင်းပေါင်း- ၅ထည်
- (၃) ဗလာပုဆိုး- ၁၀
- (၄) ထိုင်မသိမ်း- ၅
- (၅) သားမွေးအင်္ကျီ- ၂
- (၆) ငွေတော်ပိဿာ- ၂၀

တောင်ငူမင်းသားက ရှိခိုးပူဇော်ကာ လက်ခံလေသည်။ ခမည်းတော်နှင့် မယ်တော်တို့ အတွင်းတော်သို့ဝင်သွားပြီးနောက် တောင်ငူမင်းသားက ဝန်မင်းဦးကျော်ရွေးသို့ ကျေးဇူးတင်စကား ပြော၏။

မင်းသား။ ။ ယနေ့ဖြင့် မြွေများ အရေဟောင်းကို စွန့်ပစ်သကဲ့သို့ စိတ်၏ကြည်လင်သန်ရှင်းခြင်း သို့ ရောက်ရလေပြီ။ နောင်တော်၏ ကျေးဇူးပါပေပဲ။ မှားကြောင်း ဝန်ချ ကန်တော့ သည့်အတွက် ဒိဋ္ဌဓမ္မဆိုသလို ဆုတော် လာဘ်တော်များလည်း ရရှိပေသည်။

ရွေး။ ။ အေးချမ်းဆို ညီတော်အတွက်သာ မဟုတ်။ ခမည်းတော်တို့လည်း စိတ်ချမ်းသာ၊ သာသနာပိုင်နှင့် သုဓမ္မာဆရာတော်များ စိတ်ချမ်းသာ၊ မှူးတော် မတ်တော်၊ ညီတော် နှင့် နှမတော်များလည်း စိတ်ချမ်းသာတော်မူကြသဖြင့် များစွာအကျိုးရှိလေတယ် ညီမောင်။

မင်းသား။ ။ သာသနာပိုင်ကြီး ဟောကြားချက်များကလည်း အင်မတန်မှ မှတ်သားနည်းယူစရာပေ ပဲ။

ရွေး။ ။ လောကီ လောကုတ္တရာ ကျမ်းဂန်အရပ်ရပ်တို့ ကျေပွန်တော်မူသည့်အတွက် သံဃ ရာဇာတင်မြှောက်ခြင်း ခံရပေကလား။ အကြောင်းရှိတဲ့အခါ ထိုအကြောင်းနှင့်ဆိုင် တဲ့ ပုံပြင် ဥပမာ ဥပမေယျတို့ ဉာဏ်စွမ်းအလျောက် ထွက်ပေါ်လာပေတယ်။

မင်းသား။ ။ တရားဖြစ်စေ၊ စကားဖြစ်စေ အဖိုးတန်မှန်းသိရင် လိုက်နာကျင့်ဆောင်နိုင်မှ မိမိ ကိုယ်တိုင်လည်း တိုးတက်ကောင်းမွန်လာပေမည်။

ရွေး။ ။ မှန်တာပေါ့၊ ပါးစပ်ကဘုရား လက်ကကားရားဆိုရင် ဘာအဓိပ္ပာယ်ရှိမှာလဲ ညီတော်။

မင်းသား။ ။ ဟား-ဟား၊ ဟုတ်ပါပေတယ်နောင်တော်၊ ယနေ့ပွဲဟာ နောင်တော်၏ ကျေးဇူးကြောင့် ပါပဲ။ သို့ဖြစ်၍ ယနေ့ဆုတော်ခံရသည်မှ လွန်းပုဆိုး-၂၊ သားမွေးအင်္ကျီ- ၁၊ ဗလာပုဆိုး- ၅၊ ဆပ်သွားဖူးခေါင်းပေါင်း-၂ ကို နောင်တော်အား ကန်တော့ပါ၏။

ရွေး။ ။ လက်အုပ်ချီပြီးကန်တော့ရင် ပြီးရောပေါ့၊ အလှူပစ္စည်း ပါဖို့မလိုပါဘူး။

မင်းသား။ ။ အခွင့်အခါ ကြုံကြိုက်တုန်းမို့ပါ။

ရွေး။ ။ အင်း- သာဓု၊ သာဓု၊ သာဓု။

(၅) ညောင်ကန် ကလတက်ခေါက်သံ

ဘကြီးတော်ခေါ် စစ်ကိုင်းမင်းက အနုပညာ ဝါသနာပါ၏။ ထို့ကြောင့် သူနန်းစံစဉ် စာဆို တော်ကြီးများ၊ အနုပညာသည်များကို နန်းတော်သို့ဖိတ်ခေါ်၍ စာပေရွတ်ဖတ်ပွဲ၊ သီချင်းဆိုပွဲများ ပြုလုပ်လေ့ရှိသည်။ ရိုးရိုးရုပ်သေးပွဲ၊ အငြိမ့်ပွဲမျိုးမဟုတ်ချေ။ ရင်းနှီးသော တပည့်တပန်း၊ ဧည့်ပရိသတ် များနှင့်အတူ မင်းနှင့်မိဖုရားတို့ အတူဝိုင်းဖွဲ့ပျော်ရွှင်ကြသော မိသားစုပွဲမျိုးဖြစ်သည်။

မင်းနှင့်မိဖုရားတို့ ကိုယ်တော်တိုင်ပင် သလွန်ပေါ်၌မထိုင်ဘဲ ကြမ်းပေါ်တွင် နေရာထိုင်နှင့် စံပယ်တော်မူသည်။ ပညာရှင်တို့က ဝိုင်းအလယ်သို့ထွက်ကာ သီချင်းဆိုခြင်း၊ ကခုန်ခြင်းပြု၍ အရှင်နှစ်ပါးတို့လည်း လက်ခုပ်တီးခြင်း၊ ဝေဖန်မိန့်ကြားခြင်း၌ ပါဝင်လေ့ရှိသည်။

ထိုပွဲမျိုး၌ အများအားဖြင့် ဦးစ(မြဝတီ)က ဦးစီးညွှန်ကြားသူဖြစ်၏။ ဖိုးသူတော်နှင့် လူဦးမင်း စသည်တို့က လူရွှင်တော်သဖွယ်ဖြစ်၏။ အလျဉ်းသင့်သလို ပရိသတ်ထဲမှ မင်းညီမင်းသား အပျိုတော်နှင့် အရပ်သူများလည်း အလိုတော်အလျောက် ပါဝင်အသုံးတော်ခံကြရသည်။

ဘုရင်။ ။ ယနေ့ညအဖို့ ဘာအစီအစဉ်များ ရှိသတုန်း ဆရာစရဲ့။

ဦးစ။ ။ အရှင်ဘုရား အလွန်နှစ်သက်သော ညောင်ကန် ကလတက်ခေါက်သံကို အဓိက အသုံးတော်ခံရန်ရှိပါတယ်။ ဒီအပြင်တော့ နန်းတော်အောက်မှာ အရှင်ဘုရားထူထောင် ထားတဲ့ ရက်ကန်းသည်များက တတ်သရွေ့ မှတ်သရွေ့ ပျော်တော်ဆက်ပါမယ်။ ဇာတ်လိုက်ကြီးများကတော့ ခါတိုင်းလို ဦးမင်းတို့ ဦးလန်းတို့ ဖြစ်ပါတယ်။

ဘုရင်။ ။ ကောင်းပေဗျား။ ညောင်ကန်ကလတက်ကိုဖြင့် နားဆင်လို့ပဲ မတင်းတိမ်နိုင်ဘူး။ ကျုပ်က အဲဒီကဗျာရေးသူ ဆရာတော်ဦးရောက်ကြီးကို နေပြည်တော် ပင့်ချင်တာဗျ။ အခုတော့ ဦးဗုမ်ကြွရောက်လာတယ်။ မိဖုရားကြီးရဲ့ အလိုတော်ကျ ဖြစ်တာပနော်။

မယ်နု။ ။ မောင်တော်ကလည်း ရတနာ ၃-ပါးကို ခွဲခြမ်းပြီး သူ့ဟာ ငါ့ဟာ လုပ်နေရသေးလား။ ဒါထက် ယနေ့ညပွဲမှာ စာစပ်ပြိုင်ပွဲလည်း ပါမယ်ဆို။

ဦးစ။ ။ မှန်လှပါ ပြိုင်ပွဲဝင် ဦးမင်း၊ ဦးတိုးနှင့် ဦးလန်းတို့ ရောက်ရှိနေကြပါပြီ။ ဖိုးသူတော် ဦးမင်း မရောက်သေးလို့ပါဘုရား။

ဘုရင်။ ။ ကျုပ်ကပြောရဦးမယ်။ သူပါမှ ပွဲဖြစ်မှာလားလို့။ တစ်နေ့က ပရိတ်တော်နာပွဲမှာ နန်းမတော်က နောက်ကျလာသဗျ။ ဒီတော့ ဆရာတော်ဦးဗုမ်က (နန်းမတော်ကြီး

ပါမှ အန္တရာယ်ကင်းမှာလား)လို့ မိန့်တော်မူပြီး မဆိုင်းမတွ ပရိတ်ရွတ်ကြတယ်။
ဟဲဟဲ- အဲဒါကိုအကြောင်းပြုပြီး ယခုပင်မောင်းထု၍ ပွဲစေမောင်မင်း။

ဦးစ။ ။ ကိုင်း- ဦးမင်းရေ (ပွဲစေမောင်မင်း)ဆိုတာ လူကြီးမင်းကို မိန့်မှတ်ဟန်ပေပဲ။

ဦးမင်းဆို။ ။ ရွှေပဟိုရ်စည်သံများကိုလ
မကြားရ ကြာချေပြီ။ လေးလရာသီ။

ဦးတိုး။ ။ တစ်ခါလာ ဒီစည်ပဲထုနေတယ်။

မြို့တော်နှင့်ကျေးတော

ဦးလန်း။ ။ ခင်ဗျားကြီးက မသိရင် အသာနေပါ။ ဒီသီချင်းမှာ အဖွင့်အပိတ် အစုံရှိတယ်။ သူက
အဖွင့်ကိုဆိုပြီး ကျုပ်က ပိတ်ရမှာဗျ။ အသာနားထောင်စမ်းပါ။

ဦးမင်း။ ။ တိုင်းဌာနီရယ်လေ
မဟုတ်ကယ်ပါပြီလို့
ကြက်သံကို ပဟိုရ်ပြုရတယ်
တောသူရွာမို့။ ။

ဦးစ။ ။ ကောင်းပေဗျာ။ အဲဒါကတော့ မြို့တော်သားက တောရွာကိုရောက်တဲ့အခါ သူ့အမြင်
သူ့သဘောကို ဖော်ပြခြင်းပဗျာ။ တောသားတစ်ဦး နေပြည်တော်ရောက်လာတော့
လည်း တစ်မျိုးမြင်တတ်ပါတယ်။ အဲဒါကို ဆရာလန်းက ပညာစွမ်းပြပါလိမ့်မယ်။

ဦးလန်း။ ။ တို့တောရွာ
ပြောစရာအချိန်ဆောင်ရမှာဖြင့်
အိမ်ခေါင်အိပ်တန်းက
ချိပ်ပန်းတောင်ပံပွေလို့
ညောင်ကန်တွေ ချိုလှယ်တွန်မှဖြင့်
အရွယ်မွန် သူငယ်အိပ်ချိန်ပ
အတိတ်နာရီ မှန်လိုက်တာက
ကြက်သံအကြား။
နားမချို၊ ခုများမှာ ရွှေပဟိုရ်တဲ့
နေညိုလျှင် ဒေါင်စိုင်းအောင်
နောင်ဒိုင်းတဒူဒူနှင့်
ဆူလေသည် ဘယ့်နှယ်မြို့ရယ်လို့
ရှင်ဘုရင်လူမော်တို့ရယ်
မင်းမို့စံစား။ ။

ဘုရင်။ ။ ရှင်ဘုရင်လူမော်တို့ရယ်တဲ့၊ နောင်ဒိုင်းတဒူဒူနှင့် တယ်ဆူတဲ့မြို့တဲ့။

မယ်န။ ။ ဟုတ်သားကလား၊ နှမတော်တို့လည်း တောသူလို့ဆိုဆို၊ တစ်ခါတစ်ရံ အဲဒီနောင်ဒိုင်း
သံကြားရင် လန့်ဖျပ်သွားတယ်။

ဘုရင်။ ။ နှမတော် တောသူကြီးက တောသားများကို ရှင်းပြလိုက်ပါ။ ရှင်ဘုရင်ကလူမော်
မဟုတ်ပါဘူး။ အင်္ဂလိပ်ကို စစ်ရှုံးလို့ စိတ်ညစ်နေတယ်လို့ ပြောပြလိုက်ပါဘိ။

ဦးစ။ ။ ဟော- ဖိုးသူတော်ကြီး ကြွချီလာပါပြီဘုရား။
 ဘုရင်။ ။ ဖိုးသူတော်က ကြပ်တစ်လုံးနှင့် ညောင်ပင်ကုန်းရောက်နေသလားဗျ။
 သူတော်မင်း။ ။ လူပျိုလှည့်သွားရာမှာ အပျိုကဆွဲထားလို့ မနည်းခွာခဲ့ရကြောင်းပါ။
 မယ်နု။ ။ ရှင်တို့ စာစပ်ပွဲ လုပ်ကြမယ်ဆို။
 သူတော်။ ။ ဟဲ- ဟဲ၊ နန်းမတော်ကြီးက တစ်နေ့က သူကွမ်းစားတဲ့အကြောင်း ကျုပ်ရေးတဲ့ကဗျာ
 ကို နှစ်သက်တော်မူပြီး နောက်တစ်ပုဒ် လိုချင်ဟန်တူသဗျ။
 မယ်နု။ ။ ဟင်း- ရှင်တော်တော်ကဲ၊ ဆူတော်မရဘဲ ကွမ်းသွေးတော်လိုချင်သလား။
 သူတော်။ ။ တံတားဦးက ကွမ်းနုဝါ
 ငမြာကဆေး
 ကွမ်းသီးတောင်ငူနှင့်
 ကိုင်းထုံးဖြူ-ပြည်ရှား
 သာဝါးကာထွေး။

စာစပ်ပြိုင်ပွဲ

ဦးစ။ ။ ကိုင်း- ယနေ့ညအဖို့တော့ ပြိုင်ပွဲဝင် ၄-ဦးတို့က နန်းမတော်ကြီးရဲ့ နားကပ်တော်
 အကြောင်းကို လေးချိုးသဖြန် ဖွဲ့ဆိုကြရမဗျ။ အဖုံးအပိတ် ညီညွတ်စေရမယ်။
 ကိုင်း- မောင်မင်းခေါ် ဦးမင်းက စတင် စပ်ဆိုပါဗျာ။
 လူဦးမင်း။ ။ ဆင်တော်ရန် ပန်နားကပ်
 ကျောက်မြတ်ကတဲ့ မခြယ်။
 ဖိုးသူတော်။ ။ သဘောပါမယ်ကယ်နှစ်မှာ
 နတ်ယဇ်သည့်နှယ်။
 ဦးတိုး။ ။ သီလကုတ် ကြောင်ကြိုးသွယ်
 စံပယ်တင်ခြယ်သန်း။
 ဦးလန်း။ ။ ရွှေဥဘာ ရောင်ခြည်ဝှေ့တယ်
 နန်းမေဆင်ပန်း။
 (ပရိသတ်များ လက်ခုပ်ဩဘာသံများ ပြုကြသည်။)
 ဘုရင်။ ။ ကောင်းပေဗျာ- စကားလုံးများက အင်မတန်နူးညံ့ပြီး စာဆိုတော်များက တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး
 ဘယ်သူက ပိုပြီးသိမ်မွေ့နိုင်မလဲဆိုတာ ပြိုင်ပွဲပြုခြင်းပေပဲ။
 မယ်နု။ ။ ဟုတ်ပါပေတယ်ရှင်၊ ကျေးဇူးပါပဲ၊ ဆရာကြီးများရဲ့ သိမ်မွေ့နူးညံ့ခြင်းနှင့် ကိုက်ညီ
 အောင် ကျွန်မကလည်း နုပေဆိုတဲ့ ပိုးထည် ရွှေထည်များ ဆုချရမှာပ။
 (ဩဘာလက်ခုပ်သံများ)
 ဦးပေါ်ဦး။ ။ ဟော- ခုနက ကြားလိုက်မိပါတယ်။ နန်းမတော်ကြီးက (နုပေဆိုတဲ့ ပိုးထည်များ)တဲ့
 ဟုတ်လား။ အပြင်လောကမှာတော့ နန်းမတော်ကြီးက (နု)ဆိုတဲ့စာလုံးကို မသုံးရလို့
 ကောလာဟလဖြစ်နေသဗျ။ (ယေနဘဂဝါတေနပသခါမိ)ကို ဘုန်းကြီးများက
 (တေထွတ်ပသခါမိ)လို့ ပြင်ဆင်ရွတ်ဆိုဟန် ပြောနေကြသဗျ။
 မယ်နု။ ။ အလကားပါရှင်။ ကျွန်မက သာသနာပြုမိဖုရားမို့ ဘုန်းကြီးနှင့်တစ်ဖန်လှည့်ပြီး
 ရန်တိုက်ခြင်းပါ။ အကယ်၍ မှန်ရိုးရှိရင် နေပြည်တော်ရှိ ဆရာတော်ကြီးတွေက ခံနေ

မလား။ မိနုကို နန်းမကပ်စေဘဲ မြိုင်ရပ်ကို နှင်တော်မူကြမှာပ။ အခုတော့ ဆရာ
 တော်များကပဲ (ဒုတိယ ဝိသာခါ)ဆိုတဲ့ ဘွဲ့ထူးနှင်းတာကြောင့် ဝမ်းသာရသရှင့်။
 ဦးပေါ်ဦး။ ။ နန်းမတော်ကြီးက မိမိကိုယ်ကိုနှိမ်ချပြီး နုနုလို့ခေါ်တာဟုတ်ပါရဲ့။ ဒါပေတဲ့ မိနု
 ဆိုပြန်တော့လည်း မုနိလို့ဖြစ်နေပြန်တယ်။ အဲဒါလဲ သတိပြုပေါ့။
 မယ်နု။ ။ ဟင့်- အင်။ မင်းကြီးကလည်း ကျွန်မကို စိတ်ညစ်အောင် လုပ်နေပြန်ပါပြီ။

ရက်ကန်းယိမ်း

ဦးစ။ ။ ကိုင်း- ရက်ကန်းယိမ်းသမကလေးများ ထွက်ချိန်တန်ထင့် (ရက်ကန်းမယ်လေး ၆-
 ယောက် ထွက်လာကြပြီး ဝိုင်းအလယ်၌ တစ်ဦးကသီချင်းဆိုပြီးလျှင် ဂီတသံအလိုက်
 ကကြသည်။)

မယ်တစ်။ ။ ပျိုလေးရက်တဲ့ ရက်ကန်းစင်
 ဘာဆင်လို့မေး
 မေးပါနှင့်အေ
 ပဆစ်အိမ် ကွက်စုံခင်းတယ်
 တင်းထိမ်တဲ့လေး။

မယ်နှစ်။ ။ တောင်ထရုံက ဂျိုးဂျိုးဂျက်ဂျက်
 မြောက်ထရုံက ဂျိုးဂျိုးဂျက်ဂျက်
 အိမ်မြှောင် ရက်ကန်းရက်သလို
 ပုရွက်ဆိန်က မလိမ်တမာ
 ရက်ဖောက်တောင်း၊ ခါးစောင်းတင်လို့သာ
 မဆိုကောင်းဘူး ယောက်ဖရယ်
 ငါကြင်း ကချေသည်။

မယ်သုံး။ ။ ဘုရားရယ်ငုတ်တို
 ရောင်ခြည်လွတ်ခါမှ
 ပုံတော်ဝတ်စို့ မထွေးရယ်။
 အောက်ပြည်ကို လှေတော်ထိုး
 ပိုးဝယ်ခဲ့မယ်။
 အနားမှာတဲ့ စိမ်းနုခြယ်
 အလယ်မှာ သံရောင်ကွက်ကယ်နှင့်
 မထွေးပုံတော်ဝင်လို့ ရက်တော့
 လက်ခတ်သံ ကျွန်းဖိုသာ
 သောင်းတိုင်က ကြားသလေလေ။

ထံတျာတေး

မယ်နု။ ။ ဥမ္မာဒန္တိပျို့ဆရာကြီး ဦးရွန်းက ရွန်းရွန်းဝေအောင် ပျော်တော်ဆက်ပါဦးရှင်။
 ဦးရွန်း။ ။ အဟမ်း အဟမ်း ဘာဆိုရမှန်း မသိပါဘုရား။ ဒရန် ဒရန်နှင့် ထံတျာတေးလို့သာ
 ပါးစပ်ဆိုင်း တီးချင်ပါတော့တယ်။

ဘုရင်။ ။ ဘယ်သူက ပါးစပ်ဆိုင် မတီးရဘူးဆိုလို့လဲ။

ဦးရွှန်း။ ။ ထံတျာတေရှင်
ဒရန် ဒရန် ထံတျာတေးရှင်
ဒလုဒလု ထုံး ဒရန် ဒရန်
တောပင်တောလုံး နဲ့ပါလို့လေ။

ဦးမင်း။ ။ နေပါဦး ဆရာရွှန်းရဲ့၊ ခင်ဗျားဆိုတာက မြန်မာသီချင်းဟုတ်ကဲ့လား၊ ဒလု ဒလု၊
ဒရန် ဒရန်ဆိုတာတွေက ဘာအဓိပ္ပာယ်လဲ။

ဦးသူတော်။ ။ ငါတို့တော့ နားလည်သားပဲ၊ လှည်းသမားက လှည်းကို အပြေးမောင်းရင်း သီချင်း
ဆိုသွားတော့ ဆိုတဲ့သီချင်းသံရော၊ လှည်းဆောင့်သံရော၊ လှည်းအူသံရော တစ်ခါ
တည်းပါသွားတာပဲ။

ဦးစ။ ။ ဖိုးသူတော်ကလည်း အလွဲပြောရန်ကော၊ ဒီသီချင်းက ညောင်ရမ်းခေတ်မှာ လူကြိုက်
များခဲ့တဲ့ ပုစဉ်းတောင်သံကြီး ဖြစ်ပါတယ်။ မိုးခါမှာ ပုစဉ်းတွေ ပလူတွေ ထွက်
တယ်မဟုတ်ပါလား။ အဲသည်တော့ (ထံတျာတေး ဒရန် ဒလု ထုံး)စသော အသံ
များသည် တောအလုံး ပျံ့နှံ့သွားသည်လို့ ဆိုလိုပါတယ်။ ပုစဉ်းသတ္တဝါတို့သည်
ရွှေဘော်တစ်စုတို့နှင့် ပျော်ပါးစွာ ပျံ့ဝဲရာမှ မိုးကောင်းကင်သို့ပျံတက်သော အတောင်
ပံသံများ ဖြစ်ပေတယ်။ မိုးရာသီမှ ကြားရတဲ့ ပုစဉ်းတောင်သံကြီးဆိုတာ အဲဒီ
သီချင်းပေပဲ။

ဦးရွှန်း။ ။ ဒလု ဒလု ဒရန် ဒရန်
ထက်စငယ်ကောင်းကင်
မိုးတည့် မိုးတိမ်ပြင်
စံရွှင်စံရွှင်ပျော်ပါး
ရွှေဘော်တစ်စုများငယ်နှင့်လေး။
သည်မိုး၊ သည်မိုး၊ ဒေဝါ
မိုးတည့် မိုးဒေဝါ
အံ့ကာလေတဖွဲဖွဲ
ရွာလေတသဲသဲ။
ထံတျာတေရှင်
တျာတေ၊ ထံတျာတေဒရန်
တျာတေတျာ။
(လက်ခုပ်သံများ)

ဘုရင်။ ။ ဦးအေးကိုလည်း ပွဲထုတ်ကြပါဦး၊ သူလည်း မဲစာတောင်ခြေအမတ်ကြီးရဲ့ သားကြီး
ဩရသပေပဲ၊ သူက တရားသူကြီးမို့ ဣန္ဒြေတွေ ဘာတွေ လုပ်နေတယ်။ ပျော်ပွဲရွှင်ပွဲ
မှာ ဘာရမလဲ။

ဦးစ။ ။ အဲ ဟုတ်ပေသားကပဲ၊ တရားသူကြီးဆိုပြီး သူများကိုပဲ အဆိုအကခိုင်းနေလို့
အဘယ်မှာ တရားမျှတမှု ရှိနိုင်ပါမည်လဲ။ ဘာသီချင်းဆိုမည်ကို ကြေညာမောင်း
ခတ်ပါရစေ။

ဦးအေး။ ။ ကျွန်တော်မျိုးက မွေးသဖခင်ကြီး လက်ဝဲသုန္ဒရနှင့် လက်ဝဲညာမှာ မယှဉ်သာအောင် ရှိနေပါတယ်။ ကိုယ်ပိုင်စာပေမရှိလို့ ဖခင်ရဲ့ မဲစာတောင်ခြေရတုကို ဆိုရမှာကလည်း အင်မတန်ရှည်လျားပြီး လူတကာ ကြားဖူးပြီးသားဖြစ်နေတယ်။

ဘုရင်။ ။ တရားသူကြီးကတော်ကို လွမ်းချင်းရေးဖူးတယ် မဟုတ်ပါလား။

ဦးအေး။ ။ မှန်လှပါ။ ဇနီးကွယ်လွန်ပြီးစက သူ့ကိုရည်မှန်းပြီး ဝါဆိုကျောင်းကလေးတစ်ဆောင် ဒါနပြုခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီဝါးကျောင်းကလေး ရေစက်ချပြီးတော့ ကျောင်းခါးပန်းမှာ မီးသွေးနဲ့ရေးမိတဲ့ သဖြန်ကလေးကို နေပြည်တော်မှာ လူကြိုက်များခဲ့ပါတယ်။

ပျဉ်မစီ
ဇလီရစ်သန်းနှင့်
ခိုနန်းလိမ်ကျောင်း။
မေမပါ

သဒ္ဓါကို ဉာဏ်ထိန်းလို့
ဆန်စိမ်းကပ္ပိဆွမ်းရယ်နှင့်
သွန်းရေစက်လောင်း။ ။

ဖိုးသူတော်။ ။ ကိုရင်အေးစာက အလွမ်းမင်းသားကြီး ပီသပါပေတယ်။ ဒီသဖြန်ကလေးတစ်ပုဒ်နှင့် တော့ မတင်းတိမ်နိုင်လို့ နောက်တစ်ပုဒ် မင်းသားဟန်ကလေးနှင့် အလွမ်းသယ်ပြပါဦး။

ဦးအေး။ ။ ကျေးဇူးရှင် မွေးသဖခင်ကြီးရေးတဲ့ (မကြင်သာသည်) ကဗျာဆန်းနှင့် လွမ်းရပေတော့ မည်ဗျ။

မတင်သာသည်
ယင်းမာပျဉ်ဖြူ
အပင်ငယ်ပျပ်သည်
ဇလပ်ဖြူကို
ချူလို့ပစ်ရတော့မည်လား။

* * *

မကြင်သာသည်
မင့်မှာသူနှင့်
အယူငယ်ကမ်းလို့
မလှမ်းသူကို
မြူလို့ ချစ်ရတော့မည်လား။

* * *

မပန်သာသည်
ရင်းမာခေါင်ရန်း
ဇလပ်ဖြူငယ်
တောင်သူပန်းကို
နှမ်းလို့ ပစ်ရချေတော့မည်။

* * *

မချစ်သာသည်
မောင့်မှာရဟန်း
ကမ္မဝါနှင့် ရွှေစာထမ်းလို့
ကျမ်းနှင့် ဖြစ်ပြန်လေတော့သည်။
(လက်ခုပ်သံတဖြောင်းဖြောင်း)

ဦးစ။ ။ ယခု နောက်ဆုံးတင်ဆက်မည့် ညောင်ကန် ကလတက်သံကို-
ဦးပေါ်ဦး။ ။ နေပါဦးမောင်စရဲ့၊ စောပါသေးတယ်။ မင်းက ဂီတစာပေမှာ အတော်ဆုံးဆိုပြီး
ဘာလို့ ပွဲမထွက်သလဲ။ ဘာကြောင့် အချောင်ခိုနေတာလဲ၊ ပရိသတ်က ပွဲတောင်းနေ
တယ်။ မင်းနှင့် မင်းကြီးကတော်ခင်ဆုံ နှစ်ပါးသွားတာ ကြည့်ချင်ကြသတဲ့။
(ပရိသတ်က ထောက်ခံလက်ခုပ်တီးကြသည်။)

ဘုရင်။ ။ မှန်ပေသည်။ ဦးစနှင့် ခင်ဆုံတို့ ပွဲထွက်စဉ် မင်းကြီးဦးပေါ်ဦးက ပွဲထိန်းလုပ်ပါ။
ဦးစ။ ။ အမိန့်တော်ခြွေလာတော့လည်း မနေသာဘူးပဗျာ။
ခင်ဆုံ။ ။ မနေသာလို့ ထွက်လာရ၊ ဒီအဖိုးကြီးမျက်နှာကို မကြည့်ချင်ပေါင်။
(လက်ခုပ်သံနှင့် လက်ခေါက်မှုတ်သံများ)

ဦးစ။ ။ လဲလဲကြီးညို
ဤရွှေကိုယ် မတည်တဲ့နိုင်ဘူ၊
နွေးရန်အပြု။
မရွှေဆုံ
မယုံမပုံရသည်မို့
သောကတောင်ထု။

ခင်ဆုံ။ ။ ဟိုအနားက ကိုရောင်ပေ
သားတစ်ယောက်အဖေ
ခေါင်းပေါင်းစရှည်
ဟန်နေကကြော့
လူပျိုပုံလာမလုပ်နှင့်
ရွာရှုပ်တယ်တော့။
(လက်ခုပ်သံ ရွှိ မှုတ်သံများ)

ဦးစ။ ။ ချစ်ပါမည်
ဒါလီကွဲသမီး
အဖေမှာ တစ်ကိုယ်တည်းသာပ
ဇနီးရယ် ရှောင်ခွာကွင်း
လင်းတဲ့နောက်မီး။

ခင်ဆုံ။ ။ မဆိုစကောင်း၊ ဆိုစကောင်း
တို့အိမ်တောင်က ညောင်ပင်ခေါင်း
ဆိုကောင်းပါရဲ့ လိပ်နှင့်ဖွတ်
အချိတ်ပုဆိုးဝတ်

(သြဘာလက်ခုပ်သံများ)

ဦးစ။ ။ ဆောင်ကြာအိမ်ကြီးဆီသို့
မောင်လာချိန်နီးပြီမို့
ရွှေကျီးလေညှိပြာ
ဆောင်တော်စွန်းမှာ
ကျွမ်းထိုးလို့သာ။

ခင်ဆုံ။ ။ ရွှေလရယ်သာ
ခပ်ခွာခွာထိုင်ပါလေ
မပိုင်တော့သေး။
အို- သူ့နှယ် ရဲရန်ကော
ဆွဲတော့မလို။

ဦးစ။ ။ အို- မယားရယ်နေ
အမေနှင့် ကွဲရဦးမယ်
ငွေတစ်မူးရယ်နှင့်
သိုက်တူးလေ လိုက်ဦးမယ်။
သိုက်တူးကအပြန်
ပွဲရဲနှင့်ကျွေးပါမိရယ်။

ခင်ဆုံ။ ။ အို- ချဉ်ပေါင်ဟင်းရယ်နှင့်
အပင်းလေလျှိုလှည့်ကွယ်။

ဦးစ။ ။ ညည်းကလည်းပျိုသေး
ငါကလည်းအိုသေး
စိတ်စက်ကယ်လေးသနှင့်
တွေးရဦးမယ်။

ခင်ဆုံ။ ။ အို- ကောင်းလည်း မယ့်ကံ
ဆိုးလည်း မယ့်ကံ
တက်ကစီးဟာမို့
လူကြီးကို ယူမယ်ကြံ။

ညောင်ကန်ကလတက်

ဦးပေါ်ဦး။ ။ ကိုင်း- ဒီနှစ်ပါးသွားကဖြင့် အင်မတန် သင့်မြတ်ပါပေတယ်။ မင်းသားရော
မင်းသမီးရော စာပေအရာမှာ အရေးရော၊ အဆိုရော အစွမ်းထက်မြက် ပြောင်မြောက်
ကြပါပေတယ်။ ယခု ဆရာတော် ဦးရောက်ကြီးရဲ့ ကလတက်ခေါက်သံစာညွှန်ကို
နားသောတ ဆင်ကြရပါတော့မယ်။ ဗုဒ္ဓဘာသာ မြန်မာလူမျိုးတို့ရဲ့ ကလတက်သံ
ကို ဆရာတော် ဦးရောက်ကြီးက နှီးချောဖျာရက်ရင်း စပ်ဆိုသွားရာကို အနီးရှိတပည့်
များက ရေးမှတ်ယူရတဲ့ လက်တန်းစာပေဖြစ်ပါတယ်။ ကလတက်သံကို ကမ္ဘာ

အသံမျိုးစုံနှင့် နှိုင်းယှဉ်ထားပါတယ်။ မင်းဘုရားကြီးကိုယ်တော်တိုင် ဒီစာပေကို ဘာကြောင့်စွဲလမ်းသလဲဆိုတာ နားထောင်ရင်း ထင်ရှားလာပါလိမ့်မယ်။ ဦးမင်းက သိဆိုရာမှာ ဖိုးသူတော်က ပိုပေးပါလိမ့်မယ်။

ဖိုးသူတော်။ ။ ကျွန်တော်တို့ မြန်မာဆိုင်းသံ ဓမ္မသပြေပင်မှ သပြေသီးများ လေခတော့ သမုဒ္ဒရာထဲ ကြွေကျတဲ့အသံများကို ဖမ်းယူတီထွင်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပေတယ်။ အဲဒီအသံများကို စတင် ဖော်ပြပါလိမ့်မယ်။

ဦးမင်း။ ။ မြန်ခွင်တစ်လွှား၊ ဘယ်ဆီများတွင်မှ၊ မကြားဖူး၊ မကြုံဖူး၊ ထူးမြတ်သည့်အသံ၊ မြရောင်လျှံဖိတ်၊ ဓမ္မဒိကျွန်းထိပ်က၊ ကမ္ဘာကျက်သရေ၊ သပြေပင်မြင့်၊ ဝင့်ချင်တိုင်း ဝင့်ကြရော၊ အမြင့်ယူဇနာ၊ တစ်ရာလောက်ကြီး၊ ထိုပင်ကသီးသောခါ၊ မြစ်ကြီးသမုဒ္ဒရာ၊ ကုန်းသာကမ်းထိပ်၊ ငွေရောင်ထပ်ကရောသည်၊ တရစပ်အခါခါ ခရာသံ၊ တံပိုးသံ၊ စောင်းငြင်းသံ၊ လင်းကွင်းသံ၊ ဒုံမင်းသံ၊ စည်ပုတ်သံ၊ တူရိယာသံစုံ၊ ပိုးပုံပြုံးပြုံး၊ ပိုးပလုံဘိုးဘုံ၊ အိုးအုံအိုးအုံ၊ ညှိုးညှိုးညံ့ဆင့်ပြီးလျှင်၊ အမြင့်ယူဇနာ၊ တစ်ရာလောက်မျှ ထိုပင်မက၊ ကျလိုက်သောအသံ။

ဖိုးသူတော်။ ။ ဒုတိယစာပိုဒ်အလိုအားဖြင့် ဂင်္ဂါမြစ်မှာ ရေလွှမ်းမိုးတော့ လှိုင်းတံပိုးကြီးများ တအား ပုတ်ခတ်သံနှင့် နှိုင်းယှဉ်ထားပါတယ်။

ဦးမင်း။ ။ ရောဂနဂင်္ဂါ၊ မဟိန္ဒာဟု၊ ကြီးစွာလွှမ်းမိုး၊ လှိုင်းတံပိုးသည်၊ မိုးယံထက်မြင့်၊ အားကုန် ကြီးလွင့်ပြီးလျှင်၊ အဆင့်ဆင့် အထပ်ထပ်၊ ပေါက်ပက်ခတ် ကမ်းလုံးရိုက်၊ ဝမ်းလုံးလှိုက် တိုက်လုံးနှင့်၊ ကျွန်းလုံးပြန့်၊ မြစ်လုံးမောက်၊ ရေဆိုင်ကိုထွင်းဖောက်၍ ရှေ့နောက် အရပ်ရပ်၊ ဆုတ်တက်ချေ အထပ်ထပ်၊ မျက်ကြောများ ပြတ်ခမန်း၊ ရွှသူများ ပန်းစ လောက်၊ မူးဝေလို့နောက်စရာ၊ ကြောက်မက်ဖွယ်ရေအထု၊ စတုရာသီတိ၊ အောက်မြေ သို့ထိအောင်၊ ဣတောစိ တောလှိုင်းရေမက၊ ကျလိုက်သောအသံ။

ဖိုးသူတော်။ ။ အမြောက်သံ၊ ဗုံးသံများနှင့် ကြောက်ခမန်း ဖွဲ့ဖော်ပြပြန်တယ်။

ဦးမင်း။ ။ ခြိုးခြိုးခြိမ်ခြိမ်အသံ၊ သိုးသိုးသိမ်သိမ်လျှံ၊ နိုးနိုးနိမ်နိမ်ခဲ၊ ဒိုးဒိုးဒိမ်ဒိမ်ညံ၊ အမြောက်သံ၊ ဗုံးသံ၊ တော်သံ၊ ငလျင်သံ၊ ပဲ့တင်သံ၊ ဒီလှိုင်းသံ၊ မင်းဗန္ဓုလေးညှိသံ။

ဖိုးသူတော်။ ။ ကလတက်ကို သံမဏိနှင့်နှိုင်းပြီး ထိပ်ပိတ်ဟုလည်း ခေါ်ပါသည်။

ဦးမင်း။ ။ ဆိုရန်ဆိုခွင့်၊ ဆိုသင့်သမျှ၊ ဆိုလိုက်ရလျှင်၊ ဆိုစကျယ်ပွား၊ နာသူများမှာ၊ နားရွက်မစွင့်၊ နားအုံနှင့်၍၊ ပွင့်မည်ကို ရွံသောကြောင့်၊ မကွန့်စသာ၊ ဋကထာနှင့်၊ ဋီကာမချဲ့၊ မဆိုခဲ့ပြီဟု၊ တကယ့်ကလတက် သဲကလတက် အိုဘယ့် ကလတက်၊ ကြောက်ဖွယ် ကလတက်၊ တံဆိပ်ရကလတက်၊ ကလတက်တကာ့သံမဏိ၊ ကလတက် တကာ့ထိပ်ပိတ်၊ အတိတ်ရကလတက်၊ ကလတက်တကာ့ သေးသေးတင်၊ ကလတက်တကာ့ ရှင်ဘုရင်။

ဖိုးသူတော်။ ။ တောင်တွင်မြင်းမိုရ် ကလတက်တွင် နိန္ဒာ(ဝါ)ညောင်ကန်ဟု ဆိုဖွယ်ရှိပါသည်။

ဦးမင်း။ ။ တောင်တွင်လည်းမြင်းမိုရ်၊ စည်တွင်လည်းပဟိုရ်၊ အချိုတွင်ထန်းလျက်၊ အထက်တွင် လည်းစိတ်စောင်း၊ မောင်းတွင်လည်းနရီ၊ အနီတွင် ဟသံပဒါ၊ အငန်တွင်ဆား၊

အပါးတွင်လည်းစက္ကူ၊ အပူတွင် ငရဲမီး၊ ကိုယ်ကြီးတွင် အသူရိန်၊ ဒေဝိန်တွင် သိကြား၊ ပတ္တမြားတွင် ဇောတိရ၊ အမြတ်တွင် နိဗ္ဗာန်၊ အသံတွင် မိုးကြိုး၊ အခိုးတွင် နဂါး၊ အသားတွင် ဝက်၊ အသီးတွင် သရက်၊ ကလတက်တွင် နိဗ္ဗာန်။

ဖိုးသူတော်။ ။ ကလတက်ခေါက်သံသည် ပညတ်နှင့် ပရမတ်သမားတို့အတွက် မဆန်းချေ။ သို့သော် မြန်မာပြည်သူပြည်သားတို့အတွက် မိရိုးဖလာ ဤအသံကား အဓိပ္ပာယ် အမျိုးမျိုးနှင့်ပြည့်စုံသော စည်းရုံးရေးလက်နက်ကြီး မဟုတ်ပါလော။

ဦးမင်း။ ။ လူ့ပြည်မှာလည်း ဘက်မရ၊ ခုဆို၍ ပြခဲ့သည်။ ဂုဏ်ဝိသိဋ္ဌ အတိတ်နာမ၊ ဝိသေသ ဖြင့်၊ နိဗ္ဗာဒမည်သီး၊ တို့ကလတက်ကြီးသည်၊ အရပ်နီးအရပ်ဝေး၊ ကျေးနယ်တစ် ခွင်၊ လူရှင်တို့နား၊ ထက်ဝန်းကျင် ကြားကြလျှင်၊ ဘုရားပုထိုး၊ ရှိခိုးပူဇော်၊ ပူးမြော် ကြသံ၊ တညံညံနှင့် စာအံသူများ၊ သွားကြသူတစ်တန်၊ ပြန်ကြသူတစ်သွယ်၊ လုပ်ဖွယ်ဆောင်မှု၊ ပြုကြသူဗလရှုပ်၊ လယ်လုပ်တောင်သူ၊ မိလက္ခူတို့ကလည်း၊ အူတူသောသော၊ စောစောမိုးသောက်၊ နိဗ္ဗာဒခေါက်ကပြီဟု၊ သူ့နောက်ငါမကျ၊ ကြွက်ကြွက်ဆူ ထကြသည်၊ နိဗ္ဗာဒကျေးဇူး၊ ဂုဏ်အထူးကို ချီးကျူးအသင့်၊ ဋီကာနှင့် ဖွင့်ရလျှင် ရေမြင့်တုံ ကြာမြင့်တုံ၊ ဆိုခဲ့သောပုံကဲ့သို့၊ ဉာဏ်ဟုန်နှင့်ကလတက်၊ တစ်ရှိန်တည်းတက်သောအခါ၊ နာရက်သူအများ၊ ကြားဝံ့သူ ရှားမည်ကြောင့်၊ စကားအညွန့်၊ အကျယ်ကွန့်၍ မလွန်စသာ၊ ဇေယျတုမင်္ဂလာနှင့်၊ အဆုံးတိုင်ချီး။ တိုင်းသိင်္ဂါပြည်အဝှမ်းမှာ၊ လွမ်းစရာနယ်တစ်ခို၊ ကြားတည့်သူဆိုရအောင်၊ ရှား ငုတ်တို တိုင်ထောက်နှင့် ခါးစောင်းလောက်မြင့်တင် ခိုင်လိုက်သည့်ထိုစင်မှာ ပဲ့တင်သံ ဟည်းဟည်းနှင့်၊ မြည်လှအောင်တီး။

(၆) ဆရာတော်နှင့် မယ်နု

အင်းဝမြို့ကောင်းစားစဉ်က ဖန်နန်းရှင်ခေါ် ဘကြီးတော်ခေါ် စစ်ကိုင်းမင်းနှင့် မိဖုရားခေါင်မယ်နုတို့က နန်းမြို့တွင်း အုတ်ကျောင်းတော်ကြီးဝယ် တင်ထားကိုးကွယ်သော ဆရာတော်ကား ညောင်ကန်မှ နာမည်ကျော် ဦးဗုဒ္ဓဖြစ်သည်။

ခေတ်အလိုက် ဗန်းစကားနှင့်ဆိုရသော် သူ့ကို ဦးဗုဒ္ဓမခေါ်ဘဲ ဦးဘုဟုဆိုလျှင် သူ့ဝသီနှင့် ကိုက်ညီမည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ဆရာတော်သည် စကားပြောနည်းပါး၏။ အမြဲတမ်း စာဖတ်ခြင်း၊ စာရေးခြင်းကို ပြုနေတတ်၏။ အကြောင်းမဲ့ သူ့ကို ချဉ်းကပ်သူများကို မလိုအပ်သော အနိဋ္ဌာရုံ အနှောင့်အယှက်များဟု ယူဆ၏။ သာသနာပိုင်ကိုလည်းကောင်း၊ ဘုရင်နှင့် မိဖုရားကိုလည်းကောင်း ခပ်ပြတ်ပြတ် ဆက်ဆံ၏။ စကားကို လိုသည်ထက် ပိုမပြောချေ၊ တရားကိုလည်း အပိုမဟောချေ။ ထို့ကြောင့် သူ့ကို အလွန်ဘုကျသော ခွ-ကလန်ဆရာတော်ဟု ယူဆကြောက်ရွံ့ကြ၏။

အမှန်၌ကား အပိုမပါသော သူ့စကားကို ပညာအခြေခံနှင့် နားထောင်တတ်ပါက တရားဟော အဆီအနှစ်ကို အခြေခံအနေနှင့် မှတ်မိအောင် အတိုချုပ် ပြောဟောချက်များဖြစ်သည်ကို တွေ့ရလေသည်။ ဘုလည်းမဟုတ် ခွလည်းမကျ မျိုချလျှင် ရောဂါကျရသော သြသစဆေးစွမ်းကောင်းများသာ ဖြစ်လေသည်။

ကြံ့လိုကျင့်

- ဦးဗုဒ္ဓ၏ဝါဒနှင့်ပတ်သက်၍ ဆောင်ပုဒ်ကလေးတစ်ခုရှိသည်မှာ-
- (၁) ညောင်ကန်ဆရာတော် ဦးဗုဒ္ဓခေါ်၊ ထုတ်ဖော်မိန့်ခဲ့ရာ-
- (၂) လူနတ်ဗြဟ္မာ၊ ကဲ့ရဲ့မှာ၊ ဆိတ်စာမကြောက်ရာ-
- (၃) ဘုရားကဲ့ရဲ့၊ ကြောက်သကဲ့၊ ရောက်ခဲ့နိဗ္ဗူတာ။

ဤဆောင်ပုဒ်ကား ဗုဒ္ဓဘာသာလောက၌သာမက နိုင်ငံတကာ ပညာရှိလောက၏ ခေတ်အဆက်ဆက် မီးရှူးတိုင်သဖွယ်လည်း ဖြစ်နေလေသည်။

ထို့ပြင် ဦးဗုဒ္ဓကိုယ်တိုင် သုတ္တနိပါတ် ပါဠိတော်မှ ရွေးချယ်ကာ အနက်သမ္မန်ထားသော (ကြံ့ကဲ့သို့ကျင့်ရာ၏)ဟူသော ဂါထာတစ်ပုဒ်လည်း ရှိပေသေးသည်။

မေတ္တံဥပေက္ခံ၊ ကရုဏံဝိမုတ္တံ
အာသေဝမာနော၊ မုဒိတဉ္စကာလေ
သဗ္ဗေနလောကေန၊ အဝိရဇ္ဈမာနော
ဧကောစရေ၊ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပော။

မေတ္တံ။ ။ ချစ်ခြင်းဟုဆိုအပ်သော
ဝိမုတ္တံ။ ။ ဆန့်ကျင်ဘက်မှလွတ်သော အပ္ပပညာကိုလည်းကောင်း၊
ဥပေက္ခံ။ ။ လျစ်လျူရှုတတ်သော ဆန့်ကျင်ဘက်မှလွတ်သော အပ္ပပညာကို
လည်းကောင်း၊

ကရုဏံ။ ။ သနားတတ်သော ဆန့်ကျင်ဘက်မှလွတ်သော အပ္ပပညာကိုလည်းကောင်း၊
မုဒိတဉ္စ။ ။ ဝမ်းမြောက်တတ်သော ဆန့်ကျင်ဘက်မှလွတ်သော အပ္ပပညာကို
လည်းကောင်း၊

ကာလေ။ ။ သင့်တင့်လျောက်ပတ်သောအခါ၌၊
အာသေဝမာနော ။ မှီဝဲသောအား ပွားစေသည်ဖြစ်၍၊
သဗ္ဗေန။ ။ ခပ်သိမ်းသော၊
လောကေန။ ။ လူနှင့်
အဝိရဇ္ဈမာနော ။ မဆန့်ကျင်စေမူ၍၊
ဧကော။ ။ ဝဲယာ ရှေ့နောက်၊ ဖော်မလျှောက်ဘဲ၊ တစ်ယောက်တည်းချည်း။
စရေ။ ။ ကျင့်ရာ၏။
ကိမိဝ။ ။ တစ်ယောက်တည်းသာ ကျင့်စရာဝယ်၊ ပမာသမ္မု၊ အတန္တုကာ၊
ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပော ။ ကြံ့ချိုအတူတည်း (ဝါ) သန်လျက်သွားလို ဦးချိုတစ်ချောင်းရှိသော
ကြံ့နှင့်အတူ။
ဧကော။ ။ ဝဲယာ ရှေ့နောက်၊ ဖော်မလျှောက်ဘဲ၊ တစ်ယောက်တည်းသာ၊
စရေ။ ။ ကျင့်ရာ၏။

မိမိသည် သူတော်သူမြတ်အနေဖြင့် ဗုဒ္ဓတရားတော်ကို ကျင့်သုံးအားထုတ်ရာ၌ လူခပ်သိမ်းတို့
နှင့် မဆန့်ကျင်မူ၍ တစ်ကိုယ်တည်း ကျက်စားလေ့ရှိသော ကြံ့သတ္တဝါကဲ့သို့ အားထုတ်ရာ၏။

မိမိ၏ရည်ညွှန်းချက် စေတသိက်သည်လည်း ထိုကြံ့၌ပါရှိသော တစ်ချောင်းတည်းသော
ဦးချိုကဲ့သို့ အခြားအားထားစရာမရှိဟူ၍ တစ်သမတ်တည်းသာလျှင် စူးစိုက်ကျင့်ကြံရာ၏။

ဦးဗုဒ္ဓသည် စကား၌လည်းကောင်း၊ တရား၌လည်းကောင်း အဟောအငြော နည်းလှ၏။
စာပေပရိယတ္တိ မပြတ်မလပ်ကြည့်ရှုခြင်း၊ ပိုချခြင်း၊ ကျမ်းပြုခြင်း အလုပ်ဖြင့်သာ အချိန်ကုန်၏။
ပေတစ်ချပ်ကို ၃-ကြိမ်ကြည့်မိလျှင် အာဂုံရသည်။ ရဟန်း ၂-ဝါအတွင်း ဝိနည်း ၅-ကျမ်းကို အာဂုံ
ရသည်။ ပိဋကတ် ၃-ပုံကို အာဂုံဆောင်နေသော်လည်း သူများမသိရချေ။

ဆွမ်းစားရာ၌ ဆွမ်းပွဲတစ်ဖက်ရှိသော ဟင်းခွက်များကို လျှပ်ပေါ်ကာ လှမ်းကျော်၍မနှိုက်၊
မိမိဘက်နီးရာ ဟင်းခွက်ကိုသာ ကောင်းဆိုးမရွေးမူ၍ ဘုဉ်းပေးတော်မူ၏။

တစ်ကြိမ်က ညောင်ကန်တွင် ကျောင်းတိုင်ကိုမှီ၍ စာကြည့်စဉ် မိုးရွာပြီး ကျောင်းကို မိုးကြိုး
ပစ်ရာ ဦးဗုဒ္ဓက စာကြည့်မပျက်ချေ။ တိုင်ကိုမှီလျက်ပင်။ ထိုတိုင်လည်း ယခုတိုင်ရှိနေ၏။

ဒုလ္လာရောဂါစွဲကပ်စဉ် နေ့ရောညပါ ကုဋီထဲ၌ နေရသောအခါ ကုဋီနံရံ၌ သင်ပုန်းလုပ်ပေးရသည်။ တပည့်များက သူရေးပြီးစာများကို နေ့တိုင်း ကူးရ ဖျက်ရ၏။ သို့နှင့် ဂါထာ ၄၀၀ ရေးပြီး ခဲ့သည်။ သက်တော် ၅၅-တွင် ကျမ်းပေါင်း(၅၀)ပြုစုနိုင်ခဲ့သည်။ မြန်မာသာသနာဝင်၌ ဗုဒ္ဓအစ (ဗုဒ္ဓ)။ ဗုဒ္ဓအလယ် (ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ)နှင့် ဗုဒ္ဓအဆုံး (ဦးဗုဒ္ဓ)ဟူ၍ ဆိုရိုးရှိခဲ့သည်။

* * *

ထိုဂါထာမှာ ဆရာတော်ဦးဗုဒ္ဓကိုယ်တိုင် အနက်ပြန်ထားခြင်းဖြစ်၍ သူ၏ လေ(ဝါ) စကားပြေအရေးအသားသည် မည်သို့ရှိကြောင်း ခန့်မှန်းနိုင်ကြပေမည်။ ကုန်းဘောင်ခေတ်က သူရေးသော မြန်မာစာသည် ယခုတိုင် ပေါရာဏစကားတစ်လုံးမျှမပါဘဲ ရှင်းလင်းပြတ်သားလျက်ပင် ရှိနေသည်။ အပိုမပါဘဲ တိုတုတ်ချောမွေ့နေ၏။

ဦးဗုဒ္ဓသည် ပရိယတ္တိရေးရာတို့၌သာ ပြည့်စုံသည်မဟုတ်၊ မြန်မာစကားပြေရေးရာ၌လည်း ဇာတ်ကြီးဆယ်ဘွဲ့ကို မြန်မာပြန်ဆိုသူ မင်းဘူးဦးဩဘာသကဲ့သို့ မခက်မခဲ လူတကာနားလည် လွယ်သော အသုံးအနှုန်းတို့နှင့် အလင်္ကာအရာ၌ ကျွမ်းကျင်ကြောင်း ထင်ရှားစေသည်။ မြတ်စွာ ဘုရားကိုယ်တော်တိုင်ပင် မိမိ၏တရားကို လူသူဝေနေယျအပေါင်းတို့ ရှင်းလင်းစွာ နားလည်ရေးကို အဓိကထား၍ ဟောတော်မူလေ့ရှိရာ ဦးဗုဒ္ဓသည်လည်း မသိမ်မွေ့စေကာမူ လိုရာကို ဒိုးဒိုးဒေါက် ဒေါက် ကွက်ကွက်ကွင်းကွင်း သဘောပေါက်စေအောင် မိန့်ဆိုတတ်သည်။

* * *

အင်းဝဘုရင် ဖန်နန်းရှင်က ဦးဗုဒ္ဓကို နေပြည်တော်သို့ ရွေးချယ်ပင့်ဖိတ်ရန် မူလက ရည်ရွယ်ချက်မရှိချေ။ ညောင်ကန်မှ ဆရာတော်ဦးရောက်ကြီးခေါ် ရှင်နရိန္ဒမှာ ကဗျာလင်္ကာရေးသားရာ တွင် အပိုအလိုမရှိဘဲ ပြောင်မြောက်စွာ ရေးသားနိုင်၏။ ထိုခေတ်က ဦးပုညမပေါ်သေးသော်လည်း ထိုဆရာတော်၏ အရေးအသားမှာ ဦးပုညကဲ့သို့ပင် ရွန်းရွန်းဝေနေသည်။ ဘုန်းတော်ကြီးအနေဖြင့် ဖန်နန်းရှင်ထံသို့လည်း မေတ္တာစာများ ရေးဆက်ပေးပို့လေ့ရှိရာ ရှင်ဘုရင်က များစွာလိုလားသဖြင့် မဟာဒါန်ဝန်ကို စေလွှတ်ကာ နေပြည်တော်သို့ ကြွရောက်သီတင်းသုံးရန် ပင့်စေသည်။

သို့ရာတွင် ဆရာတော်ဦးရောက်ကြီးက (ငါတို့နေပြည်တော်မှာ မင်းဆရာနှင့်တူအောင် စာ မတတ်ပါ။ မောင်ပိုးနှင့်တော်သည်။ သူ့ကိုပင့်သွားကြပါ)ဆိုသဖြင့် ဦးရောက်ကြီးအစား ဦးပိုးကို ပင့်ခဲ့ရသည်။ ဦးပိုးမှာ တစ်နှစ်အတွင်း ပျံတော်မူရာတွင် နန်းမတော်မယ်နု၏ အုတ်ကျောင်းကြီး လစ်လပ်သွားသဖြင့် ညောင်ကန်မှ ဦးဗုဒ္ဓကို ပင့်ဖိတ်ခြင်း ဖြစ်လေသည်။

* * *

နန်းမတော်မယ်နုက ဆရာတော်သစ် ရှာနေချိန်၌ တဘောင်တစ်ခုပေါ်လာရာ အမတ်ကြီး ဦးပေါ်ဦးက မိဖုရားကြီးသို့ ရွတ်ဆိုပြသည်။

နေဝင်လို့မိုးချုပ်
ရွှေဘုတ်ကအိ
ပူစိတဲ့လေး။

သာသနာ
ဝါယမာတစ်ဖန်ထုတ်ရန်ပ
ရွှေဘုတ်ရယ် မယ့်ဆံထုံးမှာ
နားလှည့်ပါအုံး။

ထိုတဘောင်ကို မယ်နက များစွာ နှစ်ခြိုက်ကာ ရှည်ရှည်ဝေးဝေး မေးမြန်းမနေတော့ဘဲ ဦးဗုဓ်ကို ချက်ချင်းပင့်ဖိတ်တော့သည်။ ဦးဗုဓ်က သူကြွချင်သောအချိန်၌ လာခဲ့မည်ဆိုကာ တစ်နေ့သ၌ မြင်းမူအထိ တစ်ကိုယ်တည်းကြွသွား၏။ ထိုမှ နေပြည်တော်မှ ကြိုဆိုသူတို့နှင့်တွေ့ကာ နန်းတွင်း အုတ်ကျောင်းသို့ ရောက်ရှိလေ၏။

ဦးဗုဓ်နှင့် ပတ်သက်သော ပုံတိုပတ်စတို့က သူ၏သဘောတရားကို ပိုမိုထင်ရှားစေပေသည်။ ညောင်ကန်ကျောင်း၌ ကိုရင်ဝတ်နေစဉ် ဖခင်ဖြစ်သူဦးအိုက ကျောင်းသို့လာရာ ကျောင်းခွေးများ ဝိုင်း၍ဟောင်ကြ ကိုက်ကြ၏။ အခြားသောကိုရင်တို့က ဦးအိုထံလာရောက်ကာ ယုယစွာ ပြုစုကြ သော်လည်း ကိုရင်ဗုဓ်က စာကြည့်မပျက်မူ၍ ကျောင်းပေါ်မှ သူ့ဖခင်ထံ ဆင်း၍ပင် လာမကြည့်ချေ။ ထို့ကြောင့် ဖခင်ဦးအိုက စိတ်နာစွာဖြင့် (မောင်ဗုဓ်ရာ မင်းကမှနေနိုင်တာမဟုတ်ပါဘူး)ဟုဆိုကာ ဖခင်က သားနှင့် နောင်အခါ ဘယ်တော့မျှ မတွေ့တော့ဟုဆို၏။

မှတ်ချက်။ ။ ဦးဗုဓ်မှာ ထိုအချိန်က ကိုရင်ဝတ်နှင့်ပင်ရှိသေးရာ ဒေသနာတော်ကို သူ့ သဘောအရ တစ်ယူသန်ကောက်ယူနေဟန်တူ၏။ (ဖခင်ဦးအိုကို ခွေးဝိုင်းခြင်း ကိုက်ခြင်းမှာ သူ၏ ကမ္မဝါစရသာ ဖြစ်လေသည်။ ထို့ကြောင့် သားဖြစ်သူအနေဖြင့် ထိုဝင့်နာကံနာကို မည်သို့မျှ မကူညီ နိုင်။ ထို့ကြောင့် ထကြည့်လျှင်လည်း အချည်းနှီးပင်)ဟု သဘောပိုက်ဟန်ရှိ၏။ သို့သော် လူမှုရေး လောကဝတ်အနေဖြင့် သူ့အဖို့ အလွန်ပင်ရိုင်းပျာရောက်နေပုံကို သူသတိပြုမိဟန် မတူချေ။ ရိုင်းရာကျလျှင်လည်း ဂရုစိုက်မည်မဟုတ်။ သူ၏ဇာတိသရုပ်ကား ဤသို့သာတည်း။

မယ်တော်ကြီးဒေါ်မွှေးနှင့် ဆက်ဆံရာ၌လည်း အဆင်ပြေလှသည်မဟုတ်ချေ။ အင်းဝအုတ် ကျောင်းသို့ရောက်ပြီး တစ်နှစ်ခန့်အကြာတွင် ညောင်ကန်မှ မိခင်လိုက်လာ၏။ သားဘုန်းကြီးအနား ၌ထိုင်ကာ ဝတ်ချပြီးနောက် ငိုလေတော့သည်။

- ဆရာတော်။ ။ ခင်ဗျားကြီး ဒီမှာလာပြီး ဘာမို့တရုံ့ရုံ့ငိုနေတာလဲ။
- မယ်တော်။ ။ တပည့်တော်မက ဆင်းရဲခဲပြီး သားဘုန်းကြီးရဲ့ ခြေတော်ရင်းကိုလာခဲ့ရာမှာ နှုတ်ဆက်ဖော်မရလို့ ဝမ်းနည်းလှပါတယ်။
- ဆရာတော်။ ။ ဒကာမကြီးရဲ့ ဒီလိုငိုခဲ့ရတဲ့ဘဝတွေ မရေမတွက်နိုင်တော့ဘူး။ ဟေ့- ကပ္ပိယ လာအုံး၊ ငါ့မယ်တော်ကြီးကို သင့်ရာခေါ်သွားပြီး စောင့်ရှောက်ပါ။
- နန်းမတော်မယ်နက မယ်တော်ကြီးအား ငွေ ၅-ပိဿာပေးလိုက်သောအခါ- ဆရာတော်။ ။ ဒကာမကြီး အဲဒီပစ္စည်းတွေနှင့် စားသောက်ပြီး ကုသိုလ်ကောင်းမှုလည်း အားထုတ် ပေတော့။ ကိုင်း- ပြန်တော့၊ စာကြည့်ပျက်တယ်။

ထို့ကြောင့် မယ်တော်ကြီးရွာပြန်သွား၏။ ၂-နှစ်ကြာသောအခါ သားဘုန်းကြီးထံပြန်လာကာ ကျောင်းအနီး တဲငယ်နှင့်နေ၏။ ထိုတဲငယ်ကို မီးလောင်ရာ ခါးဝတ်ထဘီနှင့် တဘက်တစ်ထည်သာ ကျန်တော့ကြောင်း သားဘုန်းကြီးကို ပြောပြ၏။

ဆရာတော်။ ။ သံသရာတစ်လျှောက်လုံး ဒကာမကြီးကို လောင်လာတဲ့မီးများကို ကျုပ်မတားဆီး နိုင်ဘူး။ ကုသိုလ်ကံသာလျှင် အေးငြိမ်းအောင် တားဆီးနိုင်တယ်။

မယ်တော်။ ။ တပည့်တော်မမှာ တစ်သက်တစ်ခါ ဒီအဆင်းရဲမျိုး မတွေ့ကြုံဖူးပါဘုရား။

ဆရာတော်။ ။ ဒကာမကြီး ချမ်းသာချင်ရင် ခင်ဗျားတဘက်ကလေး ကျုပ် လှူထားခဲ့။

မယ်တော်ကြီးသည် တစ်ခုတည်းသာကျန်သော ဒုက္ခသည်၏ ခြံထည်တဘက်ကလေးကို မိမိကျောပြင်မှခွာယူကာ ဆရာတော်သို့ ကပ်လှူလိုက်ရ၏။

ထိုသတင်း နန်းမတော်မယ်နုထံ ရောက်သောအခါ မီးလောင်မေး လာရောက်၏။ အခြား သူများလည်း မယ်တော်ထံ တဖွဲဖွဲ လာရောက်ကူညီကြသဖြင့် ပစ္စည်းဥစ္စာ များပြားရသောဟူ၏။

မှတ်ချက်။ ။ မယ်တော်ကြီးနှင့်ဆက်ဆံရာ၌ တင်းမာဟန်ရှိသော်လည်း (ဒကာမကြီး ငိုခဲ့ ရတဲ့ဘဝတွေ မနည်းတော့ဘူး)(ဒကာမကြီးကို လောင်တဲ့မီးတွေကို ကျုပ် မတားဆီးနိုင်ဘူး)ဟူသော သြဝါဒတို့မှာ ပေါ့ပေါ့ဆဆမနေဘဲ ဗုဒ္ဓဘာသာပီပီ ကိုယ်တိုင် ကိုယ်ဖို့ တရားအားထုတ်ရန် တိုက်တွန်းခြင်းပေတည်း။ မယ်တော်၏ တဘက်ကလေးကို အလှူခံယူပုံမှာလည်း တရားနှင့်တကွ ပညာသားပါလှသော ဦးဗုဓ်၏ ပရိယတ်ဖြစ်တော့သည်။

ဘုရင်နှင့် မိဖုရားတို့က ဆရာတော်ဦးဗုဓ်သို့ အုတ်ကျောင်းကြီး အပ်လှူသောနေ့ကလည်း ခိုးလိုးခုလု အနည်းငယ်ကြုံရသည်။

ဘုရင်နှင့် မိဖုရား အမှူးရှိသော ပရိသတ်က သြကာသရွတ်ဆိုကာ ကန်တော့ခန်းပြီးဆုံးချိန် ၌ ဆရာတော်ဦးဗုဓ်က ဆုမပေးဘဲနေ၏။ အနီးရှိ ကိုယ်တော်က (ကိုဗုဓ်ကတော့ လုပ်ရောမဗျ။ အခုမှစကာရှိသေး၊ ဘာများ အလိုမကျတယ် မပြောတတ်ဘူး)ဟု ညည်းတွား၏။

အတန်ကြာမှ (ရှိခိုးဝတ်ချတယ်ဆိုတာ ကျမ်းဂန်ကတော့ ပဉ္စပတ်ဠိတလို ခေါ်တယ်) ဟု မိန့်တော်မူ၏။ ထိုခြင်း ၅-ပါးပြုရသည်ကို ဆိုလို၏။

ဤတွင် နန်းမတော်မယ်နုက ရှင်ဘုရင်၏တံတောင်ဆစ်အောက်၌ရှိသော ကတ္တီပါခေါင်းအုံး ကြီးကို ဖယ်လိုက်ပြီးမှ ထပ်၍ ကန်တော့ခန်း ရွတ်ဆိုကြရသည်။ ယခုအကြိမ်၌ကား (ပဉ္စပတ်ဠိတဝန္တနာ) အရ လူ၏ခြေ ၂-ဖက်၊ လက် ၂-ဖက်နှင့် ဦးခေါင်း-၁ (ပေါင်း-၅)တို့ကို မြေနှင့် ကြမ်းပြင်၌ တည်စေ၍ ရှင်ဘုရင်ပါ ရှိခိုးကြလေသည်။

သီလပေးပြီး၍ (သြဝါဒပေးတော်မူပါဘုရား)ဟု ဘုရင်ကတင်လျှောက်ရာ ဦးဗုဓ်က (မင်းကျင့် တရားတို့နှင့်အညီကျင့်ပါက ငါတို့က ဆုံးမသြဝါဒပေးရန်မလို။ မင်းနှင့်တူအောင်မကျင့်က ငါနှင့် မဆိုင်။ အဝီစိနှင့်သာဆိုင်သည်)ဟု မိန့်တော်မူ၏။

မိဖုရားခေါင်ကြီး မယ်နုက (တပည့်တော်မသည် ဤအုတ်ကျောင်းကြီးကို ၄၄ ၃-သိန်း အကုန်ခံ ဆောက်လုပ်လှူဒါန်းခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ဖလံခံရွာ၌လည်း တစ်သိန်းတန်ကျောင်းကြီး ဆောက်လုပ်လှူပါသည်။ သို့သော် အလှူဒါန၌ တင်းတိမ်သည်မရှိပါဘူး။ ဒါန၏အကျိုးတရားများကို လည်း ဟောတော်မူစေချင်ပါသည်)ဟု လျှောက်တင်၏။

ထိုအခါ ဆရာတော်က ဖလားတစ်ခုနှင့် ရေခပ်စေသည်။ တစ်ဖန် ထိုရေကို သွန်စေသည်။ (ရှုလော့။ ယခုသွန်ပစ်သောရေသည် လှူရာပါပစ္စည်းနှင့်တူ၏။ ဖလား၌ ကပ်၍ကျန်ရစ်သောရေသည် မိမိအတွက်ရရှိသော ကုသိုလ်နှင့်တူ၏)ဟု မိန့်တော်မူသည်။

နောင်သောအခါ မယ်နုက တောင်ဘီလူးဆရာတော်အား (အလှူဒါနအကျိုးနှင့်ပတ်သက်၍ ဆရာတော်ဦးဗုဒ္ဓက ထိုသို့မိန့်ဆိုပုံမှာ ကျေနပ်ဖွယ်မရှိကြောင်း) လျှောက်တင်ရာ (တကတဲဗျာ။ ငါတို့သာသနာမှာ စာတတ်သူနည်းပါး၍ အင်အားမဲ့နေရာမှာ တောင်ဘက်ကမ်းကဦးဗုဒ္ဓဖြင့် ရှိလေ သေးရဲ့လို့ အားကိုးမိပါတယ်။ သူကလည်း တယ်မျက်နှာလိုက်ကိုး)ဟု မိန့်တော်မူ၏။ ထို့ကြောင့် အများကြီးလှူသူ မယ်နုအတွက် ကုသိုလ်အရနည်းနေသည်မှာ ပြဿနာပင် ဖြစ်နေလေသည်။

* * *

တစ်ကြိမ်က ဆရာတော်ဦးဗုဒ္ဓကို ဆွမ်းကပ်ပြီး မယ်နုက (တပည့်တော်မကို ၅-ပါးသီလပေးပါ ဘုရား)ဟု လျှောက်၏။ ဆရာတော်က (ကိုယ်တိုင်ရွတ်ဆို၍ ဆောက်တည်လေ)ဟု မိန့်တော်မူ၏။

* * *

တစ်ကြိမ်က ကျောင်းတော်သို့ ဖန်နန်းရှင်ရောက်ရှိချိန်တွင် ဆရာတော်က တံမြက်လှည်းနေခိုက် ဖြစ်၏။ မင်းစေတစ်ဦးက ဆရာတော်ထံ ချဉ်းကပ်ကာ ကျောင်းပေါ်ကြွရန် လျှောက်တင်ရာ ဆရာ တော်က (နင်တို့ ရှင်ဘုရင်လာတာကို ငါက အာဂန္တုက ဝတ်ပြုရဦးမှာလား) ဟု ပြန်ပြောသဖြင့် ရှင်ဘုရင်ကပင် ဆရာတော် တံမြက်လှည်းရာသို့ လာရောက် ကန်တော့ရသည်။

ရှင်ဘုရင်က (နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း တရားအတိုချုပ် ဟောတော်မူပါ) ဟု လျှောက်တင်ရာ ဆရာတော်က အောက်ပါ ဂါထာကိုရွတ်ဆိုလေသည်။

“ဟန္တ ဒါန် ဘိက္ခဝေ
အာမန္တရာမိ
ဝေါဝယမော သင်္ခါရာ
အပ္ပမာဒေန သမ္မာဒေထ”

* * *

တစ်ကြိမ်က နန်းတော်၌ ပရိတ်ရွတ်ပွဲရှိရာ ရှင်ဘုရင်နှင့်တကွ ပရိသတ်စုံသော်လည်း နန်းမတော်ကြီး မရောက်သေး၍ ခေတ္တစောင့်ပါရန် အပါးတော်မြဲတစ်ဦးက လျှောက်ရာ ဆရာတော်က (နန်းမတော်ပါမှ အန္တရာယ်ကင်းမှာလား) ဟု မိန့်ဆို၏။

ထို့ကြောင့် ရှင်ဘုရင်က (ကန်တော့ကြပါ) ဆိုကာ နန်းမတော်ကြီးမပါဘဲ ကန်တော့ကြရ လေ၏။

* * *

တစ်ကြိမ်ကလည်း ဆရာတော်ကြီးများကို နန်းတော်သို့ ပင့်ရာ ဦးဗုဒ္ဓက မကြွလာသဖြင့် (အရှင်ဘုရားမပါလျှင်မပြီးပါ။ အရှင်ဘုရားကို ပဓာနထား၍ ပင့်ပါသည်။ တပည့်တော်တို့ကို ငဲ့ညှာ ၍ တစ်ကြိမ်တစ်ခါ ကြွတော်မူပါ) ဟု မဟာဒါန်ဝန်က ပင့်လာ၏။

ထို့ကြောင့် နန်းတော်သို့ ဆရာတော်လိုက်ပါခဲ့ရာ ရှင်ဘုရင်ကို မမြင်သဖြင့် (မင်းတို့ ရှင် ဘုရင်ကဘယ်မှာတုန်း)ဟု မေး၏။ ထွက်တော်မူမလာသေးကြောင်းလျှောက်တင်ရာ (မင်းတို့ရှင်ဘုရင် ထွက်လာအောင် ဘယ်မှာစောင့်နိုင်မှာလဲ၊ စိတ္တံ စိတ်တဲ့ကွဲ့၊ အဲဒါပဲလို့ ပြောလိုက်ကြ) ဆိုကာ ပြန်ကြွသွားလေသည်။

* * *

တစ်နေ့သ၌ ဆရာတော်ထံ သွားကြရန် နန်းမတော်မယ်နုက ရှင်ဘုရင်ကို ဆွဲဆောင်၏။
ဘုရင်။ ။ ကျောင်းသွားရတာ ဆရာတော်က စကားလည်းမပြော၊ တရားလည်းရှည်ရှည်မဟော
ခြောက်ကပ်ကပ်ကြီးရှိလှတယ် နှမတော်။

မယ်နု။ ။ စိတ်ချပါမောင်တော်။ ယနေ့ ဆရာတော် စကားပြောအောင် နှမတော် ကြံဆောင်
ပါ့မယ်။ သမီးတော်ကလေးလည်း ခေါ်သွားမယ်။

မယ်သဲခေါ် ဆင်ဖြူမရှင်လောင်း သမီးတော်လေးမှာ ထိုအချိန်က နှစ်နှစ်သမီးအရွယ်တွင်
အလွန်ဆော့တတ်နေချေပြီ။ ဒုန်းကျောင်းတော်သို့ရောက်သော် ဆရာတော်ကို ကြောက်ရွံ့ရမှန်းမသိ။
ဟိုပြေးဒီသွားနှင့် ဘုန်းကြီး၏ ရွှေကလပ်ပေါ်မှ ပေစာများကို ဆွဲယူသည်။

ဆရာတော်။ ။ ဟဲ့- ဟိုအနားကတချောက်ချောက်နဲ့ ဘယ်ကဟာကလေးလဲ။

မယ်နု။ ။ သမီးတော်ကလေးပါဘုရား။

ဆရာတော်။ ။ သမီးတော်ကလေးကဖြင့် တယ်လည်း ကမြင်းသကိုး။

နန်းမတော်ကြီးက အလိုက်သိစွာ သမီးတော်ကလေးကို ခေါ်ယူပွေ့ချီကာ ဘုန်းကြီးကို
ကန်တော့၍ ပြန်ထွက်ကြ၏။ ကျောင်းအောက်သို့ရောက်ရာ ဘုရင်နှင့်မိဖုရား တဝါးဝါး ဝမ်း
မြောက်နေကြ၏။

ဘုရင်။ ။ ဆရာတော်က ငါတို့ကိုသာ စကားမပြောတာ၊ သမီးတော်ကလေးကိုတော့ အပြော
သားပဲ၊ ဟား - ဟား။

မယ်နု။ ။ ဒါကြောင့် သူ့ကို တမင်ခေါ်ခဲ့ရတာပေါ့၊ ကနေ့တော့ ကျောင်းလာရကျိုး နပ်
ပါပေတယ်။

အလားတူ မှတ်ဖွယ်တစ်ရပ်မှာ အမတ်ကြီးဦးပေါ်ဦး ကျောင်းသို့ရောက်စဉ်က ဖြစ်သည်။
ဆရာတော်က ရေကန်အနီး တံမြက်လှည်းနေခိုက်ဖြစ်၍ ထိုနေရာ၌ပင် ဦးဗုဓ်ကို ဝပ်ချအလေး

ပြု၏။ ထိုနောက်

ဦးပေါ်ဦး။ ။ ရေကန်ကြီးကဖြင့် အလွန်ကောင်းပါပေသည်ဘုရား။

ဦးဗုဓ်။ ။ အေး ကောင်းတယ်။

ဦး။ ။ ရေကလည်း အလွန်ကြည်တယ်။

ဦးဗုဓ်။ ။ အေး ကြည်တယ်။

ဦး။ ။ ဤရေကန်ကြီး မည်မျှနက်ပါသနည်းဘုရား။

ဦးဗုဓ်။ ။ ငါမသိဘူး။

ဦး။ ။ ဆရာတော် သီတင်းသုံးတော်မူသော ကျောင်းတိုက်အတွင်းဖြစ်၍ နီးသည့်အတွက်
သိလိမ့်မည်ထင်မှတ်၍ လျှောက်မိပါသည်ဘုရား။

ဗုဓ်။ ။ နီးတိုင်းသိရမည်ဆိုလျှင် သင်၏နှုတ်ခမ်းမွှေး ဘယ်နှပင်ရှိသနည်း။

ဦး။ ။ သတိမထားမိ၍ ဘယ်နှပင်ရှိကြောင်း မသိပါဘုရား။

ဗုဓ်။ ။ သင့်နှုတ်ခမ်းမွှေး ဘယ်နှပင်ရှိသည်ဟု သင်မသိဘဲ ဤရေကန်၏အတိမ်အနက်
ကိုကော ငါသိနိုင်မည်လား။

ဤသို့မိန့်တော်မူလိုက်ရာ စကားတတ်လှသော ပညာရှိအမတ်ကြီးသည် ရှေ့သို့ စကားဆက်၍
မရသဖြင့် ရှိခိုးဦးချကာ ပြန်ခဲ့ရရှာလေသည်။ ဟာသဖြင့် ဘိုးတော်မင်းတရားကြီးကို အနိုင်ယူလေ့ရှိ
သော ဦးပေါ်ဦးသည် ဦးဗုဓ်နှင့်တွေ့ကာမှ နောက်ကောက်ကျလေတော့သည်။

အင်းဝနေပြည်တော်ရှိ ရဟန်းငယ်တို့သည် သီတင်းဝါလကျွတ်၍ စာဝါရပ်နားနေခိုက် ဘုန်းကြီးကျောင်းတိုက်များသို့ လှည့်လည်သွားကြရာ ဦးဗုဒ္ဓ၏အုတ်ကျောင်းသို့ ရောက်လာကြ၏။ စာကြည့်နေသော ဆရာတော်ကို ဦးခိုက်ပြီး ပိပြားစွာထိုင်နေကြရာ ဆရာတော်က(ဘာကိစ္စကြွလာ ကြသလဲ)မေး၏။ (တပည့်တော်များ မရောက်ဖူး၍ အလည်လာကြပါသည်ဘုရား)ဟု လျှောက်ထား လေသော် (အိမ် မရောက်ဖူးရင် မြင်းမိုရ်တောင်အထိသွားကြပါလား။ အလကား အချည်းနှီးအချိန် ကုန်အောင် လှည့်လည်၍ ဖြုန်းနေကြသည်)ဟု မိန့်ဆိုမြည်တမ်းသဖြင့် ကြာရှည်စွာမနေဝံ့ ဦးချကာ ပြန်သွားကြသည်။

အင်းဝမြို့တော်၌ နယုန်လတွင် သုဓမ္မာစာပြန်ပွဲများ ကျင်းပလေ့ရှိ၏။ ထိုစာပြန်ပွဲတွင် နှစ်စဉ် သာယာဝတီမင်းသားကြီး၏ ကျောင်းတိုက်ကချည်း ပထမကျော် ထွက်ပေါ်ခဲ့ရာ အပြိုင်အဆိုင် ဖြစ်သော နန်းမတော်မယ်နှင့် မောင်တော်စလင်းမင်းသားကြီးတို့က အနိုင်ရရန် ကြံစည်ကြ၏။ ကျောင်းထိုင်ဆရာတော်ကိုကပ်၍ သာယာဝတီမင်း၏ကျောင်းမှ ပထမကျော်ကို ဖြားယောင်းခေါ်ယူ ထားကြလေသည်။

စာပြန်ပွဲနီးသောအခါ ယခုနှစ် နန်းမတော်ကျောင်းတိုက်က ပထမကျော် ထွက်ပေါ်လိမ့်မည်ဟု ကျော်ကြားလာ၏။ သာယာဝတီမင်းက စုံစမ်းမေးမြန်းရာ မိမိကျောင်းတိုက်က ပြောင်းရွှေ့သွားသော ပထမကျော်ဟု သိသောအခါ နန်းမတော်မယ်နှင့် စလင်းမင်းသားကြီးကို ပထမကျော်ခိုးသည်ဟု ရှင်ဘုရင်ထံ တရားစွဲလေသည်။ ဖန်နန်းရှင်အဖို့ ညီတော်နှင့် မိဖုရားကြီးတို့ တရားဖြစ်နေသဖြင့် အဆုံးအဖြတ်ခက်လှသောကြောင့် သုဓမ္မာဆရာတော်များလက်သို့ လွှဲအပ်လိုက်လေသည်။

(ငါများတရားရှုံးလျှင် ပထမကျော်ကိုမထား)ဟု သာယာဝတီမင်းက ကြိမ်းဝါး၏။ မယ်နု ကလည်း အာဏာထက်သူဖြစ်၍ သုဓမ္မာဆရာတော်များ မဆုံးဖြတ်ဝံ့ ဖြစ်နေ၏။ သုဓမ္မာ၌ နေ့ဆွမ်း စားပြီးသောအခါ စာကြည့်ကြဦးစို့ဆိုကာ အမှုမစစ်ဘဲ ပြန်ကြွလေ့ရှိကြသည်။

ထိုအခါ ဆရာတော်ဦးဗုဒ္ဓက (ကိုယ်တော်တို့ဟာ နေ့တိုင်းစားပြီး အိပ်နေကြသလား၊ အရေး ကိစ္စရှိမှ စာကြည့်နေလို့ဖြစ်မလား)ဟု ခပ်ဆတ်ဆတ်ဝင်၍ပြောသောအခါ ဆရာတော်ကြီးများက (ဒါဖြင့် ဒီအမှုကို ဆရာတော်ကလေး ဆုံးဖြတ်နိုင်မလား)ဟု မေးမြန်းလေသည်။ ထိုအချိန်က ဦးဗုဒ္ဓ မှာ သက်တော် ၄၃နှစ်သာရှိ၍ ဆရာတော်ကလေးဟု ခေါ်ခြင်းဖြစ်သည်။ (အမှုကိုအပ်ရင် ဆုံးဖြတ် နိုင်သည်)ဟု ဆိုသဖြင့် သူ့အား အမှုအပ်လိုက်ကြ၏။

ဆရာတော်ဦးဗုဒ္ဓကလည်း မနေ့အမြန် အောက်ပါစီရင်ချက်ကို ထုတ်ပြန်ချမှတ်လေသည်။

(၁) ဤအမှုသည် သာယာဝတီမင်း ငခင်နှင့်လည်းမဆိုင်။ နန်းမတော်မိနုနှင့်လည်းမဆိုင်။ မင်းသားကြီး ငအိုနှင့်လည်းမဆိုင်။

ဘုန်းကြီးချင်း တပည့်လက်သားကို ဖြားယောင်းခေါ်ယူသဖြင့် ဝိနည်းတော်အရ စီရင်ရန် ဖြစ်၏။

(နိဘိက္ခဝေ - အညဿပရိသာ) ဟူသော ပုဒ်မအရ ငအိုကျောင်းတိုက်က ဘုန်းကြီးသည် သူတစ်ပါး၏ တပည့်လက်သားကို ဖြားယောင်းခေါ်ယူသဖြင့် ဒုက္ကဋ်အာပတ်သင့်၏။ ဒေသနာ ပြောကြားစေ။ အနားက ဘုန်းကြီးတစ်ပါးက ဒေသနာခံလိုက်စေ။

(၂) ပထမကျော်သည် သူတစ်ပါးဖြားယောင်းရာသို့ ဆန္ဒာဂတိ လိုက်ခြင်းကြောင့် ဤနှစ် ပထမကျော် မပြန်ဆိုရ။ သူ့ရပ်ရွာသို့ ပြန်သွားစေ။

ဤကား ဆရာတော်ဦးဗုဒ္ဓ၏ စီရင်ချက်တည်း။ ရဟန်းရှင်လူ ပရိသတ်တို့ကား လက်ဖျား ခါလျက် ရဲဝံ့တည်ကြည်တော်မူပါပေသည်။ ပညာတော်ကြီးလှပါပေသည်ဟု တအံ့တဩ ချီးကျူး ကြကုန်၏။

အကျယ်ပြန့်ပွားကာ ထီးရောနန်းပါ လောင်ကျွမ်းနိုင်သောကိစ္စကို ဦးဗုဒ္ဓက တစ်မဟုတ်ချင်း ငြိမ်းအေးစေ၏။ အမှုကို ဆိုင်ရာ၌ ပြီးပြတ်စေလျက် မဆိုင်ရာသို့ မည်သူ့ကိုမျှ ဆွဲသွားခွင့်မပြုချေ။ ဤသည်လည်း ဦးဗုဒ္ဓ၏ ဇာတ်သရုပ်ပြပင်ဖြစ်သည်။

တိုင်းသူပြည်သားတို့က ဆရာတော်ဦးဗုဒ္ဓကို သာသနာပိုင် တင်မြှောက်စရာကောင်းသည်ဟု ဆန္ဒရှိကြ၏။ အမတ်တို့က ရှင်ဘုရင်သို့ ထိုအကြောင်းလျှောက်တင်ရာ(ကောင်းပါရဲ့၊ သူ သာသနာ ပိုင်ဖြစ်တော့ ကိစ္စအရပ်ရပ် သူ့ကိုလျှောက်ထားရန် ဘယ်သူတာဝန်ယူမည်လဲ။ ငါတော့ဖြင့် မလျှောက်ထားဝံ့ဘူး)ဟု မိန့်ဆိုသဖြင့် သာသနာပိုင် မတင်ဖြစ်ကြတော့ချေ။ ဦးဗုဒ္ဓထက်ငယ်သော ရှင်ညေယျဓမ္မကို သာသနာပိုင် တင်ကြသည်။

တစ်နေ့တွင် ဦးဗုဒ္ဓက စာချနေဆဲ သာသနာပိုင်က သူ့ထံကြွလာရာ သံဃာငယ်တို့ သင်ဖြူး ခင်းကြ၏။

ဗုဒ္ဓ။ ။ ဘာလုပ်ကြတာတုံး။

ကိုရင်။ ။ သာသနာပိုင်လာလို့ နေရာခင်းပါတယ်။

ဗုဒ္ဓ။ ။ သာသနာပိုင်က ကိုယ့်နေရာကိုယ်နေတာမဟုတ်ဘူး။

(ထိုအသံကိုကြား၍ ဦးညေယျက ကျောင်းပေါ်မတက်တော့ဘဲ လှေကားမှ ပြန်ကြွသွားသည်။ ဦးဗုဒ္ဓကို သူ့ထံကြွရန်စာရေးပင့်လေသည်။)

ဗုဒ္ဓ။ ။ ဦးညေယျက ကျုပ်ကို ဘာကိစ္စခေါ်တာတုံးဗျ။

ယျ။ ။ တခြားအကြောင်းထူးမရှိပါ။ တပည့်တော်မှာ လူငယ်ဖြစ်လျက် သာသနာပြုရသောကြောင့် ချွတ်ချော်တိမ်းပါး အမှားများကိုမြင်တွေ့လျှင် ဆိုဆုံးမတော်မူစေလိုပါတယ်။

ဗုဒ္ဓ။ ။ ကိုယ်စွမ်းလို့ ကိုယ်ဖြစ်တာ ပြောစရာမလိုပါဘူး။

* * *

အုတ်ကျောင်းမှ ရဟန်းငယ်များ ဆေးလိပ်သောက်သည်ကို သာသနာပိုင်က ပိတ်ပင်ရာ (ဆေးလိပ်သောက်တာက သာသနာပိုင် ဘုရားတည်တာလောက် အပြစ်မကြီးပါဘူး) မိန့်ဆို၏။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌ ရဟန်းတို့ အလှူပေးခြင်း၊ ဘုရားတည်ခြင်းမှာ အပြစ်မလွတ်ဟု ဆိုလေသည်။

* * *

တစ်နေ့သ၌ ဂူကြီးတိုက်မှ ရဟန်းငယ်တစ်ပါးလာရောက်ရာ ဆရာတော်က စာကြည့်မြဲကြည့် နေ၍ ပြီးချိန်အထိ စောင့်နေရသည်။

ရဟန်းငယ်။ ။ ဆရာတော် ဦးဗုဒ္ဓ၊ ဦးဗုဒ္ဓနှင့်ကျော်လွန်းလို့ ခြေတော်ရင်းကို လာခဲ့ပါတယ်။ လာတော့လည်း အာဂန္တုကဝတ်မကျေသည်ကို တွေ့ရ၍ အနေခက်ပါတီ။

ဦးဗုဒ္ဓ။ ။ အေး၊ ဟုတ်ပေတယ်၊ ဟုတ်ပေတယ်၊ သည်ဖျာပေါ် ကြွပါဗျား။ ဘာကိစ္စရှိလဲ။

ရဟန်းငယ်။ ။ စာပြန်လို၍ လာပါသည် ဘုရား။

ဦးဗုဒ္ဓ။ ။ ဘယ်စာကို ပြန်လိုပါသလဲ။

ရဟန်းငယ်။ ။ ဓမ္မစကြာပါဠိအနက်။

ဦးဗုဒ္ဓ။ ။ သည် နေရာထိုင်ပေါ် ကြွပြီးပြန်ဆိုတော်မူပါ။ ကြားနာပါရစေ။

(ဆရာတော်ညွှန်ကြားသည့်အတိုင်း နေထိုင်ပြီးနောက် ကြည်လင်ပြတ်သားစွာ ပြန်ဆိုလေသည်။)

ဦးဗုဒ္ဓ။ ။ သာဓုပါ။ အလွန်ဝမ်းမြောက်ပါသည်။ သင်္ကန်းဝတ်စုံ ဆုချလိုပါသည်။ (မောင်းထောင်ခွက်နှင့် သင်္ကန်းထည့်၍ ပေးအပ်သည်) ဤသင်္ကန်းကို ဝတ်ရုံပါ။ တရားတော်ကိုဆောင်သော ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်၍ ပူဇော်ချီးမြှင့်ပါသည်။

ဤတွင် အခြား ရှင်လူပရိသတ်တို့အပေါ် အနိုင်ယူလေ့ရှိသောဦးဗုဒ္ဓသည် ဓမ္မစကြာရွတ်ဆိုသော ရဟန်းငယ်နှင့် တွေ့သောအခါ ကောင်းမွန်လေးစားစွာ ဆက်ဆံသည်ကို တွေ့ရ၏။ အမှန်မှာ ဦးဗုဒ္ဓသည် တရားတော်ကို လေးစားခြင်းဖြစ်လျက် သူ၏ဝတ္တရားမပျက် မြင့်တင်ပေးခြင်း ဖြစ်သည်။

* * *

မြင်းဝန်ကျောင်းတိုက်မှ ဆရာတော် ဦးရွှေသီးသည် ဦးဗုဒ္ဓထံ မကြာခဏ စာမေးလာသည်။
ဦးဗုဒ္ဓ။ ။ ရွှေသီး၊ ဤနေရာ၌ ဒီကာကျော်က ဘယ်လိုဖွင့်သနည်း။ (ဦးဗုဒ္ဓက ကျမ်းကြီးတစ်ကျမ်းမေးသည်ကို ဦးရွှေသီးက အားလုံးဖြေနိုင်၏)။

ဦးဗုဒ္ဓ။ ။ ကောင်းပြီရွှေသီး။ ဤနေရာ၌ (မဏိဒီပ)က ဘယ်လိုဖွင့်သေးသနည်း။

ဦးရွှေသီး။ ။ မဏိဒီပကို နှလုံးမသွင်းမိ၍ မဖြေဆိုနိုင်အောင် ရှိပါသည်။

ဦးဗုဒ္ဓ။ ။ ရွှေသီး၊ မဏိဒီပ၌ မောဟကြီးနေ၍ မရွတ်ဆိုနိုင်လျှင် မောင်ဗုဒ္ဓက ရွတ်ပြလိုက်ဦးမယ်ဗျား (ထိုကျမ်း၌ ပါသော ပါဠိအနက်ဆိုင်ရာတို့ကို အာဂုံရွတ်ပြသည်)။ ဆရာတော်ဦးရွှေသီးက ကောင်းစွာ မှတ်ယူပြီး၍ သူ့ကျောင်းသို့ ပြန်ရောက်သောအခါ တပည့်များသို့ ပြောပြပုံမှာ-

ဦးရွှေသီး။ ။ ဆရာတော်ဦးဗုဒ္ဓက ကျုပ်ထက် အသက်ရော သိက္ခာရော လွန်စွာကြီးလှသည် မဟုတ်ပါ။ ပရိသတ်အလယ်မှာ ကျုပ်ကို (ရွှေသီး-ရွှေသီး)ဟု ခေါ်နေသည်ကို ရှေးက ကျုပ်မကျေနပ်မနှစ်သက်ချင်ဘူးဗျ။ ယခု ကျုပ်ကို မဏိဒီပနှင့် စမ်းလိုက်မှပဲ ကျေနပ်နှစ်သက်ကာ ကြည်ညိုလာတော့တယ်။ နောက်နောင်တော့ (ရွှေသီး) မကလို့ (ရွှေသီး)ခေါ်ခေါ် ကျုပ်ကျေနပ်တယ်။ အကြည်ညို မပျက်တော့ဘူးဗျား။

* * *

မုံရွေးဆရာတော် ရှင်အာဒိစ္စရုံသီက ပျို့၊ ကဗျာများ ရေးသဖြင့် ဦးဗုဒ္ဓက (သဘင်သမားကြီး) ဟု ခေါ်တတ်၏။

ဦးဗုဒ္ဓ။ ။ သဘင်ဆရာကြီး။ ယခုဘယ်ဇာတ်ထုပ်များ ခင်းကျင်းကပြနေပါသနည်း။

မုံရွေး။ ။ ကုသဇာတ်၊ ဥတေနဇာတ်များကို မြိုင်မြိုင်ဆိုင်ဆိုင် ခင်းကျင်းနေပါကြောင်း။

ဦးဗုဒ္ဓက ဤသို့နှစ်ပါးဆုံချိန်၌ ရွန်းတတ်သော်လည်း ကွယ်ရာ၌ကား (မုံရွေးဇေတဝန် ဆရာတော် ပိဋကတ်ကျမ်းဂန်နဲ့စပ်ပုံကို ရာဇောဝါဒကျမ်းကိုကြည့်က နောင်လာနောက်သားတို့ သိကြလိမ့်မည်)ဟု ချီးကျူးလေသည်။

* * *

ညောင်ကန်မှ ဆရာတော်ဦးကျီးကို ပြည်မင်းသားကပင့်၍ နေပြည်တော်သို့ ရောက်လာရာ ဦးဗုဒ္ဓ၏ သြဝါဒကား (မောင်ကျီး မင်းကို မင်းသားကပင့်၍ ကိုးကွယ်သဖြင့် မင်းဆရာတော်ဖြစ်ပေ ပြီ။ သို့သော် ဘုရားအလိုတော်အတိုင်းကျင့်မှ ဘုရားသားတော်ဖြစ်မည်။ မင်းလိုလိုက်၍ကျင့်လျှင် မင်း၏သား ဖြစ်လိမ့်မည်)။

* * *

နေပြည်တော်၌ နန်းမတော်မယ်နု၏ နိုင်ငံရေး သြဇာလွှမ်းမိုးမှုကို မလိုသူတို့ ပေါများခဲ့သော်လည်း (ဘုန်းကြီးလောကသည်ကား အလှူအတန်းရက်ရောသော မိဖုရားကြီးကို များစွာနှစ်သက် လက်ခံ ကြသည်) ဟု ထိုခေတ်က အင်းဝရောက် နိုင်ငံခြားသားများကပင် မှတ်တမ်းတင်ခဲ့ကြသည်။ ဘုန်းကြီးများကမူ သူ့အား (ဒုတိယဝိသာခါ) ဟူ၍ပင် ခေါ်ဆိုကြောင်း သိရ၏။

မယ်နုသည် သူ့ဆရာတော်ရင်း ဦးဗုဒ္ဓ၏ ပစ္စည်းလေးပါး ဒါယိကာမကြီးအဖြစ် အဖိုးတန်ပစ္စည်း များ၊ ပဒေသာပင်များမှစ၍ လိုလေသေးမရှိ ထောက်ပံ့၏။ ဆရာတော်မူကား ဘာမျှ သိမှီးခြင်းမရှိဘဲ ရောက်လာသမျှပစ္စည်းတို့ကို ကျောင်းတွင် သံဃာများသို့ အလှည့်ကျဝေပေးသည်။ အလိုရှိသူတို့က ကြိုက်ရာယူသွားလျှင်လည်း ဆရာတော်က မည်သို့မျှ မဆိုချေ။

* * *

နှစ်စဉ် မယ်နုကကျင်းပသော ဘုံကထိန်ပွဲကြီး၌ ဦးဗုဒ္ဓကို တရားဟောရန် တိုက်တွန်းရာ ဆရာတော်က (ဟေတုပစ္စယော) ဟူသော ၂၄-ပစ္စည်းဂါထာကို ရွတ်တော်မူကာ ဆိတ်ဆိတ်နေလျှင် ရှင်ဘုရင်ကလည်း ရေစက်သွန်းချ အမျှဝေရလေတော့သည်။

ထိုအခါ လေးပြင်လေးရပ် ကြွလာတော်မူကြသော ဆရာတော်ကြီးများက (ဦးဗုဒ္ဓကို စာတတ်သည်ဟု ကြည်ညိုလွန်းလှ၍ ဧရာမကျောင်းတော်ကြီးကို လှူဒါန်း၍ ဧရာမ မိဖုရားကြီးက ဧရာမကထိန်ပွဲကြီး ကျင်းပရာမှာ တက်တဲဗျာ၊ ရှားရှားပါးပါး ဟောလိုက်သည့်တရားက ဟေတု ပစ္စယော တဲ့ဗျာ) ဟု ဝိုင်း၍ ပြစ်တင်စကားပြောကြ၏။ ဆရာတော် ဦးဗုဒ္ဓ၏အဖြေကား- (ဧရာမ ကျောင်းတော်ကြီး လှူဒါန်းပြီး ဧရာမ မိဖုရားကြီးက ဧရာမ ကထိန်ပွဲကြီးကျင်းပရာမှာ ဧရာမပဋ္ဌာန်းတရား တော်ကြီးဟောလိုက်တာ ဘယ်သူက ဘာပြောချင်ကြသေးသလဲ) ဟူ၍ဖြစ်ရာ မည်သူမျှ ပြန်လည် မချေပနိုင်ဘဲ ခိုဝိတ်ဆိတ်နေကြရသည်။

* * *

ကထိန်ပွဲအတွင်း သင်္ကန်းဟောင်းကို ဝတ်ရုံသော ကျောင်းနေရဟန်းငယ်ကို ဦးဗုဒ္ဓက မိမိ ရှေ့တော်သို့ခေါ်ယူ၍ (ဤကထိန်အလှူကြီးကို ကိုယ်တော်ကလေးခံယူပါ) ဟု တိုက်တွန်း၏။ ဦးဗုဒ္ဓ ၏နောင်တော် ဆရာတော်ဦးသူက (ကိုယ်တော်ကို ရည်မှန်းစီမံ ခင်းကျင်းထားရာမှာ သာမန်ရဟန်း ငယ်ကလေးကို ကထိန်ခံယူစေလျှင် အလှူရှင် စိတ်ကောင်းနိုင်ပါ့မလား) ဟု မိန့်ရာ ဦးဗုဒ္ဓက (ကိုယ်တော်တို့ ယခုနေတာ ဘုရားသာသနာတော်မှာနေလား၊ မိဖုရားမယ်နု သာသနာတော်မှာ နေ သလား) ဟု ပြန်မေးသဖြင့် မဖြေနိုင်ရှိရသည်။

မင်းနှင့် မိဖုရားတို့ရှေ့၌ပင် ဦးဗုဒ္ဓက ထိုစကားမိန့်ဆိုသော်လည်း မည်သို့မျှ စေတနာပြောင်း လဲ တုန်လှုပ်ခြင်း မရှိချေ။ ဆရာတော်ကလည်း ဟေတုပစ္စယော တရားတော်နှင့်ပင် နိဂုံးချုပ်ခဲ့သည်။

ကထိန်ပွဲ ကျင်းပပြီးစီး၍ ညအခါ တောင်နန်းဆောင်၌ စုရုံးမိကြသောအခါ အပျိုတော်တို့ က တစ်ယောက်တစ်ပေါက် ဝေဖန်ကြ၏။ (တို့မိဖုရားကြီး ကထိန်ကဖြင့် စည်ကားလိုက်တာအေ

မကြံပူးပါဘူး။ ဆရာတော်ကလည်း စိတ်တိုလိုက်တာပါလား။ တို့လိုဖြင့် အခက်သားပဲ၊ သူ့ကျောင်း သွားပေမယ်လို့ စကားလည်းမပြော၊ ဘာမှလည်း မေးဖော်မရဘူးအေး၊ သွားရတာ ခြောက်ကပ်ကပ်ကြီးပါ အေး)။

မိဖုရားကြီး။ ။ ညည်းတို့တော့ ပြောပဲမပြောချင်ပါဘူး။ ညည်းတို့လို စိတ်ဓာတ်မျိုးနှင့်တော့ ငါ တို့ဆရာတော်ကို ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်နိုင်ဖို့ရာ အဝေးကြီး။ ညည်းတို့အသိဉာဏ် တစ်ထွာတစ်မိုက်နဲ့ လူလုပ်လို့ ဖြစ်နိုင်တာမဟုတ်ဘူး။ သေသေချာချာ မှတ်ထား ကြ။ (မနုသတ္တ-ဒုလ္လဘ)ကို ငါတို့ရလိုမို့ သာသနာတော်ကြီးနှင့် တွေ့ကြုံရသော အခိုက်မှာ ငါတို့ဆရာတော်ကို ဂုဏ်ဝန္တပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကို လေးလေးမြတ်မြတ် ကိုးကွယ်ခွင့် ရတာ၊ ဒါမှ လူဖြစ်ကျိုးနပ်တာအေး။ ဒါမှလည်း သေပျော်နေပျော်ရှိတာကို မြဲမြဲ မှတ်ကြအေတို့။

အပျိုတော်။ ။ မှန်ပါသည်ဘုရား၊ အရှင်မိဖုရားကြီးမို့လည်း သည်လို ကိုးကွယ်နိုင်ခြင်းပါ။

* * *

နန်းမတော်မယ်နုအနေဖြင့် ၁၈-နှစ်ကြာမျှ ဖန်နန်းရှင်နှင့်အတူ စိုးစံခဲ့ရာ ယခုတိုင် မြန်မာတို့ အဓိကရ ကိုးကွယ်လျက်ရှိသော ကုသိုလ်တော်များမှာ သူ့လက်ထက်က စတင်ထုလုပ် ပြုစုခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

- (၁) ပုထိုးတော်ကြီး- အမရပူရ
- (၂) နန်းတွင်းအုတ်ကျောင်း- အင်းဝ
- (၃) မဟာသကျသီဟ ရုပ်ပွားတော်- ယခုမန္တလေး
- (၄) ရှင်ဖြူရှင်လှစေတီနှင့် စောင်းတန်း- စစ်ကိုင်း
- (၅) ကြေးချိန် တစ်သိန်း ခေါင်းလောင်း- အမရပူရ
- (၆) အနောက်တိုက်ဘုရားကြီး- ဖလံခုံရွာ
- (၇) မြန်မာဇရပ်- ဗုဒ္ဓဂါယာ

* * *

ကုန်းဘောင်မင်း နန်းတက်သောအခါ အင်းဝမှ အမရပူရသို့ ပြောင်းရွှေ့စံနေတော်မူသည်။ ဆရာတော်ဦးဗုဓ်ကိုလည်း မဟာမြတ်မုနိ အရှေ့ဘက်ရှိ ညောင်ကန်ကျောင်းကြီးသို့ ပင့်ဆောင် ကိုးကွယ်သည်။ ထိုမင်းလက်ထက် တစ်နှစ်အကြာတွင် စကြာမင်းသားနှင့် မိသားစုတို့ ရေချကွပ်မျက် ခဲ့သည်။ သုံးနှစ်အကြာ ၁၂၀၂-တွင် မယ်နုကို နောင်တော်နန်းကျဘုရင်နှင့်အတူ ထားရာမှ ပုန်ကန်ရန် ကြံစည်မှုနှင့် ရေချစီရင်ရန် အမိန့်တော်ရှိသည်။

ထိုအခါ မယ်နုက မြို့ဝန်နှင့် အာဏာသားတို့အား (ငါသည် ဤဘဝ၌ မြင့်မြတ်သောအခြေ အနေသို့ ရောက်ရှိစံစားခဲ့ရပြီး မရေမတွက်နိုင်သော ကောင်းမှုကုသိုလ်များလည်း ပြုစုအားထုတ်ခဲ့ ရပြီ။ သေရမည်ကို တွေးဆပူပန်ခြင်း၊ ကြောက်ရွံ့ခြင်း မရှိလှပါ။ သို့သော် ငါကိုးကွယ်သော ဆရာ ရင်းဖြစ်သော ဦးဗုဓ်ကို နောက်ဆုံး ဖူးမြော်ကန်တော့လိုသည်။ မင်္ဂလာဘုံကျော်တိုက်သို့ ငါသွားရောက်နိုင်ရန် အခွင့်ပေးနိုင်ကြမလား)ဟုမေးရာ မြို့ဝန်ကလည်း ရှေးကကျေးဇူးတော်များကို ထောက်မြော်ကာ အခွင့်ပေးပေးသည်။ ဆရာတော်ထံရောက်အောင် ပို့ဆောင်ပေးကြသည်။

ဆရာတော်ကား စာကြည့်နေခိုက် ဖြစ်သည်။ မယ်နုက ဦးချကာ (ဘုရားတပည့်တော်မ သည် ကုန်းဘောင်မင်း၏ဘုန်း ဖုံးအုပ်လာ၍ သူ၏အာဏာစက်ဖြင့် အဆုံးစီရင်ခြင်း ခံရပါတော့မည်။ ဤနေ့ကား ဆရာတော်ဘုရားကို နောက်ဆုံး ဖူးမြော်ကန်တော့ခြင်း ဖြစ်ကြောင်းပါဘုရား)ဟု လျှောက်တင်၏။

ဆရာတော်သည် စာကြည့်နေရာက မယ်နုရှိရာဘက်သို့ မျက်နှာမူပြီးလျှင် (မိနု သူ့ကြွေးရှိ လျှင် ဆပ်ရလိမ့်မည်)ဟု အမိန့်ရှိတော်မူလိုက်သည်။ ကျောင်းအမမယ်နုလည်း ဆရာတော်ကို ရှိခိုး ဦးချကာ ကျောင်းပေါ်မှ ဆင်းခဲ့၏။

လှေကားမှဆင်းလာရင်း မယ်နုက တော်ပြီ၊ တော်ပြီ။ ငါသေပျော်ပြီ၊ ငါသေဝံ့ပြီ၊ ငါသေရဲ ပြီ၊ ဆရာတော်ဘုရားကို နှစ်ပေါင်းများစွာ ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်ခဲ့ရာ ဘယ်အခါမျှ ငါ့နာမည်ကိုခေါ် ၍ စကားလည်းမပြောဘူး။ တရားလည်းမဟောဘူး။ ဤကဲ့သို့ စာကြည့်ရာကနေ၍ ငါရှိရာဘက်သို့ လှည့်ပြီး ကြည့်ရှုဖူးသည်လည်းမရှိ။ သည်ကနေ့မှပဲ ငါ့ဘက်လှည့်တယ်။ ငါ့နာမည်ကို ခေါ်တော် မူတယ်။ ဟောလိုက်တဲ့တရားကလည်း “(မိနု သူ့ကြွေးရှိလျှင် ဆပ်ရလိမ့်မည်)တဲ့။ တော်ပြီ၊ တော် ပြီ။ သေလမ်းဖြောင့်ပြီ၊ ငါ့ကို ဆရာတော်က သေစရိတ်ပေးလိုက်ပြီ”ဟု ထပ်တလဲလဲပြောကာ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာစွာနှင့် အာဏာသားတို့ခေါ်ဆောင်ရာသို့ မျက်နှာညှိုးငယ်ခြင်းမရှိဘဲ ရဲရဲကြီး လိုက်ပါသွားလေသည်။

ဟေတုတရားတော်

ဗုဒ္ဓတရားတော်ကို တိုတိုတုတ်တုတ်နှင့် သဘောပေါက်စေသော သာဓကများအနက် မယ်နုသည် ဝဂ္ဂိ ၅-ဦးတို့တွင် အငယ်ဆုံးဖြစ်သော ရှင်အဿဇိ၏ (ယေဓမ္မာဟေတုပ္ပဘဝါ) ဂါထာကလေးကိုလည်း သတိရမိသည်။ မိဂဒါဝုန်၌ ဓမ္မစကြာတရားဦးကို ကြားနာပြီးနောက် ရှင်အဿဇိသည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်သို့ ဆွမ်းခံဝင်၏။ ရဟန်းကြီးရှင်သာရိပုတ္တရာနှင့်တွေ့ဆုံသဖြင့် သူ့အားမေးမြန်းသည်မှာ (ငါ့ရှင်၊ သင်၏ မျက်စိစသော ဣန္ဒြေတို့သည် ကြည်လင်ကုန်၏။ အရေအဆင်းလည်း သန့်ရှင်းစင်ကြယ်ကုန်၏။ အသင်သည် အဘယ်သူကိုရည်၍ ရဟန်းပြုသနည်း။ အဘယ်သူသည် သင်၏ ဆရာနည်း၊ အဘယ်သူ၏တရားကို အသင်နှစ်သက်သနည်း)။

ရှင်အဿဇိကဖြေဆိုသည်မှာ ငါ့ရှင်၊ ငါသည်အငယ်သာတည်း၊ ရဟန်းပြု၍ မကြာမြင့်သေး၊ အဘိဓမ္မာကို အကျယ်အားဖြင့် သင့်အားဟောအံ့သောငှာ မတတ်နိုင်။ အကျဉ်းအားဖြင့် သော်ကား အနက်ကို ငါဆိုအံ့-

- ယေ ဓမ္မာ ဟေတုပ္ပဘဝါ
- တေသံ ဟေတုံ-တထာဂတော၊ အာဟ
- တေသဉ္စယော နိရောဓော
- ဧဝံဝါဒိ မဟာသမဏော

(၁) အကြင်တရားတို့သည် အကြောင်းလျှင် အမှန်ရှိကုန်၏၊ (၂) ထိုတရားတို့၏အကြောင်းကို လည်း မြတ်စွာဘုရားသည် ဟောတော်မူ၏၊ (၃) ထိုအကြောင်းတရားတို့၏ ချုပ်ခြင်းသည်ရှိ၏၊ (၄) ထိုချုပ်ခြင်းကိုလည်း မြတ်စွာဘုရားသည် ဟောတော်မူ၏၊ (၅) မြတ်သောငါ၏ဆရာရဟန်းကြီးသည် ဤသို့သော အယူဝါဒရှိ၏။

ရှင်သာရိပုတ္တရာမှာ တရားမှန်ရှာကြံဆဲပရိမိုဇ်ကြီးဖြစ်၍ ရှင်အဿဇိ၏ ညွှန်ကြားချက်ဖြင့် ဗုဒ္ဓဂေါတမထံသို့ရောက်ရှိသွားလေသည်။

မယ်နက ထိုဗုဒ္ဓဝါဒကို အတိုချုပ်ဂါထာကလေးဖြင့် မိမိ၏ဘဝဖြစ်ရပ်ကို ချင့်နှိုင်းသုံးသပ်မိ၏။ မိမိဤသို့ ဖြစ်ရခြင်းကား အဘယ်အကြောင်းကြောင့်နည်း။ သာယာဝတီမင်းနှင့် အင်အားပြိုင်ခဲ့ရာတွင် ယခုအချိန်တွင် သူ့အနိုင်ရသောကြောင့်တည်း။ ဤအကြောင်းတရားတို့၏ ချုပ်ခြင်းကား အဘယ်နည်း။ ချုပ်ခြင်းကား ဤရန်စွန်းရန်စကို သင်ပုန်းချေ ခြင်းတည်း။ ဆရာတော် ဦးဗုဒ္ဓညွှန်ကြားသလို သူ့ကြွေးရှိက မြန်မြန်ဆပ်ကာ ကြွေးမြီကင်းရှင်းသော ဘဝသစ်ထူထောင်ရေး ဖြစ်သည်။

အမရပူရမြို့ထိပ်မှ မဟာမြတ်မုနိဘုရားရှေ့တော်အထိ ရှေးကအုတ်လမ်းတစ်ခု ခမ်းနားဖြောင့်တန်းစွာ ဖောက်လုပ်ထားသည်။ ထိုလမ်းအတိုင်းလှည်းနှင့် မယ်နကို တင်ဆောင်ကာ နန်းတွင်းကြေးတိုက်သို့ ပြန်ပို့သည်။ မယ်နက ဆရာတော်၏တစ်ခွန်းတည်းသော တရားတော်ကို စားမြုံ့ပြန်ကာ ကြာလေ သဘောပေါက်လေ ဝမ်းသာလေဖြစ်နေ၏။

ဪ- ရှေးတုန်းက မြတ်စွာဘုရားကိုယ်တော်တိုင်လည်း ပဋ္ဌာစာရီကို တရားပြစဉ်က ယခုလို တိုတိုနှင့် ရှင်းရှင်းပေပဲ။ (ချစ်သမီး- မသေဖူးသောအိမ်မှ မုန်ညင်းစေ့တစ်ခုတောင်းယူခဲ့ပါ)တဲ့။ ဘုရားကဒါပဲမှာကြားတော်မူသည်။ သို့နှင့် ပဋ္ဌာစာရီလည်းသဘောပေါက်ရာမှ အအေးဓာတ်ရခဲ့သည်။ တရားရေအေး အမြိုက်ဆေးဆိုသည်ကား ဤသို့သော တိုတိုတုတ်တုတ် အဆီအနှစ်ပင်ဖြစ်၏။

ယခု (သူ့ကြွေးရှိလျှင် ဆပ်ရလိမ့်မည်) တရားမှာလည်း ဗုဒ္ဓဘာသာကျင့်ထုံးအစစ်ပင် မဟုတ်ပါလော။ သံသရာ၌ အချင်းချင်း ရန်ငြိုးဖွဲ့ကာ ဘတစ်ပြန် ကျားတစ်ပြန် တိုက်ခိုက် ညှဉ်းဆဲခြင်း၏အကျိုးကျေးဇူးကား အဘယ်နည်း။ ဤရန်စွန်းရန်စ ကြွေးများကို ရှင်းပစ်ရမည်။ ငါသည် ကုန်းဘောင်မင်းကို ရန်ရှာခဲ့သလို သူသည်လည်းငါ့ကို ရန်ပြုချေပြီ။ ငါဘာလုပ်မည်နည်း။ ရန်ကို ရန်ချင်း တုံ့ပြန်သော၊ ငါလိုက်ခဲ့သော လမ်းဟောင်းသည် တရားလမ်းမဟုတ်။

ဆရာတော်က သူ့ကြွေးရှိလျှင် ဆပ်ရလိမ့်မည်မိန့်ဆိုသည်။ ငါ့ကို သူက ပေးရန်ရှိသော ကြွေးကို ပြန်ဆပ်မှ ငါကလည်း ဆပ်နိုင်မည်ဟု သဘောပိုက်သင့်သလော။ ဤသည်လည်း တရားမဟုတ်။ သတ္တဝါတို့မည်သည် သူ့ထိုက်နှင့်သူ့ကံ၊ ငါ့ထိုက်နှင့် ငါ့ကံသာ ဖြစ်သည်။ သူ့အိမ်ကားခိုးခွက် ပန်းကန်များကို သူမဆေးကြောဘဲနေသဖြင့် ငါ့အိမ်၌လည်း ထိုနည်းထားရှိသင့်သလော။ တွယ်ကပ်စရာမဟုတ် တွယ်ကပ်နေပါက ငါ့အိမ်ပင် သန့်ရှင်းစင်ကြယ်မှုကင်းမဲ့နေမည် မဟုတ်ပါလော။

ထို့ကြောင့် ကုန်းဘောင်မင်းက မည်သို့ပြုကျင့်စေကာမူ ငါကား ဆပ်ရန်ရှိသောကြွေးကို အမြန်ဆပ်မည်။ ကြွေးဆပ်ပြီးသူအဖို့ ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးများ လျှောကျကာ ပေါ့ပါးလွတ်လပ်လာသည် မဟုတ်လော။ ထို့အတူ ငါသည် ငါ့အသက်နှင့် ကြွေးဆပ်ကာ ရှင်းလင်းသောဘဝသစ်ကို ယနေ့ပင် ထူထောင်တော့အံ့။

ဆရာတော်ဦးဗုဒ္ဓ၏ စာတစ်ကြောင်း စကားတစ်ခွန်းကား ထိုမျှပင် တာသွားပေသည်။ မယ်နက သူပြုခဲ့သော ကောင်းမှုတို့အတွက် ရေခွက်နှင့်အပြည့် ကုသိုလ်တွေအများကြီးရမည်ဟု မှတ်ထင်ခဲ့သည်။ သို့သော် ဆရာတော်က ထိုရေကသွန်ပြီးနောက် ခွက်၌ ကပ်ကျန်နေသော ရေတစ်စက် နှစ်စက်လောက်သာရလျှင် တော်လှပြီဟု တစ်ချိန်က ဟောခဲ့သည်။ ဟုတ်ပါသည် ယခု

ဆရာတော်၏ စကားတစ်ခွန်းသည် ထိုရေတစ်စက်နှင့်တူပါသည်။ တော်ပါပြီ။ မိမိဝမ်းသာလှပါသည်။ ကျေနပ်လှသည်။

မယ်နုကို ရေချရာအရပ်ကား ဧရာဝတီမြစ်ဆိပ်မဟုတ်ချေ။ တောင်သမန်အင်း၏ အရှေ့ မြောက်ထောင့်၊ မယ်ဘယက်ကုန်းကမ်းစပ်တွင် ရေချခဲ့သည်။ သူနှင့် မောင်တော်ဖန်နန်းရှင်တို့ အကျယ်ချုပ်စံမြန်းရာ နန်းတွင်းအိမ်တော်နှင့် မဝေးလှပါ။ ယခုအခါ ထိုအိမ်တော်နေရာတွင် ဖန်နန်းရှင်၏ သင်္ချိုင်းဂူတော်ရှိနေ၏။ ထိုဂူသည် မယ်နုရေချရာ အရှေ့ဘက်ဆီသို့ မျက်နှာမူလျက် ရေကသိုဏ်းရှုနေဟန် ရှိသည်။

ရေ။ ။ ဧရာဝတီ၊ မြစ်နဒီမှ၊ တစ်လီချိုးဝင်၊ မန်းအောက်ခွင်ဝယ်၊ အပြင်ကျယ်ဟန်၊ တောင်သမန် ကို၊ ထိုးလျှံကာနေ၊ စိမ်းသည့်ရေ။

ရေ။ ။ အနောဒိသ၊ သြဒိသဖြင့်၊ ရှေးကဆရာ၊ ပို့သပါသော၊ မေတ္တာရေ။
ရေ။ ။ စီးကျသွင်သွင်၊ ရေတံခွန်သို့၊ မြတ်ရှင်အာဘော်၊ တရားတော်ပေ၊ ပူဇော်ဦးခိုက်၊ နာယူ ထိုက်သည့်၊ အမြိုက်ရေ။

ရေ။ ။ ဘဝဂယက်၊ လှိုင်းပုတ်ချက်မှ၊ ရုန်းထွက်စွန့်ခွာ၊ မယ်နုလာသော်၊ မေခလာနတ်၊ ပွေ့ယူ အပ်သော၊ အောက်ရပ်ဒိသာ၊ ရေကမ္ဘာ ...။

အပိုင်း ၁၀

ရွှေဘိုမင်း၏ ခုနစ်ထွေဇာတ်

- (၁) ဥယျာဉ်စိုက်တဲ့ မင်းသားကြီး
- (၂) ဟာသကို မြတ်နိုးသူ
- (၃) ဇာတ်လိုက်လည်းသူ၊ လူဆိုးလည်းသူပဲ
- (၄) ရန္တပိုစာချုပ် အလိုမရှိ
- (၅) ပုဂံမင်း၏တက်လမ်း
- (၆) ချစ်သမျှကို စေတီ
- (၇) ဝင်္ဂီနှင့်ကြမ္မာ မလွတ်သာ

(၁) ဥယျာဉ်ခိုက်တဲ့ မင်းသားကြီး

(အမေရိကန် သာသနာပြုမော်လကွန်း၏ 'အင်းဝပြည်မှာ ၂-နှစ်ကြာ' စာအုပ်မှ ကောက်နုတ်ချက်)။

ယနေ့ ကျွန်တော်တို့သံအဖွဲ့ဝင်များ သာယာဝတီမင်းသားထံ သွားရောက်သည်။ သူ့အိမ်တော်မှာ နန်းမြို့ရိုးအပြင်ဘက် တနင်္သာရီတံခါးအနီး မြစ်ကမ်းနဖူးပေါ်၌ တည်ရှိသည်။ အိမ်တော်ပေါက်ဝတွင် ရွက်ထည်မဏ္ဍပ်ကြီးတစ်ခု ဆောက်လုပ်ထားရာ အိမ်ခြံတွင်း လှေကားအထိဖြစ်၏။ မဏ္ဍပ်အတွင်း၌ ကောဇောခင်းထားသည်။ ခုံရှည်များလည်းထားရှိ၍ ကျွန်တော်တို့ ကောင်းစွာထိုင်နိုင်ပေသည်။ ထိုနေရာ၌ အတန်ကြာနားနေပြီးသော် အိမ်တော်ခန်းမအတွင်းသို့ သွားရလေသည်။ ကော်ဇောခင်းထားသော စင်မြင့်အလယ်တွင် သလွန်တော်တစ်ခုရှိ၏။ မင်းသားအတွက်ဖြစ်သည်။ ကျွန်တော်တို့ ကော်ဇောပေါ်သို့ ထိုင်မိလျှင်ပင် သာယာဝတီမင်းသား အိမ်တော်တွင်းမှ ထွက်လာသည်။ လက်သုံးတောဓားစသော အဆောင်အယောင်တစ်ခုမှ မပါရှိဘဲ ရိုးရိုးဝတ်ဆင်လာပေသည်။ ကျွန်တော်တို့နှင့် တွေ့ဆုံရာတွင် ရာဇဏ္ဍန္တမဆောင်ဘဲ ရင်းနှီးသောသဘောကို ထင်ရှားစေဟန် ရှိပေသည်။

မင်းသားက (အင်္ဂလိပ်မင်း ကျန်းမာတော်မူပါ၏ လော)ဟု စတင်မေးမြန်း၏။ အင်္ဂလိပ်မင်းဆိုသောကြောင့် ဘိလပ်ရှင်ဘုရင် သို့မဟုတ် အိန္ဒိယဘုရင်ခံချုပ်တို့ကို ရည်စူးသော်လည်း မည်သူမည်ဝါဟူ၍ မဖွင့်ဆိုချေ။ ထုံးစံအတိုင်း ကျွန်တော်တို့၏ အသက်အရွယ် စသောမေးခွန်းများ ပြီးဆုံးသောအခါ ရွှင်ပျစွာဖြင့် အခြားစကားများကို ဆက်လက်ဆွေးနွေးသည်။

သူ့ကိုခစားသူ လူပျိုတော်တို့မှာ အလွန်စည်းကမ်းသေဝပ်ကြသည်။ အပျိုတော်တစ်ယောက်မျှ မပါရှိချေ။ ဧည့်သည်တော်များအား ကျောက်လက်စွပ်- ၁၊ ယွန်းခက်- ၁နှင့် တရုတ်ခမောက်- ၁ အသီးသီး လက်ဆောင်ပေးပြီးနောက် မင်းသားဝင်တော်မူသည်။ သို့လျှင် ညီလာခံမှာ ဘာမျှမကြာဘဲ ပျော်ရွှင်စွာပြီးဆုံးခဲ့၍ ကျွန်တော်တို့ ဝမ်းမြောက်ကြ၏။

သာယာဝတီမင်းသားက သက်တော် ၄၀- ခန့် ရှိချေသည်။ အသွင်အပြင်မှာ နောင်တော်ဘုရင်နှင့် အတော်ပင် ဆင်တူ၏။ လူချောလူလှဟု မဆိုစေကာမူ သွက်လက်ပေါ့ပါးလျက် ရွှင်ပျစွာနေတတ်ပုံရ၏။ ရာဇဏ္ဍန္တကို ထိန်းသိမ်းလျက်ပင် ဖော်ရွေခြင်းကို ထင်ရှားစေ၏။ ထိုသို့ သဘောကောင်းရာ၌လည်း သူ၏နောင်တော်ဘုရင်နှင့် ဆင်တူ၏။

အရည်အချင်း၌ကား နောင်တော်ထက်ပင်ပို၍ ထက်မြက်ဟန်ရှိ၏။ တစ်ဦးတည်းသော ညီတော်ဖြစ်၍ နောင်တော်များက များစွာချစ်ခင်အားထားပုံရသည်။ သို့သော် မိဖုရားခေါင်ကြီးနှင့်ကား သင့်မြတ်ခြင်းမရှိဘဲ နန်းတွင်းအတိုက်အခံအုပ်စုကို သာယာဝတီမင်းသားက ခေါင်းဆောင်လျက် ရှိ၏။ အင်္ဂလိပ်နှင့်စစ်တိုက်ချိန်က စစ်ဦးစီးဖြစ်ခဲ့သောမင်းသားသည် ရန်သူနှင့် တစ်ပွဲတစ်လမ်းမျှ ရင်ဆိုင်ခဲ့ခြင်းမရှိချေ။ နောက်လိုက်စစ်သည်တော်များသာ ရှေ့ဆုံးက တိုက်ခိုက်ဆုံးရှုံးခဲ့ရသည်။ ဤနေရာ၌ ကုန်းဘောင်နန်းဆက်တီထွင်သူ ဘိုးလောင်းတော် အလောင်းမင်းတရားနှင့် များစွာ ကွာခြားသည်ဟု ဆိုရပေမည်။ အလောင်းဘုရားကား စစ်ပွဲတွင် ရှေ့ဆုံးမှ ချီတက်လေ့ရှိခဲ့သည်။

ကုန်းဘောင်မင်းဆက်တို့၏ ထူးခြားချက်မှာ မဟာနဖူးဖြစ်သည်။ သူတို့နဖူးသည် ကျယ်၏။ သို့သော် တည့်မတ်မနေဘဲ အထက်ဆံပင်ရှိရာသို့ အတန်ငယ်ယိုင်သွားသည်။ သာယာဝတီမင်း၏ မျက်နှာမှာ သူ၏နောင်တော် ဖန်နန်းရှင်နှင့် များစွာတူသည်ဆို၏။ စကားပြောချိန်၌ သူစိတ်ဝင် စားလာသောအခါ သူသည် များစွာရွှင်ပျ သွက်လက်လာ၏။ ထိုသို့သော သွက်လက်မှုကြောင့် သူသည် အိမ်ရှေ့စကြာမင်းသားကလေးထက် ထီးနန်းဆက်ရန် ပို၍ အလားအလာ ရှိပေသည်။

ဦးရီးတော် မကွရာမင်းက စာပေလိုက်စားသူအဖြစ် နာမည်ကြီး၏။ သို့သော် သာယာဝတီ မင်းသားက ဗဟုသုတပို၍ ပြည့်စုံသည်။ သူသည် အင်္ဂလန်ပြည်အကြောင်းကို အထင်ကြီးပုံရသည်။ မြန်မာအစိုးရ၏ အချုပ်အချယ်တို့ကြောင့် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေး မဖွံ့ဖြိုးဖြစ်နေပုံကိုလည်း ဝန်ခံ ၏။ ကမ္ဘာ့နိုင်ငံအသီးသီးကို သုံးသပ်ရာ၌လည်း သူသည် နှိုင်းယှဉ်စဉ်းစား ဝေဖန်နိုင်သောအစွမ်း ရှိပေသည်။

ကျွန်တော်က အမေရိကန်သာသနာပြုများရှိရာနိုင်ငံတို့တွင် အခြေအနေစုံစမ်းရန် ရောက်ရှိ ကြောင်းပြောပြသောအခါ ကောင်းစွာလက်ခံပေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ သာသနာပြုတို့ကိုလည်း တိုင်းရင်းသားများနှင့် ကျောသားရင်သားမခွဲဘဲ တူညီသောအခွင့်အရေးများ ကာကွယ်မှုများ ပေးထားသည် ကို တွေ့ရသဖြင့် များစွာကျေးဇူးတင်ပါကြောင်း လျှောက်တင်လိုက်ပါသည်။ သာယာဝတီမင်းက တရုတ်နှင့် မြန်မာတို့ နိုင်ငံခြားရေးဝါဒ မတူညီဟုဆို၏။ တရုတ်ပြည်တွင် နိုင်ငံခြားသားဟူသရွေ့ လုံးဝလက်မခံချေ။ မြန်မာအစိုးရကမူ တူညီသောလူ့အခွင့်အရေးများ ရစေသည်။

သာယာဝတီမင်းက မြန်မာမြို့ကြီးများ၌ သာသနာပြုကျောင်းများ ကြိုးကြားဖွင့်သင့်သည်ဟု ဆိုပါသည်။ တရုတ်မြန်မာနယ်စပ်၌နေသော တိုင်းရင်းသားများအကြောင်းကို ပြောပြသည်မှာလည်း မှတ်ဖွယ်များစွာပါရှိ၏။ သူက မြန်မာပြည်အတွင်း၌ နှံ့စပ်အောင် လှည့်လည်ကြည့်ရှုပါဦး ဆို၏။

မင်းသားနှင့် စကားပြောကောင်းတုန်းတွင် သူ၏ကြင်ရာတော်သည် ကလေးငယ်ကိုပိုက်၍ ထွက်လာသည်။ မင်းသမီးကလည်း ဖော်ရွေပါသည်။ အာရှ၌ အထက်တန်းလွှာတို့ မာနထောင်လွှား သည်ဆိုရာတွင် မြန်မာတို့ မပါဝင်ချေ။

ကျွန်တော်သွားခါနီးတွင် မင်းသားကြီးက (နောက်တစ်နေ့ ထပ်လာပါဦး၊ ဥယျာဉ်တော်ကို ရှုစားပါဦး)ဆို၍ ကျွန်တော်က ဝမ်းမြောက်စွာ လက်ခံလိုက်၏။ ဥယျာဉ်ပန်းမန်တို့၌ ကျွန်တော် စိတ်ဝင်စားသည်။ လူမျိုးတစ်မျိုး၏ ယဉ်ကျေးမှု မည်မျှရှိနေသည်ကို သူတို့ဥယျာဉ်များကို အကဲခတ်ရုံနှင့် သိနိုင်မည်မဟုတ်လော။

သူ၏အိမ်တော်ဝင်းအတွင်း တစ်ဧကခန့်ရှိသောမြေကို ဥယျာဉ်ဖွဲ့ထား၏။ ကျောက်ရေကန်များ၊ ရေမြောင်းများ၊ အုတ်ခုံလမ်းများ၊ ရွှေငါး ငွေငါးတို့နှင့် ပြည့်စုံပေ၏။ ရေထမ်းသူများ၏ လုပ်အား ဖြင့် ပန်းပင်ရေလောင်းရသည်။ အင်းဝတွင် ခြံစိုက်ရန် မလွယ်လှပါ။ ရေလုံလောက်အောင် မနည်း လုပ်ရသည်။

မြန်မာသီးပင်များဖြစ်သော ငှက်ပျော၊ အုန်း၊ မာလကာ စသည်တို့၊ ထို့အပြင် သစ်တော်သီး၊ တည်သီး၊ ကော်ဖီပင်တို့လည်း ဖြစ်ထွန်းပါသည်။ ဥယျာဉ်တစ်ဖက်၌ တိရစ္ဆာန်ရုံလည်း ရှိပါသေး သည်။ ကျွန်တော်တို့မမြင်ဖူးသော ငှက်များ၊ ခြေနှစ်ချောင်း၊ လေးချောင်းသတ္တဝါများ အများအပြား တွေ့ရပါသည်။ ခြံထဲ၌ သူတို့အားလုံး လွတ်လပ်စွာ သွားလာနေကြသည်။

သာယာဝတီမင်း၏ ဥယျာဉ်တော်မှာ စနစ်တကျရှိလျက် အတော်သာယာပါသည်။ အင်းဝ၌ ငွေကြေးတတ်နိုင်သူများသည် ဥယျာဉ်ထားပါသည်။

(၂) ဟာသကိုမြတ်နိုးသူ

တစ်ခါက ကုန်းဘောင်မင်းသည် ဖိုးသူတော်ဦးမင်းအား ခေါ်ဆောင်လျက် အောင်ပင်လယ် ကိုးခရိုင်ဆည်တော်များကို လှည့်လည်ကြည့်ရှုပြီးနောက် ကျောက်ဆည်မြို့ကိုဝင်၍ ဘုရားဖူးရန် ရွှေသာလျောင်းတောင်ပေါ်သို့ တက်ကြည့်သည်။ ဘုရားပူဇော်ပြီးနောက် ရွှေသာလျောင်းကုန်းတော်မှ ဆင်းပြီး အစုကြီးအရပ်သို့ လှည့်ပတ်ကြည့်ရှုကြသည်။ ထိုအခါ မင်းကြီးက လွှစင်တစ်ခုတွင် လွှသမားများ လွှဆွဲနေသည်ကို မြင်မိသဖြင့် “ကဲ မောင်မင်း၊ လွှသမားများ လွှဆွဲပုံကို ရုပ်လုံးပေါ် အောင် စာဆိုစမ်း” ဟု မိန့်တော်မှတ်လိုက်သည်။ ဖိုးသူတော်ဦးမင်းက-

တဲစေတဲ တဲစေ
အလွဲချော်မဆောင်ပါနှင့်
လမ်းဖြောင့်ပါစေ
လုပ်လေလေ
ချွေးတွေကယိုစီး
အလွဲချော်မကျစေနှင့်
အိုက္က
မင်း လွှသူကြီး။

ဟု ဆိုပြလိုက်ရာ မင်းတရားကြီး များစွာနှစ်ထောင်းအားရမိသည်နှင့်အမျှ ပြုံးရွှင်စွာဖြင့် “မောင်မင်းစာက ပြောင်လည်းပြောင်မြောက်ပါပေတယ်။ ဒါပေမယ့် လွှမပါလျှင်တော့ ခပ်ခက်ခက်ပဲ” ဟု မိန့်တော် မူလိုက်ပြီး ခရီးဆက်ကြလေသည်။

ခွေးကဗျာ

တစ်ခုသော တော်သလင်းလ ညနေချမ်းအချိန်တွင် ဖိုးသူတော်ဦးမင်းသည် ရေချိုးရန် ဧရာဝတီမြစ်ဆိပ်သို့သွားရာ အင်းခွေးကြီးတစ်ကောင်ကို မင်းချင်းများက ကြိုးများနှင့် ချည်နှောင် ပြီး စစ်ကိုင်းဘက်သို့ လှေဖြင့်ပို့ရန် လှေပေါ်သို့တင်နေစဉ် ပက်ပင်းကြုံတွေ့တော့သည်။ စာဆို တော်ကြီး ဖိုးသူတော်ဦးမင်းက “ဘယ်လိုကြောင့် စစ်ကိုင်းဘက်ပို့ရသလဲ” ဟုမေးရာ မင်းချင်းများက ဒီခွေးကြီးဟာ နန်းရင်ပြင်တစ်လျှောက် အလွန်သောင်းကျန်းတာနဲ့ သာယာဝတီမင်းက အမိန့်ချမှတ်

ပြီး စစ်ကိုင်းဘက် ပို့ခိုင်းလိုက်တယ်”ဟု ဖြေကြလေသည်။ ဖိုးသူတော်ဘွဲ့ မင်းက မည်သို့မျှ အပြန် အလှန်မပြောတော့ဘဲ ရေချိုးပြီးနောက် အိမ်သို့မပြန်မီ ကျောက်ဆောင်အိမ်ရှိ ကျောက်တုံးတစ်ခုပေါ် တွင် မီးသွေးဖြင့်ရေးသည်ကား-

ဒီနှစ်တွင်ကြံပြန်ရ
ကျားမနှင့်ဂမ္ဘီ
မောင်ကြီး ကြိုးတွေသိုင်းပါလို့
စစ်ကိုင်းဆို ဇေယျာမြို့ကို
ကူးပို့ပြန်ပြီ။
ယင်းရဲ ကျောက်ဆောင်ဆိပ်ဆိက
လွမ်းစိတ်နှင့် မယ်တို့ဆီ
မျှော်ပြီကွဲ့ ဝူး
မောင်နည်းတူပင်
မကြီး လှေဝယ်တင်၍
ကူးပြန်လျှင် မနေဆိတ်ပါနှင့်
သောတာပန်ဆိုဆိုတဲ့ ဆိပ်ကိုကွယ်
(အိုရှင်) လှိုင်းတိတ်မှကူး။

မွန်စာဆို

သက္ကရာဇ် ၁၂၀၄-ခုနှစ် အမရပူရမြို့ ကုန်းဘောင်မင်းတရားကြီးလက်ထက်တွင် ရွှေကျင် ဝန်ကြီးသည် မွန်စာဆိုတော် ငနအား ဘုရင်မင်းမြတ်အသုံးပြုရန် ပို့လိုက်လေသည်။

တစ်နေ့တွင် တူတော်အိမ်ရှေ့မင်းသည် သမီးတော်အား ရည်ငံမိသဖြင့် ချစ်မှာတမ်းစာတစ် စောင် စီကုံးပေးရန် မွန်စာဆိုတော်အား အပူကပ်သည်။

မွန်စာဆိုတော်က “အရှင့်သားမပူပါနှင့် စိတ်ချတော်မူပါ။ ကျွန်တော်မျိုးစာမြင်ရလျှင် မချစ် ဘဲမနေနိုင်ပါ”ဟု မင်းသားအား ပြောဆိုနှစ်သိမ့်၍ ပီတိဖိုလှိုက် အပြုံးဆိုက် နှလုံးခိုက်စေလောက် အောင် အောက်ပါကဗျာရွှင်တစ်ပိုဒ်ကိုရေး၍ မင်းသမီးအိမ်စေ မိန်းမမှတစ်ဆင့် ပုရပိုက်လွှာဖြင့် ဆက်သွင်းစေခဲ့သည်။ ထိုကဗျာမှာ-

ချစ်လွန်းလို့အမိငယ်
ရှိခိုးမယ်တကယ့်။
မယ့်ဖင်ဆားတွေဖြူးတောင်
မောင်ဖူးပါရဲ့။

ဖတ်ရှုမိသော မင်းသမီးမှာ များစွာ ရယ်မောတော်မူသည်။ သို့စာမှာ အဆင့်ဆင့် သတင်းလွင့်ပြီး မင်းသားနားသို့ ပေါက်ရောက်သွားလေရာ မင်းသားမှာ ရှက်လည်းရှက် စိတ်လည်းဆိုးပြီး ဘုရင် အား စာဆိုငနကို ဆုံးမရန် တိုင်ကြားလေသည်။

ဘုရင့်အမိန့်တော်ဖြင့် ငန ရှေ့တော်သို့ရောက်သောအခါ မင်းကြီးက “မောင်မင်း ဒီအတိုင်း ရေးပေးသလား၊ မောင်မင်းစာဟာ ရှက်စရာ ရယ်စရာဖြစ်နေပြီ၊ ဘယ်မှာ မောင်မင်းစာကောင်းသလဲ” ဟု မေးလေသော်-

“မှန်လှပါ ကျွန်တော်မျိုးရေးမိသော မှာတမ်းပါအချစ်မျိုးဟာ မည်သူမျှ မချစ်နိုင်ပါ။ သူတစ်ပါးအချစ်မျိုးထက် ထူးကဲတဲ့ ဝိသေသအချစ်ပါဘုရား။ ရှိခိုးလောက်တဲ့ အချစ်မျိုးဟာ ရှားပါ တယ်။ ဘယ်မျှချစ်ကြောင်း သတိချပ်တော်မူပါ။ ညစက်တော်မခေါ်မီ နဖူးပေါ်၌ ရွှေလက်တော်တင်ပြီး ထပ်မံစဉ်းစားတော်မူပါ။ လျှောက်ဆိုတာ မဟုတ်မမှန်ပါက ငနုလည်စင်း၍ အသတ်ခံဝံ့ပါသည် ဘုရား”ဟု ရဲဝံ့စွာ လျှောက်ထားလေလျှင် မင်းကြီးက “ကောင်းပြီ မောင်မင်းပြန်ပေတော့ ည စဉ်းစားပြီး နက်ဖြန် အမိန့်တော် ချမှတ်တော်မူမည်”ဟုဆိုကာ စေလွှတ်လိုက်သည်။

နောက်တစ်နေ့ ညီလာခံတွင် ဘုရင်မင်းမြတ်က “လေးစားအပ်သော မျိုးတော် မတ်တော် တို့၊ ငနုသီကုံးသောစာဟာ ကြမ်းတမ်းသောစာမဟုတ်၊ လေးနက်ပြောင်ရွန်းသော စာသာ ဖြစ်ပေ တယ်။ ငနုလျှောက်ထားချက်ဟာ မှန်ကန်ပါပေတယ်။ သူ့နှိုင်းယှဉ်ပြတဲ့အချစ်မျိုးဟာ သူမတူအောင် နက်နဲသောအချစ်မျိုးဖြစ်ကြောင်း ကိုယ်တော်တိုင် ယုံကြည်တယ်။ ဒါကြောင့် ငနုမှာ အပြစ်မရှိ၊ စာဆိုကောင်းတဲ့အတွက် ဆတောင်ရွာကို အပိုင်စား ပေးသနားတော်မူမယ်။ တူတော်နဲ့ သမီးတော် တို့ကိုလည်း ပုဏ္ဏားတော်များက နေ့ကောင်း ရက်ကောင်း ရွေးချယ်စိစစ်၍ ထိမ်းမြားမင်္ဂလာပွဲ ကျင်းပရန် ယခုကပင် စီစဉ်စေ”ဟု အမိန့်တော်ချမှတ်လိုက်သည်။ ထိုအချိန်မှစ၍ သာမန်စာဆို တော်ငနုမှာ ဆတောင်ရွာစား စာဆိုတော်ဟု ကျော်ကြားလေသည်။

ယင်းတောဝန်ကြီးကတော်

ရွှေဘိုမင်းတရားကြီးသည် ယင်းတောဝန်ကြီးအား အထူးသဒ္ဓါတော်မူခဲ့သည်။ ဘုရင်နှင့် ဝန်ကြီးပင်ဖြစ်စေကာမူ လူရှင်းသောအချိန်များတွင် အရောတဝင် မိန့်ဆိုရယ်သွမ်းသွေးလေ့ရှိ သည်။ အထူးသဖြင့် ယင်းတောဝန်ကြီး၏ အိမ်ထောင်ရေးကို ရယ်သွေးကျိစယ်တော် မူလေ့ရှိသည်။ ယင်းတောဝန်ကြီးကတော်ကြီး၏ အိမ်ထောင်ဆက်များကို တစ်ခါတစ်ရံ ကျိစယ်တော်မူတတ်သည်။

ယင်းတောဝန်ကြီး၏ဝန်ကတော် ရှင်ကြင်ဥသည် ယခင်က အိမ်ထောင်သုံးဆက် ကျခဲ့ဖူးသူ ဖြစ်သည်။ ယင်းတောဝန်ကြီးမှာကား ရှင်ကြင်ဥ၏ စတုတ္ထမြောက် ခင်ပွန်းသည်ဖြစ်၏။

ဝန်ကတော်ရှင်ကြင်ဥ၏ ပထမဆုံးခင်ပွန်းသည် ယင်းတောဝန်ကြီး၏ ငယ်ဆရာ အရှင်သခင် ဖြစ်ခဲ့သည်။ ဝန်ကြီးကတော် ရှင်ကြင်ဥက အသက်ငယ်ရွယ်သူဖြစ်သည်။

မုဆိုးမရှင်ကြင်ဥ၏ ဒုတိယခင်ပွန်းဖြစ်သူမှာ ယင်းတောဝန်ကြီး၏ အမေမောင်အငယ်ဖြစ် ၍ အရီးတော်စပ်ဖူးပါသည်။

နောက် ရှင်ကြင်ဥ၏ တတိယခင်ပွန်းဖြစ်သူမှာ ယင်းတောဝန်ကြီး၏ အဖေညီ ဘထွေးတော် တော်စပ်ပြန်ပါသည်။ သို့နှင့် ယင်းတောဝန်ကြီး၏ ဒွေးလေး(မိထွေး) တော်စပ်ခဲ့ဖူးပြန်သည်။ ၎င်း ခင်ပွန်းသေဆုံးသွားသောအခါ နောက်ဆုံး ရှင်ကြင်ဥသည် ယင်းတောဝန်ကြီးနှင့် အကြောင်းပါသည်။ ဤသည်ကို ရွှေဘိုမင်းတရားကြီးက ယင်းတောဝန်ကြီးအား ခဏခဏ ဆွေမျိုးစပ်မေးမြန်းကာ ရယ် သွမ်းသွေးလေ့ရှိပါသည်။

သည်မျှနှင့်ပင် အားမရသေးဘဲ တစ်ခါသော် အနောက်နန်းမိဖုရား မြကလေး၏ကျေးကျွန် လည်းဖြစ်သူ မင်းတိုင်ပင်အမတ် ဦးဖျော်အား မင်းတရားကြီးက အမိန့်တော်ရှိသည်။ “ဟေ့- မောင် ဖျော်ရဲ့ ယင်းတောဝန်ကြီးရဲ့မယား ဝန်ကတော်ရှင်ကြင်ဥရဲ့ အိမ်ထောင်ဆက်အကြောင်းကို လျှို့ဝှက် ပုဏ္ဏားတေးထပ်တစ်ပုဒ် ရေးစပ်ရမည်။ သည်တေးထပ်ပုဏ္ဏားကို မင်းလက်ဝဲသုန္ဒရ၏ သားဖြစ်သူ တရားသူကြီးဦးအေးကို ဖော်စာတေးထပ် ပြန်၍ ရေးသားဆက်ခိုင်းတော်မူမည်”ဟု အမိန့်တော်မှတ်

သည်။ ထို့ကြောင့် မင်းတိုင်ပင်အမတ် ဦးဖျော်က အောက်ပါအတိုင်း ပုစ္ဆာတေးထပ်တစ်ပုဒ် ရေးစပ် ဆက်သရသည်။

ဦးဖျော်ရေး ပုစ္ဆာတေးထပ်

ဘဝငယ်မကူးသည်၊ မည်ထူးငယ်လေးကြိမ်၊ စံခန်းငယ်ရွှေအိမ်မှာ ဆန်းတိမ်ပုံလေဝေ။
သင်္ခါရသူထွေသည်၊ နန်းရွှေမြေ ပွင့်တဲ့လေ။ ဗုဒ္ဓဟူးနံပေါ်သည်၊ နာမံတော်တွင်၍၊ တနင်္လာလယ်ထွေ
လို့၊ ရှေ့နောက်ကယ်စဉ်ကာ၊ ဂဠုန်နံထည့်ရောလို့၊ သဘောနှင့် တွေးချင်စရာ၊ သူပန်တဲ့ မလ္လာငယ်
နွမ်းခဝါရကျမို့၊ လွန်းမရကွက်မမြင်၊ ပုဆိုးနှယ်ပင်၊ ဉာဏ်ထွေးနှင့်ဆင်ခြင်၊ သိအောင်ပင်ဖော်စမ်း
ပလေး။

၎င်းတေးထပ်ပုစ္ဆာကို မင်းတရားကြီးဘုရားအမိန့်တော်နှင့် မင်းလက်ဝဲသုန္ဒရ၏သားဖြစ်သူ
တရားသူကြီး ဦးအေးက အောက်ပါအတိုင်း ဖော်စာတေးထပ်ကို ပြန်လည်ရေးသားဆက်သရသည်။

ဦးအေးရေး ဖော်စာတေးထပ်

စာတော်၏အရကို တွေးဆလိုဆင်ခြင် ပထမသခင်၊ သည်နောက်တွင် အရီး၊ မိထွေးဖြစ်
တစ်ခါ၊ ကိုယ်နှင့်သာရောစပ်ကြပြီး။ သဘောနှင့်ထောက်ချိန်လျှင်၊ မှုပွေလိမ်ရှုပ်ကြီး၊ ဖအေညီတသီး
နှင့်ဇနီးငယ်ဖြစ်ပြန်၊ အမေမောင်နှောင်းမွေးနှင့် ချစ်ရေးငယ်ဆုံကြသည့်ကံ။ ခုနောက်မှတစ်ဖန်
ကိုယ့် သက်နံပြုပါလို့၊ ယခုမှ သူတစ္ဆေ၊ ဖြစ်ခဲ့ပြီလေ၊ ခဝါကျလျှော်ရေလို့၊ ရာကြီးနေမှူးပေထင်လေး။

ထိုအဖြေတေးထပ်၌ ဗုဒ္ဓဟူးနံအရမှာ (၄)(ရှင်)ဖြစ်ပါသည်။ နောက် တနင်္လာနံက (၂)(ကြင်)
ဖြစ်ပါသည်။ နောက်တနင်္ဂနွေနံ ဂဠုန်က(၁) (၂)ဖြစ်ပါသည်။ သုံးခုပေါင်းသော် ရှင်ကြင်၂ဖြစ်လာ
သည်။ ၎င်းရှင်ကြင်၂သည်-

ရှေးဦးစွာမူကား သခင်ဖြစ်ခဲ့သည်။ နောက် အမိ၏မောင်ငယ်နှင့် အိမ်ထောင်သင့်၍ အရီး
တော်သည်။ နောက် အဖ၏ညီ ဘထွေးနှင့်သင့်၍ မိထွေးတော်သည်။ နောက် ကိုယ်တိုင်သင့်မြတ်
ရာတွင် မယားဖြစ်လာသည်။ နောက်သော် သေဆုံးရှာသည်။ ထို့ကြောင့် (ယခု သူတစ္ဆေဖြစ်ခဲ့ပြီ
လေ)ဟု စပ်ဆိုခြင်းဖြစ်သည်။ (ဝက်မစွတ်ဝန်ကြီး၏ မှတ်စုမှ)။

ပူကဗျာ

ရှေးက အမရပူရမြို့၊ ရွှေဘိုမင်းလက်ထက်တွင် ဝန်စာရေးတစ်ဦးရှိသည်။ ထိုသူက မိမိနှင့်
ချစ်ဗျူဟာခင်းခဲ့ဖူးသော ချစ်သူတစ်ဦးသည် သုန်မှုန်နေသည်ကို ပြန်လည်မချော့လိုသဖြင့် မထေ့
တထေ့သဘောပါသော စာချိုးတစ်ပုဒ်လောက် ရေးပေးရန် ဖိုးသူတော်ဦးမင်းအား ချဉ်းကပ်အကူ
အညီတောင်းသည်။

ဖိုးသူတော်ဦးမင်းက “ကိုင်း- မင်းပုရပိုက်ကိုသာ ဖြန့်ပေတော့၊ ငါရွတ်ဆိုပြမယ်- လိုက်ရေး
တော့ကွာ”ဟု ပြောသည်။

ဝန်စာရေးက အောက်ပါ ထေ့ကွက် သောကွက်များကို လိုက်ရေးလေသည်။

- ပူသုန် ပူခ၊
- ပူစလို့ ပူနေရာ
- ပူလာလိမ့်တုံး။
- ပူလဲပူထူမို့
- ပူ ပူ ပူ ထောက်တယ်
- ပူ ကြောက်လိမ့်တုံး။

(၃) ဇာတ်လိုက်လည်းသူ လူဆိုးလည်းသူပဲ

သာယာဝတီမင်း၏လုပ်ရပ်များနှင့်ပတ်သက်၍ ဒေါ်ဒဂုန်ခင်ခင်လေး၏ အကဲဖြတ်ပုံမှာ အတော်အသင့် မျှတသည်ဟု ယူဆမိ၏။ (ကျွန်းဦးတည့် သန်လျက်ခုံ) စာအုပ်၌ သူရေးသားဖော် ပြရာတွင် (ရွှေဘိုမင်း၊ ကုန်းဘောင်မင်း၊ သာယာဝတီမင်း) စသည်ဖြင့် အမည်သုံးလေးမျိုးတွင်သော ဘုရင်မင်းဟာ နောက်ပိုင်းမှာ လူတွေ သိပ်အကောင်းမပြောကြပါ။ ရှေးကတည်းက ရာဇဝင်လူဆိုး ကြီးလို့ နာမည်ပျက်ခံစားခဲ့ရပါတယ်။ အမျက်စောင်မာန်ကြီးသော မင်းဆိုတဲ့ ဝေဖန်ချက်နှင့် သူရက်စက်ပုံ၊ သတ်ဖြတ်ခဲ့ပုံ ၃-၄ ခုကို လက်ညှိုးထောက်ပြပြီး ဆုံးဖြတ်ချက်ချခဲ့တာကို ခံရသူဖြစ်ပါ တယ်။

တကယ်အဖြစ်မှန်ကို ပြန်လှန်စဉ်းစားကြည့်မယ်ဆိုရင်တော့ သူ့ဘဝဖြစ်စဉ်မှာက အတိုက်အခံ အပြိုင်အဆိုင်တွေထဲမှာ အံ့ခဲပြီး သတ္တိခွဲနှင့် ရုန်းကန်လာခဲ့ရတဲ့ ကိစ္စတွေရှိသလို မလိုလားအပ်တာ တွေ၊ ရင်ဆိုင်ရမှုတွေဟာလည်း အတော်ပဲများများ ရှိခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီအချက်အလက်တွေ ပြန်လည်ဆန်းစစ် ကြည့်ကြမယ်ဆိုရင်တော့ ယခင်က အပြစ်တင်ခဲ့ကြတာထက် လျှော့ကျနှုန်းရှိလာလိမ့်မယ်လို့ တွေး မိကြပါလိမ့်မယ်။ ဘာပြုလို့လဲဆိုတော့ သည်သာယာဝတီမင်းဟာ မင်းသားဘဝကတည်းက နောင်တော် ဘုရင်လက်ထက်မှာ န-တို့ အို-တို့ ချယ်လှယ်ချင်တိုင်း ချယ်လှယ်လာခဲ့သမျှ ဘယ်သူမျှမပြောဝံ့၊ မပြင်ဝံ့တဲ့ကိစ္စဆိုရင် သူပါဝင်ရမိ၊ အဖေတူ အမေကွဲသားချင်းတွေဆိုရင်လည်း လက်ချိုးရေတွက်လို့ မကုန်နိုင်ပါ။ အဲဒီသားချင်း ဆွေတော် မျိုးတော်တွေက မြို့စား ရွာစားလုပ်ပြီး ရာထူးစည်းစိမ်မှာ နစ်မျောဇိမ်ယူနေကြသလောက် သူတစ်ယောက်ကတော့ မဟုတ်မခံ သံမဏိစိတ်ဓာတ်နှင့် သတ္တိသွေး ပြခဲ့ပါတယ်။ နောက်ဆုံး တိုင်းပြည်ဆုံးပြီး ထီးနန်းတုံးအောင် ကြံဆောင်နေတဲ့ ဦးအိုတို့ရဲ့ ရန်ငုတ် ကိုပါ ခုတ်လွှဲပယ်ရှင်းနိုင်ခဲ့လို့ နောက်ထပ် ဘုရင် ၃-ဆက် ဆက်ခံခဲ့ရသေး၏ မဟုတ်ပါလော။ နောက်ဘုရင်များညွှန်ကြားလို့ ကုလားလက်အောက်ရောက်ရတာကတော့ သာယာဝတီမင်းနှင့် မဆိုင် တော့ပါဘူးလေ။

ဘိုးတော်ဘုရားကလည်း မိဖုရားတွေက ပေါက်ဖွားတဲ့ သားတော်ကြီးတွေ ရှိနေပါလျက်နှင့် ဒီစစ်ကိုင်းမင်းသား မြေးကလေးကိုမှ အချစ်တော်ဝင်ပြီး နန်းစဉ်နန်းဆက်ဖြစ်တဲ့ အိမ်ရှေ့ရာထူးကို ပေးအပ်လိုက်တယ်။ ဘိုးတော်ကတော့ မင်းကွန်းဘုရားကြီးနှင့် မင်းကွန်းခေါင်းလောင်းကြီးရှိရာမှာ သွားလာအချိန်ဖြုန်းနေတယ်။ တိုင်းရေးပြည်ရေးကို မြေးတော် အိမ်ရှေ့မင်းသားသဘောပဲ။ အဲဒီ

တော့ ငယ်ငယ်ရွယ်ရွယ်မင်းကလေးဟာ မနုနုနှင့်လာမတွေ့ဘဲ နေတော့မလား။ နုကစေရာသွား၊ နုကထားရာနေရတဲ့ဘဝကို ဟိုအချိန်ပိုင်းကတည်းက ဦးကျိုးလာခဲ့ရပြီ။ နုက စစ်ကိုင်းမင်း(ခေါ်) ဖန်နန်းရှင်(ခေါ်) ဘကြီးတော်ကို ငယ်နိုင်ဆိုရင်လည်း ဟုတ်တာပါပဲ။ ချစ်လို့ပဲအနိုင်ခံရသည်ဖြစ်စေ၊ သည့်ပြင် တစ်နည်းနည်းကြောင့် ပယောဂကြောင့် အနိုင်ခံခဲ့ရသည်ဖြစ်စေ မီးသေအောင် အနိုင်ခံခဲ့ရတဲ့ဘဝမို့ ဘကြီးတော်လက်ထက်မှာ တိုင်းပြည်ကြီး မတိုးတက်ရခြင်းပါ။

အဲဒီလို နုတို့ လွမ်းမိုးခြင်းကို သာယာဝတီမင်းဟာ အတိုက်အခံအမျိုးမျိုးလုပ်ရခြင်း၊ နောက်ဆုံး ရွှေဘိုထွက်ပြီး ပုန်ကန်ခြားနားယူရတဲ့ဘဝ ရောက်ခဲ့ရခြင်း၊ မင်းအဖြစ်ရောက်ပြန်တော့လည်း နောင်တော်ကို ရိုသေစွာ ပြုစုယုယထားခြင်း၊ နု-တို့ အို-တို့ကိုလည်း မသတ်ဘဲထားခဲ့ရာက နုတို့က တစ်ကြိမ် နှစ်ကြိမ် တန်ပြန်ပုန်ကန်ဖို့ ကြိုးစားတော့မှ အဆုံးစီရင်လိုက်ရခြင်း ဖြစ်တယ်။

နောင်တော်ဘုရား၏ သားတော်ဖြစ်တဲ့ စကြာမင်းကလေးကိုလည်း သူ၏သားတော်များနှင့် မခြား ဆက်လက်ပြီး ချီးမြှောက်ထားတော်မူတယ်။ ၁၁၉၉-ခုနှစ်မှာပဲ ဘုရင့်သားတော်ကြီးများဖြစ်တဲ့ ပြည်မင်းသား၊ ပခန်းမင်းသားတို့နှင့်အတူ စကြာမင်းသားကို မင်းသားကြီးတို့ အဆောင်အရွက်ဖြစ်တဲ့ ဘောင်းကတ္တီပါနီ၊ နဖူးစည်းစတဲ့ အဆောင်အယောင်များကို ထိုးဆင့် ချီးမြှင့်ခဲ့ပါသေးတယ်။

အဲဒီလို ခင်မင်မြှောက်စားသော်လည်း ညောင်ရမ်း(စကြာ)မင်းသားနှင့်အတူ အပေါင်းပါ စိတ်ဝမ်းတူသူများ၊ ပုန်ကန်ခြားနားကြပြန်တာနှင့် ၁၂၀၀-ပြည့်နှစ်မှာ စကြာမင်းကလေးအား ရေမှာ ဖျောက်စေ အမိန့်ချခဲ့ရခြင်းဖြစ်တယ်။

(ငါ့သားများနှင့်မခြား သူကောင်းပြုထားပါလျက် ပြုရက်လေခြင်း)ရယ်လို့ နုလုံးမသာ ဖြစ်တော်မူရပါသတဲ့။

တိုင်းသူပြည်သားတွေအနေနှင့်တော့ ပုန်ကန်ထကြွတာတွေ နားမလည်ပါဘူး။ သူတို့ချစ်တဲ့ စကြာမင်းကလေးကို သာယာဝတီမင်းက ရေချသတ်စေဆိုလို့ ကတ္တီပါအိတ်နှင့် ရေဆိပ်ယူလာ၊ ဧရာဝတီမြစ်ရေမှာ ချစေတယ်ဆိုတော့ မင်းသားကလေးအတွက် မခံမရပ်နိုင်အောင် သနားကြတယ်။ မပြောဝံ့လို့ အောင့်နေရပေတဲ့ ဆတ်ဆတ်ခါအောင် နာကြတယ်။

မင်းသားရဲ့အသက်ကလေးကလည်း ၂၆ -နှစ်ပဲ၊ အင်မတန်ချော၊ အင်မတန်လှပြီး ဘကြီးတော်ဘုရင်၏ တစ်ဦးတည်းသောသားလည်းဖြစ်တယ်။ ပြည်သူပြည်သားတွေရဲ့မေတ္တာဟာ စကြာမင်းကလေးအပေါ် စုပုံထားကြတယ်။ မင်းသားကို ရေချတဲ့အချိန်မှာ ကမ်းလုံးညွတ်မျှ လိုက်ပါကြတယ်။ တိတ်တိတ်ကြိတ်ငိုသူက ငိုကြတယ်။

လှေငယ်နှင့်ရေလယ်ရောက်လျှင်ပဲ အာဏာသားများက ကတ္တီပါအိတ်ကိုမပြီး ရေထဲပစ်ချလိုက်တယ်။ အဲဒီအချိန်မှာ ဖြူဖြူအိုးတွေ ရေပေါ်မှာ သမ်းတက်လာပြီး ဝတ်ဖြူစင်ကြယ်နှင့် အဖိုးကြီးတစ်ဦးဟာ အထုပ်ကြီးပိုက်ပြီး ရေထဲက တိုးတက်သွားတာ မြင်လိုက်ရတဲ့လူအချို့က ရှိနေပြန်တယ်တဲ့။ ဒီကတစ်ဆင့်စကား တစ်ဆင့်ပွားပြီး စကြာမင်းကလေးဟာ ဘိုးဘိုးအောင်လာကယ်သွားလို့ မသေဘူးဆိုတဲ့ ကောလာဟလသတင်းများ ပြန့်ပွားသွားတယ်။ စကြာမင်းကလေးဟာ ဘိုးဘိုးအောင်လက်ထဲရောက်သွားပြီး တစ်နေ့ ကိန်းခန်းကြိုကြိုက်တဲ့အခါ ဘုန်းကြီးသောမင်းအဖြစ် ကုန်းဘောင်နန်းဆက်ကို ပြန်လည်ထူထောင်ဖို့ ရောက်လာလိမ့်မယ်ရယ်လို့ ဘိုးဘိုးအောင်ဂိုဏ်းသားများဟာ မျှော်လင့်ခြင်းကြီးစွာနှင့် ပြောဆို စောင့်မျှော်နေလေ့ရှိကြပါတယ်။ သီပေါမင်း ပါတော်မူသွားပြီး နောက်မှာလည်း တစ်နေ့ စကြာမင်းပြန်လာမယ်ဆိုတာ အချင်းချင်း လက်တို့ပြောဆိုကြသေးတယ်။

စာရေးသူတို့ငယ်ငယ်က စကြာရေချ ဇာတ်ထုပ်ကပြတဲ့ ရုပ်သေးပွဲများ ကြည့်မိလိုက်ပါသေးတယ်။ လူကြိုက်လည်း အင်မတန်များတယ်။ နန်းမတော်မယ်နု၏ ဆိုးသွမ်းမှု ထင်ပေါ်ကျော်ကြား လူသိများလာတာက ဒီရုပ်သေး ဇာတ်ခုံက ကြော်ငြာပေးတာပါပဲ။ ပြီးတော့ သာယာဝတီမင်း ရက်စက်ပြီး အမျက်ဒေါသကြီးတာကိုလည်း ဒီရုပ်သေးစင်ကပဲ ပြသသွားခဲ့ပါတယ်။

ဇာတ်ကွက်အလိုအရ သာယာဝတီမင်းဟာ မယ်နုနှင့်ကျတော့ သူကဇာတ်လိုက်မင်းသား၊ မယ်နုကတော့ လူဆိုးနေရာရောက်သွားတယ်။

စကြာရေချဇာတ်ကျတော့ စကြာမင်းကလေးက ဇာတ်လိုက်နေရာမှာရှိပြီး သာယာဝတီမင်းက လူဆိုးနေရာ ရောက်သွားတယ်။

(သာယာဝတီမင်းဟာ စကြာမင်းကလေးကိစ္စနှင့်ပတ်သက်လို့တော့ လူဆိုးကြီးသက်သက်လို ဖြစ်သွားခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီနှစ်ပိုင်းတွေရဲ့နောက်မှာတော့ သူမနှစ်သက်၊ စိတ်မသန့်တဲ့ အင်းဝမှာလည်း မနေတော့ဘဲ အမရပူရမှာ ထီးသစ်နန်းသစ် တည်ထောင်စံနေတယ်။ မယ်နုတို့ ဦးအိုတို့ စကြာမင်း တို့ကို သုတ်သင်ရှင်းလင်းပြီးတဲ့အခါ လွတ်လွတ်ကျွတ်ကျွတ် အေးချမ်းသာယာစွာ နန်းစံနိုင်မည် လို့ သူ့စိတ် ထင်မှတ်ပုံရသည်) ဤကား ဒေါ်ဒဂုန်ခင်ခင်လေး၏ အလိုတည်း။

(၄) ရန္တပိုစာချုပ်အလို့မရှိ

ဒေါ်ဒဂုန်ခင်ခင်လေးက သာယာဝတီမင်း၏ ကောင်းကွက်များကို ဖော်ပြရာတွင် သူ၏ သံမဏိစိတ်ဓာတ်နှင့်ပတ်သက်၍ အကျယ်ဖော်ပြသင့်သောအကြောင်း ကျန်ရှိနေပါသည်။ ထိုအချက် မှာ ကုန်းဘောင်မင်းအပေါင်းတို့တွင် သူသည် မျိုးချစ်စိတ်အပြည့်အဝရှိလျက် တည်ကြည်ပြတ်သားမှုတွင် အလောင်းမင်းတရားပြီးလျှင် သူသည် ဒုတိယလိုက်သောသူဟူ၍ပင် မှတ်ယူဖွယ်ရာအကြောင်း ရှိ ပါသည်။

အင်္ဂလိပ်မြန်မာစစ်ပွဲ စတင်ဖြစ်ပွားချိန်တွင် မယ်နနှင့်မောင်အိုတို့က သူ့အား အမျိုးမျိုး ချီး နှိမ်ထားသည့်အကြားမှ စစ်မြေပြင်သို့ သူက ထွက်ဖြစ်အောင် ထွက်ပါသေးသည်။ သူခေါင်းဆောင် ရသော ကျိုက္ကလို့တိုက်ပွဲတွင် အင်္ဂလိပ်များ ထွက်ပြေးခဲ့ကြသည်။

သူထီးနန်းရရှိချိန်၌ ရန္တပိုစာချုပ်ကို ပယ်ဖျက်ရန် ကြိုးစားခဲ့သည်။ စစ်ရှုံးသူမှာ သူ့နောင်တော် ဖြစ်၍ သူနှင့်မဆိုင်ကြောင်း။ သူ့လက်ထက်တွင် အင်္ဂလိပ်များလုပ်တိုင်းခံမည် မဟုတ်ကြောင်းကို ပြောပြပုံမှာ မြန်မာခေါင်းဆောင်ပီသလျက်အလောင်းဘုရားအသံနှင့်တူလှပေသည်။ အင်းဝသို့ရောက် ရှိနေသော အင်္ဂလိပ်သံမှူးဘာနေနှင့် ၁၈၃၇-မေလ ၁၇-ရက်ညီလာခံ၌ ဆွေးနွေးကြပုံမှာ အောက်ပါ အတိုင်းဖြစ်သည်။

- ဘုရင်။ ။ အာသံပြည်ကို ခေတ်အဆက်ဆက်အုပ်စိုးခဲ့တဲ့ မင်းတွေ ဖယ်ရှားပြီး သူတို့ပိုင်နယ် အားလုံးကို ခင်ဗျားတို့အင်္ဂလိပ်တွေက သိမ်းယူခြင်းဟာ တရားမျှတတယ်လို့ ဆိုမလား။
- သံမှူး။ ။ အာသံပြည်ကို မြန်မာတို့လက်မှ အင်္ဂလိပ်တို့ သိမ်းယူခဲ့သည်မှာ ၁၀-နှစ်ကျော်လွန် ပြီး၍ ဤပြဿနာကို မေးမြန်းရန်မလိုပါ။
- ဘုရင်။ ။ ရန္တပိုမှာ အင်္ဂလိပ်က မြန်မာအရာရှိတွေကို ခြောက်လှန့်ပြီး စာချုပ်ကို လက်မှတ်ထိုး ခိုင်းတာပါ။ အားလုံးကို အင်္ဂလိပ်အကျိုးအတွက်ချည်းပဲ။ မြန်မာအတွက် ဘာတစ်ခုမျှ အကျိုးမရှိဘူး။ တချို့စာပိုဒ်တွေဟာ အင်မတန်ဖိစီးတဲ့သဘောရှိတယ်၊ ထိုအချိန်က စာချုပ်တစ်ခုလုံးကို ကျုပ်ဖတ် ရတာမဟုတ်ဖူး။ မကြာမီကပဲ လုံးစေ့ပါဌ်စေ့သိရတယ်။ သို့သော်ဒီစာချုပ်ဟာ ကျုပ်လက်ထက်မှာ လုပ်တာမဟုတ်လို့ကျုပ်နှင့်ဘာမျှမဆိုင်ဘူး။ ဒါကြောင့် ဒီအကြောင်းကို ဘာမျှမပြောချင်ဘူး။

သံမှူး။ ။ စစ်နိုင်သူတို့ဟာ ရုံးသူများကို ခြောက်လှန့်ပြီး လိုရာစာချုပ်ကို လက်မှတ်ထိုးခိုင်းစမြဲ ပါပဲ။ စာချုပ်ပါအချက်အလက်များကို မကြိုက်ရင် ဘင်္ဂလားပြည်ကို သံအဖွဲ့တစ်ခု စေလွှတ်ဆွေးနွေးခြင်းဟာ လမ်းမှန်ပါပဲ။ နှစ်ဦးနှစ်ဖက် သဘောတူညီချက်များကို တစ်ဦးသဘောနှင့် ပယ်ဖျက်ခြင်းကတော့ ဘယ်သောအခါမျှ ဖြစ်နိုင်မည်မဟုတ်ပါ။

ဘုရင်။ ။ ဘင်္ဂလားသို့ ကျုပ်သံအဖွဲ့လွှတ်ရန် မရည်ရွယ်ပါ။ လွတ်ခြင်းလွတ်ရင် အင်္ဂလန်ပြည် သို့ သွားစေမည်။ အင်္ဂလိပ်ကုမ္ပဏီ အစိုးရကိုမသိပါ။ နားမလည်ပါ။ အသိအမှတ် မပြုပါ။ ကုမ္ပဏီဟာ လခစားအရာရှိမျှသာဖြစ်ပြီး ရှင်ဘုရင်မဟုတ်ပါ။ ထို့ကြောင့် သူနှင့်တန်းတူရည်တူ ရန်ကုန်အရေးပိုင်နှင့် ဆက်ဆံပါစေ။ သူ့ထံမှ ဆက်သွယ်မှုကို ကျုပ်လက်မခံလိုပါ။

သံမှူး။ ။ အင်္ဂလန်ပြည်ရှင် ဘုရင်မင်းမြတ်ကိုယ်တိုင် လခစားဖြစ်ပါသည်။ ပါလီမန်လွှတ်တော် က သတ်မှတ်ပေးကမ်းသော လခကိုသာ ဘုရင်သုံးစွဲခွင့်ရှိပါသည်။ ထိုပါလီမန်ကပင် ဘင်္ဂလားဘုရင်ခံချုပ်ကို စစ်ဆင်ရေး၊ မဆင်ရေးအာဏာများ လွှဲပေးထားပါတယ်။ ရန်ကုန်မြို့က မြန်မာအရေးပိုင်၌ အလားတူအာဏာများမရှိပါ။ ဘင်္ဂလားဘုရင်ခံချုပ် ဟာ အာရှထီးဆောင်းမင်းအပေါင်းနှင့် တန်းတူရည်တူ ဖြစ်ပါသည်။ ဤသို့ ကျွန်တော် ရှင်းပြခြင်းသည် ရှင်ဘုရင်ကို စိတ်အနှောင့်အယှက် ဖြစ်စေနိုင်ပါသည်။ ကျွန်တော့်အား ရွှေစိတ်တော် မငြိုငြင်ရန် တောင်းပန်ပါသည်။

ဘုရင်။ ။ သင်ပြောလိုသမျှ ပွင့်လင်းစွာ ပြောနိုင်သည်။ ကျုပ်က စိတ်ဆိုးမည်မဟုတ်ပါ။

သံမှူး။ ။ ရန္တပိုစာချုပ်ကို အသိအမှတ်မပြုလျှင် ဘုရင်ခံချုပ်ဖြစ်စေ၊ သူ၏ကိုယ်စားလှယ်ဖြစ်စေ အင်းဝမြို့တော်၌ နေနိုင်မည်မဟုတ်တော့ပါ။ ဘုရင်ခံချုပ်တည်းဟူသော သစ်ပင်ကို မှီ၍ သံမှူးတည်းဟူသောအရိပ်သည် ဖြစ်ရပါသည်။ အကယ်၍ ရှင်ဘုရင်သည် သစ်ပင်ကို မမြင်ဟုဆိုပါက အရိပ်ကိုလည်း မြင်နိုင်ဖွယ်မရှိပါ။

ဘုရင်။ ။ ကျုပ်ကတော့ သစ်ပင်ကို ထည့်မပြောစေချင်ဘူး။ ဒီသစ်ပင်ဟာ ကျုပ်တို့ ဘေးလောင်း တော် အလောင်းဘုရားလက်ထက်ကလိုပဲ ကောင်းစွာ ဆက်လက်သီးပွင့်မည်လို့ မျှော် လင့်တယ်။ နှစ်နိုင်ငံဆက်ဆံရေးကို စစ်မဖြစ်ပွားမီ တစ်ချိန်ကလိုပဲ တည်ရှိစေလိုတယ်။ နောင်တော်မင်းတရားလက်ထက်မှာ အင်္ဂလိပ်နှင့် စစ်မက်ဖြစ်ပွားခြင်းဟာ အမှားတော် ပုံကြီးပေပဲ။ သို့ကလို မိတ်ဆွေမပီသသော လွန်ကျူးမှုများကို အားလုံးသင်ပုန်းချေပြီး မေ့လျော့ပစ်လိုက်စေချင်ပါတယ်။ အကယ်၍ ကျုပ်က စစ်ပြုချင်လျှင် (အင်္ဂလိပ်သံ အဖွဲ့ နေပြည်တော်မှ ထွက်ခွာကြစေ)လို့ အမိန့်ချမှတ်ရုံပါပဲ။ သို့သော် မစ္စတာဘေး ဖီးကိုဖြစ်စေ၊ မေဂျာဘာနေကိုဖြစ်စေ ကျုပ်က ဒီမှာနေကြပါလို့လည်း မပြောလိုပါဘူး။ သင်တို့နေချင်က နေ၊ သွားချင်က သွားကြရုံပါပဲ။ သင်တို့နှစ်သက်သလို ဆုံးဖြတ်နိုင် ပါတယ်။

သင်တို့နေပြည်တော်၌ နေလိုက သင်တို့ကို အသုံးချမည်။ အရာရှိများ အပိုအမိုထားချင် လျှင်လည်း ခွင့်ပြုမည်။ သို့သော် ဤသို့ ဆက်ဆံနေထိုင်ခြင်းဟာ ရန္တပိုစာချုပ်အရ နေပိုင်ခွင့်ရှိ၍ နေသည်လို့ သဘောမပိုက်စေလိုပါ။ မြန်မာဘုရင်၏ သနားတော်မြတ် ခံယူနေထိုင်ခြင်းလိုသာ ယူဆစေချင်တယ်။ ယခင် ဘိုးတော်မင်းတရားကြီးလက်ထက်က

နေပြည်တော်သို့ လွတ်လပ်စွာ လာရောက်ကြတဲ့ သံမှူး ကပ္ပိတန်ဆိုင်နှင့် ကင်းနင်းတို့ရဲ့ အခွင့်အရေးမျိုး ရရှိခြင်းလို့ မှတ်ကြစေလိုတယ်။

သံမှူး။ ။ စာချုပ်ကို ဤနည်းဖြင့် မပယ်ဖျက်နိုင်ပါ။

ဘုရင်။ ။ ဤသို့ဆိုလျှင် ကျုပ်အနေဖြင့် ဘာမျှမပြောလိုပါ။ စာချုပ်ကို ကျုပ်လက်မှတ်ထိုးခဲ့ သည်မဟုတ်၊ ကျုပ်ကို အင်္ဂလိပ်က ဘယ်တုန်းကမျှ အနိုင်မရရှိခဲ့ပါ။ အကယ်၍ စာချုပ်ကို တစ်ဖက်ဖက်မှဖောက်ဖျက်လျှင် မည်သူက အမှန်ဆုံးဖြတ်နိုင်မည်လဲ။

သံမှူး။ ။ အများအားဖြင့် စစ်တိုက်ပြီး ဆုံးဖြတ်လေ့ရှိကြပါတယ်။

ဘုရင်။ ။ ကျုပ်အနေနှင့် ပြင်သစ်ပြည်၊ ပါရှားပြည်၊ တူရကီပြည်၊ ယိုးဒယားပြည်များကို တိုင် ကြားနိုင်တယ်။

သံမှူး။ ။ ရှင်ဘုရင်က စာချုပ်ကို အသိအမှတ်မပြုဘူးဆိုရင် အင်္ဂလိပ်လက်သို့ စာချုပ်အရ ပေး အပ်ပြီးတဲ့နယ်မြေများကိုလည်း ပြန်ယူမယ်ဆိုတဲ့သဘောပေါ့။

ဘုရင်။ ။ (ရယ်မောလျက်) ဟား-ဟား ဒီလိုလည်းမဟုတ်ပါ။ ပေးအပ်ပြီးနယ်ပယ်များကို အင်္ဂလိပ်လက်မှ ပြန်လုယူမည် မဟုတ်ပါ။

သာယာဝတီမင်းသည် ဤညီလာခံ၌ အလွန်ပွင့်လင်းပြတ်သားပေသည်။ ရံဖန်ရံခါ သူနှင့် သဘောကွဲလွဲစေကာမူ သူ့ကို ခင်တွယ်စေသော အမှုအရာများလည်း ပြတတ်လေသည်ဟု ဘာနေက မှတ်တမ်းတင်ခဲ့သည်။

မေလ ၂၂-ရက်နေ့ညီလာခံ၌ ထပ်မံမိန့်ဆိုပြန်သည်မှာ-

(စာချုပ်များနှင့်ပတ်သက်၍ ဘာမျှပြောရန်မရှိပါ ထုတ်ဖော်ရည်ညွှန်းခြင်းကိုလည်း အလိုမရှိပါ။ ယင်းစာချုပ်များသည် မြန်မာအမျိုးသားတို့အတွက် ရှက်ဖွယ်ကောင်းသောကိစ္စ၊ အစော်ကားခံရ သောကိစ္စဖြစ်သည်။ အင်္ဂလိပ်တို့က မြန်မာအရာရှိများကို ခြောက်လှန့်၍ လက်မှတ်ထိုးစေသည်။ ယခုလည်း မြန်မာတို့ကို သိက္ခာချလိုသည့်အခါ ထိုစာချုပ်များကို ရည်ညွှန်းထုတ်ဖော်ပြောလေ့ရှိ သည်)ဟု ဆို၏။

ဘာနေက စာချုပ်ကို အစိုးရအဖွဲ့အဆက်ဆက်က အသိအမှတ်ပြုခြင်းကို လိုလား၏။ သို့ သော် သာယာဝတီမင်းက (ထိုထုံးတမ်းမှာ အင်္ဂလိပ်တို့၏ ထုံးတမ်းဖြစ်ပေလိမ့်မည်။ မြန်မာထုံးတမ်း ကားမဟုတ်၊ ယခု မဟာမိတ်အဖြစ် အသစ်တစ်ဖန် ထပ်မံတည်ရှိလိုပါက စာချုပ်မချုပ်ဘဲ တည်ရှိ နိုင်ပါသည်။)ဆိုကာ ဘာနေ၏အဆိုပြုချက်ကို ပယ်ချ၏။

သာယာဝတီမင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ ရန္တပိုစာချုပ်ကို အထင်အရှား မချိုးဖောက်ဘဲနှင့် ဘေးချိတ်ထားရန်ဖြစ်၏။ မြန်မာမင်းက ဤသို့တင်းမာနေပုံကို ဘာနေက ဘုရင်ခံချုပ်ထံ တင်ပြ ကာ စစ်ပွဲအသစ် ဖန်တီး၍ သာယာဝတီမင်းကို ဆုံးမရန်ပင် တိုက်တွန်းခဲ့လေသည်။

အိန္ဒိယဘုရင်ခံချုပ်က ဘာနေနှင့်ယူဆပုံ ကွဲလွဲလေသည်။ ဘာနေက နန်းတက်စဘုရင်တစ်ပါး မင်္ဂလာယူချိန်တွင် ရန္တပိုစာချုပ်အကြောင်းကို အင်္ဂလိပ်သံမှူးအနေနှင့် တဖွဖွမပြောသင့်ကြောင်း၊ သာယာဝတီမင်းက စာချုပ်ကို အလိုမရှိသော်လည်း စာချုပ်ဘောင်အတွင်း၌ ဝေဖန်လှုပ်ရှားခြင်းသာ ဖြစ်ကြောင်းဟု မှတ်ချက်ချ၏။

အင်္ဂလိပ်-မြန်မာစစ်ပွဲတွင် မြန်မာတို့ အရေးနိမ့်ခဲ့ခြင်းမှာ မယ်နုနှင့် ဦးအိုတို့ကြောင့်ဟု သာယာဝတီမင်းက ယူဆသည်။ ထို့ကြောင့် နောက်တစ်ကြိမ် မရှုံးနိမ့်ရလေအောင် ကြိုတင်ပြင်ဆင်

မူများ ပြုလုပ်၏။ လက်နက်ခဲယမ်းမီးကျောက် အမြောက်အမြား တင်သွင်းကာ အချက်အချာကျသော တပ်စခန်းများ၌ အင်အားဖြည့်တင်း၏။ နိုင်ငံအလုံးတွင် စစ်သားစုဆောင်းကာ တပ်များတိုးချဲ့၏။

အမြောက်ပစ်လေ့ကျင့်မှုကို နေ့စဉ် ပြုလုပ်ကြရ၏။ နေပြည်တော်တွင် အမြောက်သံမကြားရသည့်နေ့ဟူ၍ တစ်နေ့မျှမရှိချေ။ ပြည်မင်းသားအား ရန်ကုန်သို့လည်းကောင်း၊ ရွှေတောင်မင်းသားအား မုတ္တမသို့လည်းကောင်း၊ ပုဂံမင်းသားအား ငမဲအရပ်သို့လည်းကောင်း ချီတက်ရပ်တည်စေ၏။

သံမှူးဘင်ဆင်က မြန်မာတို့၏ လှုပ်ရှားမှုကိုကြည့်ကာ အင်္ဂလိပ်တို့က မြန်မာကို စစ်ပြုသင့်သည်ဟု အကြံပေးသည်။ သို့သော် ဘုရင်ခံချုပ်က အာဖဂန်နီစတန်နယ်တွင် ပုန်ကန်မှုများရှိနေ၍ မြန်မာတို့နှင့် စစ်ပြုခြင်းကို လုံးဝရှောင်ရှားရမည်ဟု ဆုံးဖြတ်လေသည်။

သာယာဝတီမင်းနန်းတက်ခဲ့ပြီး ၃-နှစ်အတွင်း အင်္ဂလိပ်သံမှူး ၄-ဦးပင် ပြောင်းလဲ၏။ ရန္တပို စာချုပ်ကို အကြောင်းပြု၍ မြန်မာအာဏာပိုင်တို့နှင့် ဆက်ဆံရေး မပြေလည်ချေ။ ထို့ကြောင့် သံမှူး ဘင်ဆင်က ၁၈၃၉-ခုတွင် ရန်ကုန်သို့ ပြောင်းရွှေ့လိုကြောင်း တင်ပြရာ သာယာဝတီမင်းက မဆိုင် မတွဲ သဘောတူလေသည်။ နှစ်နိုင်ငံ မဟာမိတ်ဖြစ်လိုပါက နေပြည်တော်၌ သံကိုယ်စားလှယ်များ မထားဘဲ ချစ်ကြည်ရေး တိုးတက်နိုင်ပါသည်ဟု ဖော်ထုတ်မိန့်ကြား၏။

ထိုနှစ်မတ်လ၌ ဘင်ဆင်၏သံအဖွဲ့ ရုပ်သိမ်းမည်ဟု ကြေညာသောအခါ (သူတို့ ပြန်သွားကြပါစေ၊ ငါ့အနေဖြင့် သူတို့ကို ဂရုစိုက်လိမ့်မည်မဟုတ်၊ ငါသည် နောင်တော်နန်းကျဘုရင်ကဲ့သို့ အင်္ဂလိပ်တို့လုပ်သလို ခံမည်မဟုတ်၊ အငြင်းပွားမှုများကို မြန်မာတို့က လက်နက်ကိုင်ဖြေရှင်းရန် ပိုင်းဖြတ်ပြီးဖြစ်၏။ ဤအချက်ကို အင်္ဂလိပ်တို့ ကောင်းစွာသိရှိအောင် ငါလုပ်ပြမည်။ ယခုအကြိမ် အင်္ဂလိပ်တို့လာတိုက်လျှင် တိုက်ပါစေ၊ မြန်မာတို့မှာ ဘယ်လိုလူမျိုးဖြစ်သည်ကို ငါပြမည်)ဟု မိန့်တော်မူသည်။

* * *

(၅) ပုဂံမင်း၏တက်လမ်း

သာယာဝတီမင်းသည် နောင်တော်ကို ငဲ့သောအားဖြင့် မိဖုရားကြီးမယ်နနှင့် ဦးအိုတို့၏ လွမ်းမိုးမှုကို ၁၈-နှစ်ကြာမျှ ခေါင်းငုံ့ခံနိုင်ခဲ့သည်မှာ သူ၏စိတ်ရှည်မှုကို ထင်ရှားစေ၏။ နောင်တော်ကို မလွဲမကင်းသာနန်းချပြီးနောက် ကောင်းစွာပြုစုထားရှိ၏။ နောင်တော်က သူ့အချစ်တော် မိဖုရားကြီးမရှိလျှင် မနေတတ်သောကြောင့် မယ်နကိုလည်း နောင်တော်နှင့်အတူ နေစေခဲ့သည်။

သို့သော် မယ်နအုပ်စုသည် အငြိမ်မနေဘဲ ပုန်ကန်ရန်လည်းကောင်း နိုင်ငံခြားနှင့် လျှို့ဝှက် ဆက်သွယ်ကြံစည်နေကြ၏။ မြန်မာ့ဆိုရှယ်လစ်လမ်းစဉ်ပါတီကထုတ်ဝေသော အခြေပြ မြန်မာ့နိုင်ငံရေးသမိုင်း၊ ဒုတိယတွဲ၊ ပထမပိုင်း၌ ထိုကိစ္စနှင့် ပတ်သက်ပါရှိပုံမှာ-

(၁၈၃၇-နှစ်၌ အင်းဝမြို့၌ အင်္ဂလိပ်သံမှူးဘာနေ ရှိနေခိုက်တွင်ပင် စစ်ကိုင်းမင်းက လူယုံတော်လွတ်၍ ဗြိတိသျှအစိုးရအနေဖြင့် မိမိအား အကူအညီပေးပါမည့်အကြောင်း မျှော်လင့်ကြီးစွာ ပန်ကြားတောင်းဆိုခဲ့သည်။ သို့သော် ဘာနေက ယခုလို နန်းကျဘုရင်တစ်ပါး၏ ဆက်သွယ်မှုကို မကူညီသင့်ဟုဆုံးဖြတ်ကာ လျစ်လျူရှုခဲ့သည်။)

(ကာလကတ္တားသို့ ဘာနေပြန်သွားချိန်တွင် မော်လမြိုင်မှ မောင်ရွှေဒုတ်ဆိုသူမှတစ်ဆင့် ဆက်သွယ်ပြန်သည်။ မောင်ရွှေဒုတ်၏ ပေးစာတွင် “ဗြိတိသျှအစိုးရက သာယာဝတီမင်းအား တိုက်ခိုက် နှိမ်နင်းနန်းချပြီး မိမိ (စစ်ကိုင်းမင်းကို) ထီးနန်းပြန်လည်ပေးအပ်မည်ဆိုက ဗြိတိသျှအစိုးရဘက်မှ မည်သည့်ဘောင်းဆိုချက်ကိုမဆို ပေးရန်အသင့်ရှိကြောင်း၊ အကယ်၍ ယခုကဲ့သို့ ကူညီရန်ဆိုင်းငံ့နေပါက မိမိအား အဆိပ်ကျွေး၍ သတ်ကြလိမ့်မည်ဖြစ်၍ ဘာနေက ကူညီလိမ့်မည် ယုံကြည်ကြောင်း” ဟု ပါရှိလေသည်။ သို့သော် ဗြိတိသျှအစိုးရသည် စစ်ကိုင်းမင်း၏အခြေအနေကို သိရှိပြီးဖြစ်သည့် အတိုင်း ပါးနပ်စွာ ငြိမ်နေခဲ့သည်။)

အထက်ပါအတိုင်း လျှို့ဝှက်ဆက်သွယ်မှုများကို သာယာဝတီမင်းက မသိဘဲနေမည်မဟုတ်ချေ။ သို့သော် နောင်တော်ကို ဝတ္တရားမပျက် ကောင်းစွာပြုစုလျက်ပင် ရှိခဲ့သည်။ အဆိပ်ခတ်ခြင်းလုံးဝမရှိသည်မှာ သာယာဝတီမင်းကိုယ်တိုင် ၉-နှစ်ကြာ အုပ်စိုးပြီးချိန်တွင် နောင်တော်နှင့်အတူ တစ်လခြား ရှေ့ဆင့်နောက်ဆင့် နတ်ရွာစံကြသည်။

အမှန်အားဖြင့် ဤတစ်ချိန်တွင် ဆေးခတ်ခံရသူမှာ သာယာဝတီမင်း ဖြစ်နေပေသည်။ ၁၂၀၆-ခုနှစ်မှစ၍ စိတ်ဓာတ်ဖောက်ပြန်လာသဖြင့် မန္တလေးဆိပ်ကမ်းရှိ မင်းတဲအိကင်းရပ်သို့ ယတြာ ယာယီအနေဖြင့် ပြောင်းရွှေ့စံနေရသည်။

နောင်တော်မင်းတရား နန်းစံချိန်က သူ့ကိုဆေးခတ်သူမှာ အခြားသူမဟုတ်၊ သူ၏မိဖုရား ကြီးပင် ဖြစ်ခဲ့သည်။ ယခုလည်း သာယာဝတီမင်း စိတ္တဇရောဂါစွဲကပ်ရာတွင် သက်သာသည်မရှိ ချေ။ ထိုသို့ ရှင်ဘုရင် စိတ်ချောက်ချားချိန်တွင် သူ၏ကိုယ်စား ထီးရေး နန်းရေးတို့၌ ဩဇာလွှမ်းမိုး ချယ်လှယ်နေသည်မှာလည်း တောင်နန်းမိဖုရားခေါင် ကျပင်းမင်းသမီးနှင့် သားတော်ပုဂံမင်းတို့ ဖြစ်နေကြသည်။ ဘုရင်၏ ဖောက်ပြန်သောအခြေအနေတွင် သူတို့သားအမိ ကောင်းကျိုးတိုးတက် စေလျက် အခြားသော မိဖုရားများ၊ မင်းညီမင်းသားများ၏ ဆိုးကျိုးကို ဖြစ်စေခဲ့သည်။

သာယာဝတီမင်း နန်းတက်သောအခါ ထီးမွေနန်းမွေ ဆက်ခံရေးတွင် လူသစ်များ ပါဝင်လာ၏။ နန်းတက်စတွင် စကြာမင်းကလေးရှိနေသေးရာ သူလည်း ထည့်၍တွက်လျှင် အောက်ပါအတိုင်း အခြေအနေရှိနေခဲ့သည်။

(၁) စကြာမင်းတက်၍ တစ်နှစ်အကြာတွင် မကြံအပ်သည်ကို ကြံစည်သည်ဆိုကာ ရေတွင်ဖျောက်စေ၏။ စကြာမင်းကို ထိုသို့စွပ်စွဲကာ ဘုရင်သို့တိုင်ကြားသူများမှာ သာယာဝတီမင်း၏ သားတော်ကြီး ပြည်မင်းနှင့် ညီတော် ပခန်းမင်းတို့ဖြစ်သည်ဟု မှတ်တမ်းအချို့က ဆို၏။ ပြည်မင်း သည် အကြီးဆုံးသားတော်ဖြစ်၍ အိမ်ရှေ့နေရာ မျှော်မှန်းချက်ရှိကြောင်း အထူးပြောရန်မလိုချေ။ စကြာရေချချိန်၌ သာယာဝတီမင်းကိုယ်တော်တိုင် (သူ့သားတော်များ၏ တိုင်ချက်အရ တူမတော်ကို မလုပ်ချင်ဘဲ ကွပ်မျက်ရပါသည်)ဟု ငိုယိုမိန့်ကြားသည်ဆို၏။ ရှင်ဘုရင်အနေဖြင့် သူလုပ်ချင်၍ လုပ်သောကိစ္စကို သားတော်များအပေါ် လွှဲချနေစရာမလိုချေ။ အမှန်မှာ စကြာမင်းကလေးကို ပြည်သူတို့ လိုလားလျက်ရှိနေသဖြင့် ရှင်ဘုရင်ကိုယ်တိုင်ပင် အနေကျပ်သော အခြေအနေ၌ရှိနေ၍ (ထန်းသီးကြွေခိုက် ကျိုးနင်းခိုက်)ဆိုသလို ဤပြဿနာ အမြန် ရှင်းပစ်လိုက်ခြင်းဖြစ်သည်။

(၂) ပြည်မင်းသည် အလယ်နန်းမိဖုရားကဖွားလျက် သားတော်တို့တွင် အကြီးဆုံးဖြစ်၏။ ခမည်းတော် ရွှေဘိုသို့ထွက်၍ နောင်တော်ကို တော်လှန်ရာတွင် ပြည်မင်းက အကြီးဆုံးစစ်ဗိုလ်မှူး တာဝန်ကို ထမ်းဆောင်တိုက်ခိုက်ခဲ့သည်။

(၃) ပခန်းမင်းမှာ အလယ်နန်းဖွားပင်ဖြစ်၍ ပြည်မင်း၏ ညီတော်ရင်းဖြစ်သည်။ သူသည် လည်း တော်လှန်ရာတွင် ဧရာဝတီမြစ်အနောက်ဘက်စစ်ကြောင်းမှ စစ်ကိုင်းမြို့ကို ချီတက်သိမ်းပိုက် ခဲ့သည်။ နောင်တော် ပြည်မင်းပြီးလျှင် သူသည် နန်းရံဖြစ်ထိုက်သူဟု ယူဆရမည်ပင်။

(၄) ပုဂံမင်းမှာ တောင်နန်းစံ မိဖုရားခေါင်ကြီး၏ သားတော်ဖြစ်၍ ဂုဏ်အဆင့်အတန်းမြင့် သော မင်းသားဖြစ်သည်။ ပြည်မင်းထက် ၂-နှစ် ငယ်၏။ သို့သော် သူ့၌ ကျောက်ရူးရောဂါရှိ၏။ သူ၏ဝါသနာမှာလည်း ကြက် ငှက်မွေးမြူကာ တိရစ္ဆာန်တိုက်ပွဲများ၌ စွဲလမ်းသဖြင့် မှူးမတ်များက ထီးနန်းနှင့်မထိုက်တန်ဟု ယူဆကြ၏။

(၅) မင်းတုန်းမင်းမှာ တောင်ဆောင်တော်မိဖုရားမှမွေး၍ နန်းရမိဖုရား မဟုတ်သောကြောင့် တစ်ဆင့်နိမ့်သောအခြေ၌ရှိနေ၏။ သို့သော် သူသည် ဖြောင့်မှန်တည်ကြည်သော ဂုဏ်သတင်းရှိ၏။

(၆) ကနောင်မင်းမှာ မင်းတုန်းမင်း၏ ညီတော်ရင်းဖြစ်သည်။

(၇) တရုတ်မော်မင်းသားမှာ ကိုယ်လုပ်တော်မှဖွား၍ အဆင့်နိမ့်၏။ လုပ်ရည်ကိုင်ရည်ရှိ၏။

သာယာဝတီမင်း၏ နန်းလျာသားတော်များ ဤအတိုင်းရှိနေရာ ထီးနန်းလုပွဲမှာ သူတို့အတွင်း ၌ မလွဲပေါ်ပေါက်ရမည် ဖြစ်ပေသည်။ အခြားသို့ ရှုမျှော်စရာ မလိုချေ။

စကြာမင်းကလေးကို ရေချဖျောက်ဖျက်ပြီးနောက် ပြည်မင်းသားသည် ထိပ်ဆုံးသို့ ရောက်ရှိနေ၏။ ထို့ကြောင့် သူဘာဖြစ်မည်နည်း။ ခံရမည်လား၊ စံရမည်လားဟု စောင့်ကြည့်ရန် လိုပေသည်။

သားတော်ကြီးဖြစ်၍ သူ့ကို ဘုရင်က 'အစ်ကိုကြီး'ဟု ချစ်စနိုးခေါ်သည်။ သာယာဝတီမင်းနောက်ပြည်သို့မစုန်မီ (အစ်ကိုကြီးအတွက် အိမ်ရှေ့အိမ်တော် ဆောက်လုပ်စေ)ဟု အမိန့်တော်ရှိ၏။ အိမ်ရှေ့မင်းတို့စီးနင်းသော ဥဒေါင်းကရဝိက်ဖောင်တော်ကို ပြည်မင်း စီးနင်းစေလျက် ရေတပ်မှူးအဖြစ် ရှေ့ဆုံးမှ ဦးဆောင်စေလေသည်။ ဘုရင်က အလယ်မှ ပြည်ကြီးမွန်ဖောင်တော်ဖြင့် လိုက်ပါတော်မူ၏။ ပခန်းမင်းသားက နောက်ပိုင်းရေတပ်ကို အုပ်ချုပ်လိုက်ပါ၏။

မိဖုရားခေါင် ကျပင်းမင်းသမီးအနေဖြင့် သူ့သားတော် ပုဂံမင်း ထီးနန်းရစေလိုက နေပြည်တော်သို့ပြန်မရောက်မီ ပြည်မင်းကို တစ်နည်းတစ်ဖုံ ဖယ်ရှားပစ်ရပေမည်။ ဒဂုံမြို့၌ ၃- လကြာ စံနေပြီးနောက် အပြန်ခရီးတွင် မင်းဘူးသို့ရောက်ရှိသောအခါ မိဖုရားခေါင်ကြီး စောင့်မျှော်နေသော အကွက်ကောင်း ကြုံရတော့သည်။ မင်းဘူးဆိပ်ကမ်း၌ တစ်ညအိပ် ရပ်နားမည်ဖြစ်ရာ ပြည်မင်းက ခွင့်ကြိုခိုက် ရွှေစက်တော်သို့ ညတွင်းချင်း သွားရောက်ဘုရားဖူးလိုသည်။ ဤတွင် နောက်မှဆိုက်မည့် ခမည်းတော်၏ ဖောင်တော်ကို စောင့်စားခွင့်ပန်မနေတော့ဘဲ မြင်းနှင့် အပြင်းနှင်လေသည်။ နံနက်တွင် အချိန်မီ ပြန်ရောက်ပါ၏။ သို့သော် မိဖုရားကြီးက (ရွှေစက်တော်သို့ ရှင်ဘုရင်လုပ်ရန် ဆုတောင်းသွားခြင်းပါ)ဟု ရှင်ဘုရင်သို့ ရွှေနားတော်သွင်းပြီး ဖြစ်နေလေ၏။ ပြည်မင်းကို ရှေ့ဆောင်ဗိုလ်မှူးမင်းသားအရာမှ နုတ်သိမ်းကာ ညီတော်ပခန်းမင်းသို့အပ်၍ အကျယ်ချုပ်နှင့် လိုက်ပါစေသည်။

သို့လျှင် ပြည်မင်းမှာ (အသွားမတော်တစ်လှမ်း)ဟူသည့်အတိုင်း အိမ်ရှေ့နေရာမှ ပြုတ်ကျကာ မိဖုရားကြီးထောင်ချောက်၌ အကွက်ဝင်သွား၏။

နေပြည်တော်သို့ ပြန်ရောက်သောအခါ ပြည်မင်းကို နာလန်မထူအောင် မိဖုရားကြီးက ဆက်လက်၍ အဆင်းတွန်းရန်ဖြစ်၏။ အစ်ကိုကြီးထံမှ မင်းသားကြီးအဆောင်အယောင်များကို မရပ်သိမ်းချေ။ ပြည်မင်းသား၏ သားတော်များကိုပင် ဘုရင်က ရှင်ပြုပေးလေသည်။ မိဖုရားကြီး ကုန်းချောသမျှ မအောင်မြင်သည်မှာ ပြည်မင်း၏ညီတော် ပခန်းမင်းသားကြောင့်ဖြစ်သည်။ ထိုမင်းသားက ခမည်းတော်ထံ အဝင်အထွက်များလျက် သူ၏နောင်တော်ဘက်မှ အမြဲရပ်တည်လျက် ရှိလေသည်။ ထို့ကြောင့် မိဖုရားကြီး၏မြားဦးသည် ပခန်းမင်းသားဘက်သို့ လှည့်သွားသည်။

များမကြာမီ ပခန်းမင်းသားကလေး လေနာ၍ မထနိုင်ဖြစ်လေရာ ဘုရင်ကိုယ်တော်တိုင် သားထံ သွားရောက်ပြုစု၏။ ခမည်းတော်၏ရင်ခွင်၌ပင် ညတွင်းချင်းကွယ်လွန်သည်။ မိဖုရားကြီးက လူလွတ်၍ အဆိပ်ခတ်ကြောင်း နန်းတွင်းသူအချို့ ကောင်းစွာသိရှိရလေသည် ၊

ပခန်းမင်းသားမရှိသောအခါ ခမည်းတော်ရော နောင်တော်ပြည်မင်းပါ တစ်အားဆုတ်ယုတ်သွားလေသည်။ ပုဂံမင်းနှင့် မယ်တော်တို့အဖို့ကား တက်လမ်း ပိုမိုရှင်းလင်းသွား၏။

ယခင်က ပြည်မင်းနှင့် ပခန်းမင်းညီနောင်တို့ကို လွတ်တက်မင်းသားကြီးများအဖြစ် ခန့်အပ်ခဲ့ရာ များစွာအဆင်ပြေခဲ့သည်။ ယခု ပခန်းမင်းလည်းမရှိ၊ နောင်တော်ပြည်မင်းလည်း ဒဏ်ခတ်ထားချိန်တွင် လစ်လပ်သောထိုနေရာသို့ ပုဂံမင်းနှင့် မင်းတုန်းမင်းကို ခန့်အပ်လိုက်ရလေသည်။

မင်းတဲအိကင်း၌ ရှင်ဘုရင်၏ရောဂါမှာ လျော့သည်မရှိဘဲ ပိုဆိုးလျက်သာရှိခဲ့ရာ အပါးတော်၌ မိဖုရားခေါင်ကြီးသာ နေခွင့်ရှိမြဲဖြစ်၍ (မီးလောင်ရာလေပင့်)လုပ်၍ ကောင်းချိန်ဖြစ်၏။ ဘုရင်က

စိတ်မနှံ့ဘဲ လက်နက်ကိုင်ကာ ရမ်းကားနေသဖြင့် သားတော်များဖြစ်သော ပြည်မင်းနှင့် တရုတ်မော်မင်းသားတို့က ခမည်းတော်ကို တစ်နည်းတစ်ဖုံ ချုပ်ကိုင်ထိန်းသိမ်းကြရသည်။ ပုဂံမင်းက ထိုသို့ ခမည်းတော်ကိုအုပ်ထိန်းရာတွင် ပါဝင်ကူညီသင့်ပါလျက် ရှောင်နေ၏။ ထိုနောက် ချုပ်ကိုင်သူ မင်းသားနှစ်ပါးကို ထီးနန်းလှသူများဟု အလစ်တွင် ခမည်းတော်ကို ကုန်းချောလျှောက်တင်လေသည်။

မိဖုရားကြီးက အနောက်နန်း မမြကလေးကိုလည်း မရှုဆိတ်သည်မှာ ကြာလေပြီ။ ဘုရင်ကို ဂီတနှင့်ဖြေဖျော်ဖော်ရ၍ မမြကလေးအဆောင်တော်၌သာ အနေများခဲ့သည်မဟုတ်လော။ ထို့ကြောင့် ယခုလို အခွင့်သာချိန်တွင် မြကလေးကို ပြည်မင်းနှင့်အတူ ရောနှောသုတ်သင်ရမည် ဖြစ်လေသည်။ ထိုကိစ္စမှာ ယခုအချိန်၌ အလွန်လွယ်ကူ၏။ ဘုရင့်အမိန့်တော်ဟုဆိုကာ ပုဂံမင်းမှတစ်ဆင့် ထုတ်ပြန်လျှင် ကိစ္စပြီးလေသည်။ ရှင်ဘုရင်ကို လျှောက်တင်စရာမလိုချေ။ ရှင်ဘုရင်က ရူးသွပ်နေချေပြီ။ လျှောက်တင်လျှင်လည်း ဘာမှန်းမသိ၍ အပိုပင်ဖြစ်လေသည်။

သို့နှင့် ဘုရင့်အမိန့်ဟုဆိုကာ ပြည်မင်းအိမ်တော်ကို ဝိုင်းလေသည်။ အလားတူ ဘုရင့်အမိန့်ဖြင့်ပင် မမြကလေးကို ဖမ်းလေသည်။ ထိုနောက် မင်းတဲအိကင်းမှ အမရပူရသို့ ပြန်ရွှေ့လာသော အခါ ဘုရင်ကို ကြေးပြာသားခေါ် သံတိုင်များကာရံသော လှောင်အိမ်တွင် အထူးဒရဝမ်ကုလားအစောင့်များနှင့် ထားလေသည်။ သူငယ်တော်များသာလျှင် အတွင်းတော်သို့ ဝင်ရောက်ပြုစုခွင့်ရှိသည်။

တရုတ်မော်မင်းသားက ခမည်းတော်ကို ချုပ်ကိုင်ပေးသဖြင့် အမရပူရသို့ ပြန်လည်ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်နိုင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုဆောင်ရွက်ချက်မှာ ပုဂံမင်းထက် တစ်ပန်းသာသကဲ့သို့ ဖြစ်လေသည်။ ပုဂံမင်းက ဖခင်ကိုပြုစုရာတွင် မပါချေ။ ပြုစုဖော်မရဘဲ နေရာယူရန်သာတတ်ပုံကို တစ်နည်းအားဖြင့် ပေါ်လွင်စေသည်။

ခမည်းတော် သတိလွတ်ကာ ဖြစ်ချင်တိုင်းဖြစ်နေသည်ကို သားများက ဝိုင်းဝန်း မထိန်းသိမ်းမစောင့်ရှောက်လျှင် မည်သူက လုပ်သင့်သနည်း။ ထီးနန်းလှခြင်း မကုတ်ပါချေ။ ခမည်းတော်ကို ပြုစုခြင်းသာဖြစ်၏။ သားတို့၏ဝတ္တရားအတိုင်း ရွက်ဆောင်ခြင်းဖြစ်၏။

အမရပူရမြို့သို့ ပြန်ရောက်ချိန်တွင် ခမည်းတော်က ပြည်မင်းအဖွဲ့က ရည်မှန်းဆောက်လုပ်ခဲ့သော အိမ်ရှေ့အိမ်တော်တွင် ပုဂံမင်းကပင် တက်နေလိုက်သည်။

များမကြာမီ ပြည်မင်းနှင့်သားတော် ၄-ပါး၊ မမြကလေးနှင့် မယ်တော်ဒေါ်အိတို့ကို ရှေ့ဆင့်နောက်ဆင့် စတေးလိုက်လေသည်။

နောက်တစ်နှစ်အကြာတွင် သာယာဝတီမင်း နတ်ရွာစံလေသည်။ မှတ်တမ်းတစ်ခု၌ သူ့ကို ခေါင်းအုံးနှင့် ဖိသတ်သည်ဟုဆိုသည်။ သူက သားတော်ပြည်မင်းနှင့် အသံစွဲမမြကလေးတို့ကို ရှုစားလိုရာ မပေါ်လာ၍ တကြော်ကြော်အော်ခေါ်နေဟန်ရှိသည်။

ထို့ကြောင့် သူလည်း အသေဆိုးသေရသည်။ အလောင်းစည်သူမင်းကို သားတော်နရသူက ရွှေဂူကြီးဘုရားအတွင်း၌ ခေါင်းအုံးနှင့် ဖိသတ်ခဲ့သလိုပင်ဖြစ်၏။

တရုတ်မော်မင်းသားမှာ အဆင့်အတန်းနိမ့်သူဖြစ်စေကာမူ ခမည်းတော်ကိုပြုစုရာတွင် ပါဝင်ခဲ့၍ ပုဂံမင်းက မကျေချမ်းနိုင် ဖြစ်နေခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် သူနန်းတက်၍ တစ်နှစ်မျှကြာသောအခါ တရုတ်မော်မင်းသားနှင့် အပေါင်းပါ လူ ၁၀၀-ခန့်ကို မီးလောင်တိုက် သွင်းပစ်လိုက်လေသည်။

သို့လျှင် ပုဂံမင်း၏တက်လမ်းအတွက် သူ့မယ်တော်အကူအညီဖြင့် နန်းလျှာများကို တစ်ဦးပြီး တစ်ဦး ရှင်းလင်းသုတ်သင်ပုံတို့မှာ မှတ်သားဖွယ်ကောင်းလေသည်။ နောက်ဆုံး၌ မင်းတုန်းမင်းနှင့်

ကနောင်မင်းတို့ အသက်မသေ ကျန်ရှိကြ၏။ သို့သော် သူတို့ကိုလည်း ပုဂံမင်းက နောက်ပိုင်းတွင် မသင်္ကာ၍ အပြစ်ရှာရာတွင် မင်းညီနောင် ရွှေဘိုသို့ ထွက်ပြေးကြရသည်မှာ ရာဇဝင်၌ အထင်အရှား ပင်ဖြစ်လေသည်။

ရှင်ဘုရင်၏ ငှက်သဘင်

ပုဂံမင်းနန်းသက်သည် (၆)နှစ်မျှကြာခဲ့ရာ ဘုန်းကြီး၍ သက်ရှည်သောမင်းဟု မဆိုသာချေ။ သူ့လက်ထက်တွင် တိုင်းရေးပြည်မှုကို မင်းညီမင်းသား မှူးမတ်များသို့ လွှဲထားပြီးလျှင် အပျော်အပါးမှု၊ တိရစ္ဆာန်တိုက်မှု၊ လက်ဝှေ့တိုက်မှုများတွင် မွေ့လျော်နေလေသည်။

အပျော်အပါးပါပုံမှာ မဟာသင်္ကြန်သဘင်သည် နှစ်စဉ် (၃)ရက်ကြာမြဲဖြစ်သော်လည်း သူ့လက်ထက်တွင် ရက်ပေါင်း ၄၀-မှ ၄၅-ရက်အထိ ဆက်၍ ရေကစားတော်မူလေ့ရှိ၏။ ဤကိစ္စ၌ ဘုရင်၏အပြုအမူကို ပြည်သူတို့ကလည်း သဘောတူ လိုက်နာကြသည်။

တိရစ္ဆာန်တိုက်ပွဲများ၌ ဝါသနာပါပုံမှာ နံနက်မျက်နှာသစ်တော်မူပြီးလျှင် (ယနေ့မည်သည့် ပွဲများရံထားပြီး အသင့်ရှိသလဲ)ဟု မေးလေ့ရှိ၏။ လူလက်ဝှေ့ပွဲ၊ ဆင်ချင်းထိုးပွဲတို့မှစ၍ သိုး၊ ဆိတ်၊ ကြက်၊ ငှက်၊ လိပ်စသည်တို့ကို ဖက်တွဲရံထားပြီး အစုံပေါင်း မည်မျှရှိပါသည်ဟု အရာရှိတို့က တင်လျှောက်ကြရသည်။ မြို့တော်အနီး ဗုန်းအိုရွာမှ မူဆလင်ဘိုင်ဆပ်သည် ထိုကြက်ငှက်ရေးရာတို့၌ ကျွမ်းကျင်သဖြင့် ပုဂံမင်းက အမရပူရမြို့ဝန်အဖြစ် ချက်ချင်း သူကောင်းပြု၏။

ဒဂုန်ခင်ခင်လေး၏ (ကျွန်းဦးတည့်သန်လျက်ခုံ)စာအုပ်၌ ဘိုင်ဆပ်အကြောင်း ဖော်ပြရာ တွင် (ပုဂံမင်း၏ လူပျိုတော်များတွင် ကြက်၊ ငှက်၊ ချိုး၊ ခါအကြောင်း ကျွမ်းကျင်သူဘိုင်ဆပ်ခေါ် ဒေဒဗာရီ ကုလားကပြားကား အထူးမျက်နှာရသူဖြစ်သည်။ ကုန်းဘောင်ခေတ်ဦးကပင် ကုလားသုံ ပန်းများနေထိုင်ရန် ရွာတည်ပေးခဲ့သော ဗုန်းအိုရွာသားဖြစ်သည်။ ဘုရင်၏ အမြောက်အမှုထမ်းများ မှအပ ကျန်ရှိသော ထိုရွာသူရွာသားတို့သည် ချိုး၊ ခါ၊ ရေကြက်၊ ရေဘဲ၊ စာကလေးများကို ဖမ်းဆီး သတ်ဖြတ် ရောင်းစားခြင်းဖြင့် အသက်မွေးကြသည်။ ဆောင်းရာသီ၌ ပုရစ်များ ဖမ်းရောင်းသည်။ နွားမွေး နွားသတ်၊ ဆိတ်မွေး ဆိတ်သတ်ကာ အသက်မွေးသူများဖြစ်၏။

(မောင်ဘိုင်ဆပ်သည် ပုဂံမင်း၏ လက်ရင်းတပည့်တစ်ဦးအဖြစ် တွင်ကျယ်လာခဲ့သည်။ မင်းအကြိုက်ကိုလည်း အလွန်အလိုက်သိ အကင်းပါးလှသည်။ သူက လူပါးလူလည်ဖြစ်၍ သူ၏နာမည်ကိုပင် စီးစီးပိုးပိုး တင်စီးထားပြီးဖြစ်သည်။ ဘိုင်ဆိုသည်မှာ ဆရာ၊ ဆပ်ဆိုသည်မှာ အရှင်သခင် ထို့ကြောင့် ဘိုင်နှင့်ဆပ်ပေါင်းသောအခါ (ဆရာသခင်)ဟု မြန်မာလို အဓိပ္ပာယ်ရ၏။ သူ့နာမည်ရင်းကို မည်သို့ရှိကြောင်း မည်သူမျှ မသိခဲ့ကြ။ တကယ်ဆိုလျှင် သူ့နာမည်ရင်းသည် အိစ္စပိသော်လည်းကောင်း၊ မာမ္မတ်သော်လည်းကောင်း၊ ဒူလဇစ်သော်လည်းကောင်း များစွာသောကုလားနာမည်များမှ တစ်ခုခုဖြစ်ရမည်သာ၊ ဘယ်မျှလူလည်ကျလိုက်ပါသလဲ။

(ပုဂံမင်းသည် မင်းသားဘဝမှစ၍ ကြက်ငှက်များကို အိမ်ငယ်အသီးသီးနှင့် မနည်းလှအောင် မွေးမြူထားတတ်သည်။ မကြာခဏ တောတန်းသို့ထွက်၍ ကြက်ဖမ်း၊ ခါဖမ်းအမှုကို ပြုတတ်သည်။ ထိုမှ ဖမ်းမိသော ချိုး၊ ခါများကို မကြာခဏ တိုက်ကစားလေ့ရှိသည်။ အထူးအဆန်းတိရစ္ဆာန် တိုက်ပွဲများလည်း အတော်နွံ၍ ပျော်ပွဲလုပ်တတ်သည်။ ကြက်ချင်းတိုက်ရုံသာမက လိပ်ချင်းလည်းတိုက်၏။ တိုက်ပွဲအတွင်း ထန်းရည်ခါးများလည်း ရောင်းကောင်းလှသည်။ ပရိသတ်များ တိုးမပေါက်အောင် ရှိတတ်သည်။

ဒါတွေကို ခမည်းတော်မင်းတရားကြီးနားသို့ ပေါက်ကြားအောင် မည်သူမျှ မလျှောက်တင် ဝံ့ကြပါ။ ပုဂံမင်းကလည်း ပြောင်ကျကျလုပ်ဝံ့သည်တော့ မဟုတ်ပါ။ သိုသိုသိပ်သိပ်ကျိတ်၍ လုပ် လာခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ သူ့အတွေး၊ သူ့ရည်ရွယ်ချက်မှာ (တစ်နေ့ ငါရှင်ဘုရင်ဖြစ်ခဲ့လျှင် ဒါမျိုးတွေ တဝကြီးလုပ်ပစ်လိုက်မည်။ တိုင်းပြည်အုပ်ချုပ်ရေးကို လွှတ်တော်ဝန်ကြီးတွေနှင့် လွှဲထားရင် ပြီးတာပဲ)ဟူသော အတွေးအခေါ်ရှိခဲ့သည်။

သူနန်းတက်ပြီးနောက် နံနက်တိုင်း ရှင်ဘုရင်ဝါသနာပါရာအကြောင်းကို မေးပြီးမှ (အရေး ကြီးသောနိုင်ငံမှုများ ယနေ့ရှိသလား၊ ညီလာခံထွက်ရန် လိုသေးလား)ဟု မိန့်ဆိုရာ ယောက်ဖတော် မင်းသား မောင်ကျောက်လုံးနှင့် အတွင်းဝန်ဦးပွားတို့က အခြေအနေအရ အကြောင်းရှိပုံ မရှိပုံ တင်လျှောက်ရသည်။

ဘုရင်၏ယောက်ဖအနေဖြင့် မင်းသားအဆောင်အယောင်ရရှိခဲ့သော မောင်ကျောက်လုံးမှာ အပျော်အပါးကိစ္စတို့ကြောင့် သမိုင်းတွင်သူဖြစ်သည်။ သူ၏အလှူအတန်းတို့၌ သေရည်သေရက်နှင့် အခြားဒုစရိုက်ဒါနများ ထည့်သွင်းပါဝင်စေသည်။ ညစ်ညမ်းသောကဗျာများလည်း စပ်ဟပ်တတ်၏။

မောင်ကျောက်လုံး၊ ဦးပွားနှင့် မြို့ဝန်ဘိုင်ဆပ်တို့မှာ ပုဂံမင်း၏ ထိပ်တန်းလက်ရုံးတော်ကြီး များဖြစ်သည်။ သူတို့သာလျှင် အတွင်းတော်သို့ဝင်နိုင်၍ အခြားမှူးကြီးမတ်ကြီးတို့မှာ ညီလာခံ အဆောင်မှ စောင့်နေကြရသည်။ အတန်ကြာသော် ဦးပွားအိမ်မှာပင် ညီလာခံလုပ်သောအစဉ်အလာ ဖြစ်လာ၏။ မင်းတုန်းမင်းသားနှင့် မကွာရာမင်းစသော လွှတ်တော်အရာရှိကြီးများသာလျှင် လွှတ်တော် စည်းဝေးကြလေသည်။ မည်သည့်အရာရှိမဆို ဦးပွားထံ ခစားရာမပါလျှင် နှိပ်စက်ခံရ၏။

မလျှောက်ဝံ့ကြ

ဝန်ထောက်တစ်ဦးနှင့် နာခံတော်တို့သည် ဘေးမဲ့တောင်သမန်အင်းထဲမှ ငါးကိုဖမ်းသည်ဆိုကာ ဦးပွားက တင်လျှောက်လျှင် ဘုရင်က ရာထူးချသည်သာမက ထောင်သို့ပို့စေသည်။ ဦးပွားနှင့် ဦး ကျောက်လုံး အမိန့်တော်ပြန်သမျှ ခံရသည်သာများ၏။

မင်းညီမင်းသားနှင့်စပ်သောအမှုကို လွှတ်တော်၊ ဗြိတိုက်တော်တို့က မစစ်ဆေးရဘဲ ပုဏ္ဏား ဝန်နှင့် တောင်ဓားဝယ်ဗိုလ်တို့က စစ်ဆေးရသည်။ ၎င်းတို့က လက်သံ တော်များသို့ လွှဲအပ်ပြီးလျှင် သတ်ပစ်သည်။ ပြည်မင်းနှင့် မမြကလေးသားအမိတို့မှာ ဤနည်းကြေရသည်။ ထိုအချိန်ကမူ ရူးသွပ်နေသောဘုရင်၏ အမိန့်ဟုဆိုကာ ပုဂံမင်းသားက အမိန့်တော်ပြန်သည်။ (မြန်မာမင်းအုပ် ချုပ်ပုံစာတမ်း တတိယတွဲ)။

မြို့ဝန်မင်းဘိုင်ဆပ်

ပုဂံမင်းနန်းတက်သော ၁၂၀၈-ခု၌ပင် တောလိုက်မှဆိုးဘိုင်ဆပ်သည် အမရပူရ ရွှေမြို့တော်ဝန် ဖြစ်လာ၏။ နန်းမြို့တွင်း၌ ချိုး၊ ခါ၊ သိုး၊ ဆိတ်၊ လိပ်စသော တိရစ္ဆာန်တိုက်ပွဲများ ကျင်းပရန် ကန်များ၊ မြောင်းများကို ပါရဂူဘိုင်ဆပ်က ကြီးကြပ်ဆောက်လုပ်ပေးရာ ထိုနေရာများ ယနေ့တိုင် ကျန်ရှိရှုမြင်နိုင်၏။ ရှင်ဘုရင်က အမတ်တို့နှင့် အလောင်းအစားလုပ်ရာတွင် ဘိုင်ဆပ်က ရှင်ဘုရင် ဘက်မှ နိုင်ရာနိုင်ကြောင်း ထင်ကြေးများ ပေးနိုင်သဖြင့် မြို့ဝန်၏ဩဇာ ကြီးမားလာ၏။ ရှင်ဘုရင် က ကြက်တိုက်နေစဉ် ဘိုင်ဆပ်က ထင်ရာစိုင်း၏။

သူ့တပည့်လူမိုက်များကို ဘိုင်ဆပ်က ရာထူးနေရာကောင်းများ ပေးထားပုံမှာ (၁) မြို့စာ ရေး မောင်ပိန်၊ (၂) တံခါးနီမှူး ရွှေဘော်၊ (၃) ဈေးခေါင်း ငမုံ၊ (၄) ထန်းခေါင်း ငရှင်ကလေး စသည်တို့ဖြစ်၏။ ပြည်သူလူထုထံမှ စီးပွားရေးတောင့်တင်းသူတို့ကို အမှုဆင်ကာ ဘိန်းထုပ်ပစ်၍

ဖမ်းခြင်းစသောလုပ်နည်းများ အမြဲကျင့်သုံး၏။ ငွေပေးမှ လွတ်၏။ အမှုကြီးငယ်အလိုက် တံစိုးလက်ဆောင် မည်၍မည်မျှပေးနိုင်လျှင် လွတ်စေဟူ၏။ ထို့ကြောင့် နေပြည်တော်တွင် ဘိုင်ဆပ်နှင့် ပတ်သက်၍ မကြာခဏ စာချိုးကြပုံမှာ-

မျိုးနွယ်မတူ၊ ဘယ်ကလူ
ပြည်သူပွက်အောင် ထားပါလိမ့်
ချိုးကြက်တည်ရာ၊ တွေ့ခဲ့ပါ
ပြည်တော်ဘယ်သာမှာပါလိမ့်။

ဘိုင်ဆပ်အဖွဲ့က မြန်မာအမျိုးသမီးများကိုလည်း မှန်မှန်ဖျက်ဆီးနေကြသဖြင့် အမရပူရသူတို့မှာ သတိနှင့်နေရ၏။ အချို့ မြို့တော်မှ ရှောင်တိမ်းကြရသည်။

အမရပူရ၊ ပြည်ဌာန
သည်အလှခက်တယ်။
ကုလားကအားရမှ
လွတ်တော်မူတယ်
မလွတ်သူ ရှေးကံအကြောင်း။

ဘိုင်ဆပ်က ဆလံသရသူမှာ ပုဂံမင်း၏ယောက်ဖတော် မင်းသားမောင်ကျောက်လုံးပင်တည်း။ ဘိုင်ဆပ်အဖွဲ့၏ ကာမသောင်းကျန်းမှုကို လက်စားချေသည့်အနေဖြင့် မောင်ကျောက်လုံးက ဘိုင်ဆပ်၏ သမီးကိုပင် မရအရချိုင်၏။ ခဲရာခဲဆစ် ကြံစည်ကျင့်ကြံခြင်း ဖြစ်လေသည်။ ထိုကိစ္စကို ဘုရင်သို့တိုင်မည်မလွဲဖြစ်၍ မောင်ကျောက်လုံးက သူ၏အစ်မတော် မိဖုရားခေါင်ကြီးသို့ ဦးအောင် ကပ်ရပ်လျှောက်တင်ထား၏။

ဘိုင်ဆပ်က သူ့သမီးအမှုကို တင်လျှောက်ရန် ညီလာခံသို့ ဝင်လာသောအခါ ပုဂံမင်းကပင် စတင်၍မိန့်ဆိုတော်မူသည်ကား (အမယ် မောင်ကျောက်လုံးရဲ့ ယောက္ခမကြီးကလည်း အခစားနောက်ကျလှချည်လား)ဟူ၍ ဖြစ်၏။

ထို့ကြောင့် ဘိုင်ဆပ်မှာ (ဘူးလေးရာဖရုံဆင့်)သကဲ့သို့ များစွာ အခဲရခက်စွာနှင့်ပင် သူ့သမီးကို မောင်ကျောက်လုံးအား ဆက်သလိုက်ရလေသည်။

ဘိုင်ဆပ်၏ လက်ထောက်မြို့စာရေး ငပိန်က တောင်သမန်အင်းကိုဖြတ်ကူးသော သစ်သားတံတားကြီးကို ဆောက်လုပ်ခဲ့သည်မှာလည်း ငွေကြေးစိုက်ထုတ်ခြင်း စေတနာအရင်းခံခြင်း ရှိဟန်မတူချေ။ စစ်ကိုင်းနှင့် အင်းဝအရပ်တို့ရှိ နန်းတော်ဟောင်းများမှ သစ်များကို အခမဲ့ဖျက်ယူကာ တံတားဆောက်ခြင်းဖြစ်၏။ တောင်သမန်တစ်ဖက်တွင် ကုလားအများ နေထိုင်ကြသည်ဖြစ်၍ ဘိုင်ဆပ်တို့က ရွှေမြို့တော်တွင် အာဏာသိမ်းလိုသောအခါ အလွယ်တကူ ထိုတံတားမှ လာရောက် ကူညီနိုင်ရန်ဖြစ်သည်ဆို၏။ (၁၉၅၆-ခု ဩဂုတ်လထုတ် ယဉ်ကျေးမှုစာစောင်တွင် စမ်းယုအောင်က ထိုသို့ပင် ရေးသား၏။)

နောက်ဆုံး၌ သူ့တပည့် မောင်ပိန်ကပင် ဖော်ကောင်လုပ်၍ ဘိုင်ဆပ်ကျဆုံးသောအခါ စာချိုးပြန်သည်မှာ-

ဘိုင်ဆပ်ကို ငပိန်မွေလို
သေပစေသည်မျက်ပြီ
လူတိုင်းကော်လိုဆဲ။

၁၂၁၄-ခု၊ အမရပူရမြို့ကို ကနောင်မင်း၏တပ်များက ရက်ပေါင်း ၄၀- ဝိုင်းထားပြီး ကျဆုံးချိန်တွင် ဦးပွားကွပ်မျက်ခံရလေသည်။ မြို့ဝန်ဘိုင်ဆပ်ကား ရမ်းကားလွန်းသဖြင့် ထိုအချိန်မတိုင်မီကပင် ပုဂံမင်းကိုယ်တိုင် ကွပ်မျက်စေ၏။ မြို့ဝန်မကောင်းကြောင်းကို ဘုရင်ထံသို့ မည်သူမျှမလျှောက်ဝံ့သဖြင့် သမာဒေဝနတ်များက အိပ်မက်ပေးရသည့်အဖြစ်မျိုး ကြုံခဲ့ရသည်။

၁၁၁၃-ခု၊ သီတင်းကျွတ်လဆုတ် ၅-ရက်ည၌ ပုဂံမင်းစက်တော်ခေါ်စဉ် စလေမြို့စားဝန်ကြီးသည် ဝတ်ဖြူစင်ကြယ်နှင့် ခြေတော်ရင်းသို့လာပြီးလျှင် (တိုင်းပြည်ကို ကြည့်ရှုတော်မူပါ)ဟု လျှောက်၏။ (မည်သို့ ကြည့်ရှုမည်နည်း)ဟုမေးတော်မူရာ (မြောက်စမုတ်တော်တွင် ရုပ်စုံပွဲခံ၍ ကြည့်တော်မူလျှင် သိတော်မူပါမည်)ဟု လျှောက်သည်တွင် ဘုရင်နိုးတော်မူ၏။

ထို့ကြောင့် အိပ်မက်အရ မြောက်စမုတ်၌ ရုပ်စုံပွဲခံ၍ ကြည့်တော်မူရာ မြို့ဝန်ဘိုင်ဆပ်၏ ကျူးလွန်မှုများ ပေါ်လာလေသည်။ နန်းတွင်း၌ အနောက်ဆောင်ခေါ် မိဖုရားနှင့် အပျိုတော်များနေထိုင်ရာသို့ ဘုရင်မှအပ မည်သည့်ယောက်ျားမှ ဝင်ထွက်ခွင့်မရှိသည်ကို ဘိုင်ဆပ်နှင့် သူ၏စာရေး ဦးပိန်တို့က အကွက်ဆင်ကာ ကျူးကျော်ဝင်ထွက်လျက် နန်းတွင်းစဉ်လာကို ချိုးဖောက်လေသည်။ အကျဉ်းထောင်၌ ကျရောက်နေသူ မိနစ်အား မြို့ဝန်က လွတ်လိုက်ပြီးနောက် နန်းတော်၌ စကားမိဖုရားထံ အဝင်အထွက်လုပ်စေသည်။ ထိုနောက် မိနစ်က နန်းတွင်းမှ ငွေဖလားခိုးယူမှု ဖြစ်ပွား၏။

ထို့နောက် အမှုစစ်ချက်အရ နန်းတွင်း၌ စစ်ဆေးဖမ်းဆီးစရာရှိသည်ဆိုကာ အနောက်ဝန်အားလည်းကောင်း၊ ရှင်ဘုရင်အားလည်းကောင်း ခွင့်ပန်ခြင်းမရှိဘဲ အနောက်မိဖုရားဆောင်များကို ဘိုင်ဆပ်က သူ့သဘောအရ ဝင်ထွက်ကာ မိန်းမများကို ဖမ်းဆီးသည်။ ဘုရင်ပွဲကြည့်တော်မူရင်း ထို ကိစ္စကိုကြားသိတော်မူရာ ဘိုင်ဆပ်နှင့် ငပိန်တို့ကို ခေါ်ယူစစ်ဆေးရာ မတိုင်မီကြားဘဲ အနောက်ဆောင်သို့ဝင်ရောက်ကြောင်း ထွက်ဆိုသည်။ ထိုမှစ၍ ဘိုင်ဆပ်မကောင်းမှုများ တသိတတန်း ပေါ်လာသဖြင့် သူနှင့် ငပိန်တို့အား ကွပ်မျက်တော်မူရ၏။ ဘိုင်ဆပ်မြို့ဝန်လုပ်သည့်အတွင်း လူ ၃၀၀၀ ခန့် ညှဉ်းပန်းသတ်ဖြတ်ခဲ့သည်။ သူနှင့်အတူ ဆိုးသွမ်းရာ၌ပါဝင်သော တံခါးနီမျိုး ငရွှေဘော်နှင့် ဈေးခေါင်း ငမုန်စသည်တို့ကိုလည်း တစ်ပါတည်း ကွပ်မျက်၏။

မြို့လုံးကျွတ် အလှူတော်

ပုဂံမင်း၌ ချို့ယွင်းချက်များရှိစေကာမူ သူသည် (လွေ့လွေ့ရမ်းရမ်း ပေးကမ်းစွန့်ကြဲတတ်သည်) ဟု ရာဇဝင်ဆရာတို့ မှတ်ချက်ချ၏။ ဤအတိုင်းကား မှန်ပေသည်။

အမရပူရနေပြည်တော်၌ လူဦးရေ တစ်သိန်းနှစ်သောင်းကျော်ရှိရာ ၁၂၁၄-ခုနှစ်က သူ အလှူပေးရာ၌ ထိုသူတို့ တစ်ဦးမကျန် ဝတ္ထုပစ္စည်းများ ရရှိကြ၏။ တောင်ဥယျာဉ်စံနန်းတော်တွင် တော်သလင်းလံဆန်း ၇-ရက်ကစတင် ကျင်းပသောအလှူတော်တွင် ဦးစွာ လွတ်တော်ဝန်ကြီးများနှင့် အရာရှိမိသားစုများ စုစုပေါင်း ၁၅၀၀၀ကို ဖိတ်ခေါ်ကာ အောက်ပါပစ္စည်းများ ဝေငှ၏။

- ၁။ ပိုးပုဆိုး (ထည်ရေ) ၁၁၆၃၀
- ၂။ ခေါင်းပေါင်း (အုပ်) ၁၁၅၅၆
- ၃။ ပိုးထဘီ ၁၅၈၄
- ၄။ အင်္ကျီ (ထည်ရေ) ၄၅၄၆
- ၅။ ပဝါ (ပလေကပ်) ၁၁၅၄၆

နေပြည်တော်ရှိပုဏ္ဏားများကိုလည်း ဖိတ်ခေါ်ကာ ၁၀၈၉-ဦးကိုဘား ပေးကမ်းသည်မှာ-

၁။ ပုဆိုး (ပိတ်)	၁၀၈၉
၂။ စံပယ်တင်	၁၀၈၉
တော်သလင်းလဆန်း ၁၀-ရက်နေ့၌ လှူဒါန်းသည်ကား-	
နေပြည်တော် ၁၂၉၇၀ (လူကုန်)	
ပုဆိုး (ထည်ရေ)	၁၁၆၈၂
ခေါင်းပေါင်း (အုပ်)	၁၁၅၁၄
ခေါင်းပေါင်း (ထည်)	၄၃၅၄
စပ်ထဘီ (ထည်)	၃၁၆
အင်္ကျီ (ပိတ်)	၁၅၃၇၃
အင်္ကျီ (ပင်နီ)	၈၅၁
အင်္ကျီ (ဇင်ပိတ်)	၈၃၆
တဘက် (ထည်)	၁၈၉၆၁
ပဝါ (ပိုင်ရေ)	၁၇၀၄၅
ပဝါ (ပလေကပ်)	၂၅၈၀
သာပါ (အုပ်ရေ)	၃၇
ဆာပါ (ပိုင်ရေ)	၁၁၃
သက္ကလတ် (ထည်ရေ)	၃၈
အင်္ကျီ (သရက်ထည်)	၉၁
ကတ္တီပါအင်္ကျီ (ထည်ရေ)	၁၀၀
ဂါဂရာ (သရက်ထည်)	၁၀၃
ပိတ် (ကိုယ်ရုံ)	၇၄၃
ပိတ် (ပုဆိုး)	၁၀၈၉
စံပယ်တင် (ထည်ရေ)	၁၀၈၉
ရွှေနားတောင်း (ရန်စုံ)	၉၂
ရွှေပန်းတောင်း (ကုံးရေ)	၁၀၁၁
ဒင်္ဂါး (ပြားရေ)	၁၈၁၇၀
ငွေ (ခွက်ရေ)	၁၄၄၈၅
ငွေသားချိန် (ပိဿာ)	၃၆၉၈
ကွမ်းအစ် (လုံးရေ)	၁၉၁၆၅
ပန်းကန် (လုံးရေ)	၁၄၅၆၁

ထည်ရေစုစုပေါင်း ၁၆၂၅၄၈

ကြိုကြိုက်ခဲ့သော ထိုမြို့လုံးကျွတ် မီးခိုးတိတ် အလှူတော်ကြီးကို ထိုလဆန်း ၁၀-ရက်၌ သံဃာတော် ၃၀၀-ပါး ဆွမ်းကျွေးပြီး တရားနာကာ နိဂုံးချုပ်သည်။

* * *

(၆) ချစ်သမျှကိုစေတီ

တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ချစ်စေကြောင်း
 တောင်းဆိုပြုမယ်လေ။
 မောင်ရေ၊ အာကာနန်းဘွေ လျှမ်းပနေ
 စန်းလသော်တာ မောင်သာဖြစ်ရင်လေ
 မေအမြဲ မောင့်အနားဆီကမသွေ
 တစ်ဖဝါးမှ မခွာချင်ပါပေ
 လေဝယ် ပြေးကစား
 ငွေကြယ်ကလေးများ ဖြစ်ပါရစေ။

အထက်ပါ ချီးပြားသိဆိုသော သီချင်း (၀၁) ဘဝချင်း ဆုံပါရစေသီချင်း၌ (အကယ်၍ မောင်သည် ငွေလမင်းကြီးဖြစ်ပါက မေသည် မောင့်အနီးအနားတွင် အမြဲတစေပါရှိသော ငွေကြယ်ကလေးဖြစ်ပါရစေ)ဟု ဆုတောင်းမည် ဆိုလေသည်။

ထူးဆန်းသည်မှာ ထိုချီးပြားဆုတောင်းအတိုင်း မန္တလေးမြို့နယ်တွင် တည်ဆောက်ရပ်လုံးဖော်ပြီး စေတီတော်ဆူ ရှိနေပေသည်။ ဇောင်းကလောကန်ထိပ်တွင် သာယာဝတီမင်းတည်ခဲ့သော (လောကစူဠာမဏိ)ပုထိုးတော်ကို ရည်ညွှန်းပါသည်။

တစ်ပြပတ်လည်ခန့်ရှိသော မဟာရံတံတိုင်းအတွင်း၌ အလယ်ဗဟိုတွင် မောင်၏(၀၁)သာယာဝတီမင်း၏ စေတီတော်ကြီးသည် မားမားမတ်မတ် ရပ်တည်နေ၏။ ထိုစေတီပတ်လည်တွင် ထောင့်လေးထောင့်၌ အမျိုးသမီးလေးဦးတို့တည်ဆောက်သော စေတီရံ ၄-ဆူက ဗဟိုပုထိုးတော်ကြီးကို ဝိုင်းရံဝတ်ပြုလျက် ရှိနေကြသည်။ ပိုမိုထင်ရှားစေရန် ဇယားပုံစံကို အောက်ပါအတိုင်း ဖော်ပြပါသည်။

အမှတ်စဉ်	ဘုရားဘွဲ့တော်	အလှူရှင်	တည်နေရာ
၁။	လောကစူဠာမဏိ	သာယာဝတီမင်း	အလယ်ဗဟို
၂။	မဟာတိလောက	မိဖုရားခေါင်ကျပင်းမင်းသမီး	အရှေ့တောင်
၃။	လောကပရမေ	စကြာဒေဝီသမီးတော်	အရှေ့မြောက်
၄။	ရတနာလောက	မမြကလေး၊ အနောက်နန်း	အနောက်မြောက်
၅။	သုံးလူထိပ်ပန်း	ဗန်းမော်မိဖုရား၊ ဝေသာလီမင်းသမီး	အနောက်တောင်

သာယာဝတီမင်းသည် ထိုစေတီတော်ကို ၁၂၀၀-ပြည့်နှစ်၊ အမရပူရမြို့၌ နန်းသစ်တည်ချိန်ကပင် ရွှေအုတ်မြစ်ချခဲ့သည်။ ထိုနှစ် တပေါင်းလဆန်း ၁၀-ရက်၌ ရွှေမြို့တော်ရှေ့မျက်နှာ ဇောင်းကလောကန်ထိပ်တွင် စေတီတည်မည့်အရပ်၌ ပန်းသုန်းမှတ်တိုင်စိုက်ပြီးလျှင် အစောင့်အနေ ခန့်ထား၏။ ထိုလဆန်း ၁၄-ရက် သန်းခေါင်အချိန်တွင် စိုက်ထားသည့်မှတ်တိုင်က ပုတ်လုံးခန့် ကြီးစွာသော ဥက္ကာလုံးသဏ္ဍာန် ကောင်းကင်သို့ ပျံတက်၏။ မင်းတရားကြီးက ပညာရှိကိုအားမေးရာ မြစ်တော် အညွန့်တိုင်အောင် သာသနာ ၅၀၀၀- တည်အံ့သော နိမိတ်ကောင်းဖြစ်ကြောင်း လျှောက်ထားကြ၏။

ထိုစေတီများ၌ ဌာပနာရန် မွေတော် ဓာတ်တော်တို့ကို ၁၂၀၅-ခု၊ ဝါခေါင်လဆန်း ၁၄-ရက် တွင် အခမ်းအနားကြီးစွာနှင့် ပို့ရသည်။

ဘုရင်မင်းမြတ်သည် ၁၂၀၅-ခု၊ တပို့တွဲလဆန်း ၁၀-ရက်နေ့၊ နေ့ ၂-ချက်တီးကျော်အချိန်တွင် အမြောက်သံပေးလျက် ထီးတင်ပွဲကျင်းပ၏။ စက်ယန္တရား ကြီးကျယ်စွာတပ်ဆင်ကာ ရွှေထီး အထွတ် တင်တော်မူသည်။ ထိုနောက် စေတီတော်၏ ချောင်းသီးကသည် ဖိနပ်ရင်း မြေသို့တိုင်အောင် ရွှေဆိုင် မွမ်းမံ ချလှူတော်မူသည်။

ထိုနှစ် တပို့တွဲလဆန်း ၁၅-ရက်နေ့တွင် ဘုရားအမှူးရှိသော သံဃာတော် ၁၀၈-ပါးတို့အား အဖိုးတန် သင်္ကန်းပရိက္ခရာ၊ ကမ္မလာကော်ဇော စသည့် သီးမျိုးစုံ ပဒေသာပင် ၁၀၉-ပင်တို့ဖြင့် ရေစက်သွန်းချ လှူဒါန်းတော်မူသည်။ (အထက်တာဝတီသာပြည်၌ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ မယ်တော်မိနတ် သားကိုးကွယ်ရာ စူဠာမဏိစေတီတော်ရှိသကဲ့သို့ အောက်လူပြည်၌ စေတီတော်နှင့် အလားတူစွာ ငါကိုယ်တော်မြတ် တည်ထားကိုးကွယ်သော စေတီတော်ကို လောကစူဠာမဏိတွင်စေ)ဟု သာယာဝတီ မင်းက ကြေညာခဲ့သည်။

မြန်မာရှင်ဘုရင်တိုင်းလိုပင် မိမိလက်ထက်တော်တွင် အဓိကရ ဘုရားတစ်ဆူ (အနည်းဆုံး) တည်ဆောက်လိုရာ သာယာဝတီမင်းအတွက်ကား ဤလောကစူဠာမဏိသည်ပင် အဓိကဖြစ်သည်။ ၅-နှစ်ကြာ အချိန်ယူကာ တည်ဆောက်ခဲ့သည်။

ထိုစေတီတည်ရာ၌ ဤလောကတွင် သူနှင့် ဘဝရေစက်ဆုံသူများအနက် အမြတ်နိုးဆုံးဟု ဆိုအပ်သော အမျိုးသမီး ၄-ဦးတို့ကို ရွေးချယ်ကာ သူနှင့်တစ်ပါတည်း ဘုရားတည်ခွင့်ပြုသည်။ ထိုအခွင့်ထူးရရှိသူများကား (၁) မိဖုရားခေါင် ကျပင်းမင်းသမီး၊ (၂) သမီးတော်စကြာဒေဝီ၊ (၃) အနောက်နန်းမိဖုရား မမြကလေးနှင့် (၄) ဝေသာလီမိဖုရားတို့ဖြစ်၏။

ဝေသာလီမင်းက သူ၏နှမတော်ကို ဆက်သခဲ့ရာ ရတနာဒေဝီဘွဲ့နှင့် ဗန်းမော်မြို့ကို စားစေ ခဲ့သည်။ သာယာဝတီမင်းက မြန်မာမိဖုရားများနှင့် သမီးတော်တို့ကို ရွေးချယ်ပြီးနောက် တိုင်းတစ်ပါး မှ ဒေဝီတစ်ဦးကိုလည်း မမေ့မလျော့ တူညီသောအခွင့်အရေး ပေးခဲ့သည်ကိုလည်း ကျွန်ုပ်တို့က အမှတ်တရ သာဓုခေါ်ထိုက်ပေသည်။

ကျွန်တော်တို့အနေဖြင့် တခြား တန်ခိုးကြီးဘုရားပုထိုးများကို ဖူးမြော်ကြရာတွင် စေတီရံ အများ ပတ်ချာလည် ဆောက်တည်ထားကြသည်ကို မြင်တွေ့ကြရစမြဲပင်။ သို့သော် ဇောင်းကလော ဘုရားဝင်းအတွင်း၌ကား စေတီကြီးတစ်ဆူကို စေတီငယ် ၄-ဆူတို့ ဝိုင်းရံလျက်ရှိသည်မှအပ အခြား ဘာမှအပိုမရှိပါချေ။ တံတိုင်း ၄-ထောင့်တွင် သူရဲခို အုတ်တိုက်ကလေး ၄-ခု ထပ်ဆင့်တည်ထား၍ ပွဲတော်ချိန်များ၌ စောင့်ရှောက်ရန် လွယ်ကူလေသည်။ အတွင်းအုတ်တံတိုင်းကိုမှီလျက် ပတ်လည် စကြိုများလည်း အခိုင်အမာ ဆောက်လုပ်ထားသည်။ ထိုမှအပ ဗဟိုစေတီကြီးနှင့် စေတီရံ ၄-ဆူ တို့သာ ထင်လင်းစွာ သူ့နေရာနှင့်သူ ရပ်တည်နေပေသည်။

သာယာဝတီမင်းသားဘဝက စလေဦးပုညသည် ကိုရင်ဝတ်ဖြင့် ဗေဒင်ဟောခဲ့ဖူးသည်။ (တစ်နေ့သောအခါ ဒကာတော်သည် မင်းဧကရာဇ် အမှန်ဖြစ်လိမ့်မည်။ မြို့ ၃-မြို့ တည်ထောင် နိုင်မည်။ ကြီးကျယ်စွာသော စေတီ ပုထိုးတော်ကြီးများလည်း တည်ထားကိုးကွယ်နိုင်လိမ့်မည်။ သားတော် မြေးတော်များ ထီးနန်းဆက်ခံနိုင်လိမ့်မည်။ သို့သော် တူသားမိဖုရားတို့ ပုန်ကန်ရန် အကြောင်းရှိပါသည်)ဟု ဟောခဲ့သည်။

ဇောင်းကလော ဘုရားကြီးတည်ပြီးချိန်၌ ရှင်ပုညကို ပင့်ဖိတ်ကာ ကျွန်ုပ်ယခင်က ရှင်ပုည ဟောပြောခဲ့သော အကြောင်းအရာများကို ပြန်လည်သုံးသပ် ဝေဖန်မိသည်။ မင်းဧကရာဇ်ဖြစ်မည် ဆိုသည်လည်း မှန်ခဲ့ပြီ။ မြို့ ၃-မြို့ တည်ထောင်နိုင်မည်ဆိုရာတွင် ကျောက်မြောင်းမြို့၊ ရတနာပူရမြို့၊ အမရပူရမြို့များ မွမ်းမံနိုင်ခဲ့လေသည်။ စေတီပုထိုးများ တည်နိုင်မည်ဆိုရာ၌လည်း ဤဇောင်းက လောစေတီကြီး ပြီးစီးထီးတင်နိုင်ခဲ့၍ အလွန်မှန်နေပါတော့သည်) ဟု ဝမ်းမြောက်စွာ မိန့်ဆိုခဲ့သည်။

မင်းတရားကြီးကပင် ဇာတာတော်ကို ဆက်လက်ဆန်းစစ်ရန် မိန့်ဆိုသဖြင့် (ဗုဒ္ဓဟူးသား မင်းဧကရာဇ်သည် ရည်ညွှန်းသမျှ အောင်မြင်ပါမည်။ သားတော် တူတော်တို့ ပုန်ကန်ခြင်း၊ မိန်းမတို့ ဖောက်ပြန်ရှုပ်ထွေးခြင်းတို့ ကြုံရပါမည်။ သို့သော် သစ္စာမစောင့်သူများ မိမိတို့ ကံကြမ္မာအလျောက် လေကဲ့သို့ လွင့်စဉ် ပျောက်ပျက်ကြမည်။

(ယခု သက်တော် ၅၇-နှစ်အတွင်း၌ ဇာတာတော်ညှိုးနွမ်းခိုက်တွင် ရာဟုထောင့်အရပ်တွင် ယာယီ နန်းစံသင့်ပါသည်။ သက်တော် ၆၀-တွင် သာမိနမင်းကဲ့သို့ တာဝတိံသာသို့ တက်ကိန်းရှိ ကြောင်း)ဟော၏။

ထိုဘုရားတည်ပြီးချိန် ၁၂၀၅-ခုနှစ်ကား သာယာဝတီမင်း၏ အထွတ်အထိပ်အချိန်ဟု ခေါ်ဆိုသင့်၏။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ဦးပုညကဟောသည့်အတိုင်း မကြာမီပင် ဇာတာတော်ညှိုး နွမ်းကာ မန္တလေးဘက်ရှိ မင်းတဲအိကင်းရပ်သို့ ယာယီပြောင်းရွှေ့ နန်းစံတော်မူရသောကြောင့်တည်း။

၁၂၀၆-ခုနှစ်မှစ၍ သာယာဝတီမင်းသည် သွေးပျက်သလိုဖြစ်လာသည်။ မျက်စေ့ကြောင်လျက် စက်မပျော် ဖြစ်နေ၏။ ပွဲတော်တည်ချိန်တွင် လက်ဆေးရန် မေ့လျော့၏။ အစားအသောက် နည်းပါး ၏။ အမြဲပြုံးသယောင်ရှိ၏။ လှံတိုတစ်ချောင်းကိုကား အဆောင်ကူးနေတတ်၏။ လူတွေ့လျှင် (ဟဲ့- မောက်လုံးလား၊ မောက်ပြားလား)ဟု မေးတော်မူတတ်၏။ ရိုသေစွာဒူးတုပ်၍ သူ့အား အလိုက်သင့်ဖြေကြားကြရသည်။ ပြေးပေါက်ကိုလည်း ကြည့်ထားရသည်။

ဝေဒ၊ ဝမရင့်သန်မိက သူသည် ဆေးဝါးမန္တရားကောင်းများ ရရှိထား၍ ဆာယာပိုမောက်ကာ ကိုယ်ပျောက်တော်မူနိုင်သည်ဟု ကြွားတော်မူ၏။

တစ်ကြိမ်က မမြကလေး၏ အနောက်နန်းဆောင်သို့ဝင်၍ (မိမိမောင်ကြီးမှာ ရှိန်းပြီးလို့ ကိုယ်ပျောက်နိုင်တယ် မယုံလျှင် ရှုစမ်းဆိုကာ တောင်ရှည်ဝတ်လဲတော်စကို ခေါင်းမြီးခြုံပြီး တိုင် ကွယ်မှာ ဝင်ပုန်းနေတော်မူသည်။ ထိုအခါ မမြကလေးက အလိုတော်လိုက်၍ (မောင်တော်ဘုရား ရုတ်တရက်ပျောက်သွားပါပြီ။ မမြင်ရတော့ပါဘုရား။ သနားသဖြင့် ဖူးပါရစေ။ ရွှေကိုယ်တော်ကို ပြတော်မူပါဦးဘုရား)ဟု လျှောက်တင်လေမှ တဟားဟား သဘောကျကာ တိုင်ကွယ်မှ ထွက်တော် မူလာသည်။ (မောင်ကြီး ဘယ်မှမသွားဘူး၊ ဆေးတန်ခိုးကြောင့် နှမလေး မမြင်ရတာပါ)ဟု မိန့်ဆို ၏။

တစ်ခါတွင်လည်း ထွက်တော်မူစဉ် ထီးတော်မိုး နေလုံအောင် မမိုးကောင်းလောဟု နေရာတွင်ပင် ကိုယ်တော်တိုင် ကွပ်မျက်တော်မူသည်။

နောက်တစ်ကြိမ်ထွက်တော်မူရာတွင် မင်းတရားကြီးက လမ်းဖြောင့်ဖြောင့်မကြွဘဲ အခုန်၊ အပျံ၊ အလွှားများ ပြုမူလေသဖြင့် ထီးတော်မိုးက နေလုံအောင်မမိုးနိုင်တော့အောင် ရှိနေ၏။ သို့သော် မင်းတရားကြီးဖောက်ပြန်နေပြီကို သိသဖြင့် အလိုက်သိစွာဖြင့် မြဲမကလေးကဲ့သို့ အကြိုက်ကို လျှောက်တင်ရသည်မှာ (ဘုန်းတော်ရှင်၏ ကိုယ်ပျောက်အတတ်ကြောင့် အရှင်ကို မမြင်ရတော့ပါဘုရား။ ထီးတော်အောက်၌ မတွေ့ရတော့ပါဘုရား)ဟုဆိုကာ ဟိုဟိုသည်သည် ရှင်ဘုရင်ကို ရှာဖွေဟန် ပြုရသည်။ ဤတွင်မှ ဘုရင်က သဘောကျတော်မူ၍ (သည်မှာ ငါ့ကိုယ်တော်မြတ်ရှိတယ်။ မြင်စေမောင်မင်း)ဟု မိန့်တော်မူလေသည်။ ထီးတော်မိုးကိုလည်း ဆုလာဘ်များစွာ ပေးတော်မူသည်။

တစ်ခုသောညတွင် ဗိုလ်မောင်ဆိုင်ခေါ် ကျွန်ယုံတော်နှင့် မိန်းမစိုး ၂-ယောက်နှင့်အတူ အိမ်သာတော်သို့သွား၏။ ဝင်တော်မူစဉ် နောက်ပါတို့က အပြင်မှရပ်လျက် ခစားရ၏။ ထွက်တော်မူလာသောအခါ စိတ်တော်ဖောက်ပြန်လာ၍ မိန်းမစိုး ၂-ယောက်ကို လက်ညှိုးညွှန်ကာ (ဟောသည်မှာ ရန်သူတော်တွေပဲ၊ သင်းတို့ကို ကွပ်မျက်လေဟဲ့)ဟု မိန်းမစိုးတစ်ယောက်ကို ဘုရင်ကိုယ်တိုင် ဓားနှင့် ငါးကိုကြော်ရန်မွန်းသကဲ့သို့ မွန်းရာ ပွဲချင်းပြီးသေ၏။ အခြားသူကို ဗိုလ်မောင်ဆိုင်က မွန်းစေရာတွင် သေဟန်ဆောင်သောကြောင့် အသက်မသေကျန်၏။

ချာချာလည် ဘုရင်စိတ်နောက်ကြောင်းကို အတိအလင်းပြောရန် ခက်နေသည့်အတွင်း (တောင်အင်းစား)ဆိုသူ ကျွန်တော်က သူ၏အတွေ့အကြုံကို လွတ်တော်ဝန်ကြီးတို့အား တိုင်ကြားတင်ပြသည်။ ထိုအခါမှစ၍ အချို့အရာရှိများ မမာဟန်ပြုသည်။ အချို့မလွဲသာသူများသာ သေသက်စွန့်၍ ရှုတော်သို့ ဝင်ကြရ၏။

တောင်အင်းစားကို တစ်ညနေ၌ ဘုရင်ကခေါ်တော်မူကာ (ငါ့စံနန်းတော်အောက်မှာရှိသော ဝက်များကို ဝက်ကြီးတခြား၊ ဝက်ငယ်တခြားထားရန် ဝက်ခြံလုပ်စမ်းကွယ်၊ ခုအတိုင်းတော့ ဝက်ကြီးတွေက ဝက်ငယ်တွေကို ကိုက်လွန်းလို့)ဟု မိန့်ဆို၏။

ထိုအချိန်က စံနန်းတော်အောက်တွင် ရှင်ဘုရင်ကိုယ်တော်တိုင် ပုဆိုးခါးတောင်းကျိုက်၍ မျောက်မြီးချပြီးလျှင် လုံကိုတစ်ဖက်ကကိုင်ကာ ဝက်ကြီးတခြား ဝက်ကလေးတခြား လိုက်၍ခွဲနေသည်။ ထိုသို့ ခွဲရင်းမတ်တတ်ကပင် ဟဲ့-တောင်အင်းစား၊ နင်ဘာလုပ်သလဲ)ဟု မေးတော်မူ၏။

(ဝက်များခွဲခြားထားရန် ဝက်ခြံလုပ်ရပါသည်)ဟုလျှောက်ရာ။

(သည်လိုခွဲရမည်ဟု မည်သူကခိုင်းသလဲ။ သည်လိုသာခွဲထားရင် ဝက်ကလေးတွေ နိမ့်စို့ရဘဲ နေလိမ့်မယ်)ဟု မိန့်တော်ရှိပြန်၏။

ရှင်ဘုရင်သည် နေဝင်မှ ဝက်ခြံထဲက နန်းတော်ပေါ်သို့ တက်သွားသည်။ တောင်အင်းစားက ဝန်ကြီးများကို ဤအကြောင်းတင်ပြရာမှ ပုဂံမင်းသားကို အိမ်ရှေ့လွှဲသည့်ဟန်နှင့် တိုင်းရေးပြည်မှုကို အိမ်ရှေ့မင်းအမိန့်နှင့် စီမံအုပ်ချုပ်ရသည်။ ထိုအခါမှ ချာချာလည် စိတ်နှောင့်နှေးမှန်း သိကြရသည်။

ထိုအချိန်၌ ရှင်ဘုရင်၏ဝေဒနာမှာ ဆုတ်ချည်တက်ချည် ဖြစ်နေသည်။ ရယ်ချင်လျှင် အတောမသတ်နိုင်ရယ်လျက်၊ ငိုချင်လျှင် ထိုနည်းပင်ဖြစ်နေသည်။ စိတ်တော်ဆိုးရွားချိန်၌ သူ့ကိုယ်သူလုံးဝ မထိန်းနိုင်တော့ဘဲ ပြောချင်ရာပြော လုပ်ချင်ရာလုပ်လေတော့သည်။

ထိုနှစ်က အလယ်နန်းမိဖုရား၏ သားတော်အငယ် ပခန်းမင်းသား မောင်ဖေဖြူသည် ရုတ်တရက် လေနာရောဂါနှင့် ညတွင်းချင်းပင် ခမည်းတော်၏လက်ပေါ်၌ ကံကုန်တော်မူရှာလေသည်။

ရှောင်တခင် ကွယ်လွန်ခြင်းကြောင့် ရွှေနန်းထုံးစံအတိုင်း အခမ်းအနား မလုပ်ဆောင်ရတော့ဘဲ ရွှေခေါင်းနှင့်ထည့်၍ မင်းသား၏ အိမ်တော်ဝင်းအတွင်း ဂူသွင်းသဂြိုဟ်လိုက်ရလေသည်။ မင်းတရားကြီးမှာ ယူကျုံးမရပင် နန်းတော်သို့ ပြန်ဝင်တော်မူရသည်။

ယခင်က ပြည်မင်းသားနှင့် ပခန်းမင်းသားတို့ကို လွတ်တော်မင်းသားကြီးများအဖြစ် ထားရှိခဲ့သည်။ မှူးကြီးမတ်ကြီးများနှင့်တွဲ၍ တိုင်းပြည်ပြဿနာအရပ်ရပ်ကို ပြေလည်စွာ ရွက်ဆောင်ခဲ့ကြသည်။ ယခု ပခန်းမင်းသားကွယ်လွန်ကာ ပြည်မင်းကိုလည်း ဒဏ်ခတ်ရချိန်၌ ပုဂံမင်းနှင့် မင်းတုန်းမင်းသားတို့ကို လွတ်တော်မင်းသားများအဖြစ် ခန့်အပ်လိုက်လေသည်။ ဤတွင် ချိုး၊ ခါစသော ကြက်ငှက်တိရစ္ဆာန်တို့ကို ဖမ်းဆီးကာ တိုက်ပွဲများနှင့် ပျော်ပါးနေသော ပုဂံမင်းသားနှင့် သူ၏တပည့်ကျော် ကုလားဒိန် မောင်ဘိုင်ဆပ်တို့ စခန်းထလာကြသည်။

ဒဂုန်ခင်ခင်လေး၏ (ကျွန်းဦးတည့်သန်လျက်ခုံ)စာအုပ်၌ ထိုအချိန်ကဖြစ်ရပ်များကို ဖော်ပြသည်မှာ (ဤတွင် သားတော်အကြီးဆုံး ပြည်မင်းသားအား ရွှေဘိုမင်းတရားက လွတ်တော်မင်းသားကြီးတို့နေရာတွင် ထပ်မံဖြည့်တင်းရန်ရှိစေကာမူ ဥပေက္ခာပြုထားတော်မူသောကြောင့် မှူးမတ်များအဖို့ အားမလို အားမရ ဖြစ်လာကြရသည်။ ပြည်မင်းသားအား မင်းသားအဆောင်အယောင်မလျှော့စံနေရစေကာမူ လွတ်တော်မင်းသား၏ အခွင့်အရေး တန်ခိုးအာဏာ ပြန်လည်မရခဲ့ခြင်းမှာ ပြဿနာတစ်ခုဖြစ်နေပါသည်။ ပြည်မင်းသားအဖို့ မိမိထက်ငယ်ရွယ်သူ ညီတော်များကို လွတ်တော်မင်းသားအဖြစ် မိမိကိုကျော်လွန်ခန့်ထား၍လည်း သူ့အဖို့ သိက္ခာကျမှန်းမသိ ကျနေလေသည်။

ပြည်မင်းသားကို ချစ်ခင်လေးစားသူ အပေါင်းအသင်းနှင့် တပည့်ကျေးကျွန်များကလည်း မချီသောနှလုံးဖြင့် အပြုံးမပျက် နေကြစေကာမူ ခမည်းဟော်၏စေတနာကို သင်္ကာမကင်း ဖြစ်လာကြသည်။ ဤအတိုင်းပင် ဝန်ကြီး၊ မှူးကြီးမတ်ကြီးများကလည်း ပြည်မင်းသားကို ဥပေက္ခာပြုထားခြင်းအတွက် တိုင်းရေးပြည်ရာ လွတ်တော်တစ်ခွင်၌ အားအင်ချွတ်ယွင်းနေခြင်းကြောင့် အားမလို အားမရ ဖြစ်ခဲ့ကြရလေသည်။ သို့သော် ဝေဒနာကြောင့် စိတ်တော် သာယာမှုမရှိသေး၍ သားတော်ကြီးကို မေလျော့ခြင်းလော့။ သူ့အလွန်မြတ်နိုး၍ (အစ်ကိုကြီး၊ ဟုခေါ်လေ့ရှိသော သားတော်ကြီးကို သူကောင်းပြုမြဲ ပြုလိမ့်မည်ဟု မျှော်လင့်ချက်ကြီးတစ်ခုက လူတိုင်းတွင် ရှိနေခဲ့ကြပါသေးသည်။

(မှန်လည်လည်းမှန်ပါသည်။ ပြည်မင်းကို ခမည်းတော် လုံးဝဥပေက္ခာပြုထားခဲ့သည်မဟုတ်ပါ။ ပြည်မင်းနှင့် ခဲပေါင်မင်းသမီးတို့၏ ရင်သွေး ၅-ဦးအနက် အကြီးဆုံးသားတော် ၂-ဦးကို မင်းတရားကြီးက ကြီးကျယ်ခမ်းနားစွာ သျှောင်ထုံးနားထွင်းမင်္ဂလာပြုလျက် ရှင်သာပဏေဘောင်သို့ သွတ်သွင်းချီးမြှင့်ခဲ့ ပါသည်။ ကျန်ညီတော်များမှာ ၁၀-နှစ်အောက်တွင် သင်္ကန်းမနိုင်သေး၍ ချန်လှပ်ခဲ့ပါသည်)ဟု ရေးသားပါရှိသည်။

ထိုခေတ်က နေပြည်တော်ရှိ နိုင်ငံခြားသားတို့၏ မှတ်တမ်းများအရ သားဟော်နှစ်ပါးတို့က ရှင်ဘုရင်ကို ချုပ်ကိုင်ကာ သူ၏ကိုယ်စား သင့်တော်သော နန်းထိန်းအဖွဲ့နှင့် အုပ်ချုပ်ရန် စီမံခဲ့သည်။ ပထမ ထိုအစီအစဉ်ကို ကြိုးစားရွက်ဆောင်သူမှာ ပြည်မင်းသားဖြစ်၏။ ခမည်းတော်ကို နန်းချရန် မရည်ရွယ်ချေ။ သူ့အား ကောင်းစွာဆေးဝါးကုသရန် စီစဉ်ခြင်းသာဖြစ်သည်။ သို့သော် ခမည်းတော်ထံမှ ယာယီအားဖြင့် လက်နက်နှင့်အာဏာကို သိမ်းထားရန် လိုအပ်၏။

ပြည်မင်းက အကြီးဆုံးသားတော်အဖြစ် နန်းတော်ချောက်ချားနေသည်ကို မကြည့်နေဘဲ သူက ဦးဆောင်သင့်သည့်အလျောက် ခမည်းတော်ကိုချုပ်ကိုင်ကာ အခြေအနေကို အမှန်အတိုင်း သံတော်ဦးတင်လေသည်။ ဝေဒနာအလျောက် ယာယီအစီအစဉ်သာဖြစ်ကြောင်း ဖွင့်ဟလျှောက်တင် သည်။ ဤတွင် ခမည်းတော်က စိတ်ကောင်းဝင်ချိန်ဖြစ်၍ (ငါမရူးပါဘူး အစ်ကိုကြီးရယ် ငါက အကောင်းပါ။ ငါ့ဟာငါပဲ ရှင်ဘုရင်ပီပီ အုပ်ချုပ်နေစမ်းပါရစေ)ဟု မိန့်တော်မူသဖြင့် ထိုအလိုတော် အတိုင်း ရှိစေခဲ့သည်။ (ရှင်ဘုရင်က အရူးပေမဲ့ အရူးပါးပေပဲ)ဟု အင်္ဂလိပ်တို့က မှတ်ချက်ချ၏။

သို့သော် ဘုရင်၏အခြေအနေမှာ စိတ်ချရသည်မရှိချေ။ ဖောက်ချင်သောအခါ ဖောက်လာ ၏။ ထို့ကြောင့် ရှင်ဘုရင်ကို ချုပ်ထိန်းရန် လိုအပ်လာပြန်ရာ ထိုအချိန်၌မူကား ပြည်မင်းက တာဝန် မယူလိုတော့ချေ။ ပထမအကြိမ် သူတာဝန်ယူသည်ကို ထီးနန်းလုချင်၍ မိဖုရားခေါင်ကြီးနှင့် ပုဂံမင်းတို့က ဝါဒဖြန့်သည်။ အထူးသဖြင့် ဘုရင့်အပါးတော်၌ သူတို့သားအမိမှအပ အခစား ပြုစု ခွင့်မရချိန်၌ တစ်ဖက်သတ် ကုန်းချောခွင့် ရနေလေသည်။

ထို့ကြောင့် ဒုတိယအကြိမ် ဘုရင်ကိုချုပ်ကိုင်သူကား သားတော် တရုတ်မော်မင်းသားဖြစ်၏။ သူကား ဘိုယ်လုပ်တော် ကျပင်းမြို့စားမှဖွားသည်။

ပုဂံမင်းသားသည် အဘယ်ကြောင့် ခမည်းတော်ကိုချုပ်ကိုင်ရာ၌ မပါဝင်ဘဲ နေဘိသနည်း။ သူသည် ချိုးတည်ခြင်း၊ ခါဖမ်းခြင်း စသည်တို့၌ ကျင်လည်သူမဟုတ်ပါလော။ ခမည်းတော်ကို ချော မြူထိန်းသိမ်းရေးနှင့် သူနှင့်အသင့်တော်ဆုံးတာဝန်ဖြစ်သည်။ သို့သော် မယ်တော်မိဖုရားကြီး၏ တွက် ကိန်းမှာ ရှင်ဘုရင်ကို ဖမ်းချုပ်သူကို ထီးနန်းလုမှုနှင့် စွပ်စွဲနိုင်သည်။ အခြေအနေအရလုပ်ရသည်ကို တိုင်းပြည်က သိစေကာမူ ရှင်ဘုရင်ကမူ သူ့ကိုချုပ်ချယ်သူအား ရန်သူဟု ယူဆမည်မလွဲ။ ထို့ ကြောင့် ချုပ်ကိုင်ရာမှ ဂယက်အမျိုးမျိုး ရှိလာနိုင်သည်။ ဤအချိန်မျိုးတွင် သားတော် ပုဂံမင်းသား က လက်မလျှိုဘဲ ခေါင်းရှောင်နေသင့်သည်။ အခြားသားတော်များသာ လုပ်ချင်ရာလုပ်ကြပါစေ။

ထို့ကြောင့် သားတော်အငယ် တရုတ်မော်မင်းသားက ခမည်းတော်ကို ချုပ်ကိုင်ခဲ့ရသည်။ ဤအကြိမ်၌ကား ရှင်ဘုရင်သည် အတိအလင်း ပိုမိုကြမ်းတမ်းလာချေပြီ။ ယင်းတောဝန်ကြီးကို ခေါ် ယူကြိမ်းမောင်းရင်း လှံတော်နှင့်ထိုးရာ ပွဲချင်းပြီး ကွယ်လွန်လေသည်။ ဒေါသအလျောက် ထိုသို့ သွေးထွက်သံယိုပြုကျင့်ပြီးနောက် ဘုရင်မှာ သူ့ဟာသူသွေးလန့်ကာ ချာချာလည်ပြန်တော့သည်။

ထိုနေ့၌ပင် ပြည်မင်း၏အိမ်တော်ကို ဝိုင်းဝန်းဖမ်းဆီးစေရာ ပြည်မင်းသားက လူ၂၀၀-နှင့် ထိုးဖောက်ထွက်ပြေးသည်။

တရုတ်မော်မင်းသားက ခမည်းတော်ကို ချုပ်ကိုင်ပြီးနောက် ရောဂါသက်သာဖွယ် မမြင်ကြတော့ ၍ မင်းတဲအိကင်းမှ နေပြည်တော်သို့ ပြန်ကြရန် ဆုံးဖြတ်၏။ ရှင်ဘုရင်ကို ချုပ်ထားရန် အဆောင် ကို အထူးစီမံကာ ကြေးတိုက်ဟုမခေါ်ဘဲ ကြေးပြာသာဒ်ဟု ခေါ်သည်။

ထိုအချိန်တွင် ပုဂံမင်းသားသည် တောင်ညာစံ မိဖုရားကြီး၏သားတော်အဖြစ်ဖြင့် မှူးမတ် တို့နှင့် နန်းထိန်းအဖွဲ့တစ်ခုပြုလုပ်ကာ အိမ်ရှေ့အိမ်တော်၌ ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်သည်။ တရုတ်မော် မင်းသားကား မိဖုရားငယ်မှဖွားသူဖြစ်၍ သူနှင့်မယှဉ်သာချေ။

သူ့ထက်ဝါရင့်သော ပြည်မင်းသားကြီးမှာကား ထွက်ပြေးရလေပြီ။

ပုဂံမင်းသားနှင့် မယ်တော်မိဖုရားကြီးတို့ကား ထိုအချိန်မှစ၍ ဂိဇ္ဇကုတ်တောင်ထိပ်မှ လင်းတ
သားအမိကဲ့သို့ မြန်မာ့သမိုင်းတည်းဟူသော သင်္ချိုင်းမြေတွင် သူတို့၏ စားပေါက်ကိုသာ ချောင်း
လျက်ရှိချေပြီ။

ထို့ကြောင့် မယ်တော်မိဖုရားကြီး၏စိမ့်ကိန်းမှာ တစ်ဆင့်ပြီးတစ်ဆင့် တိုးတက် အကောင်
အထည်ဖော်နေသလိုရှိ၏။ ဘုရင် မကုန်းမာခြင်းမှာ မိဖုရားခေါင်နေရာ ရရှိနေသူအတွက် ဧရာမ
အခွင့်ထူးကြီးပေတည်း။ နန်းမတော်မယ်နုသည် ဘကြီးတော်မင်း နာမကျန်းရှိချိန်တွင် တိုင်းပြည်ကို
မိမိစိတ်ကြိုက် ခြယ်လှယ်နိုင်ခဲ့သည်။ သူ၏မောင်တော်မင်းသားကြီး ဦးအိုက ထီးနန်းကို အပိုင်စီး
ကာ သာယာဝတီမင်းနှင့် ဆွေတော်မျိုးတော်အားလုံးကို စတေးရန် ကြံစည်ခဲ့သည်။ ကုန်းဘောင်
နောက်ပိုင်းသမိုင်း၌လည်း မင်းတုန်းမင်းကြီး ဖျားနာနေစဉ် ဆင်ဖြူမရှင်မိဖုရားက အစစအရာရာ
ကြိုးကိုင်ကာ သီပေါမင်းသားငယ်ကို နန်းလျှာလုပ်စေ၍ သားတော် သမီးတော်ကြီးများ(စုစုပေါင်း
၄၀-ကျော်)ကို နန်းတော်တွင်း၌ပင် သတ်ပွဲကြီး ကျင်းပခဲ့သည်။

မင်းတုန်းမင်းကိုယ်တော်တိုင် သားတော်ကြီး ၄-ပါးကို ဘုရင်ခံခန့်စာအမိန့်တော် ထုတ်ပြန်
ခဲ့၏။ သို့သော် ဆင်ဖြူမရှင်၏ နန်းထိန်းအဖွဲ့က မင်းတရားကြီးကိုလွန်ဆန်ကာ အားလုံးကိုပင်
ချက်ချင်းပြန်ဖမ်းကာ အမြန်လက်စတုံး စီရင်ခဲ့သည်။

ပုဂံမင်းနှင့် သူ၏မယ်တော် မိဖုရားကြီးတို့အဖို့ အလားတူအခွင့်ကောင်း ကြုံကြိုက်ချိန်ဖြစ်
သည်။ ထို့ကြောင့် ပြည်မင်းသားကို ထောက်ခံသူများကို ပိုက်စိပ်တိုက် ဖမ်းဆီးကွပ်မျက်ချိန်ဖြစ်
သည်။ အနောက်နန်းမမြကလေးကို ထိုပုဒ်မနှင့် ကြေးတိုက်သို့ပို့လေသည်။

မမြကလေးနှင့် ပြည်မင်းသားမှာ သက်တူရွယ်တူဖြစ်၏။ သူတို့နှစ်ဦးစလုံးပင် ကဗျာဂီတ
ဝါသနာပါသူဖြစ်၍ သီချင်းများ ရေးစပ်ကြရာတွင် အပျိုတော်မှတစ်ဆင့် ပုရပိုက်များ အလဲအလှယ်
ပေးပို့လေ့ရှိကြသည်။ ထို့ပြင် ဂီတပါရဂူ ပြင်စည်မင်းသားမှာလည်း ပြည်မင်း၏ကြင်ရာတော်
ခဲပေါင်မင်းသမီးနှင့် မောင်နှမအရင်းဖြစ်လေသည်။ ပြင်စည်မင်းသားနှင့် မမြကလေးတို့လည်း
အလားတူ ရင်းနှီးကြ၏။ ထိုမှတစ်ပါးလည်း ပြည်မင်း၏အကြီးဆုံးသားတော် မောင်ဖေပုနှင့် မမြက
လေး၏သမီးတော် မဖွားကြီးခေါ် လှိုင်ထိပ်ထားကို အချိန်တန်က ပေးစားရန် လူကြီးများအနေနှင့်
ရည်မှန်းပြီးဖြစ်သည်။

ထို့ကြောင့် ထီးနန်းဆက်ခံရေး၌ ပြည်မင်းကို ပုဂံမင်းထက် မမြကလေးက လိုလားသည်မှာ
အမှန်ပင်ဖြစ်သည်။ ပြည်မင်းသားက ခမည်းတော် သာယာဝတီမင်းကို နန်းချရန် မမြကလေးက
ထောက်ခံခြင်းမဟုတ်။ မိမိနှင့် ကလေး ၄- ယောက်ရရှိခဲ့ပြီးသော လင်ကြီးငုတ်တုတ်ကို အသို့လျှင်
မမြကလေးက ကျေးဇူးကန်းနိုင်ပါအံ့နည်း။ ထိုလင်ကြီးမှာ ရှင်ဘုရင်ဖြစ်နေ၍ နာမကျန်းဖြစ်ချိန်တွင်
မိဖုရားခေါင်ကြီးမှအပ အခြားမိဖုရားနှင့် သားတော်သမီးတော်များ အတွင်းတော်သို့ ဝင်ခွင့် ပြုစုခွင့်
မရှိသည်ကိုသာ မမြကလေးက နာကြည်းလျက်ရှိနေသည်။ စွပ်စွဲချက်များကို သင်္ကာရှင်းခွင့်လည်း
မရှိ။

ကြေးတိုက်၌ကျရောက်နေစဉ် ဖခင်မင်းပျံချီနှင့် မိခင်ဒေါ်အိတို့သည် ထောင်မှူးများကို တိုး
လျှိုးတောင်းပန်ကာ မြကလေးထံ လာတွေ့ကြသည်။ ဖြစ်ပျက်ပုံတို့ကို မိသားစုစုံကာမှ မမြကလေး
သိရသည်။ (မိမြ ငါ့ကို လင်ရယ်လို့ မထင်တော့ပါကလား)ဟု မင်းတရားကြီးက ခဏခဏ မိန့်
တော်မူကြောင်း မယ်တော်ထံမှတစ်ဆင့် သိရသောအခါ မမြကလေးမှာ ရင်ကွဲမတတ် ဝမ်းနည်း
ရလေသည်။

ယခုလို ကြေးတိုက်သို့ပို့ထားခြင်းမှာ (အချစ်ကြီး အမျက်ကြီး)ဟူသကဲ့သို့ အချစ်ကိုအခြေခံ၍ အမျက်တော် ပွားရခြင်းဖြစ်သည်ကို ဆင်ခြင်မိလေသည်။ ထို့ကြောင့် မမြကလေးက မိမိ၏အချစ်ထုထည် မည်မျှကြီးမားကြောင်းကို တင်ပြလိုလေသည်။ မောင်တော်သည် မိမိအပေါ်၌ အထင်လွဲနေစေကာမူ သူကား ကြင်စဉ်း၊ ပန်းဦးပန်း၊ ရင်နှင့်အောင် ချစ်ခဲ့သူဖြစ်သည်။ ထိုချစ်ပန်းကလေးများကို မကြာခဏစာစီ၍ ပြခဲ့ပြီမဟုတ်ပါလော။ အဘယ်ကြောင့် သံသယရှိရမည်နည်း။ ထို့ကြောင့် မိမိ၏အချစ် ထုထည် မည်မျှရှိကြောင်း (ချစ်သမျှကို)ပတ်ပျိုးကိုတောင်မှ သိကုံးဆက်သခဲ့လေသည်။

ချစ်သမျှကို၊ မြင်းမိုရ်ရွှေတောင်လုံးသာပလေး။

လေးဆူဒီပါ၊ သီတာရေမြေဆုံးစေတော့လေး။

မိမိ၏ ချစ်မေတ္တာမှာ ကပ်ကမ္ဘာကုန်ဆုံးသည်အထိ တည်ရှိပါမည်။ မြတ်စွာဘုရားဓာတ်တော် များစံပယ်ရာ ဂူလိုဏ်စေတီတော်တို့တွင် ၂-ပါးတူပြိုင် သစ္စာဆိုပြီး ဖြစ်ပါသည်။ နိဗ္ဗာန်နန်းသို့ ရောက်သည့်တိုင်အောင် သံသရာကမ်းသို့ အတူတွဲဖက် ကူးခပ်လိုပါကြောင်း၊ ယခုဘဝ၌လည်း ချစ်၍မကုန်နိုင်သည်ကို ဝသုန်မြေကြီးအား သက်သေတင်ရမည်ဖြစ်ကြောင်းတို့ဖြင့် ရင်ဖွင့်လေသည်။

ဆရာဒီးဒုတ်ဦးဘချိုက ထိုသီချင်းကို ဝေဖန်ရာ၌ (ဤသီချင်းသည် လောကတံတွာ ဓမ္မတာ အရ မိန်းမနှင့်ယောက်ျားတို့ အချစ်ဇာတ်လမ်းဖွင့်သမျှ၌ အချစ်စံချိန်ပြသော ပြဒါးတိုင်ကြီးသဖွယ် အမြဲတည်နေတော့မည်ဖြစ်သည်။ ဤသီချင်း၏ အချစ်စံချိန်ပမာဏကို သိရှိတော်မူသောအခါကုန်းဘောင် မင်းကဲ့သို့သော ခက်ထန်သောမင်း၏ သံစိုင်းသံခဲကဲ့သို့သောစိတ်သည် ချစ်သမျှကို ပတ်ပျိုးတည်းဟူသော ပန်းပဲဖို၏ ချစ်မီးရှိန်တို့တွင် ပျော့ပျောင်းနူးညံ့သွားရတော့သဖြင့် မိဖုရားမမြကလေးကို အချုပ်ခန်းမှ လွတ်စေဟု ချမ်းသာခွင့် ပေးသနားတော်မူလေသည်)ဟု မိန့်ဆိုခဲ့လေသည်။

မိဖုရားမမြကလေးသည် ကရုဏာရသာ၊ သိင်္ဂါရရသာ၊ သမာဓိဂုဏ်၊ အတ္တဗျတ္တိဂုဏ်တို့ဖြင့် ပြည့်စုံသော ချစ်သမျှကိုပတ်ပျိုးကို သူ၏နလုံးသွေးဖြင့် ရေးခြယ်ခဲ့ခြင်းပေတည်း။

မယ်တော်မယ်အိက ထိုသီချင်းကို အငြိမ့်အပျိုတော်မှတစ်ဆင့် သာယာဝတီမင်း စိတ်ကောင်း ဝင်ချိန်တွင် ထိုသီချင်းကို ဆက်သလေသည်။ (ဟင်-ဒီလိုတော့လည်း ဒီကောင်မလေးက ငါ့ကို ချစ်သေးသားပဲ။ ကဲ ရွှေမြကို သူ့အဆောင်သူ ပြန်နေပါစေတော့)ဟု ကရုဏာဆန္ဒပြတော်မူ၏။

မည်သို့ဖြစ်စေ မမြကလေးနှင့် သူ့သမီး လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်တို့၏ ဘဝနှင့် စာပေမှာ သူတို့ မွေးဖွား လူဖြစ်ခဲ့သော ကုန်းဘောင်ခေတ်နောက်ပိုင်း၏ ချွတ်ယွင်းချက်များကို ထင်ရှားစေ၏။ ချွတ်ယွင်းချက်ဆိုသည်မှာ ပဒေသရာဇ်ခေတ်၏ ချွတ်ယွင်းချက်များ ဖြစ်ပါသည်။ မဖွယ်မရာ လွန်ကျူးမှုများကိုလည်း ထင်ရှားစွာ (ဝါ) ပေါလောကြီး တွေ့ရပါသည်။ အကျဉ်းညွှန်ပြရသော်-

(၁) စစ်ကိုင်းမင်းခေတ်တွင် ရှင်ဘုရင် မကျန်းမာဖြစ်နေစဉ် မိဖုရားမယ်နုနှင့် သူ၏မောင် သော် စလင်းမင်းသားတို့က သာယာဝတီမင်းခေါင်းဆောင်သော အဆွေတော် အမျိုးတော်အားလုံးကို စကေးရန် ရည်စူးခဲ့သည်။ သူတို့အနေဖြင့် အပြင်လူများအဖြစ် ဤမဟာသွေးမဟာနွယ်လောကသို့ ဝင်ရောက်လာသူများဖြစ်ရာ (လာလျှင်လာချင်း ဆောက်နှင့်ထွင်း)ဆိုသလို ပြုမူသည်မှာ ရိုင်းပျလွန်း သည်။ ထို့ကြောင့်လည်း ထိုခေတ်လူထုက လက်မခံဘဲ အာဏာသည် သာယာဝတီမင်းလက်သို့ ကူးပြောင်းသွားခဲ့ခြင်း ဖြစ်လေသည်။

(၂) သာယာဝတီမင်းလက်ထက်တွင် မိဖုရားခေါင် ကျပင်းမင်းသမီးက မိမိ၏ မဟာဆီမဟာသွေး ထိပ်တန်းအခြေအနေကို အခွင့်ကောင်းယူကာ အပြင်လူမမြကလေးကို ချောက်တွန်းခဲ့ပြန်သည်။ သူ၏အရည်အချင်းမဲ့သော သားတော်ပုဂံမင်းသားကိုလည်း ဘယ်နည်းနှင့်မဆို ထီးနန်းဆက်ခံစေလို

၏။ ထိုအချိန်က တိုင်းသူပြည်သားတို့အနေဖြင့် မျှော်လင့်ချက်ထားသော မင်းညီမင်းသားတို့မှာ -
(၁) ဖန်နန်းရှင် စစ်ကိုင်းမင်း၏သားတော် ညောင်ရမ်းမြို့စား စကြာမင်းသားကလေး။

(၂) သူမှလွဲလျှင် သာယာဝတီမင်း၏ အကြီးဆုံးသားတော် ပြည်မင်း။

(၃) မိဖုရားခေါင်ကြီး၏သားတော် ပုဂံမင်းသားမှာ ချိုးနှင့် ခါများမွေးမြူကာ တိရစ္ဆာန်တိုက်ပွဲတို့၌ ဝါသနာထုံနေသဖြင့် မည်သူကမျှ နန်းလျာစာရင်း၌ မသွင်းလိုကြပေ။

ကုန်းဘောင်ခေတ်နောက်ပိုင်း၌ တွေ့ကြုံရသော သမိုင်းဖြစ်ရပ်အရ ဘုရင် မကျန်းမာချိန်တွင် မိဖုရားလုပ်သူတို့က သူတို့ဆန္ဒအတိုင်း အတင်းအဓမ္မ လုပ်ခဲ့ကြပေသည်။ ဤတွင် အင်္ဂလိပ်နယ်ချဲ့ တို့အတွက် အခွင့်ကောင်းရရှိကာ နောက်ဆုံး တိုင်းပြည်တစ်ခုလုံး ကျွန်ဘဝသို့ ရောက်ရှိခဲ့ကြရ သည်။

ကျွန်တော်သည် မန္တလေးမြို့သို့ အပန်းဖြေသွားတိုင်း အမရပူရတွင် ဂန္ဓာရုံဆရာတော်က ခွင့်ပြုသော ဇရပ်ကလေးတစ်ဆောင်၌ တည်းခိုပါသည်။ ထိုမှအရှေ့သို့ ဇောင်းကလော၊ တောင်သို့ ရတနာဂူ၊ အနောက်သို့ တက်သေးအင်း စသည်ဖြင့် သွားချင်ရာကို လမ်းလျှောက်ရင်း လေ့လာခဲ့ သည်။

ဇောင်းကလောကန်လည်း ယခုအခါ သီးနှံကွင်းများဖြစ်နေ၏။ ဘုရားနှင့်ကပ်လျက် ရွာတည် ရှိ၏။ ပေတစ်ရာကုန်းမြင့်လမ်းမှာလည်း ကျင်းချိုင့်တို့ဖြင့် ပြည့်စုံ၏။ ယခင်က ဤမှာဘက်တွင် ဆင်ကျုံးရှိခဲ့ဟန်တူသည်။

ဇောင်းကလောရွာသူကြီးက ဘုရားပရိဝုဏ်ကို လိုက်လံပြသ၍ ကျေးဇူးတင်ရသည်။ တံတိုင်း ပတ်လည်မှ စကြိုတို့ကား မရှိတော့။ မန္တလေးမှ စန်စီခင်လေးခေါ် အဒေါ်ကြီးတစ်ဦးက အင်္ဂလိပ် ခေတ်တွင် သူပိုင်ဆိုင်လေဟန်ဖြင့် စကြိုမှ ကျွန်းသစ်နှင့် သွပ်မိုးများကို ဖြုတ်ခွာသွားသည်ဆို၏။ ထိုဒေါ်ကြီးကား ခေသူမဟုတ်။ မန္တလေးတောင် သူပိုင်သည်ဆိုကာ ရသေ့ကြီး ဦးခန္တီကို တရားစွဲ၍ မောင်းထုတ်ခဲ့ဖူးသည်။ ဦးခန္တီက သူ့ဘက်မှရှေ့နေအဖြစ် ယောအတွင်းဝန် ဦးဘိုးလှိုင်၏မြေး ဦးခင်မောင်ဒွေးကို အမှုအပ်ရာတွင်မှ ဒေါ်ခင်လေးမှာ ပြေးရလေတော့ပေသည်။

အလယ်ဗဟိုရှိ သာယာဝတီမင်း၏ လောကစူဠာမဏိစေတီပစ္စယံပေါ်မှ ကျောက်ခြင်္သေ့အချို့ ကျွမ်းပြန်ကာ မြေခနေကြ၏။ ပုထိုးတော်ကြီးဘုရားလောက် မကြီးသော်လည်း မန္တလေးမြို့ရှိ မင်းတုန်းမင်း၏ကုသိုလ်တော်၊ ပုဂံမင်း၏အိမ်တော်ရာ၊ သီပေါမင်း၏ ဝါးခင်းကုန်းစေတီများနှင့် ကား ဉာဏ်တော်ညီမျှ၏။ ထူးသည်ကား မိဖုရား၃-ဦးနှင့် သမီးတော်တို့၏ အရံစေတီ ၄-ဆူတို့ပင် ဖြစ်သည်။

ယခင်က သာယာဝတီမင်းက စေတီတော်တစ်ခုလုံး ရွှေချခဲ့သော်လည်း ယခုမှ ထုံးဖြူသင်္ကန်း သာရှိတော့သည်။ စေတီရံ ၄-ဆူတို့တွင် အနောက်မြောက်ထောင့်ရှိ မမြကလေး၏ 'ရတနာလောက' စေတီသည် အထက်ပိုင်း၌ ပျက်စီးယိုယွင်းနေ၏။ အုတ်အချို့ ကွာကျနေ၏။ လုံးလုံးကွဲပြိုခြင်းကား မဟုတ်ပါ။ အခြားစေတီများမပျက်ဘဲ မမြကလေး၏စေတီသာ ချွတ်ယွင်းနေခြင်းကို ကျွန်တော် အထူး စိတ်ဝင်စားမိသည်။ ဤကိစ္စမှာ အဓိပ္ပာယ်ရှိသည်။

သာယာဝတီမင်းအတွက် မမြကလေးက (ချစ်သမျှကိုပတ်ပျိုး)ကို ရေးခဲ့စေကာမူ နောက်ပိုင်း တွင် မိမိ၏လင်တော်မောင် ဘုရင်ရူးသည် သူ၏မိဖုရားခေါင် ကျပင်းမင်းသမီးနှင့် သားတော်ပုဂံမင်း တို့၏ ကုန်းတိုက်ချက်အရ သူ၏ချစ်ဇနီး မြကလေးနှင့် မယ်တော်ဒေါ်အိကိုပါ ကွပ်မျက်ရန် အမိန့်

ချခဲ့သည်။ မမြကလေးကမူ ဘုရင်ရူးထံမှ အမိန့်ခံသည်ဆိုသော ပုဂံမင်း၏အကြောင်းပြချက်ကို လုံးဝလက်မခံချေ။ သူ့မောင်တော်သည် ချာချာလည် ရူးနေပြီဖြစ်၍ ဘာမျှအဆုံးအဖြတ်ပေးနိုင် တော့မည်မဟုတ်။ ဤအချိန်တွင် သူတို့ဆန္ဒကို ဘုရင့်အမိန့်လုပ်ကာ မမြကလေးနှင့် မယ်တော် ဒေါ်အိကို ပြည်မင်းနှင့်အတူ ရောကျိုလုပ်ခြင်းသာဖြစ်သည်။ ကြေးပြာသာဒ်အတွင်းမှ ဘုရင့်အမိန့် စာချွန်ဟုဆိုကာ ပုဂံမင်းသားက ဖတ်ပြသည်သာရှိသည်။ ရှင်ဘုရင်ကို မိမိ၏လင်အနေဖြင့် တွေ့ ဆုံခွင့်လည်းမရှိ။ အယူခံခွင့်လည်းမရ။ သို့လျှင် သူ့ဘဝ ဆုံးခဲ့ရသည်။

ချစ်သောဇနီးကို ချစ်သောလင်က သတ်စေအမိန့်ထုတ်သည်မှာ မဖြစ်နိုင်။ ထို့အတူ ရှင်ဘုရင် က သူ၏ချစ်သား ပြည်မင်းနှင့် သားငယ် ၄-ဦးတို့ကို ကွပ်မျက်စေသည် ဆိုသည်မှာလည်း မဖြစ် နိုင်ချေ။ ကျပင်းမိဖုရားကြီးနှင့် ပုဂံမင်းသားတို့က အရူးကို တရားစီရင်စေခြင်းမှာ မလုပ်ကောင်း သောကိစ္စ ဖြစ်လေသည်။ ထိုစီရင်ချက်ကို အခိုင်အမာပြုကာ သူတို့မလိုသူများကို ထည့်သွင်း စတေး ခဲ့ခြင်းသာဖြစ်သည်။

သို့သော် ရာဇဝင်မှတ်တမ်း၌ကား ကွပ်မျက်ခံရသူများကို ထိုရှင်ဘုရင်အမိန့်အတိုင်းဟု နား လည်စေ၏။ မိဖုရားခေါင်ကြီးနှင့် ပုဂံမင်းတို့၏ ပယောဂ တစ်စုံတစ်ရာ မပါလေဟန်ဖြစ်၏။

သာယာဝတီမင်း စိတ်ကြည်လင်ချိန်အခါက ထီးနန်းရရှိရေးအတွက် စကြာမင်းကလေးကို လည်းကောင်း၊ နန်းမတော်မယ်နနှင့် မင်းသားကြီး မောင်အိုတို့အားလည်းကောင်း စတေးခဲ့သည်ကို အများသိကြ၏။ ရှင်ဘုရင်ကလည်း မဖုံးမကွယ် တာဝန်ယူခဲ့သည်။

သို့သော် နောက်ပိုင်း သူစိတ်မန့်ချိန်တွင် ကွပ်မျက်ခံရသူ ပြည်မင်းနှင့် သားတော် ၄-ပါး၊ မမြကလေးနှင့် မယ်တော် မယ်အိတို့ကို သုတ်သင်စေခြင်းမှာ သာယာဝတီမင်းနှင့် မဆိုင်ချေ။ ဘုရင် သည် တရားခံမဟုတ်ပါချေ။

မင်းတုန်းခေတ်တွင် မင်းညီမင်းသား ၄၀-ကျော်တို့ကို ဘုရင့်အမိန့်ဟုဆိုကာ နန်းတွင်းသို့ လိမ်လည်ခေါ်ယူ၏။ ထို့နောက် ဘုရင်ကိုယ်တော်တိုင် မူမမှန်လုပ်ကြံပုံများကို သိသောအခါ သား တော်ကြီးများကို ဘုရင်ခံခန့်သောအမိန့်ကို ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ ထိုအမိန့်ကို ဆင်ဖြူမရှင်အမှူးရှိသော နန်းထိန်းအဖွဲ့က ခပ်ပြောင်ပြောင်ပင် ဆန့်ကျင်ကာ မင်းသားများကို ထပ်မံဖမ်းဆီးကာ သတ်ဖြစ် အောင် သတ်ခဲ့ကြသည်။ ထိုကိစ္စအတွက် မင်းတုန်းမင်းကို တရားခံခေါ်မည်လော။

အမရပူရတွင် ပြည်မင်းနှင့် မမြကလေးတို့ကို စတေးမှုအတွက် သာယာဝတီမင်း ၊ တရားခံ ခေါ်မည်လော။

အမရပူရ၌လည်းကောင်း၊ မန္တလေး၌လည်းကောင်း၊ ဘုရင်မကျန်းမာချိန်ကို အခွင့်ကောင်းယူ ကာ မိဖုရားကြီးများက ဝင်ရောက်ကြိုးကိုင်ခဲ့ကြသဖြင့် မရှုမလှ ရာဇဝင်ရိုင်းမှုကြီးများ ကြုံရသည် မဟုတ်လော။

ဇောင်းကလောဘုရားဝင်းအတွင်း၌ ယခုအခါ မမြကလေး၏စေတီသည် ယိုယွင်းနေ၏။ ထိုစေတီကို ကျွန်တော်တို့ ပြုပြင်သင့်သလော။ သို့တည်းမဟုတ် မမြကလေးကိုယ်တိုင်က ပဒေသရာဇ် ခေတ်တွင် လူဖြစ်ရခြင်းကိုစိတ်နာကာ (ချစ်သမျှကို)သိချင်း၌ မိမိက မည်သို့ရင်ဖွင့်ခဲ့စေကာမူ မောင်တော်နှင့် သံသရာလမ်းခရီးတွင် အတူဆက်လက် မသွားလိုတော့ကြောင်းကို ဆန္ဒပြသည့်အနေ ဖြင့် သူ့စေတီကို အပျက်အတိုင်း ထားရှိသင့်သလော။

ဤပဟေဠိသည် ကျွန်တော့်ဦးနှောက်ကို ယခုတိုင် ရှုပ်ထွေးစေပါ၏။ သူ၏စေတီကို ပြင်ဆင်ရန် များစွာကုန်ကျဖွယ်မရှိပါ။ မမြကလေးတည်းဟူသော ကဗျာပါရဂူကြီးအတွက် ကျွန်တော်က စာနယ်ဇင်းသမားအနေဖြင့် ငွေငါးရာတစ်ထောင်ခန့် ကူညီပြုပြင်ရန် ဝန်မလေးပါ။ သို့သော် ပဒေသရာဇ်ခေတ်ကို သူကိုယ်တိုင်စက်ဆုပ်သဖြင့် (မောင်တည်းဟူသော ငွေလမင်းကြီး၏အနီးတွင် 'မယ်တည်းဟူသော ကြယ်ပွင့်ကလေးဘဝမှ နတ်ထွက်လိုကြောင်း)နို့တစ်ပေးနေခြင်း ဖြစ်ပါမူကား ကျွန်တော့်အနေဖြင့် အသို့လျှင် ဝင်ရောက်ခွင့်ရှိပါအံ့နည်း။

မန္တလေးသို့ ခရီးသွားသူများသည် တံခွန်တိုင်ဘူတာရောက်ခါနီးတွင် အရှေ့ဘက်၌ လောကစုဋ္ဌာ မဏိစေတီနှင့် အနောက်ဘက် ကျောက်တော်ကြီးဘုရားတို့ကို ထင်ရှားစွာ ဖူးမြင်နိုင်ပါသည်။ မမြကလေး၏ အရံစေတီမှာ သေးငယ်သော်လည်း ဂရုစိုက်၍ကြည့်က ကောင်းစွာမြင်နိုင်ပါသည်။

(၇) ဝဋ်နှင့်ကြမ္မာ မလွတ်သာ

သာယာဝတီမင်းသည် နောင်တော်ကို နန်းချပြီးနောက် ၁၁၉၉ မှ ၁၂၀၈-ခုထိ ၉-နှစ်ကြာမျှ နန်းစံခဲ့ချိန်တွင် ဘဝရှင်အဖြစ် အဓိက ကွပ်မျက်ခဲ့သူတို့မှာ ဒဂုန်ခင်ခင်လေးပြောခဲ့သည့်အတိုင်း ၅-ဦးမျှဖြစ်လေသည်။ ၎င်းတို့ကား (၁) စကြာမင်း၊ (၂) မယ်နု၊ (၃) ယင်းတောဝန်ကြီး၊ (၄) ပြည်မင်း၊ (၅) မမြကလေးတို့ဖြစ်၏။ အကျယ်ကို ကုန်းဘောင်ဆက်ရာဇဝင်၌ အောက်ပါအတိုင်း ပါရှိသည်။

စကြာမင်း

၁၂၀၀-ခု၊ တန်ခူးလ နောင်တော်မင်းတရားသားတော်နှင့် သဘောတူပါဝင်သူ လက်ဝဲဝင်းမှူးမင်းကျော်သီဟခေါ် ဆံရှည်ဗိုလ်ခေါ် ငရေး၊ တောင်ကြီးဗိုလ်ငရာပြတ်တို့ တိုင်ပင်ပြု၍ မသင့်မတင့်သော အကြံအစည်ရှိကြောင်းများနှင့် ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်းရှင် ဘဝရှင်မင်းတရားဘုရား ကြားသိတော်မူသည်တွင် နောင်တော် မင်းတရားသားတော် ညောင်ရမ်းမင်းသားကို ကြေးတိုက်တွင် ထားပြီးနောက် စည်းကြပ်တိုင်ပင်ရာတွင် ပါဝင်သူတို့ကို တောင်ဥယျာဉ်တော်အတွင်း ရှေ့တော်သို့ခေါ်၍ မေးမြန်းစစ်ကြောတော်မူသည်တွင် ဟုတ်မှန်သည့်အတိုင်း ထွက်ပေါ်စစ်မေးချက်နှင့်အညီ ယင်းသည့်သက္ကရာဇ် တန်ခူးလပြည့်ကျော် ၆-ရက်နေ့ ထုံးစံနှင့်အညီ ရေတွင် ဖျောက်တော်မူ၏။ ခမည်းတော်ဘုရား သမီးတော် မြတောင်မင်းသမီးကိုလည်း ညောင်ရမ်းစားနှင့် တိုင်ပင်ပါဝင် စစ်မေးထွက်ဆိုရသောကြောင့် ထုံးစံနှင့်အညီ စီရင်တော်မူ၏။

ညောင်ရမ်းစားနှင့် စည်းကြပ်တိုင်ပင်ရာပါသူ ဆံရှည်ဗိုလ်ခေါ် ငရေး၊ တောင်ကြီးဗိုလ်ခေါ် ငရာပြတ်၊ ငပွဲ၊ ငဆန်း၊ ငဘူး၊ ငချင်း၊ ငြိမ်းရာတို့နှင့် ယောက်ျား မိန်းမ လူပေါင်း ၂၀ ကျော်တို့ ကို ကွပ်မျက်တော်မူ၏။

မယ်နု

၁၂၀၁-ခု၊ ကဆုန်လဆန်း ၂-ရက်နေ့တွင် နောင်တော်၏ မိဖုရားခေါင်ဟောင်း မယ်နုကို တောင်ဥယျာဉ်တော်တွင် သံတော်ဆင့် ငရွှေသားနှင့် တိုက်ဆိုင်စစ်ဆေးရာ ဖြောင့်ဆိုချက်အရ ရေတွင် ဖျောက်စေ၏။ တစ်ချိန်တည်းပင် ထောင်တွင်းရှိ ဦးအိုမိသားစုနှင့် အခြား ကြံရာပါတို့ကိုလည်း ကွပ်မျက်လေသည်။

စလင်းမင်းသားကြီး ဦးအိုနှင့် ၎င်းဇနီးနှင့် သမီးတော် ၂ ယောက်ကိုလည်းကောင်း၊ အတွင်းဝန် ဦးပါရောက်၊ မြို့လပ်ဝန် ဦးရေး၊ သံတော်ဆင့် ဦးရွှေသား၊ ပခန်းမိုလ် ဦးရန်မင်း၊ စာရေးကြီး ဦးပျို၊ တောင်ငူဝန် ဦးတူး၊ အဆောင်မြဲ ဦးထွန်းညိုတို့ကိုလည်းကောင်း မယ်နနှင့်တစ်ချိန်တည်း ကွပ်မျက် သည်။

ဦးအို

(ဦးအိုနှင့် အခြားဝန်ကြီးဟောင်းများလည်း အကျဉ်းထောင်၌ အငတ်ငတ်အပြတ်ပြတ် ဖြစ်နေကြသည်ဆို၏။ ဆွေမျိုးများကပင် အစိုးရကိုကြောက်သဖြင့် ထောက်ပံ့ရန်ဝန်လေးနေကြရာ အင်္ဂလိပ်သံမှူး မေဂျာဘာနေက တတ်အားသရွေ့ ထိုသို့ ရာဇဝတ်သင့်သူများကို ရိက္ခာပို့ဆောင်ခဲ့ လေသည်။ မင်းသားကြီးဦးအို၏သမီးများသည် လမ်းတကာ၌ လှည့်လည်တောင်းရမ်း စားသောက် ကြရ၏။ သမီးအကြီးကို သာယာဝတီမင်း၏သားတော်နှင့်ပေးစားရန် ငြင်းဆန်ခဲ့ခြင်းကြောင့် ယခုအချိန် ၌ ဘုရင့်အမိန့်အရ ပိုမိုနှိပ်စက်ညှဉ်းဆဲခံရလေသည်။) ဟု ဘာနေ၏မှတ်တမ်း၌ ပါရှိ၏။

မမြကလေး

၁၂၀၇-ခု၊ ဝါခေါင်လဆုတ် ၆-ရက်၊ သားတော်ပြည်မင်းသည် ခမည်းတော် မနွဲမနာပြု၍ မတ္တရာမှ မိုင်းလုံသို့ထွက်သွားသည်ကို ဖမ်းဆီးစေသည်။

သားတော်ပုဂံမင်းက ပြည်စားကို စစ်ဆေးရာတွင် အနောက်နန်းမိဖုရားလည်း ပြည်စားနှင့် နှလုံးစိတ်ဝမ်းတူ ဖောက်ပြားကျင့်ကြံကြောင်း စစ်မေးချက်ရသည်နှင့် ဘဝရှင်မင်းတရားကြီးအား လျှောက်ထားသည်တွင် အမျက်တော်ရှိ၍ ထုံးစံရှိသည့်အတိုင်း ပြည်စားနှင့် အနောက်နန်းမိဖုရားတို့ ကို ရေတွင်ဖျောက်၍ ၎င်းတို့နှင့်ကြံရာပါ ဆွေမျိုးကျေးကျွန်တို့ကို ကွပ်မျက်တော်မူသည်။

ယင်းတောဝန်

ထိုနှစ်၌ပင် ယင်းတောဝန်ကြီးကို ဒေးဝန်းစံနန်းတော်မြောက်လှေကားတွင် လက်သုံးတော် လှံ နှင့်ထိုးသည်။ ပြည်မင်းသားနှင့် ပုန်ကန်ကြံစည်မိကြောင်း ဖြောင့်ခံသည့်အတွက် ထိုသို့ပြုသည်ဟု ရာဇဝင်၌ ရေးသားဖော်ပြသည်။ ပစ္စည်းသိမ်းအဖြစ် ဒဏ်ပါခံရရုံသာမက ၎င်းဝန်ကြီး၏သား ဦးဘိုး လှိုင်(ယောအတွင်းဝန်)ကိုသတ်ရန် မြို့ဝန်ကရှာသေးသည်။ မဲထီးဆရာတော်က ဝှက်ထား၍ အသက် ချမ်းသာရာရပြီးမှ ကျောင်းမှာ သာမဏေပြုလုပ်နေရသည်။

ရှင်ဘုရင်ဖောက်ပြန်

ထိုအခါ သာယာဝတီမင်း စိတ်မကောင်းစပြုသည်ကို အချို့ကသာ ရိပ်မိကြသည်။ အချို့က မရိပ်မိကြသေး။ တစ်စတစ်စ ရိပ်မိကြသည့်အခါ အချို့အရာရှိများ မကျန်းမာဟန်ပြုကြသည်။ အချို့ မလွဲမကင်းသာသူများသာ အသက်စွန့်၍ ရှေ့တော်သို့ဝင်ကြရသည်။

အင်္ဂလိပ်သက္ကရာဇ် ၁၈၄၅ (မြန်မာ ၁၂၀၇)ခုလောက်တွင် သာယာဝတီမင်း၏ စိတ်ဖောက် ပြန်မှုမှာ အတော်ရင့်သန်နေ၍ သူ့အပါးသို့ ချဉ်းကပ်သူမရှိသလောက် ဖြစ်နေပေသည်။ ထိုအချိန်က ရွှေမြို့တော်သို့ရောက်ရှိသော အင်္ဂလိပ်သံမှူး (Yule) ဟင်နရီယူးလ်မှတ်တမ်း၌ ပါရှိသည်မှာ-

(အလယ်နန်းမိဖုရားမှ ပေါက်ဖွားသော သားတော်ပြည်မင်းသည် ရှင်ဘုရင်အနီးအပါးရှိ လက်နက်တို့ကို ရှောင်တခင်သိမ်းယူပြီးနောက် တိုင်းပြည်ရေးရာတို့ကို ရှင်ဘုရင်မပါစေဘဲ ထိုမင်းသား

ကိုယ်တိုင် စီရင်လေသည်။ သို့သော် ရှင်ဘုရင်က သူစိတ်မဖောက်ပြန်လေဟန် ရောဂါမှ သက်သာပြီ ဆိုပြီး သူကိုယ်တိုင်ပင် ဘုရင်လုပ်နေပြန်၏။ သားတော် ပြည်မင်းကိုလည်း မျက်တော်မူဟန် ရှိ၍ ထိုမင်းသားသည် ရှမ်းပြည်သို့ ရှောင်တိမ်းနေလေသည်။

(ထိုနှစ် စက်တင်ဘာလ၌ သားတော်တစ်ပါးဖြစ်သော တရုတ်မော်မင်းသားက ဦးဆောင်လျက် ရှင်ဘုရင်ကို အောင်မြင်စွာထိန်းချုပ်ကာ အမရပူရနန်းတော်သို့ ပြန်လည်ပို့ဆောင်၏။ မောင်းမမိသံ အစောင့်အရှောက်များနှင့်ထားရာ ၁၈၄၆-ခု၊ နိုဝင်ဘာလတွင် နတ်ရွာစံတော်မူသည်။ ထိုကာလ အတွင်း၌ သားတော်ကြီးပုဂံမင်းသားက အိမ်ရှေ့အနေဖြင့် တိုင်းပြည်ရေးရာများ စီမံခန့်ခွဲသည်။ ခမည်းတော်နတ်ရွာစံပြီးမှသာလျှင် ထီးနန်းကို ဆက်ခံသည်။

(ခမည်းတော်ဘုရင်ကို တရုတ်မော်မင်းသားက အောင်မြင်စွာဖမ်းချုပ်ပြီးနောက် ပြည်မင်းသား ကို ပုန်ကန်မှုဖြင့် ရှမ်းပြည်မှ ဖမ်းဆီးရမိခဲ့လေသည်။ အနောက်နန်းမိဖုရား မမြကလေးကို ထိုမင်း သားနှင့် ကြံရာပါဟု မဟုတ်မမှန်စွပ်စွဲကာ ရှင်ဘုရင်၏အမိန့်တော်အရဟူ၍ ကြေညာလျက် ပြည် မင်းနှင့်အတူ ၎င်းသားတော် ၄-ပါး၊ မမြကလေးနှင့်အတူ သူ၏မယ်တော်ကို တစ်ချိန်တည်း အဆုံးစီရင်လေသည်။)ဟူ၍ အင်္ဂလိပ်မှတ်တမ်း၌ ပါရှိသည်။

ရှင်ဘုရင် ချာချာလည်ရူးပုံကို (ချစ်သမျှကိုစေတီ)အခန်း၌ ဖော်ပြပါရှိသည်။ ကုန်းဘောင်မင်းသည် ထီးနန်းသက်(၉)နှစ်မျှရှိသော်လည်း မြန်မာရာဇဝင်ကြီးတို့အလိုအရ လေရောဂါ စွဲကပ်သည်ဆို၏။ အင်္ဂလိပ်ရာဇဝင် ဆရာကောက်(Cox)၏ အဆိုအရ ရူးသွပ်သည် ဆိုသည်။

အမျိုးသားပညာဝန် ဦးဖိုးကျားအဆိုအရ မကျန်းမမာ စိတ်ဖောက်ပြန်သည်က များသည်ဆို ၏။ သိမိလိုက်သော ဆရာတော်ကြီးများအလို၌ ငယ်စဉ်အခါက ကာယသိဒ္ဓိနှင့်စပ်သော ဆေး၊ အင်းအိုင်၊ ခရိုင်လက်ဖွဲ့စသော အမှုတို့ကို လိုက်စားမှုများကြောင့် မှော်ပေါက်၍ ဆေးထကြွသည် ဆို၏။

မည်သူကို ပြစ်မှားသလဲ

နန်းမတော်မယ်နနှင့် စပ်ဆိုင်သူတို့အလို (မပြစ်မှားအပ်သူကို ပြစ်မှားမှုကြောင့် ရာဇဝင်ရိုင်း လောက်အောင် ဖြစ်သည်)ဆို၏။ (မယ်နရာဇဝင် မှမှန်)။

မယ်နဘက်တော်သားများက ထိုသို့စွပ်စွဲသဖြင့် သာယာဝတီမင်းသည် မရိုးတော် ဝိုပြစ်မှား သောကြောင့် နောက်ပိုင်းတွင် ရူးသွပ်ကာ မရူမလှ ဇာတ်သိမ်းရသည်ဟု ဆိုလိုပေမည်။

ဤသို့ဆိုလျှင် မရိုးတော်မယ်နအနေဖြင့် မတ်တော်အပေါ်၌ ဝတ္တရားကျေပွန်ခဲ့ပါ၏လော ဟူသောမေးခွန်း ပေါ်လာ၏။ မယ်နနှင့်သူ၏ မောင်တော် ဦးအိုတို့ပူးပေါင်းကာ သာယာဝတီမင်းသား ကို ၁၆-နှစ်ကျော်မျှ ချိုးနှိမ်ဖိနှိပ်ခဲ့ခြင်းသည် တရားမျှတသည် ဆိုမည်လော။ မတရားသူကို ပြန်လည် တုံ့ပြန်တော်လှန်ခြင်းကို မှားသည် (ဝါ) ပြစ်မှားသည်ဟုဆိုမည်လော။

သူတော်ကောင်းကိုပြစ်မှားသော ပုဒ်မတပ်လိုပါက တူတော်စကြာမင်းကလေးကို အကြောင်း မဲ့သတ်မိသောကြောင့် ဦးရိုးတော် သာယာဝတီမင်း၌ ပြင်းထန်သော ဝဋ်လိုက်ခြင်းဖြစ်သည်ဆိုက ယုတ္တိရှိနိုင်ပေသည်။ စကြာမင်းကလေးမှာ ရှင်ဘုရင်၏ တစ်ဦးတည်းသော သားတော်ဖြစ်သော်လည်း အိမ်ရှေ့အရာကို အပ်နှင်းရန် နှောင့်နှေးခဲ့ကြသည်မှာ ခမည်းတော် နန်းကျသည်အထိဖြစ်၏။ ဦးရိုး တော်နန်းတက်ချိန်တွင် (သူ၏သားတော်များနှင့်မခြား မြှောက်စားထားသည်)ဆိုသော်လည်း မဖျောက် ဖျက်မီ ပရိယာယ်မျှသာဖြစ်သည်ကို ထိုးထွင်းသိရှိရန် မခဲယဉ်းပါချေ။ မင်းညီမင်းသားအများကို

အပါးတော်၌ ထားရှိခစားစေခြင်းမှာ ထီးနန်းကို ကြံစည်မှုလျော့ပါးစေရန် သူတို့ကို အာမခံသဘော ထားသော ထုံးစံအတိုင်းသာ မဟုတ်ပါလော။

စကြာမင်းအနေဖြင့် မိထွေးတော်နှင့် ဦးရီးတော်တို့လုပ်သမျှကို တစ်သက်လုံး ငုတ်တုတ်ခံခဲ့ သူဖြစ်၍ သူသာလျှင် သူတော်ကောင်းဟု သမုတ်နိုင်ပေသည်။ ငယ်ရွယ်သူဖြစ်သော်လည်း ကွပ်မျက် ခံရချိန် ၂၆-နှစ်အထိ နာမည်ပျက်မရှိဘဲ အေးအေးလူလူ နေတတ်သူဟူ၍ပင် သူနှင့်တွေ့မိလိုက်သူ တို့က မှတ်တမ်းတင်ခဲ့သည်။

ဤသို့သန္ဓေကောင်းသူကို သတ်ပစ်ခြင်းကား အပြစ်ရှိ၏။ ဝဋ်လိုက်တတ်သည်ဟု မိရိုးဖလာ အယူရှိကြ၏။ လူကိုမဆိုထားဘိ သူတော်ကောင်း သားကြီး ငါးကြီး တိရစ္ဆာန်တို့ကို မသိ၍ သတ် ဖြတ်စားသောက်မိသော တောသူတောင်သားများပင် မကောင်းသော အတိတ်နိမိတ် အိပ်မက်များ ရရှိကာ ရံဖန်ရံခါ ရွာလုံးကျွတ် ဒုက္ခရောက်တတ်သော သာဓကများ ရှိခဲ့ပေသည်။

မည်သို့ဆိုစေ သူတော်ကောင်း စကြာမင်းကလေးကို ရွှေကြက်ယက်ရေဆိပ်၌ ရေချစဉ်က ပထမဆရာအောင်က ထူးဆန်းစွာ ကယ်တင်သွားသည်ဟူသော အဆိုနှင့်အစွဲသည် ယခုတိုင် မြန်မာ့ လောက၌ ကျန်ရှိနေပေသည်။

အရူးမှာတစ်ဦးသာ

ကုန်းဘောင်ရာဇဝင်၌ စစ်ကိုင်းမင်းနှင့် သာယာဝတီမင်းသားညီနောင်တို့ နန်းတက်စဉ် ဦးနှောက်ထိခိုက်သောရောဂါများ စွဲကပ်ခြင်းကိုအကြောင်းပြု၍ အင်္ဂလိပ်ရာဇဝင်ဆရာများက အလောင်း ဘုရား၏ ကုန်းဘောင်မင်းဆက်တွင် သာကီဝင်မင်းမျိုးတို့ကဲ့သို့ မောင်လည် နှမလည်ပေးစားမှုများ ပေါများခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် သွေးထိုင်းသောရောဂါမှအခြေပြုကာ ရူးသွပ်ခြင်း ဖြစ်ပေါ်စေသည်ဆို၏။ သူတို့က အရူးမျိုးဟုဆွယ်ကာ ရေးလို၏။

ကုန်းဘောင်မင်းတို့တွင် ဆေးဝါးကုသမရအောင် ရူးသွပ်သွားသည်မှာ သာယာဝတီမင်း တစ်ပါးတည်းသာဖြစ်၏။ သူ၏နောင်တော် စစ်ကိုင်းမင်းကို မည်သူမျှ ရူးသွပ်သည်ဟု မဆို။ မယ်နက ဆေးခတ်သည်၊ ပြုစားသည်ဆိုသည်မှာလည်း ပီယဆေးသဘောလောက်သာ ဖြစ်ချေမည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် စစ်ကိုင်းမင်းသည် မည်သည့်အခါမှ အရူးကဲ့သို့ ထိန်းသိမ်းမရလောက်အောင် ဦးနှောက်ပျက်ခြင်း မရှိခဲ့ချေ။

သူ့ရောဂါမှာ အင်္ဂလိပ်တို့နှင့် စစ်မက်ဖြစ်ပွားကာ ကျော်မကောင်း ကြားမကောင်း ဆုံးရှုံး ခဲ့ရာမှ ကုန်းဘောင်နိုင်ငံတော်ကြီးသည် သူ့လက်ထက်တွင် စတင်ပျက်ပြားခဲ့၏။ အလောင်းမင်း တရား၏ အမွေအနှစ်ကို မထိန်းသိမ်းနိုင်သော မြေးတော်မြစ်တော်အဖြစ် များစွာ ရှက်ဖွယ်ဖြစ်ခဲ့ သည့်အတိုင်း သူ့အဖို့ အထူးစိတ်ဓာတ်ကျဆင်းခဲ့သည်။ ဟိရိသြတပွတရားရှိသူတိုင်း ဤသို့သော ဘဝအဆင်မပြေမှုအတွက် စိတ်မချမ်းမသာ ဖြစ်ရစေမြဲပင်။ ဤအချက်သည်ပင် သူ့ကို တရားရှိသူ ဖြစ်ကြောင်းကို ထင်ရှားစေ၏။ အင်္ဂလိပ်လို Melancholia ခေါ်သော စိတ်ညစ်တတ်သောသဘော သည် ဦးနှောက်ပျက်ခြင်းနှင့် များစွာကွာခြား၏။ ထိုရောဂါမျိုးကို ဘုန်းကြီးဝတ်ခြင်း၊ ခရီးသွားခြင်း စသော နည်းလမ်းတို့နှင့် အာရုံပြောင်းလဲပစ်နိုင်လေသည်။

စစ်ကိုင်းမင်းအဖို့ကား သူ့အဖို့ စစ်ရှုံးဘုရင်ဟူသော အမည်းကွက်ကြီးကို မည်သူမျှမဖျောက် ဖျက်တတ်၍ တိုင်းပြည်အုပ်ချုပ်ရေးတာဝန်တို့ကို လျော့ခဲ့ရလေသည်။ သို့သော် သူသည် အေးအေး လူလူပင် သေသည်အထိ မည်သူ့ကိုမျှဒုက္ခမပေးဘဲ နေထိုင်သွားသည်။ ညီတော်သာယာဝတီမင်းသည်

နန်းသက် ၉- နှစ်ရှိရာ ထက်ဝက်သောကာလ၌ ရူးသွပ်သွားသည်။ ညီကော် နောင်တော် တစ်လခြား ကွယ်လွန်ကြရာ နောင်တော်မှာ စိတ်ညစ်တတ်ခြင်းမှအပ အဆုံးတိုင် သတိကောင်းလျက် ရှိခဲ့၏။ သူနန်းကျသည်မှစ၍ မည်သို့သော မူမမှန်မှုမျှ မကြားခဲ့ကြရချေ။

သာယာဝတီမင်း၏ဝေဒနာကား ဖုံးမနိုင်၊ ဖိမရနှင့် သွက်သွက်လည်ခဲ့၏။ ကုန်းဘောင် ၁၁-ဆက်၌ သူတစ်ဦးတည်းသာလျှင် စိတ်ဖောက်ပြန်ခဲ့သည်။ ကျန်ဘုရင်တို့၌ စာရိတ္တချွတ်ယွင်းချက်များ ရှိစေကာမူ ရောဂါအနေဖြင့် ကင်းစင်ကြသည်။

သာမန်ရောဂါကို ကုစားနိုင်သော်လည်း ဝဋ်နာကံနာတို့ကို ကုစားရန် မလွယ်ပါချေ။ နိပါတ်တော်၌ ကာလာဗူမင်းသည် ခန္တီဝါဒီရှင်ရသေ့၏ ကိုယ်အင်္ဂါအစိတ်အပိုင်းများကို တစ်ခုပြီးတစ်ခု သေသည်အထိ ခုတ်ဖြတ်၏။ ရသေ့ကွယ်လွန်ပြီးနောက် မင်းကိုလည်း မြေမျိုလေသည်။ သာယာဝတီမင်းမှာလည်း သူတော်ကောင်း စကြာမင်းကလေးကို ရေချကွပ်မျက်ပြီးသည်အခြားမဲ့၌ ဝဋ်နှင့်ကြမ္မာမှ မလွတ်သာတော့ချေ။ ဘဝအဆင်မပြေမှုများ တစ်ခုပြီးတစ်ခုပေါ်လာကာ သားကိုသတ်၍ သတ်မှန်းမသိ၊ မယားကိုသတ်၍ သတ်မှန်းမသိ ပရမ်းပတာ ဖြစ်ချင်ရာ ဖြစ်ကုန်တော့သည်။

အနောက်နိုင်ငံသမိုင်းတို့၌လည်း ဤသို့သော နန်းတွင်းကိုးရိုးကားရားမှုများ ပေါ်လှပေသည်။ စာရေးဆရာကြီး ရှိတ်စပီးယားရေးသားသော ပြဇာတ်များတွင် ထက်ဝက်ခန့်မှာ စိတ်ညစ်စရာ နန်းတွင်းရေးများဖြစ်လေသည်။ ယခုခေတ်၌ အနောက်နိုင်ငံတို့တွင် ခေတ်စားနေသော ပြဇာတ်တစ်ခုကို ဖော်ပြလို၏။

Odipus Rex

ဥတ္တိပ၏ ဝဋ်ဒုက္ခ

ရှေးသရောက (Greece)ပြည်၊ သီဘီမြို့ (Thebes)၌ (Odipus) ဥတ္တိပဘုရင် အုပ်စိုးသည်။ ဝာစ်ခါသော် သီဘီမြို့တော်၌ ပလိပ်ကပ်ရောဂါဖြစ်ပွားရာ လူအပေါင်း သေကျေပျက်စီးလေသည်။ ထို့ကြောင့် ဘုရင်က သူ၏ယောက်ဖတော် ကရီယွန် (Cleon)ကို နတ်မေးစေသည်။

အပိုလို (Appolo) နတ်ကြီးက (ဤမြို့တော်ကို အုပ်စိုးခဲ့သော ရိုးရာဘုရင် လိုင်းရ (Laius) ကို လုပ်ကြံခဲ့သူအား ဖော်ထုတ်နိုင်ပါက ပြည်သူအပေါင်းချမ်းသာမည်)ဟူ၍ ဟောလိုက်၏။ ဥတ္တိပက တရားခံကို ဖော်ထုတ်အပြစ်ပေးမည် ကတိပြု၏။ နာမည်ကျော်ဗေဒင်ဆရာကြီး (Tireslas) တိုင်ရီဆလကိုလည်း ဘုရင်က ကူညီမန်းမှုတ်ပေးရန်ပြောရာ ထိုသူက ဆိတ်ဆိတ်နေ၏။ ထို့ကြောင့် ရှင်ဘုရင်က မသင်္ကာဖြစ်လာ၍ ဤဗေဒင်ဆရာပင် လူသတ်သမားဖြစ်ရမည်ဟု စွဲစွဲသည်။ ဤတွင် ဗေဒင်ဆရာက (ဘုရင်ဟောင်းကိုသတ်သူမှာ ဘုရင်တစ်ပါးပင်ဖြစ်သည်)ဟု ငုတ်ဖော်ပြောကြား၏။

ထိုအချိန်၌ မိဖုရားကြီး (Jocasta)ဂျိုကစ္စတာဝင်ရောက်လာကာ (ပြည်သူပြည်သားများ ကပ်သင့်နေချိန်တွင် နန်းတွင်း၌ အချင်းချင်း စွပ်စွဲငြင်းခုံနေကြသည်မှာ မတော်ပါ)ဟု ဆို၏။ ထို့ပြင် (နတ်ဆရာ၊ ဗေဒင်ဆရာဆိုသည်တို့မှာလည်း အခါခပ်သိမ်း ယုံကြည်ရသည်မဟုတ်။ ဤပြည်တွင်းရေးနှင့်ပတ်သက်၍လည်း သူတို့ဟောခဲ့သည်မှာ အလွဲချည်းဖြစ်သည်။ ဘုရင်ဟောင်းကို သူ၏မိဖုရားကြီး၏သားတော်က သတ်မည်ဟု ဟောခဲ့ကြသည်။ အမှန်မှာ လမ်းသုံးခွ၌ လူဆိုးတစ်ယောက်ကသတ်၍ ငါ၏ခင်ပွန်းဟောင်း နတ်ရွာစံခဲ့သည်မဟုတ်လော)ဟု မိဖုရားကြီးက ပြောပြ၏။

ထိုစကားကိုကြားသောအခါ ဥတ္တိပဘုရင်သည် အတော်ချောက်ချားသွား၏။ သူသည် လမ်းသုံးခွ၌ အဘိုးကြီးတစ်ယောက်ကို မတော်တဆ သေစေခဲ့ဖူးသည်။ ဥတ္တိပက မိမိကိုယ်ကို ကော့ရင်း (Corinth) မြို့မှ ဘုရင့်သားတော်ဟု ယူဆခဲ့သည်။ သို့သော် ထိုမြို့မှ ဗေဒင်ဆရာက ဥတ္တိပသည် သူ၏ဖခင်ကိုသတ်ပြီး မိခင်နှင့် လက်ထပ်မည့်သူဟု ဟောခဲ့၍ ထိုဟောကိန်းကိုရှောင်ရန် ကော့ရင်းမြို့မှ ထွက်ခွာခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

မိဖုရားကြီး ဂျိကစ္စတာက ဘုရင်ကို ထွေရာလေးပါး စဉ်းစားမနေရန်ပြောကာ ဆွဲခေါ်သည်။ သို့သော် ဥတ္တိပက(ဤအမှုပေါ်မည်)ဆိုကာ သက်သေဖြစ်သူ သိုးထိန်းကြီးကို တွေ့အောင်ရှာစေဆိုသည်။

မကြာမီ ကော့ရင်းမြို့မှ သံတော်ဆင့်ကြီးနှင့် တောထဲမှ သိုးထိန်းကြီးတို့ ရောက်လာကြသည်။ ဥတ္တိပသည် ကော့ရင်းဘုရင်၏ မွေးစားသားသာ ဖြစ်သည်ဆို၏။ ငယ်စဉ်က တောင်ကြားလမ်းတစ်ခု၌ မိဘမဲ့ဥတ္တိပကို တွေ့ရှိ၍ မိမိကိုယ်တိုင် ကော့ရင်းမြို့သို့ဆောင်ယူကာ ဘုရင်ထံအပ်ခဲ့သည်ဆို၏။ သိုးထိန်းကြီးကလည်း ဘုရင်ဟောင်း၏မိဖုရားနှင့် သားတော်ငယ်ကို ထိုတောင်ကြားလမ်း၌ တွေ့ဖူးကြောင်း သက်သေခံ၏။

ထိုစကားများကို ကြားရပြီးနောက် မိဖုရားကြီး ထွက်ခွာသွားသည်။ ဥတ္တိပက မိဖုရားကြီးသည် သတင်းဆိုးများ မကြားနာလို၍ ရိုးရိုးထွက်သွားသည် ထင်မှတ်၏။ သို့သော် ကြားရသမျှ ထွက်ချက်တို့ကို နားထောင်ပြီးနောက် မိမိပင် မိဖုရားကြီး၏သားတော်ဖြစ်လျက် ခမည်းတော်ကိုသတ်ပြီး နောက် မိမိ၏မယ်တော်ကိုတစ်ဖန် လက်ထပ်ခဲ့ကြောင်းတို့မှာ ပေါ်လွင်နေ၏။ အလွန်ဆိုးရွားသော ဘဝအတွေ့အကြုံဖြစ်၏။

အတွင်းတော်မှ မင်းစေတစ်ဦးထွက်လာကာ မိဖုရားကြီးသည် ကြိုးဆွဲချပြီး နတ်ရွာစံပြီဟု တင်လျှောက်၏။ ဥတ္တိပကိုယ်တိုင် လိုက်ပါသွားကာ မိဖုရား၏အလောင်းကို ကြိုးမှဖြုတ်၏။ ထို့နောက် မိဖုရား၏ဆံထိုးများဖြင့် ဘုရင်က မိမိ၏မျက်စိများကို မိမိကိုယ်တိုင် ထိုးဖောက်ပစ်လိုက်လေသည်။

သွေးအလိမ်းလိမ်းဖြင့် မျက်မမြင်ဘုရင်ကို မြင်တွေ့ကြရသူ အစဉ်ထိတ်လန့်ကြ၏။ ထို့နောက် ၌ကား သူ့ကိုများစွာ သနားသောစိတ်ဖြင့် သူ့အပါးမှ ခွာသွားကြလေသည်။

ဘုရင်ဥတ္တိပ၏ဘဝ ဝဋ်ကြွေးမှာ အတော်ပင် ဆိုးရွားပေသည်။ လောက၌ အဆိုးဆုံးသော ဇာတ်ထုပ်တစ်ခုအဖြစ်ဖြင့် ဥရောပတိုက်တွင် ရှေးခေတ်မှစ၍ ယခုတိုင် စင်တင်အသုံးတော်ခံလျက် ရှိနေပေသေးသည်။ ရုရှားဂီတဆရာကြီး စတြေဗင်စကီ(Stravinsky)၏ အော်ပရာမူကို ပြင်သစ်၌ လူကြိုက်များ၏။ ဆရာယူဂျင်းအိုနီ (Eujene O'Neil)၏ ပြဇာတ်မူကို အမေရိကန်၌ လူကြိုက်များ၏။

အပိုင်း ၁၁

ဘဝရှင်နှင့် ဘဝဆုံးရှုံးသူများ

- (၁) ဦးစမှ အစ
- (၂) စကြာမင်းအိမ်တော်
- (၃) ထိရှုံးသူဆင်ဖြူမရှင်
- (၄) ကလေးကိုပိုက်၍ ပြေးရသူ
- (၅) လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင် နတ်သံ
- (၆) မဟာလူရည်ချွန် ဦးဘိုးလှိုင်
- (၇) ဆွေတော်မျိုးတော် ခုက္ခသည့်စခန်း
- (၈) ဧရာဝတီနှင့် ဒါလပုဒီ

(၁) ဦးစမှအစ

၁၁၉၈-ခုတွင် ဘကြီးတော်ခေါ် စစ်ကိုင်းမင်း မကျန်းမာတော်မူရာ မြောက်ဥယျာဉ်၌ ယာယီ စံနန်းတော် ဆောက်လုပ်စံနေတော်မူသည်။ ထိုအခါ လွတ်တော်၌ မိဖုရားခေါင်မယ်နုနှင့် သူ၏မောင်တော် မင်းသားကြီး မောင်အိုတို့၏ဩဇာ တစ်စတစ်စ လွှမ်းမိုးလာခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် မင်းတရားကြီး၏ ညီတော် သာယာဝတီမင်းသားနှင့် ပဋိပက္ခဖြစ်လာ၏။ နောက်ဆုံးတွင် အခြေအနေကို မထိန်းသိမ်းနိုင်ဘဲ သာယာဝတီမင်းသားသည် ရွှေဘိုသို့ ထွက်ခွာတော်လှန်ကာ ဧရာဝတီမြစ် အနောက်ဘက်ကမ်း စစ်ကိုင်းမြို့အထိ သိမ်းပိုက်ထား၏။

ထိုပြဿနာကို နောင်တော်နှင့် ညီငောက်တို့ စေ့စပ်ရာတွင် သာယာဝတီမင်းသားက (ပြည်ဆူး၊ ပြည်ငြောင့်ကဲ့သို့ စလင်းစားမောင်အိုနှင့် ပေါင်းသင်းပါဝင်သူ များမတ်တို့ကြောင့် ငါတို့နောင်တော် ညီတော် မှုခင်းကြီးစွာ ဖြစ်ပွားရ၍ သတ္တဝါအပေါင်းတို့ ပျက်စီးခြင်းသို့ ရောက်ရချေသည်။ သင်းတို့ကို ပေးအပ်မှ မှုခင်းခပ်သိမ်း ပြေငြိမ်းပြီးစီးသဖြင့် ပြည်ရွှ-ငြိမ်ဝပ်ချမ်းသာမည်။) ဟု မိန့်ဆို၏။

ဦးစမှာ လွတ်တော်ဝန်ကြီးဖြစ်ရာ အရင်းခံကျသော တရားခံများ၌ ပါဝင်နေ၏။ လွတ်တော် စစ်ရေးစီမံသမျှနှင့် အမိန့်ထုတ်ပြန်သမျှမှာ သူနှင့်မကင်းနိုင်ချေ။ အမိန့်တစ်ခုတွင် သူပုန်မင်းသားကို ထုံးစံအတိုင်း (ငယ်)ဟူသော ဝေါဟာရတပ်ကာ (သာယာဝတီစားငယ် ငခင်) ဟူ၍ နာမည်တော်ကို ထုတ်ဖော်၍ ရင့်သီးစွာထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ ထိုကိစ္စအတွက် ဝန်ကြီးအများ တာဝန်ရှိစေကာမူ ဦးစကို ပို၍ အမျက်တော်ရှိလေသည်။

(ဝန်ကြီး ငစသည် နောင်တော်ဘုရား၏ ငယ်ကျေးငယ်ကျွန် ဖြစ်သည်နှင့်အညီ စားကျေး မြို့ရွာ ရာထူးကြီးပေး၍ မြောက်စားခဲ့သော်လည်း နောင်တော် ကျန်းခံသာတော်မမူလျှင်ပင် စလင်း စားနှင့် တရောဘရက်ပေါင်းကာ တိုင်းပြည် မငြိမ်မဝပ်ရှိအောင် စီရင်လေသည်။ သင်းကို အသက် စည်းစိမ်နှင့်တကွ ပျက်စီးအောင် စီရင်သင့်သူ ဖြစ်တော့သည်။ သို့သော် ငါသည် ဘုရားဆုကို ပန်သည်ဖြစ်သောကြောင့် ကြီးစွာသော သည်းခံခြင်းကိုပြုမည်။ သင်းတို့၁၂ဦးအား ထောင်သွင်း အကျဉ်းချထားလော့)ဟု အမိန့်တော်ရှိ၏။

ဦးစသည် စစ်ကိုင်းမင်းကျေးကျွန်ဖြစ်သည်သာမက ဤအချင်းဖြစ်ပွားသူ မင်း၂ပါးတို့၏ ခမည်းတော်အိမ်ရှေ့ကိုယ်တော်ကြီး ရွှေတောင်မင်းလက်ထက်မှစ၍ပင် ငယ်ကျွန်ဖြစ်ခဲ့သည်။ ဘိုးစဉ်

ဘောင်ဆက်ဆိုသလို ရာနှုန်းအပြည့် သစ္စာမြဲမြဲခဲ့သူဖြစ်သည်။ ညီတော်နောင်တော် အချင်းပွားရာ၌ ဝန်ကြီးဦးစအဖို့ နာမကျန်းဖြစ်နေသော တရားဝင်ဘုရင် နောင်တော်စစ်ကိုင်းမင်းကို ပစ်ထားကာ ပုန်ကန်သူ ညီတော်သာယာဝတီမင်းနောက်သို့ လိုက်ရန်မှာ မလွယ်ကူပေ။ သူ့အနေဖြင့် ဆွေတော် မျိုးတော်တို့ကို ချစ်ခင်၏။ ရိုးရာစနစ်ကိုလည်း လိုလား၏။ မင်းသားကြီးမောင်အိုထက် သာယာဝတီမင်း ကောင်းစားသည်ကို မြင်လို၏။ ဤကိစ္စမှာ ဟိုဘက်ဒီဘက် ရှင်းရှင်းရွေးချယ်ရေးသာမဟုတ်၊ နောင်တော် လူမမာကို ပစ်ပယ်သင့်ပါသလော။ ထို့ကြောင့် သူ့တာဝန်ဝတ္တရားကို သူနားလည်သလို အနက်ပြန်ကာ လူကြိုက်နည်းသောဘက်တွင် နေရစ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပေသည်။

ရဲရဲတောက်ဦးစ

ဦးစသည် မြန်မာစစ်ဗိုလ်ချုပ် သေနာပတိကြီးအနေဖြင့် ဤအရေးလည်း စံယူလောက်သော သတ္တိကို ပြခဲ့သည်။ သာယာဝတီမင်းက မင်းသားကြီးမောင်အိုနှင့် အပေါင်းပါ ၁၂ ဦးတို့ သူ့ထံသို့ ခူးထောက်အညံ့ခံစေရမည်ဟူသော ရာဇသံနှင့်ပတ်သက်၍ နောင်တော်စစ်ကိုင်းမင်းက ဦးစတို့ကို ရှေ့တော်သို့ခေါ်ပြီး အခြေအနေကို ဝေဖန်သုံးသပ်ကြသည်။

ထိုအခါ ဦးစသည် တိုင်းပြည် အမြန်အေးချမ်းသာယာရေးကို မိမိအသက်ထက် ဦးစားပေး သောအားဖြင့် (ထားလျှင်လည်း နေမည်။ မထားက သေမည်)ဟု တင်ပြ၏။ သာယာဝတီမင်း တောင်းဆိုသည့်အတိုင်း စစ်ကိုင်းသို့ကူး၍ မိမိကိုယ်ကိုအပ်နှံရန် ရဲရဲဝံ့ဝံ့ ဆုံးဖြတ်လေသည်။

၁၁၉၈-ခု၊ ကဆုန်လဆန်း၅ရက်နေ့တွင် ထိုဆုံးဖြတ်ချက်အတိုင်း အပေါင်းအပါ ၁၂ ဦး တို့သည် သာယာဝတီမင်းရှေ့တော်သို့ သွားရောက်အညံ့ခံကြလေသည်။ သို့လျှင် ဦးစသည် စစ် တရားခံအဖြစ် သတ်လိုသူလက်တွင်းသို့ သူ့အလိုအလျောက် ရဲရင့်စွာသက်ဆင်းခဲ့လေသည်။

ထိုသို့ဆုံးဖြတ်ရာ၌ ဦးစသည် ပညာရှိသူခမိန်တစ်ဦးဖြစ်သည့်အလျောက် ဟံသာဝတီသမိုင်းမှ အမတ်ဒိန်၏ နမူနာကိုလည်း သတိရမည်မလွဲပေ။ (History Repeats Itself) “အတိတ် ဖြစ်ဟန် နောက်တစ်ဖန်၊ အမှန်ကြုံတတ်စွာ” ဟူသော စကားပုံအတိုင်း အမတ်ဒိန်၏အဖြစ်မျိုး ဦးစ ကြုံတွေ့ နေရခြင်း ဖြစ်သည်။ ရာဇာဓိရာဇ်သည် ဒဂုန်၌တပ်တည်ကာ ဟံသာဝတီကို သိမ်းပိုက်ရန် တာရှု နေခဲ့သည်။ ဒဂုန်၌နေစဉ် အခြားသော နေပြည်တော်မှူးမတ်များထံမှ အမျိုးမျိုး အကူအညီရ သော်လည်း အမတ်ဒိန်တစ်ယောက်ကား ကူဖော်လောင်ဖက်မရဘဲ အထွတ်အထိပ်သို့ ရောက်ခါမှ မျက်နှာချိုသွေးရကောင်းလားဟု သတ်စေမိန့်တော်မူ၏။

ထိုအခါ အမတ်ဒိန်လျှောက်တင်သည်ကား (ကျွန်တော်သည် အရှင့်ခမည်းတော်၏ ကျွန်တော် ရင်းဖြစ်၍ သံလျင်မြို့စားအဖြစ် သူကောင်းပြုခံရပါသည်။ ထီးဖြူဆောင်းသည့် မင်းကိုသာ ခစား ပါသည်။ ထီးဖြူမဆောင်းသေးသည့် မင်းကို မခစားတတ်ပါ။ ကျွန်တော့်ကိုသတ်လျှင် သေရမည် ဖြစ်သော်လည်း တိုင်းပြည်နစ်နာပါလိမ့်မည်။ ကျွန်တော့်ကိုသတ်လျှင် နောင်လာ မှူးမတ်တို့သည် ငါတို့အနေဖြင့် အမတ်ဒိန်လိုမဖြစ်စေရန် ပုန်ကန်သူများနှင့် အခြေအနေအရ အထိုက်အလျောက် ဆက်ထားမှဖြစ်မည်ဟူသော အတွေးအခေါ်မျိုး ဝင်လာပါလိမ့်မည်။ အမတ်ဒိန်မှာ သောင်းကျန်းသူကို အားပေးအားမြှောက် အဆက်အသွယ်မလုပ်ခဲ့၍ အသတ်ခံရသည်မဟုတ်လော။ ထိုသို့သော အတွေး အခေါ်မျိုးဝင်လာလျှင် တိုင်းပြည်ကို အုပ်ချုပ်၍ရတော့မည်မဟုတ်ပါ။) ထိုသို့သော လျှောက်တင် ချက်ကြောင့် ရာဇာဓိရာဇ်သည် အမတ်ဒိန်ကို မသတ်တော့ဘဲ မူလရာထူး၌ တည်မြဲစေခဲ့သည်။

ဦးစအဖို့ သာယာဝတီမင်း ထီးဖြူဆောင်းပြီးနောက်တွင် သစ္စာခံရန် ဝန်မလေးတော့ချေ။ ထို့ကြောင့် အကျဉ်းထောင်အတွင်း၌ပင် အမျက်ဖြေ ကဗျာလင်္ကာများ ရေးစပ်နေခဲ့သည်။ သို့သော် သာယာဝတီမင်း၏ အမျက်တော်ကား ဖွဲမီးသဖွယ်ပင် ရှိနေသေးပေသည်။

မေခလာပေါ်လာပြီ

ဤအခြေအနေတွင် ဇနကာမင်းသားကို ကယ်တင်ရန် မေခလာနတ်သမီး ပေါ်ပေါက်လာဘိသို့ တစ်ပင်တိုင်သမီးတော် စုဖုရားကြီးသည် အကျဉ်းသားဦးစ အလုပ်ကြမ်းဒဏ်နှင့် လမ်းပြင်နေရာသို့ သိုက်မြိုက်စွာ ဆိုက်ရောက်လာလေသည်။

၁၂၀၁-ခု၊ သီတင်းကျွတ်လဆုတ် (၁၃)ရက်၌ သဲအင်းဆရာတော်ကြီး ပျံလွန်တော်မူရာသို့ အရှင် မိဖုရားခေါင်ကြီး ကြွရောက်ပူဇော်ရန် အစီအစဉ်ရှိလေသည်။ ထွက်တော်မူမည့် လမ်းတစ်လျှောက်ကို အကျဉ်းထောင်မှ ထောင်သားများထွက်ကာ လမ်းချောအောင် ပြုပြင်မွမ်းမံကြလေသည်။

သာယာဝတီမင်း၏ မိဖုရားခေါင်ကြီးနှင့် သမီးတော် စုဖုရားကြီးတို့ ထွက်တော်မူလာရာ ဦးစတို့ လမ်းဖို့နေရာသို့ ရောက်လာ၏။ လမ်းဘေးတွင် ပေါက်ပြားတစ်လက်နှင့် တဖားဖား လမ်းဖို့နေသော ဦးစကို မြင်သောအခါ စုဖုရားကြီးသည် ဝေါတော်ကို ရပ်တန့်စေလျက် (ဟိုဘက်နားက လမ်းဖို့နေတာ စစမဟုတ်လား။ ခေါ်ခဲ့စမ်းပါ၊ ခေါ်ခဲ့စမ်းပါ)ဟု မိန့်တော်မူ၏။

အပါးတော်မြဲတို့လည်း ဦးစကို သွားရောက်ခေါ်ငင်ရလေသည်။ စုဖုရားကြီးရှေ့တော်သို့ ရောက်လျှင် ဦးစသည် မြေပေါ်၌ ပြားပြားဝပ် ရှိခိုးနေ၏။ မင်းသမီးက အကျဉ်းထောင်၌ မည်သို့ မည်ပုံ နေကြရပုံများကို အမေးတော်ရှိရာ ဦးစက (မှန်လှပါ ကျွန်တော်မျိုးကြီးမှာ ငယ်ငယ်က အမေဆင်မြန်းပေးသော ခြေချင်းအစား ယခုအခါ ဘဝရှင်မင်းတရားကြီးက ဆင်မြန်းစေသော သံခြေချင်းကို ဝတ်ဆင်၍ နေရပါသည်။ ထောင်၌ ရာဇဝတ်တော်ပန်းကို ပန်ဆင်နေရသည်မှာ ၂နှစ်ကျော်ပါပြီ။ နေ့ညဉ့်နာရီမလပ် ထိတ်လန့်တကြား ပါးကွက်သားတို့လက်တွင် အသက်ဆံဖျား နေရပါသည်။ အသက်အရွယ်အိုမင်းလှပြီဖြစ်၍ ထောင်တွင် အကျဉ်းခံရသည်မှာ ပင်ပန်းဆင်းရဲလှပါပြီဘုရား။)

စုဖုရားကြီးက စစအတွက် လှိုက်လှိုက်လဲ့လဲ့ ဝမ်းနည်းသည်။ ထိရောက်သော အကူအညီပေးရန် အကြံထုတ်တော်မူရာ ဗျာပါဆံကိုပင် အတန်ကုတ်မိသည်။ (စစရယ် ဒီလိုလုပ်ကြစို့၊ တန်ဆောင်တိုင်ပွဲတော်ကို ခမည်းတော်ထွက်တော်မူလိမ့်မယ်။ ဒီပွဲမှာ ရုပ်စုံဆရာငရွေသာ အသုံးတော်ခံလိမ့်မယ်။ ဒီတော့ စစက ဘုန်းတော်ဘွဲ့တစ်ပုဒ်ရေးပြီး သူ့ကိုပေးအပ်လိုက်ပါ။ အခွင့်သာလျှင် ခမည်းတော်ကို စစအတွက် စုစုက ကူညီလျှောက်ထားပါမယ်)ဟု ကတိပေးမှာကြားခဲ့လေသည်။

အမျက်ဖြေသိချင်း

၁၂၀၁-ခု၊ တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်ကျော် (၃)ရက်နေ့ အနောက်စမှတ်တော် ရုပ်သေးပွဲတွင် သာယာဝတီမင်းနှင့်မိဖုရား၊ သားတော်သမီးတော်တို့ စုံညီစွာ ထွက်တော်မူရှုစားလေသည်။ ရုပ်သေးနှစ်ပါးသွားပြီးချိန်၌ မင်းသားကိုင်ဦးရွှေသာက ဦးစရေးပေးလိုက်သော (ကုန်းဘောင်နေမင်း) သီချင်းကို ဆွတ်ပျံ့ကြည်လင်စွာ သီဆိုလေတော့သည်။

ကုန်းဘောင်နေမင်း၊ ဘုန်ရောင်ဖြာဝင်း
သောင်းဒီပါထိန်ထိန်လင်း
သိင်္ဂါလျှလန်း၊ ဣန္ဒာစံခန်း

ဝေယံလေတူ နှုန်းနန်း
 များထုဝေနေ၊ ချမ်းသာစေ
 ဖန်တော်ဆောင်းသည့်၊ ကုန်းဘောင်ဘုရား
 သောင်းထိုက်ကယ်ညာတစ်ပြည့်လုံး
 ဘုန်းနေခြည် ဆောင်ရောင်ပွင့်တယ်လေ
 ရာမင်းမင်းဖျား
 အို-ကွယ် မှန်းရည်လို့စေ
 ပြည်လုံးသွန်းလောင်းညောင်ရေ

သီချင်းအချဉ် ထူးခြားလှသောကြောင့် သာယာဝတီမင်းက(မည်သူ ရေးသနည်း)ဟု မေးတော်မူရာ အနီးတွင် အသင့်အခွင့်တော်ကို စောင့်မျှော်နေသော သမီးတော် စုဖုရားကြီးက (ဝန်ကြီးဟောင်း ငစ ရေးသော ဘုန်းတော်ဘွဲ့ပါဘုရား၊ ခုလည်း ထောင်မှာ ၂ နှစ်ကျော်၍ ဒုက္ခရောက်လှပါပြီ၊ ပညာရှိ ဖြစ်၍ နှမြောဖို့ကောင်းပါသည်။ သစ္စာတော်မြဲ၍ ချမ်းသာပေးသင့်ကြောင်းပါဘုရား) ဟု ရွှေနှားတော် သွင်းသည်။

သာယာဝတီမင်းသည် ပညာရှိကို မြတ်နိုးသည်ကတစ်ကြောင်း၊ ချစ်လှစွာသော သမီးတော်က လျှောက်ထားတောင်းပန်သည်ကတစ်ကြောင်းကြောင့် (လွတ်ပါစေ)ဟု အမိန့်တော်ရှိ၏။ ညတွင်းချင်းပင် ဦးစသည် အကျဉ်းမှလွတ်လေသည်။

ဦးစ၏အပေါင်းပါ အခြား ၁၁ ဦးတို့ကား ထောင်တွင်း၌ကျန်ရစ်ကာ ဖလအကြော၌ အားလုံး ကွပ်မျက်ခံကြရလေသည်။

(၂) မကြာမင်းအိမ်တော်

(အင်္ဂလိပ်သံမှူး ကရော့ဖို့မှတ်တမ်း)

အောက်တိုဘာလ (၂၃)ရက်

မစ္စတာလင်စီဂိုက ကြီးမှူး၍ ကျွန်တော်တို့အဖွဲ့ကို ယနေ့အိမ်ရှေ့မင်းရှေ့တော်သို့ ပို့ဆောင်သည်။ ထိုသို့ အင်္ဂလိပ်စာတတ်ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးကို တာဝန်ပေးအပ်ခေါ်ဆောင်စေခြင်းမှာ ကျွန်တော်တို့အတွက် ပို၍အဆင်ပြေ၏။ မြန်မာသံတော်ဆင့်များထက် ဆက်ဆံရေးပြေပြစ်၏။

အိမ်ရှေ့မင်းသား၏ အိမ်တော်မှာ နန်းမြို့ရိုးအတွင်း နန်းတော်ဝင်း၏ အနောက်တော်ဘက်၌ တည်ရှိသည်။ ရိုးရိုးပျဉ်ထောင်အိမ် ဖြစ်သည်။ အိမ်တော်ရှေ့ရှိ (ရုံး)ဟုခေါ်သော အဆောင်၌ ဦးစွာ ဝင်ရောက်ကာ ၁၅မိနစ်ခန့် စောင့်နေပြီးမှ ရှေ့တော်သို့ ဝင်ရောက်နိုင်ကြောင်း အမိန့်စာရရှိသည်။ အိမ်တော်လှေကားတစ်ဝက် (ခွေးကတက်)တွင် ကျွန်တော်တို့ ဖိနပ်ချွတ်ရသည်။ အတွင်းခန်း၌ ခမ်းနားစွာ ဝတ်ဆင်ထားသော မှူးမတ်၊ သူဌေးသူကြွယ်များ ရောက်နှင့်ပြီးဖြစ်၏။ ကော်ဇောများ ကြမ်းပြည့်ခင်းထားသည်။ ကျွန်တော်တို့ကို သလွန်တော်နှင့်နီးရာ ရှေ့ဆုံးတွင်ထိုင်စေသည်။

မကြာမိ ထိုသလွန်နောက်ရှိ ခေါက်တံခါးကြီး ပွင့်သွားသည်။ အတွင်းခန်း၌ အခြားသော သလွန်တစ်ခုပေါ်တွင် အိမ်ရှေ့မင်းသားလေး တင်ပျဉ်ခွေထိုင်နေ၏။ ထိုသလွန်နောက်၌ မှန်ချပ်ကြီး ၂ ခု ထောင်ထား၏။ ထိုရှုခင်းမှာ တစ်မျိုးတစ်မည် တောက်ပြောင်ခဲညားပေသည်။ ခစားနေသူများ အထင်ကြီးစေရန် ထိုသို့စီစဉ်ခြင်းမှာ အတော်အတန် အောင်မြင်သည်ဟု ဆိုရပါမည်။

ခဏကြာသော် အိမ်ရှေ့မင်းသားသည် ထိုသလွန်မှထကာ ခန်းမကြီးအတွင်းရှိ သလွန်ဆီသို့ ခပ်သွက်သွက်လျှောက်လာသည်။ သူသည် ရွှေဖော့လုံးခေါင်းပေါင်းနှင့် ရွှေခြည်ထိုးအင်္ကျီကို ဆင်မြန်းထား၏။ လက်သုံးတော်ကျောက်စိမ်းလည်း ပါရှိ၏။ ပုလဲပုတီးနှင့် ပတ္တမြားပုတီးစသည်တို့နှင့် သူ၏ စိန်လက်စွပ်များကလည်း အရောင်တဖိတ်ဖိတ် ရှိနေပေသည်။

မင်းသားသည် အသက် ၁၄ နှစ်မျှသာ ရှိပေသေးသည်။ ငယ်ရွယ်သူဖြစ်၍ ဤသို့သော ညီလာခံပွဲမျိုး၌ ကျင့်သားရဟန် မတူသေးချေ။ သူ့ကိုကြည့်ရသည်မှာ ရင်ခုန်နေပုံရ၏။ သို့သော် သူ၏တာဝန်ကို သိက္ခာမပျက်ပင် ရွက်ဆောင်နိုင်ပေသည်။ မျက်နှာတော်ချိုလျက် သဘောကောင်းပုံ ရ၏။

မင်းသား၏ နောက်တော်ပါးတွင် ခစားကြသော အမျိုးသမီးတို့မှာ အတော်ပင်များလျက် ကြီးသူငယ်သူ အရွယ်မျိုးစုံပါဝင်၏။ အချို့မှာ ရှေ့တော်၌ ခစားနေကြသော မှူးမတ်အရာရှိတို့၏ ကတော်မယားများဖြစ်ဟန်တူ၏။ သူတို့ကိုယ်တိုင်လည်း မရောက်ဖူး၊ မကြုံဖူး၍ လိုက်ပါလာကြ ပေမည်။

ထိုအမျိုးသမီးရံရွှေတော်တို့တွင် အရွယ်ကြီး၍ ခံညားသော အဒေါ်ကြီးတစ်ဦးမှာ မင်းသား ၏ အထိန်းတော်ဖြစ်သည်ဆို၏။ ထိုအဒေါ်ကြီးက မင်းသားကလေးအတွက် စိုးရိမ်မကင်းဖြစ် ဟန်ဖြင့် တစ်စုံစီမံမျှော်ကြည့်နေသည်။ သူ့မင်းသားကလေးသည် ဤပွဲ၌ အမှားအယွင်းကင်းမဲ့စွာ စခန်းသွားနိုင်ရန် စိတ်စောနေဟန်ရှိသည်။

သလွန်တော်သစ်တွင် ထိုင်တော်မူပြီးနောက် ညောင်ရမ်းမင်းဟုလည်းကောင်း၊ စကြာမင်းဟု လည်းကောင်း ခေါ်တွင်သော အိမ်ရှေ့မင်းကလေးက ကျွန်တော်တို့ကို မေးခွန်း ၂ ခု မေးမြန်းတော် မူသည်။

(၁) ရန်ကုန်မြို့မှ နေပြည်တော်သို့ ဆန်တက်ကြရာတွင် မည်မျှကြာခဲ့သနည်း။

(၂) သံတမန်ကြီးများ ကျန်းခံသာ၍ မာကြပါ၏လော။

မင်းသား၏ အသံမှာ ကလေးသံပင်မကုန်သေးပေ။ အသက်၁၄နှစ်ရှိစေကာမူ လူပျိုမဖြစ်သေး ဟူ၍သာ မှတ်ယူရပေသည်။

ထို့နောက် သံတော်ခံတစ်ဦးက ကျွန်တော်တို့ယူဆောင်လာသော ပဏ္ဍာတော်စာရင်းကို ဖတ်ရှုတင်လျှောက်၏။ အခြားသော တိုင်းရင်းသား ဧည့်သည်တော်အချို့ကလည်း လက်ဆောင် ဆက်သကြ၏။ ထို့နောက် မြန်မာထုံးစံအတိုင်း ဆေး၊ ကွမ်း၊ လက်ဖက်ပွဲများ တည်လာ၏။ မုန့်ပွဲ ယမကာပွဲများလည်း ရောက်လာ၏။

အိမ်ရှေ့မင်း၏ အတွင်းဝန်က ကျွန်တော်တို့အနေဖြင့် မည်သည့်ကိစ္စမဆို အိမ်ရှေ့မင်းသား ကလေးထံ လျှောက်တင်ခွင့်ရှိကြောင်း ပြောကြား၏။ မင်းသား၏ အရွယ်တော်အကြောင်းကို မေးကောင်းသည်ဆို၍ ကျွန်တော်က လျှောက်တင်ပါသည်။ ထို့နောက် မင်းသားကလေးအား မြှောက်ပင့်ကာ သူ၏ ဘုန်းကျက်သရေနှင့် အဆင်တန်ဆာများ တောက်ပကြောင်းများကို သံတော်ဦး တင်လျှင်လည်း နှစ်သက်တတ်သည်ဆို၍ ထိုအတိုင်း ပြုမူရပါသည်။

ညီလာခံမရပ်သိမ်းမီ မင်းသားကလေးက ကျွန်တော်များအား လက်ဆောင်ပေးကမ်းစေရာတွင် ကျွန်တော်အတွက် ပတ္တမြားလက်စွပ် ၁၊ မြန်မာမြင်းကုန်းနီး ၁စုံ၊ ယွန်းသေတ္တာ ၁၊ ပိုးပဝါ ၁၊ ရရှိပါသည်။ အခြားသော သံအဖွဲ့ဝင်များအတွက် ယွန်းသေတ္တာနှင့် ပိုးပဝါများ ဖြစ်ပါသည်။

ကျွန်တော်တို့အပြန်တွင် အိမ်ရှေ့တော်၌ အငြိမ့်ပွဲနှင့် ရုပ်သေးပွဲများ ကခုန်၍ ရှိကြသည်။ ဆိုင်းသံကား ဆူညံလှပေသည်။

ထိုနေ့ ညီလာခံမှာ မင်းသားကလေးနှင့်တကွ ကျွန်တော်တို့အဖို့ အားလုံးကျေနပ်ဝမ်းသာ ရှိကြပါသည်။ မြန်မာအရာရှိတို့ လိုက်ပါခြင်းမရှိသော်လည်း ကျွန်တော်တို့အနေဖြင့် စည်းကမ်းတကျ ကောင်းစွာ ဝင်ထွက်သွားလာတတ်ကြပုံကို ချီးမွမ်းကြပါသည်။

ဂျပန်ဆင်၏ မှတ်တမ်း

မိထွေးတော် မိဖုရားကြီး၏ ချုပ်ချယ်မှုကြောင့် အိမ်ရှေ့မင်းသားကလေး၏ အဆောင်အယောင် တို့မှာ မမြင့်မားသောအခြေ၌ ရှိနေသည်။ အိမ်ရှေ့မင်းဟု အမည်ခံမျှသာ ဖြစ်နေပေသည်။

အသက်တော် ငယ်သေး၍မဟုတ်ဘဲ မိဖုရားကြီး၏ပယောဂကြောင့် အိမ်ရှေ့အရာ ခံယူပွဲကို ယခုတိုင် ရှင်ဘုရင်က မကျင်းပနိုင် ဖြစ်နေခဲ့သည်။

ယခုအချိန်၌ မင်းသားကလေးသည် သာမန်ညောင်ရမ်းမြို့စားအဖြစ်၌ ရှိနေခဲ့၏။ သူဖွားမြင် ချိန်က ထူးခြားသော အတိတ်ကြီး နိမိတ်ကြီးများ ပေါ်ပေါက်ခဲ့၍ ဘိုးတော်မင်းတရားကြီးက သူ့အား စကြာမင်းဟု ခေါ်တွင်စေခဲ့သည်။ မြန်မာပြည်သူတို့ကမူ သူသည် တကယ်ပင် စကြာဝဠာ တစ်ခုလုံးကို လွှမ်းမိုးရာတွင် အိန္ဒိယပြည်နှင့်တကွ ဗြိတိသျှအင်ပါယာကြီးကို ချေမှုန်းနိုင်မည့်မင်းဟု ယုံကြည်လျက် ရှိပေသည်။

အင်္ဂလိပ်မြန်မာစစ်ပွဲ မဖြစ်ပွားမီ တစ်နှစ်လောက် အင်းဝမြို့တော်တွင် သာသနာပြုဆရာ ဂျပန်ဆင်သည် ထိုမင်းသားကလေးကို မလှမ်းမကမ်းမှ မြင်လိုက်မိ၏။ မည်သူမှန်းမသိသဖြင့် အနီးရှိ မြန်မာတို့ကို မေးမြန်းရာတွင် (အဲဒီမင်းသားက ခင်ဗျားတို့ ကုလားနိုင်ငံတွေအကုန်လုံး စိုးမိုးမည် သူပဲ)ဟု ဖြေဆိုလေသည်။ ကုလားဟူရာတွင် ကုလားဖြူကုလားမည်းတို့အားလုံးပါဝင်၍ အာရှ အနောက်ပိုင်းနှင့် ဥရောပနိုင်ငံများ ပါဝင်လေသည်။

ဘာနေ၏ လျှို့ဝှက်မှတ်တမ်း

စကြာဆိုသော ဝေါဟာရမှာ ပါဠိဘာသာမှ ကူးပြောင်းခဲ့သည်။ ချကရာ၏ မူရင်းအနက်မှာ လှည်းဘီးမဟုတ်၊ စက်ဝိုင်းဖြစ်သည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာအယူဝါဒနှင့်စပ်သော် ဂြိုဟ်ကြီးများအပါအဝင် စကြာဝဠာလောကဓာတ်တစ်ရပ်လုံးကို ဆိုလိုသည်။

စကြာမင်းကလေးသည် ငယ်ရွယ်သူဖြစ်သောကြောင့် ညီလာခံထွက်စရာရှိလျှင် ရှက်ကိုးရှက်ကန်း ဖြစ်နေတတ်သည်။ ဤအခြင်းအရာမျိုးနှင့် ကြုံကြိုက်သော် သူ့ဘက်သို့မလှည့်ဘဲ နီးရာအရာရှိတစ်ဦးနှင့် စကားစမြည်ပြောနေသင့်၏။ သို့မှသာ မင်းသားကလေး အနေခက်အထိုင်ခက်ပြဿနာ လျော့နည်း သွားကာ မိမိက အလိုက်သိရာ ရောက်ပေမည်။

မိဖုရားခေါင်ကြီးမောင်တော် မင်းသားကြီးမောင်အိုသည် ဤသားတော်စကြာမင်း၊ ညီတော် သာယာဝတီမင်းတို့နှင့် ဆက်ဆံရာတွင် အလိမ္မာကင်းမဲ့လွန်းသည်ဟု ဆိုရပေမည်။ တိုင်းရေးပြည်ရေး ကိစ္စတို့တွင် လုံးဝတိုင်ပင်ခြင်းမရှိဘဲ အခွင့်အရေးများလည်း ဝေခွဲပေးကမ်းခြင်း မရှိချေ။ ယခုအချိန်၌ စကြာမင်းသည် အရွယ်ရောက်ပြီဖြစ်၍ အိမ်ရှေ့မင်း၏ အဆောင်အယောင်တို့ကို ရသင့်ရထိုက်နေပါလျက် မပေးဘဲ ရှိနေသည်။ အိမ်ရှေ့မင်းအနေဖြင့် နိုင်ငံရေးနှင့် စီးပွားရေးအာဏာ များစွာရှိသော်လည်း ယခုတိုင် မရှိချေ။ ရှင်ဘုရင်သည် သူ၏ညီတော်ကို များစွာယုံကြည်ချစ်ခင်သည့်အလျောက် ကျန်းမာတော်မူချိန်က အစစအရာရာ အားကိုးအားထား ပြုခဲ့သည်။ ရှင်ဘုရင်နှင့် သွေးရင်းသား ရင်း တို့ကိုယခုအချိန်၌ နန်းမတော်နှင့် မင်းသားကြီးတို့က ဝတ္တရားမပျက် ဆက်လက်ကြည့်ရှုသင့်သော်လည်း လုံးဝလျစ်လျူရှုထားသည်။ ယခုအချိန်၌ သူတို့မောင်နှမသာလျှင် တိုင်းပြည်၌ အချမ်းသာဆုံးအသား သူ့ ဦးဖြစ်နေသည်။ စကြာမင်းကလေးကို ချောင်ထိုးကာ သာယာဝတီမင်းကိုလည်း ဩဇာမာဝ၌ ရှိနေစေ၏။ တိုင်းသူပြည်သားများအနေနှင့် ရှင်ဘုရင်နှင့် သားတော်စကြာမင်းကလေးကို ဘေးမှ ဝှက်နိုး ကြသည်။ သာယာဝတီမင်း အာဏာသိမ်းပိုက်ပြီးချိန်၌ပင် ဘကြီးတော်မင်းဘက်မှ အင်အားပြည့်စုံစွာ ရပ်တည်မည့်သူရှိက တိုင်းပြည်က ထိုသားအဖနှစ်ပါးဘက်မှ ရပ်တည်မည်မလွဲပေ။

သာယာဝတီမင်းက အာဏာသိမ်းပြီးနောက် စကြာမင်းကလေးကိုလည်း ကြည့်ရှုစောင့်ရှောက် ထားသည်ဆို၏။ စကြာမင်း၏ အဆောင်အယောင်အားလုံးတို့ကို ပြန်လင့် အပ်နှင်းကာ အပါ၊

တော်မြဲအရာ၌ ခန့်ထား၏။ သို့သော် အိမ်ရှေ့မင်းသား စကြာမင်းကလေးမှာ မကြာခင် သူ့စွာတော် ဖောက်မှု ရောက်လေတော့သည်။ သူ၏ဘထွေးတော် သာယာဝတီမင်းက ထိုအခွင့်ကောင်းကို လက်မလွတ်ဘဲ ၁၈၁၈-ခု၊ ဧပြီလတွင် ရေချကွပ်မျက်လေသည်။ ထိုအမှု၌ သူနှင့်အပေါင်းပါတို့ကို သုတ်သင်ရာတွင် အမျိုးသမီး၃ဦးလည်း ပါသွား၏။ (၁)မြစိမ်းရောင်မိဖုရား (၂)အထိန်းတော်ကြီး နှင့် (၃)အရိုးတော် မြတောင်မင်းသမီးတို့ ဖြစ်၏။

စကြာမင်းကလေး၏ အတွင်းဝန်မှာ ရန္တပိုစာချုပ်ပြုလုပ်ရာ၌ လက်မှတ်ရေးထိုးသော လယ်ကိုင်ဝန် ဖြစ်သည်။ လယ်ကိုင်ဝန်ကတော်မှာ ရှမ်းနွယ်ဖြစ်၍ အခြားသောဝန်ကတော်များထက် ပိုချော၏။ ရန္တပိုတွင် မြန်မာမြင်းနှင့် အာရပ်မြင်းတို့ ပြိုင်ပွဲကို လယ်ကိုင်ဝန်ကြီးက ကောင်းစွာ မှတ်မိ၏။ အင်္ဂလိပ်တို့က အာရပ်မြင်းဘက်မှလောင်းရာ အနိုင်ရခဲ့သည်။ အပျင်းပြေပွဲဖြစ်၍ အနိုင်မယူဘဲ လောင်းကြေးငွေကို ပြန်ပေးရာ မြန်မာဝန်ကြီးတို့က (ယူသာယူပါ၊ ဒီပွဲက အရှင်းသားပဲ၊ လိမ်တာ ညာတာ တစ်ခုမှ မပါပါဘူး)ဟု ဆိုခဲ့သည်။

သာယာဝတီမင်းက အင်္ဂလိပ်တို့သည် မြန်မာနန်းတွင်းရေး၌ ဝင်ရောက်စွက်ဖက်ကာ ဘကြီးတော်မင်းကိုလည်းကောင်း၊ သားတော် စကြာမင်းကလေးကိုလည်းကောင်း ပြန်လည်နန်းတင် မည်ကို စိုးရိမ်ခဲ့လေသည်။ သို့သော် ထိုသားအဖနှစ်ဦးမှာ မိမိလက်တွင်းသို့ ကျရောက်နေသဖြင့် အကယ်၍ အင်္ဂလိပ်ကဝင်ရှုပ်သော် ထိုသားအဖကို ကွပ်မျက်လိုက်ရုံသာရှိ၏။ နောင်တော် ဘကြီးတော်မင်းကို ညီတော် သာယာဝတီမင်းက အဆိပ်ခတ်သတ်ရန် ကြံရွယ်သည်ဆိုခြင်း၊ အခြား နည်းဖြင့် ဖယ်ရှားလိုသည်ဆိုခြင်းတို့မှာ ယုတ္တိမရှိချေ။

(ပါမောက္ခဒေဆိုင်၏ ဗြိတိသျှသံရုံးသမိုင်းမှ)

စကြာရေအိုးစင်

ကျွန်ုပ်သည် ၁၂၉၅-ခုတွင် ရာဇဝင်ဗဟုသုတနှင့် ရှေးဟောင်းနောင်းဖြစ်များကို လက်တွေ့စုံစမ်း ရှာဖွေရင်း စစ်ကိုင်းတောင်၊ ဘေးမဲ့ချောင်၌ ခေတ္တတည်းခိုနေစဉ် အမေရိကန်ပြည် နယူးယောက် မြို့တော်မှ အရှေ့နိုင်ငံရာဇဝင်နှင့် သိုက်ဆရာတစ်ဦးဖြစ်သော မစ္စတာအန်ထော်နီဆိုသူသည် ရန်ကုန် မြို့နေ မိတ်ဆွေတစ်ဦး၏ ညွှန်ကြားချက်အရ ကျွန်ုပ်ထံရောက်လာ၍ “အဝမြို့ဟောင်းအတွင်းရှိ စကြာမင်းအိမ်တော်ရာနှင့် အသည်ဝန်ကြီးအိမ်နေရာကို လိုက်လံပြသပါမည့်အကြောင်း” တောင်းပန် လေရာ ကျွန်ုပ်မှာ လွန်စွာအံ့ဩသွားမိပေ၏။ သို့ရာတွင် အဝမြို့တွင်းသို့ ရောက်သောအခါ အံ့ဩစရာမရှိကြောင်း တွေ့ရှိရပေ၏။ အကြောင်းမူကား ဤကဲ့သို့ စကြာမင်းအိမ်နှင့် ဦးစအိမ်နေရာ တို့ကို မေးမြန်းလာသော မျက်နှာဖြူလူမျိုးများ မကြာခဏလာရောက်လေ့ရှိသည်ဟု တောင်ယာ လုပ်သူများက ပြောကြသောကြောင့်တည်း။ မြို့တွင်းရှိ မန်ကျည်းပင်အို၊ သရက်ပင်အိုစသော သစ်ပင်ကြီးများမှာ သုံးပေကျော်လေးပေခန့် အမြစ်ပေါ်နေသည်ကို တွေ့ရ၏။ တူးဆွထားသော ချိုင့်ခွက်များမှာလည်း နေရာတိုင်းလိုပင်ရှိ၏။ သည်ကဲ့သို့ ဖြစ်ခြင်းမှာ တိုက်ရိုက်သိုက်လိုက်သော ရာဇဝင်သိုက်ဆရာများ၏ လက်ချက်များဖြစ်ကြောင်း၊ သိုက်တူးသူနှင့် ယာသမားများမှာ ရွှေတိုရွှေစ၊ ရွှေမန်ကျည်းတောင့်၊ ရွှေလက်စွပ်၊ နဖူးစည်းရွှေပြားစသော အဖိုးတန်ရတနာများကို မကြာခဏ ရရှိကြောင်း တောင်ယာလုပ်သူတစ်ဦးက ပြောပြပေ၏။ ကျွန်ုပ်နှင့် အန်ထော်နီသည် အိမ်ရာနှစ်ခုကို သိသူများအား ရှာဖွေမေးမြန်းရာ ပြန်လှာသည့်တိုင်အောင် မတွေ့ခဲ့ရပေ။ သည်ကဲ့သို့ဖြစ်ခြင်းမှာ အန်ထော်နီပါသည့်အတွက် သိသူများက မပြောလိုကြောင်း နောက်မှသိရပေ၏။ ကျွန်ုပ်တို့သည်

နန်းမတော်မယ်န၏ အုတ်ကျောင်းကြီးနှင့် ဂျပံဆင်၏ အဝလက်မရွံ့ထောင်နေရာကို ကြည့်ပြီးနောက် မြို့တွင်းသို့ လျှောက်၍လည်ကြရာ “စံကျောင်း”ခေါ် ဘုန်းကြီးကျောင်းတစ်ကျောင်း၌ စကြာမင်း ကိုယ်တိုင် သောက်သုံးသော “ရွှေရေအိုးစင်”ကို မြင်ကြရပေ၏။

(၎င်းရေအိုးစင်မှာ ရွှေရောင်မပျက်သေး၊ ခြေထောက်လေးချောင်းရှိ၏။ ရေအိုးတစ်လုံးသာ တည်သာ၍ အမြင့်ဒေါက်မှာ အမိုးဖျားအထိ ငါးပေကျော်ခြောက်ပေခန့် ရှိ၏။ အားလုံးရွှေပိန်း ချထား၏။ အမိုးမှာ ချွတ်ဖွပ်၍ရသော အရှင်ဖြစ်၍ သစ်သားထင်ရသော်လည်း ယွန်းထည်ဖြစ်၏။ လုပ်ပုံ အလွန်သေသပ်၍လည်း လှပပေ၏။ ဟောင်းမြင်းပုံအခြေအနေနှင့် လုပ်ပုံပြုပုံ သေသပ်ခြင်း ထောက်၍ စကြာမင်းရေအိုးစင်ဖြစ်ကြောင်း ယုံကြည်ခဲ့၏။ ၎င်းရေအိုးစင်မှာ ခုအခါ စံကျောင်း ဘုန်းကြီးပိုင် ဖြစ်နေပေ၏။)

သခင်ကိုယ်တော်မှိုင်းရေးသော စကြာရေချနှင့်

ထူပါရုံဘုရားတိုင် လေးချိုးကြီး

- ၁။ ယင်းအမေးကွက် သဟာဖြေဖို့အသွားဟာက
 အရင်းတွေ့လိုက်တော့၊
 အချင်းချင်းဘေးတွေနှင့်
 အတွင်းရေးကလည်း တစ်ဖက်ပေထင့်
 မင်းကလေးစကြာရေသို့လားစဉ်က
 ပြည်ဗဟိုဘုရားဆိုတဲ့ ရွှေဘိုသားပေပေါ့၊
 အများပြည် မအေးစရာကွယ်တို့ရယ်
 စနေဂြိုဟ်နဂါး၊ မအေတို့တားရှာသံတဲ့
 (စန္ဒာရယ်) အမေတို့အဖွားတောင်မှ မိသေးတာ။

- ၂။ ဪ အထက်ခေတ်ဆီက သက္ကရာဇ်မှာတော့
 တွက်စစ်လျှင် တမင်မမြောင့်ချင်တော့
 အကြင်ထောင့်နှစ်ရာ နှစ်အကူးတွင်မှ
 တန်ခူးပုဏ္ဏမိသီသီအထွက်ပေပ
 ခြောက်ရက်အမှောင်သန်းပြန်သနဲ့
 နောက်ဆက်တဘောင်နှင့်
 လွမ်းလောက်အောင်
 အောင်ပန်းတကြိုင်ကြိုင်
 အထက်အညာမှာ သင်းပေတဲ့
 ညောင်ရမ်းပိုင် စကြာသနင်းရယ်နဲ့
 ကနက်ဘမရာ နှင်းစရာအသရေလှပေတဲ့
 ရွှေမြတောင် မဟာသွေးတို့မှာဖြင့်
 နေလနှစ်ဆောင် ကြမ္မာမှေးချိန်ထင့်
 သြ မြန်မာ့အရေးပေမို့

တစ်ခါတစ်ခါတွေးမိပေသပ
 ဒကာရေးဆိုသူ ဆံရှည်မိုလ်တို့နှင့်
 မြန်မာပြည်တစ်ခုကို ကြံစည်သကိုလိုမှတ်လေတော့
 ဘုန်းပြောင်ပြောင် ကုန်းဘောင်ကနက်ရယ်က
 ရေလယ်မှာ သေဟယ်လို့သတ်စဉ်က
 မင်းဇာတ်ရာဝေင်နှင့် ပညတ်ကမ္ဘာတွင်သို့
 ပထဗျာငလျင်အင်းအနို့ရင်းသို့လှုပ်သမို့ ရိုင်းပေထင့်
 အညာတစ်ခွင်
 မင်းတို့ကျုပ်တို့ စစ်ကိုင်းဆီက
 တိုင်းပြည်မှာ သမိုင်းအရှည်မကောင်းနိုင်တဲ့ပြင်
 တောင်းဆုကော်ရော်
 ပတ္တနာသူမှာအကျွတ်များစေတဲ့
 ကောင်းမှုတော်တစ်ဆူသာအလွတ်ထားပါလို့
 ပတ္တမြားစေတီဘုံအမတရဲ့ပြင်
 ပုညရှင်ထူပါရုံနှင့်
 ဇေယျမြန်မာဘုံရှိသမျှဘုရားတို့မှာဖြင့်
 သူသူငါငါ ကဝိ တပဿနှင့်တကွ
 တပည့်မလိုလည်းမတားနိုင်ဘု
 ဪော် မကြံသာမဖန်သာနှင့်
 ရံအရာပေထင့်နှော
 မန္တလာသည်အစုမှာ
 မလ္လာပြည်သူတွေနှင့်မခြားအောင်ပ
 သနားဖွယ်သမယခါပေနော်ကွယ်
 ဘုရားကယ်ပ၊ သကြားကယ်ပနှင့်
 အားငယ်ကြပေမှာ။ ❀

၂။ ထာဝရတစ်ဘာသာ တန်ခိုးအာဏာမဲ့ပြန်သနဲ့
 သာသနာဒါယကာကိုးရာမဲ့ချိန်မို့
 အမျိုးမြန်မာမကွဲ့
 ညှိုးစရာအလှည့်အတန်းကျကျပြီး
 တလွမ်းလွမ်း၊ လျလျ၊ မချမ်းမမြ၊ ပန်းရသဟာ
 မန်းနဂရအညာမှာတော့၊
 မြန်မာ့ဗိမာန်ကလား
 အိုကွယ်၊ အလွမ်းဘဝမှာလွမ်းမကွလို့
 တမှန်းမှန်းဆဆပြီး
 ဪော်ဘန်းများဆရာရယ်က
 ခဏခဏ၊ တသသနှင့် ဓမ္မဓိဋ္ဌာန်ပွား၊

၄။ ယင်းအခါ အလင်းမြန်မာမှာတော့
 တင်းတင်းမာမာအဖြောင့်ဆုံးပေမို့
 သောင်းသုံးထောင်သီသီကျော်သနဲ့
 ပြည်ပေါ်မှာ ပါဝါနှင့်ဟိန်းနိုင်တဲ့
 ဗြဟ္မာကိန်းတစ်နည်းအလာမှာ
 ပလ္လင်အသစ်ထွင်မှ
 ဒကာစိန်းကြီးသာရှင်ဘုရင်ဖြစ်ရင်ဖြင့်
 ပြင်ပစ်မယ်ထင်သာထင်လို့မို့
 ဝင်္ကပါတစ်ခွင်သုဂတိနတ်ရွာဟောတဲ့ပြင်
 မြင်မြင်ကရာမှာပင်၊ အရှင်ဆရာသခင်စုမိစပ်ရာ
 ပြောမိပေပေါ့
 ဪ...အဟောသိ၊ အဟောသိနှင့်
 နှမြောမိသော်လည်း
 လောကီမြန်မာတစ်ပိုင်မှာဖြင့်၊
 ဗောဓိမဏ္ဍိုင်သို့
 ကြံနိုင်သူအဆင်မတဲ့ချိန်မို့
 ပြင်မဲ့သူပေါ်ပါစေလို့
 အကြင်တကယ့်လူ မျှော်ကာနေသမို့
 မဟော်သဓာ ကဝေ ပုဆိုးအစုတ်စုတ်နဲ့
 အိုးလုပ်တဲ့ကမ္မဋ္ဌာန်းလိုပ
 တော်ရာတော်ရာမှာလေ...တစ်မျိုးမဟုတ်၊
 တစ်မျိုးဟုတ်မှာပေါ့လို့
 ရိုးရိုးကုပ်ကုပ်နဲ့ လွမ်းရသူမှာဖြင့်
 ဗန်းဒကာမထေရီအသွင် ရွှေတည်ခင်ခင်တို့နှင့်
 စေတီရင်ပြင်ဆံတော်မှောက်တွင်ဖြင့်
 သံထောက်ကဗျာချိုချိုနှင့်
 ပန်လျှောက်ကာပတ္တနာဆိုမိပေါ့
 အာကာတစ်ခိုမှာ ပြာပြာညိုညိုမှိုင်းပါလို့
 ဝနာအလျှိုလျှိုမှာ ရွာမလိုဝိုင်းပြီမို့
 အမယ်မင်း၊ ကိုင်းအနို့တကယ့်ဖြူပြာ
 မူယာသူဇာပုံအလားတို့နှင့်
 မဆိုင်းသမို့ တစ်လှည့်ဂူဟာရဂုံ
 တူမဟာအစုံသွားရပါတော့
 ဪ...သမိုင်းညို့ရှာတဲ့၊ စစ်ကိုင်းမြို့ဆီက
 မှိုင်းတို့ရဲ့ထူပါရုံဘုရား။ ။ ။

ဘဝရှင်နှင့် ဘဝဆုံးရှုံးရသူများစာရင်း

ရက်စွဲ	ဘဝရှင်	ဘဝဆုံးရှုံးသူ	ကျန်ရစ်သူ	ကယ်တင်သူ	မှတ်ချက်
၁၁၉၉	သာယာဝတီမင်း	မြဝတီဦးစ		စကြာဒေဝီ	ကဗျာရေး၍လွတ်
၁၂၀၀	သာယာဝတီမင်း	စကြာမင်း	၁ ကန့်ထိပ်ခေါင်တင်	စကြာဒေဝီ	စကြာမင်းသမီးတော်
၁၂၀၀	သာယာဝတီမင်း	မြစိမ်းရောင်မင်းသမီး	၂ မင်းမြတ်စိုး	စကြာဒေဝီ	မြတောင်မင်းသမီးနှင့်
၁၂၀၀	သာယာဝတီမင်း	အထိန်းတော်ကြီး	၃ မင်းမြတ်လှ	စကြာဒေဝီ	ပိုလ်ဆံ့ရှည်၏ ရင်သွေးတော်များ
၁၂၀၀	သာယာဝတီမင်း	မြတောင်မင်းသမီး	၄ မင်းမျိုးထွန်း	အောက်ပြည်ထွက်ပြေး	
		ပိုလ်ဆံ့ရှည်	၅ မင်းမျိုးညွန့်	အောက်ပြည်ထွက်ပြေး	
၁၂၀၂	သာယာဝတီမင်း	နန်းမတော်မယ်န	၁ ဆင်ဖြူမရှင်	စကြာဒေဝီ	မယ်နသမီးတော်
၁၂၀၅	ပုဂံမင်းနှင့်မယ်တော်	ပုခန်းမင်းသား	၁ ကြင်ယာတော်မင်း စိန်ပွင့်	စကြာဒေဝီ	ပုခန်းမင်းကို လှူဒါး၍အဆိပ်ခတ်
			၂ သမီးတော်ကောင်းတုံစား	စကြာဒေဝီ	
			၃ သမီးတော်မြင်းနုတိုင်		
၁၂၀၇	သာယာဝတီမင်း	ယင်းတောမင်းကြီး	၁ ဦးဘိုးလှိုင်(ယော)	စကြာဒေဝီ	မင်းက စိတ်နောက်စဉ် သတ်
၁၂၀၇	ပုဂံမင်းနှင့်မယ်တော်	ပြည်မင်းသား			
	ပုဂံမင်းနှင့်မယ်တော်	သားတော်သတိုးမင်းစော	၁ ပြည်ထိပ်ထား	စကြာဒေဝီ	သားတော်အငယ်ဆုံး လွတ်ပြေး
၁၂၀၇	ပုဂံမင်းနှင့်မယ်တော်	သားတော်သတိုးမင်းဖျား	၂ ပြည်ထိပ်ခေါင်တင်	စကြာဒေဝီ	ရာမှ ကယ်တင်ခွင့်ရ
၁၂၀၇	ပုဂံမင်းနှင့်မယ်တော်	သားတော်သတိုးမင်းလှ	၃ ပြည်ထိပ်ခေါင်တုတ်	စကြာဒေဝီ	
၁၂၀၇	ပုဂံမင်းနှင့်မယ်တော်	သားတော်သတိုးမင်းဒင်			
၁၂၀၇	ပုဂံမင်းနှင့်မယ်တော်	မမြကလေး	၁ လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်	စကြာဒေဝီ	ပုဂံမင်း အမိန့်တုနှင့်သတ်

ပေါင်း

၁၄-ယောက်

၁၄-ယောက်

(၃) ထီရှုံးသူ ဆင်ဖြူမရှင်

ဆင်ဖြူမရှင်သည် ၁၁၈၃-တန်ဆောင်မုန်းလဆုတ် ၁၄ရက် ကြာသတေးနေ့တွင် အဝမြို့တော်၌ ဖွားမြင်၏။ ၁၂၆၁ ခု၌ ရန်ကုန်မြို့ ဝင်ဆာလမ်းနှင့် ဘုရင်ခံအိမ်အနီး အိမ်တော်ငယ်၌ ကွယ်လွန် သည်။ သူ၏အသက် ၇၈နှစ်သည် ကုန်းဘောင်၏ မွန်းလွဲချိန်မှ နေဝင်ချိန်အထိ မှတ်တမ်းသဖွယ် ဖြစ်လေသည်။

နန်းမတော်မယ်နုလက်ထက်၌ ပထမအင်္ဂလိပ်မြန်မာစစ်ပွဲ စတင်ဖြစ်ပွားကာ မြန်မာပြည် စတင်ယိမ်းယိုင်ခဲ့သည်။ သူ့သမီး ဆင်ဖြူမရှင်နှင့် ၎င်းမှပေါက်ဖွားသော စုဖုရားလက်ထက်တွင် တိုင်းပြည်စုံးစုံးမြုပ်ခဲ့သည်။

ဆင်ဖြူမရှင်ကား ထူးဆန်းသော အမျိုးသမီးတစ်ဦးပေတည်း။ ခေတ်ဆိုး၌လည်းကောင်း၊ ခေတ်ကောင်း၌လည်းကောင်း သူသည် မဟာမျိုးမဟာနွယ်အနေဖြင့် အခွင့်အရေးရသမျှယူကာ ဣန္ဒြေမပျက် ခြေလှမ်းမပျက် စခန်းသွားခဲ့ဟန်ရှိလေသည်။

သူ၏ ဘဝအတွေ့အကြုံတို့ကို သူ၏မှတ်တမ်း(ဝါ)ဒိုင်ယာရီအနေဖြင့် ငယ်စဉ်မှ အဆုံးတိုင် စုဆောင်းရရှိသမျှ ဖော်ပြပါသည်။

တစ်ကြိမ်က စစ်ကိုင်းမင်းနှင့် နန်းမတော်မယ်နုတို့ သမီးတော်လေး စုဖုရား(နောင်အခါ ဆင်ဖြူမရှင်)သည် ဦးစကို ပြေးဖက်ကာ ရင်ခွင်ပေါ်သို့တက်၍ “စစရယ် လေးငါးရက်ရှိပြီ၊ စစကို မတွေ့ရတာ ဘယ်ကိုသွားနေတုံး၊ လွမ်းလိုက်တာ” ဟု ဆို၏။ မင်းသမီးကလေးမှာ အရွယ်မရောက် သေးစေကာမူ စစ်ကိုင်းနှင့်တကွ ကိုးမြို့ အသုံးကံကျွေးရရှိသူဖြစ်၏။ ဦးစက ချက်ချင်းပင် ကန့်ကလျ မင်းသမီးကို တယုတယ ကဗျာစပ်ပေး၏။

သည်လိုသာလာ၍ထွန်းမှဖြင့်
ကျွန်းချည့်မယ်ဇေယျာခွန်ရှင်
ကိုးပြည်ထောင့်ခင်။
ရာမင်းဗျား
နှစ်ပါးကြည်လင်လှတယ်
ဘုန်းပြင်ရှိဘူး

တစ်ဦးတည်းသော သမီးတော်ကလေးကို ရှင်ဘုရင်နှင့် မိဖုရားကြီးတို့က လွန်စွာမြတ်နိုး အလိုလိုက်ကြ၏။ ရှင်ဘုရင်ထံမှ အခွင့်အရေးတစ်စုံတစ်ရာ ရရှိလိုပါက ထိုသမီးတော်ကလေးကို ချော့မော့စေလွှတ် တောင်းဆိုစေလျှင် စစ်ကိုင်းမင်းက အမြဲလိုက်လျော့လေ့ရှိခဲ့သည်။

မင်းတုန်းမင်းရေးသော ရှင်ဖြူမရှင်ဘွဲ့

ရာပြည်ပြည်ရှိပန်သ
တိုင်းပူရဦးသျှောင်
ညာနန်းမအခေါင်
ဘက်အရောင်မပြား။
စန်းငွေလတိမ်စင်လို
နှိုင်းမမြင်ထီးဖြူအောက်ဖွား။
တော်လေးဝ နတ်မူနီလို
မှတ်တူညီမခြား
သို့ပါသော် စိတ်ထားမှာ
မျက်အားတော်လွန်ကြွယ်
တစ်နာရီ အချိန်လောက်
အကောက်ကများပါလှတယ်
မဖြစ်သင့်မူငယ်ကို
ဋီကာကျယ်ညာဏ်ချဲ့လို
ပူရှာဖွဲ့မကြည်လင်
ငြိုးမာန်ဖွဲ့ဆင်
ရွှေစိတ်တော် သူကြည်လင်အောင်
သိကြားပင်လာစမ်းတော့လေး။

မင်းတုန်းမင်းကြီး ကိုယ်တော်တိုင်ပင် ထိုတေးထပ်ကို ရေးသည်ဟု မြကေတုက (နန်းခလေ့) စာအုပ်တွင် ဖော်ပြသည်။

* * *

ဆင်ဖြူမရှင်သည် စစ်ကိုင်းမင်းနှင့် နန်းမတော်မယ်နုတို့၏ တစ်ဦးတည်းသော သမီးတော် ဖြစ်လျက် ရွှေလင်ပန်းနှင့် ရွှေထီးရိပ်အောက်တွင် အချင်းဆေးခဲ့သူဖြစ်သည်။ ရုပ်ရည်ရူပကာယ အလွန်လှသည်။ နေပုံထိုင်ပုံ ဝတ်ပုံစားပုံ ထီးမူနန်းရာ အပြည့်ရှိသည်။ သို့သော် မာန်မာန အမျက် ထားတတ်သည်။ အငြိုးကြီးသည်။ တစ်ခုခု သူ၏စိတ်တော်နှင့် မကိုက်ညီလျှင် ရန်လုပ်တတ်သည်။ စိတ်လည်းအလွန် ကောက်တတ်သည်။ ဘုရင်မင်းမြတ်နှင့် စံနေတော်မူချိန်တွင် တစ်နာရီတော်အတွင်းပင် တစ်ခုခု အကြောင်းပြုပြီး ဘုရင့်အပေါ် စိတ်တော်ကောက်၍ ရှေ့တော်မှ ဆောင့်အောင့်ထွက်သွားသည်ကို ဘုရင်က ပြုံးပြုံးကြီးရှုတော်မူတတ်သည်။ အပြစ်တော်မယူ။

ဆင်ဖြူမရှင်က ရန်လုပ်စိတ်ကောက်ရသည့် အကြောင်းကလေးများကို ကြည့်လိုက်ပါလျှင် ဘာမျှမဟုတ်သည့် အသေးအဖွဲ့ အကြောင်းကိစ္စကလေးတစ်ခုကပင် ဘုရင်ကြီးစိတ်မချမ်းသာအောင် ရန်လုပ်တတ်လေသည်။ သူစိတ်ကောက်တိုင်းလည်း ချော့ရသည်မှာ အမောဖြစ်သည်။ တစ်ခါတစ်ရံ ဘုရင်ပင် လက်လျှော့ရတော့မလို ဖြစ်သည်။

ဤမိဖုရား စိတ်မကောက်ဘဲကြည်ရွှင်အောင် သူ့အလိုရှိသမျှ ဖန်ဆင်ပေးနိုင်မည့် သိကြာမင်းပင် လက်လျှော့၍ ပြေးရပေမည်။

မင်းတုန်းမင်းသည် မိမိဝမ်းထဲတွင် တအံ့နွေးနွေး ခံစားရသော မိဖုရားကြီး၏ စိတ်သောကပေးမှု များကို တစ်ဦးတည်းသာ ကြိတ်မှိတ်သည်ခံလာခဲ့သည်။ အခြားသူများကို မြွက်ဟ၍လည်း ကောင်းသောအရာမဟုတ်။ ထို့ကြောင့် သူ့စိတ်ကိုသူ ဖြေရန်သာလျှင် သူ့ကိုယ်တိုင်ကိုင်သော ပုရပိုက်ဖြူတွင် မိဖုရားကြီးအကြောင်းကို စိတ်ရှိလက်ရှိ ရေးသားမိဟန်တူသည်ဟု မြကေတုက ယူဆသည်။

မကွေးမိဖုရားသည် ဆင်ဖြူမရှင်နှင့် သင့်မြတ်မှုမရှိချေ။ ထို့ကြောင့် ဆင်ဖြူမရှင်၏ အမြဲတမ်း ငြူစုကုန်းချောမှုကြောင့် ဒုက္ခရောက်ဖွယ်ရှိ၍ မိဖုရားဘဝမှ နုတ်ထွက်ကာ တောရွာသို့ ပြန်ခွင့်ပြု ပါရန် မင်းတုန်းမင်းတရားထံ ခွင့်ပန်၏။ မင်းတုန်းမင်းကလည်း ခွင့်ပေးသနားလေသည်။ မိဖုရား၏ သမီးတော် မင်းကင်းမင်းသမီးနှင့် တောင်တွင်းချောင်း မင်းသမီးတို့က နန်းတွင်း၌ နေရစ်ကာ မယ်တော်၏ ပစ္စည်းများကို ဝေခွဲယူကြ၏။ မကွေးမိဖုရားက ရွာပြန်ရောက်သောအခါ သူ၏ ငယ်ချစ်တစ်ယောက်နှင့် ပြန်ပေါင်းထုတ်ကြ၏။ ထိုသတင်းကိုကြားရာ မြို့သာမြို့ဝန်က ခင်ပွန်းသစ်ကို ဖမ်းဆီးအပြစ်ပေးလိုသော်လည်း မင်းတုန်းမင်းကား ဤကိစ္စမှာ သူ၏ ကိုယ်ရေးကိုယ်တာဖြစ်၍ မည်သူမျှ ဆုံးဖြတ်ပိုင်ခွင့်မရှိဟုဆိုကာ အေးချမ်းစွာနေစေသည်။

စကြာဒေဝီ နတ်ရွာစံချိန်က ဆင်ဖြူမရှင်သည် မိဖုရားခေါင်ကြီးနေရာကို ရယူလို၏။ သို့သော် မင်းတုန်းမင်းက တောင်နန်းဆောင်သို့ မည်သူမျှ အဝင်မခံချေ။ သူ့ကိုယ်တိုင် ဝတ်ဖြူ စင်ကြယ်နှင့် မိဖုရားကြီးဂူအနီး၌ ယာယီနန်းဆောက် နေထိုင်သည်။ ဆင်ဖြူမရှင်အား ဆင်ဖြူ တစ်ကောင်ပေးခြင်းသာ အခွင့်ထူးတစ်ရပ်အနေဖြင့် သနားတော်မူ၏။

* * *

ဆင်ဖြူမရှင်၏ ကြံစည်ရင်းမှာ သိပေါမင်းနှင့် မိမိ၏သမီးတော်ကြီး ၂ပါး (စုဖုရားကြီးနှင့် စုဖုရားလတ်)တို့ကို ထိမ်းမြား၍ စုဖုရားကြီးကို (မိဖုရားခေါင်ကြီး) စုဖုရားလတ်ကို မြောက်နန်းမ တော်ထားရန် ကြံစည်စီမံသည်။

နန်းတက်၍ တစ်လကျော်အကြာ ရာပေလွင်တော်ထက် စုဖုရားကြီးက လက်ယာ၊ စုဖုရား လတ်က လက်ဝဲစံနေစေ၍ မဟေသီ ဘိသိက်ခံပြီးနောက်မူကား သိပေါမင်းနှင့် ထိပ်စုရားလတ် တို့မှာ မဆွကပင် ချစ်ခင်ရည်ငံ ရှိခဲ့ကြဖူး၍လည်းကောင်း၊ စုဖုရားလတ်က ထက်မြက်သူဖြစ်၍ လည်းကောင်း ထိပ်စုဖုရားကြီးမှာ တောင်နန်းမတော်ကြီး ဖြစ်ခွင့်မရတော့ချေ။ မယ်တော်၏ အဆောင်သို့ ပြန်၍ မယ်တော်နှင့် အေးအေးစံနေရလေတော့သည်။

စုဖုရားလတ်က သူ၏ အစ်မတော် စုဖုရားကြီးကို ဤသို့မလုပ်သင့်ဟု မယ်တော် ဆင်ဖြူမရှင်က ဆုံးမ၏။ သို့သော် သမီးတော်က နာခံခြင်းမရှိဘဲ မယ်တော်ကြီးကိုပါ သြဇာအာဏာများနတ်သိမ်းကာ ချောင်ထိုးထားလိုက်လေသည်။ မှူးကြီးမတ်ကြီးတို့ကလည်း ဆင်ဖြူမရှင်၏ စွက်ဖက်မှုများကို ငြီးငွေ့လာပြီဖြစ်၍ စုဖုရားလတ်၏ တန်ခိုးသာ လွှမ်းမိုးလာ၏။ မယ်တော်နှင့် စုဖုရားကြီးကား သြဇာဂင်းမဲ့စွာဖြင့် ၇နှစ်ကြာ ပါတော်မူချိန်အထိ အတူနေကြရသည်။

စုဖုရားလတ်က ရှင်ဘုရင်၏ အဆောင်တော်သို့ပင် ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်သည်။ ရှင်ဘုရင်မှာ မိဖုရား၏ အချုပ်အချယ်ခံဘဝသို့ ရောက်သွားသည်။ မယ်တော်ကြီးကိုလည်း နေရာမပေးချေ။

သို့သော်စုဖုရားလတ်က မယ်တော်ကြီး၏ အဆောင်တော်သို့ ဟန်ချိန်က ပြေးဝင်လာသည်။ ထိုအခါက သီပေါမင်းက များစွာဒေါသထွက်ကာ လှံနှင့်ထိုးမည်ဟု လိုက်၍ ဖြစ်သည်။ သီပေါမင်းက ဒိုင်းခင်ခင်နှင့် လျှို့ဝှက်စခန်းသွားနေပုံကို သိရှိရာ စုဖုရားလတ်က မြည်တွန်သည်သာမက တွန်းပစ်ရာ သီပေါမင်းလဲကျသွားသည်။ ဤမျှ မိဖုရားက အကမ်းတက်သောအခါ သီပေါမင်းက သည်းမခံနိုင်တော့။

* * *

မင်းတုန်းမင်းကြီး နာမကျန်းရှိချိန် သားတော်သမီးတော်များကို ဘုရင့်အမိန့်ဟုဆိုကာ လိမ်လည်ခေါ်ခဲ့ခြင်းမှာ ဆင်ဖြူမရှင်၏ ဉာဏ်နီဉာဏ်နက်ဖြစ်၏။ မင်းသားပေါင်း ၄၀ကျော်ကို ဖမ်းစဉ်က သီပေါကိုပါ ထည့်သွင်းဖမ်းဆီးခဲ့သည်။

ထို့နောက် တိတ်တဆိတ်လွတ်ပစ်သည်။ အခြားမင်းညီမင်းသားများကိုကား အကုန်သတ်ပစ်သည်။ ထိုနောက် ကင်းဝန်က သီပေါကို နန်းတင်ရာ မထောက်ခံသူများကို ကြိမ်းဝါးခဲ့သည်။ ဤလုပ်ရပ်တို့သည် တိုင်းပြည်ကို ကျွန်ဘဝသို့ တွန်းပို့နေကြောင်း တရားခံများက မသိလေသလော။

* * *

သီပေါမင်းက စစ်ရေးအခြေအနေမလှသည်ကို သိတော်မူ၍ အင်္ဂလိပ်တို့တောင်းဆိုတိုင်း ပေးပါမည်ဟု ကတိပြုသော်လည်း အင်္ဂလိပ်ဗိုလ်ချုပ် ဖရင်းတားကတ်က ဆက်လက် ချီတက်လေ၏။ အင်္ဂလိပ်တို့အား ခုခံတိုက်ခိုက်လျှင် သူပုန်ဟု ကင်းဝန်မင်းကြီးက လှည့်ပတ်ထုတ်ပြန်ခဲ့သော ကြေးနန်းကြောင့်လည်း မြန်မာတို့ ဆီးကြိုတိုက်ခိုက်ခြင်း မပြုရချေ။ ဤတွင် သီပေါမင်းက အကြံတော်ရ၍ ရွှေဘိုသို့ ထွက်တော်မူမည် မိန့်ဆိုကာ ပစ္စည်းဥစ္စာရွှေငွေတို့ကို ထုပ်ပိုးစေလျက် ဆင်မြင်းလူအမှုထမ်းများ အသင့်စောင့်နေစေ၏။

ကင်းဝန်မင်းကြီးကို အသိမပေးဘဲထားခဲ့သော်လည်း သိသွားသည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက် ပျာယံးပျာယာ ရှေ့တော်သို့ဝင်လာပြီး (အင်္ဂလိပ်များလာပြီး အလိုရှိရာ တောင်းဆိုစာချုပ်၍ ပြန်မည်အမှန် ဖြစ်ပါသည်။ ထွက်တော်မူပါနှင့်) ဟု အကြိမ်ကြိမ် တင်လျှောက်၏။

ဘုရင်မင်းမြတ်က (အင်္ဂလိပ်များသည် တစ်ခါမဟုတ်၊ နှစ်ခါမဟုတ် အခါခါရှိပြီ တစစနှင့် တိုင်းပြည်ကုန်အောင်ယူလိမ့်မည်။ စာချုပ်လျှင်လည်း မင်းကြီးပျားနှင့် ချုပ်ဆိုရစ်ကြပါ။ နောက် ကျုပ်၏ သဘောတူလက်မှတ် အလိုရှိလျှင်လည်း စာချုပ်ကို ကျုပ်ဆီ ရွှေဘိုသို့ပို့လိုက်) မိန့်တော်မူ၏။

ကင်းဝန်မင်းကြီးလည်း မိမိဩဇာ သီပေါမင်းအပေါ် မစူးရှတော့ကြောင်းကို ရိပ်မိလေလျှင် ဆင်ဖြူမရှင်မိဖုရားကြီးထံ တစ်ဖန်ဝင်ပြီး (ဘုရင်မင်းမြတ် ရွှေဘိုကိုမထွက်အောင် တားတော်မူပါဘုရား) ဟု ဖြားယောင်းလျှောက်တင်ပြန်၏။ ထိုအခါ ဆင်ဖြူမရှင်က သားမက်တော်ထံဝင်၍ (ရွှေဘိုကို မထွက်ပါနှင့် သမီးတော်များကလည်း ငယ်သေးသည်။ နှမတော်သည် ကိုယ်ဝန်အရင့်အမာနှင့် လမ်းမှာ ဒုက္ခရောက်ကြပါလိမ့်မည်။ အင်္ဂလိပ်များ တက်လာသည်မှာ ဘာမျှစိုးရိမ်^၀ ရှိ၊ အလိုရှိရာ တောင်းဆိုစာချုပ်ပြီး ပြန်ကြမည်အမှန်ပါ)ဟု ကင်းဝန်လေပေါက်အတိုင်း လျှောက်တင်၏။

သီပေါမင်းမှာ ယောက္ခမတော်ကြီးအား ငယ်ကြောက်ဖြစ်၍ ဆိတ်ဆိတ်နေစဉ် ကင်းဝန်သည် အတွင်းတော်မှထွက်၏။ အပြင်သို့ရောက်လျှင် (ရှင်ဘုရင် ရွှေဘိုသို့ထွက်တော်မူ၊ ဆင်မြင်း ပစ္စည်း ဘဏ္ဍာအားလုံး သိမ်းလိုက်ကြ)ဟု ဆိုသောကြောင့် ထွက်မည့်ဆဲဆဲကိစ္စ ပျက်ရသည်။

ထိုအချိန်၌ ညောင်ရမ်းမင်းသားနှင့် ထိပ်စုဖုရားကလေးကို လက်ထပ်ပြီး နန်းတင်မည်ဟူသော စကားသည် အထင်အရှား အပြောများလျက် ရှိ၏။

မိဖုရားသြဇာလွမ်းမိုးသော သီပေါမင်း ကြာရှည်စိုးစံက နိုင်ငံပျက်ပြားမည်ဟု ယုံကြည်သူများ ရှိ၏။ ထိုအကြံတွင် ဆင်ဖြူမရှင်နှင့် အင်္ဂလိပ်တို့လည်း ပါသည်ဆို၏။

အထူးကား သီပေါမင်းကို နန်းချမည်ဆိုရာ၌ အခြားမင်းသားတစ်ဦးနှင့် လဲလှယ်ရန်သာ ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံကို အခြားလူမျိုးခြားသို့အပ်ရန် ကြံစည်ခြင်းမဟုတ်ချေ။

ထိုသို့ ကင်းဝန်မင်းကြီးနှင့် ဆင်ဖြူမရှင်တို့သည် သီပေါမင်းကို နန်းချရန်အတွက် စီမံရာ၌ မိမိတို့ အသင်းအပင်းပါဝင်သူတို့အား လက်နက်များပင် ဝေငှပြီးစီးကြောင်း အဝေးရောက် ဦးအောင်ကြီးက ဆို၏။

သို့သော် ဤကိစ္စ၌လည်း စုဖုရားလတ်က လိမ္မာပါးနပ်စွာပင် မယ်တော်၏အစီအစဉ်ကို ပယ်ဖျက်ပစ်လိုက်သည်။ သီပေါဘုရင်ပင် ညီမတော် စုဖုရားကလေးကို သိမ်းပိုက်တော်မူစေရန် စုဖုရားလတ်ကိုယ်တိုင် စီမံခဲ့သည်။

ထို့ကြောင့် ဆင်ဖြူမရှင်၏ သမီးတော်၃ပါးစလုံးပင် သီပေါမင်း၏မိဖုရားများ ဖြစ်ကုန် လေသည်။ ထိုအခါ ဆင်ဖြူမရှင်၌ နောက်ထပ် သူချယ်လှယ်ပေးစားရန် သမီးတစ်ယောက်မျှ မကျန် ရှိတော့ချေ။ စောစောက ကာလကတ္တားမြို့ရှိ ညောင်ရမ်းမင်းသားနှင့် ဆက်သွယ်ရန် စီစဉ်ခဲ့ခြင်းမှာ အလိုအလျောက်ပျက်ပြားသွားသည်။

မြန်မာတို့ ကျွန်ဖြစ်ရသော အမှုကြီးတွင် (၁)တရားခံကင်းဝန်၊ (၂)ဆင်ဖြူမရှင်၊ (၃)မိဖုရား စုဖုရားလတ်၊ (၄)သီပေါမင်းဟု ကျွန်ုပ်က စွပ်စွဲချင်တော့သည်ဟု သူရိယဦးသိန်းမောင်က ဆို၏။

* * *

နန်းတွင်းသို့ ကာနယ်စလေဒင် ရောက်သောအခါ ကင်းဝန်က (နန်းတွင်းသို့ အင်္ဂလိပ် စစ်တပ်များ ဝင်ခွင့်မပြုနိုင်ပါ။ သင်တစ်ဦးတည်း ကျွန်ုပ်နှင့်အတူ လိုက်လာနိုင်မည်လော) ဟု ဆို၏။ စလေဒင်က သဘောတူသောအခါ လွှတ်တော်သို့ သွားကြ၏။ သီပေါမင်းသည် မိဖုရားကြီး၊ ၎င်းမယ်တော် ဆင်ဖြူမရှင်တို့နှင့်အတူ လွှတ်တော်သို့ ကြွရောက်တွေ့ဆုံသည်။

* * *

ပါတော်မူချိန်တွင် စလေဒင်က အရှင်၂ပါးကို လာခေါ်သောအခါ ဆင်ဖြူမရှင်လည်း တောင်ဥယျာဉ်အဆောင်တော်၌ ရှိနေသည်။ သူသည် များစွာအိုမင်းညှိုးနွမ်းနေချေပြီ။ သူနှင့် စုဖုရားလတ်တို့၏ ယုတ်မာရက်စက်မှုတို့ကြောင့် ဤသို့သောအဖြစ်ဆိုးသို့ ရောက်ရသည်ကို သတိပြုမိပါ၏လော။ စုဖုရားလတ်ကား နန်းမြင့်ပေါ်မှ အင်္ဂလိပ်စစ်သင်္ဘောများ မန္တလေး ဆိပ်ကမ်းသို့ ဆိုက်ရောက်နေပုံကို မြင်ရသောအခါမှ နောင်တရကာ (ငါ့ကြောင့် ဒီလိုဖြစ်ရတယ်၊ ငါ့ကြောင့် ထီးနန်းကျဆုံးပြီ) စသဖြင့် ရင်ဘတ်စည်တီးပြုလျက် လူးလှိုမ့်ငိုယိုသည်ဆို၏။

သူတို့သည် နွေရာသီနန်းတော်မှ လျှောက်လာကြ၏။ (၁)သီပေါမင်း၊ (၂)စုဖုရားလတ်နှင့် (၃)မယ်တော်ဆင်ဖြူမရှင်တို့သည် ရှေ့ဆုံးမှ လျှောက်လာကြသည်။ သီပေါမင်းသည် အလယ်မှ နေလျက် မယ်တော်နှင့်မိဖုရားကြီးတို့က ဝဲ-ယာမှ ဘုရင်နှင့် လက်တွဲလိုက်ပါကြသည်။

သူတို့သည် နန်းတော်လှေကားထိပ်မှသည် အရှေ့မြို့တံခါး ထွက်ပေါက်တိုင်အောင် စီတန်းကာ လှံစွပ်ကိုင် ဗြိတိသျှစစ်သားများကြားမှ လျှောက်လာခဲ့ရသည်။ နန်းမြို့ကျုံးအပြင်ဘက်သို့ ရောက်သည်နှင့် အသင့်စီစဉ်ထားသော ရထားလုံးများကိုစီးကာ ထွက်ခွာကြရာ ညအချိန်မှပင် ဂေါဝိန်သင်္ဘောဆိပ်သို့ ရောက်၏။

ရန်ကုန်သို့ရောက်ပြီးနောက် မိဖုရားကြီး၏ မယ်တော်ကား ယခုအချိန်အခိုက်အတန့်တွင် ရန်ကုန်ရှိ(ကလိုက်) သင်္ဘောပေါ်မှာပင် ကျန်နေရစ်ခဲ့သည်။ နောက်မှ ၎င်းနှင့် သမီးတော်စုဖုရားကြီး အထိန်းတော်၁၂ဦးတို့အား၊ ထားဝယ်မြို့သို့ ပို့လိုက်၏။ သီပေါမင်းကား သူရိယသင်္ဘောပေါ်မှ ပင်လယ်ကူး (ကင်းနင်း)သင်္ဘောကြီးပေါ်သို့ ပြောင်းရွှေ့ကာ ဒီဇင်ဘာ(၁၀)ရက်နေ့တွင် မဒရပ်သို့ စတင်ထွက်ခွာသည်။

* * *

သီပေါမင်းက သူ့တွင် အပေါင်းအဖော်မရှိ၍ မယ်တော်ဖုရား(ဆင်ဖြူမရှင်)ကို သူ့ထံသို့ ခေါ်ယူထားလိုပေသည်။ သို့သော် မယ်ဖုရားကြီးက လိုက်သွားလိုခြင်းမရှိဘဲ၊ သူနှင့် စုဖုရားလတ်တို့သည် အတူတူနေ၍ အဆင်ပြေမှုမရှိကြောင်း ပြောကြားလေသည်။

သီပေါမင်းကား သူ၏ ယောက္ခမဖြစ်သူ မယ်တော်ဖုရားအတွက် အမြဲစိုးရိမ်ပူပန်နေပြီးလျှင် သားရေး၊ နားရေး၊ နေရေး၊ ထိုင်ရေးတို့ကို အမြဲမေးမြန်းကာ သူမထံမှ ပြန်စာလာလျှင် အလွန်ပျော်ရွှင်လေသည်။ မယ်တော်ကြီးအား ထားဝယ်သို့ အင်္ဂလိပ်အစိုးရက ပို့လိုက်စဉ်က (ကျန်းမာသည်၊ ထားဝယ်တွင် နေထိုင်ရသည်၊ သင့်ထံစာပြန်ပြီးပြီ)ဟု ကြေးနန်းပို့ခဲ့ရာ သီပေါမင်းက အလွန်ပျော်ရွှင်လေသည်။ သူတို့သည် နောက်ပိုင်းတွင် သင့်မြတ်မှုမရှိသော်လည်း ဝေးတသက်သက် ဟူသကဲ့သို့ ခွဲခွာနေစဉ် အောက်မေ့တမ်းတခြင်း ရှိပေသည်။

* * *

သီပေါမင်းသည် စုဖုရားကြီး၊ စုဖုရားလတ်နှင့် စုဖုရားငယ်ဟူသော ညီအစ်မ၃ယောက် စလုံးကို လက်ထပ်ထိမ်းမြားခဲ့သော်လည်း စုဖုရားကြီးအား ပစ်ပယ်ခဲ့သောကြောင့် မယ်တော်ကြီးနှင့် အတူနေရသည်။

ရတနာဂီရိ၌ စုဖုရားငယ်မှာ ကောင်းစွာမကျန်းမာပေ၊ ဆရာဝန်က စမ်းသပ်စစ်ဆေးရာ (ရောဂါမှာ ကလေးပျက်ကျသလိုဖြင့် သွေးဆင်းနေခြင်းဖြစ်သည်။ သူမအား နေရာပြောင်းရွှေ့ နေထိုင်စေခြင်း သို့မဟုတ် လင်နှင့်ခွဲခွာနေခြင်းပြုစေက သက်သာပါမည်)ဟု အစီရင်ခံလေသည်။ သီပေါမင်းက ဆရာဝန်အကြံပေးချက်ကို လက်ခံသဖြင့် နေရာမပြောင်းရွှေ့ဘဲ ကိစ္စပြီးသွားလေသည်။

စုဖုရားငယ်မှာ သီပေါမင်းကိုလည်းကောင်း၊ အစ်မတော်ကိုလည်းကောင်း ချစ်ခင်ကြင်နာခြင်း မရှိသဖြင့် ကြိမ်ဖန်များစွာပင် ထားဝယ်ရှိ မယ်တော်ထံ သွားရောက်နေထိုင်လိုကြောင်း ပြောခဲ့သည်။ အင်္ဂလိပ် အတွင်းဝန် ဖန်ရှောကိုလည်း ထိုကိစ္စတိုင်တန်းပြောကြားသည်။

* * *

၁၈၈၈-ခုတွင် ထားဝယ်မြို့၌ ပုန်ကန်မှုပေါ်ရာ ဆင်ဖြူမရှင်နှင့် စုဖုရားကြီးတို့အား ရန်ကုန်သို့ ပို့၏။ ထိုမှ ရတနာဂီရိသို့ တစ်နှစ်ကြာ သွားရောက်နေထိုင်ပြီးနောက် ရန်ကုန်သို့ပြန်လာကာ ဝင်ဆာလမ်းနေအိမ်၌ နေသည်။ စုဖုရားကြီးကား မင်းကွန်းသို့သွား၍ မယ်သီလရှင်လုပ်သည်။

* * *

၁၈၈၆-ခုတွင် အောက်ပြည်ဆိုင်ရာ အင်္ဂလိပ်မင်းကြီးအား ဘားနတ်ထံသို့ ဆင်ဖြူမရှင်ကိုယ်တိုင် စာရေးရာတွင် ပါတော်မူချိန်က ကာနယ်စလေဒင်ထံသို့ စိန်ရွှေ ၁၀သိန်းဖိုး၊ ငွေသားသုံးသောင်း အပ်နှံခဲ့သည်ကို ပြန်ပေးရန် တိုင်ကြားတောင်းဆိုခဲ့သည်။ မိမိအတွက် ထားဝယ်မြို့၌ ပင်စင်လစာ ၄၅ဝိနှင့် နေရသည်မှာ မလောက်ကြောင်း ပါရှိသည်။ အိန္ဒိယဘုရင်ခံချုပ်ထံသို့လည်း မိတ္တူ တစ်စောင်ပို့ခဲ့ရာ မည်သို့မျှ အကြောင်းမထူးချေ။

၁၉၀၀ခု၊ မတ်လ၌ သက်တော် ၇၈တွင် ဆင်ဖြူမရှင်ကွယ်လွန်ရာ အစိုးရက မသာစရိတ် ၁၀၀ဝိချီးမြှင့်၏။ သင်္ဘောနှင့် နန္ဒလေးသို့ပို့ကာ မင်းတုန်းမင်း၏ ဂူအနီး၌ မြုပ်နှံသည်။

* * *

ဆင်ဖြူမရှင်ရေးသော လေးဆစ်သဖြန်တစ်ပုဒ်ကို ဒဂုန်ဒေါ်ခင်ခင်လေး၏ (အမျိုးသမီး ပညာရှင်များ) စာအုပ်၌ တွေ့နေရ၏။ မင်းတုန်းမင်းကြီးကို ပြန်ငေါ့သော နန်းတွင်း စာပေမျိုးမဟုတ်၊ နန်းကျ၍ နန်းတော်၏ အပြင်သို့ရောက်မှ ရေးသော ညည်းချင်းဖြစ်၏။

ထိရုံးသူ

ဖြစ်ပျက်ဟန် အတိတ်များတာကြောင့်
သစ်နက်ခံ ထိပ်စုဖုရားမှာဖြင့်
စိတ်ခုများသာလို့ကုန်
ပူသမျှကိုလ
လူအမှာ အိပ္ပံမက်ကောင်းသော်လည်း
အကြောင်းကိုပြန်မပြောနိုင်လို့
သောကနှင့်ကြုံ။
အပလီ ဝစီသုံးလာလို့
တခဋီ ရီမပြုံးချင်ဘု
ထိရုံးတဲ့လူခက်ပုံလို့
လက်စုံထု ရင်ကိုတီး။
နှုတ်မြွက်ကာ
ဆုတ်တက်ကယ်မကြံသာလို့
ကံဇာတာဘယ်လို့မှေးပါလိမ့်
တွေးဆလိုညည်း။ ။

ဆင်ဖြူမရှင်၏ ထိရုံးပုံမှာ သူတကာလို ထိလက်မှတ် တစ်စောင်နှစ်စောင်ဝယ်ယူပြီး ထိမပေါက်ခြင်းမျိုး မဟုတ်ချေ။ သူကိုယ်တိုင် မယ်တော်မိဖုရားကြီးအဖြစ် ထိဒိုင်ခံရာမှ မျိုးပြုတ်ကာ တိုင်းပြည်ပါ ဆုံးရှုံးသွားခြင်းဖြစ်လေသည်။

(၄) ကလေးကိုပိုက်၍ ပြေးရသူ

သာယာဝတီမင်းသား၏ သားတော်ကြီးများဖြစ်ကြသော ပြည်မင်းသား၊ ပခန်းမင်းသား၊ ပုဂံမင်းသား၊ မင်းတုန်းမင်းသား၊ ကနောင်မင်းသားတို့သည် အပြိုင်အရိုင်း စင်ပြိုင်ကဲ့သို့ ယှဉ်လျက် ကြီးပြင်းလာကြရလေသည်။ သားတော်အကြီးဆုံးမှာ ပြည်မင်းသားကြီးဖြစ်ပြီးလျှင် ၎င်းသည် ပြင်စည်မင်းသားကြီး၏ နှမတော်ရင်း ခဲပေါင်မင်းသမီးနှင့် လက်ဆက်၍ သားတော်၅ပါးနှင့် သမီးတော်တစ်ပါး ပေါင်း၆ပါး ဖွားမြင်သည်။

- (၁) သတိုးမင်းစော၊ အသက် ၁၇နှစ် တပ်မှူး။
- (၂) သတိုးမင်းဖျား၊ အသက် ၁၅နှစ် တပ်မှူး။
- (၃) သတိုးမင်းလှ၊ အသက် ၁၂နှစ်
- (၄) သတိုးမင်းဒင်၊ အသက် ၉နှစ်
- (၅) ပြည်ထိပ်ခေါင်တင်၊ အသက် ၇နှစ်
- (၆) ပြည်ထိပ်တင်တုတ်၊ အသက် ၃နှစ်

ပြည်မင်းသားသည် အပေါင်းအသင်းအနေအထိုင်တော်၍ ဆက်ဆံရေး ပြေပြစ်သောကြောင့် လူချစ်လူခင်လည်း ပေါ်သူဖြစ်သည်။ အထူးသဖြင့် ဖခမည်းတော်၏ အနောက်နန်းမိဖုရား မမြလေးနှင့်လည်းကောင်း၊ ဆွေရိပ်မကင်းတော်စပ်သူ ရေနံချောင်းမြို့စားဝန်ကြီး (ယင်းတောဝန်ကြီး ဦးတုတ်) နှင့်လည်းကောင်း များစွာရင်းနှီးခြင်းရှိသည်။

ထို့အပြင် ပြည်မင်း၏ သားတော်အကြီးဆုံး အမြင့်မြို့စား .တပ်မှူးသတိုးမင်းစောနှင့် မမြလေး၏ သမီးတော် လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်တို့ကို လက်ဆက်ထိမ်းမြားပေးရန် လူကြီးချင်း သဘောတူ ထားကြသော်လည်း ထိုစဉ်က လှိုင်မင်းသမီးကလေးမှာ အသက် ၁၄နှစ်မျှသာ ရှိသေးသောကြောင့် အရွယ်ရောက်လာအောင် အချိန်စောင့်လျက် ရှိကြလေသည်။

ထိုအချိန်ကာလတွင် ခမည်းတော်၏ဆန္ဒ၊ လွတ်တော်၏ သဘောတူညီမှု၊ ပြည်သူ့လိုအင် တို့တွင် ပြည်မင်းသားကြီးသည် ပြိုင်ဘက်မရှိ၊ ထီးဖြူတော်နှင့် ထိုက်တန်သူဟူ၍ တစ်ထပ်တည်း မျှော်မှန်းထားကြသော်လည်း ယင်းတို့နှင့် ဆန့်ကျင်သဘောကွဲလွဲနေသူများလည်း ရှိသည်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်မှာ

ရွှေဘိုမင်း၏ တောင်နန်းစံ မိဖုရားခေါင်ကြီးဘုရားပင်ဖြစ်လေသည်။ အကြောင်းမူကား မိဖုရား ခေါင်ကြီးတွင် ရင်သွေးနှစ်ပါး ထွန်းကားသည့်အနက် တစ်ပါးမှာ သားတော်ဖြစ်ခြင်းကြောင့်တည်း။ ဤသည်မှာ ပြဿနာပေါ်ပေါက်ရခြင်း၏ အကြောင်းရင်းဖြစ်၏။

မိဖုရားခေါင်ကြီး၏ သားတော်ရင်း ပုဂံမင်းသားမှာ အပေါင်းအသင်း ငယ်ကျွန်ရင်းများဖြင့် ကြက်တိုက်၊ ကြွေပစ်၊ မူးယစ်ပျော်ပါးကာ ပေါ့ပေါ့နေလိုသော စရိုက်ရှိလေသည်။ သို့ဖြစ်လေရာ ရွှေဘိုမင်းတရားကြီး၏ သားတော်ရင်းချည်းပင်ဖြစ်သော်လည်း ယင်းတို့ညီနောင်ချင်း ယှဉ်လိုက်လျှင် အရည်အသွေးမှာ အစစ်မဟုတ်ကြောင်း နိုင်ငံသိ ဖြစ်ချေသည်။ သို့တစေ တောင်နန်းမတော် မိဖုရား ခေါင်ကြီးသည်ကား သူ၏ သားတော်ရင်းကိုသာလျှင် နန်းမွေနှင်း၍ မင်းဖြစ်စေလိုသည်။ ထို့ကြောင့် သူ၏ ဆန္ဒပြည့်ဝစေရေးအတွက် မမှိတ်မသုန် အကြံထုတ်သည်။ အကူအညီရှာဖွေသည်။ အခွင့်အရေးကို စောင့်လျက် ရှိလေသည်။ အထက်တွင်ဆိုခဲ့သည့် ပြည်မင်းသား၏သားတော် သတိုးမင်းစောနှင့် အနောက်နန်းမိဖုရားမမြကလေး၏ သမီးတော် လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်တို့ နှစ်ပါးစုံဖက်မည့် အရေး ကိုလည်း မိဖုရားခေါင်ကြီးက မလိုလားချေ။ လက်ရှိအခြေအနေမှာပင်လျှင် ပြည်မင်းမှာ ဘုရင်လောင်း အဖြစ် တာစားလှသည့်အပေါ်တွင် ဘုရင်အချစ်တော် မိဖုရားမမြကလေးနှင့် ခမည်းခမက် ဖြစ်လာချေ ဦးမည်ဆိုပါက အရှိန်အဝါ ပိုမိုကြီးမြင့်လေတော့မည်။ (ထိုခေတ်က နန်းခလေမှာ ဘုရင်၏ ရင်သွေးတော်ချည်း (ဖတူမိကွဲ) စုံဖက်လေ့ရှိရာ ခမည်းတော်ကိုကား အထူးဆိုဖွယ်ရာမရှိပြီ။)

ထိုပြင် မိဖုရားခေါင်ကြီး၏ သားတော် ပုဂံမင်းသားကို ဘကြီးတော်၏ မိဖုရားခေါင်မယ်နု၏ သမီးတော် (နောင်ဆင်ဖြူမရှင်) စုဖုရားနှင့် လက်ဆက်မည့်အစီအစဉ်ကိုလည်း ပြည်မင်း၏ အသိုင်းအဝိုင်းတို့က မနှစ်သက်ကြပေ။

ထို့ကြောင့် တောင်နန်းမတော် မိဖုရားခေါင်ကြီးသည် ရာဇပလ္လင်နှင့် နီးကပ်လျက်ရှိသူ ပြည်မင်းကို အလဲထိုးရန် ထီးဖြူရုံစင်မြင့်၌ သူ့ထောင့်မှ အသင့်ချောင်းလျက် ချက်ကောင်းကို ငုံ့လင့် နေလေ၏။

ထိုအချိန် မိဖုရားခေါင်ကြီးအတွက် အလွန်အဆင်ပြေစေမည့် အချက်ကောင်း တွေ့ရပုံမှာ ရွှေဘိုမင်းတရားကြီးသည် စိတ်တော်မူမမှန်၊ ဖောက်လွှဲဖောက်ပြန်လာခြင်းပေတည်း။ တောင်ညာစံ မိဖုရားခေါင်ကြီးဆိုသည်မှာ မင်းဧကရာဇ်နှင့်အတူ ထီးဖြူဆောင်းဖက်၊ ကုသိုလ်ပြုဖက်ဖြစ်၍ အလွန်အရေးပါ အရာရောက်သူဖြစ်သည်။ ဘုရင်နှင့် အများဆုံး ခံစားထိတွေ့စံနေခွင့် ရသူလည်း ဖြစ်သည်။ ထို သာအခါ ဘုရင်ကြီး၏စိတ်တော် ပကတိမဟုတ်ခြင်းကို လူသိမခံ။ အခွင့်ကောင်း ကြံပြီးလျှင် သူ့လိုလားရာကို ဘုရင်အား သွေးဆောင်တိုက်တွန်းလေ၏။ ဤနေရာတွင် တစ်ချက်ခုတ် နှစ်ချက်ပြတ်စေရန် မိဖုရားခေါင်ကြီး ကြံစည်ပုံမှာ မိဖုရားမမြကလေးသည် သားတော်ကြီးပြည်မင်းနှင့် မသင့်သောအကြံ (ထီးနန်းလှရန် အကြံ)ကို ကြံစည်ပါသည်။ ၎င်းတို့အား ယင်းတောဝန်ကြီးကပါ ကူညီပူးပေါင်းလျက်ရှိကြောင်း မင်းတရားကြီးအထံတွင် ယုံကြည်လောက်အောင် လျှောက်ကြား လေသည်။ (ယင်းတောဝန်ကြီးမှာ လက်ရုံးရည် ထူးချွန်ပြောင်မြောက်သူ ဖြစ်ပါသည်။)

* * *

ဘုရင်က အထူးမြတ်နိုးခြင်းခံရသော မမြကလေးကိုလည်း စုဖုရားခေါင်ကြီးက မုန်းရင်းစွဲ ရှိပြီးဖြစ်သည်။

ဤတွင်ဘုရင်ကြီးသည် စိတ်ဝေဒနာကြောင့် မှန်မမှန် ချိန်ဆခြင်းမပြုနိုင်ဘဲ မိဖုရားခေါင်ကြီး လျှောက်ထားချက်အတိုင်း ယုံမှတ်တော်မူလေသည်။

ထို့ကြောင့် ၁၂၀၇-ခုနှစ် ဝါခေါင်လဆုတ်(၆)ရက်နေ့တွင် ရွှေဘိုမင်းတရားသည် ရေနံချောင်း မြို့စား ယင်းတောဝန်ကြီးကို ကိုယ်တော်တိုင် လှုံ့ဖြင့်ထိုး၍ အဆုံးစီရင်တော်မူသည်။ ပြစ်မှုကား ပြည်မင်းသားနှင့် ကြံရာပါဖြစ်သည်ဟူ၏။

* * *

ထိုနေ့ညတွင်ပင် စံနေမြဲအတိုင်း ပကတိစံနေသော ပြည်မင်းသားအားဖမ်းဆီးရန် အိမ်တော်ကို ရဲမက် ၁၀၀၀ခန့် ပါဝင်သော ဘုရင့်တပ်ကြီးများက ဝိုင်းရံကြသည်။

ပြည်မင်းသားကြီးလည်း ထွက်ပေါက်မရှိသည်ကိုမြင်လေသော် ဝင်းထရံကို ဆင်ဖြင့်ထိုးဖောက် ပြီး တရကြမ်း ခုခံတိုက်ခိုက်လျက် သားတော်ငှါးနှင့်အတူ ထွက်ပြေးလွတ်မြောက်သွားလေသည်။

ထိုသို့ ပြည်မင်း၏ အိမ်တော်တွင် ရာဇမုန်တိုင်း ပြင်းထန်စွာတိုက်ခိုက်သည့်ညတွင် မိသားစုကြီးသည် အစိတ်စိတ်ပြိုကွဲကြရလျက် ၃စုဖြစ်သွားတော့သည်။

ယင်းတို့မှာ-

ပြည်မင်းသားကြီးနှင့် သားတော်ကြီးငှါး၊ ကျွန်ရင်းအချို့တို့ လက်လွတ်ထွက်ပြေး တိမ်းရှောင် ကြသည်က တစ်စု၊ အိမ်တော်တွင် ထိုအချိန်က နှုတ်ငုံတော်သန္ဓေ၆လရှိနေ၍ မပြေးနိုင်သူ ပြည်ထိပ်ထားနှင့် သမီးတော်အသက် ၇ နှစ်အရွယ်ရှိ ပြည်ထိပ်ခေါင်တင်တို့ ၂ ပါးနှင့် ရဲရွှေတော် များက တစ်စု၊ ထို့ပြင် သားတော်အငယ်ဆုံး၃နှစ်ရွယ် ထိပ်တင်တုတ်ကို ပွေ့ချီ၍ အလွတ်ရုန်း ထွက်ပြေးသွားသူ အထိန်းတော်မငြိမ်းသာတို့နှစ်ဦးက တစ်စုဖြစ်ကြပါသည်။

ထို၃-စုကွဲရသည်တွင် နေမြဲအိမ်တော်တွင် ကျန်ရစ်ခဲ့သော နှုတ်ငုံတော်အရင့်အမာနှင့် ပြည်ထိပ်ထားသည် သမီးတော်ကလေးကို ပိုက်ထွေးရင်း မောင်တော်ပြည်မင်းနှင့် သားတော် ၅ ပါး တို့အတွက် ရင်တမမဖြင့် ဘဝင်မကျနိုင်ဘဲ ထိုင်ရမလို၊ လှိုက်ဖိုသောက ဗျာပါရ အားကြီးစွာ ဘုရားရှင် ရှေ့တော်၌သာလျှင် တိုင်တည်ဆုတောင်းကာ နေလေတော့သည်။

ပြည်မင်းသားသည် သားတော်ငှါးနှင့်တကွ ပါလာသမျှသော ကျွန်ရင်းအချို့တို့နှင့် ဘေးလွတ်ရာ ဇွတ်အတင်းဖောက်ထွက် အသက်ကို အလွတ်ရုန်းခဲ့ရသော်လည်း ကြိုတင်စီစဉ်ချက် လုံးဝမရှိသူဖြစ်လေရာ အင်အားဖြစ်လောက်အောင် မပါချေ။

သားတော်လေး ထိပ်တင်တုတ်နှင့် အထိန်းတော်မငြိမ်းသာတို့ အကြောင်းဖြစ်ရပ်တို့မှာ ဤသို့တည်း။

ထိုခေတ်က မင်းမျိုးမင်းသွေးကလေးငယ်များအတွက် အထိန်းတော်ခန့်အပ်ရာတွင် ပကတိ ကျန်းမာသန်ရှင်းသူ၊ သွက်လက်ချက်ချာသူ၊ အမျိုးနွယ်ကောင်းသူများထဲမှ ရွေးချယ်ခန့်ထားလေရာ အများအားဖြင့် မိမိတို့ကိုယ်တိုင် နို့ချိုတိုက်ကျွေးယူယခဲ့သော ကလေးငယ်အတွက် မိမိ၏ ရင်သွေး အရင်းအချာနှင့်မခြား သံယောဇဉ်ထားတတ်ကြသည်။

မငြိမ်းသာသည် ထိုထိုအရည်အချင်း ပြည့်မီသော အရွယ်ကောင်း မိန်းမတစ်ယောက်ဖြစ်လေရာ သူထိန်းရသော ထိပ်တင်တုတ်ကလေးအား သူ့အသွေး၊ သူ့အသက်ပမာ တွယ်တာချစ်သနားခြင်း ရှိသည်။ အိမ်တော်ကို ရန်သူတွေ ဝိုင်းပြီဆိုသည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက် သူတို့ခေတ်က ဖြစ်နေကျဇာတ်ကွက် တို့ကို ဒက်ခနဲမြင်ပြီးဖြစ်ရာ ကလေးကိုမြဲမြဲချီကာ အတွင်းပစ္စည်းအဖိုးတန်အချို့ကို ပါတန်သမျှ ပါအောင် ပြေးယူသည်။

ထိုနောက် ကလေးကို တင်းတင်းပွေ့၊ ပစ္စည်းထုပ်ကိုယ်တွင်ဝှက် ခပ်သွက်သွက် လူအုပ်နှင့် ရောကာ မမောတမ်း အလွတ်ရုန်းထွက်ခဲ့လေရာ ညအချိန်လည်းဖြစ် အုတ်အုတ်သဲသဲ တိုက်ပွဲကလည်း ဆင်နေဆဲဖြစ်သောကြောင့် လွတ်မြောက်လာလေ၏။

သို့သော် မငြိမ်းသာက ပါးနပ်သည်။ ဒီအသွင်အပြင်နှင့် အစဉ်သွားနေလို့တော့ မဖြစ်ဘူးဟု စဉ်းစားမိသည်။ ထို့ကြောင့် မျက်နှာချင်းဆိုင်တွေ့ရသော ပုဏ္ဏားမတစ်ယောက်အား “ ဟဲ့ပုဏ္ဏားမ နင့်ခြံစောင်နဲ့ ငါ့ထဘီနဲ့လဲပါဟယ်၊ ပိုးထဘီပါ၊ နောက်ပြီးငွေစလည်း အပိုပေးဦးမယ်၊ ရှေးမြန်မြန်လုပ်” ဟု တက်သုတ်ရိုက်ကာ သူက ငွေစနှင့် ပိုးထဘီပေးပြီး ပုဏ္ဏားမထံမှ ထဘီဟောင်းနှင့် ခြံစောင်ကို လဲယူလိုက်သည်။ ပြီးလျှင် မြန်မြန်လူချင်းခွဲကာ ရှေ့တိုးလာခဲ့ပြီးသော် မိမိတို့သားအမိ ဦးလုံးကို သန့်ရှင်းကြည်စင်သောအသွင်မှ ညစ်ထေးသော ပုဏ္ဏားသားအမိသဖွယ် ရုပ်ပြောင်းရုပ်လွဲ လုပ် လိုက်လေသည်။

ယခုမှ သဏ္ဍာန်အားဖြင့် ဆင်းရဲသားနှင့်မခြားပြီ။ နေ့ညမဟူ သွားလာကူးသန်းလို့ ဖြစ်နိုင် လောက်ပြီဟု ဆိုနိုင်ပါ၏။

မငြိမ်းသာသည် မျက်စိရှင်ရှင်နားလျင်လျင်ဖြင့် ခပ်သုတ်သုတ် မနားတမ်းသွားရသည်။ နေပြည်တော်နှင့်ဝေးလေ၊ စိတ်အေးရလေမဟုတ်ပါလော။ အစဉ်မူ သားကလေးက “နို့မေ- မောင်မောင် ပွဲတော်ဆာပြီ” စသည်ဖြင့် ပြောနေသော်လည်း ကြာသော်မပူဆာတော့ပေ။ မငြိမ်းသာသည် တွေ့ရာအိမ်ဆိုင်ကလေးများမှ သယ်ယူနိုင်သမျှ ရိက္ခာဝယ်ရသေးသည်။ ထန်းလျက်၊ ဆန်၊ ငါးပိ စသည်များတည်း။

နေပြည်တော်တွင် သားတော်အငယ်ဆုံး ဥနှစ်သားကလေး လွတ်ထွက်သွားကြောင်း သိကြ လေသော် ဘုရင့်ဘက်မှ လူအများဖြန့်ကာ မြေလှန်စနစ်ဖြင့် အပြင်းအထန်ရှာစေသည်။ မြင်းသည်ကျော် များကား ခွာသံတဖုန်းဖုန်း၊ မြူမှုန်တလုံးလုံးဖြင့် လမ်းဟူသမျှဒုန်းစိုင်း၍ လိုက်နေကြတော့သည်။

ကြွက်နပါးတောင်ခြေဝယ် ဆန်ထုပ်ကလေးရွက်လျက် ကလေးတန်းလန်းဖြင့် ပင်ပန်းကြီးစွာ သွားနေကြသော မငြိမ်းသာတို့သားအမိကိုတွေ့သော် မြင်းပေါ်မှ လှမ်း၍ (ဟဲ့ပုဏ္ဏားမ ငါတို့ မင်းသားလေး လိုက်ရှာနေတာ၊ နင့်ကလေးမှားပါသွားဦးမယ်၊ တော်ရာရှားဘိ) ဟု ကြိမ်းမောင်း ထားခဲ့ကြလေ သေး၏။

ထိုသောအခါ မငြိမ်းသာသည် ရှေ့ရေကို ရင်လေးလာတော့သည်။ (ငါမှာ ကလေးသာ အဖော်လုပ်သွားနေရသည်။ ခုတိုင်းဆိုရင် မဖြစ်ချေသေး)ဟု တွေးမိကာ အမှတ်မထင်ငွေ့ရသော အသက် ၂၀ ရွယ်ရှိ ပြည်မင်းသား၏ ထီးတော်မိုးလုပ်ဖူးသူ မောင်ချစ်ဆိုသူအား သူလင်အဖြစ် လိုက်ပါစောင့်ရှောက်ပါမည့်အကြောင်း တောင်းပန်သည်။ မောင်ချစ်သည် ပထမ သဘောတူသယောင် ပြုသော်လည်း “မြင်းခွာသံများလည်းကြားရော မောင်ချစ်လည်းသွားရော” ဟူ၏။

မငြိမ်းသာတို့သားအမိနှစ်ယောက်သား တောတွင်းဘုရားတစ်ဆူတွင် ခေတ္တဝင်နားကာ ညောင်ရေအိုးဖြင့် ထမင်းချက်ရသည်။ ရေခန်းချက်သော်လည်း စလောင်းဖုံးမရှိသောကြောင့် ထမင်းမနပ်တနပ်ဖြစ်ရတော့သည်။ မည်သို့ဖြစ်စေကာမူ ထန်းလျက်ခဲဖြင့် လွေးရသော ထိုထမင်း တစ်နပ်မှာ အရသာရှိလှသည်။

တစ်နေ့တွင် ဘုန်းကြီးကျောင်းတစ်ကျောင်းမှ ဆရာတော်ထံ ဝင်ရောက်ဝတ်ပြုရင်း တည်းခိုခွင့်တောင်းခံရာ ကျောင်းအောက်ရှိ ကုလားဖုတ်တဲ၌ နေခွင့်ရပါ၏။ သို့သော် ကလေးက (နို့-မေ နောင်တော်-ထားထား) စသဖြင့် ပြောသံကို ကပ္ပိယဘိုးသူတော်ကြီး ကြားလေလျှင်

မသင်္ကာဖြစ်လေ၏။ မငြိမ်းသာက (ကလေးက ပုဏ္ဏားစကားတွေ ပြောတာပါ)ဟု အကြောင်းပြ ထု ချေသော်လည်း ဘိုးသူတော်၏ သံသယစိတ်မှာ မပြေပါ။ မင်းသားလေးရှာပုံတော်အကြောင်းကို သိပြီးဖြစ်သည်။

၎င်းနောက် ကျောင်းထိုင်ဘုန်းကြီးက (ဘေးကင်းရာသွားကြပါတော့)ဟု မိန့်ဆိုသဖြင့် သားအမိနှစ်ဦး ခရီးဆက်ခဲ့ကြရပြန်သည်။ ဘုန်းတော်ကြီးမှာ ရာဇဝတ်တော်ဘေးမို့ လက်မခံဝံ့ သော်လည်း ဒုက္ခသည်သားအမိအား ပေါက်ပေါက်ဆုပ်နှင့် ဆန်ကြမ်းကလေး နည်းနည်းပါးပါး စွန့်လိုက်ပါသေးသည်။

မငြိမ်းသာသည် ခရီးဆက်ခဲ့ရသည့်တိုင် တွင်တွင်ကြီးလျှောက်နိုင်သည်မဟုတ်ပါ။ ရိက္ခာထုပ် ကလေးခေါင်းပေါ်မှာရွက်၊ ကလေးကို ခါးထစ်ခွင်ချီထားရသည့်အပြင် ရှေ့ခရီးကိုလည်း လိမ္မာ ပါးနပ်စွာ သတင်းနားစွင့်ပြီးမှ ရှေ့တိုးသွားဝံ့လေရာ ခရီးကြန့်ကြာလှတော့သည်။

နေပြည်တော်နှင့် မဝေးလှသေးပေ။ ၎င်းပြင် ထီးသုံးနန်းသုံးစကားများကိုသာ အကျင့်ရနေသော သားကလေးအား သွားရင်းလာရင်း တတွတ်တွတ်ပြောရသေးသည်။ (နောက်ကို ပွဲတော်ဆာတယ် မပြောနဲ့နော်သား၊ ထမင်းဆာတယ်ပြော၊ ကြားလား။ နောက်ပြီး နို့မေလို့လည်း မခေါ်နဲ့၊ တော်တော်လို့လည်း မခေါ်နဲ့၊ အမေလို့ခေါ်၊ ဟုတ်လား) ဟူသော သွန်သင်ချက်များကို ထိပ်တင်တုတ် ကလေးက နားထောင်လိုက်နာရှာပါ၏။ အကင်းပါးသော ဆုံးမရလွယ်ကူသည့် ကလေးဖြစ်သည်။

မငြိမ်းသာသည် ပင်ပန်းလာပြန်လျှင် နားနေရရှာပြန်သည်။ အရွယ်ကောင်း မိန်းမသားဖြစ်၍ တွေ့ရာနေရာတွင် လှဲအိပ်ရန်လည်း မဖြစ်သေးချေ။ အထိုက်အလျောက် လုံခြုံစိတ်ချမှုရှိရန် လိုပါသည်။ ထို့ကြောင့် မယ်သီလရှင် ချောင်တစ်ခုသို့ ရောက်ရှိခိုဝင်ကြရပြန်သည်။ ဌာနခံ သီလရှင် များအား သင့်တင့်အောင်ပြောပြီး အနည်းအပါးခွဲဝေလှူဒါန်းရာ တည်းခိုခွင့်ရလေ၏။ သားကလေးကို စကားမမှားအောင် ကျိတ်၍သွန်သင်ကာ မျက်စိအောက်မှ အပျောက်မခံ စောင့်ရှောက်လေသည်။

* * *

ဤသို့ မငြိမ်းသာတို့သားအမိ သီလရှင်ချောင်တွင် တည်းခိုနေထိုင်သည့် ရက်ပိုင်း၌ နေပြည်တော်မှ ဖြစ်ရပ်များကို ဖော်ပြပါဦးမည်။

ပြည်မင်းသားနှင့် သားတော်ငှါး ကျွန်ယုံများပါဝင်သောအစုသည် ဆင်မြင်းအနည်းငယ်ဖြင့် ထွက်ပြေးလွတ်မြောက်လာရသော်လည်း ရေရှည်လုံခြုံမှု မရကြပါ။ ခမည်းတော်ဘုရားအား တစ်ရံတစ်ဆစ်မျှ သစ္စာမဖောက်ဘဲ ပကတိရိုးသားစွာနေခဲ့သူပီပီ မည်သည့်အစီအစဉ်မျှ မရှိသောကြောင့် လက်ရှိအခြေအနေမှာ လိုက်လံတိုက်ခိုက်သော တပ်တော်ကြီးများကို အံ့တုရန် အင်အားမမျှပေ။ ရက်များမကြာမီပင် သားတော်များနှင့်အတူ အမိခံရလေတော့သည်။

ထိုနောက် အထက်တွင်ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း တောင်နန်းစံမိဖုရားကြီး၏ ဆန္ဒဟူသမျှသည် ဘုရင့်အမိန့်တော်များအဖြစ် တစ်ခုပြီးတစ်ခု ထွက်လာတော့သည်။ ယင်းတို့မှာ ပြည်မင်းသားနှင့် ကြံရာပါ မိဖုရားမမြလေးအား ကျည်းတိုက်သွင်း အကျဉ်းထားခြင်း၊ ဖမ်းမိလာသော ပြည်မင်းသားနှင့် သားတော်ငှါးကို ပုဂံမင်းထံ အပ်ထားခြင်းများ ဖြစ်လေသည်။ ပုဂံမင်းသည် နောင်တော်ကြီး ပြည် မင်းကို ကြာရှည်မထားဝံ့၊ မထားလိုပေ။ ထို့ကြောင့် သားခမည်းတစ်စုကို ကွပ်မျက်ရန် အမိန့် ထုတ်လိုက်သည်။ ကွပ်မျက်ရန် ထုတ်သွားပြီး သုသာန်သို့ရောက်ခါမှ သားတော်တစ်ပါး လိုနေ ပါကြောင်းဖြင့် မြို့ဝန်က အတွင်းတော်ပြန်ပြီး အမိန့်ခံရသည်။

ထိုအခါ (သားတော်လေးရအောင် ရှာကြဦး၊ လူစုံမှ ကွပ်မျက်စေ)ဟု အမိန့်တော်ထုတ်သဖြင့် ယင်းတို့ကို ကျည်းတိုက်သို့ ပြန်ပို့ချုပ်ထားကြရသည်။ ရက်အနည်းငယ်ကြာလတ်သော် သားတော်လေး ရှာမတွေ့သေးသော်လည်း (ပြည်မင်းနှင့် သားတော်ကြီးငှပါးကွပ်နှင့်စေ) ဟု အမိန့်ထွက်လာ ပြန်သည်။ ထို့ကြောင့် ကံဆိုးသူပြည်မင်းနှင့် သားတော်များအား နေမကွယ်မီ သုသာန်သို့ ထုတ်ယူ လာကြပြန်သည်။

မင်းသွေးများ ရေမှာဖျောက်သည့်နည်းအတိုင်း ပြည်မင်းသားနှင့် သားတော်ကြီးငှပါးဖြစ်သော အသက်၁၇နှစ်ရှိ အမြင့်မြို့စားတပ်မှူးသတိုးမင်းစော၊ အသက်၁၅နှစ်ရှိ တပ်မှူးသတိုးမင်းဖျား၊ အသက်၁၂နှစ်ရှိ သတိုးမင်းလှနှင့် အသက်၉နှစ်ရှိ သတိုးမင်းဒင်တို့ သားခမည်းငါးပါးလုံး ကံတော်ကုန်ကြရလေ၏။

ပြည်မင်းသားကြီး ထွက်ပြေးသည့်ရက်မှာ ၁၂၀၂-ခု၊ ဝါခေါင်လဆုတ် ၆ရက်နေ့ဖြစ်၍ ကွပ်မျက်ခံရသည်မှာ ၁၂၀၂-ခု၊ သီတင်းကျွတ်လအတွင်းဖြစ်ကြောင်း သုသောဓိတ မဟာရာဇဝင်ကြီးက ဆို၏။

ပြည်မင်းသားကြီးနှင့် ကြံရာပါသည်ဟူသာ စွပ်စွဲချက်ဖြင့် အနောက်နန်းမတော်မမြကလေးကို ၎င်းရက်ပိုင်းတွင်ပင် ထုံးစံအတိုင်း ကွပ်မျက်လေသည်။

* * *

ပြည်မင်း၏ အိမ်တော်မှ ၃စုကွဲလျက်ရှိသော အစုများတွင် ပြည်မင်းနှင့် သားတော်ငှပါး တို့မှာ အဆိုးရွားဆုံးအဖြစ်ဖြင့် ဇာတ်သိမ်းခန်းပြီးသွားပေပြီ။ မိန်းမသားဖြစ်၍သာ အသက်ကြွင်း ရသော ပြည်ထိပ်ထားနှင့် သမီးကလေးပြည်ထိပ်ခေါင်တင်တို့မှာ အပြင်းထန်ဆုံးသော ပရိဒေဝ မီးရှိန်ကို ခံစားလျက် မသေရုံတမည် ယဲယဲကလေး ကျန်ရှိပေတော့သည်။

ပြည်မင်းအိမ်တော်မှ တတိယအုပ်စုဝင် ရာဇဝတ်ပြေး မငြိမ်းသာတို့သားအမိဖြစ်စဉ်ကို ဆက်ရသော် ယင်းတို့ခိုလှုံရာ သီလရှင်ကျောင်းတွင် မငြိမ်းသာ၏ ခင်မင်နှစ်လိုဖွယ် ပေါင်းသင်း ဆက်ဆံရေးကြောင့် အခိုက်အတန့်မျှ အေးချမ်းစွာ နေခွင့်ရနေကြသည်။

သားကလေး အပြောအဆိုမှားမည်စိုးသောကြောင့် မည်သည့်အခါမျှမခွာဘဲ ရင်အုပ်မကွာ စောင့်ရှောက်နေ ခဲ့စဉ် တစ်ခုသော နေဝင်ဆည်းဆာအချိန်၌ သူတို့သားအမိရှိရာသို့ လူတစ်စု လာနေကြသည်ကို တွေ့မြင်ရလေသည်။ အပါးရောက်၍ သဲကွဲစွာမြင်ရသောအခါ ပြည်မင်းသား ညီနောင်တစ်စု ဖြစ်နေသည့်အတွက် မငြိမ်းသာမှာ (ကိုယ်တော်လေးတို့)ဟု နှုတ်မှ လွတ်ခနဲ ထွက်လုမတတ်ဖြစ်သွား၍ မနည်းထိန်းချုပ်လိုက်ရလေသည်။ သို့တစေ ၎င်းတို့ကို မငြိမ်းသာ ကဲ့သို့ မြင်လိုက်သူ လူမမယ်ကလေးငယ်မှာ လက်ကလေးလှမ်းကာ “နောင်တော်-နောင်တော်”ဟု ခေါ်လေ၏။ မငြိမ်းသာမှတ်မိသလောက် ယင်းညီနောင်တစ်စုမှာ မျက်စိမျက်နှာ ညှိုးနွမ်းလျက် ရွှင်လန်းခြင်း မရှိကြပေ။

ကြက်သီးကလည်း ဖြန်းခနဲထသည်ဖြစ်လေရာ မငြိမ်းသာသည် ယင်းတို့၏ လူ့ပြည်မှ ထွက်ခွာလာကြခြင်းဖြစ်ရပ်ကို အတပ်သိလိုက်တော့လေရာ ချက်ချင်း မျက်ရည်ပေါက်ကြီးများ မဆည်နိုင် မတုံနိုင် စီးကျလာတော့သည်။ သားကလေးက (ဟင်-အမေကလည်း ဘာလို့ငိုတာလဲ၊ အမေငိုလို့အခု သူတို့သွားကြပြီ)ဟု တွတ်တိတွတ်တာ ပြောရှာလေသော် ထိုအခါမှပင် မိမိ အခြေ ပျက်မိသည်ကို ဖျတ်ခနဲ သတိဝင်လာလေတော့သည်။

သို့သော် ဟန်ဆောင်ရန် နောက်ကျသွားချေပြီ။ သူတို့သားအမိ မကြုံစတောင်း နိမိတ် မကောင်းသော အခြင်းအရာ ထူးဆန်းထွေလာတို့ကို မျက်စိရှေ့တွင် ထင်းထင်းကြီးမြင်လိုက်ကြရသော သီလရှင်များသည် သွေးလန် ချောက်ချားလျက် ကြောက်အားပိုကြလေကုန်သည်။

ထိုညမှာ သီတင်းကျွတ်လဖြစ်၍ မိုးခပ်ဖွဲဖွဲ ရွာလျက်ရှိသည်။ သန်းခေါင်ကျော်၍ လင်းအားကြီး အချိန်တိုင်ရောက်သော် သီလရှင်များ မိုးတစ်မိမိတွင် အိပ်မောကျနေကြသည့်အခိုက် မငြိမ်းသာသည် အထုပ်ကလေးကိုဆွဲ၊ သားကလေးကို ရင်ဝယ်ပိုက်ကာ တစိုက်စိုက် လှမ်းထွက်ခဲ့ရပြန်ချေသည်။

မငြိမ်းသာသည် “ကံဆိုးမသွားလေရာ မိုးလိုက်လို့ရွာ” ဟူသော စကားကို သတိရမိပြန်သော် မိမိတို့သားအမိသည် အမှန်ပင် ကံဆိုးကြသူများလော။ စင်စစ် နေဝင်ဆည်းဆာအချိန်က ကိုယ်ထင် ပြလာရှာသူများသာလျှင် ကံဆိုးမိုးမှောင်ကြသူများ ဖြစ်ချေသည်။ (အသည်းနာလိုက်ပါဘိ ကိုယ်တော် လေးတို့ရယ်၊ ကောင်းရာမွန်ရာ ရောက်ကြပါစေ) အမျှဝေပါ၏။ မငြိမ်းသာမှာ တစ္ဆေမကြောက် တတ်သူ မဟုတ်ပါ။ သို့သော် တစ္ဆေထက် ပိုကြောက်ရမည့် သေမင်းကြောင့်သာလျှင် စိတ်တင်း၍ ပြေးနေရခြင်းဖြစ်ပါသည်။

တကယ်တကယ် အမိခံရပြီး သေမိန့်ကျလျှင် မိမိကိုယ်တိုင်ထက် သားကလေး၏ အသက်ကို ခိုမိတန်ဖိုးထားခြင်း အမှန်ဖြစ်ပါ၏။ ထိုစေတနာထားခြင်းမှန်လျှင် ဘေးရန်ကင်းပါစေသတည်းဟု သစ္စာပြုလျက် ဆုတောင်းမိပြန်သည်။ သည်အခါတော့ ဘယ်မှာမှ အားကိုးစရာရယ်လို့ မခိုဝင်လို တော့ပြီ။ နေရပ်ဌာနေ မွေးရပ်မြေအထိ အားခဲ၍ အရောက်လှမ်းတော့အံ့။

နံနက်လင်းသော် ကလေးလည်း နိုးချေပြီ။ သင့်ရာတွင် နားနေကြ၍ နံနက်စာကို ကြုံကြိုက် သလို ရသမျှ ဖြည့်တင်းကြရသည်။ ထိပ်တင်တုတ်ကလေးမှာ မငြိမ်းသာစကားကို အလွန်လိုက်နာသူ ဖြစ်၍ နည်းသည် များသည် ကောင်းသည် ဆိုးသည် ဘာမျှမပြောဘဲ လူကြီးသဖွယ် နေရှာသည်။ ရက်များမကြာမီ မငြိမ်းသာ ဇာတိဒေသ တောင်လွဲရွာသို့ ရောက်လာကြလေသည်။

ရပ်ရွာဆွေမျိုးများထံ ပြန်လည်ခိုလှုံရသောကြောင့် စိတ်အေးမှု ရသင့်သလောက်ရပါ၏။ သို့သော် ထိပ်တင်တုတ်မှာ သူ့သားအရင်းပါဆိုစကားကို သံသယဝင်သူများ ရှိချေသေးတော့သည်။ ထို့ကြောင့် “အရင်က အကြောင်းကြားတုန်းကတော့ ညည်းကလေးဆုံးတယ်ဆို” ဒါကနောက်တစ် ယောက်ရပြန်တာလား၊ သူ့အဖေကော) စသဖြင့် အငေါ့အထွေကလေးများကြုံရသေးသည်။

ထိုသို့သော စောင်းပါးရိပ်ခြည် အပုတ်အခတ် စကားများကိုလည်း လုပ်ဇာတ်ကလေးများ ဖန်တီးကာ ပြေလည်အောင်ဖြေကြားရသေးသည်။ မည်သို့ဆိုစေကောင်းသော ဆွေမျိုးများကိုမူကား အားကိုးရခြင်း အမှန်ဖြစ်လေရာ အများနှင့်သင့်အောင် ပေါင်း၍ ကောင်းစွာ ခိုလှုံနေထိုင်လေသည်။

(၅) လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင် နတ်သံ

လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်သည် ကဗျာအမျိုးမျိုးရေးခဲ့ရာတွင် နတ်သံဟူ၍ကား မည်သူမျှ ကြားဖူးမည်မဟုတ်။ အမှန်အားဖြင့် သူကလည်း အောက်ပါကဗျာ၌ သူ၏ဇာတ်ကြောင်းပြန်ရာတွင် မည်သို့မျှခေါင်းမတပ်ဘဲ (ရှာပုံတော်အလိုက်)ဟူ၍သာ တွေ့ရသည်။

သို့သော် သူရေးသော အကြောင်းအရာတို့မှာ တောင်တွင်းကြီးဦးကျော့ရေးသော မင်းသမီး လင်ပျောက်ရှာခန်း၊ စုံနဲ့သာမြိုင်လှည့်လည်ခန်းမျိုးလည်းမဟုတ်။ မယ်တော်ကွယ်လွန်ပြီးနောက် သူသည် အဆောင်တော်အတွင်း၌ ဘယ်မျှမသွားဘဲ ဖူးပွေ့လက်တင် ဘဝဇာတ်ကြောင်းကို ပြန်ပြောင်း အောက်မေ့ လွမ်းဆွေးခန်းသာဖြစ်၏။

နတ်ချင်းတို့၌သာလျှင် ဤသို့ဘဝဇာတ်ကြောင်း ပြန်လေ့ရှိသဖြင့် ကျွန်တော်ကနတ်သံဟု ခေါင်းတပ်လိုက်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ အမှန်မှာ လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင် နတ်ဖြစ်သည်ဟူ၍လည်း မကြားဖူးပါ မဆိုလိုပါ။

ကျွန်တော်အနေဖြင့် လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်၏ စာပေများကို ကိုးကားရာတွင် သူရေးသော ဘောလယ်များ၊ မျှော်တော်စိုက်၊ စိန်ခြူးကြာညောင်များမှာ ရိုးနေ၍ ရှောင်နိုင်သမျှ ရှောင်ကြဉ်လို ပါ၏။ သို့ရာတွင် ဇာကြွယ်ရေးသော (မြမျိုးနွယ်) ဝတ္ထု၌ အောက်ပါလှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်နတ်သံကို အခြားစာပေများအကြားညပ်လျက် ပါရှိနေပုံ တွေ့ရသဖြင့် အထူးဝမ်းမြောက်မိပါ၏။

မိုးကုတ်မှ ကျောက်မျက်ရတနာတစ်ပါး တူးဖော်ရရှိသလိုပင် ဝမ်းသာမိပါ၏။ ရှားပါးစာပေ ဖြစ်၏။ သူရေးသည်ဟု မဖော်ပြသော်လည်း ပြောင်မြောက်သော အဖွဲ့အနွဲ့များကို ထောက်ရှုကာ သူ့လက်ရာမှန်း သိသာ၏။

ဇာကြွယ်ခေါ် ကလောင်ရှင်မှာ ဟင်္သာတဘက်မှ မိဖုရားမမြကလေး၏ အမျိုးအနွယ်ဖြစ်သော ရှေ့နေ ဦးပုဖြစ်သည်။ စာအုပ်ကို (မြမျိုးနွယ်)ဟု မှည့်ခေါ်ခြင်းမှာ သူသည် မမြကလေး၏ ဆွေမျိုး ဖြစ်ကြောင်း အများသိရှိကြစေလို၍ ဖြစ်သည်ဆို၏။

ထို့ကြောင့် သူ့စာအုပ်မှာ မမြကလေး၏ စိန်နားကပ် အရောင်ဟပ်ခြင်းကို ခံယူလိုသော သဘောရှိနေ၏။ အမျိုးကို ဂုဏ်ဖော်သော ဆွေမျိုးကြော်ငြာ ကက်တလောက်မျိုးဖြစ်နေ၏။

မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ ဦးဇာကြွယ်သည် မြမျိုးနွယ်များအကြောင်းကို အနည်းငယ်သာ ရေးလျက် မမြကလေး၏ ဘဝမှန်ကို ဖော်ပြနိုင်စွမ်းရှိသဖြင့် များစွာကျေးဇူးတင်ရပေမည်။ ဆွေမျိုးဖြစ်၍

လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်၏ ပုရပိုက်၌ မြုပ်နေခဲ့သော နတ်သံကို ဖော်ပြနိုင်သည်မှာလည်း များစွာ အဖိုးတန်လှပေသည်။

မြမျိုးနွယ်ဝတ္ထုကို ၁၉၃၀-ခုလောက်က (မြန်မာ့တိုင်းကျိုး) သတင်းစာ၌ အခန်းဆက်ဖော်ပြကာ လူကြိုက်များခဲ့သည်ကို မှတ်မိသည်။ လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်၏ ဘဝနှင့်စာပေကို ထင်ရှားစေရန် ကဗျာ တစ်လှည့် စာတစ်လှည့် ပူးတွဲတင်ပြပါသည်။ စကားပြေအကြောင်းအရာအချို့ကို မောင်ကြည်ရှင်၏ (ညဉ့်သုံးယံ) စာအုပ်မှ ရရှိပါသည်။

* * *

လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်၏ နတ်သံ

၁။ ဧရာဝတီ၊ လက်ယာထွန်းတဲ့ ကျွန်းမဟီဝယ်
ခွန်းသိချိုမြ၊ ရွှေဟင်္သာငယ်၊ ကြင်ရာတလို
နွတ္ထသညာ၊ သာပေါင်းရယ်ကြိုပါတဲ့၊ မြို့ဟင်္သာမှာ
ကြေညာပေါ်ထင်၊ အစီရင်ရယ်လို့
မည်တွင်တစ်လီ ၊ မင်းပျံချီနှင့်၊ စုံညီပါး
မယ်အိကဖွားပါတဲ့၊ တစ်ပါးသက်လယ်
လှပအသွေး၊ မမြကလေးပါတဲ့၊
ကျွန်းမွေးမယ်

လွန်မြို့တွင် (ပြည်တော်ပြန်)ဘွဲ့ရ တန်ခိုးကြီး ရုပ်ပွားတော်ရှိ၏။ ထိုဘုရားဒါယကာ မြို့သူကြီး ဦးရွှေပွင့်နှင့် ဇနီးဒေါ်ရွှေမယ်ဖြစ်သည်။

ဒေါ်ရွှေမယ်သည် မိဖုရားမမြလေးကို မိလိုက်သူ အတူနေထိုင်ဖူးသူအဖြစ်ဖြင့် လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင် ရေးသော သူ့မိခင်၏ အကြောင်းအရာတို့ကို ကောင်းစွာထောက်ခံနိုင်သည်။ ရေကင်းရွာတွင် (ကိုဦး)ဆိုသူမှာ အရပ်အရည် လှပခံညား၊ ယောက်ျားကောင်းပီပီ၊ ဓမ္မသတ် ရာဇသတ် ဖြတ်ထုံး အရပ်ရပ်တို့ကို ကောင်းစွာသိရှိ၏။ မြို့နယ်လူထုက သူ့ကို ယုံကြည်အားထား ကြ၏။ အမှုအခင်းရှိလျှင် သူစီရင်သည်ကို ကြိုက်နှစ်သက်ကြသဖြင့် သူ့ကိုပင် ခံသမာဓိ တင်မြှောက်ကြသည်။

မြို့သူကြီး၏ ထောက်ခံချက်ဖြင့် သူ့ကို ရှင်ဘုရင်က (မင်းပျံချီ)ဘွဲ့ ပေးသနားသည်။ မယ်အိနှင့် ညားရာမှ ဟင်္သာတမြို့သို့ ရောက်လာ၏။ မွန်မင်းရာဇာဓိရာဇ်၏ အနွယ်တော် မယ်အိမှ မိဖုရားလောင်း မမြကြုတ်ကို ဖွားမြင်ခဲ့သည်။

၂။ အရွယ်တော်ရောက်၊ တစ်ဆယ့်ခြောက်တွင်
ရွှေမှောက်ဘုန်းမော်၊ ခမည်းတော်လည်း
ထိုရော်ကာလ၊ ခါသမယက၊ ရာဇကုမာ
ဥပရာသို့၊ လူရွာထင်ရှား ၊
ကုန်းဘောင်ဆိုတဲ့ ထိုမင်းသားက
ဆပွားကြည်ဖြူ၊ ကောက်ယူတော်မူလို့မို့
အတူနှစ်ဖော်၊ စံစားကာပျော်ကြ
ရွယ်ကော်တွက်စစ်၊ နှစ်ဆယ့်ရှစ်ဝယ်

ငယ်ချစ်သခင်၊ သူ့ထိပ်တင်လည်း၊ ဘုရင်ဧကရာဇ်
နိုင်ငံရှင်ဖြစ်ပါလို့၊ သွင်းလှစ်ကယ်ဘိသေ
နောက်နန်းတော်မိဖုရားရယ်လို့ရှင့်၊ ထင်ရှားပေ။

ဘကြီးတော်ခေါ် ဖန်နန်းရှင်မင်းလက်ထက်၌ ညီတော်သာယာဝတီမြို့စားသည် အောက်မြို့
ကျေးရွာသို့ ဖောင်တော်နှင့် စုန်ဆင်းတော်မူရာ ဧရာဝတီမြစ်ရိုးတစ်လျှောက်တွင် ဟင်္သာတသူ
မမြကြုတ်၏ ချောကြောင်းလှကြောင်း ထင်ရှားကျော်စောနေ၍ အိမ်တော်အတွင်းဝန်များကို စေလွှတ်
ကောက်ယူတော်မူစေသည်။ -

- အတွင်းဝန် || || ခုံမင်းကြီး မွေးပေါက်ဖော် ဘယ်နှယောက်ရှိပါသလဲ၊
- မင်းပျံချီ || || ကျွန်တော်မျိုးနှင့်ညီအရင်း မောင်မျိုးဆိုသူတစ်ယောက် ရေကင်းရွာမှာ
နေထိုင်ကြောင်းပါ။
- အတွင်းဝန် || || ဪ-(ညီအကို ၂ ခု၊ ချိုးဥပမာ) ဆိုသလို ၂ ယောက်ပဲကိုး။ အနို့
သားသမီးများကော ဘယ်နှယောက် ထွန်းကားသလဲ။
- မင်းပျံချီ || || သမီး၂ယောက်၊ သားတစ်ယောက်၊ ပေါင်း ၃ယောက်ပါ၊ ယခုသမီး
တစ်ယောက်သာ အိမ်မှာရှိပါကြောင်း၊ အခြားသားနှင့် သမီးကတော့
ရေကင်းမြို့မှာပါ။
- အတွင်းဝန် || || ယခုအိမ်မှာရှိတဲ့သမီးနာမည် ဘယ်လိုခေါ်ပါသလဲ။
- မင်းပျံချီ || || (မမြကြုတ်)လို့ ခေါ်ပါကြောင်း သူ့အမိကတော့(မယ်အိ)ပါတဲ့။
- မြို့သူကြီး || || (အတွင်းဝန်နှင့် တီးတိုးစကားပြောပြီး) ကဲ...ဝန်မင်းများက မိတ်ဆွေအရင်းအချာ
အောက်မေ့ပြီး ခုံမင်းကြီးရဲ့ သားသမီးများကို ကြည့်ရှုတော်မူလိုပါတယ်။

မိတ်ဆက်ပေးပါဦး။

မင်းပျံချီက ဇနီးမယ်အိရှိရာသို့ မျက်ရိပ်ပြရာ အိမ်ခန်းအတွင်းဝင်သွားပြီး မကြာမီ သမီးကို
ခေါ်လာသည်။ ဝန်မင်းများနှင့် မနီးမဝေးမှာ ထိုင်ကြသည်။ မမြကြုတ်မှာ အမိမယ်အိ၏ နောက်ပါး
ဆီမှကပ်လျက် လက်တစ်ဖက်ထောက်ပြီး ကျုံ့ကျုံ့ထိုင်နေသည်။ ဝန်မင်းများ အတန်ကြာ မမြကြုတ်ကို
ကြည့်ရှုအကဲခတ်ကြသည်။

- အိမ်တော်ဝန် || || ကျော်လည်းကျော်လောက်ပေတယ်ဝန်မင်း ကျွန်တော်လည်း ဒီအသက်အရွယ်
သို့တိုင် ရောက်လာပါပြီ။ ယခုလောက် ယဉ်ကျေးလှပသူကို အမှတ်မထားမိ
သေးပါဘူး။ ကျွန်ုပ်မျက်စိမှာဖြင့် အပြစ်ဆိုဖွယ်မရှိဘူး ထင်တာပဲ၊ ဝန်မင်းများ သဘောဘယ်လို
ရကြပါသလဲ။
- အတွင်းဝန် || || ဝန်မင်းတို့ ကျွန်ုပ်တို့အိမ်ရှေ့ဝင်ပေါက်မှ ဝင်လာစဉ်က ပန်းခြံတွင်းမှ အိမ်ပေါ်
တက်သွားသည်ကို မြင်လိုက်တုန်းကပင် အပြစ် ပါး ကင်းစင်ကြောင်း သိရ
ပါသည်။ အထူးပြောဖွယ်မလိုပါဘူး၊ ဟုတ်ရဲ့လား စာရေးတော်ကြီးရဲ့။
- စာရေးကြီး || || မေးဖွယ်မရှိပါဘူး၊ ဝန်မင်းတို့ ကျုပ်တို့မျက်စိများဟာ တယ်လို့ရိုင်းတာ
မဟုတ်ဘဲကလား၊ ထီးထဲနန်းထဲမှာ ကျက်စားလာတဲ့ မျက်စိတွေပါ၊ တစ်ဦး
မျက်စိနှင့်တစ်ဦး မထူးကြပါဘူး၊ ကိုင်း-လိုရင်းကိုသာ စတော်မူပါရော။
- အတွင်းဝန် || || ကဲ-ကဲ။ မိန်းကလေးညောင်းရှာတော့မယ်၊ လူငယ်ဆိုတာ စိတ်လွတ်လပ်စွာနေရမှ
ချမ်းသာမှာပဲ၊ ကြွပေတော့-ကြွပေတော့။

မမြကြုတ်လည်း ရိုသေယဉ်ကျေးသော အမှုအရာဖြင့် ထ၍ အခန်းတွင်းသို့ ဝင်သွားလေသည်။
အတွင်းဝန် ။ ။ ဟင်္သာတမြို့က ခုံမင်းကြီးရဲ့သမီး ချောတယ်လှတယ်ဆိုတာ ကျွန်ုပ်တို့

ရွှေမြို့တော်ကတောင် ကြားသိရပေသဗျ။ မမြင်ဖူးမိက သာမညလောက်ပဲ
အောက်မေ့မိတယ်။ ယခု ဒီဌ ကိုယ်တွေ့မျက်မြင် ဖြစ်ရတော့- အကျော်စော အပုံကြီးနည်းသေးတယ်။
သည်မျှမက အဆပေါင်းများစွာပို၍ ကျော်စောသင့်တယ်လို့ အံ့ဩမိပေတယ်။

အိမ်တော်ဝန် ။ ။ အင်း-ဟုတ်စရာရှိရဲ့၊ သားသမီးချောတယ်ဆိုတာ မချောဘဲရှိပါမလား။ မိဘ
နှစ်ပါးကိုက အင်မတန်ချောပေတာပဲ။ ခုံမင်းကြီးကို ကြည့်ရှုရတာ အင်မတန်မှ

ကျက်သရေရှိသဗျ။ ပညာဆိုတာ ထားလိုက်ဦးတော့ လူရပ်လူရည် ရူပကာယ-အင်္ဂုဏ်တို့ဥပမိကို
ရှုကြည့် ယင်းပုဂ္ဂိုလ်မျိုးဟာ ဘုန်းတန်ခိုး အင်မတန်ရှိတတ်တာမျိုးပါကလား။ ယခုလောက်
အခြေအနေ ရာထူး ဌာနန္တရမျိုးနှင့် ဘယ်နေဦးမလဲ။ ရှေ့ကို အပုံကြီးတိုးတက်ကြီးပွားစရာ
ရှိပေတယ်။ ... သည်လိုဗျ။ ပြောရတော့မယ်၊ သည်းလည်းခံတော်မူပါ။ မင်းဘုရား ညီတော်
အိမ်ရှေ့လျာ သာယာဝတီ မြို့စား ကိုယ်တော်ကြီးက ခုံမင်းကြီး၏ သမီးချောကြောင်းလှကြောင်း
ကြားသိတော်မူတာနှင့် အလွန်မြတ်နိုးတော်မူတာကြောင့် ကောက်ယူတော်မူလိုသည့်အရေး ကျွန်ုပ်တို့ကို
စေလွှတ်၍ လာရတာကလား။ ဒါကြောင့် ဓနုဖြူမြို့မှာ စံပယ်တော်မူနေရာမှ ရွှေလှေရွှေလောင်းများ
အပြင် အခြံအရံများစွာနှင့် မနေ့ညက ဆန်တက်ခဲ့ကြပါတယ်။ သည်လိုခမ်းနားကြီးကျယ်စွာ
ကောက်ယူတော် မူတာကို တစ်ခါမျှ မတွေ့ခဲ့ရသေးပါ။ ကျွန်ုပ်တို့ အိမ်ရှေ့လျာအနေဖြင့် ထူးခြားစွာ
ချီးမြှောက်ဖော်မူခြင်းပါ။ ခုံမင်းကြီးသဘောကိုသာ သိပါရစေတော့။ အမိန့်တော်ရှိပါဗျာ။

(ထိုအခါ မင်းပျံချီသည် ဦးခေါင်းကို ငဲ့၍ မတုန်မလှုပ် ဆိတ်ဆိတ်နေလေသည်။)

မြို့သူကြီး ။ ။ ကဲဗျ၊ ဝန်မင်းမေးတဲ့စကားကို ဘယ်လိုသဘောရတယ်ဆိုတာ မိန့်တော်မူပါ
ခုံမင်း။

မင်းပျံချီ ။ ။ ကျွန်တော်မျိုးသဘောကို မြို့သူကြီးမင်းအသိဖြစ်ပါတယ်။ လက်ရှိခုံမင်း
ရာထူးသည်ပင် ရပ်သူရပ်သားများဆန္ဒကြောင့် မိမိတတ်သမျှ မှတ်သမျှဖြင့်
စီရင်ဆုံးဖြတ်ပေးနေတာနှင့် ခုံမင်းရယ်လို့ ခေါ်နေကြပါတယ်။ စိတ်ကတော့ သာယာလှတယ်
မဟုတ်ပေါင်ပါ။ မင်းထံစိုးထံမှာ မင်းမူထမ်းအဖြစ် မင်းနှင့်စပ်သွယ်ဆက်ဆံရတဲ့ အဖြစ်များကို
အလွန်ကြောက်ရွံ့လှသူဖြစ်ပါတယ်။ ကုန်သည်ဆင်းရဲသားဘာဝ အေးအေးလူလူ နေထိုင်လုပ်ကိုင်
စားသောက်လိုပါတယ်။ အလွန်ကြောက်ရွံ့ရင်းရှိသည့်အတိုင်း မဝံ့ပါ၍ ချမ်းသာခွင့်လွှတ်တော်
မူစေလိုပါကြောင်း။

အတွင်းဝန် ။ ။ ခုံမင်းကြီးက ကြောက်စရာမဟုတ်တာတွေ ကြောက်နေတာကို ဟုတ်ပါရိုး
လားဗျာ။ သည်အဖြစ်မျိုးကို သာမညလူစားများ အိပ်မက်တွင်မှ မမြင်ရပါဘူး။
ယခုတော့ ခုံမင်းကြီးမှာ ရှေးဘုန်းရှေးက နှိုးဆော်လိုသာ သည်လိုမြင့်မြတ် ကြီးကျယ်ဖို့ ကြုံရတာပါ။

မြို့သူကြီး ။ ။ အတွေးအတော သည်လောက်မကြီးပါနှင့် ခုံမင်းရယ်၊ ယခုကဲ့သို့ မြတ်နိုး
သဒ္ဓါတော်မူခြင်းခံရတာမျိုး အင်မတန်ရှားပါတယ်။ ယခုလာရောက်ကြသော
မင်းများနှင့် အခမ်းအနားကို စဉ်းစဉ်းစားစားကြည့်ရှုလျှင် အလွန်ဝမ်းသာစရာ ဖြစ်ပါတယ်။
အခွင့်ပြုပို့တော်ပါပြီ။

မင်းပျံချီ ။ ။ (မယ်အိနှင့် အတန်ငယ်တိုင်ပင်ပြီးနောက်) အရှင်မင်းသား၏ အမိန့်တော်ကို
လွန်ဆန်ဝံ့မည့်သူမဟုတ်ပေါင်ပါ။ မိမိ၏ နှလုံးသားရှိရင်း အကြောင်းကိုသာ

မင်းများသိတော်မူရန် လျှောက်ထားခြင်းပြုပါသည်။ သို့သော် ဝန်မင်းများမှာတော့ အရှင့်သားနှင့် နှီးနှီးရင်းရင်းရှိကြပါသဖြင့် ကျွန်တော်များ၏ သမီးကလေးကိုလည်း အစစအရာရာ မှားယွင်းမရှိ ရအောင် ထောက်မကြည့်ရှုမည်ကိုသာ အားကိုးရပါမည့်အကြောင်းပါဘုရား။

၃။ ပရမေဥက္ကဋ္ဌ၊ လူ့ထိပ်တင်ငယ်၊
ဘုရင်မြတ်က ထင်မှတ်အသက်၊
ကြီးငယ်တစ်ပါး၊ မိဖုရားတို့အများထက်ပင်၊ စုံမက်တော်မူ၊
လွန်ကြည်ဖြူတာကြောင့်၊ နန်းသူနန်းသားမိဖုရားတို့၊
မုန်းထားမလို ရန်ငြိုးသိုလို၊ သင်းကိုမကြာ
အရှင်းလွင့်အောင်
နင်းခွင့်ကိုရှာကြ၊ ဘယ်မှာမရ
သမ္ဘာရှိန်ငယ်၊ ထိန်ထိန်ပလို
နန်းမဘုံလယ် ပေါ်ထင်မမှေး။
ပျော်ရွှင်ရေးကိုလရှင့်၊ မြင်သေးတယ်။

တစ်နေ့သ၌ ဒဂုန်ဆံတော်ရှင်ခြေရင်းရှိ မြတ်နန်းအောင်စွာ နန်းတော်တွင် သာယာဝတီ မင်းသည် မိဖုရားမောင်းမမိသံများနှင့် ညီလာခံတော်မူစဉ်-

ဘုရင် ။ ။ သည်ဒဂုန်မြို့တော်တစ်ဝိုက်မှာ ရှေးဘုရားတန်ခိုးကြီးများကို ဖူးမြော်ရသည်မှာ အလွန်ကြည်ညိုဖွယ် ကောင်းလှပေသည်။ မောင်တော်ဖြင့် အလွန်ဝမ်းမြောက် တော်မူ၍ ရွှေစိတ်တော် အေးမြကြည်လင်ရှိပါပေသည်။ အောက်ပြည်အောက်ရပ်ပင်ဖြစ်သော်လည်း နေပြည်တော်ကိုပင် မေ့မတတ် ရှိပါပေသည်။ နှမတော်များလည်း မောင်တော်ကဲ့သို့ ပျော်မွေ့တော် မူကြပါစေ။

စုဖုရားကြီး ။ ။ မောင်တော်ဘုရား ပျော်မွေ့တော်မူသည်ဆိုသဖြင့် နှမတော်များလည်း ပျော်မွေ့ ပြီးသားပါ။ နတ်ဘုံနတ်နန်းမှာ စံစားနေရစေကားမူ မောင်တော်ဘုရား ငြီးငွေ့ တော်မူပါလျှင် နှမတော်များ ပျော်မွေ့နိုင်ရန် အကြောင်းမရှိပါ။

ဘုရင် ။ ။ သည်အထဲမှာ နှမတော်မြတ်ကလေးမှာတော့ အောက်သူဖြစ်လို့ သူတကာထက် တိုးပြီး ပျော်မွေ့တယ်မဟုတ်လား။

မြတ်ကလေး • ။ ။ မှန်လှကြောင်းပါဘုရား။ ဘုန်းတော်ကြီးလှသော အရှင် ၂ ပါးတို့၏ ကျေးဇူးတော် မြတ်ကြောင့် တန်ခိုးကြီးဘုရားတို့ကို ဖူးမြော်ပူဇော်ရတာ အလွန်တရာဝမ်းမြောက် လှပါသည်။ ကျေးဇူးတော်မြတ်ကို ဆပ်၍ကုန်နိုင်မည် မဟုတ်ပါ။ စေတနာသဒ္ဓါတရားလည်း အတိုင်းထက် အလွန်တိုးတက်လှပါ၍ ဒဂုန်ဆံတော်အရှင်ဘုရားကြီး အနောက်စောင်းတန်းတစ်ဆောင် လစ်လပ် ရှိသည်ကို ဆောက်လုပ်လှူဒါန်းတော်မူရန် ဘုရားနှမတော်က သစ်ပျဉ်တန်ဆာ၊ ကိရိယာအဖိုး ကံကျွေးလက်ခဲ ငွေများကိုပါ အရှင် ၂ ပါးတို့အား ကုသိုလ်တော်များ ဆက်သလိုပါသည်ဘုရား။

ဘုရင် ။ ။ အင်း-နှမတော်မြတ်ကလေးကတော့ အနောက်နန်းမိဖုရားမို့ အနောက်စောင်းတန်း ဆောက်လှူရန် ဝါသနာပါပေသကို၊ ပညတ်သွားရာ ဓာတ်သက်ပါဆိုသလို ဖြစ်နေပြီ၊ ဘယ်နှယ်-မိဖုရားခေါင်ကြီးကော သဘောမျှတော်မူပါစ။

မိဖုရားကြီး ။ ။ အနောက်နန်းတို့က ကုသိုလ်အရာရာ၊ ရှာရှာဖွေ၊ မြော်မြင်စိတ်ကူး ရပေ
သေးတယ်။ သာဓုခေါ်ရန်သာ ရှိကြောင်းပါဘုရား။

ဘုရင် ။ ။ ခေါင်ကြီးက သဘောမျှတော်မူတယ်တဲ့၊ နှမတော်မြကလေးကသာ လိုအပ်
သမျှ ဆက်သပေတော့။ နှမတော်ကို အကြောင်းပြုလို့ ကောင်းမှုကုသိုလ်တော်
ယူရတာပေါ့။

(မှူးမတ်များက နေရာဌာနများကို စနစ်ပုံစံနှင့်တကွ ရေးသား၍ ကုန်ကျရန် ငွေတော်စာရင်း
များအတိုင်း မမြလေးက ဆက်သပြီးနောက် ပြာသိုလ်ဆန်း ၁၅ရက်နေ့တွင် သံဃာတော်များပင့်၍
အရှင်နှစ်ပါး ရေစက်သွန်းချ လှူဒါန်းတော်မူသည်။

လွန်မြို့ ဘုရားအမကြီး ဒေါ်ရွှေမယ်က မမြကလေးကောင်းစားစဉ်က ရှင်ဘုရင်က မည်မျှ
မြတ်နိုးပုံကို ပြောပြရာတွင် (ဟင်္သာတမြို့နှင့်စပ်လျက် တောင်ဘက်က လယ်တော်ရွာဆိုတာ
ရှိတယ်။ မမြကလေးရဲ့မိခင်မယ်အိကို ၎င်းရွာမှ ထွက်တဲ့စပါးများ စားစေဆိုလို့ လယ်တော် ရွာလို့
ခေါ်တွင်တယ်။ သမီးဘုန်းကြီးတော့ မအေပါ ဘုန်းကြီးတာပေါ့။ မိဖုရားခေါင်ကြီးကလွဲလျှင်
အခြားမိဖုရားများထက်တိုး၍ မမြကလေးကို အခွင့်အရေးပေးတော်မူတယ်။ မင်းတရားကြီး စိတ်တော်
မကြည်သာတဲ့အခါ ဘောလယ်ပတ်ပျိုး သီချင်းများကို အခိပွယ်ပါပါ။ အသွားအလာ နွဲ့နွဲ့ပျောင်းပျောင်း
စိကုံးရေးသား၍ အတီးအမှုတ်နှင့်တကွ ရွှေနားတော်သွင်းစေတယ်။ မိမိကိုယ်တိုင်လည်း တစ်ခါတစ်ရံ
သီဆိုဖြေဖျော်တယ်)ဟု ပါရှိ၏။

သိင်္ဂီရွှေရောင် ပတ်ပျိုးကို သာယာဝတီမင်း ဒဂုန်မြို့၌ စံတော်မူစဉ် အပျိုတော်နှင့်ရံရွှေတော်တို့
နေပြည်တော်နှင့် မိဘရပ်ထံ လွမ်းဆွတ်ကြသည်ကို မမြကလေးသိရှိသောကြောင့် ဘုရင့်ရွှေနားတော်
ကြားအောင် ရေးပေးသည်ဟု အဆိုရှိသည်။

သိင်္ဂီရွှေရောင်၊ တိမ်ဝါဝေပြောင်
နန်းဆောင်ဆောင်ခန်း၊ ဝင်းဝေလျှံ...
စိမ်းရောင်စုံ၊ တောင်ညိုကမိုင်း
သီတာခွေလို့၊ ရေပတ်လည်ဝိုင်း-

ထိုကဲ့သို့ ချစ်ခင်နှစ်သက်ဖွယ်ရာကို များစွာ ပြုတတ်ခြင်းကြောင့် ဘုရင်မင်းမြတ်သည်
အနောက်နန်းမိဖုရား အဆောင်တော်တွင် သာ၍စံပျော်တော်မူခြင်း ပို၍များလေသည်။

၄။ သုံးဆယ်နှင့်ခြောက်၊ အရွယ်တော်ရောက်ခါမှ
မှောက်လေတဲ့ကံ၊ ဘယ်လိုစိမ့်လေဘိ
ဘုန်းလျှံသခင်၊ ရွှေနန်းရှင်လည်း
ကိုယ်တွင်ဗျာဓိ ရောဂါတော်ဖိလို့မို့
မချီလေရာ၊ သည်အခါမှ
ညီညာပေါင်းစု၊ မကောင်းရယ်ပြုလို့
အမှုဆင်ကာ၊ ပြည်မင်းဘက်တွင်
ရောယှက်ပါတယ်လို့
မညာရက်စက်၊ အကြံငယ်ဆို
ရန်ငြိုးနှင့် ဖျက်တာကြောင့်

အသက်ကယ်ခန္ဓာ

ဘွားတော်ပါကြီး၊ နှစ်ယောက်လုံးမှာဖြင့် ဆုံးရရှာ။

ဝန်ကြီးနှစ်ပါး ဆွေးနွေးခန်း

မဟာမင်းခေါင် ။ ။ ကျွန်ုပ်တို့၏ ရွှေဘိုမင်းတရားကြီး နှလုံးတော် မကြည်လင်သော ဝေဒနာမှာ ဘိုးချည်တစ်လီ၊ ဆုတ်ချည်တစ်ဝနှင့် သက်သာလှသည်မရှိဘူးပျ။ သက်သာ တော်မူလို၍ ဒေးဝန်းရပ်ကို ယာယီပြောင်းရွှေ့ စံတော်မူခြင်းဟာ အချည်းနှီး ဖြစ်နေပြီ။

မင်းလှနော်ရထာ ။ ။ အင်း- ဆေးဝါးတို့မည်သည်လည်း ဓာတ်ကြီးလေးပါးကြောင့် ဖြစ်သော ရောဂါများကို ကုစားလို့ ရနိုင်တာကိုးပျ။ ဝဋ်နာ ကံနာတို့ဖြင့် မည်သည့် ဆေးဝါးမျှ ကုစွမ်းနိုင်လိမ့်မည် မဟုတ်ဘူးပျ။

ခေါင် ။ ။ ကြက်ခေါင်းဆိတ် ခံလိုစိတ်မရှိတဲ့ ရွှေဘိုမင်းတရားအဖို့မှာ ရခိုင်နှင့် တနင်္သာရီများ အင်္ဂလိပ်လက်ရောက်ရပုံကို အနည်းငယ်မျှ အခဲမကျေဘူးပျ။ သည်အတွင်း နောင်တော်ကြီး ဖန်နန်းရှင်ကို ကောင်းစွာ ပြုစုထားရှိသော်လည်း ရန်သူတော်တို့နှင့် ဆက်ဆံမည်ကို စိတ်ဝမ်းမချစရာ အချက်များလည်း ရှိသပျ။ သည်အတွင်းများ ထီးမွေနန်းမွေခံ သားတော်ကြီးများကလည်း အချင်းချင်း စောင်းချိတ်ငြူစု နေကြတော့ အဘယ်မှာ စိတ်လက်ကြည်သာမူ ဖြစ်နိုင်ပါတော့မတုံးပျ။

လှ ။ ။ ရွှေနန်းရှင်ဘုရားအနေနှင့် မိဖုရားခေါင်ကြီးမှ ဖွားမြင်သော ပုဂံမင်းသားကို အိမ်ရှေ့အရာ နှင်းအပ်ရန် သဒ္ဓါတော်မူဟန်ရှိသပျ။

ခေါင် ။ ။ သို့သော်- အလယ်နန်းမတော်၏ သားတော် ပြည်မင်းသည် ပုဂံမင်းထက် ၂ နှစ် ပိုကြီးသည့်ပြင် ထက်မြက်ခြင်း၊ နှလုံးတည်ခြင်း၊ သတ္တိဗျတ္တိပြည့်စုံခြင်း ထင်ရှား နေသပျ။ ခမည်းတော် မင်းတရား ရွှေဘိုမြို့ကို ရှောင်တိမ်းခဲ့ရစဉ်က အလယ်နန်းဖွား သားတော် ၂ ပါး ဖြစ်သော ပြည်မင်းသားနှင့် ပခန်းမင်းသားညီနောင်တို့သာလျှင် ဧရာဝတီ အရှေ့ဘက်နှင့် အနောက်ဘက်စစ်ကြောင်း ၂ ခု ခွဲဝေဦးစီးပြီး ခမည်းတော်ကို နန်းတင်ပေ နိုင်သည်အထိ စွမ်းပကား ပြည့်စုံသည်ကို တိုင်းပြည်အသိ ဖြစ်ချေဘိသည်။ ထိုမျှ ထင်ရှားစွမ်းပကားသည်ပင်လျှင် သတ္တိနည်းပါး ပုဂံမင်းသားအဖို့ စဉ်းစားတွေဝေ ကြောင့်ကြစေကြောင်းပါပျ။

လှ ။ ။ ဤသို့ စိုးရိမ်သည်နှင့်အမျှ မိမိအိမ်ရှေ့အရာရရေးတွင် အဟန့်အတား ဖြစ်မည် အထင်နှင့် ပြည်မင်းကို မှုခင်းရှာကြိမ်သည်ကို စိုးရိမ်ရပေတယ်ပျ။

ခေါင် ။ ။ စိုးရိမ်ရပါသော်ကောပျ။ ပြည်မင်းသားကို ချိုးနှိမ်ရေးဟာ ပုဂံမင်းသား အဖို့သာမက သူ၏မယ်တော် - တောင်ညာစံ မိဖုရားကြီးကိုယ်တော်တိုင် အကွက်ကောင်းကို ချောင်းမြောင်းအစဉ်- အမှုဆင်ခဲ့သည်မှာ ကြာပကောပျ။

လှ ။ ။ ပြည်မင်းရဲ့ ညီတော် ပခန်းမင်းသားကလေး မောင်ဖေဖြူဟာ ယမန်နှစ်က ရှောင်တခင် ကွယ်လွန်သွားရှာတာလည်း မသင်္ကာစရာပေါ့ပျ။ အဆိပ်သင့်ပြီး ချက်ချင်းဆုံးတော့ ခမည်းတော်ကိုယ်တိုင် ယူကျုံးမရနှင့် သားတော်အိမ်ကို ကြွပြီး ထိုညမှာပဲ သူ့အိမ်တော်ခြံတွင် သင်္ဂြိုဟ်တော်မူတယ်။ အရေးတော်ပုံကာလမှာ ခမည်းတော်ရဲ့ ဘယ်လက်ရုံးအဖြစ် ဤသားတော် ညီနောင် ၂ ပါးကို အားထားခဲ့ရာမှ ယခုပခန်းမင်းသားဆုံးတော့ တစ်ဖက်သော လက်ရုံးတော် ပြုတ်ကြွေခြင်းပေပ။

ခေါင် ။ ။ မှန်ပေဗျား၊ ဝန်မင်းရှင်းပြုမှပဲ အတွင်းကျကျ သိရပေတော့တယ်။ ညီတော် တစ်ပါးပြုတ်တော့ နောင်တော်လည်း တစ်အားယုတ်တာပေါ့နော်။ ပုဂံမင်းသားလည်း တစ်ချက်ခုတ်နှစ်ချက်ပြုတ်ဆိုသလို ကြိတ်တတ်စည်တတ်ပါပေတယ်။

လှ ။ ။ အမှန်ဆိုတော့ ပုဂံမင်းသားက ပြောပစရာအစွမ်းအစ မရှိရှာပါဘူး။ မိန်းမလျှာလို၊ ချိုးခါမွေးမြူပြီး ဘာသာလဝါနေတယ်။ သူ့မယ်တော်ကျပင်းမင်းသမီး တောင်ညာစံ ကြီးက ပိုမိုအစွမ်းထက်ပါတယ်။ သားတော်ပုဂံမင်းရဲ့ ကြိရည်ဖန်ရည်နည်းပုံကို မယ်တော်က မချင့်မရဲဖြစ်ကာ (မင်းက မလိမ္မာလို့ ငါတို့မှာ ခေါင်းနှင့်ကိုယ်မြဲအောင် မနည်းဖန်တီးနေရတယ်။ နန်းတော်မှာ အဆင့်မနိမ့်အောင် အတွင်းကျိတ်ကြိုးစားနေရတယ်) စသည်ဖြင့် မကြာခဏ မြည်တွန်လေ့ ရှိပုံများ ကြားရသဗျ။

ခေါင် ။ ။ ဩော်-ဟုတ်ပေသဗျ။ တစ်စွန်းတစ်စ အောက်ပြည်က အပြန်မှာ ကြားသိရတာက မင်းဘူးမြို့ကမ်းစပ်မှာ စခန်းရပ်တဲ့ညက ပြည်မင်းဟာ ညတွင်းချင်း ရွှေစက်တော်ကို သွားရောက် ဖူးမြော်မိပေတယ်။ နံနက်-အရက်တက်မှာ ဖောင်တော်ထွက် အချိန်မီ ပြန်လည်ရောက်ရှိပါ သော်လည်း ခမည်းတော်ကို ခွင့်ပန်သမှု မပြုသည်ကြောင့် ရှေ့ဆောင်ဦးစီး၊ တပ်မှူးကြီးအဖြစ်မှ အပြစ်ရနုတ်သိမ်းခြင်း ခံရပေတယ်။ အဲသည်အတွက်မှာလည်း မိဖုရားကြီးလက်ချက်ပါဗျ။ လမ်းခရီး ကြိုကြိုက်လို့၊ ခြေတော်ရာ ဦးခိုက်ခြင်းကိုပင် (ရှင်ဘုရင်ဖြစ်ချင်လို့ တမင်ဆုသွားတောင်းတာပါ)ဟု မိဖုရားကြီးက ကုန်းချောသတဲ့ဗျ။

လှ ။ ။ အဲ-ဝန်မင်းကြားသိချက်နှင့် လက်တွေ့အဖြစ်အပျက်များကလည်း တိုက်ဆိုင်ပေ သဗျ။ မင်းတရားကြီးက အိမ်ရှေ့အိမ်တော်ဆောက်လုပ်ရန် အမိန့်ထုတ်ခဲ့ပြီးပေမို့ ထိုအိမ်တော်ပြီးစီးလျှင် သားတော်ကြီးပြည်မင်းကို အပ်နှင်းရန် ရည်စူးခဲ့ပေသကဲ့သို့၊ ဒါကြောင့် နေပြည်တော်ပြန်မရောက်မီ ဒေါက်ဖြုတ်ဖို့က အရေးကြီးလာ၍ ဤကိစ္စကို မနေ့အပြီးမိဖုရားကြီးက ဖြေရှင်းဟန် တူပေသဗျ။

ခေါင် ။ ။ မင်းတရားကြီး၏ ရောဂါအခြေအနေကြောင့် မိဖုရားခေါင်ကြီးသာလျှင် အပါးတော်မှာ ဆေးဝါးဆက်သပြုစုခွင့် ရလေတော့ ရှင်ဘုရင်ကို သူတို့သားအမိသာလျှင် တင်လိုရာ တင်နိုင်ခွင့် ရနေတာပေါ့ဗျ။ တစ်နေ့က အမိန့်တော် ထုတ်ပြန်ရာမှာ ပုဂံမင်းသားနှင့် မင်းတုန်း မင်းသားကို လွှတ်တော်တက် မင်းသားကြီးများအဖြစ် အပ်နှင်းတော်မူကြောင်းတဲ့ဗျ။

လှ ။ ။ အလို-ပြည်မင်းသားကိုတော့ လွှတ်တော်တက်မင်းသားကြီးနေရာမှာ မငှားဘဲကဲ့။ မင်းတုန်းမင်းသားက ပြည်မင်းအောက် အသက်၅နှစ်ခန့်ငယ်သည့်အပြင် သူ၏ မယ်တော်ကလည်း တောင်ဆောင်တော်မိဖုရားမို့ တစ်ဆင့်ပိုနိမ့်ပေတယ်။ အလယ်နန်းသားတော်ကြီး ပြည်မင်းမှာဖြင့် အမျိုးမျိုး အနိမ့်ခံနေရပါပြီကော။

ခေါင် ။ ။ အဲ-အောက်ပြည်အောက်ရွာသို့ ရွှေစကြာဖြန့်ချိန်က ရေတပ်မတော်ကို သားတော်ကြီး ပြည်မင်းက ရှေ့ဆုံးမှ ကွပ်ကဲဦးဆောင် သမ္ဘာပြောင်ခဲ့ပေတယ်။ ပြည်တော်ပြန် ကျကာမှ အခြေမလှဖြစ်ရသဗျ။

လှ ။ ။ ခမည်းတော်က သူ့ကိုရာထူးတိုးမပေးသော်လည်း အိမ်တော်မှာ နေမြဲနန်းတော်မှာ အခစား ဝင်မြဲပင် ဖြစ်ပါသတဲ့။ သူ့ကို အကြီးဆုံးသားတော်မို့ (အစ်ကိုကြီး)လို့ ဘုရင်က ချစ်စနိုးခေါ်ဆိုပါတယ်။ အစ်ကိုကြီးရဲ့ သားတော်ကြီး၂ပါး၊ သတိုးမင်းစောနှင့် သတိုးမင်းဖျား ကိုလည်း ပြည်တော်ပြန်ရောက်ချိန်မှာ ရှင်ဘုရင်က ရှင်ပြုမင်္ဂလာ ဆင်ယင်စေပါတယ်။

ခေါင် ။ ။ ဤအတိုင်းမှန်လျှင် နန်းတွင်းရေး အခြေအနေဟာ စိုးရိမ်ဖွယ်ဖြစ်နေပြီဗျ။ တစ်ချိန်က အင်းဝရွှေနန်းမှာ ဖန်နန်းရှင် နာမကျန်းဖြစ်တော့ မိဖုရားခေါင်ကြီး မယ်နုနှင့် သူ့မောင်တော် မင်းသားကြီးဦးအိုတို့က အာဏာချုပ်ကိုင်ပြီး ဘုရင့်နာမတံဆိပ်ကို အလွဲသုံးစားပြုကြရာမှ အရေးတော်ပုံ ပေါ်ပေါက်ခဲ့ရတယ်မဟုတ်ပါလား၊ (ရာဇဝင်ဟူသည် ပုံတူဖြစ်တတ်စမြဲ) ဆိုသလို ရာသီဥတုအခြေကဖြင့် တောင်ဆီက ရွှေမိုးညိုနေပြီလို့ ဆိုသင့်သဗျ။

လှ ။ ။ အင်း-ဤအတိုင်းမှန်လျှင် ပြည်မင်းအတွက် နှလုံးမသာဖြစ်စရာပဲဗျ။ တစ်ဖန်တုံလည်း ပြည်မင်းနှင့် အကျွမ်းတဝင်ရှိသော အနောက်နန်းမတော် မမြကလေးကိုပါ ထည့်သွင်း စဉ်းစားရမည့်ကိန်း ကြုံလာသဗျ။ အနောက်နန်းမမြကလေးက စာပေဂီတပညာရှင်ဖြစ်သည့်အပြင် ရုပ်ရည်လှပ တင့်တယ်ခြင်း၊ နှလုံးစိတ်ဝမ်း ဖြူစင်မြောင့်မတ်ခြင်း၊ မင်းတရားကြီး၏ အထူးမြတ်နိုးခြင် ခံယူရသမို့ မိဖုရားခေါင်ကြီးနှင့်တကွ အခြားနန်းတွင်းသူအများက မနာလိုဝန်တို၍ မရှုဆိတ်သည့် အတွက် သည်အရေးအခင်းမှာ သူ့ကိုပါ ထည့်သွင်းကာ အဆင်းတွန်းစဖွယ် ရှိသဗျ။

ခေါင် ။ ။ ဟုတ်ပါဗျ။ စာတတ်ပေတတ် မိန်းမမြတ်ကို စာမတတ်ပေမတတ်နှင့် စာပေပညာ၊ အထုံမပါတဲ့ နန်းတွင်းသူများက စောင်းမြောင်းငြူစူကြသည်မှာ သံသရာ၌ သူတို့အား သနားဖွယ်သာ ဖြစ်တော့တယ်ဗျ။

လှ ။ ။ အင်း-ဘူးတောင်းနစ်လို့ စောင်ခြမ်းပေါ်။ မတော်သည့် ထိုခေတ်များ၊ ကျော်လွှားရန် ပတ္တနာနှင့် ပို့မေတ္တာ ပြုကြဦးစို့လား။

၅။ အမယ်မင်း-ချာချာခွေမှုး
နန်းကြမ်းပြင်မှာ တင်တင်လူးလို့၊ ရူးရတော့မယ်
လှိုက်ကာဖိုဆွေး၊ ရှိုက်ကာငိုကြွေးပါတဲ့
ကလေးငယ်ကို မွေးမယ်မြင်လှည့်ပါ။
အမိုက်ကလေးမှာဖြင့်၊ ပိုက်ထွေးသူ မဲ့နဲ့ပေါ့
ပြန်ခဲ့ပါဦး၊ မယ်ဘုရားရေ
နင်တို့လူမျိုး၊ အင်မတန်ဆိုးတယ်လို့
အငြိုးနှင့် မုန်းရောသလား
မုန်းဆိုလည်းမုန်းထိုက်ပါရဲ့ မယ်ဘုရားရဲ့
တရားမှ ရှိကြတာ မဟုတ်ဘဲကလား။
ယုတ်လည်းယုတ်မာ၊ မဟုတ်တာကို၊
လုပ်ကာကြံရက် ဉာဏ်ဆိုးတွေဖက်တာက
အသက်တောင် ဆုံးပါပေါ့ကလား။
မုန်းဖို့စရာ၊ မုန်းထိုက်ပါလို့
မုန်းရှာသော်လည်း
သည်ကကောင်ကိုဖြင့် မယ်ဘုရားရေ
ကြည့်ရှောင်လို့ လွဲခဲ့ပ အသည်းနာဖွယ်
အို-တစ်ဆွေလုံးကိုဖြင့် မုန်းသင့်တယ်။

ထိုအချိန်က ဖြစ်ပုံကို လွန်မြို့သူကြီးကတော်မ ဒေါ်ရွှေမယ်က ပြန်ပြောင်းပြောပြသည်ကား-
၁၂၀၇-ခုမှာ သားတော်ပြည်မင်းက ခမည်းတော်မကျန်းမာရှိနေစဉ် ပုန်စားပုန်ကန် ကြံစည်တယ်လို့
သတင်းဖြစ်ပွားတယ်။ ဟုတ်မဟုတ်တော့ဖြင့် မသိပါဘူး။ သူလည်းအလယ်နန်းမတော် မိဖုရားရဲ့
သားတော်ပေပဲ၊ ရှင်ဘုရင်တော့ဖြစ်ချင်ရှာမပေါ့။ ခမည်းတော်ကို တော်လှန်ချင်လို့တော့ ဟုတ်မယ်
မထင်ဘူး။ (ငါ့ခမည်းတော်ကြီးဖြင့် စိတ်မမှန်တော့ဘူး။ ဒီအချိန်မှာ အမှတ်တမဲ့နေလို့ရှိရင်
သူတစ်ပါးက အကြံဉီးသွားရင် ငါတို့သေရမည်မလွဲပင်။ သို့ကြောင့် သေရမည့်အတူတူ သူများထက်
အရင်ဦးအောင် ကြံစည်ရတော့မယ်)ဆိုတဲ့ သဘောမျိုးထင်ပါရဲ့။

အဲသည်သတင်းထွက်လာတော့ ပြည်မင်းနှင့် ကြံရာပါလို့ စွပ်စွဲပြီးတော့ အတွင်းဝန်နှင့်
သံတော်ဆင့်များကို သားမယားများပါ ကွပ်မျက်တယ်။ ယင်းတောဝန်ကြီးကိုလည်း ဘုရင်ကိုယ်တိုင်
လှံနှင့် ထိုးသတ်တယ်။ သွေးစိမ်းမြင်တော့မှ ဘုရင်ထိတ်လန့်ပြီး ရောဂါဆိုးပြန်တယ်။ စိတ်မကြည်ချိန်မှာ
လုပ်မိလုပ်ရာ ဖြစ်ဟန်တူပါတယ်။ အဲဒီနေ့မှာ ပြည်မင်းအိမ်တော်ကို လူတစ်ထောင်နှင့် ဝိုင်းစေတယ်။
ပြည်မင်းက လူ၂၀၀ခန့်နှင့် အတင်းထိုးဖောက် ထွက်တော်မူတယ်။

အဲဒီလို ထိုးဖောက် လွတ်မြောက်သွားရာက နောက်၂လခန့်အကြာမှာ ရှမ်းပြည်မိုင်းလုံမှာ
ပြည်မင်းကို ဖမ်းဆီးရမိလာတယ်။ ခမည်းတော် မင်းတရားကြီးအမိန့်ဆိုပြီး ပြည်မင်းနှင့် သားတော်ငှားကို
ပုဂံမင်းက ထောင်မှာ ထိန်းသိမ်းထားတယ်။ အဲသည်တော့မှ မိဖုရားမမြကလေးနှင့် မယ်တော်
မယ်အိတို့အပေါ်မှာ မုန်းထားခဲ့သူများက ကောင်းကောင်းကြီး ကြံစည်ခွင့် နှိပ်စက်ခွင့် ရရှိကြသပေါ့လေ။

ဒီအကြောင်းတွေကို အဖွားက အကုန်သိတယ်။ မသိဘဲရှိပမလား။ အဖွားရဲ့လင်ကိုယ်တိုင်
သူတို့ကဆွဲပြီး သူတို့ဘက်က သက်သေအလုပ်ခိုင်းတယ်။ နီးရာဓားကို ခိုကိုးရတာပေါ့။ သူတို့
ပြုတိုင်း၊ ပြင်တိုင်း၊ ဖြစ်ရတာပေါ့။ မမြကလေးနှင့် မယ်တော်မယ်အိလည်း ကြံရာပါ စာရင်းသွင်းပြီး
ကြိုလုပ်လိုက်ကြတယ်။ ပုဂံမင်းက အမှုစစ်ဆေးချိန်မှာ ငဖြူက ဘယ်လိုအစစ်ခံ၊ ငမဲက ဘယ်လို
ပြောစသဖြင့် အမှုဆင်ပြီး လုပ်ကြတာကိုး။

အဖွားရဲ့ခင်ပွန်း မြို့သူကြီးဦးရွှေပွင့်ကို သက်သေလုပ်ခိုင်းပြီး ဘယ်ပုံဘယ်နည်း အစစ်ခံရမည်
ပြောရာ မြို့သူကြီးကလည်း မယ်အိနှင့်မမြကလေးတို့မှာ မိမိနှင့်အတူ နေထိုင်သူကျေးဇူးရှင်များ
ဖြစ်၍ မသင့်လျော်ကြောင်း ငြင်းဆိုသော်လည်း ထိုသို့အစစ်ခံလျှင် မနေရ။ သတ်ပစ်မည်ဟု
ချုပ်နှောင် နှိပ်စက်မှုများတော့ ဇွတ်နှစ်ပြီး သူတို့အလိုရှိရာ လိုက်ပါရတော့တယ်။

သူတို့သွန်သင်ပေးပုံကို ယခုတောင် နှုတ်က ရဲရဲမပြောချင်ပါဘူး။ အင်မတန် ညစ်ညမ်း
စုတ်ပဲ့ပါတယ်။ မယ်အိရဲ့ခင်ပွန်း မင်းပျံချို ကွယ်လွန်ပြီးနောက်မှာ မြို့သူကြီးကိုယ်တိုင် မယ်အိနှင့်
ဖောက်ပြန်ချစ်ခင်နေကြပါတယ်။ ပြည်မင်းနှင့် မမြကလေးလည်းချစ်ခင်ကြ၍ စကားကူးလူး ဆက်ဆံကြ
တယ်။ မသင့်လျော်တဲ့ ပုန်ကန်မှုလည်း ကြံစည်ပါတယ်လို့ ထွက်ဆိုရသတဲ့။

ဒီလိုမဟုတ်မမှန် အမှုဆင်ပုံတွေကို ရှင်ဘုရင်လည်း မသိရှာပါဘူး။ သူ့ခမျာမှာ ရောဂါတော်
နှိပ်စက်နေတာကိုး၊ နောင်သိတော်မူပြန်တော့လည်း ဘယ်နှယ်မှ မတတ်နိုင်ရှာဘူး။ ပုဂံမင်းက
ကြေးပြာသာဒ်မှာ ခမည်းတော်ကို စံစေတယ်ဆိုတာ အမှန်တော့ သံတိုင်သံကွန်ခြာများနှင့် လှောင်အိမ်
ထဲထည့်ထားတာပဲ။ ဒီတော့ ဘုရင်ရောဂါပိုတိုး ပိုဆိုးဖြစ်လာတယ်။

၆။ သြော်-မယ်မယ်နှင့်သာ၊ ဘယ်မကွာဘဲ
ရတနာဆန်းထွေ၊ နန်းရဝေတွင်
သန်းရွှေရံခ၊ စံပယ်တော်မူကြတုန်းက

ဘဝတွင်နော်၊ ဘယ်လောက်များပျော်တယ်လို့
မယ်တော်ပိုက်ပွေ၊ ရွှေရင်ငွေနှင့်
ဘယ်ခါမလစ်၊ သမီးကလေးတစ်ယောက်တည်းမို့
အားခဲလို့ချစ်ရှာထင့်၊ အပြစ်ကယ်မဆို
နွဲ့ချင်တိုင်းနွဲ့၊ မဲ့ချင်တိုင်းမဲ့ပါလို့
ဆုတဲ့အောင် ငိုစေတော့၊
နှုတ်ချိုသာယာ၊ ချောမြူကာနှင့်
လိုရာကြည့်ရှု
မျက်ချိုငယ်သွေး၊ အရေးတော်ပြုခဲ့ကြတယ်
ယခုမှာမူ၊ ဘယ်လိုဆုလော့
ဘယ်သူကမှ၊ အရေးပြုလို့
မရှုကြပြီဘု
ယုယသူငယ်၊ သည်ကလေးမှာဖြင့်
ဝေးတော့တယ်။

လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်။ ။ မယ်တော်ဘုရား (ရွှေလောင်းထိုက် သခင်စာဥ) ဆိုတဲ့ ပုရပိုက်ထဲက
ဟောဒီလေးဆစ်သဖြန်ကလေးကို သမီးတော် အင်မတန်နှစ်သက်မိတယ်။
ဆိုပြပါရစေနော်-

မပိုင်ခင်စိုင်းပြင်ထွက်ပါဘိ
မဆိုင်လျှင်နိုင်ချင်ကြက်ကဲ့နယ်
အားထက်ကတဲ့ပါဘိတယ်
နှစ်ဖက်ကြောလျှင်ဖြင့်
လက်ရောပါကုလို့ငန်းကြလျှင်
မွမ်းရတော့မယ်။
လှုံ-လှုံ-လှုံ-လှုံ မည်ခေတ်တွင်မှ
သုံ-သုံ-သုံ-သုံသည်စစ်လိုပ
ပုံသစ်လို့ကြံကြတယ်
ကံငယ်သူ့တာပဲ။
လဂွန်းအိမ်
ဝကျွန်းစံကျော်စွာ လိမ်သည့်နှယ်
ဘုန်းကြိမ်ခဲ့နဲ့။ ။

မမြကလေး ။ ။ သမီးတော်ကတော်ပါပေတယ်။ ဒီလေးဆစ်ကလေးကို ခွန်းတောက်လို
မဆိုဘဲ သဖြန်လို ဆိုနိုင်တာက ထီးမူနန်းဟန် အဲဒီသလို ကွာခြားတယ်
သမီးတော်။

လှိုင် ။ ။ သည်ကဗျာကို မယ်တော်ရေးတာကြာပြီလား။
မြ ။ ။ အင်း။ တင့်တင့် ခမည်းတော်နန်းတက်တော်မူစ၊ ၁၁၉၉-ခုက မြောက်အိမ်တော်မှာ
စံနေစဉ် မယ်တော်ရေးခဲ့တယ်။ ဂုနစ်လောက် ကြာခဲ့ပြီ။

- လှိုင် ။ ။ သမီးတော်က အဲဒီကဗျာမှာ (လှ-လှ-လှနှင့် သ-သ-သ) : ကဲ့ကို နှစ်သက်လွန်းလို့ပါ ဘုရား။
- မြ ။ ။ သမီးတော်က ကဗျာအမြင်ရှိပေသကိုး။ တင်တင့်ခမည်းတော်က သူဘုရင်ဖြစ်လျှင် ဖြစ်ချင်း မယ်တော်ကို မိဖုရားမြှောက်တော်မမူသေးဘူး။ မြောက်အိမ်တော်မှာပဲ စံနေ ရသေးတယ်။ အင်းဝက မင်းရဲကျော်စွာဟာ ဟံသာဝတီက လဂွန်းအိမ်ကို လိမ်ညာ သည့်ပမာ စီးချင်းတိုက်မည့်ဟန်နှင့် မြန်မာတွေက ဝိုင်းသတ်ကြသလို ကြုံရမည်လား မသိတတ်နိုင်၍ ဒီလေးဆစ်ကို ရေးခြစ်မိခြင်းပါ။
- လှိုင် ။ ။ မယ်တော်ဟာ ဘယ်အတွက် တောင်နန်းစံအဂ္ဂမဟေသီ မဖြစ်ရသလဲ။
- မြ ။ ။ တောင်နန်းစံတင်တယ်ဆိုတာ မဟာသွေးမဟာနွယ်ဖြစ်မှ တင်ရိုးရှိတယ်။ မယ်တော် ကတော့ သာမန်ဆင်းရဲသား။ သာရဝေါက ပဲ့နင်းမျိုးဖြစ်လေတော့ နန်းရမိဖုရားဖြစ်ခြင်း ပင်လျှင် မြင့်မြတ်လှပြီ ဆိုရမှာပေါ့ သမီးတော်ရယ်။
- လှိုင် ။ ။ သမီးတော်ဖြင့် မင်းသမီးမဖြစ်ချင်ပေါင်၊ ဆင်းရဲသားပဲဖြစ်လိုတယ်။ ဆင်းရဲသားကမှ လွတ်လပ်သေးတယ်။ တင်တင်ဖြင့် ခမည်းတော်ကို ဖူးမြင်လိုတိုင်း မဖူးမြင်ရဘူး။ တင်တင်တို့ဆီလဲ ကြွမလာဘူး။
- မြ ။ ။ ခမည်းတော် ကိုယ်စိတ်ကျန်းခံတော်မမူလို့ပါ သမီးတော်ရယ်။
- လှိုင် ။ ။ ဒီလိုမကျန်းမာလို့ မယ်တော်က ဆေးဝါးဆက်သနိုင်ခွင့် မရဘူး။ သမီးတော်လည်း မပြုစုနိုင်ဘူး၊ မွေးရပ်ဇာတိကို ပြန်ဖို့ကောင်းပါတော့တယ်။ နန်းတော်ထဲမှာ မနေပျော် ပါဘူး။
- မြ ။ ။ သမီးတော်လေး ပျော်ပြေအောင် မယ်တော် သီချင်းသီကျူ နှစ်သိမ့်ပါမယ်။ ဥက္ကလာပမှာ စံနေတော်မူတုန်းက စစဆက်သွင်းတဲ့ စိန်ကြယ်လင်း သီချင်းလေ။ မွန်သွားမွန်သံပဲ။

စိန်ကြယ်လင်း၊ ညီရောင်နွယ်
 ရေယာဉ်နန်း၊ မြန်းစံပယ်။

၇။ သွယ်သွယ်ဝဝ၊ ကစားစရာ၊
 ထားလိုက်ရှာတာက
 ကြည့်စမ်းပါဦး၊ များပါလှတယ်။
 သည်ကတော့ ရွှေလင်ပန်း၊
 သည်တစ်ခန်းကတော့ ရွှေအိုးပုတ်
 ရွှေရုပ်ကလေးတွေက အသွယ်သွယ်
 ဇယ်ခုပ်စရာတွေက ကျောက်သံပတ္တမြား
 ဩော်-ဟိုအခါကတော့၊ ဟိုအရာတွေနှင့် ကစားရတာ
 ပျော်ပါးလို့မဆုံး၊ ယခုတော့ ကြည့်စမ်းပါလား
 မယ်တော်ကင်းဝေး၊ သမ္ဘာမှေးပြီမို့
 ဒါကလေးတွေက မုန်းကြရောထင်

နှလုံးမရွှင်၊ သူတို့ကိုမြင်ရတာ
 အရင်လိုမဟုတ်၊ ပျော်ဖို့ရာထားပါဦး
 စိတ်များတောင် ရှုပ်သေးတယ်
 သည်အိုးပုတ်က မကြည်လေ
 သည်ရွှေရုပ်က မရွှင်လန်း
 သည်လင်ပန်းက မကြည်သာ
 သည်ရတနာတွေက မနှစ်သက်
 ကံဆိုးရယ်နှောင်တဲ့
 တစ်ကောင်ကြွက်မို့၊ အဖက်မထင်
 အလေးတစ်ခု၊ အရေးငယ်ပြု၊
 မရှုချင်တယ်လို့ စိတ်ထင်မှတ်ကာ၊
 သူတို့မုန်းလည်း မုန်းရတာပေါ့
 မုန်းပါပေါ့လေး မြူချိုမရ၊
 အပူကိုဆွတာနှင့်၊ တူလှပေ။

ဪ-သည်ရွှေအိုးပုတ်၊ ငွေအိုးပုတ်နှင့် ရွှေရုပ်ကလေးတွေဟာ ရှေးတုန်းကတော့ ငါ့စိတ်ကို
 အင်မတန်ပျော်ရွှင်အောင် ချောတတ်မော့တတ်ကြပါပေတယ်။ ဖြေဖျော်တတ်ကြပါပေတယ်။
 မယ်တော်ဖုရားရှေ့တော်မှာ ငါက တွတ်တီးတွတ်တာပြောပြီး ကစားနေတဲ့အခါ ပျော်လိုက်တာ
 မပြောနှင့်တော့။ မောလို့မျှမနား။

မယ်ဘုရားကလည်း အရိပ်တကြည့်ကြည့်နှင့်၊ စိတ်ရှိလက်ရှိ ဝမ်းသာတဲ့ လက္ခဏာနှင့်
 မျက်နှာတော်ကြည်ကြည်လင်လင်ဖြင့် ရွှင်ရွှင်ပျပျ ပြုံးကာရယ်ကာနေရာတဲ့အတွင်း ကစားရင်း
 ငြီးငွေ့လာပြန်ရင် မယ်ဖုရားရင်ခွင်ထဲဝင်ကာ (မယ်ဖုရားက ဘာလို့ရယ်တာလဲဟယ်)။ ဖျာသမီးတော်
 ကစားတာကို သရော်ပြီး ရယ်တာလား။ သမီးလေးတစ်ယောက်တည်း အိုးပုတ်တွေနှင့် စကားပြော
 နေလို့ ရယ်တာလား)ဟု ကနွဲ့ကလျနှင့် သူ့မျက်နှာကိုမော့ကြည့်ပြီး မေးကို လက်ကလေးနှင့်
 ကိုင်ဆွဲကာ ()တွတ်တွတ်မေးမြန်းပြောဆိုနေရတဲ့ အခါများဟာ အင်မတန်ပျော်မွေ့လှပါတယ်။

ယခုမှ တော့ သည်ကစားစရာတွေက (နှင့်မယ်တော်မှမရှိဘဲ၊ နင်တစ်ယောက်တည်း ငါတို့ကို
 မကိုင်လာနှင့်။ မကြည့်လာနှင့်။ မကစားလာနှင့်) လို့ ဆီးပြီးကြိမ်းဝါးမောင်းမဲကြသလို ငါ့စိတ်ထဲ
 ထင်လာအောင် ပြုနေကြပါပကော။ ငါက မကြည့်ချင်ပါဘူး။ မကိုင်ပါဘူး။ နင်တို့ကိုမြင်ရတာ
 အရင်ကလို မပျော်တဲ့အပြင် ငါ့ရင်ဝကို ဒိတ်ခနဲ အပူလုံးကြီးတွေ ဝင်မွေ့လိုက်တာ။ နွေအခါမှာ
 လေပွေ မွေ့သလို ငါ့ကို မေ့ခနဲတောင် ဖြစ်သွားစေတယ်။

အမယ်လေး-မယ်ဘုရားနှင့် ဖွားဖွားတို့ရေ ကစားစရာရွှေအိုးပုတ်တွေက အနားမလာနှင့်၊
 အသရေညှိုးယုတ်သတဲ့၊ ဆွေမျိုးပြုတ်တဲ့ ကံဆိုးသူကို၊ ရန်ငြိုးတစ်မူမျက်ကြုတ်ဟွေသွင်းလို့မို့
 အဖက်လုပ်ခြင်းမှ မပြုကြဘူးတဲ့ဘုရား။

၈။ အမယ်မင်း-ဖြေဆည်မရ။ နောင်ခါအရေး
 မျှော်လို့ငယ်ထွေး၊ ဆွေးလှပါပေါ့
 ညညာမှာဝယ်၊ ဘယ်သူပင်ဖက်ပါလို့

စက်ရမယ်-ခက်လှတယ်၊
 သည်ကလေးမှာဖြင့်
 သည်အရေး သည်တွက်တာလေ့
 ရွှေနန်းမြင့် ကနက်ဗွေမှာ
 ကျက်သရေ သမ္ဘာပြောင်လို့
 ဇာတာရောင် ကြည်စဉ်တုန်းမှာတော့
 အုန်းအုန်းရယ် ညံ့ညံ့တို့လို့
 ခြံရံသူခြွေရွေတွေ ပေါတာကြောင့်
 သဘောတော်တော် ထင်ရာမူခဲ့တယ်။
 ကြင်နာသူ ခုမှကင်းပြီမို့
 အရှင်းရယ် ရွှင်မပျော်ဘု
 မြတ်မယ်တော် မြန်မြန်ပြေးပါလို့
 လှိုင်ထိပ်တင် အမိုက်ကလေးကိုလ
 အမယ်လေး-ပိုက်ထွေးတော်မူလှည့်ပါ။

ပြည်မင်းနှင့်သားတော်ငှပါးကို ကွပ်မျက်ပြီး ၂ရက်အကြာ၌ အနောက်နန်းတော်ဆောင်သို့ မြို့ဝန်နှင့် အနောက်ဝန်တို့ လူတစ်ကျိပ်ခန့်နှင့် ရောက်လာသည်။ နံနက်ထမင်းစားပြီးအချိန် ဖြစ်သည်။ ပုဂံမင်းသား၏ အမိန့်တော်နာခံရန် မြောက်ဥယျာဉ်သို့ အခေါ်တော်ရှိခြင်းဖြစ်၏။

ထိုအမိန့်တော်အတိုချုပ်ကား (သားတော် ပြည်မင်းသားငဘောပုငယ် မသင့်လျော်ကြံစည်ရာတွင် ဖောက်ပြန်ပါဝင်သူမိဖုရားမြကလေးနှင့် ၎င်းအမိ-မိအိတို့ကို သွားမြဲလမ်းသွားစေ) ဟူ၏။

မယ်အိကား (ဟင်း-ပြုရက်ကြပါပေရဲ့)ဟုဆိုကာ မေ့မျောသွားသည်။ လှိုင်မင်းသမီးကလေးက (အမယ်လေး- ဖွားဖွားသေပါပြီ)ဆိုကာ မိခင်ရင်ခွင်မှ ထသွားကာ မယ်အိကို ဖက်ရင်း သူလည်း မေ့မြောသွားသည်။ မမြကလေးမှာ ခေတ္တကြက်သေသေလျက်ရှိရာမှ သတိရကာ (အို- သေတစ်နေ့။ မွေးတစ်နေ့ပါမေမေရဲ့၊ ဘာကြောက်ရသတုံး)ဟု မယ်တော်ကို သတိပေး၏။ သမီးတော်ကလေး၏ နဖူးကို နမ်းရှုပ်ကာ အာဇ္ဇေပေး၏။

အမိန့်တော်ပြန်ပြီးနောက် မကြာမီ (ထုတ်စေထုတ်စေ)ဟု ဒိုင်းတော်များက အသံပြု၏။ မြို့ဝန်နှင့် အစောင့်လက်မရွံ့တို့က မယ်တော်ကြီးကို ခေါ်သဖြင့် ဒေါ်အိက ထမည်အပြုတွင် လှိုင်ထိပ်ထားက မိခင်ရင်ခွင်မှ ဆင်းပြေးကာ ဘွားတော်၏ လည်ပင်းကို ဖက်ထားသည်။ (ဖွားဖွား မလိုက်ရဘူး၊ ဖွားဖွားကို မခေါ်ကြပါနှင့်၊ တင်တင်ကို ပစ်ပြီးမသွားရဘူး)စသဖြင့် တစာစာငိုနေ၏။

မြို့ဝန်က မိဖုရားမြကလေးကို ခေါ်ပြန်ရာ လှိုင်ထိပ်ထားက အဖွားကို လက်လွှတ်၍ မယ်တော်ထံပြေးလာပြီး လည်ပင်းကိုဖက်ပြန်၏။ (မလိုက်ရဘူး၊ မခေါ်ရဘူး) စသဖြင့် ငိုနေပြန်၏။ ထို့နောက် မယ်တော်နှင့် ဖွားတော်အလယ် ကြားကနေ၍ လည်ပင်း၂-ခုကို လက်နှစ်ဖက်ဖြင့် ဖက်ထားပြီးလျှင် (မခေါ်ရဘူး၊ မသွားရဘူး၊ မယ်မယ်တို့လည်း မလိုက်ရဘူး)ဟု တတွတ်တွတ် ဆိုမြည် ရှိုက်ငင်နေ၏။

မြို့ဝန်က (ထိပ်ထားမလေး သည်းခံတော်မူပါ။ ခွင့်ပြုတော်မူပါ။ ရာဇဝတ်တော်အလျောက် ခေါ်ရခြင်းပါ)ဟု တောင်းပန်သော်လည်း (ဟင့်အင်း၊ မခေါ်ရဘူး၊ မလိုက်ရဘူး၊ တင်တင်ကိုပါ

ခေါ်မှ လိုက်ရမယ်။ တင်တင်တစ်ယောက်တည်း ခွဲထားခဲ့လို့ ဖြစ်မလား၊ သုံးယောက်စလုံးသတ်ပါလား။ အသတ်ခိုင်းတဲ့လူက ဘယ်သူလဲ၊ သူ့ကို သွားပြောပါဦးလား။ ခမည်းတော်ဘုရားက သတ်တော့ ဆိုသလား။ မလိုသူတွေက လုပ်တိုင်း ခံရမလား။ တင်တင်ကိုပါမသတ်ရင် ဘယ်သူ့ကိုမှ မသတ် ရဘူး)ဟုသာ ပြောဆိုနေတော့သည်။

ဒေါ်အိ။ ။မြို့ဝန်မင်းရယ်၊ သုံးယောက်စလုံး သတ်ရအောင်သာ အမိန့်တော်ထပ်လို့ခံ ပါတော့။ ခွဲလို့ဖြင့်ရမယ်မထင်ပါဘူး။

မြ။ ။ မယ်မယ့်သမီး ရှုမငြီးကလေးရယ် သားအမိချစ်တုန်းခင်တုန်းမှာ ရှင်ကွဲကွဲရတော့မယ်။ အသည်းနှလုံးကြွေပြတ်တာကို ကြာကြာမခံပါရစေနှင့်တော့။ မြန်မြန်သေရင် မြန်မြန်အေးရမယ်။ သမီးခွင့်လွတ်ပါတော့ကွယ်။

သမီးတော်ကလေးက မည်သို့မျှမပြောနိုင်ဘဲ မိန်းမောနေ၏။ ထိုမိသားစုသုံးဦးတို့ ဖြစ်ပုံကို မြင်ရကုန်သော နန်းတွင်းသူ နန်းတွင်းသားတို့မှာ ရှေးက မုန်းထားသူများပင် ဖြစ်လင့်ကစား ကရုဏာ၏ အာရုံတွင် တွေ့ကြုံတိုက်ဆိုင်သဖြင့် အနိုင်နိုင်မျှသိပ်လျက် ယခင်က မနာလိုစိတ်ဖြင့် ပြုခဲ့မိသမျှ မှားလေခြင်းဟု မကင်းသော နောင်တဖြင့် သနားကရုဏာသာလျှင် ပွားကြလေတော့သည်။

တဖြည်းဖြည်း ညနေစောင်းလာ၏။ တောင်စွယ်၌ နေကွယ်ချိန်ကား မဝေးတော့ပြီ။ ထိပ်ထားသည် ဘွားတော်မယ်တော် နှစ်ယောက်ကြားမှ ဘယ်ကိုမျှမသွားဘဲ၊ ပူးတွဲကပ်ရပ်မို့ခို လျက်သာ ရှိနေ၏။ မယ်တော်နှင့် မိဖုရားတင်ဆောင်ရန် လှည်းနှစ်စီး ရောက်လာ၏။

မြ။ ။ (သမီးတော်ကို နမ်းရှုပ်လျက်) တင်တင်တားဆီးပေမဲ့ ရနိုင်တော့မယ် မဟုတ် ပါဘူး။ သူတို့က ပြောမရလျှင် တင်တင်ကို အတင်းဆွဲယူ ချုပ်တည်းထားကြလိမ့်မယ်။ အဲသလို သမီးဒုက္ခကို မယ်ဖုရားမြင်ခဲ့ရလျှင် မယ်ဖုရားတို့ဘယ်မှာအသေဖြောင့်နိုင်ပါတော့မည်လဲ။ ဆယ်ဆမက ထပ်ဆင့်သေရတာထက် ဆိုးတော့မပ။ ဒါကြောင့် သမီးခွင့်လွတ်ပါတော့ကွယ်။

လှိုင်။ ။ (အတန်ကြာ တွေ့ဝေပြီးမှ) အမယ်လေး ခက်လှချည်ရဲ့။ သမီးကို သတ်သွားကြပါလား။ ခုတော့တစ်ယောက်တည်း ကျန်ရစ်တော့မှာပါကလား။ အားထားစရာ မရှိတော့ပါကလား။ သွားတော်မူ ကြပေတော့။ ကြွတော်မူကြပေတော့။ မပြန်လမ်းကို မြန်းကြပေတော့။ မတတ်သာတဲ့ အရေးမို့ သမီးကလေး လက်လွတ်ရပါတော့မယ်။ ဘုရားသမီးတော် အကြိမ်ကြိမ်ကန်တော့လိုက်ပါရဲ့၊ အပြစ် ရှိသမျှ ခွင့်လွှတ်တော်မူပါဘုရား။

မိဖုရားလည်း မျက်ရည်ကိုသုတ်ကာ (မေမေသမီး ဘုန်းကြီးပါစေ၊ အသက်ရှည်ပါစေ၊ ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာ ချမ်းသာအေးမြရှိပါစေ) ဟု ဆုပေးရင်း မယ်တော်ကြီးနှင့်အတူ လှည်းပေါ်သို့ တက်ကြလေ၏။

လှိုင်ထိပ်ထားက (အမယ်လေး တစ်ခါဖြင့် အဆုံးလမ်းကို မြန်းကြပါပေါ့) ဆိုလိုကာ လှည်းရှိ ရာသို့ ပြေးသွားလေသော် အစောင့်နန်းတွင်းသူတို့က အနီးအပါးမှ အမိန့်အရ ရုတ်ခနဲထ၍ မင်းသမီးကလေးကို ပွေ့ယူပိုက်ဖက်ထားကြလေသည်။ ထိုအတွင်း လှည်းများကို အပြေးမောင်းနှင် ထုတ်ယူသွားကြလေသည်။

မိုးချုပ်၍ ခါတိုင်းဘုရားရှိခိုးချိန်မှာ မယ်တော်နှင့် ယှဉ်တွဲ၍ ဘုရားရှိခိုးခြင်း၊ စက်တော် ခေါ်ရာမှာလည်း ထို့အတူယှဉ်တွဲကာ သားအမိအိပ်ရာဝင်လေ့ရှိရာ ယနေ့မှာ အမိကြက်မကြီး

ပျောက်သော ကြက်သူငယ်သည် မိခင်၏ရင်ငွေ ခိုလှုံနေကျ မလုံရရှာဘဲ တညပ်ညပ်မြည်ကာ တမ်းတရှာသကဲ့သို့ လှိုင်ခမျာမှာလည်း တမ်းတငိုကြွေးလျက်သာ စက်တော်ခေါ်ရတော့သည်။

* * *

မိတဆိုးလေး လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်သည် ဤကဲ့သို့ ပူဆွေးကာ လွမ်းတင့်ကြွေးကာ ပွဲတော်စာ မစားသုံးသဖြင့် ဗုန်းဗုန်းလဲအခြေသို့ ဆိုက်ခဲ့၏။ ထိုသတင်းသည် တစ်ပင်တိုင်သမီးတော် စုဖုရားကြီး (စကြာဒေဝီ)ထံ ပေါက်ရောက်သွား၏။ (အမကြီး အမိအရာ)ဆိုသကဲ့သို့ သူကပင် ဤကလေးကို ကောက်ယူ မွေးစားတော်မူမည်ဟု စိတ်ပိုင်းဖြတ်၏။

လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်သည် ၁၂နှစ်သမီးအရွယ်၌ မယ်တော်မရှုမလှ ကျဆုံးသဖြင့် အထူးတလည် ဝမ်းနည်းရသည်။

ထို့နောက် အသက်၃၃နှစ်အရွယ်၌ လင်တော်မောင် အိမ်ရှေ့ကနောင်မင်းကို မြင်ကွန်း မင်းက လုပ်ကြံကျဆုံးခဲ့ရာတွင် ယူကျုံးမရဖြစ်ခဲ့ရပြန်သည်။ ၁၂၃၇-ခု၊ အသက်၄၂နှစ်အရွယ်တွင် လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင် နတ်ရွာစံသည်။

၁၂၄၀ ခုနှစ်၊ သီပေါမင်း နန်းတက်ချိန်တွင် မင်းညီမင်းသား၄၀ကျော်တို့ စုပေါင်းစတေးခံ ရစဉ်က အိမ်ရှေ့မင်းနှင့် လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်တို့၏ သားတော် ထန်းတပင်မင်းသားလည်း ပါသွား၏။ ထိုသားတော် အသတ်ခံရခြင်းကို မမြင်စေလို၍ ဒုက္ခသည် လှိုင်မင်းသမီးကို နတ်သိကြားများက ၃နှစ်ကြိုတင်၍ နတ်ပြည်သို့ ခေါ်ဆောင်သွားခြင်း ဖြစ်ဟန်တူသည်။

သူ့အဖို့ မယ်တော်နှင့် မောင်တော်တို့ ဆုံးရှုံးခဲ့ရပြီးနောက် ဤဘဝတွင် အပိုဒုက္ခခံနိုင်ဖွယ် မရှိချေ။

* * *

(၆) မဟာဝေဇာရည်ချွန် ဦးဘိုးလှိုင်

ပြည်ဆရာတော်က ဦးဘိုးလှိုင်ကို အကဲဖြတ်ရာတွင် (မင်းတုန်းခေတ်၌ မောင်ဘိုးလှိုင်မှာ မဟော်သဓာကဲ့သို့ ဖြစ်သည်။ မင်းတုန်းမင်းကား ဝိဒေဟရာဇ်မင်းကြီးနှင့် တူ၏။ မြောက်နန်းမိဖုရားကား ဥဒုမ္မရဒေဝီနှင့် တူ၏) ဟု မိန့်တော်မူ၏။ ဤကား တိုတိုတုတ်တုတ်နှင့် အကောင်းဆုံး အမှန်ဆုံး ဂုဏ်ပြုစကားမြွက်ကြားခြင်း ဖြစ်၏။

ဤကမ္ဘာ၌ စွယ်စုံ - ဘက်စုံ ပုဂ္ဂိုလ်ထူးကြီးများပေါ်ခဲ့ရာ ဥရောပတိုက်၌ ဘဝသစ်ခေတ် (Renaissance Period) အတွင်းက ပေါ်ပေါက်ခဲ့သော အီတလီမှ Michael Angelo (အိန်ဂျလို) နှင့် Leonardo da Vinci (ဒါဗင်ဂျီ) ကဲ့သို့သော သုခမိန်အဆင့်အတန်း၌ ဦးဘိုးလှိုင် ပါဝင်ပေသည်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကြီးများသည် အနုပညာ၌ ကျွမ်းကျင်ရုံသာမက သိပ္ပံဘက်၌လည်း စွမ်းအင်ထက်မြက်သည်။ အမှန်၌ အဘက်ဘက်တွင် ကျွမ်းကျင်သူများပင် ဖြစ်လေသည်။

ဦးဘိုးလှိုင်ပြုစုသော ကျမ်းတို့တွင် (၁)ကြေးနန်းရိုက်နည်း၊ (၂)ဇေဒင်တွက်နည်း၊ (၃)ဆေးဖော်နည်း၊ (၄)မြင်းမွေးနည်း၊ (၅)ဓာတ်ကျမ်း၊ (၆)ကမ္မဋ္ဌာန်းရှုနည်း၊ (၇)ကချာစပ်နည်း၊ (၈)တိုင်းပြည်အုပ်ချုပ်နည်း စသဖြင့် သူတစ်ဦးတည်းနှင့် တက္ကသိုလ်ကျောင်းတစ်ခု ထူထောင်နိုင်အောင် တတ်ကျွမ်းနေ၏။

ကနောင်မင်းသည် မန္တလေးမြို့၌ ဆရာမှတ်ကြီး၏ အင်္ဂလိပ်ကျောင်း၌ စာသင်ဖူး၏။ ဘာမဆို လက်တွေ့ကို နှစ်သက်သူဖြစ်၏။ ဦးဘိုးလှိုင်ကား နန်းတွင်းပုဏ္ဏားများနှင့် ကုလား အနိပ်သည်များ ထံမှ အိန္ဒိယဘာသာရပ်များ လေ့လာသည်မှာ စာအုပ်များကို ဘာသာပြန်ဆိုနိုင်သည်အထိ တတ်မြောက်လေသည်။ မြန်မာပညာတော်သင်များမှ တစ်ဆင့်လည်း ဥရောပကျမ်းများကို လေ့လာ၏။ ပြင်သစ်ပြန်ဖန်ချက်ဝန် မောင်ရွှေအိုမှာ ဦးဘိုးလှိုင်၏ တပည့်ဖြစ်၏။ ဓာတုဗေဒကျမ်းများကို ဖန်ချက်ဝန်က ဘာသာပြန်ပေးရာမှ ဦးဘိုးလှိုင်က လောကဓာတ်ဆေးကျမ်းကို ရေး၏။ ဦးဘိုးလှိုင် ရေးသော လိပိဒိပိကာကျမ်းခေါ် ကြေးနန်းရိုက်နည်းကျမ်းမှာ မှတ်ဖွယ်ကောင်းလှ၍ အင်္ဂလိပ်သံအရာရှိ မက်မာဟွန် Memahon က မြန်မာဘာသာမှ အင်္ဂလိပ်လိုပြန်ကာ ဘိလပ်သို့ ပို့သည်။

ဤသို့ ကျမ်းမျိုးစုံပြုစုခြင်းဖြင့် အစွမ်းကုန်ပြီဟု မမှတ်ယူထိုက်ချေ။ မန္တလေးမြို့၌ မင်းတုန်းမင်း၏ နောက်ဆုံးကောင်းမှုဖြစ်သော အတုမရှိကျောင်းကြီးကို ကြီးကြပ်ဘည်ဆောက်သူမှာလည်း ဦးဘိုးလှိုင်ပင်ဖြစ်၏။ သူ၏ သီးခြားကောင်းမှုအဖြစ် မန္တလေးတောင်၏ အနောက်ဘက်၌ ယခုတိုင် ရှိနေသော (ယောမင်းကြီးအုတ်ကျောင်း)မှာလည်း သူ့လက်ရာပင်ဖြစ်၏။

+ * *

ဦးဘိုးလှိုင်သည် ၁၁၉၁-တန်ခူးလဆုတ် ၁၀ရက်၊ သောကြာနေ့တွင် မြင်းခြံနယ်၊ ရွာပုလဲ၌ ဖွား၏။ ဖခင်မှာ ယင်းတောမင်းကြီးဦးတုတ် (ရေနံချောင်းမြို့စား) ဖြစ်လျက်၊ မိခင်မှာ ဒေါ်ငြိမ်းခေါ် မွန်အမျိုးသမီးဖြစ်၏။ ဦးဘိုးလှိုင်က မိမိသည် ကုဝေရနတ်ကြီးကဲ့သို့ မှူးမတ်မျိုးရိုးအနေဖြင့် ဘိုးစဉ်ဘောင်ဆက် ထီးနန်းစောင့်ရှောက်ခဲ့သည်ဟု ဂုဏ်ယူလေ့ရှိသည်။

အဘိုးဦးတောမှာ ဘိုးတော်မင်းတရား၏ လက်ဝဲဝင်းမှူးဖြစ်၏။ ရွှေပြည်ဝန်လည်းဖြစ်၏။ ဖခင်ဦးတုတ်မှာ ဘကြီးတော်မင်းလက်ထက်၌ စစ်သူကြီးဖြစ်၏။ သာယာဝတီမင်းနှင့်အတူ ဦးတုတ်သည် ရွှေဘိုသို့ လိုက်ပါခဲ့၏။ ထို့နောက်ဦးတုတ်ကို ၁၂၀၃-ခု၌ ဟံသာဝတီသို့ ကြိုတင်သွားရောက်ကာ ရှင်ဘုရင်၏ ရှေ့တော်ပြေးအဖြစ် အစစအရာရာ စီစဉ်စေသည်။ မင်းတုန်းမင်းလက်ထက်၌ ဦးဘိုးလှိုင်သည် ရွှေပြည်ဝန်ဖြစ်လာသဖြင့် (ဘမျိုး-ဘိုးတူ) ဆိုသကဲ့သို့ အဘိုးရော၊ အဖေရော-သားရော ကြုံခဲနိုင်လှသော ရာထူးကြီးတို့ကို ရှေ့ဆင့်နောက်ဆင့် ဆက်ခံခဲ့ကြသည်။

သူတို့ ၄ ဦးအနက် အဘိုးရွှေပြည်ဝန် ဦးတော၏ဘဝမှာ ဘိုးတော်ဘုရားနှင့်အတူ အသာအယာဆုံး ဖြစ်ခဲ့ပေသည်။ ဖခင်ယင်းတောဝန်ကြီးမှာ သာယာဝတီမင်း စိတ်နောက်ချိန်တွင် လှံနှင့်ထိုးသတ်ခံရသည်။

+ * *

ဦးဘိုးလှိုင်ကား မင်းတုန်းနှင့် သီပေါခေတ်ကို လွမ်းမိုးသော ပြုပြင်ရေးခေါင်းဆောင်ကြီး ဖြစ်လာ၏။ ကနောင်မင်းနှင့်အတူ မြန်မာပြည်ကို ခေတ်မီစက်မှုလက်မှုနိုင်ငံအဖြစ် ပြောင်းလဲရန် အခြေချခဲ့သည်။ ကင်းဝန်မင်းကြီးနှင့်အတူ အသက်ဦးဆံပိုင်အုပ်ချုပ်ရေးမှ ဒီမိုကရေစီဘောင်အတွင်း ဘုရင်စနစ်သို့ မြွေမသေတုတ်မကျိုး ကူးပြောင်းရန် စီစဉ်ခဲ့သည်။ ဤသို့သော တော်လှန်ရေးခေါင်းဆောင်အဖြစ် အန္တရာယ် တွေ့ရမည်မှာ သေချာ၏။ မင်းတုန်းမင်းလက်ထက်၌ မကြာခဏ ရာထူးပြုတ်ခဲ့ရာမှ သီပေါခေတ်တွင် အပြီးအပိုင် နုတ်ထွက်ခဲ့ရလေသည်။ အသက်ဦးဆံပိုင်လက်ထက်၌ အသက်မသေ နေနိုင်ခဲ့သည်ပင် သူ၏ ဂုဏ်ဒြပ်ကြီးမားမှုကို သက်သေခံလျက် ရှိပေသည်။

* * *

ဖခင်ယင်းတောဝန်ကြီးမှာ သာယာဝတီမင်းအပေါ်၌ သစ္စာအပြည့်ရှိခဲ့၏။ သို့သော် နန်းရံမင်းသားအဖြစ် ပြည်မင်းသားကို ပုဂံမင်းသားထက် လိုလားခဲ့သည်။ ပြည်မင်းမှာ သိက္ခာကောင်းမွန်တည်ကြည်လျက် ပုဂံမင်းမှာ ချိုးခါကြက်ငှက်တိုက်ပွဲများ၌ ဝါသနာထုံ၏။ မှူးကြီးမတ်ကြီးအများပင် ပြည်မင်းကို ပိုမိုလိုလားကြရာတွင် ပုဂံမင်းအုပ်စုက စိတ်မတည်ငြိမ်သော ဘုရင်အား ကုန်းချောကြသဖြင့် ယင်းတောဝန်ကြီးကျဆုံးရလေသည်။

ထိုအချိန်၌ မိခင်ဒေါ်ငြိမ်းက အသက်၁၇နှစ်အရွယ်၊ သားမောင်ဘိုးလှိုင်ကို မင်းတုန်းမင်းထံ အပ်နှံလေသည်။ မင်းတုန်းမင်းသားက ပြည်ဆရာတော်ထံ သာမဏေပြုစေရာမှ ဗားကရာဆရာတော်နှင့် မဲထီးဆရာတော်များထံ၌လည်း ပညာဆည်းပူးခဲ့သည်။

၁၂၁၄-ခုနှစ်တွင် မင်းတုန်းနှင့်ကနောင်မင်းသားတို့ ရွှေဘိုထွက်ကာ နောင်တော်ပုဂံမင်းကို တော်လှန်ရာတွင် စကြာဒေဝီ၏ တိုက်တွန်းချက်အရ မောင်ဘိုးလှိုင်သည် ရှင်လူထွက်ကာ လိုက်ပါ သွားသည်။ လူမထွက်မီ မဲထီးကျောင်းအတွင်း၌ သူ့ကို ပုဂံမင်း၏ ပါးကွက်သားများက လိုက်ရှာရာ သိမ်ကျောင်းအတွင်း ပဋ္ဌာန်းတရားများ ရွတ်ဆိုနေသဖြင့် ရှာမတွေ့ဖြစ်ကြသည်ဆို၏။

မောင်ဘိုးလှိုင်သည် ဝါးရင်းတုတ်ရွာတွင် မင်းတုန်းနှင့်ကနောင်မင်းသားတို့နှင့် ဆုံမိ၏။ ကနောင်မင်းက ရှမ်းပြည်သို့ သွားလို့၏။ ငမြောရွာသူကြီး မောင်တုတ်ကမူ နောက်တော်ပါများသည် (ချိုးသားတစ်ဝက်၊ လူသားတစ်ဝက်) ဖြစ်နေ၍ ကသည်းပြည်အထိ ချီတက်စေလိုသည်။ မောင်ဘိုးလှိုင် ကမူ ရွှေဘိုမြို့ဝန်ကို လူကြိုက်နည်းနေချိန်ဖြစ်၍ ထိုမြို့ကို အလွယ်တကူရနိုင်ကြောင်းနှင့် ရွှေဘို အောင်မြေကို အခြေပြုသင့်ကြောင်း တင်လျှောက်၏။ ရေနံချောင်းမောင်စိုက ထောက်ခံ၏။ မင်းတုန်းမင်းက မောင်ဘိုးလှိုင်၏ အကြံပေးချက်ကို လက်ခံ၏။

မောင်ဘိုးလှိုင်သည် ကနောင်မင်းသားကိုလည်း တောင်ပြုံးမင်းညီနောင် နတ်ကွန်းသို့ ခေါ်ဆောင် သွား၏။ (ကောင်းစားလျှင် မမေ့ပါ)ဟု မင်းညီနောင်ကို ကတိပြုကြ၏။ နေဝင်ချိန်တွင် ပိုးပုဆိုးနှင့် မင်းဖြူစီးကာ မောင်ဘိုးလှိုင်တို့ကို လိုက်ပို့သည်။ မင်းတုန်းမင်းနန်းတက်သည်မှစ၍ တောင်ပြုံး ပွဲစဉ် ကျင်းပခဲ့သည်။

ဖခင်ယင်းတောဝန်ကြီးမှာ ဘကြီးတော်စစ်ကိုင်းမင်းလက်ထက်၌ သူကြီးဖြစ်ခဲ့၍ တပည့် ဆွေမျိုးအင်အားကောင်းသည်။ ထိုအင်အားစုနှင့် ကျောက်မြောင်းတွင် ပေါင်းဆုံမိကာ တိုက်ပွဲများ၌ စတင်အနိုင်ရရှိလေသည်။ ထို့ကြောင့် မောင်လှိုင်၏ ဉာဏဗလသာမက မိတ္တဗလများပါဝင်သော ပွဲဦးထွက် တော်လှန်ရေးဖြစ်လေသည်။

ကနောင်မင်းက အမရပူရသို့ ဦးဆောင်ချီတက်ရာတွင် မောင်လှိုင်လိုက်ပါသည်။ မြို့တော် တွင်းမှာ မကွေးမင်းကြီး ဦးကြာဥက ပုဂံမင်းလူများကို အညံ့ခံစေရန် တိုက်တွန်းသဖြင့် အလွယ်တကူ အနိုင်ရလေသည်။ ထို့ကြောင့် ၁၂၁၄-ခု၊ ပြာသိုလဆန်း(၈)ရက်နေ့က စတင်ခဲ့သော မင်းတုန်းမင်း၏ တော်လှန်ရေးသည် ၅လအကြာ ၁၂၁၅-ခု၊ နယုန်လဆန်း (၁၂)ရက်၌ အလိုတော်ပြည့်လေသည်။

မင်းတုန်းမင်းသည် ရွှေဘိုမြို့သို့ စကြာဒေဝီကို ခေါ်ဆောင်ကာ တောင်ညာစံဒေဝီ တင်မြှောက် ၏။ ညီတော် ကနောင်မင်းကိုလည်း ရွှေဘို၌ပင် လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်နှင့် ထိမ်းမြားကာ အိမ်ရှေ့နှင့်၏။ နောင်တော်ပုဂံမင်းကို နန်းချပြီးနောက် သူ၏ မယ်တော်ကျပင်းမိဖုရားကြီး၏ တောင်းပန်ချက်အရ ဒဏ်မခတ်ဘဲ ကောင်းစွာနေထိုင်ခွင့်ပြုသည်။

မောင်ဘိုးလှိုင်ကို ဘုရင်နှင့်မိဖုရားခေါင်တို့၏ မွေးစားသားအဖြစ် မင်းသားအဆောင်အယောင် နှင့် ယောမြို့စားခန့်အပ်လေသည်။ မင်းတုန်းမင်းက အမရပူရမြို့တော်သို့ မပြန်လိုချေ။ မင်းဖြစ်ပြီး ၂နှစ်ကြာမှ ပြန်လာ၏။ ကနောင်မင်းနှင့် မောင်ဘိုးလှိုင်တို့ကိုသာ အုပ်ချုပ်ရေးတာဝန်များကို နေပြည်တော်၌ ရွက်ဆောင်စေ၏။

မင်းတုန်းမင်းအနေဖြင့် မန်းတောင်ရိပ်ခိုချင်၏။ မန္တလေးသို့ မပြုတ်လာတော်မူသည်။ မန္တလေးဆိပ်ကမ်း အထက် ၂မိုင်ခန့်အကွာရှိ အရက်သိမ်နေရာသို့ သွားရောက်ကာ မြို့တော်သစ် ဖန်တီးရေး စတင်တော်မူသည်။

၁၂၁၅-ခုတွင် မောင်ဘိုးလှိုင်(၂၄)အား မကွေးမင်းကြီးသမီး ခင်ဖြူနှင့် ဘုရင်၏ အလိုတော် အရ လက်ထပ်စေသည်။ ခင်ဖြူအနေဖြင့် အမေးတော်ခံကတော်ကြီး ၊ ပါးတွင် အပါအဝင်ဖြစ် လာ၏။ အဝဈေးချိုတော်၏ အခွန်တော်ကိုစားရ၏။

မကွေးမင်းကြီး ဦးကြာဥသည် မင်းတုန်းခေတ်၌ ပခန်းမင်းကြီးကဲ့သို့ ထိပ်တန်းဝန်ကြီး ဖြစ်၏။ သူနှင့်ပတ်သက်၍ (ကွေးကို လုံအောင်ထိုင်)ဟူသော နန်းတွင်းစကားပုံတစ်ခု ပေါ်ခဲ့သည်။ သာယာဝတီမင်း ရူးသွပ်သောခါ ထိန်းသိမ်းချုပ်ကိုင်သူများတွင် ဦးကြာဥက ထိပ်မှပါဝင်သည်။

ပုဂံမင်းကို နန်းချရာ၌လည်း ဦးကြာဥက အမရပူရမြို့တွင်းမှ ဖန်တီးပေးခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် ဤမကွေးဝန်ကြီးကို မေ့လျော့၍မဖြစ်။ သူ့ကိုဂရုတစိုက်ထားရှိနိုင်မှ ကိုယ်ကျိုးနည်းခြင်းမှ လွတ်ကင်း မည်ဟု အဓိပ္ပာယ်ရလေသည်။

ထိုခေတ်က (တိုင်ကပ်လျှင် ကင်းကိုက်မည်) ဆိုသော စကားပုံမျိုးဖြစ်သည်။ တိုင်တား မင်းကြီးနှင့် ကင်းဝန်မင်းကြီးမှာ တစ်အုပ်စုစီဖြစ်၍ တစ်ဦးကိုကပ်လျှင် တစ်ဦးက အန္တရာယ်ပြု ဖွယ်ရှိ၏။

ပုဂံမင်းလက်ထက်က စတင်ခဲ့သော ဒုတိယအင်္ဂလိပ်-မြန်မာစစ်ပွဲသည် ၁၂၁၇-ခုမှ မင်းတုန်းမင်းရှေ့တော်တွင် စေ့စပ်ပြီးစီးသည်။ အင်္ဂလိပ်တို့က ပဲခူးနယ်ကို သိမ်းပိုက်မည်ဟု ကြေညာခဲ့ပြီးနောက် ပဲခူးအထက်မိုင် ၁၀၀ကျော်တွင် နယ်နိမိတ်သတ်မှတ်သည်။ မင်းဘူးမြို့နယ်တွင် မင်းတုန်းမင်း၏ ကံကျွေးဖြစ်သော မင်းတုန်းမြို့ကလေးကို ချန်လှပ်သတ်မှတ်ရန် မင်းတုန်းမင်းက များစွာလိုလားလေသည်။ သို့သော် မိုင်၁၀၀ကျော်ပိုယူခြင်းကို မြန်မာက အသိအမှတ်ပြုကာ လက်မှတ်ရေးထိုးမှသာလျှင် မင်းတုန်းမြို့ကို ပေးနိုင်မည်ဟု အကျပ်ကိုင်လေသည်။ သို့နှင့် လက်မှတ် မထိုးဖြစ်ဘဲ သံသရာရှည်ခဲ့သည်။

ဦးဘိုးလှိုင်သည် ကုလားဝန်(ဝါ)နိုင်ငံခြားရေးဝန်အဖြစ် ရွက်ဆောင်ရာတွင် အမေးအမြန်း ထူထပ်သည်ဟု နာမည်ရခဲ့၏။ သူက ဗဟုသုတလိုလား၍လည်းကောင်း၊ စူးစမ်းသော အလေ့ရှိ၍ လည်းကောင်း၊ မေးခွန်းထုတ်သည်ကို ကြိုက်သူ မကြိုက်သူများရှိ၏။ အင်္ဂလိပ်အရာရှိ ဝိုးလား Wheelerကမူ ကြိုက်၍ ဦးဘိုးလှိုင်နှင့် ရှည်လျားစွာ ဆွေးနွေးကြ၏။ အမေရိကန်ခရီးသည် Vincentဗင်းစင့်ကမူ နှိုက်လွန်းသည်ထင်၏။ ဗင်းစင့်က သူနှင့်စကားပြောသူမှာ အနောက်နိုင်ငံမှာ ထိပ်တန်းသိပ္ပံပါရဂူ များနှင့် ပခုံးချင်းယှဉ်နိုင်သော မြန်မာသုခမိန်ကြီး ဖြစ်သည်ကို မရိပ်စားမိချေ။ ဦးဘိုးလှိုင်သည် အင်္ကျီဖြူ-ပုဆိုးဖြူ၊ ခေါင်းပေါင်းဖြူနှင့် ရွှေစလွယ် ၁၂ဆင့်ကို အမြဲဝတ်ဆင် တတ်လျက် ခံညားသည်ဆို၏။

ယောအတွင်းဝန်အနေဖြင့် နိုင်ငံခြားရေးဝန်ခေါ် ကုလားဝန်ရာထူးကို ခေတ္တမျှသာကိုင်၍ မနွတ်ဆိုသူ ကပြားတစ်ဦးအား လွှဲပေးလိုက်၏။ ထိုရာထူးမှာ အနည်းအပါးမျှသော နိုင်ငံခြားသား များနှင့် ဆက်ဆံရေးဖြစ်၍ ယခုခေတ်ကဲ့သို့ အရေးကြီးသော ဌာနမဟုတ်ချေ။

တိုင်းပြည်ကို ခေတ်မီနိုင်ငံအဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲရေးသည် ထိုခေတ်၏ အရေးအကြီးဆုံး တာဝန်ဖြစ်၏။ ထိုတာဝန်ကို အိမ်ရှေ့စံ ကနောင်မင်းက ဥက္ကဋ္ဌ၊ ဦးဘိုးလှိုင်က အတွင်းရေးမှူးအဖြစ် ထမ်းဆောင်ခဲ့ကြသည်။

ကနောင်မင်းက ဥရောပကို ယှဉ်ပြိုင်နိုင်ရန် ဥရောပလိုလုပ်မှ ဖြစ်မည်ဟူသည့် သဘောတရားကို မြဝတီမင်းကြီးဦးစထံမှ ခံယူခဲ့သည်။ ဦးစသည် စစ်တကောင်းတိုက်ပွဲ၌ အင်္ဂလိပ်များနှင့် ရင်ဆိုင် ခဲ့ဖူးသူဖြစ်၍ လက်နက်ကောင်းရှိမှ ခံနိုင်မည်ကို သိ၏။ မန္တလေးခေတ် အခြေအနေကို ကင်းဝန်မင်းကြီး သုံးသပ်ရာ၌ (ကျုပ်တို့တပ်မတော်သားတွေမှာ ကိုက်ဝတ်လောက်သာ ပစ်ခတ်နိုင်တဲ့ တူမီးသုံးခွေ စွပ်တွေပဲ ရှိတယ်။ အဲဒါတောင် တပ်သားစေ့ မကိုင်နိုင်ဘူး။ အမြောက်ဆန်များကလည်း တစ်မိုင် ခရီးထက် ပိုမရောက်ဘူး။ အင်္ဂလိပ်လက်မှာတော့ ကိုက် ၁၅၀၀ သွားတဲ့ ဟင်ဒလီရိုင်ဖယ်သေနတ်တွေ၊ အမြောက်ဆန်တစ်ခါပစ်ရင် ၃တိုင်ခရီးရောက်နိုင်တဲ့ စက်ယန္တရားတွေ ကိုင်ဆောင်သုံးစွဲနေ ကြတယ်။ မြန်မာက ဘယ်လို သတ္တိကောင်းပေမဲ့ မင်းကြီးဗန္ဓုလ ကျဆုံးသလိုပဲရှိမယ်။ ဟိုင်းကြီးကျွန်းက အင်္ဂလိပ်စခန်းကို ဝါးရင်းတုတ်နှင့် အနိုင်ဖြိုနိုင်ခဲ့တဲ့ အလောင်းမင်းတရားကြီး ခေတ်မျိုး မဟုတ်တော့လို့ စစ်ဖြစ်ရေးအတွက် အများကြီးစဉ်းစားရမယ်) ဟု ဆိုခဲ့သည်။

* * *

မင်းတုန်းမင်းသည် ဂျပန်ဘုရင်နိုမိုဂျီနှင့် ထီးပြိုင်နန်းပြိုင်ဖြစ်ခဲ့သည်။ ဂျပန်ပြည်ကို ခေတ်မီ နိုင်ငံဖြစ်ရန် ထိုခေတ်၌ စတင်ခဲ့ရာ နှစ် ၁၀၀ အတွင်း ယခုကျွန်တော်တို့ မြင်တွေ့ရသည့်အတိုင်း ဂျပန်သည် သေးငယ်သော်လည်း ဤကမ္ဘာကြီး၏ ကြီး၅ကြီးထဲတွင် ပါဝင်နေ၏။ တစ်ခေတ်တည်း တစ်ချိန်တည်း ခေတ်မီရေး(Modernization) အားထုတ်ချိန်ရခဲ့သော မြန်မာပြည်သည် အဘယ် ကြောင့် နောက်ကျန်ခဲ့သနည်း။

ဖြေရန်မခက်ပါ။ ဂျပန်နှင့် မြန်မာတို့ တစ်ချိန်တည်း စခန်းထခဲ့သည်ကား မှန်၏။ သို့သော် ထိုအချိန်၌ မြန်မာပြည်သည် မလွတ်လပ်တော့ချေ။ သုံးပုံနှစ်ပုံမှာ အင်္ဂလိပ်နယ်ချဲ့လက်တွင်းသို့ ကျရောက်ခဲ့လေပြီ။ အထက်မြန်မာပြည်တစ်ပိုင်းသာ မြန်မာမင်းလက်၌ ကျန်ရှိတော့ရာ ထိုနယ်မြေကို ကမ္ဘာနှင့် မဆက်မိစေရန် အင်္ဂလိပ်က ပိတ်ဆို့ပြီးဖြစ်နေ၏။

ဒုတိယအချက်၌ မြန်မာတို့အနေဖြင့် မိမိကိုယ်ကိုသာ အပြစ်တင်ရန် ရှိသည်။ မြန်မာပြည်ကို ခေတ်မီနိုင်ငံဖြစ်ရန် မင်းတုန်းခေတ်၌ တာဝန်ယူသူ ကနောင်မင်းနှင့် ဦးဘိုးလှိုင်တို့က ပညာတော်သင် ၉၀ နိုင်ငံခြားသို့ ပို့ခဲ့၍ စက်ရုံပေါင်း ၅၀ မန္တလေး၌ ထူထောင်နိုင်ခဲ့ချိန်တွင် ကနောင်မင်းကို မြင်းကွန်းမင်းသားက လုပ်ကြံ၍ ကျဆုံးခဲ့သည်။ ဦးဘိုးလှိုင်ကို မင်းတုန်းမင်းက ၆ကြိမ်မျှ ရာထူးမှ ဖြုတ်လိုက်ခန့်လိုက် လုပ်ခဲ့သည်။ သီပေါမင်းလက်ထက်၌ အပြီးဖြုတ်ပစ်ခဲ့သည်။ စက်ရုံများ ကျိုးနှင့်ဖုတ်ဖုတ် ဖြစ်ခဲ့၏။ နယ်ချဲ့ပယောဂကြောင့် မဟုတ်ပါ။

အလုပ်ပြုတ်ချိန်၌ ခြံလုပ်

ဦးဘိုးလှိုင်သည် မင်းမှုထမ်းဘဝတွင် ရာထူးကျဖူး၍ လောကဓံတရားကို ရိပ်စားမိပေမည်။ သာမန်ပုဂ္ဂိုလ်အနေဖြင့် အာဏာမဲ့သော ဘဝအခြေအနေကို လိုလားမည်မဟုတ်ပေ။ သူကား မိမိရာထူးကျချင် ကျပါစေ အာဏာမဲ့ပါစေ၊ တိုင်းပြည်ကောင်းစားရေးသာ ရှေးရှုမည်ဟု ပိုင်းဖြတ်၏။ မင်းလိုမင်းကြိုက် ဆောင်ရွက်နေလျှင် ရာထူးကျနိုင်စရာအကြောင်းမရှိ၊ မှန်ရာကိုသာ လျှောက်တင်မြဲ ဖြစ်သည်။ ဘုရင်မျက်၍ ရာထူးကျလျှင် ဦးဘိုးလှိုင်သည် အမရပူရသို့ သွား၍ ခြံလုပ်နေသည်။

သူ့အတွေးအခေါ် အယူအဆကြောင့် ရာထူးကျနိုင်သည်ကို ကြိုတင်သိမြင်ပြီးဖြစ်၏။ ရာထူးမဲ့ဘဝ၌ ကုန်သည်လယ်လုပ်စသော သမ္မာအာဇီဝဖြင့် ရပ်တည်ရန် ခဲယဉ်းသူမဟုတ်ချေ။ မိမိရာထူးလက်ရှိဘဝ ၌ပင် သားမယားများကို ဈေးရောင်း၊ ရက်ကန်းရက် စသည်များကို သင်ထားသည်။ ရာထူးကျသော အခါ ဦးဘိုးလှိုင်က ခြံလုပ်သည်။ ဇနီးသားသမီးများက ဈေးရောင်းသည်။ ထိုအချိန်၌လည်း နိုင်ငံနှင့်လူမျိုးအကျိုး စာပေကျမ်းဂန်ပြုစုခြင်းဖြင့် ရွက်ဆောင်သည်။

* * *

မုံရွေးဇေတဝန် ဆရာတော်ဦးဥတ္တမဗုဒ္ဓိသည် မန္တလေးမြို့၌ ဝက်မစွပ်ဝန်ကြီးနှင့် ဆုံတွေ့စဉ် မြန်မာတို့ထီးသုဉ်းနန်းသုဉ်းဖြစ်ခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ ဆွေးနွေးကြသည်ကား-

မုံရွေး။ ။ တကာကြီးရယ်။ ရှေးကဝိဒေဟရာဇ်မင်းကြီးကို စုဠနိမင်းက စစ်တပ်ပေါင်းများစွာနှင့် ဝိုင်းတိုက်သော်လည်း တစ်ဦးတည်းသော လူစွမ်းကောင်းမဟော်သောကြောင့် လွတ်ကင်း ချမ်းသာရုံသာမက စုဠနိမင်းရဲ့သမီးတော်ကိုတောင် ရလိုက်ပါသေးတယ်။ ယခု ကျုပ်တို့ ရှင်ဘုရင်ကို ကုလားက ဖမ်းတော့ ဦးကောင်းတို့ ဦးဘိုးလှိုင်တို့ဟာ ဘာမျှမတတ်နိုင်ခြင်းကို ထောက်လျှင် အဟုတ်ပညာရှိ မဟုတ်ကြလို့လား တကာကြီးရဲ့။

ဝက်မစွပ်။ ။ ဒီတော့ ဦးဘိုးလှိုင်မရှိရာတော့ဘူး။ သို့သော် ရှေးရှေးကပင် ကြိုတင်ကာ နောင်၌ ထိုသို့ဖြစ်လိမ့်မည်ကို ဦးဘိုးလှိုင်က မြော်မြင်မိရာတယ်။ ဒါကြောင့် ထိုသို့မဖြစ်စေရန် ကောင်းအောင် စီစဉ်ပေးရှာပါတယ်။ သို့သော် အရိပ်ကို ရန်သူထင်ပြီး ဦးဘိုးလှိုင်ကို ရာထူးကချပစ်။ နောက်မှာ သတ်ပစ်ဖို့တောင် လုပ်ကြသေးတယ်။ ပြောပဲမပြောချင်ပါဘူး။ ပြောရတာတွေမိတိုင်းလည်း ဝမ်းနည်းလှပါတယ်။

မုံရွေး။ ။ နို့-ဦးကောင်းကကော။

ဝက်မစွပ်။ ။ ဦးကောင်းကတော့ တပည့်တော်ရဲ့ ဆရာပါပဲ။ ရှေ့ရေးနောက်ရေးများကို အတော်ကြီး ကိုပဲ မြင်မြော်နိုင်သော ပညာရှိ အစစ်မှန်လည်းမှန်ပါရဲ့။ အဆုံးမှာတော့ (သိန္ဓောမှန်ပါရဲ့ ခွာလိပ်သွားတယ်) ဆိုကြပါစို့။

မုံရွေး။ ။ ဒီလိုဖြစ်တာ ဘုန်းကြီးနှင့်တကွ မြန်မာတစ်ပြည်ထောင်လုံး အလွန်တရာ အနစ်နာကြီး နာနေရစ်ကြတော့တာပဲနော်။

ဝက်မစွပ်။ ။ ဘုန်းကြီးတို့ကတော့ တော်ပါသေးတယ်၊ ထားပါတော့ဘုရား။ တပည့်တော်တို့ မှာတော့ အလွန်လှပတင့်တယ် ကျက်သရေ အသွယ်သွယ်နှင့်နေသော ပဉ္စရူပမှာ ချိုကျိုး၊ နားရွက်ပဲ့၊ မျက်စိကန်း၊ သွားကြိုး၊ လျှာပြတ်၊ အတောင်ကျွတ်၊ ခြေပြုတ်သလိုအလုံးစုံ ကျက်သရေမဲ့ ဖြစ်ရပါတော့တယ်(ဝမ်းနည်းသံဖြင့် လျှောက်ထားရှာသည်။)

မုံရွေး။ ။ နို့-ဆရာကြီးရယ်။ ဦးကောင်းက မြင်းကောင်းခွာလိပ်မှန်းသိကြလျှင်လည်း ဘာပြုလို့ နောက်လူတွေက မစွန့်စားကြတာလဲ။

ဝက်မစွပ်။ ။ အတိုချုပ်လျှောက်ရရင် အဲဒီတုန်းက နန်းတွင်းသူနန်းတွင်းသား မှူးတွေ၊ မတ်တွေဟာ သူ့လူ၊ ငါ့လူနှင့် လူစုကွဲပြီးအဆုံးမှာ ဩဇာမကိုက်ကြဘဲ ဖြစ်နေကြတယ်။ ဒါကြောင့် အရေးတော်လှန်ဟင်းသွားရခြင်းပါပဲ ဦးပဉ္စင်းရယ်။

* * *

(၇) ဆွေတော်မျိုးတော် ဒုက္ခသည်စခန်း

မြောက်သားတော် ပြည်မင်းနှင့် သားတော်များ ကွပ်မျက်ခံရသည့် အချိန်တွင်မယ်ပဋာထက် ဆယ်ခါပြန် ကံဆိုးရှာသူပြည်ထိပ်ထား ခဲပေါင်မင်းသမီးသည် သူ့ကိုယ်သူပင် အဆုံးစီရင်ကာ သွားလေသူများနှင့်အတူလိုက်ပါလိုလှသည်။ သို့သော် တစ်ပါးတည်းကျန်ရစ်ရှာသည့် ၇နှစ်သမီး လေးကို ငဲ့ညှာကာ ဘဝကို တွယ်တာလျက် ရှိခဲ့သည်။

၁၂၀၈-ခုနှစ်၊ တန်ဆောင်မုန်းလတွင် ရွှေဘိုမင်း နတ်ပြည်စံပြီးနောက် ပုဂံမင်းသား နန်းတက်လေသည်။ ထိုအခါ ပုဂံမင်း၏ နှမတော်စုဖုရားကြီး(စကြာဒေဝီ)သည် ပြည်မင်းသားကြီး မိသားစုတွင် မရှုမလှ ကျန်ခဲ့ရာသူ(အစ်မတော် ခဲပေါင်မိဖုရားတစ်ပါးဖြင့် အင်မတန် ဒုက္ခရောက်နေပြီ)ဟု ကရုဏာသက်လှသောကြောင့် ရွှေလှည်းတော်စေလွှတ်ကာ သူ့အဆောင်တော်သို့ ပြောင်းရွှေ့ စံနေ စေလေသည်။

တစ်ပင်တိုင်မင်းသမီး စကြာဒေဝီကား သူတစ်ပါး၏ အသက်သွေးခဲကို တည်မြဲချမ်းသာအောင် ကယ်တင်နိုင်သူဖြစ်သော်လည်း ပြည်မင်းတို့ သားအဖ ၅-ပါးကိုမူကား ကယ်ဆယ်ခြင်းငှာ မဖြစ် နိုင်ပါချေ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ပြည်မင်းကို ဖယ်ရှင်းသည့်အကြံမှာ မွေးမယ်တော် တောင်ညာစံ မိဖုရားခေါင်ကြီးနှင့် အစ်ကိုတော်ရင်း ပုဂံမင်းတို့၏ စီစဉ်ချက်ဖြစ်သောကြောင့်ပါသည်။

ပြည်ထိပ်ထားတို့ ရောက်ရှိချိန်တွင် စကြာဒေဝီ၏ ဘုန်းရိပ်ကို ခိုလှုံရန် ရောက်နှင့်နေကြ ပြီးသော ဘဝတူဆွေတော်မျိုးတော်များ ဦးရေမနည်းလှပါ။ အောက်ပါအတိုင်းပင်။

- (၁) မြတောင်မင်းသမီး၏ သမီးတော်အကြီးတော်အကြီး မင်းမြတ်စိုး(၂၃)နှစ်
- (၂) မြတောင်မင်းသမီး၏ သမီးတော်အငယ် မင်းမြတ်လှ(၂၀)နှစ်
- (၃) နန်းမတော်မယ်နု၏ သမီးတော်မယ်စု အသက်(၁၉)နှစ် (နောင်ဆင်ဖြူမရှင် မိဖုရားကြီး ဖြစ်လာသူ)
- (၄) မမြကလေး၏ သမီးတော်လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်(၁၃)နှစ်
- (၅) စကြာမင်း၏ သမီးတော် ကနွီထိပ်ခေါင်တင်(၁၂)နှစ်
- (၆) ပခန်းမင်း၏ မြောက်သားတော် ခင်အုံးပွင့်
- (၇) ပခန်းမင်း၏ သမီးတော် မြင်းခုံတိုင်မင်းသမီး
- (၈) ပခန်းမင်း၏ သမီးတော် ကောင်းတုန်မင်းသမီး

- (၉) ပြည်ထိပ်ထား
- (၁၀) ပြည်ထိပ်ခေါင်တင်(၇)နှစ်

စကြာဒေဝီ၏ အဆောင်တော်ကား ကံနည်းသူတို့၏ ခိုလှုံရာအေးရိပ်သာကြီး ဖြစ်ပါပေသည်။ ထိုမျှမက စကြာဒေဝီ၏ အကာအကွယ်ပေးမှုကြောင့် ချမ်းသာရသူတို့စာရင်းတွင် မြဝတီဝန်ကြီးဦးစနှင့် ယောအတွင်းဝန်လောင်း မောင်ဘိုးလှိုင်အသက်(၁၆)နှစ်တို့ နှစ်ဦးလည်း ပါရှိသေးသည်။ သို့သော် သူတို့ကား နန်းတွင်း၌ နေခွင့်ရသူများ မဟုတ်ပါ။

စကြာဒေဝီမင်းသမီးကြီးသည်ကား ခိုလှုံသူတို့ကို သူအစွမ်းဆောင်နိုင်ဆုံး ကြည့်ရှု စောင့်ရှောက် တော်မူ၏။

ရွှေဘိုမင်း၏ မိဖုရားခေါင်ကြီးအဖို့မှာကား အောင်မြင်ခြင်း၏ အထွတ်အထိပ် ရောက်နေ၏။ သားတော်ပုဂံမင်းလည်း ထီးဖြူဆောင်းလေပြီ။ သူမနှစ်မြို့သော အနောက်နန်းမိဖုရား မမြလေးလည်း မင်းတို့တစ်စုတွင် မျက်ရာမှာ အဆစ်ပါ၍ သွားချေပြီ။ သားရွှေအိုးထမ်းလာသည်ကို မြင်ရသည့်ပမာ နှလုံးစိတ်ဝမ်း ချမ်းသာပေလိမ့်မည်။ သို့တစေ သူ၏သားတော်လက်ထက်တွင် ပြည်သူလူထု အများစုမှာ ကြီးပွားရန်က အလှမ်းဝေး၊ ဝမ်းရေးမှာ မပူလုံသောကြောင့် စုံအောင်အတိဒုက္ခ ဖြစ်ရ လေသည်ဟူ၏။

ပုဂံမင်းကား အပျော်အပါးကိုသာ အာရုံပြုလျက် ရှင်းရှင်းဆိုသော် အရက်သမား ကြက်သမား စင်စစ်ဖြစ်လေရာ သူနန်းတက်ပြီဆိုကတည်းက သူနှင့်စရိုက်တူ လူပေါ့လူသွမ်းများသာလျှင် နန်းတွင်း နန်းပြင်၌ တွင်ကျယ်ပြီး မြောက်ခရီး ရောက်နေကြတော့သည်။ ဖခမည်းတော်လက်ထက်က အတိုင်ပင်ခံ အကြံပေးပညာရှင်၊ လက်ရုံးရှင် ပုဂ္ဂိုလ်များသည် အရှိန်အဝါနိမ့်ပါးကြရလေသည်။

ပုဂံမင်းနန်းတက်စအချိန်မှစ၍ ကုလားလူမျိုး ဘိုင်ဆပ်ဆိုသူကို အလွန်ယုံကြည်ရင်းနှီးစွာ မြှောက်စားထားလေ၏။ ဘိုင်ဆပ်မှာ ကြက်ငှက်ကိုင်တွယ်ရေး ကျွမ်းကျင်လျက် ကိုယ်ကျိုးရှာရာတွင် လောဘသတ်နိုင်သူမဟုတ်ပါ။ ဘိုင်ဆပ်၏ အမျိုးမျိုးသော နှိပ်စက်ကလုပြုမှုပုံများမှာ ယနေ့ ထက်စိုက် သက်ကြီးစကား သက်ငယ်ကြားစနစ်ဖြင့် ပြည်သူတို့၏ အသည်းလွှာတွင် စွဲမြဲစွာ မှတ်မိနေကြလေသည်။ ၎င်းဘိုင်ဆပ်အား မြို့ဝန်အထိ သူကောင်းပြုထားခြင်းကိုထောက်လျှင် မည်မျှလောက်အထိ ပုဂံမင်းခြေလှမ်းမှားကြောင်း သိနိုင်ရာ၏။

မြို့ဝန်ဘိုင်ဆပ်၏ လက်ပါးစေများက မငြိမ်းသာနှင့် သားကလေးထိပ်တင်တုတ်တို့ ရွာကို ရှာဖွေတွေ့ရှိသွားလေတော့သည်။ တောနယ်တစ်ခွင်တွင် တစ်ရွာပြီးတစ်ရွာ လှည့်ပတ်ပုန်းအောင်း နေရာမှ ၂နှစ်ခန့်အကြာတွင် အမိခံရခြင်းဖြစ်လေသည်။

ထိပ်တင်တုတ်ကို အထိန်းတော်နှင့်အတူ ဖမ်းဆီးရမိလာခြင်းသတင်းကို စကြာဒေဝီမင်းသမီး ကြီး၏ အဆောင်တော် (၀၁) ဆွေတော်မျိုးတော် ဒုက္ခသည်စခန်းက ကြားသိကြရလေသည်။

ထိုအချိန်တွင် မင်းသားကလေး၏ မယ်တော်ပြည်ထိပ်တင်ထားမှာ ယူကျုံးမရ ဖြစ်လျက် (“သားတော်လေးရယ်၊ မောင့်ကို ဖမ်းမိရင်လည်းတော်သေးရဲ့၊ အခုလို မိလာပြန်တော့လည်း သူတို့က မောင့်ကို သွားမြဲလမ်းပို့ကြဦးတော့မယ်။ အမယ်မင်း ထိပ်ထားမှာတော့ ဒုက္ခအဟောင်း တွေမှာ အသစ်တွေထပ်ဆင့်လို့ဒုက္ခပုံကြီး မြင့်မားပါကလည်း၊ ခံလို့ပဲမဆုံးနိုင်ပါကလား”)ဟု မဆည်နိုင် မတုံ့နိုင် ငေးငိုင်းမိန်းမောရှာလေတော့သည်။

ဤတွင် စကြာဒေဝီမင်းသမီးကြီးသည် မမြင်ရက်သောကြောင့် အစ်ကိုရင်း ရွှေနန်းရှင်၏ တောင်ညာစံ မိဖုရားခေါင်ကြီး မင်းရွှေကြုတ် အခစားဝင်လေ၏။ (အစ်မတော်ဘုရား၊ နံနက် ညီလာခံအချိန်တွင် ဤကလေးကို မြို့ဝန်ဘိုင်ဆပ်က လာရောက်အပ်နံ့ ဆက်သမည်တဲ့ဘုရား၊ အစ်မတော် အချိန်မီ ကယ်တင်နိုင်က ကောင်းမြတ်ပါမည်ဘုရား)ဟု လျှောက်ထားတောင်းပန်လေ၏။

မိဖုရားခေါင်ကြီး (ကောင်းပြီ၊ ညီမတော်များ စိတ်အေးအေးနေပါဘိ၊ အစ်မတော်ကိုယ်တိုင် ညီလာခံတက်ပါမည်)ဟု ကတိစကားမိန့်ကြားလိုက်လေသည်။

* * *

နောက်နေ့ညီလာခံချိန်တွင် မြို့ဝန်ဘိုင်ဆပ်သည် ထိပ်တင်တုတ်ကလေးကို သွင်းလာပြီးလျှင် (ရန်သူတော်ကလေးမိလာပါပြီဘုရား၊ ရှုစားတော်မူပါဘုရား)ဟု မျက်နှာလိုအားရ သံတော်ဦးတင် လေသော်၊ မိဖုရားခေါင်ကြီးက (ဘယ်ကရန်သူလည်း ဒီကလေးက ငါတို့တူတော်ကလေး ပါလား ကွယ်ရီ)ဟု ခတ်ပြတ်ပြတ် မိန့်တော်မူလေ၏။

ဘိုင်ဆပ်က (ရွှေနန်းဆင်တော်မူပါဘုရား၊ ဒီကလေးကို သီးခြားကွပ်မျက်ရန် မလိုသောကြောင့် ယင်းကို ဆင်အောင်းသောလမ်းမှာ ချထားလိုက်ရုံပါပဲဘုရား)ဟု တစ်မျိုးလှည့်၍ တင်ပြန်သည်။ ဆင်များသွားရာလမ်းတွင် ချထားပါက ကလေးကို ဆင်နင်း၍ သေမည်မလွဲဟု ဆိုလိုသည်။

သို့သော် မိဖုရားခေါင်ကြီး၏ စကားအလာကို နားသာတော်မူသော ပုဂံမင်းက (အိန်း- ရှိစေ-ရှိစေ၊ ဒီကျန်ရစ်သားကလေး ချမ်းသာပါစေကွယ်။ သူ့ကို ကောင်းကောင်း စောင့်ရှောက် ထားလိုက်ပါဘိ)ဟူ၍ အဆုံးအဖြတ် ပေးတော်မူလေ၏။

သေကံမရောက်သေးသော ထိပ်တင်တုတ်ကလေးမှာ ဤတစ်ကြိမ်လည်း သေကိန်းလွဲ ပြန် လေပြီ။ အကြိမ်အောင်သူ ဘိုင်ဆပ်မှာ ကလေးကို သတ်ခွင့်မရသောကြောင့် သူ့ကိုယ်ကျိုးသို့ ဤနည်းဖြင့် မဝင်လျှင် ထိုနည်းဖြင့် သွတ်သွင်းရန် တစ်မျိုးကြံပြန်လေ၏။

* * *

မင်းညီမင်းသားကလေးဖြစ်၍ သူ့အထိန်းတော် မငြိမ်းသာထံ၌ ရွှေ၊ ငွေဘဏ္ဍာ မုချပါရှိ မည်ဟု ကောက်ချက်ချလေသည်။ မငြိမ်းသာက (ပါသမျှသော ရွှေတိုငွေစကလေးများ ထုခွဲ စားသောက်ခဲ့ရလို့ ကုန်ပါပြီ) ဆို၏။ ထိုစကားကို အလကားထင်သူ ဘိုင်ဆပ်က သူ့အိမ်က ရွှေဖလားပျောက်သည်ဟု အသံပေးလိုက်သည်။

ဤအချက်မှာ မိမိအား လောင်မြိုက်မည့် စနက်တံဖြစ်မှန်း မငြိမ်းသာက ကောင်းကောင်း ရိပ်မိသည်။ (သည်လိုဆိုရင် မဖြစ်ပြီ၊ ဖမ်းဆီးထိတ်တုံးခတ်ကာ ငွေအညစ်မခံရမီ ထွက်နိုင်မှ ဖြစ်ချေမည်)ဟု တွေးကာ ခပ်သွက်သွက် ပြေးရရှာလေ၏။ ဤတစ်ကြိမ်ကား မင်းသားကလေး မပါတော့ပေ။

မင်းသားကလေးအတွက်မှာ အသက်အန္တရာယ် စိုးရိမ်ရန်မရှိသော အခြေသို့ ရောက်နေလေပြီ။ ဤတစ်ကြိမ် မငြိမ်းသာပြေးရရှာပုံမှာ သူ့ဇာတိရပ်ရွာဘက်သို့ မဟုတ်ချေ။ လက်တံရှည်သူ ဘိုင်ဆပ်အလှမ်းမမီရာ အောက်မြစ်ရိုးတစ်လျှောက် ဝေးရာသို့ ရပ်ဖျောက်စုန်ဆင်း ထွက်ပြေးသည်။

မငြိမ်းသာ ထွက်ပြေးသွားကြောင်းသတင်းကို ပုဂံမင်းကြားသိလေလျှင် ထိပ်တင်တုတ်အား သူ၏မယ်တော် ပြည်ထိပ်တင်ထားရှိရာသို့ ပို့လိုက်ရန် အမိန့်တော်ချမှတ်လေ၏။

ဤသို့လျှင် ပြည်မင်း၏ သားတော် အငယ်ဆုံးထိပ်တင်တုတ် မသေကောင်းမပျောက်ကောင်း တောထဲတွင် နှစ်နှစ်မျှ ပုန်းအောင်းနေခဲ့ရပြီးမှ တစ်ဖန် ဘိုင်ဆပ်၏ ရန်ကိုကျော်ကာ မယ်တော်၏ ရင်ခွင်သို့ ၁၂၀၉-ခုနှစ်တွင် ပြန်လည်ဝင်ရောက်ခွင့်ရတော့သည်။

ပြည်ထိပ်ထားသည် သားတော်လေးကို တင်းကြပ်စွာ ပွေ့ထား၍ ဝမ်းသာဝမ်းနည်း ကျမျက်ရည် မစဲနိုင်အောင်ရှိလျက် အသားမည်းညိုနေရှာသော သားတော်ကို အသေအချာရှုစားရင်း တစ်စုံတစ်ရာကို သတိတော်ရသဖြင့် (မှန်းစမ်း ငါ့သားမှာ မဲ့ပါရဲ့လား)ဟု မေးလေ၏။

သားတော်က အကျီကလေးကို အသာလှုပ်ကာ (သည်မှာအမေ)ဟု လည်ပင်းမှ မဲ့ရှင်ကို ပြနိုင်လေသည်။ တောသားလေးထိပ်တင်တုတ်အား မူလကလို “သားတော်-မယ်တော်” စသည့် နန်းသုံး ဝေါဟာရများ အသစ်တစ်ဖန် ပြန်လည်၍ သင်ကြားကြပေဦးအံ့။

အသက်၅နှစ်သာရှိသေးသောကြောင့် သူ့အတွက် အထိန်းတော်အသစ် ရွေးချယ်ခန့်ထား ပေးကြသော်လည်း စင်စစ်အထိန်းတော်အသစ် လိုလှသည်မဟုတ်။ စကြာဒေဝီ မင်းသမီးကြီး၏ အဆောင်တော်တွင် မယ်တော်ပြည်ထိပ်ထားအပြင် အစ်မတော်ပြည်ထိပ်ခေါင်လည်း ရှိနေသည်။

အခြားသော ဘဝတူ ခိုလှုံသူ မြင်းခုံတိုင်နှင့် ကောင်းတုံမင်းသမီးများ၊ ဆင်ဖြူမင်း၊ လှိုင်ထိပ် ခေါင်တင် စသူတို့ကလည်း အငယ်ဆုံးသော သေတွင်းထွက် ကျန်ရစ်သားကလေးအဖြစ် များစွာ အလိုလိုက်ကြပေသည်။

စင်စစ်ကိုယ့်အကြောင်းနှင့်ကိုယ် အသီးသီး အသက်ဘေးမှ ပြေးလာကြရသော ဒုက္ခသည်များ အဖို့ စကြာဒေဝီမင်းသမီး၏ အဆောင်တော်ကြီးမှာ ပူပြင်းလောင်မြိုက်လှသော ဘဝသဲကန္တာရကြီး အလယ်မှ စိမ်းစိုလန်းအေးရေကြည်အိုင် (အိုအေစစ်)သဖွယ် ဖြစ်ပါတော့သည်။ သက်ဦးဆံပိုင်စနစ်၏ ထိုးနှက်လိုက်သော ဒဏ်ရာဒဏ်ချက်များကို ကိုယ်စီကိုယ်င ခံစားကြရသည့်ကာလတွင် နတ်တို့ဖန်သည့် ဂိလာနရိပ်သာကြီး ဖြစ်ချေသည်။

အထူးသဖြင့် မင်းမြတ်စိုးနှင့် မင်းမြတ်လှ ညီအစ်မတို့က ထိပ်တင်တုတ်ကို ယုယပိုက်ထွေး ရှိကြ၏။ မြတောင်မင်းသမီး၌ သားတော်၂။ သမီးတော်၂။ ထွန်းကားခဲ့ရာ ၁၂၀၀ပြည့်နှစ်က စကြာမင်းနှင့် မြတောင်မင်းသမီးတို့ ကွပ်မျက်ခံရချိန် သားတော်မင်းမျိုးထွန်း(၁၂)နှစ်နှင့် မင်းမျိုးညွန့်(၁၀)နှစ်တို့မှာ အောက်ပြည်အောက်ရွာသို့ ထွက်ပြေးကြသည်။ ဘယ်ဆီဘယ်မှာ မသိ ရပေ။

ထိပ်တင်တုတ်ကလေး ၅နှစ်သားအရွယ်၌ ပြန်လည်ရောက်ရှိလာချိန်၌ ပြည်ထိပ်ထားနှင့် အတူ နေထိုင်လျက်ရှိသော မင်းမြတ်စိုးတို့ ညီအစ်မအဖို့ ထိုဝရမ်းပြေး တောပြန်ကလေးကိုကြည့်ကာ မိမိတို့၏ မောင်တော်ကလေးများကို များစွာသတိရ လွမ်းဆွတ်မိလေသည်။ တိတိတာတာ ချစ်စရာ အရွယ် ထိပ်တင်တုတ်ကလေးကိုပင် ဝိုင်း၍ ချစ်နေကြလေတော့သည်။

မင်းမြတ်စိုး။ ။ တို့မောင်လေးတွေသာ ထွက်မပြေးဘဲနေခဲ့ရင်၊ ဟောဒီဖိုးတုတ်ကလေးလိုပဲ လွတ်ငြိမ်း ချမ်းသာခွင့် ရမှာပေါ့၊ အဲသလိုဆိုရင် ငါတို့မောင်နှမငှယောက် တစ်စုတစ်လုံး တည်း ရှိနေမှာပဲ။

မင်းမြတ်လှ။ ။ အခြေအနေတွေက စိတ်ချရတယ်လို့ မရှိပါဘူး စိုးစိုးရယ်၊ ကြက်ဥအရောင်၊ တိမ်တောင်သဖွယ်ဆိုသလိုပါပဲ။ တစ်လောက ငညာဆိုသူက စကြာကတုံးဆိုပြီး ပုန်ကန်တယ်။ စကြာမင်းရဲ့ အနွယ်တော်လိုလို ဘာလိုလိုနှင့် ကျွန်မတို့ဘယ်လောက် အနေရခက်သလဲ နောက်တော့ အိမ်တော်ရာထီးတင်ပွဲမှာ သူတို့ကို လွတ်ပစ်ပြီး ဘုရားကျွန်စာရင်းသွင်းလိုက်တယ်။ စိုး။ ။ အေးဟယ်၊ တရုတ်မော်မင်းသားထွက်ပြေးတုန်းကလည်း ငါတို့ကို အခြောက်တိုက် မျက်စောင်းထိုးခံရသေးတယ်၊ မယ်မယ် (စကြာဒေဝီ)ရဲ့ အဆောင်တော်မှာ နေရလို့သာ တော်တော့သပေါ့၊ ရက်စက်တယ်နော်၊ ဘထွေးတော် တရုတ်မော်နှင့်အတူ လူ၁၀၀-ကျော် ကွပ်မျက်ခံရတယ်။

လှ။ ။ မောင်လေးတို့တော့ ပြည်မြို့တစ်ဝိုက်မှာ ရှိကြမှာပဲနော်၊ ဘဘကြီးက ရွှေတောင်မြို့စားမို့ သူတို့ကို မစမည့်သူတွေရှိမှာပါ။ တစ်နေ့က လှိုင် (လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်)က ပြောတယ်၊ ဟင်္သာတက သူ့ဆွေမျိုးတွေဆီကို မှာကြားစုံစမ်းပေးမယ်တဲ့၊ စိုးစိုးကိုလည်း သူပြောသားပဲ။

စိုး။ ။ ခက်ပါတယ်အေ၊ ဒါမျိုးက (မေးလေ- ပြေးလေ၊ ဖော်လေ၊ ဖုံးလေ) ဆိုတာမျိုးပဲ၊ မောင်လေးတို့က ဇာတ်ဖျောက်ပြီး ရုပ်ဖျက်နေမှာပါ။ ငါတို့လည်း မယ်မယ် မသိဘဲ ဘာမျှ မလုပ်သင့်ဘူး၊ သူ့ခမည်းတော်လက်ထက်က အသက်ကယ်ဆယ်ခွင့်ရခဲ့သော်လည်း ဒီမင်း လက်ထက်မှာ ဆက်လက် မရတော့ဘူး၊ ဒါကြောင့် ဖိုးတုတ်ကလေးအတွက်တောင် မိဖုရားကြီးက တစ်ဆင့်လျှောက်တင်ခဲ့ရတယ် မဟုတ်ပါလား။

* * *

ပုဂံမင်းနန်းတက်ပြီးနောက် သူ၏နှမတော် စကြာဒေဝီအား မယ်တော်ကျပင်း မိဖုရားကြီးထံ ပြောင်းရွှေ့ပြုစုနေထိုင်စေ၏။ မယ်တော်ကြီးကိုလည်း သူကြိုက်ရာအဆောင်၌ နေထိုင်ခွင့်ပြုရာ၊ သာယာဝတီမင်းလက်ထက်က သူ့စံတော်မူရင်း တောင်နန်းမတော်၌ပင် နေထိုင်လို၏။ စကြာဒေဝီနှင့် အတူ သူ၏ဒုက္ခသည် မိသားစုများ အတူပါလာလေသည်။ မယ်တော်ကြီးနှင့်အတူ နေကြရ၍ အားလုံးအတွက် အနေအထိုင် ကျပ်တည်းသလိုရှိ၏။ သို့သော် တောင်နန်းဆောင်ကား နန်းတော် ယဲတွင် အခမ်းနားဆုံးဖြစ်ပေသည်။

စိန်ကြောင်ဖန်ရောင်ကဆန်း
ရဝေနန်း၊ ထွန်းပထိန်
အာလိန်မြင့်ဘုံလယ်-
စံပယ်စိုးမြန်း၊ ဝေယံမိုးနန်း
သည်မှာ လွန်ထူးဆန်း။

မင်းကြီးကတော်ခင်ဆုံက နန်းတော်ဆောင်၏ ထွန်းပထူးဆန်းမှုကို အထက်ပါအတိုင်း ဖော်ထုတ်ခဲ့သော်လည်း၊ အကြောင်းကြောင်းကြောင့် ရာနှုန်းပြည့် မပျော်မွေ့နိုင်သော နန်းတွင်းသူတို့အဖို့ ကား စလင်းစုဖုရားရေးသော တေးထပ်နှင့် ပိုမိုနီးစပ်သည်ဟု ဆိုရပေမည်။

ကုသိုလ်ကံပေးသမျှနှင့်
အေးကြမှတော်မယ်၊
ဘေးဘယမပေါ်လွင်အောင်
မလော်လည်ချင်ဘူး၊

သက်တမ်းစေ့ မနောကြည်အောင်
 သဘောချည်ဝတ်မည့် စိတ်ကူး-
 ပွဲတော်ချက်ဝက်သနီကို၊
 ကြက်အဆီမလူးတဲ့-
 ဘူးဆိုများဟင်းချို
 တစ်ပြားတန်ကြွယ်ထမင်းငယ်နှင့်
 သည်လည်ပင်းကြိတ်လို့သာမျို
 ရည်ရွယ်ရင်း စိတ်နဂိုမှာ
 ဟိတ်မလိုချင်လှလို့
 မရွှင်ပျမျက်နှာတော်
 ကြွား၍မမော်
 ခုများဖြင့် မြူးမပျော်တယ်
 လူခေါ်ရင်အ-ချင်ပလေး။

ပုဂံမင်းလက်ထက်၌ အလှူအတန်းနှင့် ကုသိုလ်ကောင်းမှုများပြုလုပ်ရာတွင် ရံဖန်ရံခါ မယ်တော်နှင့် နှမတော်စကြာဒေဝီကိုပါ အလှူပွဲများသို့ လိုက်ပါတော်မူလေသည်။ ထိုအချိန်အခါ၌ တောင်နန်းဆောင်၌ အတူနေထိုင်သူ ဆွေတော်မျိုးတော် ဒုက္ခသည်များလည်း တစ်ပြုလုံး နောက်တော်မှ လိုက်ပါကြရလေသည်။

၁၂၁၄-ခု၊ ဝါဆိုလက ပုဂံမင်းသည် ထူးဆန်းသော ကုသိုလ်တစ်ရပ် ပြုလုပ်၏။ သူ၏ သရဖူမကိုဋ်တော်ကို မဟာမြတ်မုနိဘုရားသို့ ကပ်လှူပူဇော်ခြင်း ဖြစ်သည်။

ထိုအလှူပွဲသို့လည်း စကြာဒေဝီနှင့် နောက်တော်ပါများလိုက်ပါကြ၏။ မင်းမြတ်စိုးနှင့် မင်းမြတ်လှတို့က ပန်းရေချမ်းများ အထူးတလည် ပူဇော်ကြ၏။ ရခိုင်နိုင် အိမ်ရှေ့မင်းသားကြီးက ပင့်ဆောင်ခဲ့သော ဘုရားကြီးဖြစ်သဖြင့် မိဆိုင်ဖဆိုင်ကဲ့သို့ မြတ်နိုးကြ၏။

သရဖူကို ဘုရားသို့လှူသော ထိုနှစ်၌ပင် ပုဂံမင်း နန်းကျလေသည်။ ထိုနှစ် နတ်တော်လတွင် ရှင်ဘုရင်က သူ့အထိန်းတော်မိရွဲ့၊ မိကဲတို့ အိမ်ကို ဓားပြတိုက်ရာတွင် ကနောင်မင်း၏လူများ ပါဝင်သည် စွပ်စွဲ၏။ ထို့ကြောင့် ညီတော်မင်းတုန်းမင်းနှင့် ကနောင်မင်းတို့မှာ ရွှေဘိုသို့ ရှောင်တိမ်း ထွက်ပြေးကြရသည်။ တစ်ချိန်က အင်းဝ၌ မင်းသားကြီးဦးအို၏ အကွက်ဆင်မှုကြောင့် သာယာဝတီ မင်းသည် ရွှေဘိုသို့ ပြေးခဲ့ရသလိုပင်ဖြစ်၏။

မင်းတုန်းမင်းနှင့် ကနောင်မင်းသားတို့အဖို့ နောင်တော်ပုဂံမင်းက လိုတစ်မျိုး၊ မလိုတစ်မျိုး လုပ်သည်ဟု ခံပြင်းစရာပါပင်။ ပုဂံမင်းနန်းတက်ချိန်က ဘိသိက်ပွဲတွင် မင်းတုန်းမင်းသားက (ရာဇာဓိရာဇာ)ဘွဲ့ တံဆိပ်နာမတော်ကို ဆက်သရ၏။ ညီတော်ငယ် ကနောင်မင်းသားက မိဖုရားကြီးသို့ (ရတနာဒေဝီ) တံဆိပ်နာမတော်ကို ဆက်သရ၏။ နောင်တော်က ထိုမျှအရေးပေး အမှူးထားခဲ့သော ညီနောင်၂ပါးကို မိရွဲ့တို့ ကုန်းချော ရန်လုပ်သဖြင့် ကန်ထုတ်သကဲ့သို့ ရှိချေသည်။

ထိုနှစ် ပြာသိုလတွင် ပြည်မြို့ကို အင်္ဂလိပ်စစ်တပ်များက သိမ်းယူလေသည်။ တပေါင်းလတွင် အမရပူရနေပြည်တော်ကို မင်းတုန်းမင်းနှင့် ကနောင်မင်းသားတို့က သိမ်းယူသည်။

* * *

(၈) ဧရာဝတီနှင့် ဒါလဟိုဒီ

The simple question is whether before all Asia, England will submit to Ava, desert its subjects, and be driven out of the Irrawaddy, or whether, protecting its subjects, it will enforce its treaty rights by arms (and) take possession of the Irrawaddy itself.

Lord Dalhousie,
Viceroy of India, 1852.

“ဒီအရေးမှာ အင်္ဂလိပ်တိုင်းရင်းသားများအား မြန်မာဘုရင်က ဖိနှိပ်စော်ကားမှုကို လက်ပိုက်ကြည့်နေမလား။ ဒီလိုဆိုရင် နောက်ဆုံးမှာ ကျွန်တော်တို့ အင်္ဂလိပ်လူမျိုးအားလုံး ဧရာဝတီမြစ်ရိုးက မောင်းထုတ်ခံရမှာ သေချာတယ်။ တခြားနည်းကတော့ ကျွန်တော်တို့ အင်္ဂလိပ်များက လက်နက်အင်အားကောင်းချိန်မှာ ဧရာဝတီမြစ်ကို အပြီးအပိုင်သိမ်းပြီး အင်္ဂလိပ်လူမျိုးတို့ရဲ့ ဂုဏ်သိက္ခာကို အဖတ်ဆယ်မယ်။ မြန်မာများကို စာချုပ်စည်းကမ်းအတိုင်း လိုက်နာစေမယ်။”

အထက်ပါလေသံက ဒုတိယအင်္ဂလိပ်မြန်မာစစ်ပွဲကို ဖန်တီးသူ အင်္ဂလိပ်ဘုရင်ခံချုပ် ဒါလဟိုဒီရဲ့ အာဘော်ပဲဗျ။ ဧရာဝတီမြစ်ကို မြန်မာပြည်နှင့် ဒွန်တွဲသုံးစွဲခြင်းပေပဲ။ ဧရာဝတီမြစ်ရိုးတစ်လျှောက်မှာ ရှေးပဝေဏီမှစပြီး မြန်မာတိုင်းရင်းသားများ မှီတင်းနေထိုင်ခဲ့ကြတော့ ဒီမြစ်နှင့် ဒီလူမျိုးကို ခွဲခြားမရတဲ့ သဘောပါပဲ။

ဓမ္မူဒီပါမှာ (မြစ်ကြီးငါးသွယ်၊ မြစ်ငယ်ငါးရာ)ရယ်လို့ အကြမ်းအားဖြင့် ပြောဆိုကြရာမှာ တရုတ်ပြည်က ယန်ဆီကင်၊ မြန်မာပြည်က ဧရာဝတီ၊ အိန္ဒိယက ဂင်္ဂါ၊ ရုရှားပြည်က ဇော်လကာ၊ အီဂျစ်ပြည်က နိုင်းနဲ၊ အမေရိကန်ပြည်က မစ္စစ်ပီမြစ်တို့ဟာ သူတို့တည်ရှိရာ တိုင်းပြည်လူမျိုးများနှင့် ခွဲမရပါဘူး။ တချို့မြစ်ကြီးများကတော့ တိုင်းပြည်တစ်ခု၊ မြစ်တစ်ခုမဟုတ်ဘဲ တိုင်းပြည်အသီးသီးကို ဂြိုဟ်သန်းစီးဆင်းတယ်။ ဥပမာ မဲခေါင်မြစ်၊ ဗြဟ္မပုတ္တရမြစ်၊ ဒင်းညမြစ်၊ ယူဖရိတ်တီမြစ်၊ ကွန်ဂိုမြစ် စသည်တို့ပါပဲ။

မြန်မာပြည်နှင့် ခွဲခြားမရတဲ့ ဧရာဝတီမြစ်ကို အင်္ဂလိပ်ဘုရင်ခံချုပ်က ကြိမ်းဝါးခြင်းဟာ ၁၈၅၂-ခုနှစ်က ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီအချိန်က တရုတ်ပြည်ကြီးဟာ ဘိန်းစစ်ပွဲများမှာ ဆုံးရှုံးခဲ့လို့

အရှေ့ဘက် ပင်လယ်ကမ်းရိုးတန်း တစ်လျှောက် မြို့ကြီးများဟာ နိုင်ငံခြားသြဇာခံဘဝကို ရောက် သွားတယ်။ အိန္ဒိယပြည်မှာလည်း နောက်ဆုံးတော်လှန်ကြတဲ့ ပန်ချာပီလူမျိုးများကို အင်္ဂလိပ်များက နှိမ်နင်းပြီးစီးချိန်ဖြစ်တယ်။ စင်ကာပူဒေသကို အင်္ဂလိပ်များ ရရှိပြီးချိန်မှာ အာရှနယ်မြေအများစုဟာ မြေပုံပေါ်မှာ အနီရောင်ခြယ်သတဲ့ အင်္ဂလိပ်ကိုလိုနီဘဝကို ရောက်ကုန်တယ်။

မြန်မာပြည်ဟာလည်း ၁၈၂၅-ခုနှစ်က ပထမအင်္ဂလိပ်-မြန်မာစစ်ပွဲကြောင့် ရှေးပြည်နယ်နှင့် တနင်္သာရီကို ပေးလိုက်ရပြီဖြစ်တယ်။ သို့သော် ကျန်ရှိတဲ့ မြန်မာနယ်မြေဟာ အနီရောင်မခြယ်သဘဲ ကျန်ရှိနေတာ အင်္ဂလိပ်က ဘယ်မှာရှုချင်မှာလဲ။ အောက်မြန်မာပြည်ကို ပြင်သစ်အစရှိတဲ့ တခြားသော နယ်ချဲ့များဝင်ရောက်ပြီး အင်္ဂလိပ်သင်္ဘောလမ်းကြောင်းများကို ပိတ်ဆို့နှောင့်ယှက်မှာလည်း စိုးရိမ် တယ်။ ဒါကြောင့် အင်္ဂလိပ်စစ်တပ်များက အားလပ်ချိန်မှာ မြန်မာပြည်ကို တစ်နည်းနည်းနှင့် အပြစ်ရှာပြီး တိုက်ခိုက်သိမ်းပိုက်ဖို့ လက်ယားနေချိန်ဖြစ်တယ်။

အဲဒီခေတ်က ပင်လယ်ဆိပ်ကမ်းမြို့များဟာ နိုင်ငံတကာနှင့် ဆက်ဆံရာမှာ မည်သူမဆို လိုက်နာကြရတဲ့ စည်းကမ်းများရှိပါတယ်။ နိုင်ငံခြားသင်္ဘောများဟာ ဆိပ်ကမ်းကို ရောက်လျှင် တက်မကိုဖြုတ်ပြီး သက်ဆိုင်ရာဆိပ်ကမ်းရုံးကို အပ်နှံထားရတယ်။ ကုန်ပစ္စည်းများတင်ပြုပြီး ထုံးစံ အတိုင်း အခွန်အကောက်များ ပေးရတယ်။ ဆိပ်ကမ်းပိုင်နက်အတွင်း ဖြစ်ပွားတဲ့ အမှုကိစ္စများကို ဆိပ်ကမ်းရုံးက စီရင်ဆုံးဖြတ်ချက်အတိုင်း လိုက်နာရတယ်။ အားလုံးကိစ္စရပ်များ ပြေလည်ပြီးစီးချိန်မှာ ဆိပ်ကမ်းရုံးကသိမ်းထားတဲ့ တက်မကို မာလိန်မှူးထံ ပြန်လည်ပေးအပ်ပြီး ကောင်းစွာထွက်ခွာ နိုင်တယ်။ မြန်မာပြည်နှင့် အခြားအာရှ ဆိပ်ကမ်းမြို့များမှာ ဒီအတိုင်း ကျင့်သုံးလေ့ရှိခဲ့ကြပါတယ်။

(ကုန်သည်များက အကောက်ခွန်များ ကြီးလေးတယ်လို့ ပြောစမြဲဖြစ်သော်လည်း နိုင်ငံခြား သားများနှင့် ဆက်ဆံရာမှာတော့ မြန်မာများဟာ အင်မတန်လိုက်လျောပါတယ်) လို့ အင်္ဂလိပ် အရာရှိကြီးနှစ်ဦး (Symes and Peam) တို့ကိုယ်တိုင် မှတ်ချက်ချခဲ့ပါတယ်။ အင်္ဂလိပ်နှင့် မြန်မာ အစိုးရတို့ ဆက်ဆံရေး တင်းမာနေချိန်မှာပင် ကုန်သည်တို့နှင့် ပြေလည်အောင် အတတ်နိုင်ဆုံး ကြိုးစားကြပါတယ်)လို့ Peamက ရန်ကုန်သမိုင်းမှာ ရေးသားခဲ့တယ်။

စစ်ဖြစ်တဲ့အကြောင်းရင်းက မြန်မာနှင့် ပတ်သက်တယ် မဆိုနိုင်ပါ။ အင်္ဂလိပ်ကပ္ပိတန်က သင်္ဘောသား ဘင်္ဂါလီတစ်ဦးကို သင်္ဘောပေါ်မှကန်ချလို ရေနစ်သေဆုံးတယ်။

ထုံးစံအတိုင်း မြန်မာမြို့ဝန်ရုံးကို တိုင်ကြားရာမှာ ကပ္ပိတန်ကို ဒဏ်ငွေဆောင်စေလို့ အမိန့်ချမှတ်တယ်။ ထောင်ချခြင်း၊ ညှဉ်းပန်းခြင်းမရှိပါ။

အဲဒီနှစ်၁၈၅၁-ခုမှာပဲအခြား အင်္ဂလိပ်ကပ္ပိတန်တစ်ဦးက သင်္ဘောသားများကို လခ မပေးဘဲ ထားပြီး အလုပ်သမားတစ်ဦးကိုလည်း သတ်ပစ်တယ်။ အဲဒီတိုင်ချက်အရ ကပ္ပိတန်ကို ဒဏ်ငွေ ၇၀၀ ဆောင်လျှင် အကျဉ်းမှလွတ်စေ အမိန့်ချမှတ်တယ်။ မြန်မာမြို့ဝန်အမိန့်ကြောင့် သင်္ဘောသား များလည်း ကပ္ပိတန်ထံမှ ရသင့်ရထိုက်တဲ့ လခအခွင့်အရေးများ ရရှိခဲ့ကြတယ်။

အင်္ဂလိပ်ကပ္ပိတန်ကို မြန်မာအစိုးရက ဒဏ်ရိုက်ခြင်းဆိုတာကို ကာလကတ္တားမြို့မှာ ရုံးစိုက်တဲ့ အင်္ဂလိပ်ဘုရင်ခံချုပ် ဒါလဟိုဇီက မခံနိုင်ဘူး။ အာရှတိုက်သား လူမည်းမြန်မာအစိုးရက လူဖြူ ကပ္ပိတန်များကို တမင် ချိုးနှိမ်စော်ကားခြင်း ဖြစ်တယ်တဲ့။ ဒီလိုသာ အညံ့ခံနေရင် အင်္ဂလိပ်လူမျိုးများ အဖို့ လုံခြုံမှု လုံးဝကင်းမဲ့ပြီး အာရှတိုက်မှ မြန်မြန်ထွက်ခွာကြဖို့သာ ရှိတော့တယ်တဲ့။

အင်္ဂလိပ်ကပ္ပိတန်နှစ်ဦးက မြန်မာမြို့ဝန်ထံမှ နစ်နာကြေးအဖြစ် စတာလင်ပေါင်ငွေ ၁၀၂၀ တောင်းဆိုချက်ကိုတော့ ဘုရင်ခံချုပ်ကိုယ်တိုင်က များလွန်းတယ် သဘောရရှိလို့ ပေါင်၁၀၀ လျှော့ပြီး ပေါင်၉၂၀-သာ တောင်းဆိုစေတယ်။ သို့သော် (ငယ်သောအမှုကြီးအောင်၊ ကြီးသောအမှု ပေါက်ကွဲအောင်) ဆိုတဲ့သဘောနှင့် မိုက်ရူးရဲကပ္ပိတန်လင်းဘတ် (Lambert) ဆိုသူကို ရေတပ် သဘော ၃စင်းနှင့် စေလွှတ်လိုက်တယ်။

ရန်ကုန်ရောက်တော့ လင်းဘတ်က သံတမန်လို မဟုတ်ဘဲ စည်းကမ်းအမျိုးမျိုးချိုးဖောက်ပြီး အပေါ်စီးနှင့် ရာဇသံပေးသလိုလုပ်တယ်။ သူ့အပြုအမူကို ဘုရင်ခံချုပ်အတိုင်ပင်ခံအဖွဲ့ကတောင် ရှုတ်ချမှတ်တမ်းရေးတယ်။ ဘိလပ်ပါလီမန်ကို ပြချိန်မှာတော့ အဲဒီမှတ်ချက်ကို ဖျောက်ဖျက်ထား ကြတယ်။

မြန်မာရှင်ဘုရင်က ဒီအမှုနှင့်ပတ်သက်ပြီး အင်္ဂလိပ်များတောင်းဆိုတဲ့ လျော်ကြေးကိုလည်း ပေးရန်။။ မြို့ဝန်အသစ်လည်း ခန့်အပ်ရန် သဘောတူခဲ့တယ်။ မြို့ဝန်အသစ် ရောက်ရှိချိန်မှာ လင်းဘတ်က သူတပည့်အံ့ချို့ကို မြင်းစီးပြီး မြို့ဝန်ထံသွားစေတယ်။ ထုံးစံအရ မြို့ဝန်အိမ်ဝင်း အတွင်း ဘာမျှစီးနင်းခွင့်မပြုဘူး။ ဝင်းခြံမှာ မင်းညီမင်းသားများပင် ဆင်မြင်းမှ ဆင်းသက်ပြီး လှေကားအထိ ခြေကျင်သွားကြရတယ်။ မြို့ဝန်ဆိုပေမဲ့ ရှင်ဘုရင်ရဲ့ကိုယ်စားလှယ် ဘုရင်ခံပေကိုး။ မြို့ဝန်အသစ်မို့ သူက ဘာမျှမလုပ်ရခင် သူ့ကိုဆိုးတယ်လို့လည်း မစွပ်စွဲနိုင်ဘူး။ လင်းဘတ်ရဲ့တပည့် များက မြို့ဝန်ရဲ့ ဝင်းခြံအတွင်း အိမ်ဦးလှေကားအထိ မြင်းစီးဝင်ရောက်ကြတယ်။ ဒါကြောင့် မြို့ဝန်က သူတို့ကို တွေ့ဆုံရန် ငြင်းပယ်လိုက်တယ်။

အဲသလို တွေ့ဆုံခွင့်မပြုတဲ့အတွက် လင်းဘတ်ကို မြို့ဝန်က လူသိနတ်ကြား တောင်းပန်ရ မယ်လို့ တောင်းဆိုပြန်တယ်။ မြို့ဝန်ထံမှ စကားပြန်မရမီ လင်းဘတ်က ရန်ကုန်မြစ်အတွင်းမှ မြန်မာအစိုးရပိုင် သင်္ဘောတစ်စင်းကို အတင်းလုယူပြီး ရန်ကုန်မြစ်တွင်းမှ စုန်ဆင်းသွားကြတယ်။ မြန်မာသင်္ဘောကို လင်းဘတ်က ပင်လယ်ဓားပြဆန်ဆန် လုယူသွားတော့ ဆိပ်ကမ်းစောင့် မြန်မာ စစ်တပ်များကလည်း စတင်ပစ်ခတ်တော့တာပေါ့။

ဒီလိုပစ်ခတ်မှုများ ဖြစ်ရတဲ့အတွက် လင်းဘတ်သာလျှင် တရားခံဖြစ်တယ်လို့ ဘုရင်ခံချုပ် ဒါလဟိုဇီကိုယ်တိုင် မှတ်တမ်းရေးခဲ့တယ်။ သို့သော်လင်းဘတ်ကို ဘယ်လိုမျှအရေးမယူခဲ့ဘူး။ ရန်ကုန်မြို့ဝန်က အင်္ဂလိပ်အစိုးရထံ ပေးပို့တဲ့ ဖြေရှင်းချက်ကိုလည်း တစ်စုံတစ်ရာ ပြန်ကြားခြင်း မရှိဘူး။ ဒါလဟိုဇီက မိုးဦးမကျမီ ရန်ကုန်မြို့ကို သိမ်းပိုက်ဖို့ အပူတပြင်း စီစဉ်တယ်။ အမရပူရ မြို့တော်ရှိ မြန်မာဘုရင်ပုဂံမင်းထံ အင်္ဂလိပ်ရာဇသံ နောက်ထပ်ပေးပို့ရာမှာ...

- (၁) ရန်ကုန်မြို့ဝန်အသစ်ကိုလည်း ဘုရင်က အလုပ်မှ ဖြုတ်ပစ်ရန်။
- (၂) မြို့ဝန်က အင်္ဂလိပ်အရာရှိများကို လက်ခံတွေ့ဆုံခြင်း မပြုသည့်အတွက် မြန်မာ လွှတ်တော် အမတ်ကြီးများကိုယ်တိုင် အရှေ့အိန္ဒိယကုမ္ပဏီအစိုးရသို့ ဝမ်းနည်း ကြောင်း တောင်းပန်ရန်။
- (၃) မြန်မာဘုရင်က အင်္ဂလိပ်ကပ္ပိတန်များနှင့်တကွ ရန်ကုန်မြို့တွင် ပစ်ခတ်မှုများကြောင့် ပျက်စီးနစ်နာသူများသို့ လျော်ကြေးအဖြစ် ပေါင်စတာလင် ငွေတစ်သိန်းပေးရန်။
- (၄) ရန္တပိုစာချုပ်၌ရှိသည့်အတိုင်း အင်္ဂလိပ်ကိုယ်စားလှယ် အရာရှိတစ်ဦး ရန်ကုန်မြို့၌ ထားရှိရန်။

ဒေါက်တာထင်အောင်ရေးတဲ့ ရာဇဝင်စာအုပ်မှာ အထက်ပါတောင်းဆိုချက်များတွင် နောက်ဆုံး အချက်သာ ယုတ္တိရှိသည်လို့ ဆိုတယ်။ တခြားအချက်အားလုံးဟာ စော်ကားမော်ကားနှင့် အနကြမ်း စီးခြင်းဖြစ်တယ်တဲ့။

အဲဒီအချိန် ၁၈၅၂-ခုက အင်္ဂလန်ပြည်မှာ ကော့ဘဒင် (John Cobden) ဆိုသူက How Wars Are Got Up In India (အိန္ဒိယပြည်တွင် အင်္ဂလိပ်များ စစ်ပွဲဖန်တီးပုံ) ခေါ် စာအုပ်ငယ် တစ်ခု ဖြန့်ချိတယ်။

ဒုတိယအင်္ဂလိပ်-မြန်မာစစ်ပွဲဖြစ်ပွားရာမှာ ဘုရင်ခံချုပ်ဒါလဟိုဇီက-

- (၁) မြန်မာအစိုးရထံ ငွေတစ်ထောင်မပြည့်သောလျော်ကြေး စတင်တောင်းဆိုသည်။
- (၂) ထို့နောက် ရန်ကုန်မြို့ဝန်ထံမှ အင်္ဂလိပ်အရာရှိများကို ကောင်းစွာ မဆက်ဆံသည့် အတွက် တောင်းပန်လွှာရေးစေသည်။
- (၃) ထို့နောက် လျော်ကြေးငွေကို တစ်သိန်းအထိ တိုးမြှင့်တောင်းဆိုသည်။
- (၄) ထို့နောက် မြန်မာပိုင်နက်ကို အတင်းဝင်ရောက် တိုက်ခိုက်သည်။
- (၅) ထို့နောက် လျော်ကြေးများ တောင်းပန်လွှာများအကြောင်းကို မပြောတော့ဘဲ ပဲခူးနယ်ကို အင်္ဂလိပ်လက်သို့ အပြီးအပိုင်လွှဲအပ်ပါက အားလုံးပြေလည်မည်ဆိုသည်။

ကော့ဘဒင်က ဆက်လက်ရေးသားရာတွင် (ဒါမျိုးလုပ်တာကို တရားသော စစ်ပွဲဟု မခေါ်ဆိုနိုင်ပါ။ အင်အားချည့်နဲ့သော အောက်ကျနောက်ကျ နိုင်ငံတစ်ခုကို ယဉ်ကျေးသည်ဆိုသော ခေတ်မီ နိုင်ငံကြီးက စစ်လက်နက်အပြည့်အစုံနှင့် ဝင်ရောက်သတ်ဖြတ် အနိုင်ကျင့်ခြင်းမှာ ဂုဏ်လည်းမရှိ၊ သိက္ခာလည်းကင်းမဲ့လျက် သတ္တိဟူ၍လည်း မဆိုနိုင်ပါ)လို့ ရှုတ်ချတယ်။

အမေရိကန် အထက်လွတ်တော်တွင် ဗိုလ်ချုပ်ကပ်စ် (General Cass) ဆိုသူကလည်း ပြစ်တင်ရှုတ်ချသည်မှာ-

(အင်္ဂလိပ်တို့က မြန်မာပြည်ကို စစ်တိုက်သည်မှာ ငွေ ၉၂၀-တောင်းဆိုသည်ကို မရသောကြောင့် ဖြစ်၏။ ဤကိစ္စကြောင့် စစ်ကြေညာရသည်ဆိုခြင်းမှာ ယုံနိုင်စရာပင် မရှိချေ။ သို့သော် သက်သေ အခိုင်အမာ ရှိနေ၏။ ကမ္ဘာသမိုင်း၌ ဤမျှမဖြစ်စလောက် ကိစ္စကြောင့် စစ်မက်ဖြစ်ပွားသည်ဟု မကြားဖူးပါ။ ယခုမူမြန်မာတို့အဖို့ လွတ်လပ်ရေးဆုံးရှုံး ပျက်စီးရတော့၏။ ဤသို့ ယုတ်မာ ရက်စက်သူ အင်္ဂလိပ်များက သူတစ်ပါးကို ရိုးသားမျှတစွာ ကျင့်သုံးသင့်ကြောင်း တရားဟောစရာ မလိုပေ။)

အမရပူရနေပြည်တော်မှာ ပုဂံမင်းအနေနှင့် အင်္ဂလိပ်များကို အလျှော့ပေးသော်လည်း ကြာလေကလေ မန်းလေပြီလေဖြစ်တဲ့အတွက် နောက်ထပ်ဘာမျှ ပြန်ကြားချက် မပြုတော့ဘဲ စစ်တိုက်ဖို့ပဲ ဆုံးဖြတ်တယ်။ နောင်တော်ပြည်မင်းသားရှိစဉ်က (အင်္ဂလိပ်တွေ မြန်မာပြည်ကို တစ်စ တစ်စ သိမ်းပိုက်ဝါးမျိုးမှာ အမှန်ပဲ၊ ဒါကြောင့် သေရင်မြေကြီး ရှင်လျှင် ရွှေထီး ဆောင်ပုဒ်အတိုင်း ဒီမိစ္ဆာ နယ်ချဲ့ကို မြန်မြန်ရင်ဆိုင် တိုက်ခိုက်ရမယ်) လို့ မိန့်ဆိုခဲ့တယ်။ အနောက်နန်းမိဖုရား မမြကလေး ကလည်း အဲဒီလမ်းစဉ်ကို ထောက်ခံတယ်။ ယခုသူတို့ ပြောတဲ့အတိုင်း မှန်နေတယ်။ သူတို့ကား မရှိတော့။

ပုဂံမင်းဟာ ရာဇဝင်မှာ ကြက်တို့ငှက်တို့ မွေးမြူတိုက်ပွဲဆင်နေသူအဖြစ်နှင့် နာမည် ပျက်ခဲ့သော်လည်း အင်္ဂလိပ်ကို နောက်ဆုံးမှာ ခံချတဲ့ သတ္တိခဲပေပဲ။ သူ့ယောက်ဖတော် မင်းသားမောင်ကျောက်လုံးလည်း မြာပွေသူဖြစ်ပေမဲ့ စစ်သားတစ်သောင်းနှင့် တောင်တွင်းကြီးမှ ဆီးဆို့တိုက်ခိုက်သူ ဖြစ်ပေတယ်။

အဲဒီဒုတိယ အင်္ဂလိပ်-မြန်မာစစ်ပွဲမှာ ဘုရင်ခံချုပ်ဒါလဟိုဇီကိုယ်တိုင် ရန်ကုန်ကို လာရောက်ညွှန်ကြားရေး လုပ်ခဲ့တယ်။ ပုဂံမင်းရဲ့ စစ်ပရိယာယ်က မခေကြောင်း အောက်ပါအတိုင်း ဒါလဟိုဇီက မှတ်ချက်ရေးခဲ့တယ်။

Still no sign came from Amarapura. The King, it was reported, was "Cook-fighting, as usual". "This beats Nero's fiddling while Rome burnt" wrote Dalhousie in disgust. The situation in fact gravely perplexed him. "We can hear of no troops, no fortifications anywhere. But the beasts don't give in and this sort of passive Resistance is embarrassing for I can't get a result. They give and take no terms. To make our own terms, take Pegu, is what I desire to avoid; and yet to go away is to be practically expelled from Ava."

(ကျွန်တော်တို့ အင်္ဂလိပ်တပ်များက ရှည်ရှည်ဝေးဝေး စစ်တိုက်မနေဘဲ မြန်မာများကို မှတ်လောက်သားလောက် ဆုံးမပြီးစီးချိန်မှာ စစ်ပြေငြိမ်းချင်တယ်။ အမရပူရမှ အညံ့ခံဖို့ စစ်ရေးတောင်းသူများ ရောက်လာမယ်လို့ မျှော်နေခဲ့ကြတယ်။ သို့သော် ဘယ်လိုအရိပ်အခြည်မှ ပေါ်မလာဘူး။ မြန်မာဘုရင်က သူ့ဝါသနာအရ ခါတိုင်းလိုပဲကြက်တိုက်နေတယ်လို့ သတင်းရတယ်။ အဲဒါကတော့ ရောမဇကရာဇ်နီရိုးထက် မြန်မာမင်းက ဘစ်ထစ်သာသွားပြီဆိုရမယ်။ နီရိုးက သူ့နေပြည်တော် ရောမမြို့ကြီး မီးဟုန်းဟုန်းတောက်လောင်ချိန်မှာ တယောထိုးနေခဲ့တယ်လေ။ ဘာမှ ဂရုမစိုက်ဘူး။ အခြေအနေက ကျွန်တော့်အဖို့ အင်မတန် စိတ်ရှုပ်စရာပဲ။ မြန်မာစစ်ဝန်တွေ ဘယ်မှာခံတပ်လုပ်ပြီး ဘယ်လိုရင်ဆိုင်မလဲဆိုတာ သတင်းလုံးဝမရဘူး။ သူတို့က အလွေ့လည်းမပေးဘူး။ အဲသလို တုကိုဘာဝေ တော်လှန်ရေးမျိုးကို ဘယ်လိုတိုက်ခိုက်မလဲ။ အရုံးအနိုင်ပေါ်အောင်ဘယ်လို လုပ်မလဲ။ သူတို့က ဘာမှ အပေးအယူ မလုပ်ဘူး။ ကျွန်တော်က ပဲခူးကိုသိမ်းယူပြီး တစ်ဖက်သတ် လုပ်ချင်တိုင်းလည်း မလုပ်ချင်ဘူး။ အဲသလို မလုပ်ဘဲမြန်မာပြည်က ပြန်လည်ထွက်ခွာသွားရမှာလည်း အခက်ပဲ။ သူတို့က အင်္ဂလိပ်များကို မြန်မာပြည်က မောင်းထုတ်လိုက်ပြီလို့ ဆိုမှာပေါ့။)

ပုဂံမင်းရဲ့ သေနင်္ဂဗျူဟာက ဒါလဟိုဇီကို အဲသလောက် အူကြောင်ကြောင် ဖြစ်စေခဲ့တယ်။ သို့သော် အဲဒီအချိန်မှာ ညီတော်မင်းတုန်းနှင့် ကနောင်မင်းသားတို့ အရေးတော်ပုံပေါ်ပေါက်ပြီး နောင်တော် ပုဂံမင်းနန်းကျသွားတယ်။

သုံးခြမ်းကွဲ မြန်မာပြည်

နွားကွဲတော့ ကျားကိုက်လို့ ပိုကောင်းတာပေါ့။ အင်္ဂလိပ်က မုတ္တမ၊ ရန်ကုန်နှင့်ပုသိမ်ကို အလွယ်တကူ သိမ်းပိုက်ပြီး သူတို့ရေတပ်က ပြည်မြို့အထိရောက်လာတယ်။ ပဲခူးနယ်ဆိုတာ သာရဝေါအထိသာ ကျယ်ပြန့်သော်လည်း အင်္ဂလိပ်က ပြည်မြို့အထက် မိုင်-၅၀ကွာတဲ့ မြေထဲမြို့ (ယခုအောင်လံမြို့)အထိ သူတို့ပိုင်နက် လုပ်လိုက်တယ်။ ပြည်နှင့် မြေထဲစပ်ကြားမှာ သစ်တောကောင်း တွေရှိနေလို့တဲ့။ အရှေ့ဘက်မှာဆိုရင်လည်း ပဲခူးနယ်ကို တောင်ငူမြို့ရဲ့ မြောက်ဘက် ၂၆မိုင်အထိ

ပိုမိုတိုးချဲ့သိမ်းယူတယ်။ အထက်နှင့်အောက်မြန်မာပြည် နယ်နိမိတ်ကို အင်္ဂလိပ်စိတ်ကြိုက် အဲသလို သတ်မှတ်လိုက်ကြတယ်။

ယခု ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီး ပြီးဆုံးချိန်မှာ နှစ်ခြမ်းကွဲနိုင်ငံတွေ ခေတ်စားလာတယ်။ တောင် ကိုးရီးယားနှင့် မြောက်ကိုးရီးယား၊ တောင်ဗီယက်နမ်နှင့် မြောက်ဗီယက်နမ်၊ (ယခု ပြန်လည် ပေါင်းစည်းပြီး)၊ အရှေ့ဂျာမနီနှင့် အနောက်ဂျာမနီဆိုတာတွေပေါ့။

အဲဒီနိုင်ငံတွေအတွက်တော့ ဒုက္ခပါပဲလို့ ကြင်နာသနားပါတယ်။ သို့သော် မိမိရာဇဝင်ကို ပြန်ကြည့်မိတော့မှ ဒီရောဂါကို မြန်မာပြည်က သူများထက်အရင်နှစ်ပေါင်း ၁၀၀-ကျော် စောစီးစွာ ခံခဲ့ရခြင်းပါလားလို့ ရင်ထုမနာ ဖြစ်မိတယ်။

မင်းတုန်းမင်းအနေနှင့် သူမင်းသားဘဝက ကံကျွေးအဖြစ်နှင့် မြို့စားလုပ်ခဲ့ရာ မင်းတုန်းမြို့ ကလေးကို သံယောဇဉ်မပြတ်ရှာဘူး။ အင်္ဂလိပ်တို့က မြန်မာပြည် အထက်အောက် ပိုင်းခြားရာမှာ မင်းတုန်းမြို့က အောက်ပြည်ထဲပါသွားတယ်။

ဒါကြောင့် မင်းတုန်းမြို့နယ်ကလေးဟာ အင်္ဂလိပ်နယ်အတွင်း မိုင်၃၀-လောက် ပါရှိနေ သော်လည်း မြန်မာဘုရင်ရဲ့ မျက်နှာတော်ကို ထောက်ထားသောအားဖြင့် ဒီနယ်ကို မသိမ်းပိုက်ဘဲ ချန်လှပ် ထားစေလိုပါတယ်။ တန်ဖိုးရှိတဲ့ နယ်မြေမဟုတ်သည့်အတွက် အသေးအဖွဲ့ကိစ္စတစ်ခုသာ ဖြစ်ပါတယ်။

မင်းတုန်းမင်းအနေနှင့် မင်းသားဘဝမှာလည်းကောင်း၊ နန်းတက်ပြီးချိန်၌လည်းကောင်း အင်္ဂလိပ်များကို မဟာမိတ်အဖြစ် စေတနာရှေ့ထား ဆက်ဆံလေ့ရှိခဲ့လို့ ဒီအရေးကလေးမှာတော့ အင်္ဂလိပ်တို့က အလွယ်တကူလိုက်လျောနိုင်မယ်လို့ မျှော်လင့်ပါတယ်။ ဒီလိုမှ မလိုက်လျောလျှင် အင်္ဂလန်ပြည်သားများက မြန်မာဘုရင်ကို အနည်းငယ်မျှ လေးစားခြင်းမရှိလို့ ယူဆဖွယ်ရှိနေပါတယ်။ တောင်ငူနယ်နှင့် အခြားဒေသတွေမှာ အင်္ဂလိပ်များ သတ်မှတ်ချက်အတိုင်း ဘာမျှ မညည်းမညူ လက်ခံခဲ့ပြီဖြစ်လို့ မင်းတုန်းမြို့ကလေးကိုတော့ သူနေမြဲအတိုင်း ထားရှိစေလိုတယ်။ ဒီကိစ္စပြေလည်လျှင် အခြားပြဿနာအရပ်ရပ်လည်း လွယ်ကူစွာ ဖြေရှင်းပြီးပြတ်ပါလိမ့်မယ် စသဖြင့် ဘုရင်ဂျီဘုန်းကြီး Abbona အဘိုးနားမှတစ်ဆင့် မေတ္တာရပ်ခံတယ်။

ဒါလဟိုဇီ၏ ကြိမ်းဝါးသံ

ဘုရင်ခံချုပ် ဒါလဟိုဇီရဲ့ အဖြေကတော့ (မင်းတုန်းမင်းအနေဖြင့် အသေးအဖွဲ့မြို့နယ် ကလေးတစ်ခုကြောင့် အင်္ဂလိပ်-မြန်မာ ချစ်ကြည်ရေး မပျက်သင့်ပါဘူးဆိုတယ်။ ဒီလိုဆိုရင် အခု သတ်မှတ်ပြီးစီးတဲ့ နယ်နိမိတ်အတိုင်း စစ်ပြေငြိမ်းရေး စာချုပ်ကို သူက ဘာလို့ လက်မှတ်ထိုးလဲ။ သူကိုယ်တိုင်သဘောတူကြောင်း ဖွင့်ဟပြောဆိုပြီးတဲ့ကိစ္စကို လက်မှတ်ရေးထိုးရေးဟာလည်း ဘာမျှ ဝန်လေးဖွယ်မရှိပါ။ အသေးအဖွဲ့ကိစ္စတစ်ခုသာ ဖြစ်ပါတယ်။)။ အဲသလိုမိန့်ဆိုပြီး အောက်မြန်မာ ပြည် အုပ်ချုပ်ရေးမှူး အာသာဖယ်ရာ (Phayre)ကို နယ်နိမိတ်စာချုပ် အောင်မြင်စွာ လက်မှတ် ရေးထိုးစေဖို့ အစွမ်းကုန် မှာကြားလိုက်တယ်။

"Exhaust all your art to succeed, if you can, But bear in mind that for the King it is no song, no supper; no treaty, no Mindon-myo."

မြန်မာဘုရင်အတွက်မှာတော့ (လှောင်အိမ်ထဲက သာလိကာငှက်ကလေးပမာ) သီချင်းဆိုမှ အစာကျွေးမယ်၊ စာချုပ်ကို လက်မှတ်ထိုးမှ မင်းတုန်းမြို့ကိုပေးမယ်။ ဒါပဲ။

ဒါလဟိုဇီထံမှ နောက်ထပ် ညွှန်ကြားစာတစ်စောင်မှာ အောက်ပါအတိုင်း ပါရှိတယ်။ (ဘုန်းတော်ကြီးအဘိုးနားက ရှင်ဘုရင်ကို ပြောပြဖို့လည်းမှာလိုက်ချင်ပါတယ်။ အကယ်၍ မြန်မာတို့က အင်္ဂလိပ်ကို ဆက်လက်တိုက်ခိုက်ပါလျှင် မြန်မာနိုင်ငံတစ်ရပ်လုံးကို အကုန်ဖျက်ဆီးပစ်မယ်။ မြန်မာပြည်ကို စိုးမိုးအုပ်ချုပ် မင်းလုပ်သူများကိုလည်း တွေ့ရာသင်္ချိုင်း လိုက်လံပစ်ခတ်မယ်။ သင်းတို့ကို ဤကမ္ဘာမြေပြင်မှာ ရပ်တည်ရာမရသော သူတောင်းစားများအဖြစ်ရောက်အောင် လုပ်ပစ်ဖို့ ကျွန်ုပ်က လေးနက်စွာ အဓိဋ္ဌာန်ပြုကြောင်း ပြောဖြစ်အောင် ပြောလိုက်ပါ။

"And you may tell Father Abbona from me, that he may tell it to the King, that I swear solemnly that if the Burmese nation renews war with us, I shall hold myself free to utterly destroy the Burma Kingdom, and to hunt down the race that rules over it, till I make them beggars upon the face of the earth."

မင်းတုန်းမင်းအနေနှင့် ဆက်လက်ကြိုးပမ်းချက် ပြုတာကတော့ အင်္ဂလိပ်နှင့် မြန်မာတို့ ချစ်ကြည်ရေး သံတမန်အဖွဲ့များ စေလွှတ်ကြရန် ဖြစ်တယ်။ ၁၈၅၄-ခု ဒီဇင်ဘာလမှာ ကာလကတ္တား မြို့ရောက် မြန်မာသံများကို ဘုရင်ခံချုပ် ဒါလဟိုဇီက လက်ခံတွေ့ဆုံတယ်။

မြန်မာဝန်ထောက်။ ။ မြန်မာသံအဖွဲ့က ဘုရင်ထံမှ လက်ဆောင်ပဏ္ဏာတော်များနှင့်တကွ ဘုရင်ခံချုပ်မင်းကြီးထံ ချစ်ကြည်ရေးပြုရန် ရောက်လာကြပါသည်။ အင်္ဂလိပ်နှင့်မြန်မာ ခေတ် အဆက်ဆက် မဟာမိတ်များဖြစ်ခဲ့ရာတွင် မကြာမီက စစ်မက်ဖြစ်ပွား၍ ဝမ်းနည်းဖွယ်ဖြစ်ပါသည်။ ယခုအခါ စစ်ပွဲပြီးစီး၍ ထုံးစံအတိုင်း အင်္ဂလိပ်တို့သိမ်းပိုက်ထားသော နယ်ပယ်များကို မြန်မာ ဘုရင်ထံ ပြန်လည်ပေးသင့်ပါကြောင်း။

ဘုရင်ခံချုပ်။ ။ ငြိမ်းချမ်းရေးအတွက် အင်္ဂလိပ်ပိုင်နယ်များကို ပြန်ပေးရမည် ဆိုလိုပါသလား။

အာသာဖယ်ယာ။ ။ မြန်မာသံများက ရှေးဟောင်းထုံးစံကိုသာ ဖော်ပြခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ဘုရင်ခံချုပ်။ ။ ဤစစ်ကို အင်္ဂလိပ်က ဖန်တီးသည်မဟုတ်။ နယ်မြေသိမ်းပိုက်ခြင်းမှာလည်း အင်္ဂလိပ်တို့၏ လုံခြုံရေးအတွက် ဖြစ်သည်။ မြန်မာသံအဖွဲ့သည် ယခုထွက်ပေါ်လျက်ရှိသော နေမင်းကို ကောင်းစွာ မြင်နိုင်ကြပေသည်။ ယခုအင်္ဂလိပ်တို့ သိမ်းပိုက်ထားသော နယ်မြေများကို ကောင်းကင်၌ ဤနေမင်းထွန်းလင်းနေသမျှ ကာလပတ်လုံး အင်းဝဘုရင်ထံသို့ ဘယ်သောအခါမျှ ပြန်အပ်လိမ့်မည် မဟုတ်ပါ။

So long as the sun shines, which they see, these territories will never be restored to the Kingdom of Ava.

မြန်မာသံမှူး။ ။ အင်္ဂလိပ်နှင့် စစ်စတင်ဖြစ်ပွားခဲ့သော ပုဂံမင်းမှာ ယခုအခါ နန်းကျသွားပါပြီ။ သူက ရက်စက်ဆိုးရွားပါသည်။ ယခု မြန်မာဘုရင်ကား သဘောပြည့်ဝသူ၊ ချစ်ကြည်ရေး လိုလားသူ ဖြစ်ပါသည်။

ဘုရင်ခံချုပ်။ ။ စစ်တိုက်ရာတွင် လူတစ်ဦးချင်း တိုက်ခိုက်ကြသည်မဟုတ်ပါ။ တိုင်းပြည် အနေဖြင့် စစ်တပ်များ ရင်ဆိုင်တိုက်ခိုက်ခြင်း ဖြစ်သည်။ လွန်ခဲ့ပြီးသော ကိစ္စများကို ပြန်လည် ပြင်ဆင်ရန် မဖြစ်နိုင်တော့။ ယခု မြန်မာဘုရင်နှင့် စစ်ပြေငြိမ်းရေး စာချုပ်ပြုလုပ်ကာ ချစ်ကြည်ရေး အမွန်ရှည်နိုင်မည်ဟု မျှော်လင့်ပါသည်။ သင့်တင့်သော အချိန်ကာလတွင် အရေးပိုင် ဖယ်ယာ ခေါင်းဆောင်သော အင်္ဂလိပ်သံအဖွဲ့ မြန်မာမင်းထံ စေလွှတ်ပါမည်။

မင်းတုန်းမင်းအနေနှင့် စာချုပ်လက်မှတ်ရေးထိုးခြင်းကိုတော့ တစ် သက်လုံး ရှောင်ကြဉ်ခဲ့တယ်။ မြန်မာပိုင်နယ်မြေကို သူတစ်ပါးလက်သို့ လက်မှတ်ထိုးပြီး အပ်နှံတဲ့ ဘုရင်အဖြစ်နှင့် ရာဇဝင်ရိုင်း မှာကို သူမလိုလားဆုံး ဖြစ်တယ်။ အင်္ဂလိပ်သံအဖွဲ့ သူ့ထံသို့ လာရောက်ချိန်မှာ ကောင်းစွာညှိခံပြီး အင်္ဂလိပ်သတ်မှတ်တဲ့ နယ်နိမိတ်အတိုင်း လက်ခံကြောင်း ညီလာခံမှာ ဘုရင်ကိုယ်တိုင် ထုတ်ဖော် မိန့်ကြားရန် ဝန်မလေးပါ။ စာချုပ်လက်မှတ် ရေးထိုးရေးကိုတော့ မင်းတုန်းမြို့ထက် ပိုမိုကျယ်ပြန့်တဲ့ နယ်မြေများ ပြန်ပေးစေကာမူ ပြုဖွယ်မရှိပါ။ ဒါကြောင့် ဒါလဟိုဒီကိုယ်တိုင် တစ်ဦးတည်း လက်မှတ်ထိုးတဲ့ မှတ်တမ်းတစ်ခု ပြုလုပ်ခဲ့ရတယ်။

ဧရာဝတီသင်္ဘောကုမ္ပဏီ

ဒါလဟိုဒီက အင်္ဂလန်ပြည် အစိုးရအဖွဲ့မှာ ကုန်သွယ်ရေးဝန်ကြီးလုပ်ဖူးတယ်။ ၁၈၄၈-ခုနှစ် က သူ့၃၆နှစ်အရွယ်မှာ အိန္ဒိယဘုရင်ခံချုပ်ဖြစ်လာတယ်။ ၈ နှစ်ကြာ အုပ်ချုပ်ခဲ့ရာမှာ ပန်ဂျပ်ပြည်နယ်၊ ၂၃ပြည်နယ် Oudh နှင့် မြန်မာပြည်တို့ကို အင်္ဂလိပ်ပိုင် နယ်မြေအဖြစ် သိမ်းပိုက်ခဲ့တယ်။

နယ်ချဲ့အရာရှိပိုင်းက သူ့ကို ချီးကျူးရာမှာ သူ့လောက်ထက်မြက်တန်ခိုးကြီးတဲ့ အဓိပတိမျိုး အိန္ဒိယသမိုင်းမှာ မရှိဘူးတဲ့။ အာသောကတို့ အဂ္ဂဘာတို့ထက် သာတယ်ပေါ့။

မြန်မာပြည်မှာတော့ ဧရာဝတီသင်္ဘောကုမ္ပဏီကို စတင်ထူထောင်ပေးခဲ့သူအဖြစ် နယ်ချဲ့ စနစ်ကို ပိုမိုဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်စေခဲ့လို့ အင်္ဂလိပ်ခေတ်က ကျေးဇူးတင်သူများ ရှိခဲ့ပေတယ်။ ရန်ကုန်မှ မြေထဲမြို့အထိ မိုင်၃၀၀လောက် ရေကြောင်းခရီးရှိနေတော့ အဲဒီအတွက်လိုအပ်တဲ့ သင်္ဘော ၄ စင်းကို သူက ၁၈၅၂-ခုနှစ်မှာ စတင်ထူထောင်ပေးခဲ့တယ်။

အဲဒီအချိန်မှစပြီး မြန်မာတိုင်းရင်းသားများဟာ ကိုယ့်မြေကိုယ့်ရေမှ လွတ်လပ်စွာ စုန်ဆန် ကူးသန်းနိုင်ခွင့် မရှိတော့ဘူး။ အညာက ဘုရားဖူးများလည်း အောက်ပြည်ကို လှည့်လည် ကုသိုလ် ပြုဖို့ ခဲယဉ်းလာတယ်။ မြန်မာတွေဟာ ရေကြောင်းလမ်း ပိတ်ဆို့ပြီး ကမ္ဘာနှင့် အဆက်ပြတ်တဲ့ဘဝ ရောက်ခဲ့ရတယ်။

ကျွန်တော်များအဖို့ နယ်ချဲ့လက်အောက်မှ တော်လှန်လွတ်မြောက်ခဲ့ပြီမို့ သူတို့ကို အထူး တလည် ပုတ်ခတ်လိုစိတ် မရှိပါ။ ဒါလဟိုဒီအဖို့မှာ သူတို့လူဖြူအချင်းချင်းတောင် လက်မခံနိုင်ကြလို့ ရှုတ်ချခဲ့ပုံများ ကိုးကားဖော်ပြခဲ့ပါပြီ။ ဒီထက်ဆိုးတာက ဒါလဟိုဒီရဲ့ ပါးစပ်မှထွက်တဲ့ ဖရဿဝါစာ များကလည်း သူဘယ်လိုလူစားဆိုတာ ထင်ရှားစေပါတယ်။ (ဝစီဗေဒ၊ ထိတိုင်းရှ) ဆိုသလို သူ တံတွေးခွက်မှာပဲ သူပက်လက်မျောနေပါတယ်။

နယ်ချဲ့၏ဗီဇ

လူစင်စစ်မှာ ဘာကြောင့် ဒီလောက်ယုတ်မာပက်စက်တဲ့ နယ်ချဲ့ဘီလူးများ ဖြစ်ကုန်ကြသလဲ ဆိုတာ သုတေသနလုပ်သင့်သဗျ။

ဂျာမဏီပြည်သား ဟန်းကောန် (Hans Kohn)ရဲ့ လေ့လာချက်အရဆိုလျှင် အင်္ဂလိပ်များဟာ နယ်ချဲ့ခေတ်ဦးဖြစ်တဲ့ ၁၆ရာစု ကရွန်းဝဲ (Cromwell) အစိုးရလက်ထက်ကစပြီး (ကမ္ဘာကို အုပ်စိုးဖို့ ထာဝရဘုရားက ရွေးချယ်တာဝန်ပေးအပ်ခြင်းခံရသူတို့မှာ အင်္ဂလိပ်လူမျိုးသာ ဖြစ်သည်) လို့ အစွဲဝင်လာသတဲ့။ အဲဒီ (Chosen People)ဆိုသူများဟာ ယခင်က ဣသရေလ (Israelites) လူမျိုးများသာ ဖြစ်တယ်လို့ ဓမ္မဟောင်ကျမ်းမှာလာတယ်။ အဲဒီဝါဒကို အင်္ဂလိပ်က မူပိုင်လုပ်ပြီး

အင်ပါယာကြီး ထူထောင်ခဲ့တယ်။ ထာဝရဘုရားရဲ့ ဗျာဒိတ်တော်ရရှိသူများမှာ ဣသရေလလူမျိုးလည်း မဟုတ်တော့။ အခြားလူဖြူ ခရစ်ယာန်များလည်း ပါဝင်ခွင့်မရှိ။ အင်္ဂလိပ်ကလွဲလျှင် အခြားသော ကမ္ဘာ့သူကမ္ဘာ့သားများဟာ ဖွဲ့နှင့်ဆန်ကွဲများသာ ဖြစ်သည်) ဆိုတဲ့ ဖက်ဆစ် မျိုးချစ်စိတ်မျိုး သွတ်သွင်းခဲ့တယ်။ အဲဒီကစပြီး (ဘုရားဗျာဒိတ်ခံသူများ ဘာလုပ်လုပ်မှန်၏။ အခြားလူမျိုးဘာလုပ်လုပ် မှား၏)ဆိုတဲ့ ခံယူချက်ကို ကျင့်သုံးလာတယ်တဲ့။

ဒါလဟိုဇီဟာ ၁၈၅၆-ခုနှစ်မှာ ရာထူးသက်တမ်းကုန်ဆုံးပြီး အင်္ဂလန်ပြည်ကို ပြန်သွားတယ်။ အသက်မရှည်ဘဲ ၁၈၆၁-ခုမှာ ကွယ်လွန်သွားတယ်။ ယခုမဟာဗန္ဓုလလမ်းလို့ ခေါ်တဲ့ ရန်ကုန်မြို့လယ် လမ်းမကြီးကို ဒါလဟိုဇီလမ်းလို့ နယ်ချဲ့အစိုးရက မှည့်ခေါ် ဂုဏ်ပြုခဲ့တယ်။ မြေထဲနှင့် ရန်ကုန် ဆက်သွယ်ခုတ်မောင်းရန် ဒါလဟိုဇီက ထူထောင်ပေးခဲ့တဲ့ သင်္ဘော ၇စင်းကို ၁၈၆၃-ခုမှာ အစိုးရ က လေလံပစ်တယ်။ ရန်ကုန်မြို့ရှိ ဖင်လေ (Findlay) ကုမ္ပဏီက ငွေတစ်သိန်းခွဲနှင့် လေလံဆွဲတယ်။ ဧရာဝတီရေကြောင်းကုမ္ပဏီလို့ အသစ်ထူထောင် ဖွဲ့စည်းရာမှာ အင်္ဂလန်ပြည်ရှိ အရင်းရှင်များက စတာလင်ပေါင် တစ်သိန်း(မြန်မာ ၁၀)သိန်း အစုပါကြတယ်။ ဂလပ်စကို Glasgow မြို့မှာ ဌာနချုပ် ထားရှိတယ်။ အစုရှင်များအတွက် နှစ်စဉ်အမြတ်ငွေ၄၀ရာခိုင်နှုန်းလောက် ရရှိကြတယ်။ အဲဒီတော့ အင်္ဂလိပ်များ နှစ်ပေါင်း ၁၀၀ကျော် အပိုင်စီးသွားရာမှာ ဧရာဝတီမြစ်ကြီးက အဘယ်မျှ အကျိုးပြုလိုက်ရသလဲဆိုတာ တွက်ကြည့်နိုင်ပါတယ်။

၁၉၃၀-ခုလောက်မှာ သင်္ဘောကုမ္ပဏီရဲ့ အခြေအနေအကောင်းဆုံးပဲ။ သင်္ဘောစင်းရေပေါ်၇၊ ဆိပ်ကမ်းသမ္ဗန်ကြီးပေါင်း ၃၅၅၊ နှစ်စဉ်ခရီးသည်ပေါင်း ၉ သန်း၊ ရန်ကုန်မြို့ ပန်းဆိုးတန်းမှာ- ဧရာဝတီရုံးချုပ်ရှိတယ်။ ထိပ်တန်းအရာရှိများကတော့ အားလုံးဘိလပ်သား။ စာရေးစာချုပ်ပိုင်းမှာ မြန်မာအချို့ ပါဝင်ပြီး ကျန်တာတွေအားလုံး အိန္ဒိယတိုင်းသားတွေချည်းပါပဲ။

၁၈၈၅-ခုနှစ်က တတိယအင်္ဂလိပ်-မြန်မာစစ်ပွဲ ဖြစ်ပွားရာမှာ ဧရာဝတီသင်္ဘောကုမ္ပဏီက နယ်ချဲ့စစ်သား တစ်သောင်းကျော်ကို မန္တလေးအထိ ပို့ဆောင်ဖို့ တာဝန်ခံယူတယ်။ အဲဒီအချိန်က ကုမ္ပဏီပိုင် သင်္ဘောပေါင်း ၂၀၀၊ သမ္ဗန်ကြီးပေါင်း ၃၂၀ရှိတယ်။ မန္တလေးမှာ သီပေါမင်းကို အလွယ်တကူဖမ်းပြီး သူရိယသင်္ဘောနှင့် တင်ဆောင်ခဲ့ကြတယ်။ အဲဒီအချိန်က ကုမ္ပဏီမန်နေဂျာ ကို ကျေးဇူးတင်လို့ ကန်တော်ကြီး တစ်နေရာကို ကင်နဒီစွန်း Kennedy Point လို့ မှည့်ခေါ် ဂုဏ်ပြု ခဲ့တယ်။

ဧရာဝတီကုမ္ပဏီနှင့် အပြိုင်အဆိုင်ပေါ်ပေါက်ခဲ့တဲ့ အိန္ဒိယသူဌေးများ ပုသိမ်နှင့် ရန်ကုန်မှာ ပေါ်ခဲ့တယ်။ မြန်မာသူဌေးများလည်း မော်လမြိုင်မှာ ပေါ်ခဲ့တယ်။ ခရီးသည်များ တင်ဆောင်ရာမှာ အပြိုင်အဆိုင် ဈေးလျှော့ကြတယ်။ နောက်ဆုံးမှာ ပြိုင်ဆိုင်သူများက အရှုံးပေးပြီး သူတို့ပိုင်သင်္ဘော များကို ကုမ္ပဏီသို့ ရောင်းကြရတယ်။

အင်္ဂလိပ်ပြေးရပြီ

ဧရာဝတီမြစ်ကြီးတစ်ခုလုံးကို တိုင်းရင်းသားများလက်မှ တိုက်ခိုက်လုယူပြီး နယ်ချဲ့များ အပိုင်စီးနေခြင်းဟာ သဘာဝကျတဲ့ ရှုခင်းမဟုတ်ပါဘူး။ ဒီမတရားမှုမျိုးဟာ တစ်နေ့နေ့မှာ မရှုမလှ ကျဆုံးရမှာအမှန်ပဲ။ ဒီလိုမှမဟုတ်လည်းဒီကမ္ဘာမှာ တရားရှိတယ်လို့ မဆိုနိုင်တော့ပါ။ အဲဒီနေ့ဟာ ၁၉၄၂-ခု ဇန်နဝါရီလ (၃၀)ရက်နေ့ဖြစ်တယ်။ မော်လမြိုင်ကို ဂျပန်များသိမ်းပိုက်တဲ့နေ့ပဲ။

အဲဒီအချိန်က ဂျိုင်းမြစ်ထဲမှာ ခရီးသည်များ တင်ဆောင်ခတ်မောင်းနေတဲ့ ကုမ္ပဏီပိုင်သင်္ဘောကို ဂျပန်လေယာဉ်ပျံက တိုက်ခိုက်လို့ နစ်မြုပ်ခဲ့တယ်။

ဒါကြောင့် မော်လမြိုင်က သင်္ဘောကိုယ်စားလှယ်ဟာ သင်္ဘော၅စင်းနှင့် ရန်ကုန်ဘက် ထွက်ပြေးပြီး ကျန်တဲ့ကုမ္ပဏီပိုင်ပစ္စည်းအားလုံးကို ထုခွဲဖျက်ဆီးပစ်ခဲ့ရတယ်။

ရန်ကုန်နှင့် မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဘက်မှာ သင်္ဘောပေါင်း ၄၀၀လောက်က ဘာလုပ်ရမှန်းမသိ ဖြစ်နေကြတယ်။ အစိုးရက မန္တလေးဘက်ကို ဆုတ်ခွာမှာမို့ ကုမ္ပဏီသင်္ဘောများလည်း အားလုံး လိုက်ပါရမယ်လို့ အမိန့်ထုတ်တယ်။ သင်္ဘော၃စင်းသာ ရခိုင်ပြည်ဘက်မှ စစ်တွေသို့ သွားခွင့်ပြု တယ်။ ဧရာဝတီကုမ္ပဏီပိုင် သင်္ဘောနှင့် သမ္ဗန် ၇၀၀ကျော်အနက် အဲဒီ၃စင်းသာ နောက်ဆုံးမှာ လွတ်မြောက်သွားခြင်းပေပဲ။

ထိုအချိန်က ဧရာဝတီသင်္ဘောကုမ္ပဏီမန်နေဂျာ မော်တင်။ မှတ်တမ်းမှာ ပါရှိပုံကတော့- ဧပြီလ ၂၈ ရက်၊ ၁၉၄၂-ခု။ ။ မန္တလေးမှ မနေ့က မဟာမိတ်တပ်များ ဆုတ်ခွာကြတယ်။ ကျွန်တော်တို့ သင်္ဘောအဖွဲ့ဝင်တို့က နောက်ဆုံးမှ ထွက်တယ်။ စစ်တပ်များကို ဆမြိတ်ခုံရွာမှ ဧရာဝတီမြစ် တစ်ဖက်ကမ်းသို့ သင်္ဘောများနှင့် ပို့ပေးရတယ်။ သင်္ဘောများ ရန်သူ့လက် မရောက်အောင် မန္တလေးမှာပဲ စတင်စီစဉ်ရတယ်။ မြစ်ကြောင်းမှာ ရေနက်ရာအရပ်ကို ရှာပြီး အားလုံးမြှုပ်ပစ်ဖို့ပါပဲ။

မန္တလေးတစ်ဝိုက်မှာ သင်္ဘောအစင်း ၂၀၀ကျော် မြှုပ်ခဲ့တယ်။ ကျွန်တော်ကိုယ်တိုင် သင်္ဘော အောက်ပိုင်းကို ဘရင်းဂန်းနှင့်ပစ်ခတ်ပြီး ရေဝင်နစ်မြုပ်အောင် လုပ်ရာမှာ ပါဝင်တယ်။

ဧပြီလ ၃၀။ ။ ကျောက်မြောင်းမှာ သင်္ဘောများ နောက်ထပ် မြှုပ်ပစ်ရပြန်တယ်။ ရန်ကုန်မှ လက်နက်ခဲယမ်းများ တကူးတကန့် သယ်ဆောင်လာကြတဲ့ သမ္ဗန်ကြီးများကိုလည်း စစ်သားများက အားလုံးမြှုပ်ပစ်ကြတယ်။ ကျွန်တော်တို့နှင့်အတူ စစ်ပြေးတွေလည်း အများကြီး ပါလာတယ်။ ကသာအထိ သွားကြမယ်။ ကသာမြို့ကို ရောက်ပြီးရင် သူတို့ရော ကျွန်တော်တို့ရော ဘာဖြစ်မယ် မသိပါ။ ချင်းတွင်းမြစ်ဘက်ကို သွားကြရင် တမူးလမ်းကို ဂျပန်က သိမ်းပိုက်ပြီးဖြစ်နေမယ်။

မေလ ၃ရက်။ ။ ကသာဆိပ်ကမ်းကို မြင်ရပြီ။ သင်္ဘောတွေ စီတန်းပြီး ဆိုက်ကပ်ထားတယ်။ တစ်တန်းမှာ ၁၀စင်းစီရှိပါတယ်။ လူရယ်လို့တစ်ယောက်မျှ မရှိဘူး။ မီးရထားဘူတာရုံလည်း ပိတ်ထားတယ်။ မြို့ထဲမှာလည်း ကျိုးနှင့်ဖုတ်ဖုတ်ပဲ။ ဆိပ်ကမ်းမှာ စီတန်းဆိုက်ကပ်ထားတဲ့ သင်္ဘော အားလုံး တစ်ခုမကျန် ဖျက်ဆီးမြှုပ်နှံဖို့ အမိန့်ထုတ်လိုက်တယ်။

မေလ ၄ရက်။ ။ မနေ့ညက အလုပ်သမားအားလုံးကို လခထုတ်ပေးတယ်။ တစ်ညလုံး သင်္ဘောတွေကို မြှုပ်ပစ်နေကြရတယ်။ နံနက်၄နာရီမှ လူစုပြီး တရေးတမောအိပ်ကြတယ်။ ပြီးတော့ မဏိပူရကို စုပေါင်း ချီတက်ကြတယ်။

ပြည်သူပိုင်ဧရာဝတီ

၁၈၅၂-ခုနှစ် ဒုတိယ အင်္ဂလိပ်-မြန်မာစစ်ပွဲဖြစ်ပွားချိန်မှစပြီး ဧရာဝတီမြစ်ကြီးကို ဒါလဟိုဇီတို့ သိမ်းပိုက်ခဲ့ရာ နှစ်ပေါင်း ၁၀၀တိတိကြာချိန် ၁၉၄၈-ခုမှာ လွတ်လပ်သော အချုပ်အခြာ အာဏာပိုင် မြန်မာ ဖဆပလအစိုးရက ဧရာဝတီဖလိုတီလာကုမ္ပဏီကို ပြည်သူပိုင် လုပ်ပစ်လိုက်ပါတယ်။

ပြည်သူပိုင်ဘဝသစ်မှာ (ပြည်တွင်းရေကြောင်း သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးအဖွဲ့)လို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။ ဒါကြောင့် အဖွဲ့က အမြတ်စွန်းများကို ဘိလပ်သို့ တင်ပို့စရာမလိုတော့ဘဲ ပြည်ထောင်စုသားများ

ဝေခွဲသုံးစွဲကြပါတယ်။ ရန်ကုန်မြို့ရှိ ဒါလဟိုဇီလမ်းကိုလည်း (မဟာဗန္ဓုလလမ်း)လို့ နာမည်ပြောင်း
လိုက်ပါတယ်။

အင်္ဂလိပ်မြန်မာဆက်ဆံရေးတစ်ကွေ့မှာ အဲသလိုကြုံရတော့ အင်္ဂလိပ်များအဖို့ သူတို့ဆရာကြီး
ရှိတ်စပီးယားရဲ့ ဆောင်ပုဒ်ကို သတိပြုသင့်တယ်။

There is a Destiny that shapes our ends
Rough hew it how we will.

ကံတရားကား၊ ကြီးမားလေစွ
ဤလောကကို၊ မိဘပမာ
စောင့်ရှောက်ရာတွင် မကြာခဏ
လူဗာလတို့ ဆုံးစမမြင်
ကြမ္မာငင်ကာ ဇွတ်ဝင်ဖီလာ
ပြုတတ်စွာတည့် (Shakespeare)

(ပုံ) မောင်သုမန
(သောင်းပြောင်းထွေလာ မဂ္ဂဇင်းမှ)

အောက်ပါ စာအုပ်များကို မှီငြမ်း ကိုးကားပါသည်။

- (1) Irrawaddy Flotilla by Macrae and Prentice
- (2) Dalhousie Phayre Correspondence by D.G. E. Hall
- (3) Peacocks, Pagodas and Professor Hall by M. Sankisyans
- (4) A History of Burma by Dr. Htin Aung

အပိုင်း ၁၂

မန်းတောင်ရိပ်ခို

- (၁) သာဓုလေ
- (၂) ခကြာဒေဝီ
- (၃) ရွှေသရင် - ငွေသရင်
- (၄) ဝန်ကြီးဦးရန်ဝေးနှင့် ဝန်ကလေးဦးကောင်း
- (၅) အင်္ဂလိပ်အတွက် မင်္ဂလာသုတ်
- (၆) အလှူရေစက်လက်နှင့်မကွာ
- (၇) ဆရာမှတ်ကြီး၏ အင်္ဂလိပ်ကျောင်း
- (၈) ကနောင်မင်း ခဲလေသမျှ
- (၉) နန်းတွင်းသူများ ပြေးကြလွှားကြ
- (၁၀) ဘိသိက်နှင့်ဒီမိုကရေစီ

(၁) သာစွလေ

မင်းတုန်းမင်းလက်ထက်တော်သည် ကုန်းဘောင်ခေတ်၏ နိဂုံးပိုင်း၌ ပါဝင်၏။ ကုန်ဆုံး ခါနီး ဆီမီးတိုင်သည် မငြိမ်းချုပ်မိကာလ၌ အလျှံ ပိုမိုမြင့်တက်ထွန်းလင်းတတ်၏။ ထိုအတူ မြန်မာ ပြည်သည် ကျွန်ဘဝတည်းဟူသော အမှောင်ခေတ်သို့မရောက်မီ မြန်မာတို့၏ယဉ်ကျေးမှု ဘုန်း ကျက်သရေ အဖြာဖြာတို့သည် အန္တရာယ်များကြားမှ အားယူတောက်ပခဲ့ချိန် ဖြစ်လေသည်။

မန္တလေးတောင်ခြေတွင် ကျုံးမြို့ရိုးနှင့်တကွ နန်းဘုံဗိမာန်များ ပေါ်ပေါက်ခဲ့ပုံမှာ အမရပူရ နှင့် အင်းဝနေပြည်တော်များထက် ပြန့်ပြူးသာယာ၏။ ထိုနေရာ၌ အမျိုးဘာသာနှင့် ပတ်သက် သော ရိုးရာပွဲသဘင်များ ရာသီအလိုက် မင်းတုန်းမင်းလက်ထက် တစ်လျှောက်လုံး မူမပျက် ကျင်းပ နိုင်ခဲ့သည်။

သာစွလေ၊ မြောက်လေပြန်စ
ကောင်းကင်လနှင့်၊ အသဝနီ
ပြည့်လာညီသော်၊ ရာသီတူခွင်
ရေမြင်လှတင့်၊ ကြာမျိုးပွင့်၍
မြတ်ကျင့်ခေါင်ထွတ်၊ သီတင်းကျွတ်ကား
ရွှေလွတ်တော်ပွဲ၊ တက်မြဲခင်းကျင်း
မြို့တွင်းမြို့ပြင်၊ ထွန်းတင်ညီးဝါ
မြို့လယ်မှာမူ၊ အချာဗဟို”
မီးမြင်းမိုရ်လည်း၊ မဂ်ဖိုလ်ရှေးရှု
ပူဇော်လှူ၍၊ လူတို့ထွတ်ခြာ
စောနရာလျှင်၊ ရတနာဒုယင်
မကိုင့်ဆင်လျက်၊ သဘင်ထွက်ကာ
စကြာချပ်ဆင့်၊ ရှစ်ဆိုင်ဖွင့်၍
စဉ်သင့်နေသား၊ ရာတစ်ပါးတို့
ဖလားရွှေစိုင်း၊ ရွှေခိုင်မောက်မောက်

1

ထိုက်လျောက်မြတ်နိုး၊ အုပ်ထည်မျိုးနှင့်
ရှိခိုးလက်ဆောင်၊ မြားမြောင်ဆင်မြင်း
မကြွင်းလိုက်ဖက်၊ ရုတ်ရက်မြောက်ချီး
ထီးနှင့်တံခွန်၊ ခန့်ရန်ပူဇော်
အလှူတော်ကို၊ နမော်စိတ်ထက်
ချရေစက်သည်၊ ဘဝင်မိုးထိ၊ သန်းတည့် လေး။
ပွင့်လင်းစည်သာ၊ ရွှေမန္တလာ၊ နန်းတည့် လေး။

သီတင်းကျွတ်လတွင် သာသနာရေးနှင့်ပတ်သက်သော မြင်းမိုရ်ပွဲ မီးထွန်းပွဲများနှင့်အတူ နိုင်ငံရေးဖြစ်သော တစ်ရာတစ်ပါး မင်းစိုးရာဇာ အပေါင်းတို့ကို မြန်မာဘုရင်က အကန်တော့ခံကာ လက်ဆောင်ပဏ္ဏာများ ဖလှယ်ပွဲဖြစ်၍ ရတနာပုံနေပြည်တော်တွင် တောက်ပြောင်စည်ကားဆုံး သော ရာသီဖြစ်လေသည်။ ထိုရာသီ၌ စစ်ရေးစစ်ဟန်များ လုံးဝမပါရှိချေ။ ခရစ်ယာန်တို့၏ ခရစ် စမတ်ပွဲကဲ့သို့ မိသားစုဆုံစည်းကာ မေတ္တာလွမ်းသောပွဲ ဖြစ်သည်။ မိသားစု အခြေအနေနှင့်အတူ တိုင်းပြည်၏စည်းလုံးရေး မည်မျှရှိ မရှိကို ထိုအချိန်၌ အကဲခတ်နိုင်လေသည်။

ရေစီးတစ်ခါ ရေသာတစ်လှည့်

ပုဂံမင်းနန်းကျ၍ မင်းတုန်းမင်း နန်းတက်သောအခါ ဆွေတော်၊ မျိုးတော်တို့အဖို့လည်း (ရေစီးတစ်ခါ ရေသာတစ်လှည့်) ဟူဘိသကဲ့သို့ အခါကောင်း ကြုံရပြန်၏။ မင်းတုန်းမင်းက စကြာဒေဝီကို ရတနာသိခံမြို့သို့ခေါ်ယူကာ တောင်ညာစံမိဖုရားကြီး တင်မြှောက်၏။ သူသာလျှင် ကောင်းစားသည်မဟုတ် (စကြာဒေဝီ၏ ခြံပေါက်များ)ဟု ခေါ်ဆိုနိုင်သော မယ်နု၏သမီး ဆင်ဖြူမရှင် သည်လည်း မင်းတုန်းမင်း၏ အလယ်နန်းမိဖုရား ဖြစ်လာ၏။ မမြလေး၏သမီးတော် လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင် သည်လည်း ရွှေဘိုမြို့၌ပင် ကနောင်မင်းနှင့်စုံဖက်ကာ အိမ်ရှေ့မိဖုရား ဖြစ်လာ၏။

(ကောင်းတူဆိုးဖက်) ဟူသကဲ့သို့ စကြာဒေဝီ၏ အခြားသော ခြံပေါက်များသည်လည်း ထို အချိန်၌ ရာထူးဌာနနှုတ်ရများရရှိပုံကို ဒေါ်တင်တင်မေ၏မှတ်ချက်၌ အောက်ပါအတိုင်း ရေးသားဖော်ပြ၏။

(စကြာဒေဝီ၏ အဆောင်တော်တွင် နေထိုင်ရသည်မှာ ကျဉ်းကျပ်ချို့တဲ့မှု အလျှင်းမရှိဘဲ အလွတ်လပ်ဆုံး နေထိုင်ရခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုမင်းသမီး မင်းသားများ ကောင်းစွာချီးမြှင့်ခံကြရ သည်မှာ-

- ၁။ စကြာမင်း၏သမီးတော် ကနွီထိပ်ခေါင်တင်သည် မင်းတုန်းမင်း၏ ကွမ်းတော် အုပ်တော်ကိုင် ရာထူးဖြင့် မှန်နန်းတော်တွင် ခစားခွင့်ရသည်။
- ၂။ ပြည်မင်း၏သမီးတော် ပြည်ထိပ်ခေါင်တင်ကိုလည်း ထိုရာထူး၌ပင် ခန့်၏။
- ၃။ ပခန်းမင်း၏သမီးတော် မြင်းခုံတိုင် ထိပ်ခေါင်တင်ကိုလည်း ထိုရာထူး၌ပင် ခန့်ထားသည်။
- ၄။ မြတောင်မင်းသမီး၏ သမီးတော်ကြီး မင်းမြတ်စိုးခေါ် သုစန္ဒာဝတီကို စကြာဒေဝီ၏ ကွမ်း တော်ကိုင် ခန့်ထား၏။
- ၅။ ၎င်းညီမတော် မင်းမြတ်လှ (သုကေသာဝတီ)ကိုလည်း ထိုရာထူးကို ခန့်ထား၏။
- ၆။ ပင်မြိုင်မင်းသမီး (ဦးမောင်မောင်တင်၏အစ်မ)လည်း ထိုရာထူးပင်ရ၏။
- ၇။ ပြည်ထိပ်တင်တုတ် (ကျန်ရစ်သားလေး)ကို မြင်းမှူးမင်း ခန့်၏။

၈။ မောင်ဖိုးလှိုင်ကို ရွှေဘိုမြို့၌ပင် ယော မြို့စားခန့်လျက် မင်းညီမင်းသား အဆောင်အယောင်များ အပ်နှင်း၏။

၉။ ပခန်းမင်းသမီးတော် ကောင်းတုံထိပ်ခေါင်တင်ကို မင်းတုန်းမင်း၏ ယောက်ဖတော် တပယ် မင်းသားနှင့် စုံဖက်၏။

အထက်ပါ မှန်နန်းအပျိုတော်တို့မှာ မှူးငယ် မတ်ငယ်တို့နှင့် တူညီသောလခများ ရရှိကြ၏။

နန်းခလေ့

မင်းတုန်းခေတ် နန်းခလေ့နှင့်ပတ်သက်၍ (မြန်မာပြည်ဂေဇက်တီးယား)၌ ပါရှိချက်ကို ဒေါက်တာသန်းထွန်းက ဘာသာပြန်ဆို ဖော်ပြသည်မှာ-

နှစ်စဉ် ဝါဆိုလဆန်း ၅-ရက်နေ့မှာ မြို့တော်တွင်းမှာ ဝါတွင်း ၄-လပတ်လုံး သားငါး မသတ် မစားရ၊ သီလသီတင်းဆောက်တည်စေ အမိန့်ကို မှူးမတ်တစ်ယောက် ဆင်ကျောပေါ်က မောင်းထုတ်ပြန်။

မင်းမိဖုရားကို မြေနန်းမှာ တစ်နှစ်သုံးကြိမ် ကန်တော့လက်ဆောင်ဆက်။ သုံးကြိမ်မှာ (၁) နှစ်ဆန်းတစ်ကြိမ် (၂) ဝါဝင်တစ်ကြိမ် (၃) ဝါကျွတ်တစ်ကြိမ် ဖြစ်တယ်။ နှစ်သစ်နဲ့ ဝါဝင် ကန်တော့ပွဲမှာ မြို့နေတို့နဲ့သာဆိုင်တယ်။ ဝါကျွတ်ကျတော့ ဝေးနီးအရာရှိ စော်ဘွားတွေပါလာရ တယ်။

မိန်းမတွေကို ကန်တော့အခမ်းအနားကို အနောက်ပွဲတက် ဇေတဝန်ဆောင်မှာ သီးသန့် လုပ်ရတယ်။

တစ်နေ့နှစ်ကြိမ် ညီလာခံကို လက်ဖက်ရည်ဆောင်မှာ လုပ်လေ့ရှိတယ်။ တစ်ခါတလေ လည်း ဗောင်းတော်ဆောင်မှာ လုပ်တယ်။ အချိန်ကတော့ မနက် ၈-နာရီခွဲ၊ ညနေ ၃-နာရီ ဖြစ် တယ်။

မနက်ညီလာခံ ပိုပြီးအရေးပါတယ်။ တိုင်းရေးပြည်မှုနဲ့ ငွေကြေးအစီအမံတွေ တင်တယ်။ ညနေညီလာခံကတော့ အိပ်လှည့် အိပ်ဖန်ကျသူတွေနဲ့ ဆိုင်တယ်။ နန်းတွင်းရေးနဲ့ ကိုယ်ရေးကိုယ်တာ တွေ အတင်များတယ်။

မင်းတုန်းမင်းက ည ၇-နာရီမှာ ညပိုင်းတာဝန်ကျသူတွေကို ထပ်ခေါ်ပြီး ၁-နာရီလောက် စကားပြောနေဝတ်သေးတယ်။ အဲဒီမှာ သံတော်ဆင့်က ညအိပ်ကျသူစာရင်းဖတ်တယ်။

ရှင်ဘုရင်ဟာ တစ်နေ့လေးကြိမ် ပွဲတော်တည်တယ်။ မိဖုရားနဲ့မင်းသမီးတွေကစောင့်ပြီး ပွဲတော်တည်ခင်းရတယ်။ အချိန်တွေက မနက်ညီလာခံမစမီ နေ့မွန်းတည့်၊ အမြတ်နိုးဆုံး မိဖုရား တစ်ဦးတလေကသာ မင်းကို စားစရာ တိုက်ရိုက်ကမ်းလှမ်း ဆက်သခွင့်ရှိတယ်။ တခြားမိဖုရား တွေ မင်းသမီးတွေက ယပ်ခတ်။ လက်ဆေးရေလောင်းပေး ဆိုတာလောက်ပဲ လုပ်ရတယ်။

စားစရာအားလုံးကို မင်းရှေ့မှာ မင်းမစားခင် စားပြရတယ်။ မင်းစားပြီးရင် အဲဒီနေ့ တာဝန်ကျမိဖုရားနဲ့ မင်းသမီးတွေက ပွဲတော်ကျကို စားရတယ်။

ညပိုင်း စာပေကျမ်းကျင်သူ အပျိုတော်က စာတော်ဖတ်ရတယ်။ ရပ်နားခွင့်ပေးမှ ရပ်နားရ တယ်။

စာတော်ဖတ်တွေဟာ အလဲအလှယ်ဖတ်ကြရတယ်။ ဘုရင်ရဲ့အိပ်ခန်း အပြင်ဘက်ကထိုင် ပြီး ဖတ်ရတယ်။

အဆောင်တော်ကူးခြင်း

နန်းရစက မင်းတုန်းမင်းဟာ မိဖုရားတစ်ပါးစီဆီကို တစ်လတစ်ကြိမ်ရောက်အောင် အဆောင်လှည့်တယ်။ မြင်ကွန်းအရေးတော်(၁၈၆၆)ပြီးတဲ့နောက် ဒီလိုမလှည့်တော့ဘူး။ မမာတဲ့အခါသာ လူနာမေးသွားတော့တယ်။ ဒါပေမဲ့ မိဖုရားခေါင်ကြီးနဲ့ မိဖုရားကြီးလေးပါးအဆောင်မှာနေတုန်း မှူးကြီး မတ်ကြီးကတော်တွေ ဝင်ထွက်ခစားတာကို လက်ခံလေ့ရှိတယ်။

ဘုရင်ကို အဝတ်တန်ဆာလဲတဲ့အခါ၊ မျက်နှာသစ်တဲ့အခါ၊ ခေါင်းဖြီးတဲ့အခါ မိဖုရားတွေက ပြုစုတယ်။

စာရင်းအလှည့်ကျတဲ့ မိဖုရားနဲ့မင်းသမီးတွေဟာ ရှင်ဘုရင်ဘယ်သွားသွား ဥယျာဉ်တော်ပဲ ထွက်ထွက် သူတို့ပါရတယ်။ သူတို့ကတစ်ဆင့် ခိုင်းစေဖို့ အပျိုတော်နဲ့မိန်းမစိုးတွေ ရှိတယ်။

မင်းနဲ့ပတ်သက်တဲ့ စည်းကမ်းကြီးတယ်။ ကြိုတင်ခွင့်ပြုချက်၊ အမိန့်တော်ထားချက်မရဘဲ ဘယ်သူမှ ဘုရင်နဲ့တွေ့ခွင့်မရှိ၊ ဘုရင်ကစပြီးမမေးဘဲ ဘယ်သူမှ သူနဲ့စပြီး စကားမပြောရ၊ ဘုရင် အခန်းတစ်ခန်းဝင်ရင်၊ ဥယျာဉ်ထဲထွက်ရင် နောက်ထပ် အခေါ်လွှတ်တဲ့လူကလွဲလို့ ဘယ်သူမှ အဲဒီအခန်း ဥယျာဉ်ထဲကို မဝင်ရ၊ ပါလာတဲ့ လူထဲကလည်း ဘယ်သူမှ ထွက်မသွားရ၊ ထိုင်နေရာမှ မပြောင်းရ၊ မင်းထံသွားမှ နေရာပြင်နိုင်သည်။ ဘုရင်ရှေ့မှောက်မှာ ဆေးလိပ်သောက်မနေရ။ မိဖုရားကြီးလေးပါးကလွဲလို့ ဘယ်သူမှ ဘုရင်ရှေ့မှာ ဖိနပ်စီးမထားရ၊ ထီးဆောင်းတာမှာလည်း မိဖုရားကြီးလေးပါးသာ ဘုရင်အနားမှာ ထီးဆောင်းလိုက်ပါခွင့်ရတယ်။ ဒီအခွင့်အရေးကို နောက်တော့ အလယ်နန်းမိဖုရားကမွေးတဲ့ စုဖုရားမင်းသမီးတွေလည်းရတယ်။ ဘုရင်အိပ်တဲ့ မှန်နန်းတော်ထဲက အိပ်ဆောင်အနားမှာ မိဖုရားကြီးလေးပါးရဲ့ အိပ်ဆောင်သီးခြားရှိတယ်။ တခြားမိဖုရားတွေ မှန်နန်း တော်မှာ အိပ်ခွင့်မရ၊ ဘုရင်လက်ထဲကို ဘာပစ္စည်းပဲပေးပေး ရှိခိုးပြီးမှ ပေးရတယ်။ ဘုရင်သုံးတဲ့ ပစ္စည်းအားလုံးကို တော်တပ်ပြီး ခေါ်ရတယ်။ အဲဒီတော်သုံးပစ္စည်းကို မထိမကိုင်ခင် ရှိခိုးရတယ်။ ဘုရင်တစ်ပါးရောက်လာရင် သုံးကြိမ်ဦးတိုက်ရတယ်။ ထွက်ခွာသွားရင်လည်း သုံးကြိမ်ဦးနှိမ်ရမယ်။ ဘုရင်နဲ့စကားပြောတဲ့အခါမှာ မရှိခိုးဘဲ လက်ပိုက်ပြီး ဝါကျဆုံးတိုင်း နဖူးမြေထိမလုပ်ဘဲ မိဖုရား ခေါင်ကြီးတစ်ပါးသာ နေနိုင်တယ်။ မင်းနှင့်မိဖုရားကြီး ထွက်လာတာကို မြင်ရင် တခြားမိဖုရားအားလုံးနဲ့ မင်းသမီးအပျိုတော်တွေဟာ မြေမှာပုဆစ်ဒူးတုတ်ပြီး ရှိခိုးနေရတယ်။

မိဖုရားကြီး

မိဖုရားကြီးနဲ့မင်းသမီးတွေဟာ တစ်ဦးနဲ့တစ်ဦး ဆက်ဆံတဲ့အခါမှာလည်း ပုဆစ်ဒူးတုတ်ပြီး ဘုရားဆိုတဲ့ အသုံးအနှုန်းကိုသုံးပြီးမှ အပြန်အလှန် အဆင့်အတန်းအလိုက် အလေးပေးပြီး ဆက်ဆံ ရတယ်။

မိဖုရားခေါင်ကြီးအပါအဝင် မိဖုရားတွေနဲ့ အရွယ်ရောက်ပြီးမင်းသမီးတွေဟာ ကိုယ့်ခန်း ဆောင်မှာ ကိုယ့်အတွက်ရထားတဲ့အပျိုတော်တွေ ပြင်ဆင်ပေးတဲ့ထမင်းပွဲကို သီးခြားစားနေနိုင် တယ်။

မိဖုရား၊ မင်းသား၊ မင်းသမီးမဟုတ်ရင် နန်းတော်တွင်းမှာ ဘယ်သူမှ ဘယ်တော့မှ ထီး ဆောင်းခွင့်မရှိ။ နန်းတော်အုတ်ခုံပေါ်မှာလည်း သူတို့ပဲ ဖိနပ်စီးခွင့်ရှိတယ်။ နန်းတော်ဝန်းကျင်မှာ ဘယ်သူမှ မြင်းမစီးရ။ ရထားမမောင်းနှင်ရ။ စီးခွင့်ရသူတွေကလည်း ဘုရင်မမြင်သာတဲ့ နေရာ တွေမှာသာ စီးရတယ်။

ဘုရင်ရှိတဲ့ဘက်ကို ဘယ်သူမှ ခြေမဆင်းရ။ ညအခါ အိပ်ရာခင်းရင် ဘုရင်အိပ်ခန်းဘက်ကို ဦးခေါင်းပြုပြီး ခင်းရတယ်။

ညအခါ ယောက်ျားမှန်ရင် အဆင့်အတန်းဘယ်လောက်မြင့်မြင့် မိန်းမပိုင်းမသွားရ။ မိန်းမ တွေကလည်း ဘုရင်နဲ့မိဖုရားခေါင်ကြီး ခိုင်းစေချက်မဟုတ်ရင် ယောက်ျားပိုင်းမကူးရ။

ဘယ်မင်းသား ဘယ်ဝန်မှ မိန်းမစိုးကြီးကတစ်ဆင့် ခွင့်မပန်ဘဲ ဘုရင်ကိုဝင်မဖူးရ။ အင်မတန် မိန်းမစိုးကြီးမရှိရင် မိန်းမစိုးတစ်ယောက်ယောက်ကို အခွင့်ရဖို့ လျှောက်ထားခိုင်းနိုင်တယ်။

မိဖုရား၊ မင်းသမီးနဲ့အပျိုတော်တွေဟာ မင်းမိန့်မပါဘဲ နန်းပြင်မထွက်ရ။ အမိန့်ကို မိန်းမစိုး က အနောက်ဝန်၊ အနောက်ဝန်က ဝင်းတော်မှူးဆီကို ဘယ်သူ ဘယ်အချိန်အတွင်း အပြင်သွားခွင့်ပြု တယ်လို့ အကြောင်းကြားထားရမယ်။

နန်းမတော်ဘုရား၊ အလယ်နန်းတော်၊ မြောက်နန်းတော်နဲ့ အနောက်နန်းတော်ခေါ်တဲ့ မိဖုရားကြီးလေးပါးက မိမိဆိုင်ရာအပျိုတော်ကို အပြင်ထွက်ခွင့်ပေးနိုင်တယ်။

မိဖုရားတွေနဲ့ အရွယ်ရောက်ပြီးမင်းသမီးတွေဟာ အဆင့်လိုက်ပြီး သီးသန့်အခန်းရတယ်။ ရှမ်းစော်ဘွားသမီးဖြစ်တဲ့ သမီးကညာနဲ့ မှန်နန်းအပျိုတော်ဆိုတာတွေက ဘုရင့်အပါးခစားရတဲ့ အပျိုတော်တွေဖြစ်လို့ သူတို့လည်း သီးခြားအခန်းရတယ်။

သမီးတော်

မိဖုရားကြီးလေးပါးနဲ့ မင်းသမီးကြီးလေးပါး(စလင်းစုဖုရား၊ စုဖုရားကြီး၊ စုဖုရားလတ်နဲ့ စုဖုရားကလေး)တို့အတွက် အပျိုတော်တွေဟာ နန်းတော်အနောက်ရေမြောင်းနဲ့ အတွင်းတံတိုင်း အတွင်းက တန်းလျားသီးခြားနဲ့ အဆောင်ရတယ်။ အဲဒီအမျိုးသမီးတွေကိုပဲ အပျိုတော်လို့ခေါ်တယ်။ ဟခြားမိဖုရားနဲ့ မင်းသမီးတွေရဲ့အစေအပါး အမျိုးသမီးတွေကို အပျိုလို့ပဲခေါ်ပြီး သူတို့အတွက် နေရာသီးခြားမရှိ။

မိဖုရားကြီးလေးပါးအဖို့ အခစားဝင်ဖို့ အလှည့်စာရင်းမရှိ။ အချိန်မရွေး ခစားရမယ်လို့ ဆို လိုတယ်။ တခြားမိဖုရားတွေကို လက်ဝဲ၊ လက်ယာစုခွဲပြီး စာရင်းအရ အလှည့်ကျ နေ့ညထမ်းရွက်ရ တယ်။ လက်ဝဲစုကို မြောက်နန်းတော်၊ လက်ယာစုကို အနောက်နန်းတော်က ကြပ်မတ်ရတယ်။

မင်းသမီးတွေအတွက် အထူးအလှည့်မရှိ။ တစ်နေ့နှစ်ကြိမ်သုံးကြိမ် အခစားဝင်ပြီး ကျရာ တာဝန်ကို ထမ်းရွက်ရတယ်။ အပျိုတော်တွေနဲ့ မိန်းမစိုးတွေကတော့ စာရင်းအလှည့်အတိုင်း မပေါ့ မလျော့ ခစားထမ်းရွက်ရတယ်။ အမှူးအမတ်ကတော်မယားတွေဟာ တစ်နေ့တစ်ခေါက် နန်းတော်ကို ဝင်ထွက်ခစားရတယ်။ အလုပ်သီးခြားမရှိ။

အိမ်ရှေ့မင်း

အိမ်ရှေ့မင်းနဲ့ လက်ရှိဘုရင်ရဲ့သားတော် မင်းသားတွေဟာ မြေနန်းလှေကားခုံထိ ဝေါယာဉ်စီး နင်းလာခွင့်ရတယ်။ အဲဒီနေရာအထိ အခွင့်ပြုပြီး ရွှေထီးဆောင်းခွင့်ရတယ်။ အိမ်ရှေ့မင်း လေး လက်၊ မင်းသားနှစ်လက်ရတယ်။ ဖိနပ်စီးခွင့်ကို တိုက်မာရဘင်ထိ ရတယ်။ အမတ်အရာရှိ အားလုံး အိမ်ရှေ့မင်းကို ဒူးတုတ်ခစားရတယ်။

အမတ်နဲ့အရာရှိတွေဟာ သူတို့စီးနင်းဆောင်ရွက်လာတဲ့ လှည်း၊ မြင်း၊ ထီး ဆိုတာတွေကို နန်းတော်တံတိုင်းအပြင်က ထားခဲ့ရတယ်။ ဖိနပ်ကိုတော့ မြေနန်းလှေကားထစ်အထိ စီးရတယ်။

အစေအပါးတွေက ဒီနေရာထိ ခမောက်လိုက်ပြီး မိုးပေးခွင့်ရှိတယ်။ ခမောက်ဆိုပေမဲ့ ထီးထက် အဝန်းအဝိုင်း ကျယ်ပြန့်နိုင်ပါသေးတယ်။

မြေနန်းအရှေ့ တံခါးနီက အိမ်ရှေ့မင်းသား၊ မင်းသားတွေနဲ့ ဝန်ကြီးလေးပါးသာ ဝင်ရတယ်။ တခြားသူတွေအားလုံး မလွယ်တံခါး(ဘေးတံခါး)ကို သုံးကြရတယ်။

မိဖုရားငယ်တွေနဲ့ မင်းသမီးတွေဟာ မှန်နန်းတော်ပေါက်အထိ ဖိနပ်စီးခွင့်ရတယ်။ အဲဒီ အပေါက်ရောက်တော့ ထီး၊ ဖိနပ်နဲ့ အခစားတွေပါ ထားခဲ့ရတယ်။ အဲဒီကစပြီး ကိုယ့်ကွမ်းခွက်၊ လက်ဖက်ခွက်၊ ထွေးခဲ၊ မှတ်တမ်း၊ ပုရပိုက်ဆိုတာတွေကို ကိုယ့်ဘာသာ သယ်ယူသွားကြရတယ်။

အပျိုတော်တွေကတော့ တာဝန်ကျ ထမ်းဆောင်ရမဲ့ အဆောင်ပေါက်အထိ ဖိနပ်စီးခွင့် ရတယ်။

မှူးကြီးမတ်ကြီးကတော်မယားတွေက သူတို့ယောက်ျား အမှူးအမတ်တွေလိုပဲ နန်းတော် တံတိုင်းမဝင်မီက ယာဉ်ရထားပေါ်ကဆင်းပြီး မြေနန်းလှေကားထစ်အထိ ခမောက်မိုးခဲလို့ ခြေနင်း စီးနင်းလာနိုင်တယ်။

ပြောခဲ့ပြီးတဲ့ အလေ့အလာတွေဟာ ထီးနန်းအတွင်း အရေးပါတဲ့ကိစ္စတွေ ဖြစ်ပါတယ်။ မလိုက်နာရင် အပြစ်ရနိုင်ပါတယ်။ အထူးသဖြင့် အနောက်ဆောင်အတွက် စည်းကမ်းကြီးရပါ တယ်။

* * *

(၂) စကြာဒေဝီ

စကြာဒေဝီသည် အလုံးအဖန်ကောင်း၏။ အသားညို၏။ မျက်နှာတွင် ကျောက်ပေါက်အရာ ရှိသော်လည်း မျက်လုံးအလွန်လှ၏။

တွင်းသင်းမင်းကြီးသည် အသားဖြူထက် အသားညိုကို ပို၍နှစ်သက်ဟန်ရှိ၏။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် သူသည် ညိုနှင့်ပြာဟူသော စကားနှစ်လုံးကို ရေလဲနှင့်သုံးကာ အလွန်ယဉ်ကျေးသိမ်မွေ့စွာ ဖွဲ့ဆိုလေသည်မှာ...

(၁) ပြာထွားညက်ခြေ၊ တောင်နန်းနေ

(၂) နန်းမညာနေ၊ လှမြဲတေ

(၃) ပြာစင်ညက်ဖြူ၊ ရွှေနန်းသူ

(၄) ရုပ်သွင်နွဲ့ပျို၊ လဲလဲညို

(၅) ပျော်ရန်ချစ်ခင်၊

ကြင်လည်းကြင်ဟောင်း

ပျောင်းလည်းပျောင်းနွဲ့၊

လဲလည်းလဲပြာ၊ မယားပါခဲ။

(၆) အသားတော်ညိုပြာညက်၊ နန်းတော်ထက်ဖွား

ထိုမင်းသမီးကို တောင်နန်းမတော်တင်ရေးတွင် ရုပ်ဆင်းအင်္ဂါထက် အရေးကြီးသည်မှာ ဇာတိဂုဏ်၊ ပညာဂုဏ်ဖြစ်လေသည်။ သူက မင်းတုန်းမင်းထက် အသက် ၂-နှစ်ပိုကြီး၍ မင်းတုန်းမင်းက သူ့ကို “အစ်မတော်” ဟု ခေါ်ရလေသည်။ သူ၏ဂုဏ်ကား အစစအရာရာ ကြီးမားလေသည်။ သာယာဝတီမင်းနှင့် မိဖုရားခေါင်ကြီးမှ ဖွားမြင်ခဲ့သည်။ တစ်ပင်တိုင်မင်းသမီးအဖြစ် သတ်မှတ်ခဲ့ရာ နောက်တက်လာမည့်မင်းက သိမ်းပိုက်ရန်ဖြစ်၏။

စကြာဒေဝီ၏ ငယ်နာမည်မှာ စုဖုရားပင်ဖြစ်သည်။ သာယာဝတီမင်း၏ အဂ္ဂမဟေသီ ကျပင်းမင်းသမီးမှ ဖွားမြင်သည်။ မွေးချင်းအများရှိသည့်အနက် မောင်နှမ ၂-ဦးသာ အဖတ်တင်လျက် မောင်တော်မှာ ပုဂံမင်းဖြစ်၏။ ငယ်စဉ်ကပင် အကျင့်သီလသိက္ခာနှင့်ပြည့်စုံလျက် အထူးသဖြင့် ဗေဒင်ကျမ်းများကို မွေ့နှောက်ချောက်ချားနိုင်သည်။

အသက်ကယ်ခွင့်

၁၁၉၉-တွင် သာယာဝတီမင်း ထီးနန်းရရာ မုဒွါဘိသိက်ခံခြင်းကိုမူ ၁၂၀၂-အမရပူရမြို့သစ် ရောက်ပြီးမှ ပြုလုပ်ရန် သမီးတော်က အခါပေးသည့်အတိုင်း ခမည်းတော်က လိုက်နာခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် ခမည်းတော်က များစွာလေးစားချစ်ခင်စွာဖြင့် တစ်ပင်တိုင်မင်းသမီးအဖြစ်ကို လည်းကောင်း၊ ဘုရင်က စိတ်လိုက်မာန်ပါ ရာဇဝတ်တော်ပေးမိသူများကို ရွေးနုတ်ခွင့်ကိုလည်းကောင်း ပေးသနားခြင်းခံရသူ ဖြစ်သည်။ နောင်အခါ သူသည် စကြာဒေဝီဘွဲ့ဖြင့် မင်းတုန်းမင်း၏ အဂ္ဂမဟေသီဖြစ်လာရာ အလားတူလွတ်ငြိမ်းခွင့်များ ဆက်လက်သုံးစွဲခွင့်ရသည်။

အဆိုတစ်ခု၌ စကြာဒေဝီသည် ဘကြီးတော်စစ်ကိုင်းမင်းကိုလည်း ကယ်တင်နိုင်ခဲ့သည်။ သူ၏လျှောက်တင်ချက်အရ သာယာဝတီမင်းက နောင်တော်ဘကြီးတော်မင်းအား နန်းချရုံသာချ၍ အသက်ကိုရန်မရှာဘဲ ဆက်လက်ပြုစုတော်မူခဲ့သည်။ သမီးတော်က ပိဋကတ်တော်နှင့် ဗေဒင်ကိန်းခန်းများနားလည်သူဖြစ်၍ အဖနှင့်တူသောနောင်တော်ကိုသတ်က ပိတုဃာတကကံကြီးထိုက်ကာ အဇာတသတ်မင်းကဲ့သို့ ရာဇဝင်ရိုင်းဖွယ်ရှိကြောင်း လျှောက်ထားခဲ့သဖြင့် သာယာဝတီမင်း ထိတ်လန့်ခဲ့ရလေသည်။ သမီးတော်စကားကို နားထောင်ခဲ့ရသည်။

၁၂၀၃-ခု၌ အောက်ပြည်ဟံသာဝတီသို့ အခမ်းအနားကြီးစွာနှင့် ရေကြောင်းစုန်တော်မူရာတွင် သမီးတော်ကြီး ပါရှိသည်။ ဒဂုန်ကုန်းတော် ဝတ္ထကမြေအတွင်း သီဟိုဠ်ဗောဓိပင်စိုက်ခဲ့ကြောင်း သမိုင်းရှိရာ သမီးတော်ကြီးအဖွဲ့က ယခုဗောဓိကုန်းအရပ်၌ ထိုညောင်ပင်ကို အောင်မြင်စွာ ရှာဖွေတွေ့ရှိခဲ့သည်။ ခမည်းတော်က အနောက်နန်းမြေကလေးကို အနောက်မှန် ဆောက်လုပ်ခွင့်ပြုခဲ့သည်။

သာယာဝတီမင်းသည် နောင်တော်ကိုနန်းချပြီးနောက် ရိုသေစွာ ရာသက်ပန် ကောင်းစွာပြုစုထားရှိခြင်းမှာ သမီးတော်၏ဟောကိန်းနှင့် တောင်းပန်ချက်အရဖြစ်သည်ဟု အင်္ဂလိပ်မှတ်တမ်း၌လည်း ဆို၏။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ နောင်တော်က အင်္ဂလိပ်တို့နှင့်ဆက်သွယ်ကာ ထီးနန်းပြန်ရအောင် လျှို့ဝှက်ဆက်သွယ်မှုများရှိသော်လည်း သာယာဝတီမင်းက အရေးမယူခဲ့ချေ။

စကြာဒေဝီအား ရာဇဝတ်သား၏အသက်ကို အလှူခံနိုင်သောအခွင့်ထူးကို မင်းတုန်းမင်းက ဆက်လက်ခွင့်ပြုခဲ့သည်။

မှတ်ချက်။ ။ (စကြာဒေဝီ၌ ဤသို့သောအခွင့်ထူးရှိနေလျှင် အဘယ်ကြောင့် ဆွေမျိုးရင်းချာများဖြစ်သည့် စကြာမင်း၊ ပြည်မင်း၊ မြတောင်မင်းသမီးနှင့် မိဖုရားမြေကလေးတို့ကို မကယ်တင်ခဲ့သနည်း)ဟု ပြည်မင်းမှဆင်းသက်သူ ဒေါ်တင်တင်မေက သူ၏ဖခင်ဦးမောင်မောင်တင်အား မေးခွန်းထုတ်ခဲ့ဖူးသည်။ အဖြေကား (စကြာဒေဝီအနေဖြင့် သူ၏မယ်တော်နှင့်မောင်တော် ပုဂံမင်းတို့ကိုယ်တိုင် စီစဉ်သောကိစ္စများ၌ကား လွန်ဆန်ခွင့်ရှိဟန်မတူပါ)ဟူ၏တည်း။ ပုဂံမင်းသည် ထီးနန်းမျှော်မှန်းသူဖြစ်ရာ သူ၏ဆူးငြောင့်ခလုတ်များကိုကား ဖယ်ရှင်းလိုပေမည်၊ ထီးနန်းဆက်ခံရေး၌ နှမတော်၏စွက်ဖက်မှုကို လက်ခံနိုင်ဖွယ်မရှိချေ။

အစ်မတော်

မောင်တော်ပုဂံမင်းလက်ထက်တွင် တစ်ပင်တိုင်မင်းသမီးအနေဖြင့် မင်းတုန်းမင်းသားနှင့် ဆက်သွယ်ရည်ငံရှိကြသည်။ မင်းတုန်းမင်းနှင့်ကနောင်ညီနောင်တို့အား ဘုရင်ကအပြစ်ရှာနေသည်ကို ဦးစွာသတင်းပို့သူကား ကနောင်မင်း၏သမီးတော် စမ္မာနဂိုမင်းသမီးလေးဖြစ်၏။ ထိုသတင်း ဟုတ်မဟုတ်အတည်ပြုရန် မင်းတုန်းမင်းသားက 'မဖုရား'ထံ သွားရောက်တိုင်ပင်ရာ...

(နောင်တော်ပုဂံမင်းတော့ ထီးသက်နန်းသက် ပြတ်တော်မူနေပါသည်။ နေပြည်တော်၌ မောင်ဘုရားတို့အတွက် အသက်အန္တရာယ်မြင်ပါသည်။ မောင်ဘုရားအနေနှင့် ရွှေဘိုကို အောင်မြေ နင်းပြီး ကြံတော်မူပါက အရေးတော်လှန့်နိုင်ပါကြောင်း၊ တိုင်ပင်တော်မူရန် သားတော်ငမိုးလှိုင်ကို ခေါ်သွားပါဘုရား)ဟူသော မိန့်ဆိုချက်အတိုင်း မင်းတုန်းမင်းက နာခံထွက်ခွာလေသည်။

ရွှေဘို၌ တော်လှန်ရေးအောင်မြင်သောအခါ စကြာဒေဝီကို မင်းတုန်းမင်းကလည်းကောင်း၊ လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်ကို ကနောင်မင်းကလည်းကောင်း ခေါ်ဆောင်မိဖုရားမြှောက်၏။

ဘီးပုံတော်ခွေဆံပတ်ကယ်နှင့်
ကြွေမတတ်မူရာ
ရွှေနားကပ်မကူသာပေါင်
မဟူရာဆင်၍
သိမ်ရေကျလျော့ရိုးခြုံတယ်
ကြော့နည်းပုံဆန်းလိုက်ပါပေ။
ဝတ်လဲတော်ကြိုးအဝါ
ခိုးနံ့သာမသွေ။
ရိုးရှာသည်လေ့မို့
ပြကတော့ယဉ်ပြန်။
မျက်လုံးတော်တစ်မူသစ်တာက
ဇမ္ဗူရာစ်သိန်းမကတန်
ရွှေနန်းသူချောရာဟန်မှာ
သောတာပန်မိသူငွေကဲ့သို့
မြေးရှစ်ကျိပ်ရတောင်ကွယ်
ရှေးကထက်ငယ်
လေးဆယ်ပြည့်ဇရာရွယ်တောင်
ကညာမယ်သာဖူးဖျာလေး။

အထက်ပါတေးထပ်၌ မိဖုရားကြီးအသက် ၄၀ ခန့်တွင် ရှင်ဘုရင်စပ်ဆိုဟန်တူ၏။ ရိုးရိုး ဝတ်ဆင်နေတတ်သည်။ ဘီးဆံပတ်ခွေနှင့် မဟူရာနားကပ်ကို ဝတ်ဆင်လေ့ရှိသည်။ အဝတ်အထည် တို့တွင် အဝါရောင်ကို နှစ်သက်ဟန်တူသည်။ ပုသိမ်ပဝါဖွပ်ပြီးသားကို ဆင်တတ်သည်။ မျက်လုံး အလွန်လှဟန်တူသည်။ သားတော် သမီးတော်မထွန်းကားသဖြင့် အရွယ်တော်တင်သည်ဟု ဆိုရပေမည်။ မိဖုရားကြီးက ဘုရင်ထက် အသက် ၂-နှစ်ကြီး၍ 'မိဖုရား'ဟု ခေါ်ဝေါ်လေ့ရှိ၏။ ဘုရင်၏ဆံတော် သန့်ရှင်းခြင်းကို အခြားမိဖုရားပြုလုပ်ပေးသည်ကို အလိုမရှိဘဲ နန်းမတော်ကိုယ်တိုင် ပြုလုပ်ပေးရ သည်။

သူပုန်နှိမ်နင်းရေး

ခရစ်သက္ကရာဇ် ၁၈၆၆-ခု၊ မေလတွင် ပဒိန်းမင်းသားက ထကြွပုန်ကန်ရာ အင်အားကြီးမား စွာဖြင့် မန္တလေးမြို့တော်ကို အဝိုင်းခံရမည်ကဲ့သို့ ရှိနေခဲ့လေသည်။ မင်းတုန်းမင်းသည် ထိတ်လန့်တုန်လှုပ် ကာ ထီးနန်းစွန့်လျှင် ကောင်းမည်လားဟု စကြာဒေဝီကိုတိုင်ပင်၏။ ဗေဒင်ကိန်းခန်းများ တွက်စစ်

ပြီးနောက် (ယခုအရေးတွင် သိက္ခာကျစရာ၊ နန်းကျစရာ လုံးဝမမြင်၊ တပ်တော်များကို တက်ကြွစွာ ခုခံတွန်းလှန်နိုင်အောင် အားပေးရန်လိုအပ်ပါသည်)ဟု မိဖုရားခေါင်က တိုက်တွန်း၏။ အခြားသော မိဖုရားများကလည်း ထောက်ခံကြ၏။ အတန်တန်တောင်းပန်ကြခါမှ မင်းတုန်းမင်းက သုံးဆယ် မင်းသားကို အင်းဝသို့လည်းကောင်း၊ မကွရာမင်းသားကို ပလိပ်သို့လည်းကောင်း၊ ညောင်ရမ်း မင်းသားကို စစ်ကိုင်းသို့လည်းကောင်း ချီစေအမိန့်တော်ထုတ်၏။ ပဒိန်းမင်းသား၏ တပ်များ စောစောက အရေးသာသော်လည်း နောက်ပိုင်း၌ ဆုံးရှုံးပျက်စီးကုန်ကြသည်။

၁၈၇၅-ခုက မှန်နန်းဆောင်တွင် သမီးတော်များ နားထွင်းမင်္ဂလာဆင်ယင်ရာတွင် ဘုရင်နှင့် မိဖုရားခေါင်ကြီးတို့ ရာဇပလ္လင်မှ တက်ရောက်ရှုစားတော်မူကြသည်။ ထိုအတောအတွင်း အလယ်နန်း မိဖုရား ဆင်ဖြူမရှင်(နန်းမတော်၊မယ်နု၏သမီးတော်)သည် မည်သူ့ကိုမျှ ခွင့်ပန်ခြင်းမရှိဘဲ ရာဇပလ္လင် သို့တက်လာကာ ရှင်ဘုရင်နှင့်မိဖုရားခေါင်တို့ဘေးတွင် အတူထိုင်နေလေသည်။

မိဖုရားခေါင်ကြီးက ပွဲပြီးသည့်တိုင်အောင် ရာဇဏ္ဍန္တေဆောင်နေတော်မူ၏။ သို့သော် များစွာ ဒေါသထွက်လျက် အဆောင်တော်သို့အမြန်ပြန်ကာ ငိုကြွေးလေသည်။ မင်းတုန်းမင်းက လိုက်လံ ချောမော့ပါ၏။ သို့သော် နန်းခလေ့ထုံးစံစည်းကမ်းတို့ကို ဤမျှရိုင်းပျစွာ ချိုးဖောက်ခြင်းမှာ ရှင် ဘုရင်ကိုယ်တိုင်က အားပေးအားမြှောက် လုပ်၍သာလျှင် ဖြစ်သည်ဟု စကြာဒေဝီက စွပ်စွဲ၏။ ဆင်ဖြူမရှင်ကို ဆုံးမပါမည်ဟု ရှင်ဘုရင်က ကတိပြု၏။

ဆင်ဖြူမရှင်မိဖုရားမှာလည်း ပရိယာယ်များသူဖြစ်၍ (မိမိသည် အနညာတ မိဖုရားမဟုတ်၊ ရှင်ဘုရင်၏မိဖုရားခေါင်မှ ပေါက်ဖွားသည်။ မိမိ၏သမီးတော်ရင်းချာများအတွက် ကျင်းပသောပွဲဖြစ် ၍ အခွင့်အရေးကို သုံးပိုင်ခွင့်ရှိသည်)ဟု ပြန်ငေါ့၏။

ခြေအိတ်ပြာ

၁၈၅၅-ခုနှစ်က ရတနာပုံနေပြည်တော်သို့ အင်္ဂလိပ်သံအဖွဲ့တစ်ခုရောက်ရှိရာ အောက်မြန်မာ ပြည်ဆိုင်ရာ အင်္ဂလိပ်မဟာမင်းကြီး-အာသာဖယ်ရာက မိဖုရားကြီးစကြာဒေဝီအတွက် မှန်ပြောင်း ကြီးတစ်လက်နှင့် မြေပုံစာအုပ်များ၊ နက္ခတ်ကျမ်းများ သီးခြားဆက်သသည်။ စကြာဒေဝီကို ပညာ ရှိ မြန်မာအမျိုးသမီးကြီးအနေနှင့် အင်္ဂလိပ်များက လေးစားကြသည်။ ဘုရင်ခံချုပ် ဒါလဟိဇီ Lord Dalhousie က “မိဖုရားကြီးအတွက် ခြေအိတ်ပြာတစ်စုံလည်း ဝယ်ပေးလိုက်ရမလား”ဟု ဖယ်ရာ ထံရေးစာ၌ ရယ်သွမ်းသွေးသည်။ ခြေအိတ်ပြာဆိုသည်မှာ အင်္ဂလိပ်ဝေါဟာရ၌ (မိန်းမစာတတ်ပုဂ္ဂိုလ်) Blue Stocking ဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။ အင်္ဂလန်ပြည်၌ အထက်တန်းပညာဆည်းပူးသော အမျိုး သမီးများကို ထိုခေတ်က အားပေးခြင်းမရှိဘဲ ပြက်ရယ်ပြုလေ့ရှိခဲ့ကြသည်။ စာရေးဆရာမများ သည် ယောက်ျားကလောင်ဘွဲ့များယူ၍ ရေးတတ်ကြ၏။

စကြာဒေဝီသည် အင်္ဂလိပ်စာကိုလည်း မကွရာမင်းသားကြီးထံမှ အတော်လေ့လာဖူးသည်။ ထိုမင်းသားကြီးမှာ သူ၏ဦးရီးတော်ဖြစ်သည့်အတိုင်း သူပြုစုသောစွယ်စုံကျမ်းနှင့် နိုင်ငံခြားအဘိဓာန် တို့တွင် စကြာဒေဝီက အထူးစိတ်ဝင်စားခဲ့သည်။ ဖယ်ရာတို့သံအဖွဲ့တွင် အတူပါလာသော အင်္ဂလိပ်ပန်းချီဆရာက ဘုရင်နှင့်မိဖုရားကြီးပုံတော်များ ရေးဆွဲခွင့်တောင်းရာ ခွင့်ပြုချက်မရခဲ့ချေ။

ကျွန်တော်တို့အနေဖြင့် ယေဘုယျအားဖြင့် စကြာဒေဝီက မြဝတီဝန်ကြီးဦးစကို ကယ်ဆယ်ခြင်း၊ လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်ကို ခေါ်ယူကြည့်ရှုခြင်း၊ ဖတဆိုမောင်ဖိုးလှိုင်(ယောအတွင်းဝန်)ကို မွေးစားစောင့်ရှောက်ခြင်း စသဖြင့် သုံးလေးဦးမျှလောက်သာ အကြောင်းတိုက်ဆိုင်၍ ကယ်တင်ခဲ့ပုံများ ကြားသိခဲ့ဖူးသည်။ ဒေါ်တင်တင်မေနှင့်ဆုံတွေ့မှပင် သုံးလေးဦးမျှမကဘဲ ၁၄-ဦးမျှ(ဘကြီးတော်မင်းအပါအဝင်) စကြာဒေဝီက ကယ်တင်တာဝန်ခံယူခဲ့ကြောင်း တအံ့တဩ သိရှိရလေသည်။

(၃) ရွှေသရင် - ငွေသရင်

မိဖုရားခေါင်ကြီးရုံးနှင့် သက်ဆိုင်သောတာဝန်တစ်ခုမှာ ရာသီအလိုက်ဖူးပွင့်သော ပန်းသရင်များကို ထိန်းသိမ်းဖြန့်ဖြူးရေးဖြစ်၏။ သရင်ပန်းကို ပန်းတော်ဟုသမုတ်လျက် ထိုပန်းမျိုး၌ ရှားပါးသော ဂမုန်းတို့လည်း ပါဝင်သည်။ ထိုရာသီ၌ နန်းလုံးကြိုင်သင်းတော့သည်။

စုံတစ်ခု
ထုံညိုနဲ့သင်း
ရွှေနန်းသူပျော်စလေပေပ
ပန်းမွေ့ရာခင်း။

ပန်းမျိုးစုံ

ပန်းကံကော်-ရွှေစံကား
ငွေသားနုစံပယ်ပန်း
မုလေးခတ္တာနှင့်
ရွှေရင်းမာကြာခဝဲ
ဖွံ့စဲလျှင်လျှံ
သရင်ကျန်
ခွာတံပေါက်လဲ
ပွင့်ဝတ်ကယ်ရွှေဖီမင်း
သင်းထုံနဲ့ကဲ

(ကင်းဝန်)

၁၀၇၆-စစ်တမ်းအရ ဆင်အိုင်၊ ပိန်ညှင်း ၂-ရွာမှ ပန်တော်ပန်းကိုသာ ဆက်ရမြဲဖြစ်၏။ ပန်းပေါ်ချိန်တွင် ဆက်ရမြဲဖြစ်သည်။ ၎င်းနယ်မြေရှိ လုပ်သားပြည်သူတို့မှာ အသေးအဖွဲ့အခွန်များမှ ကင်းခွင့်ရကြလေသည်။

ပန်းတော်ဆက်သောရွာတို့မှာ ၁၀၀-ခန့်ရှိလျက် တောင်ငူ၊ ရွှေကျင်၊ ပုသိမ်၊ မင်းတုန်း၊ ပုပ္ပါး
နှင့် ရှမ်းပြည်နယ်တို့တွင် ရှိသည်။

သင်္ခါပန်း

လွမ်းတပုံပုံ
ညည်းညူခန့်ဆွေးစဖွယ်သာ
လောင်းရွှေပွင့်ဝါ
သည်မာလာပင်မြင့်ဆုံး
သင်္ခါမင်းရွှေခက်ကယ်
ပန်ချင်ပါတယ် ရွှေချည်စည်းကို
ရည်းဖြေလျော့ရုံး

သင်္ခါပန်းဝေါဟာရမှာ သင်္ခါပင်ဟူသောစကားမှ ဆင်းသက်သည်။ မြေပေါ်၌မပေါက်သည့်
အတွက် အညစ်အကြေးကင်းစင်၏။ မကောင်းသောအနံ့ နံလျှင်လည်း ထိုပန်းပင်များ သေတတ်၏။
သာသနာနှင့်ဆိုင်သော ဝတ္ထုကံမြေများ၌ မပေါက်တတ်ဟုဆို၏။ လေသန့်သန့်နှင့် လူနှင့်ဝေးရာကို
ကြိုက်တတ်သော ပန်းမျိုးဖြစ်သည်။

ရွှေသင်္ခါ ငွေသင်္ခါ
နန်းဝင်သည့်ပန်းတော်
မြေပေါ်မှာမပွင့်
ရွှေသိုင်းနှင့်ဝင့်ရသည်
ပင်ဆင့်များဒေကရာဇ်
ဘုန်းရှိ၍ဖြစ်ရာမှာ...

ရာမရကန် ဆရာဦးတိုးက သင်္ခါပန်းကို မလေးမစားလုပ်က ရာဇဝတ်သင့်ပုံကို စပ်ဆိုထား၏။

တချို့ကနီနီပြာ၊ တချို့ကဖြူဝါဝါ
တချို့မှာချိပ်ပွင့်၊ တချို့မှာ
ပန်းရင့်လို့
ပင်ဆင့်ပန်းပျံ။
ဘွဲ့မည်ရည်ခံခြင်းတွင်
ဝေယန်နန်းမြင့်၊ ပင်တိုင်းတင့်မို့
မြို့ဝန်မင်းစာ၊ လိပ်မပါဘဲနှင့်
ကွယ်ရာဈေးပြင်၊ ရောင်းလို့များမြင်ကလေး
သေချင်သေ၊ ရှင်ချင်ရှင်
အင်မတန်အင်တန်
ရာဇဝတ်တော်ခံရသည်
မြတ်ပန်တော်ပန်း၊ ခိုင်လုံးလန်းကို
ဟိုလောင်းပန်းပွင့်၊ ဘယ်ဂုဏ်ကြောင့်ဝင့်မလဲ
ဘုန်းနှင့်ကံနှင့်ရွှေသင်္ခါ

ရွှေမြို့တော်ဈေးတို့တွင် မြို့ဝန်၏ခွင့်ပြုချက်ပါမှသာလျှင် သင်္ဃန်းရောင်းနိုင်သည်။ အမရပူရမြို့တော်၌ ၁၁၆၈-ခုက သင်္ဃန်းနှင့်ပတ်သက်အရေးယူပုံကို အောက်ပါအထူးပြန်တမ်း၌ ကြည့်ရှုနိုင်၏။

(သင်္ဃန်းတော်-ရွှေနန်းတော်သို့ မဆက်မသွင်းသေးသည်ကို မင်းသားများအိမ်သို့ ပန်းများ ရောက်ကြောင်းနှင့် မင်းတရားကြီး ကြားသိတော်မူရသည်။ ကျိဝန်ကို တန်းမှာထားစေ၊ ပန်းဆက် လာသူတို့ကို ရအောင်တောင်း)ဟူ၍ဖြစ်၏။

လွတ်တော်က ထိုပညတ်ချက်ထုတ်ပြီးနောက် ဈေး၌အမိန့်မရှိရောင်းသူများကို နာကျင်စွာ ရိုက်နှက်ဆုံးမ၏။

ပါရမီဂုဏ်၊ သင့်ရုံဟုတ်ဘူး
ကံထူးသည့်ပန်း
လမ်းချဲ့ချဲ့-မချဲ့ချဲ့
ဆုတ်ဟဲ့ပဲဆိုဆို
မဆိုရဘဲလာလာ
သူမို့ပါလျှင်
ရွှေအာဏာခေါင်
သိုင်းပြောင်ပြောင်နှင့်
ရှောင်ရသည်၊ လွဲရသည်
ပန်းပျံများဘုရင်ကို...

သင်္ဃန်းကို ဆင်မြန်းနိုင်သော ပင်တိုင်နန်းသူခင်ကြော့မှူးတို့တွင်ကား ထိုရာသီတွင် ကနွဲကလျ၊ အလှငွေဖေ၊ ဟန်ကြော့ကြော့နှင့် ရှိနေကြပုံကို စာဆိုတော်ရွှေတောင်နန္ဒသူက ဖွဲ့ဆိုပုံကား....

ဝတ်လဲတော် မခြံ့တခြံ့
ရင်သိမ်းတော်ပန်းပျော့က
လျော့တော့တော့မလုံတလုံ
ဂန္ဓာမာအနံ့က၊
သင်းပျံ့ပျံ့မလုံတလုံ
ကံကုမံပန်းနံ့က၊
လန်လှအောင်ကြိုင်တလှိုင်လှိုင်
စိုင့်ရှူးကြယ်ပြောင်
ယုဂန်တောင်က
ရောင်ဖြူလာနံ့နက်ကို
နှစ်ခုပြိုင်ထွက်သည့်နှယ်၊

ပန်းမြတ်များမပွင့်မီကာလ၌ နန်းသူများသည် ခံပွင့်ကိုပန်ဆင်ကြရသည်ကို ဦးပုညက မြို့တော်နှင့်ကျေးတောကွာခြားပုံအနေဖြင့် ကွန့်ခဲ့သည်။

စံပယ်ပန်း

ပန်းစံပယ်
နန်းလယ်မပေါ်ခိုက်ဟာမို့
အလိုက်တော်တန်သင့်ရုံပ
ခံပွင့်ကိုကုံး၊
နန်းရဝေ
မန်းမြေမှာ စံပယ်လှိုင်တော့
ခံပန်းခိုင်ယာယီရွှေတယ်
တောလှေရွာသုံး။

(၄) ဝန်ကြီးဦးရန်ဝေးနှင့် ဝန်ကလေးဦးကောင်း

မင်းတုန်းမင်းလက်ထက်တွင် ချင်းတွင်းနယ်မြေမှ ဘုန်းကြီးလူထွက် ၂-ဦးတို့ ကောင်းစားကြ၏။ ကောင်းစားသည်ဆိုရာ၌လည်း နည်းနည်းနောနောမဟုတ်ဘဲ နေပြည်တော်တွင် ထိပ်တန်းဖြစ်သော မင်းကြီးရာထူးများ ရရှိကြ၏။ သူတို့ ၂-ဦးမှာ ဖြစ်ရပ်ချင်းများစွာ တူညီကြသဖြင့် (ကံတူအကျိုးပေး)ဟု၍ပင် ဆိုလောက်ပေသည်။

တစ်ဦးကား ပခန်းမင်းကြီးဦးရန်ဝေးဖြစ်လျက် တခြားပုဂ္ဂိုလ်မှာ ကင်းဝန်မင်းကြီး ဦးကောင်းဖြစ်သည်။ သူတို့ ၂-ဦး၏ခြားနားချက်မှာ ရှင်ဘုရင်က သူကောင်းပြု ခံယူကြပြီးနောက် ဦးရန်ဝေးက ရှင်ဘုရင်ကို အနိုင်ကျင့်လေ့ရှိသဖြင့် သူ့ကို(ပခန်းရှင်ဘုရင်ကြီး)ဟုပင် မင်းတုန်းမင်းက ခေါ်ဆိုလေ့ရှိသည်။

ဦးရန်ဝေးမှာ ချင်းတွင်းအနောက်ဘက် ဗန်ကျီနယ်၊ ဗဒူရွာသားဖြစ်လျက် ၁၁၇၄ ခုဖွားဖြစ်သည်။ ဦးကောင်းကား ထိုရွာ၏အနောက် ၈-တိုင်ကွာ မုန်တိုင်ပင်ရွာ၌ ၁၁၈၃ ခုတွင်ဖွားသည်။

ဗဒူရွာကျောင်းဘုန်းတော်ကြီး ဦးဥတ္တမသည် ဦးရန်ဝေး၏ဦးရီးဖြစ်၏။ ထိုကျောင်း၌ပင် ဦးရန်ဝေးသည် ဦးဝိသုဒ္ဓဘွဲ့ဖြင့် ခန်းနေဦးပဉ္စင်းကြီး ဖြစ်လာ၏။ မုန်တိုင်ပင်ရွာမှ မောင်ကောင်းလည်း သာမဏေဘဝ၌ ထိုကျောင်းသို့လာရောက် တပည့်ခံ၏။

နေပြည်တော်သို့

ပုဂံမင်းနန်းတက်ပြီးနောက် ဦးဝိသုဒ္ဓသည် နေပြည်တော်ရှိ ဗားကရာတိုက်သို့ ရောက်ရှိကာ ငွေရေးကျောင်းတွင် ကျောင်းထိုင်ဆရာတော် ဖြစ်လာ၏။ ထိုအချိန်က လွတ်တော်မင်းသားကြီးဖြစ်နေသူ မင်းတုန်းမင်းသားထံသို့ ဦးဝိသုဒ္ဓသည် မှန်မှန်ကြွရောက် တရားဟော သီလပေးခြင်း ပြုရသည်။

မကြာမီ မုန်တိုင်ပင်မှ ရှင်အာသဘ(မောင်ကောင်း)သည် ငယ်ဆရာဦးဝိသုဒ္ဓထံ ရောက်ရှိလာ၏။ အတွင်းတပည့်အဖြစ်နေထိုင်ကာ စာပေကျမ်းဂန်ပေါက်မြောက်အောင် သင်ယူ၏။

၁၂၁၁-ခုတွင် မင်းတုန်းမင်းသားက ပညာဗဟုသုတအရာ လေ့လာရှာမှီးသူများ အလိုရှိကြောင်းမိန့်ကြားသဖြင့် ဦးဝိသုဒ္ဓက ရှင်အာသဘကို မင်းသားထံပို့ဆက်သရန် လူဝတ်လဲစေရ၏။ မင်းတုန်းမင်းသား တစ်နေ့သ၌ ရှင်ဘုရင်ဖြစ်မည်ကို ကြိုတင်သိမြင်သော ရှင်အာသဘကား (အမှီကောင်းကြီးကိုရလေပြီ)ဟု ဝမ်းမြောက်စွာပင် ရဟန်းသိက္ခာချ၏။

လူထွက်ကြပြီ

များမကြာမီ မင်းတုန်းမင်းသား၏ အထပ်ထပ် လျှောက်တင်တိုက်တွန်းသဖြင့် ဦးဝိသုဒ္ဓလည်း လူဝတ်လဲရလေသည်။ ဦးရန်ဝေးမှာ မင်းတုန်းမင်းသား၏ အကြီးတော်ရာထူးရရှိလျက် ဦးကောင်းမှာ အိမ်တော်ဘဏ္ဍာစာရေး ဖြစ်လာ၏။

မင်းတုန်းမင်းသား ထီးနန်းရရှိပြီးနောက် ဦးရန်ဝေးကို ပခန်းမင်းကြီးအဖြစ် ဝန်ကြီးခန့်အပ်၏။ မိဖုရားကြီး စကြာဒေဝီနှင့်တိုင်ပင်၍ ခမည်းတော်သာယာဝတီမင်း၏ ကိုယ်လုပ်တော်သန်လျင် မြို့စားနှင့် ထိမ်းမြားပေးလေသည်။ နေ့စဉ် ပခန်းမင်းကြီးအိမ်တော်သို့ မင်းတရားကြီးက ပွဲတော်အုပ်ပေးပို့သည်။ လခတော်ငွေ ၂၀၀၀/- ရရှိရာ မင်းကြီးကတော် ၁၀၀၀/- မိမိအတွက် ၅၀၀/- ငယ်သားများအတွက် ၅၀၀/- ဟူ၍ ဝေခွဲသုံးစွဲလေသည်။

ဝန်ကြီး၏ နှမ

တစ်ကြိမ်က ဦးရန်ဝေး၏ နှမ ဒေါ်နီသည် မုဆိုးမဘဝ၌ နွမ်းပါးသဖြင့် မောင်ကြီးထံလာရောက် ခိုလှုံ၏။ မင်းကြီးလည်း နှမဖြစ်သူကို ထောက်ပံ့ရန်နည်းလမ်းရှာရင်း ရွှေပန်းထိမ်တော်သားများထံ ရောက်ရှိသွား၏။ ရွှေပုခက်တစ်ခုကို စီခြယ်နေရာမှ ပိုလျှံသော ၄၅/- သားရှိ ရွှေတုံးတစ်ခုတွေ့ရှိလေသည်။ (နန်းတော်ကမေးလျှင် ဤရွှေတုံးကို ငါယူသွားသည်ပြောလိုက်) ဟု မှာထားကာ ယူသွားလေသည်။ အိမ်သို့ရောက်သောအခါ နှမမယ်နီသို့ ၎င်းရွှေတုံးပေးလိုက်လေသည်။ နောက်နေ့တွင် ယောအတွင်းဝန် ဦးဖိုးလှိုင်လာရောက်မေးမြန်းရာ (မောင်လှိုင်။ ငါက မင်းတရားကြီးပိုင် ရွှေတုံးကိုယူလာတာ မှန်ပါသည်။ ငါ့မှာ ဆင်းရဲသောနှမတစ်ယောက်ကို ထောက်ပံ့ရန်တာဝန်ရှိနေတယ်။ ငါ့ရရှိသည့်ရိက္ခာတော်က လောက်ငရဲပဲရှိတယ်။ လာဘ်တံစိုးလက်ဆောင်လည်း ငါဘယ်တော့မှ မယူခဲ့။ ဒါကြောင့် ခိုးခြင်းခိုးလျှင် ငါ့အရှင်သခင်ရဲ့ပစ္စည်းကိုခိုးပြီး နောင်သံသရာမှာလည်း အတုံ့အလှည့်ခံရပါလျှင် ကိုယ့်အရှင်သခင်အိမ်မှာပဲ ခွေးဖြစ်ဖြစ် ခံရတာကမြတ်တယ်လို့ ငါအောက်မေ့ပြီး ယူခဲ့တာပဲ) ဟု ဖြေကြားလိုက်လေသည်။

ထိုစကားကို မင်းတုန်းမင်းကြီးကြားတော်မူလျှင် များစွာသဘောကျတော်မူလျက် ထိုရွှေတုံးကို နန်းတော်က ငွေတစ်ထောင်ပေး၍ ရွှေတော်မူစေ၏။ မင်းကြီးနှမမယ်နီကိုလည်း အနောက်ဆောင် မိဖုရားများက ခေါ်တော်မူကာ ပြုစုကျွေးမွေး လက်ဆောင်တော်များ ပေးကြလေသည်။

ဆင်ကြန်မယ်

မင်းတုန်းမင်းက ခမည်းတော်၏ မိဖုရားငယ်တစ်ဦးနှင့် ဦးရန်ဝေးကိုပေးစားရာတွင် ရှေ့သွားနောက်လိုက်ညီဟန်တူ၍ ရာဇဝင်၌ ဘာမျှကဲ့ရဲ့သံ မကြားရပါ။ သို့သော် ၁၂၁၃-ခု၌ ဦးကောင်းကို (ဆင်ကြန်မယ်) နှင့် အိမ်ထောင်ချပေးရာ၌ သတို့သားမှာ အသက်-၃၀၊ သတို့သမီးမှာ ၅၉ နှစ် ဇရာပိုင်းရောက်နေသူ ဖြစ်လေသည်။ တရားသူကြီး ဦးဘိုးကွယ်လွန်ရာ၌ ၎င်းကတော် မုဆိုးမ ဆင်ကြန်မယ်ကို လူပြန်တော်လူပျိုကြီးဦးကောင်းက ယူစေခြင်းဖြစ်သည်။ ဦးကောင်းကို မင်းတုန်းမင်းက အနိုင်ကျင့်ခြင်းမှာ ထိုအချိန်မှစတင်ဟန်ရှိ၏။ ဦးကောင်းက မလွန်ဆန်ဝံ့ပုံမှာ (ရှင်ဘုရင်ကျေနပ်လျှင် ပြီးရော) ဟူသောသဘောနှင့် ဆင်ကြန်မယ်ကို မစုံမက်စေကာမူ ကောင်းစွာပေါင်းသင်းနေထိုင်ခြင်းက ထင်ရှားစေပေသည်။

ထိုအိမ်ထောင်ရေးနှင့်ပတ်သက်၍ ဦးကောင်းက ဘာမျှမပြောစေကာမူ ဂယက်များကား ရှိခဲ့သည်။ ၁၂၂၄-ခုနှစ်တွင် ရတနာနဒီမြစ် တူးဖော်ပြီး၍ မန္တလေးမြို့အနီး ထိုမြစ်ကမ်းတစ်လျှောက်တွင် မျိုးတော်မတ်တော်တို့အား ဥယျာဉ်ခြံများကို စိုက်ပျိုးစေ၏။ မင်းကြီးဦးကောင်းက သူ့ခြံအတွက် အုန်းပင်မျိုးကောင်းများ ရလို၍ မြောက်ထားဝယ်ဗိုလ်မောင်ပိန်ထံ မျှတရန်တောင်းခံ၏။ ဦးကောင်းနှင့်ဗိုလ်ပိန်မှာ မင်းတုန်းမင်းသား အိမ်တော်ပါများဖြစ်၍ အလွန်ရင်းနှီးခင်မင်ကြသည်။ ဗိုလ်ပိန်ထံမှ အုန်းပင်ပေါက်များ ပေါ်မလာသဖြင့် ဦးကောင်းက လှေတော်သံအလိုက် စားချိုးသည်မှာ-

သွေယွန်းလို့
ရွှေခွန်းလေမမှန်မကန်
ပွေလွန်းလှပြန်၊
စိုက်ပျိုးရန်သစ်ပင်ပေးမယ်လို့
ရှေးလေးဆိုရှာတဲ့
သူ့နှုတ်သံ-သွေဖောက်ပြန်၊
ဗိုလ်များမှန် ပိန်တာတူးရယ်
ဖျောက်ဘူးနော်ငယ်ကညာဏ်
ဆယ်ဆဖန်။ ။

ဗိုလ်ပိန်မှာ နာမည်နှင့်လိုက်အောင် တကယ်ပိန်သေးကြိလိုသူ ဖြစ်သည်။ ကတိပျက်ပြယ်သောငယ်ကျင့်ကို ယခုတိုင် ပယ်ဖျက်ခြင်းမရှိဘဲ ဆယ်ဆကဲနေဟန် ကလိလိုက်ခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုအချိန်က စလေဦးပုညမှာ နန်းတော်တွင် လက်ဖက်ရည်တော်မျိုးအဖြစ် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိရာ ဗိုလ်ပိန်ကလူငှား၍ အရိုက်ခိုင်းသည့်သဘောဖြင့် မင်းကြီးဦးကောင်းထံသို့ ပြန်စာရေးပေးစေခဲ့သည်။

ချဲ့ဟောင်းမို့
နွဲ့နောင်းလေးကြင်ရန်ဆင်ကြန်
ဆယ်မီးလောက်လှန်
သိမ်းမွေခံ-လုံအမတ်က
မိုးနတ်စွဲစိတ်ထင်
အူလိုက်ချင်။
အပြစ်တင်စာမစုပါနှင့်
လာလုပြီမျှော်လို့နေ
ဒေါ်အိုဖေ

(ကွယ်လွန်သူဦးဘိုးက သုံးစွဲပြီးသော အဟောင်းအမြင်းဖြစ်သူ ဆယ်မီးလောက်လှန်ပြီးသော ပစ္စည်းကို အလုံဝန်မင်းက သိမ်းကျုံးအမွေခံလိုက်ပြီးနောက် ထိုဆင်ကြန်မယ်ကို ဒေဝစွရနတ်သမီးကလေးတမျှ ယုယချောမြူနေခြင်းမှာ အ-၍၊ အူ-၍ဖြစ်၏။ သူတစ်ပါးကို ပြစ်တင်စာရေးမနေပါနှင့်။ အုန်းပင်ပေါက်များ မကြာမီလာမည်ကို အဖွားအိုကြီး၏ လင်တော်မောင်က မျှော်လို့သာနေပါတော့)ဟု ပြန်အုပ်၏။

နောက်တစ်ရက်တွင် ဗိုလ်ပိန်ထံမှ အုန်းပင်ပေါက် ၁၀၀၊ ကွမ်းသီးပင်ပေါက် ၁၀၀ စသဖြင့် ဦးကောင်းအိမ်သို့ အရောက်ပို့စေရာ ဆင်ကြန်မယ်က မှတ်ချက်ချသည်မှာ (တကတဲတော်၊ ဗိုလ်မင်းက သစ်ပင်ပေးတာနှင့် အဆမတန်ဘူး။ တွေ့ကရာတွေလျှောက်ပြီး ရေးပေးလိုက်လို့ မနေ့က

နန်းတော်ဗိုလ်ရှင်မှာ သူ့စာကိုဖတ်ပြီး တဟားဟားရယ်မောနေကြသတဲ့။ ရှက်စရာကြီး။ သူတို့ အချင်းချင်းသာ ရေးဖို့ကောင်းပါတယ်။ ကျွန်မကိုထည့်ရေးဖို့ မကောင်းပါဘူး။ ဗိုလ်မင်းပေးပို့လိုက် တဲ့ သစ်ပင်ကလေးတွေ ကြည့်လို့ကောင်းကြောင်း ပြောပြလိုက်ပါ)ဟူ၏။

ဝန်ကတော် နံပါတ် ၂

ဗိုလ်ပိန်ထံမှ သရော်စာသည် ဦးကောင်း၏ဘဝကို ပြောင်းလဲစေ၏။ ထိုသို့ဖြစ်၍မကြာမီ ဦးကောင်းသည် အလုံသို့ပြန်ကာ ထိုမြို့သူကြီး၏နှမ အသက် ၂၈ နှစ်အရွယ်ရှိ မရွှေမယ်ကို ဝန် ကတော်နံပါတ် ၂-အဖြစ် ကောက်ယူသိမ်းပိုက်လေသည်။

ထိုအချိန်၌ ဦးကောင်း၏အသက် ၄၂-နှစ်၊ ဆင်ကြန်မယ်မှာ ၇၀ နှစ်။ နောက်ဇနီး မရွှေမယ် မှာ ဦးကောင်းထက် ၁၄ နှစ်ငယ်သည်။ မယားကြီးဆင်ကြန်မယ်ကို မယားငယ်က ပျပ်ဝပ်စွာဖြင့် ခြေဆုပ်လက်နယ် ဝတ်ပြုရ၏။ အမှန်မှာ ထိုအချိန်၌ မင်းကြီးဦးကောင်းကိုယ်တိုင် ဆေးပေးမီးယူ ပြုစုသူ လိုအပ်နေပြီဖြစ်၏။ မင်းတုန်းမင်း ပေးစားခဲ့သူ မိခင်အရွယ် အမျိုးသမီးနှင့် ၁၀ နှစ်ကျော် မျှ မလွဲမသွေ ပေါင်းသင်းနေထိုင်ခဲ့ခြင်းမှာ သစ္စာမဏ္ဍိုင်မြဲခိုင်ကြောင်း ထင်ရှားပေသည်။ မင်းတုန်း မင်းက အပြစ်ဆိုဖွယ်မရှိပါချေ။

ဆန် ပုစ္ဆာ

တစ်ချိန်က မင်းတုန်းမင်းက ပုစ္ဆာတစ်ခုထုတ်ပြန်သည်မှာ (ဆန်တစ်စေ့ကို အပြန် ၃၀ - မည်သူ စားနိုင်မည်လဲ၊ စားနိုင်သူအား မြင်းတစ်ကောင်နှင့်ပုဆိုး ဆုတော်ချမည်)ဟူ၍ ဖြစ်၏။ ဦးကောင်းသည် မင်းလိုလိုက် မင်းကြိုက်ဖြစ်စေရန် စဉ်းစားဝေဖန်ခြင်းမပြုဘဲ ရုတ်ခြည်းပင် (စားနိုင်ပါကြောင်း) ဟု လျှောက်တင်၏။

ဆန်တစ်စေ့၏အပြန် ၃၀-မှာ အစေ့ပေါင်း ၁၇၃၊ ၇၄၁၊ ၈၂၃ ဖြစ်ကြောင်း တွက်ချက်ကြည့်မှ သိရ၍ ဦးကောင်းအလျှောက်မှားမှန်းသိရ၏။ ထို့ကြောင့် ဒဏ်ခတ်သည့်အနေဖြင့် ရေထမ်းကာ ဥယျာဉ်တော်အတွင်း သစ်ပင်များရေလောင်းရ၏။ ထိုဒဏ်မှလွတ်လိုလျှင် မိမိ၏အမှားကို ရုတ်ခြည်း စာစပ်တင်ဆက်ရမည်ဆို၍ ဦးကောင်းစာဆိုပုံကား-

ပုဆိုးနှင့် မြင်းပါ
ဆုတော်ခံမယ်လို့
ပြန်သုံးဆယ်ဆန်ကိုစားတယ်
မှားချက်ကနာ။
နောက်တစ်ခါ
ကြောက်ပါပေါ့သက်ဆုံး
သည်တစ်ပွဲမှာဖြင့် အလွဲကံချော်လို့
ဥယျာဉ်တော်မှာ ရေလောင်းမယ်
ငယ်ရင်းဟန်ကြွယ်တဲ့
ဆင်ကြန်မယ် ဖြူပြာနွဲ့ရယ်
မင်းကူလှည့်ဦး။

ထိုအိမ်ထောင်ရေးနှင့်ပတ်သက်၍ ဦးကောင်းက ဘာမျှမပြောစေကာမူ ဂယက်များကား ရှိခဲ့သည်။ ၁၂၂၄-ခုနှစ်တွင် ရတနာနဒီမြစ် တူးဖော်ပြီး၍ မန္တလေးမြို့အနီး ထိုမြစ်ကမ်းတစ်လျှောက်တွင် မျိုးတော်မတ်တော်တို့အား ဥယျာဉ်ခြံများကို စိုက်ပျိုးစေ၏။ မင်းကြီးဦးကောင်းက သူ့ခြံအတွက် အုန်းပင်မျိုးကောင်းများ ရလို၍ မြောက်ထားဝယ်ဗိုလ်မောင်ပိန်ထံ မျှတရန်တောင်းခံ၏။ ဦးကောင်းနှင့်ဗိုလ်ပိန်မှာ မင်းတုန်းမင်းသား အိမ်တော်ပါများဖြစ်၍ အလွန်ရင်းနှီးခင်မင်ကြသည်။ ဗိုလ်ပိန်ထံမှ အုန်းပင်ပေါက်များ ပေါ်မလာသဖြင့် ဦးကောင်းက လှေတော်သံအလိုက် စားချိုးသည်မှာ-

သွေယွန်းလို့
ရွှေခွန်းလေမမှန်မကန်
ပွေလွန်းလှပြန်၊
စိုက်ပျိုးရန်သစ်ပင်ပေးမယ်လို့
ရှေးလေးဆိုရှာတဲ့
သူ့နှုတ်သံ-သွေဖောက်ပြန်၊
ဗိုလ်များမှန် ပိန်တာတူးရယ်
ဖျောက်ဘူးနော်ငယ်ကညာဏ်
ဆယ်ဆဖန်။ ။

ဗိုလ်ပိန်မှာ နာမည်နှင့်လိုက်အောင် တကယ်ပိန်သေးကြုံလိုသူ ဖြစ်သည်။ ကတိပျက်ပြယ်သောငယ်ကျင့်ကို ယခုတိုင် ပယ်ဖျက်ခြင်းမရှိဘဲ ဆယ်ဆကဲနေဟန် ကလိလိုက်ခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုအချိန်က စလေဦးပုညမှာ နန်းတော်တွင် လက်ဖက်ရည်တော်မျိုးအဖြစ် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိရာ ဗိုလ်ပိန်ကလူငှား၍ အရိုက်ခိုင်းသည့်သဘောဖြင့် မင်းကြီးဦးကောင်းထံသို့ ပြန်စာရေးပေးစေခဲ့သည်။

ချဲ့ဟောင်းမို့
နွဲ့နောင်းလေးကြင်ရန်ဆင်ကြန်
ဆယ်မီးလောက်လှန်
သိမ်းမွေခဲ-လုံအမတ်က
မိုးနတ်စွဲစိတ်ထင်
အူလိုက်ချင်။
အပြစ်တင်စာမစုပါနှင့်
လာလှပြီမျှော်လို့နေ
ဒေါ်အိုဖေ

(ကွယ်လွန်သူဦးဘိုးက သုံးစွဲပြီးသော အဟောင်းအမြင်းဖြစ်သူ ဆယ်မီးလောက်လှန်ပြီးသော ပစ္စည်းကို အလုံဝန်မင်းက သိမ်းကျုံးအမွေခဲလိုက်ပြီးနောက် ထိုဆင်ကြန်မယ်ကို ဒေဝစွရနတ်သမီးကလေးတမျှ ယုယချောမြူနေခြင်းမှာ အ-၍၊ အူ-၍ဖြစ်၏။ သူတစ်ပါးကို ပြစ်တင်စာရေးမနေပါနှင့်။ အုန်းပင်ပေါက်များ မကြာမီလာမည်ကို အဖွားအိုကြီး၏ လင်တော်မောင်က မျှော်လို့သာနေပါတော့)ဟု ပြန်အုပ်၏။

နောက်တစ်ရက်တွင် ဗိုလ်ပိန်ထံမှ အုန်းပင်ပေါက် ၁၀၀၊ ကွမ်းသီးပင်ပေါက် ၁၀၀ စသဖြင့် ဦးကောင်းအိမ်သို့ အရောက်ပို့စေရာ ဆင်ကြန်မယ်က မှတ်ချက်ချသည်မှာ (တကတဲတော်၊ ဗိုလ်မင်းက သစ်ပင်ပေးတာနှင့် အဆမတန်ဘူး။ တွေ့ကရာတွေလျှောက်ပြီး ရေးပေးလိုက်လို့ မနေ့က

နန်းတော်ဗိုလ်ရှင်မှာ သူ့စာကိုဖတ်ပြီး တဟားဟားရယ်မောနေကြသတဲ့။ ရှက်စရာကြီး။ သူတို့ အချင်းချင်းသာ ရေးဖို့ကောင်းပါတယ်။ ကျွန်မကိုထည့်ရေးဖို့ မကောင်းပါဘူး။ ဗိုလ်မင်းပေးပို့လိုက် တဲ့ သစ်ပင်ကလေးတွေ ကြည့်လို့ကောင်းကြောင်း ပြောပြလိုက်ပါ)ဟူ၏။

ဝန်ကတော် နံပါတ် ၂

ဗိုလ်ပိန်ထံမှ သရော်စာသည် ဦးကောင်း၏ဘဝကို ပြောင်းလဲစေ၏။ ထိုသို့ဖြစ်၍မကြာမီ ဦးကောင်းသည် အလုံသို့ပြန်ကာ ထိုမြို့သူကြီး၏နှမ အသက် ၂၈ နှစ်အရွယ်ရှိ မရွှေမယ်ကို ဝန် ကတော်နံပါတ် ၂-အဖြစ် ကောက်ယူသိမ်းပိုက်လေသည်။

ထိုအချိန်၌ ဦးကောင်း၏အသက် ၄၂-နှစ်၊ ဆင်ကြန်မယ်မှာ ၇၀ နှစ်။ နောက်ဇနီး မရွှေမယ် မှာ ဦးကောင်းထက် ၁၄ နှစ်ငယ်သည်။ မယားကြီးဆင်ကြန်မယ်ကို မယားငယ်က ပျပ်ဝပ်စွာဖြင့် ခြေဆုပ်လက်နယ် ဝတ်ပြုရ၏။ အမှန်မှာ ထိုအချိန်၌ မင်းကြီးဦးကောင်းကိုယ်တိုင် ဆေးပေးမီးယူ ပြုစုသူ လိုအပ်နေပြီဖြစ်၏။ မင်းတုန်းမင်း ပေးစားခဲ့သူ မိခင်အရွယ် အမျိုးသမီးနှင့် ၁၀ နှစ်ကျော် မျှ မလွဲမသွေ ပေါင်းသင်းနေထိုင်ခဲ့ခြင်းမှာ သစ္စာမဏ္ဍိုင်မြဲခိုင်ကြောင်း ထင်ရှားပေသည်။ မင်းတုန်း မင်းက အပြစ်ဆိုဖွယ်မရှိပါချေ။

ဆန် ပုစ္ဆာ

တစ်ချိန်က မင်းတုန်းမင်းက ပုစ္ဆာတစ်ခုထုတ်ပြန်သည်မှာ (ဆန်တစ်စေ့ကို အပြန် ၃၀ - မည်သူ စားနိုင်မည်လဲ၊ စားနိုင်သူအား မြင်းတစ်ကောင်နှင့်ပုဆိုး ဆုတော်ချမည်)ဟူ၍ ဖြစ်၏။ ဦးကောင်းသည် မင်းလိုလိုက် မင်းကြိုက်ဖြစ်စေရန် စဉ်းစားဝေဖန်ခြင်းမပြုဘဲ ရုတ်ခြည်းပင် (စားနိုင်ပါကြောင်း) ဟု လျှောက်တင်၏။

ဆန်တစ်စေ့၏အပြန် ၃၀-မှာ အစေ့ပေါင်း ၁၇၃၊ ၇၄၁၊ ၈၂၃ ဖြစ်ကြောင်း တွက်ချက်ကြည့်မှ သိရ၍ ဦးကောင်းအလျှောက်မှားမှန်းသိရ၏။ ထို့ကြောင့် ဒဏ်ခတ်သည့်အနေဖြင့် ရေထမ်းကာ ဥယျာဉ်တော်အတွင်း သစ်ပင်များရေလောင်းရ၏။ ထိုဒဏ်မှလွတ်လိုလျှင် မိမိ၏အမှားကို ရုတ်ခြည်း စာစပ်တင်ဆက်ရမည်ဆို၍ ဦးကောင်းစာဆိုပုံကား-

ပုဆိုးနှင့် မြင်းပါ
ဆုတော်ခံမယ်လို့
ပြန်သုံးဆယ်ဆန်ကိုစားတယ်
မှားချက်ကနာ။
နောက်တစ်ခါ
ကြောက်ပါပေါ့သက်ဆုံး
သည်တစ်ပွဲမှာဖြင့် အလွဲကံချော်လို့
ဥယျာဉ်တော်မှာ ရေလောင်းမယ်
ငယ်ရင်းဟန်ကြွယ်တဲ့
ဆင်ကြန်မယ် ဖြူပြာနွဲ့ရယ်
မင်းကူလှည့်ဦး။

မင်းတုန်းမင်းက ဦးကောင်းကိုအနိုင်ကျင့်ပုံနှင့် ဦးရန်ဝေးက မင်းတုန်းမင်းကို ဝှလုပ်ပုံများကိုဖော်ပြရာ၌ ဝန်ကြီး ၂-ပါး တစ်လှည့်စီပွဲထွက်စေမှ ပိုကောင်းပေလိမ့်မည်။

ထိုအကြောင်းအရာများကို ကုန်းဘောင်ဆက် ဦးမောင်မောင်တင်၏ (ကင်းဝန်မင်းကြီးသမိုင်း) မြကေတု၏(နန်းခလေ)နှင့် ရွှေသွေး၏(နန်းတွင်းရေး)စာအုပ်များမှ ကိုးကားထားပါသည်။

ဘုရင်၏အမိန့်ကိုဆုတ်ပစ်

ကရင်နီစော်ဘွားက မိမိ၏ပိုင်နက်ကို မင်းတုန်းမင်းက သိမ်းပိုက်တော်မူရန် လျှောက်တင်ချက်ကို ဘုရင်ကသဘောတူ၍ သိမ်းယူရန် အမိန့်တော်ကို လွှတ်တော်သို့တင်ပို့၏။ ပခန်းမင်းကြီးက (မင်းတို့ဘုရင် တောင်နားမလည် မြောက်နားမလည်နှင့် ဤအမိန့်မျိုးထုတ်ရသလား)ဟုဆိုကာ အမိန့်တော်ကို ဆွဲဆုတ်ပစ်လိုက်သည်။ (ရှင်ဘုရင်ကစိတ်ဆိုးသဖြင့် နန်းတော်သို့ချက်ချင်းဝင်စေဆိုရာ (မင်းတို့ဘုရင်က အားတိုင်းခေါ်လို့ ငါမလာနိုင်ဘူး)ဟု ပြောလွှတ်ကာ ၅-ရက်ကြာမှ နန်းတော်သို့ဝင်သည်။

ဘုရင်။ ။ အဘယ်ကြောင့် ငါ့အမိန့် ဖျက်သနည်း။

ပခန်း။ ။ ဤအရာသည် ဘုရင့်အလုပ်မဟုတ်။ လွှတ်တော်ဝန်ကြီးများသို့ ဘုရင်က မေးသင့်သည်။ ကရင်နီနယ်ကိုသိမ်းလျှင် ယိုးဒယားနယ်စပ် ဖြစ်သွားလိမ့်မည်။ ကုလားဖြူများကလည်း ထကြွမည်။ လွှတ်တော်မတိုင်ပင်ဘဲ အရမ်းအမိန့်ထုတ်နေလျှင် လွှတ်တော်ကို အဘယ်ကြောင့် ထားသေးသနည်း။ ဖျက်သိမ်းသင့်တော့သည်သာ။

ထိုသို့လျှောက်တင်ပြီးနောက် ညီလာခံမှ ဦးရန်ဝေးဆင်းသွားသည်။ အမှန်မှာ ညီလာခံကို ဘုရင်ကသိမ်းမှသာလျှင် မှူးကြီးမတ်ကြီးများ ထွက်ခွာခွင့်ရှိသည်။

ကရင်နီနယ်သည် ယိုးဒယားနှင့်လည်းကောင်း၊ ကုလားဖြူများ သိမ်းပိုက်ထားသော အောက်မြန်မာပြည်နှင့် နယ်နိမိတ်ချင်း ဆက်စပ်နေ၏။ ထိုအနေ၌ ကြားနယ်မြေ(Buffer State)အဖြစ် အင်အားကြီးသောတိုင်းပြည်များ တိုက်ရိုက်ထိပါးမှုများကို နည်းပါးစေလေသည်။ ထိုသို့သော ကြားနေနယ်မြေများလိုအပ်ပုံကို ပခန်းမင်းကြီးက နားလည်ပြီးဖြစ်၍ ကရင်နီစော်ဘွားက နယ်မြေဆက်သခြင်းကို ပယ်လိုက်ခြင်းဖြစ်ပေသည်။

သပြေငါးရွာ

၁၂၁၈ ခုတွင် ဦးကောင်းသည် ဘုရင်အမိန့်တော်အတိုင်း (တိန္ဒြက)ဇာတ်ကို ပျို့သဘော ရေးသားတင်ဆက်၏။ ထို့ကြောင့် ဆုလာဘ်အဖြစ် ပခန်းကြီးခရိုင်ရှိ (သပြေငါးရွာစား)ခန့်အပ်၏။ ဦးကောင်းက ထိုဆုကိုလက်မခံလိုဘဲ မိမိ၏မူလစားရာ ရွာသစ်ကြီး(စစ်ကိုင်းနယ်)ကိုသာ ဆက်လက် စားလိုကြောင်း တင်လျှောက်၏။ ထိုအခါ မင်းတုန်းမင်းက (သပြေငါးရွာသည် ပညာရှိတို့ကိုမှ ပေးသောရွာဖြစ်သည်။ စားလိုရာ လျှောက်တင်ခွင့်ရှိသလော)ဟု ငေါက်ငမ်းမိန့်ဆိုသည်။ ဦးကောင်းသည် ကြောက်အားကြီးစွာဖြင့် (ကျွန်တော်မျိုး အတင်အလျှောက် မှားပါကြောင်း)ဝန်ခံ သံတော်ဦးတင် ရလေသည်။

မသင့်သူကိုဖမ်းပို့

၁၂၂၈ ခု၊ မြင်ကွန်း မြင်းခုံတိုင်အရေးတွင် ပါဝင်သူများကို သူပုန်အဖြစ်ဖြင့် ဖမ်းဆီး လွှတ်တော်သို့ ပို့အပ်ရမည်ဟု မင်းတုန်းမင်းအမိန့်တော်ရှိရာ အဝေးမြို့ဝန်၊ မြို့သူကြီးများက သူတို့မလို သူများအား သူပုန်အဖြစ် ရောနှောထည့်သွင်း ပို့ကြသောကြောင့် ထောင်နှင့်မဆုံဖြစ်နေ၏။

ထို့ကြောင့် ပခန်းမင်းကြီးက (နောက်ထပ်သူပုန်ဟူ၍ မဖမ်းစေနှင့်)ဟု အမိန့်ထုတ်ဆင့်လေသည်။ ဘုရင်က အမေးတော်ရှိရာ ပခန်းမင်းကြီးက (ဤကိစ္စတွင် ရှင်ဘုရင်တာဝန်မကင်း ဖြစ်သည်။ သူပုန်များသည် သားတော်မြင်ကွန်းစား၏လူများဖြစ်ရာ သားမကောင်း၍ နီးရာဓားကိုကြောက်ရ ပြီး လိုက်ပါရသည်။ သားသမီးမကောင်း မိဘခေါင်းဖြစ်သည်။ အဝေးမြို့ဝန်တို့သည် ဤအချက် ကောင်းကိုယူပြီး ရာထူးစည်းစိမ်တိုးတက်ရေးမျှော်ကိုးကာ မိမိနှင့်မသင့်မတင့်သူများကို သူပုန်အဖြစ် ဆွဲထည့်နေကြသည်ကို ရှင်ဘုရင်နန်းတော်ထဲနေပြီး ဘာသိလဲ)ဟုပြောပြီး နန်းတော်မှဆင်းသွားသည်။

ရွှေထီးဆောင်းခွင့်

၁၂၂၃ ခုတွင် ဦးကောင်းကို အလုံမြို့ဝန် ခန့်လေသည်။ (ငါ့သခင်သည် ငါ့ကို သဒ္ဒါယုံကြည် တော်မူ၍ အလုံမြို့ကြီးကို ဝန်ခန့်လေပြီ။ ရွှေထီးဆောင်းခွင့် သနားတော်မြတ်ခံရလျှင် ကောင်းမည်) ဟု ယူဆကာ နံ့သာဖြူနန်းတော်၌ ဘုရင်စံတော်မူခိုက် သံတော်ဦးတင်၏။ မင်းတုန်းမင်းက (ထီး၊ ဓား စသော အဆောင်အရွက်မြို့ရွာကံကျွေးများကို မင်းဧကရာဇ်က အရည်အချင်းအလျောက် ကြည့်ရှုပေးမြဲဖြစ်သည်။ ယခုကဲ့သို့ မှူးမတ်က အလိုရှိသည့်အရာကို တင်လျှောက်တောင်းဆိုရသည် မဟုတ်)ဟု ပြတ်ပြတ်မိန့်တော်မူလိုက်သည်။ ဤအကြိမ်၌လည်း ဦးကောင်းက အတင်အလျှောက် မှားကြောင်း ရှိခိုးဝန်ခံလေသည်။

တစ်ခါသော် ဝန်စုမှူးစုတို့သည် သားမယား တစ်ယောက်မက အမြှောင်အပို ထားကြသည့် အတွက် ရရှိသောရိက္ခာတော်ငွေနှင့် မလောက်မင ရှိကြသည်ကို မင်းတုန်းမင်းကြားသိတော်မူ၍ သားမယား တစ်ယောက်ထက်အပို မယူကြရန် ဥပဒေလုပ်လိုသောဆန္ဒ ဖြစ်၏။ ပခန်းမင်းကြီးနှင့် တိုင်ပင်တော်မူရာ ဝမ်းမြောက်စွာထောက်ခံလေသည်။ သို့သော် ဤဥပဒေကို ဝန်ကြီး မှူးကြီးများ အတွက်သာမထားဘဲ ရှင်ဘုရင်ကိုပါ ဤဥပဒေဘောင်အတွင်း နေတော်မူစေလျှင် များစွာသင့်လျော် မည်ထင်ကြောင်း လျှောက်သဖြင့် မင်းတရားကြီး ဆိတ်ဆိတ်နေ၏။

ဆွေမျိုးအတွက် ကင်းလွတ်ခွင့်

၁၂၃၈ ခုတွင် ဦးကောင်း၏ဇာတိ မှန်တိုင်ပင်ရွာ ဆွေမျိုးသားချင်းများ သူ့ထံအလည်လာကြ ၏။ ထိုအချိန်၌ ဦးကောင်းမှာ သေနတ်ဝန်ဖြစ်လျက် သူ့ဆွေမျိုးအချို့မှာ မြို့နယ်ဆိုင်ရာသေနတ်စု အမှုထမ်းအဖြစ် စာရင်းဝေပုံကျ ပါဝင်ရသူများဖြစ်သည်။ ထိုသူတို့က (သေနတ်အမှုထမ်းအဖြစ်မှ လွတ်ကင်းချမ်းသာစွာနေရအောင် ကြည့်ရှုစောင့်မပါ)ဟု ပန်ကြားကြ၏။ ထိုကိစ္စကို မင်းတရားကြီး အား လျှောက်တင်သောအခါတွင် (ငါ၏ မင်္ဂလာအိမ်တော်ပါရိုးရင်းဖြစ်၍ သင့်အား အဂ္ဂမဟာသေနာ ပတိဝန်ရှင်တော်နေရာ၌ ခန့်ထားသူကောင်းပြုတော်မူခဲ့သည်။ ငါ့အမှုတော်ကို ဆတက်ထမ်းပိုးတိုးပြီး ထမ်းရွက်ကြအောင် အားထုတ်တိုက်တွန်းသင့်ပါလျက် အမှုထမ်းနေသူများကိုပင် အမှုထမ်းရအောင် အမိန့်တော်ခံသည်မှာ မှားသလော မှန်သလော)ဟု မေးတော်မူ၏။

ဤတွင်လည်း ဦးကောင်းသည် သူ၏ထိပ်ထက် မိုးကြိုးနက်သကဲ့သို့ ကြောက်ရွံ့ခြင်းပြင်း စွာဖြစ်လျက် မိမိသည်အမှားကြီးမှားပါကြောင်း ရှိခိုးတောင်းပန်ရပြန်၏။

တခမ်းတနားဝန်ကတော်

တစ်နေ့သော် ပခန်းမင်းကြီးသည် လောကမာရဇိန်ကျောက်တော်ကြီးဘုရားပွဲသို့ သွားရာတွင် လမ်းခရီး၌ အတွင်းဝန်ကတော်တစ်ယောက်သည် လှည်းယဉ်ခြောက်စထောင်ကို စီးနင်းလိုက်ပါလျက် ရွှေထီးဆောင်းကာ အဆောင်ကိုင်များဝန်းရံ၍ တခမ်းတနားသွားလာနေသည်ကို မြင်ရလေသည်။

ထို့ကြောင့် ဦးရန်ဝေးက မိမိ၏လှည်းသမားအား ထိုဝန်ကတော်ကို ကြိမ်လုံးဖြင့် ဆင်း၍ရိုက်ခိုင်းလိုက်ရာ အုတ်အုတ်ကျက်ကျက်ဖြစ်ကုန်၏။ ဝန်ကတော်လည်း အရှက်ရပြီး နေအိမ်သို့ပြန်သွား၏။ ဘုရင်ထံသို့ ထိုသတင်းပေါက်ကြားပြီး ထိုညညီလာခံတွင် ပခန်းမင်းကြီးအား (အဘယ်ကြောင့် ဤသို့ ဆုံးမ ရကြောင်း) မေးတော်မူရာ မင်းကြီးက (ဤဝန်ကတော်အား ဆင်းရဲသားများက မြင်လျှင် သူ့ လင်သည် တံစိုးလက်ဆောင်ရ၍ ဤသို့ခမ်းနားကြီးကျယ်စွာ သွားလာနိုင်သည်ဟု ထင်မှတ်ကြ လိမ့်မည်။ သူ့လင်ကို ချီးမြှောက်သော ရိက္ခာထက်အဆမတန်အောင် စိတ်ကြီးဝင်ကာ သွားလာနေ သဖြင့် ရိုက်ရပါကြောင်း) တင်လျှောက်လေသည်။

မိုးကုတ်စာချုပ်

၁၂၃၆-ခုနှစ်တွင် ဦးကောင်းသည် မြန်မာသံအဖွဲ့ခေါင်းဆောင်ကာ ဥရောပတိုက်လှည့်လည် ရာမှ ပြန်ရောက်လာ၏။ ညီလာခံ၌ ရှင်ဘုရင်အားလျှောက်တင်ရာဝယ် ဗြိတိသျှကျွန်း၌ စက်မှု လုပ်ငန်းတိုးတက်ပုံ၊ စစ်သည်တော်များ လက်နက်ခေတ်မီပုံ၊ ဘုရင်မကြီးက မိုးကုတ်ကျောက်တွင်း အရောင်းအဝယ်ပြုလုပ်လို၍ အာမခံစာချုပ် ပြုခဲ့ပုံများ ပါရှိလေသည်။ မိုးကုတ်အကြောင်းကို ကြား ရချိန်၌ ဘုရင်၏မျက်နှာတော် ရုတ်ခြည်းညှိုးသွားသည်။

(မိုက်လှချေလား ငကောင်းရဲ့၊ မောင်မင်းတို့ မိုးကုတ်ကျောက်တွင်း ရောင်းဝယ်နိုင်ခွင့် အာဏာ ငါက အပ်နှင်းတော်မူလိုက်သလား။)

ဘုရင်၏ မိန့်မြွက်သံကို ဦးကောင်းမှာ တစ်စုံတစ်ရာ ပြန်လည်သံတော်ဦးတင်ရန် မဝံ့တော့ဘဲ ခေါင်းငိုက်စိုက် ငြိမ်ကျသွားလေတော့သည်။

ညီလာခံရပ်သိမ်း၍ မင်းတုန်းမင်းတရားကြီး အတွင်းတော်သို့ရောက်လျှင် မိဖုရားကြီးငယ်တို့ ခေါ်ယူစုဝေးတော်မူကာ (မမတို့သည် တစ်ခါဖြင့် ဈေးတောင်း ခေါင်းရွက်၊ ရက်ကန်းရက်၊ ပဲပြုတ် ရောင်း အသက်မွေးဖို့ပဲ စိတ်ကူးကြတော့။ မင်းကြီးငကောင်းက မိုးကုတ်ကျောက်တွင်းကို မဆင် မခြင် သူ့သဘောအတိုင်း အင်္ဂလိပ်ဘုရင်ထံ ရောင်းခဲ့ပြီ၊ စာချုပ်ခဲ့ပြီ၊ ပြည်ပိုင်မင်းအချင်းချင်း လောဘဒေါသနောက်ကို လိုက်မိကြရင် စစ်ဖြစ်ဖို့ပဲရှိတော့တယ်)ဟု မိန့်ကြား၏။

မိဖုရားအများ မတုန်မလှုပ်ကြားနာကာ ငိုငံနေကြ၏။ စကြာဒေဝီ မိဖုရားခေါင်ကြီးသာလျှင် ဣန္ဒြေမပျက် ပြန်လည်တင်လျှောက်ဖော်ရ၏။

(ပူပန်တော်မမူပါနှင့် မောင်တော်ဘုရား၊ ရောင်းတဲ့လူက သူ့ညာဏ်နှင့်သူ ရောင်းခဲ့ရင် အရောင်းအဝယ်ပျက်အောင် နည်းပရိယာယ်နှင့် ဖျက်တာပေါ့ မောင်တော်)

(အနို့-ဘယ်လိုစီမံရင် ကောင်းမည်လဲ)
(သားတော် ငဖိုးလှိုင်ရှိသားကပဲ၊ သူ့ကို ခေါ်ယူတိုင်ပင်ပါဘုရား)

ဤတွင်မှ ဦးခေါင်းမီးလောင်နေသော ရှင်ဘုရင်ကြီးမှာ ရာထူးကျ၍ အမရပူရတွင် အကျယ် ချုပ်နှံနေသော ယောအတွင်းဝန် ဦးဖိုးလှိုင်ကိုသတိရကာ အမြန်ခေါ်စေ၏။ ဦးဘိုးလှိုင်က (ဤ ကိစ္စအတွက် စိုးရိမ်ကြောင့်ကြတော် မမူပါနှင့်ဘုရား၊ ကျွန်တော်မျိုး တာဝန်ယူဖြေရှင်းပါမည်၊ ငမောက်ကျောက်အပါအဝင် နန်းစဉ်ရတနာကျောက် ၃-လုံးကိုသာ အဝယ်တော်များနှင့်အရေးဆို ရာ၌ အသုံးပြုပါရစေဘုရား)ဟု တင်လျှောက်၏။ မင်းတုန်းမင်းက ဦးဖိုးလှိုင်ကို အာဏာကုန် လွှဲ အပ်လေသည်။

အချုပ်ကိုဆိုသော် အင်္ဂလိပ်ကိုယ်စားလှယ်များရောက်လာချိန်၌ ဦးဖိုးလှိုင်က (စာချုပ်အတိုင်း ကတိမပျက် မိုးကုတ်ကျောက်တွင်းကို ရောင်းချမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ တန်ဖိုးကို ဆုံးဖြတ်နိုင်ရန် ထို တွင်းထွက်ကျောက်များကို ဦးစွာဈေးဖြတ်ရန် လိုအပ်ကြောင်း) ပြောကြားကာ တရုတ်ရာပြတ်ကို သက်သေအဖြစ်ထားရှိလျက် အငယ်ဆုံးနန်းစဉ်ကျောက်ကို စတင်ပြသည်။ ဝမ်းတစ်ပိဿာအလယ်ရှိ ကျောက်သည် ဝမ်းပုံကိုဖောက်သွင်းကာ အရောင်တဝင်းပင်းနှင့် မျက်တောင်ခတ်နေသယောင် ရှိ၏။

လှိုင် ။ ။ ဒီပတ္တမြား ဘယ်လောက်တန်သလဲ။
ရာပြတ် ။ ။ တစ်တိုင်းပြည်တန် ကျောက်ဖြစ်ပါသည်။

ကျောက်များကို ဆက်လက်ပြသရာတွင် ဒုတိယ ပတ္တမြားမှာ ၃-ပြည်ထောင် တန်ဖိုးရှိကြောင်း၊ တတိယ ငမောက်ကျောက်မှာ ၇-ပြည်ထောင်တန်ကြောင်း၊ ရာပြတ်က သတ်မှတ်လေသည်။ ငမောက်ကျောက်ကို ဝမ်း(၇)ပိဿာ ဖုံးထားသော်လည်း နန်းတော်တစ်ဆောင်လုံး ထိန်ထိန်လင်း နေသည်။ အင်္ဂလိပ်များက တန်ဖိုးများလှ၍ ဘုရင်မကြီးနှင့် တိုင်ပင်ပါရစေဆို၏။

ဦးဖိုးလှိုင်က စာချုပ်ကို အင်္ဂလိပ်များလက်မှ တောင်းယူကြည့်ရှုပြီးနောက် (ဒီစာချုပ် သက်တမ်းဟာ ယနေ့ကုန်ဆုံးသွားပြီ။ အဝယ်တော် မပြီးပြတ်မှုကြောင့်လည်း အင်္ဂလိပ်ဘုရင်မကြီး ဂုဏ်သိက္ခာကျစေပါတယ်)ဟုဆိုပြီး အများရှေ့၌ပင် ထိုစာချုပ်ကို ဆုတ်ပစ်လိုက်သည်။

သို့လျှင် ဦးကောင်း၏အမှားတော်ပုံကို ဦးဖိုးလှိုင်က အဖတ်ဆယ်ခဲ့ပေသည်။

(မှားမိသမျှ) ရတုပိုဒ်စုံ

မင်းတုန်းမင်းက (မောင်ကောင်းသည် မှားခဲ့သမျှကို ရတုကဗျာရေးသားဆက်သွင်းရမည်) ဟု အမိန့်တော်ရှိသဖြင့် ဦးကောင်းသည် (မှားခဲ့သမျှရတုပိုဒ်စုံ)ကို ရေးသားဆက်သွင်းရပြန်၏။ ထိုရတုမှာ မိမိကိုယ်ကို ဝေဖန်ရှုတ်ချရာ၌ အနိမ့်ဆုံးသို့ရောက်သည် ဆိုရပေမည်။ ဦးကောင်း၏ အဘော်မှာ (တက်တက်တိတိ၊ မှားမသိ)ဟူ၍လည်းကောင်း၊ (ကျွန်ယုတ်လက္ခဏာ၊ မှန်လှစွာ)ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ (မင်းပွဲမစိုက်၊ မိုက်မိုက်မှားမှား)ဟူ၍လည်းကောင်း၊ (မိုက်ငြမ်းငွားငွား)ဟူ၍လည်း ကောင်း၊ (ယုတ်မာရှေ့က မိုက်လမ်းပြ၍)ဟူ၍လည်းကောင်း၊ သူ့ကိုယ်သူ တုံးအောက်ကဖား၊ ဖား အောက်က တီကောင်အဖြစ်မျိုးရောက်အောင် ဝေဖန်ရေးသားထားပေသည်။

မင်းကြီးဦးကောင်း၏ မှားခဲ့သမျှ

၁။ လောဘာမှောက်ဝေ၊ ဖျောက်မပြေတည့်
သောက်လေငတ်ဘိ၊ ပမာရှိဟု
မာရဇီဖျား၊ တရားစက္ကရတ်
ရွှေခွန်းမြတ်ကို၊ တက်တက်တိတိ
မှားမှန်းသိ၍၊ ကပ်ငြိသက်နွယ်
ရှက်စဖွယ်လျှင်၊ တွယ်တွယ်တာတာ
ဆန်-ထီး-ရွာကြောင့်၊ ရွှေဗျာတော်ခွန်း
မိန့်တော်ပန်းကို၊ ဦးစွန်းထိပ်တင်

ကြိမ်ကြိမ်ဘက်တည့်၊ ဆင်ရွက်ကြောက်ရွံ့
နောက်မဝံ့ဟု၊ ရှောင်အံ့တကား
တင်လျှောက်ထားသည်၊
အမှားဆယ်ရာထောင်ဘုရား။

၂။ သောကနောက်မွေ၊ တောက်လေလေတည့်
စေ့ရေဖန်ဖန်၊ မိုက်မှားဟန်ကို
မှန်ကန်စာနာ၊ ပြန်လှန်ရှာသော်
ဆန်-ရွာ-ထီးမှု၊ ယင်းသုံးခုနှင့်
ဖျင်းစုလွတ်ဟုတ်၊ ကျွန်ယုတ်လက္ခဏာ
မှန်လှစွာ၍၊ ခန္ဓာသက်ရှည်
တည်ရလျှင်ပင်၊ မမြင်နှုန်းလျော်
ကျေးဇူးတော်တည့်၊ ရှုမျှော်စုံပေါင်း
သူကောင်းဖြစ်စာ၊ မရာလေဘဲ
မင်းပွဲမထိုက်၊ မိုက်မိုက်မှားမှား
ကျင့်မှုထားသည်၊
တရားပယ်ခွာရှောင်ဘုရား။

၃။ သြချလောက်ပေ၊ ဖန်စေ့ရေတည့်
သုံးထွေသုံးချက်၊ အထက်ခြားသီး
အမှားကြီးတွင်၊ ထပ်ပြီးတစ်ဝ
စတုတ္ထတည့်၊ မိဘဆွေမျိုး
အကျိုးတော်ပြု၊ အမှုတော်ထမ်း
မရစွမ်းအောင်၊ မိုက်ငြိမ်းငွားငွား
အမှားလူလူ၊ တံခွန်ထူလျက်
အယူများစွာ၊ မှားစရာကို
ယုတ်မာရှေ့က၊ မိုက်လမ်းပြု၍
အစတွင်တွင်၊ အမျှင်များလျား
တင်လျှောက်ထားသည်၊
ကြားဖွယ်ရာအောင်ဘုရား။

ပုံ-ဦးကောင်း။

(၅) အင်္ဂလိပ်အတွက် မင်္ဂလာသုတ်

၁၂၂၄ ခု၊ သီတင်းကျွတ်လတွင် အင်္ဂလိပ်အရေးပိုင် အာသာဖယ်ရာ (Arthur Phayre)နှင့် အကောက်ဝန် အက်ဒဝပ်(Edward)တို့အပြင် ဓာတ်ပုံကူးဆရာတို့ပါဝင်သော သံအဖွဲ့ရောက်ရှိရာ ဇေတဝန်ဆောင်၌ အဖူးမြော်ခံ၏။ ဖယ်ရာကို ၁၂-ဆင့် ရွှေစလွယ်နှင့် ကျန်အရာရှိတို့ကို လွန်းပုဆိုးများ သနားတော်မူသည်။

ထိုညလောခံအကြောင်းနှင့် မင်းတုန်းမင်းက ဖယ်ရာနှင့်သီးခြားတွေ့ဆုံခန်းတို့ကို အင်္ဂလိပ်မှတ်တမ်းများ၌ အောက်ပါအတိုင်း တွေ့ရှိရ၏။

တံခါးနီသို့ရောက်သောအခါ ကျွန်တော်တို့အင်္ဂလိပ်သံအဖွဲ့သည် စီးနင်းလာသော ဆင်မြင်းတို့မှ ဆင်းသက်ကြပါသည်။ ကျွန်တော်(ဆာအာသာဖယ်ရာ)က မင်းတုန်းမင်းသို့ ပေးအပ်ရန် အိန္ဒိယဘုရင်ခံချုပ်၏စာကို ကလပ်ပေါ်တင်၍ ကိုင်ဆောင်ပါသည်။ ကျွန်တော်၏ဝဲယာမှ နန်းမတော်ဝန်နှင့် ဝန်ထောက်ကြီးတို့ ခြံရံလိုက်ပါသည်။ ညီလာခံနန်းပြာသာဒ်ကြီးသို့ ရောက်သောအခါ တစ်ဖက်ရှိအုတ်လှေကားမှ ကျွန်တော်တို့ဖိနပ်ချွတ်ပြီး တက်ကြပါသည်။ ထိုလှေကားနှင့် ကြမ်းပြင်တို့ကို အမှိုက်လှည်းမထားခဲ့ခြင်းမှာ ထိုနေ့၌ကြုံရသော ချွတ်ယွင်းချက်ပင်ဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာဘုရင်၏ ပလ္လင်ဆောင်ခန်းမကြီးမှာ ခရစ်ယာန်ဘုရားရှိခိုးကျောင်းကြီးတစ်ခုအတွင်း ရှုခင်းနှင့် များစွာဆင်တူပါသည်။ ရာပေလွင်မှာ ခရစ်ယာန်ဘုန်းကြီး တရားဟောသောစင်မြင့် ထားရှိရာ နေရာမျိုး၌ ရွှေချထားသောကျွန်းတိုင်ကြီးများအဆုံး၌ ရှိနေပါသည်။ ထိုပလ္လင်ရှေ့၌ မင်းခမ်းမင်းနား အသုံးအဆောင်များ ထားရှိသည်။ မင်းညီမင်းသားများက ရှေ့ဆုံးနေရာများမှ ခစားခွင့်ရှိသည်။ ထိုနောက် မှူးကြီးမတ်ကြီးများမှာ ရွှေတိုင်ကြီးများ၏အတွင်းဘက်မှ ခစားခွင့်ရှိ၏။ ကျွန်တော်တို့မှာ ထိုဝန်ကြီးများအနီးအပါးတွင် နေရာရ၏။

မိနစ် ၂၀-ခန့်စောင့်ဆိုင်းပြီး မြန်မာတူရိယာသံများ ကြားရသည်။ ထိုနောက် ပလ္လင်တော်နောက်ခံ ရွှေတံခါးကလေး ပွင့်သွားသည်။ ရှင်ဘုရင်ကြီးသည် မင်းမြောက်တန်ဆာများ ဝတ်ဆင်လျက် တောက်ပြောင်စွာ ပလ္လင်နောက်ပိုင်းလှေကားမှ တက်လာသည်။ ဟန်ဆာတော်များမှာ လေးလံပုံရလျက် ရှင်ဘုရင်က ရွှေဓားတော်ကိုထောက်လျက် ဟက်တော်မူသည်။ လက်တစ်ဖက်၌ သားမြီးယပ်တောင် ပါရှိ၏။ ယခင် အင်္ဂလိပ်သံမှူး ကရောဖို့ လာစဉ်ကလည်း ထိုနည်းတူစွာ တွေ့မြင်ခဲ့ရသည်။

ရှင်ဘုရင်ကြီးနေရာယူပြီးနောက် မိဖုရားကြီးနောက်တော်မှ ထက်ကြပ်မကွာ တတ်လာကာ လက်ယာဘက်တွင် နေရာယူ၏။ မိဖုရားကြီးက ရှင်ဘုရင်အား ယပ်တောင်ခတ်ပေး၏။ ထို့နောက် အသက် ၁၂-ခန့် မင်းသမီးကလေးတစ်ဦးက နောက်တော်မှဆက်သသော အသုံးအဆောင်တော်အချို့ကို မိဖုရားကြီးကလှမ်းယူကာ ရှင်ဘုရင်အနီး၌ ချထား၏။ မင်းခမ်းမင်းနားတို့ ရွှေရောင်ငွေရောင် စိန်ရောင်နီလာ စသောအရောင်မျိုးစုံနှင့် တောက်ပနေသောကြောင့် များစွာ ခမ်းနားပါပေသည်။ ထိုအချိန်၌ မိဖုရားကြီးက ဆေးလိပ်ဖွာနေသဖြင့် မီးခိုးတထောင်းထောင်း ရှိနေခြင်းတစ်ခုသာလျှင် ထိုရှုခင်းနှင့်မကိုက်ညီသလို ရှိပါသည်။

နောက်တော်မှ ခစားပါရှိသော သမီးတော်ကလေးမှာလည်း မိဖုရားကြီး၏ အဝတ်တန်ဆာ မျိုးပင် ဝတ်ဆင်ထားသည်။ သူသည် အိမ်ရှေ့မင်း၏သမီးတော် (စမ္မာနဂိုမင်းသမီး) ဖြစ်လျက် အတွင်းတော်၌ နေထိုင်သည်ဟု ကြားသိရပါသည်။

ခန်းမဆောင်အတွင်း၌ အလင်းရောင်မများလှသော်လည်း မင်းတုန်းမင်းဘုရင်၏ မျက်နှာတော်မှာ မကြုံစဖူးခံ့ညားသောအသွင်ရှိကြောင်း ထင်ရှားပါသည်။ မိဖုရားခေါင်ကြီးမှာ ကျက်သရေ ရှိသော်လည်း လှပသူဟူ၍ကား မဆိုနိုင်ပါ။ မိဖုရား၏မကိုဋ်က ဆံပင်နှင့်နားရွက်တို့ကို အားလုံး ဖုံးမိထားသဖြင့် အနေရကျပ်တော်မူပေမည်။ ရှင်ဘုရင်၏သရဖူမှာ စေတီပုံသဏ္ဍာန် အထက်သို့ ချွန်တက်နေသည်။ ဘုရင်နှင့်မိဖုရားကြီးတို့၏ ဝတ်လဲတော်များမှာ အခြားမြန်မာလူမျိုးတို့ ဝတ်စားဆင်ယင်ပုံနှင့် လုံးဝခြားနားနေ၏။ အင်္ဂလိပ်ပြည် ပထမ အယ်လီဘောက်ဘုရင်မ၏ခေတ် (၁၆ ရာစု)က ကြုံရသောအဆင်တန်ဆာတို့နှင့် ဆင်တူဟန်ရှိ၏။ မြန်မာ မင်းမြောက်တန်ဆာတို့မှာ စိန်ကျောက်များ အပြည့် စီခြယ်ထားသဖြင့် အောက်ခံအဝတ်အထည်တို့၏ အရောင်အဆင်းကို ခန့်မှန်း၍ မရနိုင်ခဲ့ပါ။

ထိုနောက် နားခံတော်တစ်ဦးက ရှင်ဘုရင်၏ အလှူတော်ပစ္စည်းစာရင်းများကို ဖတ်ကြားသည်။ ထိုနောက် သံတော်ဆင့်တစ်ဦးက အင်္ဂလိပ်ဘုရင်ခံချုပ်၏သဝဏ်လွှာနှင့် လက်ဆောင်တော်စာရင်းကို ဖတ်ကြားသည်။ ထိုနောက် အတွင်းဝန်တစ်ဦးက မေးရိုးမေးစဉ်ဖြစ်သော အင်္ဂလိပ်ဘုရင် ကျန်းမာရေး လမ်းခရီးသာယာရေး စသည်တို့ကို မေးမြန်းပါသည်။ ဘုရင်ကိုယ်တိုင် ဘာမျှပါဝင် မိန့်ကြားခြင်း မရှိပါ။

ထိုနောက် ကျွန်တော်တို့ သံအဖွဲ့ဝင်များသို့ မင်းတုန်းမင်းက ပေးကမ်းသော လက်ဆောင်ပစ္စည်းများကို ဝေငှပြီးချိန်တွင် အရှင် ၂ ပါးတို့လည်း အတွင်းတော်သို့ ဝင်ပါသည်။ ထိုအချိန်ကျမှ ကျွန်တော်တို့လည်း မြန်မာထုံးစံအတိုင်း ဒူးတုပ်ထိုင်ရခြင်းမှ လှုပ်ရှားခွင့် မိမိစိတ်ကြိုက်နေထိုင် ခွင့် ရရှိပါတော့သည်။

မင်းတုန်းမင်းနှင့် အင်္ဂလိပ်မင်းကြီး
ဆွေးနွေးခန်း

- ဘုရင် || || မင်းကြီးက မြန်မာစာပေ လိုက်စားဖူးရဲ့လား။
- ဖယ်ရာ || || မှန်ပါ။ အတော်အတန် လိုက်စားဖူးကြောင်းပါ။
- ဘုရင် || || မင်းကြီးအကြောင်းကို ကြားဖူးတာ ယခုဆိုရင် ၂ နှစ်ရှိပြီ။ မင်္ဂလသုတ်ကို ဖတ်ဖူးရဲ့လား။
- ဖယ်ရာ || || မှန်ပါ။ ဖတ်ဖူးကြောင်းပါ။

ဘုရင် ။ ။ အဓိပ္ပာယ်ကို နားလည်ရဲ့လား။
 ဖယ်ရာ ။ ။ မှန်ပါ၊ မြန်မာလိုအနက်ပြန်ဆိုချက်ကို ဖတ်ဖူးကြောင်းပါ။
 ဘုရင် ။ ။ မင်္ဂလာ အပြားဘယ်နှစ်ပါးရှိသလဲ။
 ဖယ်ရာ ။ ။ ၃၈-ပါးရှိပါတယ်။
 ဘုရင် ။ ။ မှတ်မိရဲ့လား။
 ဖယ်ရာ ။ ။ မင်္ဂလာသုတ်ကိုဖတ်ခဲ့တာ အင်မတန်ကြာခဲ့တာမို့ ကောင်းကောင်း မမှတ်မိပါ။

ဤတွင် မင်းတရားကြီးက မင်္ဂလာသုတ်၌ သူမိုက်နှင့်မပေါင်းအပ်ကြောင်း၊ ဒေါသ၊ မာန စသည်တို့ကို ပယ်သင့်ကြောင်းများကို ရွတ်ပြပါသည်။ ၅ မိနစ်ကြာမျှ မင်္ဂလာတရားများကို ရှင်းပြပါသည်။

အတူပါရှိသော အိတာလျှာဘုန်းတော်ကြီး အက်ဘိုနာက (အရှင်မင်းကြီး ရွတ်ဆိုမိန့်ကြားချက်တွေဟာ ကျွန်တော်များခရစ်ယာန်ကျမ်းစာမှာ ပါရှိချက်တွေနှင့် အတူတူပင်ဖြစ်ပါသည်ဘုရား)ဟု လျှောက်တင်၏။ ထိုနောက် ထိုဘုန်းကြီးက ကျွန်တော် (ဖယ်ရာ) ဘက်သို့လှည့်ကာ (ဟုတ်ကဲ့ မဟုတ်လား၊ ကျုပ်တို့သမ္မာကျမ်းစာမှာ ဒီအတိုင်းပဲမဟုတ်ပါလား)ဟု ဆို၏။

အတူပါရှိသည့် ဝန်ထောက်မင်းအား ကျွန်တော်က တိုးတိုးပြောမိသည်မှာ (ရှင်ဘုရင်နှင့် စကားပြောရာမှာ ကျွန်တော်က မကျွမ်းကျင်လို့ ပြောပုံပြောနည်း ချွတ်ယွင်းလျှင် အပြစ်လွတ်စေချင်ပါတယ်)ဟူ၍ ဖြစ်၏။ ထိုစကားကို ဝန်ထောက်မင်းက ဘုရင်သို့တင်လျှောက်သောအခါ မင်းတုန်းမင်းက (သူပြောတတ်သလို ရဲရဲပြောပါစေ။ ငါခွင့်ပြုပါတယ်၊ ဘာမျှစိုးရိမ်ခြင်းမရှိစေနှင့်)ဟု မိန့်ဆို၏။

ဘုရင် ။ ။ ယခု အင်္ဂလိပ်မင်းကြီး ဒီမှာနေရေးထိုင်ရေး သာယာပါရဲ့လား၊ သံအဖွဲ့ဝင်များ သက်သာချောင်ချိ ရှိကြပါစေ။

ဖယ်ရာ ။ ။ ကျွန်တော်များ မြန်မာနယ်ပယ်ကို စတင်ရောက်ရှိချိန်မှစပြီး ကျွန်တော်တို့ ပျော်ပျော်ရွှင်ရွှင်ရှိအောင် အစစအရာရာ ကြိုးပမ်း ရွက်ဆောင်ကြပါတယ်၊ ဟောဒီ ဝန်ထောက်မင်းရဲ့ဂုဏ်ကျေးဇူး အလွန်ကြီးမားလှကြောင်းပါ။

ဘုရင် ။ ။ ကောင်းတယ် ကောင်းတယ်၊ မြန်မာဘုရင်အနေနှင့် အင်္ဂလိပ်မင်းကို မေတ္တာရှေ့ထားပေါင်းသင်းဆက်ဆံလိုတယ်။ ရှေးကလည်း မေတ္တာ မပျက်ခဲ့ဘူး။ နောင်ကိုလည်း ချစ်ကြည်ရေး အခွန်ရှည်စေလိုတယ်။

ဖယ်ရာ ။ ။ ဤအတိုင်း မှန်ပါကြောင်း။

ဘုရင် ။ ။ အောက်ပြည်မှာ မြန်မာစစ်တပ်များကို အမြန်ရပ်သိမ်းစေခဲ့တယ်။ ဟံသာဝတီနယ်မှာ ငတ်မွတ်နေကြတယ်ကြားတော့ ရိက္ခာများဖြောင့်ဖြောင့်ဖြူးဖြူး တင်ပို့စေခဲ့တယ်။

ဖယ်ရာ ။ ။ ဤအတိုင်း ဟုတ်မှန်ပါကြောင်း။

ဘုရင် ။ ။ အဲ-သို့ကလိုဆိုလျှင် ချစ်ကြည်ရေးတရားများနှင့်အညီ ကျင့်သုံးကြောင်း ထင်ရှားပြည့်စုံနေပြီ မဟုတ်ပါလား။ နောက်ထပ် ဘာများလိုသေးသလဲ။

ဖယ်ရာ ။ ။ နောက်ထပ် ဘာများလိုအပ်သလဲဆိုတဲ့အချက်ကို အနောက်နိုင်ငံ အယူအဆများအရ ရှင်းလင်းတင်ပြလိုကြောင်းပါ။

ဘုရင် ။ ။ ဆိုစေဗျား-

ဖယ်ရာ ။ ။ အင်္ဂလန်ပြည်၊ ပြင်သစ်ပြည် အစရှိတဲ့ အနောက်နိုင်ငံကြီးများ ချစ်ကြည် ရေးပြုလုပ်ကြရာမှာ တည်တံ့ခိုင်မြဲအောင် စာချုပ်များနှစ်ဦးသဘောတူ လက်မှတ် ထိုးလေ့ရှိကြပါသည်။ မြန်မာဘုရင်နှင့် အင်္ဂလိပ်မင်းတို့ ဆက်ဆံရေးတွင် စာချုပ်ပြုလုပ်ရန် ကျန်ရှိ နေကြောင်းပါ။

ဘုရင် ။ ။ စာချုပ်ပြုလုပ်ရာမှာ နှစ်ဦးနှစ်ဝအကျိုးရှိမှ ဖြစ်နိုင်တယ်မဟုတ်လား။

ဖယ်ရာ ။ ။ မှန်လှပါသည်။ အရှင်မင်းကြီးအတွက် အကျိုးကျေးဇူးပါရှိမည်မဟုတ်ပါက ဤသို့စာချုပ်ပြုလုပ်ရန် တင်လျှောက်မည်မဟုတ်ပါ။

ဘုရင် ။ ။ စာချုပ်ခြင်း၏ အကျိုးကျေးဇူးများကို ပြောပြပါစေ။ (မင်းတုန်းမင်းက ကွမ်းစားရင်း ပြောသဖြင့် ကျွန်တော်ကောင်းစွာ မကြားရသဖြင့် ဝန်ထောက်မင်းကို မေးမြန်း ရသည်။)

ဖယ်ရာ ။ ။ စာချုပ်မရှိရင် အင်္ဂလိပ်မင်းက ခဲယမ်းမီးကျောက် စသော စစ်ပစ္စည်းများ တင်သွင်းခွင့်ပြုမည်မဟုတ်ပါ။ စာချုပ်ရှိလျှင်ကား အနောက်နိုင်ငံ ထုံးတမ်း တို့နှင့် ကိုက်ညီသဖြင့် ယုံကြည်စိတ်ချမှုတိုးပွားကာ အစစ တင်သွင်းခွင့် ရရှိပါမည်။

ဘုရင် ။ ။ မင်းကြီးဖယ်ရာအကြောင်းကို ကြားခဲ့တာ ကြာပါပြီ၊ စိတ်သဘောကောင်း ကြောင်း၊ ဉာဏ်ပညာပြည့်စုံကြောင်းများ ကြားသိရသည်။ ဒါကြောင့် မင်းကြီးကို သူတစ်ပါးထက်ထူးခြားသော အခွင့်အရေးများ ပေးကမ်းပြုစု ခြင်းပေပဲ။ သို့မဟုတ်လျှင် ထုံးစံအရ ဝတ်ကျေဝတ်ကုသဖြစ်မှာပဲ။ ယခုဆိုလျှင် မင်းကြီးဖယ်ရာနှင့် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးရတာ (အစ ကောင်းတယ်)လို့ ဆိုရမယ်ပဲ။ လောကီလူသားတို့ အချင်းချင်းဆက်ဆံကြရာမှာ အစ အလယ် အဆုံး ဟူ၍ ၃ပိုင်း ၃ကဏ္ဍ ရှိစမြဲပေပဲ။ ယခုအစပိုင်းမှာ သင့်မြတ်ကောင်းမွန်သည် ဆိုလောက်ပေ ပြီ။ ကျန်ရှိသော အလယ်ပိုင်းနှင့်အဆုံးပိုင်းများ အလားတူကောင်းမွန်ရန် လိုအပ်ပေသည်။

စာချုပ်ပြုလုပ်ရာ၌ နှစ်ဦးနှစ်ဝ အကျိုးရှိပါမှ အခွန်ရှည်မည်ကို မြဲမြံမှတ်သင့်သည်။ သို့ မဟုတ်ပါက တရားလမ်းမှန်မဖြစ်နိုင်၊ နှစ်နိုင်ငံကျေနပ်မှု အပြည့်အဝရှိရန် လိုအပ်၏။

ဘုရင် ။ ။ အကယ်၍ မြန်မာအတွက် အကျိုးမဲ့သောစာချုပ်ကို ငါ့ကိုယ်တော်အနေဖြင့် ခွင့်ပြုမိပါက ရာဇဝင်ရိုင်းမည်မလွဲပေ။ အလားတူစွာ အသင်အင်္ဂလိပ်မင်းကြီး ကလည်း မိမိတိုင်းပြည်၏ ဂုဏ်သိက္ခာကိုညစ်နွမ်းစေသောအမှု ပြုမိပါက နောက်ကာလ အနှစ် တစ်ထောင်ကြာစေကာမူ ထိုအမည်းကွက်ကြောင့် နာမည်ပျက်ဖွယ် ရှိနေပေသည်။ ဤအချက်ကို လေးနက်စွာ စဉ်းစားပါ။

ဖယ်ရာ ။ ။ အရှင်မင်းကြီး၏ မိန့်ဆိုတိုက်တွန်းချက်တို့သည် သစ္စာတရားတို့နှင့် ကိုက်ညီ မှန်ကန်ကြောင်း ကျွန်တော်ကောင်းစွာ သဘောပေါက်ပါသည်။ စာချုပ်ပြုလုပ် သင့်ကြောင်းတင်ပြရာ၌ နှစ်ဦးနှစ်ဝ အကျိုးရှိမှသာလျှင် တည်တံ့နိုင်ပါသည်။ သို့မဟုတ်က အချည်းနှီးဖြစ်ပါမည်။ မင်းတရားကြီးက ယခုဆွေးနွေးချက်သည် အစကောင်းပြီဟု မှတ်ချက်ပြုခဲ့ရာ ဤစာချုပ်ကို အောင်မြင်စွာပြုလုပ်ချုပ်ဆိုနိုင်ပါက ကျန်ရှိသော အလယ်နှင့်အဆုံးတို့၏ ကောင်းခြင်း တို့လည်း အလိုလိုပြည့်စုံသွားမည် ဖြစ်ပါကြောင်း။

ဘုရင် ။ ။ ကောင်းပေပြီ၊ ငါ၏မိန့်ဆိုချက်ကို လေးနက်စွာစဉ်းစားချင့်ချိန်ပါလော။

နန်းတွင်းယိမ်း

ဖိုက်၏မှတ်တမ်း

ဖယ်ရာကိုဆက်ခံသူ အရေးပိုင်ဖိုက်ချ (Fytche) အဖွဲ့ ဆိုက်ရောက်ချိန်က မှတ်တမ်းမှာ လည်း အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်၏။

ထိုလ ၂၃ ရက်နေ့တွင် ဘုရင်မင်းမြတ်က အင်္ဂလိပ်သံအဖွဲ့ဝင် အားလုံးတို့အား ပွဲကြည့်ရန် ဖိတ်ပါသည်။ မိဖုရားများ၏အိမ်တော်တို့၌ အပျိုတော်အဖြစ် အမှုတော်ထမ်းသူများ အသုံးတော်ခံ သည့်ပွဲ ဖြစ်ပါသည်။

စနုဆောင်အနီးတွင် ယာယီဇာတ်ရုံတစ်ခု ဆောက်လုပ်ထားသည်။ လက်ဝဲဘက်တွင် ရှင် ဘုရင်ရှုစားရန်စင်မြင့်နှင့် သလွန်ထားရှိ၏။ ဇာတ်ရုံနောက်ပိုင်း၌ တောတောင်ကားလိပ်ကြီး ချ ထားသည်။ လက်ယာဘက်ဘေး၌ကား မိဖုရားကြီးနှင့် အင်္ဂလိပ်သံမှူးကတော်တို့အတွက် နေရာစီစဉ် ထားသည်။ ထိုနေရာတွင် အင်္ဂလိပ်မင်းကြီးကတော် မစွက်ဖိုက်ချနှင့် စစ်သံမှူးကတော် မစွက်လှိုက် တို့ ထိုင်ကြပါသည်။

မကြာမီပင် မင်းတုန်းမင်းတရားကြီး ထွက်တော်မူလာသည်။ ကျွန်တော်တို့သံအဖွဲ့အား ဥယျာဉ်တော်နှင့် အခြားနန်းတွင်းရှုဖွယ်တို့ကိုလည်း လွတ်လပ်စွာ ကြည့်ရှုနိုင်ကြောင်း၊ ယခုပွဲတွင် လည်း ဇာတ်ပွဲ သို့မဟုတ် ကပွဲကို ကြိုက်နှစ်သက်ရာ ရွေးချယ်ကြည့်ရှုနိုင်ကြောင်း မိန့်ကြား၏။ ကျွန်တော်များက မြန်မာအကကို ကြည့်လိုကြောင်း လျှောက်တင်သည်။ ရှင်ဘုရင်က ဆိုင်းဝိုင်း တော်ကိုလည်း ရှုကြပါဦး မိန့်ဆိုရာတွင် တီးမှုတ်သူ ဝိုင်းတော်သားအားလုံးမှာ အမျိုးသမီးများ ဖြစ် နေကြောင်း တအံ့တဩ သိရှိရပါသည်။ နန်းတွင်းအပျိုတော်များ၏ သီးခြားအနုပညာအဖွဲ့ဝင် များ သို့နေ့က အသုံးတော်ခံခြင်းဖြစ်သည်။

ယိမ်းအဖွဲ့ ဦးစွာထွက်လာသည်၌ အမျိုးသမီး ၃၀ ခန့် စီတန်းထွက်လာကြသည်။ နောက် လခြမ်းပုံသဏ္ဍာန် နေရာယူကာ ရှင်ဘုရင်ကို ဦးချကြသည်။ ထဘီမှာ အနီနှင့်အစိမ်းစပ် ထဘီများ ဖြစ်၍ ခါးတောင်အင်္ကျီများမှာ ပိုးဖြစ်သည်။ ငွေချည်ကွပ်ထားသည်။ ခေါင်း၌ စည်းပုံများဆောင်း ထားသည်။

ကန်ငေ့ဘုခန်းပြီးလျှင် ယိမ်းသမများက သိမ်မွေ့စွာ ဇာတ်ခုံကိုလှည့်ပတ် ကခုန်ကြသည်။ ဆိုင်းချက်အရ ကနည်းကဟန် ပြောင်းသည်။ ထိုနောက် ဒူးထောက် ထိုင်ကြပြန်သည်။ ဤအကြိမ် တွင် အမျိုးသမီးတစ်ဦးတည်း ရှေ့သို့ထလာကာ ဘုန်းတော်ဘွဲ့ကို သာယာစွာသီဆိုသည်။

အရှေ့တိုင်း နိုင်ငံများသို့ အင်္ဂလိပ်များ အကြိမ်ကြိမ်ရောက်ဖူးခဲ့ရာတွင် ဤမျှကောင်းမွန်သော ပွဲမျိုး တစ်ခါမျှမမြင်ဖူး မကြုံဖူးဟု ဆိုရပေမည်။

ဘုန်းတော်ဘွဲ့ကိုဆိုရာတွင် မြန်မာဘာသာဖြင့် ရတုပိုဒ်စုံ ၃ ပိုဒ် ပါဝင်လေသည်။ သီဆိုသူ က စာသံနှင့်တစ်မျိုး၊ သီချင်းသံနှင့်တစ်ဖုံ ရောနှောဆိုကျူးပုံမှာ များစွာမြိုင်ဆိုင်လှပေသည်။

ထိုအချိန်၌ စကြာဒေဝီမိဖုရားခေါင်ကြီး ဝင်တော်မူလာ၏။ အပျိုတော်အများ ခြံရံပါရှိသည်။ ရှင်ဘုရင်အနီး သလွန်ပေါ်၌ပင် ကပ်လျက်နေရာယူတော်မူသည်။

ယိမ်းသမများက ဆက်လက်ကခုန်ကြပြန်သည်။ ဤအကြိမ်၌ သူတို့လက်တွင် တုတ်ချောင်း ကလေးများ ကိုင်ထား၏။ သီချင်းဆိုရင်း လှည့်ပတ်ကခုန်ကြရာတွင် ထိုတုတ်ချောင်းများကို အကွက်ကျ စည်းဝါးပမာ အသုံးပြုကြသည်။

ပွဲပြီးချိန်တွင် ဘုရင်နှင့်နန်းမတော်ဖုရားတို့ ပြန်ကြွပြီးနောက် ကျွန်တော်တို့ကို လက်ဖက်ရည်နှင့်မုန့်များ တည်ခင်းပြုစုသည်။ ထို့နောက် ကျွန်တော်တို့အဖွဲ့သည် ဆင်ဖြူတော်ရုံသို့လည်းကောင်း၊ ကုသိုလ်တော်ဘုရားသို့လည်းကောင်း သွားရောက်ကြည့်ရှုကြသည်။

မိဖုရားကြီး၏ စေတနာကောင်းပုံတစ်ရပ်ကို မှတ်တမ်းတင်လိုပါသည်။ ကျွန်တော်တို့သံအဖွဲ့ မန္တလေးဆိပ်ကမ်းသို့ရောက်ချိန်က သံမှူးကတော် မစွက်ဖိုက်စီးနင်းရန် ရွှေဝေါတော်တစ်ခု ပို့ပေးစေခဲ့ပါသည်။ ရွှေထီး ၂ လက်လည်း မိုးစေပါသည်။ ဆင်စီးရခြင်းထက် ပို၍ညင်သာသည်ဟု ဆိုပါသည်။ မိဖုရားကြီး၏ဧည့်ခန်းတွင် အလွန်ပျော်ရွှင်ခဲ့သည်ဟု သံမှူးကတော်က ပြောပြ၏။

(၆) အလှူရေစက် လက်နှင့်မကွာ

မင်းတုန်းမင်းအနေဖြင့် (ပဉ္စမသင်္ဂါယနာတင်မင်းတရား)ဘွဲ့ကို အမြတ်တနိုး ဆောင်တော် မူသည့်အတိုင်း အလှူဒါနကုသိုလ်ရေးကိစ္စတို့၌ မပြတ် လုံးပန်းလေ့ရှိရာ ဘုရင်နှင့်မိဖုရား၏ နန်း တွင်းအသိုင်းအဝိုင်းတို့မှာလည်း ထိုအရေးနှင့် အလုပ်ရှုပ်ကြသည်သာ များ၏။

၁၂၃၃ တန်ခူးလပြည့်ကျော် ၁၂ ရက်တွင် မင်းတရားကြီးနှင့် မိဖုရားခေါင်တို့သည် မြေနန်း တော်၌ အခမ်းအနားကြီးကျယ်စွာဖြင့် ပဉ္စမသင်္ဂါယနာတင်ပွဲတော် စတင်ကျင်းပ၏။ သံဃာတော် ၂၄၀၀ ကို သုဓမ္မာဆရာတော်ရှစ်ပါး အုပ်ချုပ်လျက် ၅ လကြာမျှ ပိဋကတ်သုံးပုံကို ရွတ်ဖတ်ပြုပြင် တော်မူကြသည်။

ပဉ္စမသင်္ဂါယနာတင်သည့်အခါ၌ မြန်မာပြည်အရပ်ရပ်၌ ရဟန်းတော် ၆ သောင်းရှိသည့် အနက် ပိဋကတ် ၃ ပုံကို နှုတ်ငုံရွတ်ဆိုနိုင်သူ ၂၄၀၀ ကို ရွေးချယ်သည်။ သာသနာသက္ကရာဇ်နှင့် အကိုက် ဖြစ်သည်။ ထိုရဟန်းတော်တို့နှင့် တရားတော်များကို စိစစ်ကာ (မင်းတုန်းမူ)ကို တီထွင် လေသည်။ ကျောက်ထက်အက္ခရာတင်ရာတွင် အမှားတစ်လုံးတွေ့သူကို ဒေါင်းဒင်္ဂါးတစ်ပြား ဆုချ ၏။

သာသနာဒါယကာ၏ကျေးဇူး

သာသနာပိုင် ရွေးချယ်ရာတွင် မိဖုရားခေါင်ကြီး မင်းသမီးဘဝက ကိုးကွယ်ခဲ့သော မောင်းထောင်ဆရာတော် ရှင်ညေယျဓမ္မကိုပင် ရွေးချယ်ခဲ့လေသည်။ ရှင်ညေယျကား သာယာဝတီမင်း လက်ထက်၌ သာသနာပိုင် ဖြစ်ခဲ့ဖူးသည်။ ပုဂံမင်းခေတ်၌ မင်းပြောင်းမင်းလွဲတွင် သူပြုတ်ကျကာ ဗားကရာဆရာတော်က သာသနာပိုင်ဖြစ်သွား၏။ တပည့်သံဃာတော်တို့က သူ့အတွက် မကျေ မချမ်းဖြစ်ကြသည်ကို လောကနိတိလာ အောက်ပါအတိုင်း ဆုံးမခဲ့ဖူး၏။

သုခါရက္ခဿ၊ ဆာယာဝ
တတောညာတံမာတာပိတု
တတောအာစရိယာရညော
တတောဗုဒ္ဓဿနေကစာ

တပည့်တို့ လောက၌ အေးမြချမ်းသာတဲ့ အရိပ်အာဝါသကြီးများဟာ ရှိကြသည်သာဖြစ်တယ်။ သစ်ပင်၏အရိပ်သည် ချမ်းသာ၏။ ထိုထက် ဆွေမျိုးညာတိတို့၏အရိပ်သည် ချမ်းသာ၏။ ထိုထက် ဆရာ၏အရိပ်သည် ချမ်းသာ၏။ ထိုထက် တိုင်းပြည်သနင်း၊ မင်းတို့၏အရိပ်သည် ချမ်းသာ၏။ ထိုထက်လည်း အခါခပ်သိမ်းသာလျှင် သာသနာတော်၏အရိပ်သည် ချမ်းသာ၏။

တပည့်တို့က မင်းပြောင်းမင်းလဲအချိန်အခါမို့ ငါတို့ဆရာ အရာကျရတယ်ဟူ၍ မင်းကို အပြစ်မတင်ကြလေနှင့်၊ မင်း၏အရိပ်အာဝါသဟာ ဆရာ၏အရိပ်ထက် ချမ်းသာတယ်။ တပည့်တို့ကို ယခုလို အေးအေးချမ်းချမ်း စာသင်နိုင်တာက တိုင်းပြည်ကြီးကို ငြိမ်သက်ပိပြားအောင် မင်းက အုပ်ချုပ်နိုင်လို့သာလျှင် စာသင်နိုင်ကြတယ်။ ဒါဟာ စင်စစ် မင်း၏ကျေးဇူးတွေပဲလို့ သဘော ပေါက်ကြရမည် တပည့်တို့။

သို့လျှင် ဦးညေယျသည် မင်းတို့၏ကောင်းကျိုးကို ညွှန်ပြကာ သံဃာတို့၏စိတ်ဓာတ်ကို ကြည်လင်စေ၏။

ဦးညေယျကို သာသနာပိုင်ရွေးကြောင်းကြားရလျှင် (အိမ်၊ မင်းတုန်းရဲ့ ငယ်ဆရာ၊ ငါလည်း သာသနာပိုင်မဖြစ်၊ မယ်သဲလည်း မိဖုရားခေါင်ကြီးမဖြစ်)ဟု ဦးစန္ဒိမာက မိန့်တော်မူ၏။ စကြာဒေဝီ ၏ အကြံပေးချက်အတိုင်း ရွေးချယ်ခဲ့၍လည်း အချို့က (ငါတို့ဘုရားက မယားဘက်ခပ်ပါပါ)ဟု ဝေဖန်ခဲ့၏။

ရွှေမြို့တော်နှင့် အမရပူရမြို့ပါ ကျောင်းတိုက်ပေါင်း ၂၁၇၊ ကျောင်းပေါင်း ၁၄၄၂၊ သံဃာတော် ၈၇၁၀၊ သာမဏေ ၆၆၄၈ တို့အတွက် တစ်လလျှင် ဆန်တော်တင်းပေါင်း ၂၀၄၆၂ လှူရ၏။ အဝေးရပ်ရွာရှိ ဂိုဏ်းအုပ်၊ ဂိုဏ်းထောက် ဆရာတော်ပေါင်း ၃၆၄ တို့ကိုလည်း လှူဖွယ် ပစ္စည်းများ လစဉ်ပေးပို့ရ၏။

ဘုရင်ကိုယ်တိုင်ဆွမ်းလောင်း

နှစ်စဉ် သံဃာဒါနဆွမ်းလောင်းပွဲကို မြေနန်းတော်ဦး၌ ကျင်းပ၏။ ဘုရင်နှင့်မိဖုရားခေါင် နှင့်တကွ သားတော်သမီးတော်တို့ စုံလင်စွာထွက်တော်မူကာ ကိုယ်တိုင်ဆွမ်းလောင်းကြ၏။ ရဟန်း တို့၌ တိစိဝရိတ်၊ သာမဏေတို့မှာ ဒွိစိဝရိတ်အစုံနှင့် သပိတ်၌ ဆွမ်းနှင့်ဟင်းအပြည့်-၂၅ပြီးသော် သပိတ်ပေါ်တွင် သင်္ကန်းတစ်စုံစီတင်ကာ ပြန်ကြွကြ၏။ ထို (မဟာအသဒိသ)ဟု ဆိုအပ်သော ဆွမ်းကြီးလောင်းတွင် ယိုးဒယားဆိုင်း၊ မွန်ဆိုင်း၊ တီးမျိုး၊ မှုတ်မျိုး၊ ပြိုင်းပြိုင်းငြိမ်ကာ တာဝတိံသာ နတ်သဘင်မှာကဲ့သို့ သာယာသောအသံဖြင့် ပူဇော်ကြ၏။

တစ်လအတွင်း ၄ သိတင်း၌ ပဋ္ဌာန်းကျမ်းကြီးကို ရွတ်ဖတ်သော ဓမ္မကထိကရှစ်ပါးတို့အား ငွေ ၅၀ဝိ/တန် ပံဒေသာပင်များ ကပ်လှူ၏။ မန္တလေးတောင်ခြေရှိ ပဋ္ဌာန်းဇရပ်တော်၌ ထိုပွဲကျင်းပ သည်။

ထိုပဋ္ဌာန်းအရပ်၌ ပထမကျော် စာပြန်ပွဲ များလည်း ပြုလုပ်သည်။ ပထမငယ်အတွက် ရွှေထီး ၂ စင်း၊ ပထမလတ် ၄ စင်း၊ ပထမကြီး ၆ စင်း၊ ပထမကျော် ၈ စင်း ဆောင်းစေသည်။ ပထမပြန်ဆိုနိုင်သော သာမဏေငယ်၊ ပဉ္စင်းငယ်တို့နှင့် စပ်သွယ်သမျှ ဆွေမျိုး ၇ ဆက်တို့အား အခွန်တော်မှစ၍ အခွဲအခန့် အခိုင်းအစေတို့မှ လွတ်ငြိမ်းစေ၏။ ပထမကျော်အတွက်မူ ဆုတော်ငွေ ၅၀၀၀/ ရရှိစေ၏။

၁၂၂၄ ခု၊ တန်ခူးလဆုတ် ၁၂ တွင် တောင်ဥယျာဉ်တော်၌ ရွှေမြို့ကော်ရှိ ဒုက္ခိတ ကျား မ ၂၁၆ ယောက်တို့အား တစ်ဦးလျှင် ငွေ ၂၀/ စီ အရှင်နှစ်ပါးတို့ကိုယ်တိုင် ပေးလှူသည်။

၁၂၂၇ ခု၊ တပေါင်းလတွင် သာသနာပြုဆရာတော်ကြီး ပျံတော်မူရာ မိဖုရားခေါင်ကြီးနှင့် အလယ်နန်းမိဖုရားတို့ ကျောင်းတော်သို့ လှူဖွယ်ပစ္စည်းများနှင့်အတူ သွားရောက်တော်မူကာ ရေစက်သွန်းချကြသည်။ ထူးသည်မှာ ဤမိဖုရားကြီး ၂ ပါး အတူတွဲဖက် ထွက်တော်မူခြင်းသည် ကြုံတောင့်ကြုံခဲ ဖြစ်သည်။ လှူဖွယ်ဝတ္ထုတို့လည်း များပေ၏။

- (၁) သီးမျိုးစုံပဒေသာ ၇၁
- (၂) သီးမျိုးစုံမှန်စီပဒေသာ ၁
- (၃) ဧကသီထည်ရေ ၂၄၈၀
- (၄) သင်းပိုင် ၇၈၉၂
- (၅) ရှံခါးပန်းကြိုး ၈၀၀၀
- (၆) ရေစစ် ၃၈၆၁

တစ်ဖူးဆု တစ်မတ်ဆု

နေပြည်တော်၌ ပြည်သူလူထုတို့ ထာဝရသီလဆောက်တည်နိုင်ရန် တရားတင်းကုပ် ၁၂ ဆောင် ဆောက်လုပ်တော်မူသည်။ ဓမ္မာရုံ ၁၁ ဆောင်လည်းဖွင့်ကာ ညစဉ် ကြေးစည်နှက်လျှင် အများလာရောက် ဘုရားဝတ်တက်ကြသည်။

သီတင်းနေ့တိုင်း ဗောဓိပက္ခိယတရားများ ဆွေးနွေးသည်။ ရွှေနန်းတော်စာပုံနှိပ်တိုက်မှ ထုတ်ဝေသော သုတ္တန်ဒေသနာစာအုပ်များကိုလည်း လေ့လာကျက်မှတ်ကြသည်။ တရားဆွေးနွေးပွဲ၌ ပြန်ဆိုနိုင်သူ ယောက်ျားမိန်းမတို့ ဆုတော်ငွေဖလားမှ တစ်မတ်စီရကြ၏။ ဆုရရှိသူက ပရိသတ်အလယ်၌ မတ်စေ့ကိုကိုင်မြှောက်ကာ (မည်သည့်အရပ်နေ မည်သူမည်ဝါ၏ သမီး သား မည်သူသည် နနယ်သက်ဆစ်၊ ယခုမှ ၇ နှစ်သာရှိသေးသော်လည်း ဗောဓိပက္ခိယတရားတို့ကို ပရိသတ်အလယ်၌ မေးမြန်းရာ ခွဲဝေပြန်ဆိုနိုင်ခြင်းကြောင့် မနုဿတ္တဒုလ္လဘ လူ၏အဖြစ်ကို အရတော်ပေစွတကား။ ကျွတ်ထိုက်သော ကလျာဏပုဂ္ဂိုလ်အဖြစ်သို့ ရောက်ပေ၏တကား။ အမိုက်မှောင်ကိုထွင်း၍ အလင်းသို့ဆိုက်ရောက်သော သူပေတကား။ ထို့ကြောင့် မတ်စေ့ဆုတော်ခံစေ)ဟု ပါးစပ်က ကျယ်စွာသော အသံဖြင့် ဆိုရ၍ပေးလေသည်။

ထိုတရားပွဲ၌ မေးမြန်းမရသူတို့ကား အသက်အရွယ်ပင်ကြီးသော်လည်း မူးစေ့တစ်စေ့ကို မြှောက်ကိုင်၍ (မည်သည့်ရပ်နေ၊ မည်သသူသည်၊ ခန္ဓာယိုယွင်း၊ အိုမင်းမလှ၊ ကုန်းကွသက်ရွယ်၊

ရှစ်ဆယ်ခန့်မြောက်၊ စက်ဆုတ်လောက်အောင် ရှိခဲ့ပြီး။ ချစ်ရည်ခန်းခြောက်၊ အိုရပ်ရောက်သည်တိုင် ဗောဓိပက္ခိယတရားကိုကား ယခုတိုင် ပြန်ဆိုနိုင်မည်ကိုဝေး၍ မေးမြန်း၍မရမူကြောင့် ပုထုဇဉ်မိုက်၊ မယားနောက်လိုက်၊ သားနောက်လိုက်၊ ရွှေငွေနောက်လိုက်၊ အပျော်အပါး ကစားခုန်စားနောက်လိုက်၊ မကျွတ်ထိုက်သော အန္တပုဂ္ဂိုလ်အဖြစ်၌သာ ရှိရှာလေသေး၏တကား။ အလွန်သနားစရာကောင်းသည်၊ မူးစေ့တစ်စေ့ ဆုတော်ခံစေဟု ပါးစပ်က ကျယ်စွာဟစ်အော် ပေးလှူရ၏။

မြန်မာဟိုတယ်

နေပြည်တော်၏ လေးမျက်နှာတွင် ခရီးသွားအာဂန္တုများအတွက် အုတ်ရေပဲကြီးရှစ်ခု တည်ထား၏။ လာလာသမျှခရီးသည်တို့ သုံးဆောင်နိုင်ရန် အစာရိက္ခာတို့ကား စုံလှစွာ၏။

- (၁) လက်ဖက်ရည်နှင့် တွဲဖက်စားသုံးရန် ထန်းလျက်ခဲ၊ ပဲလှော်ကိုသုပ်စားနိုင်ရန် ဆားနှင့် ကြက်သွန်၊ နှမ်း။
- (၂) ဆေးလိပ်ကို အလိုရှိသလို လိပ်သောက်နိုင်ရန် ဆေးဗန်း၌ ဆေး၊ ဆေးရိုး၊ ပြောင်းဖူးဖက်၊ သနပ်ဖက်၊ ကွမ်းသီးဖက်၊ ဘန်ပွေးဖက်။
- (၃) ဆေးမလိပ်လိုသူတို့အတွက် ဆေးတံ။
- (၄) ကွမ်း၊ ကွမ်းသီး၊ ရှားစေး၊ ထုံး၊ လေးညှင်းပွင့်၊ ဇာတိပျိုလ်၊ ဖာလာ၊ သစ်ကြံပိုး၊ ကွမ်းညှပ်၊ ကွမ်းအစ်။
- (၅) ယပ်တောင်အမျိုးမျိုး။
- (၆) အညောင်းအညာပြေစေရန် အနိပ်ဘုတုံး၊ သားရေကြိုးတပ်ထားသော တုတ်များနှင့်ညှပ် နှိပ်ခြင်း။
- (၇) အမျိုးသမီးများအတွက် ဘီး၊ ဘီးစိပ်၊ ဘီးကျဲ၊ အုန်းသီးနှင့်နှမ်းဆီ၊ အလှဆီ၊ မှန်နှင့် မှန်တင်ခုံ၊ သနပ်ခါး၊ နံ့သာဖြူ၊ အကျော်စမ္မာ၊ ကရမက်၊ မျက်နှာချေ၊ အစစ်မှုန့်၊ ပေါင်ဒါမှုန့်၊ မြမန်းခဲ၊ တို့ပတ်၊ မျက်ခုံးဆွဲမင်၊ မင်တံ၊ ကျောက်ပျဉ်။
- (၈) သွားပွတ်တံ၊ သွားတိုက်ဆေး၊ တံပူ၊ ဆား၊ ဆပ်ပြာ၊ မျက်နှာသစ်ရေ။
- (၉) ခေါင်းအုံး၊ သင်ဖြူ၊ ကော်ဇော၊ ခြုံစောင်။
- (၁၀) နားဖာကော်၊ မွှေးညှပ်၊ ဇာဂနာ၊ သင်တုန်း၊ အပ်နှင့်အပ်ချည်၊ ဓားမ၊ ပုဆိန်။
- (၁၁) သောက်ရေအိုး၊ ခွက်၊ ဖလား၊ ရေမှုတ်။
- (၁၂) ကိုယ်ဝန်ဆောင်မိန်းမများအတွက် နေ့လစေ့၍ ဖွားမြင်လိုက မီးနေအိမ်၊ မီးနေထင်း၊ ရေနွေးအိုး၊ မိဿလင်၊ ငရုတ်ကောင်း၊ အုတ်ခဲပိုင်း၊ နှမ်းထုပ်၊ အချင်းမြှုပ်ရန် တူးရွင်း။ အချင်းချင်ခဲဗန်း၊ ဝမ်းဆွဲမိန်းမ ၂ ယောက်၊ ဝိနွောဆရာ ၂ ယောက်၊ မွှေးဖွားပြီး ရက်လည်၍သွားလိုက ဆုငွေ ၅/-နှင့် ဝတ်စုံတစ်စုံ လက်ဆောင်ပေးသည်။

မင်းတုန်းမင်းလက်ထက်၌ သူနာတိုက် ၅ လုံး၊ သူအိုတိုက် ၅ လုံး၊ သမားတော် ၃၊ အနိပ်တော် ၃ ထားရှိသည်။ သူနာစရိတ် သူအိုစရိတ် အလှူတော် ကောက်ခံစုဆောင်းခြင်းနည်း မရှိ။ ကုန်ကျစရိတ်အမျိုးမျိုးကို ဘုရင်က စိုက်ထုတ်ပေးသည်။ မင်းကျင့်တရား မချွတ်ယွင်းရုံသာ လိုက်နာလေ့ရှိ၍ ကြီးကျယ်ခမ်းနားခြင်း မရှိချေ။ ဂုတ္တိလပျို့၌ မနော်ဒေဝ စပ်ဆိုသည်မှာ-

နွေပူမိုးစွတ်၊ ကင်းလွတ်စေကြောင်း
 ပြည်နံတောင်းဝယ်၊ တန်ဆောင်းဇရပ်
 မဏ္ဍပ်နေရာ၊ ပရိုင်းကာလျက်
 သင်ဖျာနှီးခေါက်၊ တစ်ယောက်တစ်ချပ်
 တင်အပ်စေချင်၊ အုံးလက်တင်ဖြင့်
 ရေစင်တကောင်း၊ ညံ့ပျောင်းတံပူ
 အဖြူစင်စင်၊ အမိုးတွင်နှိုက်
 အခြင်မလပ်၊ မြင်ရုံချုပ်၍
 ဖိနပ်နေကာ၊ ရေအိုးမှာလည်း
 သင့်စွာစီရင်၊ ရေအိုးစင်ငယ်
 မှုတ်လျှင်အပါး၊ အသင့်ထား၏
 ဖလားလင်ပန်း၊ ဒေါင်းလန်းပန်းကန်
 လက်ဆေးရန်မှ၊ ဇွန်းယောက်မနှင့်
 အိုးမ အိုးဖို၊ သုံးရန်လိုသော်
 စားဖိုအပါး၊ ဆောက်လုပ်ထား၍
 နာဖျားသသူ၊ ရောက်လှာမူလည်း
 ကြည်ဖြူသနား၊ ဆေးသမားနှင့်
 ကုစားပါလေ၊ အသင့်နေမှ
 စွဲလေဂဗ္ဗ၊ ဖွားလိုကမူ
 ဖွားကြပစေ၊ မီးရပ်နေမူ
 သင့်စေရိပ်ငြိမ်၊ မီးနေအိမ်မှ
 စ၍မကြွင်း၊ သွားလာခင်းနှင့်-

သာလွန်မင်းတရားကြီး လက်ထက်မှစ၍ ဖိုးသူတော်နှင့် မယ်သီလများကိုလည်း ရှင်ဘုရင်
 က ထောက်ပံ့သည်။ စာတတ်ပြီး ထင်ပေါ်နေသော ဖိုးသူတော်များကို ဒီသာပါမောက္ခဘွဲ့ လှူတော်
 မူ၏။ အိုးအိမ်များ ဆောက်ပေး၏။ မယ်သီလများကိုလည်း ထိုနည်း လှူဒါန်းသည်။

သူအိုသူနာနှင့် သူရူးများကိုလည်း ရှင်ဘုရင်က ပြုစုလေ့ရှိ၏။ သို့သော် မြို့နယ်တိုင်း အနံ့
 အပြားမရှိ၊ နေပြည်တော်၌သာ ကွက်ကွက်မျှရှိသည်။ ဘိုးတော်မင်းတရားလက်ထက်၌ ၎င်းတို့ကို
 အနှိပ်သည်အတတ်၊ ဆေးဝါးကုသခြင်းအတတ်များကို သင်ပေးလေ့ရှိ၏။ မင်းသားကြီးများက
 ဦးစီးစောင့်ရှောက်ရသည်။

မင်းတုန်းမင်းလက်ထက်၌ စုစုပေါင်း အလှူတော်ငွေမှာ ၂၂ ကုဋေနှင့် ၆ သန်း ဖြစ်လေ
 သည်။

နဂါးမင်းက သာဓုခေါ်

၁၂၃၅ ခု၊ နတ်တော်လက ဘောဂဝတီပြည်မှ နဂါးမင်း၏ သံတမန်ဟုဆိုသူ ပဲခူးမြို့သား မောင်ရဲ (အသက် ၄၀) သည် နေပြည်တော်သို့ရောက်လာ၏။ မောင်ရဲက တံခါးနိမ့်ဝင်ရာတွင် ကျေး ကျွန်တို့ဝင်ထွက်မြဲ မလွယ်ပေါက်မှမဝင်ဘဲ တံခါးတော်မှသာဝင်သဖြင့် ဖမ်းဆီးရာ နဂါးမင်းထံမှ လာသူဖြစ်၍ သံတမန်အဆင့်အတန်း၌ထားရှိရန် တောင်းဆို၏။ ထို့ကြောင့် မောင်ရဲကို ဘုရင်၏ ခွင့်ပြုချက်ဖြင့် တံခါးတော်ကပင် ဝင်စေသည်။

နဂါးမင်း၏ မှာကြားချက်ကို မောင်ရဲကလျှောက်တင်ရာတွင် (မင်းတုန်းမင်းမြတ်သည် မင်း ကျင့်တရားနှင့်အညီ ရဟန်းရှင်လူတို့ကို အုပ်ချုပ်တော်မူလျက် သာသနာတော်ကို အလွန်အကြူး ချီးမြှောက်တော်မူသော မင်းတရားကြီးဖြစ်၍ နဂါးမင်းကိုယ်တိုင် ကျွန်တော်မျိုး ခံလာရောက်လို သည်။ ရွှေနန်းတော်သို့ မောင်ရဲဆိုက်ရောက်သည့် နောက်တစ်လခန့်ကြာလျှင် ရှေ့တော်သို့ အဖူး အမြော် ကန်တော့ဝင်မည်။ နဂါးတို့မည်သည် အသရေရှိသောအရပ်၌သာ နေမည်ဖြစ်၍ မင်္ဂလာရှိသော နေရာတွင် ကြာမျိုး ၅ ပါးနှင့်ပြည့်စုံသော ရေကန်ကြီးတစ်ခု ပြုလုပ်ထားစေသင့်ကြောင်း) များ ပါ ရှိလေသည်။ ဘဝရှင်က ယုံကြည်တော်မူသဖြင့် မန္တလေးတောင်ခြေတွင် ရေကန်သစ်ကြီးတစ်ခု တူး စေ၏။

မောင်ရဲက သူတင်လျှောက်သော နေ့ရက်အချိန်တိုင်ရောက်လျှင် မြေနန်းတော်နှင့် အရှင် မိဖုရားခေါင်ကြီး အဆောင်တော်တွင် ညအချိန်၌ နဂါး အခိုးအငွေ့များလှုတ်၍ ပြသပါလိမ့်မည် ဆို၏။ သူက သုံးကြိမ်မြောက် တင်လျှောက်ပြီးချိန်တွင် ကြည့်ရှုကြရာ နဂါးအခိုး အရောင် တပြောင်ပြောင် မြင်ရကြောင်းများကို အမိန့်တော်မြတ်ခံကြသည်။ ရေကန်ကို မောင်ရဲကန်ဟု ခေါ်တွင်သည်။

(၇) ဆရာမှတ်ကြီး၏ အင်္ဂလိပ်ကျောင်း

ဒေါက်တာမတ်(Dr. Marks)ရေးသော“မြန်မာပြည်ဝယ်-နှစ်လေးဆယ်”မှ

၁၈၅၂ ခု မြန်မာနှင့် အင်္ဂလိပ်တို့ ဒုတိယစစ်ပွဲဖြစ်ချိန်တွင် စစ်ရေးမလှသော ပုဂံမင်းကို ညီတော် မင်းတုန်းမင်းကနန်းချကာ အမရပူရနေပြည်တော်ကို သိမ်းပိုက်ခဲ့သည်။ ပုဂံမင်းမှာ အလောင်းဘုရားမင်းဆက်တွင် အဆိုးဆုံးမင်းတစ်ပါးဖြစ်သကဲ့သို့ မင်းတုန်းမင်းကား ထိုခေတ်တွင် အကောင်းဆုံးသော ဘဝရှင် မြန်မာဘုရင်တစ်ပါး ဖြစ်ပေသည်။

နန်းကျနောင်တော်ကို မင်းတုန်းမင်းက ကွပ်မျက်သုတ်သင်ခြင်းမပြုဘဲ အိမ်ဖြူတော်နှင့် အသက်ထက်ဆုံး စံနေတော်မူစေသည်။

ကျွန်တော်သည် မင်းတုန်းမင်းနှင့် ဆက်ဆံခွင့်ရရှိခဲ့သူတစ်ဦးဖြစ်ရာ သူ့ကို အလွန်တရာ ရိုသေလေးမြတ်ခဲ့ဖူးပါသည်။ ကျေးဇူးတင်စရာလည်း များစွာရှိပါသည်။ သူသည် ရှင်ဘုရင်ပီသသော ရုပ်လက္ခဏာနှင့်ပြည့်စုံလျက် ပညာကိုမြတ်နိုးသော သူတော်ကောင်းလည်း ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော် နိုင်ငံရေးရာတို့၌ကား ဉာဏ်အမြော်အမြင် ကျဉ်းမြောင်းသည်ဟု ထင်ပါသည်။

သူသည် ကမ္ဘာပေါ်ရှိ တန်ခိုးကြီးသောမင်းများနှင့် တန်းတူရည်တူရှိသူဟု ယူဆ၏။ သွေးထွက်သံယိုမှုများကို ရွံရှာလျက် ကိုယ်ကျင့်တရားကောင်းရေးကို တန်ဖိုးထား၏။ မည်သူနှင့်ဆက်ဆံရာ၌ဖြစ်စေ သူ့ဘက်က အကျင့်စာရိတ္တမပျက်အောင် ကိုယ်နှုတ်နှလုံး စောင့်ထိန်းတော်မူပေသည်။

ကလေးသူငယ်များကို သူက ချစ်တတ်၊ ခင်တတ်သဖြင့် ထိုကလေးတို့၏ မေတ္တာတုံ့ပြန်မှုကို ရရှိသူလည်း ဖြစ်၏။ ရယ်စရာ မောစရာ ပြောတတ်၏။ ဟက်ဟက်ပက်ပက်လည်း ရယ်မောတတ်၏။ မိဖုရားလည်း အမြောက်အမြားရှိသည်။ ကွမ်းကို မပြတ်စားနေခြင်းကလွဲလျှင် သူ့၌ အကောင်းလက္ခဏာများသာ တွေ့ရတတ်၏။

သူ၏ အမြဲတမ်းယုံကြည်ချက်တစ်ခုမှာ ကမ္ဘာ့နိုင်ငံရေးရှုပ်ထွေးလာလျှင် အင်္ဂလိပ်အစိုးရက သူတို့စစ်တပ်များကို ရုပ်သိမ်းကာ သူတို့သိမ်းပိုက်ထားသော နယ်မြေများကို မြန်မာဘုရင်လက်သို့ ပြန်အပ်ခဲ့လိမ့်မည်ဟု ယူဆပေသည်။ ထို့ကြောင့် အထက်မြန်မာပြည်ကို သူကဉာဏ်အမြော်အမြင်ကြီးစွာဖြင့် တရားနှင့်အညီ အုပ်ချုပ်ကြောင်းကို အင်္ဂလိပ်တို့ သိစေလို၏။ အင်္ဂလိပ်တို့၏ သဘော

ထားကြီးမှုနှင့် ရက်ရောမှုတို့ကို များစွာမျှော်လင့် အားထားသူဖြစ်၏။ ထိုလို သူက တယစ်ချယုံကြည် ထားပုံကို ကျွန်တော်အား တစ်ကြိမ်က ဖွင့်ဟပြောတော်မူဖူး၏။

ခရစ်ယာန်ကျောင်းအလိုရှိသည်

တစ်ချိန်က ဘုရင်၏သားတော် သုံးဆယ်မင်းသားသည် နန်းတွင်းအရှုပ်အထွေးတစ်ခုကြောင့် ရန်ကုန်မြို့သို့ ရောက်လာခဲ့၏။ ရန်ကုန်မြို့ရှိ မြန်မာပရိသတ်က ထိုမင်းသားကို အထူးလိုလားချစ်ခင် ကြ၍ မြို့ထဲတွင် ကြည့်စရာအကောင်းဆုံးနေရာများကို လိုက်လံပြသကြ၏။ ကျွန်တော် စတင်ထူ ထောင်ခဲ့သော စိန်ဂျွန်းကောလိပ်သို့ မင်းသားကြွရောက်ရာ စာသင်ခန်း၌ မြန်မာလူငယ်များသည် လူဖြူဘုန်းကြီးနှင့် ချစ်ကြည်စွာသင်ကြားနာယူနေပုံများကို အထူးသဘောကျသွားလေသည်။ သူသည် ဆာသာအာဖယ်ရာ(အောက်ပြည်မင်းကြီး)နှင့်အတူ မန္တလေးသို့ပြန်သွားပြီးနောက် ခမည်းတော်နှင့် ပြန်လည်သင့်မြတ်သွား၏။ ရန်ကုန်မြို့၌ တွေ့မြင်ခဲ့ရပုံများကို ဘုရင်သို့တင်လျှောက်ရာတွင် ကျွန်တော်တို့၏ သာသနာပြုကျောင်းအကြောင်းလည်း ပါရှိ၏။

များမကြာမီ ကျွန်တော်ထံသို့ ဘုရင်မင်းမြတ်၏ ကုလားဝန်မာန္တတ်ထံမှ ပုရပိုက်တစ်ခု ရောက်ရှိလာ၏။ အင်္ဂလိပ်ဘုန်းကြီးကျောင်း၏ ကောင်းကျိုးဆောင်ရွက်ပုံများ ရေးသားပါရှိလျက် မန္တလေးရွှေမြို့တော်သစ်တွင် အလားတူ ခရစ်ယာန်ကျောင်းတစ်ခု ဖွင့်လှစ်တည်ထောင်ပေးစေလို ကြောင်း ပါရှိ၏။ ထို့ကြောင့် ၁၈၆၈ ခု၊ ဩဂုတ်လတွင် ကျွန်ုပ်၏ စိန်ဂျွန်းကောလိပ်မှ အတော်ဆုံး တပည့် ၆ ယောက်နှင့်အတူ မီးသင်္ဘောနှင့် မန္တလေးသို့ ထွက်ခဲ့၏။

နေပြည်တော်သို့ ရောက်ရှိပြီးနောက် နန်းတော်သို့ လှည်းနှင့်သွားခဲ့ကြသည်။ မသက်မသာ ထိုနွားလှည်းစီးကြရာတွင် ပေါင်းမိုးအောက်မှ ဝါးကြမ်းခင်းသည် လှည်းဦးဘက်သို့ နိမ့်လျှောနေ၏။ ထို့ကြောင့် ကျွန်ုပ်မှာ နွားအမြီးဆီသို့ မကြာခဏ လျှောကျရသည်။ ပျဉ်ပြားထူထူကြီးများဖြင့် ပြု လုပ်သော လှည်းဘီးတို့မှာလည်း ဆောင့်လွန်း၍ ၎င်းတို့မှာအဝိုင်းမဟုတ်ဘဲ လေးထောင့်များဖြစ်လေ သလောဟူ၍ မှတ်ထင်ဖွယ်ရှိတော့၏။

မြို့ရိုးအပြင်ဘက်တွင် လမ်းများအလွန်ဆိုး၏။ နန်းမြို့ရိုးအတွင်းရောက်မှပင် အဟော် အဆင်ပြေ၏။ ကိုယ်လက်များနာကျင်နေ၍ အနှိပ်ခံချင်တော့သည်။ နန်းတွင်း၌ကား ကျွန်တော်တို့ လှည်းပေါ်မှဆင်း၍ ခြေကျင်လျှောက်ကြ၏။ ထီးဆောင်းခွင့် မရပါ။ ကျွန်တော်တစ်ဦးတည်းသာလျှင် ဘုန်းကြီးဖြစ်၍ တပည့်များက ဆန်ကောတစ်ချပ်နှင့်မိုးပေး၍ နေပူလောင်ခြင်းမှ သက်သာရာ ရခဲ့ လေသည်။

နန်းတော်၏ စမှတ်လှေကားမှ ဖိနပ်ချွတ်ကာ မှန်နန်းဆောင်သို့ ကျွန်တော်တို့ တက်သွားကြ ၏။ မှန်နန်းဆောင်ဆိုသည်အတိုင်း တကယ်ပင် မှန်ချပ်ကြီးများ တပ်ဆင်ကာရံထားသော အဆောင်ကြီးဖြစ်သည်။ လုံးပတ်ထွားကျိုင်းသော ကျွန်းတိုင်ကြီးများကို ဟင်္သာပဒါးနှင့် ရွှေများဖြင့် ထည်ဝါစွာ အကွက်ဖော်ထားသည်။ ကြမ်းပြင်တစ်ခုလုံး အဖိုးတန်ကော်ဇောတို့ဖြင့် ခန်းလုံးပြည့် ခင်းကျင်းထား၏။

စောစောရောက်ရှိနေသော ဝန်ကြီးများကို ကျွန်တော် နှုတ်ခွန်းဆက်ရ၏။ ဝန်ကြီးများကို ပုရပိုက်ကိုယ်စီဆောင်သော အတွင်းဝန်၊ စာရေးတော်ကြီးတို့ ခြွေရံလျက်ရှိ၏။ ဝန်ကြီးများသည် ဖော့လုံးခေါင်းပေါင်းနှင့် ပိတ်ဖြူသိုရင်းအင်္ကျီနှင့် ဝတ်လုံရှည်ကြီးများကို ဖားလျားဆင်မြန်းထား၏။

ထွက်တော်မူသည်

ပြောရင်းဆိုရင်းပင် (ထွက်တော်မူသည်) ဟူသောစကားကို အချင်းချင်းတီးတိုးပြောကြ၏။ ပရိသတ်အားလုံး ကိုယ့်နေရာကို ရာထူးအဆင့် အဆင့်အတန်းလိုက် ယူကြရ၏။ ရှေ့နောက် တန်းစီကာ ဝပ်တွားနေကြသည်။ ကျွန်တော်အား သလွန်တော်၏လက်ဝဲဘက်တွင် နေရာချထား၏။ ထိုင်ရာ၌ ခြေဖဝါးများ ပေါ်မနေစေရပေ။ ထိုင်နေကျမဟုတ်၍ အလွန်ညောင်းညာ ကြွက်တက်စရာ ဖြစ်၏။

အဆောင်တော်တံခါးများ ရှေ့ဆင့်နောက်ဆင့် ပွင့်လာ၏။ ခပ်လှမ်းလှမ်း၌ တစ်ပါးတည်း ဣန္ဒြေ တည်တံ့စွာ ကြွလာသူကား မင်းတုန်းမင်းပင်ဖြစ်၏။ ရုပ်ရေခံ့ခံ့၊ အရပ်မြင့်လျက် တကယ်ပင် မြန်မာပီသသူဖြစ်၏။ အသက် ၅၂ နှစ်ခန့်ရှိ၏။ မျက်နှာမှာလည်း တည်ငြိမ် ကြည်လင် ပေသည်။ သူသည် ညောင်စောင်းပေါ်၌ မှီအုံးကိုအသာမှီရင်း ထိုင်တော်မူလေသည်။

ရှင်ဘုရင်က နေရာတော်ယူပြီးနောက် မင်းညီမင်းသားများလည်း တောက်ပြောင်သောတန်ဆာ ပလာတို့ဖြင့် အနိမ့်ဘက်တံခါးမှ ဝင်လာကြကာ ကျွန်ုပ်၏အနီးတစ်ဝိုက်၌ပင် နေရာယူ ခစားကြ၏။ မင်းသားတစ်ပါးက ဘုရင့်ရှေ့တော်တွင် လေးဖက်ထောက် တွားသွားကာ ရွှေကွမ်းအစ်၊ ရွှေထွေးခံ စသော အသုံးအဆောင်တို့ကို သလွန်ရှေ့၌ ချထား၏။

ထွေးခံလော ပန်းအိုးလော

ထိုအချိန်၌ ကျွန်တော်သတိရမိသည်ကား တစ်ခါက ရွှေထွေးခံတစ်လုံးကို မင်းတုန်းမင်းက အင်္ဂလန်ပြည် ဝိတိုရိယဘုရင်မကြီးထံသို့ ပဏ္ဏာတော် ပေးပို့ခဲ့သည်။ ဘုရင်မကြီးက ပြန်ကြားစာတွင် (မြန်မာမင်းမြတ် ပေးပို့လိုက်သော ရွှေပန်းအိုးကို ကောင်းစွာရရှိသဖြင့် ကျေးဇူးတင်လှပါသည်)ဟု ပါရှိခဲ့လေသည်။ မြန်မာ၏ထွေးခံကို အင်္ဂလိပ်က ပန်းအိုးဟု မှတ်ထင်ခြင်းဖြစ်လေသည်။

ဘုရင်က မှန်ပြောင်းတစ်ခုကိုကောက်ယူကာ ရှေ့တော်ရှိ ပရိသတ်ကို ရှုစားတော်မူ၏။ ကျွန်တော်တို့ဘက်သို့ မှန်ပြောင်းလှည့်လာသောအခါ ကျွန်တော်နှင့်အတူပါလာသော မြန်မာကျောင်းသား သူငယ် ၆ ဦးတို့က ဘုရင်သို့လျှောက်တင်ရန် စပ်ဆိုထားသောစာကို သံပြိုင်ရွတ်ဆိုကြလေသည်။ ထိုလျှောက်တင်ချက်၌ (၁) ဘုရင်မင်းမြတ် အမိန့်တော်အတိုင်း ရန်ကုန်မြို့မှ လာရောက်ခဲ့ပါသည်။ (၂) ယခုအခါ ရွှေဖဝါးတော်အောက်သို့ ရောက်ပြီဖြစ်၍ အမိန့်တော်ကို ဆက်လက်နာခံရန်အသင့် ရှိနေကြပါပြီဟူ၍ ဖြစ်၏။ နောက်ဆုံး၌ ထုံးစံအတိုင်း (ဦးတင်ပါသည်ဘုရား)ဟူ၍ အဆုံးသတ်၏။

ဘုရင်က နှစ်လို့ဖွယ်ရာအသံဖြင့် ဖြေကြားတော်မူရာတွင် (၁) လမ်းခရီးသာယာပါ၏လော၊ (၂) အင်္ဂလိပ်သံတံ၌ တည်းခိုရာတွင် ပျော်ရွှင်ကောင်းမွန်ပါ၏လော၊ (၃) အဘယ်သို့သော ဆန္ဒ လိုလားချက်များ ရှိသနည်း၊ (၄) တောင်းဆိုခြင်းမပြုမီပင် စေတနာတော်အလျောက် ပေးတော်မူလျက် တရားဟောသူအားလည်းကောင်း၊ ခရစ်ယာန် လုပ်ချင်သူကိုလည်းကောင်း၊ နှောင့်ယှက်တားမြစ်ခြင်း မရှိစေရဟု မိန့်တော်မူ၏။

(၅) မန္တလေးမြို့တော်တွင် ခရစ်ယာန်ဘုရားရှိခိုးကျောင်းတစ်ခု ဆောက်လုပ်လိုကြောင်းနှင့် ပတ်သက်၍ ကျွန်ုပ်တို့က အဆောက်အအုံပုံစံပေးလျှင် ကုန်ကျငွေအရပ်ရပ်ကို မြန်မာဘုရင်က တာဝန်ခံယူ ဆောက်လုပ်ပေးမည်ဟု မိန့်ဆို၏။

ကျွန်ုပ်က ထိုဗိမာန်အတွက် အင်္ဂလန်ပြည်ရှိ ခရစ်ယာန်ဘာသာရေး ရန်ပုံငွေတို့နှင့် ပြီးမြောက် နိုင်ပါကြောင်း လျှောက်ထားရာတွင် မင်းတုန်းမင်းက (ငါက မင်းပဲ၊ ငါ၏ကုသိုလ်ကောင်းမှုအတွက် ဘယ်သူ့အကူအညီမျှ မလိုပါဘူး)ဟု မာနသံဖြင့် မိန့်တော်မူသည်။

သို့လျှင် ဘုရင်ကပင် ဘုရားရှိခိုးကျောင်းနှင့် စာသင်ကျောင်းဆောက်လုပ်ရေးတို့ကို အားလုံး တာဝန်ခံယူပါသည်။ ဤသို့သော သဒ္ဓါရက်ရောမှုကို ဝိတိုရိယဘုရင်မကြီး ကြားသိရာတွင် အရောင်မျိုးစုံပါရှိသော ကျောက်သား ရေအင်တုံတစ်ခုကို လက်ဆောင်တော်ပေးပို့လိုက်၏။ ထိုတစ်ခု တည်းကိုသာလျှင် မင်းတုန်းမင်းက ခရစ်ယာန်တို့အား ကူညီမှုအတွက် လက်ဆောင်ပြန်အဖြစ် လက်ခံတော်မူသည်။

ဝိတိုရိယဘုရင်မကြီးနှင့်ပတ်သက်၍ စကားစပ်စဉ် အခြားအကြောင်းတစ်ခုကိုလည်း ပြောပြ လိုပါသည်။ ထိုအချက်မှာ မန္တလေး၌ ခရစ်ယာန်ကျောင်း ဆောက်လုပ်ပြီးစီးချိန်၌ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည်။ ကျောင်းဖွင့်ပြီးများမကြာမီ ဝိတိုရိယဘုရင်မကြီး၏မွေးနေ့နှင့် ကြိုကြိုက်သဖြင့် ကျောင်းတစ်ရက် ပိတ်ပေးခဲ့ပါသည်။

သားတော်များ ကျောင်းမတက်ဘဲ နန်းတော်တွင်း၌ရှိနေကြသည်ကိုမြင်သောအခါ ကျွန်ုပ်ကို ခေါ်ယူကာ အဘယ်ကြောင့် ကျောင်းပိတ်သနည်းဟု အမေးတော်ရှိပါသည်။ အင်္ဂလိပ်ဘုရင်မကြီး၏ မွေးနေ့ဖြစ်၍ အင်္ဂလိပ်ကျောင်းမှန်သမျှအားလုံး ထိုနေ့(မေလ ၂၄)ကို ကျောင်းပိတ်ရက်အဖြစ် သတ်မှတ်ထားပါသည်ဟု လျှောက်တင်လိုက်သည်။

မင်းတရားကြီးက ခေတ္တစဉ်းစားဟန်ပြုကာ (ဒါဖြင့် ဘာကြောင့် ငါ့မွေးနေ့ကို ကျောင်းပိတ်ရက် လုပ်မပေးသလဲ)ဟု မေးတော်မူသည်။ ကျွန်ုပ်က (အရှင်၏မွေးနေ့ကို မသိရလို့ပါ။ သိရလျှင် ကျောင်းပိတ်ရက်လုပ်ပေးဖို့ အသင့်ရှိပါသည်။) ထိုအခါ မင်းတုန်းမင်းက (ငါ့မွေးနေ့က အင်္ဂါနေ့ကွဲ့၊ အင်္ဂါနေ့တိုင်းပါပဲ)ဟု မိန့်တော်မူပါသည်။

- ဘုရင် || || ကျောင်းဆောက်ပြီးလျှင် မင်းညီမင်းသားများကို အင်္ဂလိပ်စာ သင်ပေးမည်လား။
- ကျွန်တော် || || မုချပင် သင်ပေးနိုင်ပါမည်။
- ဘုရင် || || အသက်အရွယ် ဘယ်လောက်ရှိတဲ့ မင်းသားများကို ပို့ပေးရမည်လဲ။
- ကျွန်တော် || || အသက် ၁၂ နှစ်နှင့် ၁၄ နှစ်အရွယ်ရှိ မင်းသားငယ်နှင့်သာ သင့်တော်ပါ သည်။
- ဘုရင် || || (တစ်ဖက်သို့လှည့်တော်မူ၍) ဟဲ့ အသက် ၁၂ နှစ်နှင့် ၁၄ နှစ်အတွင်း သားတော်အားလုံး ခေါ်ခဲ့စမ်း။

မကြာမီ ရှေ့တော်သို့ ထိုမင်းသားငယ်များ ရောက်လာကြပါသည်။ ကျွန်တော်က သားတော် သမီးတော် မည်မျှရှိသည်ကို မေးလျှောက်ရာ မင်းတရားကြီးက အဖြေမပေးဘဲ အားရပါးပါး ရယ်မောပါသည်။ သူ့မှာ သားတော် သမီးတော်ပေါင်း ၁၁၀ တိတိရှိသည်ဟု သိရပါသည်။

ဘုရင်၏အမိန့်တော်အတိုင်း နောက်နေ့တွင် နန်းတော်သို့သွားကြရာတွင် အင်္ဂလိပ်သံမှူး စလေဒင် အတူပါလာသည်။ စလေဒင်မှာ ရာထူးကြီးသော်လည်း ကျွန်တော်တို့၏အဖော်အဖြစ် ပါလာခြင်းဖြစ်၍ သူ့အဖို့ ဂုဏ်ငယ်သလိုရှိ၏။ ထိုအချိန်က ကျွန်တော်နှင့်အတူပါသော တပည့်တို့မှာ နောင်အခါ ကောင်းစားကြသည်သာ များပါသည်။ (၁) မောင်ကြီး-ကုန်သည်။ (၂) မောင်ဘတူ-အရေးပိုင်။ (၃) မောင်ဘအုန်း-ဝတ်လုံတော်ရ။ (၄) မောင်စံလှ-ကျောင်းဆရာ။ (၅) မောင်ဘိုးမင်း ကွယ်လွန်တို့ ဖြစ်ပါသည်။

ထိုနေ့၌ ရှင်ဘုရင်သည် မင်းမြောက်တန်ဆာအပြည့်အစုံ ဆင်မြန်းလျက် ရာပေလွှင်ထက် တွင် စံနေပါသည်။ မိဖုရားများနှင့် မင်းသမီးများခြံရံလျက် ယမန်နေ့ကထက် ပိုမိုတင့်တယ် သိုက်မြိုက်ပါသည်။

ကျွန်ုပ်၏ တပည့်များ၏အကြောင်းကို တစ်ဦးစီမေးမြန်းတော်မူသည်။ ဘာသာရေးနှင့်ပတ်သက်၍ ဆုံးမစကား မြွက်ကြားပါသည်။

ဘုရင် ။ ။ လူတွေဟာ မိမိဘာသာတရားကို မိမိနည်းနှင့်မိမိ ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်နေကြသည်ကို ငါ့အနေနဲ့ လိုလားပါတယ်။ မူစလင်များ၊ ဟိန္ဒူများ၊ ခရစ်ယာန်များကို ငါက ဗုဒ္ဓဘာသာ ဝင်ကြပါလားဟု ဘယ်သောအခါမျှ မတိုက်ကွန်းခဲ့ပါ။ လွတ်လပ်စွာ ကိုးကွယ်ခြင်းကို သည်းခံတတ်ပါ တယ်။ သို့သော် လူငယ်များဟာ မိမိအယူဝါဒကို အလွယ်တကူ ပစ်ပယ်ပြောင်းလဲခြင်း မပြုသင့်ဘူး။ ဘိုးဘွားက ဆင်းသက်ကိုးကွယ်လာသောဘာသာကို မဆင်မခြင် အရမ်းမဲ့ မပြစ်မှားသင့်ပေဘူး။ ရတနာ ၃ ပါးကို မမေ့ကြနှင့်။

ကျွန်တော် ။ ။ (ကြားဝင်ကာ) အခြား ဘာသာတရားများမှာပါရှိတဲ့ တရားထူး တရားမြတ်များကိုလည်း လေ့လာသင့်ကြောင်းပါ။

ဘုရင် ။ ။ အို-ဘုန်းတော်ကြီးကလည်း အဲဒီအချက်ကို သင်နှင့်ကျွန်ုပ်တို့ နှစ်ယောက်တည်း ဆွေးနွေးတာပေါ့။

ကျွန်ုပ် ။ ။ လူတို့တွင် အမွန်မြတ်ဆုံးသော တရားဓမ္မများကို ဘုရင်မင်းမြတ်နှင့် ဆွေးနွေးခွင့် ရလျှင် အထူးဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ဖြစ်ရပါမည်။

ဘုရင် ။ ။ ဘုန်းတော်ကြီးနှင့်တပည့်များ ဟိုဟိုသည်သည် သွားလာလည်ပတ်ချင်လျှင် ကျွန်ုပ်ပိုင် မြန်မာသင်္ဘောများကို ရောဝတီတစ်လျှောက်မှာ ကြိုက်သလိုစီးနင်း သွားလာကြပါ။ အခမဲ့ လက်မှတ်ထုတ်ပေးပါမည်။

ထိုသို့ နှစ်လို့ဖွယ်ရာစကားများ မိန့်ကြားပြီးနောက် ကျွန်ုပ်က ဘုရင်သို့ မှန်ပြောင်းတစ်လက် ဆက်သလိုက်ပါသည်။ တပည့်ငယ်များကလည်း မင်းသားငယ်များသို့ ကစားစရာ အင်္ဂလိပ်ပစ္စည်းများ လက်ဆောင်ပေးကြပါသည်။ တပည့်များအား ဘုရင်က ပုဆိုး ၂ ထည်စီ ဆုချပါသည်။

မိဖုရားခေါင်ကြီးအတွက် ရန်ကုန်မြို့ရှိ မစွက်ကွတ်၏ ကျောင်းသူများက ဆက်သလိုက်သော ဇာထိုးအပ်များ၊ ဇာချည်လုံးများ ပါရှိသော သေတ္တာတစ်ခုကိုလည်း တင်ဆက်လိုက်ပါသည်။ ထို သေတ္တာထဲမှ ပစ္စည်းများကို ဘုရင်မင်းမြတ်က ကိုင်တွယ်စမ်းသပ်ကြည့်ပါသည်။ ထူးဆန်းဟန်ရှိပါသည်။ နောက်တော်ပါးရှိ အပျိုတော်များထံသို့ ထိုပစ္စည်းများကို ဘုရင်က ပစ်ပေးလိုက်ရာ အမျိုးသမီးတို့က များစွာကျေနပ် ဝမ်းမြောက်သွားကြလေသည်။

ထို့နောက် ကျွန်ုပ်တို့အား အခြားအခန်းတစ်ခုသို့ ခေါ်ဆောင်ကာ နံနက်စာကို အင်္ဂလိပ်ပုံစံ အတိုင်း တည်ခင်းကျွေးမွေးပါသည်။ စားပွဲထိုင်ကြသောအခါ ကျွန်ုပ်၏မြန်မာတပည့်များက လက်နှင့်မစားဘဲ ဇွန်း ခက်ရင်းတို့ဖြင့် စနစ်တကျ စားသောက်ကြလေသည်။ မြန်မာ စားပွဲထိုးများက သူတို့ကိုကြည့်ကာ အံ့ဩနေကြလေသည်။

ထိုသို့ စားသောက်နေကြစဉ် တပည့်များသည် ရုတ်တရက် ကုလားထိုင်မှဆင်းကာ ကြမ်းပေါ်တွင် ထိုင်ချလိုက်ကြလေသည်။ အကြောင်း အဘယ်သို့နည်းဟု ကျွန်တော်ကမော့ကြည့်ရာ အသက် ၁၇ နှစ်ခန့် မင်းသားတစ်ပါးဝင်လာသည်ကို တွေ့ရသည်။ ထိုမင်းသားမှာ ကျွန်ုပ်တို့ စားပွဲတည်ရာတွင် နေရာတကျ ပြည့်စုံလုံလောက်မှု ရှိမရှိကို ဘုရင်ကကြည့်ရန် စေလွှတ်လိုက်သော ကြောင့် လာရောက်ခြင်း ဖြစ်လေသည်။

နောက်နေ့တွင် စာသင်ကျောင်းပုံစံများကို နန်းတော်သို့သွား၍ ပြကြပါသည်။ အဆောက်အအုံဌာနဝန်ကြီးကို ရှေ့တော်သို့ခေါ်၍ အလုပ်ကို ချက်ချင်းစတင်ဆောင်လုပ်ရန် မိန့်ဆိုပါသည်။

မြန်မာဘုန်းကြီးကျောင်းသာလျှင် ဘုံ ၃ ဆင့်ဆောက်လုပ်ခွင့်ရှိ၍ အင်္ဂလိပ်ကျောင်းအမိုးကို ထိုသို့ မဆောက်ရဟု မိန့်ဆိုပါသည်။ ကျွန်တော်၏နေအိမ်အတွက်မူ ပိုမိုထည်ဝါ ခံ့ညားအောင်ပင် ဆောက်လုပ်စေသည်။ ကျောင်းအတွက် ပရိဘောဂဝယ်ရန် ပေါင် ၁၀၀ ချီးမြှင့်ပါ၏။

ထိုနေ့ကလည်း ရှင်ဘုရင်က ကျွန်တော်မွေးစားသော တပည့်မောင်စံလှအား မိဘရိုးရာ ဗုဒ္ဓ ဘာသာကိုမမေ့ရန် သွန်သင်နေပါသည်။

ကျွန်တော် ။ ။ ခရစ်ယာန် အယူဝါဒမှာ ထာဝရဘုရားသခင်ကိုသာ ကိုးကွယ်ရန် ဖြစ်ပါသည်။

ဘုရင် ။ ။ ငါ့ကို သင်တို့ဘာသာရဲ့ရန်သူလို့ မထင်နဲ့နော်။ မိတ်ဆွေစိတ်ရှိလို့ သင့်ကို ရွှေမြို့တော်သို့ ဖိတ်ခေါ်တာပါ။ အကယ်၍ လူငယ်တွေကို သင်ကပြသပေးလို့

သူတို့သဘောနှင့် သူတို့ ယုံကြည်ရင်လည်း ငါက လုံးဝခွင့်ပြုပါတယ်။ ငါ့သားတော်များပင်ဖြစ်စေ သူတို့ ခရစ်ယာန် လုပ်ချင်ပါတယ်ဆိုရင် ငါက အလုပ်ခိုင်းမှာပဲ။ ငါ့ကိုယ်တော်မြတ်က စိတ် အနှောင့်အယှက် ရှိမည်မဟုတ်ဘူး။

ကျွန်တော် ။ ။ စိတ်ထား မြင့်မြတ်တော်မူပါပေသည်။

ဘုရင် ။ ။ သင်တို့သာသနာတွင် မယ်သီလရှင်များ ရှိသလော။ အင်္ဂလိပ်အမျိုးသမီးများ မန္တလေးသို့လာရောက်နိုင်လျှင် အသုံးဝင်မည်ထင်သည်။ သူတို့အတွက် လိုအပ်သော အကူအညီများ ပေးသနားပါမည်။

ကျွန်တော် ။ ။ ကိစ္စအမျိုးမျိုးကို တစ်ပြိုင်နက်လုပ်သင့်သည် မထင်ပါ။

ဘုရင် ။ ။ ငါ့သမီးတော်များကို သင်ကြားပို့ချရန် ကျောင်းဆရာမများလည်း လိုအပ်သည် မဟုတ်ပါလား။

ကျွန်တော် ။ ။ ဤသို့ဆိုလျှင်လည်း ထည့်သွင်းစဉ်းစားနိုင်ပါသည်။

ဘုရင် ။ ။ အဲ ငါက စာသင်ကျောင်းတွေ၊ ဘုရားရှိခိုးကျောင်းတွေ ဆောက်လုပ်ပေးပြီးခါမှ အင်္ဂလိပ်ဘုန်းတော်ကြီးတွေ ပေါ်မလာဘဲ ကလေးတွေလည်း စာသင်ခွင့်မရဖြစ်မှာ စိုးရိမ်မိတယ်။ အဲသလိုဖြစ်ရင် တိုင်းသူပြည်သားများက ငါ့ကိုအပူလို့ မှတ်ထင်ကြတော့မှာပဲ။

ကျွန်တော် ။ ။ ဘုရင်မင်းမြတ် စိတ်မချမ်းသာမှု မဖြစ်စေရန် အဘက်ဘက်မှပြည့်စုံအောင် ဆောင်ရွက်ပါမည်။

ဘုရင် ။ ။ အင်္ဂလိပ်စာသင်ကြားရာမှာ ကျောင်းသုံးစာအုပ်များ လိုအပ်လာ၏တယ်။ စာသင်သားများ ဗဟုသုတပြည့်စုံအောင် အင်္ဂလိပ်စွယ်စုံကျမ်း (Encyclopaedia Brittanica)ကို မြန်မာဘာသာပြန်ဆိုလျှင် အင်မတန်သင့်တော်မယ်။ အဲဒီကိစ္စကိုလည်း အမြန်လုပ်ချင်တယ်။ ရန်ကုန်မှာ စာတတ်ပုဂ္ဂိုလ် ၅၀ လောက် လာရောက်လုပ်ကိုင်စေလိုတယ်။ ယခု ဘုန်းတော်ကြီးနှင့်အတူ ပါလာသူတပည့်များအထဲမှ ၂ ယောက်လောက် နေပြည်တော်မှာ နေခဲ့နိုင်ရင်ကောင်းမယ်။

ကျွန်တော် ။ ။ တပည့်များမှာ ငယ်ရွယ်သေး၍ ကျွန်ုပ်နှင့်ခွဲ၍ နေရစ်ချင်သူမရှိပါ။

၁၉၅၉ ခု၊ ဇွန်လ ၇ ရက်နေ့၌ မန္တလေးမြို့တော်သို့ ကျွန်တော်ပြန်လည်ရောက်ရှိချိန်၌ ကျောင်းအဆောက်အအုံများအားလုံး ပြီးစီးနေချေပြီ။ ကျွန်တော်လည်း သံရုံးမှ ဘုရင့်ကျောင်းအုပ်ကြီး၏ သီးခြားအိမ်ကြီးသို့ ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်ပါသည်။

ရှင်ဘုရင်၏ မေတ္တာစေတနာမှာ ကြီးမားလှပေသည်။ ကျွန်ုပ်နှင့်အကြိမ်ကြိမ် ဆုံတွေ့၏။ အခမ်းအနားတစ်ခုတွင် သူ၏သားတော်များကို ဝတ်ကောင်းစားလှ ဆင်ယင်စေလျက် ရှေ့တော်၌ ပုဆစ်တုပ်ခစားစေ၏။ ထို့နောက် ကျွန်တော်ဘက်သို့လှည့်တော်မူကာ (သင်းတို့ကို ကျွန်ုပ်က ဤ ယနေ့မှစ၍ သင့်ထံအပ်နှံလိုက်ပြီ)ဟု မိန့်တော်မူ၏။

မင်းသားများမှာ ၉-ပါးဖြစ်၍ တာဝန်ကြီးမားလွန်းသဖြင့် ၄-ပါးမျှသာ စတင်သင်ကြား လိုသေးကြောင်း အရဲစွန့်ကာ လျှောက်ထားလိုက်ပါသည်။ ရှင်ဘုရင်က သဘောတူညီတော်မူ၏။ သို့နှင့် (၁) ရွှေကူ (၂) မင်းတုန်း (၃) သီပေါနှင့် (၄) သာဂရမင်းသား ၄-ပါးတို့သည် တနင်္လာနေ့မှ စ၍ ကျောင်းတက်ကြသည်။

ထိုနေ့နံနက်က တပည့်တစ်ယောက်သည် ကျွန်ုပ်ထံပြေးလာပြီး (မင်းသားတွေလာနေပြီ ဆရာ)ဟု ပြောပါသည်။ ကျွန်ုပ်က လှမ်းကြည့်လိုက်ရာ ဆင်တော် ၄-စီးတွင် ရွှေထီးများမိုးလျက် နောက်တော်ပါး လူ ၄၀-ခန့် ခြံရံကာ မင်းသား ၄-ပါး ကြွလာနေကြသည်။ ကျွန်ုပ်၏ တံခါးဝ တွင် ဆင်များဒူးထောက်ကာ မင်းသားများ ဆင်းသက်ကြသည်။ မင်းသားများကို ကျောင်းခန်းရှိရာ သို့ ကျွန်ုပ်က ခေါ်ဆောင်သွားသည်။ မင်းသားများ ဝင်လာသည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက် အခြားသော အရပ်သား ကျောင်းသားလူငယ် ၂၅-ဦးတို့က နေရာမှထ၍ ကြမ်းပြင်သို့သက်ဆင်း ပပ်တူးနေကြပါ သည်။ မြန်မာတို့ ဓလေ့ထုံးစံအတိုင်း မည်သူမျှ မင်းသားရှေ့တွင် ရပ်နေခြင်း၊ ထိုင်နေခြင်း မပြုဝံ့ ကြကုန်။

ကျွန်ုပ်က (ကျောင်းသားများ နေရာမှာပြန်ထိုင်ကြပါ။ မင်းသားများ ယခုရောက်လာခြင်းမှာ ဘုရင့်သားတော်များမဟုတ်၊ ကျောင်းသားအဖြစ် စာသင်ရန် လာရောက်ခြင်းပါ)ဟု ပြောရပါသည်။ သို့ရာတွင် ထိုစကားကို ကျွန်ုပ်က သုံးလေးခါဆက်၍ပြောသော်လည်း အကြောင်းမထူးပါ။ မည်သူ မျှ နေရာက မရွေ့ရှားကြပါ။

ထိုအခါ ကျွန်တော်သည် ရှေ့သို့ထွက်ပြီး ဝပ်နေသောကျောင်းသားတစ်ဦးကို ဆွဲထူလိုက်ပါသည်။ အလွန်ကြောက်ရွံ့နေဟန်ရှိသော ထိုကျောင်းသားကို မတ်တတ်ရပ်ခိုင်းပါသည်။ ထိုနောက် သူ့ကိုပင် အခြားကျောင်းသားတစ်ဦးကို ဆွဲထူရန် လွှတ်လိုက်သည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက် သူသည်မသွားဘဲ ကြမ်းပြင် ပေါ်၌ပင် ပြန်၍ဝပ်နေပြန်ချေတော့သည်။

အခြေအနေ ပိုဆိုးသကဲ့သို့ရှိသည်မှာ အမှန်ပင်။ ဤအတိုင်းသာဆိုလျှင် တပည့်များကို ပညာသင်ကြားပေးရန်မှာ ဖြစ်နိုင်စရာအကြောင်း မရှိတော့ပေ။ ကျွန်ုပ်တို့အဖို့ များစွာအကြံအိုက်နေ ၏။ မင်းသားများဘက်သို့ လှည့်၍ကြည့်လိုက်ရာ သူတို့မှာ ရယ်မောနေကြသည်ကို တွေ့ရ၏။ ထို့ကြောင့် သူတို့အား (ကျေးဇူးပြု၍ ဤကလေးများ ဤသို့ဖြစ်နေရာမှထပြီး ကိုယ့်အလုပ်ကိုယ် လုပ်ကြဖို့ ပြောပေးပါ)ဟု တောင်းပန်ရတော့သည်။

ထိုအခါ အကြီးဆုံးဖြစ်သော ရွှေကူမင်းသားက (အို-မောင်မင်းတို့၊ ငါတို့ကို မင်းတို့ကြောက် မနေကြနှင့်၊ ငါတို့လည်း မင်းတို့လို ကျောင်းသားတွေပါ၊ ထကြ၊ ငါတို့ ဒီမှာမရှိတုန်းကလိပဲ ဆက် လုပ်ကြ)ဟု ပြောလိုက်သောအခါကျမှသာလျှင် ကျောင်းသားများ တစ်ယောက်ပြီးတစ်ယောက် မိမိ ၏ခုံရှိရာသို့ ရိုသေကိုင်ညွှတ်စွာ ထလာကြပါတော့သည်။ ဤသို့ ကျင့်သားမရမီ တစ်ရက်နှစ်ရက်ခန့် ၌ကား ဆရာရောတပည့်ပါ ကျောင်းလုပ်ငန်းတွင် အတော်အခက်အခဲ ကြုံတွေ့ခဲ့ကြရပါသည်။ မကြာမီ အားလုံး နေရာကျသွားပါသည်။

ဤမင်းသားကလေးများလောက် သိမ်မွေ့ခြင်း၊ တတ်သိလွယ်ခြင်း၊ လိမ္မာယဉ်ကျေးခြင်းတို့နှင့် ပြည့်စုံသော တပည့်မျိုး ဘယ်အခါကမျှ ကျွန်တော်မတွေ့ခဲ့ဖူးပါ။ ထို့ကြောင့် မင်းသား ၉-ပါး စလုံး ကျောင်းတက်နိုင်ပါကြောင်း ဘုရင်ထံ လျှောက်တင်ရပေသည်။ သူတို့အားလုံး ကျောင်း တက်လာကြသောအခါ ဆပ်ကပ်ပွဲတစ်ခု လှည့်လာသည်နှင့်တူ၏။ အလွန်ဝမ်းသာစရာရှုခင်းတစ်ခု ပါပေ။

မင်းသားများကိုပညာပေးရာ၌ အခွင့်ထူးမပါရှိစေဘဲ အခြားကျောင်းသားများနှင့် တစ်ပြေးတည်း သင်ကြားပေးရန် ဘုရင်က လိုလားတော်မူသည်။ ခရစ်ယာန်သင်ခန်းစာကိုပင် သင်ကြားပေးရမည်။ သို့မှ သူတို့အရွယ်ရောက်သောအခါ ဗုဒ္ဓဘာသာနှင့် ခရစ်ယာန်အယူဝါဒတို့ကို နှိုင်းယှဉ်ဝေဖန်တတ် မည်ဟု မိန့်တော်မူပါသည်။

ကျွန်ုပ်၏ကျောင်းစည်းကမ်းမှာ နံနက်ကျောင်းတက်လျှင် ဘုရားကိုချီးကျူးသောသီချင်းများ သံပြိုင်ဆိုခြင်း၊ ဆုတောင်းခြင်း၊ ကျမ်းစာဖတ်ခြင်းတို့ကို ဦးစွာပြုပါသည်။ ထို့နောက်မှ အခြားသော ကျောင်းစာသင်ရိုးသင်တန်းများကို သင်ကြားပြသပါသည်။ မင်းတုန်းမင်းက ခရစ်ယာန်သင်ခန်းစာ များ၌ အလွန်စိတ်ဝင်စားတော်မူ၍ သားတော်များလေ့လာခဲ့သမျှကို နေ့စဉ်မေးမြန်းတော်မူသည် ဆို၏။

အားကစားနှင့်ပတ်သက်၍ Cricket (ကရိကတ်)ခေါ် အင်္ဂလိပ်တို့၏ ဘောလုံးရိုက်ပွဲကို ကြာသပတေးနှင့် စနေနေ့တိုင်းကျင်းပရာ မင်းသားငယ်များ စိတ်အားထက်သန်စွာ ကျွန်ုပ်တို့နှင့်အတူ ပါဝင်ကစားကြသည်။

ကျောင်းတက်ကြသော နန်းတွင်းသားတို့တွင် (လက်ဖက်ရည်တော်ကိုင်)ခေါ်သော များသား မတ်သားများလည်း ပါဝင်၏။ သူတို့ကား အရာရှိကြီးတို့၏ သားသမီးအဖြစ် ဘုရင်ကို အနီးကပ် ပြုစုနေထိုင်ခွင့် ရှိကြ၏။ သူတို့သည် အဝါရောင်ပိုးထီး ဆောင်းခွင့်ရှိ၏။ ကျောင်းတက်ရာတွင် ကစ်ဦးလျှင် အခြွေအရံ တစ်ဒါဇင်ခန့် ခေါ်ဆောင်လာကြ၏။ အများအားဖြင့် အသက် ၂၀-ကျော် အိမ်ထောင်သည်များဖြစ်သည်။

တစ်ချိန်တွင် ကျောင်းသားကြီးတစ်ဦးက ကျောင်းသားကလေးတစ်ဦးကို ကျောင်းဝင်းအတွင်း အနိုင်ကျင့် ရိုက်နှက်မှုတစ်ခု ဖြစ်ပွားရာ ကျွန်တော်က ကျောင်းသားကြီးကိုခေါ်ယူပြီး မမေးမမြန်းဘဲပင် ရိုက်၍ဆုံးမလိုက်၏။

ကျွန်တော် ။ ။ မင်းကို ဘာကြောင့်ရိုက်ရသလဲဆိုတာ သိရဲ့လား။

ကျောင်းသားကြီး။ ။ မသိပါ။

ကျွန်တော် ။ ။ ငါ့ကျောင်းထဲမှာ လူကြီးကလူငယ်ကို နှိပ်စက်ကလူမပြုရဆိုတာကို မင်းသိဖို့ ကောင်းပြီ။

ကျောင်းသားကြီး။ ။ (နာကျင်ရှုံ့မဲ့ရင်း) ဒါကတော့ ဆရာကြီးရယ်၊ သူက ကျွန်တော့်သား မို့ပါ။

ဤကား ကျောင်းအုပ်လုပ်သူ၏ ကိုယ်တွေ့ရှုခင်းများဖြစ်၏။ ကျောင်းသုံးခေါင်းလောင်းကြီး မှာ ကြေးပိဿာချိန် ၃၆၀ ရှိလျက် နန်းတွင်း၌ သွန်းလုပ်ခဲ့သည်။ ကျောင်းဝင်းထဲ၌ မင်းသားများ သုံးရန်(အနေတော်)ခေါ် မင်းတဲတစ်ခုလည်း ဆောက်လုပ်ထား၏။ ကျောင်းတက်လာကြရာတွင် မြင်းစီးသူ၊ လှည်းစီးသူ၊ ဆင်စီးသူနှင့် လူကြီးပုခုံးကို စီးလာသူများ ပါဝင်၏။

သာသနာပြုကျောင်းနှင့်အတူ ဆောက်လုပ်ခဲ့သော ခရစ်ယာန်ဘုရားရှိခိုးကျောင်းမှာ ၁၈၇၃-ခုနှစ်တွင် ဆောက်လုပ်ပြီးစီးပါသည်။ ထိုနှစ် ဇူလိုင်လ ၃၁-ရက်နေ့တွင် ထိုဘုရားရှိခိုးကျောင်းကို မြန်မာမင်းက ခရစ်ယာန်များသို့ အပ်နှံလှူဒါန်းပွဲ (မြန်မာအခေါ် ရေစက်ချပွဲ) ပြုလုပ်ပါသည်။ မန္တလေးမြို့တော်ရှိ ဥရောပတိုက်သားများ အထူးသဖြင့် အင်္ဂလိပ်လူမျိုးများအပြင် အိတာလျံလူမျိုးများ တက်ရောက်ကြ၏။ မြန်မာဘုရင်၏ကိုယ်စား (၁) ရွှေကူမင်းသား (၂) ကင်းဝန်မင်းကြီး (၃) ယောအတွင်းဝန် (၄) မြို့တော်ဝန် (၅) ကုလားဝန်တို့ ကြွရောက်ပါသည်။

ထိုပွဲ၌ ထုံးစံအတိုင်း ပရိသတ်ထံမှ အလှူငွေကောက်ခံရာ ရွှေဒင်္ဂါးပေါင်း ၄၀-ရရှိ၏။ ရွှေကူမင်းသားက ပေါင် ၁၀ ကုသိုလ်ပြုပါသည်။ မင်းသားနှင့်ဝန်ကြီးများမပြန်မီ ကျွန်တော်က (ဒီပွဲ ဘယ်လိုသဘောရပါသလဲ)ဟုမေးရာ မင်းသားက (သိပ်ကောင်းပါတယ်၊ သီချင်းဆိုကြတာလည်း နားထောင်လို့ကောင်းပါတယ်၊ ဆေးလိပ်မသောက်ဘဲ အကြာကြီးနေတာတစ်ခုပဲ ပြောစရာရှိပါတယ်) ဟုဆို၏။ ပွဲကျင်းပချိန်၌ သူနှင့်ဝန်မင်းများကို စင်မြင့်ပေါ်တွင် နေရာချထားပေးသဖြင့် မပြီးမချင်း အပြင်ထွက်၍ ဆေးလိပ်ဖွာရန် အခွင့်မရရှာတော့ချေ။ ကျောင်းတွင်ကား သူသည် တစ်နာရီလျှင် တစ်ကြိမ်ခန့် အခွင့်တောင်းကာ အပြင်ထွက် ဆေးလိပ်သောက်လေ့ရှိ၏။

အမေရိကန် သာသနာပြုဆရာကြီး ဒေါက်တာမေဆင်က ပြောပြရာတွင် (ခင်ဗျား၏ ကျောင်းဝင်းတွင် ဗိမာန်များသည် အလွန်ထည်ဝါခံ့ညားပါ၏။ သို့သော် မီးတောင်နှုတ်ခမ်း၌ ဆောက်လုပ်ထားသော အိမ်ကြီးရှင်နှင့်တူနေပြီ)ဟူ၍ ပုံခိုင်းပြောဆိုလေသည်။

ထိုနေ့က ကျွန်တော်ကောင်းကောင်းကြီး စကားပြောမည်ဟု အားခဲထားသော်လည်း လုံးလုံးစကား မပြောနိုင်အောင် ဖြစ်နေသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ကျွန်တော်၏ ရည်ရွယ်ချက် အားလုံးတို့သည် မကြုံစဖူးထူးခြားစွာ အောင်မြင်ပြည့်စုံခဲ့ပြီကို လက်တွေ့ရှုမြင်ရကာ ဝမ်းသာလုံးဆို၍ နေမိသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

ဤပွဲကိုတက်ရောက်ရန် အိန္ဒိယပြည်မှ အထူးကြွလာသော ကာလကတ္တာ ခရစ်ယာန်ဂိုဏ်းအုပ်ကြီး မီလမင်း (Bishop Millman)က ကျွန်တော်၏ကျောင်းတွင် (ကူညီရန် ဘာများလိုအပ်သေးသနည်း)ဟု မေးမြန်းရာ ကျွန်တော်ဘာမျှ မဖြေနိုင်ခဲ့ပါ။

ထိုဂိုဏ်းအုပ်ကြီးကိုယ်တိုင်ပင်ဦးစီးကာ ကျွန်တော်တို့ကျောင်းတွင် စာမေးပွဲများ ပြုလုပ် ပြီးနောက် မင်းတုန်းမင်းထံသို့ အစီရင်ခံစာတင်ဆက်ရာတွင် အောက်ပါအတိုင်းပင်။ (ကျွန်ုပ်သည် ဘုရင်မင်းမြတ်၏ ခရစ်ယာန်ကျောင်းကို ဂရုတစိုက်စစ်ဆေးရာ အလွန်ကောင်းသောကျောင်းတစ်ကျောင်းဖြစ်သည်ကို တွေ့ရပါသည်။ အိန္ဒိယပြည်တွင်ရှိသော စာသင်ကျောင်းအားလုံးလောက်ကို ကျွန်ုပ်စစ်ဆေးခဲ့ပြီးဖြစ်သည့်အတိုင်း ဤကျောင်းအပေါ်တွင် ပို၍ယုံကြည်စိတ်ချလောက်သည်ဟု အတိအလင်း ပြောဝံ့ပါသည်။ ဤကျောင်းသည် လက်ရှိကျောင်းဆရာကြီး မတ္တာထွန်း (Mackertoon) လက်အောက်၌ သိသိသာသာကြီး တိုးတက်နေပါသည်။ ကျောင်းသား ၉၂-ယောက်ရှိလျက် အမြဲ ဦးရေတိုးတက်နေပါသည်။ ကျောင်းသားများ ပညာပြည့်စုံသောအခါ မြန်မာပြည်အဖို့ အသုံးဝင်သော သားကောင်းရတနာများ ဖြစ်လာကြပေလိမ့်မည်။ မင်းတရားကြီး၏ တိုင်းပြည်ကို များစွာ အကျိုးပြုမည်မှာ အမှန်ဖြစ်ပါကြောင်း)။

မင်းတုန်းမင်းက ဂိုဏ်းအုပ်ကြီး မီလမင်းအား အဖိုးတန်ပတ္တမြားလက်စွပ်တစ်ကွင်း ချီးမြှင့် လိုက်လေသည်။

ထို့နောက် ၂-နှစ်ကြာမျှ ကျောင်းအခြေအနေမှာ အထစ်အငေါ့မရှိ ချောမောတည်တံ့ခဲ့၏။ ထို့နောက်တွင်မူကား ရှင်ဘုရင်၏ အမူအရာသည် အေးစက်စက်ဖြစ်လာသည်။ မဖြစ်စေလောက် ကိစ္စကလေးများသည် အတန်ကြာလျှင် ကြီးထွားများပြားလာ၏။ ဘုရင်က ကျောင်းသို့ နေ့ကျောင်း သားရော၊ ဘော်ဒါများရော ပိုမို ပို့လွှတ်ခဲ့ပြီး ထောက်ပံ့ကြေးများကိုမူကား အချိန်မှန်မပေးဘဲ ပြတ်တောင်းဖြစ်လာ၏။ တစ်ကြိမ်တွင်မူ ငွေ ၅၀ဝိ ကြွေးကျန်ရှိသည်ကို ငွေ ၂၀ဝိ သာ ပေးပို့ခဲ့၏။ ကျွန်ုပ်ကလည်း ဤပညာရေးလုပ်ငန်းမှာ ကိုယ်ကျိုးမပါဘဲ ထောက်ပံ့ကြေးမပြည့်စုံလျှင် ဘာမျှ မတတ်နိုင်ကြောင်း သိရှိစေရန် ထိုငွေ ၂၀ဝိ ကိုမယူဘဲ ပြန်ပို့လိုက်ပါသည်။

ရှင်ဘုရင်ကစိတ်ဆိုးကာ ရက်အတန်ကြာ ကျွန်တော့်ကိုမခေါ်ဘဲ နေခဲ့ပါသည်။ သို့သော် စိတ်ပြေတော်မူ၍ ကျွန်တော့်ကိုအခေါ်လွှတ်ကာ ကောင်းကောင်းစကားပြောပါသည်။

ဘုရင်။ ။ ရှင်ဘုရင်ရဲ့ငွေတော်ကို ပြန်ပို့တာ သင့်အမှားပဲ။ မြန်မာနန်းရင်းဝန်ပင်လျှင် ဒါမျိုးလုပ်က တစ်ခါတည်း နန်းတော်ထဲက ဆံပင်ဆွဲပြီး ထုတ်ပစ်လိုက်မှာပဲ။

ကျွန်တော်။ ။ ကျွန်ုပ်အား ထိုအပြစ်ဒဏ်မျိုးခတ်လျှင် ခံယူလိုပါသည်။ သို့သော် ကျွန်ုပ်၏ ခေါင်းတုံးပြောင်ပြောင်တွင် ဘုရင်မင်းမြတ်ဆွဲစရာ ဆံပင်မရှိတာက ခက်ပါသည်။

ထိုအခါ ဘုရင်က အားရပါးရရယ်မောတော်မူပြီး မိဖုရားခေါင်ကြီးကိုခေါ်တော်မူကာ ကျွန်တော်၏ လျှောက်တင်ချက်ကို ပြန်ပြောလျက် ရယ်တော်မူကြပြန်ပါသည်။ ထို့နောက် ထောက်ပံ့ ကြေးကျန်ငွေအားလုံးကို ထုတ်ပေးတော်မူလိုက်ပါသည်။

သို့ရာတွင် ထောက်ပံ့ကြေး မှန်မှန်ထုတ်ပေးနေခြင်းကိုကား နှစ်မြို့ဟန်မတူချေ။ ကျွန်ုပ်က မှန်မှန်ပေးဖို့ မကြာခဏ တိုက်တွန်းလျှောက်တင်နေရပါသည်။ ရှင်ဘုရင်အနေဖြင့် ကျွန်ုပ်မတတ် နိုင်သော လက်နက်ဝယ်ယူရေးကို သူ့အတွက်လုပ်ပေးရန် နားပူနားဆာလုပ်နေပါသည်။

တစ်နေ့သောအခါ ကျွန်ုပ်အား နန်းတွင်းသီးသန့်အခန်း၌ ခေါ်ယူတွေ့ဆုံပြီး ကျွန်တော်တတ် နိုင်မည်ထင်သော သူ၏စိမ့်ကိန်းကို ဖွင့်ဟတိုင်ပင်ပြန်ပါသည်။ “စစ်ဝဲယာဉ်ပျံ”အမည်ရှိ သူပိုင် ပင်လယ်ကူးသင်္ဘောနှင့် အင်္ဂလန်သို့သွားစေလိုကြောင်း၊ ကျွန်တော်နှင့်အတူ ကြိုက်ရာသားတော် နှစ်ပါး သုံးပါးကိုခေါ်ဆောင်သွားစေလိုကြောင်း၊ လန်ဒန်သို့ရောက်လျှင် ဝိတိုရိယဘုရင်မကြီးသို့ မင်းတုန်းမင်း၏စိတ်ထား ကောင်းမွန်ပုံကို လျှောက်တင်ပေးစေလိုကြောင်း၊ ယခုအချိန်၌ မြန်မာ ဘုရင်အတွက် ပင်လယ်ဆိပ်ကမ်းမြို့ တစ်ခုမျှမရှိဖြစ်နေ၍ ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေး လွယ်ကူစေရန် ပုသိမ်မြို့ သို့မဟုတ် ရန်ကုန်မြို့ကို ပြန်လည်ပေးသနားစေလိုကြောင်း လျှောက်တင်ပေးစေလိုသည်ဟု မိန့်တော်မူပါသည်။

ဤကိစ္စမျိုး၌ ကျွန်ုပ်တတ်နိုင်စွမ်းမရှိကြောင်း၊ မည်သည့်နည်းနှင့်မျှ မဖြစ်နိုင်ကြောင်းကို အကျိုးနှင့်အကြောင်း ဆက်စပ်ရှင်းပြရာတွင် ဘုရင်ကအလွန်တရာစိတ်ဆိုးသွား၏။ (ဒါဖြင့် သင်ဟာ ကျွန်ုပ်အတွက် အသုံးမဝင်ပါကလား)ဟူ၍လည်း လွှတ်ခနဲ မိန့်ဆို၏။

သို့သော် သူသည် စိတ်ပြေသွားပြီး အခြားကိစ္စများကိုသာ ဟန်မပျက် အကြည်အသာ ဆက်လက် ပြောဆိုနေပါသည်။

ထို့နောက်၌ကား ကျွန်ုပ်သည် ဘုရင်မင်းမြတ်အား မတွေ့မမြင်ရတော့ပါ။

(ဂ) ကနောင်မင်း၏ ခဲလေသမ္မု

အင်္ဂလိပ်နှင့်မြန်မာတို့ စစ်ပွဲနှစ်ကြိမ်တိုက်ပြီးနောက် မင်းတုန်းခေတ်တွင် အိမ်ရှေ့စံ ကနောင်မင်း နှင့် မှူးကြီးမတ်ကြီးတို့သည် မြန်မာတို့၏ စစ်ရေး၊ စီးပွားရေးတို့၌ ရှေးသမားရိုးကျအတိုင်း ဆက် လုပ်၍ မဖြစ်တော့သည်ကို သုံးသပ်မိကြ၏။

ကနောင်မင်းသားက ဥရောပကိုယှဉ်ပြိုင်ရန် ဥရောပလိုလုပ်မှ ဖြစ်မည်ဟူသည့် သဘောတရား ကို မြဝတီမင်းကြီး ဦးစထံမှ ခံယူခဲ့သည်။ ဦးစသည် စစ်တကောင်းတိုက်ပွဲ၌ အင်္ဂလိပ်များနှင့် ရင်ဆိုင်ခဲ့ဖူးသူဖြစ်၍ လက်နက်ကောင်းရှိမှ ခံနိုင်မည်ကိုသိ၏။ မန္တလေးခေတ် အခြေအနေကို ကင်းဝန်မင်းကြီး သုံးသပ်ရာ၌ (ကျုပ်တို့ တပ်မတော်သားတွေမှာ ကိုက် ၈၀၀ လောက်သာပစ်ခတ်နိုင်တဲ့ တူမီးသုံးခွေစွပ်တွေပဲရှိတယ်။ အဲတာတောင် တပ်သားစေ့ မကိုင်နိုင်ဘူး၊ အမြောက်ဆန်များကလည်း တစ်မိုင်ခရီးထက် ပိုမရောက်ဘူး၊ အင်္ဂလိပ်လက်မှာတော့ ကိုက်ပေါင်း ၁၅၀၀ သွားတဲ့ ဒင်ဒလီရိုင်ဖယ် သေနတ်တွေ အမြောက်ဆန်တစ်ခါပစ်ရင် ၃-တိုင်ခရီးရောက်နိုင်တဲ့ စက်ယန္တရားတွေ ကိုင်ဆောင် သုံးစွဲနေကြတယ်။ မြန်မာက ဘယ်လိုသတ္တိကောင်းပေမဲ့ မင်းကြီးဗန္ဓုလကျဆုံးသလိုပဲ ရှိမယ်။ ဟိုင်းကြီးကျွန်းက အင်္ဂလိပ်စခန်းကို ဝါးရင်းတုတ်နှင့် အနိုင်ပြိုင်နိုင်ခဲ့တဲ့ အလောင်းမင်းတရားကြီး ခေတ်မျိုး မဟုတ်တော့လို့ စစ်ဖြစ်ရေးအတွက် အများကြီးစဉ်းစားရမယ်)ဟု ဆိုခဲ့သည်။

နယ်ချဲ့အင်္ဂလိပ်အား ခေတ်မီလက်နက်များဖြင့် ခုခံရန် လိုအပ်၏။ ကုန်ထုတ်လုပ်ငန်း၌ စက်မှုတပ်ဆင်ရန် လိုအပ်၏။ ထို့ကြောင့် မြန်မာပြည်၏ ခေတ်မီရေးကို အတတ်နိုင်ဆုံး ဦးစားပေး ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသည်။ ထိုအရေးတွင် ကနောင်မင်းသည် ဥက္ကဋ္ဌသဖွယ်ဖြစ်၍ ယောအတွင်းဝန် ဦးဖိုးလှိုင်ကား အတွင်းရေးမှူး ဖြစ်ခဲ့လေသည်။

၁၂၁၆-ခုနှစ်မှစ၍ ထိုစီမံကိန်း အကောင်အထည်ဖော်ရာ၌ နိုင်ငံခြားသို့ မြန်မာပညာတော် သင်များ စေလွှတ်ခြင်း၊ နိုင်ငံခြားပါရဂူများကို မန္တလေးသို့ ခေါ်ယူခြင်း၊ စက်ကိရိယာများ မှာယူ တင်သွင်းခြင်း၊ တပ်မတော်အင်အား တောင့်စေရန် ခေတ်မီလက်နက်များ ထုတ်လုပ်ခြင်း၊ ခံတပ်များ ပြုပြင်ခြင်း၊ ဆက်သွယ်မှုကောင်းရန် ကြေးနန်းစနစ် ထူထောင်ခြင်း စသည်ဖြင့် အတော်ပင် အင်တိုက်အားတိုက် ကြိုးပမ်းခဲ့ကြသည်။

ကနောင်မင်းနှင့်ဦးဖိုးလှိုင်တို့သည် နိုင်ငံခြားသတင်းစာများမှာယူကာ ဘာသာပြန်ဆိုသူများမှ တစ်ဆင့် ဥရောပနိုင်ငံရေး၊ စစ်ရေးတို့ကို လေ့လာကြသည်။ ရတနာပုံသတင်းစာကိုလည်း ထူထောင်ကြသည်။ ခေတ်မီရေးမှာ ခေတ်နှင့်ရင်ပေါင်တန်းလိုက်နိုင်မှ ခေတ်နောက်ကျ မကျန်ရစ် ရှိနိုင်ပေမည်။

အောက်မြန်မာပြည်ဆိုင်ရာ အင်္ဂလိပ်မင်းကြီး အာသာဖယ်ရာသည် နေပြည်တော်သို့ လာရောက် ချိန်တွင် စစ်သားတစ်သောင်းကျော်ပါဝင်သော မြန်မာ့တပ်မတော်သားများက လက်နက်အပြည့်အစုံ ကိုင်ဆောင်ကြိုဆိုခဲ့ကြသည်။ (မြန်မာ့အင်အားကို ပြသရာဝယ် သေနတ်မည်မျှ များပြားကြောင်းကို ကျွန်ုပ်တို့အား သိရှိစေလိုဟန် ရှိပါသည်)ဟု ဖယ်ရာက မှတ်ချက်ချ၏။

နိုင်ငံခြားသို့စေလွှတ်သော မြန်မာပညာတော်သင်ပေါင်း ၉၀-ကျော်ရှိခဲ့သည်။ မောင်မြူးသည် အင်္ဂလန်၌ မဲနယ်ချက်လုပ်ငန်း ကျွမ်းကျင်ခဲ့ပြီးနောက် ဓာတ်ရေအမျိုးမျိုး ပေါင်းစပ်ချက်လုပ်တတ်သည်။ မြန်မာပြည်သို့ ပြန်ရောက်သောအခါ မင်းလှမဟာစည်သူဘွဲ့နှင့် သံချက်ဝန်ထောက် ဖြစ်လာ၏။ ဖန်ချက်ဝန် ဦးရွှေအိုးနှင့် ပန်းတဦးဝန်ဦးရွှေတင်တို့မှာ ဘိလပ်ပြန်ပါရဂူများပင် ဖြစ်၏။

၁၂၁၆-ခုနှစ် (ခရစ် ၁၈၅၄)ခု၊ ဘင်္ဂလားသို့သွားသော သံအဖွဲ့ခေါင်းဆောင် မင်းခေါင်ရာဇာသို့ သင်္ဘောရလျှင် ဝယ်ခဲ့ရမည်၊ မရလျှင် စက်ဆရာနှင့် စက်ကိရိယာများ ဝယ်ယူငှားရမ်းခဲ့ရမည် အမိန့် ချမှတ် ညွှန်ကြားလိုက်သည်။

၁၂၂၀-ပြည့်နှစ်တွင် ဦးကျီးညိုနှင့် ဦးရွှေအိုးတို့ကို ကြေးနန်းပညာတော်သင် စေလွှတ်ရာ ပြင်သစ်သို့ရောက်သည်။ မြန်မာအက္ခရာဖြင့် ကြေးနန်းရိုက်နည်းကို ယောအတွင်းဝန် ဦးဖိုးလှိုင်က တီထွင်ခဲ့သည်။ လူအများနားလည်စေရန် (လိပိဒီပိကာ)ခေါ် မြန်မာဘာသာဖြင့် ကျမ်းပြုခဲ့သည်။ ၁၂၃၁-ခုတွင် ယခုခေတ်မှာလို လျှပ်စစ်ဓာတ်အားဖြင့် ကြေးနန်းရိုက်နိုင်သည်။

ဓာတ်အိုးများသုံးသည်။ မန္တလေးကိုဗဟိုပြု၍ အထက်ပိုင်းဗန်းမော်အထိ၊ အောက်ပိုင်း သရက်မြို့နယ်ခြားအထိ ရောဝတီ မြစ်ရိုးတစ်လျှောက်တွင် ကြေးနန်းရုံးများ ဖွင့်ထားသည်။ စစ်ရေးအုပ်ချုပ်ရေးအတွက် ခံတပ်များ၊ ရုံးများသုံးစွဲနိုင်သည်သာမက ပြည်သူလူထုလည်း ကြေးနန်း ရိုက်နိုင်၏။

၁၂၂၅-ခုနှစ်က သံတော်ဆင့် ဦးရွှေတင်နှင့်စက်ဆရာဦးထွန်းတို့ကို ပွတ်စက်၊ ဖောက်စူးစက် စသည့် စက်ကိရိယာများ ဝယ်လာရန် ဘင်္ဂလားသို့ စေလွှတ်ခဲ့သည်။

ဒဂုံစက်ကို နန်းတွင်း၌ဆောက်လုပ်ပြီး ၁၂၂၇-ခုနှစ်မှစ၍ ဒေါင်းဒဂုံများ ထုတ်လုပ်ဖြန့်ချိခဲ့ ၏။

ဦးဖိုးလှိုင်သည် ကာလကတ္တားစက်ရုံမှ စည်းကမ်းများနှင့်တကွ သတ္တုရောစပ်နည်း၊ ငွေပြား ပျော့ပျောင်းအောင် ဆေးရည်စိမ်ခြင်း စသည်တို့၌ ပါဝင်လုပ်ဆောင်ခဲ့၏။ မြန်မာများသာ ဦးစီး လုပ်ကိုင်သော ထိုစက်ရုံမှ နေ့စဉ် ဒဂုံပေါင်း တစ်သောင်းခွဲထုတ်လုပ်နိုင်၏။

၁၂၂၈-ခုနှစ်တွင် ဦးရွှေတင်၊ မောင်ညွန့်နှင့် မောင်ထွန်းအောင်တို့ကို ပြင်သစ်ပြည်သို့ စက် ပစ္စည်းများဝယ်ယူရန် စေလွှတ်သည်။ သူတို့အားလုံး ပညာတော်သင်များ ဖြစ်ခဲ့ဖူးသည်။ နယ်ချဲ့တို့က ထိုအဖွဲ့သည် အမြောက်ဆန်၊ ဗုံးဆန်များလုပ်နိုင်သော စက်များဝယ်ယူရန် ရည်ရွယ်သည်ဟု စွပ်စွဲ ၏။ အင်္ဂလိပ်ကိုယ်စားလှယ်က သူနှင့်မတိုင်ပင်ရကောင်းလားဆိုကာ စိတ်ဆိုးသည်။ ထို အဝယ်တော်အဖွဲ့ ပြင်သစ်ပြည်သို့ မသွားဖြစ်အောင် ခြေထိုးကြသဖြင့် ဦးရွှေတင်အဖွဲ့မှာ ရန်ကုန်မှ လှည့်ပြန်ခဲ့ရသည်။

၁၂၂၉-ခုတွင် တော့ဖင်ဒလေကုမ္ပဏီမှ ဝန်ချီစက်၊ ရွှေပေါ်စက်၊ ပွတ်ခံစက်၊ သံပြားကြိတ် စက်၊ မီးအားပေးစက်များ အဖိုးငွေ ၂-သိန်းကျော်နီးပါး ဝယ်ယူပေးသွင်းသည်။

၁၂၃၃-ခုတွင် ရန်ကုန်မြို့ရှိ အင်္ဂလိပ်ကုမ္ပဏီအမျိုးမျိုးနှင့် စာချုပ်ပြုလုပ်ကာ သိန်းပေါင်း ၄၀-ဖိုးခန့် လက်နက်ပစ္စည်းနှင့် သံဖိုစက်ရုံဝယ်ခဲ့သည်။

ဝယ်ယူသောပစ္စည်းများ၏ တန်ဖိုးကို ပေးဆပ်ရာတွင် ငွေသားသော်လည်းကောင်း၊ မြန်မာပြည်ထွက် သစ်၊ ဝါဂွမ်း၊ ကြက်ပေါင်စေး၊ ရှား စသော ပစ္စည်းချင်းဖလှယ်၍လည်းကောင်း၊ နိုင်ငံခြားသားများကို မြန်မာပြည်အတွင်း သစ်ခုတ်ခွင့်၊ ရေနံတူးခွင့် စသော အခွင့်အရေးများပေးခြင်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း ခုနှိမ်ပြေလည်စေခဲ့သည်။

စက်ရုံပေါင်း ၅၀

ကနောင်မင်းတည်ဆောက်သော စက်ရုံတွင် ဒဂါးစက်၊ အထည်စက်၊ ဆန်စက်၊ ဆီစက်၊ လက်နက်စက်ရုံ၊ လွှစက်၊ ကျည်ဆန်စက်၊ မဲနယ်စက် စသည်ဖြင့် ၅၀-ကျော်ရှိသည်။ စက်ရုံဆောက်လုပ်ရေး၊ အုပ်ချုပ်ရေး စသည်တို့အတွက် အောက်မြန်မာပြည်ရှိ ကျွမ်းကျင်သော နိုင်ငံခြားသားများကို ခေါ်ယူခန့်ထားသည်။ စက်ရုံကြီးကြပ်ရေးတွင် ကနောင်မင်း၊ ယောအတွင်းဝန်၊ ဗန်းမော်ဝန်၊ မြတောင်ဝန်တို့ ပါဝင်သည်။

နိုင်ငံခြား ပညာရှင်များအား လခအသားတင် ၄၀၀ မှ ၆၀၀ အထိပေးကာ ခရီးစရိတ်လည်း ပေးရသည်။ ထိုသူအချို့က အင်္ဂလိပ်သူလျှို့လုပ်၏။ အချို့က အရက်မူးကာ အလုပ်သမားကို နှိပ်စက်တတ်၏။ ထို့ကြောင့် ထိုသူများခေါ်ယူလုပ်ကိုင်စေခြင်းမှာ ငွေကုန်ကြေးကျများသလောက် မတွင်ကျယ်ခဲ့ချေ။ နောက်ပိုင်း၌ မြန်မာပညာသည်များပင် ဦးစီးကွပ်ကဲကြရသည်။

စစ်လက်နက်ထုတ်လုပ်ရေးကို ကနောင်မင်းက ပြင်သစ်နှင့်အိတလီဆရာများနှင့် လုပ်ခဲ့သည်။ အင်္ဂလိပ်တို့၏ အနှောင့်အယှက် အမျိုးမျိုးကြားမှ လုပ်ဆောင်ခဲ့ရသည်။

ပညာတော်သင်၏ ချို့ယွင်းချက်

၁၂၃၆-ခုက ဝန်ထောက် မဟာမင်းလှဇေယျသူ ကြီးမှူးကာ အိန္ဒိယပြည် ကာလကတ္တားမြို့သို့ စေလွှတ်သော ပညာတော်သင်များအကြောင်းကို ရှေးပုရပိုက်၌ မှတ်ချက်တွေ့ရသည်မှာ (ရှေးကလွတ်သော ပညာတော်သင်အချို့သည် အသုံးတော်ခံရလောက်အောင် ပညာမတတ်မြောက်မီ မြန်မာနိုင်ငံသို့ ပြန်လာကြသည်။ ပညာတတ်မြောက်ပါပြီဆို၍ ပြန်လွတ်ရာ မတတ်မြောက် အသုံးမဝင်ခြင်း စသော မပြေပြစ်မှုများ ကြုံတွေ့ရသဖြင့် ဝန်ထောက်မင်းက အင်္ဂလိပ်ဘုရင်ခံနှင့် ဆွေးနွေးစီစဉ်ကာ မြန်မာဘုရင်ထံ အစီရင်ခံရ၏။ ပညာတော်သင်ကို ဆရာကောင်းထံ ရွေးချယ်အပ်နှံပြီး အမြဲမပြတ် မေးမြန်းကြည့်ရှုကာ တတ်မြောက်ကြောင်း သက်သေခံတံဆိပ်လက်မှတ်ရမှ ပြန်လွတ်ရန် အစီအစဉ်များ ပြုလုပ်ရသည်)ဟူ၍ ဖြစ်၏။

မိမိနိုင်ငံအတွက် ခေတ်မီရေးပြုလုပ်ရာတွင် ကမ္ဘာနှင့်ယှဉ်ကာ သိပ္ပံအတတ်နှင့် စက်မှုတည်ဆောက်ရန် အရေးကြီးပုံကို ကနောင်မင်း ကောင်းစွာ သိရှိ၏။ တိုင်းပြည်ထွန်းကားခေတ်မီရေးအတွက် စက်ရုံအမျိုးအစားပေါင်း ၅၀-တည်ထောင်ရာတွင် သူကိုယ်တိုင် အုတ်မြစ်ချပေးခဲ့သည်။ မန္တလေးသင်္ဘောကျင်းမှ သင်္ဘောများဆောက်လုပ်ပြီးစီးချိန်တွင် အင်္ဂလန်ပြည်မှာ ကျင်းပသကဲ့သို့ အခမ်းအနားနှင့် ဧည့်ပရိသတ်စုံလင်စွာ ဖိတ်ခေါ်ကာ ရေချပွဲ ပြုလုပ်သည်။

အလျားပေ ၁၆၅၊ အနံ ၂၈ ပေရှိ တိုက်သင်္ဘောတစ်စင်းကို မန္တလေး၌ ဆရာရှမ်းက အလုပ်သမား ၂၀၀ နှင့် ၅ လအတွင်း အပြီးဆောက်လုပ်နိုင်ခဲ့၏။ ထိုသူတို့မှာ မော်လမြိုင်မှ အလုပ်သမားများ ဖြစ်သည်။ အင်္ဂလိပ်အရေးပိုင်က သူတို့ကို အထူးချီးကျူး၏။

၁၈၇၅-ခု၌ ခရီးသွားသင်္ဘောတွင် မြန်မာတပ်မတော် အမြောက် ၁၂-လက်တပ်ဆင်ကာ

စစ်ရေးလေ့ကျင့်သည်။ ဗန်းမော်အထိ ဆန်တက်ခဲ့၏။ ၁၇၈၁-ခုနှစ်မှစ၍ သင်္ဘော ၁၈-စင်း ဆောက်လုပ်ပြီးစီးခဲ့သည်။

မင်းတုန်းမင်းလက်ထက် စက်မှုလုပ်ငန်းများ စတင်တီထွင်စဉ်က မြန်မာတို့ချည်းလုပ်ကိုင် ခဲ့ကြသည် မဟုတ်ချေ။ ယခင်အခါများကပင် ပေါ်တူဂီလူမျိုးတို့ မြန်မာပြည်သို့ရောက်ရှိကာ သူတို့ ကို စက်မှုလက်မှု၌ မြန်မာမင်းတို့က အသုံးပြုခဲ့ကြလေသည်။

လူမျိုးခြားအမှုထမ်း

မြန်မာဘုရင်ထံ၌ အမှုတော်ထမ်းသူများတွင် တိုင်းရင်းသားများနှင့်တကွ လူမျိုးခြားအမှုထမ်း များလည်း ပါဝင်ခဲ့ကြလေသည်။ ဦးမောင်မောင်တင် (မဟာဝိဇ္ဇာ)၏ သုတေသနပြုချက်အရ ရှေး မှတ်တမ်းတစ်ခု၌ ပါရှိသည်မှာ-

- ၁။ ဆရာဝန်ကလေး ဟယ်ဒင်မစင်
- ၂။ ဆရာဝန်ကြီး မာဖိပန်တော်ဆက်
- ၃။ တောင်ငူဝန် မုက္ကဒတ်
- ၄။ အကောက်ဝန် မက္ကော်ဒယ်
- ၅။ သစ်တောဝန်အန်တော်နီ
- ၆။ သူဌေးသား ကာလကတိ
- ၇။ ရေနံအုပ် မူလာအိဗြီ
- ၈။ ဆိမ်းထွန်းမျိုး အိဗရာဟင်
- ၉။ စက်ဝန်မူလာအိစမန်
- ၁၀။ စက်ဗိုလ် ဂျီလန်ဘား
- ၁၁။ စက်ဆရာ ဘီဒရို
- ၁၂။ နှင်းဆီချက် စူလထန်
- ၁၃။ စာသင်ဆရာ ဒေါက်တာမှတ်
- ၁၄။ လက်နက်ဆရာ မစ္စတာဟက်

နိုင်ငံခြားအမှုထမ်းတို့တွင် ပြင်သစ်လူမျိုး အမြောက်အမြားရှိသည်။ သူတို့သည် တတိယမြောက် နပိုလီယံဘုရင်လက်ထက်၌ မြန်မာပြည်သို့ရောက်ရှိပြီးနောက် ပြင်သစ်အရေးတော်ပုံ ပေါ်ပေါက်ကာ အုပ်ချုပ်ရေးသည် သမ္မတစနစ်သို့ ပြောင်းလဲသွားသောအခါ ပြင်သစ်နိုင်ငံသို့ မပြန်တော့ဘဲ မင်းတုန်းမင်းထံ၌ ဆက်လက်ခစားကြသည်။

ကုလားပျိုအဖွဲ့

မြန်မာမွတ်စလင်ဖြစ်သော ကုလားပျို အဖွဲ့ဝင် ၁၀၀၀-ခန့်တို့က (၁) ရန်ပြိုအမြောက်၊ (၂) ရန်ပုံခွင်းအမြောက်၊ (၃) ရန်ကင်းအမြောက် စသော အမြောက်တပ်စု၌ ပါဝင်ထမ်းရွက်ကြသည်။ ထို့ကြောင့် မင်းတုန်းမင်းကိုယ်တော်တိုင် ဗလီများ ဆောက်လုပ်လှူဒါန်းခဲ့၏။

ကသည်းလူမျိုးတို့မှာ မြင်းစီးသူရဲကောင်း၊ လှေတော်မှုထမ်း၊ ဆတ္တာတော်၊ ခဝါတော်၊ အနှိပ် တော်၊ ရေကြည်တော် စသည်ဖြင့် ရွက်ဆောင်ကြ၏။

မြေတူးကုလားတို့သည် ကင်းအဖွဲ့များ၊ စစ်သည်တော်များ ဖြစ်ကုန်၏။

ကလယ်အမှုထမ်းတို့မှာ ပန်းပဲအလုပ်၊ ဆင်မြင်းစောင့်ရှောက်ရေး၊ ကြေးသွန်းနှင့်ပန်းတဉ်း လုပ်ငန်းတို့၌ ပါဝင်၏။

ဝေသာလီအမှုထမ်းတို့ကား ဖျာရက်ခြင်း စသော ဝါးပစ္စည်းထုတ်လုပ်ရေး၌ ကျွမ်းကျင်ကြ၏။ ရှမ်းတို့မှာ ကတူးရှမ်း၊ ယွန်းရှမ်း၊ ဓနုရှမ်း၊ ကောင်ဟန်ရှမ်း စသည်ဖြင့်ရှိကြရာ လက်နက်ကိုင် စစ်မှုထမ်းကြသည်များ၏။

ပလောင်အမှုထမ်းတို့မှာ လက်ဖက်၊ သစ်သီးဝလံစိုက်ပျိုးရေးနှင့် ကျောက်လုပ်ငန်းတို့၌ ပါဝင်ကြ၏။

တရုတ်အမှုထမ်းတို့မှာ စားတော်ဆက်၊ လက်သမား၊ ကျောက်သွေးလုပ်ငန်းများ လုပ်ကိုင် ကြ၏။

ယိုးဒယားတို့ကား အချက်အပြုတ်၊ ရေကြည်တော်ခပ်နှင့် ဇာတ်သဘင်တို့၌ အသုံးတော်ခံကြ၏။

ကပ္ပလီ ၄ ဦး

ထိုခေတ်က ရတနာပုံ မီးသတ်ဌာနတွင် ကပ္ပလီလူမျိုး ၄ ဦးပါဝင်လျက် သူတို့နာမည်များ ၁၊ ပိတ်စ ၂၊ စံပယ် ၃၊ နင်းဆီ ၄၊ ဖြူလိပ် ဟူ၍ဖြစ်၏။ အသားမည်းကပ္ပလီနှင့် သူတို့ နာမည်များမှာ တခြားစီဖြစ်နေ၍ ရယ်မောကြရသည်။ မင်းတုန်းမင်းက နံနက်တိုင်း သံဃာ ၁၀၀- ဆွမ်းလောင်းရာတွင် တိုးဝှေ့ကြရာ ထိုကပ္ပလီတို့ ဝင်ရောက်သပိတ်ထမ်းကာ ထိန်းသိမ်းပေးမှ စည်းကမ်းတကျရှိသော ဟူ၏။

ရေမြုပ်စုံးအောင်ပြီ

၁၂၄၀-ခုနှစ်က အင်္ဂလိပ်အရာရှိ မှတ်တမ်းတွင် (သတင်းပေးသူ ၂-ဦးထံမှ ကြားရသည်မှာ မြန်မာတို့သည် ရိုင်ဖယ်သေနတ်များနှင့် တော်ပီဒို ရေအောက်စုံးများ လုပ်ကိုင်နိုင်ပြီဖြစ်ကြောင်း) ဟု ဆို၏။ ၎င်းတို့မှာ အောင်ပင်လယ်ကန်တွင် ကနောင်မင်း စမ်းသပ်အောင်မြင်ခဲ့သော ရေမြုပ် စုံးများ ဖြစ်သည်။ ထိုစုံးစမ်းသပ်သောနေ့ကို မြကေတု၏ နန်းခလေ့စာအုပ်၌ ဤသို့ဖော်ပြသည်။ ကနောင်မင်း။ ။ ဘယ်နှယ်လဲ ရွှေပြည်ဝန်ကြီး(ဦးဖိုးလှိုင်)ရဲ့ ဒီကနေ့ကိစ္စ အောင်မြင်ရင် ကျုပ်တို့ ဘယ်လူမျိုးမှ ကြောက်ဖွယ်မမြင်ဘူး မဟုတ်ပါလား။

ဦးဖိုးလှိုင်။ ။ မှန်လှပါ။ အောင်မြင်ဖွယ်ရှိကြောင်းပါ။ အထောက်တော်များ ပေးပို့လိုက်တဲ့ ကုလားဖြူများရဲ့ ဖော်စပ်နည်းအတိုင်း မလွဲမသွေ ပြုလုပ်ခဲ့သော စုံးဖြစ်ပါသည်။

ကနောင်။ ။ အိမ်း...ညီတော်သုံးဆယ်မင်းသား ယမ်းစပ်ဖော်နည်းကလည်း အတော် ကောင်းသဗျ။ လက်နက်ပညာတော်သင် ငရွှေသားလည်း ပြန်လာတော့မှာမို့ မကြာခင် မြန်မာနိုင်ငံကို လက်နက်တပ်ဆင်ပြီး ကုလားဖြူတွေကို မောင်းထုတ်နိုင်မယ်ဗျ။

ဦးဖိုးလှိုင်။ ။ မှန်ပါ။ ကိုယ်တော်ကြီးစက်ရုံမှာ တစ်နေ့က ပြီးစီးထွက်မြောက်ခဲ့တဲ့ (ဝဇီရာ ၃၉)အမြောက်ကြီး ၄၀-အပြင် ဗထက်ခြိုက် သေနတ် ၂၀၀၀ ထွက်နေပြီမို့ ကုလားဖြူများကို ကြောက်ဖွယ်မရှိပါ။

ကနောင်။ ။ ဒါနဲ့ မင်းကြီးရဲ့ ဒီကနေ့ နောင်တော်ဘုရားက သံဃဒါနဆွမ်းကျွေးပွဲကြီး ခင်းကျင်းတဲ့ နေ့ပါကလား။ ရွှေနန်းရှင်ကဖြင့် သာသနာရေးကိုသာ အကဲပေးတော်မူတယ်။ တိုင်း ပြည်ရဲ့ ရန်စွယ်ရန်ငြောင့်တွေကိုဖြင့် တစ်ဆိတ်လောက်မျှ အောက်မေ့တော်မမူဘူး။

ဦးဖိုးလှိုင်။ ။ မှန်ပါ။ အရွယ်တော်ကထောက်လာတော့ သာသနာ့အရိပ် ခိုလှုံတော်မူရှာတာပါ ဘုရား။

ကနောင် ။ ။ အဲသလို တိုင်းပြည်ကိုပစ်ထားလို့လည်း ဘယ်မှာတော်ပါ့မလဲ၊ ကျုပ်မှာတော့ နောင်တော်ဘုရားကို သစ္စာတော်မြဲ အသက်နှင့်လဲပြီး တိုင်းပြည်အရေး ရွက်ဆောင်နေရတယ်။ ဒီအထဲ မြင်ကွန်းညီနောင်က နေရာတကာ မောက်မောက်မာမာ ဝင်ရှုပ်ချင်သေးတယ်။ အချိန်တော် ကျပြီလား ကနီစစ်ကဲတော်မင်းရဲ့။

ကနီစစ်။ ။ မှန်ပါ။

ကနောင်။ ။ ကဲ...ကိုယ်တော်ကွပ်ကဲတဲ့ တော်ပီဒိုဗုံးကို ဗွေဆော်စမ်းကြည့်မယ်။ နောက်ပြီး ယောမင်းကြီးစီရင်တဲ့ ရေမြှုပ်ဗုံးကို စမ်းကြမောင်မင်းများ။

အချိန်ကား နံနက် ၂ မောင်း (၇-နာရီ)ခန့် ရှိလေပြီ။ အောင်ပင်လယ်တစ်ဝိုက်တွင်ကား တိတ်ဆိတ်လျက်ရှိ၏။ ကနောင်မင်းက တော်ပီဒိုဗုံးတံကို မီးရှို့၍ အားကုန်လွဲကာ ကန်တွင်းသို့ လွင့်ပစ်လိုက်၏။ “ဒိုင်” ဟူသော အသံကြီးမှာ စကြဝဠာတစ်ခုလုံးကို တုန်ရိုက်မြည်ဟည်းသွား၏။ အောင်ပင်လယ်ကန်ကို မီးခိုးဖုံးလွှမ်းသွား၏။

ကနောင်။ ။ “ဟား...ဟား...အောင်ပြီ၊ ကမ္ဘာတစ်လွှားမှာ မြန်မာကြွားနိုင်ပြီဟေ့...မြန်မာ ကို အထင်သေးရင် ကုလားဖြူ ရင်လေးမဟေ့နော်။

ဝန်မင်းများ။ ။ အောင်ပြီဘုရား။

ကနောင်။ ။ နောင်တော်ဘုရားကြားရင် အားရတော်မူမယ်။

နောင်တော်၏အမိန့်

အိမ်ရှေ့အိမ်တော်သို့ မြင်းနှင့်ပြန်လာသော ကနောင်မင်း၏ ရွှေစိတ်တော်မှာ ကောင်းကင် တိမ်ဖျား၌ လွင့်ပါးပျော်မြူးနေ၏။ မြောက်ဥယျာဉ်အနီး လက်နက်ရုံမှ တူသံပေသံတို့သည် အောင် ပွဲရ အိမ်ရှေ့မင်းသားအား သံစုံဝိုင်းဖြင့် ဆီးကြိုဟန်ရှိတော့၏။ အိမ်ရှေ့လှေကားမှစောင့်ကြိုနေသော မိဖုရားလှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်သို့ လှမ်း၍မေးတော်မူရာတွင်-

ကနောင်။ ။ ဒီမနက် နှမတော် နန်းတော်ကြီးကိုရောက်လား။

လှိုင်။ ။ မှန်ပါ။ အလှူတော်ပွဲမစဲခင် ပြန်လာကြောင်းပါ။ မောင်ဘုရားရဲ့ ဗုံးသံကြောင့် တစ်နန်းတော်လုံး အုန်းအုန်းကျွက်ကျွက် ဆူညံသွားပါကြောင်းဘုရား။

ကနောင်။ ။ နောင်တော်က ဘယ်လိုများ မိန့်ဆိုသတုံး။

လှိုင်။ ။ ဗုံးသံကြားတော့ သာသနာပိုင်ဆရာတော်ကြီး ဆွမ်းစားရာက ဆက်လက်ဘုဉ်းမပေး တော့ဘဲ လက်ဆေးတော်မူလို့ ရွှေနန်းရှင် စိတ်မကောင်းပါဘုရား။

ဆရာတော်က သတ္တဝါအများ သေကျေပျက်စီးမှာမို့ ဆွမ်းစားမဝင်ကြောင်း မိန့်ကြားပါတယ်။

ကနောင်။ ။ အင်း...ကုလားဖြူ ဘုန်းကြီးများဆိုရင် ဒီထက်စားလို့ မဝင်ဖြစ်ကြမှာပေါ့ (ထိုအတောအတွင်း ယောအတွင်းဝန် ဦးဖိုးလှိုင် အခစားဝင်လာ၏)။ ဘယ့်နှယ်လဲ ယောမင်းကြီး ရဲ့၊ လက်နက်သံမကြားချင်ကြရင် ဒီနိုင်ငံ ကြာကြာခံနိုင်ပါ့မလား။

ယော။ ။ မှန်ပါ။ နစ်မွန်းဖို့အကြောင်းပါပဲဘုရား။

ကနောင်။ ။ အင်း...နောင်တော်ရဲ့သဘောတော်က ဘယ်လိုတဲ့တဲ့။

ယော။ ။ ညီတော်ကို လက်နက်စွန့်လွှတ်ရေး ဖျောင်းဖျမေတ္တာရပ်ခံပေးပါမယ်လို့ သာသနာ ပိုင်ကြီးထံ တာဝန်ခံယူလိုက်ပါသတဲ့ဘုရား။

ကနောင်။ ။ ဟိုက်...ကိုယ်ကျိုးနည်းပြမင်းကြီး၊ တိုင်းပြည်တော့ဆုံးပြီ။

နယ်ချဲ့နှင့် မြင်ကွန်း

ကင်းဝန်မင်းကြီး ဘိလပ်သို့သွားစဉ်က ဝိတိုရိယဘုရင်မကြီးက မြန်မာမင်းကို အိန္ဒိယပြည်၏ မဟာရာဇာများကဲ့သို့ ထားပါမည်ဟု အတွင်းစကားရ၏။ ကနောင်မင်းအနေဖြင့် အင်္ဂလိပ်လက် အောက်၌ ခေတ်မီရေးလုပ်ငန်းများ ရပ်စဲရမည်ကို လက်ခံနိုင်ဖွယ်မရှိချေ။

ကင်းဝန်မင်းကြီးက အင်္ဂလန်မှ အပြန်ခရီးတွင် ပြင်သစ်ပြည်သို့ဝင်ခဲ့သည်။ ပါရစ်မြို့၌ ရောက်ရှိနေသော ဖန်ချက်ဝန်က ပြင်သစ်နှင့် မဟာမိတ်စာချုပ် ပြုလုပ်စေချင်၏။ ကင်းဝန်မင်းကြီး ကလည်း သဘောတူ၏။ အင်္ဂလိပ်ကမူ ထိုကိစ္စကို အတတ်နိုင်ဆုံး နှောင့်ယှက်ဖျက်ဆီးလေသည်။ မန္တလေး၌ စလေဒင်တို့က မြင်ကွန်းမင်းသားကိုမြှောက်ပေးကာ ခေတ်မီရေး၏ ဗိသုကာကြီးများ ဖြစ်သော ကနောင်မင်းနှင့် ယောအတွင်းဝန်ကို သုတ်သင်စေ၏။

ထိုအချိန်က ယောအတွင်းဝန်မှာ ရာထူးပြုတ်ကာ အမရပူရသို့ပို့ထားသဖြင့် လွတ်မြောက်သွား ခြင်းဖြစ်သည်။ မြင်ကွန်းမင်းအရေးနိမ့်ချိန်တွင် အင်္ဂလိပ်ပိုင်နယ်သို့ထွက်ပြေးရန် သဘောအဆင်သင့် ဖြစ်နေပုံသည် ထင်ရှားသောနယ်ချဲ့ပယောဂ အထောက်အထားတစ်ခုဖြစ်၏။

ဂျပန်နမူနာ

ဂျပန်ပြည်ကမိဂျီမင်းနှင့် မင်းတုန်းမင်းတို့သည် ခေတ်ပြိုင်ဖြစ်၏။ ဂျပန်ပြည်၏ ခေတ်မီရေး (Modernization)ကိုမိဂျီခေတ်မှသာလျှင် စတင်ခဲ့ရာ ယခုအခါ ဂျပန်သည် ဥရောပနှင့် အစစ အရာရာ တန်းတူဖြစ်နေ၏။ တစ်ချိန်တည်းစခန်းထဲခံကြပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် မြန်မာက နောက်ကျ ကျန်ရစ်ပါသနည်း။

ဂျပန်သည်လည်း နိုင်ငံခြားပညာတော်သင်များစေလွှတ်ကာ စက်မှုထူထောင်ခြင်းဖြင့် တိုးတက် လာသူဖြစ်သည်။ လုပ်နည်းလုပ်ဟန် ဘာမျှမခြားချေ။ မြန်မာတို့အဖို့ အင်္ဂလိပ်လက်သို့ တိုင်းပြည် ၃-ပုံ ၂-ပုံ ကျဆုံးပြီးခါမှ ခေတ်မီရေးစတင်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်၏။

နယ်ချဲ့၏ပိတ်ဆို့မှု၊ နှောင့်ယှက်မှုအမျိုးမျိုးအကြားမှ ဖန်တီးခဲ့ခြင်းဖြစ်၏။ ဂျပန်တို့အဖို့ ကား လွတ်လပ်ရေးအပြည့်အဝဖြင့် မင်းနှင့်ပြည်သူ တညီတညွတ် အားထုတ်နိုင်ခဲ့ကြလေသည်။ ထို့ကြောင့် လွတ်လပ်သောဂျပန်ပြည်သည် တစ်ဟုန်တည်းတိုးတက်သွားချိန်၌ မြန်မာတို့မှာ တစ်ပိုင်း တစ်စ လွတ်လပ်ရာမှ ကျွန်ဘဝသို့ လုံးဝကျဆင်းသွားခဲ့သည်။

(၉) နန်းတွင်းသူများပြေးကြလွှားကြ

ထိုနေ့တစ်နေ့ ၂-ချက်တီး လွတ်တော်တက်ချိန်တွင် အိမ်ရှေ့မင်းသည် မြောက်အိမ်တော်မှ ဆင်တော်သို့တက်သည်တွင် အိမ်ရှေ့မိဖုရားလှိုင်ထိပ်ထားက (ဗောင်းတော်လည်းကျွတ်၍ မြေဝယ် ခပါသည်။ ဦးခေါင်းတော်ရိပ်လည်းမမြင်ပါ)ဟု တင်လျှောက်၏။ ဤတွင် အိမ်ရှေ့မင်းက (ငါ့ကို ရန်ပြုနိုင်သူ မမွေးသေး)ဟုဆိုလျက် ဆင်စီးကာ ထွက်တော်မူသည်။

တူတော်ကလက်ဦးပြီ

လွတ်တော်သို့ရောက်လျှင် ကိုယ်ရံတော်တပ်သား လူတစ်ရာကို ဝင်းတော်ပြင်ကထားခဲ့၍ လွတ်တော်တက်သည်တွင် (ယနေ့ တူတော်မင်းသားများကို အကျပ်အတည်း လက်ပြန်ကြီးချည်၍ ခေါ်ခဲ့ကြရမည်)ဟု မိန့်တော်မူ၍ ခေါ်ကြရ၏။

ထိုအခါ တူတော်မြင်ကွန်းနှင့် မြင်းခုံတိုင်မင်းသားတို့က (ငါတို့မင်းသားတို့မှာ ဤကဲ့သို့ ထုံးစံမရှိ) ဟုဆိုကာ အမိန့်တော်ကိုဖိဆန်၏။ ထို့နောက် ညီတော် နောင်တော် ရန်ဖြစ်သော အယောင်ဆောင်၍ ညီတော်က ဓားကိုင်လျက်ပြေးသည်ကို နောင်တော်က ဓားနှင့်လိုက်ရာ အိမ်ရှေ့မင်း မြင်လျှင် တူတော်များ ရန်ဖြစ်လာသည် ထင်မှတ်တော်မူ၍ (ဟဲ့...သီလဝ၊ ဖိုးထင်ကို ချမ်းသာပေးပါ) ဆိုစဉ် အနီးရှိ သူရဲဝန်ဦးရွှေလုံးက မူမမှန်သည်ကိုရိပ်စားမိ၍ (ရန်သူတော်ပါဘုရား၊ ဟန်မရပါ၊ ရှောင်တော်မူပါ) ဟု သတိပေးကာ (ဟဲ့ ကိုယ်ရံတော်များ သေနတ်တော်ကို ခဲယမ်းထိုးကြ)ဟု အမိန့်ထုတ်ရင်း လွတ်တော်လှေကားက ဆင်းကြ၏။ ထိုလှေကားအဆင်း၌ပင် သူရဲဝန်ကို မြင်ကွန်းမင်းက ခုတ်သတ်၏။ မြင်းခုံတိုင်မင်းသားက ဦးရီးတော်အား (ကိုးနှစ်သားကအငြိုး)ဟုဆိုကာ ခုတ်ရာ ကိုယ်တခြား ခေါင်းတခြားလွင့်စဉ်ကာ နတ်ရွာစံလေသည်။ ဤတွင် မြင်းခုံတိုင်မင်းသားက (ဘထွေးတော် ဓားပြီးတယ်ဆိုတာ ဘူးသီးကိုခုတ်ရသလောက်တောင် ဝန်မလေး)ဟု မိန့်ဆို၏။

ထိုအချိန်၌ အိမ်ရှေ့မင်းအမိန့်နှင့်ဆင့်ခေါ်သော မင်းသား ၃ ပါး (မလွန်၊ ပြင်စည်နှင့် စကု) တို့ လွတ်တော်သို့ရောက်ရှိလာရာ မြင်ကွန်းမင်းသားက ဆီး၍ခုတ်ရာတွင် လွန်တော်မူကြသည်။

မင်းတုန်းမင်းနှင့်ငပိုက်ကြီး

မင်းတုန်းမင်းသည် ယာယီစံနန်းဘော်၌ ထိုသတင်းကိုကြားသိတော်မူရာ မကွရာမင်းသားကိုတွဲ၍ ရှောင်တခင်ထွက်တော်မူခဲ့သည်။ အနောက်တံခါးသို့ရောက်လျှင် မြင်ကွန်းမင်းသားက အစောင့်ထား

သူ ငပိုက်ကြီးကို တွေ့တော်မူ၏။ ငပိုက်ကြီးကား ဘုရင်ကိုလုပ်ကြံရန်စေလွှတ်ထားသူဖြစ်သော်လည်း ဘုန်းတော်ကြောင့် မလုပ်ကြံဝံ့၊ လက်နက်ချ၍ ပုဆစ်တုပ်ဝပ်ပြီးလျှင် ရှိခိုးသည်ကို မြင်တော်မူရာ (မောင်မင်းဘယ်သူလဲ)ဟု မိန့်တော်မူ၏။ (ငပိုက်ကြီး)ဖြစ်ကြောင်းလျှောက်ရာ (ငါ့အမှုတော်ကို ထမ်းဆောင်ရမည်)ဟုဆို၏။ ထို့နောက် ငပိုက်ကြီးထံမှ ဓားလက်နက်ကို မကွရာမင်းက သိမ်းယူ၏။ ငပိုက်ကြီးက ဘုရင်ကို ကျောပိုးကာ သားတော်မကွရာမင်းသားက နံဘေးမှကပ်လျက် ခမည်းတော်ကို ထိန်းကာ ခပ်သွက်သွက်လှမ်းခဲ့ကြ၏။

ထိုအခိုက် စကုမင်းသား၏ မြင်းထိန်းမောင်မြို့သည် မြင်းစီးလာသည်ကို မြောက်ဘက်ကျုံး ထိပ်၌ ကြိုတော်မူသဖြင့် ဘုရင်သည် မြင်းသို့ပြောင်းစီးကာ ရွှေမြို့တော်မြောက်မျက်နှာ မန်းဦး တံခါးက ဝင်တော်မူ၏။

နန်းတော်သို့ရောက်လျှင် ငပိုက်ကြီးအား (သွားလိုကသွား၊ နေလိုကနေ)ရန် အမိန့်တော်ရှိရာ ငပိုက်ကြီးလည်း သူ့သခင် မြင်ကွန်းမင်းအရေးသာမည်မှတ်၍ ဘုရင်ကိုဦးချပြီး ထွက်သွားလေသည်။

မြင်ကွန်းရှိရာသို့ ရောက်သောကာလ (ဟဲ့ ငပိုက်ကြီး၊ ခမည်းတော် ဘယ်မှာစံတော်မူသလဲ) မေးတော်မူလျှင် (ရွှေနန်းတော်ကြီး၌ စံတော်မူလျက်ရှိကြောင်းပါ)ဟု လျှောက်သော် မြင်ကွန်းမင်းက (ပေးနှင့်ခေါင်း)ဟုဆိုကာ စကားပြောမပြီးခင်ပင် ငပိုက်ကြီးခေါင်းကို ဖြတ်လိုက်၏။

လွတ်တော်ကို သူပုန်စီး

ထိုအချိန်၌ မြင်ကွန်းမင်း၏သူပုန်များမှာ နန်းမြို့တွင်းလွတ်တော်သို့ စီးမိနေကြ၏။ ရှင်ဘုရင်မှာ စစ်သည် ၇၀ ယောက်နှင့် မြေနန်းတော်မှ ခုခံလျက်ရှိသည်။ သူပုန်တို့ နန်းတော်အရှေ့ မုခ်နှင့်မလှမ်းမကမ်းရှိ တံခါးနံကို တိုက်ဖွင့်လျက်နေကြ၏။

မြင်ကွန်းမင်းသားက မကွရာမင်းသားရှိရာသို့ လှမ်း၍အော်ပြောသည်မှာ (ဟေ့ မောင်မျိုးတူ၊ မင်းက သုံးစလောင်းကုန်၍မှ ပြောင်းဆန်မှန်းမသိသေးဘူးလား)ဟု ဖြစ်၏။ မကွရာမင်းသားက သူ့ ဗိုက်ကို ပုတ်ပြသည်။ (ငါ့ဗိုက်ထဲမှာ ခမည်းတော်ရဲ့ထမင်းရှိသည်)ဟု ဆိုလိုက်၏။

ထိုအချိန်၌ မြင်ကွန်းမင်းသားက ပုရပိုက်တွင် လျှောက်တင်စာရေး၍ ပုသိမ်ပဝါနှင့်ပတ်ကာ တံခါးနံတော်အတွင်းသို့ ပစ်ချလိုက်၏။ ထိုစာလွှာကို တံခါးမှူးငရေချမ်းမှတစ်ဆင့် ဖောင်ဝန်မင်းသို့ ဆက်ရာ ဘုရင်ကိုယ်တော်တိုင် ဖတ်ရှုသည်ကား (အရှင်ဘုရား၏ သားတော်များ ဘုန်းလက်ရုံး အစွမ်းသတ္တိ ပြည့်စုံသည့်အတိုင်း ဘထွေးတော်နှင့်တကွ ဗိုလ်မှူးအမှုထမ်းအပေါင်းကို ယခုအောင်မြင် ပြုဖြစ်ပါ၍ ခမည်းတော်ဘုရား အမိန့်တော်ရှိရာ နာခံမည့်အကြောင်းပါဘုရား)ဟု ပါရှိသည်။

မင်းတုန်းမင်းက မြင်ကွန်း၏မယ်တော် တောင်ရွှေရေးဆောင် မိဖုရားကိုခေါ်တော်မူကာ (နှင့်သား များကို နင်ကိုယ်တိုင်သွား၍ ငါ့ကိုရန်မမူနှင့်ပြောချေ)ဟု စေတော်မူ၏။ မယ်တော်မိဖုရားကို လွှတ်၍ အုတ်မြို့ရိုးပေါ်သို့ရောက်သောအခါ သားတော် ၂ ပါးက (လင်ချစ်မကြီး မလာခဲ့နှင့်) ဓားကိုပြကာအော်သည်တွင် မယ်တော်ပြန်လာခဲ့သည်။

မင်းတုန်းမင်းသည် အတွင်းတော်၌ လူ ၇၀-ကျော်မျှနှင့် ခံနေရသည်မှာ အင်အားနည်းသည် မှတ်ယူတော်မူ၏။ နန်းမြို့တော်၏အတွင်းအပြင်လူတို့လည်း သူ့လူချည်းဖြစ်ကုန်ပြီဟု မှတ်ထင်တော်မူ၏။ ထို့ကြောင့် မကွရာမင်းသားက လျှောက်တင်သည်မှာ (သူတို့လည်း ခမည်းတော်ဘုရား သားတော်ဖြစ်သည်။ ကျွန်တော်လည်း ခမည်းတော်ဘုရား သားတော်ပင် ဖြစ်သည်။ အတူတူ ခမည်းတော်၏ထမင်းကိုစား၍ ကြီးလာကြသူများဖြစ်သည်။ သူတို့ နတ်ဖြစ်၍ နတ်ဩဇာစားသည်

မဟုတ်ပါ။ ကြောင့်ကြမဲ့သာ စံနေတော်မူပါ။ လုပ်ရေးကြံရေးမှာ ဤသားတော် တာဝန်ယူလျက် ရှိနေပါပြီ)ဟု နှစ်သိမ့်တော်မူ၏။

ထိုအခါ မင်းတုန်းမင်းက အားရတော်မူလျက် (ငါ့သားထီး၊ ငါ့သားနန်း)ဟူ၍ အပ်တော်မူ၏။

သူပုန်မင်းသားပြေးရပြီ

မြင်ကွန်းနှင့်မြင်းခုံတိုင်တို့လည်း တံခါးနီကို အတင်းတိုက်ခိုက်ကြရာ အတွင်းကလည်း မကွဲရာမင်းသားကိုယ်တိုင် အုပ်စီးကြပ်မတ်ချက် ပြင်းထန်လှသောကြောင့် မတိုးနိုင်ရှိနေ၏။ ထိုအတွင်း ဘထွေးတော် အိမ်ရှေ့မင်း၏ ကိုယ်ရံတော်တပ်သားများ မိလာကြ၏။ မြင်ကွန်းမင်းသားက လက်ဝဲ တံခါးကို အစောင့်ချထားသော ဇော်ဂျီဗိုလ်နှင့်လူသုံးဆယ်တို့ကို သတ်ဖြတ်ဝင်လာကြခြင်းဖြစ်၏။ ထိုတပ်သားများ အတင်းဝင်လာသည်ကိုမြင်လျှင် မြင်ကွန်းဘက်တော်သားများ လွှတ်တော်၏ တောင်လှေကားမှဆင်းကာ ဆုတ်ခွာကြ၏။

ရွှေနန်းတော်အတွင်းမှ ဝန်ကြီးနှင့်အတွင်းဝန်တို့က အသက်ကိုအသက်မမှတ်ဘဲ ကြိုးပမ်းခုခံ ဆဲတွင် ရဟန်းတော်တစ်ပါး ရုတ်တရက်ရောက်လာ၍ (ဤအင်းကို တံခါးတော်၌ကပ်ထားပါ) ဆို သဖြင့် တံခါးနီ၌ကပ်ရာ ထိုအခါမှစ၍ ပစ်ခတ်ထိုးဖောက်၍ မရချေ။ အသေအပျောက် အပျက် အစီးများလှသည်နှင့် သူပုန်မင်းသားတို့မှာ နောက်ပါ လူ ၄၀-ခန့်နှင့် ထွက်ပြေးကြတော့သည်။ ဧရာဝတီဆိပ်ကမ်းမှာ ဆိုက်ကပ်ထားသည့် (မြမန်းစကြာ)သင်္ဘောတော်တွင် ကပ္ပိတန်-ခရာသီတို့ကို ဓားမိုးကာ အောက်ပြည်သို့ ခုတ်မောင်းစုန်ဆင်းစေလေသည်။

မလွန်မြို့မှ လူသူတို့ကို စည်းရုံးစုပေါင်းဆန်တက်လာပြီး မြင်းခြံဆိပ်ကမ်းမှရပ်တည်ကာ ရွှေမြို့တော်သို့ဆန်တက်တိုက်ခိုက်ရန် စေပြန်သည်။ နောက်တစ်ဖန် မခံနိုင်၍ ဆုတ်ခွာကာ အင်္ဂလိပ် နယ်အရောက် ပြေးလေတော့သည်။

၁၂၉၅-ခုနှစ်က ယင်းခဲမောင်မောင်ရေးသော (မန္တလေးတောင်သမိုင်း)တွင် မြင်ကွန်းအရေး တော်ပုံနှင့်ပတ်သက်၍ လူသိနည်းသော အချက်အလက်တို့ပါ ရှိ၏။ ထိုအချက်အလက်တို့ကို (ရွှေနန်း တော်တွင်းရှိ မင်းမိဖုရားတို့နှင့် သားတော်သမီးတော်တို့မှ တစ်ဆင့်စကားကြားသိဖူးသည်ကို ရေးပြ ပါအံ့)ဟု နိဒါန်းပျိုးခဲ့သည်။

နန်းတွင်းသူများ ဖရိုဖရဲ

မြင်ကွန်းမင်းသားညီနောင်တို့က လွှတ်တော်၌ အိမ်ရှေ့ကိုယ်တော်ကိုလုပ်ကြံချိန် မင်းတုန်းမင်း တရားကြီးကိုသုတ်သင်ရန် ရှာဖွေနေချိန်တွင် မန္တလေးတောင်ခြေရှိ (နန်းမြေဘုံသာ)ခေါ် ယာယီ စံနန်းတော်၌ နေထိုင်လျက်ရှိကြသော နန်းတွင်းသူများက အရေးတော်ပုံ ဖြစ်ပွားနေသည်ကို လုံးဝ မသိကြချေ။

မိဖုရားနှင့်သမီးတော်များသည် အချို့က သနပ်ခါးလိမ်းတုန်း၊ အချို့က မှန်နှင့်ပန်းများ ပန်ဆင်တုန်း၊ အချို့က သနပ်ခါးကိုဖျက်၍ မင်နှင့် မျက်ခုံးမွှေးကို ပြင်ဆင်ဆွဲငင်တုန်း၊ အချို့က စိတ်ချလက်ချ နံနက်စာ ပွဲတော်တည်တုန်းနှင့် တစ်ပိုင်းတစ်စရှိကြလေသည်။

အချို့က သောက်ရေအိုး၌ ရေသောက်တုန်း၊ အချို့က မြစ်ပယ်ရုံ လလယ်ယုန် စသော ဆံထုံး၍ မပြီးတပြီ၊ ယင်းသို့ရှိစဉ်တွင် အရေးတော်ပုံကြီးဖြစ်ပွားရာ ရုတ်တရက် မပြေးတတ် မလွှားတတ် ရှိနေကြသည်။

ရှင်ဘုရင်ကြီးသည် မြို့တွင်းနန်းတော်သို့ ငပိုက်ကြီးက ကုန်းပိုးကာထွက်ခွာသွားတော်မူမှန်း မသိလိုက်ကြချေ။ ယာယီ နန်းမြေဘုံသာစံနန်း၌ တော်ကြီးဘုရား မရှိတော့သည်ကို အတပ်သိမှသာလျှင် အူယားဖားယား ဖြစ်ကုန်ကြ၏။ မယ်တော်နှင့် သားတော် သမီးတော်များ တကွဲတပြားစီ ဖြစ်ကုန် ၏။ စောစောက အလှပြင်ဆင်ဝတ်စားမှုတို့ကိုပယ်ဖျက်ကာ မီးသွေးမြေမှုန့် စသည်တို့ဖြင့် နယ်ခြေ လိမ်းကျံကာ ရုပ်ပျက်ဆင်းပျက် ပြုမူကြကုန်၏။ လူသူမမှတ်မိအောင် ထိုသို့ပြုပြင်ပြီးမှ မြို့ရိုး အတွင်း နန်းတော်ကြီးဆီသို့ အပြေးအလွှားလိုက်ပါကြရာ ရှင်ဘုရင်ကြီးကို နန်းတော်သို့ရောက်မှ ပင် ဖူးတွေ့ကြရသည်။

ယင်းမှတ်တမ်း၌ ထိုသို့ပါရှိရာ စကြာဒေဝီမိဖုရားကြီးနှင့်တကွ သူနှင့်အိမ်တော်ပါ ဆွေတော် မျိုးတော် စကြာမင်း၏တူမတော်များ၊ ပြည်မင်းနှင့်ပခန်းမင်း၏ သမီးတော်များမှစ၍ အားလုံးပင် လှိုက်ဖိုပင်ပန်းရှိကြမည် မလွဲပေ။ ဤအတွင်းရေး ဇာတ်လမ်းသည်လည်း သူတို့အတွင်းမှ ထွက် ပေါ်သိရှိရခြင်း ပေတည်း။

အိမ်ရှေ့မင်း၏ ဈာပန

မင်းတုန်းမင်းကြီးက သွေးအလိမ်းလိမ်းဖြစ်ခဲ့ရသော မြေနန်းဘုံသာ ယာယီနန်းတော် ရှင်းလင်း စေ၏။ ဝါဆိုလပြည့်ကျော် ၉-ရက်နေ့တွင် အိမ်ရှေ့မင်း၏ အလောင်းတော်ကို လွတ်တော်ပလွင်ထက် ၌ထားရှိရာမှ နန်းမြေဘုံသာသို့ပြောင်းရွှေ့ကာ ထီးဖြူတော် ဝဲယာလေးစင်းနှင့် အစောင့်အနေထား ကာ ဆင်ယင်စေ၏။ ၁၂၂၉-ခု၊ နယုန်လဆန်း ၅-ရက်နေ့၌ အိမ်ရှေ့မင်းကိုသင်္ဂြိုဟ်ရာတွင် သား တော် ၃ ပါး (မလွန်၊ စကုနှင့်ပြင်စည်)တို့ကိုလည်း အနီးအပါး၌ ဂူများစီတန်းမြှုပ်နှံလေသည်။ ပြီးလျှင် နန်းမြေဘုံသာ စံနန်းတော်ကိုဖျက်သိမ်း၍ ထိုနေရာ၌ စန္ဒာမုနိရုပ်ပွားတော်ကို အမရပူရ မြို့တော်မှပင့်ဆောင်ကာ ဂန္ဓကုဋီတိုက်ထားရှိကိုးကွယ်တော်မူသည်။

ထိုအချိန်က အိမ်ရှေ့မင်းသားကိုအကြောင်းပြု၍ လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်၏ငိုချင်းသည် မှတ်ဖွယ် ကောင်းလှပေသည်။

(လှိုင်ထိပ်ထားသည် ကနောင်မင်း လုပ်ကြံခံရပြီးနောက် ပြင်ဆင်ထားသော ရုပ်ကလာပ်ကို စိန်းစိန်းရှုကာ ရင်ထဲတွင် လှိုက်ဖိုလာသည့်အတိုင်း အပါးတော်ရှိ အပျိုတော်ခင်ဆိုင်ကြီးပုရပိုက်တွင် ရေးမှတ်စေလျက် နှုတ်တန်းဖွဲ့နွဲ့ရွတ်ဆိုတော်မူသည်။)

အပုပ်ချိန် ကိုယ်တော်ကျပြီမို့
ရုပ်အိမ်တော်ညိုကာ ကြွသော်လည်း
ငိုကာမှ မယ်မငို။

မကြံတတ်လေဘု
ဇရပ်မှာ ဧည့်သည်ဆုံးသည်သို့
ဘုန်းပြုသကဲ့။

ထီးဖြူတော် ရှစ်ချက်ကျင်းပါလို့
ကျောက်နီတွင် ရွှေတညင်းရယ်နှင့်
အမယ်မင်း သခင်ကိုယ်
ရွှေဖိုနှင့် တင်ချင်သား။

ကြောင်းမခိုင်
မပေါင်းပိုင် အခြေဆိုက်တာကြောင့်
နှစ်လောင်းပြိုင် သေပါလိုက်ချင်ရဲ့
သောင်းထိုက်ညာဖွား။

* * *

မက္ခရာမင်းသား

၁၂၂၈-ခုနှစ်တွင် မြင်ကွန်းအရေးနှင့် ပတိမ်းမင်းသားတို့အရေး ပြီးဆုံးသည့်နောက် သားတော်များကို စိတ်မချရသည့်အလျောက် သုံးဆယ်မင်းသား၊ ညောင်ရမ်းမင်းသား၊ မက္ခရာမင်းသားတို့မှစ၍ အရွယ်ရောက်သည့် သားတော်များထံ အခြားသူများ အဝင်အထွက်မရှိစေနှင့်ဟု စည်းကမ်းသစ် ပြဋ္ဌာန်းတော်မူ၏။ သားတော်တို့စေခိုင်းရန် အဆောင်ကိုင်တို့ကိုလည်း အလှည့်ကျ ခစားထမ်းရွက်စေသည်။

မက္ခရာမင်းသား၏ စွန့်စားစွမ်းဆောင်မှုကို ယုံကြည်တော်မူသည့်အလျောက် ၁၂၃၄-ခု၊ နယုန်လတွင် ကနောင်မင်း အုပ်ချုပ်စီမံခဲ့သော စက်ရုံတော်ပေါင်း ၅၀-ကို ထိုမင်းသား (သုသိရိမဟာဓမ္မရာဇာ)သို့ အပ်တော်မူသည်။ ရက်ကန်းစက်၊ ဆန်စက်၊ လက်နက်စက်ရုံ၊ ဒင်္ဂါးစက်ရုံ စသည်တို့အားလုံး ပါဝင်၏။

စလင်းစုဖုရား

ထိုမှတစ်ပါး မက္ခရာမင်းသားကို တစ်ပင်တိုင်သမီးတော် စလင်းမြို့စားနှင့် စုလျားရစ်ပတ်လက်ထပ်တော်မူမည်ဟု မင်းတုန်းမင်းက ရည်မှန်းတော်မူသည်။ စလင်းစုဖုရားကား ခမည်းတော်၏ အချစ်တော်တည်း။ မင်းတုန်းမင်းက သူ၏မယ်တော်ဝင်စားသူဟူ၍ တစ်ထစ်ချယုံကြည်တော်မူ၏။ ကလေးသူငယ်အရွယ်ကပင် သူ့အပြောအဆို အမူအရာတို့မှာ မယ်တော်ကြီးနှင့်အသွင်တူနေ၏။ မယ်တော်ကြီးသာသိနိုင်သော အဖြစ်အပျက်များကို သူကမှတ်မိနေ၏။ ၄-နှစ်အရွယ်တွင် မယ်တော်မိဖုရားကြီး အဆောင်တော်သို့ ဝင်ရောက်ကြည့်ရှုစေရာ (ဟိုဗီရိုထဲမှာကြည့်ပါ၊ ထိပ်ထားအကြိုက်ဆုံးပိုးထည်တွေရှိတယ်)ဟု ပြောနိုင်လေသည်။ ရှာကြည့်သောအခါ သူပြောသည့်အတိုင်း ဖြစ်နေသည်။ ထို့ကြောင့် သူ့အား တစ်ပင်တိုင်မင်းသမီးဟုသမုတ်ကာ နောက်နန်းတက်မည့်သူ၏ မိဖုရားအဖြစ် ကြိုတင်ရည်မှန်းထားခြင်း ခံရသူဖြစ်သည်။

မင်းတုန်းမင်းက မက္ခရာမင်းသားနှင့် စလင်းစုဖုရား၏ ဇာတာတော်များကို ပုဏ္ဏားတော်များ အား စစ်ဆေးစေ၏။ နေ့နံ စန်းလင်တော်တူ၍ သင့်မြတ်ကြောင်း တွေ့ကြရသည်။ ဤဇာတာ တော်ရှင်နှစ်ပါးကို စုလျားနှင်းအပ် လက်ထပ်တော်မူပါက ဇမ္ဗူဒိပ်ကျွန်းအလုံးကို စိုးမိုးနိုင်သော ဘုန်းကံရှင်များသာ ဖြစ်နေကြောင်း လျှောက်တင်ကြ၏။ ထို့ကြောင့် ရှင်ဘုရင်က မက္ခရာမင်းသားကို အိမ်ရှေ့နှင်းမည့်ဆဲဆဲ ဖြစ်သည်။

သို့ပါလျက် မည်သည့်အကြောင်းကြောင့်မသိ၊ သမီးတော် စလင်းမင်းသမီးက ခမည်းတော် သက်တော်ရှည်သမျှကာလအတွင်း သီလသီတင်းသာ ဆောက်တည်နေလိုပါကြောင်း ခွင့်တောင်းသည်။

သားတော်များကို မယုံတော့

ထို့ပြင် အခြားအကြောင်းရပ်များလည်း ကြားရသည်။

- (၁) မင်းတုန်းမင်းက ရောဝတီမြစ်ဆိပ်ကမ်းရှိ သရက်မှော်စံနန်းတော်သို့ ထွက်တော်မူမည် ရှိရာ ထိုသရက်မှော် နန်းတော်အနီးတစ်လျှောက်တွင် မက္ခရာမင်းသားက ဓားလက်နက်များ မြှုပ်နှံ ထားသည်ဆိုသောသတင်း ထောက်လှမ်းရရှိသည်။
- (၂) မြင်ကွန်းမြင်းခုံတိုင်အရေးကြောင့် သားတော်များကို ခါတိုင်းကဲ့သို့ လွတ်လပ်စွာ လှုပ်ရှားခွင့်မပြုဘဲ အသွားအလာ အဝင်အထွက်တို့ကို စောင့်ကြပ်စေခဲ့ရာ ထိုကာလအတွင်း မြို့အုပ် မောင်ကြီး ဆိုသူက မက္ခရာမင်းထံ ဝင်ရောက်ခစားသည်။ မင်းသားက အထည်အလိပ်များ ဆုချလိုက် သည်ကို ဝမ်းသာအားရရှိသော မြို့အုပ်မောင်ကြီးက သူ၏ယောက္ခမ မင်းလက်ဝါးခေါ် မဟာသမိန်ဗရမ်းသို့ ပြောပြလေသည်။ ထိုအချိန်က မင်းလက်ဝါးသည် အလုံမြို့နှင့် အမြင့်မြို့ကို ဝန်မင်းအဖြစ် ပူးတွဲအုပ်ချုပ်ချိန်ဖြစ်သည်။ မြင်ကွန်းမင်းက လွတ်တော်လှေကား ရင်း၌ ခုတ်သတ်ခံရသူ သူရဲဝန်ဦးရွှေလုံးမှာ မင်းလက်ဝါး၏ယောက်ဖတော် ဖြစ်သည်။
ဘုရင်၏အမိန့်တော်နှင့် မင်းသားများကို ချုပ်ချယ်ထားချိန်၌ သားမက်ဖြစ်သူ မြို့အုပ်မောင်ကြီးက ဘုမသိ ဘမသိဖြင့် မက္ခရာမင်းအိမ်တော်သို့ ဝင်ရောက်ခဲ့ခြင်းမှာ ရာဇဝတ်ဒဏ် သင့်နိုင်သည်ကို မင်းလက်ဝါးက မြင်လေသည်။ ထို့ကြောင့် မက္ခရာမင်းက ပေးသော ကည်မျိုးအုပ်မျိုးတို့ကို မသုံးစွဲစေဘဲ ရှေ့တော်သို့ပို့ကာ ဘုရင်၏အမိန့်တော်မြတ် ခံယူစေသည်။ ဤတွင် မြို့အုပ်မောင်ကြီးကို ရာထူးမှနှုတ်၍ မိုးကောင်းအကျဉ်းထောင်သို့ ပို့တော်မူစေသည်။ မြို့ဝန်မင်းလက်ဝါးကိုကား ကျေးဇူးသစ္စာတော်ကို စောင့်ထိန်းသူအဖြစ် (မင်းကြီးမဟာသက်တော်ရှည်)ဘွဲ့ ချီးမြှင့်တော်မူသည်။
- (၃) သားတော် မက္ခရာမင်းကိုကား မြင်ကွန်းအရေးတွင် အပါးတော်၌ သက်စွန့်ကြိုးပမ်း ဆောင်ရွက်ခဲ့၍ ရာဇဝတ်တော်ကို ချမ်းသာပေး၏။ ခါတိုင်းကဲ့သို့ ဝင်ထွက်ခစားစေ၏။ သို့သော် အိမ်ရှေ့မင်းအဖြစ်ကိုကား မရတော့ချေ။

(၁၀) ဘိသိက်နှင့် ဒီမိုကရေစီ

မင်းတုန်းမင်းသည် ၁၂၁၄-ခုနှစ်တွင် နန်းတက်သည်။ သို့သော် ၁၂၃၆-ခု၊ နယုန်လကျမှသာလျှင် မိဖုရားခေါင်စကြာဒေဝီနှင့်အတူ မုဒ္ဒါဘိသေက ခံယူသည်။ ထိုအချိန်၌ နန်းစံ ၂၂-နှစ်ကြာရှိလေပြီ။ ရိုးရိုးဘိသိက်ကိုကား နန်းတက်ချိန်က ပုဏ္ဏားများနှင့် သွန်းခဲ့ပြီးလေပြီ။ သို့သော် မုဒ္ဒါဘိသိက်ဟူသည်မှာ ရှေးမဟာသမ္မတမင်းများလက်ထက်၌ စတင်ခဲ့သော ထုံးစံဖြစ်၍ ထိုဘိသိက် ပြုလုပ်မှသာလျှင် ဘုရင်စစ်မှန်သည်ဟု ယူဆလေသည်။ ထိုဘိသိက်မျိုး ကောင်းစွာ ကျင်းပ နိုင်ရန် ဦးဖိုးလှိုင်က ၁၂၃၄-ခုနှစ်တွင် (မဟာသမ္မတ ဝိနိစ္ဆယစာတမ်း)ကို ရေးသား၏။

အင်္ဂလိပ်မဟာစာချုပ်

နယ်ချဲ့ခေတ် တစ်လျှောက်လုံး ကျွန်တော်တို့သည် ကမ္ဘာ့ရာဇဝင်နှင့် နိုင်ငံရေးသမိုင်းများကို လေ့လာကြရာ၌ အင်္ဂလိပ်တို့က ခရစ်သက္ကရာဇ် ၉၂၀-လောက်၌ ရွာစား၊ မြို့စားတို့ ပူးပေါင်းကာ (King John) သူတို့ ဘုရင်ထံမှ ကတိဝန်ခံချက်တစ်ခု တောင်းဆိုခဲ့ပုံကို လက်ညှိုးထိုးပြ ဂုဏ်ဖော်လေ့ရှိ၏။ ယင်းကို (Magna Charter)(မဟာစာချုပ်ကြီး)ဟု ခေါ်ဆိုလေသည်။ ထိုစာချုပ်၌ (ရှင်ဘုရင်က ကျွန်ုပ်တို့ကို ထိုက်ထိုက်တန်တန် ကြည့်ရှုစောင့်ရှောက်သော် ကျွန်ုပ်တို့က ဘုရင်၏ ကျေးဇူးသစ္စာကို စောင့်သိရှိသေပါမည်)ဟူသော ကျမ်းကျိန်ချက်ပါရှိ၏။ တိုင်းပြည်ထူထောင်ရာတွင် ဘုရင်နှင့် ပြည်သူတို့က မိမိနှင့်သက်ဆိုင်သော ဝတ္တရားများကို အပြန်အလှန် စောင့်ထိန်းကြရမည် ဟူသော ကတိပင်ဖြစ်၏။

အနောက် ဒီမိုကရေစီစနစ်မှာ ထိုစာချုပ်မှ ပြန့်ပွားလာခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုမှစ၍ ပြင်သစ်ပြည် စာရေးဆရာကြီး ရုဆို၏ (လူသည်မွေးစက လွတ်လပ်သော်လည်း ယခုအခါ နေရာတကာ နှောင်ကြိုးတုပ်ခံနေရ၏) ကြွေးကြော်သံနှင့် အမေရိကန်တော်လှန်ရေး၌ ပေါ်ခဲ့သော (ဘုရင်က အခွန်တော် လိုချင်ရင် အမတ်ရွေးကောက်ပွဲ လုပ်ပေးပါ)ဟူသော ကြွေးကြော်သံအထိ ဒီမိုကရေစီသဘောတရားများ ပျံ့နှံ့ခဲ့သည်။ အာရှနိုင်ငံတို့၌ ထိုသို့လွတ်လပ်မှုပြန့်ပွားရေး မဖန်တီးတတ်ကြ။ အသက်ဦးဆံပိုင် ဘဝရှင်များကို အနောက်နိုင်ငံများမှာကဲ့သို့ မချုပ်ကိုင်တတ်ကြ။ ပြည်သူ့အခွင့်အရေးတိုးတက်စေသော အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်သစ်များ မလုပ်တတ်ကြဟု ကဲ့ရဲ့လေ့ရှိခဲ့သည်။

နေမျိုးနွယ်၊ လမျိုးနွယ်

စာရေးဆရာမောင်ထင်၏ သုံးသပ်ချက်အရ (ကျွန်ုပ်တို့အဖို့မှာကား မြန်မာနိုင်ငံသို့ ဗုဒ္ဓ ယဉ်ကျေးမှု ပျံ့နှံ့လာသည်ကစ၍ မဟာသမ္မတမင်းမြောက်ခြင်းဝါဒသည် တိုးတက်ပြန့်ပွားလာခဲ့သည်။ သို့သော် တိုင်းသူပြည်သားတို့ အသိပညာတိုးတက်သော ကာလတို့၌သာလျှင် ဘုရင်လုပ်သူတို့က ထိုမဟာသမ္မတဝါဒကို တိုးတက်ပြန့်ပွားစေခဲ့သည်။ တိုင်းသူပြည်သားတို့ အသိပညာနည်းပါးသော ကာလတို့၌ ဘုရင်လုပ်သူတို့က ထိုမဟာသမ္မတဝါဒ သဘောတရားများ မေ့လျော့ပြီးလျှင် အချုပ် အခြာ အာဏာဟူသမျှကို တိုင်းသူပြည်သားတို့ထံမှ သိမ်းယူလေ့ရှိသည်။ ရှင်ဘုရင်တို့က လူကြားကောင်းအောင် သူတို့ နေမျိုးနွယ်၊ လမျိုးနွယ် စသည်ဖြင့် အာဒိစ္စဝံသနှင့် စန္ဒာသူရိယတို့မှ ဆင်းသက်သည်ဟု သူတို့ကိုယ်တိုင် သိဒ္ဓိတင်ကြလေသည်။ တချို့သောမင်းတို့ကား ဗောဓိသတ် ဟူသောဘွဲ့ကိုပင် ခံယူကြသည်။ ဥရောပတိုက်၌ ထာဝရဘုရားကခန့်သော ဘုရင်ဝါဒ (Divine origin)နှင့် ခပ်ဆင်ဆင်တူလေသည်)ဟု လာရှိ၏။

ယောအတွင်းဝန်၏ မဟာသမ္မတစာတမ်းအရဆိုလျှင် ဘုရင်နှင့်ပြည်သူတို့ အပြန်အလှန် တာဝန်ထမ်းဆောင်ရန် ရှိနေကြောင်းမှာ အနောက်မှလာသော အယူအဆမဟုတ်ဘဲ အာရှတိုက်၌ ရှေး ပဝေသဏီမှ စတင်ကျင့်သုံးခဲ့ကြပုံ ထင်ရှားနေ၏။ မြန်မာမင်းအုပ်ချုပ်ပုံစာတမ်း၌ မဟာသမ္မတ မင်းမြောက်ပုံကို အောက်ပါအတိုင်းဖော်ပြ၏။

မြန်မာနှင့် မဟာသမ္မတစနစ်

(အသိတရားရှိသောလူတစ်စုသည် မနုဟူသောသုခမိန်ကို မဟာသမ္မတ တင်မြှောက်ကြသည်။ (ငါတို့အပေါ်တွင် အရှင်က အစိုးရပြုလုပ် အုပ်ချုပ်ပါ။ ကဲ့ရဲ့သင့်သူ ချီးမြှောက်သင့်သူတို့အား တရားအတိုင်း စီမံပါ။ အုပ်ချုပ်ရေးကို ထမ်းဆောင်သည့်အတွက် ပြည်သူတို့လုပ်ကိုင်ရရှိသော ပစ္စည်းဥစ္စာမှ ဆယ်ဖို့တစ်ဖို့၊ ဆယ်ခိုင်တစ်ခိုင်၊ ဆယ်ပွင့်တစ်ပွင့်ကို အချိန်နှင့်အခန့်သင့် ပေးဆက်ကြ သည်ကို ခံယူပါ)ဟု တိုက်တွန်းပြောဆိုကြကုန်သည်။

သို့လျှင် မင်းလုပ်မည့်သူနှင့် တင်မြှောက်သူတို့ အပြန်အလှန် ပဋိညာဉ်ခံဝန်ကတိစကား ထားကြပြီးသည့်အခါ မင်းလျာမင်းလောင်းဖြစ်သော သုခမိန်ကို သုံးပါးသော ဘိသိက်သွန်းလောင်း ခြင်းဖြင့် မင်းမြှောက်ကြကုန်သည်။ မုဒ္ဒါဘိသိက် သွန်းလောင်းသည့် လူအမျိုးအစား ၃-ပါးတို့၏ ကိုယ်စားလှယ်များ ပါဝင်ရသည်။ ၁၊ မင်းမျိုး ၂၊ ပုဏ္ဏားမျိုးနှင့် ၃၊ သူကြွယ်မျိုးတို့ ဖြစ်သည်။ အောက်ပါအတိုင်း ရွတ်ဆိုရသည်။

မင်းနှင့်ပြည်သူ အပေးအယူ

(အရှင်မင်းမြတ်၊ အရှင်အား အလုံးစုံသောမင်းမျိုး၊ ပုဏ္ဏားမျိုး၊ သူကြွယ်မျိုးအပေါင်းတို့သည် မိမိတို့ကိုယ်ကို စောင့်ရှောက်စေခြင်းငှာ အရှင်အား အဘိသိက်သွန်းလောင်းပါ၏။

(အရှင်မင်းမြတ်သည် တရားနှင့်အညီ မင်းပြုတော်မူလော့။ ကျွန်ုပ်တို့အား ရွှေရင်နှစ်တော် ကဲ့သို့ ချစ်ခင်သနားတော်မူသဖြင့် စီးပွားတိုးတက်စေလိုသော စိတ်ရှိတော်မူပါ။ မေတ္တာစိတ်လည်း ရှိတော်မူပါလော့။ အမျိုး ၃-ပါးကို စောင့်ရှောက်တော်မူပါလော့။

(အရှင်မင်းမြတ်သည် ကျွန်ုပ်တို့ဆိုသည့်အတိုင်း မင်းပြုသော် ကောင်းမြတ်၏။ ထိုသို့မပြု ခဲ့သော် အရှင်၏ဦးခေါင်းသည် ခုနစ်စိတ်ခုနစ်ဖြာ ကွဲစေသတည်း)ထိုသို့ ရာဇသေဝကကျမ်း၌ လာရှိ၏။

အထက်ပါ ကျမ်းသစ္စာပြုပွဲ၌ ဘုရင်နှင့်ပြည်သူတို့ အပေးအယူ တာဝန်ဝေခွဲကြပုံမှာ အနောက်နိုင်ငံ၌ အလားတူထားရှိကြသော ကတိခံဝန်ချက်တို့နှင့် သဘောတရားချင်း တူညီနေသည် မဟုတ်ပါလော။ အာရှတိုက်သားတို့၏ မဟာသမ္မတစနစ်မှာ အနောက်နိုင်ငံမှာထက် နှစ်ပေါင်း သုံး လေးထောင်မျှ ပိုမိုအလျင်ကျနေခြင်းသာ ထူးခြားသည်မဟုတ်လော။ ဤသို့ဆိုလျှင် အဘယ်ကြောင့် အင်္ဂလိပ်အစရှိသော အနောက်နယ်ချဲ့တို့က မုဒ္ဒါဘိသိက်ခံ ရှင်ဘုရင်များကို အရိုင်းအစိုင်း ဒီမို ကရေစီကို နားမလည်သူများဟု ပြောဆိုခွင့်ရှိသနည်း။

မင်းတုန်း၏ထူးသောဘိသိက်

၁၂၃၆ ခုနှစ်၌ မင်းတုန်းမင်းသည် မုဒ္ဒါဘိသေက ခံယူတော်မူသည်။ ဦးစွာ (သီရိပဝရမဟာရာဇာဓိ ရာဇာ)ဟူသောဘွဲ့ကို ခံယူပြီးနောက် မင်းမျိုးမင်းနွယ်တို့၏ ကိုယ်စား သမီးတော် နှစ်မည်သင်းမြို့စား စုဖုရားက တင်လျှောက်ကာ ဘိသိက်ရေကို သွန်းလောင်းသည်။

(အရှင်မင်းကြီး၊ ရှေးဦးစွာ ကမ္ဘာအစ၌ဖြစ်သော မဟာသမ္မတမင်းကောင်း မင်းမြတ်တို့ ကျင့် တော်မူသောတရားတို့ကို မြဲစွဲစွာ ကျင့်ဆောင်တည်တော်မူပါလော့။)

(အရှင်မင်းကြီး၊ ခပ်သိမ်းသော ပြည်ထောင်မင်းတို့ကို အမျက်မလွန်စေခြင်း၊ ခပ်သိမ်းသော သူတို့ကို ချီးမြှောက်ခြင်း၊ ခပ်သိမ်းသောသူတို့အား ရင်ဝယ်သားအမျှ ချစ်သနားခြင်း၊ စီးပွားကိုဆောင် ခြင်းနှင့် ခပ်သိမ်းသောသူတို့၏ အသက်ကို ကိုယ်တော်၏အသက်ကဲ့သို့ ထင်မှတ်တော်မူပါလော့။)

(အရှင်မင်းကြီး၊ ကျက်သရေရှိသောအမှုကိုသာ ပြုခြင်း၊ ကျက်သရေရှိသော စကားကိုသာ ဆိုခြင်း၊ ကျက်သရေရှိသော လုံ့လအကြံကိုသာ ကြံခြင်းတို့ကို ပြုတော်မူပါလော့။)

ပုဏ္ဏားဝန်က လျှောက်တင်ခန်း၌ အထက်ပါစကားတို့အပြင်-

(အရှင်မင်းကြီး၊ သာသနာတော် ပွင့်လန်းအောင် ပြုတော်မူပါလော့။ တရားစောင့်ခြင်း၊ ပညာရှိများစကားကို နာလွယ်ခြင်းများကို အမြဲစောင့်ထိန်းတော်မူပါလော့)ဟု ဖြည့်စွက်လျှောက် တင်သည်။

သူဌေးများကိုယ်စား မဟာသီရိဓနရာဇာက ဖြည့်စွက်လျှောက်တင်သည်ကား-

ကောင်းလျှင်စံ

(အရှင်မင်းကြီး၊ ပြည်သူ့ဥစ္စာ အခွန်ဘဏ္ဍာခံယူရာ၌ တရားနှင့်လျော်ညီအောင် စောင့်ထိန်း ခြင်း၊ တရားမသိသော ပြိန်းဖျင်းသွမ်းသွင်းသူတို့ကို ရှောင်ခြင်း၊ ပဏ္ဍိတ လိမ္မာသောသူတို့၏ စကားကို နာလွယ်ခြင်းများကို ပြုတော်မူပါလော့)ဟူ၍ ဖြစ်၏။

ဤအစီအစဉ်ပြီးသော် သူဌေးရှစ်ယောက်တို့က (အရှင်မင်းကြီး၊ ကျွန်ုပ်တို့ သွန်းလောင်းသော ရေစက်ကို ခံတော်မူ၍ ကျွန်ုပ်တို့ဆိုသောစကားအတိုင်း ကျင့်ဆောင်တော်မူ၍ ပြည်သူ့လုပ်ခွန်ဆယ်ဖို့ တစ်ဖို့ကို ခံယူစားသုံးတော်မူ၍ မင်း၏စည်းစိမ်ကို ခံစားပြီးသော် တိုင်းပြည်ကို တရားသဖြင့် စောင့် တော်မူပါလော့။

(အရှင်မင်းကြီး၊ ကျွန်ုပ်တို့ဆိုသောစကားအတိုင်း ကျင့်တော်မူပါသော်ကား ပစ္စုပ္ပန်သံသရာ နှစ်ဖြာသောအကျိုး တက်တိုးလေလျက် တက်သစ်သောနေ၊ ဆန်းသစ်သောလက်ကဲ့သို့ တစ်နေ့တခြား ကျက်သရေတော်ပွင့်လင်း၍ ပြည်ထောင်မင်းအပေါင်း၊ ဦးခေါင်းညွတ်လာ၊ သဒ္ဓါပြည့်ဖြိုး၊ သူခိုး ဓားပြ၊ ငြိမ်းချမ်းသာယာ၊ သာသနာတော်တည်ထွန်း၊ ရေစာမရှား၊ မင်းအားပြည်သူ၊ ဆုယူ နေ့တိုင်း၊ ကောင်းချီးပေးလျက်၊ သက်တော်ရာကျော် စံတော်မူရသည် ဖြစ်စေသောဝံ။

မကောင်းလျှင်ခံ

(အရှင်မင်းကြီး၊ ကျွန်ုပ်တို့စကားအတိုင်း 'မတည်မှု၍ မင်းကောင်းမင်းမြတ်တို့ ဝန်ခံသော ဘိသိက်သစ္စာ ပျက်ပချေသော်၊ ကမ္ဘာဆူဝေ၊ လေမုန်တိုင်းဆင်၊ ငလျင်တော်လည်း၊ မြေကြီးကွဲ၍၊ ငရဲမီးလျှံ၊ ဝင်းဝင်းပြောင်ပြောင်၊ တောက်လောင်ကြေညက်၊ သူပျက်သူလောင်၊ ထောင်ထောင်ထား ထား၊ ခိုးသားတန္တ၊ စသည်ထွေထွေ၊ နေလတံခွန်၊ ငှက်ပျံငှက်ယုတ်၊ စုန်းဖုတ်တစ္ဆေ၊ နန်းထက်နေ၍၊ မွေမွေလှန်ခြောက်၊ မြေဟောက်ငန်းကျား၊ တက်၍စားသည် ဖြစ်စေသောဝံ။)

ထိုမုဒ္ဒါဘိသိက်ကား ပြည်သူတို့က ဘုရင်မင်းမြတ်အား ကတိပဋိညာဉ်ပေးသော သဘောဖြစ်၏။ ရှင်ဘုရင်အနေဖြင့် ငမ်းငမ်းတက် အာဏာမက်နေသူဖြစ်ပါက သူ့အားချုပ်ကိုင်သော အထက်ပါ ဘိသိက်စကားများကို လက်ခံနိုင်ဖွယ်မရှိ။

ဘုရားကခန့်သည်မဟုတ်

(ငါသည် ထာဝရ ဘုရားက ခန့်အပ်သူဖြစ်၍ ဘုရားနှင့်သာ တိုက်ရိုက်ပြောဆိုဖွယ်ရှိသည်။ လူသားတို့က ငါ့အား ချုပ်ချယ်ရန် မလို)ဟု ဘိလပ်ဘုရင်များ ယူဆမြဲတည်း။ အာရှဘုရင် နေမျိုး နွယ်တို့လည်း နတ်တို့နှင့်နှီးနှောရန်ဆိုကာ သီးခြားနန်းဆောင်များ ထားရှိခဲ့သည်။ ဤကား ပဒေသရာဇ်တို့၏ သဘာဝသည် ကမ္ဘာအရပ်ရပ်၌ အတူတူပင်ဖြစ်သည်။ သို့သော် အာရှ၌ ထိုသို့ သော ဘဝရှင်များကို ပြည်သူလူထုက လက်ပိုက်ကြည့်နေခဲ့သည်မဟုတ်။ ပဒေသရာဇ်တို့ ဆုံးမမှု၊ တော်လှန်မှု ရာဇဝင်အဆက်ဆက် သူ့နည်းသူ့ဟန်နှင့် ရှိခဲ့သည်ချည်းပင်။

မင်းတုန်းမင်းသည် နတ်ရွာမစံမီ ၄-နှစ်အလိုတွင်မှ မုဒ္ဒါဘိသိက် ခံယူခြင်းဖြစ်သည်။ သူ့ အဖို့၌ တစ်သက်လုံး စိတ်ထားမှန်ကန် မြင့်မြတ်သူဖြစ်၍ ဘုရင်ကောင်းတစ်ပါးအနေဖြင့် ထင်ရှား ပြီး ဖြစ်သည်။ သို့သော် သူသည် ရိုးရာကိုမြတ်နိုးသဖြင့် တိုင်းရင်းသားထုံးစံများ အခွန်ရှည်စေရန် ထိုဘိသိက် ခံယူခြင်းဖြစ်သည်။

မင်းလက်မှ ပြည်သူလက်သို့

မင်းတုန်းမင်းလက်ထက်မှစ၍ မျူးကြီးမတ်ကြီးတို့သည် အသက်ဦးဆံပိုင်ဘုရင်၏လက် ဝယ် ချုပ်ကိုင်ထားသော အာဏာတို့ကို မိမိတို့ထံသို့ တစ်စတစ်စရောက်ရန် ဥပဒေဘောင်အတွင်း ကြိုးစားခဲ့ကြသည်။ မင်းတုန်းမင်းကလည်း သဘောပြည့်ဝသောဘုရင်ဖြစ်၍ တိုင်းပြည်၏ခေတ်မီရေး စီမံချက်များကို အတိုင်းအထွာနှင့် ခွင့်ပြု၏။ မြန်မာပြည်၌ ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရာတွင် ကုန်ချင်း ဖလှယ်သော (Barter System)ကို ပယ်ဖျက်၍ ငွေဒင်္ဂါးများ ထုတ်လုပ်သုံးစွဲစေခဲ့သည်။ အခွန်တော် ကောက်ခံနည်းစနစ်ကို ရှေးဓမ္မသတ်တိုင်း ၁၀ ပုံ ၁ ပုံသာ ကောက်ခံစေသည်။ ထိုပြုပြင်ချက်များ ထိရောက်စွာ အကောင်အထည်ဖော်နိုင်စေရန် အထက်မြန်မာပြည်ကို နယ်ကြီး ၄ နယ် ပိုင်းခြား အုပ်ချုပ်စေသည်။ ၁၂၃၆-ခုနှစ်မှစ၍ ရတနာပုံနေပြည်တော် သတင်းစာကို စတင်ထုတ်ဝေရာ အယ်ဒီတာမှာ ဖိုးဝဇီရ ဖြစ်သည်။

အပိုင်း ၁၃

ကျန်းကျောင်းကွင်းဆက်

- (၁) မြင်းမှူးမင်းသား ထိပ်တင်တုတ်
- (၂) အမေငြိမ်း မြန်လာပြီ
- (၃) မင်းသားရာဇဝင်ဆရာ
- (၄) နောက်ဆုံးရွှေစင်ရုပ်

(၁) မြင်းမှူးမင်းသား ထိပ်တင်တုတ်

မင်းတုန်းမင်းသည် ခမည်းတော် ရွှေဘိုမင်းလက်ထက်၌ လွတ်တက်စီရင် ခန့်ခွဲခွင့်ရသော မင်းသားကြီးတစ်ပါး ဖြစ်သည်။ ပုဂံမင်းသားက ပြည်မင်းသားကြီးကို နန်းလျာနေရာမှ အမှုရှာပြီး ဖယ်ရှင်းသည့်လုပ်ရပ်ကို မင်းတုန်းမင်းသား အတပ်သိသော်လည်း နောင်တော်များဖြစ်၍ မည်သို့မျှ မကယ်နိုင်ဘဲ ကြည့်နေခဲ့ရသည်။ ယခု သူကိုယ်တိုင် ရာပေလွှင်ပေါ်ရောက်သည့်အခါတွင်မူ မုဆိုးမ ဖြစ်ရှာရသူ မရီးတော်ပြည်ထိပ်ထားအား သီးခြားဝန်တော်အိမ်နှင့် ဂုဏ်မငယ်ရအောင် အစစ ချီးမြှောက် မစထားတော်မူသည်။

တူတော် ကျန်ရစ်သားလေး ထိပ်တင်တုတ်ကိုလည်း သူ၏သားတော်များနှင့်အတူ ရှင်ပြုပေးသည်။ ထိပ်တင်တုတ်ကလည်း မင်းသားမည်ကာမတ္တ မဟုတ်ချေ။ သူသည် ရှင်လူထွက်ချိန်ကစပြီး အစွမ်းအစ ဇာတိပြခဲ့သည်။ အဋ္ဌာရသပညာရပ်များကို အခြားမင်းသားများနှင့်အတူ တက်ရောက် သင်ကြားခဲ့ရာ အတန်းချင်း၊ အရွယ်ချင်းတူလျှင် သူကသာ ဆုတံဆိပ်များ ရခဲ့သည်ချည်း ဖြစ်လေသည်။ ထိုခေတ်က အစဉ်အလာအရ မင်းညီမင်းသားများ စစ်သူကြီးများ၊ အရည်အသွေးပြရာ ဖြစ်သော နှစ်စဉ်ကျင်းပမြဲဖြစ်သည့် မြင်းခင်းသဘင်၊ ဂူလီရိုက်ပွဲသဘင်တို့၌ ထိပ်တင်တုတ်၏ အစွမ်း ပြမြဲဖြစ်သည်။

ခါးပတ်တော်မှာ ရွှေချည်စုံ
မိုင်းလုံး ရွှေဝတ်လုံ
မလုံသာ ချမ်းအေးမြ
မိုးသောက်က ရောင်နီလာကို
ထိပ်ပန်ငယ်မြင်းခင်း ကြွပါလို့လေး။
မယ့်ထိပ်တဲ့ မြင်းဖြူရှင်
သျှောင်တွင်လေတင့်ဆုံး
နားမှာ ပန်းကြက်ရန်းငယ်နှင့်လေး။

* * *

ပင်းယခေတ် တစ်စီးရှင်မင်းလက်ထက်တွင် မြင်းခင်းသဘင် စတင်ကျင်းပခဲ့သည်။ ထိုသဘင်၌ ပါဝင်ဆင်နွှဲသူ မင်းသားတစ်ပါး၏ ဝတ်ဆင်ပုံကို အထက်ပါ ကြိုးသီချင်း၌ ကြေးမုံအသွင်ဖော်ပြထားရာ ထိပ်တင်တုတ်တို့၏ မန္တလေးခေတ် ဤအသွင်တိုင်းပင် ရှိပါမည်။ ပြာသိုလ ချမ်းအေးသော ရာသီတွင် ကျင်းပခြင်းဖြစ်၍ ကတ္တီပါရွှေဝတ်လုံကို ဆင်မြန်းထားသည်။ မောင်တော်သည် မြင်းဖြူ ကြီးကိုစီးလျက် အောင်နိမိတ်ဖြစ်သော ကြက်ရုန်းပန်း ပန်းဆင်ထားသည်။

လူညံ့ကိုဆွဲထုတ်

(ခါးပတ်တော်မှာရွှေချည်စုံ)ဟူရာ၌ ဟိုသဘင်တွင်ပါဝင်သူတိုင်း အဝတ်တန်ဆာများကို တင်းကျပ်စွာ ချည်နှောင်ထားရသည်။ ခေါင်းပေါင်းကျွတ်ခြင်း၊ ပုဆိုးကျွတ်ခြင်း၊ ဓားကျွတ်ခြင်း စသော ချွတ်ယွင်းချက်များ မရှိရချေ။ မြင်းကကြိုး တစ်စုံတစ်ခုပျက်ယွင်းခြင်း၊ မြင်းနှင့်လူ ကင်းကွာခြင်း၊ ပစ်မှတ်တိုင်သို့ လှံဖြင့်မှန်အောင် မပစ်နိုင်ခြင်း စသည်တို့ကို ချက်ချင်းဒဏ်ခတ်ရန် အင်္ကျီနီ၊ ဦးထုပ်နီဆင်မြန်းသော သွေးသောက်ကြီးတို့က အရံသင့် စောင့်ကြပ်နေကြသည်။ လူညံ့ များကို မြင်းပေါ်မှဆွဲချရန် လက်ကိုင်ကောက်ကြီးများကို ဆောင်ထားကြ၏။ လွတ်ပြေးသောမြင်းကို ဖမ်းရန် မြင်းတော်ခံများလည်း အဆင်သင့်ရှိကြ၏။

ဘုရင်နှင့်တကွ မင်းပရိသတ်အစုံ ရှေ့တော်တွင် မြင်းစီးအစွမ်းပြိုင်သူများ သပ်သပ်ရပ်ရပ် ရှိစေရန် လို၏။ အစွမ်းပြနေဆဲ အဝတ်အစားကျွတ်ခြင်းသည် ဣန္ဒြေမဲ့၏။ ကိုးရိုးကားရားရှိခြင်း သည်လည်း သူရဲကောင်းတို့၏ ဓလေ့မဟုတ်။ ထို့ကြောင့် ချို့ယွင်းသူများ ချက်ချင်းဆွဲထုတ်ကာ နေလှန်းခံရ၏။

မြင်းခင်းသဘင်တွင် စိန်ဆိုင်းဝိုင်း၊ မြဆိုင်းဝိုင်းတို့က မြင်းရေး(၃၇)ချင်းတို့ကို တီးမှုတ်ကြ သည်။ ထိုသီချင်းသံ စည်းချက်ကျကျနှင့် ဘုရင့်ရှေ့တော်မှောက်တွင် မြင်းသည်တော်များ စိတန်း၍ မြင်းရေးပြကြရသည်။ မြင်းရေးတစ်ခုအတွက် သီချင်းတစ်ပုဒ် ဆိုင်းတော်မှတီးသည့်အခါ ဆိုင်ရာ မြင်းများ ရှေ့တော်သို့ထွက်၍ သီချင်းအလိုက် အလှည့် အကွေ့ အဝိုက်တို့စုံလင်စွာ စီးပြရသည်။ ပယ်ဆုပ်စီးနည်း၊ ပယ်ခွဲစီးနည်း စသဖြင့် တစ်ခုပြီးတစ်ခုစီးပြရာ နောက်ဆုံး (သိကြားတန်ဆောင် တိုင်)စီးနည်းဖြင့် (၃၇)ချင်း ပြည့်စုံလေသည်။ မြင်းရေးပြချိန်၌တီးသော ဆိုင်းတော်မှာ ထိုအရေး တွင် ကျွမ်းကျင်သော ဆိုင်းဖြစ်ရသည်။

မင်းသားနှင့်ထိုးကွင်း

စက်ကွင်းလှဲထိုးပွဲသို့ မင်းညီမင်းသားများ၊ မှူးမတ်များအားလုံး လာရောက်စွမ်းရည်ပြရ သည်။ ပုန်းအောင်းခိုကပ်၍ မရချေ။ မရောက်လာလျှင် အရည်အချင်းမရှိသူအဖြစ် အထင်သေးခံ ရ၏။ မင်းသားချင်းပြိုင်ရသည်။ မှူးမတ်ချင်းပြိုင်ရသည်။ မင်းသားဖြစ်သောကြောင့် ပျော့ပျောင်း နုနယ်နေ၍ မရပေ။ ကြမ်းသည့်နေရာတွင် ကြမ်းရမည်။ တစ်နေ့သော် ဘုရင်ဖြစ်လာမည့်ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်သောကြောင့် စစ်ရေးစစ်ရာ၌ ကျွမ်းကျင်ရလေသည်။

စကားပုံတစ်ခုတွင် (မင်းသားကိုချော့၍ ထိုးကွင်းထိုးပေးရသည်)ဟု ပါရှိ၏။ မင်းသားဟူသည် ကြမ်းတမ်းရဲရင့် ရှိရမည်။ ကြောက်ရွံ့ အသည်းကြောင်နေ၍မဖြစ်၊ မိန်းမလျှာကဲ့သို့ မဖြစ်သင့်။ ချော့မော့ပြီး ထိုးကွင်းထိုးပေးရလျှင် အသုံးကျမည့်မင်းသားမဟုတ်တော့ဟု ဆိုလိုပေသည်။

မင်းတုန်းမင်း၏သားတော်များတွင် သုံးဆယ်မင်းသားနှင့် မက္ခရာမင်းသားတို့သည် ဓားခုတ် လှံထိုး စစ်ရေးစစ်ရာတို့၌ ကျွမ်းကျင်ကြသည်။ မြင်းရေး (၃၇)တွင်လည်း သူမတူအောင် ထူးချွန် ကြ၏။ မက္ခရာမင်းသား မြင်းပေါ်တက်တော့မည်ဆိုလျှင် ပုဆိုးကိုခါးတောင်းကျိုက်နေသည်မဟုတ်၊ မြင်းအတက်တွင် ခြေဖျားနှင့်အောက်ပုဆိုးစကိုခတ်ကာ ခုန်တက်လိုက်သည်။ ထို့ကြောင့် မက္ခရာမင်းသား မြင်းပေါ်တက်တော့မည်ဆိုလျှင် အနီးအနားရှိသူများက မျက်စိကျွတ်ကျမတတ် ကြည့်ကြသည်ဆို၏။

မြင်းခင်းသဘင်ပွဲတော်ကို နန်းတော်၏မြောက်ဘက် ကွင်းပြင်ကြီးတွင် ပြုလုပ်၏။ အလျား တစ်မိုင်နှစ်ဖာလုံခန့်ရှိ၏။ ဘုရင်နှင့်မိဖုရား၊ သားတော်၊ သမီးတော်များရှုစားရန် ယာယီမဏ္ဍပ်များ ရှိရသည်။ မြင်းစီးရင်း လှံနှင့်ပစ်ရန် ပစ်မှတ်စက်ကွင်းတိုင်များ ရှိသည်။ အမြင့် (၂၅)တောင်၌ စက် ခွက်တစ်ခု၊ အတောင် (၄၀)၌တစ်ခု၊ အတောင် (၆၀) ၌တစ်ခု အဆင့်ဆင့်ရှိသည်။ စက်ခွက်အလယ်၌ အနီဝိုင်းတစ်ခုရှိရာ ထိုအတွင်းထိမှန်ပါမှ အမှတ်ရသည်။

မြင်းကို စိုင်းနှင်ရင်း စက်ကွင်းရှိအနီကွက်ကို လှံဖြင့်ပစ်ထိုးရန်မှာ လွယ်ကူသည့်အရာမဟုတ်ချေ။ စက်ကွင်းထိုးရာတွင် မြင်းကို ဒုန်းမစိုင်းရချေ။ ကွင်းတစ်ပတ် လေးဖက်လှလှ အသားကျအောင် စီးပြပြီးမှ အတောင်(၂၅)ရှိစက်ကွင်းကို ထိုးရသည်။ ထိုးတိုင်းလည်း ထိသည်မဟုတ်။ လှံများမှာ အရိုးမရှည်လှချေ။ (၅)တောင်ခန့်ရှိ၏။ အဖျားတွင် ပန်းဖွားများတပ်ဆင်ထား၏။ လှံကို လွှတ်လိုက် သည့်အခါ ထိုးတက်သွားပုံမှာ အလွန်ကြည့်ကောင်း၏။ စက်ကွင်းကိုလှံစွဲသည့်အခါတွင် တစ်ကွင်းလုံး တစ်ခဲနက်ဩဘာပေးကြသည်။ သို့သော် (၁၀) ကြိမ်ပစ်၍ တစ်ချက်မျှမစွဲသူကား အရှက်ရလေသည်။

လှေတပ်သား ငပါကောင်း

စက်ကွင်းအမြင့်(၂၅)တောင်ကိုကား တော်ရုံတန်ရုံအစွမ်းဖြင့် ထိုးနိုင်ကြသည်သာ၊ သို့သော် အမြင့်အတောင်(၄၀)ထိုးရာတွင် ခက်ခဲလာ၏။ အမြင့်အတောင်(၆၀)ကိုမူကား သာမန်သူရဲကောင်း များ အနားမျှပင် မကပ်နိုင်ကြ။ ထိုစက်ခွက်ကိုမော့ကြည့်ရာ၌ပင် မျက်စိသိဝေလာတတ်သည်။

နေ့ခင်း စက်ကွင်းပစ်ပွဲ ခေတ္တရပ်နားချိန်တွင် လှေတပ်သားတစ်ယောက်က (တစ်ချက်လောက် စမ်းပါရစေ)ဆိုကာ ဝင်လာ၏။ ပွဲမှူးက ထိုသူ၏အင်္ဂါရုပ်ကိုကြည့်ပြီး အထင်သေးစွာဖြင့် ခွင့်ပေး လိုက်၏။ ငပါကောင်းခေါ် လှေတပ်သားက မဆိုင်းမတွ တစ်ဟုန်ချင်းပြေး၍ လှံကိုလွှတ်ရာ အတောင်(၆၀)စက်ခွက်တွင် လှံစွဲသွား၏။ ထိုအခိုက် မင်းတုန်းမင်းတရားကြီးက စက်ခွက်တွင်စွဲ နေသော လှံကိုမြင်၍ အမေးတော်ရှိရာ (ရွှေတုံးလှေတပ်သား ငပါကောင်းဖြစ်ပါကြောင်း) လျှောက် ထားသည်နှင့် ထိုသူကိုခေါ်ကြည့်တော်မူသည်။ အပြင်အလျာကို သဘောတော်ကျသဖြင့် လှေတပ်မှ နုတ်၍ မြင်းတပ်တွင် ဖြည့်တော်မူသည်။ ရာထူးလည်း ချက်ချင်းတိုးတက်သွား၏။

ထိုအခါ ဓားခုတ်ပြိုင်ကြရသည်။ မြင်းစီးရင်း ဘုရင့်ရှေ့တော်၌စိုက်ထားသော ငှက်ပျောပင်၊ ကြံပင်များကို ဓားဖြင့်ဘယ်ပြန်ညာပြန်ခုတ်ရသည်။ တိတိရီရီ ပြတ်အောင် ခုတ်ရသည်။ ရေအိုးငယ် များတင်ထားသော ငှက်ပျောပင်ငုတ်တို့များကို အပင်မလဲ၊ အိုးမမှောက်ဘဲတည်ရှိနေလျှင် ဆုရကာ ဩဘာပေးကြသည်။

မြင်းဒုန်းစီးလာရင်း ဘုရင်၏ရှေ့တော်သို့ရောက်သော် ရှောက်သီးလုံးကို အထက်သို့မြှောက်၍ ပစ်ပေးလိုက်သည်။ မင်သားက မြင်းစီးရင်းပင် လှံနှင့်ထိုး၍ ယူလိုက်သည်။ တစ်နည်းမှာလည်း မင်းသားများ မြင်း (၆) စီးတွဲ၊ (၇)စီးတွဲ ထွက်လာချိန်တွင် ရှောက်သီးများမြေပေါ်သို့ လှိမ့်ပေးလိုက် သည်။ ထိုရှောက်သီးများကို မြင်းပြေးရင်းပင် မင်းသားများက လှံနှင့်ထိုးကောက်ယူကာ အထက်သို့ မြှောက်ပစ်လိုက်ရသည်။

အောက်သို့ကျလာသော ရှောက်သီးများကို လှံဖျားဖြင့်ခံ၍ ဖိုက်ဝင်အောင် လုပ်ရသည်။ တစ်ခါတစ်ရံ လှံဖျားတွင် ပုတီးစေ့သီထားသကဲ့သို့ ရှောက်သီး(၁၀)လုံး၊ (၁၂)လုံးအထိ ရကြသည်။ ထိုသူများကို ဆုပေးတော်မူသည်။

ပဝါဆု

ဆုရသူများသို့ တစ်ပွဲပြီးလျှင်တစ်ကြိမ် ဆုပေးသည်။ ဆုရသူ၏ ရှေ့သို့ ရွှေဖလား၊ ငွေဖလား၊ သင်္ဃန်းပန်း စသည်တို့ကိုပစ်ပေးသည်။ တစ်ခါတစ်ရံ မိဖုရားကြီးကိုယ်တိုင် ပစ်ပေးသည်။ မိဖုရားကြီး ပေးသော ရွှေကျင်ခပ်ပဝါကို (၃)ကြိမ်တိုင်ရသူသည် ထိုပွဲ၌ ချန်ပီယံပင်ဖြစ်သည်။ ပဝါကို (၃)ဆင့် အထက်အောက်စည်း၍ ထွက်လာသူအား တစ်ကွင်းလုံးဆုညံသွားအောင် ဩဘာပေးကြသည်။

သင်္ဃန်းများကို မင်းသမီးများက ပစ်ပေးလိုက်သည့်အခါ ကောက်ယူ၍ နားတွင်ပန်ကြ၏။ သင်္ဃန်းမှာ နန်းသုံးတော်ဝင်ဖြစ်၍ သင်္ဃန်းရသောမင်းသားသည် ထူးကဲသူပင်ဖြစ်၏။

မင်းညီမင်းသားများအတွက် အလွန်အရေးကြီးသော ပွဲဖြစ်၏။ ထိုပွဲတွင် မင်းတရားကြီး သဘောကျတော်မူပါက ဆုလာဘ်များသာမက မြို့စားရွာစားလည်း ချက်ချင်းခန့်အပ်တတ်သည်။ တစ်ခါတစ်ရံ မိဖုရားများက သဘောတော်ကျပါက သမီးတော်များနှင့် လက်ထပ်ထိမ်းမြားပေးပါရန် ရှင်ဘုရင်သို့ လျှောက်ထားတတ်၏။

ထိုအခါ သူရဲကောင်းကို ချီးမြှောက်ရမိ အစဉ်အလာအတိုင်း မိဖုရားခေါင်ကြီး စကြာဒေဝီ၏ ရတနာ(၇)ပါးစီခြယ်သော ရွှေခါးစည်းကြိုးဆုကိုလည်း ခံယူရရှိဖူးသည်။ စကြာဒေဝီ မိဖုရားခေါင်ကြီးသည် သူ၏ဝတ္တရားအရ ချန်ပီယံသူရဲကောင်းကို စည်းကမ်းနှင့်အညီ ဆုချီးမြှင့်ရသည်တွင် သူ၏ အဆောင်ထွက် မွေးစားသားတော်ကလေး ထိပ်တင်တုတ်အား ပေးနှင်းရသောအခါ အထူးနှစ်မြို့ဝမ်းသာခြင်း ရှိပေသည်။ ရွှေပွဲလာနန်းတွင်းသူ အပျိုစင်မင်းသမီးကလေးတို့၏ ပါးစပ်ဖျားတွင်လည်း ရေပန်းစားလှသည်။

မြင်းမှူးမင်းသား

ထိုကဲ့သို့ အရည်ပြည့်မီသူ တူတော်ကလေးအား မင်းတုန်းမင်းကြီးက ၁၂၂၂-ခု၌ မြင်းမှူးမင်းသား ခန့်ထားတော်မူ၏။ ထိုအချိန်တွင် ထိပ်တင်တုတ်မှာ (၁၈)နှစ်သားအရွယ် ရှိလေပြီ။ မြင်းမှူးမင်းသားတိုင်း မြင်းစီးတော်ကြသည် မဟုတ်သော်လည်း ထိပ်တင်တုတ်မူကား မြင်းစီးအလွန်ကျွမ်းကျင်လိမ္မာသည်ဟူ၏။ နောင် (၃) နှစ်အကြာတွင် မြင်းမှူးမင်းသားအဖြစ် ထူးချွန်ခြင်းကြောင့် (မင်းရဲသီရိရာဇာကျော်)ဘွဲ့ထူး ချီးမြှင့်ခံရသည်။

မြင်းမှူးမင်းသား၏ တာဝန်မှာ စစ်မက်အရေးပေါ်ပေါက်လျှင် မြင်းတပ်တစ်တပ်ကို အုပ်ချုပ်မှူးကွပ်၍ ချီတက်တိုက်ခိုက်ရသည်။ မြင်းတပ်တို့မှာလည်း ကသည်းမြင်း၊ အက္ကပတ်မြင်း၊ ရှမ်းမြင်း၊ ရဲဘက်မြင်း၊ နောက်တော်ပါးမြင်း စသဖြင့် ဖွဲ့စည်းမှည့်ခေါ်ထားရာ ၎င်းတို့အနက် တစ်တပ်ကို ဦးစီးတာဝန်ယူရခြင်းဖြစ်၏။ မင်းညီမင်းသားတို့ကိုသာ ခန့်အပ်ခြင်းဖြစ်၍ မြင်းမှူးမင်းသားဟု ခေါ်တွင်ခြင်းဖြစ်၏။

စစ်မက်မရှိချိန်တွင် မြင်းမှူးမင်းသား၏ တာဝန်မှာ ဘုရင်မင်းမြတ်ရှေ့တော် ဝင်ရောက်ခစားခြင်း၊ ဘုရင်ထွက်တော်မူသည့်အခါ မြို့တွင်းက မြို့ပြင်သို့ ဦးစွာထွက်နှင့်ရသည်။ ဝင်တော်မူလျှင်လည်း မင်းမြတ်ရွှေနန်းတော်ရောက်ကြောင်း အမြောက်သံ (၃)ချက်ကြားရပြီးမှ မြို့တွင်းသို့ ဝင်ရသည်။

တစ်နှစ်လျှင် ဘုရင်က ညီလာခံပွဲတော် (၃) ကြိမ်ပြုလုပ်ရာသို့ မပျက်မကွက် ကန်တော့ဝင်ရ၏။ နယုန်လတွင် သုခမ္မာဇရပ်အတွင်း ပါဠိစာပြန်ပွဲကျင်းပရာသို့ သွားရောက်ကြားနာရ၏။

အင်္ဂလိပ်ဂန္ထဝင်တွင် စာရေးဆရာကြီး ဝါလတာစကော့ (Sir walter Scott) ရေးသော (Ivanhoe) ခေါ် ရာဇဝင်ဝတ္ထုတစ်ပုဒ်ရှိသည်။ ထိပ်တင်တုတ်သည် အိုင်ဗင်ဟိုးကဲ့သို့ မြင်းခင်းသဘင် (Tournament) များတွင် အစွမ်းကောင်းသော မင်းပျိုမင်းလွင်ဖြစ်သည်။ ပိုလိုရိုက်ပွဲခေါ် ဂူလီသဘင်၊ ၎င်းပြင် သေနတ်ပွဲ၌ အတောင် (၁၀၀) အကွာတွင် ငွေဒင်္ဂါးကို ထောင်ထား၍ မှန်အောင်ပစ်ရသော ပွဲများလည်းပါရှိရာ ထိုပွဲများ တစ်လကြာမှပြီးဆုံး၏။ တိုင်းပြည်အတွက် လွန်စွာ အရေးပါအရာ ရောက်သော လူတော်လူကောင်းရွေးပွဲသာလျှင်ဖြစ်၏။ ဤပွဲတို့မှ ထွက်ပေါ်လာသော မြန်မာ လူစွမ်းကောင်းတို့၏ သတ္တိဖြင့် မြန်မာပြည်သည် နှစ်ပေါင်းတစ်ထောင်ကျော် ကိုယ့်မင်းကိုယ့်ချင်း ဘဝနှင့် နေနိုင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

ဦးတွန်၏မြေး

ထိပ်တင်တုတ်သည် သူ၏မိခင်ဘက်မှ အလောင်းမင်းတရား၏ ရဲဘော်(၆)ကျိပ်ဝင် ထိပ်တန်း ခေါင်းဆောင် ဦးတွန်ခေါ် မင်းခေါင်နော်ရထာမှ ဆင်းသက်သူဖြစ်ရာ ထိုသို့ အစွမ်းအစပြုကာ အမျိုး၏ဂုဏ်ကို ဆယ်တင်နိုင်ခဲ့ပေသည်။ သူ၏ခမည်းတော် ပြည်မင်းသည်လည်း ဘုရင်၏ သားတော်ဖြစ်သည်သာမက ထိုလူစွမ်းကောင်းကြီး ဦးတွန်၏မြစ်တော် ဖြစ်၏။ ပြည်မင်းသားနှင့် ညီတော် ပခန်းမင်းသားတို့သည် ခမည်းတော်အတွက် စစ်ကြောင်း(၂)ခုဖွင့်ကာ နောင်တော်က စစ်ကိုင်းဘက်၊ ညီတော်က ရွှေကြက်ယက်ဘက်သို့ ရွှေဘိုမှ ချီတက်တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြသည်။ ဤတွင် ဦးရီးတော် စစ်ကိုင်းမင်း(ဘကြီးတော်)နန်းကျကာ သာယာဝတီမင်းနန်းတက်ခဲ့သည်။

တစ်ချိန်က အင်းဝဘုရင်မင်းခေါင်၏ သားတော် မင်းရဲကျော်စွာသည် အသက်(၁၃)နှစ် အရွယ်၌ မင်းသားဗိုလ်မှူးလုပ်ကာ ရွပ်ရွပ်ချုံ့ချုံ့ စစ်ရေးတာဝန်များ ထမ်းဆောင်ခဲ့၏။ ထိုအတိုင်းပင် ပြည်မင်း၏သားတော် သတိုးမင်းစော အသက် (၁၇) နှစ်နှင့် သတိုးမင်းဖျား အသက် (၁၅) နှစ် တို့မှာ ငယ်ရွယ်ချိန်၌ပင် တပ်မှူးတာဝန်ကို ထမ်းဆောင်ခဲ့ကြ၏။ ဦးတွန်၏မြေး မြစ်များဖြစ်သည်ကို အထူးဂုဏ်ယူလေ့ရှိသည်။ (ဦးတွန်ရဲ့ မြေးမြစ်တွေမို့ စစ်တိုက်တော်တာကွ)ဟု ချီးမွမ်းကြသည်။

ထိပ်တင်တုတ်မှာ နောင်တော်များ တပ်မှူးလုပ်ချိန်က (၃)နှစ်သားသာ ရှိသေးသည်။ သူတို့ ကား ခမည်းတော်ပြည်မင်းနှင့်အတူ ကွပ်မျက်ခံကြရသဖြင့် မန္တလေးခေတ်တွင် အိမ်ရှေ့ကနောင် မင်းသားကြီးသာလျှင် စစ်ရည်ဝသူကျန်ရှိတော့သည်။

ထိပ်တင်တုတ်ကို အင်္ဂလိပ်ဇာတ်လိုက် အိုင်ဗင်ဟိုးနှင့် နှိုင်းယှဉ်ခဲ့ရာတွင် မြင်းစီးတော်ရုံသာ မက ချစ်ရေးကြိုက်ရေး၌လည်း မညံ့မှသာလျှင် ဇာတ်လိုက်ပီသပေမည်။ ဤအရည်အချင်းနှင့် ပတ်သက်၍လည်း ဇာတ်လမ်းပမာ တင်ပြစရာများ ရှိနေပေသည်။

သင်္ကြန်တော် အတာပွဲသဘင်၌ နန်းတွင်းတောင်ဥယျာဉ်တော်၌ မင်းသား မင်းသမီးများ ရေ ပက်ကစားလေ့ရှိကြသည်။ နန်းတွင်းအစဉ်အလာအရ စည်းလွတ်ဝါးလွတ် ကစားကြရသည် မဟုတ် ချေ။ အလယ်တွင် ကြိုးတန်းခြားလျက် တစ်ဘက်က မင်းသားအုပ်စုများနှင့် တစ်ဘက်က မင်းသမီးအုပ်စုများ မျက်နှာချင်းဆိုင် ပဝါတစ်ကမ်း အနေအထားတွင် ရေကစားဖျန်းပက်ကြခြင်း

ဖြစ်သည်။ ဤနေရာတွင်လည်း ထိပ်တင်တုတ်တို့ လက်သွက်လှသည်။ မင်းသားအများစုတွင် သူက ကဲဟန်တူသည်။ တစ်ခုသော ရေသဘင်တွင် မင်းသမီးအုပ်စုမှ မင်းတုန်းမင်း၏သမီးတော် ချွန်းတောင်ထိပ်ခေါင်တင်ကမူ (ဒီမင်းသားကဖြင့် ခေါင်ခေါင့်ကိုပဲ ငြိုးပက်နေတော့တာပဲ) ဟူ၍ ညည်းညူဖူးသည် ဆို၏။ ထိပ်တင်တုတ်သည် မင်းသားပျိုများထဲတွင် ရုပ်ရည်သန့်ခြင်း၊ မြင်းစီး ကျွမ်းခြင်း၊ အားကစား ထူးချွန်ခြင်းများကြောင့် ပေါ်လွင်ထင်ရှားသူ ဖြစ်သည်။

မာရီနာခေါ်မယ်ခင်

မင်းတရားကြီးနှင့် တောင်နန်းမတော် မိဖုရားခေါင်ကြီးတို့ ပွဲတော်တည်ချိန်တွင် အပါး၌ မင်းသား မင်းသမီး အပျိုတော်များ စသဖြင့် အလှည့်ကျခစားလျက် ပွဲတော်လိုက်ကြရသည်။ နိုင်ငံခြားဖြစ် သစ်သီးယိုစုံ၊ မုန့်မျိုးစုံတို့ကို ကလပ်နှင့်တင်လျက် ဆက်သကြရသည်။ နိုင်ငံခြား အပျိုတော်များအနက် အာမေနီယန်အမျိုးသမီး မာရီနာ(မြန်မာအမည်မယ်ခင်)ဆိုသူမှာ အသက် အငယ်ဆုံးဖြစ်၍ ထိပ်တင်တုတ်နှင့် မတိမ်းမယိမ်းရှိလေသည်။ ၎င်းအပျိုတော်သည် ဂါဝန်ရှည်နှင့် မြန်မာဝတ်စုံကို ကြိုက်သလိုဝတ်ဆင်ခွင့်ရှိခဲ့သည်။

တစ်နေ့တွင် ဘုရင့်ရှေ့တော်၌ ခစားကြသော မင်းသားပျိုများ အချင်းချင်းလက်တို့ကာ မျက်ရိပ်ပြကာ (ဟိုကောင်မလေး၊ ဘယ်သူစရဲသလဲ)ဟု တစ်ဦးကစိန်ခေါ်သည်။ ဤတွင် ထိပ်တင် တုတ်က (နောင်တော်တို့အသာနေ ညီညီစပြုမယ်)ဟု လက်ညှိုးထောင်ပြသည်။ ခဏကြာလျှင် မယ်ခင်တို့ပြန်ကြလေသော် ထိပ်တင်တုတ်မင်းသားချောသည် မယောင်မလည် ထလိုက်သွား၏။ မတော်တဆလိုလိုနှင့် မာရီနာ၏ဂါဝန်အဖျားကို တမင်တက်နင်းထားလေ၏။

ဟန်ပျက်သွားသူမယ်ခင်က (ဒီမင်းသားက ဘယ်နှယ်ဟာလဲ၊ ကြည့်နင်းပါလား)ဟု မျက် စောင်းဖြင့် ကြိမ်းမောင်းလေသော် (မတော်တဆပါ ခင်ရယ်၊ ခွင့်လွှတ်ပါ) ဟု ကပျာကယာ တောင်းပန်ကာ ဂါဝန်နားကို ဖုန်သုတ်၍ပေးလေသည်။ ဤနည်းအားဖြင့် သူတို့ချင်း မိတ်ဆွေဘဝ၌ အခြေတည်မိလေတော့သည်။

မယ်တော်ပြည်ထိပ်ထားက စိတ်မကောင်းရှာချေ။ သားတော်သည် အသက်(၂၀)ရှိပြီဖြစ်၍ အိမ်ထောင်ပြုချိန်ရောက်ပြီ။ မတော်သူများနှင့် ဖြစ်မသွားစေချင်။ နိုင်ငံခြားသူများကို ရှောင်နိုင်က ရှောင်စေချင်သည်။

ပြည်ထိပ်ထား။ ။ လူလေးရယ်၊ နိုင်ငံခြားသူ မာရီနာဆိုတာနဲ့ ဘာလိုလိုကြားရတာ ဟုတ် သလား။

ထိပ်တင်တုတ်။ ။ ဟုတ်ပါတယ် မယ်မယ်၊ ဒါပေတဲ့ မင်းသားကြီးတွေက မြှောက်ပေးလို့ ပါ။ ကစားကြတာပါ။

ထိပ်ထား။ ။ အေးကွယ် ငါ့သားလေး အိမ်ထောင်ပြုချိန် ရောက်လာပြီဆိုတာတောင် မေမေက မေ့နေတယ်၊ အမျိုးဘာသာ ကွဲပြားသူနှင့်တော့ မဖြစ်စေချင်ဘူးပဲ သားရယ်။

တုတ်။ ။ အလကားပါ ဆိုနေမှပဲ၊ လူငယ်ချင်း ကစားကြတာပါ၊ သားက မယ်မယ် စိတ် မချမ်းသာအောင် တစ်သက်လုံးမလုပ်ပါဘူး။

ထိပ်ထား။ ။ သာဓုကွယ် သာဓု။

တုတ်။ ။ ဒါပေတဲ နန်းတော်ထဲမှာ နိုင်ငံခြားသူ မိဖုရားတွေလည်းရှိနေတာပဲ။

ထိပ်ထား။ ။ ရှင်ဘုရင်က သိမ်းပိုက်တော့ တစ်မျိုးပ သားရယ်၊ အမျိုးဘာသာ တိုးပွား
ရေး ဖြစ်လာတယ်။

တုတ်။ ။ ဒါမျိုးက မင်းသမီးများသာ သတိထားဖို့ ကိစ္စမဟုတ်လား မယ်မယ်ရယ်၊ ဥပမာ-
ရွှေအိမ်သည်မင်းသမီးက ပဋိကွရားကိုယူရင် ဗမာပြည်ဟာ ကုလားနိုင်ငံဖြစ်သွားမှာမို့ ကျန်စစ်မင်း
ကြီးက တားဆီးခဲ့ရတယ်။ မင်းညီမင်းသားတွေအတွက်တော့ သိပ်ဆင်ခြင်စရာလို့ မထင်ပါဘူး။
ဘိုးတော် ဦးရီးတော်တို့လက်ထက်မှာ ဝေသာလီပြည်၊ ကသည်းပြည်၊ တရုတ်ပြည် စတဲ့ မိဖုရား
အဆောင်တော်တွေ ခပ်များများ ဖွင့်လှစ်ခဲ့ကြတယ် မဟုတ်ပါလား။

ဆွေချင်းဆက်

ထိပ်ထား။ ။ ငါ့သားလေးကလည်း စကားကြွယ်လှပါပကော၊ မယ်တော့စကားကို
နားထောင်မယ်ဆိုရင်တော့ ရက်ကန်းတော်အုပ်မင်းသားကြီးရဲ့ သမီးတော်လေး(ထိပ်တင်ညွန့်)နှင့်
ဆွေချင်းမျိုးချင်း နေရာချထားချင်တယ်ကွယ်။

တုတ်။ ။ မယ်မယ် စိတ်ချမ်းသာမယ်ဆိုရင် သားတော်က ဘာမဆို လိုက်နာမှာပေါ့။
မင်းသမီးလေးကချောတော့ ပိုကောင်းတာပေါ့။

ရက်ကန်းတော်အုပ်မင်းသားကြီးမှာ ဘိုးတော်ဘုရားမှဆင်းသက်၍ မြောက်သားတော်သုံးဆယ်
မင်းသမီး ခင်အိုမှာ ဟံသာဝတီပါ အင်းဝမင်းတရားကြီးမှ ဆင်းသက်၏။ ခင်အို၌ ခင်ကောက်နှင့်
ခင်ပု(ရွှေဘိုဝန်ကတော်)ခေါ် ညီမ(၂)ယောက်ရှိ၏။

မင်းတုန်းမင်း၏ အလယ်နန်းမတော် ဆင်ဖြူမရှင်ကိုယ်တိုင် စကားကမ်းလှမ်းပေးချက်အရ
လည်းကောင်း၊ ထိပ်တင်တုတ်မှာ ရာထူးလက်ရှိ ဘွဲ့ရမင်းသားဖြစ်၍လည်းကောင်း၊ ထိပ်တင်ညွန့်၏
မိဘများက အလွယ်တကူပင် လက်ခံလိုက်ပါသည်။ ရွှေနှင့်မြ၊ နေနှင့်လဟူသကဲ့သို့ မြူမသန်းသော
ထိုမင်္ဂလာဆောင်ကို ကျင်းပရုံသာ ရှိချေတော့သည်။ မင်္ဂလာမဏ္ဍပ်ပင် ပန္နက်ရိုက်နေလေပြီ။ ထို
အချိန် တစ်နေ့သော နံနက်ခင်းတွင် သုံးဆယ်မင်းသမီးကြီးသည် ပန်းခူးရာမှပြန်အလာ အပြင်းအထန်
ဖျားနာကာ ရုတ်ခြည်းကွယ်လွန်သွား၏။ ထို့ကြောင့် မင်္ဂလာပွဲကို အကန့်အသတ်မရှိ ရက်ရွှေ့လိုက်ရ
သည်။

ရည်းစားလုဘက်

သတို့သား ထိပ်တင်တုတ်မှာ ထိုအချိန်ပိုင်းတွင် အတော်ပင် နေမထီ၊ ထိုင်မသာ ယောင်ချာ
ချာ ဖြစ်ရသည်။ ထိုအချိန်က တောင်ပြင်တွင် နေထိုင်လျက်ရှိနေသူ အာမေနိယန် အပျိုတော်ကလေး
မယ်ခင်အိမ်သို့ အပျင်းပြေ အလည်သွားရောက်မိသည်။ မယ်ခင်ခေါ် မာရီနာမှာ နိုင်ငံခြားသူပီပီ
မြန်မာမကလေးများနှင့်မတူ၊ တစ်မူထူးသော အလှပိုင်ရှင်ဖြစ်လေရာ ကာလသားလောကတွင် စန်း
ပွင့်ချိန် ဖြစ်ပေမည်။

မန္တလေးမြို့ တောင်ပြင်သေဋ္ဌေးသားကလည်း မယ်ခင်ထံ အချိန်မှန်လာ၍ လူပျိုလှည့်လေ့ရှိရာ
တစ်ညသ၌ ထိပ်တင်တုတ်အဖွဲ့နှင့် ရင်ဆိုင်တွေ့ကြတော့သည်။ သူကား နန်းတွင်းမှ တိတ်တဆိတ်
ခိုးထွက်လာရသူဖြစ်ရာ အခြွေအရံနည်းနည်းသာ ပါရှိသည်။ ဤသို့လျှင် မင်းသားနှင့်သေဋ္ဌေးသား
တို့သည် ရည်းစားလုဘက်ဘဝ၊ (မ)ကိစ္စတွင် မလွဲမသွေ ရန်ပွဲခင်းကြလေရာ ယင်းအချိန်က အခြွေ
အရံနည်းပါးသူ မင်းသားဘက်မှ အရေးနိမ့်ရလေ၏။

ထိုသတင်းမှာ ဖုံးဖိ၍မရဘဲ မင်းတုန်းမင်းကြီး ရွှေနားတော်ကြားလတ်သော် ထိပ်တင်တုတ်အား ကြေးတိုက်၌ ချုပ်နှောင်ထားစေသည်။ တူတော် မြင်းမှူးမင်းသားသည် မင်းသားပီပီ လူရိုသေ အောင် မနေတတ်ဘဲ အရပ်ထဲသွားရှုပ်သည်ကို ခွင့်မလွှတ်နိုင်ချေ။ ဘုရင့်အမိန့်တော်ဖြစ်၍ မယ်တော်နှင့် အစ်မတော်တို့မှာ ကျိတ်၍မျက်ရည်ကျရုံမှအပ ဘာမျှမတတ်နိုင်ပေ။

လူပါးဝတံ့သေဋ္ဌေးသား

ထိုရက်အတောအတွင်း မာနတံ့ခွန်လွှင့်လိုသူ တောင်ပြင်သေဋ္ဌေးသား၌ နောက်ထပ် တစ်မှု ပေါ်ပေါက်ပြန်လေ၏။

ဤတစ်ကြိမ်ရန်ပွဲ၌ သေဋ္ဌေးသားနှင့်တွေ့သူမှာ နန်းတွင်းအထိန်းတော်ကြီးတစ်ဦး၏ သား ဖြစ်သည်။ ထိုရန်ပွဲတွင် သေဋ္ဌေးသားက အထိန်းတော်ကြီးသားအား ကြိမ်းမောင်းသည်မှာ (ငါက မောင်မင်းကို သျှောင်ဆွဲလှည့်ပြီး တံတောင်နှင့်ထောင်းဆုံးမဖို့ကောင်းသော်လည်း ငါ့တံတောင် သန သွားလိမ့်မည်။ ငါ့တံတောင်သည် အညတရမဟုတ်၊ ရှင်ဘုရင့်တူတော်ကိုသာ ထောင်းဖို့ ထိုက်တန်သည်။ မောင်မင်းလောက်မျှကို မထောင်းလိုသေး) ဆို၏။ ထိုအခါ အဆိုခံရသူ၏ မိခင် အထိန်းတော်ကြီးက မခံရပ်နိုင်ဖြစ်ကာ မင်းတုန်းမင်းကြီးထံတော်မှောက်၌ ခြေတော်စုံကိုဖက်၍ (ဘုရားကျွန်မ ခံပြင်းလှပါတယ်ဘုရား၊ ဒီသေဋ္ဌေးသားက ရှင်ဘုရင့်တူတော်မှ ထောင်းချင်သတဲ့ ဘုရား၊ ဖျားကျွန်မသားနဲ့ အဖက်မတန်ဘူးတဲ့) စသဖြင့် ငိုယိုလျှောက်ကြားလေ၏။

ထိုအချိန် မင်းတုန်းမင်းကြီး၏ အပါးတော်တွင် အနောက်နန်းမိဖုရားကြီး ခစားလျက်ရှိနေရာ (ယင်းအချက်များ မှန်ပါကြောင်း၊ ထိပ်တင်တုတ်နှင့် ရန်ပွဲမှာလည်း ထိပ်တင်တုတ်ဘက်က အလွန် မဟုတ်ကြောင်း၊ ဒီသေဋ္ဌေးသားကိုက မိုက်ရိုင်းစော်ကားတတ်ကြောင်း)များကို ထောက်ခံလျှောက် ထားလေ၏။

ဤတွင် မင်းတရားကြီးက (မိမိတို့က အခုမှ လျှောက်တင်တာကိုး၊ ကောင်လေး အခုမြန်မြန် လွှတ်လိုက်ပြီး အခစားဝင်ပါစေ)ဟု မိန့်တော်မူလေသည်။

ထိပ်တင်တုတ်သည် ကြေးတိုက်မှ ချက်ခြင်းထွက်ရပြီး ရှေ့တော်သို့ ဝင်ရလေ၏။ ဘုရင်က ဖြစ်ပျက်ပုံအလုံးစုံကို မေးမြန်းတော်မူပြီးနောက် (နှုတ်ရောလက်ပါ စော်ကားလွန်ကျူးသူ တောင်ပြင် သေဋ္ဌေးသားအား မောင်းကျော်၍ ဆုံးမစေ)ဟု အမိန့်ချမှတ်တော်မူလေ၏။

ထိုအမိန့်မှာ တရားခံကို နှောင်ကြိုးတည်းကာ လေးပြင်လေးရပ် မောင်းတီးကြေညာ၍ ရိုက်နှက်ဆုံးမစေခြင်း ဖြစ်သည်။ သေဋ္ဌေးသားကို ထိုသို့ဒဏ်ခတ်ရာ လမ်းဆုံလမ်းခွ(၄)နေရာခန့် တိုင် ရောက်လျှင် အသက်ပျောက်လေ၏။ မာန်မာနထန်သလောက် နှုတ်ဗွေဆိုးခြင်း၏ ရလဒ်ပေ တည်း။

နာမည်ပျက်မင်းသား

ထိပ်တင်တုတ်သည် သတို့သားလောင်းဖြစ်သောကြောင့် စေ့စပ်ပြီးသတို့သမီးအိမ်သို့ ဝင်ထွက် လည်ပတ်ရန် အခွင့်အရေးရှိခြင်း မှန်ပါ၏။ သို့သော် ယခုကဲ့သို့ တောင်ပြင်သေဋ္ဌေးသားနှင့် လူသိ ရှင်ကြား အမှုဖြစ်ပွားလေရာ သူ့နာမည်ကို အမည်းစက်တင်သွားရတော့သည်။ ဘုရင်ကိုယ်တော်တိုင် စီရင်ပေးသောကြောင့် သူ့၌ အပြစ်ကင်းကြောင်း ပေါ်လွင်သော်လည်း သူ့နာမည်သည် ချက်ချင်း ပြန်ကောင်းမလာပါချေ။

ဤအချိန်တွင် သူ၏ယောက္ခမလောင်း ရက်ကန်းတော်အုပ် မင်းသားကြီး ထိပ်တင်ဖိုးက တစ်ပင်လဲမူတစ်ပင်ထူသည့်မူအတိုင်း ကွယ်လွန်သူ သုံးဆယ်မင်းသမီးကြီး၏ ညီမလတ် (ခင်ကောက်) နှင့် လက်ဆက်သည်။ ထိပ်တင်ညွန့်၏ အဒေါ်ရင်းအနေမှ ဒုတိယမိခင်ဘဝ ရောက်လာသော ခင်ကောက်သည် ပင်ကိုက တူမလေးကို ချင်ခင်ခဲခြင်းမှန်၏။ သို့တစေ မိထွေးနှင့်လင်ပါသမီး အဖြစ်တွင်မူကား မူလစိတ်ရင်းက ပြောင်းလွဲသွားလေပြီ။

ခင်ကောက်သည် စိတ်ရင်းကလည်း ခပ်ကောက်ကောက်ဖြစ်လေမည်လားမသိ။ တူမသမီး ကြီးပွားမည်ကို မရှုဆိတ်နိုင်ပေ။ ထိုအခါ “ဒီမင်းသားက မိန်းမမူပေတယ်၊ သူနဲ့လွဲကာ သည့်ထက် သာသူ ရှာပေးစားမှာပေါ့” ဟူသော စကားမျိုးသုံးကာ အကျိုးလိုဟန်ဖြင့် အဆိုးကိုဖန်လေ၏။

ရက်ကန်းတော်အုပ် မင်းသားကြီးမှာ သမီးလေး၏ အိမ်ထောင်ရေးတွင် ပြတ်သားသူမဟုတ်ပါ။ သေဋ္ဌေးသားနှင့် ဟိုးလေးတကျော် အမှုဖြစ်ထားသော သမက်လောင်း ဝင်ထွက်နေခြင်းကို ရှက်မိ သည့်အပေါ်တွင် နောက်ဇနီးက အပြီးမလိုလားကြောင်း ပြောလေသော် (ဒီမင်းသားနဲ့ မပေးစားနိုင် တော့ဘူး) ဟု ဆုံးဖြတ်တော့သည်။

ကယ်တင်ရှင်ဒေါ်ပု

ဤအကြောင်းများကို ရပ်ဝေးမှ ကြားသိရသော ရွှေဘိုဝန်ကတော် ဒေါ်လေးခင်ပုသည် မန္တလေးသို့ အပြေးလိုက်လာသည်။ သူ့သဘောက တစ်မျိုးတည်း။ (အားလုံးအပြီးအစီး သေချာပြီး ခါမှ ဒီလိုဖြစ်ရရင် မိန်းကလေးနစ်နာမှာပေါ့။ ထိပ်တင်တုတ် အပျိုတော်ဆီလည်ပတ်တာက အပျော် ပေါ့၊ ရှိပါစေ၊ အကြောင်းမဟုတ်ဘူး။ တူမလေး နာမည်အပျက်မခံနိုင်ပါ။ ဒီအရေးကို အစ်မတော် ကိုယ်တိုင် စီစဉ်ခဲ့တာ) ဟု သူ့အဘော်ကို ဖွင့်ဟသည်။

တူမချော၏အတွင်းသဘောကို တီးခေါက်ကြည့်ပြန်သော် (ပျိုတိုင်းကြိုက်သည့် နှင်းဆီခိုင် ထိပ်တင်တုတ်) အပေါ်တွင် ထားမိသည့်မေတ္တာမဏ္ဍိုင်မှာ ရွေးမှမလျော့သေးကြောင်း အမှန်အတိုင်း ရိပ်မိလေ၏။

ဤတွင် (စီစဉ်ပြီးအတိုင်း ပေးစားကြမှ ဖြစ်မှာပေါ့၊ အစ်မတော် သဘောတူခဲ့ပြီးတာကို ကဖျက်ယဖျက် မလုပ်ကြပါနဲ့၊ ခင်ပုတဲ့ တစ်ပုတည်းရှိတယ်၊ ပြောမရရင်တော့ မင်းတရားကြီးရှေ့တော် အထိ တက်မယ်၊ ဒါပဲ) ဟု ကြိမ်းမောင်းလေ၏။

ရက်ကန်းတော်အုပ် မင်းသားကြီးနှင့် ဇနီးခင်ကောက်တို့မှာ နေ့စဉ် နန်းတော်ကြီးသို့ အခစား ဝင်ကြရလေရာ ညီမတော်ခင်ပုကလည်း ထိုကဲ့သို့ ကြိမ်းဝါးနေ၍ ဘာလုပ်ရမည် မသိချေ။ သမီးကို အခန်းတွင်း၌ သော့ခတ်ထားပြီး ဝတ္တရားအရ နန်းတော်သို့သွားကြ၏။

တစ်ပုတည်းရှိသော ရွှေဘိုမြို့ဝန်ကတော် ခင်ပုသည် ယင်းအခန်းသော့ကို ရအောင်ယူပြီး ထိပ်တင်ညွန့်ကို လွတ်မြောက်စေသည်။ အလွန်ခြေသွက်သော ဆင်တစ်စီးသည် ထိပ်တင်တုတ်နှင့် ထိပ်တင်ညွန့်တို့ကိုသယ်ဆောင်ကာ မတ္တရာလမ်းမှရွှေဘိုမြို့သို့ အပြင်းချီတက် ထွက်ပြေးကြောင်း ကြားသိကြလေသတည်း။

ရွှေနားတော်ကြား

ညနေမှ နန်းတွင်းမှပြန်ရောက်လာကြသော ထိပ်တင်ညွန့်၏မိဘများသည် အကြောင်းစုံကို အချိန်နောက်ကျစွာသိရပြီး ဆွေမျိုးများနှင့်တိုင်ပင်ရင်း နေဝင်သွားလေသည်။ ထိုအတောအတွင်း

ထိပ်တင်တုတ်တို့ အကျိုးတော်ဆောင် အနောက်နန်းမိဖုရားကြီးသည် မင်းတုန်းမင်းကြီးထံ ဦးစွာ
ဝင်ရောက်ရင်း သတင်းအစုံကို လျှောက်ထားနေလေပြီ။

ဘုရင်။ ။ သူ့မိခင်က သဘောတူခဲ့ပြီလား။

အနောက်နန်း။ ။ မိခင် သုံးဆယ်မင်းသမီးကိုယ်တိုင် သဘောတူစီစဉ်ပေးပြီးမှ ကွယ်လွန်
သွားရခြင်းပါ။ ဖခင်နှင့်မိထွေးက ယခုမှ မပေးစားနိုင်ဘူးဖြစ်နေလို့ ရွှေဘိုက ဒေါ်လေးခင်ပုကိုယ်တိုင်
လာပြီး ဆောင်ရွက်ခြင်းပါ။

ဘုရင်။ ။ မအေက သဘောတူခဲ့ပြီးတာကို ငါ့ဆီကို ဘာတင်စရာလိုသလဲ၊ ငါ့တူတော်ကို
များ ဒင်းတို့ ငြင်းစရာလား။

အထက်ပါအတိုင်း မင်းတရားကြီးက မိန့်မြှောက်တော်မူခြင်းကို သတို့သမီးဘက်မှ ကြားသိလေ
သော် ဆင်နှင့်ပြေးသူများအား (ပြန်လာကြပါ၊ ပေးစားပါမည်)ဟူသော ကတိစကားနှင့် အမြန်
လိုက်ခေါ်ရလေသည်။

ထိပ်တင်တုတ်နှင့်ထိပ်တင်ညွန့်တို့၏ မင်္ဂလာအခမ်းအနား ကျင်းပချိန်တွင် ရေပန်းစားသော
ပြက်လုံးစကားရပ်ကား-

(လူတကာလင်နေတော့ ရွှေနားတော်မကြား၊ မဖုန်းသာလင်နေမှ ရွှေနားတော်ကြား)ဟူသော
အရပ်စကားကို မရပ်မနား ပြောကြ၏။ ဆိုလိုသည်မှာ အများသူငါ ထိမ်းမြားမင်္ဂလာပြုကြသော်ငြား
ဘာမျှမထူးခြား၊ ဘုန်းကံသာသူ ထိပ်တင်ညွန့်၏ အချစ်ရေးကျခါမှ ဘုရင့်ရွှေနားတော်ကြားတော့
သည်ဟူ၏။

(၂) အမေဠိမ်းပြန်လာပြီ

ထိပ်တင်တုတ်အား ကလေးဇာတ်လိုက်အသွင်ဖြင့်တစ်မျိုး၊ မြင်းမှူးမင်းသားအဖြစ်နှင့်တစ်ဖုံ မြင်တွေ့ခဲ့ရလေပြီ။ ကုန်းဘောင်ခေတ် အဆက်ဆက်တွင် တကယ့်မင်းသားအစစ် မဟာသွေး မဟာ နွယ်များ ရာဇဝင်ဇာတ်ခုံပေါ်၌ ရသမျိုးစုံပါဝင်သော အလွမ်း၊ အကြမ်း၊ အနု၊ အညှ၊ အတိုက်၊ အခိုက်၊ အမိုက်၊ အရမ်း စသောဇာတ်လမ်းမျိုးစုံ ခင်းကျင်းခဲ့ကြပေသည်။ ထီးမွေ နန်းမွေလုယက် ရာတွင် ထိပ်တင်တုတ်အနေဖြင့် မပါဝင်သော်လည်း သူသည် ထိုခေတ် ထိုစနစ်၏သားကောင်အဖြစ် နှင့်ကား တဝကြီး ခံလိုက်ရပေသည်။

(ကိုယ်တွေ့သည် လုပ်ဇာတ်လမ်းထက် ဆန်းကြယ်သည်) Truth is Stranger Than Fiction ဟူသော အင်္ဂလိပ်စကားပုံအရ (ကုန်းဘောင်နန်းတွင်း ဇာတ်တော်မဟာ)တွင် အရေးမကြီးလှ သော ထိပ်တင်တုတ်၏ အတ္ထုပ္ပတ္တိမှာ အခြားသောမင်းသား ဇာတ်လိုက်များထက် လျှို့ဝှက်သည်ဖို့၊ ရသပိုလျက် ရှိပေသည်။ ယခုလည်း သူ့အကြောင်းဆက်ရန် ရှိပေသေးသည်။

ပဒေသရာဇ်ခေတ်၏ သဘောစရိုက်သည် ကမ္ဘာအရပ်ရပ်၌ အသွင်တူညီသည့်အတိုင်း ဥရောပ၌ Noblesse Oblige ဟုခေါ်သော (သခင်တို့၏ဝတ္တရား)ကို အရှေ့နိုင်ငံတို့၌လည်း ခံယူ ကျင့်သုံးကြသည်ကို တွေ့ရ၏။ အရှင်သခင် လူတန်းစားနေရာကို ယူထားသူ များသည် တိုင်းပြည်၌ အန္တရာယ်ရှိသောအခါ ထိပ်တန်းမှနေ၍ ပြည်သူလူထုကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရပေမည်။ သာမန် ကာလ၌ကား (မကောင်းသူကိုပယ်၊ ကောင်းသူကယ်)ဆိုသော ဆောင်ပုဒ်နှင့်အညီ တရားမျှတမှုနှင့် ငြိမ်ဝပ်ပိပြားရေးကို အားပေးကြရပေမည်။ ခေါင်းဆောင်ပိုင်း၌ ထိုဆောင်ပုဒ်နှင့်အညီ လူတော် လူကောင်းများတိုးပွားစေရန် ရှေးခေတ်က မြင်းခင်း၊ ဆင်ခင်းသဘင်များ ကျင်းပခြင်း ဖြစ်လေ သည်။

ကုန်းဘောင်ခေတ် နောက်ပိုင်းတွင် ကမ္ဘာအရပ်ရပ်၌ လှည်းခေတ်၊ လှေခေတ်၊ ဓားခေတ်၊ လှံခေတ်တို့မှ စက်မှုလက်မှုခေတ်သစ်သို့ ကူးပြောင်းလျက် ရှိနေချေပြီ။ ထို့ကြောင့် မြန်မာတို့၏ ရှေးမှုရှေးဟန် ပြပွဲပြိုင်ပွဲတို့မှာ မင်းတုန်းမင်းခေတ်တွင် ရိုးရာမပျက်သေးသော အတောက်ပဆုံးအချိန် ဖြစ်ခဲ့၏။ ထိပ်တင်တုတ်သည် မြင်းခင်း၊ ဆင်ခင်းပွဲများ မဖျက်သိမ်းမီ နောက်ဆုံးမြင်တွေ့ရသော မြင်းမှူးမင်းသားဟူ၍လည်း မှတ်ယူထိုက်၏။

အမေရိကန်ပြည်သို့ လူဖြူများ ဆိုက်ရောက်လာသောအခါ တိုင်းရင်းသားလူနီတို့၏ ရိုးရာ ယဉ်ကျေးမှုများ ပျက်ပြားကုန်၏။ မွန်မြန်မာတို့လည်း နယ်ချဲ့ခေတ်၌ ဤအတိုင်းပင်။ အမေရိကန်၌ Puebloပြုဘလိုအုပ်စု Iroquiအိရိုကီအုပ်စု စသဖြင့် တိုင်းရင်းသား လူမျိုးစုများရှိရာ မိုဟီကင်အုပ်စု Mohicanကမူ စိတ်ဓာတ်မကျဘဲ ဝံသာနုလမ်းစဉ်ကိုသာ ကျင့်သုံးနေခဲ့သည်။ ထိုသဘောထားကို (ကူးပါး)ဆိုသူ လူဖြူစာရေးဆရာက သဘောကျကာ The Last of The Mohicans (အထီးကျန် မိုဟီကန်)ခေါ် စာအုပ်ရေးခဲ့၏။

စကြာဒေဝီ မိဖုရားခေါင်ကြီးနှင့်တကွ သူ၏ဒုက္ခသည်စခန်း ခြံပေါက်များအားလုံး ကောင်းစား သွားချိန်တွင် တစ်ချိန်က (ကလေးကိုပိုက်၍ ပြေးရသူ) ဒေါ်ငြိမ်းသာကား ဘယ်ရောက်နေပြီနည်း။ ကျန်ရစ်သားကလေး ထိပ်တင်တုတ်၏ အထိန်းတော်ကား မင်းပြစ်မင်းဒဏ်သာမက ကုလားဘိုင်ဆပ်၏ ရန်ငြိုးကိုလည်း ကြောက်လန့်ကာ ဒုတိယမို့၊ သူတစ်ကိုယ်တော်ပင် ကိုယ်လွတ်ရုန်းခဲ့ရရှာသည် မဟုတ်လော။

ဒေါ်တင်တင်မေ၏ ပြောပြချက်အရ ရွှေဘိုဒေါ်မိမိကြီးရေးမှတ်သော ထိပ်တင်တုတ်၏ စွန့် စားခန်းများကို ဇာတ်လမ်းပမာ နိဂုံးချုပ်ရပေတော့မည်။

ထိပ်တင်တုတ်သည် အိမ်ထောင်သည် ဖြစ်လာပြီးနောက် သူ့ဘဝမှာ ပိုမိုတည်ငြိမ်သလို ရှိသည်။

မြင်းမျိုးမင်းသားအဖြစ် နေ့စဉ် နန်းတွင်း ညီလာခံသို့ တက်ရောက်ရသည်။ ထိပ်တင်ညွန့်နှင့် စုံဖက်ပြီး ၃-နှစ်ခန့်ကြာသော် သမီးဦးကလေး ဖွားမြင်လေ၏။

မယ်တော် ပြည်ထိပ်ထားမှာ မိဖုရားခေါင်ကြီး စကြာဒေဝီ၏ တောင်နန်းမတော်ဆောင်အနီး တွင် အဆောင်ရသောကြောင့် သမီးတော် ပြည်ထိပ်ခေါင်တင်နှင့်အတူ စံနေရသည်။ ပြည်ထိပ် ခေါင်တင်မှာ ကနွီမင်းသမီး၊ ပခန်းမင်းသမီးများနှင့်အတူ မင်းတုန်းမင်းတရားကြီး၏ အလှည့်ကျ ကွမ်းအုပ်တော်ကိုင်များ ဖြစ်သောကြောင့် တာဝန်ကျရာအချိန်တွင် အတွင်းတော်၌ ခစားကြရသည်။

ထိုနည်းအတူ မြတောင်မင်းသမီး၏ သမီးတော်များဖြစ်ကြသော မင်းမြတ်စိုးနှင့် မင်းမြတ်လှ တို့မှာလည်း ပင်မြိုင်ခင်လေး (ကုန်းဘောင်ဆက် မဟာရာဇဝင်ရေးသူ ဦးမောင်မောင်တင် K. S. M, A. T. M၏ အစ်မ)နှင့်အတူ တောင်နန်းမတော် မိဖုရားခေါင်ကြီး၏ ကွမ်းအုပ်တော်ကိုင်များ ဖြစ်ကြ၍ နန်းတွင်း၌ပင် နေထိုင်ကြလေသည်။

ယင်းတို့သည် နန်းမြို့တွင် နေကြသူချည်းဖြစ်၍ တစ်အိမ်နှင့်တစ်အိမ် လွန်စွာမဝေးကြပေ။ ပြည်ထိပ်ထားသည် သားတော် ပြည်ထိပ်တင်တုတ်၏အိမ်သို့ မကြာခဏ အလည်ရောက်လာကာ မြေးမကလေးကို ယုယစွာ ချီပိုးလေ့ရှိပေသည်။

ဘဝ၏ထိုးနှက်ခဲ့သော ဒဏ်ရာဒဏ်ချက်များကား ယခုအချိန်တိုင် အကင်းမသေသေးပါ။ ပကတိ မပျောက်သေးပါ။ အချိန်တည်းဟူသော ဆေးသမားသည် ပြည်ထိပ်ထား၏စိတ်နှလုံးကြေကွဲမှု ဒဏ်ရာအတွက် ဆေးကောင်းတစ်လက်ဖြစ်သော မြေးကလေးဖြင့်ကုစားပေးလေရာ များစွာ သက်သာရာ ရပေသည်။

သူတို့သား မယ်တော်တစ်စု ဆုံမိကြလျှင် ရံဖန်ရံခါ မငြိမ်းသာအကြောင်းကို ပြန်ပြောင်းပြော မိကြလေသည်။ ပြည်ထိပ်ထားက 'သားတော်ကို မယ်တော်ကမွေးခဲ့သော်လည်း မငြိမ်းသာ အသက်

စွန့်ကယ်လိုသာ ချမ်းသာရတော့သည်။ ဒါကြောင့် သင်ပေးသည့်အသက်သာ ကျန်ရှိကြောင်းနှင့် ယခုထိ သင်းမြုပ်ချက်သားကောင်းသည်မှာ ရှိမှရှိဦးမည်လား'ဟု ကရုဏာဖြင့် မြွက်ကြားလေ့ရှိသည်။

ပြည်ထိပ်ထားယူဆသကဲ့သို့ မငြိမ်းသာ မသေသေးပါ။ ကျန်းမာစွာ ရှိပါသည်။ ရှင်ဘုရင်ထက် ပိုမိုကြောက်ရသော ဘိုင်ဆပ်ကြောင့် မငြိမ်းသာပြေးလိုက်သည်မှာ နေပြည်တော်နှင့် အဝေးကြီး ရောက်သွားတော့သည်။ သို့သော် နေပြည်တော်မှ သတင်းများကို ထာဝစဉ်နားစွင့်နေသောကြောင့် ထိပ်တင်တုတ်သည် သူ၏မယ်တော်ရင်ခွင် ပြန်ရောက်သွားကြောင်း၊ ပုဂံမင်း၏ ရာဇပလ္လင်ကို မင်းတုန်းမင်းထိုင်တော်မူကြောင်းများ အားလုံးကြားသိပြီး ဖြစ်ချေသည်။

သို့တစေ ပြည်ထိပ်ထား မိန့်မြွက်သလို ပျောက်ချက်သားကောင်းနေသည်မှာကား အမှန်ပင် ဖြစ်တော့သည်။ မင်းခစားဘဝ၏ အသက်အန္တရာယ်နီးကပ်လှပုံကို ကြောက်နူးတုန်နေ၍ပင်လော၊ သို့တည်းမဟုတ် အရွယ်ကောင်းရှိသေးသည့် မိန်းမသားဖြစ်၍ သူ့ဘဝတစ်ဆစ်ချိုးခရီးကလေးများ အတွေ့အကြုံရခြင်းကြောင့်လော ဟူသည်မှာ တွေးတောစရာကလေးများပင် ဖြစ်သည်။

မည်သို့ဆိုစေ မငြိမ်းမှ အမေငြိမ်းသာ အရွယ်ဖြစ်လာချိန်အထိ ငယ်စဉ်က ကျင်လည်ကျက်စား ခဲ့ရသော နန်းတွင်းခလေ့တို့ကို မမေ့သေးပါ။ သံယောဇဉ် ငြိဆဲပင်။ တစ်ခါတစ်ရံ 'ဪ ငါ့သား ကလေး ခုနေဆို လူပျိုစို့ကလေး ဖြစ်ရောမယ်၊ အမေငြိမ်းကိုတွေ့ရင် အရင်ကလို ချစ်မှ ချစ်ခင်ပါဦး မလား'စသည်ဖြင့် သူ့ရောက်ရာအရပ်မှ တွေးစရည်လျားမိတတ်သေးသည်။

ဒေါ်ငြိမ်းသာသည် မင်းနေပြည် အမရပူရရွှေမြို့တော်တွင် ငယ်စဉ်က နှစ်ရှည်လများ နေခဲ့ ဖူးသူဖြစ်လေရာ တောရွာများမှ ဆွေမျိုးမိတ်သင်္ဂဟတို့အတွက် နေပြည်တော်ကြီးနှင့် နန်းတွင်းမှ ဖြစ်ရပ်ဇာတ်လမ်းတို့ကို ဗဟုသုတဖြန့်ဖြူးပေးသည့်သူ ဖြစ်နေရတော့သည်။

အမရပူရမြို့တော်မှ မန္တလေးရတနာပုံ နေပြည်တော်သို့ ထီးနန်းရွှေပြောင်းစိုက်ထူသော မင်းတုန်းမင်းတရားကြီး လက်ထက်တော်တွင် ရှေးကနှင့်မတူ တစ်မူခြားနားစွာ စက်ရုံတော်အမျိုးမျိုး၊ မီးခိုးတလူလူဖြင့် ကုန်မျိုးစုံ ထုတ်လုပ်လျက်ရှိနေကြောင်း ရှေးက မမြင်ဖူးသည်များကို ရင်သပ် ရှုမော အံ့ဩစဖွယ် မြင်တွေ့ကြရကြောင်း စသဖြင့် ဒေါ်ငြိမ်းတို့ဒေသရပ်ရွာအထိ သတင်စကား ကြားသိရသည်။

ထိုအခါ ရွှေမြို့တော်ကြီးကို ဘုရားဖူးရင်းလည်ပတ်ရန် သွားရောက်လိုသော သားချင်း ဆွေမျိုးတစ်သုံ့ကို ဒေါ်ငြိမ်းကခေါင်းဆောင်ကာ တစ်ခုသောမိုးနှောင်းရာသီ၌ လားရှောက်ကြ လေသည်။

သူတို့အုပ်စုသည် မဟာမြတ်မုနိဘုရားကြီးနှင့် မန္တလေးတောင်ပေါ်ရှိ ဘုရားများကိုလှည့်လည် ဖူးမျှော်ကြပြီးနောက် အမေငြိမ်းက နန်းမြို့တွင်းသို့ဝင်ကာ ကြည့်ရှုလေ့လာကြရန် ပြောပြသည်။ ဤတွင် သူ၏နောက်ပါး ဘုရားဖူးအဖွဲ့မှာ တောသူတောင်သားများ ဖြစ်ကြသည့်အတိုင်း ဘုရင့် ရွှေအိမ်ရွှေနန်းအနီးသို့ ချဉ်းကပ်ရန်မဝံ့ဘဲ 'ဖြစ်ပါ့မလား'ဟု ကြောက်အားပိုကြလေသည်။ သူတို့ အဖို့ ရတနာပုံ မင်းနေပြည်တော်ကြီးမှ ရှုမြင်ခဲ့ရပြီးဖြစ်သော မြင်ကွင်းအဖုံဖုံကပင်လျှင် အလွန် ကျေနပ်အားရပြီး ဖြစ်တော့သည်။

အမေငြိမ်းကား သူကံကောင်းလျှင် သားကလေးထိပ်တင်တုတ်ကို တွေ့ကြုံနိုင်သည်။ မတွေ့ ရသော်လည်း အနည်းဆုံး သတင်းအစအနတော့ ရနိုင်လိမ့်မည်ဟု မျှော်လင့်ထားလေသည်။ ထို့ အပြင် သူနေခဲ့ရသည့် အမရပူရမြို့တော်ထက် ပိုမို၍ ကြီးကျယ်ခမ်းနားသည်ဆိုသော နန်းမြို့တွင်း

အဆောက်အအုံများနှင့်တကွ ပဟိုရ်စင်၊ စွယ်တော်စင်၊ နန်းမြင့်ကြီး စသည်များကို သူနှင့်အတူ ဆွေမျိုးများအား မြင်တွေ့စေချင်လှပါသည်။

ထို့ကြောင့် သူ့အဖွဲ့အား သွေးဆောင်အားပေးကာ တစ်သိုက်ကြီး နန်းမြို့အတွင်းသို့ ဝင် ရောက်လာကြလေသည်။ သူတို့ မြင်ရလေသမျှရှုခင်းနှင့် အဆောက်အအုံများသည် တစ်ခုထက် တစ်ခုက သာ၍ သားနားခမ်းနားသည်ကား ဘယ်ဟာကအကောင်းဆုံးဟု မဆုံးဖြတ်နိုင်အောင် အံ့ဩကုန်နိုင်ဖွယ်အထိ ဖြစ်ကြရလေတော့သည်။

ရွှေနန်းတော်ကြီး၏ မြောက်ဘက်ပိုင်း၌ မင်းညီမင်းသားများနေထိုင်ရာ အိမ်တော်နှင့် ခြံဝင်းကြီးများကား အစီအရီ၊ စနစ်တကျ ကျယ်ဝန်းသန့်ပြန့်စွာရှိပြီးလျှင် ဆေးနီသုတ်ထားသော ဝင်းထရံဖြင့် ပန်သင့်လှပေသည်။ တစ်ခုသောအိမ်တော်၏ အပြင်ဘက် ဝင်းတံခါးကြီးအနီးတွင်ကား ထနောင်းပင်ပျို၊ ဝိုင်းဝိုင်းအုပ်အုပ်ကလေးသည် လှပစွာတည်ရှိ၏။ ယင်းထနောင်းပင်ပျို၏အောက် တွင် ဝင်းထရံနှင့်ကပ်လျက် ရေအိုးစင်နှင့် ဝါးကြမ်းစိမ်းစိမ်းခင်းထားသည့် ကွပ်ပျစ်ကလေးတစ်ခု သည် ခရီးသွားတို့အား ‘နားလှည့်ကုန်၊ ရေသောက်လှည့်ကုန်’ဟု ဖိတ်ခေါ်နေသည့်သဖွယ် ရှိတော့ သည်။

ဒေါ်ငြိမ်းနှင့်သူ့အဖွဲ့သည် ယင်းကွပ်ပျစ်တွင် ဝင်ရောက်နားနေ အပန်းဖြေကြသည်။ ထို အခိုက်တွင် အိမ်တွင်းမှ မင်းလုလင်အချို့ ထွက်လာပြီး ခြံဝင်းတံခါးကြီးကို ဖွင့်ကြသည်။ မကြာခင် အင်္ဂါရုပ် ကြည်လင်သန့်ပြန့်သော မင်းသားတစ်ဦးသည် နောက်လိုက်နောက်ပါ ထီး ဓား လက်စွဲ များနှင့်တကွ ဖောင်းဝတ်မြင်းကြီးကို ခပ်မှန်မှန်စီးကာ ခန့်ညားစွာ ထွက်လာလေ၏။

အမေငြိမ်းသည် မင်းသားမျက်နှာကို ကောင်းစွာမမြင်လိုက်ရချေ။ အသွင်ကို ခန့်မှန်းလျက် ငါ့သားလေးဆိုရင် ဒီအရွယ်ဖြစ်မှာပဲဟု တွေးတောရင်း မင်းသားလေးချီတက်သွားရာသို့ မျက်စိ တစ်ဆုံး ငေးမောကာ ကျန်ရစ်ရှာသည်။

အတော်လှမ်းသွားမှ သတိပြန်ဝင်ကာ တံခါးဖွင့်သူအား ‘ဒီမင်းသားက ဘယ်သူပါလဲ မောင်ရင်’ ဟု စုံစမ်းမိတော့သည်။

တံခါးဖွင့်သူထံမှ ‘ပြည်မင်းသားလေးလေ’ဟူသော အဖြေရလျှင် စိတ်တွင်းမှ ‘ငါ့စိတ်ထဲမှာ သူပါပဲလို့ ထင်သား’ဟု အောက်မေ့ပြန်သည်။ ဤတွင် ပါလာသောအဖော်များက ဒေါ်ငြိမ်းသာ၏ အင်္ကျီစကိုဆွဲကာ-

- အဖော်။ ။ အမေငြိမ်း၊ သွားကြစို့။
- ငြိမ်း။ ။ ငါမလိုက်တော့ဘူး၊ ညည်းတို့ပဲပြန်ကြပေတော့။
- အဖော်။ ။ ဟင် မျက်ရည်တွေနဲ့ပါလား၊ ဘာဖြစ်လို့လဲ၊ ဘာတွေပြောနေတာလဲ။
- ငြိမ်း။ ။ ငါ့သားလေးတွေပြီ၊ ရွာကိုတော့ ငါနေရစ်ခဲ့ပြီလို့ ပြောလိုက်ကြပေတော့။

သူ့အဖော်တစ်စုသည် ဒေါ်ငြိမ်းသာကို အံ့ဩစွာ ဝိုင်းကြည့်ကြပြီး တဖြည်းဖြည်းသဘောပေါက် လာကာ ‘အမေငြိမ်း စောင့်နေရစ်ခဲ့လေ၊ ကျုပ်တို့ ဘုရားဖူးဆက်သွားကြဦးမယ်’ဟုဆိုကာ အများ စုက ထွက်ခွာသွားကြလေသော် အမေငြိမ်းနှင့်အတူ မိန်းကလေးနှစ်ဦးသာ ကျန်ရစ်ခဲ့လေ၏။

၎င်းနောက် မွန်းတိမ်ချိန်၌ ထွက်သွားသည့်ပုံအတိုင်း မင်းသားသည် ညီလာခံမှ မြင်းစီးလျက် ပြန်လာလေ၏။ ဒေါ်ငြိမ်းသာကား သူ့ကို အဝေးမှပင် တစ်မိမိစိုက်ကြည့်ကာ ငေးနေမိပြန်သည်။

မင်းသားသည် ခြံတံခါးအနီးသို့ရောက်သည့်တိုင် ကွပ်ပျစ်ရှိလူစုကို ဂရုပြုမိပုံ မရချေ။ အခါ တိုင်းလို အပန်းဖြေနားနေသူများဟု ထင်ပုံရသည်။ ဝင်းတံခါးသို့ဝင်ခါနီးမှ ဒေါ်ငြိမ်းသာက မြင်း

ဆီသို့ချဉ်းကပ်ကာ 'သား အမေငြိမ်းသာလေ၊ အမေကို မှတ်မိသေးရဲ့လား' ဟု မျက်ရည်လွှမ်းသော်
လည်း ဝမ်းမြောက်သည့်မျက်နှာပေးဖြင့် ခပ်ဖြည်းဖြည်း နှုတ်ခွန်းဆက်သလေ၏။

ထိပ်တင်တုတ်မှာ အံ့ဩဝမ်းသာဖြစ်ကာ မြင်းပေါ်မှဆင်းပြီးလျှင် အမေငြိမ်း၏ပခုံးကို ဖက်
ထားလေ၏။ ပြီးမှ 'အမေ တစ်ယောက်တည်းလား၊ ဘယ်သူတွေပါသေးလဲ' ဟုမေးလျှင် 'တစ်ယောက်
တည်းပါ၊ ဒီကောင်မလေးတွေက ဘုရားဖူးလိုက်လာကြတာပါ သားရယ်' ဟု ဖြေ၏။ မင်းသားသည်
မိန်းကလေးများဘက်သို့လှည့်ရင်း 'အေး ဟုတ်တယ်၊ ဒါဟာ ငါ့အမေပဲ' ဟုဆိုကာ သူ့အမေကို
ဖက်တွဲကာ အိမ်တော်သို့ခေါ်ဆောင်သွားလေ၏။

အိမ်တော်ပေါက်ဝတွင်မူ ကလေးချိုလျက်စောင့်ကြိုနေသူ ထိပ်တင်ညွန့်အား 'ညွန့်ရေ...
ညွန့်ရေ ဟောဒါ မောင်မောင်ပြောပြောနေတဲ့ အမေငြိမ်းလေ၊ အမေရင်းလို စောင့်ရှောက်ပါကွယ်၊
အသက်သခင် မောင့်ကျေးဇူးရှင်ကြီးပါ' ဟု ပြောဆိုမိတ်ဆက်ပေးလေသည်။

လင်သား၏စိတ်အလိုကို ငြိုငြင်ခြင်းမရှိ၊ လိုက်လျောတတ်သူ၊ လိမ္မာရေးခြားရှိသူ ထိပ်တင်
ညွန့်က 'ဟင် ဟုတ်လား မောင်မောင်၊ ဝမ်းသာလိုက်တာ၊ ညွန့်မှာအမေမရှိတော့တာနဲ့ အမေငြိမ်း
ရှောက်လာတာ အတော်ပဲ၊ ဟောဒါ အမေမြေးလေးပါ' ဟု သမီးတော်ကလေးကို ပြလေသတည်း။

* * *

(၃) မင်းသားရာဇဝင်ဆရာ

ဦးမောင်မောင်တင် (ကုန်းဘောင်ဆက်ရာဇဝင်)ကို ၁၂၂၈-ခု၊ဝါခေါင်လဆန်း ၁၀-ရက်တွင် မန္တလေးနန်းမြို့တွင်း၌ သူ၏ ဘိုးတော်ဖြစ်သော နေရာတော်ခင်း မင်းသားကြီးအိမ်တော်၌ ဖွားမြင်သည်။ အင်္ဂလိပ်ခေတ်တွင် ထိုအိမ်တော်ကို လူဖြူ ဖို-မတို့ပျော်ပါးရာ ကပွဲရုံ လုပ်ထားသည်။

အလောင်းဘုရား၏ ဒုတိယသားတော် (ဆင်ဖြူရှင်) မြေဒူးမင်းသည် ရဲရင့်ထက်မြက်သည်။ သူ့လက်ထက်၌ မြန်မာတို့သည် မဏိပူရစစ်ပွဲ၊ ယိုးဒယားစစ်ပွဲ၊ တရုတ်စစ်ပွဲတို့၌ အားလုံးပင် အနိုင်ယူခဲ့သည်။ ယိုးဒယားဘုရင်၏ သမီးတော် ကျောက်ဖွားစော (ခေါ်) သခင်ဥကို ဆင်ဖြူရှင်မင်းက သိမ်းပိုက်ခဲ့၏။ ထိုအဆက်မှ ဦးမောင်မောင်တင်ကို ပေါက်ဖွားသည်။

ဦးမောင်မောင်တင်၏ဖခင်မှာ မြင်းမှူးမင်းသား ထိပ်တင်မောင်ဖြစ်၍ မိခင်မှာ ယိုးဒယား အနွယ်တော် ခင်ယုတို့ဖြစ်၏။ သူ၏ မွေးချင်းတို့မှာ ၁။ ပင်မြိုင်မင်းသမီး၊ ၂။ မောင်မောင်တင်၊ ၃။ ချွန်းတောင်မင်းသမီးတို့ ဖြစ်၏။

၇-နှစ်မှ ၁၀-နှစ်သားအထိ မင်းတုန်းမင်း၏အပါးတော်၌ သူငယ်တော်အဖြစ် ခစားရသည်။ အပါးတော်၌ နေ့-ည အလှည့်ကျ ခစားကြရသူများမှာ အန္တရာယ်မပြုနိုင်သည့် ကလေးသူငယ် အရွယ်များသာ ဖြစ်၏။ အပါးတော်၌ ဒေါင်းမြီးယပ်ခတ်ရသည်။ ဘုရင်က ခိုင်းသမျှ သွက်လက်စွာ ရွက်ဆောင်ရသည်။ ဘုရင်ထွက်ကြွချိန်တွင် ဖိနပ်တော်ခင်းပေးရသည်။ ဘုရင်က ရွေးချယ် အခိုင်းအစေခံရသော သူငယ်တော်အား ဘုရင်ကြီးအဆောင်တော်သို့ ပြန်ဝင်လာသောအခါ အဆောင်ဝတွင် ဆွဲချိတ်ထားသော အရပ်မျိုးစုံတို့မှ အရပ်တစ်ရပ်ကိုဖြုတ်၍ ပေးသနားတော်မူသည်။ ထို့ကြောင့် ကလေးတို့၏ဘဝ နေ့စဉ် အရပ်ဆုမျှော်ကိုး၍ ဘုရင်မင်းမြတ် အခိုင်းတော်ခံရပါမည့် အကြောင်း အမြဲမပြတ် အကဲခတ်နေကြရသည်။

အသက် ၁၀-နှစ်တွင် မင်းတုန်းမင်း၏သားတော် တူတော်များနှင့်အတူ ရွှေကျင်တိုက်တွင် ရှင်သာမဏေ ပြုသည်။ အသက် ၁၅-နှစ်တွင် ခရစ်ယာန်သာသနာပြု ဆရာမှတ်ကြီး(Mr. Marx)၏ သံတဲကျောင်းတွင် အင်္ဂလိပ်စာသင်ယူသည်။ သို့သော် ဖခင် ထိပ်တင်မောင်၏စိတ်တွင် အင်္ဂလိပ်စာကြောင့် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိအယူသို့ ကူးပြောင်းသွားလေမည်လောဟု စိုးရိမ်သောကြောင့် ကြာရှည်စွာသင်ခွင့် မရရှိချေ။

ပါတော်မူရာတွင် မြန်မာဘုရင် မိဖုရားနှင့် မိမိ၏ဆွေမျိုးများပါ ကုလားဖြူစစ်တပ်များက သင်္ဘောနှင့် ခေါ်ဆောင်သွားပုံကို ကိုယ်တိုင်မြင်တွေ့လိုက်ရသော ဦးမောင်မောင်တင်အဖို့ မခံမရပ် နိုင် ဖြစ်ရလေသည်။ ရသမျှ လူသူလက်နက်စုဆောင်းကာ ဝန်းသိုအရပ်၌ခို၍ ပုန်ကန်လေတော့သည်။

အင်္ဂလိပ်အစိုးရက မန္တလေးမြို့ရှိ ဆွေတော်မျိုးတော်များမှတစ်ဆင့် လက်နက်ချစေရန် မြို့ ဆွယ်၏။ သူ့ကို ဖမ်းမိလျှင် အရှင်ရက ဆုငွေ ၃၀၀ဝိ၊ အသေရက ဆုငွေ ၁၀၀ဝိ ပေးမည် ကြော် ငြာ၏။

ရက်လကြာရှည်သော် တောတွင်း၌ငွေကြေးနှင့် ခဲယမ်းမီးကျောက်တို့ချို့တဲ့ကာ ရိက္ခာလည်း ပြတ်လပ်သဖြင့် သူပုန်ဘဝဖြင့် ကြာရှည်ရပ်တည်ရန် ခဲယဉ်းလာ၏။ နောက်လိုက်နောက်ပါတို့က မိဝေးဘဝေးဖြစ်၍ စိတ်ဓာတ်ကျဆင်းကြသည်။ အချို့သောသစ္စာဖောက် နောက်လိုက်များကလည်း ဦးမောင်မောင်တင်အား ဖမ်းဆီးပြီး ဆုငွေယူရန်ကိုပင် အကြံရှိလာကြောင်း ရိပ်မိသောအခါ အဖော် တစ်ယောက်နှင့် တောလမ်းမှ မန္တလေးသို့ ပြန်ဝင်ခဲ့လေသည်။

မြို့သို့ပြန်ခိုရာ၌ မိဘများအား ရုတ်တရက် ရှာမတွေ့ ဖြစ်ရပြန်၏။ အင်္ဂလိပ်စစ်တပ်က နန်းမြို့တွင်းကို အပိုင်စီးကာ ထိုအတွင်းမှ ဆွေတော်မျိုးတော်များနှင့်တကွ မူးကြီး မတ်ကြီးများပါ မကျန် မြန်မာအားလုံးတို့ကို နန်းမြို့ပြင်သို့ မောင်းထုတ်ခဲ့၏။

မြို့နောက်ပိုင်း အာဠဝီရပ်တွင် ဖခင် မြင်းမှူးမင်းသား ထိပ်တင်မောင်တို့မိသားစု ဖြစ်သလို နေထိုင်ကြသည်ကို တွေ့ရ၏။ သားပြန်လာ၍ ဝမ်းမြောက်သော်လည်း မင်းပြစ်မင်းဒဏ်မကင်းရှိ နေ၍ လွတ်မြောက်ရေး ကြံဖန်ရ၏။ သားမောင်ကို အိမ်တွင်မထားဘဲ ပုဂံမင်း၏ ဖိဖုရားခေါင်ကြီးထံ သွားရောက်အပ်နှံလေသည်။ တစ်ကြိမ်က အမရပူရတွင် မြို့ဝန်ဘိုင်ဆပ်လက်မှ ပြည်ထိပ်တင်တုတ် ကို စကြာဒေဝီ၏ တိုက်တွန်းချက်အရ ကယ်ဆယ်ခဲ့သော မိဖုရားကြီးပင် ဖြစ်သည်။

မိဖုရားကြီးက ကင်းဝန်မင်းကြီးနှင့်တိုင်ပင်ကာ မင်းသားမောင်မောင်တင်သည် သူ့ထံ၌ရောက် ရှိနေကြောင်း သဝဏ်ပါးလိုက်လေသည်။ ဤတွင် မန္တလေးတိုင်းမင်းကြီးက မိဖုရားကြီးနှင့်မင်းသား ငယ်တို့ သူ့ထံ သို့ ဖိတ်ခေါ်အပ်ခံလေသည်။ တိုင်းမင်းကြီးက ကောင်းစွာညှိခံလျက် မိဖုရား ကြီးသို့ အကြံပြုသည်မှာ (ရန်ကုန်သို့ ရွှေတိဂုံဘုရားဖူးရန် သွားရောက်လိုပါက မီးသင်္ဘောဖြင့် ပို့ဆောင်ပေးပါမည်။ မိဖုရားကြီးခေါ်လိုသည့် ဆွေတော်မျိုးတော် နောက်လိုက်နောက်ပါများနှင့် တူတော်မင်းသားကိုလည်း လိုက်ပါရန် ဖိတ်ကြားပါသည်)ဆို၏။

ရန်ကုန်မြို့ရှိ ဆွေတော်မျိုးတော်တို့ကို တွေ့လိုလှသဖြင့် မိဖုရားကြီးက ထိုဖိတ်ကြားချက်ကို ဝမ်းမြောက်စွာ လက်ခံလိုက်လေသည်။ တူတော်မောင်အပါအဝင် ဆွေမျိုးအခြံအရံ လူ ၂၀ ဖြင့် သင်္ဘောစီးကာ စုန်ဆင်းကြသည်။ ရန်ကုန်၌ လန်ကတ်စတာလမ်းနေ မိဖုရားကြီး၏ညီမတော် သရစိမ်း မိဖုရားအိမ်တော်၌ တည်းခိုကြသည်။ အင်္ဂလိပ်အစိုးရက အစောင့်အရှောက်များနှင့် သွား လာရန် ဘာဂီမြင်းရထားမှစ၍ လိုလေသေးမရှိ ပေးထား၏။

အင်္ဂလိပ်အရာရှိများက များစွာဂရုစိုက် ဧည့်ခံသဖြင့် မောင်မောင်တင်၏ တင်းမာသောစိတ် ဓာတ်များ ပျော့ပျောင်းနူးညံ့သလို ရှိလာ၏။ ရန်ကုန်မြို့ရှိ ဆွေတော်မျိုးတော်များကို အစိုးရက အထိုက်အလျောက် ပင်စင်ရိက္ခာများ ပေးကမ်းစောင့်ရှောက်ထားခြင်းကိုလည်း သဘောကျ၏။ ထိုစဉ်က ဦးသိန်း၊ ဦးရှိန်၊ ဦးဖိန်းတို့သည် အင်္ဂလိပ်စကားပြန်များအဖြစ် တွေ့ခဲ့ရသည်။

ရွှေတိဂုံအနောက်မုခ်ရှိ အင်္ဂလိပ်စစ်တပ်အတွင်းသို့ မောင်မောင်တင်ကို ဖိတ်ခေါ်ကာ လက်နက် မျိုးစုံတို့ကို လိုက်လံပြသသည်။ မျက်နှာဖြူ စစ်ဗိုလ်များကိုယ်တိုင် ပစ်ပုံပစ်နည်းပြသကာ မေးသမျှ

ကိုလည်း ကျနစွာဖြေသည်။ အင်္ဂလိပ်တို့ကား ပရိယာယ်ကြွယ်ဝကြပေ၏။ မောင်မောင်တင်အဖို့ မိမိတိုက်ပွဲဝင်ခဲ့သော လက်နက်များနှင့် များစွာကွာခြားသည်ကို တွေ့မြင်ရသည်။ ဤမျှ အင်အားကြီးသော ရန်သူတို့လက်တွင်းမှ မြန်မာလူမျိုးတွေ မည်သို့ လွတ်မြောက်နိုင်ပါမည်နည်းဟု တွေးတောဝမ်းနည်းမိသည်။

မန္တလေးသို့ပြန်ချိန်တွင် အင်္ဂလိပ်အတွင်းဝန်က လာရောက်နှုတ်ဆက် မှာကြားရာတွင် “တူတော်မောင် အလုပ်လုပ်လိုလျှင်လည်းကောင်း၊ စာပေသင်ကြားလိုလျှင်လည်းကောင်း မန္တလေးတိုင်းမင်းကြီးက လိုအပ်သောအကူအညီ ပေးပါလိမ့်မည်” ဆို၏။ သို့သော် မန္တလေးသို့ပြန်ရောက်ပြီး အတန်ကြာအောင် ဘာမှမလုပ်ဘဲ အေးဆေးစွာနေသောအခါ မောင်မောင်တင်ကို စုံထောက်များ အမြဲမပြတ် ထောက်လှမ်းနေသဖြင့် အနေအထိုင်ပင် ကျဉ်းမြောင်းလာ၏။ ထို့ကြောင့် အန္တရာယ်ကင်းစေရန် မြေတိုင်းကျောင်းသို့ ဝင်ရောက်ပညာခံယူလေသည်။ ၆-လအတွင်း ပညာစုံ၏။

၁၂၅၃-ခုတွင် မြို့အုပ်ရာထူးနှင့် အလုပ်ဝင်၏။ ထိုနှစ်၌ပင် မြင်းမှူးမင်းသား ထိပ်တင်တုတ်၏သမီး ပြည်ထိပ်တင်ဆင့်နှင့် လက်ထပ်၏။

၁၂၆၀-ခု၌ စဉ့်ကိုင်မြို့ပိုင်အဖြစ် ဆောင်ရွက်စဉ် “ကုန်းဘောင်ဆက် မဟာရာဇဝင်တော်ကြီး” ကို စတင်ရေးသားပုံနှိပ်သည်။

၁၂၇၄-ခုတွင် ကျက်သရေဆောင် ရွှေစလွယ်ရမင်း (K.S.M) ဟူသောဘွဲ့ရရှိ၏။ ၁၂၈၄-ခုတွင် မုံရွာမြို့၌ ဒုတိယအရေးပိုင်အဖြစ် ဆောင်ရွက်ရင်း ပင်စင်ယူခဲ့၏။

မုံရွာနယ်၌ အမှုထမ်းစဉ် နာမည်ကျော် သံချိုဆရာ ဦးကျော်လှ(မောင်းထောင်)နှင့် ဝန်ထောက်မင်း ဦးမောင်မောင်တင်တို့ အပြန်အလှန် ကဗျာရေးသား ပေးပို့ခဲ့ကြသည်။

ဦးကျော်လှက သူသည် အသက် ၈၀ အရွယ် အိုမင်းမစွမ်း၍ သဿမေမေ အခွန်ငွေ ၂ ကျပ်မှ လွတ်ငြိမ်းခွင့်ပြုရန် လျှောက်၏။ ကျေးရွာသမားမိများက ဦးကျော်လှသည် မြေယာပိုင်သူဖြစ်၍ အခွန်ဆောင်နိုင်စွမ်းရှိသည် ဆို၏။

ဝန်ထောက်မင်းက နောက်ဆုံး၌ သူကပင် စာဆိုတော်ကြီးအတွက် စိုက်ထုတ်ပေးပါမည်ဆို၏။ သို့သော် ထိုငွေ အချိန်မီမရောက်လာသဖြင့် ရွာသူကြီးများက ဦးကျော်လှပင် ဆောင်စေသည်။ နောက်မှ အရေလည်သွားသည်။

ဦးကျော်လှဆို။

- မြေပထဗျာ ကြွေကာပြုန်းလို့၊
ကမ္ဘာဆုံးတိုင် ရာဇဝင်ပြောင်မည့်၊
ပြည်ကုန်းဘောင် နွယ်တော်ဆက်တွင်မှ၊
ဘုန်းကျက်သရေ နေလိုလျှံတဲ့၊
ရွှေဘိုးစံ ဘေးတော်ဓမ္မရာဇ်၏၊
မြေးတော် မြစ်နေတ္တရာ-
- သက္ကရာဇ်အရွယ်၊ ရှစ်ဆယ်နီးချိန်ပေါ့၊
မယ်ကြီးအို ဘိုးအိုနှင့် ဖွားကြတဲ့၊

ကိုယ်သားတွေအပါး နေမရှိချေဘု၊
စုတ်ကာဝိညာဉ်ချုပ်နှင့်လို့၊
ချက်ပြုကာ ရေပူအေးနှင့်၊
လုပ်ကျွေးသူ ပေးလာကန်တော့၊
ဒုက္ခိတံအလွန်ရောက်သော်ကြောင့်၊
ဝန်ထောက်တော်ပညာရှိတဲ့၊
ဇာတိအခြေ နေညွန့်သွေးပေမို့၊
နှစ်ကြေးငွေ သဿမေခကို၊
တစ်ကျေးတစ်ရွာ မပြေးမခွာနိုင်ကြဘု၊
အေးစာစောင် ရေးကာသလို့၊
ပေးမပါကြောင်း-

ဝန်ထောက်ဖြေ။

○ မန်းဇေယျ၊ ရွှေဘုံကနက်၊
ငွေရွက်ဖြူ ရှစ်ဆိုင်ဖွင့်စဉ်က၊
ပလ္လင်ဒီပါလျှံသည့်၊
သီဟာခံဘုရင်တို့သုံးသူပ-
ရိုပင်ကိုဉာဏ်ဝေခ၊
ကြံရလျှင် တခံဏုပ်ကယ်နှင့်
စင်ရုပ်ကာလက်တန်းဆီက၊
ကျေသဒ္ဒါ ရွှေစာကျမ်းသူမို့၊
သိကျမ်းဂန် ဝိဂြိုဟ်ဝစနတ်တွေနှင့်၊
ရှိသလို ညှိဆိုတတ်ပါ၍၊
မြန်မာတွင် ကဗျာအစပ်မှာတော့၊
ဖိုးမဖြတ်နိုင်-

○ အကြောင်း ဆင်ခြေလာတဲ့၊
သင်္ခေပါ ဓမ္မသဘောကိုဖြင့်၊
မနောတွင် အမှန်ကျသော်လည်း၊
လောကဝယ် ဂုဏ်မရှိပြန်တော့၊
နံချည့်သည့် လူတကာက၊
ဇမ္ဗူမှာ သူငါမဲ့ပါ၍၊
ကဲ့ရဲ့မည့် အရပ်စကားတွေကြောင့်၊
နှစ်ကျပ်ပြားငွေ ဒုက္ခအရေးကိုဖြင့်၊
စပ်ကြားနေကျပ်က ပေးရောမယ်၊
အေးတော့နှစ်တိုင်း-

* * *

ဦးမောင်မောင်တင်သည် ရာဇဝင်ဆရာဖြစ်သော်လည်း ကဗျာအရာ၌ ပါရဂူများနှင့် ပြောင်မြောက်စွာ ပြိုင်ဆိုင်နိုင်သူဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှား၏။

၁၂၈၇-ခုတွင် ဦးမောင်မောင်တင်အား မြန်မာပြည်ဘုရင်ခံက 'မဟာဒါနဝန်' ရာထူး ခန့်အပ်၏။ ၁၅-နှစ်ကြာ ထိုရာထူးကို ထမ်းရွက်စဉ် သာသနာတော် သန့်ရှင်းရေး၊ ကြီးပွားရေးများကို အားစိုက်ခဲ့သည်။

ညောင်ရမ်းဆရာတော်ကဲ့သို့ အရှင်မြတ်တို့အား "အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ" ဘွဲ့တံဆိပ်တော်များ အပ်နှင်းသည်။ နှစ်စဉ် ပထမပြန်စာမေးပွဲ၊ သုဓမ္မာစာမေးပွဲ၊ အိမ်တော်ရာစာပြန်ပွဲများ ကူညီကျင်းပခြင်းများ ဆောင်ရွက်သည်။

မန္တလေးမြို့တွင် သာသနာရေးရာများ အခြေစိုက်ဆောင်ရွက်နေရင်း ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ဖြစ်ပွားရာ အာဠဝီလမ်းရှိ သူ့အိမ်နှင့် အဖိုးတန် ပိဋကတ်တိုက်၊ ပြတိုက်တို့ကို တရုတ်စစ်သားများက မီးရှို့ဖျက်ဆီးသွားလေသည်။

မေမြို့သို့ ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်စဉ် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၊ သခင်မြ၊ ဒီးဒုတ်ဦးဘချို၊ သခင်ဗစိန်၊ သခင်ထွန်းအုပ်နှင့် ဂျပန်ခေတ်ခေါင်းဆောင်များက အထက်မြန်မာပြည်သို့ လာကြသောအခါ ဦးမောင်မောင်တင်အား တွေ့အောင်ရှာကာ လေးစားစွာ လာရောက်နှုတ်ဆက်ကြသည်။ မကြာမီ မြန်မာပြည် လွတ်လပ်တော့မည်ဟု ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းက ပြောပြသောအခါ ဦးမောင်မောင်တင်မှာ များစွာ ဝမ်းသာအားရဖြစ်သည်။

မကြာမီ ရန်ကုန်မြို့မှ မြန်မာ့လွတ်လပ်ရေးကြေညာသောအခါ "ငါတို့မသေမီ ကျွန်ဘဝက လွတ်လပ်ပေပြီ" ဟု နှစ်ခြိုက်စွာကျူးရင့်ခဲ့ပေသည်။

ဦးမောင်မောင်တင် ရေးသားပြုစုသော "ရွှေနန်းသုံးဝေါဟာရ အဘိဓာန်" ၌ နိဒါန်းရေးသူ ဦးချမ်းသာ(မဟာသရေစည်သူ)က နိဂုံးချုပ်ဖော်ပြသည်မှာ ဦးမောင်မောင်တင်သည် မင်းသားမလုပ်လို။ မင်းသားပင်စင်ကိုပင် မလျှောက်မယူ။ မင်းသားဟုပင် အခေါ်မခံချင်သော်လည်း ကုန်းဘောင်ခေတ် မင်းညီမင်းသား ဆွေတော်မျိုးတော်တို့နှင့်မတူသော ထူးခြားချက်ရှိ၏။ မင်းညီမင်းသားများမှာ အများအားဖြင့် လက်ရုံးရည်ဖြင့်သာ အချိန်ကုန်ခဲ့သည်။ စာပေဘက်တွင် တတ်မြောက်ကြသော်လည်း ထူးချွန်သူနည်းပါးကြောင်း တွေ့ကြလိမ့်မည်။

သီပေါမင်းသည် ပိဋကတ်တော်ကို မင်းသားဘဝက ပြန်ဆိုနိုင်၍ သာသနာရေးဘက်တွင် ထူးချွန်၏။

မင်းတုန်းမင်း၏ မိဖုရားခေါင်ကြီး စကြာဒေဝီသည် ဗေဒင်ဘက်တွင် တစ်ဖက်ကမ်းခတ် တတ်မြောက်၍ ထူးချွန်ပေသည်။

ပြင်စည်မင်းသား၊ ပခန်းမင်းသား၊ ပြည်မင်း၊ မမြကလေး၊ လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင် စသည်တို့သည် အနုစာပေ သီချင်းကဗျာတို့၌ ထင်ပေါ်ကျော်ဇော၏။ သို့သော် အရေအတွက်ကား နည်းလှပေသည်။

ဦးမောင်မောင်တင်ကား လက်နက်ကိုင်ဆွဲရာမှ ကလောင်တိုက်ပွဲသို့ ကူးပြောင်းကာ အမျိုးသားစိတ်ဓာတ်၏ ရေသောက်မြစ်ဖြစ်သော မြန်မာ့သမိုင်းရာဇဝင်ကို ပြုစုပျိုးထောင်ပေးသူတည်း။ တိုင်းပြည်နှင့်လူမျိုး၏ တိုးတက်ခိုင်မြဲရေးအတွက် မျိုးချစ်စိတ်သည်ပင် အခြေခံကြီး မဟုတ်ပါလော။

* * *

(၄) နောက်ဆုံး ရွှေစင်ရုပ်

၁၂၃၇-ခု၊ အောက်တိုဘာလတွင် စကြာဒေဝီ နာဖျားတော်မူသည်။ မိဖုရားခေါင်ကြီး၏ သက်စေ့ အကျဉ်းသမား ၆၅ ဦးကို ထောင်မှလွတ်၏။ သို့သော် ဝေဒနာမှ သက်သာခြင်းမရှိဘဲ နိဝင်ဘာလ ၁၀-ရက်နေ့တွင် ကံတော်ကုန်၏။ ရတနာပုံသတင်းစာ၌ အယ်ဒီတာ ဖိုးဝဇီရ ရေးသော မိဖုရားကြီးနတ်ရွာစံသတင်းကို မင်းနှင့်ပြည်သူတို့ နှစ်သက်ကြ၏။ မြောက်ဥယျာဉ်တော်၌ ခမ်းနားစွာ ဂူသွင်းသင်္ဂြိုဟ်တော်မူ၏။

မင်းတုန်းမင်းအနေဖြင့် အစစအရာရာ တိုင်ပင်ဖော်ရလျက် အထူးအားကိုးရသူ တိမ်းပါးတော်မူ သည်ကို ယူကျုံးမရ ရှိတော်မူ၏။ ထိုအချိန်မှစ၍ မင်းမြောက်တန်ဆာများ မဆင်မြန်းတော့ဘဲ ပိတ်ဖြူအဝတ်ကိုသာ အသက်ထက်ဆုံး သုံးတော်မူ၏။ နေ့စဉ် စကြာဒေဝီ၏ဂူသို့ သွား ရောက်ကာ ထီးရေးနန်းရေး ရွက်ဆောင်ချက်များကို အစီရင်ခံ၏။ ပုတီးစိပ် အမျှဝေ၏။ ရွှေသားရုပ်တုကြီး ပြုလုပ်ထား၏။ ဂူအနီး၌ စံနန်းတော်တစ်ခု ဆောက်လုပ်စေ၍ ရက်လရှည်စွာ သွားရောက်စံနေတော် မူ၏။

စကြာဒေဝီ၏မှာပုံတော်

စကြာဒေဝီမိဖုရားကြီး နတ်ရွာစံချိန်၌ မင်းတုန်းဘုရင်မှာ တရားသဘောကို နှလုံးမသွင်း နိုင်ဘဲ သောကပရိဒေဝမီး တောက်လောင်နေ၏။ မိဖုရားကြီးအလောင်းအပါးမှ မခွာဘဲ သင်္ဂြိုဟ် ခြင်း မပြုနိုင်မျှ ရှိနေ၏။ မြတ်နိုးတော်မူလှသော မိဖုရားကြီးလည်းဖြစ်၊ အစ်မတော်လည်းဖြစ်၍ အထူး ပူဆွေး လွမ်းဆွတ်လေသည်။ မှူးကြီးမတ်ရာတို့က သင်္ဂြိုဟ်တော်မူရန် တင်လျှောက်ကြရာ မင်းတရားကြီးက တရားလက်လွတ်ဖြစ်ကာ ဒေါသနှင့် “မင်းအမေကိုသွားပြီး သင်္ဂြိုဟ်ပါလား” ဟု ငေါက်ငမ်းတိုင်းထွာလေသည်။

ကြံရာမရသော မှူးမတ်တို့က အမရပူရ၌ အကျယ်ချုပ်နှင့် ရာထူးချခံနေရသော ယောအတွင်း ဝန် ဦးဘိုးလှိုင်ကို သတိရကြ၏။ မင်းချင်းစေလွှတ်အကြောင်းကြားရာ ဦးဘိုးလှိုင်ထံမှ အကြံပေး စကားနှင့်အတူ ဘုရင်သို့ဆက်သရန် အောက်ပါစာကို ရေးပေးလိုက်သည်။

“မရဏလမ်းကြောင်းသို့ လိုက်ရမိ ဓမ္မတာအတိုင်း ဘဝနတ်ထံ စံမြန်းတော်မူသော ကျေးဇူး တော်ရှင် စကြာဒေဝီ မိဖုရားခေါင်ကြီး၏အလောင်းတော်ကို ကျွန်တော်များ ကောင်းမွန်စွာ ဖူးမြော် ကန်တော့ပြီးလျှင် လှပအောင်သင်္ဂြိုဟ်ခွင့်ပြုပါမည့်အကြောင်း ခြေဖဝါးတော်အောက် လျှောက်ထား သံတော်ဦးတင်ပါသည် ဘုရား။”

(ပုံ) တိုင်းသူပြည်သား ကျွန်တော်မျိုးများ

ထိုစာအရ မင်းတုန်းမင်းသည် တရားသဘောကို ဆင်ခြင်မိကာ သောကမီး အေးငြိမ်းလာ လေသည်။ စာသွားစာလာမှာ ဦးဘိုးလှိုင်လက်ရာမှန်း ရိပ်စားတော်မူမိသည်။

တိုင်းသူပြည်သား ရှင်လူအများသို့ မိဖုရားကြီး၏ အလောင်းတော်ကို ဖူးမြော်ကန်တော့ရန် ပိတ်ဖြူများ ထုတ်ပေးစေ။ ဝတ်ဖြူစင်ကြယ်ဝတ်၍ မသာတော်အခမ်းအနားသို့ ဝင်စေဟု မိန့်တော် မူ၏။

ထိုအချိန်တွင် “ဘိုးလှိုင်ကို ရာထူးပြန်ခန့်မှတော်မည်” ဟု စဉ်းစားတော်မူမိ၍ မင်းတရားကြီး က “ငဘိုးလှိုင် - ဘုရင်ထံပါး မခစားချင်သေးဘူးလားလို့ မေးချေစမ်း” ဟု အမိန့်တော်မှတ်လိုက်သည်။

ဦးဘိုးလှိုင်မှာလည်း မိဖုရားခေါင်ကြီးမရှိတော့၍ စိတ်ညစ်ညစ်ဖြင့်...

“ဘယ်နေရာက ခစားရမလဲလို့ ပြန်သံတော်ဦးတင်လိုက်ကွာ” ဟု မင်းချင်းသို့ ဆိုလိုက်၏။ ဘုရင်ကြီးက ဦးဘိုးလှိုင်၏ စောဒကတက်ချက်ကို ဒေါသထွက်ထွက်နှင့်...

“နှင့်အမေသချိုင်းက ခစား” ဟု ပြန်ပြောစေ၏။

နောက်နေ့ မိဖုရားဂူသို့ ဘုရင်ကြီးသွားရာလမ်း၌ စာတစ်စောင်ချထားရာ၌ ပါရှိသည်မှာ...

“မောင်တော်ဘုရား - သားမိုက် ငဘိုးလှိုင်ကို မိဖုရားမရှိသော်ငြားလည်း ရှိဘိသကဲ့သို့ မူလ ချီးမြှောက်ပြီးရာထူးအတိုင်း ပြန်လည်ချီးမြှင့်ရန် လျှောက်ထားသံတော်ဦးတင်ပုံပါသည် ဘုရား”

(ပုံ) စကြာဒေဝီ

မင်းတုန်းမင်းသည် ထိုစာကိုဖတ်ပြီးနောက် အုတ်ဂူရှိရာသို့ကြည့်လိုက်ရာ ဦးဘိုးလှိုင်မှာ ဂူဘေးတွင် ပြားပြားဝပ်လျက် ခစားနေသည်ကို မြင်တွေ့တော်မူလေသည်။ သူ့စာသည် ရှင်ဘုရင် ၏စိတ်ကို ကြေကွဲဝမ်းနည်းစေ၏။

ဘုရင် ။ ။ ဟဲ့- ဘိုးလှိုင်၊ မင်းဒီနေရာလာပြီး ဘာလုပ်နေတာလဲ။

လှိုင် ။ ။ အရှင်ဘုရားက “အမေသချိုင်းကနေပြီး ခစားရမယ်” အမိန့်တော်မှတ်လို့ ခစား ရကြောင်းပါဘုရား။

ဘုရင် ။ ။ မင်းကွယ်- တော်တော်ပေကတ်ကတ်နိုင်တဲ့ အကောင်ပဲ၊ သွား-သွား၊ မင်းအိမ်တော်မင်းပြန်၊ အဆောင်အယောင်နှင့် မင်းရာထူးမင်းပြန်ယူစေ။

တစ်ချိန်က ဘိုးတော်မင်းတရားနှင့် အမတ်ကြီးဦးပေါ်ဦးတို့၏ ဆက်ဆံရေးကဲ့သို့ ဦးဘိုးလှိုင် ကား မင်းတုန်းဘုရင်ကို ရာဇမာန်ရှုအောင်လည်း လုပ်ရဲ၏။ ကြေကွဲအောင်လည်း လုပ်တတ်၏။ ဦးဘိုးလှိုင်အနေဖြင့် မိဖုရားခေါင်ကြီးအား ရှင်ဘုရင်ထက် ပိုမိုချစ်ကြောက် ရိုသေဟန်ရှိ၏။ သူ၏ ကျေးဇူးရှင် မွေးစားမယ်တော်ကြီး မဟုတ်ပါလော။

ခေါင်းမဖြီးတဲ့ ရှင်ဘုရင်

အနော်မာကမ်းစငွေသောင်
မယ်ယသော်ထုံးတဲ့ရွှေသျှောင်

အလောင်းတော် သိဒ္ဓတ္ထမင်းသား တောထွက်ရာ၌ သျှောင်တော်ဆံထုံးကိုပယ်ဖြတ်အံ့ ပြုတော် မူချိန်တွင် အထက်ပါအတိုင်း ချစ်ဇနီးယသော်ဇယာကို သတိရတော်မူမိသည်။ မင်းတုန်းမင်းသည် လည်း သာကီနွယ်ထုံးတမ်းစဉ်လာအတိုင်း မိမိ၏ ဦးထိပ်ဆံပင်ကို ချစ်မြတ်နိုးသူ စကြာဒေဝီမှအပ မည်သူမျှ ကိုင်တွယ်ပြုပြင်ခြင်း မခံယူခဲ့ချေ။

စကြာဒေဝီ ကွယ်လွန်သောအခါ၌လည်း ခေါင်းဖြီးခြင်း၊ ခေါင်းလိမ်းခြင်း စသော တာဝန် များကို မည်သူမျှ လွှဲအပ်ခြင်းမပြုခဲ့ချေ။ ဝတ်ဖြူစင်ကြယ်ဝတ်လျက် မိဖုရားခေါင်ကြီး၏ ဂူသင်္ချိုင်း အနီး ယာယီတဲနန်းဆောက်လုပ်ကာ ပုတီးစိပ် အမျှဝေတော်မူ၏။

နေ့စဉ် မိမိရွက်ဆောင် ကြုံတွေ့ရသမျှ တိုင်းရေးပြည်ရေး အကြောင်းအရာတို့ကိုလည်း မိဖုရားကြီး အသက်ရှိစဉ်ကလိုပင် တင်ပြတိုင်ပင်သကဲ့သို့ ပြုနေတတ်၏။

အလယ်နန်းမတော် ဆင်ဖြူမရှင်က...

“အရှင့်ကို ပြုစုမည့်သူ ကျုပ်တို့လည်း ရှိပါသေးတယ်ဘုရား” ဟု ငေါ့ရာ မင်းတုန်းမင်းက ဂရု မစိုက်ချေ။ ဆင်ဖြူမရှင်က မိဖုရားခေါင်ကြီး၏ အဆောင်တော်သို့ ပြောင်းရွှေ့ချင်သည်ကိုလည်း ခွင့် ပြုတော်မမူချေ။

ထိုအဆောင်၌ စကြာဒေဝီ ရှိတော်မူစဉ်ကလိုပင် အစစ တရိတသေထားရှိစေလျက် ဘုရင်မှ တစ်ပါး မည်သူမျှ ဝင်ခွင့်မရှိချေ။

မိဖုရားအဆင့်အတန်း တိုးမြှင့်ရရှိလိုသူ အလယ်နန်းမတော်သို့ ဆင်မတစ်ကောင် ပေးသနား ကာ ‘ဆင်ဖြူမရှင်’ဘွဲ့ ခံယူစေ၏။

ဤသည်ကိုပင် စကြာဒေဝီ၏ မှားကြားချက်အရ ချီးမြှင့်ခြင်းဖြစ်သည်ဟု မိန့်တော်မူ၏။

မင်းတုန်းမင်းအနေဖြင့် ဦးဆံဖြီးလိမ်းခြင်းမပြုသဖြင့် အတန်ကြာသော် ဦးခေါင်း၌ သန်းများ ပွားလျက် များစွာယားယံခြင်း ဖြစ်လေသည်။ ထိုအခါမှ သမီးတော် တစ်ပင်တိုင်မင်းသမီး စလင်း မြို့စားအား သန်းရှာ ခေါင်းဖြီးစေ၏။ သန်းများမသေစေလို၍ မိဖုရားတစ်ဦးလျှင် သန်းတစ်ကောင်စီ ယူ၍ မွေးစေလိုကြောင်း ဆန္ဒပြုတော်မူ၏။

ထိုအခါ မိဖုရားတို့က ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ လက်ခံကြသဖြင့် မိဖုရားမောင်းမ မိသံဦးရေက ဘုရင်၏ဦးခေါင်းမှရရှိသော သန်းဦးရေထက် ပိုမိုများပြားနေသည်ကို တွေ့ရှိကြရလေသည်။

* * *

ကျောင်းရေစက်ချ

မွေးစားသားတော် မောင်ဘိုးလှိုင်ကို ရာထူးပြန်လည်ပေးအပ်ပြီးနောက် မင်းတုန်းမင်းက မဟာအတုလဝေယံ ကျောင်းတော်ကြီးကို သူ့အား အပြီးသတ်ရန် တာဝန်လွှဲအပ်တော်မူသည်။ အတုမရှိ ကျောင်းဟုလည်းခေါ်သော ထိုအုတ်ကျောင်းကြီးကား မြန်မာပြည်တွင် ထုထည်ကြီးမား ခုံညားဆုံးပင်ဖြစ်၍ နာမည်နှင့်လိုက်အောင်လည်း အံ့မခန်းဖြစ်ပေသည်။

နန်းတော်၏အရှေ့မြောက်ဘက်တွင် ကုသိုလ်တော်စေတီနှင့် မလှမ်းမကမ်းတည်ရှိ၏။ မြေမှ ပေါက်သော အုတ်ပြာသားကြီးသဖွယ်ဖြစ်လျက် ပစ္စယံပေါင်း ခုနစ်ဆင့်ရှိသည်။

ကျောင်းကြီးအတွင်း ခန်းမကြီးက ဘောလုံးကွင်းတမျှ ကျယ်ပြန့်လျက် မျက်နှာကျက်တို့မှာ လည်း တစ်ထပ်ထက်တစ်ထပ် မြင့်မားကုန်၏။ ကျွန်းတိုင်အုတ်တိုင်ကြီးများလည်း ရတနာမျိုးစုံတို့ ဖြင့် တောက်ပနေ၏။

မင်းတုန်းမင်းက သူ၏ခမည်းတော် သာယာဝတီမင်း စံပယ်တော်မူခဲ့သော ရာဇပလ္လင်ကို အမရပူရမှယူဆောင်ကာ ထိုကျောင်းခန်းမကြီးထိပ်တွင် ဘုရားစင်အဖြစ် ထားရှိစေ၏။ ထိုရုပ်ပွား တော်၏ သင်းကျစ်တော်၌ အဖိုးတန်စိန်ကြီးတစ်လုံး ပူဇော်ထားရာ ရောင်ခြည်တော်ကွန်မြူးသကဲ့သို့ တောက်ပနေ၏။

နိုင်ငံခြားသားများက “ဤအုတ်ကျောင်းကြီးလောက် ခမ်းနားသည်မှာ မြန်မာပြည်၌သာမက ကမ္ဘာတွင်လည်း မတွေ့မြင်ဖူးပါ” ဟု မှတ်ချက်ချသည်။ နယ်ချဲ့အင်္ဂလိပ်တို့ကလည်း သူတို့ဘုရင် ခံချုပ် မြန်မာပြည်သို့ အလည်လာလျှင် ဤခန်းမကြီး၌ ဧည့်ခံပွဲပြုလုပ်သင့်သည်ဟု တေးထားကြ ၏။

တစ်နှစ်ခန့်အကြာ ၁၂၃၈-ခု၌ ထို အတုမရှိကျောင်းတော်ကြီး ဆောက်လုပ်ပြီးစီးရာ မင်းတုန်း မင်းကိုယ်တိုင် ထွက်တော်မူ၍ ရေစက်သွန်းချရန် စီစဉ်လေသည်။ ကြိုကြိုက်ခဲ့သော ပွဲကြီးပွဲကောင်းဖြစ်၍ နန်းတွင်းသူတို့နှင့်တကွ မြို့မိမြို့ဖများ စုံလင်စွာ တက်ရောက်ကြသည်။

မင်းတုန်းမင်းသည် အခမ်းအနားနှင့် ကရဝိက်ဖောင်ကိုစီးနင်းထွက်တော်မူလာ၏။ ကျုံးထောင့် တွင် သစ်ငုတ်တစ်ခုနှင့်တိုက်မိရာ ဖောင်တော်ပြာသား ယိမ်းယိုင်တုန်လှုပ်သွား၏။

သို့သော် ပြာသား လဲပြိုခြင်းကား မရှိချေ။ မင်းတရားကြီး အတန်ချောက်ချားသွား၏။

သို့သော် ပွဲတော် အစီအစဉ်မပျက်စေဘဲ ကျောင်းတော်အရှေ့ လှေကားမှ တက်တော်မူ၏။ လှေကား ထက်ဝက်ခန့်အရောက်တွင် မင်းတရားကြီးသည် မူးမော်သလိုဖြစ်ကာ လဲလှမတတ်ဖြစ်သွား ၏။ အပါး၌ သမီးတော် စလင်းမင်းသမီး၏ပခုံးကို အချိန်မီ တွဲမိနိုင်၍သာလျှင် သိက္ခာတော်မပျက် ရှိလေသည်။

မင်းတုန်းမင်းသည် ကျောင်းတော်ကို နှစ်ခြိုက်ကြည်ဖြူစွာနှင့် ရေစက်သွန်းချတော်မူ၏။ မိဖုရားခေါင်ကြီးကိုလည်း အမျှဝေ၏။

သို့သော် ထိုနေ့တစ်နေ့ကုန် ကျောင်းတော်တွင် နားနားနေနေ ဖျော်ဖြေရန် အစီအစဉ်များကို ရုပ်သိမ်းကာ နန်းတော်သို့ အမြန်ပြန်ကြွလေသည်။ ဤကား နန်းမြို့ရိုးအပြင်သို့ နောက်ဆုံးထွက် တော်မူခြင်းတည်း။

မိဖုရားခေါင်ကြီးမရှိသည့်နောက် စိတ်လည်းမကောင်းဖြစ်ခဲ့ရာ နောက်တစ်နှစ်အကြာတွင် ရှင်ဘုရင်ကြီးမှာလည်း မရဏလမ်းသို့ မြန်းရတော့မည် ဖြစ်လေသည်။

မိခင်အားကိုး

ဤလောက၌ မိဘနှစ်ပါးဟူ၍ မိခင်နှင့်ဖခင်တို့ ရှိစမြဲဖြစ်ရာ သားသမီးတို့က မိခင်ကို ပို၍ ချစ်တတ်ကြသည်လည်း ရှိ၏။ ဖခင်ကို ချစ်သည်မှန်သော်လည်း အိမ်ထောင်ထိန်းသူအဖြစ် တာဝန်ဝတ္တရားအလျောက် ဆုံးမသွန်သင်ရပေရာ သားသမီးတို့က ကြောက်ရလေသည်။

မိခင်ကား ထိုသို့မဟုတ်၊ မိခင်တို့မည်သည် သားသမီးတို့အပေါ်၌ မှားသည်ဖြစ်စေ မှန်သည် ဖြစ်စေ မလျှော့သော မေတ္တာဖြင့် အလိုလိုက်တတ်၏။ မိခင်၏ မေတ္တာဟုန်၌ သားသမီးတို့ အမြဲပင် စိတ်ချလက်ချ ခိုလှုံနိုင်ပေသည်။

ထို့ကြောင့်ပင် ဤလောက၌ လူမျိုးအသီးသီးတို့သည် ဘုရားအမျိုးမျိုး ကိုးကွယ်ကြသော်လည်း ဘာသာတိုင်း၌ပင် ဖခင် ဘုရားသာမက မိခင်မယ်တော်ကြီးများကိုလည်း သီးခြားပူဇော်လျက် ရှိကြ ပေသည်။

ခရစ်ယာန်တို့သည် မယ်တော်မာရီကိုလည်းကောင်း၊ ဟိန္ဒူတို့က ကာလီကိုလည်းကောင်း ကိုးကွယ်ကြ၏။

စကြာဒေဝီ၏ဘဝဖြစ်စဉ်ကို ကျွန်ုပ်တို့ ပြန်လည်သုံးသပ်ရာတွင် နန်းတွင်းအရေးတော်ပုံများ ပေါများလျက် သွေးစွန်းသော ကုန်းဘောင်နောက်ပိုင်းတွင် သူတစ်ဦးသာလျှင် အသက်ထက်ဆုံး ဘေးမသိရန်မခဘဲ စည်းစိမ်မပျက် သီလအပြည့်နှင့် ဖြောင့်ဖြူးစွာ စခန်းသွားနိုင်ခဲ့သူပေတည်း။

အလောင်းဘုရား၏ မိဖုရားကြီး ခင်ယွန်းစံမှာ လွန်စွာ အသက်ရှည်လျက် သားတော်ဦးဝိုင်း လက်ထက်မှ နတ်ရွာစံ၏။ သို့သော် လင်သေခြင်းနှင့် သားတော်အချင်းချင်း သတ်ဖြတ်ပုံများ ကြုံတွေ့ရ၍ ကုသိုလ်ကောင်းသည် မဆိုနိုင်ပေ။

စကြာဒေဝီကား ထူးခြားသော ပါရမီရှင်ကြီး ဖြစ်ပါပေ၏။ အသက်ပေါင်းများစွာကို ကယ် တင်သူအဖြစ်နှင့်လည်း မယ်တော်ကြီးအဆင့်နှင့် ထိုက်တန်သူဖြစ်ပေသည်။

ကရုဏာရှင်

မြန်မာရာဇဝင်၌ ပုဂံခေတ်က မိဖုရားစော၊ ဟံသာဝတီခေတ်တွင် ရှင်စောပုဟူ၍ လိမ္မာ ရေးခြား ထင်ရှားမြင့်မြတ်သော မိဖုရားကြီးများ ရှိခဲ့ပါ၏။ သို့သော် သူတို့ကား စကြာဒေဝီလို ကရုဏာရှင်များ မဟုတ်ခဲ့ပါပေ။

ကုန်းဘောင်ခေတ်နောက်ပိုင်း၌ မင်းညီမင်းသားများ ထီးနန်းလုကြသဖြင့် မြန်မာ့သမိုင်းတွင် သွေးချောင်းစီးခဲ့သည်။

စကြာဒေဝီအနေဖြင့် ဘုရင်၏ သမီးတော်ဖြစ်သော်လည်း မိန်းမသားတစ်ဦးအနေဖြင့် များစွာ မတတ်နိုင်ချေ။ အပေါ်စီးဖြင့် အနိုင်ကျင့်နေသူများမှာလည်း အခြားမဟုတ်။ သူ့ခမည်းတော် သာ ယာဝတီမင်းနှင့် မောင်တော်အရင်း ပုဂံမင်းတို့ ဖြစ်လေသည်။ သူ့အဖို့ မိဘဆွေမျိုးတို့ကို စောင့် ရှောက်ရမည့် ဝတ္တရားရှိသလို တစ်ဖက်တွင် တရားတော်နှင့်ဆန့်ကျင်သော အပြုအမူများ၊ တိုင်း ပြည်ကို ရာဇဝင်ရိုင်းစေမည့် လုပ်ရပ်များကိုလည်း ဥပေက္ခာပြုနေရန် မသင့်ချေ။

ဗုဒ္ဓဘာသာ ယဉ်ကျေးမှုအလံ လွင့်ထူရာ မြန်မာနိုင်ငံတော်တွင် အဘယ်ကြောင့် အဇာတသတ် ဇာတ်ထုပ်များ ထပ်တလဲလဲ ခင်းကျင်းနေကြသနည်း။ ထို့ကြောင့် စကြာမင်းနှင့် အရီးတော် မြတောင်မင်းသမီးတို့ကို ရေချပြီးချိန်၌ ကျန်ရစ်သူ သမီးတော်များကို စကြာဒေဝီက သူ့အိမ်သို့ ခေါ်ထား၏။

နန်းမတော်မယ်န၏ ဩဇာလွှမ်းချိန်က စကြာဒေဝီမိသားစုတို့ကို အခါခပ်သိမ်း ဖိနှိပ်ခဲ့သည်။ သို့သော် မယ်နကို ကွပ်မျက်ချိန်၌ အတူပါလာသော သမီးတော်ကလေး ဆင်ဖြူမရှင်ကို စကြာဒေဝီ ကပင် လူသတ်သမားတို့လက်မှ ဆွဲခေါ်ထားလိုက်သည်။

တစ်ဖက်၌ ခမည်းတော်နှင့်မောင်တော်တို့က သူတို့အဖို့ အန္တရာယ်ရှိသည် ဆိုသူများကို ဖယ်ရှားပြီးနောက် အဘယ်ကြောင့် ကျန်ရစ်သူများအား တစ်သက်လုံး ညှိုးနွမ်း နစ်မွန်းစေမည်နည်း။

ပဒေသရာဇ်ခေတ်၌ ဘဝရှင်၏ မျက်မှန်တော်သည် နဂါး၏မျက်စောင်းကဲ့သို့ ပြင်းပြစွာ၏။ ဆွေခုနစ်ဆက်၊ မျိုးခုနစ်ဆက် ပျက်ပြုန်းစေနိုင်၏။ ကျူပင်ခုတ်-ကျူငုတ်မကျန်စေရဟုလည်း ဆို၏။ မသေကျန်ရှိသူများအဖို့ အပြစ်တစ်စုံတစ်ရာ မရှိစေကာမူ ရာဇဝတ်ဘေးကြောင့် ခေါ်ပြော ဆက်ဆံပုံသူများ ရှားပါးကုန်၏။

မိဘမောင်ဖားတို့က မျက်မှန်းကျိုးသူများကို စကြာဒေဝီက သူ့အိမ်တော်သို့ စုပေါင်းခေါ်ဆောင် ခိုလှုံစေသည်မှာ မျက်နှာပြောင်တိုက်သကဲ့သို့ ရှိချေ၏။ သို့သော် တရားတော်ဘက်မှ ဆင်ခြင်လျှင် သူကမှန်နေ၏။ ဟရားပျက်ချိန်၌ တရားစောင့်သူလည်း ရှိရမည် မဟုတ်လော။ ဟိန္ဒူအယူ၌ သီဝ နတ်ကြီးက ကမ္ဘာကိုဖျက်သောအခါ ဗိဿနိုးနတ်ကြီးက အားလုံးပျက်ပြားမသွားအောင် ထိန်းသိမ်းပြုစု အဖတ်ဆယ်တတ်သည် မဟုတ်လော။

မိဖုရားကြီးများလောက၌ စကြာဒေဝီနှင့် ယှဉ်ပြိုင်နိုင်သူများ ရှားသောကြောင့် သူ့မူသူ့ဟန်ကို သဘောပေါက်ကြစေရန် သူရဿတီ ပိဋကတ်မယ်တော်ကြီးနှင့်လည်းကောင်း၊ တရုတ်မယ်တော်ကြီး ကွမ်ရင်နှင့်လည်းကောင်း နှိုင်းယှဉ်ရပေမည်။

သာမန် အမျိုးသမီးကြီးများ လောက၌ကား ဥရောပတွင် အကျဉ်းထောင်များကို ပြုပြင်ခဲ့သော Mrs. Fry မစွက်ဖရိုင်း၊ ဘုနာပြုခေါင်းဆောင်ကြီး မစွနိုက်တင်းဂေး Miss Nightingale နှင့် ယမန်နှစ်က နိဘယ်ဆုရရှိသော အိန္ဒိယပြည်၌ လူစဉ်မမိသော ကလေးများ၏မိခင်ကြီး တီရေစာ Mother Teresa တို့သည် စကြာဒေဝီကဲ့သို့သော ကရုဏာရှင်များ ဖြစ်ကြ၏။

ဓမ္မဒိန္နာ-ဥပမာ

စကြာဒေဝီသည် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်အမျိုးသမီးကြီးဖြစ်၍ သူ့အား ဗုဒ္ဓဝင်လောကမှ ထင်ရှားသော ရှေးခေတ် ဒါယိကာမကြီးများနှင့် နှိုင်းယှဉ်လျှင် ပို၍သဘာဝကျပေမည်။ မြတ်စွာဘုရားကိုယ်တော် တိုင် မြွက်ကြားသော ဓမ္မဒိန္နာဇာတ်ကိုပင် ကိုးကားရပေမည်။

ဗာရာဏသီမင်းသားတစ်ပါးသည် ညောင်ပင်ကြီးတစ်ပင်သို့ ချဉ်းကပ်၍...

“အရှင်ညောင်စောင့်နတ်မင်း- ခမည်းတော်ကွယ်လွန်ချိန်တွင် အကျွန်ုပ်ထီးနန်းရရှိအောင် မ၊ တော်မူပါ။ ထီးနန်းရသောအခါ မင်း ၁၀၁-ပါးတို့၏ လည်ချောင်းသွေးနှင့် အရှင်နတ်မင်းကို ဗလိနတ်စာ တင်ဆက်ပါမည်” ဟု ကတိပေး၏။

သူ့ခမည်းတော် ကွယ်လွန်ချိန်၌ ထိုမင်းသားပင် ကံအားလျော်စွာ ဘုရင်ဖြစ်လေရာ ကတိ အတိုင်း ရွက်ဆောင်ရန် အားထုတ်၏။ ထို့ကြောင့် မင်းများကို တစ်ပါးပြီးတစ်ပါး ၁၀၁ ပါးပြည့် အောင် ဖမ်း၏။ ဖမ်းပြီး မင်းတို့အား ဗလိနတ်စာတင်ဆက်ရန် ညောင်ပင်ကြီးအောက်သို့ ခေါ်ခဲ့၏။ ဥဂ္ဂာသေနမင်း၏ မိဖုရားဓမ္မဒိန္နာမှာ ကိုယ်ဝန်ရင့်မာရှိသဖြင့် ချန်လှပ်ထားခဲ့၏။

ညောင်စောင့်နတ်မင်းက ထိုမင်းမိုက်၏အမှားကို တားမြစ်လို၏။

“ဒီမင်းမိုက်သည် ကံအားလျော်စွာ ဘုရင်ဖြစ်တာကို ငါ့တန်ခိုးကြောင့်လို့ အထင်မှားပြီး မင်း ၁၀၁-ပါးနှင့် မိဖုရားတွေကို သတ်ဖြတ်ယဇ်ပူဇော်မယ်၊ သူ့အကြံသာအောင်ရင် ဇမ္ဗူဒီပါကျွန်း မှာ မင်းဆက်ပြတ်ရတော့မယ်၊ သူတို့လည်ချောင်းသွေးနှင့် ဗလိနတ်စာပွဲလုပ်တော့ ငါ့ညောင်ပင် ဟာလည်း သွေးအလိမ်းလိမ်းကပ်ပြီး မသန့်ရှင်းမစင်ကြယ် ဖြစ်မယ်”

ညောင်စောင့်နတ်က သိကြားမင်းထံမှ အကြံတောင်းခံ၏။ သိကြားမင်းက...

“သူပြုတဲ့ဗလိနတ်စာကို လက်မခံနိုင်ဘူးပြောပါ။ ဥက္ကသေနရဲ့ မိဖုရားဓမ္မဒိန္နာပါဝင်မှ လက်ခံမယ်ပြော” ဟု မှာကြားလိုက်၏။

ထိုအတိုင်း ညောင်စောင့်နတ်ကပြောရာ ဗာရာဏသီမင်းက...

“မင်း ၁၀၁-ပါးနှင့် မိဖုရား ၁၀၁-ပါးပြည့်အောင် ဓမ္မဒိန္နာကိုပါ ထည့်သွင်းပူဇော်ပါမည်” ဟု ဆို၏။

ထို့ကြောင့် ဓမ္မဒိန္နာကို ခေါ်ဆောင်ခဲ့၏။ ဓမ္မဒိန္နာရောက်သော် သူ့လင်ဥက္ကသေနသို့သာ ဦးချလျက် ရှင်ဘုရင်ကိုအလေးမပြုချေ။ မေးလျှင် သူ့လင်မှာ သူ့ကျေးဇူးရှင်ဖြစ်၍ ရှိခိုးသည်။ ရှင်ဘုရင်နှင့် ဘာမျှမတော်စပ်၊ ကျေးဇူးတင်စရာလည်း အကြောင်းမရှိ၍ မရှိခိုးဟု ဆို၏။

နတ်မင်းကို အဘယ်ကြောင့် မရှိခိုးသနည်းဟုမေးပြန်ရာ “ဤမင်းနှင့် မိဖုရားတို့ကို နတ်မင်းက ဖမ်းယူခြင်းမဟုတ်၊ ရှင်ဘုရင်၏လုပ်ရပ်သာ ဖြစ်သည်။ နတ်မင်းမှာလည်း တန်ခိုးရှိသူ မဟုတ်၍ ယခု သူ့ညောင်ပင်ကိုင်းတစ်ခု မီးလောင်နေသည်ကိုပင် ငြိမ်းသတ်နိုင်ခြင်းမရှိ” ဟု ဆို၏။

ရုက္ခစိုးနတ်က “မှန်ပေသည်” ဟုဆို၏။ ပြောရင်းဆိုရင်း ဓမ္မဒိန္နာက ငိုခြင်း ရယ်ခြင်းကို ပြု၏။

“ငိုခြင်းကား ရှေးက ဆိတ်တစ်ကောင်ကို ခေါင်းဖြတ်၍ စားခဲ့ဖူးရာ ထိုဆိတ်၏ အမွှေးအရေ အတွက်ရှိသော ဘဝပေါင်းများစွာ ခေါင်းဖြတ်ခံရသော ဝဋ်လိုက်ခံရပုံကို သတိရ၍ ဖြစ်သည်။ ယခုလည်း ဗာရာဏသီမင်း ဤသို့ ဝဋ်ခံရတော့မည်ကိုမြင်၍ ဖြစ်သည်။ ရယ်ခြင်းကား ကျွန်မအဖို့ ဤဒုက္ခဆင်းရဲတို့မှ လွတ်မြောက်ခဲ့ပေပြီဟု တွေးတောဝမ်းသာခြင်း ဖြစ်သည်” ဟု ရှင်းပြ၏။

ဓမ္မဒိန္နာမိဖုရား၏ စကားများကို ကြားနာရသောဘုရင်သည် များစွာထိတ်လန့်ကာ ဝဋ်ကြွေးသဘောကို တစ်မဟုတ်ချင်း နားလည်သတိရသဖြင့် ဖမ်းဆီးထားသော မင်းနှင့် မိဖုရားတို့အား လွှတ် လိုက်၏။

သို့လျှင် ဓမ္မဒိန္နာမိဖုရားသည် မိမိပညာစွမ်းဖြင့် များစွာသောလူသတ္တဝါတို့၏ ဇီဝိတဒါန အသက်အလှူကို ပြုခဲ့၏။ စကြာဒေဝီသည်လည်း ကုန်းဘောင်နောက်ပိုင်းခေတ်၌ အလားတူ ဒါနပြုခဲ့လေပြီ။ ထို့ကြောင့် စကြာဒေဝီ၏ဂုဏ်ကျေးဇူးတို့ ပိုမိုထင်ရှားပီပြင်လာ၏။ သာမန် မိဖုရားခေါင်မျိုး မဟုတ်တော့ဘဲ ကုန်းဘောင်ခေတ်၏ မယ်တော်ကြီးဟု ခေါ်ထိုက်ပေ၏။ အမျိုးသမီးလောက၌ ထူးခြားသော မိန်းမမြတ်ကြီး ဖြစ်နေ၏။

စကြာဒေဝီ၏ရွှေရုပ်တု
(ဓမ္မော ဟဝေ ရက္ခတိ ဓမ္မစာရိ)

တရားစောင့်သောသူကို တရားသည် မလွဲမသွေ စောင့်ရှောက်သည်သာတည်း။

စကြာဒေဝီ၏ ရွှေရုပ်တုကို ထုလုပ်ပြီးစီးသောအခါ မူလရှိခဲ့ပြီးသော ကုန်းဘောင်မင်းဆက် မင်းမိဖုရားတို့တွင် ရွှေရုပ်တစ်ခု တိုးလာခဲ့၏။ ထိုရွှေရုပ်ကား နောက်ဆုံးပင် ဖြစ်တော့၏။ မင်းတုန်းမင်းမရှိသည့်နောက်၌ ရွှေရုပ်တုပူဇော်ပွဲ ဆက်လက်ကျင်းပခြင်း မရှိတော့ချေ။

မင်းတုန်းမင်းနှင့်တကွ နန်းတွင်း ဆွေတော်မျိုးတော်များသည် စကြာဒေဝီရုပ်တု ပူဇော်ပွဲကို လစဉ် တောင်နန်းတော်အတွင်း၌ မှန်မှန်ကျင်းပကြ၏။ ထိုပူဇော်ပွဲ၌ ရွတ်ဆိုကြသော ဂါထာများ ကား...

အနောတတ္တော၊ ဒကံယသာ
သံသန္တတိ၊ သမုဒ္ဒကံ
ယထာပုတ္တာ၊ ဒိနံမေတ္တာ
တဝိဒေဝိ၊ နမေသဒါ

အနောတတ္တော-အနောတတ်အိုင်ရေသည်၊ သမုဒ္ဒကံ-မဟာသမုဒ္ဒရာသို့၊ သံသန္တတိယတာ၊ စီး သကဲ့သို့၊ တထော-ထိုအတူ၊ ယသာ၊ အကြင်စကြာဒေဝီမယ်တော်၏၊ မေတ္တာ-မေတ္တာတည်း ဟူသောရေသည်၊ ပုတ္တဒါနံ၊ သားတော်သမီးတော် အစရှိသော ဆွေတော် မျိုးတော်တို့အား၊ သံသန္တတိ၊ စီး၏။ တံပိဒေဝိ ထိုမဟေသီ မိဖုရားကြီးအား သဒါ-အခါခပ်သိမ်း၊ နမေနမာမိ၊ ရှိခိုးပါ၏။

ပုတ္တာ နတ္တာ ဒီကောကာသေ
ဥဂ္ဂရာဇာဝ ဒိဗ္ဗတု၊
ဤတိပတ္တေသိ ဘုဒ္ဓတ္တာ
မဟေသီတသကံ နမေ၊

တသ၊ ရတနာပုံမင်းတရားကြီး၏၊ သုဒ္ဓတ္တာ၊ စင်ကြယ်သောနှလုံးရှိသော၊ ယာမဟေသီ၊ အကြင် မိဖုရားခေါင်ကြီးသည်၊ ပုတ္တနတ္တဒီကော၊ သားတော်၊ မြေးတော်၊ ဆွေတော်၊ မျိုးတော် အစရှိသူတို့အား အာကာသေ-ကောင်းကင်၌ ဥဂ္ဂရာဇာဝ၊ လမင်းကဲ့သို့၊ ဒိဗ္ဗတု၊ တန်ခိုးရောင်ဖြင့်၊ ရန်မှောင်ကင်းပျောက် တောက်ပစေသတည်း၊ တံ၊ ဤသို့၊ ပတ္တေသိ၊ တောင့်တတော်မူ၏။ တံ၊ ထို စကြာဒေဝီ မိဖုရားခေါင်ကြီးကို၊ နမေနမာမိ၊ ရှိခိုးပါ၏။

သဒါဗြဟ္မဟာရေန၊
အသန္တုဋ္ဌေနမံဏ္ဍဝ၊
ဘာဝေသိ ဓမ္မစရိယာ၊
သိနေရက ဂုဏနမေ၊

ဓမ္မစရိ၊ တရားကို ကျင့်လေ့ရှိသော၊ ယာမတာ၊ အကြင်မယ်တော် စကြာဒေဝီသည်၊ မံ ငါ့ကို-ဤ၊ ဤလူ၏အဖြစ်ဖြင့်၊ အသန္တုဋ္ဌေန၊ မရောင့်ရဲနိုင်သော၊ ဗြဟ္မာဝိဟာရေန၊ ဗြဟ္မစိုရ်တရားဖြင့်၊ သဒါ-အခါခပ်သိမ်း၊ ဘာဝေသိ၊ ပွားများစေတော်မူပြီ၊ သိဏေရကဂုဏံ၊ ရှစ်သောင်းလေးထောင်၊ နှစ်ပြန်ဆောင်သော၊ မြင်းမိုရ်သဖွယ်၊ ကြီးကျယ်မြင့်မြတ်သော ကျေးဇူးတော်ရှိထသော၊ တံမတရံ၊ ထိုမယ်တော် စကြာဒေဝီကို၊ နမေနမာမိ၊ ရှိခိုးပါ၏။

အပိုင်း ၁၄

လပျော်လာပြီ

- (၁) လခစားဘုရင်စနစ်တင်ပြသူ
- (၂) ချစ်သူကြင်ဖက် အာဏာပျက်
- (၃) ဝိသာခါဖက်ရှင်
- (၄) ခုဖုရားလတ် မြေလူးခန်း
- (၅) သိပေါမင်း၏ သတင်းစာကွန်ဖရင့်

(၁) လခစားဘုရင်စနစ် တင်ပြသူ

မင်းတုန်းမင်းနှင့် သီပေါမင်းခေတ်တို့၌ ထွန်းပေါ်ခဲ့သော ယောအတွင်းဝန်ဦးဖိုးလှိုင်ကို မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၌ (ယခုခေတ် လူတို့သည် ယောအတွင်းဝန်အား နှလုံးရည်တော်လှန်ရေး ခေါင်းဆောင်တစ်ဦးအနေနှင့် ပူဇော်သက္ကာရပြုလျက်ရှိကြသည်) ဟု အကဲဖြတ်ထား၏။

နှလုံးရည်တော်လှန်ရေးဟူရာ၌ အတွေးအခေါ်တော်လှန်ရေး၌ အကျုံးဝင်လျက်ရှိ၏။ ထိုစွယ်စုံကျမ်း၌ပင် ဆက်လက်ပါရှိသည်မှာ (ဦးဖိုးလှိုင်သည် ရှေးနိတိကျမ်းတို့၌ ဖွင့်ဆိုသော ရှေးရိုးစဉ်လာ မြန်မာ့အတွေးအခေါ် အယူအဆတို့ကို နိုင်ငံခြားနှင့် ကူးလူးဆက်ဆံရာမှ ရရှိအပ်သော နိုင်ငံရေး၊ အုပ်ချုပ်ရေး၊ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးအသိတရားများနှင့်နှိုင်းဆ၍ ထိုခေတ်မြန်မာနိုင်ငံသား တို့အား အမြင်သစ်တစ်ရပ် ပေးခဲ့သည်။

ဦးဖိုးလှိုင် ရေးသားစီရင်သော ရာဇဓမ္မသင်္ဂဟကျမ်းသည် ဤအချက်ကို သက်သေပြု၏။ ထိုကျမ်းတစ်စောင်နှင့်ပင် သူ့ကို နိုင်ငံရေးသုခမိန် ခေါ်ထိုက်၏။ စင်စစ်ဦးဖိုးလှိုင်သည် သက္ကတ၊ ပါဠိ၊ မြန်မာ စာပေတို့၌သာ နှံ့စပ်သည်မဟုတ်။ အနောက်တိုင်း ဝိဇ္ဇာနှင့် သိပ္ပံပညာတို့၌လည်း နှံ့စပ်သည်။

သို့ဖြစ်၍ အနောက်တိုင်းမှ ရအပ်သော ပညာဗဟုသုတတို့ကို မြန်မာပစ္စည်းဖြစ်အောင် ကြံဆောင်ရင်းနှင့် မြန်မာ့ရိုးရာကိုလည်း ထိန်းသိမ်းပေးသည်။

ဤ၌ နိုင်ငံခြားဗဟုသုတ ပြန့်ပွားအောင်ပြု၍ မြန်မာ့ရိုးရာ ယဉ်ကျေးမှုတို့ကိုလည်း ပြန်လည် ဖော်ထုတ်သော မြဝတီဝန်ကြီး ဦးစ၏ အစဉ်အလာကို ယောအတွင်းဝန်က ဆက်လက် ထိန်းသိမ်း သည်ဟု ဆိုရမည်ဖြစ်၏။ (စွယ်စုံကျမ်း)

ပထမအုပ်ချုပ်ရေး စည်းမျဉ်း

ဦးဖိုးလှိုင်က မြန်မာတို့၏ ရာဇဝင်ကိုယ်တွေ့နှင့် လက်ရှိဥပဒေအခြေအနေတို့ကို သုံးသပ် ညှိနှိုင်းကာ (ပထမ မြန်မာ့အခြေခံ အုပ်ချုပ်ရေးစည်းမျဉ်း)ကို ရေးဆွဲခဲ့ပေသည်။ ထိုမူကြမ်းကို (ရာဇဓမ္မသင်္ဂဟကျမ်း)ဟု ခေါ်၏။

သီပေါမင်းနန်းတက်သော ၁၂၄၀ ပြည့်နှစ်၌ပင် ရေးသားပြီးသော ထိုကျမ်း၌ နိုင်ငံတော် အုပ်ချုပ်ရေးကို အသက်ဦးဆံပိုင် ဘုရင်စနစ်မှ ဥပဒေဘောင်အတွင်း၌ စိုးစံသော ဘုရင်စနစ်သို့

ပြောင်းလဲရန် စီစဉ်လေသည်။ ဘုရင်နှင့်မိဖုရားကို အင်္ဂလိပ်ရှင်ဘုရင်များကဲ့သို့ လခရိက္ခာတော်ပေးထားပြီး ဘဏ္ဍာတော်အသုံးစရိတ် အရပ်ရပ်ကို လွှတ်တော်ဝန်ကြီးများက ပြည်သူ့ကိုယ်စား ချုပ်ကိုင်ထားရန် ရည်ရွယ်သည်။

အင်္ဂလိပ်နမူနာ

အင်္ဂလန်ပြည်တွင် အထက်လွှတ်တော်နှင့် အောက်လွှတ်တော် ထားရှိသကဲ့သို့ မြန်မာပြည်၌လည်း (၁) မျိုးရိုးစဉ်လာအတိုင်း များကြီးမတ်ကြီး၊ ဆွေတော်မျိုးတော်တို့ကတစ်သင်း၊ (၂) ပြည်သူပြည်သားတို့က သဘောတူတင်မြောက်သည့် လူကြီးစုကတစ်သင်းဟူ၍ ဘိလပ်ပါလီမန်ဖွဲ့စည်းထားရှိသလို စံထား လိုလေသည်။

ဤကား အင်္ဂလိပ်ကို အစစအထင်ကြီး၍ သူတို့လုပ်နည်းများကို ခိုးချခြင်းဟု မယူဆအပ်ပေ။ အင်္ဂလိပ်ကို အနိုင်တိုက်လိုလျှင် အင်္ဂလိပ်၏ လုပ်ရပ်များကို ဦးစွာလေ့လာ၍ ထိုထက်သာလွန် ကောင်းမွန်သော စနစ်များ တီထွင်နိုင်ရပေမည်။ လက်နက်ကောင်းများလည်း သူတို့နှင့် ပြိုင်ဆိုင် ထုတ်လုပ်နိုင်ရမည်။ ဘဏ္ဍာရေးလည်း သူတို့ထက်တောင့်တင်းခိုင်လုံမှုရှိစေရမည်။

ထို့ကြောင့် ဘုရင်နှင့် မိဖုရားတို့၏ အဆီးအတားမရှိ သုံးဖြုန်းမှုတို့ကိုဘောင်ခတ်ရန် လိုအပ်လေသည်။

မြေမသေ-တုတ်မကျိုး

တစ်ကြောင်းမှာလည်း ဥရောပတိုက်သည် အသက်ဦးဆံပိုင် ဘုရင်စနစ်မှ သူတို့ကိုယ်တိုင် သွေးထွက်သံယိုတော်လှန်ကာ ဒီမိုကရေစီခေတ်သို့ အတင်းကူးပြောင်းခဲ့ရသည်။

အင်္ဂလန်ပြည်တွင် ၁၆၀၀ ခုနှစ်လောက်မှစ၍ (မြန်မာတို့၏ တောင်ငူခေတ်) လွှတ်တော်နှင့် ရှင်ဘုရင်တို့ အတိုက်အခံဖြစ်ခဲ့ရာမှ တိုက်ပွဲများဖြစ်ခဲ့ရသည်။ အနိုင်ရသော ပါလီမန် ခေါင်းဆောင် (ကရွမ်းဝဲ) (Cromwell)က သူတို့၏ ဘုရင်(ချာလီ) (Charles I)ကို သေဒဏ်ပေးကာ ခေါင်းဖြတ် သတ်ခဲ့သည်။

၁၇၈၀-ခု လောက်၌ “ဘိုးတော်ဘုရားခေတ်” ပြင်သစ်အရေးတော်ပုံကြီး ဖြစ်ပွားရာ သက်ဦးဆံပိုင် လူဝီဘုရင် (Louis 14) ကို ပြည်သူ့လွှတ်တော်ကပင် စက်တိုင်တင်ခဲ့ရာ မိဖုရား လည်း အတူခေါင်းဖြတ်ခံခဲ့ရလေသည်။

မြန်မာပြည်၌ သီပေါခေတ်တွင် ရွှေပြည်ဝန်ကြီး ဦးဖိုးလှိုင်နှင့် ကင်းဝန်မင်းကြီးတို့ဦးဆောင်ကာ ဥရောပမှာကဲ့သို့ လခစားဘုရင်စနစ်သို့ကူးပြောင်းရန် ကြိုးစားခြင်းမှာ အခြေအနေကို စေတနာ ရှေ့ထား၍ ကြိုးပမ်းခြင်းဖြစ်သည်။

အခြားနိုင်ငံတို့၌ ရှင်ဘုရင်ကို ခေါင်းဖြတ်ပြီးမှ ပြောင်းလဲဖြစ်သော ကိစ္စမျိုးကို ဦးဖိုးလှိုင်နှင့်ဦးကောင်းတို့က မြန်မာပြည်၌ “မြေမသေ-တုတ်မကျိုး” စီမံလိုလေသည်။

လွှတ်တော်နှစ်ရပ်၊ သတင်းစာနှစ်မျိုး၊

ဦးဖိုးလှိုင်၏ ပြုပြင်ရေးစီမံကိန်းတွင် “ဤသို့မျိုးမတ်လူကြီးနှစ်သင်းတို့ တိုင်းရေးပြည်မှ လုပ်ဆောင်မည် ညှိနှိုင်းသည့်ကာလ သတင်းစာဆရာတို့လည်း ညှိနှိုင်းရာသို့ဝင်၍နားထောင်စေပြီးလျှင် ပြောဆိုသမျှစကားစုကို သတင်းစာရိုက်၍ နေ့စဉ်နိုင်ငံကို ထုတ်ဝေစေမည်။ နိုင်ငံသားတို့က

မှူးမတ်တို့စည်းဝေးတိုင်ပင်ကြရာတွင် ကြိုက်သည် မကြိုက်သည်တို့ကို မိမိတို့ကိုယ်တိုင် ထုတ်ဝေသော နိုင်ငံသားတို့ပုံနှိပ်သည့် သတင်းစာမှ ပြန်လည် ဝေဖန်ရမည်။ ဤသို့ မှူးမတ်နှင့် ပြည်သူတို့ တစ်ဖန်ညှိနှိုင်းပြီးမှသာလျှင် လူကြိုက်များသော ဆုံးဖြတ်ချက်ကို မင်းဧကရာဇ်ထံ သွင်းသည့်ကာလ သဘောတူလက်မှတ်ထိုး၍ အမိန့်တော်အနေဖြင့် နိုင်ငံသို့ ထုတ်ပြန်ရသည်”

သို့လျှင် ဦးဖိုးလှိုင်က (၁) အထက်လွတ်တော်နှင့် အောက်လွတ်တော်၊ (၂) အစိုးရသတင်းစာနှင့် ပြည်သူ့သတင်းစာ၊ (၃) ညှိနှိုင်း၍ အများသဘောတူရာကို ရှင်ဘုရင်က လက်မှတ်ထိုးကာ အတည်ပြုဟူသော ထုံးစံသစ်ဖြင့် အုပ်ချုပ်ရေး၌ အားလုံးစုပေါင်း ပါဝင်နိုင်သော မူသစ်ကို ချပေး လေသည်။

ယဇ်နတ် ပူဇော်ခြင်းကို ပယ်

ဘုရားလက်ထက်က လိစ္ဆဝီမင်းတို့သည် အပရိဟာနိယ တရား ၇-ပါးကို အဓိကထား၍ ကျင့်သုံးကာ မင်းနှင့်ပြည်သူအကျိုးစီးပွားကို ရှာခဲ့၏။ မဟာပရိနိဗ္ဗာနသုတ်၌ မြတ်စွာဘုရားက ထိုတရား ၇-ပါးကို ဖော်ပြတော်မူသည်ကား-

- (၁) စည်းဝေးတိုင်ပင်ခြင်း၊
- (၂) အညီအညွတ် ဆောင်ရွက်ခြင်း၊
- (၃) ဥပဒေအတိုင်းကျင့်ခြင်း၊
- (၄) လူကြီးတို့၏ အဆုံးအမ၌ တည်ခြင်း၊
- (၅) အမျိုးသမီးအား မနှိပ်စက်ခြင်း၊
- (၆) ယဇ်နတ်ပူဇော်ခြင်း၊
- (၇) ရဟန္တာတို့အား စောင့်ရှောက်ခြင်း။

အပရိဟာနိယသည် “မဆုတ်မယုတ် မပျက်စီးနိုင်ခြင်း” ဟု အဓိပ္ပာယ်ရ၏။ ဗုဒ္ဓဘာသာ မြန်မာမင်းအဆက်ဆက်တို့သည် ဤမင်းကျင့်တရားကို ဦးထိပ်ထားခဲ့ကြသည်။

ဦးဖိုးလှိုင်က ခေတ်နှင့်လျော်ညီအောင် ထိုတရား ၇-ပါးတို့၌ တစ်ပါး အပါအဝင်ဖြစ်သော “ယဇ်နတ်ပူဇော်ခြင်း” ကို ပယ်ဖျက်လို၏။ ဦးဖိုးလှိုင်က “နိုင်ငံမှာ ကောင်းရာကောင်းကြောင်း နည်းဥပဒေသစ် ပြုလုပ်မည်ရှိလျှင် အပရိဟာနိယတရား ပျက်လိမ့်မည် ထင်မှတ်ပြောဆိုနေကြသည်။ ဤစကားကို အလျှင်းမမှတ်အပ်” ဟု ဆို၏။

သူ့သဘောအရ “ဟောင်းသော်လည်း ပယ်သင့်မှပယ်မည်၊ သစ်သော်လည်း လိုက်သင့်မှ လိုက်မည်” ကို တွေ့ရသည်။

အပရိဟာနိယ တရား ၇-ပါး၌ ၆-ပါးကိုဆက်လက် ကျင့်သုံးကာ ယဇ်ပူဇော်ခြင်းကိုသာလျှင် ခေတ်နှင့် မဆီလျော်တော့၍ ပယ်ရန်ဆိုခြင်းဖြစ်၏။

ထိုသို့ပူဇော်ရာတွင် ရိုးသားစွာရွာစောင့်နတ်၊ အိမ်စောင့်နတ်များကို ဆီမီးခဲဖွယ်ပူဇော်ခြင်းကို မဆိုလို။ လူကိုစတေး၍လည်းကောင်း၊ တိရစ္ဆာန်များကို သတ်၍လည်းကောင်း ယဇ်ပူဇော်ခြင်းကို ဆိုလိုသည်။

ဤအရေး၌ ပုဂံခေတ်တွင် အနော်ရထာမင်းသည်လည်းကောင်း၊ တောင်ငူခေတ်တွင် ဘုရင့်နောင်သည်လည်းကောင်း ဤအလေ့အထဆိုးကိုပိတ်ပင် ဖိနှိပ်ခဲ့ပြီးဖြစ်လေသည်။

သို့သော် ခေတ်အဆက်ဆက်တို့၌ အဟောင်းသမား (Conservatives)နှင့် အသစ်သမား (Radicals)တို့သည် နိုင်ငံရေးလောက၌ အတိုက်အခံ အခြေအတင် ပြုစုမြဲဖြစ်ရာ တစ်ဦးကိုတစ်ဦး ဆီလိုအပေါက်ရှာ၍ ကန့်ကွက်စွဲမြဲဖြစ်သည်။

ဦးဘိုးလှိုင်က အပရိဟာနိယ ၇-ပါး၌တစ်ပါးပယ်ရန်ပြောသည်ကိုပင် “အားလုံးပျက်ကုန်ပြီ” စသဖြင့် ဝေဖန်ကြသည်။ သို့သော် ထိုအယူဝါဒကို ဦးဖိုးလှိုင်က ဘုရားဟော ပါဠိတော် အကိုးအကားများ အလုံအလောက်တင်ပြကာ ပယ်ခဲ့သည်။

နိုင်ငံရေးနှင့်ပတ်သက်သော ဦးဖိုးလှိုင်၏ အရပ်ရပ် သုံးသပ်ချက်တို့မှာ ပူအိုက်သော ပဒေသရာဇ် ရာသီတွင် လေပြည်လေအေး တိုက်ခတ်သကဲ့သို့ စိတ်ချမ်းသာစရာဖြစ်၏။

ဘုရားလည်း အလုပ်လုပ်ရသည်။

လောက၌ လူတို့သည် အမိမွေးသည့်အတိုင်းဖြစ်၍ မိမိ၏ ဝီရိယဖြင့် မသုတ်မသင် မရှင်းမလင်းထားလျှင် ခြေသည်း၊ လက်သည်း၊ ဆံပင်၊ အမွေးတို့သည် ရှည်၍ လူနှင့်မတူ၊ မျောက်ကဲ့သို့ဖြစ်လိမ့်မည်။

လောက၌ လူတို့စားသောက်ရန်ကိုလည်း လုံ့လဝီရိယထုတ်၍ မလုပ်ဆောင်လျှင် လယ်ယာ မဖြစ်ထွန်း၊ စားသောက်ရန် ဆန်စပါးမရှိဖြစ်လိမ့်မည်။ ဝတ်ဆင်ရန်ကိုလည်း လုံ့လထုတ်၍ မရက် လုပ်လျှင် အဝတ်ပုဆိုး ဝတ်ဆင်ရန်မရှိ။ အချည်းအနီးဖြစ်လိမ့်မည်။ နေထိုင်ရန်မြို့ရွာ အိမ်ကျောင်း ကိုမှသော်လည်း မဆောက်မလုပ်လျှင် လွင်တီးခေါင်မှာ ထီးတည်း နေရလိမ့်မည်။

ဧကန်ဘုရားဖြစ်မည့် ဘုရားအလောင်း သိဒ္ဓတ္ထ မင်းသားသော်လည်း လုံ့လထုတ်၍ ဒုက္ကရ စရိယာကျင့်ခြင်း၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းစီးဖြန်းခြင်းများကိုပြုမှ ဘုရားဖြစ်နိုင်သည်။

တစ်ကိုယ်ကောင်းနှင့် အများကောင်း

(၁) လောကကို ကောင်းအောင်ပြုလုပ်ရာ၌ တစ်ယောက်၊ နှစ်ယောက်ပြုလုပ်၍မကောင်း၊ အများနှင့်ပြုမှ ကောင်းသည်။

လောကုတ္တရာအရေး၌ မဂ်ဖိုလ်ရအောင် ပြုလုပ်လျှင်လည်း တစ်ယောက်တည်း ပြုလုပ်မှကောင်းသည်။

တရားဆိုသည်မှာ ဆေးကဲ့သို့ဖြစ်၏။ ရင်ဘတ်နာဆေးသည် ရင်ဘတ်နာကိုပျောက်စေနိုင်၏။ အဖျားကိုမပျောက်စေနိုင်။ အဖျားဆေးသည် အဖျားကိုပျောက်စေနိုင်၏။ ရင်ဘတ်နာကိုမပျောက်စေနိုင်။

ထို့အတူ တရားသည်လည်း လောကကောင်းကြောင်း ကျင့်လျှင် ပစ္စုပ္ပန်၌ကောင်းသည်။ လောကုတ္တရာ၌မကောင်း။

လောကုတ္တရာ ကောင်းကြောင်းတရားကိုကျင့်လျှင် လောက၌မကောင်း။ နိဗ္ဗာန်မဂ်ဖိုလ်ကား ရ၏။

လောကကောင်းကျိုးအကျင့်နှင့် လောကုတ္တရာကောင်းကျိုး အကျင့်တို့သည် မုချဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်သည်။

ဤကားလက်ရှိ ဆိုရှယ်လစ်လောကတည်ဆောက်နေချိန်၌ မြန်မာပြည်တွင် လက်တွေ့ ကြံကြိုက်နေရသော ပြဿနာများကို ဦးဖိုးလှိုင်က ကိုယ်တိုင်ရင်ဆိုင်ခဲ့ရသကဲ့သို့ရှိ၏။

မြန်မာအစိုးရက ယခုအချိန်တွင် ငါးမွေးမြူရေး၊ ကြက်ဘဲမွေးမြူရေး စသည်တို့ကို တိုင်းပြည်၏စီးပွားရေးဖူလုံမှုအတွက် အားပေးလျက်ရှိရာ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့အတွက် နားဝင်မချို့ ပါချေ။ သို့သော် ဤကားလောကီရေးဖြစ်သောကြောင့် ဦးဖိုးလှိုင်ကဲ့သို့သာ သုံးသပ်သင့်ပေသည်။

ထိုက်တန်အောင်မပေးလျှင် ထိုက်တန်အောင်မလုပ်

သီပေါမင်းခေတ်၌ အုပ်ချုပ်ရေးပိုင်းမှ ကုန်သည်လယ်လုပ်တို့၏ အကျိုးစီးပွား မသယံပိုးနိုင်သဖြင့် လူပေါင်းများစွာတို့သည် အောက်ပြည်အောက်ရွာ ရေကြည်ရာမြက်နုရာသို့ ရွှေ့ပြောင်းသွားကြသည်။

မြန်မာဘုရင်နယ်မြေကို စွန့်ခွာကာ အင်္ဂလိပ်လက်အောက်သို့ ရောက်သွားကြလေသည်။ ဦးဖိုးလှိုင်က ထိုအခြေအနေကို မနှစ်သက်၍ အောက်ပါအတိုင်းသုံးသပ်ခဲ့၏။

“လောက၌ အလုပ်ကိစ္စများဆောင်ရွက်ရာတွင် အစိုးရပင်ဖြစ်စေကာမူ ထိုက်တန်လောက်အောင် ပေး၍ မခိုင်းလျှင် မည်သည့်အရာကိုမျှ နေရာကျအောင် ပြုလုပ်မည်သူမရှိ။ အကယ်၍ အစိုးရ၏ ဂုဏ်အာဏာနှင့် နှိပ်စက်၍ ခိုင်းလျှင်လှန်ပြန်နိုင်ကလျန်ပြန်လိမ့်မည်။ မလှန်ပြန်နိုင်လျှင် ထွက်ပြေး တိမ်းရှောင်လိမ့်မည်” ။

အစုစပ်လုပ်ငန်း ကောင်း၏။

စီးပွားရေး၌ အစုစပ်(ဝါ) ကုမ္ပဏီများထူထောင် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးကို ဦးဖိုးလှိုင်က သဘောကျ၏။ “ကုမ္ပဏီဖွဲ့စည်းဆောင်ရွက်သဖြင့် သိုးဆောင်းဥရောပသားများသာမက ကုလား တရုတ် လူမျိုးတို့သည်လည်း ယခုအခါစည်းစိမ်ဥစ္စာများစွာတိုးတက်သည်ကို မျက်မြင်ကိုယ်တွေ့ပင် ဖြစ်သည်” ဟု ဆို၏။

ချစ်ခင်အောင် လုပ်တတ်ရာ၏။

“ကုန်သည် လယ်လုပ်တို့၏ စိတ်နှလုံးသည် အခြားနိုင်ငံက များမတ်အရာရှိတို့ကို အားကိုးခြင်း မရှိစေဘဲကိုယ်နိုင်ငံက များမတ်တို့ကိုသာ ချစ်ခင်စုံမက်အောင် မြန်မာအစိုးရက သူတို့၏ စိတ်နှလုံးကို ကျော့ကွင်းနှင့် ချည်သကဲ့သို့ ပြုလုပ်တတ်ရာ၏။”

ငွေကို သူ့နေရာနှင့်သူသုံးစွဲပါ။

“ကောင်းရောင်းကောင်းဝယ်နှင့် လယ်ယာလုပ်ဆောင်ရေးအတွက် သုံးသင့်သောငွေကို အလိုရှိရာ အခြားတစ်ပါးသို့ ပေးကမ်းလှူဒါန်းခြင်းမလုပ်သင့်။ မင်း၊ များမတ် ရဲမက်၊ လက်နက်ကိုင်တို့သည် တိုင်းပြည်ကိုစောင့်ထိန်းရန် အခွန်ဘဏ္ဍာမှ လခရရှိသူများဖြစ်၍ ကူးသန်းရောင်းဝယ်လုပ်ဆောင် နိုင်အောင် ဧကန်စောင့်ရှောက်သင့်သည်။”

“ထိုသို့ မစောင့်ရှောက်ဘဲအလိုရှိရာ လှူဒါန်းပေးကမ်းသုံးစားပါက ခိုးခြင်း ၂၅-ပါးတို့တွင် (၁) လိမ်လည်လှည့်စား၍ယူသော ကုဋာပဟာရ (၂) နှိပ်စက်၍ ယူသော ပသယာဝဟာရ တို့မှ လွတ်ကင်းရန် အကြောင်းမရှိ။”

“ကုန်သည် လယ်လုပ်တို့ကို ကူးသန်းရောင်းဝယ်အားရှိအောင် အပိတ်အပင်မရှိ ဖွင့်၍ပေးခြင်း၊ စောင်မ သင့်သမျှ စောင်မ ကြည့်ရှုခြင်း၊ အရင်းအနှီးမရှိသူများကို အတိုးမရှိ ရင်းနှီးငွေပေးကမ်း မ,စခြင်းသည် သမ္မုပါသမည်၏။”

ဂါထာရွတ်၍ ရွှေမိုးငွေမိုး မရွာ

အလုပ်မလုပ်ဘဲ ဂါထာမန္တရားများကို အားကိုးတတ်သူများကိုလည်း “ဤမန္တန်ကိုရွတ်လျှင် ရွှေမိုး ငွေမိုးရွာသည်။ အကာလ ဖလမန္တန်ဖြင့် ရေကိုမန်း၍ သစ်ပင်ကို ပက်လျှင် အချိန်မဟုတ်ဘဲ အသီးသီးသည်။ ပထဝီဇယမန္တန်ကိုရွတ်လျှင် ရန်အပေါင်းအောင်သည်။ ပဒက္ခမည်သော ဂါထာကြောင့် ပေါရိသာဒမင်းသည် လေကဲ့သို့လျင်မြန်သည်။ ဖုတ်သွင်းသောမန္တန်ကိုရ၍ ကျားသေကို ဖုတ်သွင်းရာ ကျားထ၍ကိုက်သည်။ ရှေးအခါက မန္တန်တန်ခိုးရှိပုံများ ကျမ်းဂန်တို့၌ ဆိုသည်။ ယခုအခါမူကား ဤသို့စွမ်းသော မန္တန်တို့ကို မတွေ့မမြင်ဖူးကြလေ” ဟု ဆိုခဲ့၏။

ပြည်ပသို့ ငွေထွက်စေနှင့်

သီပေါမင်းလက်ထက်နန်းတွင်းအခြေအနေကို ယောအတွင်းဝန် ဦးဖိုးလှိုင်က မနှစ်သက်ချေ။ နန်းတွင်း၌ နိုင်ငံခြားသားများ မပြတ်ဝင်ထွက်သွားလာနေကြသည်။ ညစဉ်ပင် နိုင်ငံခြား ဖာရစ်ကပွဲ ပြပွဲများ ခင်းကျင်းလျက် ဆုတော်ငွေများမပြတ်ပေးနေသည်။

“မိမိနိုင်ငံမှ ငွေများ၊ နိုင်ငံခြားသို့မထွက်စေအောင် ကိုယ့်နိုင်ငံကငွေဖြင့် ကိုယ့်နိုင်ငံကြီးကျယ် စည်ပင်အောင် လုပ်ဆောင်မှနိုင်ငံတော်အင်အားတောင့်ပေမည်။ ရှင်ဘုရင်ကို သတိပေးသင့်သည်” ဟု ဦးဖိုးလှိုင်က ထင်၏။

သူရဲကောင်းကနမ်းချင်စရာ

ထို့ပြင်နယ်ချဲ့များအန္တရာယ်နီးကပ်စွာရှိနေချိန်တွင် အစစအရာရာ သတိနှင့် နေသင့်သည်။ အထူးသဖြင့် အမှုထမ်းအရာထမ်းများသည် ဝံ့ဝံ့စားစား ရဲစွမ်းသတ္တိနှင့် ပြည့်စုံရမည်။ ဝတ်စား ဆင်ယင်ပုံများ ယောက်ျားပီသရမည်။ သူတစ်ပါးရိုသေခန့်ညားသောအသွင်ရှိရမည်။ သီပေါမင်း လက်ထက်၌ ထိုသို့မဟုတ်ချေ။ တစ်နေ့သ၌ ဗြဲတိုက်တော်တို့ ရောက်ရှိရာတွင် ဦးဖိုးလှိုင်က “ယခင်တော်ကြီးဘုရား (မင်းတုန်းမင်း) လက်ထက်က လက်သုံးတော်ကြီးများကိုကြည့်လိုက်ရလျှင် ယောက်ျားပီပီခွန်အားဗလနှင့် သူတို့ကိုမြင်သော် အလွန်ကြောက်ရွံ့ခန့်ညားဖွယ်ဖြစ်သည်။ ယခု ရွှေလက်ထက်ကလေး(သီပေါမင်း)မှာ လက်သုံးတော်ကလေးများကိုကြည့်လိုက်လျှင် ရွှေကျင်ခပ် ခေါင်းပေါင်းနှင့်၊ ထိုင်မသိမ်းအင်္ကျီနှင့်၊ တို့ပတ်နှင့်၊ ပန်းပေါင်းနားတောင်းကို ပန်လျက် နေကြသည်ကို မြင်ရတော့ ဖက်ပြီးနမ်းချင်စရာသာကောင်းတော့သည်” ဟု ဆို၏။

ဘုရင်သုံးငွေ သိန်း ၄၀

သီပေါမင်းနန်းတက်ပြီး ၄-နှစ်အကြာ ၁၂၄၄ ခုအတွက် နိုင်ငံတော်ဘတ်ဂျက် ဘဏ္ဍာတော်ငွေစာရင်းကား အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်၏။

			ကျပ်
ဝင်ငွေ	-	၉,၅၉၈,၁၈၂	၂ မူး
ထွက်ငွေ	-	၅,၄၇၄,၅၅၆	အမှုထမ်းလခ

ကျန်ငွေ	=	၄,၁၂၃,၆၂၆	၂ မူး ဘုရင်သုံး

ထိုကျန်ငွေကို ဘုရင်မင်းမြတ်ကိုယ်တော်တိုင် ပိုင်ဆိုင်သည်ဟု ယူဆစမြဲဖြစ်၏။ မင်း၊ မိဖုရား၊ သားတော်၊ သမီးတော်၊ အထိန်းတော်၊ အပျိုတော်များသို့ ချီးမြှင့်ငွေများ ပါဝင်၏။ ထိုမှ ပိုလျှံသည်တို့ကို ကျောင်း၊ ဘုရား၊ စာပေပိဋကတ် ရဟန်းသံဃာတို့ကို လှူဒါန်းပြုစုတော်မူသည်။

နားသမင်္ဂလာ ၂၁သိန်း

မင်းတုန်းမင်းလက်ထက်က သမီးတော်သုံးပါး(စုဖုရားကြီး၊ စုဖုရားလတ်၊ စုဖုရားထွေး)တို့ကို နားသမင်္ဂလာပြုရာတွင် တစ်ဦးလျှင် ငွေခုနစ်သိန်းစီဘဏ္ဍာတော်မှထုတ်ပေးခဲ့သည်။

စုဖုရားလတ်က မိဖုရားဖြစ်လာသောအခါ ပွဲထဲကလူပြက်ကို ငွေ ၁၀၀၀ိ ဆုချသည်။ ဤသို့သော အသုံးစရိတ်ကို မှူးကြီးမတ်ကြီးများက သဘောမကျချေ။

ပုဂံဦးတင်၏ထုတ်ဖော်ချက်တွင် “မည်သည့်အခါမျှ စာရင်းပါသည့်အတိုင်း ဘဏ္ဍာတိုက်၌ လက်ကျန်မရှိ။ လာမည့်နှစ်အတွက် တင်ကူး၍တောင်းခံရခြင်း၊ ချေးငှားရခြင်း စာရင်းများလည်း သီးခြားရှိသေးသည်” ဟု ဆို၏။

နာခေါင်းရှည်များ လာလိမ့်မည်

ဝန်ကြီးများ အစည်းအဝေး၌ ဦးဖိုးလှိုင်ကပင် “သားတော်သမီးတော်တို့ကိုလည်း ဝန်စု၊ မှူးစု၊ မှုထမ်းရာထမ်းများကဲ့သို့ လခနှင့်ထားရန်ဥပဒေပြုသင့်ကြောင်း၊ ပိုလျှံငွေကို ဘဏ်တိုက်ဖွင့်၍ ရန်ပုံငွေအဖြစ်ဖြင့်ဆောင်ထားသင့်ကြောင်း၊ သို့မှသာလျှင် အရေးကြုံက သုံးရန်ငွေအဆင်သင့်ရှိမည်။ ထိုငွေတို့ဖြင့် နယ်စပ်ဆိုင်ရာတပ်များ ခိုင်ခံ့ရန် လက်နက်များလုပ်ကိုင်၍ စစ်သည်များ စုဆောင်း သင်ကြားထားသင့်ကြောင်း၊ လက်နက်အင်အားပြည့်စုံမှ ရန်သူတို့ ကြံ့ခံမည်မဟုတ်၍ တိုင်းပြည် စည်ကားတိုးတက်မည်၊ ဤသို့မဟုတ်လျှင် နာခေါင်းရှည်သိုးဆောင်းလူမျိုးခြားတို့က မြန်မာ အမျိုးသမီး တို့ကို နမ်းရှုပ်ခြင်းပြုမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ ဤအကြံအစည်အတိုင်း ပြုပြင်ပြောင်းလဲပါက ငါးနှစ်အတွင်း မြန်မာနိုင်ငံကို ရှေးကပိုင်သည့်အတိုင်းဖြစ်အောင် ကြံဆောင်နိုင်မည်” ဟု ရှင်းလင်းတင်ပြသည်။

ဤသို့ဘဏ္ဍာရေးပြောင်းလဲရန် ဦးဖိုးလှိုင်က တင်ပြကြောင်းကို သိပေါမင်းနှင့် မိဖုရားတို့ ကြားသိရာတွင်-

“ခက်ကုန်ပြီ၊ ငါတို့ပိုင်တဲ့ငွေကို ငါတို့သဘောအတိုင်းမသုံးရ၊ သုံးလိုလျှင် ရွှေပြည်ဝန်ကြီး ဦးဖိုးလှိုင်ထံ အမိန့်ခံပြီးမှ သုံးစွဲရတော့မည်။ သည်အတိုင်းမှန်လျှင် ငါတို့ကို ရှင်ဘုရင်အဖြစ်က ချတာပဲ” ဟု အမျက်တော်ရှိလေသည်။

ဖိုးလှိုင်ပေးမှ စားရမှာလား

ယခုမျက်မှောက်ခေတ်တွင် စိန်မဟာသဘင်အဖွဲ့က သိပေါမင်းပါတော်မူဇာတ်ကိုတင်ပြရာ အတော်ပင် လူကြိုက်များ၏။

ရွှေပြည်ဝန်ကြီးဦးဖိုးလှိုင်က အခြေခံစည်းမျဉ်းသစ်မူကြမ်းပါရှိသော ရာဇဓမ္မသင်္ဂဟကျမ်းကို အရှင်နှစ်ပါးသို့ တင်ဆက်ခန်း၌ စုဖုရားလတ်က ရာဇမာန်ရှုလျက်-

“သယ်...ငဘိုးလှိုင်က ရာရာသသ၊ သူကမုန့်ဖိုးပေးမှ ငါတို့စားရမှာတဲ့လား” ဟု အော်ဟစ် ငေါက်ငမ်းပြီး ဦးဖိုးလှိုင်အား ထိုစာအုပ်နှင့်ပင်ကိုင်ပေါက်ကာ ကားလိပ်ချသွားလေသည်။

ထိုနောက် မကြာမီပင် အရှင်နှစ်ပါး ပါတော်မူခန်းနှင့်ဇာတ်သိမ်းကားလိပ်ကိုနောက်ဆုံး ချသွား၏။

အဖြစ်မှန် ရတနာပုံသမိုင်း အတွေ့အကြုံတို့မှာ ဤအတိုင်းပင်ဖြစ်လေသည်။

(၂) ချစ်သူကြင်ဖက် အာဏာပျက်

“သီပေါမင်း၏ နန်းသက် ခုနစ်နှစ်မှာ ဘာမျှကြာလိုက်သည် မထင်ရ” ဟု စုဖုရားလတ်က ပါတော်မူချိန်တွင် မိန့်ဆို၏။

သူ့အဖို့ တိုတောင်းသောအချိန်ကာလဖြစ်စေကာမူ တိုင်းသူပြည်သားတို့အဖို့ကား ဒုက္ခသံသရာ ရှည်လွန်းစွာမှတ်ထင်ကြပေမည်။

မြတ်စွာဘုရားကိုယ်တော်တိုင် ထိုအခြေအနေမျိုးကို ဥဒါဟရဏ်ပေးဖူးသည်မှာ-

(၁) အိပ်၍မပျော် နိုးကြားနေသူအတွက် ညဉ့်သည် ရှည်လျားလှပေ၏။

(၂) ခရီးပန်းလာသောသူအဖို့ တစ်ယူဇနာခရီးသည် ဝေးလံလှပေ၏။

(၃) သူတော်ကောင်းတရားကို မသိကုန်သော သူမိုက်တို့အတွက် ကျင်လည်မျောပါရာ သံသရာသည် အလွန်ဝေးလှသည်သာတည်း။

မင်းတုန်းမင်း၏ ဝဋ်ကြွေး

သီပေါမင်းသားသည် နန်းတွင်းအရှုပ်အထွေးများကြားမှ မင်းတုန်းမင်း၏ အရိုက်အရာကို ဆက်ခံခဲ့၏။

၁၂၄၀ပြည့်နှစ် တော်သလင်းလဆုတ် ၁-ရက်နေ့မှူးကြီးမတ်ကြီးများ အစည်းအဝေးအရ မင်းတုန်းမင်းက သီပေါမင်းသားကို နန်းလျှာထားလိုသည်။

သို့သော်အခြားသော မင်းသားများက ပုန်ကန်ဖွယ်ရှိသည်။ ထို့ကြောင့် သူတို့ကိုဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်း ထားသင့်သည်ဟု ဆုံးဖြတ်၏။

မက္ခရာ၊ ဝန်းသို၊ မလွန်၊ သုံးဆယ် စသော မင်းသားငယ်တို့ကို ခမည်းတော်ကခေါ်ဆိုဟန်ဖြင့် ဖမ်းဆီးလိုက်ကြသည်။

သီပေါမင်းကို တစ်ပတ်အကြာတွင် အိမ်ရှေ့စံခန့်စာ ထုတ်ပြန်သည်။

ထိုနောက်လင်ပန်းမိဖုရား၊ သက်ပန်းမိဖုရား၊ ခုနစ်ရွာမိဖုရားနှင့် မြောက်ရွှေရေးမိဖုရား လေးဦးတို့က သလွန်ပေါ်မှမထနိုင်သော မင်းတုန်းမင်းထံဝင်၍ သားတော်များ ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင် ခံနေရကြောင်းတင်ပြသဖြင့် မင်းသားများကို လွှတ်စေသည်။

ထိုမင်းသားများကို ရှေ့တော်သို့ခေါ်ကာတိုင်းပြည်ကို လေးပိုင်းခွဲလျက် ဘုရင်ခံရာထူးများ ခန့်အပ်၏။

သီပေါမင်းက ထီးနန်းဆက်ခံပြီးနောက် သုံးဆယ်မင်းသားက ချင်းတွင်းနယ်၊ မကွရာမင်းသားက တောင်တွင်းကြီး၊ ညောင်ရမ်းမင်းသားကို အောက်မြစ်စဉ်ခရိုင်ဟူ၍ သတ်မှတ်ကာ ဆိုင်ရာအရပ်များသို့ အမြန်ထွက်စေ၏။

သို့သော် ဘုရင်၏ရှေ့တော်မှ ထွက်ခဲ့သောမင်းသားများကို ချက်ချင်းပင် ဆင်ဖြူမရှင်နှင့် မှူးမတ်တို့က ထပ်မံဖမ်းဆီးသည်။

ထိုသားတော်သုံးပါးမှာ မင်းတုန်းမင်းအတွက်အားကိုးခဲ့ရပြီးဖြစ်သည်။

မြင်ကွန်းနှင့် ပန်းတိမ်းမင်းသားတို့ ပုန်ကန်ထကြွချိန်က ထိုမင်းသားသုံးပါးပင် စစ်မျက်နှာ သုံးခုဖွင့်ကာ တိုက်ခိုက်အောင်မြင်ခဲ့ကြသည်။

မင်းတုန်းမင်းသည် သူ၏နောက်ဆုံးအစီအစဉ်နေရာကျနေပြီဟုမှတ်ထင်ကာ သားတော်ကြီးများ ယခုအချိန်တွင် သင်္ဘောဆိပ်ကိုထွက်ကြပြီ၊ ယခုခရီးထွက်ကြပြီ၊ ယခုဆိုလျှင် ရွှေကြက်ယက်နှင့် နီးပြီစသည်ဖြင့် ထင်ယောင် မြင်ယောင်စိတ်ကူးယဉ်မိ၏။

“ငါ့သူတို့အတွက်အချိန်မီစီစဉ်ပေးလိုက်လို့သူတို့တစ်တွေ အဖြစ်ဆိုးက လွတ်သွားကြပြီ” ဟု ဘဝင်ကျသလိုလိုနှင့် ဇီဝိန်ချုပ်ရရှာလေသည်။

ရွှေသွေးရေးသော “နန်းတွင်းလုပ်ကြံမှုကြီး” ၌ မင်းတုန်းမင်းကို ဆင်ဖြူမရှင်ကိုယ်တိုင် အဆိပ်တိုက်ကာ သတ်ပစ်သည်ဆို၏။

“သားတော် သမီးတော်ပေါင်း ၄၀ကျော်ကိုထပ်မံချုပ်ထားပြန်ကြောင်း လျှောက်တင်ရန် မိဖုရားတစ်ပါးဝင်လာစဉ် ရှုမြင်ရသည်မှာ အထူးမသတိစရာဖြစ်၏။ ဆင်ဖြူမရှင်က လူမမာအား ဇွတ်အတင်း ဆေးတစ်ခွက် တိုက်နေသည်။ မင်းတုန်းမင်းက မသောက်လို၍ သွားစေ့ထားသော်လည်းမရ။ မြင်ကွင်းမလှသော ထိုရှုခင်းကြောင့် မိဖုရားငယ်က လန့်ဖျပ်ကာဟစ်အော်ရာ သူ့ကိုဖေးမတွဲယူကာ အပြင်သို့ခေါ်ဆောင်ခဲ့ကြရသည်။ မယ်နု၏သမီးမယ်စုလုပ်ကြံ၍ မင်းတရားကြီးရေတိမ်နစ်ရသည်” ဟု ရေးသားပါရှိ၏။

နာလန်ထလျှင် ခက်မည်

စာရေးဆရာ ရွှေသွေးက ထိုမိဖုရား၏အမည်ကိုထုတ်ဖော်ခြင်းမပြုသော်လည်း ယုတ္တိကား များစွာရှိပေသည်။ အမရပူရ၌လည်း သာယာဝတီမင်းစိတ္တဇရောဂါစွဲကပ်၍ သံလှောင်အိမ်နှင့်ထားရစဉ် သူ့မိဖုရားကြီးနှင့် သားတော်ပုဂံမင်းတို့က သူ့ကို ခေါင်းအုံးနှင့်ဖိသတ်သည်ဟု အင်္ဂလိပ်မှတ်တမ်း များ၌ပါရှိ၏။ မန္တလေး၌ကြုံရသောဖြစ်ရပ်နှင့် ထပ်တူထပ်မျှဖြစ်နေ၏။

မင်းတုန်းမင်းကြီး၏ ရောဂါအခြေအနေသက်သာကောင်းမွန်လာပါက သားတော်များ အကြောင်းကို အဖြစ်မှန်အတိုင်း သိရှိပါလျှင် ဆင်ဖြူမရှင်နှင့်တကွကြံရာပါ မှူးမတ်အပေါင်းတို့အတွက် သက်သာဖွယ်မရှိချေ။

တစ်သက်လုံးသဘောကောင်းခဲ့သော ရှင်ဘုရင်ကြီးသည် ဤတစ်ကြိမ်၌ကား မည်သူ့ကိုမျှ ခွင့်လွှတ်မည်မဟုတ်။ ရောဂါသက်သာချိန်က သူ့ကိုယ်တိုင်သားတော်ကြီး သုံးပါးကို ဘုရင်ခံကြီးများ အဖြစ်ရာထူးဝေခွဲအပ်နှင်းခဲ့ပြီမဟုတ်လော။

အမရပူရ “ဘုရင့်အမိန့်” ဟု ဆိုကာ စိတ္တဇရောဂါစွဲကပ်နေသော သာယာဝတီမင်းကို ဘာမျှ အသိမပေးဘဲအနောက်နန်းမြေကလေးနှင့်ပြည်မင်းသားတို့ကို မိဖုရားကြီးနှင့်သားတော်ပုဂံမင်းတို့က အလစ်တွင်ကွပ်မျက်စေခဲ့၏။

နောင်သောအခါ သာယာဝတီမင်းသည် သူ၏ရောဂါသက်သာပါက သူ့သားတော်ကြီးနှင့် အချစ်တော် မိဖုရားမြကလေးတို့ဘယ်မှာလဲဟု မေးလျှင်မခက်ပါလော။

ထို့ကြောင့်အလောင်းစည်သူမင်းကို သားတော်နုရသူက ခေါင်းအုံးနှင့်ဖိသတ်သောထုံးဟောင်းကို မလွဲမရှောင်သာ ကျင့်သုံးကြသည်။

မထူးတော့ပြီ။

(ကြောက်လျှင်လွဲ၊ရဲမှမင်းဖြစ်။)

မင်းကြီးတာကထွက်

ပုဂံဝန်ထောက်မင်း ဦးတင်၏ သုံးသပ်ချက်၌ “သီပေါမင်းလက်ထက်တွင် မြို့ရွာအုပ်ချုပ်ရေး ဥပဒေများသည် တည်တံ့ခိုင်မာခြင်းမရှိရုံမက၊ သဲရေကျအနေ၊ ရေထဲမှာ စိုက်သောတိုင်၊ မခိုင်မာသော နည်း၊ ပြီးရင်းဖျက်ရင်းဖြစ်ပုံ စည်းလုံးညီညွတ်ခြင်းမရှိပုံ” တို့မှာ များလှပေ၏။

၁၂၄၀-ပြည့်နှစ် သီတင်းကျွတ်လ၌ တောင်ဥယျာဉ်အစည်းအဝေးက ဝန်ကြီးဌာန ၁၄-ခု ထားရှိရန် သတ်မှတ်ဆုံးဖြတ်သည်။

ထိုနှစ်တပေါင်းလတွင် ထိုဝန်ကြီးဌာန ၁၄-ခုကိုရုပ်သိမ်းပယ်ဖျက်လိုက်သည်။

ထိုနှစ်ဝါခေါင်လတွင် ဝန်ကြီးဌာနများတစ်ဖန်ပြန်၍ ဖွဲ့စည်းရာ ၉-ဌာနသာကျန်၏။ ထို ၉-ဌာနမှာလည်း အချို့သာတည်၍ အချို့မှာ မတည်နိုင်။

ဇနကဇာတ်၌ ဇနကမင်းကတောင်ဝေးနှင့်မြေကြီးပေါ်တွင် စည်းသားရေးသားသည်ကို သီဝလိဒေဝီလူးလိုမှိုသည့်အတွက် ပျက်ရသောသဘောသွားနှင့်အလားတူပင်ဖြစ်သည်။

ဇနကပျို့၌-

အာဏာကြီးမြတ်၊ လောကနတ်တို့၊
ထိမ်းမှတ်တောင်ဝေး၊ ထိုအရေးကို၊
ကျော်သေးခက်မွေး၊ အရေးသခင်၊
လျှင်ဖျက်သော်သာ၊ ဖျက်ပိုင်ရာ၏၊
အာဏာပိုင်သ၊ ရှင်မှတစ်ပါး၊
အခြားသသူ၊ လူမည်ဆန်းကာ၊
မဖျက်ရာတည့်၊ အာဏာသခင်၊
ရှင်နှင့်ထပ်တူ၊ ချစ်သူကြင်ဖက်၊
ဆွေပြာညက်တို့၊ ဖျက်လည်းအာဏာ၊
ပျက်လေရာ၏၊ ပုဗ္ဗာပရ၊
ဒေါသကွင်ပြစ်သန့်သတည်း...။

အထက်၌စပ်ဆိုပုံနှင့် တစ်ပြေးတည်း ညီဘိသကဲ့သို့ရှိသည်။

၁၂၄၂-ခု၊ ဝါခေါင်လတွင် အတည်ပြုသော ဥပဒေသည် ၁၂၄၂-ခု၊ တန်ခူးလတွင် ပျက်စပြု၍ စတင်ဖျက်ဆီးသူမှာ ဘုရင်ပင်ဖြစ်၏။

အိမ်တော်ပါ အရာရှိလောက

၁၂၄၅-ခုတွင် ဝန်ကြီးဌာန ၁၀-မျိုးပိုင်းခြားပြန်၏။ ဌာနချုပ်အရာရှိများလည်း ပြောင်းလဲ ကုန်၏။

ဤသို့ပြီးရင်းပျက်ရင်း၏ အမြစ်အခြေမှာ (၁) အခွန်တော်ငွေများကို ရှင်ဘုရင်နှင့် မိဖုရားအလိုရှိရာ သဘောအတိုင်း သုံးစွဲဖြုန်းတီးလိုခြင်း၊ (၂) နိုင်ငံတော်အုပ်ချုပ်ရေးတွင် အိမ်တော်ပါ လူငယ်များပါဝင်စေလိုခြင်းအတွက်ဖြစ်သည်။

နန်းတော်တွင်း၌ ရွှေငွေပစ္စည်းမျိုးစုံတို့ကို စုပုံထားပြီးလျှင် အရှင်နှစ်ပါးလိုလားသူတို့အား နှစ်ကြိမ်သုံးကြိမ် အလိုရှိရာ ကောက်ယူစေခြင်း၊ အဝတ်အထည်မျိုးစုံတို့ တောင်ပုံရာပုံစုပုံထားပြီး ယောက်ျားမိန်းမတို့ကို အလိုရှိသမျှဆောင်ယူသယ်ပိုးနိုင်သရွေ့ ပိုက်ပွေထမ်းဆောင်ယူစေခြင်း စသည်တို့မှာ အခွန်တော်ငွေများကိုထင်သလိုသုံးစွဲသည်ဟူ၍ ယူဆရန်သာရှိတော့သည်။ အချို့သော သံတော်ဆင့်များ၊ ဝန်မင်းများက ထိုသို့သုံးစွဲပုံများကို ချီးမွမ်းမြှောက်ပင့်ရေးသားကြသည်။

ရှင်ဘုရင်နှင့်မှူးကြီးမတ်ကြီးတို့ မညီမညွတ်ဖြစ်ကြပြီးသော်ညီလာခံကို ရံဖန်ရံခါသာ လုပ်သည်။ လုပ်လျှင်လည်းခဏကလေးမျှသာ ထွက်ပြီးလျှင် ဝင်တော်မူသည်။

မှူးမတ်ကြီးတိုင်း ရှင်ဘုရင်နှင့်တွေ့ခွင့်မရ။ နောက်သော် နှလုံးတုန်ရောဂါရှိတော်မူသည်ဆိုကာ ညီလာခံသို့ ထွက်တော်မမူတော့ဘဲလက်သုံးတော်များကိုသာ အမိန့်တော်ပြန်စေသည်။

ထိုမှစ၍ အိမ်တော်ပါ လူငယ်များအုပ်ချုပ်ရေးတွင် ပါဝင်လာကြလေတော့သည်။ အစိုးရဌာနများ၌ ရှင်ဘုရင်မိဖုရားတို့နှင့် အကပ်သင့်သူတို့ ပါဝင်လာရာ အရိုးအစဉ်ပျက်ပြီးလျှင် ဘုရင်၏ လက်ကိုင်များသာ ဖြစ်ကုန်သည်။

လွတ်ရုံးငါးရပ် အရာရှိများလည်း ခန့်ထားမြဲထက် ပိုမိုကုန်သည်။ အစေခံအရာရှိများ အပြောင်းအလဲလွန်စွာများကုန်၏။

မြို့သူကြီးရွာသူကြီးများ တစ်မြို့တစ်ရွာလျှင် အရာရသူ နှစ်ဦးသုံးဦးဖြစ်ကုန်သည်။ ရာထူးခန့်ထားရာ၌ လက်သုံးတော်များပြုလုပ်ပုံမှာ ငဖြူကိုမည်သည့်သူကြီးခန့်စေဟု ဘုရင်အမိန့်တော်မှတ်ပြီး ဖြစ်သော်လည်း ငဖြူထက်ငမည်းက သာလွန်ပေးကမ်းနိုင်သော် ငဖြူအမည်ကိုငမည်းပြောင်းနိုင်သည်။

သည်ကဲ့သို့ဖြစ်နေပြီးနောက် ၁၂၄၂-ခုကျမှ ရှင်ဘုရင် သိတန်သမျှ သိလာသည်။ ဝန်ကြီး ၉-ဌာန ရှိရာတွင် (၁) သာသနာရေး၊ (၂) ပညာရေး၊ (၃) တရားရေး၊ (၄) ဥပဒေရေးရာ ဌာနများသာ ငြိမ်ဝပ်စွာရှိ၍ အခြားဌာနများမှာ ရှင်ဘုရင်နှင့်အကျွမ်းဝင်သူ အရာရှိကြီးသုံးလေးဦး၊ အပျိုတော်နှင့် လက်သုံးတော်များ၊ မိန်းမစိုးများ ရောစွက် နှောင့်ယှက် လျက်ပင်ရှိလေသည်။

ကြွေးတင်လျှင် ရှင်ဘုရင်ဆပ်

ဥပမာဆိုသော် အကောက်အခွန်ဌာန၌ အခြား အရာရှိများက ဝင်ရောက်ကောက်ခံ သုံးစွဲ နေကြသည်။ အမိန့်တော်နှင့်ဆို၍ တောင်းခံသူအား ပေးဆောင်ရပြီး ငွေရကြောင်းတာဝန်ခံပြေစာ လက်မှတ်လည်းမရှိ။ ဘုရင့်ထံ၌လည်းလက်ခံစာရင်းမရှိ။ ရှင်ဘုရင်သို့လည်း မမေးနိုင်။ ရှင်ဘုရင်ထံ ဆက်ပြီးဟု ပြောရုံနှင့် ကိစ္စကုန်ဆုံးတော့သည်။

ဌာနဆိုင်ရာ အရာရှိများက ဤအကြောင်းအရာတို့ကို သိသော်လည်းအမှန်ကျအောင် မစီစဉ် နိုင်ကြချေ။

ရှင်ဘုရင်က သူနှင့်ရင်းချာသော ယောက်ျားမိန်းမတို့ကို သနားလွန်းအားကြီးသည့်အတွက် ပင်တည်း။

ထိုရင်းချာသူတို့လာဘ်စားမှုများပေါ်ပေါက်လာလျှင် ရှင်ဘုရင်ကစိုက်ထုတ်ပေးလျော်တော် မူလေ့ရှိသဖြင့် အကမ်းတက်ကြလေသည်။

ထို့ကြောင့်ငွေစားမှုများကိုစီရင်ရန် ပြဋ္ဌာန်းထားသော ဥပဒေများသည် ရေဖြစ်သွားကုန်၏။

ဥပဒေရေးရာဝန်ကြီး ဦးကောင်းမှာ အသာထိုင်၍ ငေးမှိုင်းပူဆွေးနေရုံမက “တာရှည်ခံတော့မည် မဟုတ်” ဟု အတွင်းလူများရှေ့တွင် ညည်းတွားလေ့ရှိ၏။

မင်း မိဖုရားထံ အကြောင်းသင့်အောင်မှီခိုကပ်ရပ်သူတို့က သူတို့အလိုရှိရာ ကုန်းတိုက် တင်လျှောက်ကာ မလိုသူတို့ကို ဖိစီးနှိပ်စက်သည်။

ထိုအခါ မခံနိုင်သူတို့က သခင်အသစ်ရှာခြင်း၊ ပုန်ကန်ခြင်းများ တစ်နေ့တခြားပေါများလာ သောကြောင့် “တာရှည်ခံတော့မည် မဟုတ်” ဟု ညည်းခြင်းတည်း။

မင်းညီမင်းသား ၄၀ ကျော်တို့ကို နန်းတွင်းအချုပ်ထောင်၌ ညအခါစုပြုသတ်ဖြတ်ခဲ့ရာ၌ ခေါင်းဆောင်သူ ရနောင်မင်းသားမောင်တုတ်နှင့် ၎င်း၏ညီ မောင်ပြောင်(ခေါ်) ပင်းသာမင်းသား တို့လည်း မကြာမီဝဋ်လည်ကာ ၁၂၄၃ ခုတွင် တူသောအကျိုးခံစားကြရလေသည်။

သူတို့မရှိတော့သဖြင့် တရားသဖြင့်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရတော့မလိုဖြစ်ပြီးနောက် ၁၂၄၄ ခုတွင် လှေသင်းအတွင်းဝန်နှင့်တိုင်တားမင်းကြီးတို့ဘုန်းကြီးလာပြန်၏။ မြို့ရွာမငြိမ်မသက်၊ ဓားပြထကြွကာ ကျွက်ကျွက်ဆူဖြစ်ကုန်ပြန်သည်။

ဓားပြကိုကျောင်းပို့

တိုင်တားမင်းကြီးက ဓားပြလူဆိုးများ တရားနာစေရန်ဆိုကာ သာသနာပိုင်ကျောင်းသို့ပို့သည်။ ဘုရင့်အမိန့်ရှိမရှိကို မသိရ။

သာသနာပိုင်ကလည်း ဓားပြများမဆိုးရအောင် တရားမဟောနိုင်။ လူဆိုးများသည် ဘုန်းကြီးကျောင်းမှ သူတို့ရပ်ရွာသို့ပြန်၍ တစ်ဖန်တိုက်ခိုက်ဆိုးသွမ်းကြပြန်လေသည်။

ထိုအခါဓားပြလူဆိုးများကို လှေသင်းအတွင်းဝန်က သွားရောက်နှိမ်နင်းရန်ဘုရင်ကခွင့်ပြုသည်။ တိုင်တားဝန်ကြီးကသူ့လူများကိုနှိမ်နင်းရပါမည်လားဟုလှေသင်းအတွင်းဝန်နှင့် ကွဲပြီပြန်၏။

ထို့ကြောင့် နန်းတွင်း၌ သုံးစုကွဲသွား၏။ တစ်စုမှာ ကင်းဝန်အဖွဲ့ဖြစ်လျက် ၎င်းတို့ မျက်နှာ မရသည်မှာ ကြာချေပြီ။

မှူးကြီးမတ်ကြီးများ အသင်းကွဲနေသည်ကို သိပေါမင်းသိရှိရာ နန်းတွင်းစည်းဝေးပွဲများ ပြန်လည်ကျင်းပ၏။ အစဉ်သာ ထိုညီလာခံသို့ မှန်မှန်လာကြ၍ ခဏကြာသော် မညီမညွတ်ပင် ဖြစ်ကြပြန်သည်။

ထို့ကြောင့် သိပေါမင်းက မိန့်တော်မူရာတွင် “မှူးမတ်ချင်း ဝန်တိုမိစ္ဆာရှိနေပုံ၊ ညီလာခံသို့ မှန်မှန်မလာ၊ လာပြန်လျှင် စိတ်မပါဘဲငိုက်မျဉ်းနေတတ်ပုံ၊ မင်းနှင့်မှူးမတ် ညီညွတ်ရန်လိုအပ်ပုံ၊ ရှင်ဘုရင့်စကားကို မှူးမတ်များနားမထောင်ပုံများ” ပါရှိ၏။

ဝန်ကြီးများကွဲပြားထွေးရှုပ် အလုပ်ထဲ၌စိတ်မပါခြင်းသည် နိုင်ငံပျက်တော့မည့် အကြောင်း တစ်ပါးပေတည်း။

တိုင်ကပ်လျှင် ကင်းတုပ်

မန္တလေးနန်းတော်၌ သီပေါမင်းလက်ထက်တွင် (၁) တိုင်ကပ်၍ ကင်းတုပ်သည်၊ (၂) တိုင်ကို ကင်းမတက်နိုင်ရန် ရေနံသုတ်ထားသည်၊ (၃) တိုင်ကွယ်နေ၍ မမြင်ရ စသဖြင့် နန်းတွင်းအခြေအနေကို စကားဖန်ထိုး၍ ပြောလေ့ရှိခဲ့ရာ မှူးကြီးမတ်ကြီးများဖြစ်သော ကင်းဝန်မင်းကြီး ဦးကောင်း နှင့် တိုင်တားမင်းကြီး ဦးဖိုးတို့ အုပ်စုနှစ်စုကွဲပြဲနေသည်များကို အမျိုးမျိုးဝေဖန်ကြပုံဖြစ်၏။

တိုင်ကပ်၍ ကင်းတုပ်သည်ဟူရာ၌ တိုင်တားမင်းကြီးကို ကပ်ရပ်သူများကို ကင်းဝန်က မလိုလား၍ အုပ်မည်၊ ဆော်မည်မလွဲ။ တစ်ဖန် တိုင်တားမင်းကြီးက ရေနံချောင်းဝန်ကြီးနှင့်ပေါင်းကာ ကင်းဝန်ကိုနှိပ်ရာ၌ တိုင်ကိုရေနံသုတ်ထားသကဲ့သို့ဖြစ်၏။

သူခိုးဓားပြများသည် တိုင်ကွယ်က ရှင်ဘုရင်ကမမြင်ရ(ဝါ) အရေးမယူနိုင်တော့ဘဲ အမှုပပျောက်လေသည်။

ထိုဝန်ကြီးနှစ်ဦး အချင်းချင်းခြေထိုးပုံ၊ ချောက်တွန်းပုံမှာ-

(၁) ကင်းဝန်မင်းကြီးက ဥရောပတိုက်သို့ရောက်ဖူးသဖြင့် သီပေါမင်းကိုလည်း နိုင်ငံခြားဗဟုသုတရစေရန် ဥရောပလှည့်လည်ရေးတိုက်တွန်း၏။

ယိုးဒယားဘုရင်သည် ထိုသို့ပြုလုပ်ရာမှ ဥရောပဘုရင်များနှင့်တန်းတူစွာ တိုက်ရိုက်ဆက်ဆံနိုင်ခဲ့ရာ အရှေ့အိန္ဒိယကုမ္ပဏီလက်အောက်ခံကိုလိုနီဘဝမှ လွတ်မြောက်ခဲ့လေသည်။

မင်းတုန်းမင်းခေတ်၌ ကင်းဝန်ကိုယ်တိုင်သံကြီးတမန်ကြီးအဖြစ် သွားရောက်ကာ ထိုအဆင့်အတန်းရအောင် ကြိုးပမ်းခဲ့ရာ မအောင်မြင်၍ ယခုကဲ့သို့ ဘုရင်ကိုယ်တိုင် တိုင်းခန်းလှည့်လည်စေလိုသည်။

သို့သော် မိဖုရားကြီး စုဖုရားလတ်အပါအဝင် တိုင်တားအုပ်စုက ဘုရင်ဥရောပသို့သွားစဉ် အခြားမင်းသားတစ်ပါးက နန်းလုပွဲ လုပ်လျှင်မခက်ပါလားဆို၍ ထိုစီမံကိန်းပျက်၏။

(၂) အင်္ဂလိပ်တပ်များ မန္တလေးသို့ချီတက်လာချိန်တွင် တိုင်တားအုပ်စုက ဘုရင်ကိုရွှေဘိုသို့ တိမ်းရှောင်နေစေလို၏။

ထို့ကြောင့် အထုပ်အပိုးစသည်တို့ ပြင်ဆင်ပြီးခါမှ ကင်းဝန်မင်းကြီးက မိဖုရားကြီး ဆင်ဖြူမရှင်မှတစ်ဆင့် ထိုအစီအစဉ်ကို ပယ်ဖျက်စေသည်။

စုဖုရားလတ်သည် ကိုယ်လေးလက်ဝန်ဖြစ်နေ၍လည်းကောင်း၊ အင်္ဂလိပ်တို့က လိုရာစာချုပ်ပြုလုပ်ပြီးလျှင် ပြန်သွားမည်ဖြစ်၍လည်းကောင်း တင်ပြသဖြင့် ရွှေဘိုသို့ မသွားဖြစ်ဘဲ ပါတော်မူရလေသည်။

ကင်းဝန်မင်းကြီးကို သေနတ်ဝန်ရာထူးမှ ချခံရ၏။ သို့သော်ရနောင်မောင်တုတ်တို့ ကွယ်လွန်သောအခါ ထိုရာထူးပြန်ရ၏။

သို့သော် ကုန်းကြောင်းဆိုင်ရာစစ်တပ်များကို တိုင်တားက ကိုင်ထားလေသည်။

ကင်းဝန်က သူ့ဩဇာကျချိန်တွင် ဘုရင်ထံ အခစားဝင်ခြင်း နည်းပါး၍ သီပေါမင်းက မေးမြန်းရာတွင် “မှန်ပါ ခစားပါသည်ဘုရား၊ သို့သော် တိုင်ကွယ်နေ၍ မမြင်ပါဘုရား” ဟု လျှောက်တင်လေသည်။

သမက်၏မျက်ရည်

အင်္ဂလိပ်ကုန်သည်များ သစ်ခိုးမှုပေါ်လာသောအခါ ကင်းဝန်မင်းကြီးက ပြေလည် ကျေအေး စေလိုသည်။

တိုင်တားကမူအင်္ဂလိပ်ခုံရုံး၏ ဆုံးဖြတ်ချက်ကို လိုက်နာရန်မလို၊ သူ့လူများကို အောက်ပြည်သို့ လွှတ်ထားပြီးဖြစ်၍ စစ်ပွဲစလျှင် အောက်နိုင်ငံ၌ အနံ့အပြားပုန်ကန်ကြမည်ဆိုလေသည်။

ရှင်ဘုရင်နှင့် မိဖုရားက တိုင်တားမင်းကြီးကို သဘောကျထောက်ခံသည်။

ကင်းဝန်မှာ ယောက်ျားမပီသဟု မိဖုရား၏ရှုတ်ချခံရသည်။

ကျောက်မြောင်းအတွင်းဝန်ကား တိုင်တားမင်းကြီး၏ သမက်ဖြစ်သော်လည်း စစ်ဆင်ရေးကို လုံးဝသဘောမတူချေ။

သူ့ယောက်ျားမ တိုင်တားဝန်ကြီးမျက်နှာကို စေ့စေ့ကြည့်ပြီး “ဒီတစ်ခါနိုင်ငံပါဆုံးတော့မည်” ဟု ဆို၍ ငိုမြည်တမ်းမိရှာလေသည်။

(၃) ဝိသာခါပက်ရှင်

ကုန်းဘောင်ခေတ်နန်းတွင်းသူတို့ အဆင်တန်ဆာမှာ ဗုဒ္ဓခေတ်တွင် သူဌေးကတော်ကြီး ဝိသာခါ ဆင်မြန်းခဲ့သည်မှ တိုက်ရိုက်ဆင်းသက်ခဲ့သည်။

မိဖုရားများ၊ မင်းသမီးများ ဝတ်ဆင်ထားသော ထိုတန်ဆာများကို ယခုအခါ ယဉ်ကျေးမှု ဌာနအမျိုးသားပြတိုက်၌ ရှုမြင်နိုင်၏။

ပဒေသရာဇ်ခေတ်ကုန်ဆုံး၍ ထိုတန်ဆာပလာမျိုး နောက်ထပ်ချုပ်လုပ်ခြင်းမရှိသော်လည်း မြန်မာဇာတ်သဘင်များ၌လည်းကောင်း၊ ရှင်ပြုနားသမင်္ဂလာပွဲများ၌လည်းကောင်း ထိုပုံစံများရှုမြင် နိုင်သေးပေသည်။

အမျိုးသမီးတို့၏ ဦးခေါင်း၌ ဆင်မြန်းသော(စည်းပုံ)မှာကား ဝိသာခါခေတ်အတိုင်း ဒေါင်းရုပ် လွမ်းလျက် ရှိနေပေသည်။

ရတနာပုံခေတ်အထိ နန်းတွင်းသူတို့အဆင်တန်ဆာတွင် (၁) မိဖုရားကြီးများ၏ မဟာလတာတန်ဆာ၊ (၂) မင်းသမီးများ၏ ဃနမတ္တကတန်ဆာ၊ (၃) အပျိုတော်ကြီး နှင့် ကတော်ကြီးများ၏ မလ္လိကာတန်ဆာတို့သည် ထိပ်တန်းဖက်ရှင်အဖြစ်၌ ရပ်တည်ခဲ့ကြသည်။

ထူထဲဝင်းပြောင်၊
အလင်းရောင် ထွေထွေထပ်ထပ်၊
ရွှေပုစဉ်း အတောင်မတပ်ဘဲ၊
လျှပ်ခနဲ၊ ဖြုတ်ခနဲ၊ မပြတ်မစဲ၊
နတ်ကပဲထင်ရအောင်၊
မြင်သမျှဇာတ်စွဲလျော်သော
ဝတ်လဲတော် အယဉ်အလှ...

ပုဂံဝန်ထောက်မင်း ဦးတင်သည် တစ်ချိန်က ရန်ကုန်မြို့ လန်ကက်စတာလမ်းတွင် နေထိုင်သော သရစိမ်းမိဖုရားကြီး၏ သမီးတော် နောင်မွန်မြို့စား မင်းသမီးထံမှ ဃနမတ္တက တန်ဆာတော်၏ ပုံစံကို တောင်းခံလွှာ တင်ဆက်ရာတွင် အထက်ပါအတိုင်း စပ်ဆိုရေးသားခဲ့သည်။

ထိုတန်ဆာကို ဆင်မြန်းခွင့်ရသော မင်းသမီးဆယ်ပါးတို့တွင် ထိုမင်းသမီးပါရှိခဲ့သည်။

နန်းတွင်းအဆင်တန်ဆာ မြားနားပုံ

- ၁။ မဟာလတာတန်ဆာ ဆင်မြန်းခွင့်ရသူ မိဖုရားကြီး-၁။
 - ၂။ ယနမတ္တက တန်ဆာ ဆင်မြန်းခွင့်ရသူမင်းသမီး-၁၀။
 - ၃။ မလ္လိကာ(အမြီးပေါက်) တန်ဆာဆင်မြန်းခွင့်ရသူမင်းသမီး-၈။
 - ၄။ မလ္လိကာ (ရိုးရိုး) ဆင်မြန်းခွင့်ရသူ မြို့စား အပျိုတော်ကြီး-၈။
 - ၅။ ဖဲဝတ်လုံဇာ ဆင်မြန်းခွင့်ရသူ ၃ဆင့်အပျိုတော်များ-၄၄။
 - ၆။ ဖဲလုံဝတ်ကြယ် ဆင်မြန်းခွင့်ရသူ ၃ ဆင့်အပျိုတော်များ-၁၁။
 - ၇။ ဖဲအင်္ကျီဇာ ဆင်မြန်းခွင့်ရသူ ၃ ဆင့်အပျိုတော်များ-၄၀။
 - ၈။ မာသရဘက်ကြယ်ထိုးအင်္ကျီဆင်မြန်းခွင့်ရသူ အပျိုတော်များ-၈။
- စုစုပေါင်း ၁၂၉ ယောက်ဖြစ်၏။

မင်းမိန်းမများနှင့် ပတ်သက်သော တန်ဆာများမှာ မည်သည့်တန်ဆာကိုမည်သည့် အခမ်းအနားတွင် ဝတ်ဆင်ဟု ခွဲခြားထားလေ့မရှိ။ အခမ်းအနားရှိသည့်အခါ အခွင့်ရရာ တန်ဆာကို ဆင်ယင်လေ့ရှိကြသည်။ မဟာလတာမှာ အမြင့်ဆုံးဖြစ်သည်။

၁၂၂၈-ခုနှစ်က အင်္ဂလိပ်သံအဖွဲ့ ရှေ့တော်သို့ ဝင်ရာတွင် အရှင်နှစ်ပါးတို့သည် မင်းမြောက်တန်ဆာ အပြည့်အစုံ ဆင်မြန်းကာ အဖူးမြော်ခံသည်ဆို၏။

ထိုအချိန်က စကြာဒေဝီဆင်မြန်းသည်မှာ မဟာလတာ တန်ဆာဖြစ်ရာသည်။ ၁၂ နှစ်အရွယ် သမီးတော်ကလေးကလည်း အလားတူတန်ဆာဝတ်ဆင်ကာ နောက်တော်၌ ခစားသည်ဆိုရာ အိမ်ရှေ့မင်း၏ သမီးတော် စမ္မာနဂိုရ် မင်းသမီးကလေးဖြစ်သည်ဟု အင်္ဂလိပ်မှတ်တမ်း၌ ပါရှိ၏။

ထို့ကြောင့် ထိုတန်ဆာမှာအရွယ်ရောက်သူများ အတွက်သာလျှင်မဟုတ်ဘဲ မင်းသမီးကလေးများ အတွက်လည်း ကြည့်၍ကောင်းသဖြင့် စောစောစီးစီး သနားတော်မြတ်ခံရသည်လည်း ရှိခဲ့ပေသည်။

ဝိသာခါမှအစ

ဝိသာခါခေတ်က မြတ်စွာဘုရားသက်တော်ထင်ရှားရှိခဲ့သည်။ ရာဂြိုဟ်ပြည်၌ ဗိမ္ဗိသာရမင်း စိုးစံချိန်ဖြစ်သည်။

ထိုမင်းလက်ထက်၌ သူဌေးကြီး ငါးဦးရှိရာ၊ (၁) မေဏ္ဍက၊ (၂) ဇောတိက၊ (၃) ဇဠိလ၊ (၄) ပုဏ္ဏကနှင့် (၅) ကာကဝလ္လိယ တို့ဖြစ်၏။ ဝိသာခါကား မေဏ္ဍက၏ မြေးဖြစ်၏။ ဓနုဗ္ဗယ သူဌေးကလေးနှင့် သုမနဒေဝီတို့မှဖွားသည်။

ဝိသာခါအရွယ်ရောက်သော် သာဝတ္ထိပြည်မှ မိဂါရသူဌေးသားနှင့် စေ့စပ်ကြောင်းလမ်း၏။ ထိုမင်္ဂလာပွဲ၌ သတို့သမီးဆင်မြန်းရန် မဟာလတာတန်ဆာကို ပန်းထိမ်ဆရာ ၅၀၀- တို့ထုလုပ်ကြရာ လေးလကြာမှပြီး၏။

ထိုတန်ဆာအတွက် ရွှေပိဿာ ၅၀၀၊ စိန်-ကျောက် တစ်ပြည်၊ ပုလဲ သုံးပြည်၊ သန္တာ ငါးပြည်ခွဲ၊ ပတ္တမြား ရှစ်ပြည် ထည့်သွင်းလုပ်ဆောင်၏။

မဟာလတာတန်ဆာဟူသည် တစ်ကိုယ်လုံးကိုလွှမ်းခြုံဝတ်ရုံရသော တန်ဆာဖြစ်၏။ ရွှေငွေတို့ကို နန်းဆွဲထားသည့် ရွှေချည်ငွေချည်တို့ဖြင့် ရက်လုပ်ကာ အဖိုးတန်ကျောက် စိန်များ ခြယ်လှယ်ထား၏။

ထိုတန်ဆာကို ဦးခေါင်းမှစွပ်၍ ဆင်ယင်လိုက်လျှင် ခြေဖမိုးတိုင်အောင် ရောက်၏။ ရွှေချည်

ငွေချည်တို့၌သွင်းနှံရက်လုပ်ထားသော ရတနာခုနစ်ပါးတို့၏ အရောင်များသည် တဖိတ်ဖိတ်တလက်လက် တောက်ပကွန်မြူးကြကုန်၏။

ဥဒေါင်းရုပ်

မဟာလတာတန်ဆာတွင် အထူးခြားဆုံးအထွတ်မြတ်ဆုံးကား ထိပ်အုပ်ဥဒေါင်းရုပ်ဖြစ်၏။ တန်ဆာကိုဆင်မြန်းလိုက်သောအခါ ဥဒေါင်းရုပ်သည် ဝတ်ဆင်သူ၏ ဦးထိပ်ပေါ်၌တည်နေ၏။ ပကတိ ဥဒေါင်းတစ်ကောင်သည် ရတနာခုနစ်ပါးအရောင်နှင့် တောက်ပြောင်ဝင်းလက်စွာ ဦးထိပ်၌ နားနေသည်နှင့်တူ၏။

ထိုဥဒေါင်းတောင်ပံနှစ်ဖက်တို့တွင် ရွှေနိဖလံဖြင့် ပြုလုပ်အပ်သော အတောင်ရိုးတံ ၅၀၀- စီ ရှိကြ၏။

ထိုဥဒေါင်းရုပ်၏နှုတ်သီးသည် သန္တာဖြစ်၏။ မျက်လုံးသည် ပတ္တမြားဖြစ်၏။

ထိုဥဒေါင်းရုပ်၏ သဏ္ဍာန်သည် ဝိသာခါ၏ ဦးထိပ်အလယ်၌ တောင်ထွတ်တွင် နား၍ကနေသော ပကတိဥဒေါင်းငှက်ကဲ့သို့ ထင်ရ၏။

တောင်ပံနှစ်ဖက်ရှိ ၁၀၀၀ သော ရိုးတံတို့မှ တူရိယာငါးပါး တီးမှုတ်သကဲ့သို့ သာယာနာပျော်ဖွယ် အသံများထွက်လေသည်။

ထိုမဟာလတာတန်ဆာ၏တန်ဖိုးမှာ ကိုးကုဋေဖြစ်လျက် လက်ခမှာ ငွေတစ်သိန်းပေးရသည်။

ဝိသာခါသတို့သမီးသည် ထိုမဟာလတာတန်ဆာကို ဆင်မြန်းလျက်အမိုးဖွင့်ထားသော ရထားဖြင့် သာဝတ္ထိပြည်သို့ ဝင်လေ၏။

မြို့သူမြို့သားများရင်သပ်ရှုမော အံ့ဩချီးမွမ်း၍ မဆုံးနိုင်အောင် ဖြစ်ကြသည်။

ဝိသာခါသတို့သမီးရောက်ရှိလာပြီးနောက် ယောက္ခမ သူဌေးကြီးအား မြတ်စွာဘုရားထံ ပို့ဆောင်ကာ ဗုဒ္ဓအဆုံးအမ၌ တည်စေခဲ့သည်။

မိဂါရသူဌေးကြီးက “ငါ့ချွေးမရဲ့ ကျေးဇူးကြီးလှပေတယ်၊ သူ့အတွက် စိတ်ချမ်းသာဖွယ် လက်ဆောင်ပေးရမယ်။ ယခုသူ့မှာရှိတဲ့ မဟာလတာတန်ဆာဟာ လေးလံလှတဲ့အတွက် အမြဲ ဆင်မြန်းရန် မသင့်၊ သူ့ဖို့အသစ်တစ်ခု ငါလုပ်ပေးမှတော်မည်” ဟု ကြံစည်ကာ အဖိုးတစ်သိန်း ထိုက်သော ယနမတ္တကတန်ဆာကို ပြုလုပ်လေသည်။

ယနမတ္တက

မိဂါရသူဌေးလည်း ထိုအဆင်တန်ဆာပြုလုပ်ပြီးသောအခါ မြတ်စွာဘုရားအမှူးရှိသော သံဃာတော်တို့ကို ပင့်ဖိတ်ကာ ရိုသေစွာ ဆွမ်းကပ်၏။ ထို့နောက် ဝိသာခါကို နဲ့သာရေအိုးတို့ဖြင့် ရေချိုးစေလျက် ဘုရားသခင်၏ မျက်မှောက်၌ပင် ယနမတ္တကတန်ဆာကို ဆင်ယင်ကာ ကန်တော့စေ၏။ ဘုရားရှင်ကဝမ်းမြောက်စွာ အနုမောဒနာပြုတော်မူ၏။

ဝိသာခါအဖို့ ဖခင် ဓနုဉ္ဇယ သူဌေးကပေးသော မဟာလတာတန်ဆာနှင့် ယောက္ခမ မိဂါရ သူဌေးက ပေးသော ယနမတ္တကတန်ဆာဟူ၍ နှစ်စုံသော ဝတ်ရုံများရှိနေချေပြီ။

ထိုအချိန်က သာဝတ္ထိပြည် ပွဲလမ်းအခမ်းအနားတို့၌ ဝိသာခါပါမှ ပွဲစည်သကဲ့သို့ ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် သူ့ကို ဒါယကာများက အထူးတလည် ဖိတ်မန္တကပြုကြ၏။ ပွဲတစ်ခုမှအပြန်ခရီး၌ မြတ်စွာဘုရားကျောင်းတော်သို့ ဝင်ရောက်မည်ရှိရာ မဟာလတာတန်ဆာမှာ တောက်ပြောင်လွန်းသဖြင့်

အဆင်သင့်ပါရှိသော ယနမတ္တက ဝတ်ရုံကိုပြောင်းလဲဆင်မြန်း၏။ မဟာလတာကို ထုပ်ပိုးကာ လက်ပါးစေ တစ်ဦးသို့ အပ်နှံ၏။

အထည်ရောင်း၍ ကျောင်းဆောက်

ကျောင်းတော်တွင် မြတ်စွာဘုရား၏ တရားတော်ကိုနာခံပြီးနောက် ပြန်လာရာ မဟာလတာ အထုပ်ကို သတိမရဘဲမေ့လျော့ကာ ကျောင်းတော်တွင်ပင် ကျန်ရစ်ခဲ့သည်။

ရှင်အာနန္ဒာသည် တရားနာပရိသတ်စံ၍ မေ့လျော့ကြွင်းကျန်သည့်ပစ္စည်းများကိုကြည့်ရာ ထိုအထုပ်ကိုတွေ့သဖြင့် စောင်းတန်းနံဘေး၌ ဆွဲချိတ်ထားလိုက်၏။

ဝိသာခါသည် အိမ်ပြန်ရောက်မှ သတိရ၍ လက်ပါးစေအား ကျောင်းတော်သို့ ပြန်လည် စေလွှတ်၏။ မှာလိုက်သည်ကား “အကယ်၍ ထိုအထုပ်ကို ရှင်အာနန္ဒာကိုင်တွယ် သိမ်းဆည်းလျှင်ကား ပြန်မယူခဲ့နှင့်၊ အရှင်မြတ်တို့၏ လက်တော်ဖြင့်ထိကိုင် သုံးသပ်ပြီးသော ဘဏ္ဍာတော်ကို အရှင်မြတ် တို့အား လှူဒါန်းဖွယ်သာဖြစ်သည်” ဟူ၍ဖြစ်၏။

အရှင်အာနန္ဒာက လက်ပါးစေအား “ငါသည်ထိုပစ္စည်းကိုတစ်ခုသောစောင်းတန်း၏ နံပါး၌ ထားခဲ့၏။ သွားယူချေလော့” ဟု မိန့်ကြားရာ ထိုအကြောင်းကို ဝိသာခါသို့ပြန်ကြားလေသည်။

ထိုအခါဝိသာခါက “ငါ့အရှင်သခင် အာနန္ဒာလက်တော်နှင့် ထိကိုင်သုံးသပ်ပြီး ပစ္စည်းကို ငါမဆင်ယင်တော့ဘူး၊ ငါလှူဒါန်းလိုက်ပါပြီ။ အဲသလိုစွန့်လွှတ်လှူဒါန်းလိုက်ပေမဲ့ ထိုအဝတ်တန်ဆာကို အရှင်မြတ်တို့ သိမ်းဆည်းစောင့်ရှောက်ဖို့ ခဲယဉ်းပင်ပန်းတော်မူကြလိမ့်မယ်။ သည်တော့ ထိုပစ္စည်းကို လှူဒါန်းမည်၊ မဟာလတာတန်ဆာကို ကျောင်းတော်မှ ပြန်ယူချေ” ဟု ဆုံးဖြတ်၏။

ပန်းထိမ်ဆရာများဈေးဖြတ်သည့်အတိုင်း ထိုတန်ဆာကို ကိုးကုဋေနှင့် စည်တီးကြေညာကာ ရောင်းချစေရာ ဝယ်မည့်သူမရှိချေ။

ထို့ကြောင့် ဝိသာခါကပင် ထိုဈေးနှုန်းဖြင့်ဝယ်ယူ၏။ ထိုငွေအသပြာကို ဝိသာခါပင် မြတ်စွာ ဘုရားထံ သွားရောက်လှူဒါန်းဆက်သ၏။

မြတ်စွာဘုရားက “ချစ်သမီးဝိသာခါ၊ ဤငွေဖြင့် သာဝတ္ထိမြို့ အရှေ့တံခါး၌ သံဃာများ သီတင်းသုံးရန် ကျောင်းဆောက်လော့” ဟု မိန့်ကြား၏။

ထို့ကြောင့် ကျောင်းတော်ဆောက်လုပ်ရာတွင် ရှင်မောဂ္ဂလ္လာန်၏ ကူညီဆောင်ရွက်မှုကြောင့် လွယ်ကူလျင်မြန်စွာ ပြီးစီးလေသည်။ ဘုံခုနစ်ဆင့်ရှိသော ပြာသာဒ်ကျောင်းကြီးပေတည်း။

အောက်ထပ်၌ အခန်း ၅၀၀၊ အထက်ထပ်၌ အခန်း ၅၀၀၊ ပတ်လည်တွင် ကမ္မဋ္ဌာန်းကျောင်း ၅၀၀၊ ဇရပ် ၅၀၀ တို့လည်းဆောက်လုပ်၏။

မြတ်စွာဘုရားသည် ဝိသာခါ၏ တောင်းပန်ချက်အရ ဇေတဝန်ကျောင်းမှ ဝိသာခါကျောင်းသစ်သို့ ကြွရောက် သီတင်းသုံးတော်မူလေသည်။

မအိုသေးသူ

ဝိသာခါတွင် သားတစ်ကျိပ်၊ သမီးတစ်ကျိပ်၊ မြေး ၄၀၀၊ မြစ် ၈၀၀၀ ရှိ၏။

ခုနစ်နှစ်သမီးအရွယ်ကပင် သောတာပန်တည်လျက် ဒေါသ၊ မောဟ ကင်းစွာဖြင့် အသက်၁၂၀ တိုင်အောင်နေရ၏။ သက်ရွယ်ကြီးရင့်သော်လည်း ဆံဖြူသွားကျိုးခြင်းမရှိ။ အဘယ်မျှပျိုမျှစံနုနယ် တင့်တယ်လှပသနည်းဟူမူ၊ သမီးများ၊ မြေးမြစ်များနှင့် ရောနှောသွားလာရာတွင် မည်သူသည် ဝိသာခါဖြစ်သည်ကို မသိနိုင်လေကုန်ဟု ဆိုရိုးစကားရှိ၏။

မြန်မာနန်းတွင်း အဆင်တန်ဆာသုံးမျိုးတို့၌ မဟာလတာနှင့် ယနမတ္တက ဟူသောထိပ်တန်း နှစ်မျိုးမှာ ဝိသာခါ အမွေအနှစ်များဖြစ်၏။

တတိယအမျိုးအစားဖြစ်သော မလ္လိကာတန်ဆာကား ဗာရာဏသီပြည် ဗန္ဓုလစစ်သူကြီးကတော် မလ္လိကာမှ ဆင်းသက်ခြင်းဖြစ်သည်။

သို့လျှင်ယနေ့တိုင် ကျွန်တော်တို့မြန်မာအလှူပွဲများ၌ မြင်တွေ့နေရသော မကိုဋ်နှင့် စည်းပုံတို့၏ သမိုင်းကား မသေးပါချေ။

ဝိသာခါ ဖက်ရှင်သည် ယခုတိုင်ခေတ်စားလျက်ရှိနေသည် ဆိုရပေမည်။

နောင်မွန်ထိပ်ခေါင်တင်သို့
ပုဂံဦးတင်၏ စာသဝဏ်

အင်္ဂလိပ်ခေတ်အတွင်းက ပုဂံဝန်ထောက်မင်း ဦးတင်က ယနမတ္တက တန်ဆာတော်ပုံကို ရရှိရန်နောင်မွန်ထိပ်ခေါင်တင်ထံသို့ အသနားတော်ခံလွှာမှာ မြန်မာသံ ပီသလှသဖြင့် အောက်ပါအတိုင်း ကိုးကားဖော်ပြပါသည်။

(၁)

မန္တလာမန်း၊ စံရာနန်းက၊
သာဆန်း ပထမ၊ သတ္တဌာန်ပါ၊
မြတ်ဉာဏ်ဖြာ၍၊ ဖန်ကာသပေသည့်ပြင်—

(၂)

ရှင်စောသတ္တာ၊ မြတ်သာသနာကို၊
ဖြာဖြာရောင်ခြည်၊ ပြောင်ပြောင်လည်၍၊
မှောင်နည်ကင်းစင်၊ ငါးထောင်သာသနာ
ပွားဆောင်ရာလျှင်၊ မြားမြောင်စွာ၊
ထေရ်အရှင်တို့နှင့် တကွ
ပဉ္စမသင်္ဂါယနာ သဘင်ဆင်ယင်တော်
မူပေသော—

(၃)

အရှင် ဘဝရှင်မင်းတရားကြီးဘုရားနှင့်
မြောက်သားတော်ရတနာ၊
မြို့သာမြို့ပါ အဆီအခွန်ခံသိမ်း၍၊
သရစိမ်းတိုက်ကြီးကို ထီးမိုးရည်ခံ၊
ကံကျွေးတော်ခံရပေသော၊
ဒေဝီစံမိဖုရားတို့၊
သည်းချာရင်နှစ်၊ သမီးစစ်အကြီး၊
ချစ်မငြီး မူရာ၊

ဇာတ်တစ်နည်းပုံလာ။
ဥမ္မာဒန္တိ၊ ပုံပမာဟန်ညီ၊
ကြုံလာပြန်ပြီဟု ဉာဏ်မိသမျှ၊
စံရည်ချရည်စူး၍ ကြည်နူးရရုံမက-

(၄)

ကံပါရမီ၊ ဖန်လာညီသဖြင့်၊
သာကိယဇာတ်၊ ဇာတ်တော်မြတ်လှ၍၊
ဃနမတ္တကတန်ဆာမြတ်၊
ဥဂ္ဂတံတော်ယဂင်စိုက်၊
ဆင်ယင်ရန် အခွင့်ဆိုက်သဖြင့်၊
မြင့်မြတ်သော ကုသိုလ်တော်
အခိုက်ကြောင့်၊
၁၂၄၆-ခု၊ သက္ကရာဇ်၊
ရွယ်သက်တော်စစ်၊ ၂၅-နှစ်ပြုခါဝယ်-

(၅)

ထူရာတွင်ထပ်လျှင်လေးသည်၊
ဖြူရာတွင်ဖွပ်လျှင်ဖွေးသည်။
ဟူသော ရှေးပညာရှိတို့စကားပုံအတိုင်း-
ကြုံရပြန်သဖြင့်၊
ယဉ်လှသူခြပ်အထည်သည်၊
မြင်ရသူရပ်မတည်အောင်၊
နတ်ပြည်ကနတ်သမီး၊
ကိတ္တပတ်အရောင်ပင်လားဟု၊
အမှတ်တစ်သီး စိတ်ယောင်ထင်မှားရသော၊
ထိပ်ခေါင်တင်ဖုရားကြီး စံတော်မူရာ၊
သဉ္ဇာထူးသို့၊
သံတော်ဦးတင်လွှာ ယဉ်စွာကျူး၍၊
မင်္ဂလာညွန့်ဖူး ဉာဏ်သစ်ပွားလျက်၊
လန်ကစွတာကွန်းစက်ရာသို့၊
ညွန့်မြှောက်ကာဆင်သ၍၊
လွမ်းဆက်စာတင်ရပါတော့သည်။
မြင်မြင်သမျှ၊
ဘဝင်ကြွရသော၊
အယဉ်အလှတစ်ဆူ-

(၆)

မြန်မေ့မော်ကွန်းတွင်၊
 လျှံလူလူ အရောင်ထွန်းလျက်၊
 နောင်မော်ကွန်းသာယာရှင်းအောင်၊
 မြန်မာမင်းအုပ်ချုပ်ပုံ၊
 စာအုပ်ပြုလုပ်နေဆဲ၊
 အချက်တွင်ရွှေလက်တော်ရှိ၊
 အတိမဟတ္တ၊ ယနမတ္တက၊
 အမည်တွင်သော၊
 အဆင်တန်ဆာတော်မြတ်၊
 ဥဂ္ဂတ်ယဂင်စိုက်စာမူကို၊
 သဒ္ဒါဖြူလှိုင်ရွှင်၍၊
 အပိုင်ပင် ယူစေရာ၊
 ခိုင်သင်တုမသွေတဲ့၊
 ရွှေနှုတ်တော်ထား တံဆိပ်က၊
 ဗွေထုတ်ဖော်ပြန်ကာ ဟိတ်ကို၊
 ဗျာဒိတ်တော်ကျပါလျှင်—

(၇)

ထူထဲဝင်းပြောင် အလင်းရောင်၊
 ထွေထွေထပ်ထပ်၊
 ရွှေပုစဉ်းတောင်မတပ်ဘဲ၊
 လျှပ်ခနဲ၊ ဖြတ်ခနဲ၊ မပြတ်မစဲ၊
 နတ်ကပဲထင်ရအောင်၊
 မြင်သမျှ ဓာတ်စွဲလျော်သော၊
 ဝတ်လဲတော်အယဉ်အလှ အထည်ထူးကို၊
 ဘဝင်က ရည်စူးလျက်၊
 ကြည်နူးရွှင်လန်းစွာ၊ သဒ္ဒါပြည့်ဖြိုး၊
 သတိမျိုးနှင့်၊ ရှိခိုးကန်တော့၊
 လက်ဆောင်တော် ဆက်သရန်အကြံနှင့်၊
 အရန်သင့် ပြင်ဆင်လျက်ရှိသည်ကို၊
 သိတော်မူပါရန်၊ တစ်ပါးတော်နတ်သို့
 သနားတော်မြတ် ခံရပါတော့သည်။

(၈)

ကံပါရမီအခါညီ၍၊
 သာကီယဇာတ် မြတ်လှသောဘဝတွင်၊
 မနောမယ အမျက်ပတ္တမြားသို့၊
 တစ်ဖက်သားသနားခံသူ အလိုကျအောင်၊
 နဂိုလှထိပ်ခေါင်တင်မြတ်ဖုရားသည်၊
 နတ်အလား စံမြန်းတဲ့၊
 မှန်နန်းလိုကွန်းဗေဉာဏ၊
 ခွန်းရွှေဗျာ စာသံကို၊
 အလာင်္ဂုဗျော်လင့်သူသို့၊
 ပွင့်မဇ္ဇူရနံ့အေး၍၊
 လျစ်လျူကာ၊ ကြန့်မနေဘဲ၊
 ပျံ့မွှေးတော်မူဖျ၊
 ဘူနာထရင်သွေးတော်။

(ပုံ) ပုဂံ ဦးတင်

(၄) စုဖုရားလတ် မြေလူးခန်း

[၁၈၉၇-နှစ်တွင် မြန်မာ့သစ်တော အရေးပိုင်အဖြစ် အမှုထမ်းသူ“ဖီးလ်ဒင်ဟော” H, Fielding Hallက “သီပေါမဟေသီ” Thibaw's Queen(ခေါ်) စာအုပ်ကို ရေးသားထုတ်ဝေခဲ့၏။ ထိုအချိန်က သီပေါမင်းနှင့် စုဖုရားလတ်တို့ပါတော်မူသည်မှာ ၁၂နှစ်မျှရှိရာ၊ ရတနာဂီရိ၌ အရှင်နှစ်ပါးစလုံး သက်တော်ထင်ရှားရှိနေကြ၏။ ဖီးလ်ဒင်ဟောက ထားဝယ်သူ တရုတ်ကပြား အပျိုတော်ကလေး၏ နန်းတွင်းကိုယ်တွေ့များကို မေးမြန်းရေးသားခဲ့ခြင်းဖြစ်သည့်။ ဆရာပါရဂူ၏ ဘာသာပြန်ချက်မှ “နောက်ဆုံးအရက်” အခန်းကို ဖော်ပြပါသည်။]

နောက်ဆုံးအရက်

“အဲဒီညက ကျွန်မတို့ ကြောက်ရွံ့ထိတ်လန့်နေကြတဲ့အတွက် တစ်ညလုံး ကောင်းကောင်း အိပ်မပျော်ကြဘူး။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုလျှင် အင်္ဂလိပ်တွေရောက်လာကြတော့မယ်။ ဘာတွေဖြစ်ဦးမည်ဆိုတာ ဘယ်သူမျှ မပြောနိုင်ဘူး။ ဂနာမငြိမ်ဖြစ်နေကြတယ်။ ထိတ်လန့်စိုးရွံ့နေကြတယ်။ ကောလာဟလ သတင်းတွေကလည်းအမျိုးမျိုးပဲ။ ကျွန်မတို့ကတော့ ထိုင်စောင့်ရုံပဲရှိတော့တယ်။ ဘုရင်မင်းတရားကြီးနဲ့ မိဖုရားကြီးတို့ဟာ တစ်နေ့လုံးလိုလိုပဲ ထိုင်ပြီး တစ်ဦးကိုတစ်ဦး ကြည့်နေကြတယ်။ စကားလည်း တစ်ခွန်းမျှ မပြောဘူး။ ဆိတ်ဆိတ်ပဲနေကြတယ်”

“ညနေပိုင်းရောက်လာတော့ အင်္ဂလိပ်တွေ နောက်နေ့ ရောက်လာတော့မယ်၊ နောက်နေ့ မနက်ခင်းမှာပဲ ရောက်လာတော့မယ်ဆိုတဲ့ သတင်းကို ကျွန်မတို့ ကြားရတော့တယ်။ အဲဒီညက အံ့ဩတွေဝေနေတာနဲ့ ကြောက်ရွံ့ထိတ်လန့်နေတာနဲ့ ကျွန်မတစ်ညလုံး အိပ်မပျော်တော့ဘူး။ ဘာတွေများဖြစ်ဦးမှာလဲ၊ အဲဒီညတော့ မန္တလေးမြို့တွင်းမှာရော နန်းတော်ထဲမှာရော တစ်ယောက်မျှ အိပ်လို့မပျော်ပါဘူး။ တစ်မြို့လုံးမှာလည်း ရုတ်ရုတ်သံသံဖြစ်နေတယ်။ တစ်ခါတစ်လေလည်း အမြောက် ပစ်သံကို ကြားနေရတယ်။ တစ်ခါတစ်ရံလည်း ဆူဆူညံညနဲ့ အော်သံဟစ်သံတွေကို ကြားနေရတယ်။ ကောင်းကင်တစ်ခွင်မှာတော့ မီးအရှိန်မီးခိုးများ တက်နေတဲ့အတွက် ညစ်ပုပ်ပုပ် ဖြစ်နေတယ်”

“ပူပန်ကြောင့်ကြနေတဲ့အတွက် ကျွန်မဟာ လျောင်းနေပေမဲ့ အိပ်မပျော်ပါဘူး။ တစ်မျှော် တစ်ခေါ်ကြီးစဉ်းစားနေမိတယ်။ ကျွန်မရဲ့အခန်းဖော်ဖြစ်တဲ့ အပျိုတော်ကလာပြီး မိဖုရားကြီးအပါး သွားခစားဖို့ ကျွန်မကိုခေါ်တော့ ကျွန်မအတော်ပဲဝမ်းသာသွားတယ်။ ဒါနဲ့ကျွန်မလည်းအဝတ်အစားလဲပြီး

လိုက်သွားတယ်။ မိဖုရားကြီးဟာ အဆောင်တော်တစ်ခုထဲမှာ ထိုင်ပြီး ဥယျာဉ်တော်ဘက်ကို ငေးမျှော် ရှုစားနေတယ်။ သူ့ရှုစားနေတဲ့ ဥယျာဉ်တော်တစ်ဝိုက်မှာတော့ အလင်းရောင်ရောက်မလာသေးဘူး။ အမှောင်လွှမ်းနေတုန်းပဲရှိသေးတယ်။ အဲဒီအချိန်မှာ ဘုရင်မင်းတရားကြီးကတော့ မိဖုရားကြီးနှင့်အတူ ရှိမနေဘူး။ မိဖုရားကြီးအပါးမှာ မိဖုရား မယ်တော်ကြီး စံနေတော်မူတာပဲတွေ့ရတယ်။

“နွေရာသီနန်းတော်မှာကျင်းပခဲ့တဲ့ ညီလာခံသဘင်ကစပြီး မိဖုရားကြီးဟာ သူ့မယ်တော်ကြီးကို စကားမပြောဘူး။ ဒါပေမဲ့ အခုအရေးကြုံလာတဲ့အခါကျတော့ သားအမိနှစ်ဦးဟာ ပြန်တည့်သွား ကြတယ်။ သူတို့နှစ်ဦးဟာ ကျွန်မတို့ရဲ့ ရှေ့မှာထိုင်ပြီး ဥယျာဉ်တော်ဘက်ကို လှမ်းမျှော် ကြည့်နေကြ တယ်။ သူတို့ရဲ့ မျက်လုံးအိမ်တွေထဲမှာလည်း မျက်ရည်အပြည့်နဲ့ တစ်ဦးနဲ့တစ်ဦးလည်း ဖက်ထားကြ တယ်။ ကြိုးကြား ကြိုးကြား စကားလည်းပြောနေကြတယ်။”

“သူတို့ဘာတွေပြောကြသလဲ၊ ညည်းကြားရဲ့လား၊ အပျိုတော်တွေ တစ်ဦးနဲ့တစ်ဦး မေးမြန်း စုံစမ်းနေကြတယ်။ ဒါပေမဲ့ တစ်ယောက်မျှမကြားဘူး၊ အဲဒါနဲ့ အပျိုတော်တွေက ကျွန်မကို အနား တိုးပြီး နားထောင်ခိုင်းကြတယ်။”

“ကျွန်မက ကလေးပဲရှိသေးတယ် မဟုတ်လား။ ဒါကြောင့် မှောင်ထဲမှာ အသာကလေး တွားသွားပြီး သားအမိနှစ်ယောက် ဘာတွေပြောနေတယ်ဆိုတာ နားထောင်ကြည့်တယ်။”

(ခုနစ်နှစ် ခုနစ်မိုးကလည်းခုနစ်ရက်လောက်ပဲရှိတယ်။ ခုနစ်နှစ်ခုနစ်မိုးကလည်း ခုနစ်ရက် လောက်ပဲ ရှိတယ်)

“အဲဒီစကားကိုပဲ သားအမိနှစ်ယောက်တစ်ဦးကိုတစ်ဦး ထပ်တလဲလဲပြောနေကြတယ်။ (ခုနစ်နှစ် ခုနစ်မိုးကလည်း ခုနစ်ရက်လောက်ပဲကြာတယ်)”

အဲဒီလိုနဲ့ မိဖုရားကြီးနဲ့ မိဖုရားမယ်တော်ကြီးတို့ဟာ နောက်ဆုံးပိတ်အရက်ကို စောင့်နေ နေကြတယ်။ ဟိုအလှမ်းဝေးလှတဲ့ ရှမ်းတောင်တန်းကြီးများရဲ့ နောက်ဘက်က နံနက်နေ အရက်ဟာ ပြတ်ပြတ်သားသား ကြည့်ကြည့်လင်လင်ပေါ်ထွက်လာတယ်။ ဘော်ငွေရောင်က ရွှေဝါရောင်အဖြစ် ပြောင်းလဲသွားတယ်။ ရွှေဝါရောင်က ပန်းရောင်၊ ကြက်သွေးရောင်အဖြစ် ပြောင်းလဲသွားတယ်။

“ကျွန်မတို့စောင့်ကြည့်နေဆဲမှာပဲအရက်ရောင်ဟာ ဥယျာဉ်တော်တွေထဲမှာ တဖြည်းဖြည်း တောက်ပ တောက်ပလာတယ်။”

“နောက်ဆုံးကျတော့ ရှည်လျားဖြာထွက်လာတဲ့ နေရောင်ခြည်ဟာ ကောင်းကင်တစ်ခွင်မှာ ပျံ့နှံ့သွားပြီး နန်းပြာသာဒ်ဆောင်ပေါ်ကျလာတယ်။ နန်းပြာသာဒ်ကြီးကို မီးလျှံကြီးဖြစ်သွားအောင် အရောင်ဖျန်းပက်လိုက်တယ်။ ရောင်ခြည်များဟာ အနိမ့်ပိုင်းကို ကျသထက်ကျဆင်းလာလိုက်တာ ကမ္ဘာလောကကြီး တစ်ခုလုံးအလင်းရောင် ပြည့်သွားတဲ့အထိပါပဲ။”

“ဥယျာဉ်တော်ထဲမှာ ကျေးငှက်များဟာ သစ်ပင်တစ်ပင်နဲ့တစ်ပင် ကူးလူးပျံသန်းပြီး ရွှင်မြူးစွာ တွန်ကျူးနေကြတယ်။ ငါးကလေးတွေကလည်းရေကန်ထဲမှာ ခုန်ပျံနေကြတယ်။ ပန်းပွင့်တွေကလည်း ကားကားစွင့်စွင့် ပွင့်လာကြတယ်။ ကျွန်မတို့တစ်တွေဟာ ထိုင်ပြီး အရက်တက်တဲ့ ရှုခင်းကိုကြည့်ရှု နေကြတယ်။ ကျွန်မတို့ရဲ့ ခုနစ်နှစ်ခုနစ်မိုးဟာဖြင့် ခုနစ်ရက်လောက်ပဲ ကြာတယ်ထင်လိုက်ရတယ်။”

“မိဖုရားကြီးက ကျွန်မတို့ကိုအင်္ဂလိပ်စစ်သားများ ရောက်မလာခင် ခပ်မြန်မြန်နန်းတော်က ထွက်ခွာသွားကြဖို့ မိန့်တော်မူတယ်။ အင်္ဂလိပ်စစ်သားတွေ ရောက်လာတဲ့အခါ ဘာဖြစ်မယ်ဆိုတာ ဘယ်သူမျှမပြောနိုင်ဘူး။ မိဖုရားရဲ့အပျိုတော်တွေထဲက ဘယ်အပျိုတော်ပဲဖြစ်ဖြစ် ဘေးအန္တရာယ် တစ်စုံတစ်ရာဖြစ်ခဲ့လို့ရှိရင် မိဖုရားစိတ်ဆင်းရဲရလိမ့်မယ်။ မယ်မင်းတို့ ကိုယ့်အိမ်ကိုယ့်ရာကို

ပြန်ကြပေတော့။ ခိုကိုးစရာရှိတဲ့ အပျိုတော်တွေက ကိုယ့်ခိုကိုးစရာရှိတဲ့ဆီကို သွားကြတော့။ ဒီနန်းတော်ထဲမှာ မဖုရားမယ်မင်းတို့ကို အကာအကွယ် မပေးနိုင်တော့ဘူး။ တခြားဘယ်နေရာပဲဖြစ်ဖြစ် ဒီနန်းတော်ထက်တော့ ကောင်းလိမ့်ဦးမယ်။ ခိုကိုးစရာလုံးလုံးမရှိတဲ့ လူတွေကတော့ မဖုရားနဲ့အတူ နေနိုင်တယ်။ မဖုရားကတော့ မောင်တော်အရှင်မင်းတရားကြီးနဲ့အတူ စံနေရမှာပဲ” လို့ အဲဒီလို မိဖုရားကြီးက အမိန့်ရှိတယ်။

“ကျွန်မတို့ဟာ မိဖုရားကြီးကို ခွဲသွားချင်တဲ့စိတ် မရှိကြဘူးသခင်။ မိဖုရားကြီးနဲ့အတူနေဖို့ စိတ်မကူးတဲ့လူတွေကတော့ စောစောကတည်းက ထွက်သွားကုန်ကြပါပြီ။ ဒါပေမဲ့ အခုမိဖုရားကြီးနဲ့ အတူပဲရှိနေသေးတဲ့ ကျွန်မတို့တစ်တွေကတော့ မိဖုရားကြီးနဲ့အတူဆက်နေကြတုန်းပါပဲ။ ဒါကြောင့်မို့ ကျွန်မတို့သူနဲ့ပဲအတူနေပါရစေလို့ တိုးလျှိုးတောင်းပန်ကြတယ်”

“ဒါပေမဲ့ မိဖုရားကြီးက သဘောမတူဘူး၊ ကျွန်မတို့သွားရမယ်၊ ကျွန်မတို့ထဲက ဘယ်သူတွေ ဘယ်ဝါတွေဟာဖြင့် သွားရမယ်လို့ နာမည်ကိုပြောပြပြီး မိန့်တော်မူတယ်။ သူက ကျွန်မတို့နာမည် တွေကို အားလုံးသိနေတယ်မဟုတ်လား။ စစ်တပ်တွေဆိပ်ကမ်းရောက်ပြီလို့ ကြားရတာနဲ့ တစ်ပြိုင်နက် ကျွန်မတို့ ထွက်ခွာသွားရမယ်လို့ အမိန့်ရှိတယ်”

“မိဖုရားကြီး အမိန့်ပေးလိုက်တဲ့အခါ ဘယ်သူမျှ ပြန်လှန်မလျှောက်တင်ဝံ့တော့ဘူး။ ဘယ်သူမျှ သူ့အမိန့်ကိုမလိုက်နာဘဲမနေဝံ့တော့ဘူး။ ဒါကြောင့်မို့ ကျွန်မလည်းဘာမျှပြန်လှန်မလျှောက်တင် တော့ဘူး။ ဒါပေမဲ့ ဝမ်းနည်းကြေကွဲလွန်းလှတဲ့အတွက် ကျွန်မလည်ချောင်းဟာ တစ်ဆို့ဆို့ကြီး ဖြစ်နေတယ်။ ကျွန်မသူ့ကို သိပ်ချစ်ခင်မြတ်နိုးတယ်သခင်”

“နံနက်စာ ထမင်းစားပြီး နေ့လယ်မွန်းမတည့်မီ တစ်နာရီလောက်အလိုမှာ အိန္ဒိယအစိုးရ သဘောတွေ မန္တလေးရောက်လာပြီဆိုတဲ့ သတင်းဟာ နန်းတော်ရင်ပြင်တစ်ခုလုံးပျံ့နှံ့သွားတယ်။ မင်းချင်းတစ်ယောက်က မိဖုရားကြီးဆီအဲဒီသတင်းဆောင်ကြဉ်းလာတယ်။ အဲဒီသတင်းကိုကြားသိရ တာနဲ့ တစ်ပြိုင်နက် မိဖုရားကြီးဟာ ထိုင်နေရာက ထလိုက်တယ်။ ပြီး စနုဆောင်တွေနဲ့ နန်းဆောင် တွေက ဖြတ်ပြီး နန်းမြင့်အောက်မှာရှိတဲ့မြေကွက်လပ်ကို ကြွသွားတယ်။ နန်းမြင့်ဟာ ကျွန်မအဖေ ဆောက်လုပ်ထားတဲ့ အဆောက်အအုံဖြစ်တယ်။ နန်းမြင့်ပေါ်မှာ မျှော်စင်ရှိတယ်။”

“အစောင့်တစ်ယောက်ဟာ နန်းမြင့်ထိပ်ပေါ်တက်ပြီး တစ်နေ့လုံးတစ်ညလုံး စောင့်ကြည့် နေရတယ်။ နန်းမြင့်ပေါ်ကနေကြည့်ရင် အရပ်လေးမျက်နှာတစ်ခွင်ကို မြင်ရတယ်မဟုတ်လား။ နန်းမြို့ရိုးတွေပေါ်က ဆီးပြီးကြည့်ရင် မန္တလေးမြို့တွင်းကို မြင်ရတယ်။ မန္တလေးမြို့ကို ရံနေတဲ့ မန္တလေးမြို့ရိုးပေါ်က ဆီးပြီးကြည့်လိုက်ယင် ခရီးအတော်လှမ်းတဲ့ အရပ်ဒေသအထိ လှမ်းမြင်ရတယ်။

“အရှေ့ဘက်မှာဆိုယင် ရှမ်းပြည်တောင်တန်းများရဲ့ တောင်ခြေဒေသဆီအထိ လှမ်းမြင် ရတယ်။ မြောက်ဘက်နဲ့ တောင်ဘက်မှာဆိုရင်လည်း ခရမ်းရောင်ထနေတဲ့ ဒေသတစ်ခွင်ကို တစ်မျှော်တစ်ခေါ်ကြီး လှမ်းမြင်ရတယ်။ လူဦးရေ ထူထပ်ပေါများတဲ့ မန္တလေးမြို့ပေါ်က ဆီးပြီး အနောက်ဘက်ကို ကြည့်လိုက်ရင်လည်း မန္တလေးမြို့နဲ့ မှိုင်းညိုညိုစစ်ကိုင်းတောင်အကြားမှာ စီးနေတဲ့ နှစ်မိုင်ကျော်ခန့် ကျယ်ပြန့်တဲ့ ဧရာဝတီမြစ်ကြီးကို တွေ့မြင်ရတယ်။”

“မိဖုရားကြီး နန်းမြင့်အောက်က ကွက်လပ်နေရာကို ကြွသွားတော့ ကျွန်မတို့လည်း နောက်တော်ပါးက လိုက်သွားကြတယ်။ ကျွန်မတို့ နန်းမြင့်ပေါ် လှမ်းကြည့်လိုက်တဲ့အခါ အနောက်ဘက်ကိုလှမ်းမျှော်ကြည့်နေတဲ့ အစောင့်ကို တွေ့ရတယ်။ အစောင့်ဟာ ကင်းစောင့်နေတဲ့ပုံမျိုး လှမ်းမျှော်ကြည့်နေတယ်။”

“မိဖုရားကြီးက မရွှေနှင်းကို အစောင့်ဆီလှမ်းခေါ်ခိုင်းလိုက်တယ်။ မရွှေနှင်းက အစောင့်ကို လှမ်းခေါ်လိုက်တယ်။ အစောင့်က အောက်ကို ငုံ့ကြည့်တယ်။ မိဖုရားကြီးက အစောင့်ကို ‘ဘာမြင်ရ သလဲလို့ လှမ်းမေးကြည့်စမ်း’” လို့ အပျိုတော်ကို အမိန့်ပေးပြန်တယ်။ မိဖုရားကြီးရဲ့ အမိန့်အရ အပျိုတော်က အစောင့်ကို လှမ်းမေးလိုက်ပြန်တယ်။ အစောင့်က ရန်သူသင်္ဘောတွေ ဆိပ်ကမ်းဆီ ခုတ်မောင်းလာတာကို တွေ့မြင်ရတယ်ဆိုတဲ့ အကြောင်းကို ပြန်ပြောတယ်။ သင်္ဘောစင်းရေ အများကြီးတွေ့ရကြောင်း၊ စက်ကုန်ဖွင့်ပြီး အလျင်အမြန်ခုတ်မောင်းလာတာကို တွေ့ရကြောင်းကိုလည်း အစောင့်က ပြောပြတယ်။

“မိဖုရားကြီးဟာ ခဏ စောင့်ဆိုင်းနေပြီး အစောင့်မြင်တွေ့သမျှကို မကြာခဏ အောက်ဘက် လှမ်းအကြောင်းကြားရမယ်လို့ အမိန့်ပေးလိုက်ပြန်တယ်။

“အစောင့်က ချက်ချင်းဆိုသလိုပဲ သင်္ဘောတွေဆိပ်ကမ်းကို ဆိုက်ကြပြီဆိုတဲ့ အကြောင်းနဲ့ မြို့နေသူ လူက အင်္ဂလိပ်သင်္ဘောတွေကို ဝိုင်းအုံကြည့်ရှုနေကြတယ်ဆိုတဲ့ အကြောင်းကိုပြောပြန်တယ်။ သင်္ဘောက အမြောက်နဲ့ ပစ်သလားလို့ မိဖုရားကြီးက မေးတဲ့အတွက် အစောင့်က “မပစ်ပါ” လို့ ပြန်လည်ပြောပြတယ်။

“အဲဒီသတင်းဟာ ရုတ်ခြည်းပဲနန်းရင်ပြင်တစ်ခုလုံးပြန့်သွားတယ်။ အဲဒါကြောင့် အတွင်းဝန် များနဲ့ တခြားမင်းချင်းများဟာ သတင်းနားထောင်ရန်အတွက် နန်းမြင့်အောက်ကို စုဝေးရောက်ရှိ လာကြတယ်။

“နန်းမြင့်အောက်မှာ လူစုလူဝေးကြီး ဖြစ်နေတယ်။ ဒါပေမဲ့ မိဖုရားကြီးရဲ့ အနီးမှာရှိတဲ့ ကွက်လပ်နေရာကိုတော့ သူ့ကို ခစားနေတဲ့ ကျွန်မတို့မှတစ်ပါး တခြားဘယ်သူမျှ မလာရဲဘူး။ ဘုရင်မင်းတရားကြီး ဘယ်ဆီရောက်တယ်ဆိုတာတော့ ကျွန်မ မသိဘူး။ အဲဒီမနက်က ကျွန်မ ဘုရင်မင်းတရားကြီးကို မတွေ့ဘူး။”

“အကြာကြီးစောင့်နေရပြန်တယ်။ ပြီးတော့ မိဖုရားကြီးက ဘာမြင်ရသေးသလဲလို့ တစ်ခါထပ် မေးလိုက်ပြန်တယ်”

“အစောင့်က စစ်သားတွေဆိပ်ကမ်းပေါ်ဆင်းနေကြပြီဆိုတဲ့အကြောင်း၊ မြင်းတွေ၊ အမြောက် တွေနဲ့ စစ်သားတွေ အမြောက်အမြားဆိပ်ကမ်းကို ဆင်းလာကြပြီဆိုတဲ့အကြောင်း၊ စစ်သား တွေဟာ နန်းတော်ဝ တံခါးကို တန်းပြီးရောက်လာတဲ့ လမ်းမကြီးပေါ်မှာ စတင်ချီတက်လာပြီဆိုတဲ့ အကြောင်းတို့ကို ပြောပြတယ်”

“အင်္ဂလိပ်တွေ လမ်းမတွေက ဖြတ်ပြီး ရွှေနန်းတော်ဆီကို ချီတက်လာကြပြီဆိုတဲ့အကြောင်း ကို ကြားရတာနဲ့တစ်ပြိုင်နက် မိဖုရားကြီးဟာ တစ်ခါဖြင့်အားလုံးဆုံးပြီးဆိုတဲ့အကြောင်းကို သိရှိရိပ်မိ လာတယ်။ အဲဒီအချိန်မတိုင်မီအထိ မိဖုရားကြီးဟာ မျှော်လင့်ချက်ထားသင့်သလောက် ထားသေးတာနဲ့ တူပါတယ်။ ဖြစ်နိုင်သလောက်ဖြစ်နိုင်စရာအလားအလာ ရှိသေးတယ်လို့တွက်ထားတာနဲ့ တူပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ အခုတော့အားလုံးဆုံးပြီ။ လုံးဝမျှော်လင့်ချက်မရှိတော့ဘူး။ မန္တလေးရွှေမြို့တော်ကြီးလည်း ကျသွားပြီ။ ဘုရင်မင်းတရားကြီးနဲ့ မိဖုရားကြီးရဲ့ ကံကြမ္မာလည်း ရွှေမြို့တော်ကြီးနဲ့ ထပ်တူထပ်မျှ ဖြစ်နေပြီ။ အင်္ဂလိပ်စစ်တပ်တွေ နန်းတော်တွင်းရောက်လာတဲ့အခါ ဘာတွေဖြစ်ဦးမယ်ဆိုတာ ဘယ်သူပြောနိုင်မလဲ”

“မိဖုရားကြီးဟာ ရုတ်တရက် သူ့ကိုယ်သူ ကျောက်ပြားပေါ်မှောက်လျက် လှဲချလိုက်တယ်။ သူ့ဆံပင်တွေက သူ့မျက်နှာတစ်ဝိုက်မှာ ပြန့်ကြဲနေကြတယ်။ ရှိုက်ကြီးတငင်နဲ့လည်းငိုကြွေးနေရှာတယ်”

“အဲဒါကိုမြင်တွေ့ရတော့ လူတွေအားလုံး တခြားထွက်သွားကြတယ်။ နန်းမြင့်အောက်က ကွက်လပ်ထဲမှာ မိဖုရားကြီးနဲ့ ကျွန်မတို့မှတစ်ပါး အခြားဘယ်သူမျှ မရှိတော့ဘူး။”

“မိဖုရားကြီးဟာ ဒူးထောက်ပြီးထလိုက်တယ်။ ပြီးတော့ သူ့ရင်ဘတ်ကို သူ့လက်နဲ့ထုတယ်။ ဘုရင်မင်းတရားကြီးနဲ့ တိုင်းပြည်နိုင်ငံအပေါ်ကဆိုးမိုးမှောင်ကျအောင်လုပ်မိလေခြင်းဆိုပြီး ဟစ်အော် ငိုကြွေးရှာတယ်။”

“ငါ့မောင်တော်ဖြစ်တဲ့ ဘုရင်မင်းတရားကြီးနဲ့ ငါ့တိုင်းသူပြည်သားတွေ ကံဆိုးမိုးမှောင်ကျအောင် လုပ်တာ တခြားလူမဟုတ်ဘူး။ ငါ... ငါ” ဆိုပြီး ငိုကြွေးရှာတယ်။

“ပြီးတော့တစ်ဖန် ကျောက်ပြားပေါ် မှောက်လျက်လှဲချလိုက်ပြန်တယ်။ သမံတလင်းကိုလည်း လက်နဲ့ထုနေတယ်။ သူ့တစ်ကိုယ်လုံးကတော့ ရှိုက်ကြီးတငင်ဖြစ်နေတဲ့အတွက်လှုပ်ခါနေတယ်။”

“ကျွန်မတို့လည်းခြေမကိုင်မိ လက်မကိုင်မိဖြစ်ကုန်ကြတယ်။ ဘာလုပ်ရမှန်းမသိတော့ဘူး။ မိဖုရားကြီး အဲဒီလိုအခြေအနေမျိုးဖြစ်နေတာကိုတွေ့ရတော့ ကျွန်မတို့အသည်းနှလုံးတွေလည်း ကွဲအက် ကုန်ကြတယ်။”

“ဒါပေမဲ့ ကျွန်မတို့ဘာလုပ်နိုင်မှာလဲ၊ ကွက်လပ်မှာ ခင်းထားတဲ့ ကျောက်ပြားပေါ်မှာ မိဖုရားကြီး မှောက်ပြီးငိုနေတာဟာ ထမင်းတစ်အိုး မကျက်တကျက်လောက်ပဲ ကြာမယ်။ ဒါပေမဲ့ တစ်နှစ်လောက် ကြာသွားတယ်လို့ အောင့်မေ့ရတယ်။”

“နောက်ဆုံးတွေ့လိုက်ရတဲ့ မိဖုရားကြီးကို ကျွန်မ သတိရနေတယ်။ ကျောက်ပြားပေါ်မှာ မှောက်လျက်လှဲပြီး ကျဆုံးသွားပြီဖြစ်တဲ့ သူ့တိုင်းနိုင်ငံနဲ့ လူညွန့်တုံးသွားပြီဖြစ်တဲ့ သူ့မောင်တော် မင်းတရားကြီးအတွက် ရှိုက်ကြီးတငင် ငိုကြွေးနေရှာတဲ့ မိဖုရားကြီးဟာ ကျွန်မ မျက်စိထဲက ပျောက်ကွယ်သွားတော့ဘူး သခင်။”

“ပြီးတော့ မိဖုရားကြီးဟာ မှောက်လှဲနေရာက ထလိုက်တယ်။ အပျိုတော်တစ်ယောက်က သူ့ဆံပင်ကို ထုံးပေးတယ်။ ဖရိုဖရဲဖြစ်နေတဲ့ သူ့အဝတ်အစားကိုလည်း နေသားတကျဖြစ်အောင် ပြန်ပြုပြင်ပေးတယ်။ ဖုံမှုန့်တွေကို ခါပေးလိုက်တယ်။ မိဖုရားကြီးဟာ လှမ်းကြွတော့မယ်လုပ် လိုက်တယ်။”

ဒါပေမဲ့ လှမ်းကြွတော့မယ် လုပ်လိုက်စဉ်မှာပဲ သတိတစ်ခု ရလာတယ်။ သူ့ကျွန်မတို့ကို သတိရလာတယ်။ သူ့အပျိုတော်တွေကို သတိရလာတယ်။

“မိဖုရားကြီးက ကျွန်မတို့ဘက်လှည့်ပြီး မိန့်တော်မူတယ်။ “အင်္ဂလိပ်တွေ နန်းတော်ထဲ ရောက်လာတော့မယ်။ မယ်မင်းတို့ ကံဆိုးမိုးမှောင်ကျနေတဲ့ ဒီနန်းတော်က ထွက်ပြေးဖို့ အချိန်ရှိ သေးတယ်။ မယ်မင်းတို့ထွက်သွားကြဖို့ မိဖုရားအမိန့်ပေးပြီးပြီ။ ခပ်မြန်မြန်ခပ်သုတ်သုတ်သာ ထွက်သွားကြပေတော့။ မိဖုရားရဲ့ ရံရွေတော်တွေ အစော်ကားခံရတဲ့အတွက် မိဖုရားရဲ့ ဒုက္ခ ထပ်မပွားရပါစေနဲ့ မယ်မင်းတို့”။

“မိဖုရားကြီးဟာ အဲဒီလိုအမိန့်ရှိပြီး လက်ဝှေ့ယမ်းပြတယ်။ ပြီးတော့ သူ့နဲ့အတူကျန်ခဲ့တဲ့ အပျိုတော်အနည်းငယ်နဲ့အတူကြွသွားတော်မူတယ်။

“ကျွန်မတို့ သူ့ကိုတိုက်နန်းတော်ကျော်လွန်သွားတဲ့အထိ၊ ရေပန်းဖွားများကျနေတဲ့ ရေတံခွန် ကျော်လွန်သွားတဲ့အထိ၊ နန်းတော်တွင်းက အဆောင်တော်ထဲ ဝင်ရောက်ပျောက်ကွယ်သွားတဲ့အထိ ရပ်ကြည့်နေကြတယ်။

“မိဖုရားကြီးဟာ မျက်ရည်တွေ ဆေးကြောပစ်ဖို့အတွက် ရတနာတန်ဆာတွေဆင်မြန်းဖို့အတွက်

ကြွသွားတယ်။ ဒါမှ စစ်နိုင်သူများရဲ့ရှေ့မှောက်မှာ မိဖုရားကြီးအဖြစ်နဲ့ ထည်ဝါစွာစံနေနိုင်မယ်။
“မိဖုရားကြီးဟာ ကျွန်မတို့ရဲ့ မျက်စိအောက်က ကွယ်ပျောက်သွားပြီ။ ကျွန်မတို့အကြာကြီး
ငိုငံတိုငိုငံတိုငံဖြစ်နေကြသေးတယ်။ ပြီးမှ ကျွန်မတို့လည်းလူစုခွဲလိုက်ကြတယ်။”

(၅) သီပေါမင်း၏ သတင်းစာကွန်ဗရင့်

ပါတော်မူချိန် ၁၈၈၅-ခု၊ နိုဝင်ဘာလ ၂၉ ရက်နေ့နံနက်တွင် သီပေါမင်းအား အင်္ဂလိပ်ဗိုလ်ချုပ်
ပရင်ဒါဂတ်အပြင် အခြားပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးကလည်း လူကိုယ်တိုင်တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သည်။

အင်္ဂလိပ်စစ်ဆင်ရေးအဖွဲ့နှင့်အတူ အင်္ဂလိပ်သတင်းစာဆရာတစ်စုလည်း ပါလာရာ ၎င်းတို့
အထဲတွင် လန်ဒန်တိုင်း London Times သတင်းစာတိုက်မှ ရန်ကုန် သတင်းထောက် မွိုင်လင် (E.K.
Moylan) လည်း ပါသည်။

မွိုင်လင်အား အင်္ဂလိပ်ဗိုလ်ချုပ်က ကောင်းစွာလက်ခံကာ သီပေါမင်း နန်းကျကြောင်းကို
ပြည့်စုံစွာ သတင်းရနိုင်ရေးအတွက် အထူးအခွင့်အရေးပေးထားခဲ့သည်။

မွိုင်လင်သည် ဗိုလ်မှူးကြီးစလေဒင်နှင့်လည်း ခင်ခင်မင်မင်ဖြစ်နေ၍ ထိုနေ့နံနက်တွင်
သတင်းယူရန် စလေဒင်နှင့်အတူသီပေါမင်းရှိရာ နွေရာသီစံတော်အိမ်သို့ အတူပါလာခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

ထိုသတင်းသည် ဒီဇင်ဘာလ ငါးရက်နေ့ထုတ် လန်ဒန်တိုင်း သတင်းစာတွင် ပါခဲ့ရာ
အတော်စိတ်ဝင်စားဖွယ်ဖြစ်သည်။

နွေရာသီစံတော်အိမ်တွင် သီပေါမင်း၊ စုဖုရားလတ်၊ စုဖုရားကြီး၊ ၎င်းတို့မယ်တော်နှင့်
ဘုရင့်နှမတော်တို့ရှိကြသည်။

စကားပြန်မှတစ်ပါး အခြားမည်သူမျှ မရှိကြပေ။ သတင်းယူချိန်တွင် စလေဒင်နှင့် မွိုင်လင်
နှစ်ဦးစလုံးတို့သည် မတ်တတ်ရပ်လျက်သားပင်ရှိကြသည်။

မွိုင်လင်ပို့လိုက်သည့်သတင်း၌ စလေဒင်သည် မြန်မာဘုရင်အား ပထမဆုံးအကြိမ် ဖိနပ်
စီးလျက်သား ခူးမတုပ်ရဘဲတွေ့ခွင့်ရသူဟု ဖော်ပြခဲ့သည်။

စုဖုရားလတ်သည် ဘုရင့်ဘေးတွင် ထိုင်ကာအပြန်အလှန်ပြောနေသမျှကို ဂရုတစိုက်
နားထောင်နေပြီး တစ်ခါတစ်ရံတွင်လည်း သူမကိုယ်တိုင်ဝင်ပြောလေသည်။

မွိုင်လင်၏ အမြင်တွင် “သီပေါမင်းသည် ကြံ့ခိုင်တောင့်တင်းသည်၊ သိမ်မွေ့သည့်
မျက်နှာထားရှိသည်၊ ငယ်ရွယ်သူလူချောတစ်ဦးဖြစ်ပြီး အသက် ၃၀-ခန့်ရှိသည်။ ကုန်းဘောင်နွယ်
တို့၏ ထူးခြားချက် လက္ခဏာတစ်ခုဖြစ်သည့် နောက်သို့လျှောက်ကျသွားသော မဟာနဖူးမျိုးမရှိသူ”

ဖြစ်သည်။

ရန်သူ့လက်သို့ကျရောက်ရာတွင် အကြမ်းဖက်မှုကို စိုးရိမ်စရာမရှိမှန်း သိနေပြီးဖြစ်၍လည်း ဘုရင်သည် ချောက်ချားမှုပြေကာ၊ တည်ငြိမ်သော ကာယိန္ဒြေ ရှိနေပေသည်။

စလေဒင်။ ။ လန်ဒန်တိုင်းသတင်းစာတိုက်မှ သတင်းထောက်ကြီးမစ္စတာမျိုင်လင်က အရှင် နှစ်ပါးတို့ကို အလေးပြုပါတယ်။ မိန့်တော်မူလိုသော အကြောင်းအရာများကိုလည်း မှတ်သားပြီး သတင်းစာမှာ ထည့်သွင်းဖော်ပြလိုပါတယ်။

သီပေါမင်း။ ။ လန်ဒန်တိုင်းသတင်းစာအကြောင်းကို ကောင်းကောင်းသိပါတယ်။ မြန်မာဝန်ကြီး များက အင်္ဂလိပ်ပြည်သူတို့ရဲ့ သဘောထား အယူအဆများကို သိရှိလေ့လာချင်လို့ အဲဒီသတင်းစာကို လွှတ်တော်က မှန်မှန်မှာယူ ဖတ်ရှုပါတယ်။ ယခုလိုအချိန်မှာ မြန်မာဘုရင်ရဲ့ သဘောထားဆန္ဒများကို အင်္ဂလိပ်ပရိသတ်များ ကြားနာကြစေ လိုပါတယ်။ လန်ဒန်သတင်းထောက်ကြီးကလည်း ဘုရင့်စကားကို ကြားနာရသမျှ တစ်လုံးမကျန် ရေးသားတင်ပြဖို့ မေတ္တာရပ်ခံပါတယ်။

(သတင်းထောက်မျိုင်လင်က မေတ္တာရပ်ခံသည့်အတိုင်း ဘုရင်ပြောသမျှ လိုက်ရေး သည်။ ၎င်းရေးပြီးသော မှတ်စုကိုလည်း ဘုရင်အား ပြန်ဖတ်ပြလေသည်။)

သီပေါမင်း။ ။ ကျုပ်က ပါးစပ်ပိတ်နေချင်ပါတယ်။ ကျုပ်မှာ ရှိသမျှကို အင်္ဂလိပ်တွေကို ပေး ပြီးပြီ။ ဒီနိုင်ငံကို ယခုအချိန်မှာရော အနာဂတ်မှာရော ဗိုလ်မှူးစလေဒင်ပဲ အုပ်ချုပ်စေချင်ပါတယ်။ ကျုပ်ကတော့ ဘုရင်အဖြစ်နဲ့ မကောင်းတဲ့ အကြံဉာဏ်များ အပေးခံရသူပါ။ ကျုပ်ဝန်ကြီးအဖွဲ့မှာ သစ္စာ သမာဓိရှိသူ အမြော်အမြင်ရှိသူ ရယ်လို့ အင်မတန်ရှားပါတယ်။ သူတို့အသုံးမကျလို့ မဖြစ်သင့်မဖြစ်ထိုက် တာတွေ ဖြစ်ရတယ်။ အင်မတန် နာကြည်းစရာပါပဲ။

စုဖုရားလတ်။ ။ (စကားပြန်ဘက်သို့ လှည့်၍) သူတို့ကို ပြောလိုက်စမ်းပါ။ တစ်နေ့က ကျုပ်မှာ အပျိုတော် ၃၀၀ ရှိခဲ့တယ်။ မနေ့ညနေကျတော့ ၁၆ ယောက်ပဲ ရှိတော့တယ်။ ကျုပ်တို့မှာ အသက်ရှင်နေတဲ့ ကလေးနှစ်ယောက်ရှိတယ်။ သုံးယောက်ကတော့ မြောက်ဥယျာဉ်မှာ မြုပ်ခဲ့ရပြီ။

သီပေါမင်း။ ။ ခင်ဗျားတို့ အင်္ဂလိပ်တွေက ဆွေတော်မျိုးတော် မင်းညီမင်းသားအားလုံးကို ကျုပ် သတ်တယ်လို့ထင်ကြတယ်။ ဒီလိုမဟုတ်ပါဘူး။ ကျုပ်ကိုလည်း အစောင့်တွေချ ထားတာပဲ။ သူတို့အားလုံးဟာ လူသတ်သမားလက်ချက်နဲ့ ကျဆုံးကြရခြင်းပါ။ ကျုပ်ကိုယ်တိုင် အသတ်မခံရတာက ကျုပ်ဟာအင်မတန် အေးတဲ့သားတော်ပါလို့ ရှင်ဘုရင်ကြီး နတ်ရွာမစံခင်က မိဖုရားကြီးကို ပြောကြားခဲ့တဲ့စကားကြောင့်ပါ။ ပုဏ္ဏားတော်တွေ ဇာတာဖွဲ့ကြတော့ ကျုပ်ဇာတာဟာ ရှေ့ဆုံးကထွက်လာတာပဲ။ ဘုရင်ဖြစ်ပြီးလို့ (၇)လ ကြာတဲ့အထိ ကျုပ်ဟာ ဘယ်အထဲမှာမျှ မပါရဘူး။ ကျုပ်ကို ဘိသိက်တောင် မမြှောက်ဘူး။ ရဟန်းဝတ်နဲ့ပဲနေခဲ့ရတယ်။ “ဆွေတော် မျိုးတော်တွေကို မသတ်ပါနဲ့ အကျဉ်းပဲချထားပါလို့” ကျုပ်က အမိန့်ပေးပါတယ်။ ဒါက နိုင်ငံမှာ ဆူဆူပူပူဖြစ်အောင်လို့ဘဲ။ မင်းညီမင်းသားတွေကို သတ်ဖို့ ဝန်ကြီးတွေက အမိန့်ပေးတော့ ကျုပ်က အိပ်ရာထဲမှာ အိပ်နေတာပါ။ (၈)လကြာတဲ့ အခါမှာ မင်းညီမင်းသားတွေကို သတ်ခဲ့တဲ့ ရနောင်မင်းသားကြီးက ကျုပ်ကို

သတ်ဖို့ကြိုးစားသေးတယ်။

ခင်ဗျားတို့ အင်္ဂလိပ်တွေက ဘာမဆို ကျုပ်လုပ်တာလိုအများအားဖြင့် အထင်ရှိနေကြတယ်။ ကျုပ်နောက်မှာ ဘာတွေဖြစ်နေတယ်ဆိုတာကိုတော့ ဘာမျှ မသိကြဘူး။

ကျုပ်ဟာ နန်းတော်က တစ်ခါမျှ အပြင်ကို မထွက်ခဲ့ဘူး။ ကျုပ် အရက် သမား မဟုတ်ဘူးဆိုတာ အင်္ဂလိပ်တွေ သိစေချင်ပါတယ်။ ကျုပ်ဟာ ဘာသာ တရားကို ကိုင်းရှိုင်းတဲ့ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တစ်ယောက်ပါ။

ယခုအချိန်မှာ ကျုပ်ဟာနန်းစဉ်ကျောက်မျက်ရတနာတွေကို အားလုံး လက်လွတ်လိုက်ပြီ။ လူမျိုးကြီးတွေဖြစ်တဲ့ အင်္ဂလိပ်တွေဟာ ကျုပ်လက်စွပ်နဲ့ ကျုပ်မိဖုရားရဲ့ လက်ဝတ်တန်ဆာတွေကို ကျုပ်တို့လက်ဝယ် ဆက်လက် ထားရှိဖို့ ကိုတော့ မကန့်ကွက်ပေဘူးလို့ ယူဆပါတယ်။

(ထိုသို့ပြောဆိုရင်း သီပေါမင်းက သူ့လက်ဝယ် ဝတ်ဆင်ထားသော ပတ္တမြားလက်စွပ်ကို ပြသလျက် စုဖုရားလတ်၏ စိန်ဘယက်ကိုပါ ညွှန်ပြသည်။)

စလေဒင်။ ။ အရှင်နှစ်ပါး ဆက်လက် ဆင်မြန်းတော်မူကြပါ။ အင်္ဂလိပ်များက ဘာမျှ မကန့်ကွက်ပါ။

သီပေါမင်း။ ။ လန်ဒန်သတင်းထောက်ကိုလည်း နောက်ထပ် တွေ့ဆုံလိုပါသေးတယ်။ ဗိုလ်ချုပ်ကြီး ပရင်ဒါဂတ်နဲ့အတူ နောက်တစ်ခေါက် လာစေချင်ပါတယ်။

သတင်းထောက်မျှင်လင်က နောက်တစ်ခေါက်သွားရာတွင် ထိုနေ့ညနေပိုင်းတွင် နေပြည်တော်မှ သီပေါမင်းထွက်ခွာပုံကို ရေးသားဖော်ပြသည်။

ထိုသို့ ရေးသားရာတွင် အင်္ဂလိပ်စစ်တပ်များရောက်ရှိလာသည်ကစ၍ မဖွယ်မရာ ပေါ်ပေါက် ခဲ့သော ဖြစ်ရပ်များကို သတင်းစာဖတ်ပရိသတ်များ စိတ်နှလုံးထိခိုက်လောက်အောင် သူ၏မျက်မြင် ကိုယ်တွေ့ ထုတ်ဖော်တင်ပြလေသည်။

သို့တင်ပြရာတွင် ထိုနေ့ညနေက ရွှေနန်းတော်တွင်းသို့ အမျိုးသမီးများအား အနောက်တံခါးမှ ဝင်ခွင့်ထွက်ခွင့်ပြုသော အမိန့်တစ်ရပ်ကို အင်္ဂလိပ်ဗိုလ်ချုပ်က ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။

ထိုကြောင့် မြို့ပေါ်မှ ရာပေါင်းများစွာသော အမျိုးသမီးများ နန်းတွင်းသို့ ဝင်ရောက်လာပြီး နန်းတွင်းပစ္စည်းများကို တစ်ညလုံး ယူငင်သယ်ပိုးကြကြောင်း၊ ဗိုလ်မှူးစလေဒင်ကြောင့်သာ နန်းစဉ် ရတနာများ ပါမသွားခြင်းဖြစ်ကြောင်း။

ဆက်လက်ဖော်ပြရာတွင်-

“ယမန်နေ့ညက မန္တလေးမြို့ပေါ်တွင် အင်္ဂလိပ်များအဖို့ ရှက်ဖွယ်ကောင်းသည့် အဓိကရုဏ်းများ ဖြစ်ပွားခဲ့ရာ စစ်ပွဲတစ်ခုလုံးတွင် ကျဆုံးခဲ့သော အသေအပျောက်စာရင်း ထက်ပင် တစ်ညတာသွေးထွက်သံယိုမှုများက ပိုမိုဆိုးရွားများပြားခဲ့ပေသည်။

ကုလားစစ်သားများက မြို့သူလူထုလူအုပ်အတွင်းသို့ သေနတ်နှင့်တရကြမ်း ပစ်ခတ် ခဲ့ကြသည်။

အနောက်ပြင်တွင် အိတာလျံသံရုံးနှင့်တကွ အခြားဥရောပသားတို့၏ အိမ်ရာများ တိုက်ခိုက်ခံကြရသည်။

ညအချိန်တွင် လမ်းမကြီးများကို လက်နက်ကိုင် မြန်မာတို့က အုပ်စီးထားကြသည်။

ဘုရင့်ဆွေတော်မျိုးတော် မင်းသမီးများပင် လမ်းပေါ်၌ လုယက်နှိပ်စက်ခံကြရသည်။
ဘုန်းကြီးကျောင်းများကိုလည်း ဓားပြတိုက်ကြသည်။ မန္တလေးမြို့ကာကွယ်ရေးအတွက်
အင်္ဂလိပ်စစ်ဘက်မှ စီစဉ်မှုအလွန်ညံ့ဖျင်း၏။

စစ်ဌာနချုပ်မှာ သုံးမိုင်ကွာ မီးသင်္ဘောပေါ်၌ ဖွင့်လှစ်ထားသည်။

မြို့ပြအုပ်ချုပ်ရေးကို ထိရောက်စွာမဆောင်ရွက်နိုင်ပါက ဆိုးရွားသောအကျိုးဆက်များ
ပေါ်လာပြီး မြန်မာတစ်ပြည်လုံး ပြိုပျက်သွားဖွယ်ရှိလေသည်။

ကျွန်ုပ်စာရေးနေစဉ်မှာပင် ကျွန်ုပ်၏အိမ်အနီးတွင် လူနှစ်ဦးသည် နေ့ခင်းကြောင်တောင်
၌ပင် ဓားပြသတ်၍ သေရရှာပြီ။

မြို့၏အရှေ့မြောက်ဘက်ရှိ အတုမရှိကျောင်းတော်ကြီးရှိ ရုပ်ပွားတော်မှ ဥဏ္ဏလုံမွေးရှင်
သင်းကျစ်တော်၌ ဆင်မြန်းသော စိန်ကောင်းကြီးတစ်လုံးကိုလည်း အင်္ဂလိပ် အစောင့်
စစ်သားများက ခိုးယူကြသည်”

စသဖြင့်ပါရှိ၏။

ထိုသို့ မွိုင်လင်ရေးသားပေးပို့သည့် မန္တလေးကိုယ်တွေ့သတင်းတို့ကို ၁၈၈၅-ခု၊ ဒီဇင်ဘာလ
၅-ရက်နေ့ထုတ် လန်ဒန်တိုင်းသတင်းစာတွင် ဖော်ပြပါရှိရာ အယ်ဒီတာကလည်း ခေါင်းကြီးပိုင်း၌
အောက်ပါအတိုင်း ပြင်းထန်စွာ ဝေဖန်ရေးသားခဲ့သည်။

“မြန်မာပြည် စစ်ဆင်ရေးကားပြီးဆုံးခဲ့လေပြီ၊ မိုလ်ချုပ်ပရင်ဒါဂတ်၏ အောင်မြင်မှုကြောင့်
ရရှိလာသည့် အခြေအနေကို ယခုကျွန်ုပ်တို့ သုံးသပ်နိုင်ပြီဖြစ်သည်။

ယိုကွက်ဟာကွက်မရှိအောင် ကောင်းမွန်လှသည့် အစီအစဉ်များကို ဝမ်းနည်းဖွယ်ရာ
အဖြစ်အပျက်တစ်ခုက အစွန်းထင်စေခဲ့သည်။

သီပေါဘုရင်နန်းကျချိန်တွင် မရေမရာသော စစ်မိန့်တစ်ရပ်ကြောင့် ရာပေါင်းများစွာ
သော အမျိုးသမီးတို့သည် နန်းတော်တွင်းသို့ ဝင်ရောက်လုယက် ယူငင်ကြသည်။

ဤကြားကာလအတွင်း ကြောက်ခမန်းလိလိ ပရမ်းပတာဖြစ်ခဲ့သည်။

မန္တလေးမြို့တော်ကြီးတွင် တစ်နေ့နှင့်တစ်ညတိတိ အဓိကရုဏ်းများ၊ သွေးချောင်းစီး
မှုများ ဖြစ်ပွားခဲ့သည်။

ကြံ့ခိုင်သော အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့တစ်ခုကို အမြန်တည်ဆောက်နိုင်မှ ကောင်းမည်ဆို
သည်မှာ ရှင်းနေပါသည်။

လက်ရှိ မင်းမဲ့စိုးမဲ့ အခြေအနေနှင့်စာလျှင် သီပေါမင်း အုပ်ချုပ်နေသည်ကပင် သာ၍
ကောင်းပေသေးသည်”

လန်ဒန်တိုင်းသတင်းစာ၌ ထိုသို့သော ရေးသားချက်များပါရှိသဖြင့် သတင်းထောက်မွိုင်လင်အား
အင်္ဂလိပ်မိုလ်ချုပ်ကြီးက ရန်ကုန်သို့ ချက်ချင်း ပြန်သွားရန် ဒီဇင်ဘာလ ၉-ရက်နေ့၌ နှင်ထုတ်
လိုက်လေသည်။

(ကုန်းဘောင်ခေတ်အတွင်း၌ ပထမအကြိမ် ရှာပုံတော်ထွက်ခြင်း ဤတွင်ပြီးဆုံးပါသည်။)

စာသနာတော်ထွေး ကားပြန်ပွားရေးဦးစီးဌာန
စာကြည့်တိုက်
စန္ဒာစေး-ရန်ထွန်

အထက်တန်း ကျောင်းသားအရွယ်
လူပျိုပေါက် အပျိုပေါက်
၁၃-နှစ်၊ ၁၈-နှစ် လူငယ်များအတွက်
ဖတ်စရာစာအုပ် များများ လိုသည်ဟု
မွှေးစာပေတိုက် ဖွင့်ပွဲမှာ အမှတ်တရ
ဆရာအောင်သင်းက ပြောကြားခဲ့၏။

နားဝင်ချိုသာ ဖတ်ချင်စရာ
စေတနာလည်း ပါ၏။ စာရေးလည်း ကောင်း၏။

လူငယ်များအတွက်
တစိုက်မတ်မတ်
အလေးအမြတ် ရေးနေသူ

ချစ်နိုင် (စိတ်ပညာ) ၏ စာအုပ်များ

- ၁။ ချစ်လိုပြောတာ မှတ်ပါ
- ၂။ လက်တစ်ကမ်းရှိ တက်လမ်း
- ၃။ မိမိကိုယ်ကို တည်ဆောက်ခြင်း
- ၄။ ပညာသည် တန်ခိုးကို ဖန်ဆင်း၏
- ၅။ အောင်မြင်မှုနှင့် စိတ်ခွန်အား
- ၆။ လောကကို အလှမြင်ပါ
- ၇။ လျှပ်တစ်ပြက် အတွေးများ

ဆက်လက် ထုတ်ဝေမည့် စာအုပ်များ

- ၁။ ရှုမဝ ဆောင်းပါးစု
- ၂။ ထူထောင်ကြပါ တူမောင်တို့ရာ
- ၃။ လျှပ်တစ်ပြက် အတွေးများ (၂)

အနာဂတ်ကို ပိုင်စိုးသော လူငယ်များအတွက်

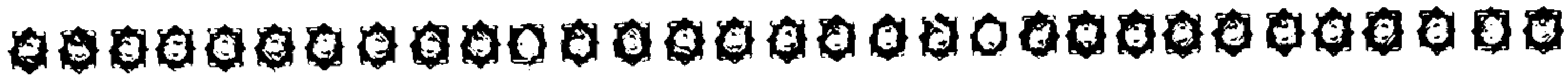
ဖြူစင်သော နှလုံးသားဖြင့် ပြဝတီစာပေတိုက်မှ

ထုတ်ဝေလျက် ရှိသော စာအုပ်ကောင်းများ

၁။	ညိုမြ	ကုန်းဘောင် ရှာပုံတော်	၆၀၀-ကျပ်
၂။	ဒေါက်တာနိုင်ပန်းလှ	ရာဇာဓိရာဇ်အရေးတော်ပုံ	၄၅၀-ကျပ်
၃။	ကျော်ဇေယျာ(ပုသိမ်)	ခေတ်သုံး သိပ္ပံဝေါဟာရများ	၁၀၀-ကျပ်
၄။	ရဲထွန်း (စိတ်ပညာ)	ကယားပြည်နယ် ခုနစ်စဉ်ကြယ်	၇၀-ကျပ်
၅။	တင်သန်းဦး	စန္ဒီမိုးဦးဖြူ	၁၆၀-ကျပ်
၆။	နိုင်ငံကျော် ကာတွန်းဆရာများ	တေအထူးထုတ် (၁၉၉၇)	၉၀-ကျပ်
၇။	ဒေါက်တာမတင်ဝင်း	ဇာတိနဲ့ အစဉ်အလာ	၇၅-ကျပ်
၈။	ချစ်နိုင် (စိတ်ပညာ)	ချစ်လို့ပြောတာ မှတ်ပါ	၁၀၀-ကျပ်

ဆက်လက် ထုတ်ဝေမည့် စာအုပ်များ

၁။	ဇော်ဂျီ	ဗေဒါလမ်း ကဗျာပေါင်းချုပ်	
၂။	ရန်ကုန်ဘေ့	သေသော်မှတည့် ဪြော်ကောင်း၏	
၃။	ဂျိမ်းလှကျော်	မောင်ရင်မောင် မမယ်မ (ပထမဆုံး မြန်မာဝတ္ထု)	
၄။	ဒေါက်တာမတင်ဝင်း	အလုပ်နှင့်ဆိုင်ရာ ဆောင်းပါးများ	
၅။	ချစ်နိုင် (စိတ်ပညာ)	အောင်မြင်မှုနှင့် စိတ်ခွန်အား	
၆။	ချစ်နိုင် (စိတ်ပညာ)	လောကကို အလှမြင်ပါ	
၇။	ရန်ကုန်ဘေ့	မြန်မာပြည်သား	
၈။	ဦးမင်းနိုင်	မြန်မာ့ပန်းချီမိတ်ဆက်	
၉။	တက္ကသိုလ်ဘုန်းနိုင်	စိမ်းနေဦးမည် ကျွန်တော့်မြေ	
၁၀။	မိုးမိုးတာရာစန်	ပန်းခင်းသောလမ်း မဟုတ်ပါ	
၁၁။	ဦးအုံးဖေ (ပခုက္ကူ)	လက်ရွေးစင် ဆောင်းပါးများ	
၁၂။	ဒေါက်တာကျော်စိန်	စိတ်ပညာ ဆောင်းပါးပေါင်းချုပ် (ဒု-အကြိမ်)	
၁၃။	တို့ကျောင်းသား ဆုရ စာစီစာကုံးများ (၁၀)		
၁၄။	ထိပ်တန်း စာရေးဆရာများ	သူတို့ ဘာကြောင့် အောင်မြင်	
၁၅။	မြစင် ဘာသာပြန်	ခေတ်ပေါ် မြန်မာကဗျာ	
		(မြန်မာ+အင်္ဂလိပ်) (ဒုအကြိမ်)	
၁၆။	ချစ်နိုင် (စိတ်ပညာ)	လျှပ်တစ်ပြက် အတွေးများ	
၁၇။	ပညာရှင်များ	ဦးတည်ချက် ၁၂-ရပ်နှင့် ပတ်သက်၍	

အနာဂတ်ကို ပိုင်စိုးသော လူငယ်များအတွက် ဓာအုပ်စင်မှာ ထာဝစဉ် ပျိုရမည့် ဓာအုပ်ကောင်းများ

၁။ ညိုမြ	ကုန်းဘောင် ရွာပုံတော်	၆၀၀-ကျပ်
၂။ ဒေါက်တာနိုင်ပန်းလှ	ရာဇာဓိရာဇ် အရေးတော်ပုံ	၄၅၀-ကျပ်
၃။ တင်သန်းဦး	စန္ဒီမိုးဦးဖြူ	၁၆၀-ကျပ်
၄။ ဒေါက်တာမတင်ဝင်း	ဇာတိနဲ့ အစဉ်အလာ	၇၅-ကျပ်
၅။ ရဲထွန်း (စစ်ပညာ)	ကယားပြည်နယ် ခုနစ်စဉ်ကြွယ်	၇၀-ကျပ်
၆။ ချစ်နိုင် (စိတ်ပညာ)	ချစ်လို့ပြောတာ မှတ်ပါ	၁၀၀-ကျပ်
၇။ ကျော်ဇေယျာပုသိမ်	ခေတ်သုံး သိပ္ပံဝေါဟာရများ	၁၀၀-ကျပ်

ဆက်လက် ထုတ်ဝေမည့် မြဝတီဓာပေတိုက်မှ ဓာအုပ်များ

၁။ စိမ်းနေဦးမည့် ကျွန်တော့်မြေ	တက္ကသိုလ်ဘုန်းနိုင်
၂။ မြန်မာ့ပန်းချီ မိတ်ဆက်	ဦးမင်းနိုင်
၃။ သူတို့ ဘာကြောင့် အောင်မြင်	ထင်ရှားသော စာရေးဆရာများ
၄။ ပန်းခင်းသောလမ်း မဟုတ်ပါ	မိုးမိုးတာရောစန်
၅။ ဆောင်းပါးပေါင်းချုပ်	ဦးအုံးဖေ (ပခုက္ကူ)
၆။ အာခါ	ဆရာဝန်တင်ရွှေ
၇။ မောင်ရင်မောင် မမယ်မ	ဂျိမ်း-လှကျော်
၈။ မြန်မာ မူးကြီး မတ်ကြီးများ	မှော်ပီဆရာသိန်း
၉။ ဗေဒါလမ်း ကဗျာပေါင်းချုပ်	ဆရာဇော်ဂျီ

ညိုမြ (၁၉၁၆ - ၁၉၈၅)

မုံရွာအမြင့်ဇာတိ။ ၁၉၁၆-ခုနှစ်၊ ဧပြီလ ၁၆
ဖွား။ အဖ ရှေ့နေ ဦးသာဇံ၊ အမိ ဒေါ်အန်း။ အမည်ရင်း
ဦးသိန်းတင်။ နောင်တွင် ညိုမြ ကလောင်အမည်သည်ပင်
အမည်ရင်း ဖြစ်လာသည်။

၁၉၃၈-ခုနှစ်တွင် ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်မှ
ဝိဇ္ဇာဂုဏ်ထူးတန်း အောင်သည်။ ၁၉၃၀-၄၅ ခုနှစ်တွင်
အင်္ဂလန်နှင့် အမေရိကန်တို့၌ ပညာသင်သည်။
၁၉၄၂-ခုနှစ်တွင် ချီကာဂို၌ စာနယ်ဇင်းပညာ
မဟာသိပ္ပံဘွဲ့ ရသည်။

၁၉၃၅-၃၈ ခုနှစ်တွင် ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်
ကျောင်းသားများ သမဂ္ဂ၏ ကြွေးကြော်သံ ဖြစ်သော

အိုးဝေ မဂ္ဂဇင်းတွင် အယ်ဒီတာ လုပ်သည်။ တက္ကသိုလ်ကျောင်းသားများ လှုပ်ရှားမှုနှင့်
ဆက်စပ်သည်။ အိုးဝေ မဂ္ဂဇင်းအမည် စတင် ပေါက်ဖွားသူလည်း ဖြစ်သည်။

၁၉၄၂-၄၃ ခုနှစ်တွင် ယေးတက္ကသိုလ်၌ မြန်မာစာပြဆရာ၊ ၁၉၄၃-၄၄ ခုနှစ်တွင်
ဝါရှင်တန်၌ မြန်မာအတိုင်ပင်ခံ၊ ၁၉၄၄-၄၅ ခုနှစ်တွင် အာသံနိုင်ငံ လီဒိုရို ဗြိတိသျှ
စိတ်ဓာတ်စစ်ဆင်ရေးဌာန အကြီးအကဲ စသည်ဖြင့် အမှုထမ်းခဲ့သည်။

၁၉၄၆-ခုနှစ်တွင် အိုးဝေ သတင်းစာကို စတင် ထုတ်ဝေသည်။

၁၉၅၇-၅၈ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ သတင်းစာဆရာအသင်း ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် တာဝန်
ယူသည်။ ၁၉၆၀-ပြည့်နှစ်တွင် မုံရွာမှ ပါလီမန်အမတ်အဖြစ် အရွေးခံရသည်။

သတင်းစာဆရာအဖြစ် လည်းကောင်း၊ နိုင်ငံရေးသမားအဖြစ် လည်းကောင်း နိုင်ငံခြား
တိုင်းပြည်များသို့ ချစ်ကြည်ရေးခရီး သွားခဲ့သည်။

“မောင်သူမန” ဟူသော ကလောင်အမည်ဖြင့်လည်း မြန်မာလိုရာ အင်္ဂလိပ်လိုပါ
ရေးခဲ့သည်။

၁၉၃၈-ခုနှစ်တွင် အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် ရေးသော ဝတ္ထုတိုများ ထုတ်ခဲ့သည်။
“အိုးဝေဂျာနယ်” ကိုလည်း ဦးစီး ထုတ်ဝေခဲ့သည်။ ၁၉၇၃-ခုနှစ်တွင် “ဘိန်းဋီကာ သုံးစောင်တွဲ” ကို
ပြုစုခဲ့သည်။ ဦးညိုမြသည် နိုင်ငံတော်မှ ချီးမြှင့်သည့် နိုင်ငံ့ဂုဏ်ရည် ဒုတိယဆင့်ကို
ရရှိခဲ့သည်။

အိုးဝေ ဦးညိုမြသည် ၁၉၈၅-ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ ၂၉-ရက်နေ့တွင် ကွယ်လွန်သည်။